Sven Wimnell 17 oktober 2017: Tidningsartiklar 13 september till 9 oktober 2017 om inrikes förhållanden i Sverige. Bilaga till sammanställning 16 oktober.

http://wimnell.com/omr36-39zzzzq.pdf

Sven Wimnell 17 oktober 2017: Tidningsartiklar 13 september till 9 oktober 2017 om inrikes förhållanden i Sverige. Bilaga till sammanställning 16 oktober.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzq.pdf

Innehåll

Sida

3-630 Tidningsartiklar 13 september - 9 oktober 2017 om inrikes förhållanden i Sverige. Bilaga till
Sven Wimnell 16 oktober 2017: Alliansen och regeringen. Hushållens levnadskostnader, skatter och bidrag. Annat. Myndigheter. Levnadsförhållanden och utvecklingens krafter. Riksdag, regering, budget, debatter.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzp.pdf

631-638 Innehållsförteckning

Tidningsartiklar 13 september - 9 oktober 2017

DN ONSDAG 13 SEPTEMBER 2017

"Till reträtt, C och L

Riksdagsåret 2017–18 inleds med sedvanliga fanfarer och ett ovanligt politiskt dilemma: Bör alliansen, när ledamöterna nu är tillbaka i kammaren, avsätta försvarsminister Peter Hultqvist? Kommer partierna att fullfölja det hot om misstroende som formulerades kort efter sommarens Transportstyrelseskandal?

Kan de – vill de – motivera en reträtt?
Besked väntas inom kort. Om de borgerliga går vidare skriver de politisk historia – aldrig tidigare har riksdagen faktiskt lyckats fälla en minister. Avgörandet rör inte alls bara försvarsministerposten.

Misstroendefrågan är i själva verket ett koncentrat av politikens problem sedan förra valet. Inte minst handlar den om den smala väg som alliansen fortsätter att vackla framåt på. Mellan tålamod och motstånd. Mellan politiska poäng i nuet och strategin i det långa loppet.

Man brukar tala om att nyckelvillkoret för en regering handlar om att ha stöd, eller i annat fall tolereras, av riksdagens majoritet. Stefan Löfven tolereras, men under vilka villkor?

Alliansens överseende med den rödgröna regeringen är inte särskilt tydligt uttalat. Upplägget bygger inte på någon uppgörelse om politikens innehåll. Tvärtom. Eftersom de borgerliga inte kan regera själva föredrar de att se på.

I denna nya, osäkra värld möter en svag minoritetsregering en majoritetsopposition. Sverigedemokraterna är konstant fientliga. Alliansens humör är mer skiftande. Trenden: alltmer stridslysten. Särskilt med tanke på Moderaternas och Kristdemokraternas tonläge blir misstroendefrågan nästan en motsägelse. Misstror de inte alltid regeringen? Varför nöjer de sig just nu med att avsätta en minister? Lagen ger riksdagen rätt att – precis när den vill – förklara att regeringschefen har förbrukat sitt förtroende. Partierna sätter ramarna. Bedömningen är politisk. Men desto viktigare då att den är genomtänkt.

Parallellt med misstroendeprocessen utreder konstitutionsutskottet Transportstyrelseskandalen. På tisdagen svarade regeringen på KU:s frågor. Till exempel: Varför talade inte Peter Hultqvist med statsministern om affären?

Vi vet sedan tidigare att försvarsministern fick information om problemen i början av 2016 – ett år innan Löfven blev upplyst. ”Jag trodde att han visste”, säger nu Hultqvist. Regeringen säger sig kunna visa att han inte hade några skäl att föra saken vidare.

Att hanteringen är en skandal står alldeles klart. Nyckelpersoner i regeringskansliet visste hösten 2015 om att en myndighet stod i färd med att bryta mot lagen och lämna över hemligstämplade uppgifter till utländska tekniker utan säkerhetsklassning.

Säpo slog larm, regeringen gjorde inget. De som visste höll tyst. Men försvarsministern bär inte huvudansvaret för detta fatala flerstegsfiasko. Hans skuld är indirekt. Men det går också att säga om Stefan Löfven.

Ytterst bär ju statsministern ansvar för att informationsberedskapen runt honom fungerar. Att hans regering har förmåga att agera i tillspetsade lägen. Att kriser och ärenden som rör rikets säkerhet hanteras rätt.

Därför är alliansens misstroendeförklaring mot Peter Hultqvist fel. Det hör till riksdagens arbetsuppgifter att utkräva ansvar av regeringen. Men spelet blir lätt att genomskåda när oppositionen så uppenbart jagar en lagom stor trofé. Löfvens huvud orkar de inte bära. Utan att tydligt förklara varför siktar de i stället på försvarsministern.

Försvarspolitiken råkar vara ett av få områden som faktiskt har anpassats till treblockpolitikens svårmanövrerade verklighet. Här varvas handslag över blockgränsen – Peter Hultqvist står i centrum – med hård och öppen konflikt om de stora frågorna.

En oväntad koalition träffade den senaste försvarsuppgörelsen: Moderaterna, Centern och regeringspartierna. Alliansen delar en grundsyn, den är knappast överspelad, men partierna lät sig också avvika från djupa hjulspår.

Sakfrågorna och de egna övertygelserna tilläts träda fram. Samtidigt nåddes en hyfsat bred kompromiss om stärkta försvarsanslag. Den andan borde partierna bejaka. Ogenomtänkta misstroendeförklaringar borde inte ingå i modellen.

Moderaterna och Kristdemokraterna verkar låsta vid att fälla Peter Hultqvist. Annie Lööf och Jan Björklund är inte lika säkra. De borde inleda riksdagsåret med att dra sina egna slutsatser. Till reträtt, Centern och Liberalerna.
DN 13/9 2017 "

DN ONSDAG 13 SEPTEMBER 2017

" Polisen kan inte strunta i sexbrotten

Joakim Lamotte har kanske främst gjort sig känd som journalisten som sitter i en bil och gormar framför en kamera. Men den här gången har han faktiskt något att säga. Han har nämligen uppmärksammat att polisen på flera håll i landet knappt utreder sexövergrepp mot barn. Bland annat nämner han en tolvåring som släpats in på en offentlig toalett i Stenungsund, och där blivit misshandlad och våldtagen. Hon kände till gärningsmannen, och kunde identifiera honom med namn och adress. Men efter sex veckor hade polisen fortfarande inte ens kallat honom till förhör.

I Sveriges Radios ”Studio ett” bekräftar Stockholmspolisen Jan Evensson mönstret. Han säger att det beror på den ökande gängkriminaliteten. Dödsskjutningarna tar över. Nina Rung, som tidigare jobbat på polisen, delar hans syn, liksom Polisförbundet Region Västs Katarina von Sydow.

Givetvis har de rätt i att dödsskjutningar är mycket allvarliga och resurskrävande brott. Men de brotten handläggs ju oftast inte av samma personer som utreder sexbrott. Och i stort minskar brottsligheten i Sverige, på vissa håll även skjutvapenvåldet. I Göteborg med omnejd har framgångsrikt polisarbete försatt tongivande gängmedlemmar bakom lås och bom, och 2015 och 2016 var skjutningarna bara hälften så många som föregående år. I år verkar siffran till och med bli ännu lägre.

Att poliserna är för få och dessutom underbetalda är ett obestridligt faktum. Inte heller underlättas deras jobb av ogenomtänkta omorganiseringar. Men alldeles oavsett så hör sexövergrepp mot barn till de absolut allvarligaste brotten. Trots det blir alltså dessa fall nedprioriterade och nedlagda.

Sexbrott är ofta svårbevisade, ord står mot ord. Dessutom kräver en stor del av sexbrotten, särskilt de som begås mot barn, tekniska kunskaper som polisen i flera år konstaterats sakna. I ett fall i Uppsala fanns en videofilm som dokumenterade övergreppet, och där förövarnas ansikten syntes tydligt, där man även hade ett namn. Ändå tog det två månader innan polisen ens tittade på filmen, och då först efter påtryckningar. Det är oacceptabelt att polisen bara struntar i våldtagna barn på det sättet.

Och det är meningslöst att vidga lagstiftningen och försöka förmå fler att anmäla, om brotten ändå inte utreds. Fortsätter det så här är det inte bara offren som kommer att tappa förtroendet för rättsväsendet, utan hela allmänheten. Och utan förtroendet är polisen inget.

lisa.magnusson@dn.se "

DN ONSDAG 13 SEPTEMBER 2017

"Mer pengar till arbetet mot våldet

Mer pengar till rättsväsendet och arbetet mot våldsbejakande extremism. Det utlovade Stefan Löfven i sin regeringsförklaring. Oppositionen anklagar honom för skönmålning och efterlyser en effektivare politik för integration.

Inför partikongressen i april antog Socialdemokraterna parollen ”Trygghet i en ny tid”, i ett försök att ta initiativet i debatten om rättsväsendets tillkortakommanden i kampen mot kriminaliteten.
Det följde statsminister Stefan Löfven upp när han på tisdagen läste upp sin regeringsförklaring under riksdagens högtidliga öppnande.
I budgetförslaget som läggs fram nästa vecka kommer regeringen att föreslå ytterligare 750 miljoner kronor för att öka tryggheten.
– Fler brott ska klaras upp. Det blir svårare att vara kriminell i Sverige, sade statsministern inför en fullsatt plenisal med kungligheterna på första parkett.

Pengarna ska fördelas på bland annat Säpo, Tullverket, Kriminalvården, Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten. 111 miljoner kronor går till SOS Alarm för att korta svarstiderna när människor i nöd hör av sig. Ett nationellt center mot våldsbejakande extremism inrättas från den 1 januari 2018.

– Här går skiljelinjen i politiken, mellan en regering som vill investera i att medborgarna ska känna sig trygga och en opposition som prioriterar skattesänkningar, säger Stefan Löfven.

Liberalernas Jan Björklund anser efter att ha hört regeringsförklaringen att konfliktlinjen inför valet är tydlig.

– Den allra viktigaste utmaningen, den berör man inte mycket och det är integrationen av alla nyanlända. Vi behöver enklare jobb med lite lägre ingångslöner. Sverige riskerar att slitas isär, med en ny permanent underklass, säger Jan Björklund.

Centerledaren Annie Lööf anklagar Stefan Löfven för att skönmåla tillståndet i det svenska samhället.

– Han glömmer att berätta om att vårdköerna växer och att klyvningen på arbetsmarknaden ökar med allt fler utrikes födda som saknar arbete, säger Annie Lööf.

hans.rosen@dn.se "

DN ONSDAG 13 SEPTEMBER 2017

" Guldläge för Löfven – nu finns inga ursäkter

Analys. Det finns inga ursäkter för Stefan Löfven. Ekonomin går som tåget och hans regering måste göra det man lovat väljarna: laga det som gått sönder. I sin sista regeringsförklaring före valet försöker statsministern måla upp en ljus bild av Sverige. Frågan är om väljarna känner igen sig.

Stefan Löfven fick göra det igen, en fjärde gång. Han läste på tisdagen upp sin fjärde regeringsförklaring, med kungafamiljen, den diplomatiska kåren och hela riksdagen högtidsklädda och lyssnande. Mandatperioden är snart slut, om en vecka lägger regeringen sin sista budget.

Det har varit mycket osäkert om han skulle kunna stå här i dag. Statsministern har snubblat sig fram sedan valdagen 2014. Han har genomlevt en flyktingkris och en säkerhetsskandal på Transportstyrelsen. Två av hans ministrar har i praktiken petats av oppositionen och hans budget har underkänts.

Han ser inte ut som någon balanskonstnär, statsministern. Troligen beror det mer på oppositionen än på Stefan Löfven att han har lyckats hålla sig kvar trots att det finns en majoritet till höger om regeringspartierna. Löfven har regerat vidare mot tyngdlagen. Belöningen efter tre år är ett sällan skådat reformutrymme. Trots att regeringen vill betala av 40 miljarder kronor på statsskulden nästa år finns det lika mycket kvar att göra nya satsningar för. Det är ett guldläge inför ett valår.

Socialdemokraterna och Miljöpartiet har skäl att beklaga valutgången i Norge, där den högerledda regeringen klarade sig kvar efter att ha legat mycket pyrt till i väljaropinionen för något år sedan. Men det finns en tröst för den svenska regeringen i detta: det bekräftade sambandet mellan god ekonomisk utveckling i landet och återval.

Högkonjunktur är dock något övergående. Och vallöften måste hållas, om det inte finns väldigt goda skäl emot (som att riksdagsmajoriteten röstat ned vallöftena). Stefan Löfven blev statsminister efter att ha varnat för att något håller på att gå sönder i Sverige under regeringen Reinfeldt. Då målade han en mörk bild av utvecklingen. Nu är tid för regeringen att lätta upp bilden och försöka visa att klyftorna minskar. Men många väljare har, enligt opinionsmätningar, en annan bild av Sverige som är mörkare. De ser en ökad otrygghet och ökade klyftor.

Framför allt utrikesfödda har fortfarande svårt att komma i arbete, högkonjunktur och arbetskraftsbrist till trots. Larmen om skjutningar och organiserad brottslighet skapar en ökad otrygghet.

Regeringens strategi för att möta oron är en kombination av satsningar på säkerhet och välfärd: något som regeringen samlar under rubriken trygghet.

I regeringsförklaringen presenterade Stefan Löfven en ny satsning för 750 miljoner kronor nästa år på brottsbekämpning och ett löfte om hela 50 miljarder kronor mer till välfärden under de kommande tre åren.
Välfärdslöften är Socialdemokraternas hemmaplan. Men Brott och straff har inte varit någon profilfråga för regeringspartierna fram till i år. Nu satsar de mer på brottsbekämpning än den förra regeringen gjorde.

Årets regeringsförklaring påminde om ett helt valmanifest, som spände från renare hav och höghastighetståg, via skolbibliotek, skogsvård och kultur till förbud mot terrororganisationer.

Flera frågor har beröringspunkter med borgerliga förslag. Frågan är om allianspartierna vill och orkar sluta flera uppgörelser med regeringen under det sista året inför valet. De borgerliga oppositionspartierna har på senare tid talat om att det finns behov av blocköverskridande uppgörelser på flera områden. Centern och Liberalerna vill till exempel se en stor skatteomläggning och C talar om behovet av en bostadsöverenskommelse. Ulf Kristersson, som ser ut att bli Moderaternas näste ledare, har skrivit att migrations- och försvarspolitiken bör göras upp över blockgränsen med S.

En indikation på vilken riktning det politiska samarbetsklimatet utvecklas kommer redan under de kommande dagarna. Då ska de borgerliga partierna besluta om de ska fullfölja hotet om en misstroendeförklaring mot försvarsminister Peter Hultqvist (S).

Det skulle vara en prestige- och förtroendeförlust om de borgerliga ändrar sig. Men å andra sidan skulle de ha lättare att få genomslag för sin politik och troligen också lättare kunna forma en eventuell regering efter nästa val.

ewa.stenberg@dn.se "

”Omkring en femtedel är barn och unga. Nästan lika många har fötts i ett annat land och invandrat hit. Alla dessa individer utgör tillsammans Sverige.”
Kung Carl Gustaf i sitt tal vid riksdagens högtidliga öppnande.

”Jag som katolik anser att gränserna borde vara öppna.”
Dominikansystern Madeleine Fredell till DN efter sitt tal i Storkyrkan där hon värnade om öppenhet för flyktingar och hyllade mångfalden. "

" **Åtta punkter i regeringsförklaringen**

1 Utrikes- och säkerhetspolitik: Fortsatt alliansfrihet men fördjupade militära samarbeten med andra länder. Feministisk profil på det internationella arbetet. Återinförd värnplikt.

2 Extremism: Ett nationellt centrum mot våldsbejakande extremism inrättas. Säpo ska få signalspana för att lösa terrorbrott. Nationell handlingsplan mot hatbrott och rasism.

3 Rättsväsendet: 750 miljoner kronor extra till bland annat SOS Alarm, Tullen och Åklagarmyndigheten. Skärpta straff för vapenbrott och brott med hedersmotiv.

4 Jobben: Målet är EU:s lägsta arbetslöshet 2020. Färre och enklare anställningsstöd. Utbildningsplikt för nyanlända. Fler utbildningsplatser och extratjänster.

5 Klimatet: Industrins utsläpp ska minska. Bonusar för miljöbilar och elcyklar. Utökat stöd till laddstolpar för elbilar och solpaneler på bostäder.

6 Välfärden: Ett förslag läggs fram före valet om vinstbegränsningar för bolag inom skola och omsorg. Mer resurser till vårdcentralerna. Satsning på kvinnors hälsa.

7 Landsbygden: Myndigheter utlokaliseras. Bättre möjligheter till utbildning och offentlig service utanför storstäderna. Vägar och järnvägar rustas upp.

8 Äldre: Bättre ekonomi för de som har det sämst ställt. Nationell plan mot demens.

Hans Rosén "

DN ONSDAG 13 SEPTEMBER 2017

"SD vill fälla Löfven – men besked om Hultqvist dröjer

På onsdagen lämnar Sverigedemokraterna in en misstroendeförklaring mot statsminister Stefan Löfven (S) för hanteringen av it-skandalen på Transportstyrelsen. Samtidigt avvaktar de borgerliga i frågan om de ska gå vidare med planerna på att avsätta försvarsminister Peter Hultqvist (S).

På tisdagen kom svaren från regeringen på de 25 frågor som riksdagens konstitutionsutskott (KU) ställt om turerna kring Transportstyrelsens utflyttning av it-driften till icke säkerhetsklassad, utländsk it-personal. Svaren bekräftar uppgifter som har framkommit i DN:s rapportering. Exempelvis informerade Säkerhetspolisen regeringskansliet om säkerhetsriskerna första gången i september 2015. Det framgår också att statsrådsberedningen fick information i februari 2016.

Statsminister Stefan Löfven anser att de svar som regeringen gett ”ännu tydligare” visar att försvarsminister Peter Hultqvist inte har begått några fel. Delvis hänvisar han till hemligstämplad information som har lämnats till KU.

– Vi kan styrka att Peter Hultqvist hade all anledning att förutsätta att informationsvägarna fungerade till statsrådsberedningen. Därför är det enligt min mening en överloppsgärning att rikta misstroende mot försvarsministern, sade Löfven på en presskonferens efter tisdagens regeringsförklaring.

Men redan på riksdagsårets andra dag möts han själv av en misstroendeförklaring. Efter att ha samlat in de 35 namn som krävs ska SD väcka misstroendevotum i riksdagens kammare.

– Alltihop är kopplat till Transportstyrelsen och det haveri som hänt där. Vi sa detta redan när den historien började rullas upp, att om statsministern inte senast i samband med regeringsförklaringen meddelade Peter Hultqvists avgång, så får vi i konsekvensens namn rikta misstroende mot honom, säger SD-ledaren Jimmie Åkesson. Han tror inte på Löfvens förklaring.

– Jag tror inte på honom längre när han säger att han inte kände till det här. För mig är det helt uppenbart att han ljuger, säger SD-ledaren. Hittills har det inte funnits något stöd bland de borgerliga för att avsätta Stefan Löfven med anledning av it-haveriet på Transportstyrelsen, och på tisdagskvällen meddelade Moderaternas gruppledare Jessica Polfjärd att ”vi lägger våra egna förslag utifrån vad vi anser. Att lägga ett missförtroende mot statsministern är ej aktuellt för vår del nu”.

Det är Jimmie Åkesson medveten om. Ifall inte SD får stöd av de borgerliga i frågan om Löfvens ansvar är partiet berett att gå fram med en misstroendeförklaring mot Peter Hultqvist innan de borgerliga har bestämt sig.

– Jag utesluter inte att vi också kommer att ta ett initiativ i den frågan, säger Åkesson.

Stefan Löfven bekräftade på tisdagen att han tänker sitta kvar även om försvarsminister Peter Hultqvist tvingas avgå. Han avfärdar Sverigedemokraternas hot om misstroende mot honom som oseriöst.

– Det är väl andra gången mot mig. Det är ett parti som säger att de vill bli tagna på allvar i parlamentet och sedan inte ens bryr sig om att läsa det här underlaget. Här riktar KU ett antal frågor till regeringen, vi arbetar igenom det väldigt noga och så säger det här partiet att det struntar vi i, vi har redan gjort vår analys – jag tycker det säger allt om dem, säger Stefan Löfven.

Centerpartiet och Liberalerna har till skillnad från Moderaterna och Kristdemokraterna betonat att ny information kommit fram i och med att statsministerns statssekreterare Emma Lennartsson tvingats avgå. Det kan påverka deras ställningstagande till Peter Hultqvist.
– Det är en anmärkningsvärd information som är viktig i den analys vi gör framåt, säger Annie Lööf (C).

Enligt Liberalerna kommer frågan om förtroendet för Peter Hultqvist att avgöras inom kort.
– Frågan kommer att avgöras under de närmaste dagarna. Tidigast kommer vi att göra ett ställningstagande mot slutet av den här veckan. Vår utgångspunkt är att det blir ett misstroende mot Peter Hultqvist men vi ska också väga in ytterligare information. Dels vad som framkom när Emma Lennartsson lämnade sin post, dels de svar som regeringen ska lämna till KU, säger partiledaren Jan Björklund.
Enligt vad DN erfar finns en splittring mellan de borgerliga partierna i synen på Peter Hultqvist. Inom Liberalerna och Centerpartiet finns tveksamhet till ett misstroendevotum. Men Moderaterna och Kristdemokraterna vill inte kännas vid att de borgerliga är splittrade.
– Alliansen har ju sagt att misstroendet mot Peter Hultqvist kvarstår. Vi är överens, säger Jessica Polfjärd (M).

matsj.larsson@dn.se
hans.rosen@dn.se "

"Oppositionen har hotat med att avsätta tre ministrar på grund av regeringens hantering av it-skandalen på Transportstyrelsen. Två avgick redan i somras, inrikesminister Anders Ygeman och infrastrukturminister Anna Johansson. Försvarsminister Peter Hultqvist sitter kvar.

Två anmälningar har inkommit till riksdagens konstitutionsutskott, som därför inlett en granskning av regeringens agerande. På tisdagen kom svaren från regeringen på 25 frågor som KU har ställt om turerna i regeringskansliet.

De borgerliga överväger nu om de ska gå vidare med ett misstroende mot försvarsministern. Inom Centern och Liberalerna finns en tvekan. Sverigedemokraterna vill fälla både Hultqvist och statsminister Stefan Löfven."

DN ONSDAG 13 SEPTEMBER 2017

" Uppropet som blev Moderatledarens sista

Avgående moderatledaren Anna Kinberg Batra lämnar politiken efter valet nästa år. Det meddelade hon i samband med riksdagens höststart på tisdagen. – Jag gav allt, säger hon.

Kinberg Batra avgår på partiets extrastämma den 1 oktober. Då har det gått tre år sedan hennes företrädare Fredrik Reinfeldt och dåvarande finansministern Anders Borg lade båda uppdragen i hennes knä.

Efter fyra månaders dubbelarbete valdes hon till partiledare i januari 2015. Till en början var opinionssiffrorna hyggliga, men internt började förtroendet rasa efter decemberöverenskommelsen. När hon den 19 januari i år öppnade dörren för Sverigedemokraterna försvann väljare både till höger (SD) och vänster (C).

Efter tre interna protestvågor stod det i augusti klart att de flesta länsförbunden krävde att hon skulle lämna sin post. På tisdagen fick hon en ovan roll – att stå vid sidan om gruppledaren Jessica Polfjärd som kommenterade både regeringsförklaringen och de senaste turerna i it-skandalen på Transportstyrelsen.

– Nu står jag här och ordnar kön, skämtade hon med journalister.
Hon hann vara partiledare i två och ett halvt år, den kortaste tiden i partiet sedan 1907. Sin riksdagsplats tänker hon behålla hon till valet den 9 september nästa år.

– Jag ska sköta det uppdraget hela vägen in i kaklet, det är ett förtroende som jag har fått av väljarna i Stockholms län, säger Anna Kinberg Batra.

Vad hon ska göra efter valet nästa år vet hon inte.
– Jag har inte tänkt en tanke på det de senaste åren.

Hon tycker att det känns naturligt att lämna politiken.
– Jag satsade helt på det här i många år och det ledde till att jag blev partiledare. När jag lämnar den posten blir det svårt tänka om och göra en ny satsning, säger Kinberg Batra.

Därmed blev riksdagens högtidliga öppnande på tisdagen det sista för Kinberg Batra som kände ett visst vemod.
– Det kommer att bli tomt, men jag är trygg med att ha fattat rätt beslut.

V-ledaren Jonas Sjöstedt tycker att hennes avgång är en konsekvens av partiets vägval.
– Det är uppenbart att det var Anna Kinberg Batra som fick lägga om kursen, och gå ut med att man var beredd att ta makten med hjälp av SD:s mandat. Därför blev hon på sätt och vis offret för det politiska vägvalet, säger han.

Vid sidan av politiken har han uppskattat henne.
– Hon är en uppspelt och rolig person, tycker Sjöstedt.

matsj.larsson@dn.se

peter.letmark@dn.se "

DN ONSDAG 13 SEPTEMBER 2017

"Pensionärerna har sannolikt mer att hämta inför valet

Kommentar. Pensionärerna är en viktig väljargrupp med stora lobbyorganisationer bakom sig. Därför kan vi vänta oss fler förslag som gynnar de äldre. Centern lanserade sitt skatteförslag i går.

De stora pensionärsorganisationerna, PRO och SPF, har drivit frågan om lägre skatt för pensionärer ända sedan alliansregeringen började sänka skatten på löneinkomster men inte på pensionsinkomster.
De fick visst gehör redan under alliansregeringen när pensionärernas skatt sänktes flera gånger. Sänkningarna var små och motverkade alliansens tanke med jobbskatteavdraget, att det ska vara mest lönsamt att ha arbetsinkomster. Men nu vill alla partier sänka skatten på pensionsinkomster. S-MP-regeringen, med stöd av Vänsterpartiet, har presenterat konkreta förslag inför höstbudgeten. I går aviserade Centern att det kommer förslag om sänkt skatt för pensionärer i deras budgetförslag.

Regeringen sänkte skatten 2016 så att pensionsinkomster upp till 10 000 kronor i månaden beskattas som löneinkomster.
I årets budget föreslår regeringen att pensionsinkomster upp till 14 000 kronor i månaden ska beskattas som arbetsinkomster. Dessutom sänks skatten för alla som har pensionsinkomster på mellan 10 000 kronor i månaden och 30 000 kronor i månaden. Det kostar 2,2 miljarder kronor.

Centern vill sänka skatten för pensionärer med ytterligare 2,4 miljarder kronor med fokus på dem med lägst inkomster. Dessutom ska garantipensionen höjas med 100 kronor i månaden. Kristdemokraterna går längst av alliansspartierna genom att säga att de vill avskaffa skatteklyftan helt. Något som även Sverigedemokraterna säger att de vill göra.

Nu när samtliga partier säger att de vill sänka pensionärernas skatt kan vi vänta oss förslag om andra förbättringar för pensionärerna.
På måndagen presenterade regeringen ett förslag om höjt bostadstillägg med som mest 470 kronor i månaden. Därför kommer det troligen liknande förslag från de andra partierna. Det skulle inte heller vara förvånande om det blir fler utspel om höjd garantipension för dem som har de allra lägsta pensionerna.

Preliminära siffror från Statistiska Centralbyrån, SCB, visar att ungefär 2 miljoner pensionärer kan rösta i riksdagsvalet 2018. Det är 27,5 procent eller drygt var fjärde väljare. Där finns alltså många röster att hämta.

maria.crofts@dn.se "

DN ONSDAG 13 SEPTEMBER 2017

" Kris i neurovården het fråga i landstingsdebatt

Neurosjukvården på Karolinska Huddinge minskade på måndagen ner antalet vårdplatser till fyra. Och inom kort försämras sjukvården för stora delar av södra skärgården när ambulanshelikoptern tvingas bort från Värmdö. Dessa frågor gav oppositionen ved på brasan i tisdagens landstingsdebatt.

— Ni ska inte svartmåla hela sjukvården! sade personallandstingsrådet Peter Carpelan (M) som pressades hårt i landstingsfullmäktige från S och MP med frågor om hur den styrande borgerliga alliansen tänker lösa den akuta krisen inom neurosjukvården, som DN uppmärksammat.

Oppositionslandstingsrådet Susanne Nordling (MP) nekade till svartmålningen och refererade till aktuella siffror för neurokliniken på Karolinska Huddinge som i måndags drastiskt minskade antalet platser, på grund av akut sjuksköterskebrist.

— Det är fyra av 40 vårdplatser öppna, för att serva 1,1 miljoner människor. ”Läget är urakut”, säger läkarna. Vad tänker ni göra akut för att lösa den här situationen, sade Susanne Nordling.

Jens Sjöström (S) konstaterade att platskrisen inom neurovården utvecklats under en längre tid och knappast kom som en överraskning.
— Övergripande gör vi insatser för att vara en bättre arbetsgivare, med ett kompetensförsörjningsprogram och arbetstidsmodeller som ni - socialdemokrater valt att stå utanför!, sade Carpelan, och fick svaret av Jens Sjöström:

— Ja, vi har valt att stå utanför för att ert program är så platt!
En annan högaktuell fråga gäller omlokaliseringen av länets ambulanshelikopter, som på grund av oklar hantering från landstinget försämrar många skärgårdsbors tillgång till akutsjukvård. Inom kort flyttar helikoptern från Mölnvik på Värmdö till Norrtälje, efter att helikopterföretaget lagt ett förbud.

— När helikoptern lyfter från Mölnvik så flyger den över bensinmackar och Mc Donalds. Det förstår man ju att det inte är säkert. Nu har Moderaterna i Värmdö börjat med namninsamling riktad till landstinget! Hur har det blivit så här – ni har haft 11 år på er!, sade Dag Larsson (S), vilket var riktat mot sjukvårdslandstingsrådet Marie Ljungberg Schött (M) som slog ifrån sig:
— Ingen skulle hellre velat än att den skulle ligga kvar, sade Marie Ljungberg Schött.

Under fullmäktigedebatten meddelade Moderaterna i ett pressmeddelande att finanslandstingsrådet Irene Svenonius (M) slutit en överenskommelse med kommunalrådet på Värmdö Deshira Flankör (M), om att utreda helikopterns placering för att få den tillbaka till Värmdö.

— Jag är jätteglad att vi får en kontinuitet i helikopterverksamheten – i Norrtälje. Men det vore bättre om vi kunde hitta en plats på Värmdö, sade Marie Ljungberg Schött.
Irene Svenonius pressades också vad gäller det tidigare löftet om att konsultkostnader ska minska. Vänsterpartiet visade underlag för hur konsultkostnaderna på Karolinska universitetssjukhuset har fortsatt att öka.

— Vad gör ni åt det, frågade Birgitta Sevefjord (V), under en livlig interpellationsdebatt.

Irene Svenonius upprepade att konsultkostnaderna ska minska ”markant”, innan hon valde att tala om något annat.
— Jag tycker att man borde titta på Stockholms stad, som styrs av S, V och MP. Hur ser konsultkostnaderna ut där, sade Irene Svenonius.
— Ett litet medskick till Irene Svenonius: ett gott ledarskap kännetecknas av att man ansvar för situationen och inte skyller på andra, replikerade Tomas Eriksson (MP).

anna.gustafsson@dn.se "

DN TORSDAG 14 SEPTEMBER 2017

"Löfven lovar att jämna ut skatten helt till 2020

Sänkt skatt för pensionärer blir den största reformposten i regeringens budget för 2018. Hela skillnaden i skatt mellan löntagare och pensionärer ska vara borta 2020, lovar statsminister Stefan Löfven. – För oss är det här en fråga om anständighet, säger han.

Skillnaden i beskattning mellan löntagare och pensionärer uppstod när den förra borgerliga alliansregeringen med start 2007 införde jobbskatteavdraget för dem som arbetade. De borgerliga prioriterade att öka drivkraften för dem i arbetsför ålder att skaffa sig försörjning. Sedan dess har skatten på pensionärer sänkts, både av den förra och den nuvarande regeringen, men inte tillräckligt för att sluta hela klyftan. Nu lovar Stefan Löfven att det ska vara gjort år 2020.

– För oss är det här en fråga om anständighet. Det är fel att människor som har varit med och byggt upp vårt samhälle ska betala mer skatt på sin inkomst än en löntagare. Vi lovade i valet att vi ska ta bort det i den takt som ekonomin tillåter och redan nästa år tar vi ett stort steg, säger Stefan Löfven.

Från 1 januari 2018 försvinner hela skatteklyftan för pensionsinkomster upp till 17 000 kronor i månaden (den har tidigare tagits bort för inkomster upp till 10 000). Sänkningen blir upp till 416 kronor i månaden på en pension på 16 900 kronor (olika kommunalskatt ger olika utfall). Sedan trappas skattereduktionen av för att bli noll på inkomster över 35 000 kronor. Enligt finansdepartementet berörs 1,5 miljoner personer, tre fjärdedelar av alla över 65 år.

Presentationen av nyheten var väl regisserad och skedde inför entusiastiska kärnväljare i form av medlemmar i PRO Handen. Besöket inleddes med att både statsministern och finansminister Magdalena Andersson spelade boule med pensionärerna i trädgården utanför föreningslokalen.

Enligt Magdalena Andersson är det nödvändigt att göra skattesänkningen stegvis. Hela kostnaden för 2018 beräknas till 4,4 miljarder kronor 2018, vilket innebär en fördubbling mot den skattesänkning som regeringen aviserade i våras. Att helt ta bort skillnaden i beskattning kostar totalt 13 miljarder kronor.

– Man måste få plus och minus att gå ihop, därför måste den tas steg för steg. Samtidigt är det viktigt att vi gör investeringar i sjukvården, skolan, försvaret och polisen, säger Magdalena Andersson.
Att regeringen nu kan lova större skattesänkningar än i våras förklarar hon med ett förbättrat ekonomiskt läge.

– Svensk ekonomi utvecklas starkare än vad många har trott. Det ska förstås komma alla till del, inte minst våra pensionärer, säger finansministern.

Centern kom häromdagen också med förslag på omfattande skattesänkningar för pensionärer och flera andra partier månar på olika sätt om de äldres ekonomi. Varken Stefan Löfven eller Magdalena Andersson ser dock några möjligheter att nå en överenskommelse över blockgränsen som skulle ge landets pensionärer ett långsiktigt besked om beskattningen.
– Borgerligheten plus Sverigedemokraterna vill ha ett nytt jobbskatteavdrag och då drar man i väg skillnaden en gång till, säger Stefan Löfven.

Den beskrivningen ställer Kristdemokraternas partiledare Ebba Busch Thor inte upp på. KD har redan levererat en budgetmotion som i ett slag tar bort hela skatteklyftan redan nästa år.

– Jag är stolt över att vi fått regeringen att röra sig i den här riktningen men jag tycker att Sveriges pensionärer har fått höra för länge att ni får vänta, säger KD-ledaren.

KD är det borgerliga parti som mest envetet talat för lägre pensionärsskatt och inför de kommande förhandlingarna om en alliansbudget finns en konflikt med Moderaterna som vill se ett ytterligare jobbskatteavdrag.

– Vår ingång är lika beskattning. Det är det vi kommer att kämpa för, säger Ebba Busch Thor.

hans.rosen@dn.se

"Fakta.

Skattesänkningen innebär 4,4 miljarder kronor i lägre intäkter för staten 2018. Det innebär en fördubbling av den skattesänkning som regeringen aviserade i våras.
Skatten sänks med upp till 5 000 kronor per år för tre fjärdelar av alla pensionärer över 65 år. 1,5 miljoner personer berörs.
För en pension på 11 700 kronor per månad innebär det i snitt 107 kronor i skattesänkning. Motsvarande sänkning för den med 33 300 i pension är 29 kronor.

Skatteaskillnaden mellan löntagare och pensionärer försvinner helt för dem med pensioner upp till 17 000 kronor per månad.

Skattesänkningen trappas sedan ner för månatliga pensionsinkomster på upp till 35 000 kronor.

DN "

DN TORSDAG 14 SEPTEMBER 2017

”Därför bör Sverige säga nej till kärnvapen”

De som stödjer FN:s kärnvapenförbud är inte naiva och tror att det magiskt kommer att få bort alla kärnvapen. Målet är att stigmatisera kärnvapen. Flera argument mot undertecknandet har varit slående ovetenskapliga. Som forskare har vi ett ansvar att försvara sanningen, skriver nio nobelpristagare och svenske fysikprofessorn Max Tegmark.

Vi beundrar Sveriges respekt för vetenskapliga och moraliska principer, som vi lärt oss uppskatta bland annat genom kontakter som nobelpristagare. Vi uppmanar därför den svenska regeringen att stå fast vid dessa principer och underteckna FN:s kärnvapenförbud i höst. De senaste argumenten mot undertecknandet i svensk press har varit slående ovetenskapliga, och som forskare har vi ett särskilt ansvar att försvara sanningen.

Det är anmärkningsvärt att ingen av den senaste tidens svenska debattartiklar mot förbudet ens nämner det största militära hotet mot Sverige, som statistiskt förväntas döda flest svenskar. Trots vad som skrivs, så det största hotet inte en rysk invasion eller att Nordkorea vätebombar Stockholm, utan är ett kärnvapenkrig mellan USA och Ryssland som börjar av misstag, genom felbedömning eller terroristprovokation.

Det har redan inträffat över 20 incidenter som kunde ha utlöst detta, inklusive en orsakad av en norsk väderraket som misstogs av Ryssland för en amerikansk missil. Om Ryssland ser Sverige som Nato-allierat så kommer svenska storstäder som Stockholm och Göteborg förmodligen att utplånas av vätebomber. Även om Sverige inte blir direkt attackerat, kan radioaktivt nedfall från detonationer över grannländer drabba Sverige. En EMP-attack kan orsaka kaos i Sverige genom att slå ut elnät och elektronik över hela Europa.

Den fasansfullaste faran för Sverige kan vara en atomvinter där eld och rök från så få som tusen detonationer förmörkar atmosfären tillräckligt för att utlösa en global mini-istid med vinterväder året runt. Detta skulle kunna orsaka en fullständig kollaps av global matproduktion som potentiellt dödar de flesta människor på jorden – även om endast en bråkdel av världens kärnvapen avvänds. En klimatanalys från 2007 som publicerades i Journal of Geophysical Research uppskattade att temperaturen i Sverige under det första året efter tredje världskriget skulle vara cirka femton grader kallare än normalt, och alla svenska bönder vet hur nattfrost i juli skulle påverka deras skörd.

Det bästa sättet för Sverige att minska dessa risker är att pressa kärnvapenländerna att minska sina arsenaler. Avskräckning kräver högst några hundra vätebomber, men Ryssland och USA har cirka 7 000 vardera. I stället för att föra en konstruktiv nedrustningsdialog har både Putin och Trump lovat bygga nya destabiliserande kärnvapen som är mer lämpade för en smygattack. USA planerar att ersätta de flesta av sina kärnvapenmissiler och atomubåtar med nya, till en kostnad av tusen miljarder dollar, och mindre stater som Nordkorea följer stormakternas exempel genom att upprusta.

De som stödjer FN:s kärnvapenförbud är inte naiva och tror inte att det magiskt kommer att få bort alla kärnvapen. Målet med fördraget är i stället att stigmatisera kärnvapen, precis som förbudet mot landminor stigmatiserade dessa kontroversiella vapen och pressade stormakterna att dramatisk krympa sina arsenaler. Så varför möter fördraget så starkt motstånd i Sverige?

Låt oss analysera de viktigaste argumenten i de senaste artiklarna: ”Det skulle spela i händerna på Putin, som stöder fördraget.”

Faktum är att Putin motsätter sig fördraget. Nu när USA fått starkare konventionella stridskrafter än Ryssland, som har för svag ekonomi för att ändra på detta så är Rysslands kärnvapenberoende starkare än Natos.

”Det får ingen effekt, eftersom kärnvapenländerna inte undertecknar.”
Om det var sant skulle Putin och Trump inte ha motsatt sig fördraget så starkt, och USA:s försvarsminister James Mattis skulle inte ha varnat Sverige för att skriva under. Dessutom fick minfördraget stor effekt fastän stormakterna inte skrev på. Det bidrog till att stigmatisera landminor genom att associera dem med deras fruktansvärda humanitära konsekvenser. Detta ledde till investerarpress, vilket övertygade krigsmaterielföretag att sluta producera dem. I dag har landminemarknaden kollapsat, och även USA har enats om att följa förbudet överallt utom i den koreanska demilitariserade zonen. Ett kärnvapenförbud kommer likaså att stigmatisera produktion av nya kärnvapen, vilket kommer att pressa kärnvapenstaterna att minska sina arsenaler ner till den minsta storlek som krävs för avskräckning.
”Stormakterna vägrar avskaffa sina kärnvapen.”

Självklart. Men de kan och bör minska sina arsenaler istället för att, som nu, storsatsa på nya kärnvapen.

”Undertecknandet skulle utesluta militärt partnerskap med Nato, genom att förbjuda införsel av kärnvapen i Sverige”.
Detta är helt enkelt felaktigt. Nya Zeeland förbjöd kärnvapen på sitt territorium, men general Petr Pavel, ordförande i Natos militära kommitté, klargjorde i juni att ”Nato and New Zealand share genuine partnership”.

”Icke-spridningsavtalet är tillräckligt.”
I själva verket har icke-spridningsavtalet (NPT) från 1970 misslyckats med att skydda Sverige och de 184 andra kärnvapenfria stater som undertecknade det och lovade att förbli kärnvapenfria mot att resten avvecklade sina kärnvapen i enlighet med NPT:s artikel VI.

47 år senare känner sig många dessa kärnvapenfria länder lurade: stormakterna har ersatt nedrustning med massiv kärnvapenupprustning, medan Indien, Pakistan och Israel tillåtits skaffa kärnvapen ostraffat. Denna desillusionering bidrog till att 122 länder röstade igenom kärnvapenförbudet: de är frustrerade över att en liten grupp länder med en minoritet av världens befolkning insisterar på rättigheten att med kärnvapen förstöra livet för alla andra på jorden. Sådan självrättfärdigande maktpolitik är inte ny.

I Sydafrika gav exempelvis minoriteten som kontrollerade det oetiska apartheidsystemet inte upp det på eget bevåg, utan för att de pressades att göra det av majoriteten. Den minoritet som kontrollerar oetiska kärnvapen kommer inte heller att ge upp dem på eget initiativ, utan endast om de blir pressade till att göra det av majoriteten av världens nationer och medborgare. Grundidén bakom kärnvapenförbudet är att sätta sådan press genom stigmatisering av kärnvapen, och det ligger i Sveriges intresse att stödja detta.

Nu när Sverige debatterar huruvida förbudet ska undertecknas så uppmanar vi alla parter att respektera inte bara Sveriges moraliska ledarskap, utan också traditionen att hålla debatter vetenskapligt sakliga. "

"Bakgrund. FN-konventionen

I juli röstade 122 av FN:s länder, bland dem Sverige, för ett globalt förbud mot kärnvapen.

Den svenska debatten handlar nu om Sverige ska gå vidare och underteckna FN-konventionen.

USA:s regering har varnat Sverige för att underteckna och sagt att det skulle kunna påverka den svenska relationen till Nato negativt.

Margot Wallström och Peter Hultqvist meddelade i början av september att regeringen kommer att tillsätta en utredning för att belysa alla konsekvenser av konventionen.

Peter Higgs, University of Edinburgh, nobelpristagare i fysik 2013
Eric Kandel, Columbia University, nobelpristagare i fysiologi/medicin 2000
Wolfgang Ketterle, MIT, nobelpristagare i fysik 2001
Edvard Moser, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, nobelpristagare i fysiologi/medicin 2014
May-Britt Moser, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, nobelpristagare i fysiologi/medicin 2014
William Phillips, Joint Quantum Institute, nobelpristagare i fysik 1997
David Politzer, Caltech, nobelpristagare i fysik 2004
Richard Roberts, New England Biolabs, nobelpristagare i fysiologi/medicin 1993
Max Tegmark, MIT, fysikprofessor
Frank Wilczek, MIT, nobelpristagare i fysik 2004

Översättning: Max Tegmark "

DN TORSDAG 14 SEPTEMBER 2017

"DN:s uppgifter fick honom att lämna sin post

Transportstyrelsen fattade redan sommaren 2014 beslut om att göra avsteg från myndighetens it-säkerhetsregler. Uppgifter om avsteget har belagts med sekretess med hänvisning till rikets säkerhet. Efter att DN har konfronterat Transportstyrelsens ställföreträdande generaldirektör Jacob Gramenius med uppgifterna avgår han.

DN kan i dag avslöja hittills okända uppgifter om it-skandalen på Transportstyrelsen – något som skedde över ett år innan den skandalomsusade outsourcingen till IBM genomfördes.

I fokus står bytet av det datorsystem som lagrar registret över alla fordonsägare och körkortsinnehavare. Projektet kallas för stordatormigreringen och har pågått under flera års tid, parallellt med att driften togs över av IBM.

Den gamla stordatorn hade rötter från 1970-talet. I ett omfångsrikt projekt byttes all infrastruktur ut och en omfattande översättning av datorns källkod till ett modernare programmeringsspråk genomfördes. Sommaren 2014 beslutade den ställföreträdande generaldirektören Jacob Gramenius att göra ett avsteg från Transportstyrelsens styrdokument, ”Riktlinjer om krav på informationssäkerhet”. Beslutet meddelades muntligen i juni 2014 och fattades formellt av Jacob Gramenius i augusti 2014. Vid den tidpunkten var Catharina Elmsäter-Svärd (M) ansvarig minister.
I dokumentet, som DN har tagit del av, framgår att ledningen hade ”gjort en avvägning mellan verksamhetens respektive säkerhetsskyddets behov”. I övrigt har detaljer om avstegsbeslutet belagts med sekretess, med hänvisning till rikets säkerhet.

I andra dokument från Transportstyrelsen framgår att projektet för stordatormigreringen hanterar data av ”sådan natur att de klassas som hemliga uppgifter”. I databaserna ligger bland annat uppgifter som kan identifiera hemlig underrättelsepersonal.

Efter att DN har konfronterat Transportstyrelsen med uppgifterna avgår Jacob Gramenius som ställföreträdande generaldirektör.
– Jag har haft ett samtal med Jacob. Han har bestämt sig för att lämna sitt uppdrag som ställföreträdande generaldirektör och medlem i ledningsgruppen. Han ser att detta kan påverka hans förtroende och ledningens förtroende. Just nu är förtroendet viktigt för mig, säger Jonas Bjelfvenstam, generaldirektör vid Transportstyrelsen.
Hur ser du på att Transportstyrelsen inte har följt riktlinjerna?

– Som jag sagt i tidigare sammanhang så ser jag allvarligt på att man överträder gällande lag och även våra interna riktlinjer. De finns där av en anledning, det vill säga att de ska följas.
Vad handlar avsteget om?

– Jag kan inte berätta mer än det du har fått. Det är sekretessbelagt. Det som framgår av det du har fått är att det har gjorts ett avsteg från en riktlinje vi har. Och generellt är riktlinjer till för att följas, även informationssäkerhetsriktlinjer, säger Jonas Bjelfvenstam.

I januari 2017 sparkades den tidigare generaldirektören Maria Ågren sedan hon också gjort avsteg rörande it-projekt. I strafföreläggandet från i somras skriver åklagaren Ewamarie Häggkvist att hon gjort avsteg från riktlinjer rörande informationssäkerhet, alltså samma typ av riktlinjer som den ställföreträdande generaldirektören Jacob Gramenius. En väsentlig skillnad är dock att Maria Ågren även gjorde avsteg från säkerhetsskyddslagen, offentlighets- och sekretesslagen. Något sådant ska Jacob Gramenius inte ha gjort, åtminstone inte enligt de delar av avstegsbeslutet som är offentligt.

kristoffer.orstadius@dn.se "

"SD står ensamt om misstroende mot Stefan Löfven

För andra gången sedan valet riktar Sverigedemokraterna en misstroendeförklaring mot statsminister Stefan Löfven (S). Men precis som 2015 får SD inte med sig något annat parti.

Efter onsdagens riksdagsdebatt om situationen för ensamkommande lämnade SD:s migrationspolitiska talesperson Paula Bieler in 37 namnunderskrifter till talmannen i kammaren, som denna dag var andre vice talman Björn Söder (SD) – själv en av undertecknarna. Det krävs minst 35 underskrifter för att väcka misstroendevotum.

– Vi har en situation där Stefan Löfven inte har kontroll över sin regering och sitt regeringskansli. Han har inte visat någon större kritik mot de som inte har fört information vidare, säger Paula Bieler.
Hittills har två S-ministrar avgått på grund av it-skandalen på Transportstyrelsen där känsliga register över militär personal och militära fordon hamnat i händerna på utländsk, icke säkerhetsklassad personal: inrikesminister Anders Ygeman och infrastrukturminister Anna Johansson. Försvarsminister Peter Hultqvist (S) sitter däremot kvar.
Sedan även Stefan Löfvens egen statssekreterare Emma Lennartsson avgått har blickarna riktats mot statsministerns ansvar. Själv säger Löfven att han inget visste förrän i januari i år, något SD ifrågasätter.
Det tredje största riksdagspartiet anser att Löfven agerat oförsvarligt. ”Det är vår mening att statsministern inte tar sitt ansvar på allvar”, skriver SD-gruppledaren Mattias Karlsson i inlagan till talmannen.
Voteringen om riksdagens förtroende för statsministern äger rum på fredag. Men alliansspartierna gör tummen ner. Därmed blir det som 2015 bara SD som röstar ja. "

DN TORSDAG 14 SEPTEMBER 2017

"Skandalen stänker också på förra regeringen

Analys. Transportstyrelsens ställföreträdande generaldirektör avgår efter att ha beslutat om avsteg från säkerhetsreglerna redan sommaren 2014. Myndigheten har uppenbarligen länge haft en slapp säkerhetskultur. Det får säkerhetsskandalen att stänka också på den förra regeringen.

Säkerhetsskandalen på Transportstyrelsen har redan fått två ministrar att avgå. Riksdagen gör sig redo för en misstroendeomröstning om statsministern på fredag. Den kommer Stefan Löfven att klara. Men den borgerliga oppositionen hotar också att fälla försvarsministern, besked ska komma de närmaste dagarna.

Kärnan i skandalen är att Transportstyrelsens förra generaldirektör bröt mot lagen genom att låta icke säkerhetsprövad personal i Östeuropa få tillgång till register som tillsammans med annan information riskerar att avslöja Sveriges hemligaste underrättelsepersonal. Och regeringen gjorde inget för att stoppa henne.

Nu avslöjar DN nya uppgifter som visar att Transportstyrelsens ställföreträdande generaldirektör beslutat om avsteg från riktlinjerna om informationssäkerhet redan sommaren 2014. En stor del av beslutet är sekretessbelagt, men DN:s frågor ledde till att den ställföreträdande generaldirektören omedelbart avgick. Det får tolkas som att ett allvarligt fel begåtts.

Den nya avgången vänder blickarna mot den ansvariga ministern under den tiden, Moderaternas Catharina Elmsäter-Svärd. Informerades hennes departement om avsteget? Vad gjorde hon för att öka informationssäkerheten?

Säkerhetspolisen gjorde en lång förundersökning på Transportstyrelsen innan den förra generaldirektören fälldes för brott. I undersökningen finns förhör med 14 personer som visar att myndigheten inte fäste någon större vikt vid säkerhetsfrågor. De flesta säger att de inte känner till vilken information som ska skyddas. ”Det har varit hemligt vad som är hemligt”, säger en anställd.

”Vem bär ansvaret till att det funnits en risk för röjande av hemliga uppgifter?”, frågar Säpo i ett annat förhör. ”Någonstans har myndigheten aldrig förstått vad man har för information i systemen. Det är inget nytt”, lyder svaret.

Säkerhetsproblemen fanns troligen redan under den förra regeringens tid, även om de troligen inte var så stora att de resulterade i lagbrott. Det är inte bara Transportstyrelsen som rundat hörnen i sitt informationssäkerhetsarbete. Riksrevisionen presenterade förra våren en granskning av hur nio viktiga myndigheter arbetar med informationssäkerhet. Den visade på allvarliga brister.

Enligt Säkerhetspolisen har hoten mot svenska it-system ökat. Länder som Ryssland, Kina och Iran ligger bakom det som Säpo benämner som ett växande och allvarligt underrättelsehot från främmande makt. Det finns ett rejält gap mellan hur snabbt hotet växt och hur mycket skyddet förbättrats, enligt Säpo.
Man kan sammanfatta det som att potentialen för skandaler när det gäller informationssäkerhet är avsevärd. Både för denna och den förra regeringen.

ewa.stenberg@dn.se Politisk kommentator

DN TORSDAG 14 SEPTEMBER 2017

"Tidigare ministern: Känner inte till det

Tidigare infrastrukturminister Catharina Elmsäter-Svärd kommenterar nu uppgifterna om att Transportstyrelsen redan sommaren 2014 gjorde avsteg från it-säkerhetsregler.
– Jag känner inte till det, säger hon till DN.

Catharina Elmsäter-Svärd var ansvarig minister för Transportstyrelsen i alliansregeringen.

Känner du till att Transportstyrelsen i augusti 2014 fattade ett beslut om att göra avsteg från sina informationssäkerhetsriktlinjer?
– Nej, det känner jag faktiskt inte till. I augusti 2014 så var jag förvisso minister men då var vi mitt uppe i valrörelsen och annat.
Tycker du att du borde ha fått information om det?
– Det är jättesvårt att säga utan att vet mer om det. Jag kan faktiskt inte svara på det.

Myndigheten har alltså gjort avsteg från sina it-säkerhetsriktlinjer, men du tycker inte att du borde ha fått reda på det?
– Man har riktlinjer för att man ska förhålla sig till dem. Men det innebär ju också att man emellanåt kan göra avsteg generellt. I detta fall vet jag inte orsaken till varför man har gjort avsteget, säger Catharina Elmsäter-Svärd.

Statsminister Stefan Löfven kommenterar också de nya uppgifterna om Transportstyrelsen som lett till att den ställföreträdande generaldirektören avgår.

– Vi har gett Transportstyrelsen det här uppdraget att gå igenom allt noggrant. Vilka beslut som har fattats, vad behöver förändras. Nu dras slutsatsen att den här personen inte kan vara kvar och det är bra. Borde inte näringsdepartementet ha upptäckt det här tidigare?

– Det är hanteringen på Transportstyrelsen som är felaktig och vi har gett den det här uppdraget. Det är bra att de gör som vi har sagt åt dem.

kristoffer.orstadius@dn.se
hans.rosen@dn.se. "

DN TORSDAG 14 SEPTEMBER 2017

" Asylsökande fick se oenig regering

Miljöpartiet vill ändra lagstiftningen så att fler ensamkommande flyktingbarn får stanna i Sverige. Men regeringen är splittrad – migrationsminister Heléne Fritzon (S) säger nej.

Riksdagens åhörarläktare var fullsatt av ensamkommande och sympatisörer under onsdagens migrationspolitiska debatt. De fick höra två oeniga regeringspartier presentera sin syn på frågan.

Maria Ferm (MP), migrationspolitisk talesperson, säger att partiet ”vill hitta en lösning” genom ny lagstiftning för att de ensamkommande som kom 2015 ska få stanna.

– Detaljerna kring det återstår att se. Vi driver det här för det är något som vår kongress har fattat beslut om. Vi kommer att fortsätta arbeta för en förändring, säger Maria Ferm.

Men regeringspartierna är splittrade i frågan.
– Regeringens mening i den frågan är att vi överväger i dag ingen ny lagstiftning. Vi ser att vi har gjort förändringar i lagstiftningen sedan 2015 och vi vet att det tar lång tid att göra en lagändring, säger migrationsminister Heléne Fritzon (S).

Onsdagens debatt hölls på begäran av Vänsterpartiet, som förespråkar amnesti för ensamkommande. Christina Höj Larsen (V) gladdes åt Miljöpartiets besked, men konstaterar även hon att migrationsministern lämnade ett helt annat.

– Men det glädjer mig ändå att Miljöpartiet är tillbaka på banan. Vi har saknat dem, så det är bra, säger hon.

Åhörarläktaren inne i riksdagens plenisal fylldes med afghanska ungdomar. En av dem var Masuomeh Rezai. Hon kom från Afghanistan 2015 och fick uppehållstillstånd i tisdags.

– Vi var på debatten för att visa att vi bryr oss om situationen. Efter debatten tror jag att alla ungdomar fick lite hopp, säger Masuomeh Reza.

marcus.andersson@dn.se
hans.rosen@dn.se "

DN TORSDAG 14 SEPTEMBER 2017

" Fyra punkter som gör att Sverige är inne i supertillväxt

Sveriges tillväxt var sämre än väntat det andra kvartalet i år. Men aktiviteten är fortsatt hög. Särskilt exporten går som tåget. DN:s Marianne Björklund förklarar vad som ligger bakom statistiken.

1 Sveriges ekonomi växte med 3,1 procent på årsbasis andra kvartalet i år och 1,3 procent jämfört med kvartalet innan. Är det bra eller dåligt? En tillväxt i ekonomin på över 3 procent är hög, sett i ett historiskt perspektiv. Sverige är inne i en högkonjunktur med stark efterfrågan från både den svenska hemmamarknaden och utlandet. Frågan är hur länge det kan pågå. Flera branscher i näringslivet skriker efter arbetskraft. Även i offentlig sektor råder brist på personal inom exempelvis vården, skolan och socialtjänsten. Hittar dessa branscher inte den arbetskraft de behöver slår ekonomin automatiskt av på takten. Här har Sverige ett strukturellt problem. Den ganska stora andel av arbetskraften som saknar ett jobb, strax under 7 procent, matchar inte den typ av kompetens som efterfrågas.

2 Vilka var de starkaste motorerna i tillväxten det andra kvartalet? Största bidraget till BNP-tillväxten jämfört med första kvartalet i år står exporten och de fasta bruttoinvesteringarna för. Exporten ökade med 2,3 procent och bidrog med en ökning av BNP-tillväxten med 1,0 procentenheter. Här gynnas Sverige av en god utveckling i omvärlden. Euroområdet har stabiliserat sig och är på väg att ljusna efter den långa svacka som följde på finanskrisen. Samtidigt tuffar den amerikanska ekonomin på i gott tempo, liksom världens tillväxtekonomier. Svenska företag har dessutom fördel av att kronan är relativt svag i förhållande till andra valutor. Det gör att priset som utländska importörer betalar för svenska produkter blir lägre.

3 I juli kom SCB med en snabbversion över BNP-tillväxten, enligt den växte ekonomin med 4 procent. Varför blev den definitiva siffran så pass mycket lägre?

Den stora skillnaden jämfört med i juli är att exportnettot, export minus import, ger ett mindre bidrag till BNP-utvecklingen än i snabbversionen. Anledningen är framför allt att importen ökat mer än vad som uppskattades. I de definitiva siffrorna har importen av varor ökat med 2,2 procent jämfört med 0,1 procent i den tidiga beräkningen. Importen av tjänster har reviderats upp från en ökning med 0,3 procent till 5,3 procent.

Anledningen till att SCB gör en snabb version över BNP-tillväxten för andra kvartalet är att regeringen ska få en indikation på hur ekonomin går under budgetarbetet. Den mätningen är dock osäker och innehåller en del schablonberäkningar, eftersom all statistik ännu inte har kommit in.

4 Kommer Riksbankens räntepolitik påverkas av BNP-statistiken? Förmodligen inte. Riksbanken spår i sin senaste penningpolitiska rapport att BNP växer med 3,2 procent i år och räknar med att höja räntan först i mitten av 2018. Många bedömare tycker att det är för sent och varnar för en överhettad ekonomi som är dopad från två håll; dels minusräntan, dels en expansiv finanspolitik. Men för Riksbanken är det viktigaste att inflationen stabiliserar sig runt dess mål om en inflation på två procent. Därför gladdes nog ledamöterna i riksbanksdirektionen mer över att Prosperas undersökning om inflationsförväntningarna på onsdagen visade att de har stigit till 2 procent om ett år, 2,1 procent om två år och 2,2 procent om fem år. Det antyder att det börjar finnas ett förtroende för att inflationen kan hålla sig kring målet.

marianne.bjorklund@dn.se "

DN TORSDAG 14 SEPTEMBER 2017

”Många känner frustration när de får ett sådant besked”

" Över 500 anställda på svenska myndigheter fick för ett par veckor sedan reda på att deras arbetsplats ska flytta. Ska de följa med? Eller hoppa av? DN Jobb går igenom vilket stöd som finns att få för den som hamnar i samma situation.

– Vill man inte flytta med ska man ta hjälp av oss i facket, och av Trygghetsstiftelsen, som både kan ge ekonomiskt stöd och rådgivning kring jobbsök och hjälp för den som vill starta eget, säger Fackförbundet ST:s ordförande Britta Lejon.

De som får flyttbesked reagerar förstås olika, konstaterar hon.
– Vissa kanske känner att flytten erbjuder nya möjligheter. Men de flesta vill stanna i Stockholm. Och kan man inte tänka sig att flytta med är det bra att så snabbt som möjligt börja söka andra jobb.

De senaste åren har beskeden om myndighetsflyttar duggat tätt: E-hälsomyndigheten ska till Kalmar. Fastighetsmäklarinspektionen till Karlstad, Statistiska centralbyrån till Örebro och Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd till Skellefteå. För ett par veckor sedan gav regeringen besked om att ytterligare sju, med sammanlagt 500 till 550 jobb ska flyttas från Stockholm. Däribland Strålsäkerhetsmyndigheten, Polarforskningssekretariatet och Tillväxtverket.

ST:s ordförande Britta Lejon konstaterar att det är viktigt att arbetsgivaren så snabbt som möjligt anmäler flytten till omställnings-organisationen Trygghetsstiftelsen, så att personalen tidigt kan få information om de möjligheter som står till buds. Av de anställda som sägs upp innan de själva hunnit hitta nytt jobb lyckas drygt åtta av tio med stiftelsens hjälp hitta en ny tjänst före uppsägningstidens slut. Rådgivaren Olle Åberg på Trygghetsstiftelsen är van att hjälpa uppsagda statstjänstemän. När DN talar med honom är han på väg till Polarforskningssekretariatet för att ge en första information till ett trettiotal anställda.

– När personalen får ett sådant här besked så är det klart att många känner frustration. Därför är det bra om vi kan komma ut så snabbt som möjligt och visa på att det finns både fallskärmar och nya jobb, även i näringslivet, säger han.

Britta Lejon poängterar också hur viktigt det är att facket och ledningen upprättar en tydlig gemensam tidsplan. Bäst är om myndigheten vill skriva ett lokalt omställningsavtal med facken, då kan övergången bli smidigare både för de anställda och för verksamheten.

– Är man som anställd i valet och kvalet kan det göra stor skillnad om man under en övergångstid får praktisk och ekonomisk möjlighet att pendla till den nya orten, säger Britta Lejon.

Ett sådant lokalt omställningsavtal finns sedan i fjol på E-hälsomyndigheten, vars flytt från Stockholm till Kalmar ska vara klar nästa sommar. Avtalet ger möjlighet att prova på att arbeta i Kalmar, med månadskort på SJ betalat av myndigheten. Medarbetare som hunnit fylla 60 år eller mer får rätt att sluta avtal om distansarbete fram till 65-årsdagen. Tidigare har bland annat Konsumentverket skrivit liknande avtal inför sin flytt till Karlstad, då 45 av 190 valde att följa med under en övergångsperiod.

Något sådant avtal skrev däremot inte Fastighetsmäklarinspektionen, som i december flyttar till Karlstad. Inspektionen har i stället tagit strid med facket, genom att hävda att de som anställts i Stockholm har arbetsskyldighet även i Karlstad, drygt 30 mil bort. Därmed blir det

inte uppsagda på grund av arbetsbrist, vilket minskar det stöd de kan få i form av ekonomisk ersättning och möjlighet till avtalspension för den som fyllt 62. Absurt, menar facken, som anmält fallet till Arbetsdomstolen. AD:s avgörande kan få betydelse för kommande myndighetsflyttar.

tove.nandorf@dn.se "

"Fakta. Stöd som personal på myndigheter kan få

När arbetsgivaren skickat in en anmälan om att en anställd sagts upp bokar Trygghetsstiftelsen ett möte.

Stöd från Trygghetsstiftelsen är jobbcoachning, kompetensutveckling, seminarier om till exempel ansökningshandlingar och LinkedIn, starta eget-coachning och resor till intervjuer och seminarier.

För den tillsvidareanställde som sagts upp på grund av arbetsbrist toppar Trygghetsstiftelsen upp a-kassan till 80 procent av tidigare inkomst under 200 dagar, sedan 70 procent under 100 dagar.
Förra året fick drygt åtta av tio nytt jobb före uppsägningstidens slut. Runt hälften i näringslivet.

De sju myndigheter som i augusti fick besked om omlokalisering är Strålsäkerhetsmyndigheten, där 120 anställda ska arbeta i Katrineholm. Polarforskningssekretariatet till Luleå, Myndigheten för kulturanalys till Göteborg, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor till Växjö, delar av ESF-rådet till Gävle, delar av Universitets- och högskolerådet till Visby och delar av Tillväxtverket till Östersund. "

DN FREDAG 15 SEPTEMBER 2017

”Nyanlända behöver utbildning – inte politikernas låglönejobb”

Enligt nya siffror förlorar en av tio rätten att vistas i Sverige när de tillfälliga uppehållstillstånden nu börjar omprövas. I dag tvingas nyanlända tacka nej till utbildning eftersom de är pressade att ta förstas bästa jobb. Det är hög tid att lägga om politiken, skriver Lisa Pelling och German Bender vid Arena Idé.

Nu har de första tidsbegränsade uppehållstillstånden som beviljats enligt den tillfälliga begränsningslagen löpt ut. Enligt nya siffror som vi begärt ut från Migrationsverket har 770 förlängningsansökningar hunnit behandlats. Av dem har 90 personer nekats förlängt uppehållstillstånd. Om trenden håller i sig kan alltså en av tio mista sin rätt att vistas i Sverige i samband med omprövningen av tillfälliga uppehållstillstånd.

Därmed ökar pressen på nyanlända att ta den enda väg till fast mark under fötterna som begränsningslagen innehåller: att omvandla det tillfälliga tillståndet till ett permanent uppehållstillstånd genom arbete eller företagande. Lagstiftningen försätter nyanlända i ett extremt utsatt läge på arbetsmarknaden och är ett hot mot den partsmodell med jämbördiga fack och arbetsgivare som lönebildningen bygger på.

Därför är det hög tid att lägga om politiken. Det vore dessutom rimligt av rent pragmatiska skäl, eftersom fokus nu måste skiftas från migration till integration.

Hittills har integrationsdebatten i hög grad handlat om att ”sänka trösklarna” till arbetsmarknaden genom att skapa nya låglönejobb eller ”enkla jobb”. Det senaste exemplet är Alliansens förslag om ”inträdesjobb” (DN 15/8 2017). Det är feltänkt av flera skäl:

För det första är de flesta nyanlända unga. Sju av tio av de inskrivna i Arbetsförmedlingens etableringsprogram som inte har gymnasieutbildning är under 40 år och behöver utbildning, inte låglönejobb skapade av politiker. Detta har LO tagit fasta på i sitt förslag om ”utbildningsjobb” – tillfälliga anställningar till en lägre kostnad där en del av arbetstiden ägnas åt studier.

För det andra finns det redan en mängd möjligheter för arbetsgivare att sänka lönekostnaden vid nyanställningar. Trots det har arbetsgivarnas intresse för subventionerade anställningar inte varit i närheten av den volym på 40 000 inträdesjobb som Alliansen tror sig kunna skapa för nyanlända. Arbetsförmedlingen måste istället få bättre möjligheter att arbeta med matchning. I dag är arbetsbelastningen orimligt hög, det finns etableringskontor där förmedlarna har hand om över 100 sökande samtidigt. Ett alternativ är att kompletterande aktörer ges ökad möjlighet att effektivisera matchningen.

För det tredje skulle lagstiftning om lägre lägstalöner och nya anställningsformer, som Alliansens inträdesjobb, enligt TCO kunna strida mot Europakonventionens artikel 11 om föreningsfrihet. Det vore dessutom ett hot mot för hela arbetsmarknadens funktionssätt och skulle sabotera den partssamverkan som skapat de mest framgångsrika insatserna för nyanlända, som Yrkesutbildningsavtalet mellan Byggnads och Sveriges Byggindustrier och de 14 snabbspår för ett trettiotal yrken som tagits fram av Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadens parter.

Enligt jobbcoachen Maria Mattson Mähl, som också är styrelseledamot i Svenskt Näringsliv, förändras arbetsmarknaden nu snabbt: ”Det finns gott om enklare jobb på svensk arbetsmarknad, som inte ställer särskilt stora krav på utbildning eller kompetens och dessa ökar” (DN 4/9 2017). Hon pekar i stället på att nyanlända fastnar hos olika myndigheter i väntan på åtgärder.
Politikerna har helt enkelt inte hängt med i utvecklingen – de lägger förslag för gårdagens arbetsmarknad. När pressen på nyanlända med tillfälliga tillstånd nu ökar, måste vi istället förbättra etableringsprocessen:

1 Väntetiderna måste kortas. Enligt Migrationsverkets senaste prognos ökar den genomsnittliga handläggningstiden i asylärenden till drygt 15 månader i år. Men efter det fortsätter väntan. Färska uppgifter som vi bett Arbetsförmedlingen ta fram, visar att asylsökande som bott i Migrationsverkets anläggningsboenden måste vänta i genomsnitt 95 dagar på en etableringsplan och därefter ytterligare 66 dagar för att påbörja svenskstudier – sammanlagt alltså nästan ett halvår. Väntan tär på uppehållstillståndets 13 månader och tvingar människor att göra kortsiktiga, ibland desperata val. Under tiden går samhället och näringslivet miste om nyanländas kompetens och yrkeskunskaper.

2 Fler måste få möjlighet att bo där jobben finns. Bostadsbristen gör det svårt för nyanlända att bosätta sig i starka arbetsmarknadsregioner. Arbetsförmedlingen ställer krav på en bokföringsadress för att låta nyanlända påbörja etableringsinsatser – och hyresvärdarna ställer krav på en regelbunden inkomst. Det skapar ett moment 22, som har lett till en kriminell handel med adresser och hyreskontrakt.
För att avlasta de kommuner dit många asylsökande söker sig, som Södertälje, Malmö och Botkyrka, bör även de som valt egen bosättning (EBO) under asyltiden kunna ångra sig och få en

kommunplacering av Migrationsverket när de fått uppehållstillstånd. Det är inte möjligt idag.

3 Utbildning måste prioriteras. I dag tvingas nyanlända tacka nej till snabbspår och utbildning på högskoleorter eftersom de är pressade att ta första bästa jobb och varken har råd att flytta eller pendla. Arbetsförmedlingen bör ordna bostad åt nyanlända som deltar i ett snabbspår eller en liknande valideringsprocess.

4 Fler måste få möjlighet att bo i höginkomstkommuner. Arbetsförmedlingen konstaterade i en rapport tidigare i år att det finns belägg för starka grannskapseffekter – de som bor i områden med hög andel inrikes födda och höga inkomster får tillgång till nätverk och socialt kapital som kan vara avgörande för att etablera sig på arbetsmarknaden. Höginkomstkommuner har också störst ekonomisk möjlighet att investera i hyreslägenheter. Det bör påverka fördelningen av nyanlända till kommunerna.

5 Permanenta uppehållstillstånd måste återinföras. Tillfälliga uppehållstillstånd är skadliga för integrationen. Som arbetsmarknadsminister Ylva Johansson själv sagt: ”Det är mycket stor risk att det kommer att försvåra etableringen. Dels för att människor är oroliga för om de ska få stanna och dels att de är oroliga för om de ska få hit sin familj” (DN 7/7 2016). Den här hösten kommer konsekvenserna av tillfälliga uppehållstillstånd bli synliga på flera sätt: Migrationsverkets handläggningstider riskerar att förlängas när en majoritet av alla uppehållstillstånd till asylsökande måste omprövas redan efter 13 månader.

Pressen på nyanlända att ta första bästa jobb ökar. Det riskerar att tränga undan personer med kort eller ingen utbildning och öka den redan betydande felmatchningen på arbetsmarknaden.

De tillfälliga tillstånden i kombination med långa väntetider på kommunplacering och insatser från Arbetsförmedlingen driver fram handel med falska folkbokföringsadresser och falska anställningsbevis. För att förbättra integrationen borde riksdag och regering omgående överväga att förlänga uppehållstillstånden generellt. Förslagsvis genom att den majoritet som idag får tillstånd i 13 månader ges tillstånd i tre år, och de som idag får tillstånd i tre år ges permanent uppehållstillstånd direkt.

Att ge fler fast mark under fötterna, det borde vara fokus för integrationsdebatten.

Lisa Pelling, utredningschef, Arena Idé
German Bender, programchef för arbetsmarknad, Arena Idé
Arena Idé är en partipolitiskt obunden, fackföreningsnära tankesmedja "

DN FREDAG 15 SEPTEMBER 2017

" Frågan fick de borgerliga att splittras

Splittringen är total mellan de borgerliga partierna om att fälla försvarsminister Peter Hultqvist (S). Moderaterna och Kristdemokraterna har nu formellt väckt misstroendeförklaring mot försvarsministern medan Centern och Liberalerna drar tillbaka sina hot. – Det är dags för sans och balans, säger C-ledaren Annie Lööf.

Så sent som i juli riktade de fyra borgerliga partierna misstroendehot mot tre av regeringens ministrar på grund av deras inblandning i it-haveriet i Transportstyrelsen. Inrikesminister Anders Ygeman (S) och infrastrukturminister Anna Johansson (S) fick avgå men försvarsminister Peter Hultqvist valde att sitta kvar trots hotet om misstroende.

Nu står det klart att allianspartierna inte har kunnat enas om att gå vidare med misstroendeförklaringen mot Peter Hultqvist. C och L drar tillbaka sina hot och därmed finns det ingen majoritet i riksdagen för att fälla försvarsministern.

– Det har framkommit ny viktig information sedan vi aviserade misstroendeförklaringen i juli. Vi kommer inte att väcka eller stödja en misstroendeförklaring mot försvarsministern i det här skedet, säger Liberalernas partiledare Jan Björklund.

Även C-ledaren Annie Lööf anser att det inte längre finns skäl att fälla försvarsministern.

– Peter Hultqvist har agerat klandervärt och det finns skäl för kritik. Däremot finns det inte tillräckligt starka skäl för att fälla honom i en misstroendeomröstning. Det krävs lite sans och balans i det politiska samtalet. Om man använder riksdagens skarpaste verktyg ska man ha på fötterna, säger Annie Lööf.

Hon pekar på att det viktigaste skälet till att dra tillbaka misstroendehotet är att statsministerns närmaste medarbetare, statssekreterare Emma Lennartsson, valde att avgå sedan det blivit känt att hon fått information om säkerhetsläckaget på Transportstyrelsen tidigare än hon först angav.

– Den sakliga grunden har fallit. Vi ser att informationen fanns på statsministerns kansli. Statsministerns närmaste medarbetare hade information innan försvarsministern fick det. Det får såklart konsekvenser för bedömningen i ansvarsfrågan, säger Annie Lööf.
Hon försöker tona ner allvaret i att alliansens fyra partier är splittrade när det gäller misstroende mot försvarsministern.
– Vi har landat i olika slutsatser. Men alliansarbetet fortsätter som vanligt.

Även Jan Björklund betonar att han vill fortsätta allianssamarbetet men han medger att oenigheten är besvärande.
– Vi har en gemensam problembild av många av de utmaningar som Sverige måste lösa. Det bekymmer som finns är det besked som Moderaterna gav i januari – att man öppnar dörren på glänt för SD. Man får uppfatta att KD har ungefär samma inriktning. Det försvårar naturligtvis, säger Jan Björklund.

Han understryker att det kan bli frågan om att rikta kritik mot några statsråd längre fram.

– Det går inte att utesluta att den KU-granskning som nu sker landar i att statsråd ändå kommer att behöva avgå.

Bara ett par timmar efter att Liberalerna och Centern meddelat att de inte tänker gå vidare med ett misstroende mot Peter Hultqvist, äntrade Moderaternas gruppledare Jessica Polfjärd podiet i riksdagens kammare och begärde att misstroendeomröstningen ändå genomförs.

– Jag tycker naturligtvis att det är tråkigt att vi har landat i olika bedömningar i den här frågan. I somras var vi överens om att vi ansåg att det fanns skäl att rikta misstroende mot statsrådet Hultqvist. Vi tycker att det finns fortsatt skäl att rikta ett misstroende mot honom, säger hon.

Även Kristdemokraterna yrkar på en misstroendeomröstning mot försvarsministern.

– Kristdemokraterna håller fast vid det vi tidigare har meddelat. Vi anser inte att den nya information som har framkommit förändrar läget utan snarar bekräftar att försvarsministern inte har agerat på ett ansvarsfullt sätt. Vi kommer därmed att fullfölja vår linje kring misstroendevotum, säger KD-ledaren Ebba Busch Thor.

Hon kommenterar Annie Lööfs uttalande om att det krävs sans och balans i politiken med att ”det tycker jag är överord”. Hon är också besviken över att allianspartierna inte har kunnat enas i misstroendefrågan.

– Jag beklagar det, men vi kommer att vara överens om politik framåt och det är det viktiga, säger Ebba Busch Thor.

på fredagen kommer en misstroendeomröstning mot statsminister Stefan Löfven att hållas på Sverigedemokraternas begäran. Den kommer dock inte att vinna stöd av en majoritet.

hans.rosen@dn.se
hans.olsson@dn.se "

"Bakgrund.

April 2015: IBM får uppdraget att ta över Transportstyrelsens IT-drift.
Maj 2015: Generaldirektör Maria Ågren beslutar att göra avsteg från lagens krav på säkerhetskontroll av den utländska personalen, för att snabba på processen.

Sommaren 2015: Säkerhetspolisen inleder en kontroll av överflyttningen av IT-driften.

Januari 2016: Åklagare inleder förundersökning mot Ågren om vårdslöshet med hemlig uppgift. Inrikesminister Anders Ygeman (S) får information om händelsen.

Mars 2016: Försvarsminister Peter Hultqvist (S) informeras om säkerhetsbristerna.

Januari 2017: Statsminister Stefan Löfven (S) och infrastrukturminister Anna Johansson (S), som ansvarar för myndigheten, får vetskap om problemen. I slutet av januari får Maria Ågren sluta med motiveringen att ”regeringen och den tidigare generaldirektören har haft olika syn på hur arbetet ska bedrivas”.
6 juli 2017: DN avslöjar att Maria Ågren erkänt och fått strafföreläggande på 70 dagsböter på 1 000 kronor för grov oaktsamhet genom att röja sekretessbelagda uppgifter.

14 juli 2017: DN avslöjar att driften togs över av dataexperter i Tjeckien och Serbien som aldrig säkerhetskontrollerats.

19 juli 2017: DN avslöjar att det bland Transportstyrelsens röjda uppgifter fanns information som gör det möjligt att spåra och registrera personer som har hemliga adresser och som lever med skyddad identitet.

27 juli 2017: Stefan Löfven meddelar att regeringen ombildas efter hot från alliansen om misstroendeförklaringar av tre ministrar. Två statsråd lämnar regeringen i spåren av it-skandalen: Anders Ygeman och Anna Johansson.

17 augusti 2017: Konstitutionsutskottet inleder sin granskning av it-skandalen.

27 augusti 2017: Statsministerns statssekreterare Emma Lennartsson avgår omgående med hänvisning till att hon hade tidigare hade uppgett felaktiga uppgifter om när hon fick kännedom om säkerhetsbristerna.

13 september 2017: Sverigedemokraterna begär att riksdagen ska rösta om misstroende mot Stefan Löfven på grund av it-skandalen, förklarar partiets riksdagsledamot Paula Bieler. SD planerar också att begära misstroende mot Peter Hultqvist, om inte alliansen gör allvar av sitt hot om misstroende mot denne.Samma dag lämnar Transportstyrelsens ställföreträdande generaldirektör Jacob Gramenius sin post sedan DN avslöjat att han godkände avsteg från reglerna för it-säkerhet redan sommaren 2014.

14 september 2017: Alliansen har inte lyckats enas om en gemensam linje när det gäller en misstroendeförklaring mot Peter Hultqvist. "

DN FREDAG 15 SEPTEMBER 2017

”Vi har inte bilden klar för oss ännu”

"Försvarsministern kan sitta kvar men riksdagens granskning av it-skandalen fortsätter. KU anser inte att de besked som regeringen har gett räcker utan kräver ytterligare svar.
– Vi har inte hela bilden klar för oss ännu, säger Beatrice Ask (M).

I tisdags kom svaren på 25 frågor som riksdagens konstitutionsutskott ställt till regeringen om hur de inblandade departementen har hanterat haveriet på Transportstyrelsen. På torsdagens sammanträde konstaterade KU att svaren är otillräckliga.

Beatrice Ask (M) har tagit över ordförandeklubban i KU medan den ordinarie ordföranden Andreas Norlén, även han M, är föräldraledig.
– Vi behöver ställa följdfrågor. Den här frågan växer hela tiden och vi vill ha fram allt underlag. Vår uppgift är att beskriva vad som hänt och vem som har gjort vad. Vi har inte hela bilden klar för oss ännu, säger Beatrice Ask.

KU-kansliet fick på torsdagen i uppdrag att formulera nya frågor efter utskottets riktlinjer och frågorna kommer att spikas på nästa veckas sammanträde. Tina Acketoft är Liberalernas ledamot i KU.
– Det finns en hel del luckor. Det lämnar mycket i övrigt att önska när det gäller vilka personer som befann sig på vilka platser vid vilka tillfällen, säger hon.

Försvarsminister Peter Hultqvist (S) kommer inte att fällas av riksdagen genom ett misstroende för sitt agerande under it-skandalen. Det står klart på torsdagen. Men granskningen av Hultqvist fortsätter.

Varken Beatrice Ask eller Tina Acketoft anser att försvarsministerns roll är hel klarlagd.
– Vi fortsätter granska hela skeendet och alla ansvariga, säger Beatrice Ask.

Kompletterande frågor kommer också att ställas till regeringskansliet om kontakterna mellan Transportstyrelsen och den förra borgerliga regeringen. DN avslöjade på onsdagen att avsteg från riktlinjerna för it-säkerhet gjordes på myndigheten redan när Catharina Elmsäter-Svärd (M) var näringsminister. Som tidigare statsråd i regeringen Reinfeldt deltar inte Beatrice Ask i diskussionerna i det ärendet.

Utgångspunkten för KU:s granskning är fyra anmälningar från riksdagsledamöter, två mot den nuvarande och två mot den förra. KU räknar inte med att det är klart förrän i vår.

hans.rosen@dn.se "

DN FREDAG 15 SEPTEMBER 2017

"Hultqvist pustar ut efter beskedet

Peter Hultqvist stod på torsdagen i riksdagens kammare och kämpade för sitt politiska liv. När han klev ner från talarstolen fick han veta att L och C drar tillbaka hotet om misstroende mot honom. – Jag är naturligtvis glad. Det är lite omtumlande, säger försvarsministern.

Peter Hultqvist (S) befann sig hela torsdagseftermiddagen i riksdagen där han bland annat debatterade sin roll i Transportstyrelsens it-haveri. I det läget tycktes hans dagar som försvarsminister vara räknade. Men så kom beskedet att han får behålla jobbet. Utanför kammaren väntade medieuppbådet när han kom ut.

– Jag hade ingen aning om det här under debatten, det var först när den var klar som jag förstod. Då kom Karolina Skog (miljöminister, reds anm) och sa något om att jag hade klarat mig. Jag förstod först inte riktigt vad hon menade, säger Peter Hultqvist och skrattar.
Vad säger du om beskedet från Liberalerna och Centern?

– Det känns naturligtvis bra. Jag har för min del valt att stå upp i den här processen för jag ansåg att vi hanterade det här som vi skulle på vårt departement. Jag är naturligtvis glad. Det är lite omtumlande, säger Peter Hultqvist.

Så det blir en vanlig dag på jobbet imorgon?
– Ja, det är ett förbandsbesök och sedan har jag den estniske försvarsministern här.

Jan Björklund (L) och Annie Lööf (C) hänvisar till att ny information visat att statsrådsberedningen kände till det här tidigare än vad som först var känt. Det är skälet till att de tycker att ditt ansvar är mindre. Vad säger du om det?

– Vi har i svaren till KU klargjort att jag kände till de interna vägarna för viss typ av sekretessrelaterad information och hur det går fram till statsrådsberedningen. Det är inget som jag i mitt departement ansvarar för men jag har känt till det och det har legat till grund för min egen bedömning, säger Peter Hultqvist.

KU-granskningen fortsätter och konstitutionsutskottet anser inte att regeringen har gett tillräckligt klara besked bland annat om din roll i den här historien. Vad finns det mer att berätta?
– Vi får väl se vad det är för frågor men jag tycker att vi har redogjort för allt, säger Peter Hultqvist.

hans.rosen@dn.se "

DN FREDAG 15 SEPTEMBER 2017

"Alliansen tänker inte ge upp samarbetet

Alliansen spricker på en socialdemokratisk försvarsministers framtid. Det är glädjande för den rödgröna regeringen i dubbel bemärkelse. Det borgerliga samarbetet har åter brutit samman och Peter Hultqvist får behålla jobbet.

Statsminister Stefan Löfven kallade säkerhetsskandalen på Transportstyrelsen för ett haveri. Han möttes av en enad borgerlig allians som krävde tre ministrars avgång. Två gick självmant, men den tredje ministern stannade kvar och fick istället allianssamarbetet att haverera.

Centerpartiet och Liberalerna går inte vidare med en misstroendeförklaring mot försvarsminister Peter Hultqvist. Men däremot begär Moderaterna och Kristdemokraterna att en misstroendeomröstning ska hållas i riksdagen.

Det finns anledning att fira i regeringskansliet Rosenbad. Hultqvist blir kvar i laget och motståndarnas lag sprack.

Centerpartiet och Liberalerna har ända sedan statsministerns högra hand, statssekreterare Emma Lennartsson, avgick för några veckor sedan velat blåsa av misstroendet mot Hultqvist. I alla fall tillfälligt. De har internt i alliansen argumenterat för att vänta till dess att riksdagens konstitutionsutskotts hunnit granska skandalen på Transportstyrelsen.

Men Moderaterna och Kristdemokraterna lät sig inte imponeras av vad Lööf och Björklund sade. De vill gå vidare och visa att de är riktiga oppositionspartier som inte låter regeringen och ministrarna komma undan en skandal där en myndighetschef begått ett brott som faller under rikets säkerhet. De vill stå för sitt ord från i somras. Deras

väljare är dessutom mer villiga att fälla försvarsministern än vad centerns och liberalernas är, visar opinionsmätningar.

Nu ligger den borgerliga alliansen åter i spillror. Den bröt samman första gången efter Moderaternas besked den 19 januari i år om att öppna dörren på glänt för samarbete med SD och att dessutom försöka fälla regeringens budget.

Under sommaren började de borgerliga återupprätta samarbetet igen. Det kulminerade när de i juli unisont krävde tre ministrars avgång efter skandalen på Transportstyrelsen.

Oenigheten i synen på SD underminerade det gemensamma beslutet om att rikta misstroendevotum mot försvarsministern. M och KD har ett starkt internt tryck för att avsätta regeringen Löfven och försöka regera trots att de rödgröna är större. C och L vill inte göra sig beroende av SD och vill alltså inte fälla regeringen.

Det betyder inte att de borgerliga partiledarna ger upp samarbetet. Troligen gör de ett nytt försök när Moderaterna får en ny ledare. Allt pekar på att Ulf Kristersson väljs den första oktober. Han han deklarerat att han vill prioritera alliansen och hitta en gemensam linje i regeringsfrågan. Men det återstår att se hur det går.

I frågor om företagande, ekonomisk politik och välfärd ligger de borgerliga mycket nära varandra. När det gäller migration, miljö och öppenhet däremot har spänningarna ökat. De fyra borgerliga partierna skiljer sig lika mycket åt i dag som de gjorde före den borgerliga alliansen bildades under Fredrik Reinfeldt (M) och Maud Olofssons (C) tid, visar en ny demokratirapport från SNS. Och under allt fortsätter alltså regeringsfrågan att skava.

ewa.stenberg@dn.se "

DN FREDAG 15 SEPTEMBER 2017

"Regeringen vill satsa på de utsatta skolorna

Regeringen avsätter 1,5 miljarder kronor i höstbudgeten för att utjämna skillnader i skolan nästa år. Om de rödgröna vinner valet ska tillskottet öka till 3,5 miljarder kronor 2019 och till sex miljarder kronor från och med 2020.

– Den bästa dagen i mitt politiska liv, sade utbildningsminister Gustav Fridolin (MP) när budgetnyheten presenterades på torsdagen.

Han har skrivit en bok om hur 90-talskrisen bland annat monterade ner resurserna till den svenska skolan. Men som utbildningsminister har MP-språkröret, som själv arbetat som lärare, varit minister när den senaste internationella Pisa-mätningen visat att skillnaderna i den svenska skolan fortsätter att öka.

Detta vill nu regeringen ändra på och följer det förslag som den statliga Skolkommissionen tidigare lagt fram.
– Det ska vara din ansträngning i skolan som avgör din framtid. Du ska aldrig begränsas av var eller i vilken familj du växer upp i, säger Gustav Fridolin.

Skolor med socioekonomiska problem ska få den största delen av pengarna.
– Vi gör den här förstärkningen utan att dra undan annan finansiering för skolan.

Kommunerna som är huvudmän för skolan ska inte kunna dra ner sina bidrag till skolorna i motsvarande grad.
– För att vara del av det här systemet måste man garantera att det här går till nya insatser. Det innebär att vi fredar skolan från nedskärningar, säger Fridolin.

Förslaget är inte förankrat över blockgränsen, men Fridolin räknar med att de borgerliga vid en eventuell valseger nästa år skulle behålla systemet.
– Nu är det upp till bevis. Vi har visat att vi kan göra den här prioriteringen som profession och forskning efterlyser. Jag förutsätter att alla andra partierna som talar om skolan också visar det i sina budgetförslag, säger Gustav Fridolin.

Facket välkomnar beskedet.
– Dagens besked är viktigt för likvärdigheten i den svenska skolan och ett tecken på att man lyssnat på lärarna. Vi hoppas att de som motsatt sig Skolkommissionens förslag nu är mer positiva än tidigare, säger Åsa Fahlén, ordförande i Lärarnas Riksförbund.

”Det är oerhört angeläget och välkommet att staten tar ett större ansvar för en mer kompensatorisk resursfördelning till kommunerna”, skriver Lärarförbundets ordförande Johanna Jaara Åstrand i ett pressmeddelande.

Liberalerna säger sig komma att ”övertrumfa” regeringen i sin kommande skuggbudget, men vill gå längre och se ett förstatligande av skolan.
– Det behövs en statlig finansiering helt och hållet. Regeringen underkänner på det här sättet kommunernas förmåga att se till så att det finns en likvärdig skola, säger Christer Nylander (L), vice ordförande i utbildningsutskottet.

Regeringens höstbudget läggs fram den 20 september och innehåller sammanlagt ett reformutrymme på 40 miljarder kronor.

matsj.larsson@dn.se "

"Fakta.

Den totala kostnaden för förskoleklass och grundskola uppgick till 103 miljarder kronor 2015, de senaste siffrorna från Skolverket.
94 miljarder gick till grundskolan, varav 53 procent gick till - undervisning och 3 procent till elevhälsa. Personalkostnader är den största kostnaden, följt av lokaler.
Källa: Regeringen "

DN FREDAG 15 SEPTEMBER 2017

"Allt fler vårdnadstvister avgörs i domstol

Antalet vårdnadstvister som avgörs i domstol har fördubblats på tio år, visar siffror från Domstolsverket. Forskare pekar ut lagstiftningen om delad vårdnad, där föräldrarna måste vara överens om allt, som en orsak.

I de separationsfall där föräldrarna inte kan komma överens kan de få stöd av samhället. Men trots att alla kommuner i Sverige erbjuder familjerådgivning och samarbetssamtal till barnfamiljer vid en separation hamnar allt fler ärenden i domstol. År 2007 avgjordes 3 247 vårdnadstvister i domstol, år 2016 hade motsvarande siffra ökat till 6 324 ärenden. Drygt hälften av fallen beror på ren formalia: När en förälder av olika skäl inte finns med i bilden måste den kvarvarande föräldern vända sig till domstol med en begäran om ensam vårdnad för att till exempel få ut ett pass till barnet.

Enligt Annika Rejmer, som forskar om vårdnadstvister vid Uppsala universitet, har vårdnadstvister blivit en klassfråga. Fler socialt och ekonomiskt utsatta familjer finns bland fallen som hamnar i domstol. Det är också vanligt med psykisk ohälsa och våld i den typen av vårdnadstvister.
– I ungefär hälften av de högintensiva tvisterna är det pappor som slår mammor, säger Annika Rejme till SVT.

Professor Johanna Schiratzki vid Ersta Sköndal högskola i Stockholm pekar på att samhällets skyddsnät till utsatta föräldrar har försämrats och att förebyggande insatser för barnfamiljer har blivit svagare som orsaker till ökningen. Dessutom menar hon att lagstiftningen för vårdnaden leder till att det uppstår konflikter mellan föräldrarna. Vid delad vårdnad förväntas föräldrarna vara överens om allt. Medan man som förälder har väldigt lite inflytande över barnet om man inte har vårdnaden. Johanna Schiratzki tror att många problem skulle kunna lösas med en vårdnadsform som inte är så mycket ”antingen eller”, säger hon till SVT.

katarina.lagerwall@dn.se "

"Fakta. Vårdnadstvister som avgjorts i domstol

2007: 3 247
2008: 3 662
2009: 4 076
2010: 4 318
2011: 4 790
2012: 5 369
2013: 5 663
2014: 5 701
2015: 6 206
2016: 6 324
Under 2016 separerade föräldrar till 59 593 barn mellan 0 – 17 år i Sverige. Det är en liten minskning från 2015, då antalet var 59 839.

Källa: Domstolsverket, SCB "

DN FREDAG 15 SEPTEMBER 2017

" Experten varnar för ökade boendekostnader

Hur förbereder sig låntagarna för stigande räntor under kommande år? Inte så mycket, enligt en nyligen gjord undersökning. Samtidigt fortsätter bostadspriserna att öka.

Opinionsinstitutet Sifo frågade nyligen, på uppdrag av nätbanken Avanza, bolåntagare om de förberedde sig för en framtida ränteökning. Fyra av tio (42 procent) svarade att de inte gjorde det. Bland dem som ändå tog höjd för stigande räntor, var det en av fyra (24 procent) som svarade att de sparade mer och 17 procent att de amorterade.
Sparekonomen Claes Hemberg tycker att mätningen är oroande.
– Svenska folket har vant sig vid ständigt fallande räntor, men den här resan är nu på väg att få ett slut.

Claes Hemberg tror att svaren visar att låntagarna faktiskt inte förstått att lånen kommer att bli dyrare.
– Boendet blir dyrare och det kommer att bli en överraskning för många, säger han.

Redan i dag är boendekostnaderna den största utgiften för ett genomsnittligt hushåll. Den kostnaden kan stiga rejält om bolåneräntorna hamnar på nivåer som historiskt setts som mer normala än dagens.

En kraftig ränteuppgång brukar också leda till att bostadspriserna faller. Men med de senaste årens stora prisökningar är det allt färre som minns när bostadspriserna faktiskt föll under 1990-talskrisen.

Men än så länge fortsätter bostadspriserna att öka. Det visar den senaste statistiken från Svensk Mäklarstatistik.

Det genomsnittliga priset för bostadsrätter i Sverige steg på årsbasis med 8 procent i augusti. Under samma period steg villapriserna i snitt med 9 procent.

När det gäller landets dyraste område, Stockholm, visar statistiken att prisökningstakten är lägre än snittet för landet – även om takten ökade en aning mellan juli och augusti. I augusti hade snittpriset på en bostadsrätt i Stockholm stigit på årsbasis med 7 procent, jämfört med 6 procent i juli.

I centrala Göteborg låg ökningstakten på 8 procent och i Malmö, som avviker från de övriga storstäderna, på 16 procent.

dan.lucas@dn.se "

"Fakta.

Sifo har frågat drygt 1123 personer med bolån om vad de gör för att förbereda sig för högre boräntor.

Frågorna ställdes den 5-7 september, genom Sifos egen rekryterade webbpanel.
Uppdraget kom från Avanza.

Källa: Avanza/Sifo "

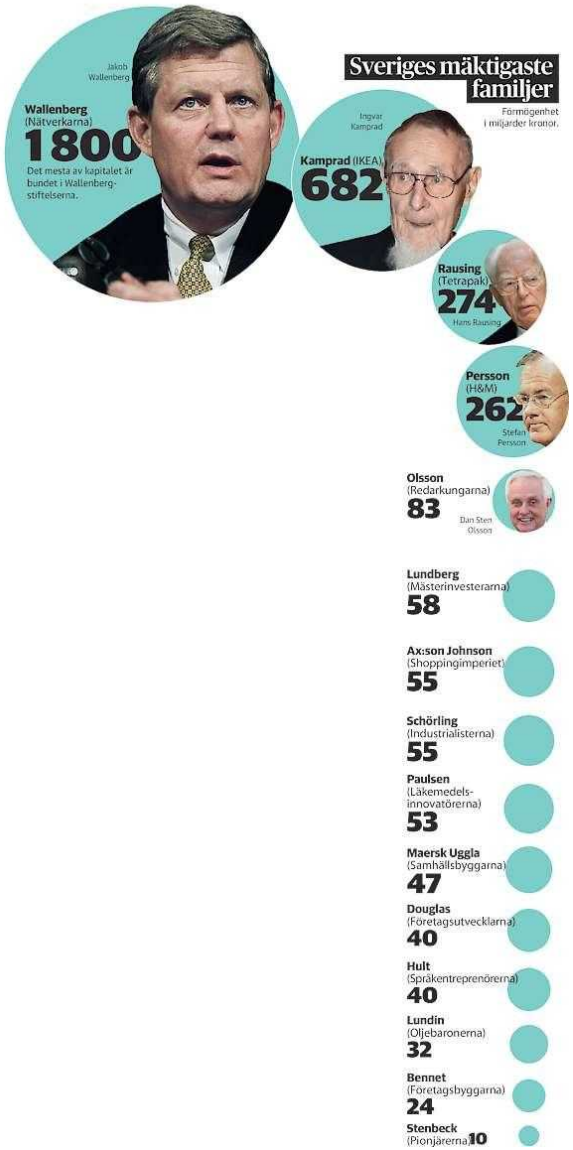

DN FREDAG 15 SEPTEMBER 2017

"Sveriges 15 rikaste familjer kartlagda

Sveriges 15 mäktigaste familjer äger drygt 3500 miljarder kronor tillsammans. Dagens framgångsrika tech-entreprenörer kan lära mycket av de rikaste, anser ekonomiförfattaren Anders Ström, som släppt boken Sveriges mäktigaste familjer – Företagen, människorna, pengarna.

Det svenska datorspelsföretaget Mojang såldes 2014 till Microsoft för 18 miljarder kronor. Var det verkligen tillräckligt mycket? Eller mindre än det hade kunnat vara? frågar sig Ström.

– Jag är övertygad om att de flesta tech-entreprenörer, om de hade haft bättre tålamod, arbetat mer långsiktigt och ynglat av sig fler verksamheter att de hade tjänat betydligt mer, säger författaren. Bättre tålamod skulle gynna dem själva, Sverige och företagen anser Anders Ström.

– De kunde ha sett till att växa som tidigare generationer svenska företagare gjort. Det vore bättre för samhället, för entreprenörerna och för de anställda.

Aktiva svenska ägare av kött och blod blir allt mer ovanliga, men framstår för Ström definitivt som ett bättre alternativ än det ”ansiktslösa fondkapitalet”.

De långsiktiga svenska huvudägarna har efter millennieskiftet blivit alltmer trängda av institutionellt ägande, inte minst globala fonder och finansiella aktörer.

Hans tes är att vi i högre grad bör värna svenskt huvudägande och diskutera hur vi kan få fler aktiva ägare med en långsiktig placeringshorisont i Sverige.

Därför har han velat förstå hur det gick till – vilka drivkrafter som var i görningen – när några av Sveriges mest framgångsrika företag byggdes. Vägen dit går via berättelsen om femton superrika familjer av industrialister, finansmän och handlare, från 1850-talet till i dag.

Och mycket i boken kretsar kring familjens roll för förmögenhets-uppbyggnad och ordnad tronföljd – så att pengarna stannar på begränsad hand inom familjen.

Boken innehåller en rad pinfärska intervjuer med vanligtvis mer eller mindre skygga makthavare, företrädare för sex av familjerna, däribland Marcus Wallenberg, Stefan Persson, Carl Bennet och oljebröderna Ian och Lukas Lundin.

Det bestående familjekontrollerade företaget med ett aktivt ägarskap ger utrymme till det författaren kallar alternativ till aktiemarknadens ”krassa bedömningar” och ”kvartalskapitalism”:

– Det tydligaste exemplet är H&M, vars aktie gått kräftgång en längre tid och döms ut av allt fler analytiker. Här skär sig familjen Perssons långsiktiga hållning som huvudägare mot aktiemarknaden. H&M har flera gånger tidigare visat att man har förmåga att komma igenom svårigheter. Jag ville veta vad det är som gör att familjen Persson fortfarande vurmar för H&M och tror på det. Jag är övertygad om att de är fortsatt långsiktiga.

Även Marcus Wallenberg är bekymrad över bristen på längre tidsperspektiv. Wallenberg är imponerad över av hur politiker och samhälle i USA, Asien och Mellanöstern lägger så mycket mer energi och pengar på att samverka kring företagandet. Enligt Marcus Wallenberg finns det i dagens Sverige en större distans mellan politiker och företagare:

”Asiatiska företag sätter upp mål som ska uppnås inom tio eller tjugo år. Det är något helt annat än västvärldens företagare och ägare som är uppvuxna med kvartalskapitalismen och anglosaxiskt kortsiktigt tänkande”, säger han i boken.

”Lär av dessa företag! De framgångsrika företagen måste också ha möjlighet att växa med Sverige som bas. De närmaste fem-tio åren kommer att visa om vi är ett nyföretagarland eller inte.”

Men Anders Ström ställer Sveriges framgångsrika nya tech-entreprenörer i skarp kontrast till de mäktiga och etablerade familjer boken porträtterar.

– Med alltför starkt fokus på snabb exit lär företagen och ägarna i det digitala affärslandskapet inte bidra till samhällsnyttan som tidigare svenska företagsbyggare.

Getinges Carl Bennet, med intresse av att bygga broar till politik och samhälle, mellan näringsliv, forskning och utbildning, får tjäna som ledstjärna:

– Det bästa är om ägarfamiljerna har inflytande men samtidigt låter vd vara självgående och decentraliserar. Det finns flera exempel på det i boken. Inte minst Getinge.

tove.nandorf@dn.se "

"Fakta. Sveriges mäktigaste familjer

För drygt 50 år sedan myntade tidigare VPK-ledaren C-H Hermansson begreppet ”de femton familjerna” i sin bok ”Monopol och storfinans – de 15 familjerna”.

Anders Ström har utgått från Veckans Affärers lista över Sveriges miljardärer 2016. För att skapa sin lista över dagens 15 mäktigaste familjer har han lagt ihop familjemedlemmarnas förmögenheter till en total familjeförmögenhet.

Familjen Wallenberg beskrivs från 1850-tal och framåt. Men en tredjedel av familjerna har utvecklat sina företag i första generationen. Boken fokuserar också på hur familjerna hanterat generationsskiften i sina bolag.

Anders Ström, 54, har skrivit Investeringsboken och medverkar i Aktiespararen."

DN FREDAG 15 SEPTEMBER 2017

"Den här gången är valet till Svenska kyrkan viktigt

Politik. Det är inget att skämmas över, om du missat att det är val på söndag. Kyrkovalet är för de flesta en randföreteelse och många har säkert redan förpassat sitt röstkort till pappersinsamlingen. Senast det begav sig, 2013, var det inte fler än 11 procent av de röstberättigade som avlade sin röst.

I år finns dock skäl, även för dem utan religiös övertygelse, att ta sig till vallokalen. Svenska kyrkan är nämligen den första institutionen som Sverigedemokraterna planerar att ta över. Kyrkovalet är även upptakten till nästa års politiska val. Därför satsar SD stort i både numerär och pengar. Partiets strävan är att ta initiativ och skaffa sig tolkningsföreträde i frågor om de svenska värderingarna, vårt kulturarv och vår historia. Det kan låta alarmistiskt men det är i denna ände som totalitära regimer ofta börjar. För när definitionerna väl är satta, och då de accepterats av ett flertal, blir det enkelt att stämpla dem som inte accepterar det som landsförrädare. Och sådana tolereras inte i en totalitär stat.

Eftersom jag inte tror att gemene svensk önskar sig en utveckling åt det totalitära hållet bör alla åtminstone protesträsta på söndag. Mot Sverigedemokraterna.

Sivert Aronsson, Göteborg "

DN FREDAG 15 SEPTEMBER 2017

”Det ska vara enkelt att delta i Allmändalen”

"Fittja. Det ställs i ordning och pyntas i lokalerna inför helgens stora händelse. På lördag anordnar Mångkulturellt centrum i Fittja Allmändalen, som ett alternativ till den politiska Almedalsveckan i Visby.

På lördag går Allmändalen av stapeln, i de gamla byggnaderna vid Fittja gård. På programmet finns allt ifrån föreläsningar, öppen verkstad och så kallade dialogpromenader med Botkyrkas kommunpolitiker.

– Vi vill skapa en plattform för olika rörelser att mötas, vårt mål är att det blir en stor blandning och att de olika aktörerna och allmänheten också kan få syn på varandra. Vi vill göra det opretentiöst och enkelt att delta, säger Mikael Morberg, utvecklare på Mångkulturellt centrum som har lett arbetet med Allmändalen.

Under de senaste åren har kritiken växt mot Almedalen i Visby, som bland annat har anklagats för att vara exkluderande och elitistisk. Ett liknande projekt i Stockholmsområdet är politikerveckan i Järva som anordnades för andra gången på Spånga IP i somras.

Mikael Morberg hoppas att Fittjas Allmändalen kan bli en mindre pretentiös och mer lättillgänglig version av den politikervecka som han tror är svår för många att nå.
– Almedalen i Visby är på en opraktisk plats och under en opraktisk tid. Tanken är god men som det ser ut nu håller den på att svämma över. Vi kan vara ett alternativ för de som inte kan göra sin röst hörd där.

Mikael Morberg ser lördagen som ett pilotförsök för att införa en årlig Allmändalen. Förhoppningen är att många kommer hit och att det sedan växer. Både genom att fler hittar ut till Fittja men också genom att de inspirerar andra i landet att starta liknande projekt.
– Inför valåret känns det jätterelevant att göra samhällsfrågor mer lättillgängliga. Jag tror att det behövs fler Allmändalen, säger han.
Dagen är startskottet på 30-årsfirandet av Mångkulturellt centrum, en stiftelse med flera olika delar som kretsar kring det mångkulturella samhället. I verksamheten finns bland annat ett forskningscentrum, utställningar, en restaurang.

Ute vid parkeringen står en stor vägg, färggrant målat på båda sidor. Graffitiväggen är en del av NoBo (Norra Botkyrka), en kultursatsning som riktar sig mot unga vuxna och som också kommer finnas på plats på lördag.
– Jag hoppas att vi får se många Fittjabor här på lördag. Det är jättemånga besökare på Mångkulturellt centrum men det är aldrig vi som bor här, säger Leijla Harbas , som är projektledare på NoBo.
På lördag kommer NoBo att öppna dörrarna i sin verksamhet och ha rundvandringar i sina lokaler. De ser extra mycket fram emot att få visa sin studio, där Skivbolaget Redline Records är med och anordnar gratis workshops sedan två veckor tillbaka.

– Kultur, och tillgången till kultur, är i grunden en demokratisk fråga. Vi har låga trösklar och försöker fånga upp de oorganiserade unga, de som inte syns, säger Mikael Nyström, på NoBo.

amanda.dahl@dn.se "

"Mångkulturellt centrum
Är en kommunal stiftelse som arbetar med ”migration som en självklar del av det svenska samhället och kulturarvet”. De driver forsknings-projekt, utbildningar och sprider kunskap om det mångkulturella samhället.

Politikerveckan i Almedalen
I somras arrangerades den fyrtionionde politikerveckan i Almedalen i Visby på Gotland. Under veckan samlas, politiker, företag, organisationer och journalister för att diskutera samhällsfrågor och aktuell politik. De senaste åren har arrangemanget fått kritik för att ha blivit för kommersiellt och elitistiskt. Stefan Löfven var i somras inte på plats på Almedalen utan gjorde i stället en turné i landet.
Allmändalen

Vad? Under dagen arrangeras samtal, förläsningar och utställningar tillsammans med ca 40 olika aktörer. I deras öppna verkstad finns möjlighet att skapa och restaurangen i huset är öppen hela dagen. Lokala frågor och nationella ämnen kommer att behandlas och diskuteras. Under dagen arrangerar även Botkyrka konsthall ”Fittja mat och konst” i Fittja centrum.

Var? Mångkulturellt centrum, Fittja gård, t-bana till Fittja.
När? Lördagen den 16 september. Programmet pågår från kl 9.30–16.50. "

DN FREDAG 15 SEPTEMBER 2017

"115 miljoner kronor till den fria konsten

Små kulturaktörer blir vinnare i regeringens kulturpolitiska valårbudget. ”En historiskt stor investering” kallar kulturminister Alice Bah Kuhnke förstärkningen på 115 miljoner kronor årligen.

Totalt satsas ytterligare 115 miljoner kronor per år för att skapa bättre förutsättningar för den fria konsten i hela landet. Det är permanenta pengar som börjar delas ut från och med 1 januari 2018.

– Det är en historiskt stor investering i den fria konsten. Vi investerar dels i enskilda konstnärer, men också i utövare, arrangörer och fria grupper. Konstnärerna och de fria grupperna är de som bryter ny konstnärlig och intellektuell mark och därför är den här investeringen nödvändig, säger kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP) som under tisdagseftermiddagen höll en presskonferens i konstnärsateljéerna i Vinterviken.

Platsen var vald med tanke på att bild- och formkonstnärer står i centrum för satsningen. Huvuddelen av de 60 miljoner kronor som går till konstnärer är tänkt att hamna hos just bild- och formkonstnärer, men också författare, scenkonstnärer och kulturtidskrifter ska gynnas. En del av dessa medel kan även gå till nyskapande projekt inom ramen för Kulturbryggans verksamhet.

Varför prioriteras de små aktörerna i stället för de stora institutionerna?
– Därför att dehar varit eftersatta och stått i skuggan under en lång, lång tid. Men har det drabbat de enskilda konstnärerna och de fria grupperna och arrangörerna som har fått kämpa för sin överlevnad, säger Alice Bah Kuhnke.

Bland närvarande intresseorganisationer syntes glada miner, inte minst från Klys (Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd).

– Vi är otroligt glada på att man satsar på vårt framtida kulturarv. Många kulturskapargrupper har det väldigt svårt, men bildkonstnärerna ligger längst ner när det gäller inkomster med en genomsnittslön på 13 000 kronor i månaden efter en fem sex år lång utbildning. Så i dag kan vi först och främst bara säga ”hurra!”, säger Klys ordförande Marika Lagercrantz.

Statens kulturråds anslag till fria grupper och arrangörer inom scenkonstområdet tillförs 25 miljoner kronor. Svensk Live, riksorganisation för popmusikarrangörer, välkomnar satsningen, men saknar ett regleringsbrev från regeringen om hur Kulturrådet ska fördela pengarna.

– I Kulturrådet verksamhetsbidrag till musikarrangörer går endast 8 procent till populärmusikarrangörer. Om popmusikarrangörer fick 10 miljoner kronor hade vi kunnat skapa 1 000 nya konserter runt om i landet på ett år, säger Pelle Andersson från Svensk Live.

Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke lyfte också fram ett annat, mer politiskt skäl till satsningen på enskilda konstnärer:
– I tider som dessa när det blåser kalla och hårda vindar både här hemma men också runt om i Europa och världen har det för mig varit viktigt att regeringen investerar i fri konst. Enskilda konstnärers möjlighet att leva och verka är det helt avgörande för framtiden, säger hon.

sverker.lenas@dn.se "

"60 miljoner kronor per år till ersättningar direkt till konstnärer, till exempel genom höjd visningsersättning och stipendier fördelade av Konstnärsnämnden och Sveriges författarförbund.

Kulturrådets anslag till fria grupper inom scenkonstområdet tillförs 25 miljoner per år.

Fria aktörer inom bild- och formkonsten tillförs 12 miljoner kronor per år. Högre medverkans- och utställningsersättning till fler och fler som kan följa MU-avtalet.

Stödet till konstnärlig gestaltning av den offentliga miljön stärks med 10 miljoner kronor per år.

Kulturrådets stöd till utgivning av litteratur- och kulturtidskrifter förstärks med 8 miljoner kronor per år.

Regeringens förslag om statens budget lämnas till riksdagen på våren och på hösten. Regeringens budgetförslag för 2018 lämnas till riksdagen på onsdag. "

DN FREDAG 15 SEPTEMBER 2017

" En seger för journalistiken

-DN:s reporter Stefan Lisinski har med stor envishet granskat fallet med den oskyldigt dömde Kaj Linna. Oisin Cantwell läser hans effektiva bok om en svensk rättsskandal. Stefan Lisinski ”Att ta ett liv. Fallet Kaj Linna. Kalamarksmordet” Mondial, 224 sidor.

Det var en syn som fick även de mest förhärdade poliserna att må illa. Efter att ha slagit ihjäl 59-årige Roger Lindberg band mördarna (de var rimligen fler än en) kroppen med snören, tejpade ansikte, armar och ben, täckte huvudet med en regnrock och staplade 30 kilo tunga säckar med hönsfoder över sitt verk.

Längst upp ställde de en skottkärra.
Varför? Handlade skottkärran, denna extremt aggressiva handling, om arrogans gentemot polisen? Var tanken att skapa en extra känsla av obehag? Eller fanns något annat skäl?

Just den här gåtfulla detaljen har jag funderat en del över genom åren, vilket, visar det sig, även Stefan Lisinski har gjort.

Lisinski, till vardags kriminalreporter på Dagens Nyheter, nämner skottkärran redan några sidor in i ”Att ta ett liv”, boken om Kaj Linna. En man som avtjänade nästan 13 år av sitt livstidsstraff för rånmordet i Kalamark 2004 innan han friades och blev den person i Sverige som i modern tid suttit i fängelse längst tid efter att ha blivit felaktigt dömd. Inte heller författaren har ett svar. Svar får vi möjligen den dag brottet klaras upp. Om nu gärningsmännen grips, vilket så här långt senare inte förefaller vara troligt.

Lagens strängaste straff byggde i detta fall i allt väsentligt på ett vittnesmål från en person som påstod att Kaj Linna pratat med honom om att göra en stöt mot gården. Det fanns ingen teknisk bevisning. Det fanns inget vittne som sett honom på gården vid tiden för mordet. Det fanns kort sagt väldigt lite.

Han kan sitt ämne, Lisinski. Men så har han också med föredömlig envishet granskat Kalamark sedan 2006. Han har anlitat teletekniker som kommit fram till att det avgörande vittnets berättelse inte kan stämma. Han har bitit ihop och fortsatt grävandet trots att Högsta domstolen två gånger slängt Linnas resningsansökningar i papperskorgen och trots nyhetschefens stundom uppgivna blick då han kom dragandes med en sjuttioelfte artikel i ämnet.

Vi får lära oss att Kaj Linna, som i sin ungdom åkte fast för en del stölder men som såvitt känt aldrig begått våldsbrott, inte är en person som gör det lätt för sig. Att pipa iväg till Wales då han fick veta att han var eftersökt av polis är inte det smartaste en person som hävdar sin oskuld kan göra. Att vägra att prata i förhör innan utredarna skakade fram de 300 pund han tjänade på att jobba på pub under utlandsflykten låter inte heller lyckat.

Obstinat uppförande i förhörsrummet ska givetvis inte påverka utgången av en förundersökning, men jag misstänker att Linnas - beteende är en del av förklaringen till katastrofen som följde. Vissa poliser gillar inte jobbiga figurer och kan tänkas lägga i en övernitisk växel för att sätta dit fanskapet.

Lisinski pekar på besvärande brister i svenskt rättväsende. I detta fall gjorde polis och åklagare ett uselt jobb. De inriktade sig alldeles för tidigt på ett enda spår, mobbade bort en skeptisk polischef och

lyssnade inte på varningssignalerna, trots att de tjöt högre än hesa Fredrik. Och domstolarna svek sin skyldighet att kritiskt värdera bevisningen.

Att riksåklagaren tre gånger invände mot att Linna skulle få en ny chans, trots att nya omständigheter kastade ytterligare tvivel över en redan från början svag dom, tål för övrigt att funderas på. Det här är inte det enda exemplet de senaste åren på hur svårt rättsväsendet har att granska sig själv.

Sverige skulle tjäna på att inrätta ett oberoende resningsinstitut: - Förebilder finns i bland annat Norge och Storbritannien.

”Att ta ett liv” är indirekt även en berättelse om hur viktig traditionell journalistik är. När människor får upprättelse av det här slaget är det nästan alltid efter att en reporter vänt ut och in på fallet. Granskningar som Breitbart, Avpixlat och allt vad sajterna heter aldrig kommer att göra.

Möjligen är det ett utslag av ohälsosam murvelromantik, men jag hade inte protesterat om Lisinski utvecklat partierna om framgångar och besvikelser, om resorna landet runt i jakten på sanningen, om suckarna över att inga andra redaktioner hakade på hans evighetsgranskning och ögonblicket av glädje då självaste GW i tv röt att domen är tvivelaktig. En motvilja till att själv ta plats är förvisso ett sympatiskt drag i en tid då alldeles för många mest intresserar sig för sin egen navel, men - Linnas öde har på sistone blivit rejält omskrivet och för oss som kan storyn hade reporterns vedermödor genom åren varit någonting nytt. Men det är en randanmärkning. 224 sidor effektiv nyhetsprosa ger en god sammanfattning av ett justitiemord och om lärdomar som finns att dra.

Den 30 maj i år hade det gått ett drygt decennium sedan Lisinski fått det där samtalet från en kvinna som hävdade att hennes bror satt i fängelse för ett mord han inte hade begått.

SVT, Ekot, TV 4, Aftonbladet och Expressen sände live. Kaj Linna hade, efter att ha fått en tredje resningsansökan beviljad och efter ny rättegång, just släppts.

Den avgörande insatsen gjordes emellertid av andra journalister än Lisinski. Något som skulle kunna göra vem som helst bitter. Men vår berättare var lycklig. Kampen, visade det sig, var inte förgäves.

Oisin Cantwell "

"Stefan Lisinski är medarbetare i DN. Hans bok recenseras därför av Oisin Cantwell, reporter och nyhetskrönikör i Aftonbladet. "

DN LÖRDAG 16 SEPTEMBER 2017

"Uppdrag för alliansen

Stefan Löfvens affär blev till frätande lut i alliansens händer. Men det var knappast genom magi som ansvarsfrågan i Transportstyrelse-skandalen förvandlades till tvivel om de borgerligas förmåga att tänka klart och driva en rak linje.

Synen på makten och oppositionsrollen går i sär. Problemet blev kännbart efter decemberöverenskommelsen. Och desto djupare när Anna Kinberg Batra kom med sitt dunkla besked om att Moderaterna ville samtala med Sverigedemokraterna.

Det var partiernas oförmåga att hantera denna spänning som ledde till att det överilade misstroendehotet mot försvarsminister Peter Hultqvist studsade tillbaka på dem själva. Att dribbla bort oppositionen var enkelt. Det krävde ingen överdriven list från Stefan Löfvens sida. Slutsatsen för alliansen? Är den död efter veckans sammanbrott? Nej. Men i fortsättningen kan partierna bara bilda enad front när de faktiskt vill samma sak. De kan inte uppträda som en allians om de inte har ett gemensamt intresse, och om de inte är beredda att fullfölja en plan ihop.

Utan den insikten fungerar inte samarbetet. Det är då politiken, och gemenskapen mellan de fyra borgerliga partierna, reduceras till teater. Sakfrågan finns samtidigt kvar. Avslöjandena kring Transportstyrelsen rullar vidare. Granskningen av ärendet och ministrarnas arbete har bara börjat. Alliansens jobb under det kommande året blir att bringa så mycket ljus som möjligt över säkerhetsskandalen på Transportstyrelsen.

Sista ordet är inte alls sagt i och med att regeringen i veckan svarade på konstitutionsutskottets första batteri av frågor. Fortfarande ger ministrarna intrycket av att dölja något. Regeringens svar till riksdagen är i bästa fall undvikande, på vissa punkter rent av missvisande. Säpo följde slutskedet av Transportstyrelsens outsourcingprojekt nära.

Vi vet sedan tidigare att Säpo tog upp ärendet med justitiedepartementet och statssekreteraren Ann Linde i september 2015.

Det var fyra månader innan IBM:s obehöriga underleverantörer i Tjeckien och Serbien fick tillgång till hemliga militära uppgifter i myndighetens register. Vad som också är känt är att Säpo försökte dra i nödbromsen strax därefter, i november samma höst.

Det var ett kritiskt skede. En skrivelse skickades från Säpo till Transportstyrelsen. Andemeningen var allvarlig: den planerade outsourcingen var ett hot, avstegen från alla säkerhetslagar helt uppåt väggarna. Transportstyrelsen måste se till att ”hemliga uppgifter ej kommer obehöriga till hands, genom att till exempel avbryta outsourcing”.

Detta rapporterade förstås Säpo snabbt till regeringen. Men i sin skrivning till konstitutionsutskottet nämner justitiedepartementet bara kort att saken togs upp på ett möte, och att Transportstyrelsen fick rekommendationer om ”omedelbara säkerhetshöjande åtgärder”. Det är en avdramatisering som gränsar till det vilseledande. Säpos vädjan gällde ju faktiskt ett stopp för projektet, helt eller delvis. Få andra åtgärder stod till buds.

Kärnan i Transportstyrelseskandalen gäller inte minst detta novembermöte. Vilken respons fick Säpo? Hördes verkligen inte

larmet på regeringskansliet? Varför satte det inte i gång febril aktivitet, från statsledningens högsta nivå med statsministern själv, ner till varje myndighet som var berörd?

I stället ska ministrarna, en efter en och helt utan någon inbördes kommunikation, ha blivit informerade. Först Anders Ygeman, som både hade ett övergripande krisansvar och Säpo i sin portfölj. Sedan Peter Hultqvist. Långt därefter infrastrukturminister Anna Johansson. Sist Stefan Löfven, som ställdes inför fullbordat faktum när en generaldirektör misstänktes för brott: att ha röjt hemliga militära uppgifter. Inte i något sammanhang ska regeringen ha tillämpat någon sorts metod för att handskas med hotet. Till det läggs en upprörande senfärdighet att visa probleminsikt och transparens i skandalens efterdyningar.

Haveriet kan ha lett till att hemliga svenska agenter avslöjades. Var skulden ska läggas är inte alldeles givet. Regeringen pressade Transportstyrelsen, från flera håll, att fullfölja outsourcingen.
Få saker är så viktiga under det kommande året som att borra och bringa maximal klarhet kring både detaljerna och den större bilden. Det kan alliansen knappast vara oenig om.

DN 16/9 2017 "

DN LÖRDAG 16 SEPTEMBER 2017

”Nästa års biståndsbudget blir den största någonsin”

"Biståndsramen tillförs ytterligare 500 miljoner kronor för att öka biståndets andel av bruttonationalinkomsten till 1 procent. Samtidigt beräknas de avräkningsbara kostnaderna för asylmottagande minska från 8,1 miljarder kronor till 2,8 miljarder kronor. Det är den lägsta andelen av biståndsramen på tio år, skriver Isabella Lövin (MP).

Just nu pågår den mest omfattande humanitära krisen sedan FN bildades. Runt om i världen behöver 135 miljoner människor humanitär hjälp idag, det är fyra gånger fler än år 2010. En komplex kombination av konflikt, naturkatastrofer och torka har bidragit till situationen. Och behoven växer.

Biståndet behövs mer än någonsin och vi vet att det räddar liv. När Somalia stod på randen till en ny svältkatastrof i början av året agerade Sverige mycket snabbt. Tack vare vårt flexibla agerande kunde vi snabbt flytta resurser till Somalia och därmed hjälpa Unicef att rädda barn, FNs livsmedelsprogram (WFP) att dela ut mat och förstärka den humanitära insatsen. Sveriges agerande bidrog till att de värsta katastrofscenarierna kunde undvikas.

I höst presenterar regeringen den största biståndsbudgeten någonsin för Sverige. Detta blir möjligt tack vare att biståndsramen tillförs ytterligare 500 miljoner kronor i syfte att öka biståndets andel av bruttonationalinkomsten (BNI) från 0,99 procent till 1 procent. Samtidigt beräknas de avräkningsbara kostnaderna 2018 för asylmottagande minska från 8,1 miljarder kronor i budgetpropositionen för 2017 till 2,8 miljarder kronor, vilket innebär den lägsta andelen av biståndsramen på tio år. Den ökade budgeten,

som bygger på en överenskommelse mellan regeringen och Vänsterpartiet, kommer att kunna användas för att möta några av vår tids största globala utmaningar.

I en svår och exceptionell tid krävs kloka, långsiktiga insatser. Det humanitära stödet är livsviktigt men det räcker inte. För att på allvar hantera grundorsakerna bakom fattigdom och konflikt behöver förmågan att bidra till hållbar fred förstärkas. Resurser behövs för att konflikter inte ska blossa upp igen, för att unga ska ha en framtid och för att kvinnor ska kunna delta i de rum där beslut fattas.

Vi vet att de med minst resurser drabbas värst av klimatförändringarnas effekter. Dagligen har vi kunnat följa orkanerna Harvey och Irmas framfarter. Inte lika intensivt bevakat är de extrema regnväder som Sierra Leone drabbades av nyligen. Över 1 000 människor befaras ha dött då de begravts i ett jordskred vållat av de häftiga regnen. Minst lika många har fallit offer för översvämningar efter häftiga monsunregn i Nepal, Indien och Bangladesh.

Förtryck, diskriminering och sexuellt våld mot kvinnor och flickor förekommer över hela världen. President Trumps beslut att stoppa stödet till organisationer som arbetar med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) riskerar att få enormt negativa konsekvenser. Enligt världshälsoorganisationen WHO genomförs 22 miljoner osäkra aborter varje år till följd av oönskad graviditet, något som i sin tur orsakar 47 000 fall av mödradödlighet per år. Det motsvarar 13 procent av världens mödradödlighet. Med mindre stöd till SRHR kommer fler kvinnors liv att förspillas, fast vi kunnat förhindra det.

De som arbetar för demokrati och mänskliga rättigheter har alltid mött motstånd. Men de senaste årens krympande möjligheter att verka för försvarare av mänskliga rättigheter, civilsamhällesorganisationer i både repressiva som i mer demokratiska stater, HBTQ- och kvinnorättsaktivister, journalister, religionsutövare, oliktänkande, är djupt oroande.

Därtill är USA:s beslut att dra sig ur klimatavtalet från Paris ett stort bakslag för det internationella klimatarbetet. Beslut som riskerar att drabba världens mest utsatta människor hårt, men det slår också mot bilden av USA som ett globalt ansvarstagande land.

I denna tid behövs mer än någonsin länder som visar internationellt ledarskap. Trenden att protektionismen breder ut sig och att politiska ledare drar ner på sitt globala ansvarstagande är farlig. För att motverka detta krävs att andra länder träder fram och kämpar för mänskliga rättigheter, demokrati för jämställdhet och för klimatet. Sverige ska vara ett av de länderna.

Därför kommer regeringen göra särskilda satsningar och bland annat använda ökningen i biståndsbudgeten till:
Den humanitära krisen. Det handlar om akut nödhjälp för världens mest utsatta människor i form av rent vatten, mat, mediciner, tält och andra förnödenheter. Dels ökas stödet till Sidas humanitära arbete, och dels ökas kärnstödet till viktiga internationella organisationer som UNHCR, WFP och UNRWA. Särskilt fokus läggs på kvinnors och flickors situation och SRHR.
Bistånd till samarbetsländerna. Stöd bland annat till länder som befinner sig i en konflikt- eller postkonfliktsituation med en mycket bräcklig stat, långvariga flyktingsituationer, och där många nationella institutioner lider av svag kapacitet.

Multilateralt bistånd. Ökat stöd till organisationer som jobbar med fattigdomsbekämpning. Insatser som ger förnybar energi, energieffektivisering, och klimatanpassat jordbruk. Starkt fokus på jämställdhet och SRHR, bland annat genom ökade stöd till organisationer som UNAIDS, UNFPA och UNICEF.

Hållbar utveckling. Nya strategier för att stärka ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. När jämställdheten ökar så minskar fattigdomen. De senaste åren har inneburit bakslag för det globala arbetet för kvinnors rättigheter, inte minst vad gäller SRHR.

Hållbar fred, mänskliga rättigheter, demokrati och rättstatens principer. Utan fred blir det ingen utveckling. Därför ökas stödet till freds- och statsbyggande med fokus stater i konflikt- eller postkonfliktsituation, samt stödet för att stärka demokrati och mänskliga rättigheter, som är på tillbakagång på många håll i världen.

Forskning, kapacitetsutveckling för stöd till Agenda 2030 och civilsamhället. Civilsamhället spelar en avgörande roll i utvecklingssamarbetet, inte minst i länder där ett stat-till-stat-samarbete inte är möjligt. Här finns också en särskild satsning på kapacitetsutveckling och arbetet med Agenda 2030, samt ökade resurser till forskningssamarbete.

Därutöver görs andra satsningar såsom kapitaltillskott till Swedfund och multilaterala utvecklingsbanker och fonder.
I en tid då biståndet behövs mer än någonsin är jag stolt över att kunna presentera rejäla och välbehövliga satsningar. Sverige är ett litet land, men vi är en humanitär stormakt, i en tid då andra länder sviker och skär ner på sitt utvecklingssamarbete. Vi går i bräschen för att genomföra Agenda 2030. Tillsammans med andra allierade länder visar vi att det går utmärkt att kombinera en stark ekonomisk utveckling med globalt ansvarstagande för klimatet, jämställdheten och de mänskliga rättigheterna.

Isabella Lövin (MP), minister för internationellt utvecklingssamarbete och klimat "

DN LÖRDAG 16 SEPTEMBER 2017

"It-chef tillsattes utan godkänd säkerhetsprövning

Transportstyrelsens nya generaldirektör tillsatte i vintras en it-direktör som är utländsk medborgare och som saknar godkänd säkerhetsprövning. Detta trots att befattningen är säkerhets-klassad och hanterar uppgifter som skulle kunna omfattas av sekretess.

Transportstyrelsen har under sommaren fått hård kritik efter uppmärksamheten kring att utländsk icke-säkerhetsprövad personal har haft tillgång till hemliga uppgifter. Det var skälet till att regeringen i januari 2017 sparkade Maria Ågren som generaldirektör. Hon efterträddes av den nuvarande generaldirektören Jonas Bjelfvenstam.

DN kan nu avslöja att ett av hans första beslut, i februari 2017, var att tillsätta en tillförordnad it-direktör eftersom den tidigare chefen hade slutat. Valet föll på en person som är utländsk medborgare och som därmed inte kan säkerhetsprövas med registerkontroll.

It-direktören är chef för en avdelning med cirka 250 medarbetare. Befattningen är säkerhetsklassad eftersom personen kan komma i kontakt med uppgifter som är belagda med stark sekretess. It-avdelningen har hand om en rad känsliga databaser som är skyddsvärda, bland annat registret över körkortsinnehavare. Direktören ingår i Transportstyrelsens ledningsgrupp och rapporterar direkt till generaldirektören.

Enligt säkerhetsskyddslagen får en säkerhetsklassad anställning endast innehas av en person som är svensk medborgare.

Medarbetaren, som är tillförordnad it-direktör, ersätts senare i höst av en annan person. Transportstyrelsen kommer därmed att ha haft en icke-säkerhetsprövad toppchef under cirka åtta månaders tid.
Han är född i Pakistan och har norskt medborgarskap.

Sedan han tillträdde i vintras har han deltagit vid sammanträden med Transportstyrelsens ledningsgrupp. I protokollen från mötena framgår att it-direktören flera gånger har hållit genomgångar om arbetet med säkerhetsrelaterade frågor.

It-direktören var tidigare mellanchef på Transportstyrelsen. DN:s granskning visar att han år 2015 var delaktig i att ta fram förslag och beslutsunderlag åt den tidigare generaldirektören Maria Ågren om att göra det hårt kritiserade avsteget från säkerhetsskyddsavtalet med IBM.

Transportstyrelsens nya generaldirektör, Jonas Bjelfvenstam säger till DN att situationen blev akut i vintras:
– Han tillsattes i en situation i slutet av februari när den förre it-direktören lämnade myndigheten. Jag hade ett behov av att få in en tillförordnad direktör ganska snabbt eftersom avdelningen behövde en ledning och att jag inte skulle hinna rekrytera en ordinarie it-direktör.
Jonas Bjelfvenstam säger vidare att han parallellt tillsatte en tillförordnad biträdande it-direktör som är svensk medborgare och säkerhetsprövad, så att han kunde hantera frågor som omfattas av stark sekretess.

Varför kunde i så fall inte den biträdande it-direktören bli it-direktör i stället?
– Han som blev tillförordnad it-direktör hade en större och längre erfarenhet av ledarskap och dessutom en god erfarenhet av att jobba inom staten. De har kört som en dynamisk duo givet omständigheterna.

Är det verkligen rimligt att tro att en it-direktör på en myndighet som hanterar skyddsvärd information ska hålla sig undan hemliga uppgifter?
– Ja, det är i högsta grad rimligt. Det är en avdelning med flera hundra medarbetare. Det är ganska mycket man behöver hantera som inte har ett dugg att göra med säkerhetsskyddade frågor.
Kan du garantera att it-direktören inte har tagit del av någon hemlig information?

– Nej, det kan jag faktiskt inte göra. Jag har inte suttit med honom varje minut sedan han tillträdde i februari.
Har du förankrat situationen med regeringen?
– Jag förankrar inte enskilda personallösningar med regeringen eller departementet. Det gäller både det och ett antal andra personalärenden som hela tiden fattas på myndigheten.

Den tidigare it-direktören, som slutade i februari 2017, var säkerhetsprövad. Samma sak gäller den person som tillträder senare i höst när den nu tillförordnade chefen slutar.

DN:s källor tillbakavisar Jonas Bjelfvenstams uppgift om att it-direktören som motåtgärd ska ha undanhållits skyddsvärda uppgifter under mer än ett halvårs tid.

– Det har inte fungerat i praktiken. Det faller på sin egen orimlighet att information om skyddsvärda uppgifter skulle gå att hemlighålla för den högsta chefen på avdelningen - på en myndighet som dessutom hanterar just skyddsvärda uppgifter, säger en källa till DN.

kristoffer.orstadius@dn.se

"Fakta. Jonas Bjelfvenstam

Jonas Bjelfvenstam blev vikarierande generaldirektör i januari 2017 och tillträdde efter Maria Ågren. I juli 2017 beslutade regeringen att utse honom som ordinarie generaldirektör med ett förordnande som gäller under sex år.

Under 2002 till 2006 var han statssekreterare med ansvar för transportfrågor i den dåvarande socialdemokratiska regeringen. Under 2007 till 2016 var han generaldirektör för Statens väg- och transport-forskningsinstitut (VTI).

Källa: Regeringen "

DN LÖRDAG 16 SEPTEMBER 2017

"Partierna ifrågasätts mitt i ideologisk strid

Flera av nomineringsgrupperna i kyrkovalet vill sparka ut de tre kvarvarande riksdagspartierna. Kravet kommer samtidigt som tonläget har hårdnat i en ideologisk strid om Svenska kyrkans framtid mellan i första hand Socialdemokraterna och Sverige-demokraterna.

Vid millennieskiftet fattades det historiska beslutet att skilja Svenska kyrkan från staten. I det femte kyrkovalet efter skilsmässan, som hålls i morgon söndag, återstår bara tre av riksdagspartierna: S, SD och Centerpartiet.

– Vi har inga problem med att personer inom C, S eller SD är aktiva inom kyrkan, men det är så konstigt att de tjänar riksdagens partier. De borde tjäna en grupp som bara tjänar Svenska kyrkan, säger Jan Erik Amilén, som är ordförande för den konservativa nomineringsgruppen Frimodig kyrka.

När kyrkan var statlig var det riksdagspartierna som styrde, men sedan skilsmässan från staten kallas de nomineringsgrupper. De flesta har sitt ursprung i politiska partier, från gruppen Borgerligt alternativ - med moderata rötter - till Vänstern i Svenska kyrkan med kopplingar till Vänsterpartiet.

Flera av de partipolitiskt obundna grupperna vill att kyrkan helt ska bryta med de politiska partierna och ersätta det nuvarande direkta valet till kyrkomötet, stift och kyrkofullmäktige med ett indirekt val.
– Vår viktigaste fråga är att bryta partipolitiseringen av kyrkan. Vi är väldigt förvånande över att de politiska partierna fortfarande ställer upp i valet, långt efter delningen mellan kyrka och stat. Jag kan inte begripa vad de sekulära partierna har i kyrkan att göra, säger Hans-

Olof Andrén, ordförande för nomineringsgruppen Partipolitiskt obundna i Svenska kyrkan (Posk).

Socialdemokraterna, som säger sig värna om en öppen kyrka och varnar för Sverigedemokraternas försök få ökad makt, håller inte med.
– Det är fel väg att gå att inskränka medlemsdemokratin. Som det är nu är det medlemmarna och ingen annan som har mandat att rösta fram sina representanter, säger Jesper Eneroth (S), det största partiets gruppledare i kyrkomötet.

Även Centerpartiet slår vakt om riksdagspartiers rätt att delta i kyrkovalet.
– Jag ser inget som helst problem med det här. Det är snarare en tillgång på så vis att med en del av grupperna följer också kända grundvärderingar, säger Karin Peres (C), ordförande i kyrkomötet.
Rösterna till kyrkovalet väntas vara räknade till midnatt. Tecken finns på en högre förtidsröstning än 2013 när valdeltagandet steg från 11,9 procent till 12,8 procent.

– Jag hoppas att det kanske kan stiga med ytterligare någon procentenhet, säger Karin Peres.

matsj.larsson@dn.se
marcus.andersson@dn.se "

"Fakta. SD-kandidater har kopplingar till högerextrema

Flera av Sverigedemokraternas kandidater till kyrkovalet har kopplingar till högerextrema grupper, skriver Expressen.
– Om man på något sätt avvikit grovt från partiets värderingar eller på annat sätt har uppträtt omdömeslöst eller extremt på något vis så ska man inte företräda partiet, säger SD-ledaren Jimmie Åkesson.
Ingen SD-kandidat kommer dock att tas bort från listorna, enligt tidningen. "

DN LÖRDAG 16 SEPTEMBER 2017

"Så tycker grupperna i kyrkovalet

I söndagens kyrkoval kämpar 15 nominerings grupper om 249 mandat i kyrkomötet. DN frågade de elva största grupperna vilken som är deras viktigaste fråga i kyrkovalet?

Partipolitiskt obundna i Svenska kyrkan
Valresultat 2013: 15,3 procent - 38 mandat.
Hans-Olof Andrén, ordförande:
Att bryta partipolitiseringen av kyrkan. Vi är väldigt förvånande över att de politiska partierna fortfarande ställer upp i valet, långt efter delningen mellan kyrka och stat. Jag kan inte begripa vad de sekulära partierna har i kyrkan att göra.

Socialdemokraterna
Valresultat 2013: 29,4 procent - 73 mandat
Jesper Eneroth, gruppledare:
Att stå upp för alla människors lika värde och rätt, även fortsättningsvis, tillsammans med arbetsgivarfrågorna.

Borgerligt alternativ
Valresultat 2013: 12,6 procent - 31 mandat.
Annette Lundquist Larsson, ordförande:
För oss är det oerhört viktigt att Svenska kyrkan framträder i sina församlingar, för det är där människorna finns och där kyrkan märks och syns. Vi vilar i borgerliga värderingar, och en viktig sakfråga för oss är att kyrkans medlemmar själva ska få bestämma vilken församling de vill tillhöra.

Centerpartiet

Valresultat 2013: 11,9 procent - 30 mandat.
Karin Peres, kyrkomötets ordförande:
Att stå upp för den lokalt förankrade, öppna folkkyrkan.

Sverigedemokraterna
Valresultat 2013: 6 procent - 15 mandat
Aron Emilsson, kyrkopolitisk talesperson:
Tro och tradition. Tro handlar om att vi vill se en kyrka som mycket tydligare i sin roll som stor aktör i samhället vågar vara en kristen kyrka som visar sitt stöd för utsatta kristna i både Sverige och Mellanöstern. Tradition handlar om att kyrkan kan göra mycket mer för att vårda och visa upp det kulturarvet som är det gemensamma.

Frimodig kyrka
Valresultat 2013: 4,8 procent - 12 mandat.
Jan Erik Amilén, ordförande:
Vi har tre valbudskap. Vägen för Svenska kyrkan är en väg befriad från partipolitik, sanningen för Svenska kyrkan är en kyrka med kärlek till Guds ord och livet i Svenska kyrkan är en kyrka med Jesus i centrum.

Kristdemokrater i Svenska kyrkan
Valresultat 2013: 4,8 procent - 12 mandat.
Bertil Olsson, ordförande:
Vi vill vara en kyrka för hela familjen, vi vill verka för Kristi kyrkas enhet och vi vill värna människans unika och lika värde. Vi vill också befara en mångfald i kyrkan av olika väckelsetraditioner.

Miljöpartister i Svenska kyrkan
Valresultat 2013: 4,7 procent - 12 mandat.
Terence Hongslo, ledamot i kyrkomötet:
En viktig fråga är att påverka hur kyrkans miljöpåverkan är. I och med att Svenska kyrkan är en stor skogsägare så har deras hanterande av skog en inverkan på skogsbruket över hela Sverige.

Öppen kyrka – en kyrka för alla
Valresultat 2013: 4,6 procent - 11 mandat.
Margareta Karlsson, ordförande:
Tillgänglighet. Kyrkan ska vara tillgänglig för alla, oavsett funktionshinder, kön eller etnicitet. Man ska också kunna erbjuda bröllop och andra aktiviteter på olika tider.

Fria liberaler i Svenska kyrkan
Valresultat 2013: 3,3 procent - 8 mandat.
Bengt Olsson, ordförande:
Öppenhet och tolerans är våra utgångspunkter. Kyrkan tar också ställning för mänskliga rättigheter, och de frågorna vill vi driva. Vi tycker också att det är rimligt att man får större möjligheter att själv få välja församling.

Vänstern i Svenska kyrkan
Valresultat 2013: 2,4 procent - 6 mandat.
Mona Olsson, ordförande:
Det handlar om alla människors lika rättigheter. Vi vill se en öppen och demokratisk folkkyrka rik på mångfald. "

DN LÖRDAG 16 SEPTEMBER 2017

"Moderat gick mot sitt parti – ville fälla Löfven

Sverigedemokraterna hade ingen framgång med fredagens misstroendeomröstning i riksdagen mot statsminister Stefan Löfven (S). Bara 43 ledamöter ville peta Löfven – det hade krävts 175. En moderat, den stridbare Finn Bengtsson, gick dock emot partilinjen.

Det var andra gången sedan valet som det riktades misstroende mot Löfven. Precis som i januari 2015 hade SD begärt voteringen.
– Det är vår mening att statsministern inte tar sitt ansvar på allvar, motiverade SD-ledaren Jimmie Åkesson beslutet i riksdagens kammare.

Åkesson hävdade att rikets säkerhet har åsidosatts av regeringens hantering av it-skandalen på Transportstyrelsen. Enligt honom är det klarlagt att regeringskansliet visat stora brister i sin hantering av frågan.
Med två undantag var det enbart SD-ledamöter som låg bakom de 43 röster som ville fälla Löfven. Som väntat röstade 136 ledamöter från regeringspartierna Socialdemokraterna och Miljöpartiet nej och 155 ledamöter från oppositionspartierna Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna och Vänsterpartiet avstod.

Det ena undantaget var Finn Bengtsson, moderatpolitikern från Östergötland som också ledde det interna upproret mot december-överenskommelsen, som röstade på SD:s misstroende.
– Det spelar ingen roll vem som väcker misstroendet. Jag har inget förtroende för Stefan Löfven i den här frågan, säger Finn Bengtsson som ringde runt i sitt länsförbund, Östergötland, för att förankra sitt beslut.

Även politiske vilden Patrick Reslow, som tidigare i år lämnade Moderaterna och numera ingår i SD:s riksdagsgrupp, röstade för misstroendet.

En av de 15 ledamöter som var frånvarande var den för ringa misshandel dömde SD-ledamoten Kent Ekeroth. Han var dock en av de 37 ledamöter som undertecknade begäran om misstroendet som lämnades in i onsdags.
– Jag har inte hört något annat än att han fortfarande har timeout, säger Jimmie Åkesson.

Men han skrev ju på begäran om misstroendet?
– Jag noterade också det, efter att du hade påtalat det, men jag har inte fått någon förklaring till det.

S-gruppledaren Anders Ygeman anser att SD missbrukar möjligheten att begära misstroende och hoppas att ingen ska följa efter.
– Du agerar inte med Sveriges bästa för ögonen, Jimmie Åkesson, sade Ygeman från talarstolen i kammaren och anklagade SD för att ägna sig åt ”simpelt politiskt spel”.

Jimmie Åkesson anser att det är ”smått komiskt” att det är Ygeman, som själv fått sparken som inrikesminister på grund av it-skandalen, är den som försvarar statsministern.
– Jag har svårt att ta kritiken på allvar, säger SD-ledaren.

matsj.larsson@dn.se "

"Fakta. Misstroende
Fredagens omröstning var den tredje misstroendeomröstningen sedan valet 2014. Alla tre har begärts av SD och inget annat parti har gett sitt stöd i de två omröstningarna om statsminister Stefan Löfven (S) – januari 2015 om budgeten och september 2017 om it-skandalen på Transportstyrelsen) – och omröstningen om förtroendet för finansminister Magdalena Andersson (S) i oktober 2015. "

DN LÖRDAG 16 SEPTEMBER 2017

"Stark kritik mot myndighetsflytt

Experter på strålsäkerhet är starkt kritiska till regeringens beslut att flytta Strålsäkerhetsmyndigheten från Stockholm till Katrineholm. – Det är helt enkelt farligt, säger professor Andrzej Wojcik.

Att flytta Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM, skulle kunna leda till kaos, menar Andrzej Wojcik, professor i strålningsbiologi vid Stockholms universitet.
– Jag och mina kolleger är mycket oroade. SSM spelar en viktig roll för att säkerställa en hög nivå av strålskydd i Sverige. Det kräver väldigt specialiserad kunskap och kompetens, säger Andrzej Wojcik.
SSM är en av de sju myndigheter som regeringen vill omlokalisera till andra delar av landet. 120 jobb från SSM ska flyttas till Katrineholm, enligt förslaget.

– Jag förstår att regeringen vill decentralisera, men några myndigheter spelar en central roll tryggheten i samhället, säger Andrzej Wojcik.
Många av medarbetarna på SSM har doktorerat, och myndighetens långa och samlade erfarenhet som skulle gå förlorad, menar han.
– Om myndigheten flyttar kommer många att sluta. Jag förväntar mig inte att det finns nytt folk med rätt kompetens i Katrineholmsområdet.
Efter kärnkraftsolyckan i Fukushima hade myndigheten dagliga möten med regeringen i Stockholm.

– SSM:s roll för att behålla beredskapen om något händer är oerhört viktig. Om delar flyttar till kommer den inte att kunna reagera så fort det behövs, säger Andrzej Wojcik.

Myndigheten står dessutom redan inför stora utmaningar, med förhandlingarna om ett slutförvar för använt kärnbränsle och när kärnkraftverk ska börja avvecklas. I veckan blev SSM kritiserad av Riksrevisionsverket för att inte ha utfört tillsyn av Sveriges kärnkraftverk i nödvändig utsträckning.
– En flytt skulle försvaga myndigheten ännu mer, säger Andrzej Wojcik.

Miljöminister Karolina Skog säger att regeringen tar frågorna på största allvar.
– Vi valde ort för så många som möjligt ska kunna flytta med. Det går även att pendla till Katrineholm från Stockholm, säger hon.
Att flytta ut myndigheter är en viktig politik för regeringen.

– Det är för att hela landet ska leva, och att det ska finnas arbetsplatser för kvalificerad personal i andra tätorter, säger Karolina Skog.
Men Andrzej Wojcik menar att regeringen i stället behöver stärka myndigheten i Stockholm.

– Nu finns ett reellt hot att Nordkorea släpper en atombomb. Vi vet inte vad konsekvenserna skulle bli, och det finns ett stort behov av kompetens och att få ut riktig information till allmänheten. Då måste vi ha en stark och kompetent myndighet som fungerar bra, säger han.

maria.gunther@dn.se "

"Fakta. SSM

Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM, bildades 2008 när Statens kärnkraftinspektion (SKI) och Statens strålskyddsinstitut (SSI) slogs ihop.
Uppdraget är att verka för att ingen ska komma till skada till följd av strålning.
Myndigheten har beredskap dynget runt för hantering av strålningsolyckor och spridning av radioaktiva ämnen.
SSM ligger i Solna norr om Stockholm och har cirka 240 anställda.
Källa: NE "

DN LÖRDAG 16 SEPTEMBER 2017

"Förlorade provvalet – lämnar politiken

Birgitta Ohlsson förlorade mot Jan Björklund i Liberalernas provval i Stockholms län om partiledarposten. Hon säger nu att hon lämnar politiken. – Men det är inget dramatiskt avhopp. Av respekt för de som röstat på mig sitter jag kvar i riksdagen mandatperioden ut, säger L-politikern.

När det på fredagen stod klart att Birgitta Ohlsson förlorat provvalet med 610 röster mot Jan Björklunds 779 röster blev det avgörande för hennes partipolitiska framtid – den är förbi om ett år, då Sverige går till val. För fyra år sedan vann hon över Jan Björklund med 663 röster mot 481, men det har ingen bäring längre.

Birgitta Ohlsson har varit aktiv i rikspolitiken sedan slutet av 90-talet, både som folkpartist och nu som liberal, efter partiets namnbyte. Och hon gör klart att hon fullföljer de uppdrag hon röstats fram till, riksdagsplatsen blir hon kvar på fram till dess mandatet går ut nästa höst. Däremot lämnar hon uppdragen i partiledningen, partistyrelsen och andra interna poster.
– Det har blivit en lång politisk bana, och då blir det till slut dags att släppa fram andra.

Vad händer då framöver, vad har du för planer efter partipolitiken?
– Det finns ju drömföretag och drömuppdrag både i Sverige och utomlands. Jag kommer att hålla ögon och öron öppna. Jag har tidigare fått erbjudanden, spännande sådana på andra håll i Europa, säger Birgitta Ohlsson.

Något mer konkret än så vill hon inte gå in på.
– Jag har inte planerat vad jag ska göra. Förutom att jag kommer att ägna kommande helg åt att skriva motioner till riksdagen – deadline är nära.

Birgitta Ohlsson konstaterar att hon är en person som ”uppenbarligen berör människor”.
– Jag älskas och hatas, så har det alltid varit. Nu, efter att jag gjort klart att jag går, så tycks det vara den stora glädjens dag för rasister och kvinnohatare. Medan många feminister, liberaler och unga kvinnor är ledsna, säger hon, efter att ha noterat reaktioner på inte minst sociala medier.

Något Birgitta Ohlsson känner är ”relativt speciellt” med henne är att hon möts med stor respekt från kolleger inom politiken, bland politiker i alla läger.
– Jag sitter i riksdagen med ambitionen att jobba över partigränserna.
I en debattartikel i Expressen, som publicerades kort efter det att provvalsresultatet blev offentligt, skriver Birgitta Ohlsson att hon tar ”konsekvensen av att hon vågade stå upp” mot en partiledare ”vars opinionssiffror gått bakåt de senaste tio åren”.

”Jag är enormt rörd, innerligt stolt och hjärtligt tacksam över det stöd jag fått i och utanför partiet, men jag har inte levererat tillräckligt stöd för min kandidatur och tar förlusten som en kvinna och drar tillbaka min kandidatur”, skriver hon.

Birgitta Ohlsson argumenterar vidare för att Liberalerna är i behov av ”akut förnyelse” och skriver att ”efter många år av ensidig kravretorik är vi många som längtar efter ett framtidsinriktat, positivt budskap”.

kalle.holmberg@dn.se "

DN LÖRDAG 16 SEPTEMBER 2017

”Ohlsson valde att utmana vid fel tidpunkt”

"DN:s Karin Eriksson svarar på tre frågor om Birgitta Ohlssons beslut att lämna politiken, vilket hon meddelat på Expressens debattsida.

1 Varför misslyckades Birgitta Ohlsson med sin partiledarkampanj?
För det första valde hon fel tidpunkt. Möjligen var hon också fel person. Många i Liberalerna tyckte att det var ett högriskprojekt att byta partiledare med mindre än ett år kvar till valet. Kritikerna har länge hävdat att Birgitta Ohlsson är illojal och att hon kör en en-kvinnas-show utan hänsyn till andra. Nu fick de vatten på partikvarnen.

Till Birgitta Ohlssons försvar måste sägas att hon ofta valt att ta strid i frågor som hon uppfattat som ideologiskt och principiellt viktiga, som integritet och asylrätt och jämställdhet. Men det har varit svårt att knyta partiledarfrågan till ett tydligt politiskt vägval. I den kniviga regeringsfrågan har både Björklund och Ohlsson öppnat för att gå över blockgränsen efter nästa val.

2 Vad betyder detta för Jan Björklund?
Att han med all sannolikhet kommer att leda Liberalerna i valrörelsen 2018. Det är mer tveksamt om han går stärkt ur striden.

Birgitta Ohlsson har satt fingret på en smärtpunkt i partiet: Frågan är hur Liberalerna ska klara att vända trenden med Jan Björklund, när han faktiskt haft så svårt att entusiasmera väljare i valen 2010 och 2014. Det är uppenbart att han nu försöker hitta ett lite mjukare och mer personligt uttryck. Men han har varit partiledare i tio år, och då är det rätt svårt att byta image. Kanske kan han vinna röster på sin långa erfarenhet i ett skakigt politiskt läge.

3 Riskerar Liberalerna att tappa engagerade feminister när Birgitta Ohlsson lämnar politiken?
Absolut, och det är en risk som Jan Björklund själv har pratat om. Han har sagt att han bett Birgitta Ohlsson att stanna kvar i partitoppen, eftersom han gör bedömningen att de har möjlighet att locka olika väljargrupper.

Man kan ifrågasätta uppriktigheten i sådana uttalanden. Varför skulle han egentligen vilja samarbeta med den person som försökt störta honom? Vad talar för att det skulle fungera bättre framöver, när det uppenbart funnits spänningar mellan dem under så lång tid? Björklunds svar är att Birgitta Ohlsson har starka anhängare och att den grupperingen finns kvar i partiet, även om hon försvinner. Det ska bli intressant att höra vad Ohlsson-anhängarna säger under de närmaste dagarna.

DN "

DN LÖRDAG 16 SEPTEMBER 2017

"Räntechocken som förändrade Sverige

○ **För precis 25 år sedan gick Sverige igenom en av de mest dramatiska perioderna i modern historia. Den 16 september 1992 höjde Riksbanken sin styrränta till ofattbara 500 procent.**

○ **Upptakten till krisen känns igen i dag: en överhettad ekonomi där bostadspriser rusar och skuldsättningen skjuter i höjden, skriver DN:s Johan Schück.**

○ **– Jag ser en risk för socialt utsatta familjer, även om bankerna inte är hotade, säger dåvarande riksbankschefen Bengt Dennis till DN.**

○

Allt oftare talas om 2017 som ett år med allt större obalans i ekonomin. Sverige är i en högkonjunktur där mycket ser ut att gå rätt väg. Tillväxten är stark och arbetslösheten sjunker.

Men bakom detta döljer sig en situation som kan bli ohållbar. Det råder överhettning i delar av ekonomin, allra tydligast på bostads- och fastighetsmarknaden.

Det är lätt att få låna och bankernas kreditexpansion är stark. Men det betyder samtidigt att skuldsättningen och risktagandet stiger.
En jämförelse görs ibland med 1989, ett annat år då Sverige stod på toppen av en högkonjunktur. Den gången vände det sedan brant utför och ekonomin gick in i en djup kris.

Händelserna på hösten 1992, när krisen var som djupast, är något av det mest dramatiska som Sverige har gått igenom. Ännu finns en hel del att lära av vad som hände för 25 år sedan. De flesta av huvudpersonerna från den tiden berättar här vad som hände då och sätter in det i dagens perspektiv.

Den 16 september 1992 kom chocken när Riksbanken höjde sin styrränta till 500 procent. Bengt Dennis, som då var riksbankschef, ser tillbaka på chockhöjningen med obehag:
– Det kändes som ett skrämmande beslut. Vi var väldigt medvetna om att den här räntenivån inte gick att hålla mer än några dagar, annars skulle skadorna på ekonomin bli alldeles för stora.

Vanliga svenskar berördes endast indirekt av 500-procentsräntan som riktades mot bankerna. Men rörliga bostadsräntan var under september 1992 uppe på närmare 25 procent, samtidigt som värdet på bostäderna rasade. För många blev det övermäktigt.

Det utlösande skälet till Riksbankens räntechock var att man därifrån ville skicka en kraftig signal till politikerna, både den borgerliga regeringen med Carl Bildt som statsminister och socialdemokratiska oppositionen som leddes av Ingvar Carlsson.

Dessa politiska motståndare skulle tvingas samarbeta för att försvara kronan som var under oerhört tryck.

Till skillnad mot i dag hade Sverige på den tiden en fast växelkurs, där kronans värde skulle ligga stadigt mot andra valutor.

Verkligheten såg dock annorlunda ut. Vid en rad tillfällen hade kronan devalverats, så att dess värde mot andra valutor hade sänkts.

Detta hände under både borgerliga och socialdemokratiska regeringar, däribland en superdevalvering med 16 procent på hösten 1982.

Därefter var alla överens om att det måste bli ett definitivt slut.
– Vi var eniga över partigränserna om att devalveringar var fel väg att gå, framhåller Carl Bildt (M) när DN träffar honom.
Ingvar Carlsson (S) ger en liknande bild:
– Sverige kunde inte lösa sina problem med devalveringar. Därför var vi beredda att gå väldigt långt för att försvara kronans växelkurs, säger han.

Men bakom kronkrisen fanns mycket större problem:

○ Djup lågkonjunktur, där produktionen minskade och arbetslösheten drog i väg till tvåsiffriga tal.
○ Budgetkris, där de offentliga underskotten ökade kraftigt när skatteinkomster krympte och utgifterna steg.
○ Kostnadskris, som berodde på att inflationen i Sverige hade varit högre än i många andra länder.
○ Bostads- och fastighetskris, där priserna först hade stigit kraftigt och bubblan sedan sprack.
○ Bankkris, som främst berodde på att ägarna till kommersiella fastigheter inte klarade att betala sina lån.
○ Förtroendekris, där finansmarknaderna inte litade på att svenska politiker kunde lösa problemen.

Allt detta hade byggts upp under en längre tid. I början av 1980-talet hade kronan devalverats kraftigt och det blev fart på ekonomin. Sedan avreglerades kreditmarknaden, vilket gjorde det mycket lätt för hushåll och föetag att få låna.

– Avregleringarna sågs som en teknisk justering. Svenska politiker och ekonomer förstod inte konsekvenserna, förklarar professor Lars Jonung som 1992–1994 var ekonomisk rådgivare till statsminister Carl Bildt.

Men resultatet blev en köpfest som varken Riksbanken eller regeringen orkade hålla emot. Det gjordes flera försök att bromsa yran, men inget som räckte.

När ekonomin sedan slog om, blev det med en väldig kraft som ingen var beredd på. Vid början av 1990-talet var det ingenstans i Europa, utom Finland, där man råkade lika illa ut som i Sverige.

En del av situationen känns bekant även i dag, annat inte:
Sverige har numera ingen fast växelkurs att försvara, utan kronan flyter mot andra valutor. Därför lär det inte bli aktuellt med 500 procents ränta igen.

Hög inflation är numera inget problem och vi har regler som ska förhindra stora budgetunderskott. Sverige åtnjuter högt förtroende på de internationella finansmarknaderna.

Samtidigt finns likheter mellan förspelet till kronkrisen på hösten 1992 och vad som händer nu:
Bostads- och fastighetspriser har åter stigit kraftigt och det finns oro för en ny bubbla som kan spricka.

Skuldsättningen är mycket hög, vilket gör att ett prisfall kan ställa till stora förluster.

När det gäller politiken är svaga regeringar ett högaktuellt ämne. Till dem som efterlyser nya grepp hör tidigare partiledare som Ingvar Carlsson (S) och Bengt Westerberg (dåvarande FP).

– Viktigast för framtiden är att skapa politisk handlingskraft och i dagens parlamentariska läge kan jag inte se hur den kan skapas utan samarbete över blockgränsen. Det är ännu mer påtagligt i dag än på 1990-talet, säger Ingvar Carlsson.

– Erfarenheten för min del är att det behövs majoritetsregeringar och kanske även regler som tvingar fram sådana regeringar. Nu har vi en väldigt svag regering som skulle få det jättejobbigt i en ekonomisk krissituation, anser Bengt Westerberg.

Båda ser, från den synpunkten, med viss tillfredsställelse tillbaka på hösten 1992.

När Riksbanken hade höjt styrräntan till 500 procent, tvingades politikerna samman: statsminister Carl Bildt tog kontakt med oppositionsledaren Ingvar Carlsson som ställde upp på överläggningar mellan Socialdemokraterna och de borgerliga partierna.

Resultatet blev ett krispaket där båda sidor fick ge och ta. Där ingick både skattehöjningar och nedskärningar, liksom införande av en karensdag i sjukförsäkringen.

Carl Bildt är i efterhand kritisk:
– Paketet hade huvudsakligen symbolisk betydelse. Men det var rätt miserabelt från ekonomisk synpunkt, anser han.

Ingvar Carlsson är nöjdare:
– Det blev ett ganska rejält paket som väckte uppmärksamhet genom att det kunde tas med bred majoritet.

Men finansmarknaderna blev inte imponerade. Trycket mot kronan fortsatte och dåvarande Nordbankens chefsekonom Nils Lundgren varnade för att en devalvering ryckte närmare. Det väckte starka reaktioner:

– Bengt Dennis blev ursinnig, berättar Nils Lundgren för DN.
Tio dagar senare blev det dags för nästa krispaket från regeringen och Socialdemokraterna. Ett viktigt inslag var sänkta arbetsgivaravgifter, finansierat med höjd moms. Avsikten var att minska företagens kostnader, vad som brukar kallas ”intern devalvering”.

Därefter blev det lugnare en tid. Men skälet var också ett helt annat: regeringen och opposionen hade försökt ta itu med finanskrisen och kommit överens om att skydda bankernas kunder.

– Vi hade inget annat val när hela det svenska banksystemet var ifrågasatt. Lösningen måste bli att staten gav en garanti till alla sparare och andra fordringsägare, säger Bo Lundgren (M) som i Bildtregeringen var skatteminister med ansvar för finansmarknaderna. Förre finansministern Allan Larsson (S), som förhandlade med Bo Lundgren, betonar bankgarantins betydelse:
– Det var ett gigantiskt åtagande, men vi tog i ordentligt så att marknaden skulle känna att det fanns muskler.

Cecilia Skingsley, numera vice riksbankschef, var då pressekreterare hos Bo Lundgren. Hon beskriver dramatiken:
– Vi satt på natten och förhandlade fram det pressmeddelande som innehöll bankgarantin. Vi visste inte om det skulle hjälpa, men det gjorde det. Bankerna kunde snabbt komma igen som kreditgivare, vilket blev avgörande när Sverige skulle ut ur krisen.

Bankgarantin blev bestående, trots att kronförsvaret inte höll. Under hösten 1992 pågick i det tysta ett väldigt utflöde av valuta.

– Svenska företag lät exportbetalningar stanna kvar i utlandet eller amorterade av sina lån i utländska valutor. Med facit i hand var kronförsvaret orealistiskt, poängterar Olle Wästberg som var statssekreterare hos finansminister Anne Wibble (dåvarande FP). Vad hans chef skulle ha tyckt är det ingen som vet – Anne Wibble avled 2000. Men hennes stabschef Ulrika Stuart Hamilton vittnar om hur hon resonerade under hösten 1992:

– Jag tror att Anne Wibble förstod vidden av problemen. Men för henne var det ett moraliskt åtagande att hålla fast vid kronkursen. Där stod hon mycket nära Bengt Dennis och Carl Bildt.

Hennes partiledare Bengt Westerberg är nu på en annan linje än vid tiden för kronkrisen. Han verkade energiskt för att krispaketen skulle komma till stånd. Men i efterhand är han kritisk mot Riksbanken och tycker att kronförsvaret var främst till skada:

– Vi utgick från fel verklighetsbild som hade levererats av Bengt Dennis. Problemen kunde inte lösas med åtstramningar, när det i grunden rörde det sig om ett kostnadsproblem där svenska företag hade förlorat sin konkurrenskraft, säger Bengt Westerberg.

Den 19 november 1992 tog försvaret av den fasta växelkursen slut. Attackerna mot kronan hade återupptagits och politikerna kunde inte samlas till ännu ett krispaket. Regeringen ville, men Socialdemokraterna sade nej.

Riksbanken såg det då inte längre som meningsfullt att hålla emot:

– Vi hade resurser att fortsätta försvaret av kronkursen. Riksbankens balansräkning var stark och vi hade lånemöjligheter. Men när det politiska systemet inte kunde leverera mer, hade det hela kommit till vägs ände, kommenterar Bengt Dennis.

Han gör en framåtblick som gäller risken för prisfall på bostadsmarknaden. Bengt Dennis ser främst ett socialt problem där familjer kan råka i kläm. Banksystemet är knappast hotat, anser han.
– Men det är fegt av politikerna att inte göra något åt ränteavdragen, säger förre riksbankschefen.

Bostadsmarknaden bekymrar även Bo Lundgren, som numera är vice ordförande i Sparbanken Skåne:
– Bankerna är noggranna med att granska kundernas återbetalningsförmåga. Men när räntorna börjar stiga får hushållen mindre kvar att konsumera för. Det slår igenom rejält på svensk ekonomi.

Dagens stora utbud av krediter stör professor Lars Jonung, som efterlyser högre krav på finansiell stabilitet. Enligt honom borde huvudprincipen vara att utlåningen inte ska få öka snabbare än vad landets ekonomi växer. Han håller fram Tyskland som ett positivt exempel:
– Där har man lyckats hålla tillbaka både kredittillväxten och ökningen av fastighetspriserna.

Den ökade privata skuldsättningen oroar också vice riksbankschefen Cecilia Skingsley:
– Faran finns att Sverige är sämre på att undvika kriser än på att hantera dem. Det gäller att inte bli övermodig när allt ser ut att gå bra, säger hon.

Nu är alltså frågan om vi ska upprepa en del av misstagen och orsaka en ny kris. I så fall kan det vara på den överhettade bostads- och fastighetsmarknaden som de främsta riskerna finns.

Den ständig växande kreditvolymen från bankerna, i kombination med de låga räntorna, utgör också ett hot. När det är för gott om billiga pengar ökar faran för misstag.

Ingen kris blir likadan som den föregående. Ändå finns mönster som går igen, i dag och för 25 år sedan.

Men kanske är vi i Sverige mer vakna och erfarna den här gången.

johan.schuck@dn.se "

"Fakta.

Devalvering är ett beslut att skriva ner den egna valutans värde mot andra valutor. Kan göras av länder med fast växelkurs som det går att justera – som i Sverige före hösten 1992.

Styrränta är den ränta som Riksbanken använder för att styra ekonomin. Numera gäller det reporäntan, tidigare var det marginalräntan. Indirekt påverkas även hushållens räntor, till exempel bostadsräntorna. "

DN LÖRDAG 16 SEPTEMBER 2017

" Debut för amerikanskt pansar på svensk mark

DN i Skövde. Från svenskbygderna i Minnesota i USA kommer både soldaterna och deras stridsvagnar. Besättningarna har sina rötter i Nordeuropa men detta är första besöket här. Deras uppgift: att vara fiende i militärövningen Aurora. Det är också debut för USA-pansar på svensk mark.

– Vi ser fram mot en kulturdag. Det vore trevligt att uppleva staden och se sig om kring. Att träffas och bygga relationer är roligt, säger den amerikanske sergeanten Erik Hill.

Sergeant Hill bor själv i Alexandria i Minnesota med 14 000 invånare, men här är närmaste stad Skövde, 54 000 invånare.
Det står ”US ARMY” på Eriks uniform, men förbandet som deltar i Sveriges försvarsövning Aurora 17 är från Minnesotas Nationalgarde. Det är ingen slump. Över 60 procent av delstatens befolkning har anor i Sverige, Skandinavien eller Nordeuropa.

I slutet av 1800-talet utvandrade 1,5 miljoner svenskar till Amerika och många slog sig ner just i Minnesota. Erik Hill som har norska, tyska och italienska rötter och känner sig redan hemmastadd där han står med fötterna i det västgötska landskapet.
– Naturen här är väldigt lik Minnesota, jag gillar det. Vädret är likartat: sol, regn och klar himmel om vartannat. Vi har mött era soldater, sett på utrustningen – mycket likartad – småpratat och lärt känna dem. Det är trevligt, konstaterar han.

I det civila arbetar Erik Hill på en anläggningsfirma. En vecka i månaden tjänstgör han som frivillig i nationalgardet. Det är alltså det som fört honom och stridsvagnen, där han är skytten, hit.

På samma vagn tjänstgör korpral Keith Highet, med norsk-tysk-skotska anor, boende i Sauk Centre i Minnesota. Nationalgardets förberedelser för Aurora har pågått i ett och ett halvt år. Stridsvagnar och pansarskyttefordon skeppades hit i juli, och i fredags flögs truppen till Sverige.
– Här är mycket likt Minnesota, jag gillar det: ”nice and cool”. Men ni har mer av klibbig gyttja, påpekar Keith Highet och pekar på västgötaleran som de måste spola bort från vagnen.

Keith är laddare på stridsvagnen, men några skarpa skott har förbandet inte med sig – i motsats till USA:s luftvärnsbatteri Patriot som också deltar i Aurora. Frågor från journalister om gästerna oroas över säkerhetsläget runt Sverige och för en konflikt med Ryssland får diplomatiska svar.
– Det är mycket viktigt att vi lär känna varandra, hur vi ska samarbeta om det en gång skulle uppstå en sådan situation. I den här delen av Europa har våra allierade ett mycket starkt grepp om säkerhetsläget. Vi deltar här för att stödja våra europeiska allierade och vänner, säger pressofficeren Anthony Housey

Är det något som förvånat er?
– Tempot. Vi amerikaner håller väldigt hög takt och är mycket aggressiva i vår doktrin. Ibland blir det lite mer av ett hinder än en fördel. Här är det trevligt att kunna ta ett steg tillbaka, se den större bilden och hur en uppgift kan lösas annorlunda, svarar Anthony Hosey.

Om tempot är lågt kan det också bero på värdarna från Skaraborgs regemente P 4 har haft många svenska säkerhets-, trafik- och miljö-regler att förmedla innan övningarna kunde starta.

På övningsfältet strider USA och Sverige nu om herraväldet. Från början står förbanden 4,5 kilometer från varandra. Så rycker Nationalgardets mekaniserade skyttekompani fram med sina 180 soldater, fyra stridsvagnar av typen Abrams M1A1 och tio pansarskyttefordon av typ Bradley.

Motståndaren är ett svenskt pansarskyttekompani med samma antal stridsvagnar Leopard 2 (stridsvagn 122) och Stridsfordon 90. Men vi ser aldrig de väl dolda svenskarna. Det blir heller inget bullrande pansarslag. I stället rasar här en tyst laserstrid.

– Vi övar mot varandra med simulatorer. Man skjuter laserstrålar på varandra och träffar man börjar vagnarna blinka och besättningarna i den får veta att den är utslagen, förklarar major Torbjörn Lorén vid P 4.

En Abrams-vagn går i ställning bakom en vägbank alldeles intill oss. Endast översta delen av tornet sticker upp, det sveper över terrängen samtidigt som vagnchefen i kikare spanar efter sina svenska fiender. Så mullrar det till i vagnen, larvfötterna går i gång och blixtsnabbt som hos en reptil sticker kanonröret upp ovanför vägbaken. En ljusblixt från simulatorn markerar att kanonen öppnat eld och sekunden senare har stridsvagnen rullat tillbaka, helt dold bakom vägbanken.

Övningsledare för både svenskar och amerikaner är major Fredrik Ingemarsson:

– Svenskarna har ju lite överläge, de kan ju terrängen som sin egen handske. Men amerikanarna bjuder upp till väldigt bra motstånd och tränar våra förband på ett superbra sätt, säger Fredrik Ingemarsson. Han förklarar vad Sverige får ut av övningen.

– Vi svenskar tänker ju likadant och har likadana fordon. Det är svårt att veta ibland om man öppnar eld mot en vän eller fiende. Nu har vi en tydlig motståndare med andra färger och fordon. Även amerikanska chefer är tränade och tänker på sitt eget sätt. Detta är väldigt utvecklande för dem också.

Nästa vecka ska nationalgardet vidare till Kungsäggen och Livgardet där. Förbanden ska bilda den övningsfiende som Sverige ska besegra i Auroras slutstrider vid Sörmlandskusten 25–27 september.

mikael.holmstrom@dn.se "

" Fakta. Aurora i korthet

Vad: Sveriges största försvarsövning på över 20 år.
Var: Götaland, Svealand och Gotland samt i luften och till sjöss.
När: 11–29 september.
Hur: 21 500 militärer och 40 civila myndigheter deltar.
Varför: I ett allt sämre säkerhetsläge stärker Sverige sitt nationella försvar som nu övas i stor skala.

Ledning: Svensk.

Deltagare: 21 500 militärer, varav 19 500 svenska och 2 000 från USA, Finland, Frankrike, Estland, Lettland, Litauen, Danmark och Norge. "

DN LÖRDAG 16 SEPTEMBER 2017

" Nu är slutstriden om EU-lönerna nära

Slutstriden om de nya reglerna för lönekonkurrens i EU närmar sig. I Sverige välkomnar regeringen och facket förslaget till nytt EU-direktiv, medan arbetsgivarna varnar för att den svenska modellen slås sönder.

De utdragna förhandlingarna om EU:s nya direktiv för utstationerade arbetare närmar sig ett avgörande.

Det handlar om vilken lön arbetare ska ha rätt till om de är på tillfälligt jobb i ett annat EU-land.

Någon gång före årets slut väntas överenskommelser i EU-parlamentet och mellan EU-ländernas regeringar i rådet.

Irene Wennemo, statssekreterare hos arbetsmarknadsminister Ylva Johansson, tycker att förhandlingarna går bra.
– I rådet var vi på god väg att komma överens redan i våras, men sedan valde Frankrike en ny president som också ville vara med i förhandlingen. Nu hoppas vi på en uppgörelse under hösten, förklarade Wennemo under ett seminarium som arrangerades av EU-parlamentets kontor i Stockholm på fredagen.

Därmed närmar sig också slutet på den utdragna striden om hur lönekonkurrensen på EU:s inre marknad ska regleras.

Dragkampen inleddes redan för tio år sedan, som en direkt följd av den laddade konflikten i Vaxholm mellan det lettiska företaget Laval och fackförbundet Byggnads.
Enligt EU:s nuvarande direktiv ska utstationerade arbetare ha rätt till minimilön, och 2007 slog EU-domstolen fast att det kravet ska

betraktas som ett lönetak, inte som ett golv. Därmed gav EU-domstolen också Laval rätt i Vaxholmskonflikten.

Regeringen anser att EU-domen leder till lönedumpning på den svenska arbetsmarknaden och arbetsmarknadsminister Ylva Johansson har därför drivit på för förändrade EU-regler under flera år.

Våren 2016 presenterade EU-kommissionen ett nytt lagförslag som bland annat innebär att ”minimilön” försvinner ur lagtexten och att utstationerade arbetare i stället ska ha rätt till samma ”ersättning” som inhemska arbetare.

Förändringen välkomnas av den svenska regeringen och flera medlemsstater västra EU, men länder i östra EU har protesterat mot kommissionens förslag. De anser att viss lönekonkurrens på den inre marknaden är bra och att de nya reglerna skulle begränsa den fria rörligheten.

Tidigare var också de fackliga organisationerna i östra EU skeptiska, men deras motstånd har försvunnit, hävdar Marita Ulvskog (S), som är vice ordförande i EU-parlamentets sysselsättningsutskott.
– Ja, i dag är tonen en helt annan. Samtliga stora fackförbund i hela EU står samlade bakom kravet att utstationeringsdirektivet måste ändras, förklarar Marita Ulvskog.

LO vill också ha den föreslagna förändringen, medan arbetsgivarnas organisationer i Sverige anser att ”ersättning” är ett så vagt begrepp att det kommer att leda till nya tvister som så småningom hamnar i EU-domstolen.
– Risken är att det leder till statligt fastställda minimilöner i Sverige. Därmed är EU på väg att avveckla den svenska modellen, varnar Stefan Koskinen från tjänsteföretagens organisation Almega.

Förhandlingarna om det nya direktivet pågår för fullt.

Planen är att EU-parlamentets sysselsättningsutskott ska rösta om lagförslaget den 16 oktober och att EU-ländernas arbetsmarknadsministrar ska ta ställning den 23 oktober. I så fall skulle ett nytt EU-direktiv kunna vara klubbat och klart före årsskiftet. Men det finns fortfarande motsättningar, både i parlamentet och i rådet. I EU-parlamentet är EPP, den stora konservativa politiska gruppen, splittrad. Christoffer Fjellner (M) är kritisk och tycker att det nya direktivet är svårbegripligt, vilket kommer att leda till nya domstolsprövningar.

– Vad innebär ersättning? Det blir ännu svårare än i dag att veta vad som gäller och därmed kommer EU-domstolen få större inflytande över svensk lönebildning, tror Fjellner.

Den risken finns redan i dag, anser Marita Ulvskog (S). Viktigast är att EU får bort lönekonkurrensen på den inre marknaden, säger hon.
– Lönedumpningen leder till starka spänningar överallt. Jag undrar om EU lyckas hålla ihop om inte principen lika lön för lika arbete gäller, säger Marita Ulvskog.

annika.strom-melin@dn.se "

" Fakta.

Enligt Arbetsmiljöverkets register finns det 10 194 utstationerade arbetare i Sverige i september 2017.
De flesta kommer från Polen (2 065) och arbetar i byggbranschen (1 847). Alla registreras inte och mörkertalet anses vara stort.

Enligt nuvarande EU-regler ska utstationerade arbetare ha rätt till högst minimilönen i det land där de arbetar.

Under hösten pågår förhandlingar om ett nytt EU-direktiv som innebär att utstationerade arbetare i EU inte bara ska garanteras ”minimilön” utan ha samma ”ersättning” som andra. "

DN SÖNDAG 17 SEPTEMBER 2017

”Dags för Svenska kyrkan och staten att gå skilda vägar”

"Vid millennieskiftet gick Svenska kyrkan och staten skilda vägar. Men någon verklig skilsmässa ägde inte rum. Kyrkan regleras fortfarande i lag och partipolitiseringen har ökat. Dagens val handlar om vad Svenska kyrkan ska vara: en plattform för partipolitiska konflikter eller en kristen kyrka, skriver Annika Borg och Johanna Andersson.

Dagens kyrkoval kommer att bli avgörande för Svenska kyrkans utveckling och framtida roll i Sverige. Svenska kyrkan är en enorm organisation, sett till dem som väljer att tillhöra den – över fem miljoner människor – och ekonomisk resursstyrka. Ändå är Svenska kyrkan uppseendeväckande lite bevakad, analyserad och genomlyst i medierna. Med undantag för när skandaler skett, som vidlyftigheterna och missförhållandena inom utlandskyrkan Skut.

År 2000 skulle separationen mellan kyrka och stat inträtt, ändå stiftades en lag om Svenska kyrkan. Riksdagen har således röstat om och i lag reglerat vad Svenska kyrkan är och ska vara, vilken verksamhet kyrkan ska bedriva och hur organisationen ska se ut. En sådan reglering finns inte för något annat trossamfund.

Lagen om Svenska kyrkan behöver upphävas om kyrkan ska vara fri. Inte minst eftersom den reglering som säger att kyrkan ska vara rikstäckande ställer till problem. Istället borde alla kyrkotillhöriga själva få välja vilken församling de vill tillhöra. Det skulle också bli ett lackmustest på vad de kyrkotillhöriga önskar av sin kyrka. De undersökningar som finns visar att de kyrkotillhöriga inte vill att Svenska kyrkan ägnar sig åt politiska utspel, utan åt sina kärnuppgifter. När människor kan välja vilken församling de vill tillhöra, kommer en välbehövlig kyrklig självsanering av uppgifter och förkunnelse ske.

Ett annat exempel på att Svenska kyrkan och staten inte skiljts åt är den så kallade ”medlemsavgiften” eller kyrkoavgiften. I praktiken är det fortfarande en skatt. Den är proportionell sett till inkomst och fungerar ungefär som kommunalskatt. I snitt rör det sig om några tusenlappar om året, men kan bli mycket mer. Kyrkliga röster har upprepat höjts för att det måste finnas ett tak för kyrkoavgiften och även ett golv. Detta förefaller givetvis helt rimligt, men förslagen har inte vunnit gehör.

Svenska kyrkan får hjälp att ta upp avgiften via skattsedeln. Det är offentliga medel som används för att täcka kostnader för Skatteverkets administration. En uppskattning, om man jämför med den avgift som andra trossamfund betalar för tjänsten, är att det kan röra sig om upp till 100 miljoner per år. Det är givetvis orimligt att Svenska kyrkan får denna service betald med våra allmänna medel. En förklaring som framförs angående den kyrkliga oviljan att sätta tak och golv för avgiften, är att det skulle krävas andra rutiner hos Skatteverket och innebära att kyrkan behövde börja betala för tjänsten.

Mediebevakningen inför kyrkovalet har varit en illustration till mediernas blinda fläck vad gäller Svenska kyrkan. Med få undantag har medierna samstämmigt förmedlat bilden av att kyrkovalet handlar om en batalj mellan Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna, det vill säga ett slags karbonpapper på den politiska samhällsdebatten. Medierna har okritiskt och utan vidare analys förmedlat den bild dessa båda partier vill sätta av Svenska kyrkan och kyrkovalet. S och SD kan vara nöjda med medieuppmärksamheten. De idkar provval inför nästa års allmänna val och vill mäta sina krafter. Svenska kyrkan har gjorts till en arena för denna partipolitiska polarisering – samt låter sig användas. Förutom att de politiska partierna utnyttjar kyrkan som

opinionsplattform vill de även hålla kvar, eller för SD:s del skapa sig, makt över Svenska kyrkan.

Partipolitiseringens fortsatta utbredning i Svenska kyrkan är ytterligare ett exempel på att banden mellan kyrkan och statsapparaten inte är upphävda. Det är givetvis en fullständig anomali, och helt unikt i den demokratiska världen, att politiska partier har inflytande över och kan diktera villkor för en kyrkas teologi och tro. Skälet till dagens situation är att S och Centern, som var pådrivande för den reform som skulle skilja kyrka och stat vid millennieskiftet, inte tog konsekvenserna av sin egen reform och kapade banden mellan kyrkan och moderpartiets direkta inflytande, utan höll kvar dem. Det har i sin tur öppnat för Sverigedemokraternas intåg i ”kyrkopolitiken”. ¬

Mediernas blick på Svenska kyrkan har inför kyrkovalet således varit genompolitiserad och förmedlat en skev och okunnig beskrivning av vad det är de kyrkotillhöriga egentligen ska rösta om på söndag. Kyrkovalets huvudfråga handlar inte om de politiska partiernas agenda: Att som S mena att kyrkans etiska kompass och goda människosyn är avhängiga S eller som SD påstå att de som parti är en garant för kristendomen. Huvudfrågan är istället teologisk och handlar om ifall Svenska kyrkan ska vara en kristen, fri kyrka med Kristus i centrum eller inte. Skiljelinjen går således mellan de tre politiska partiernas grupper i Svenska kyrkan, S, C och SD, och de som är kyrkliga grupper och driver kyrkans frågor. En del inkluderar de grupper som kapat banden med de politiska moderpartierna bland de senare, kyrkliga, grupperna.

Eftersom partipolitiseringen flyttat in i Svenska kyrkan kan dessvärre även ämbetsbärare och andra kyrkliga företrädare tolka kyrkovalet utifrån en politisk höger-vänsterskala och uppvisa avsaknad av teologisk och trosmässig ryggmärgsreflex. Detta är i sig förödande för Svenska kyrkan. Det vittnar om det som teologer och forskare varnat för i många år: Kyrkans inre sekularisering. En sekulariserad kyrka där företrädarna inte har en teologisk tonträff kan inte förkunna evangelium. Och en kyrka som inte kan förkunna evangelium har tappat sitt existensberättigande.

Det här ödesvalet handlar således om ifall de politiska partierna S, SD och C ytterligare ska stärka sitt grepp om Svenska kyrkan eller lämna den ifred och låta den växa och verka som Kyrka. Kyrkotillhöriga har en mängd partipolitiska åsikter och kan givetvis engagera sig i kyrkan. Men då för kyrkans skull, inte för att deras moderpartier ska ha inflytande över tro och teologi och tillgång till en rik samt rikstäckande opinionsplattform. Det är exempelvis en absurditet att det sekulära partiet S har en partiledare som säger sig vara icke troende, men som vill behålla makten, som den största gruppen, i Svenska kyrkans kyrkomöte.

Det är nu dags för kyrkan och staten att helt kapa banden på dessa punkter: lagen om Svenska kyrkan, kyrkoavgiften och partipolitiseringen. Svenska kyrkan ska som en fri Kristi kyrka stå på egna ben. Söndagens kyrkoval kommer visa vilken väg som blir framtidens för Svenska kyrkan.

Annika Borg, teol dr, skribent och präst
Johanna Andersson, doktorand i religionsvetenskap, tidigare präst
Båda debattörerna har tidigare varit kyrkligt förtroendevalda för nomineringsgruppen Posk, Partipolitiskt obundna i Svenska kyrkan. Borg även för partipolitiskt obundna gruppen Öka, Öppen kyrka. Annika Borg arbetar i dag på Moderaternas kansli i Stadshuset. Texten är skriven i hennes egenskap som teolog, präst och mångårig debattör i frågor om Svenska kyrkan. Moderaterna som parti bedriver ingen kyrkopolitik. "

DN SÖNDAG 17 SEPTEMBER 2017

" Tyska bilden av Sverige: Föredöme och skräckexempel

Tyskland och Sverige tog tillsammans emot merparten av alla flyktingar som kom till EU:s medlemsländer år 2015. I Tyskland ses Sverige som ett föredöme – och ett skräckexempel. Berlin.

Mycket förenar Tyskland och Sverige i flyktingpolitiken. Tillsammans tog de båda länderna emot överlägset flest flyktingar av alla EU:s medlemsländer under krisen 2015. De företrädde en liberal asylpolitik som gav eko i omvärlden, men valde sedan att strama åt och införa gränskontroller. I Tyskland ses Sverige ofta som ett föregångsland som befinner sig i framkant. Innovationer, jämställdhet och miljö är några områden där Tyskland gärna sneglar mot norr. ”Hur gör svenskarna?”, är en vanlig fråga när ett samhällsproblem ska debatteras. Även på integrationsområdet lyfts Sverige upp som ett exempel av makthavare och medier – men med delade meningar. Sverige får ofta beröm för språkundervisningen för nyanlända, integrationsprojekt och vad som beskrivs som en effektiv byråkrati.

Men Sverige är ingen Bullerby, slås det också fast. Problemen med skjutningar, sexuella ofredanden på festivaler och oroligheter i miljon-programsområden har i dag en given plats i Sverigerapporteringen intill reportagen om kungafamiljen och Ikea:s nya produkter. Att Sverigedemokraterna gått framåt i spåren av det stora flyktingmottagandet uppmärksammas. De jämförs med det högerpopulistiska och främlingsfientliga Alternativ för Tyskland, AFD, som kan bli tredje största parti i valet till förbundsdagen.

Sverige tjänar också som projektionsyta för politiker och mediesajter som befinner sig långt ut på högerkanten. På sajter som exempelvis Epoch Times beskrivs hur Sveriges regering ska ha förlorat kontrollen över landet som nu försjunker i våld. Orsaken är den stora invandringen. Falska nyheter om Sverige får också stor spridning på sociala medier. När DN träffar väljare långt ut på högerkanten kommer många med påståenden om vad flyktingmottagandet ska ha lett till. Vissa har hört att blonda svenska kvinnor inte längre kan gå ut utan att färga håret mörkt, andra att svenskar tvingas konvertera till islam.

lina.lund@dn.se "

DN SÖNDAG 17 SEPTEMBER 2017

"Mest vård av barn vid två års ålder

Förkylningar, influensa och kräksjuka. Många småbarnsföräldrar bävar för höstens vab-träsk. Mellan ett och två års ålder slår vab-dagarna i taket. Men går det att minska smittorna – och när lättar det egentligen?

För många föräldrar är vinterhalvåret en påfrestning, med både oro för sjuka barn och vab-stress.

– Det hör till det normala att vara förkyld ofta, kanske omkring tio gånger per år för ett litet barn, säger Staffan Gullsby, medicinskt sakkunnig läkare på 1177 Vårdguiden.

Om varje infektion varar cirka fem dagar innebär det en total sjukdomsperiod på nästan två månader per år och barn. Finns det dessutom syskon i familjen är det kanske inte så konstigt att vissa känner att de ibland är mer hemma än på jobbet under vab-säsongen. Enligt Försäkringskassan slår vabbandet i taket mellan ett och två års ålder.

– Som allra mest är det när barnet börjar förskola vid 1,5 års ålder och upp till 4–5 år, säger Niklas Löfgren, familjepolitisk talesperson på Försäkringskassan.

Det totala antalet vab-dagar per barn och år uppgår dock inte till mer än 8,0 vid två års ålder.
– Vi ser en trend där fler vobbar, alltså jobbar hemifrån vid vab. Det kan också vara så att föräldrar tar ut flex i stället för vab, eller att man skickar barnet till förskolan fast det egentligen borde vara hemma. Precis som det kan finnas överutnyttjande av försäkringen på vissa håll kan det finnas ett underutnyttjande, säger Niklas Löfgren.

Alla infektioner kräver inte heller vab. Är barnet förkylt men feberfritt och mår bra i övrigt behöver det inte vara hemma, enligt Staffan Gullsby.
Ljuspunk
ten i vab-mörkret är att det lättar. Vid tio års ålder har infektionsintensiteten sjunkit rejält och ligger på ungefär samma nivå som för vuxna, det vill säga två–tre förkylningar om året.
– Mycket har att göra med att barnen då börjar lära sig att förstå hur man ska undvika smitta. Man leker och umgås inte heller på samma sätt vid den åldern, stoppar inte fingrar och leksaker i munnen, säger läkare Staffan Gullsby.

En liten tröst kan också vara att barn i viss mån behöver utsättas för infektioner för att bygga upp ett grundläggande immunförsvar.
– Men det är inte bra att vara sjuk hela tiden. Då är man också mottaglig för andra infektioner, påpekar Staffan Gullsby.
Sjukdomsbördan går att minska med enkla knep, framför allt god handhygien. Men att tro att man helt ska kunna undvika smittor under de intensiva småbarnsåren är en tanke man bör slå ifrån sig.

– Jag har svårt att ge något slags peptalk till småbarnsföräldrar som vill undvika att vabba. Det ingår, säger Staffan Gullsby.

TT "

"Fakta. Så ska du göra

Magsjuka: Viktigt med god handhygien och städning av toalettutrymmen. Stanna hemma i 48 timmar efter att symtomen slutat.
Svinkoppor: Begränsa spridningen genom att tvätta händerna och undvik att klia i såren. Stanna hemma tills alla sår är läkta.
Springmask: Sprids genom att man får i sig äggen som ofta fastnar på händerna och under naglarna. Barnet kan gå till förskolan när behandlingen har påbörjats.

Huvudlöss: Smittar vid närkontakt mellan huvuden under minst en minut. Barnet kan gå till förskolan direkt när det behandlats.
Höstblåsor: Smittar via saliv, avföring och händer. Barnet kan gå till förskolan när det orkar medverka i alla aktiviteter.
Feber: Stanna hemma en dag efter att febern lagt sig och barnet är piggt nog att medverka i verksamheten.

Källa: HYFS (hygiensjuksköterska i förskolan) "

DN SÖNDAG 17 SEPTEMBER 2017

"Budgeten ger mest till barn och pensionärer

Regeringens valbudget ger mer i plånboken till de flesta. Pensionärerna får mest, men familjer med barn och unga får också en kassaförstärkning. På minussidan finns höjd fordonsskatt och höjd skatt på sparande.

På onsdag, den 20 september presenterar regeringen sin höstbudget. S–MP-regeringen har tagit fram förslagen i förhandlingar med Vänsterpartiet. Vi har gjort en sammanställning med de flesta av de hittills kända plånboksförslagen.

Det här är regeringens sista chans att lägga fram omfattande budgetförslag före valet nästa höst. Det finns en möjlighet att göra kompletteringar i vårbudgeten men det brukar röra sig om mindre förändringar.

Därför är det den här budgeten regeringen ska gå till val på. Regeringen ska visa att löftena inför förra valet har uppfyllts och att det går att lita på de nya löften som kommer i valrörelsen nästa år. När det gäller plånboksfrågorna är budgeten inriktad mot svaga grupper som behöver stöd från samhället. Som pensionärer med låg pension, personer med sjuk- och aktivitetsersättning, arbetslösa och ensamstående föräldrar.

De bredare förslagen som gäller även andra grupper är skattereduktion på fackavgiften, en slopad karensdag i a-kassan, höjd fordonsskatt för

den som köper en ny bil och höjd skatt på sparande inom investeringssparkontot, ISK.

Inför valet 2014 lovade Socialdemokraterna en rad åtgärder som påverkar väljarnas plånböcker. Hittills har regeringen infriat vallöften inom den här kategorin genom att höja taket i a-kassan, införa en tredje pappamånad, höja underhållsstödet, avskaffat den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen, införa en bonus för miljöbilar och sänka skatten för pensionärerna.

Nu vill regeringen sänka skatten på pensionsinkomster genom att bland annat ta bort skatteklyftan på pensionsinkomster upp till 17 000 kronor i månaden för alla som fyllt 65 år. Skatten på pensionsinkomster ska sänkas även 2019, och 2020 ska det vara samma skatt på alla löne- och pensionsinkomster.

Pensionärernas skattefria bostadstillägg höjs med som mest 470 kronor i månaden. Pensionsmyndighetens tumregel är att de som får mindre än 14 000 kronor i månaden i pension efter skatt kan få bostadstillägg. För ensamstående föräldrar har underhållsstödet tidigare höjts med 300 kronor per barn och månad och stödet är nu 1 573 kronor. Nu vill regeringen höja underhållsstödet för barn som fyllt 11 år.

Regeringen avsätter också pengar till kommuner som vill ge barn och ungdomar fria kollektivresor på sommarlovet och utökar bidraget till aktiviteter på loven.

Men det finns två viktiga vallöften där det hittills inte presenterats några förslag. Det är höjt barnbidrag och bättre sjukförsäkring. Socialdemokraterna gick till val på att höja barnbidraget med 100 kronor i månaden till 1 150 kronor för det första barnet. Även om ett sådant förslag inte lagts fram än kommer det troligen att vara med i budgeten.

Att förslaget dröjer beror sannolikt på att regeringen inte bestämt om höjningen ska bli större än 100 kronor i månaden.

Socialdemokraterna lovade också att höja taket för den högsta ersättningen i sjukförsäkringen från 7,5 till 8 prisbasbelopp samt att ersättningen ska vara 80 procent under hela sjukperioden.
Det betyder att den högsta ersättningen sjukpenningen beräknas på skulle höjas från 28 440 kronor i månaden till 30 330 kronor i månaden 2018.

Även där borde det komma ett förslag, särskilt som ökningen av antalet sjukskrivna avtagit.

maria.crofts@dn.se "

"PENSIONÄRER
1Sänkt skatt
Skatten sänks på pensionsinkomster mellan 10 000 och 35 000 kronor i månaden från den 1 januari nästa år. Skatten på löne- och pensionsinkomster blir lika på inkomster upp till 17 000 kronor i månaden. Skattesänkningen blir som mest 5 000 kronor per år. Regeringen vill sänka skatten på pensionsinkomster även 2019, och 2020 ska skatteskillnaden vara borta.

Höjt bostadstillägg
Nästa år höjs bostadstillägget för pensionärer så att det högsta möjliga bidraget blir 5 560 kronor i månaden. Det är 470 kronor mer per månad än i dag. Höjningen sker genom att taket för den högsta hyran höjs från 5 000 kronor i månaden till 5 600 kronor per månad.

För en hyra upp till 5 000 kronor i månaden höjs ersättningen från 95 till 96 procent plus 340 kronor. På de 600 kronorna, som taket höjs med, blir ersättningen 70 procent, alltså 420 kronor. Beloppen avser ogifta, för gifta gäller halva beloppen.

BARN OCH FAMILJ

2 Gratis kollektivresor

Kommunerna ska kunna få statsbidrag på 350 miljoner kronor per år i tre år för att unga ska kunna åka gratis i kollektivtrafiken på sommarlovet.

Målgruppen är unga i årskurserna 6–9 samt de två första årskurserna i gymnasiet.

Mer sommarlovsstöd

Sedan 2016 kan kommunerna få bidrag från regeringen med 200 miljoner kronor per år till sommaraktiviteter för barn och ungdomar i åldrarna 6–15 år. Åren 2018–2020 byggs stödet ut med ytterligare 250 miljoner kronor per år och ska gälla alla skollov.

Höjt barnbidrag

Ett av Socialdemokraternas vallöften är att barnbidraget ska höjas med 100 kronor i månaden till 1 150 kronor i månaden. Om höjningen ska ske från början av nästa år måste det beslutas under hösten. Hittills har vi inte sett ett sådant förslag, men det kommer sannolikt.

Underhållsstöd

Underhållsstödet höjs med 150 kronor i månaden till 1 723 kronor i månaden för barn i åldrarna 11 till 14 år. För dem som är 15 år och äldre höjs stödet med 350 kronor i månaden till 2 073 kronor. Underhållsstöd betalas ut av Försäkringskassan till ensamstående föräldrar när den andra föräldern inte kan eller vill betala. Det vanligaste är att föräldrarna enas om ett underhållsbidrag.

SJUK- OCH AKTIVITETSERSÄTTNING

3 Höjt bostadstillägg

Bostadstillägget höjs på samma sätt och till samma nivå som för ålderspensionärer som fyllt 65 år från den 1 januari. Den högsta ersättningen blir 5 560 kronor i månaden, 470 kronor mer än i dag.

Höjd garantiersättning

Ersättningen höjs från den 1 januari 2018 med 300 kronor per månad till 9 447 kronor per månad för den som har hel ersättning och har fyllt 30 år.

Sänkt skatt

Skatten sänks genom en skattereduktion från den 1 januari 2018. För den som fyllt 30 år och har högsta möjliga ersättning, 18 360 kronor i månaden blir sänkningen ungefär 200 kronor i månaden. För den som enbart har garantiersättning, har hel ersättning och fyllt 30 år sänks skatten med ungefär 130 kronor i månaden. Beloppen gäller en genomsnittlig kommunalskatt på 32,12 kronor.

PERSONBILAR

4 Dyrare tjänstebilar

Regeringen vill göra om systemet med tjänstebilar och höja skatten för förarna. Förarna ska dessutom beskattas för förmånsvärdet av trängselskatten vilket inte sker i dag.

Högre fordonsskatt

Nya bilar med höga utsläpp får höjd årlig fordonsskatt i tre år – ju mer bränsle bilen drar, desto högre blir skatten. Skattehöjningen gäller bilar som registreras från och med den 1 juli nästa år och som släpper ut över 95 gram koldioxid per kilometer. Samtidigt slopas den femåriga skattebefrielsen för miljöbilar.

Ny miljöbilsbonus

Miljöanpassade fordon med låga utsläpp av koldioxid får en bonus på upp till 60 000 kronor. I dag varierar supermiljöbilsbonusen mellan 40 000 och 10 000 kronor.

På dn.se/motor finns mer om förändringarna.

SKATTER
5 Skiktgränserna höjs
Skiktgränserna för när man ska betala statlig skatt höjs med konsumentprisindex, KPI, plus 2 procentenheter. I våras föreslog regeringen att höjningen skulle begränsas till KPI men förslaget drogs tillbaka i slutet av augusti.

Utlandsskatt höjs
Den så kallade sinkskatten, inkomstskatten för personer som bor i utlandet höjs från 20 till 25 procent.

Fackföreningsavgift
Från den 1 januari 2018 införs skattereduktion för fackföreningsavgiften. Skattereduktionen är 25 procent. Det gör att den som till exempel betalar 400 kronor i månaden, 4 800 kr per år, får skatten sänkt med 100 kronor i månaden eller 1 200 kronor per år. Att det är en skattereduktion och inte ett avdrag gör att alla som betalar samma summa i avgift får lika stor skattelättnad oavsett inkomst.
ISK och Kapitalförsäkring
I dag schablonbeskattas sparande i investeringssparkonto och kapitalförsäkring genom att kapitalunderlaget multipliceras med statslåneräntan den 30 november året innan plus 0,75 procentenheter. Från den 1 januari 2018 multipliceras kapitalunderlaget med statslåneräntan plus 1 procentenhet.

Flygskatt
Från den 1 april 2018 införs skatt på flygresor. Skatten blir 60 kronor för inrikes resor och resor inom EU, 250 kronor för resor på högst 600 mil utanför Europa, samt 400 kronor för längre resor. Skatten gäller alla resenärer som fyllt 2 år.

Personaloptioner
Anställda i mindre företag ska slippa betala inkomstskatt på personaloptioner och arbetsgivaren slipper då att betala arbetsgivaravgift. I stället blir det kapitalskatt när värdepappren som optionerna bytts mot säljs. De nya reglerna gäller företag med upp till 50 anställda och en nettoomsättning eller balansomslutning på högst 80 miljoner kronor. Ändringarna träder i kraft den 1 januari 2018.

ÖVRIGT
6 Höjt studiebidrag
Bidragsdelen i studiemedlen höjs med 300 kronor från den 1 juli 2018. Efter höjningen blir totalbeloppet vid heltidsstudier 2 611 kr per vecka, varav 791 kronor är bidrag och 1 820 kronor är lån.
Körkort med CSN-lån

Nästa år kan långtidsarbetslösa i åldrarna 18–47 år få CSN-lån för att ta B-körkort. Från 2019 blir detta möjligt även för 19–20-åringar som slutfört en gymnasieutbildning.

Karensdagar i a-kassan
Antalet karensdagar i a-kassan sänks från sju till sex dagar nästa år. Det innebär att den som blir arbetslös kan få ersättning från dag sju i stället för dag åtta.

Höjt tandvårdsbidrag
Tandvårdsbidraget blir 600 kronor per år för den som är mellan 23 och 29 år eller över 65 år. För personer mellan 30 och 64 blir bidraget 300 kronor per år. Höjningen gäller från den 15 april 2018. "

DN SÖNDAG 17 SEPTEMBER 2017

"Maria Crofts: Nästa krav blir att höja bostadstillägget för landets pensionärer

Pensionärerna har sin starkt efterfrågade skattesänkning inom räckhåll. Så nu är det dags för nästa strid. Räkna med att bostadstillägget hamnar i fokus framöver.

Maria Crofts är privatekonomisk krönikör
Sedan alliansregeringen införde jobbskatteavdragen har pensionärerna krävt sänkt skatt. Nu måste man säga att de lyckats få politiskt gehör för detta även om förslagen varierar mellan partierna.

I regeringens budget för 2018 sänks skatten på pensionsinkomster upp till 17 000 kronor i månaden till samma nivå som för löneinkomster. Regeringen lovar också att hela skatteklyftan ska vara borta 2020.
I det här sammanhanget har pensionärer med mycket låga inkomster lyfts fram. Det är intressant eftersom det är de med de högsta pensionerna som tjänar mest på skattesänkningarna eftersom de betalar mest skatt.

Pensionärernas organisationer är nöjda med att ha fått gehör för skattesänkningen. Men förklarar samtidigt att det behöver göras mer för våra äldre.

Ett krav är att bostadstillägget ska höjas kraftigt. De stora pensionärsorganisationerna PRO och SPF kräver att staten ska betala bostadskostnader upp till 7 000 kronor i månaden.
Regeringen höjer taket för bostadstillägget nästa år men höjningen stannar på 5 600 kronor i månaden. Därför kommer pensionärs-organisationerna sannolikt att rikta in sig på det här kravet framöver.

Bostadstillägget betalas ut till dem som tjänat in en låg pension. Pensionsmyndighetens tumregel är att bostadstillägget försvinner helt vid en inkomst på 14 000 kronor i månaden efter skatt.

Det motsvarar en inkomst på cirka 16 750 kronor i månaden före skatt, snittet för en svensk pensionär 2015 enligt SCB. Ett genomsnitt innebär att en del får mindre men också att andra får mer.
När vi arbetar har vi olika inkomster och det kan skilja väldigt mycket. Det gäller även pensionärer.

Det finns de som bara har garantipension och bostadstillägg likaväl som andra har pensioner på 50 000 kronor i månaden eller mer. En del pensionärer har också inkomster av kapital precis som befolkningen i övrigt.

Ett stort problem är att pensionerna inte motsvarar pensionärernas förväntningar. Skillnaden mellan lönen och pensionen blir större än många tror.

En undersökning som Sifo gjorde i somras på uppdrag av Swedbank visar att drygt hälften av svenskarna tror att de kommer att få minst 70 procent av lönen i pension. I verkligheten blir den totala pensionen 50–60 procent.

För att få mer pengar som pensionärer krävs att vi sparar själva. Men det är inte lätt för svenskarna att förstå hur staten vill att de ska spara långsiktigt.
Avdragsrätten för privat pensionssparande har tagits bort och nu höjer regeringen skatten på investeringssparkontot som blivit ett alternativ för många. Förhoppningsvis fortsätter svenskarna att spara långsiktigt ändå för de kommer att behöva pengarna.

maria.crofts@dn.se "

DN SÖNDAG 17 SEPTEMBER 2017

Taxeringsvärdena ökar mest i Stockholms län

Taxeringsvärdena för småhus beräknas öka med i genomsnitt 26 procent när 2,4 miljoner småhusägare snart får förslag till nytt taxeringsvärde. Ökningen är högst i Stockholms län, 38 procent, och lägst i Blekinge län, 11 procent. Ökningen beror på dyrare småhus.

– Det är försäljningspriserna på fastighetsmarknaden åren 2014–2016 som avgör nivån på taxeringsvärdena. Prisutvecklingen har varit stark i hela landet under den här perioden, säger Jerker Wesslén, verksamhetsutvecklare på Skatteverket. "

DN SÖNDAG 17 SEPTEMBER 2017

" Björn Wiman: Den enda religion Sverigedemokraterna bryr sig om på allvar är islam

En tung och mörk dag tänder jag ett ljus i Uppsala domkyrka. Den väldiga gotiska katedralen är full med folk som vandrar under valven eller sitter i stilla kontemplation på bänkarna i mittskeppet. I gravkoren visas installationer av en amerikansk videokonstnär, sida vid sida med Erik den heliges reliker från 1200-talet. För den som inte har kontanter går det utmärkt att överföra donationen för ljuset via den mobila betaltjänsten Swish.

Det sägs ibland att svenskarnas förhållande till kyrkan handlar om att ”tillhöra utan att tro”. De flesta följer – som jag – många av kyrkans ritualer men är mer tveksamma inför ”Gud”. Riterna – att gifta sig, döpa barn, begrava de döda eller tända ett ljus – ses inte som religion utan som en kulturellt betingad tradition.

I boken ”Det gudlösa folket” – en av de senaste årens mest upplysande böcker – reder religionsvetaren David Thurfjell ut en rad myter och missförstånd kring svenskarnas förhållande till kyrkan och religionen. En av hans poänger är att Sverige är långt ifrån så sekulariserat som många tror. Med stöd av siffror från bland annat World values survey visar Thurfjell till exempel att endast var femte svensk tror på Gud – den tredje lägsta andelen i hela Europa – samtidigt som varannan tillfrågad svensk svarar att de tror på något slags ”ande” eller ”livskraft”, vilket är näst flest av samtliga europeiska länder. Lite tillspetsat skulle man alltså kunna säga att Sverige är Europas mest okristna folk, samtidigt som vi ligger i topp när det gäller tron på någon form av högre makt.

Många uppger vidare att de i svåra stunder ber till någon form av högre makt och en majoritet av svenskarna betalar fortfarande avgift till Svenska kyrkan och andra religiösa samfund. Sammantaget leder detta till att endast 15 procent av svenskarna är fullt ut sekulariserade – det vill säga att de varken är med i ett samfund eller beskriver sig som personligt religiösa. Den kris för religionen som det ofta talas om är en kris för de religiösa institutionerna, inte för religionen som sådan.

Varför är detta så viktigt att påpeka? Därför att den felaktiga föreställningen om att religionen skulle ha spelat ut sin roll i dagens Sverige försämrar våra möjligheter att förstå varandra och leva tillsammans i ett modernt samhälle. Den svenska majoritetskulturen behandlar föraktfullt religion som något som angår ”de andra”, inte ”oss”.

Särskilt tydligt blir detta i fallet med islam. David Thurfjell visar att när svenskar ska motivera sin religionskritik hämtas exemplen ofta från just islam, vilket i sig stärker känslan av religion som något främmande och avlägset. I själva verket är detta ett ganska nytt fenomen i Sverige. När de första gästarbetarna med muslimsk bakgrund kom hit uppfattades den religiösa identiteten inte som relevant – enligt Thurfjell var det först i slutet av 1980-talet som begreppet ”muslim” blev en betydelsebärande kategori i det offentliga samtalet.

Under 90-talet växte sedan islamismen ytterligare som kraft i världen. För invandrare i Sverige betydde detta att man i allt större utsträckning började identifieras som muslimer – en process som inte bara förändrade svenskarnas bild av muslimer, utan givetvis också påverkade muslimska individers och gruppers självbild. Ordet ”muslim” började användas som om det handlade om en tydligt avgränsbar grupp med gemensamma värderingar och kulturella särdrag, trots att någon sådan enhetlighet inte finns eller någonsin har funnits i Sverige.

Allt detta förstärker processen av att religion är något som bara de ”andra” har – och de mest ”andra” av de ”andra”, det är muslimerna, menar David Thurfjell. Detta bidrar också till känslan av att det är just religionen som skapar de gränser som gör att vissa etniska grupper har svårt att integreras i det svenska samhället.

Jag tror att dessa insikter är fundamentala för att förstå den roll som religionen spelar i dagens Sverige. Det gäller förstås även i helgens kyrkoval, där Sverigedemokraterna som bekant mobiliserar för att – med partiledaren Jimmie Åkessons ord – ”ta över” Svenska kyrkan. Men den enda religion som Sverigedemokraterna bryr sig om på allvar är islam – och detta endast av anledningen att de kan utnyttja den i sin demonisering av människor som har invandrat till Sverige. Mot bakgrund av stämningarna i dagens samhälle vet de att de har goda förutsättningar att lyckas.

Det är också därför som det är så viktigt att genomskåda det slappa självbedrägeri som karaktäriserar mycket av den svenska synen på religion, där tro av hävd ofta ställs mot vetande. Det enda man egentligen vet är ju att högerextrema rörelser alltid har strävat efter att öka sitt inflytande på områden som deras motståndare inte tillmäter särskilt stor betydelse. Svenska kyrkan – en av samhällets största kulturbärare – är ett sådant område. Vare sig den vill eller inte har kyrkan blivit spelplatsen för en kulturkamp – en plats där den organiserade rasismen nu intensifierar sina attacker mot det liberala samhällets grundvärderingar.

”Rösta på pastor Jansson! Han är en värdig representant för den svenska statskyrkan – han har inga bestämda åsikter om någonting”, skojade Hans Alfredson i monologen ”Ringaren” från 1962.
Den tiden är – på gott och ont – sedan länge förbi.

bjorn.wiman@dn.se "

DN MÅNDAG 18 SEPTEMBER 2017

”Vi lobbyister får betala partierna för att få påverka”

"Civilminister Ardalan Shekarabi har beskyllt oss för att ha saboterat den demokratiska processen. Visst försöker vi påverka de politiska besluten. Men vi arbetar transparent och öppet. Därför börjar vi nu redovisa vad vi får betala de politiska partierna för att få tala med deras förtroendevalda, skriver Håkan Tenelius, Vårdföretagarna.

Debatten om vinster i välfärden har ändrat karaktär. Vi som har invändningar mot vinstbegränsning i allmänhet och Reepalu-utredningen i synnerhet möts inte i första hand med sakargument. I stället misstänkliggörs vi som avsändare. Vi är aggressiva ”lobbyister” med uppdrag att dra in så mycket pengar som möjligt åt de företag vi företräder. Underförstått bluffar vi när vi säger till exempel att vi vill bidra till en bättre vård.

Civilminister Ardalan Shekarabi har på detta sätt i mycket tydliga ordalag avfärdat vår sakkritik mot förslaget till vinsttak för välfärdsföretag. Folkvalda som invänder mot förslaget anklagas för att hellre lyssna på ”vinstlobbyn” än på svenska folket. Shekarabi har till och med beskyllt oss för att ha saboterat den demokratiska processen genom att ”tysta frågeställningar” och tvinga fram ”tankeförbud”.

Det är en mycket allvarlig anklagelse. Dessutom är det mycket allvarligt för vårt debattklimat om folkvalda börjar avfärda fakta genom att misstänkliggöra budbäraren. När vi ser fenomenet breda ut sig i andra länder brukar vi gemensamt förfasa oss. När samma sak händer här passerar det utan fördömanden.

Jag är lobbyist, det vill säga jag försöker påverka politiska beslut. Ordet lobbyism har i Sverige en dålig klang. Många ser framför sig företrädare för tobaksindustrin eller oljeproducenter som i det fördolda försöker få till beslut som gynnar dem själva på folkhälsans eller klimatets bekostnad. Därför kallar vi oss sällan lobbyister, utan hellre medlemsorganisationer, fackförbund eller intresseföreningar.

Och när lobbyister uppträder som företrädare för medlemsgrupper tycker nog de flesta att de har en självklar roll i den demokratiska processen. Står vi inför beslut om klimatpolitiken är det självklart att till exempel Naturskyddsföreningen och LRF ska få ge sin syn.

Diskuterar vi bostadsfrågor måste förstås både Hyresgästföreningen och Villaägarna bjudas in. Intresseorganisationerna betraktas som experter på sina respektive områden. De kan bidra till att komplettera beslutsunderlaget genom att beskriva konsekvenser för de medlemmar de representerar. Säger Hyresgästföreningen att en viss åtgärd skulle öka tillgången till hyresrätter är det få som utgår ifrån att de bluffar.

Men i vinstdebatten tycks både den statliga utredaren och regeringens företrädare ha en annan uppfattning. Vi som branschföreträdare ses inte längre som experter på vår egen bransch. Säger vi att åtta av tio berörda välfärdsföretag riskerar undergång om Reepalus vinsttak införs enligt regeringens planer tas det för skrämselpropaganda. Även om uttalandet bygger på en offentliggjord analys från en av landets mest ansedda revisionsbyråer. Att experter, fack och myndigheter också gör tummen ner för förslaget spelar ingen roll.

Vårdföretagen är i en förtroendebransch. Patienter och brukare, men också politiker och skattebetalare, måste kunna lita på att de levererar en bra vård och omsorg. Vi är fullt medvetna om att förtroendet hos allmänheten sviktar. Uppfattningen att aktiebolagen i vården sätter vinsten före kvaliteten är fel, men likväl utbredd.

Därför arbetar Vårdföretagarna som organisation enligt fyra principer: Transparens. Våra medlemsföretag måste vara transparenta. Det ska vara lätt att på webben se hur företaget arbetar med kvalitet, dess ekonomi, ägarförhållanden och medarbetarvillkor.

Fakta. All vår argumentation måste bygga på fakta med tydliga källor. Vi tar ansvar för att varje år samla relevanta fakta för branschen (skriften ”Privat Vårdfakta”)

Mytbekämpning. Så fort vi ser myter eller ”alternativa fakta”, dyka upp i debatten påpekar vi detta via verktyget ”Mytpolisen”, vars enda uppgift är att rätta till sakfelen. Mytpolisen kom till när vi såg spridningen av det absurda missförståndet att privata vårdföretag väger och återanvänder blöjor för att spara pengar. Enligt Novus 2016 trodde 31 procent av röd-gröna vårdpolitiker att så var fallet. Mytpolisens senaste tillslag skedde i torsdags, då statsministern i en intervju i SVT visade att han totalt missförstått det egna förslaget till vinsttak.

Öppet lobbyarbete. Vi redovisar på vår webb de möten vi har med politiker och vad vi diskuterat. Ingen ska kunna påstå att vi har hemliga överläggningar (eller champagnemiddagar, som någon påstått) med något visst parti. Inte ens om partiet själv skulle föredra att mötet gick under radarn.

Till detta lägger vi nu ytterligare en princip: De pengar vi betalar till politiska partier för att få möjlighet att tala med deras förtroendevalda kommer från nu att redovisas på vår webb. Alla riksdagspartier erbjuder sedan flera år intresseorganisationer att mot betalning ställa ut i samband med kongresser och andra nationella samlingar. Mig veterligt redovisar partierna inte dessa inkomster separat, men eftersom de tar emot pengarna mot att vi får chans att påverka borde dessa bidrag ges med full insyn.

Så här ser Vårdföretagarnas ersättning till partierna ut den senaste mandatperioden (alltså betalning för möjligheten att ställa ut):
Socialdemokraterna: 104 000 kronor (tre tillfällen)
Moderaterna: 110 495 kronor (tre tillfällen)
Miljöpartiet: 20 000 kronor (ett tillfälle)

Om alla lobbyister betalade lika mycket för sitt deltagande som Vårdföretagarna, så tog Socialdemokraterna vid sin senaste partikongress emot cirka fyra miljoner kronor. Jag gissar att vi lobbyister därmed finansierade därmed stora delar av – kanske hela – S-kongressen.

Vår förhoppning är att vår öppenhet och tydlighet ska få de politiker som tvivlar på vårt ärliga uppsåt att tänka om. Vårdföretagarna är en seriös branschorganisation som arbetar för kvalitetsjämförelser och valfrihet, konkurrensneutralitet mellan olika typer av utförare samt förutsägbara villkor för företagen. Och visst, det är mål som gynnar seriösa och duktiga vårdföretag. Helt enkelt för att dessa mål gynnar vården och omsorgen i Sverige.

Håkan Tenelius, Näringspolitisk chef, Vårdföretagarna "

DN MÅNDAG 18 SEPTEMBER 2017

"Stora brister när 12-åring pekades ut som mördare

En 11-årig pojke är mördad. Hans bästa kompis blir huvudmisstänkt. Knappt tre år efter mordet på fyraårige Kevin kallas psykologiprofessor Sven Å Christianson återigen in av polisen, den här gången till Hovsjö. Nu ifrågasätter experter tillförlitligheten i utredningen som pekade ut en 12-årig pojke som skyldig till mord. ”Förhören är ett skolboksexempel på hur falska erkännanden kan växa fram”, säger docent Sara Landström.

Daniel, 11 år, hittas blodig i ett dike den 30 maj 2001.
En halv sax instucken i tinningen, nästan fyrtio hugg i överkroppen.
Sticksår i inre organ, punkterade lungor.
Död.
Jonas – Daniels 12-årige bästis – betraktas snart som mördare av polisen.

Till pressen säger man redan samma kväll: det går ingen vettvilling lös.

En och en halv månad senare, långt innan förhören är avslutade, berättar polisen i ett pressmeddelande att en jämnårig kamrat – Jonas – dödat Daniel.

Förundersökningen i Hovsjö sommaren 2001 upprepar det arbetssätt som polisen använde i Arvika tre år tidigare, då fyraårige Kevin hittas död på en lastpall och hans fem och sju år gamla lekkamrater Robin och Christian stämplas som mördare av polisen.

Polisens metoder i Arvika – som granskades av DN och SVT under våren 2017 – återkommer i Södertälje:

○ Utdragen förhörsprocess med experimentella metoder där barnet tydligt plågas utan skydd från juridiskt ombud.
○ Ingen bindande teknisk bevisning. Inga vittnen.
○ Påverkan av Sven Å Christianson, professor i psykologi vars förhörsmetoder bidragit till att döma Sture Bergwall för åtta mord han senare friats från.

– De har använt polisiära förhör som en form av terapi för att förmå pojken att berätta. Det är allvarligt. Jag såg samma tendenser under Quickutredningarna, säger den pensionerade kriminalkommissarien Jan Olsson, en av Sveriges mest rutinerade brottsutredare.
DN fortsätter i dag granskningen av hur svenskt rättsväsende pekat ut barn som mördare utan domstolsprocess.

○○○
Hovsjö ligger i Södertälje tre mil söder om Stockholm.
Stadsdelen finns i dag på polisens lista över problemområden i Sverige där en parallell samhällsstruktur uppstått.

Höghus omgivna av gles skog, asfalterade promenadstråk, radhus med flagnande fasader.

Kiosken i centrum är prydd av fotografier på den syriske diktatorn al-Assad, förkolnade mopedskelett vid vägkanten. Tidningsarkivet är fullt av polisnotiser om brända bilar.

I början av 2000-talet var Daniel och Jonas två oskiljaktiga pojkar i Hovsjö.

De betraktade sig som de enda ”svenskarna” i en femteklass dominerad av barn med invandrarbakgrund.

”Turkjävlar”, kunde de säga om sina klasskompisar.

Förundersökningen ger en ganska vag bild av Daniel, pojken som mördas på väg hem från skolan den 30 maj 2001.

Den utpekade mördaren Jonas liv har tydligare konturer.
Han bor med sin mamma på Kvarstavägen, ett radhusområde ett stenkast från Hovsjö centrum.

Mamman dricker. Hennes ex-pojkvän är våldsam.
Jonas storasyster Karin säger i dag:
– Vi levde inte, vi överlevde.

Men Jonas älskar sin mamma. Hon är det bästa han har, säger han i förhör.

När Jonas precis fyllt 12 år har han aldrig varit hemma hos sin pappa. De ses ibland under helger på badhuset Sydpoolen. Det händer att Jonas blir besviken när pappan måste jobba och inte dyker upp.
Jonas lider av ticks i form av blinkningar. Mamman misstänker att han kanske har Tourettes syndrom, men hon vill inte utreda saken vidare.

DN har tagit del av samtliga förhör polisen gjorde med Jonas sommaren 2001. På videoupptagningarna ger han ett rejält och lite lillgammalt intryck. Han tycks receptiv och alert. Han artikulerar och blir bitvis smickrad över uppmärksamheten från den medelålders kvinnliga förhörsledaren.

Daniel, å sin sida, verkar leva ett tryggare och mer materiellt välordnat liv. Familjen åker ofta på fiskeutflykter tillsammans, pappan kör Mercedes, sonen har egen mobiltelefon och har lovats en motocrosscykel för 17 000 kronor.

Men Jonas förstår inte vad polisen menar när de ställer frågor om avundsjuka.

○○○
Jonas hittar Daniels kropp strax efter klockan tre på eftermiddagen.
Han försöker slita det vassa föremålet ur Daniels huvud men skär sig själv på lillfingrarna.

– Jag sprang och tänkte att jag skulle dra ut kniven, men jag tror inte att jag kunde dra ut den en millimeter, säger han i det första videoinspelade förhöret.

Jonas springer hem och skriker.
Det är hans första berättelse.
Två dagar senare får Jonas inte bo kvar hemma längre. Han flyttas till ett utredningshem. I fyra veckor och sex dagar håller han fast vid sin oskuld.

Förundersökningen leds av åklagare Elisabet Bergström. Under den tre månader långa förhörsprocessen saknar Jonas juridiskt biträde.
Förhörsledaren Eva Tördahl kan i dag inte heller minnas att någon barnpsykolog var närvarande. Ingen av hans föräldrar finns med.
Jonas delges aldrig formell misstanke om mordet.

I förhören, som också filmas, sitter han ensam med Eva Tördahl. Trots att han lider, mentalt och fysiskt.

Gång på gång under de 18 förhören säger Jonas att han är rädd.
På en lapp skriver han:
”Rädsla, masa mardrömar, nått ska ta mig, nån ska ta mig, nån ska ta mig.”

I ett av förhören svarar Eva Tördahl:
– Egentligen så tror jag att du är rädd för dig själv.
Jonas drabbas av frossa, brister ut i gråt, redovisar sömnproblem.
Vid ett tillfälle springer han ut och kräks. Sedan fortsätter utfrågningen.

En dag stormar han ut ur förhörsrummet:
– Jag orkar inte, jag orkar inte. Det är jobbigt! Jag vill inte. Så jävla jobbigt.

Förhörsledaren:
– Jag ska hjälpa dig, Jonas.

Jonas:
– Vadå hjälpa mig?

Förhörsledaren:
– Att berätta din berättelse.

Jonas:
– Vadå berätta min berättelse? Du kan inte tvinga mig att sitta här och prata!

Fem minuter senare är han tillbaka i den vita förhörssoffan och torkar tårarna.
Utfrågningen fortsätter.

I ett av de längre förhören berättar Jonas om sina självmordstankar. Han hoppas att han ska få cancer, säger han. Han överväger att hoppa från ett fönster med huvudet före, berättar han. Eller ta en överdos mediciner.

– Andra gånger tänker jag att någon bara ska komma och skjuta mig.
Förhöret fortsätter.

Vid ett annat tillfälle, när Jonas lämnat videoförhörsrummet, trött på att polisen inte tror på hans berättelse, stoppas han av utredaren Rune Andersson, som i en tjänsteanteckning noterar:
”Undertecknad sade till Jonas att han fick lägga av med att visa sitt olämpliga humör och visa lite hyfs.”

Personalen på utredningshemmet hör av sig till polisen. De tycker att förhörsledaren går för hårt fram.

Docent Sara Landström vid Göteborgs universitet, psykolog och expert på barnförhör, har granskat förhören för DN:s räkning. Hon säger:
– Redan under de första förhören börjar man närma sig en situation som är rent regelvidrig. Pojken gråter och bryter ihop men polisen fortsätter att ställa frågor. Polisen signalerar tydligt att han inte kommer därifrån förrän han berättat något de är nöjda med.

○○○
Psykologiprofessor Sven Å Christianson är en stark anhängare av långa och många förhör, även med barn.

Efter sina framgångar som konsult i utredningen av mordet på fyraårige Kevin i Arvika 1998 kontaktas Christianson av poliserna i Hovsjö under utredningens andra dag.

– Vi visste ju att kollegorna uppe i Arvika hade haft kontakt med honom, säger Eva Tördahl till DN. Sen hade vi honom som … Ja, vad ska vi kalla det? Har du något bättre namn för bollplank? Vi fick tips om hur vi skulle kunna gå vidare. Hur skulle vi göra för att kunna förstå vad han menade?

Liksom i utredningen av mordet på Kevin blir Hovsjöutredarnas utgångspunkt att förhörsprocessen ska få ta tid.

Förundersökningsledaren i Kevinfallet, Rolf Sandberg, kommenterade mordet i Hovsjö 2001.

Till TT sa han:
– Polisen i Södertälje har lärt sig av tidigare utredningar där unga misstänks för grova brott: barnen måste få tid att tala om vad som hänt. Om de inte berättar kan de få men för livet. De kan bli levande bomber som bara väntar på att brisera.

Som ett svar på DN:s första publicering om Kevinfallet upprepade Sven Å Christianson i Sveriges Radio sitt budskap att nyckeln, även under mordutredningen i Hovsjö, var att ”ge barnet tid att närma sig”. Jonas får tidigt klart för sig att polisen är övertygad om att han har mer att berätta.

Sven Å Christianson sitter och lyssnar i ett angränsande rum under polisens förhör med Jonas i början av juni då Eva Tördahl säger att förhören kan komma att fortsätta under flera månaders tid.

– Inte femtio, men vad landar vi på … femton-tjugo gånger till.
Under perioden 30 maj till 28 augusti 2001 förhörs Jonas vid minst 18 tillfällen.

Eva Tördahl säger till DN att fallet krävde många förhör.
– Jag ser inga problem med det. Inte i det här fallet. Vi fick en bit i taget av pojken. Det går inte att stressa fram en berättelse. Han fick berätta i sin takt. Om man i förväg bestämmer sig för ett visst antal förhör kanske man inte får helheten eller så nära som möjligt. Det är alltid viktigt att ge den man hör tid.

Men utdragna förhörsprocesser är riskfyllda, visar forskning. Många och långa förhör äventyrar tillförlitligheten i barnens vittnesmål.
– Ungdomar och barn är högriskgrupper för falska erkännanden. De är extra känsliga för påverkan och långa pressande förhör. Det finns absolut stöd i forskning för att det ibland kan ta tid att få barn att berätta vad de upplevt. Men varje nytt förhör måste vara väl motiverat och vägas mot de risker som många och långa förhör kan medföra, säger Sara Landström.

○○○
Sven Å Christianson säger i intervjun med Sveriges Radio från april i år att metodiken kring barnförhören – både i Kevinfallet och i Hovsjö – handlar om ett kontaktskapande. Att barnen ska känna sig trygga med förhörsledaren. I Arvika grillade poliserna korv och spelade fotboll med de misstänkta barnen. Noteringar om liknande aktiviteter med Jonas finns även i Hovsjöutredningen.

I Sven Å Christiansons bok ”I huvudet på en seriemördare” finns en passage som sannolikt handlar om Hovsjö. Sven Å Christianson skriver att ”den kvinnliga förhörsledaren byggde upp ett förtroende

genom att stå ut med pojkens förnekande, hat och förakt, samtidigt som hon visade att hon ville ha kontakt”.

Det ger resultat. Jonas tyr sig till Eva Tördahl. Oroar sig för hennes semester, hur länge hon ska vara borta och om de kommer att kunna träffas även när utredningen är över. Ibland, när han ska berätta något känsligt, byter hon plats och lägger sin arm om honom.

Sara Landström:
– Pojken och förhörsledaren har ett nära förhållande. De sitter nära varandra, pojken kan luta sig mot förhörsledaren och förhörsledaren lägger armen om pojken ibland. Han känner stark tillit till henne, är lyhörd och lyssnar till hur förhörsledaren uttrycker sig – han börjar till och med använda samma ord som förhörsledaren. Han vill vara till lags, vilket märks i den osäkerhet han tillskriver sitt eget minne och hur han söker bekräftelse av förhörsledaren.

Det var Rickard L Sjöberg som tipsade DN och SVT om att granska Kevinfallet. Han är docent vid Umeå universitet och doktorerade 2002 på en avhandling om barnvittnesmål. I dag säger han:

– Barn är mer påverkbara än vuxna i förhörssituation, det är etablerat i forskningen. En metod där förhörsledaren bygger upp en känslomässig relation med otydliga ramar till barnet, samtidigt som hon försöker påverka berättelsen, kan ge en mycket kraftfull effekt. Risken är givetvis att man då kan få fram felaktiga uppgifter.

Liksom förhörsledaren i Kevinutredningen arbetar Eva Tördahl med suggestiva, ledande, frågor och värdering av den misstänktes berättelse.

Upprepade gånger frågar hon om pojkarna blivit ovänner på platsen. Jonas försöker minnas ett bråk men lyckas inte.

Eva Tördahl:
– Det finns en förklaring och det finns väldigt väldigt mycket ilska tror jag (...)
Jonas:
– Har du rätt i.
Eva Tördahl:
– Mm, jag tror att du har blivit fruktansvärt arg.
Jonas:
– Mm. Jag får inte fram det, någon dag ska jag få fram det.
Senare i förhöret säger Jonas att han inte är säker på att han blivit arg på Daniel.

Eva Tördahl svarar:
– Nej, men om vi ... vi kan väl ha det som en arbetsberättelse då, sedan kan vi ju ändra den, eller hur?
Jonas anpassar sig efter polisens förväntningar.

Eva Tördahl ger Jonas olika exempel på hur saxen kommit till mordplatsen. Jonas målar upp ett scenario där Daniel retat honom för att hans mamma är en ”hora och en rökarjävel” som sitter vid köksbordet och röker och dricker kaffe. 12-åringen betonar att det är ett exempel, men får omedelbart beröm av förhörsledaren för sin uppfinningsrikedom:

– Så kan det väl ha gått till … Jag tycker att du är jätteduktig. Väldigt, väldigt duktig.

Vidare:
– Jag tror att den här sista berättelsen du gav mig nu, jag tror att det kan vara så.

En mycket riskfylld metod, enligt psykologiforskningen:
– Risken när en förhörsledare utsätter ett sårbart barn för suggestion är att barnet ger information som inte stämmer överens med vad som verkligen skett. Under dessa omständigheter kan ett barn komma att erkänna ett brott hen inte har begått, säger Sara Landström.

Gradvis under den tre månader långa förhörsprocessen förändras Jonas berättelse, från förnekande till ett erkännande.

I slutet av juni kommer ett första tillägg till ursprungsberättelsen. Jonas säger nu att Daniel även haft en ”kniv” i överkroppen när han hittade honom. Jonas drog ut kniven och slängde den i skogen. I en tjänsteanteckning skriver förhörsledaren att Jonas är lättad när han ger informationen. Han hade inte vågat berätta detta tidigare av rädsla för att bli misstänkt, enligt förhörsledarens anteckning.

○○○
Så kallade ”filmer” dyker upp i Jonas huvud efter att förhörsledaren presenterat det som ett sätt att återkalla smärtsamma minnen.
Eva Tördahl säger till Jonas att man gradvis kan närma sig svåra minnesbilder. Att de tillsammans ska hjälpas åt att ”se det hela”.

Jonas frågar:
– Hur ska man kunna göra det då?
Tördahl svarar:
– Jag tror att man får ta god tid på sig, det måste få ta lång tid och så måste man göra det i den takt som du kan göra. Jag kan vara där och lyssna på dig.
Jonas undrar:
– Hur ska jag göra så ni får hela filmen?

Eva Tördahl:
– Jag tror du kan hjälpa oss med det ser du. Vi har gott om tid på oss och vi kommer att träffas många gånger.
Efter det beskedet, i det tionde förhöret, börjar Jonas redogöra för andra minnesbilder från dödsplatsen. Dessa minnen ska ha dykt upp i hans huvud redan en vecka efter mordet på Daniel.
Men först nu vågar han redogöra för bilderna i sitt huvud.

Han berättar:
– De första dagarna när det här hände, då kom jag inte ihåg att jag hade gjort det här. Jag kom inte ihåg det.
– Efter en vecka vaknade jag så här: men det är ju fan jag, kom jag på då.

Eva Tördahl undrar:
– Mm, hur kändes det då?
– Det kändes ju, fan, hela hjärnan och huvudet snurrade runt. Jag kom på … hur det hände, för jag … tappade minnet totalt om det här. Jag tycker det är jättekonstigt, jag kan själv inte fatta att jag har gjort det här.

Rickard L Sjöberg säger till DN att det är djupt problematiskt om polisen sett det som sin uppgift att hjälpa pojken att återuppväcka bortträngda minnen.

– Frågan huruvida total bortträngning av traumatiska minnen över huvud taget förekommer är kontroversiell. Att många av de metoder som designats för att återuppväcka bortträngda minnen riskerar att skapa falska minnen är samtidigt väl etablerat i forskningen, säger Rickard L Sjöberg.

Hur ska man betrakta ett erkännande som har kommit till på det sättet?
– Jag tycker att man måste betrakta det med stor försiktighet.
Jonas oroar sig för att hans berättelse ska leda till att han måste sluta träffa Eva Tördahl:
– Det vill faktiskt inte jag. Jag vill att vi ska fortsätta prata. Jag tycker att det är skönt att sitta här och prata med dig.

I Jonas nya version har han i själva verket dödat Daniel i självförsvar. På väg hem från skolan kommer Daniel springande mot honom med två ”knivar”, enligt den här versionen.

Daniel kastar en av dem mot Jonas som blir rädd och attackerar Daniel.

När Jonas sedan vallas på brottsplatsen en vecka senare ska han peka ut var han slängde ”kniven” efter att ha dragit ut den ur Daniels kropp. Liksom i Quick- och Kevinfallen är Sven Å Christianson med.
Jonas mår illa och vill avbryta, men han pekar ut fyra möjliga platser där saxskänkeln kan ligga.

Efter en stund nås Eva Tördahl av beskedet att vapnet har hittats. Sven Å Christianson gräver fram saxskänkeln.

Samma kväll, den 11 juli 2001, skickar polisen ut ett pressmeddelande där myndigheten slår fast att en jämnårig kamrat – alltså Jonas – dödade Daniel.

○○○
Den pensionerade kriminalkommissarien Jan Olsson var tidigare chef för polisens gärningsmannaprofilgrupp och är en Sveriges mest erfarna brottsutredare. Olsson har granskat de tekniska protokollen för DN:s räkning.

Han konstaterar att ingenting av materialet i undersökningen binder Jonas till vare sig brottsplatsen eller brottsoffret.
De blodfläckar från Jonas kläder som analyseras tillhör honom själv, liksom de blodfläckar som analyseras från Daniels kläder tillhör Daniel.

Enligt det rättsmedicinska utlåtandet är Jonas första förklaring – att han skadat sig när han försökt dra ut kniven ur Daniels huvud – möjlig.

Det bekräftar rättsläkaren som undersökte kroppen, Ingemar Thiblin, också i dag.
– Jag fick veta att pojken hade berättat att han fått skadorna när han hade dragit ut föremålet. Jag ska inte spekulera eller ställa upp hypoteser, men jag kan säga att fynden är förenliga med den berättelsen.

Det finns mycket blod på brottsplatsen, träd är nedstänkta. Ändå gör polisen bara ett fåtal beställningar till SKL. Blodet på träden analyseras inte alls – stänkbilden på Jonas tröja tittar man bara översiktligt på.

– Det är möjligt att de hade hittat Daniels blod på Jonas om de hade analyserat fler än de fem fläckar man väljer. Spåren av blod på Jonas kläder kan tolkas som att de spritts efter en huggande rörelse, säger Jan Olsson.

Samtidigt, funderar han, borde en person som huggit en annan med nästan 40 hugg ha mer blod på kläderna.

○○○

Detaljer som Jonas nu presenterar har han kunnat läsa sig till i tidningarna Expressens och Aftonbladets refererat av mordet.

Dagarna efter dådet rapporterade tidningarna, liksom TT, att mordvapnet var en sax, var denna hittades och att Daniels kropp hade stickskador på huvud och hals.

Det framgår i förhören att Jonas har tagit del av dessa tidningsartiklar. En annan metod för att få Jonas att minnas är hemläxor i vilka han ska tänka på olika detaljer och skeenden. En läxa handlar om att tänka på mordvapnet.

Tillsammans med förhörsledaren kommer han fram till att mordvapnet var en sax i två delar, inte en kniv, som han tidigare har sagt.
När sedan Jonas i slutet av augusti presenterar den version som polisen accepterar som sann stämmer inte den tekniska bevisningen överens med berättelsen.

Jonas berättar att pojkarna bestämt sig för att brevväxla under sommaren.

Därför tar killarna en sax ur skolans klassrum och delar i två delar; med var sin saxdel ska bästisarna kunna sprätta breven.

Därför är Jonas och Daniel i den nya versionen utrustade med var sin saxskänkel när de lämnar skolan på eftermiddagen den 30 maj 2001. Men den tekniska bevisningen motsäger Jonas berättelse. Sekretess förhindrar DN att detaljerat redogöra hur – polisen menar i dag att det fortfarande finns skäl att anta att förundersökningen kan komma att återupptas. Detta skulle i ett sådant läge kunna utgöra en central del i bevisningen.

Polisen begär ingen utredning av hur – eller när – saxen gick sönder. Med våld? Har någon skruvat sönder den?

De tar inte reda på om den verkligen kommer från skolan.
– Det är anmärkningsvärt att polisen fokuserade så mycket på förhören i stället för att gå till botten med den tekniska analysen, säger Jan Olsson.

○○○

En tvärsäkerhet tycks prägla utredningen från första stund. Eva Tördahl bekräftar för DN att alla som arbetade med fallet hade samma inställning.
– Det var ingen som hade ett annat spår att följa upp. Hade vi haft det så hade vi självklart gjort det. Men självklart var det ett omfattande arbete runt om.

Från det att ni hade börjat rikta in er mot honom som gärningsman – fanns det någon gång tvivel hos dig?
– Nej. Men inriktningen var inte klar förrän förundersökningen hade kommit långt.

Du var helt säker?
– Ja.

Det går att förstå att utredarna är trygga i att de hittat rätt gärningsperson. I flera av förhören berättar Jonas om sig själv som den som huggit Daniel. Polisen vet från början att Jonas har varit på brottsplatsen, hans fingrar är skadade på ett sätt som skulle kunna förklaras av att han huggit med ett vasst föremål. Fläckarna på hans tröja har ett mönster som tyder på att han svept över huvudet med ett blodigt tillhygge. Men det finns många tveksamheter.

Sara Landström:
– Inte någon gång under förhören utreder förhörsledaren explicita alternativa förklaringar till det inträffade. Om polisen har en hypotes om att pojken har dödat sin bästa vän måste även motsatsen till denna hypotes utredas; det vill säga att det inte är pojken utan någon annan som gjort sig skyldig till brottet.

I förundersökningen finns flera tips, men polisen tycks inte följa upp dem närmare. Flera vittnen talar till exempel om en okänd man i militärliknande kläder som synts i området vid tidpunkten för mordet.
– Polisen söker bara ett erkännande, en rimlig förklaring till brottet och en berättelse om hur det hela gick till. Pojken ger många alternativa berättelser. Vissa av dessa godkänns av förhörsledaren, andra förkastas. I slutänden är det ytterst oklart om det pojken säger vid ett förhör är mer eller mindre sant än det som sagts vid tidigare förhör. Det är bara den ursprungliga berättelsen som håller ihop under mer än ett par förhör.

Advokat Peter Althin, som på DN:s uppdrag läst förhören med Jonas, är mycket tveksam till polisens metod och resultat.

– Trots att pojken erkänner brottet är det tydligt att han har väldigt svårt att berätta om de avgörande momenten. Det saknas dessutom teknisk bevisning som binder honom till brottet. Jag är tveksam till om det här ens skulle hålla för att häkta en vuxen person i en vecka. Än mindre i en rättegång. För en vuxen person räcker det inte med ett erkännande. Det krävs stödbevisning.

– De här är några av de sämsta och mest rättsosäkra barnförhör jag sett under min tid som advokat, säger han.
Polisen avslutar förundersökningen den 27 september 2001. Jonas registreras som skäligen misstänkt. Den lägre misstankegraden. Någon bevistalan för att klarlägga skuldfrågan väcks aldrig.

○○○
Var de ifrågasatta metoderna i Kevinutredningen ett undantag? Eller pekar Hovsjöfallet på att vissa metoder och rutiner i barnutredningar tvärtom är förankrade i det svenska rättsväsendet?

Efter DN:s och SVT:s granskningar av Kevin-utredningen begärde DN ut förundersökningen av mordet i Hovsjö.

När materialet skulle sekretessprövas reagerade de ansvariga juristerna på just förhörsmetoderna. Ärendet stoppades från utlämning. Skälet som angavs var att förundersökningen skulle kunna komma att återupptas. Drygt 900 sidor och ett flertal videoförhör överlämnades till chefsåklagare Stefan Bergman vid Södertörns åklagarkammare. Stefan Bergman, tidigare nära kollega med Elisabet Bergström – åklagaren som ledde förundersökningen av mordet i Hovsjö – sa då till DN:
– Det är ovanligt skickliga och väl genomförda förhör. Genomgående hög kvalitet på förhören, det kan jag säga. Jag kan inte se något

konstigt i detta. Det är skickligt genomförda förhör, bra dokumenterat och bra ställda frågor. Man får en bra bild, tycker jag.

– Jag tror att det finns någon form av beröringsskräck nu när Christianson har varit närvarande, men i det här fallet kanske han var klok och förståndig och bidrog med saker och ting och vägledde polisen, sa Bergman till DN i maj.

Att hålla 18 förhör med ett barn anses riskfyllt, enligt vetenskaplig expertis.
– Ja, det är rätt mycket. Men när jag nu läser så tror jag att det behövdes. Efter förhören hade man nog fått svar på de frågor man tyckte att man hade anledning att ställa.

– Jag kan, som en liten bisats, säga att jag tror att det hade ett litet terapeutiskt värde också. Det finns en känsla, tycker jag, av att detta var något som var bra för pojken. Om det är så eller inte ligger utanför min kompetens. Men jag får den känslan.

Docent Sara Landström, expert på barnförhör, är tvärtom starkt kritisk till förhörsmetoden.

– Förhören är ett skolboksexempel på hur falska erkännanden kan växa fram. Polisen använder tekniker under förhören som var hårt kritiserade av forskare redan under 1980-talet. Ändå dyker de upp här.
– När Kevinutredningen granskades talades det om att det var ett enskilt fall där det hade gått snett. Men här ser vi ett annat fall med liknande tendenser. Vi kan helt enkelt inte utesluta möjligheten att det här kan hända igen.

Stefan Bergman säger i en ny intervju med DN, i september, att en bevistalan för att pröva polisens utredning i domstol aldrig var aktuell.
– Jag tror man bedömde i det här fallet – och det vet jag att Elisabet (Bergström, reds anm) uttryckte – att det var så uppenbart, så självklart och så uppklarat att det inte behövdes någon bevistalan. Det var också polisens uppfattning att man hade klarat upp det här.

Bergman står också fast vid att förhören och utredningen håller hög kvalitet.
– Mot slutet anar man också någon form av frid och harmoni hos den här killen. Att det kändes skönt för honom att slutligen berätta. Att de skiljdes som vänner där, han hade en fin och nära relation med förhörsledaren. Det kanske räddade livet på honom, måhända. Annars kanske han inte hade orkat leva vidare.

○○○
Den 28 augusti 2001 sitter Jonas med Eva Tördahl i videoförhörsrummets vita soffa för sista gången.
Han får beröm.
– Du har varit jätteduktig som har orkat och velat berätta det här för mig. Du är en jättebra kille, säger hon. Du vet att du kan ringa till mig när du vill.
Jonas kastar sig om halsen på förhörsledaren. De kramas länge.
Jonas vill inte släppa.

Daniel och Jonas namn är fingerade.
DN har sökt Sven Å Christianson och Elisabet Bergström, som inte gått att nå.
Daniels föräldrar vill inte medverka i reportaget.

josefin.skold@dn.se

alexandra.urisman@dn.se
bjorn.afkleen@dn.se "

"Artikeln i korthet

Den 30 maj 2001 hittas 11-årige Daniel död i en skogsslänt nära bostadsområdet Kvarsta i Hovsjö, Södertälje. Hans bästa kompis Jonas, 12 år, blir huvudmisstänkt.

Under tre månader förhörs Jonas vid minst 18 tillfällen utan juridiskt biträde, föräldrar eller barnpsykolog närvarande.

Psykologiprofessor Sven Å Christianson fungerar som ett bollplank till förhörsledaren.

Sara Landström, docent i psykologi och expert på barnförhör, är kritisk mot polisens metoder som hon menar riskerar trovärdigheten i pojkens vittnesmål.

Inget i den tekniska undersökningen kan binda Jonas till mordet.
Den 11 juli 2001 skickar polisen ut ett pressmeddelande där det framgår att Jonas är skyldig till mordet på Daniel. Förhören fortsätter. När förundersökningen läggs ned den 27 september registreras Jonas som skäligen misstänkt, den lägre misstankegraden.

Så gjordes jobbet
Artiklarna om mordet på Daniel bygger på en granskning av förundersökningen, alla videoupptagningar från förhören och ett tjugotal intervjuer med inblandade personer. Docent Sara Landström, advokat Peter Althin och den pensionerade mordutredaren Jan Olsson har granskat delar av förundersökningen på DN:s uppdrag.

Reportrarna Josefin Sköld, Alexandra Urisman Otto och Björn af Kleen har arbetat med granskningen sedan de avslöjade missförhållanden i utredningen om mordet på Kevin i april i år.
DN tar inte ställning i skuldfrågan.

Fakta. Bevistalan

Bevistalan kan väckas när barn under 15 år misstänks för brott. Processen liknar en vanlig rättegång och syftet är att klarlägga skuldfrågan, men något straff utdelas inte. En bevistalan kan göras på begäran av socialnämnden eller anhöriga.

Detta har hänt
30 maj 2001
Daniel, 11 år, hittas död i en skogsdunge i Hovsjö. Samma kväll förhörs hans bästa kompis Jonas för första gången. Polisen bekräftar att man inte aktivt letar efter en gärningsman. Nyhetsbyrån TT och flera medier rapporterar att offret hittades med en sax i huvudet.
1 juni 2001
Polisen kontaktar psykologiprofessor Sven Å Christianson som blir förhörsledarens bollplank under förhören med Jonas.
28 juni 2001
Jonas erkänner att han dragit ut en “kniv” ur offrets rygg och kastat i skogen, rädd för att det skulle göra honom misstänkt för brottet.
3 juli 2001
Jonas berättar i förhör att han dödat Daniel i självförsvar. Säger att han vaknat upp en morgon och kommit på att han är skyldig. “Ni har haft rätt hela tiden”, säger han.
11 juli 2001

Jonas vallas på brottsplatsen. Han pekar ut fyra platser där han kan ha kastat “kniven”. Psykologiprofessor Sven Å Christianson krafsar fram den.
11 juli 2001
Polisen skickar ut ett pressmeddelande att de tillsammans med “Socialtjänsten, barnpsykologer, Rättsmedicin och Statens kriminaltekniska avdelning klarlagt att en jämnårig kamrat utdelat de stickskador som ledde till pojkens död”.
28 augusti 2001
Förhören avslutas.
27 september 2001
Åklagare Elisabet Bergström beslutar att lägga ned förundersökningen. Jonas registreras som “skäligen misstänkt”.
27 april 2017
Sven Å Christianson försvarar sina insatser under Kevinutredningen i en intervju med Sveriges Radio och berättar att de arbetat på liknande sätt under utredningen av saxmordet i Hovsjö 2001.
10 maj 2017
DN begär att få ta del av förundersökningen men nekas med anledning av att ”förundersökningen kan komma att återupptas”.
19 maj 2017
Chefsåklagare Stefan Bergman konstaterar att det inte finns några skäl att uppta ärendet igen. "

DN MÅNDAG 18 SEPTEMBER 2017

"Högsta valdeltagandet i kyrkovalet på 67 år

Centerpartiet och Sverigedemokraterna blev vinnarna i kyrkovalet. När de flesta valdistrikt var räknade på söndagskvällen hade C ökat med drygt 3 procentenheter till 15 procent och SD ungefär lika mycket till drygt 9 procent. Valdeltagandet ökade kraftigt – från 12,8 procent i förra kyrkovalet 2013 till drygt 18 procent i år.

Man får gå tillbaka 67 år, till 1950, för att hitta ett valdeltagande på över 18 procent i kyrkovalet.

– Det är fortfarande ett preliminärt resultat, med det ser ju väldigt bra ut, säger kyrkovalsledare Anki Bondesson till TT.

De största förlorarna bland nomineringsgrupperna – som det heter sedan kyrkan skildes från staten vid millennieskiftet – finns Borgerligt alternativ, som har sina rötter i Moderaterna, som minskat med mer än 4 procentenheter till 8 procent.

Även Miljöpartister i Svenska kyrkan har tappat – från drygt 4 procent 2013 till omkring 2 procent i år.

Men valet var också ett misslyckande för SD, som siktat på minst en fördubbling av rösterna, alltså 12 procent eller mer.

Socialdemokraterna befäster sin ställning som största nomineringsgrupp med omkring 30 procent av rösterna, en ökning

med nästan en procentenhet jämfört med för fyra år sedan när 1872 av 2153 valdistrikt var räknade strax före klockan 23.
– Jag är väldigt nöjd över resultatet. Inte bara för att vi stärkt vår position, utan också att Centerpartiet – som betonat att man inte ska ställa grupp mot grupp – också går framåt, säger Jesper Eneroth (S), gruppledare i kyrkomötet, till DN.

Men samtidigt går ju också SD framåt kraftigt?
– Ja, men vi ska komma ihåg att det är ifrån ganska låga utgångspunkter. Jämför man procentsatsen de får med opinionsmätningar ligger de betydligt lägre och det är glädjande.

Näst största nomineringsgrupp blev Partipolitiskt obundna med drygt 17 procent. medan Centerpartiet blev tredje störst med nästan 15 procent.

Även Vänstern i Svenska kyrkan gick framåt med en procentenhet till drygt 3 procent.

Det ökade valdeltagandet märktes bland annat i vallokalen på Parmmätargatan på Kungsholmen i Stockholm på söndagen.
Johan Börjesson anlände vid 16-tiden för att lägga sin röst i valet. Han berättar för DN att det är första gången han röstar i ett kyrkoval.
– I och med att kyrkovalet nu blivit så politiskt laddat, med mycket pengar satsade, speciellt från Sverigedemokraternas sida, så känner jag att jag måste gå hit och göra min röst hörd, säger han.

Han tycker att Svenska kyrkan ”gör mycket bra” och att det vore ledsamt om han skulle tvingas ”se det förstöras”.
– Det är olyckligt att politiken blivit så inblandad i kyrkans verksamhet, tycker han.

För Ulla Birgersdotter innebar söndagen febrilt arbete, då hon som ledamot av valnämnden hade fullt upp i vallokalen på Parmmätargatan, dit de röstberättigade för Västermalms församlings distrikt 1 och 2 var hänvisade. Och många kände sig kallade – kön sträckte sig 25 meter, och hade så gjort sedan 11-tiden, enligt valsedelsutdelare. Hon uttrycker sig försiktigt om orsakerna till att det såg ut som ett klart ökat valdeltagande i Västermalms församling, för övrigt en av de allra största i Sverige.

– Jag tror att det mycket handlar om att den mediala bevakningen inför årets kyrkoval varit så omfattande, säger Ulla Birgersdotter.
Kollegor till henne hade snappat upp röster bland de köande om att de infunnit sig denna dag för ”att rösta på demokratin”, ”rösta emot Sverigedemokraterna”,”rösta för första gången” och den mer praktiska undran om ”hur gör man när man ska rösta”.

kalle.holmberg@dn.se
matsj.larsson@dn.se "

"Fakta. Kyrkovalet

Sedan Svenska kyrkan skildes från staten vid millennieskiftet hålls val vart fjärde år. Val sker till kyrkomötet på nationell nivå, stiften på regional nivå och kyrkofullmäktige på lokal nivå. Alla medlemmar i Svenska kyrkan som är över 16 år har rösträtt. I år var 5,2 miljoner medlemmar röstberättigade. Årets valdeltagande var det klart högsta sedan 1950. "

DN MÅNDAG 18 SEPTEMBER 2017

"Expert: Nazisterna markerar mot polisen

Nazistiska Nordiska motståndsrörelsen (NMR) tågade genom centrala Göteborg i en icke tillståndsgiven demonstration på söndagen – den väg som de inte fått tillstånd att gå vid demonstrationen under Bokmässan om två veckor. – De gör det för att markera mot polisen, säger Daniel Wiklander, vikarierande chefredaktör på Expo.

Polisen fick flera samtal om att en grupp från nazistiska Nordiska motståndsrörelsen marscherade i Göteborg vid lunchtid i går. Gruppen uppgavs ha startat vid nöjesparken Liseberg och gick sedan via Avenyn till Gustaf Adolfs torg.

– Det är många som har reagerat över demonstrationen och har hört av sig till oss, säger Jenny Widén, presstalesperson vid polisen i Region Väst.

Enligt Widén var det ett 50-tal personer som marscherade i en icke tillståndsgiven demonstration. Flera patruller skickades ut för att övervaka demonstrationståget och även en polishelikopter deltog i insatsen.

Förutom några mindre incidenter mellan motdemonstranter och några ur tåget gick det lugnt till, enligt polisen. Strax efter tvåtiden upplöstes demonstrationen.

Polisen har gett Nordiska motståndsrörelsen tillstånd att demonstrera i Göteborg i samband med Bokmässan den 30 september. NMR har fått nej till att demonstrera på Götaplatsen och har tilldelats en annan rutt av polisen, ett beslut som de har överklagat.

Daniel Wiklander på stiftelsen Expo, som granskar högerextrema rörelser, säger att gårdagens agerande är ett sätt att trotsa polisens beslut och visa sitt missnöje över att ha tvingats ändra rutt. Det bekräftas även på sajten Nordfront som skriver att demonstrationen syftade till att väcka uppmärksamhet kring den kommande under Bokmässan.

– Den vägen som de inte fick tillstånd att gå gick de i dag. De gör det för att markera och utnyttjar sin rätt att demonstrera enligt grundlagen. En icke tillståndsgiven demonstration är inte olaglig men den kan upplösas om den stör den allmänna ordningen, säger Daniel Wiklander.

Söndagens manifestation kan också sättas i direkt relation till det flygblad som polisen släppte förra veckan inför demonstrationen den 30 september där de listar vad som ska undvikas för att inte anmälas för hets mot folkgrupp, till exempel ”taktfast marsch med fanor eller gemensamma hälsningsrop” och ”attribut som kan uppfattas som nationalsocialistiska symboler”.

– Som jag kan se har de väl uppfyllt allt det förutom uniformerad klädsel i dag, säger Daniel Wiklander.

Enligt Expo har Nordiska motståndsrörelsen vuxit de senaste åren och beräknas ha runt 1 100 stödmedlemmar utöver kärntruppen, men de är fortfarande relativt få. Samtidigt är det den mest militanta och öppet nazistiska organisationen och något att ta på allvar.

– De genomför allt fler aktiviteter i sitt namn, säger Wiklander.
En förklaring till ökningen är att NMR har fått en bredare bas att rekrytera från då flera konkurrenter bland de nationalsocialistiska rörelserna har lagt ner. En annan är att de har blivit mer välorganiserade och fått nya ledare.

– De har ändrat organisationsstruktur och har en parlamentarisk gren och en militant gren som strävar efter bli en paramiltär kår liknande den i nazismen under 30-talet. Det kunde man se under demonstrationen i dag där några hade till uppgift att trycka undan personer som ropade saker och gick emot dem, säger Wiklander.
NMR har även tänkt till över hur man arbetar mot media och gör mer mediatillvända saker som när de deltog i Almedalen, enligt Wiklander.
De mest våldsamma inslagen har tonats ner även om de inte har slutat helt.

– De gör inget överilat och kan avhålla sig från att gå till fysiskt angrepp vid särskilda tillfällen som vid Almedalen eller mot folk som vill diskutera med dem när de står och delar ut flygblad, säger Daniel Wiklander.

katarina.lagerwall@dn.se "

"Fakta. Demonstration under Bokmässsan
Nordiska motståndsrörelsen har fått polisens tillstånd att hålla en demonstration och tåga genom Göteborg den 30 september då Bokmässan pågår. Tillståndet har mötts av kritik från bland andra judiska församlingen eftersom demonstrationen passerar nära synagogan under den judiska högtiden jom kippur.

En inte tillståndsgiven demonstration omfattas i princip av samma rättigheter och skydd som en tillståndsgiven. Den kan dock upplösas om den allmänna ordningen störs, till exempel att trafiken hindras. "

DN MÅNDAG 18 SEPTEMBER 2017

"Tamponger och bindor granskas

Kemikalieinspektionen ska kartlägga farliga ämnen i en lång rad produkter som används till vardags. Utredningen omfattar allt från möbler till träningsredskap och kläder. Bindor, tamponger och menskoppar är särskilt prioriterade.

– Vi tittar inte på de här intimhygienprodukterna för att vi tror att det är ett jätteproblem, utan vi vill bara veta. Det har också har förekommit en del uppgifter i medier tidigare som är intressanta, om en schweizisk undersökning där man pratat om rester av bekämpningsmedel till exempel, säger Erik Gravenfors, kemist och utredare på Kemikalieinspektionen.

Ämnen som finns i vanliga saker av till exempel gummi, silikon och papper kan vara hormonstörande eller påverka möjligheten att få barn. Nu ska myndigheten göra en kartläggning av vilka ämnen som kan finnas i vanliga produkter. Regeringen har skjutit till 20 miljoner kronor för kartläggningen som ska pågå i fyra år, rapporterar Ekot. Bindor, tamponger och menskoppar är särskilt prioriterade i projektet. I dag regleras inte de här produkterna specifikt i lagstiftningen.

Företagen har själva ansvar för att se till att deras produkter är säkra. Hur kan det vara så att produkter som kvinnor har använt i så många år, som man har inuti sina kroppar, att ni inte vet riktigt vad de innehåller?– Det tycker inte vi alls är tillfredsställande. Och det är därför vi prioriterar det också, för det är i kontakt med slemhinnor och är väldigt nära kroppen. Det är ett tungt skäl för oss.
Erik Gravenfors tror att man genom projektet kommer att hitta miljöfarliga ämnen i olika produkter, och hoppas att det kommer att ge en tydligare bild av hur varor är sammansatta.
– Vi tror en sådan här kartläggning kommer vara jätteviktigt för Kemikalieinspektionens prioriteringar. TT "

DN MÅNDAG 18 SEPTEMBER 2017

"Bästa valet för miljön är att skaffa färre barn

Många svenskar har börjat anpassa sig till en mer hållbar livsstil. Kör mindre bil, äter mindre kött, struntar i transatlantiska flygningar. Under 2016 fann en undersökning från Food & Friends att andelen svenskar som väljer att äta vegetariskt ökar starkt och att 41 procent äter vegetariskt minst en gång i veckan. Vi ser också för första gången i svensk historia en minskning av köttkonsumtion per person, uppmätt till en 2-procentig minskning under första kvartalet i 2016. I en undersökning från Bil Sweden fann man att det registrerades cirka 4 900 nya ”supermiljöbilar” (bilar som släpper ut högst 50 gram koldioxidutsläpp per kilometer vilket innebär att det kräver någon form av eldrift) under årets första fyra månader – en ökning med 49 procent jämfört med samma tid förra året.

Många ser nog detta som rimliga uppoffringar för miljöns skull. Betyder det att vi i Sverige kanske vi nu är redo att ta diskussionen om vad vi kan tänkas göra för miljön till en helt ny nivå?

Lunds universitet släppte under sommaren en studie där man undersökte på vilka livstillval som har största effekt att minska koldioxidutsläpp i utvecklade delar av världen. Av de olika livsvalen studien tittade på så var den med allra störst minskning av koldioxidutsläpp valet att skaffa ett barn mindre, alltså att aktivt välja att inte ha ett eller flera barn till. Det skulle motsvara 58,6 ton av koldioxidekvivalenser per år – baserat på alla framtida ättlingars utsläpp och nuvarande konsumtionsmönster (denna siffra kan reduceras kraftigt om utsläppsnivåerna minskar). Om vi sätter det i relation på nummer två på listan, att leva helt utan bil som skulle spara 2,4 ton av koldioxidekvivalenter per år så kommer en fråga snabbt att formas: Kan vi verkligen ignorera en så stor möjlighet till minskning av vårt avtryck?

Att en regering skulle ta kontroll över vad du gör med din kropp kan aldrig vara ett alternativ, däremot kan det vara tid att börja ta den här diskussionen i samhället, med din partner och viktigast av allt: med dig själv. Räcker det med ett barn för mig? Kommer jag känna mig nöjd med ett barn att älska och ta hand om?

Ingen annan än du själv kan välja detta, men valet kan vara det som ger ditt barn en framtid.

Erik Isberg, ordförande Young Collective "

DN MÅNDAG 18 SEPTEMBER 2017

" Sporterna som ger flest skador

Varje år söker omkring 112 000 svenskar akut vård för skador efter att de idrottat. Fotbollen är överlägsen etta sett till antalet skadade som skickas till akuten. Men nya studier visar att handbollsspelare och motorcykelidrottare lever extra farligt.

Foten vrids till på fotbollsplanen, du känner smärtan direkt och vet vad som väntar därefter. En blåaktig och svullen fotled, smärta och svårt att stödja på foten i ett par veckor framöver.

Stukade fötter och vrickade knän är något som fotbollsspelare på alla nivåer känner igen.

2011 undersökte Socialstyrelsen hur många som sökte akut sjukvård i samband med idrott i Sverige. Man tittade alltså på akuta skador som orsakats av exempelvis fall, eller knävridningar, tandskador och stukade fötter.

Myndigheten kom fram till bedömningen att ungefär 112 000 personer skadas varje år när de sportar och idrottar. Män och pojkar är kraftigt överrepresenterade. 73 000 av de skadade är män och 39 000 är kvinnor.

Statistiken bör dock läsas med försiktighet. Den visar inte data från alla sjukhus i Sverige. Dessutom är det endast en uppskattning utifrån hela den svenska befolkningen och sjukhusens upptagningsområden. Antalet skadade beror också på hur många utövare sporten har och hur ofta sporten utövas. Men vi kan ändå få en fingervisning om vilka sporter som orsakar flest akuta skador varje år.
I topp ligger fotbollen med uppskattningsvis 34 000 skadade varje år. Vanligaste skadeorsaken är kollisioner med andra spelare, exempelvis en tackling, spark eller att man nickar ihop. Näst vanligast är skador efter att någon halkat eller snubblat. Tredje vanligast är överbelastade knän eller fötter. Totalt leder fotbollsskador till drygt 4 200 vårddygn per år.

Efter fotbollen kommer utförsåkning, ishockey och hästsport. Mellan 9 200 och 9 400 skadas varje år när de utövar respektive sport. Därefter kommer innebandy, motorsport och handboll.

Det här säger däremot inte så mycket om vilken sport som innebär störst risk för akuta skador. Fotbollen, som har flest utövare och utövas oftast, ligger i topp när det gäller antalet skadade. Men forskare som studerat annan statistik har en helt annan bild av vilka sporter som har störst skaderisk.

– Ska man sätta antalet skador i relation till hur många som utövar sporten så är inte fotbollen värst, säger Malin Åman, idrottsskadeforskare på Gymnastik- och idrottshögskolan, GIH.

I sin senaste forskning har Malin Åman tagit del av försäkringsbolagets Folksams stora idrottsskadedatabas. Den ger en bild av antalet akuta skador hos idrottare som är registrerade inom Sveriges olika idrottsförbund. De flesta idrottsförbund i Sverige har nämligen sina skadeförsäkringar i Folksam. Det gör att det går att titta på antalet rapporterade skador i förhållande till antalet utövare. Malin Åman undersökte statistiken för fotboll, handboll, ishockey, innebandy, motorcykelsporter och bilsporter.

I den databasen framträder det tydligt att en viss typ av sport är förknippad med stor risk för skador.

– Olika typer av motorcykelsporter sticker ut. Både när det gäller antal skador och allvarliga skador. Det beror framför allt på det högre våldet mot kroppen på grund av hastigheterna och den oskyddade åkaren, säger Malin Åman.

Idrottare inom motorcykelsporter löper störst risk att skada sig i alla delar av kroppen, och dessutom störst risk att få skador som ger bestående besvär. Förarna drabbas av allt ifrån brutna armar och ben till hjärnskakningar. Dessutom har antalet skadade ökat under tidsperioden som Malin Åman undersökte.

Tittar man på antalet skador per 1 000 idrottare, ligger motorcykelsporter överlägset i topp på 84 skadade per 1 000 förare. Långt därefter kommer den farligaste lagsporten – handboll. Fotboll, innebandy och bilsporter är de minst skadedrabbade sporterna sett till skador per antalet utövare.

Ingen annan lagsport är förknippad med större skaderisk än handbollen, enligt Malin Åmans studie. Det finns en högre risk för skador i alla delar av kroppen och framför allt knäskador. Kvinnliga handbollsspelare löper störst risk att skada sina knän. Många män drabbas också av knäskador, men för män är det vanligast med skador på händer och fingrar. Handbollen har det största antalet skador som leder till bestående besvär.

– Det gäller framför allt knäskador. Allvarliga knäskador innebär ofta en risk för att man får bestående besvär, säger Malin Åman.
De många knäskadorna har inte gått obemärkt förbi. Sedan många år tillbaka pågår ett förebyggande arbete för att få idrottare att träna upp stabiliteten i sina knän genom ökad styrka och kontroll av kroppen. Svenska handbollförbundet och fotbollförbundet arbetar med projektet ”Knäkontroll” för att unga flickor ska slippa svåra knäskador.
Malin Åman arbetar just nu med en studie kring förekomsten av knäskador över tid, och det finns tecken på att utbildning i knäkontroll börjar ge effekt.

– Det finns träningsprogram som man i studier har sett minskar risken för knäskador. Så det finns saker att göra för att motverka det här, säger Malin Åman.
anton.kasurinen@dn.se "

"Fakta. Så kan du själv förebygga skador

Varje träningsform är förknippad med olika risker för skador på olika delar av kroppen. Men detta är några generella råd.

1 Träning. Tänk på hur du lägger upp din träning. Värm alltid upp och förbered kroppen inför träning eller tävling.

Övervärdera inte din egen förmåga så att du går ut för hårt, särskilt om du inte tränat på ett tag.

Att förebygga hänger mycket på hur tränad du är inför aktivitet. Framför allt inom fotboll, handboll och innebandy handlar det om att träna knäkontroll och bålstabilitet för att undvika knäskador. Övningar finns lätt tillgängliga på appar och hemsidor.

2 Fair play. Tänk på hur du beter dig när du idrottar. Spela rent spel och håll dig till reglerna, så minskar riskerna för skador.

3 Skyddsutrustning. Använd de skydd som finns, framför allt inom sporter som ishockey, cykel, skidor och ridning.

4 Sjukvårdsutrustning. Ha exempelvis kompressionsbandage nära till hands för att snabbt kunna linda ett skadat knä eller en fotled.

Källa: Malin Åman, leg fysioterapeut och idrottsskadeforskare på GIH. "

DN MÅNDAG 18 SEPTEMBER 2017

"Regeringen vill storsatsa på Ingmar Bergman

Jubileum. Nästa år är det 100 år sedan Ingmar Bergman föddes. Den svenska regeringen mobiliserar och föreslår ett utökat stöd på sammanlagt 13 miljoner kronor. Dramaten får 3 miljoner till Bergmanfestivalen och Stiftelsen Ingmar Bergman 3 miljoner för samordning av jubileumsåret. Svenska filminstitutet får 5 miljoner under nästa år för det enorma arbetet att digitalisera det svenska filmarvet i Bergmans namn – ett arbete som kommer att stödjas även efter 2018.

Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke är entusiastisk när DN når henne:

– När jag rest omkring i världen har jag sett hur enormt inflytelserik Ingmar Bergman är. Särskilt i Frankrike, där alla kulturministrar – jag har mött tre stycken vid det här laget – har pratat om Bergman och varit mycket kunniga och engagerade. Bergman är en viktig ambassadör för hela Sveriges konst och kultur så det känns självklart att satsa under jubiléet.

Särskilt ser hon fram emot att kunna tillföra stiftelsen Bergmancenter på Fårö 2 miljoner under 2018 och därefter ett årligt stöd. Stiftelsen har länge kämpat med ekonomin.

– När jag besökte Fårö, promenerade omkring och satt på hans stol vid köksbordet så kände jag hur betydelsefull den platsen var för honom. Fårö är en del av hans konstnärskap och att vara där ger ytterligare en dimension till hans verk. Det är viktigt att ta vara på det.

jonas.thente@dn.se "

DN MÅNDAG 18 SEPTEMBER 2017

"... och Dramaten följer upp med tankesmedja

Jubileum. Lagom till 100-årsfirandet av Ingmar Bergmans födelse, som kommer att uppmärksammas stort över hela världen 2018, lanserar Dramaten Bergman Studio. Det är en satsning på nyskrivna pjäser som kallas för en ”ny tankesmedja för dramatik”. Lisa Langseth, som nyss kommit hem från Toronto och världspremiären av ”Euphoria” med Alicia Vikander och Eva Green, är en av de medverkande dramatikerna. Hon tycker att teatern och filmen är för långt ifrån varandra i Sverige i dag.

– Det är inte särskilt vanligt att man går emellan, som Bergman gjorde. Det finns en respekt för text i teatervärlden som jag kan sakna i filmbranschen, säger Lisa Langseth som skrev flera pjäser för Dramaten i början av sin karriär, och som inspireras av att läsa Ingmar Bergmans pjäser och filmanus.

– Han skapade nya sätt att berätta, var rapp, rolig, vulgär och provocerande. Och jäkligt bra på dialog!

Vid sidan av Lisa Langseth medverkar också Alexander Ahndoril, Dimen Hama, Alejandro Leiva Wenger, Lidija Praizovic, Dennis Magnusson, Maria Tryti Vennerød, Tanja Lorentzon och Andreas T Olsson. Jacob Hirdwall – som är inspirerad brittiska National Theatre Studio – blir verksamhetsledare för Bergman Studio och Lena Endre medverkar som regissör. Resultatet av dramatikergruppens arbete kommer bland annat att synas på teaterns Bergmanfestival nästa år.

helena.lindblad@dn.se "

DN MÅNDAG 18 SEPTEMBER 2017

"Mediecenter ska motverka hot mot journalister

Medier. För många kvinnliga journalister har trakasserier blivit vardag, vilket kan leda till självcensur och uteblivna granskningar. Regeringen har nu initierat ett internationellt mediecenter som ska stödja mediehus och journalister i arbetet mot hot och hat.

”För samhället och demokratin kan konsekvenserna bli allvarliga om rapporteringen om vissa ämnen och grupper uteblir till följd av hot.” Detta konstaterade Myndigheten för samhällsskydd och beredskap tidigare i år. Andra rapporter har visat att trakasserierna mot kvinnor ofta är av sexuell art, och att en tredjedel av kvinnliga opinionsbildare övervägt att sluta helt med journalistiken på grund av situationen.

Nu har regeringen gett Fojo media institute och Utrikespolitiska institutet i uppdrag att starta ett internationellt center som skall verka för ett fritt och öppet medieklimat. Centret skall bidra med kunskap kring hot och hat, samt hjälpa mediehus och journalister att motverka trakasserier och stötta utsatta. I oktober inleds en förstudie som ska vara färdig nästa år.

leonidas.aretakis@dn.se "

DN MÅNDAG 18 SEPTEMBER 2017

"Hynek Pallas: Polisen har åter misslyckats med att skydda demokratin

På många sätt är tyvärr minnet ganska kort”. Gellert Tamas, författaren som sammanfattade 1990-talets rasistiska samhällsstämningar i boken ”Lasermannen – en berättelse om Sverige”, suckade när han 2010 kommenterade Sverigedemokraternas framgångar och en pågående våg av skjutningar i Malmö.

Sju år senare är SD Sveriges tredje största parti och den nazistiska terrororganisationen Nordiska motståndsrörelsen genomför frekventa aktioner.

I går var det dags igen, när NMR ordnade en olovlig demonstration i Göteborg.

Det vanligaste påståendet jag brukar få efter mina (allt fler) texter om nazistiska påhopp på unga, närvaro i Almedalen eller marscher vid synagogor är att vi ska ignorera nazisterna för att de är få. Men som historikern Mark Bray visar i sin färska bok ”Antifa – The anti-fascist handbook” så är plattformar där fascister kan manifestera sin styrka a och o för dessa rörelser. Det visar potentiella medlemmar att det finns sammanhang och marscherna ger samhörighet.

Fascister har alltid varit få i början, det är demokratin som möjliggör tillväxten. En rävsax för den som vill försvara centrala samhällsprinciper således.

Det är därför viktigt att fundera på strategier som samtidigt upprätthåller principer och snöper växande fascism. Om den så bär kostym eller bomberjacka. För som Bray understryker så är minnet alltid kort när det gäller fascismen. Det ligger i vår natur att sedan

andra världskriget placera denna i en apolitisk sfär, i den absoluta ondskan. Vilket gör att många struntar i fascismen när den inte syns. Ändå blundar (hoppas?) lika många när nya organisationer dyker upp. Som om nazistiska grupper inte var hatbrott i sig: deras mål är folkmord och medlen att nå dit är olagliga. NMR-medlemmar är dömda för bombdåd i just Göteborg.

Det måste därför bli ett slut på flytande gränser mot nazister. Vi måste bättre förstå deras politiska strategier för att mota dem. Som: varför genomför NMR denna demo samtidigt med ett kyrkoval där Sverigedemokraterna rustat som vore det riksdagsval? Varför riskerar NMR sitt tillstånd den 30 september (där de ska passera nära en synagoga under Jom Kippur)?

Det förra ger uppmärksamhet för politiken, det senare är en styrke-demonstration för att visa hur impotent den liberala demokratin är. Och när NMR under polisbeskydd kan marschera samma rutt som de har fått förbjuden medan de skriker att förrädarna ska dingla från lyktstolpar – då har de med råge uppfyllt sitt mål.

Att svensk polis än en gång har misslyckats med att dra gränsen mot NMR är oförståeligt och oacceptabelt. Inget nazimotstånd inom demokratins ramar kan ta sin verkliga början om det inte är nolltolerans vid minsta övertramp. Om man inte ens reagerar mot öppna provokationer – vad har vi då att hoppas på inför den 30 september? Eller i framtiden?

Minnet får helt enkelt inte vara såhär kort.

film@dn.se "

DN TISDAG 19 SEPTEMBER 2017

"Mystifiera inte extremism

Det är något visst med Göteborg. Inte nog med att det är ett av nazismens allra starkaste fästen, och den stad där Nordiska motståndsrörelsen marscherade i helgen.

Det är också en av de kommuner som ständigt kommer på tal när man pratar om islamistisk extremism, och som rentav utmärker sig i ett europeiskt perspektiv vad gäller antalet IS-resenärer i förhållande till befolkningen. Och detta är så klart ingen slump: Ingenstans i Sverige finns lika många utanförskapsområden.

Från Birmingham till Molenbeek till Vivalla syns samma problem med islamistisk terrorism. Samma mönster. Det handlar om källarmoskéer, karismatiska ledare och organisatörer som fixar pengar och planerar resrutter.

Det är helt enkelt en kultur som växer fram på vissa platser, och det må vara en tillfällighet var fröna sås, men inte var de får fäste och gror. Utanförskapet finns nästan alltid med i bilden. För även om extremism förekommer överallt och i alla samhällsklasser frodas den särskilt på orter som är isolerade från omvärlden. Där samhällsservicen dragit sig tillbaka, och polisen ofta inte kommer om man ringer, där gator och torg i praktiken inte tillhör invånarna utan är uppdelade mellan den religiösa moralpolisen och kriminella gäng. Där skolorna är stökiga och arbetslösheten hög.

”Den genomsnittlige NMR-sympatisören heter Daniel, är 33 år, har ett arbetaryrke eller går på försörjningsstöd och bor i Göteborg. Han är dömd för brott och bär ofta kniv när han går ut.”

Så skrev tidningen ETC nyligen i sin kartläggning av Nordiska motståndsrörelsen. ”De mest aktiva lever i en sektliknande miljö.

Många har brutit med sina familjer och kallar gamla vänner folkförrädare. ’Man hoppas att de någon gång ska vakna’, säger en medlem i en NMR-podcast om sina gamla vänner. ’Ja, antingen det eller så skickas de till arbetsläger’, svarar en annan.”

Där liknar nazisterna sina skenbara motpoler, IS-resenärerna och terroristerna. De allra flesta är män, många arbetslösa, småkriminella, de har dålig kontakt med sina familjer. Det är sällan de är särskilt insatta i själva ideologin bortom huvudprinciperna. De har delvis lockats av en utopi där de har makten, men framför allt av ett löfte om ett gigantiskt krig där fienden – inklusive kvinnor och barn – ska slaktas skoningslöst. Det är kring detta allt kretsar. Grymheten är i själva verket ädel, får de lära sig.

Det är lätt att bli frustrerad och känna att inget görs för att stoppa dem, särskilt som allmänheten aldrig får kännedom om de terrordåd som aldrig blir av eftersom de förhindras. Samtidigt är det uppenbart att vi fortfarande, efter all denna tid, är lite tagna på sängen.

I Sverige finns visserligen ett samarbete mellan myndigheterna. Men i utvärderingen av Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism konstaterades förra veckan att uppdraget är otydligt och att verksamheten präglas av vaga mål och bristande kommunikation mellan säkerhetspolisen, kommunerna, socialtjänsten och skolan.

Som PO Hellqvist, kommissarie med bakgrund på Säpo, konstaterade i söndagens ”Agenda” (SVT) så är det mycket snack och lite verkstad. Samarbetet består, enligt honom, mest i att tjänstemän sitter och diskuterar och gör upp handlingsplaner som inte implementeras. Man måste jobba på kort och lång sikt, oförtröttligt, och från alla håll. Polisärt genom att identifiera och gripa de som främjar terrorism.

Socialt med att få i gång det praktiska fotarbetet i utanförskapsområdena. Se över den självupptagna, förvridna manlighet som driver extremismen. Gå hårt åt propagandan, den som gör det möjligt för sekterna att alls rekrytera. Det finns ingen anledning att hjälpa dem med arbetet genom att mystifiera dem. Deras utopi är ingen idyll, den vilar på blod och skräck. Extremisterna själva är sorgliga, patetiska. Och de kan bara vinna om vi låter dem göra det.

I belgiska Mechelen – inte långt från Molenbeek – har varannan invånare utländsk bakgrund, 20 procent är muslimer. I början av 00-talet hade staden stora problem med en framväxande och mycket aggressiv extremhöger.

Men man har satsat på säkerhet och inkludering, på att bygga bort segregationen på alla nivåer. ”Alla ska känna sig som medborgare. Om vi kan rekrytera samhällsmedborgare så kan de inte rekryteras av extremister”, sammanfattar borgmästaren Bart Somers strategin. Så enkelt kan det projekt sammanfattas som är så gigantiskt att det aldrig kommer att ta slut.

DN 19/9 2017. "

DN TISDAG 19 SEPTEMBER 2017

"Stadshuset behöver en ny regim

Sverigedemokraterna har alltid haft det svårare i Stockholm än på andra ställen i landet. Storstaden är mer globalisering än bruksort, mer naturligt mångkulturell än landsbygden.

Likväl går det stadigt uppåt för SD. Ett år före nästa val ligger partiet enligt DN/Ipsos väljarbarometer på 11 procent, en fördubbling under mandatperioden. Alliansen ligger still, de rödgrönrosa backar och förlorar majoriteten. SD skulle därmed bli tungan på vågen i Stadshuset.

Den stora förändringen till vänster är att Miljöpartiet har halverats. På andra sidan har Moderaterna rasat till 21 procent, och tappat ställningen som Stockholms största parti. För något decennium sedan kunde M notera runt 40. Centern har uppenbarligen ägnat sig åt borgerlig kannibalism och stigit brant. KD får problem med den nya 3-procentsspärren.

Som synes följer Stockholm nationella trender. Partierna speglar rikspolitikens svängningar.

Ett skäl är medieskuggan. Stockholm är centrum för Löfven och Kristersson, men bevakningen av lokalpolitiken är liten. Då får ändå Stadshuset mer uppmärksamhet än länets kranskommuner. I en mätning för drygt ett år sedan visste bara en av fyra vem finansborgarrådet Karin Wanngård (S) är. Anna König Jerlmyr (M) är oppositionsledare, men ingen känner till det.

Sakfrågorna, sak samma. De flesta har sett att det byggs nytt vid Slussen, men turerna har förmodligen bleknat. Ett bostadsområde här, en skattehöjning där, men vem bestämde det nu igen? Få lär minnas något ämne som i sig skulle uppmuntra till maktskifte.

Samarbete över blockgränserna är vanligt ute i landets kommuner. Ideologin spelar mindre roll, praktiska spörsmål större. Här och där blir C och FP sura på allianskamrater, ibland ledsnar övriga vänsterpartier på ett maktfullkomligt S. Och så är det SD-faktorn. Invandring är knappast någon stor lokal fråga, även om integration kan bli det. Men även i kommunerna är SD ett besvärligt parti, och breda majoriteter blir lösningen.

Så om SD blir tungan på vågen i fullmäktige? Brokiga konstellationer kan komma även i Stockholm. Samlingsstyre var traditionen i huvudstaden ända fram till 90-talet, och det fungerade ofta utmärkt. Stora frågor om vägar och slussar kunde lösas enklare när S och M kom överens i baren. MP och V fick inte vara bromskloss. Sannolikt måste Stockholm tänka om. Det nya kan bli något gammalt.

gunnar.jonsson@dn.se "

DN TISDAG 19 SEPTEMBER 2017

”Narkotikan ligger bakom kriminalitet och terrorism”

"I våra storstadsregioner läggs outredda brott på hög. Oron för vardagsbrottslighet ökar och gängkriminaliteten har fördärvat hela områden. Narkotikahandeln har flyttat in i butiker, gallerior och skolor. Den farliga utvecklingen måste stoppas och narkotikans roll uppmärksammas mer, skriver M-förbundsordförandena i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Det är i storstadsregionerna vi ser den eskalerande kriminaliteten på nära håll. I våra städer har brottslingar tagit över hela områden. I utsatta delar av Stockholms ytterstad, som Järvaområdet, finns inte ens en polisstation. I Husby stängde näringsidkare sina butiker för att hot, våld, stölder och skadegörelse gjorde situationen ohållbar. I Rinkeby larmar butiksinnehavare om att narkotikaförsäljningen flyttat in i deras butiker. Utvecklingen går åt helt fel håll och kriminella beteenden sprider sig till allt fler områden. Polisen vittnar om att barn så unga som åtta år langar knark, de äldre som utnyttjar dem vet att barnen inte kan bli lagförda. Bostadsinbrotten i Stockholms stad har ökat med över trettio procent bara det senaste året. Det är inte enbart i ytterstaden situationen på flera håll är alarmerande, utan precis som i Göteborg är kriminaliteten ett påtagligt inslag i Stockholms stadskärna. Hot och våld mot butikspersonal ökar och gäng av kriminella drar runt och begår rån och andra brott. En övervägande del av kriminaliteten är relaterad till narkotika.

I Göteborg finns upp till två hundra gängkriminella, som enligt Polisen kan hamna i situationer där de är beredda att ta till mycket grovt våld. Att trycka tillbaka de kriminellas verksamhet är en resursfråga. Arbetet måste vara långsiktigt och polisen behöver få möjlighet att rikta in sig på ledarna. I en stadsdel som Angered styr exempelvis en släkt den kriminella verksamheten. Aktiviteterna har varit förödande för lokalsamhället, med narkotikabrott, vapenbrott, misshandel och hot. Ett accelererande problem i alla tre storstadsregioner är en ökande rädsla hos människor att vittna, då vittnen riskerar hot, trakasserier och misshandel.

Polisen beskriver hur allt fler vapen förs in i landet. Det har skett en fördubbling av antalet skottskadade från 2008 och framåt. En ny kriminologisk studie visar att det i relation till folkmängden sker fyra till fem gånger så många skjutningar med dödlig utgång i Sverige som i exempelvis Norge och Tyskland.

De kriminella gängen lever i en heders- och kränkthetskultur där minsta upplevda förorätt kan resultera i grovt våld. På våra sjukhus vittnar vårdpersonal om hotfulla situationer i samband med att skadade från skottlossningar, deras vänner och anhöriga kommer in. Polispådrag krävs för att upprätthålla säkerheten.

På grund av stadens geografi är stadskärnan i Malmö centrum för kriminalitet.

Sedan ett antal år tillbaka har såväl Polisen som Brå uppmärksammat att Malmö utmärker sig genom en omfattande brottslighet kopplad till bedrägerier. De kan handla om att starta verksamheter med svartarbete eller utnyttja andra företag genom utpressning. Det rör sig om en mer avancerad organiserad brottslighet än i Stockholm och Göteborg och det finns en synligare svart, kriminell ekonomi. Narkotika finns allt som oftast med i bilden.

Det vi möter i våra storstäder är ett samhälle och en statsmakt som gett vika och kapitulerat för dessa gruppers kriminalitet. Inte heller grova brott som våldtäkter utreds och även vardagsbrottslighet förblir alltmer outredd. Men vi ser ingen vilja till kraftsamling hos de styrande S-ledda majoriteterna eller hos regeringen.

Kriminologer vid Stockholms universitet har konstaterat att metoden att få kriminella att sluta begå brott är att få stopp på missbruket. En studie har visat att 94 procent av de män som vid trettio års ålder missbrukade narkotika också var registrerade för brott. Droghandel är en stark drivkraft när det gäller nyrekryteringen av kriminella och denna rekrytering går idag långt ned i åldrarna. Det handlar inte längre om yngre tonåringar utan om barn. Narkotika är navet i kriminalitetens hjul. I knarkhandelns spår följer vapenförsäljning, stölder och utpressning.

I en rapport från Kings College i London klarläggs även sambandet mellan ett kriminellt förflutet och jihadism. Islamiska staten rekryterar bland kriminella, exempelvis i fängelser. Tidigare har man sett en koppling mellan narkotika och terrorism vad gäller produktion och distribution, men det man nu konstaterat är att även den småskaliga försäljningen av narkotika kan var en del i finansieringen av terrorism.

Narkotikan alstrar således allt från vardagsbrott, som stölder, till gängkriminalitet och terrorism. Detta faktum måste uppmärksammas mer i debatten om kriminalitetens utbredning i Sverige. Att upprätthålla och verka för en kompromisslös och repressiv inställning till narkotika handlar om såväl vår inre som vår yttre säkerhet. Inte minst är det viktigt att klargöra och stå fast vid det i en tid som vår, där drogliberalismen återigen blivit en högljudd fråga i samhällsdebatten.

Rikskriminalpolisen rapporterade 2014 om över femtio stadsdelar i vårt land, i huvudsak i storstadsregionerna, där kriminaliteten nått den nivån att man konstaterar att samhället tappat kontrollen över situationen. Idag är de ännu fler. Den nedåtgående spiralen har tillåtits fortsätta utan att ansvariga socialdemokratiska politiker tycks inse det allvarliga läget. Den satsning regering nu gör på Polisen med 7,1 miljarder, medel vi ännu inte sett, kommer att gå till att täppa till hål i Polismyndighetens budget. Det är för lite och kommer i ett läge där det enbart fungerar som ett sätt att försöka lappa och laga något som behöver en fullständig helrenovering.

Sverige behöver kraftfullt verka för att komma upp på EU:s nivå vad gäller antalet poliser per invånare. Att det finns utsatta områden i storstäderna dit lagen inte når, måste sättas högst upp på agendan och den farliga utvecklingen stoppas. Den så kallade straffrabatten för yngre kriminella behöver tas bort. Polisen måste få utökade befogenheter, som att själva besluta om kameraövervakning och inte som idag vara beroende av beslut från länsstyrelsen. Det är nödvändigt med kommunala ordningsvakter och trygghetsjourer som kan säkra medborgarnas vardag. Sådan verksamhet behöver prioriteras tills vi fått en poliskår, organiserad, dimensionerad samt utrustad med de verktyg och den utrustning som behövs för den tid vi lever i.

Förebyggande insatser mot kriminalitet är naturligtvis nödvändiga, men de faller platt om inte statens repressiva åtgärder fungerar och rättssamhället faller samman.

Joakim Larsson (M), förbundsordförande Stockholms stad
Kjell Jansson (M), förbundsordförande Stockholms län
Johnny Magnusson (M), förbundsordförande i Västra Götaland
Lars-Ingvar Ljungman (M), förbundsordförande i Skåne "

DN TISDAG 19 SEPTEMBER 2017

”Pojken hade aldrig fällts i en rättegång”

○ **Åklagaren bör överväga att återuppta förundersökningen av - mordet i Hovsjö 2001, anser Advokatsamfundets generalsekreterare Anne Ramberg.**
○ **Flera experter anser också att bevistalan, en domstolsliknande process för minderåriga misstänkta för brott, borde användas - regelmässigt.**
○ **”Barn borde inte kunna tillskrivas skulden för ett mord utan att det har prövats i domstol”, säger Mikael Rying, kriminolog.**

DN:s avslöjande om hur polisen pekade ut en tolvårig pojke som skyldig till mord utan teknisk bevisning – och efter 18 förhör utan juridiskt biträde – har väckt starka reaktioner.

Flera advokater, åklagare och forskare anser att granskningen blottlägger allvarliga brister i rättssystemet. Advokatsamfundets generalsekreterare Anne Ramberg:
– Den här granskningen visar på såväl allvarliga systembrister som regelvidrig förhörsteknik och inte minst dåligt omdöme hos polis och åklagare.

Anne Ramberg är särskilt kritisk till att den utpekade 12-åringen inte hade något juridiskt biträde under förhören.
– Försvararens uppgift är att granska åklagarens bevisning, att se till att allt som talar till den misstänktes förmån kommer fram, att den misstänktes alla rättigheter respekteras och att alternativa hypoteser beaktas. Om en försvarare funnits vid Jonas sida hade aldrig de manipulativa och tortyrliknande förhör av den typ som artikeln - redovisar fått hållas.

Den tidigare överåklagaren Sven-Erik Alhem påpekar att Jonas från-tagits flera grundläggande rättigheter som aldrig hade accepterats för en vuxen person misstänkt för brott.
– Det är en fullständigt rättsvidrig situation som uppstått här. Det är betydligt svårare för en förhörsledare att hålla den här typen av förhör med en misstänkt om personen har ett professionellt biträde vid sin sida, säger han.

Jonas pekades ut som skyldig i ett pressmeddelande flera månader innan förhören avslutades. När förundersökningen lades ned stämplades han som skäligen misstänkt – den lägre misstankegraden.
– Oskuldspresumtionen innebär att alla har rätt att betraktas som oskyldiga intill dess en domstol fastslagit skuldfrågan. I en rättegång hade pojken, som jag ser det utifrån artikeln, aldrig kunnat fällas till ansvar. Åklagaren hade inte kunnat leva upp till bevisbördan och styrka att Jonas var gärningsman. Det räcker inte med ett erkännande.

Det krävs stödbevisning. Utsagorna från Jonas kan heller inte anses vara tillförlitliga i ljuset av hur förhören gått till. Med stor sannolikhet hade åtal av samma skäl därför inte heller kunnat väckas, säger Anne Ramberg.

Vilka konsekvenser anser du att det här borde få?
– Jag tycker att åklagaren bör överväga att återuppta förundersökningen.

Bevistalan, en domstolsliknande process för misstänkta under 15 år, var aldrig aktuell i Hovsjöfallet. En bevistalan ska fastställa skuldfrågan, men kan inte döma ut något straff.

Chefsåklagare Stefan Bergman, som granskade Hovsjöutredningen så sent som i maj i år, konstaterar att fallet var ”så uppenbart, så självklart och så uppklarat” att en bevistalan aldrig var aktuell.

Det är bara anhöriga, socialtjänst eller socialnämnden som kan ansöka om bevistalan. Men flera experter anser att det i stället borde ske regelmässigt.
– Barn borde inte kunna tillskrivas skulden för ett mord utan att det har prövats i domstol. Jag tror att det skulle vara positivt för vårt rättssamhälle om vi regelmässigt väckte bevistalan i de här ärendena, säger Mikael Rying, kriminolog.

DN:s granskning av Hovsjöfallet visar att polisen upprepar flera av de förhörsmetoder som användes i Arvika under utredningen av mordet på Kevin 1998 och som avslöjades av DN och SVT under våren. Advokat Thomas Olsson, som företräder en av bröderna som pekades ut för mordet på Kevin 1998, säger:

– Hela rättsprocessen bygger på att en domstol ska garantera rätts-säkerheten genom att objektivt pröva den bevisning som åklagaren anser räcka för att avgöra skuldfrågan. Varför skulle situationen vara annorlunda i fall där barn är inblandade? Snarare är det tvärtom. Det är än viktigare med en utomstående bedömning i fall där barnet inte ens haft en egen juridisk representation.

I Kevin- och Hovsjöutredningarna fanns psykologiprofessor Sven Å Christianson med som polisens rådgivare och bollplank. I flera intervjuer har professorn betonat vikten av kontaktskapande (mellan barnet och förhörsledaren) och att ge barnen tid att berätta. Något som forskningen också menar är mycket riskfyllt, speciellt när det gäller barn som är lättpåverkade och extra känsliga för suggestion. Docenten Sara Landström, expert på barnförhör, kallar förhören i Hovsjöutredningen för ett ”textboksexempel på hur falska erkännanden kan växa fram”. Thomas Olsson känner igen tendenserna.

– Hela den här idén om att skapa djupa, personliga band av vänskaplig natur med en misstänkt för att nå sanningen är helt systemfrämmande, särskilt om den misstänkte inte har någon som obestridligen företräder hans intressen att vända sig till för att få stöd och råd.

Han drar också paralleller till utredningarna som fällde Thomas Quick för åtta mord han sedan friats från.
– På ett mer övergripande plan undrar man hur det kan komma sig att den här typen av tveksamma förhörsmetoder kan smyga sig in i systemet och få så stor genomslagskraft. Faktum är ju att ett flertal stora rättsskandaler, om inte flertalet, emanerar ur just den här typen av beteenden från antingen terapeuter, psykologer eller förhörsledare. En viss del av förklaringen ligger givetvis i det som kallas tidsandan – filosofin à la mode – men det finns även ett mer djupgående problem som gör systemet sårbart för just den här typen av tendenser.

Olsson tror att problemet delvis beror på en alltför stor tilltro till de enskilda aktörernas förmåga att upprätthålla objektiviteten och en alltför stor undfallenhet mot externa experter.

– En logisk konsekvens av detta, och även med hänsyn till Kevin-fallet och liknande fall tidigare, blir att slutsatsen om att Cirkus Quick var

ett enskilt fall inte håller streck och det man undrar är om situationen i dag verkligen blivit så mycket bättre.

josefin.skold@dn.se
alexandra.urisman@dn.se "

"Detta har hänt.

DN har avslöjat hur polisen under utredningen av det så kallade saxmordet i Hovsjö 2001 använde mycket kontroversiella och enligt experter rättsosäkra metoder när de förhörde den 12-årige pojke som sedan pekades ut som skyldig till mordet på sin jämnårige lekkamrat. Pojken uppmanades bland annat att återkalla minnen från mordet genom att titta på en ”film” som skulle finnas i hans huvud.

Psykologiprofessor Sven Å Christianson kontaktades redan under utredningens andra dag och fungerade sedan som förhörsledarens bollplank. Hans teorier om att ge barnet tid att berätta fick stort genomslag i utredningen: Pojken förhördes vid minst 18 tillfällen utan juridiskt biträde och erkände till slut att han var skyldig till mordet. Flera experter på barnförhör ifrågasätter nu tillförlitligheten i vittnesmålet.

Pojken pekades ut som skyldig i ett pressmeddelande, trots att analyserna av den tekniska undersökningen visade att Jonas inte kunde bindas till brottet. Han slutgiltiga version av händelseförloppet - stämmer inte heller överens med den tekniska analysen.

Flera advokater, åklagare och forskare anser att granskningen blottlägger allvarliga brister i rättssystemet. Advokatsamfundets generalsekreterare Anne Ramberg anser att åklagaren bör överväga att ta upp förundersökningen igen.
DN

Så gjordes jobbet

Artiklarna om mordet på Daniel bygger på en granskning av f-örundersökningen, alla videoupptagningar från förhören och ett tjugotal intervjuer med inblandade personer. Docent Sara Landström, advokat Peter Althin och den pensionerade mordutredaren Jan Olsson har granskat delar av förundersökningen på DN:s uppdrag. Reportrarna Josefin Sköld, Alexandra Urisman Otto och Björn af Kleen har arbetat med granskningen sedan de avslöjade missförhållanden i utredningen om mordet på Kevin i april i år.
DN tar inte ställning i skuldfrågan.

Så tipsar du DN

1 På tjänsten ”DN granskar” kan du tipsa oss om missförhållanden och lämna information som kan vara känslig. Adressen är dngranskar.dn.se. DN skyddar sina källor.
2 Tjänsten är uppbyggd för att ge dig som tipsare största möjliga säkerhet. Därför krypteras ditt tips.
3 Du får vara anonym. Granskande reportrar tar hand om tipset.
dngranskar.dn.se "

DN TISDAG 19 SEPTEMBER 2017

"Uppgifter om hotfull tonåring vid brottsplatsen nådde aldrig polisens utredning

En tonårspojke som tidigare tagit strypgrepp på Daniel syntes i närheten av brottsplatsen i Hovsjö vid tiden för mordet. Men uppgifterna nådde aldrig fram till polisen. – Polisen ställde aldrig frågan, säger Jonas äldre syster Karin.

Daniel hittades död i en skogsslänt nära bostadskvarteret Kvarsta i Hovsjö bara några veckor före sin tolvårsdag.

Flera av varandra oberoende vittnen berättar i polisförhör att Daniel var rädd för att vistas där. När de andra kompisarna gick till Kvarstaområdet för att leka gick han hellre hem.

I förhör berättar Daniels mamma att en äldre tonårspojke, Markus, tagit strypgrepp på honom där ett år tidigare. Pappan besökte Markus och hans familj i samband med händelsen.

Markus och hans vänner hade umgåtts en hel del med Jonas veckorna före mordet. Något som förvånade Jonas familj.

– Plötsligt var de äldre coola killarna hemma hos oss och ville vara med Jonas. Jag minns att jag tyckte det var konstigt. Jonas blev nervös och konstig. Han ville inte gå till skolan och låtsades vara sjuk. Jag tror att han kände sig tvingad att vara med dem, säger Karin, Jonas äldre syster.
I förhör några veckor efter mordet får Jonas frågan om han har någon ovän. ”Markus eller… brukar jag inte vara med för han är så taskig, han slåss (...).”

Jonas syster Karin sprang till mordplatsen direkt efter att hennes bror slagit larm.

För DN berättar hon i dag uppgifter som aldrig nådde polisen. Hon minns att hon såg Markus och två av hans vänner i närheten av skogsdungen.
– De stod alldeles i närheten av slänten där Daniel låg, bakom garaget. Jag kommer ihåg att jag undrade hur de kunde veta vad som hade hänt när ingen annan visste. Det var ju bara Jonas och mamma och jag som kände till vad som hade hänt då. Varken polis eller ambulans hade kommit till platsen. Och ändå stod de där. De här tankarna och minnesbilderna har följt mig i alla år, säger hon.

Karin berättade vad hon hade sett för en kontaktperson på socialtjänsten. Men polisen fick aldrig veta.
– Jag bad min mamma berätta för polisen, men jag har förstått nu att det aldrig fördes vidare till utredarna, säger Karin.
Varför sa inte du något till polisen direkt?

– Jag var väl chockad. Och lite rädd kanske. Polisen ställde aldrig några frågor om det, jag förhördes bara väldigt kort.

Markus förhörs av polisen vid två tillfällen. Frågorna i det första förhöret handlar i princip enbart om Daniels och Jonas vänskaps-relation.

Men i det andra förhöret berörs uppgifter som kan vara graverande för Markus.
Av sekretesskäl får DN inte avslöja detaljerna.
Fotnot: Daniel, Jonas, Markus och Karin är fingerade namn.

josefin.skold@dn.se
alexandra.urisman@dn.se
bjorn.afkleen@dn.se "

DN TISDAG 19 SEPTEMBER 2017

"Bara ett svar dög – erkänna mordet

Kommentar. Åter har små barn fått en sämre behandling av rättsväsendet än vuxna brottsmisstänkta. 12-årige Jonas blev förhörd gång på gång utan att ha någon på sin sida. Det var bara ett svar som dög, Jonas måste erkänna mordet på sin bästa kompis.

Någon trodde kanske att de utdragna förhören med bröderna som misstänktes för Kevins död var extrema undantag. Men DN:s nya granskning visar att det finns fler fall där små barn pressas på ett sätt som en vuxen aldrig skulle ha blivit utsatt för.

I Sverige tar vi särskild hänsyn till barn. Även när de har gjort fruktansvärda saker ska de inte ställas inför rätta och dömas. Men just denna rättighet för barn verkar ha slagit tillbaka mot Jonas. Han blev särskilt utsatt, av välvilliga människor. Eftersom Jonas var minderårig behandlades han inte som en misstänkt brottsling. Förhörsledaren Eva Tördahl blev en av de viktigaste personerna för honom. Utredarna ville bara hjälpa den 12-årige pojken att bearbeta sina hemska upplevelser.

Att 18 förhör med en liten pojke kanske inte är den bästa bearbetningen tycks varken polis eller åklagare ha funderat över. Ingen verkar heller ha ifrågasatt utredarnas övertygelse om att det var Jonas som dödade sin bästa kompis, trots att det saknades tunga bevis emot honom.

Det är förstås bra att minderåriga barn inte kan dömas för brott, men en rättsprocess ger också trygghet för den som är misstänkt. Om Jonas hade hunnit bli 15 år och straffmyndig när detta hände så hade han haft en advokat som tillvaratog hans intressen. Det hade varit omöjligt för polisen att gå ut och berätta för allmänheten vad som hade hänt och vem den skyldige var, utan att saken hade prövats i domstol. En utredares personliga övertygelse hade vägt fjäderlätt. Redan i dag finns möjligheten att pröva skuldfrågan även när den misstänkte är ett litet barn. Vid en så kallad bevistalan kan skuldfrågan prövas i domstol.

Domstolen dömer inte ut något straff, men prövar ändå skuldfrågan på ungefär samma sätt som vid en vanlig rättegång.

I dag används bevistalan ytterst sällan. Varken Kevin, Daniel eller några andra aktuella fall där barn misstänks ha dödat andra barn har prövats i domstol. I stället har polis och åklagare berättat vad de påstår har hänt, ofta illa underbyggt. Även om barnen inte får något formellt straff så får utpekandena förödande konsekvenser. Det borde vara självklart att dessa fall utreds och prövas lika noga som när det finns en vuxen som är misstänkt.

En del har hänt sedan början av 2000-talet. I dag hade antagligen en 12-åring haft ett biträde vid sin sida. Om någon föreslog att ett barn bör utsättas för särskilt många förhör så hade antagligen någon protesterat. Men än i dag är det möjligt att skuldfrågan hade blivit lika illa utredd som den blev i detta fall.

Vad som egentligen hände i Hovsjö den 30 maj 2001 är omöjligt att ha någon säker uppfattning om. Jonas bör förstås betraktas som oskyldig till sin kompis Daniels död, så länge det inte finns något annat som talar för hans skuld. Och polisen bör sluta uttala sig om vad som har hänt, när de inte vet bättre.

stefan.lisinski@dn.se "

DN TISDAG 19 SEPTEMBER 2017

”Dataintrången hade kunnat förhindras”

"Tiotals miljoner kronor tros ha stulits i en jättehärva av dataintrång och bedrägerier. Men mycket tyder på att attackerna hade kunnat stoppas – enkla medel hade räckt, enligt utredningens expert. Bland de drabbade finns bland annat Swedbank, Kriminalvården och Gekås i Ullared.

På måndagen väcktes åtal i en mångmiljonhärva med grova dataintrång. Med hjälp av virusliknande program och falska e-postadresser har en liga lyckats lura till sig stora belopp. Åtta personer står åtalade i vad som har beskrivits som ett av de största dataintrången i Sverige hittills.

Bland de drabbade finns storföretag som Swedbank, Klarna och Ikano Bank. Men dataintrång ska också ha riktats mot Sverigedemokraterna, Kriminalvården och två advokatbyråer.

25,5 miljoner kronor ska ha läckt, men ligan har försökt begå bedrägerier för ytterligare 15 miljoner kronor. Enbart Swedbank har lurats att betala ut mer än 4,3 miljoner kronor, enligt åklagaren. Bland de övriga drabbade finns Kriminalvården, Gekås i Ullared, Ikano Bank och it-företaget Cygate.

Dataintrången har utförts genom riktade, falska mejl som ligan ska ha skickat till offren. De har lurat mottagaren att öppna bifogade filer, infekterade med skadlig kod som tar kontroll över datorn. Breven har varit omsorgsfullt utformade för att se äkta ut.

Men samtidigt visar utredningen att ligan har kunnat utföra sina brott med tekniskt enkla metoder. De hade, med hjälp av enkla säkerhetsmetoder, kunnat stoppas. Exempelvis hade många attacker omöjliggjorts om bara företagen hade stängt av en funktion i ordbehandlaren Word, så kallade makron.

Det säger Jesper Svegby, vd på it-säkerhetsföretaget Bitsec som har anlitats av drabbade företag och samarbetat med polisen under den tekniska utredningen.

– Det vi har sett kan inte klassas som en avancerad attack ur ett tekniskt perspektiv. Att det har lyckats beror snarare på att man har identifierat offer som är väldigt sårbara, säger han.
– Det finns skydd mot den typ av attacker som gjordes. Därför har en rad bolag också noterat attackerna.

Dels handlar det om att ha rätt säkerhetsinställningar på enskilda datorer, för att undvika angrepp från bifogade filer. Men Bitsec har också sett andra brister. Många av bedrägerierna har genomförts genom att ändra i ekonomi- och beställningssystem så att betalningar gick till bedragarnas konton eller beställningar av dyra varor levererades till fel adress.

Dessa ändringar har kunnat genomföras utan extra kontroller.
– Man har kunnat redigera beställningarna mycket enkelt, säger Jesper Svegby och tillägger att redigeringen skett utan någon extra kontroll. Sådan extra granskning genomförs till och med i privatpersoners internetbanker.

Huvudmannen åtalas på samtliga åtalspunkter: 60 stycken. Åtalet omfattar ett tjugotal företag, men betydligt fler bolag och myndigheter

har drabbats, enligt åklagaren Helena Ljunggren, som inte vill berätta hur många det egentligen rör sig om.

– Vi gjorde ett tidigt urval av de tydligaste fallen, säger hon och hänvisar också till att huvudmannen suttit häktad i ett år och att man inte ville att utredningen skulle dra ut för mycket på tiden.
Resurs Bank är ett av de finansinstitut som har drabbats i härvan. Ligan lyckades lura bolaget att betala ut knappt 1,1 miljoner kronor genom att ändra utbetalningskonto hos en av bankens kunder. Samma månad kom ligan över användarnamn, lösenord och annan information hos en medarbetare på företaget.

– Vi fick ett virus på en dator. Det drabbade en medarbetare på en liten avdelning. Vi kunde förhindra att viruset spreds. Det var en begränsad skada, säger Anette Konar Riple, marknadschef på Resurs Bank.
Rättegången börjar den 26 september. Huvudmannen, som är 37 år och hemmahörande i Malmö, riskerar enligt åklagaren Helena Ljunggren att dömas till åtta års fängelse.

Pengarna har, enligt åklagaren, oftast gått till bolag i Sverige och har sedan förts vidare, delvis till utländska konton i Kosovo och Hongkong.

kristoffer.orstadius@dn.se
linus.larsson@dn.se "

"Fakta. Ur åtalet

Grovt dataintrång och grovt bedrägeri:
Gekås Ullared AB
lurades att betala 2,4 miljoner kronor till ett bankkonto som ligan kontrollerade.
Ikano Bank AB
Lurades att betala ut 3,4 miljoner kronor till ett bankkonto som ligan kontrollerade.
Euro Finans AB
Betalade 1,5 miljoner kronor till ett bankkonto som ligan kontrollerade.
Resurs Bank AB
Lurades att betala knappt 1,1 miljoner kronor till ett bankkonto som ligan kontrollerade.
Grovt bedrägeri:
Klarna AB
Betalade 2,4 miljoner kronor till ett bankkonto som ligan kontrollerade.
Swedbank AB
Betalade knappt 4,4 miljoner kronor till ett bankkonto som ligan kontrollerade.
Grovt dataintrång:
Sverigedemokraterna
Cygate AB
Kriminalvården
ABB AB
Sysav
AGA Gas Aktiebolag "

DN TISDAG 19 SEPTEMBER 2017

"Statsvetare: Stor symbolisk betydelse

För första gången hamnar Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna i dag, tisdag, på samma linje i en uppmärksammad riksdagsvotering. Det sker i misstroendeomröstningen mot försvarsminister Peter Hultqvist (S) som får stor symbolisk betydelse, anser statsvetaren Tommy Möller.

Möller, som i många år forskat om det svenska partiväsendet i allmänhet och borgerliga partier i synnerhet, har gått igenom riksdagsvoteringarna under de två första riksdagsåren efter valet 2014. Aldrig tidigare har M, SD och KD röstat på samma förslag.
– På det sättet är det här en sorts symbolisk manifestation. Dels att det är dessa tre partier, dels spricker alliansen i en så viktig fråga, säger Tommy Möller som är professor i statsvetenskap vid Stockholms universitet.

M, SD och KD är den regeringskonstellation som SD-ledaren Jimmie Åkesson lanserade på partiets landsdagar för två år sedan.
– Voteringen är ett stort steg i den meningen att man från Moderaternas och Kristdemokraternas sida inte råds att stå på samma sida som Sverigedemokraterna i en mycket uppmärksammad, symboliskt viktig fråga, säger Tommy Möller.

M, SD och KD har tillsammans 146 röster i riksdagen. Om man räknar in den politiske vilden Patrick Reslow, avhoppad moderat som numera är medlem av SD:s riksdagsgrupp, är det som mest 147 ledamöter som kan rösta för misstroendet mot Peter Hultqvist. För att fälla en minister krävs 175 röster.
matsj.larsson@dn.se "

DN TISDAG 19 SEPTEMBER 2017

”Tekniken kan förbättra världens matproduktion”

"En stjärnrestaurang i Göteborg har för första gången serverat en Crispr-måltid. I Sverige är de genförändrade grönsakerna än så länge tillåtna. Men forskare är oroliga för att EU kommer att begränsa användningen på samma sätt som för GMO.

Crispr, också kallat Cas9, är en metod som gör det möjligt att med stor precision skära upp dna och byta ut gener precis där forskarna vill. Metoden har en rad olika användningsområden inom medicin och forskning pågår redan för att till exempel utrota malaria och bota eller behandla genetiska sjukdomar.

Tekniken är också användbar inom jordbruket. Till exempel skulle Crispr kunna användas för att göra växter nyttigare, mer snabbväxande eller mer motståndskraftiga mot skadedjur. Men växtforskare är oroade över att de inte kommer att få använda tekniken. Bakgrunden är EU:s inställning till genetiskt modifierade organismer, GMO.

Trots att en stor majoritet av världens forskare anser att GMO-grödor generellt sätt är säkra, vilket också bekräftats i stora studier, har EU:s strikta regelverk kraftigt begränsat forskning och användning. Eftersom Crispr egentligen bara är en annan teknik för att förändra arvsanlag har forskare varit oroliga för att forskning och växtförädling ska regleras på samma sätt som för GMO.

I Sverige krävs det inga tillstånd för att odla Crispr-växter. Jordbruksverket har kommit fram till att växter som ändrats med

Crispr-teknik inte anses vara genetiskt modifierade organismer så länge det bara är något som tas bort från växten och inget tillförs. Förra hösten fick Stefan Jansson, professor i växters cell- och molekylärbiologi vid Umeå universitet, rubriker i medier världen över efter att han ätit pasta med frästa grönsaker. Måltiden innehöll nämligen egenodlad kål som förändrats med hjälp av Crispr.

– Det var troligtvis världens första Crispr-måltid. Dels ville jag veta hur den smakade, men jag ville också visa att det går och är säkert. En bit av en gen som styr tillväxten har tagits bort i kålen. Så det enda som sker med den här kålen är att den växer sämre, det finns alltså inget kommersiellt intresse i den, säger Stefan Jansson.

Men Sverige kan tvingas ändra sin hållning. Europadomstolen funderar just nu på om de lagar som gäller GMO även ska gälla Crispr-producerade grödor. I Sverige diskuteras inte Crispr-växter särskilt mycket, men i andra länder har debatten blivit lika infekterad som den kring GMO. I vissa länder har forskare som uttalat sig om genmodifierade växter blivit hotade, vilket har begränsat forskningen. När internationella växtforskare besökte Sverige för en konferens i Göteborg i somras såg Stefan Jansson en chans att bjuda dem på den egenodlade Crispr-kålen.

– Men i stället för att laga maten själv kontaktade jag restaurangen Sjömagasinet som har en Michelinstjärna. Kökschefen Gustav Trägårdh blev väldigt intresserad och komponerade en måltid där Crispr-kålen ingick som en ingrediens. Det var otroligt uppskattat, säger han.

Förutom att göra konferensmiddagen lite roligare än vanligt ville Stefan Jansson också att kockar och i förlängningen även allmänheten ska se nyttan med nya tekniker som gör växtförädling lättare och bättre. Han har varit en uttalad kritiker av EU:s regler för GMO-grödor.

– Kockar är väldigt innovationsbenägna, de letar ständigt efter nya ingredienser och smaker. Om de kunde sätta agendan för vad de vill ha för produkter så skulle vi forskare och växtförädlare försöka få fram det. Men då måste regelverket vara tillåtande, vi är många forskare som är oroliga för vad Europadomstolen kommer fram till.

Växtförädling har använts genom alla tider för att förbättra grönsaker och växter, med Crispr är metoden mer precis.
– Via växtförädling kan vi få fram nya egenskaper som är bra för människan eller miljön. Det är basen för allt jordbruk vi har i dag. Här har vi en möjlighet att använda modern teknik för att förbättra matproduktionen i världen. Nu gäller det att få använda den tekniken.

amina.manzoor@dn.se "

"Fakta. Crispr

Crispr är en teknik för att göra riktade förändringar i arvsmassan. Tekniken kan till exempel användas inom medicin eller jordbruk. Forskare hoppas kunna utveckla bättre grönsaker och kunna bota eller behandla genetiska sjukdomar.

Det pågår en patentstrid om rättigheterna till Crispr/Cas9. "

DN TISDAG 19 SEPTEMBER 2017

"Småspararnas favorit kvaddad av Apple

Biometriföretaget Fingerprints framtid står och väger. Företaget behöver bredda sin verksamhet vid sidan av huvudprodukten: sensorer som öppnar mobiltelefoner med ägarens fingeravtryck. Det står klart efter ledningens kraftiga vinstvarning på måndagen.

Aktieägarna i Fingerprint fick sig en rejäl chock på måndagsmorgonen när ledningen förklarade att intäkterna under tredje kvartalet skulle hamna i spannet 800–840 miljoner kronor. Hos analytiker som följer bolaget låg förväntningarna i snitt på 1,5 miljarder kronor.

När börsen öppnade på måndagen föll kursen omedelbart med 20 procent.

Fingerprints aktie har blivit populär bland småsparare. Och det förvånar inte, då företaget haft en framgångssaga att visa på. Fingerprint var snabbt ut med sina sensorer som avläser fingeravtryck och som blev populära i mobiltelefoner.

– De blev världsledande och tog stora marknadsandelar väldigt snabbt, berättar Joakim Bornold, sparekonom på nätbanken Nordnet.
– Och det fanns inte så många aktörer som kunde leverera. De hade en teknik som alla efterfrågade, fortsätter han.

Det avspeglade sig också i kursen, som steg som en raket. Under 2015 steg aktien från runt 30 kronor, till över 600 kronor.

I maj följande år, när kursen stod i 588 kronor, genomförde bolaget en split. Varje aktie delades på fem. Det ledde givetvis till att kursen på varje enskild aktie sjönk. Efter spliten stod kursen i 117,50 kronor.

Sedan dess har det dock varit en enda lång utförslöpa och på måndagen handlades aktien för mellan 26 och 27 kronor per aktie.

Aktieägarna har också fått vara med om en rad besvikelser. Vinstvarningar, rapporter om ökad konkurrens, slopad utdelning och information om en storaffär som senare drogs tillbaka – allt har lett till fallande aktievärde.

– Verkligheten har kommit i kapp företaget. Från att under en kort period vara världsledande så börjar konkurrenterna komma i kapp Fingerprint, säger Bornold.

Men de återkommande vinstvarningarna väcker även frågan om ledningen har kontroll över utvecklingen.

– Det tror jag inte, om jag ska vara ärlig. Jag tror inte att den under det senaste året har haft kontroll på vart marknaden är på väg eller hur snabbt konkurrenterna har kommit i fatt dem, säger Bornold.
Esbjörn Lundevall, analytiker på SEB, säger att han inte vet om ledningen har kontroll.

– Men oavsett om den har det eller inte så hade den i varje fall inte lyckats förmedla den bilden, säger han.

Lundevall pekar på storleken på vinstvarningen – att hamna 45 procent under förväntningarna är oroväckande.
– Det är bortom allt som känns

i närheten av vad som kan anses rimligt. Så visst finns det anledning att fråga sig om de har kontroll, eller om det bara är så att de underlåter att informera omvärlden om situationen, säger han.
Fingerprints problem är att konkurrensen när det gäller sensorer för fingeravtryck har hårdnat, vilket leder till en press på bolagets marginaler.

– När aktien stod på sin höjdpunkt var fingeravtrycksavläsning det senaste och mest trovärdiga alternativet, säger Esbjörn Lundevall.
– Men Apples lansering av Iphone X har ändrat den bilden. Nu är inte fingeravtryck det som leder marknaden. Apple väljer något annat.
Förra veckan förklarade Apple att den nya telefonen Iphone X kommer att ha ansiktsavläsning och inte fingeravtryck för att användaren ska kunna öppna telefonen. Det slog direkt mot Fingerprint som får den största delen av sina intäkter just från fingeravtryckssläsare för mobiltelefoner.

Fingerprint har visserligen börjat bredda sin verksamhet. Tidigare i år köpte företaget Delta ID som utvecklar sensorer som läser av ögats iris. Det kan bli en framgång, men Joakim Bornold tror att det avgörande för Fingerprint är att marknaden för sensorer över huvud taget växer och breddas – till exempel att sensorer används i bilar och andra prylar, liksom på kort.

Även om konkurrensen har hårdnat och Apple väljer en annan teknik, så vill inte Esbjörn Lundevall säga att Fingerprints teknik har blivit för gammal och i framtiden bara kommer att finnas på en billig massmarknad.

– Det är lite för tidigt att slå fast det – men visst finns det anledning till oro, säger han.

– Vi vet inte vad som blir effekten av det här. Kommer andra att följa efter Apple? Det blir en avvaktande situation hos kunderna, tillägger han.

dan.lucas@dn.se "

"Fakta. Biometri
Computer Sweden

Biometriteknik används för att med hjälp av avläsning av en persons unika kännetecken öppna saker och logga in. Det kan handla om att läsa fingeravtryck, ögats iris, ansiktet eller rösten. Tekniken finns redan, men tillväxten på marknaden har bara börjat.

I en rapport häromåret, som Computer Sweden skrev om, spåddes det att det år 2020 kommer att finnas nästan fem miljarder prylar som har biometriska verktyg för att känna igen användaren.
Joakim Bornold, sparekonom på nätbanken Nordnet.

Verkligheten har kommit i kapp företaget. "

DN TISDAG 19 SEPTEMBER 2017

”Systemet fungerar inte som det är tänkt”

"Det svenska premiepensionssystemet leder inte till aktiva val. Så gott som alla som nu går in i systemet låter Sjunde AP-fonden ta hand om pensionssparandet. Det framhåller amerikanske topp-ekonomen Richard Thaler som vill reformera systemet.

– Premiepensionssystemet fungerar inte längre som det var tänkt. Vid starten valde de allra flesta att placera sitt pensionssparande i fonder. Men nu är det färre än 0,5 procent av de nyinträdande i systemet som gör ett aktivt val, säger Richard Thaler som är professor vid Chicagouniversitetet.

Han är ett världsnamn inom beteendeekonomi, där psykologi och ekonomi möts, och nämns ofta som en tänkbar ekonomipristagare. Nu är Richard Thaler i Sverige för att diskutera tänkbara reformer inom premiepensionssystemet.

– Systemet med valfrihet inom det svenska pensionssystemet håller på att avskaffa sig själv. Om det fortsätter som nu kommer Sjunde AP-fonden att bli helt dominerande. Det beror inte på politiska beslut, utan på att pensionsspararna föredrar att vara passiva, framhåller han. Ändå har antalet fonder i systemet ökat starkt och är nu uppe i nära 900. Men just detta gör det allt svårare med aktiva val, poängterar Richard Thaler.

– Vilken restauranggäst kan välja från en så lång vinlista? frågar han. Motsvarigheten till husets vin är i så fall Sjunde AP-fonden, som har blivit där allt fler hamnar. Enligt Richard Thaler beror det i huvudsak på två grupper. Det är dels de oinformerade som helst avstår från att välja, dels är de välinformerade som ser den höga avkastningen i denna statliga ickevalfond.

– Sjunde AP-fonden har under en längre tid överträffat världsindex för aktier, vilket är mer än vad andra kan visa upp. Därför ser de flesta ingen anledning att göra något annat val, betonar Richard Thaler.
Men orsaken till Sjunde AP-fondens höga avkastning är att risktagandet är relativt högt. Man har en stor andel aktier, jämfört med andra tillgångar, och dessutom en relativt hög skuldsättning.
Detta ger en hävstångseffekt som förbättrar resultaten i goda tider, men som i en krissituation också riskerar att förvärra förlusterna.
– Pensionsspararna känner nog inte till vilka risker som finns hos Sjunde AP-fonden. Om de visste mer, kunde detta påverka deras val, framhåller Richard Thaler.

Han presenterar en beräkning som visar att hävstången skulle leda till stora förluster för Sjunde AP-fonden vid en global finanskris, liknande den för cirka tio år sedan. Det skulle ta lång tid för pensionssparandet att repa sig efter detta.

Richard Thaler skisserar ett förändrat pensionssystem där man i stället kan välja mellan några få fonder. Hävstången i Sjunde AP-fonden skulle också begränsas. Resultatet blir i så fall större överblickbarhet och samtidigt lägre risk för pensionsspararna, anser han.

Avkastningen i Sjunde AP-fonden skulle dock på kort sikt bli lägre och dess vd Richard Gröttheim går emot Richard Thalers förslag:
– Följden skulle bli lägre pensioner än vad som nu kan åstadkommas. Risknivån i PPM-systemet är inte så hög, om man beaktar att pensionsspararna också har sin allmänna pension och ofta – vid sidan av denna – även andra tillgångar.

I politiken finns också skilda uppfattningar, där regeringen vill se justeringar i premiepensionssystemet medan alliansparterna slår vakt om nuvarande valfrihet.

Inom den parlamentariskt sammansatta pensionsgruppen, som övervakar systemet, har man svårt att komma överens om förändringar av det slag som Richard Thaler är inne på.

johan.schuck@dn.se "

"Fakta. Richard Thaler

Professor vid Chicagouniversitetet.
Ledande namn inom beteendeekonomi som kombinerar psykologi och ekonomi.

En av pionjärerna bakom ”nudging”, teorin om hur man kan knuffa människor i viss riktning för att påverka deras val, till exempel av pensionsfonder.

Född 1945 i New Jersey, USA. "

DN TISDAG 19 SEPTEMBER 2017

" Sveriges export går starkt framåt

Det är bra drag i svensk export. Första halvåret i år ökade värdet på exporten av varor med 12 procent. Bättre omvärldskonjunktur och högre priser på energi och mineraler ligger bakom.

Att världskonjunkturen och framför allt Europa är på uppgång syns i svensk exportstatistik. Första halvåret i år ökade Sveriges export av varor och tjänster med 8,4 procent första halvåret i år, enligt färsk statistik från Kommerskollegium. Allra mest ökade exporten av varor, som steg med tolv procent i värde. Mätt i volym var ökningen 4 procent.

Den stora skillnaden mellan volym och värde beror på att vissa exportörer har fått mer betalt för sina produkter när priset på olja och råvaror har ökat. Det är särskilt tydligt om man tittar på energivaror. Exporten av energivaror minskade med 3,5 procent i volym första halvåret i år. Men i värde steg den med 35,1 procent. Även i exporten för mineralvaror syns en klart högre uppgång i värde än volym.

– Det har att göra med att priset på olja och mineraler har gått upp. Det gör att företagen kan ta ut ett högre pris och värdet på exporten ökar, konstaterar Petter Stålenheim, ämnesråd på Kommerskollegium med inriktning på ekonomisk analys och handelsstatistik.

Sett i ett historiskt perspektiv är det bra fart på svensk export för närvarande. I volym gick den upp inom i stort sett alla varugrupper, med undantag för energivaror. Allra mest ökade exporten av verkstadsvaror, som också är Sveriges viktigaste exportområde och står för 46,1 procent av svensk export. Exporten ökade till alla världsdelar, utom Afrika. Allra mest ökade den till Asien och Oceanien.

Sett i relation till andra länder hör den svenska exportutvecklingen till de starkaste. Andra kvartalet i år var det bara Finland bland jämförbara länder som hade en starkare exportökning. Sveriges viktigaste handelspartner är utan konkurrens Europa, hit gick 74 procent av svensk varuexport första halvåret. Mätt i värde stod Europa för 59 procent.

Det är också från Europa som Sverige importerar mest, 85 procent av importen kom från Europa. Totalt sett ökade importen av varor och tjänster med 10 procent.

Den svenska exporten står för en viktig del av svensk ekonomi. Av de 1,3 procent som BNP ökade med andra kvartalet i år jämfört med föregående kvartal stod exporten av varor och tjänster för 1 procentenhet.

Och det finns signaler om att exporten kan fortsätta gå bra. Exportchefsindex, som tillfrågar chefer inom exportindustrin om framtidsutsikter, uppgick till 58,9 det tredje kvartalet i år. När indexet ligger över 50 innebär det att fler tror på en förstärkning av exporten än en försvagning.

marianne.bjorklund@dn.se "

"Fakta. Europa vår viktigaste handelspartner

Sveriges största handelspartner är Europa. Första halvåret i år gick 74 procent av exporten till Europa, 10 procent till USA och 13 procent till Asien.
85 procent av importen kom från Europa, runt 10 procent från Asien.
Verkstadsvaror står för 46,1 procent av svensk export. Näst störst är exporten av kemivaror som står för 13,4 procent.
Källa: Kommerskollegium "

DN TISDAG 19 SEPTEMBER 2017

"Stressade människor söker vård av rädsla för demens

En ny grupp patienter, personer mellan 50 och 65 år, har börjat söka sig till vården för att de är oroliga för att ha drabbats av demens. De har svårt att minnas och missar saker. Men oftast är det stress och inte demens som ligger bakom problemen.

Marie Eckerström, forskare och psykolog på Minnesmottagningen på Sahlgrenska universitetssjukhuset i Göteborg har i sin doktors-avhandling tittat närmare på en allt vanligare grupp som besöker mottagningen.

Det är i sammanhanget yngre personer mellan 50 och 65 år som söker vård för olika minnesproblem, men som ändå får normala resultat på minnestester. I dag utgör de en tredjedel av dem som kommer till mottagningen. Den nya gruppen av yngre patienter med självupplevda minnesbesvär ökar även internationellt.

Marie Eckerström har följt ett hundratal av dessa patienter under i genomsnitt fyra års tid.

– De känner inte igen sig själva och tycker att de inte klarar av sitt jobb på samma sätt som innan. De glömmer vad de ska göra, glömmer bokade besök. Många beskriver att de missar saker, säger Marie Eckerström.

I många fall misstänker patienterna att de drabbats av en begynnande demens.
– Vi genomför då en utredning med omfattande neuropsykologiska tester, och gräver verkligen djupt. Men det händer ofta att vi inte kan

bekräfta problemen trots att de själva upplever stora problem i sin vardag.

När Marie Eckerström och hennes kollegor letar vidare i patienternas bakgrund och vardag hittar de ofta andra orsaker till minnesproblemen.

– Undersöker man vidare så finns det ofta berättelser om tidigare sjukskrivningar på grund av stress, och ibland depressiva problem. Det är ganska sällan de bara har minnesproblemen, det finns oftast någonting mer där.

När patienterna gör undersökningarna i lugn och ro på mottagningen så får de bra resultat.

– Själva kan de ge många exempel på när minnet inte har fungerat. Men när vi gör en undersökning i en lugn miljö och de får koncentrera sig, så fungerar det bra, säger Marie Eckerström.

När patienterna sedan är ute i sin vardag och är i en miljö med en massa ljud och andra sinnesintryck runt omkring dem så kommer minnesproblemen igen.

– Det är typiskt för den stressrelaterade minnesproblematiken. Det handlar oftast inte om några konstanta problem, utan påverkas av vilken situation personen befinner sig i.

Människor som har stressrelaterade minnesproblem har oftast egentligen inte problem med minnet, utan snarare koncentrationsförmågan och uppmärksamheten, menar Marie Eckerström. Vårt arbetsminne, där vi först ska hantera information innan vi kan lagra in den, är känsligt för stress.

Långvarig stress kan dessutom ha en bestående effekt på hjärnans funktioner, förklarar Marie Eckerström.

– Det finns de som varit sjukskrivna för utmattningssyndrom tidigare, och som kanske aldrig riktigt kommit tillbaka rent kognitivt trots att det var många år sedan.

Den nya gruppen patienter är ofta högutbildade och i åldern 50–65 år, så de flesta jobbar samtidigt som de kan ha en stressig tillvaro privat. Till exempel för att de måste ta hand om en sjuk förälder.
– Det kan exempelvis vara en demenssjuk förälder, och det gör att de är oroliga för den här typen av sjukdomar och tolkar sina egna problem som en signal på att de själva har drabbats.

När Minnesmottagningen kan konstatera att patienternas problem troligen är relaterat till någonting annat än demens, till exempel stress, så är de inte mottagningens målgrupp längre. Risken finns att patienterna då hamnar mellan stolarna i den stora vårdapparaten.
– Då remitterar vi tillbaka dem till primärvården där de oftast kommer ifrån. Många har ju valsat runt mellan olika ställen eftersom det inte finns särskilt många specialistmottagningar för stressrelaterade problem. Vi upplever att de här patienterna faller mellan stolarna.

Till saken hör dock att en av tio personer i Marie Eckerströms studie av patienter med självupplevda svåra minnesproblem utvecklar en demens under uppföljningstiden. Det är en låg andel, men en något högre andel än hos befolkningen i övrigt.
– Delvis bekräftar det vår hypotes om att subjektivt upplevda minnesproblem kan ha en betydelse för framtida demenssjukdom. Men det gäller en väldigt liten grupp.

Minnesmottagningen gör även ryggvätskeprov. Bland dem med avvikande värden för tre särskilda biomarkörer var risken för att utveckla demens fördubblad.

Så det kan finnas ett visst fog att misstänka demens om du börjar glömma saker. Men det gäller också att komma ihåg att hjärnan är ett känsligt organ.

– Någonstans börjar ju symtomen på demens och det är rimligt att man själv känner av dem. Men hjärnan är väldigt känslig för saker som stress, sömnbesvär, alkohol, depression och den miljö vi befinner oss i med olika ljud och stimuli. Är man orolig över att ha drabbats av en demenssjukdom kan man försöka påverka de faktorerna först. Det är ju trots allt sjukdomar som är väldigt ovanliga i yngre ålder, säger Marie Eckerström.

anton.kasurinen@dn.se "

"Demens. Det är få under 65 år som drabbas
Vid demens får man svårt att minnas och tolka sin omgivning, och man blir gradvis sämre. Funktioner som brukar drabbas är bland annat förmåga att tänka, planera, att hitta i miljön, att tala och förstå språket.

Den vanligaste typen av demens är Alzheimers sjukdom. Tidiga tecken är ofta svårighet att prata, oro, nedstämdhet och oföretagsamhet. Senare i sjukdomen får man svårare att utföra praktiska sysslor och problem med att hitta. Ibland kan personen bli aggressiv och misstänksam.

Runt 160 000 människor i Sverige har en demenssjukdom. Omkring 9 000 av dem är under 65 år. Man räknar med att cirka 25 000 personer insjuknar varje år.

Marie Eckerströms studie har genomförts inom ramen för Gothenburg MCI study vid Sahlgrenska Akademin.

Källa: Demensförbundet, Vårdguiden. "

DN TISDAG 19 SEPTEMBER 2017

"Lämna inte staden till nazisterna

I söndags demonstrerade nazister olovligt i Göteborg. Till den judiska högtiden jom kippur har de fått tillstånd. Varför då? Anita Goldman minns en friare stad.

”Vi varken får eller kan väga in symbolfrågor när vi ger tillstånd”, säger chefen för Göteborgspolisen som svar på kritiken över att nazister ges tillstånd att marschera genom centrala Göteborg och alldeles invid synagogan på självaste jom kippur, den mest heliga dagen i den judiska kalendern (den 29–30 september). Efter protester och JO-anmälningar har polisen i Göteborg nu producerat ett flygblad där de uppmanar nazisterna att inte demonstrera taktfast med fanor eller gemensamma hälsningsrop, ”som vid en samlad bedömning skulle kunna kopplas till demonstrationsformer och uppträdande vid nationalsocialistiska demonstrationer under 1930- och 1940-talen”.

Jag vet inte om jag skall skratta eller gråta. Vad vill polisen att jag skall ”koppla till” när nazisterna marscherar förbi den synagoga som är så starkt förbunden med min uppväxt i Göteborg? Kanske till Sverige 2017, där judar skall sitta och huka av rädsla och obehag i synagogan på jom kippur? Tycker Göteborgspolisen att de inte skall vara rädda för att polisen är där? En polis säger att ”det handlar om att reducera brott innan dessa begås”. Som om nazismen i sig inte är ett brott mot mänskligheten. Nazismen är inte en symbolfråga och inte en åsiktsinriktning, en idé om samhället och människan bland många andra. Nazister utgör per definition, i varje ögonblick, uniformsklädda eller inte, demonstrerande eller inte, ett hot mot grupper som judar, homosexuella, romer. De *är* hets mot folkgrupp.

De behöver inte slåss eller mörda för att utgöra ett hot. Bara tanken att stå på gatan invid min barndoms synagoga och se nazister marschera förbi, får min mage att pumpa panik ut i hela blodomloppet. Det som är en ”symbolfråga” för Göteborgspolisen är högst påtagligt för mig.

Det var i Göteborg jag demonstrerade för första gången i mitt liv. Min far tog mig med till Torgny Segerstedt-monumentet på Vasaplatsen. Det var 1967 och vi skanderade ”Öppna Akabaviken”. Egyptiska flottan hade blockerat israeliska fartygs tillgång till Röda havet i det som skulle bli upptakten till 1967 års krig. Om detta förstod jag inte mycket, jag hade just fyllt fjorton år. Om Torgny Segerstedt visste jag däremot mer, han var min fars stora idol.

Pappa hade kommit till Göteborg som nygift, han var född och uppvuxen i Malmö. Han återkom ständigt till 30-talets Malmö, antisemitismen och de tyskvänliga lärarna, till exempel han som – när min far vid en provskrivning klagade över att det var så varmt invid det öppna fönstret – svarat att ”Goldman som gått i öknen i fyrtio år skall väl tåla lite svensk försommarvärme”. Pappa tog studenten vid Spyken i Lund, året innan hade han relegerats från Malmö allmänna läroverk för att han delat ut Ture Nermans antinazistiska tidning Trots Allt på skolgården. Det var i Malmö synagoga som pappa mötte mamma, som just flytt över sundet från Danmark med en fiskebåt.

Jag tror att pappa upplevde flytten till Göteborg som en ny frisk fläkt. I Göteborg fanns inte endast Torgny Segerstedts anda bevarad i Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning, som pappa prenumererade på till dess sista sorgliga sorti. När Karl Gerhard uppträdde på Lorensbergsteatern satt pappa och mamma på första parkett. Skåne låg nära kontinenten och Tyskland, men Göteborg vätte mot England. I Göteborg var man liberal och jag sattes – som snart sagt alla judiska barn – på Samskolan, där man kanske var först i landet med att slopa kristendomsundervisning och i stället hade religionskunskap.

Pappa var en hängiven folkpartist och kände också starkt för det judiska. De två tillhörigheterna hängde ihop i hans värld. Man skulle värna och vara solidarisk med det judiska arvet, men vara liberal och human, inte en bokstavstrogen ortodox. Att vi skulle besöka synagogan på jom kippur var självklart, även om föräldrarna inte var troende. Det var det enda tillgängliga sättet att uttrycka sin judiskhet på den tiden, då det fanns inte några judiska församlingar, utan mosaiska. Vi var en slags marginella kulturmosaiker långt innan multurkulturalismens och sedan kulturidentiteternas heta tidevarv.

Nu är det många år efteråt, vi har stolta judiska församlingar, judisk kultur intar huvudstadens finaste scener, minnesdagar för Förintelsen där statsministrar och kungligheter närvarar och israeliska författarbesök med rockstjärnestatus. Det finns en helt annan självmedvetenhet, vi är en del av en kulturell mosaik och inga längre mosaiker. Pappa hade gillat förändringarna.

Eller var förändringarna kosmetiska? Vad har hänt med den liberala Göteborgsandan? Om polisen inte har vett nog av avstyra denna styggelse, kan jag bara vädja till göteborgarna att inte lämna stadens centrum till nazisterna. Stå vid marschvägen, stå där i mängder. Det gör detsamma vad det står på plakaten, kanske kan ni kopiera Segerstedts ord inskrivna vid sockeln på monumentet i Vasaplatsen; ”De fria fåglarna plöja sin väg genom rymden. Många av dem nå kanske ej sitt fjärran mål. Stor sak i det. De dör fria.”

Anita Goldman "

DN TISDAG 19 SEPTEMBER 2017

"SD kan bli vågmästare i Stadshuset

Moderaterna och Miljöpartiet backar kraftigt, Sverigedemokraterna har mer än fördubblat sitt stöd och skulle få en vågmästarställning i Stockholms stadshus om det vore val i dag. Det visar DN/Ipsos väljarbarometer ett år före valet.

– Vi ser ut att vara på väg mot en situation i Stockholms kommunfullmäktige som påminner om dagens riksdag. Det talar för att det blir en besvärlig situation, mycket kan hända fram till valdagen men om dagens opinionsläge står sig tappar de rödgrönrosa sin majoritet, säger Ipsos analyschef David Ahlin.

De rödgrönrosa samlar tillsammans 46 procent jämfört med 50 procent i valet 2014. De har i dag 53 av 101 mandat i kommunfullmäktige. Allianspartierna samlar tillsammans 43 procent, ungefär oförändrat jämfört med 2014 års valresultat.
– Det har varit ett händelserikt år i rikspolitiken med stora opinionsskiften, det slår igenom även i kommunalvalet i Stockholm.

Om det vore val i dag så har två partier – Centern och Sverigedemokraterna – mer än fördubblat sitt stöd, samtidigt som Moderaterna och Miljöpartiet har gått kraftigt tillbaka. Väljarbarometern indikerar att det kan bli ett ganska dramatiskt val för flera partier, säger David Ahlin.

Stödet för Moderaterna i kommunvalet skattas till 21 procent, en minskning med 6 procentenheter jämfört med valresultatet. Samtidigt ökar stödet för Centerpartiet från valresultatet 4,7 procent till dagens 11 procent.

– Det är intressant att titta på en historisk jämförelse: När det gäller M får vi gå tillbaka till 1970 för att hitta ett sämre resultat, C har haft ett oerhört svagt stöd i Stockholms stad, ofta under 4 procent, senast de hade ett bättre resultat var 1976.

En Annie Lööf-effekt?
– Det är bara en hypotes, men jag tror att Centerns lokala företrädare i Stockholm fortfarande är okända för de flesta. Stockholmscentern dras med av framgångar på riksplanet och har möjlighet att göra sitt bästa val sedan 1970-talet. Det motsvarande gäller för M, det som har hänt på riksplanet skadar och slår mot Moderaterna i Stockholm, säger David Ahlin.

Stödet för Liberalerna skattas till 9 procent, oförändrat. Även stödet Kristdemokraterna är oförändrat, 2 procent.

Socialdemokraterna får 22 procent i DN/Ipsos undersökning, även det oförändrat jämfört med valresultatet.

– S har under en ganska lång tid legat rätt stabilt strax över 20 procent, i valet 1970 fick de 42,5 procent av rösterna i Stockholms stad. Miljöpartiet får 7 procent jämfört med valresultatet 14,3 procent.

– MP är det parti som har tappat mest sedan valet, stödet har halverats på tre år. Rikspolitiken är säkert en faktor även här, men man kan inte helt bortse ifrån att det finns en del väljare i Stockholm som har koll på den lokala politiken. Men det är svårt att spekulera i hur stor kännedom det finns om vad politikerna uträttar lokalt, säger David Ahlin.

Stödet för Vänsterpartiet skattas till 13 procent, klart över senaste valresultatet som var 8,9 procent.

– V är just nu 4 procent över valresultatet, om de kan hålla i det kan de göra ett mycket bra val, 13 procent är bättre än något val sedan 1973, säger David Ahlin.

Sverigedemokraterna får 11 procent av rösterna i väljarbarometern. Jämfört med valresultatet 5,2 procent har stödet för SD mer än fördubblats och partiet skulle få en vågmästarställning i Stadshuset.

– Om vi får en situation där varken de rödgrönrosa eller alliansen lyckas bilda majoritet ökar möjligheterna att en annan konstellation av partier tar över. Det ser ut som om FI och KD försvarar sitt stöd, men om de kommer in eller inte blir intressant för frågan om vad det kan bli för ny koalition i Stadshuset, säger David Ahlin.

mia.tottmar@dn.se "

DN TISDAG 19 SEPTEMBER 2017

"Södermalmsborna mest röstningsbenägna i kyrkovalet

Nästan dubbelt så många Stockholmare röstade i årets kyrkoval – hela 21,3 procent. På Södermalm som toppar röstlistan gick tre av tio kyrkomedlemmar till valurnan.

Årets kyrkoval lockade rekordmånga stockholmsröster visar första preliminära valresultatet. Cirka 21,3 procent av alla röstberättigade lade sin röst, jämfört med 18,2 procent i riket. Förra valet var valdeltagandet bara 12,2 procent i stiftet.

– Det har varit en otrolig mobilisering från alla läger och vi har sett ett stort intresse i våra sociala mediers flöden. Kyrkovalet har länge varit en strykpojke, ”det glömda valet”, därför har det varit glädjande att faktiskt se folk köa i år, säger Pär Sandberg, stiftskommunikatör.
På tio i topp-listan över landets mest röstbenägna församlingar återfinns samtliga på Södermalm; Maria Magdalena, Högalid, Sofia och Katarina, liksom även Skarpnäcks församling.

– Många på Södermalm är ju samhällsengagerade, där bor många lärare, journalister och kulturarbetare. Kanske vill man i tider av oro när friheten inskränks på många håll göra sin demokratiska röst hörd. Det är också riksdagsval om ett år.

Centerpartiet och Sverigedemokraterna är störst valvinnare och fördubblar mandaten i stiftsfullmäktige. Borgerligt alternativ däremot halverar sina mandat. Både Socialdemokraterna och Partipolitiskt

obundna ökar. Resultatet är preliminärt och fastställs först i början av oktober.

jessica.ritzen@dn.se "

"Socialdemokraterna 28 (26),
Borgerligt alternativ: 12 (23),
Centerpartiet: 8 (3),
Fria liberaler i Svenska kyrkan: 4 (4),
Frimodig kyrka: 2 (2),
Gröna kristna: 1 (–),
Kristdemokrater i Svenska kyrkan: 2 (4),
Miljöpartister i Svenska kyrkan: 2 (6),
Partipolitiskt obundna: 17 (11),
Sverigedemokraterna: 7 (4),
Vänstern i Svenska kyrkan: 6 (6),
Öppen kyrka: 2 (2).

Mandatfördelning stiftsfullmäktige, preliminär. Resultat i förra valet inom parentes. "

DN TISDAG 19 SEPTEMBER 2017

"Viktor Barth-Kron: De stora partiernas tid är förbi i Stockholm

Häromveckan publicerade Anders Ygeman, ordförande för Socialdemokraterna i Stockholm, en bild där man firade med tårta. En mätning hade visat att S nu var största parti i Stockholmsregionen, för första gången på mycket länge.

Firandet såg dock mer pliktskyldigt än vilt ut, och det var inte svårt att förstå varför. När siffrorna nu bekräftas i DN:s mätning för kommunalvalet i Stockholms stad blir det ännu tydligare varför titeln nås med kraftig bismak:

Det är inte Socialdemokraterna som har passerat Moderaterna. Det är Moderaterna som har passerat Socialdemokraterna, på sin raska väg ned i källaren. S står kvar på valresultatets 22 procent. DN/Ipsos mätning ger också den tydligaste indikationen hittills på att det sittande rödgrönrosa styret är på väg att förlora sin majoritet i Stadshuset. Sverigedemokraterna fortsätter att vara svagare i Stockholm än nationellt, men nu på en så hög nivå att en vågmästarställning ser smått bergsäker ut.

Vänsterpartiets uppgång över de senaste åren är ihållande och anmärkningsvärd, men motsvaras av Miljöpartiets opinionsmässiga magplask. Liknande gäller för mätningens verkliga raket, Centerpartiet.

Efter 1970-talet har Centern i bästa fall varit ett randfenomen i huvudstadspolitiken, men stormar nu upp i Fälldinsiffror i Stockholms

stad. Säkert finns här en och annan väljare som uppskattar Stockholmscenterns envetna kamp för skyskrapor och cykelbanor, men den nyktra tolkningen är att den stora tillströmningen kommer från liberalt sinnade moderatväljare. Alltså den grupp som är missnöjda med utvecklingen i rikspolitiken.

Ännu säkrare är att Liberalerna, som varit långt starkare i Stockholm de senaste decennierna, känner stigande frustration över att inte själva få ta del av tillflödet.

Blir det då en lika besvärlig situation som i riksdagen? Knappast. I lokalpolitiken är prestigen mindre och kraven på att faktiskt få ihop fungerande majoriteter större. Runtom i länet finns en stor bredd av brokiga koalitioner, och i landstinget har alliansen ett utvecklat samarbete med Miljöpartiet.

I ett annat avseende föregår Stockholm förmodligen rikspolitiken. Fortsätter den breda trenden i opinionen står en sak klar: Stockholm har inte längre några stora partier. Varken S eller M kan längre vara dominanten som mindre partier kretsar kring. Vilket i sig lär bidra till att luckra upp den mentala blockpolitiken.

Det Stockholmspolitiska valåret 2018 blir helt klart spännande – i alla fall veckorna efter valet.

viktor.barth-kron@dn.se

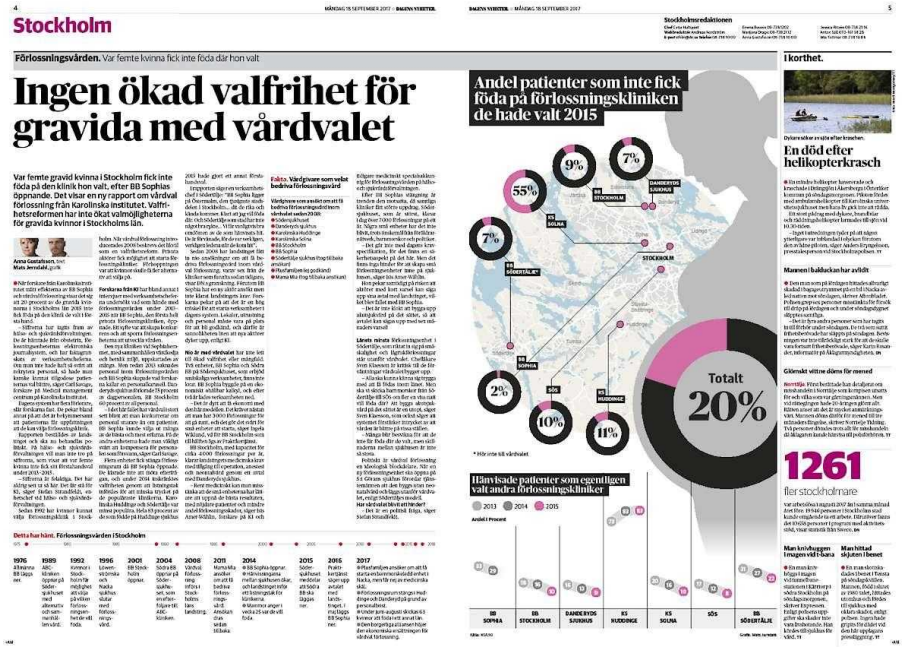

Stockholm

Förlossningsvården. Var femte kvinna fick inte föda där hon valt

Ingen ökad valfrihet för gravida med vårdvalet

Var femte gravid kvinna i Stockholm fick inte föda på den klinik hon valt, efter BB Sophias öppnande. Det visar en ny rapport om vårdval förlossning från Karolinska institutet. Valfrihetsreformen har inte ökat valmöjligheterna för gravida kvinnor i Stockholms län.

Andel patienter som inte fick föda på förlossningskliniken de hade valt 2015

Totalt 20%

Hänvisade patienter som egentligen valt andra förlossningskliniker

I korthet.

En död efter helikopterkrasch

Mannen i baldackan har avlidit

Gråtarkt vittne döms för mensed

1261 fler stockholmare

Detta har hänt. Förlossningsvården i Stockholm

DN TISDAG 19 SEPTEMBER 2017

" Ella Bohlin håller fast vid kritiserat vårdval

Efter KI:s utvärdering av vårdval förlossning upprepar Socialdemokraterna sitt krav på att modellen skrotas. Ella Bohlin (KD) säger att alliansen håller fast vid vårdval förlossning som bör utvecklas. ”Utan vårdvalet hade aldrig BB Sophia kunnat starta, säger Ella Bohlin.

När Karolinska institutet utvärderat valfrihetsreformen vårdval förlossning, och effekterna av BB Sophia pekar forskarna på flera

svagheter. 20 procent av kvinnorna får inte sitt förstahandsval, och det är bekymmersamt att så många får intryck av att de kan välja, vilket DN berättat. Socialdemokraterna i Stockholms läns landsting har länge varit kritiska mot vårdval förlossning, och har gjort det till ett vallöfte att lägga ner modellen.

– Den borgerliga alliansen har försvarat vårdval förlossning med att valfriheten ökar. Nu har vi en vetenskaplig utvärdering som visar att det inte stämmer. Det är politiska beslut som har skapat förlossningskrisen i Stockholm med dålig kapacitet och dålig arbetsmiljö. Alliansen låter systemet gå före patienten. Den borgerliga alliansen är svaret skyldig till varför den håller fast vid en modell som inte fungerar, säger Erika Ullberg (S), oppositionslandstingsråd.

Bortsett från BB Sophia har inga nya vårdgivare kommit till inom vårdvalssystemet på nio år. BB Sophias representanter gav under intervjuer med forskarna uttryck för att det inte var möjligt att gå runt ekonomiskt för en liten klinik. Vårdvalsmodellen ställer dessutom så höga krav på vårdgivarna att det är liten sannolikhet att nya aktörer klarar kraven för att bedriva vårdval förlossning, enligt KI.

Ansvariga landstingsrådet Ella Bohlin (KD), håller dock inte med om slutsatserna i rapporten.
– Det viktigaste argumentet för vårdvalet är möjligheten att välja vårdgivare. Vi ser också att det är en bra upphandlingsform, som vi vill utveckla. Upphandling enligt LOU har stora nackdelar, säger Ella Bohlin.

Enligt KI är det bekymmersamt att så många inte får sitt förstahandsval. Hur ser du på det?

— Jag tror att det behövs mer information, genom mödravårdcentralerna, om vilka vårdgivare man kan välja.
Ella Bohlin pekar på att vårdvalet gjorde det möjligt för BB Sophia att starta.
— Utan vårdvalet hade vi aldrig fått uppleva BB Sophia, säger Ella Bohlin.

BB Sophia fick inte ekonomin att gå ihop och lade ner efter bara två år. Tycker du att det var en lyckad verksamhet?
— Med tanke på vårdinnehållet och den kvalitet de hade, så var det lyckat. Sedan hade de ett märkligt hyresavtal, säger Ella Bohlin.
Hennes förhoppning är att höjningen av den ekonomiska ersättningen för vårdvalet ska göra att fler vårdgivare vill driva förlossningsvård.
– Jag ser då att det sker småskaligt, med förlossningsenheter inne på inne på sjukhusen.

Ni har styrt landstinget i 11 år. Varför har inte alliansen startat en sådan verksamhet?

– Vi vill genom vårdvalet ge fler vårdgivare möjlighet att komma in. Den offentliga kommer inte att klara att driva all vård.
Erika Ullberg säger att valfriheten är viktig, och att alla först och främst ska känna sig trygga med att kunna föda i Stockholms län.

– Kvinnor i Stockholm har långt innan vårdvalet kunnat välja var de vill föda och mångfalden var större innan experimentet. Vi vill starta små enheter på sjukhusen, och starta ett BB Stockholm på södra sidan. Det går utan ett stelbent vårdvalssystem, säger Erika Ullberg.

anna.gustafsson@dn.se "

DN TISDAG 19 SEPTEMBER 2017

"Alliansen analyserar vinstbegränsning

Den borgerliga alliansen i Stockholms läns landsting gör en egen konsekvensutredning av vinstbegränsning i sjukvården. ”Kan bli det största hotet mot sjukvården i modern tid”, säger finans-landstingsrådet Irene Svenonius (M).

För skola och omsorg meddelade regeringen i början av september att vinsttaket för välfärdsföretag föreslås hamna på sju procent. När det gäller sjukvården är beskedet från regeringen att frågan ska utredas vidare, för att vara klar i juni. Men den borgerliga alliansen i Stockholms läns landsting vill inte vänta på besked, utan tillsätter nu en egen konsekvensutredning av hur en vinstbegränsning kan slå i landstinget med störst andel privatiserad vård.

— Vi kommer att yttra oss över slutbetänkandet, och vi avstyrker förstås. Men vi vill också veta hur det skulle påverka invånarna, våra patienter, de privata vårdgivarna och hela vår egenregiproduktion om det införs ett vinsttak enligt Reepalu-förslaget. En vinstbegränsning kan bli det största hotet mot sjukvården i modern tid. Vi måste gå på djupet så att vi kan mildra effekterna. Vad innebär det för landstinget om dessa vårdgivare försvinner, om vi måste ta över vården? säger Irene Svenonius (M), finanslandstingsråd.

Beskedet från den borgerliga alliansen är att landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag att utreda effekterna. Förhandsbeskeden från regeringen har varit att en sjuprocentsgräns inte är aktuell för sjukvården, utan att vinstbegränsningen ska kunna göras på annat sätt. Men enligt den borgerliga alliansen i landstinget där en tredjedel av hälso- och sjukvården utförs av privata aktörer har redan diskussionerna om vinster i välfärden haft en påverkan.

— Det finns ingen analys av hur det här påverkar patienterna och branschen. Men vi ser redan hur utredningen har lagt en våt filt över branschen. Vi behöver fler som är med och bidrar och erbjuder hälso- och sjukvård, inte färre. Vi ser att branschen nu håller andan och väntar på tydliga besked om vad som kommer att hända. Och vi är bekymrade för patienterna, säger Anna Starbrink (L), sjukvårdslandstingsråd.

Enligt landstingsråden kommer utredningen att utgå från Reepalus siffror, men också utgå från olika nivåer och scenarier. I januari 2018 ska utredningen vara klar.

— Då kan ju vi också föra in kunskaper i regeringens utredning. Vi vill ju vara med och påverka den, säger Irene Svenonius.

anna.gustafsson@dn.se "

"Fakta. Hälso- och sjukvård i Stockholms läns landsting

En tredjedel av hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting utförs av privata vårdgivare.

Av länets 209 vårdcentraler drivs 142 i privat regi. 1,2 miljoner patienter är listade hos en privat vårdcentral.

Cirka 60 procent av alla 4,1 miljoner besök i primärvården sker hos privata aktörer. "

DN ONSDAG 20 SEPTEMBER 2017

"Biblioteken kan inte vara till för alla, alltid

En majoritet av alla bibliotekarier har upplevt oro på jobbet de senaste två åren. En tredjedel bevittnar flera gånger i veckan allt ifrån vägran att följa bibliotekets regler till fylla och bråk. 22 procent av bibliotekarierna har också blivit hotade i samband med att de gör inköp. Rasister hör av sig via mejl, telefon och sociala medier och är aggressiva. De kommer in på biblioteken och river ned skyltar med ”invandrarvänliga” budskap och gormar sönder författaraftnar.

Det är förstås som de flesta av de tillfrågade i fackets enkät säger, att den här utvecklingen beror på att samhället har förändrats. Men det har även synen på bibliotekens uppgift.

Visst är det fint att kunna erbjuda läxläsning, juridisk hjälp, språkfika och allt annat. Men man ska också minnas att varje kvadratmeter bibliotek som frigörs för olika aktiviteter är en kvadratmeter mindre till böcker, och att möten mellan människor försvårar möten mellan människor och böcker. Prat och stök och stoj skapar en dålig läsmiljö. Vart ska då bokälskarna ta vägen? Och de barn och unga som behöver plugga och inte kan få studiero hemma eftersom de bor så trångt? Eller alla som bara är ute efter något så exklusivt som en stunds stilla lugn och tystnad?

Visionerna för den nya sortens bibliotek är ofta demokratiska mötesplatser, välkomnande vardagsrum och inkluderande allaktivitetshus. Lite som grekernas torg, fast inomhus eftersom vi har nordiskt väder. Men då är det ju just fler ställen där man kan vistas gratis som behöver upprättas. Psyk- och missbruksvården som måste bli bättre. Den överhopade socialtjänsten som måste tillföras resurser. Inte biblioteken som ska göras om, eller bibliotekarierna som ska behöva agera ordningsvakter. Biblioteken kan inte vara till för alla, alltid.

Bibliotekens stolta uppdrag är att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Det uppdraget motverkas och hotas på flera olika sätt, inte minst av rasister och nazister. Som filosofen Karl Popper konstaterade efter andra världskriget: Obegränsad tolerans leder till att toleransen går under. Det gäller i både liten och stor skala, och det gäller inte minst biblioteken.

lisa.magnusson@dn.se "

DN ONSDAG 20 SEPTEMBER 2017

”Vi investerar 40 miljarder kronor i samhällsbygget”

"Sedan vi vänt den borgerliga regeringens underskott till ett överskott kan vi nu göra kraftfulla investeringar i Sverige samtidigt som vi betalar av på statsskulden. Med höstens budget har vi investerat över 40 miljarder kronor i samhällsbygget – i vård, skola, omsorg och klimat, skriver Magdalena Andersson (S), Per Bolund (MP) och Ulla Andersson (V).

Sverige och svensk ekonomi befinner sig i ett nytt läge. Under tre år har vi satt investeringar i det hållbara samhällsbygget före ofinansierade och orättvisa skattesänkningar och i dag syns resultaten.

Den borgerliga regeringens underskott på 60 miljarder kronor 2014 har vänts till överskott på 40 miljarder både i år och för 2018. Prognoserna för kommande år är fortsatt positiva. Vi kan nu göra kraftfulla investeringar i Sverige samtidigt som vi betalar av på statsskulden.

Men för att Sverige ska vara ett land som håller ihop måste alla ta del av den starka utvecklingen. Trots den urstarka arbetsmarknaden kämpar många fortfarande med att hitta jobb. Stora insatser har gjorts för en bättre skola men alltjämt kvarstår en oacceptabel ojämlikhet i skolans förmåga att se till att alla elever uppnår en god kunskapsnivå.

Klimatpolitiken har förstärkts och Sverige rankas som överlägset bäst i EU när det gäller klimatarbetet, men om vi tillsammans ska klara klimatomställningen behöver vi höja ambitionerna ytterligare.

Samtidigt som 100 000 undersköterskor, lärare, barnskötare, hemtjänstpersonal och andra medarbetare i den kommunala sektorn har anställts sedan 2014 känner många fortfarande oro över om välfärden kommer att finnas där när de behöver den. Byggandet är på en historiskt hög nivå men många letar fortfarande efter bostad. Trots Sveriges långa historia av öppenhet, sammanhållning och fred drabbas även vi av terrorism, kriminalitet och ett mer osäkert närområde.

Detta är utgångspunkterna för den budgetproposition som regeringen lägger fram för 2018. Budgetpropositionen bygger på en överenskommelse mellan regeringspartierna och Vänsterpartiet.

Fler ska få jobb. Sedan 2014 har över 200 000 fler ett arbete att gå till, ungdomsarbetslösheten är den lägsta på 14 år och nästa år sjunker arbetslösheten under sex procent. Men många har fortfarande svårt att få jobb, särskilt de som inte gått ut gymnasieskolan eller är födda utanför Europa, trots att välfärden behöver anställa fler. Fler och enklare vägar till jobb måste byggas. Ett enhetligt stöd för att underlätta för arbetsgivare att anställa ersätter flera anställningsstöd.

Kunskapslyftet byggs ut. Ytterligare insatser görs för att stärka nyanlända och utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden. Sverige ska ha en jämlik kunskapsskola. Likvärdigheten och kunskapsresultaten ska stärkas för alla elever. Skolan har nu 20 000 fler anställda, förskolan har mindre barngrupper och skolresultaten har vänt uppåt men mycket återstår att göra. Vi går vidare med Skolkommissionens förslag för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling.

En miljard kronor avsätts 2018 för ett kompensatoriskt statsbidrag, utökas till 3,5 miljarder 2019 och till 6 miljarder kronor per år från och med 2020. Läslyftet förstärks och förlängs och förskoleklassen görs

obligatorisk. Åtgärder för att öka nyanlända barns deltagande i förskola ses över. Vi föreslår också ytterligare åtgärder för att få fler att utbilda sig till lärare och för att förbättra genomströmningen och kvaliteten i gymnasieskolan.

Sverige ska bli ett fossilfritt välfärdsland. Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland och klimat- och miljöarbetet förstärks därför ytterligare. Regeringen föreslår ett Industrikliv, för att minska industrins processrelaterade utsläpp av växthusgaser, samtidigt som Klimatklivet förstärks. Medlen till investeringsstöd för solceller fördubblas och förlängs för att nå 100 procent förnybar elproduktion.

Transportsektorns klimatutsläpp bör minska genom ett reduktionspliktssystem för drivmedel och ett bonus-malus-system för bilar. Användningen av elfordon och hållbara transporter ska stimuleras. Flyget beläggs i dag inte med bränsleskatt eller andra miljöskatter och en flygskatt bör därför införas. Vi investerar för att förebygga torka och vattenbrist, minska mängden plast i hav och natur samt satsar på Rent hav. Resurserna till miljö- och klimatpolitik har mer än fördubblats jämfört med under den förra regeringen.

Välfärden ska stärkas. Den positiva utvecklingen i Sverige där fler barn föds samtidigt som vi lever allt längre innebär att Sverige under överskådlig framtid behöver göra stora investeringar i välfärden. För att korta köerna i primärvården föreslår vi en patientmiljard.

Förlossningsvården förstärks, kvinnor ska vara trygga när de föder barn. Jämfört med förra årets budgetproposition ökar resurserna till sjukvården med närmare 5,5 miljarder kronor, det största tillskottet till sjukvården i modern tid. De tio välfärdsmiljarderna till kommunsektorn ökas till femton år 2019 för att sedan bli tjugo miljarder per år från och med 2020 så att fler kan anställas inom förskola, äldreomsorg och i socialtjänst.

Sverige ska vara tryggt. Samhället ska ha de resurser som krävs för att bekämpa brotten och deras orsaker. Det brottsförebyggande arbetet och civilsamhället ska stärkas. Anslagen höjs till bland annat Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Kriminalvården, SOS Alarm och Tullverket. Poliserna ska bli fler och bättre rustade i kampen mot brott. Terrorismen ska bekämpas.

Samhällsbygget ska vara rättvist. Sveriges framgångar ska komma alla till del, i hela landet. När Sverige står starkt ska det märkas i vardagen även för pensionärer, barnfamiljer och studenter. Ensamstående föräldrar får höjt underhållsstöd. Garantiersättningen och bostadstillägget höjs för människor med aktivitets- och sjukersättning.

Arbetslösa kommer att kunna ta lån till körkort så att möjligheterna till arbete förstärks.

Biståndet förstärks så att Sverige når målet på en procent av bruttonationalinkomsten 2018.

Vi kommer att sluta den orättvisa klyftan i beskattning mellan pension och lön fullt år 2020. Nästa år tas skillnaden bort för inkomster upp till omkring 17 000 kronor i månaden. För att ytterligare förbättra pensionärers ekonomiska situation genomförs också förbättringar i bostadstillägget. Nästan tre miljoner löntagare får skattereduktion för fackföreningsavgiften.

Sverige behöver framtidsinvesteringar – inte nedskärningar och skattesänkningar för dem som tjänar mest. Reformer som ger alla

möjlighet att delta på arbetsmarknaden och minskar klyftorna, ökar tilliten och stärker ekonomin. Den ekonomiska jämlikheten måste öka. Reformerna ökar människors inkomster i alla inkomstgrupper, med störst effekt i de lägre inkomstgrupperna och för kvinnor.

Det nya ekonomiska läget ska användas till att bygga Sverige starkare. Med denna budget har vi sammantaget investerat över 40 miljarder kronor i samhällsbygget – i vård, skola, omsorg och klimat. Sveriges ekonomiska styrka ska komma alla till del.

Magdalena Andersson (S), finansminister
Per Bolund (MP), biträdande finansminister
Ulla Andersson (V), ekonomisk-politisk talesperson "

DN ONSDAG 20 SEPTEMBER 2017

”Varför skulle jag döda min bästa vän?”

"Jonas, 12 år, pekades ut för mord och tvingades bort från sin familj. Han dömdes aldrig i domstol men spärrades in i flera år. Tungt medicinerad slet han ut sina tänder för att dämpa ångesten. Han tvångsbehandlades med elchocker och hamnade på rättspsykiatriska avdelningar bland rikets värsta brottslingar.
I dag är han 28 år och helt säker: Han dödade inte Daniel.

I slutet av augusti 2001 lämnar 12-årige Jonas Södertäljes polisstation för sista gången. Den tre månader långa förhörsprocessen är över. Han tror att han ska få komma hem till radhuset i Hovsjö. Hem till mamma. Han tror fel.

I stället undersöks Jonas av rättspsykiatrin i Huddinge. Personalen gör flera olika tester och ger honom en diagnos – ”övergående tics”. Hans ögon blinkar okontrollerat.

Socialtjänsten beslutar om en placering i Småland, långt hemifrån. Jonas gråter. Rädslan som gav honom frossa under förhören släpper inte. Den blir värre. Han ber att få komma hem.

Tårar och hemlängtan biter inte. Beslutet står fast: Jonas ska flytta till ett hvb-hem för pojkar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Ett litet rum med säng, skrivbord, garderob och blå väggar blir Jonas nya hem. Ibland låter personalen honom hälsa på familjen över en helg. Varje gång han måste åka tillbaka till Småland gråter han.

Under det kommande decenniet ska han komma att flyttas runt på många institutioner. Han blir en extremt besvärlig patient som ingen riktigt vill hantera. I dag säger Jonas själv:
– Jag ville inte vara aggressiv, jag var inte sån. Men jag behövde skapa en fasad för att klara av livet där inne.

○ ○ ○
Jonas är i dag 28 år gammal. Han är nervös när vi träffas. Det är första gången på länge som han pratar om vad som hände i Hovsjö för 16 år sedan. Men han tänker på bästisen, som hittades död med nästan 40 hugg i kroppen, varje dag.
– Det var alltid han och jag. Vi var lika varandra. Lika spralliga och busiga.

Jonas har länge tvekat inför att träffa oss.
Han har för första gången i sitt liv lyckats hitta ett fast jobb, en egen lägenhet, kompisar, en hund. Han tränar varje dag.

Jonas bor i en mellanstor stad i västra Sverige där ingen känner till hans historia. Egentligen vill han bara glömma allt och gå vidare. Men kanske kan hans erfarenhet vara till nytta. Kanske kan en granskning resultera i större rättssäkerhet framöver, funderar han.
– Jag minns precis allt och jag vet att jag inte dödade Daniel. Det var inte jag. Man har inte ihjäl folk bara sådär.

Det är första gången på många år som han säger det högt.
– Jag upptäckte honom när jag gick längs vägen, vi brukade vara där och leka ibland. Jag fick fullständig panik när jag förstod vad som hade hänt. Jag försökte hjälpa honom men jag skadade mig på fingrarna. Den saxhalva jag lyckades dra ur hans kropp kastade jag i väg, det visade jag ju för polisen sen.
– Men det var inte jag som dödade honom. Varför skulle jag döda min bästa vän?

○ ○ ○
Försommaren 2001 pratar polisen med lärare och klasskamrater. De berättar att Jonas och Daniel vet hur man retar gallfeber på folk.

De beskrivs som busiga, då och då störiga. Ibland yttrar Jonas konstiga ljud i klassrummet. En lärare har sett honom bråka med en skolkamrat en gång. När Jonas blir nervös eller pressad blinkar han ihärdigt, det händer att klasskamraterna retar honom för det. Men när läraren ska sätta ihop en grupp mogna elever för att skapa ordning i den ganska röriga klassen väljs Jonas ut.

Ingen kan vittna om att Jonas fått några ordent- liga raseriutbrott eller visat tecken på hotfull aggressivitet, trots upprepade frågor från polisen.

I förhör berättar Jonas att han kastat en studsboll mot Daniel en gång när de blev osams. När Daniel ringde och ville säga förlåt slängde han på luren.

Det är det värsta han kan komma på att de gjort mot varandra.
På hvb-hemmet i Småland växer Jonas frustration. Han trivs inte. Han vill bara hem till familjen.
– Jag har alltid känt mig felaktigt behandlad, felaktigt dömd. Att bråka och hota blev ett sätt för mig att hantera min ångest och frustration, säger han i dag.

– Jag blev aggressiv och betedde mig hemskt illa mot personalen. Det ångrar jag jättemycket.

Vid två tillfällen anmäls Jonas för hot mot tjänsteman.

Hösten 2004, tre år efter mordet, hotar han personalen på barn- och ungdomspsykiatrin med en gaffel.

”Vet du hur lätt det är att sticka den här i dig”, skriker han, enligt förhören. ”Jag har dödat förut och jag kan göra det igen.”
Efteråt ber han om ursäkt.

Utredningarna läggs ned.
En chefsöverläkare beslutar att Jonas ska tvångsvårdas enligt LPT, Lagen om psykiatrisk tvångsvård. Jonas lider av en allvarlig psykisk störning, står det i beslutet. ”Han behöver dygnetruntvård”.
Länsrätten bifaller gång på gång läkarnas önskan om att tvångsvården ska fortsätta.

○ ○ ○
Femton år gammal flyttas Jonas till Västerviks sjukhus avdelning 22. Här sitter vanligtvis mördare, våldtäktsmän och andra vuxna som dömts för grova brott men som anses vara för sjuka för att sitta i fängelse.

Avdelningen har tio platser. Jonas kan titta ut genom en liten lucka i den låsta dörren.

En timme om dagen har han rätt att vara ute på rastgården. Det är sällan någon som hälsar på honom.

– De andra tyckte väl att det var lite lattjo att det kom en liten snorunge in dit, säger han. Man skulle röra sig fritt tillsammans med - andra inne på avdelningen, äta tillsammans och umgås. Själv var jag bara livrädd. Så jävla livrädd.

Han fortsätter att utveckla den personlighet som polisen och rättspsykiatrin tilldelat honom: en kallblodig barnmördare.
I journalerna står att Jonas har tillbringat det mesta av sin tid på avdelningen isolerad.
– Jag gjorde allt för att hamna på isoleringen. Där fick jag åtminstone vara ensam. Det är ju en dum taktik, det förstår jag ju, men vad skulle jag göra?

Tanken är att Jonas ska återvända till barn- och ungdomspsykiatrin i stället för denna vuxeninstitution. I journalerna skriver vårdpersonalen att man bör hitta en mer lämplig placering till pojken. Men flera vårdgivare tvekar. De saknas kapacitet för ”denna typen av patient”.

Psykiatrin testar olika mediciner för att dämpa Jonas: gråbruna gelatinkapslar, rödbruna filmdragerade tabletter, vita avlånga tabletter med mittskåra. Lugnande, mot aggressivitet, mot psykos. Han har inte schizofreni men medicineras mot det.

Jonas aggressiva utspel fortsätter.
Efter fyra månader hittar de till slut en plats: Rättspsykiatriska kliniken i Malmö.

○ ○ ○
Till en början nekar Jonas till mordet på sin lekkamrat. Senare under den tre månader långa förhörsprocessen sommaren 2001 lägger han fram flera olika berättelser om hur mordet gick till och varför.
Jonas säger först att Daniel attackerat honom, att han dödat sin kompis i självförsvar.

Därefter följer olika versioner som slutar i att det till slut slår slint, att allt blir svart.

I dag säger Jonas att han ljög medvetet.
– Jag förstod att jag inte skulle komma därifrån om jag inte erkände. Jag prövade mig fram och ljög. De fick som de ville.
– Jag minns att jag mådde illa hela tiden, att jag var rädd och ville att det skulle vara över.

Varför ska man tro på dig i dag?
– Det enda jag vill är att leva i lugn och ro och vara normal. Egentligen vill jag bara glömma det som varit. Jag gör inte den här intervjun för att bli avskriven från något. Jag är vuxen i dag, jag vet vad jag minns. Vad som hände är ingen minneslucka för mig och när du frågar så svarar jag som det är. Det jag sa till polisen från början är sant.

○ ○ ○
I januari 2005 skrivs femtonårige Jonas in på den rättspsykiatriska slutenvårdsavdelningen i Malmö.

Han medicineras tungt. I takt med att listan över preparat växer tillskrivs han också allt fler diagnoser. Han diagnostiseras med Tourettes, tvångssyndrom, posttraumatiskt stressyndrom och adhd. Ur journalerna framtornar en skräckfigur: Jonas är aggressiv, går till attack mot personalen och berättar om sina planer att döda. Han låtsas skjuta mot personalen med fingrarna, kallar dem för ”bögjävlar” och ”plitjävlar”.

”Han njuter av att se andras lidande”, skriver en läkare i journalen. Jonas hör röster. Vissa säger åt honom att döda andra patienter. Andra säger att han ska ta sitt liv.

Några månader efter inskrivningen konstaterar en läkare:
”Vi har provat i stort sett alla tänkbara psykofarmaka som finns”.
Anna Dåderman, doktor i rättspsykiatri och professor i psykologi, granskade 2009 journalerna i fallet Thomas Quick. För DN:s räkning har hon också läst stora delar av Jonas journaler från åren på de rättspsykiatriska klinikerna. Hon reagerar starkt.

– Pojken har fått flera av sina diagnoser under tiden på rättspsykiatrisk avdelning. Det verkar som att de experimenterar med honom. Provar nya mediciner, olika doser. Och tar blodprover hela tiden för att kontrollera hur medicinen slår. Hans snabbt stegrande och allvarliga aggressivitet och hans allmänna sätt att bete sig kan inte vara en naturlig utveckling av hans Tourettes syndrom. Det måste vara biverkan av mediciner, säger hon.

Jonas vårdas på många sätt utifrån att skuldfrågan är fastställd i domstol.
– Det står överallt att han är skyldig. På något ställe har en läkare till och med försökt beskriva händelsen med vad som verkar vara tidigare helt okända detaljer. Det finns en risk att man ställer diagnoser baserat på den här ”vetskapen”. Att man försöker finna förklaringar på hans beteende senare i livet genom beskrivningen av brottet. Det påverkar hela hans vårdtid, säger Anna Dåderman.

Jonas är krävande. Ofta är flera personer i personalen helt och hållet upptagna med honom. Det kommer in nya patienter som man får svårt att hinna ta hand om.
– Pojken förstod kanske inte ens själv att han blev mer aggressiv av medicineringen. Han var ju bara ett barn. I journalen står det svart på vitt att läkarna bytte en medicin mot en annan med resultatet att pojken blev mer aggressiv, säger Anna Dåderman.

– I en annan journalanteckning framgår att han visade tecken på att ha blivit förgiftad av en av sina mediciner. Ändå fortsatte man att ge - honom detta läkemedel; morgon och kväll.

Jonas får fler mediciner. Krampanfall. Ångesten tilltar. Han drar själv ut två framtänder. Planerar att klippa av sig sina fingrar och slita ut sina ögon.

Anna Dåderman:
– Tvångstankarna verkar ha uppstått under vården. Han har fått tvångstankar och tvångshandlingar till följd, antagligen, av en blandning av olika mediciner som inte fungerar för honom.
– Jag ser ingen förbättring av hans symtom, tvärtom. Hans tics blir värre. Han får hallucinationer, det är en ganska typisk biverkan på vissa av hans mediciner.

Jonas försöker dö, flera gånger.
Han sväljer skruvar, häftstift, schackpjäser, batterier.
Ofta ligger han bältad.

En ny läkare reagerar på sina kollegers ordinationer:
”Jonas har varit inskriven på Rättspsykiatriska kliniken här utan att man noterat någon egentlig förbättring utan snarare en progredierande (tilltagande, DN:s anm.) försämring”, skriver läkaren.

I samma journalanteckning uppmanar läkaren vårdarna att hellre bälta Jonas än att ge honom den ”ostrukturerade läkemedelsbehandlingen” han tidigare fått.

Anna Dåderman delar läkarens bedömning om att Jonas försämras under vårdtiden.

– De har inte brytt sig om att han hade biverkningar utan fortsatt ordinera och öka doserna. Läkaren skriver att man har prövat alla tänkbara psykofarmaka och pojken blir inte bättre utan snarare sämre. Om biverkningarna av medicinerna är värre än bältning, då tycker jag att det har gått för långt.

Läkarna försöker se till att han får undervisning, åtminstone någon timme om dagen. Jonas är ofta glad under den timmen. Läraren beskriver honom som studiemotiverad och duktig. Men så attackerar ångesten igen. I journalerna finns uppgifter om att han hotar familj och anhöriga via telefon.

Efter 2,5 år på den rättspsykiatriska slutenvårdsavdelningen i Malmö får Jonas flytta igen. Han bollas vidare i systemet, som 18-åring är han tillbaka inom vuxenpsykiatrin. Journalnoteringar visar att han får elchocker, så kallad ECT-behandling. Han sövs ned mot sin vilja.

○ ○ ○
Ett hvb-hem i norra Sverige blir Jonas räddning.
– Han fick trygghet och kärlek och kramar. Det var vad grabben behövde, säger en anställd på boendet.

Jonas slutar att slåss och hota. En läkare drar ner på medicineringen. Han lär sig sätta på tvättmaskinen och åker utomlands för första gången i sitt liv.

I dag är han utskriven från den psykiatriska tvångsvården.

Anna Dåderman:
– Det jag tycker är mest skrämmande är att man har berövat honom så många år av hans liv. Han var helt ensam och hans utveckling som

pojke och tonåring var under institutionsförhållanden. Det är svårt att inte fundera på vad som skulle ha hänt om han inte blivit misstänkt för det här mordet. Hur skulle hans liv ha blivit?

josefin.skold@dn.se
alexandra.urisman@dn.se
bjorn.afkleen@dn.se "

"Så gjordes jobbet
DN har begärt ut hela förundersökningen av mordet på Daniel 2001. Artiklarna om utredningen bygger på en granskning av hela materialet, däribland alla videoupptagningar från förhören med Jonas. Ett tjugotal intervjuer med inblandade personer i och kring mordutredningen har genomförts.

Docent Sara Landström, advokat Peter Althin och den pensionerade mordutredaren Jan Olsson har granskat delar av förundersökningen på DN:s uppdrag.

Med godkännande från Jonas har DN granskat hans journaler från tiden på de rättspsykiatriska klinikerna.

Anna Dåderman, doktor i rättspsykiatri och professor i psykologi, har läst och analyserat en stor del av materialet för DN:s räkning.
DN tar inte ställning i skuldfrågan.

Detta har hänt
DN har avslöjat hur polisen under utredningen av det så kallade saxmordet i Hovsjö 2001 använde kontroversiella och enligt experter rättsosäkra metoder när de förhörde den 12-årige pojke som sedan pekades ut som skyldig till mordet på sin jämnårige lekkamrat. Pojken uppmanades bland annat att återkalla minnen från mordet genom att titta på en ”film” som skulle finnas i hans huvud. Psykologiprofessor Sven Å Christianson kontaktades redan under utredningens andra dag och fungerade sedan som förhörsledarens bollplank. Hans teorier om att ge barnet tid att berätta fick stort genomslag i utredningen: Pojken förhördes vid minst 18 tillfällen utan juridiskt biträde och erkände till slut att han var skyldig till mordet. Flera experter på barnförhör ifrågasätter nu tillförlitligheten i vittnesmålet.

Pojken pekades ut som skyldig i ett pressmeddelande, trots att analyserna av den tekniska undersökningen visade att Jonas inte kunde bindas till brottet. Han slutgiltiga version av händelseförloppet - stämmer inte heller överens med den tekniska analysen.

Flera advokater, åklagare och forskare anser att granskningen blottlägger allvarliga brister i rättssystemet. Advokatsamfundets generalsekreterare Anne Ramberg anser att åklagaren bör överväga att ta upp förundersökningen igen. ”I en rättegång hade pojken, som jag ser det utifrån artikeln, aldrig kunnat fällas till ansvar”, säger hon.

Förundersökningen granskas på nytt
Förundersökningen av Hovsjöfallet kommer att granskas på nytt. Det beslutade Katarina Johansson Welin, chef för åklagarområde Stockholm, sent på tisdagseftermiddagen.

Jonas hade precis fyllt 12 år när han pekades ut för mord på sin bästa vän. Han förhördes vid minst 18 tillfällen utan juridiskt biträde vid sin sida. I det tionde förhöret kom hans första erkännande.

Den tekniska bevisningen i förundersökningen binder inte Jonas till brottet. Den motsäger också hans slutgiltiga version av händelse-förloppet.

I dag säger Jonas, 28 år gammal, att han är oskyldig till mordet på sin bästa vän. En omständighet som innebär att polisens och åklagarens starkaste bevisning faller.

Katarina Lenter, vice chefsåklagare på Norrorts åklagarkammare, kommer nu att granska förundersökningen.

– Hennes första steg kommer att vara att ta in allt material från förundersökningen, säger Stefan Bergman, chefsåklagare vid Södertörns åklagarkammare. DN "

DN ONSDAG 20 SEPTEMBER 2017

" Skatterna sänks med nästan sex miljarder

Regeringen räknar med att skattetrycket kommer att sänkas de närmaste åren. Enligt beräkningar som DN tagit del av sänks skatterna med nästan sex miljarder kronor nästa år.

På onsdagsmorgonen är det dags för finansminister Magdalena Andersson (S) att presentera regeringens sista budgetproposition före nästa års val. Det blir en budget med satsningar på svindlande 40 miljarder kronor som regeringen kan bära med sig i nästa års valrörelse.

Satsningarna kommer att genomföras utan att regeringen höjer skattetrycket i Sverige. Enligt beräkningar i statsbudgeten som DN tagit del av kommer skatterna att sänkas med 5,9 miljarder kronor under 2018.

Den överlägset viktigaste förklaringen är att regeringen sänker pensionärsskatten med drygt fyra miljarder redan nästa år. Andra större skattesänkningar är avdragsrätten för fackföreningsavgiften (1,34 miljarder) och sänkt arbetsgivaravgift för den först anställde hos enskilda näringsidkare (1,8 miljarder).

Summan av regeringens skatteförslag skulle emellertid ha sett annorlunda ut om inte oppositionen i augusti stoppat två planerade skattehöjningar. Finansministern ville både att fler löntagare skulle betala statlig skatt och ändra de så kallade 3:12-reglerna för beskattningen av landets småföretag. Efter hot om misstroendeförklaringar mot enskilda statsråd drog regeringen dock

tillbaka förslagen. Om 3:12-reglerna hade ändrats skulle summan av regeringens skatteförändringar ha varit nästan tre miljarder lägre.

I regeringens sammanställning ingår inte heller förändringen av den så kallade resolutionsavgiften för bankerna. Motståndarna till avgiften brukar beskriva den som en skatt, men regeringen ser det annorlunda. Enligt regeringen handlar det om en avgift eftersom pengarna öronmärks för att kunna användas som buffert vid en eventuell bankkris, inte för att fylla hål i statskassan. Förändringen av resolutionsavgiften beräknas innebära en höjning med två miljarder kronor under 2018.

Regeringens bedömning för de kommande åren är att skattetrycket kommer att fortsätta att minska. Enligt prognosen kommer statens skatteintäkter att krympa med närmare tio miljarder kronor både 2019 och 2020.

hans.olsson@dn.se "

DN ONSDAG 20 SEPTEMBER 2017

" Reglerna för reseavdrag ska ses över

Reseavdraget ska utredas. Det föreslår regeringen i höstbudgeten som presenteras på onsdagen. – Dagens reseavdrag bidrar till att upprätthålla ett bilberoende i och nära städer. Det går emot regeringens miljö- och klimatmål, säger miljöminister Karolina Skog (MP) till DN.

I höstbudgeten står det att reseavdraget ”ska ses över i syfte att i högre grad gynna resor med låga utsläpp av växthusgaser och luftföroreningar, bidra till klimatmålet för transportsektorn 2030 och minska skattefelet kopplat till reseavdragen”.

Den formuleringen i höstbudgeten är miljöministern nöjd med.
– Det här är ett system som inte fungerar och inte fyller sitt syfte. Därför är det bra att vi nu ska se över reglerna, säger Karolina Skog.
Tidigare i år föreslog en enig parlamentarisk landsbygdskommitté att reseavdraget skulle göras avståndsbaserat i stället för, som i dag, kostnadsbaserat.

När utredningen ska vara klar och när reglerna för reseavdragen ska förändras är dock oklart. Enligt regeringen försöker många göra avdrag trots att de inte har rätt till det.
– Om det är medvetet fusk eller inte, det vet vi inte. Men många gör fel, säger Karolina Skog.

Att minska antalet felaktiga deklarationer är en av uppgifterna för den kommande utredningen. De andra två är att gynna resor i glesbygden och minska koldioxidutsläppen.

– Många politiker har inte vågat röra i det här systemet. Men nu tar vi tag i problemet, säger Karolina Skog.

Men hur ska en person i glesbygd kunna använda bensin- eller dieselbil om man samtidigt ska klara klimatmålet?
– Vi ska inte använda reseavdraget för att styra användningen av bränsle. Där har vi andra styrmedel. Jag ser inte att reseavdraget är till för att få fram andra bränslen, säger Karolina Skog.

Du menar att reseavdraget används onödigt i och till storstäder – men är det inte så att många har svårt att få vardagen att gå ihop om man skulle välja kollektiva färdmedel i stället?
– Reseavdraget ska bara användas för arbetspendling. Men när vi kollar på hur det används är det många som verkar ha väldigt svårt att förstå dagens regler. I och till städer har vi en möjlighet att göra de hållbara alternativen fungerande och attraktiva, så att många kan klara sin vardag utan bil. Då arbetar vi både med att förstärka kollektivtrafik och cykel. Vi går också fram med en elfordonspremie för att få fler att upptäcka elcykel och elmoped som ett alternativ i vardagen.

matsj.larsson@dn.se "

"Reseavdrag beviljas för inkomståret 2017 för kostnader som överstiger 11 000 kronor. Kostnaden gäller oavsett vilket färdmedel man använt.

Källa: Skatteverket "

DN ONSDAG 20 SEPTEMBER 2017

" Förlossningsvården får ny miljard

Förlossningsvården stärks med 1 miljard kronor från 2018, enligt budgetförslaget som lämnas till riksdagen i dag. Totalt har satsningar för cirka 37 miljarder presenterats i förväg och det återstår drygt 3 miljarder kronor av reformutrymmet. Därför väntas också en höjning av barnbidraget.

På tisdagen presenterade Jonas Sjöstedt (V) ytterligare en del ur den budget som regeringen och Vänsterpartiet har enats om. Största nyheten var att landstingen får 1 miljard kronor extra per år 2018–2022 för att stärka förlossningsvården.

– Vi kan alla se den kris som finns i förlossningsvården. Personalen har orimliga arbetsvillkor. Det här gör att man har råd att anställa fler barnmorskor och att ha fler platser, säger Jonas Sjöstedt, som hävdar att satsningen inte hade blivit av om inte Vänsterpartiet slagits för det. Socialminister Annika Strandhäll (S) vill tona ned frågan om vem som ska äras för att förlossningsvården stärks.

– Det här är välbehövliga resurser. Bryter man ner det här så betyder det till exempel ytterligare 200 miljoner till förlossningsvården i Stockholm. Sedan förstår jag att Vänsterpartiet känner att det är viktigt för dem att räkna hem budgetsatsningar, säger hon.

I budgetpaketet som presenterades på tisdagen ingick även mer pengar till psykiatrin, barnhälsovården och socialtjänsten. Totalt handlar det om drygt 2 miljarder kronor för 2018 som inte varit kända tidigare. Höstbudgeten som läggs fram i dag är sista chansen för regeringen att genomföra kostsamma vallöften före nästa val. Lägligt nog har de tre

samarbetspartierna S, MP och V, hela 40 miljarder kronor att spendera på ofinansierade reformer, enligt finansdepartementets beräkningar – ett historiskt högt belopp, tack vare en stark svensk ekonomi.

DN:s sammanställning visar att inför onsdagens budgetdebatt har regeringen och Vänsterpartiet presenterat nya satsningar till ett värde av cirka 37 miljarder kronor för 2018. Det betyder att runt 3 miljarder återstår. Det utrymmet ger möjlighet att höja barnbidraget, något som Socialdemokraterna utlovade i valrörelsen 2014. En höjning per barn på 100 kronor i månaden skulle kosta runt 2 miljarder kronor årligen.

hans.rosen@dn.se "

" Klimat och miljö: 5 miljarder kronor
Sänkt pensionärsskatt: 4,4
Utbildning och företagande för fler jobb: 4,3
Sjukvården: 3
Försvaret: 2,7
Polisen: 2
Stöd till utsatta skolor: 1,5 "

DN ONSDAG 20 SEPTEMBER 2017

"Försvaret övar mot helikoptrar från USA

Det största militära hotet mot den nya truppen på Gotland är en angripare med attackhelikoptrar. På tisdagen smattrade sådana i cirklar över ön – men som övningsfiende från USA under övningen Aurora.

Gotland.
De svartmålade attackhelikoptrarna påminner om hotfulla rovfåglar där de smyger fram tätt över trädhorisonten i närheten av Endre på mellersta Gotland. Det är helikoptrar av typen Apache. Hade de också burit skarpladdade missiler och ammunition skulle de ha varit ett dödligt hot. Men nu deltar de i försvarsmaktsövningen Aurora på inbjudan av Sverige. Orsaken är att försvaret saknar attackhelikoptrar – och därför inte kan öva försvar mot dem. Fram till nu, när USA har landat med åtta Apachehelikoptrar på Gotland – varav fyra i luften.
– En motståndare använder attackhelikoptrar. Att träna mot attackhelikoptrar som uppträder på ett riktigt sätt är fantastiskt, det är en unik möjlighet för oss, säger kapten Andreas Frodlund från Skaraborgs regemente P 4.

Han står bakom en av de svenska luftvärnskanonvagnarna som siktar mot amerikanerna. Det var efter Rysslands annektering av Krim som riksdagen 2015 beslutade att åter sätta upp ett reguljärt förband på Gotland. Men stridsgruppens soldater som färdas i olika fordon är sårbara för angrepp från luften.

Mot en attackhelikopter – kallad stridsvagnens fiende nummer ett – hjälper det inte att sitta i Stridsfordon 90 eller en stridsvagn. Därför ska Gotlandstruppen kompletteras med åtta luftvärnskanonvagnar. Det är ett Stridsfordon 90 med egen radar kopplad till kanonen, ett fordon som tillfördes försvaret från 1998. Dess uppgift är just att hindra en luftlandsättning och skjuta ned attackhelikoptrar.

Apacherna och deras besättningar kommer från Tyskland, de är en del av USA:s armé. För piloterna är det svenska luftvärnets robot 70-system något de endast sett på Powerpointbilder, men nu lurar svenska robotskyttar med det systemet nere på marken.

– Vi får träna med verkliga radar- och lasersystem. Det är vapen av en typ som vi troligen får möta i en framtida strid. Det är bra att få erfarenhet av att arbeta med dem. Det är också roligt att arbeta med svenskarna och träna dem att bli bättre så att de kan använda sina system och se hur de verkar mot attackhelikoptrar, säger Apachepiloten Adam Laetz och tillägger:

– Hittills har alla behandlat oss otroligt bra, maten är fantastisk och landskapet är vackert. Flygningen känns som ett privilegium. Vi hoppas att befolkningen är lika glad att ha oss här, som vi är att vara här.

mikael.holmstrom@dn.se "

"Fakta. Aurora

Vad: Sveriges största försvarsövning på över 20 år.
Var: Götaland, Svealand och Gotland samt i luften och till sjöss.
När: 11–29 september.
Hur: 21 500 militärer och 40 civila myndigheter deltar.
Varför: I ett allt sämre säkerhetsläge stärker Sverige sitt nationella försvar som nu övas i stor skala.
Ledning: Svensk.
Deltagare: 21 500 militärer, varav 19 500 svenska och 2 000 från USA, Finland, Frankrike, Estland, Lettland, Litauen, Danmark och Norge. "

DN ONSDAG 20 SEPTEMBER 2017

"Peter Hultqvist kvar i regeringen

Försvarsminister Peter Hultqvist (S) sitter kvar. Det står klart efter omröstningen i riksdagen på tisdagen när 135 ledamöter röstade för att peta honom – det hade krävts 175. En ledamot gick emot partilinjen: försvarsutskottets ordförande Allan Widman (L).

Det skulle ha krävts ytterligare 40 ledamöter för att misstroendet skulle ha gått igenom. Men denna dag splittrades alliansen. På ena sidan: Moderaterna och Kristdemokraterna. På den andra: Centerpartiet och Liberalerna. Sverigedemokraterna stödde misstroendebegäran – och därmed hamnade M, SD och KD för första gången på samma linje.

– Jag tror inte att man ska förstora det faktum att vi har landat i olika slutsatser beroende på den nya information som har kommit. Jag beklagar dock att vi inte kunde hitta en gemensam allianslinje, säger -C-ledaren Annie Lööf.

I likhet med C avstod L:s ledamöter från att rösta – med ett undantag. Partiets främste försvarspolitiker gick emot partilinjen.
– Försvarsministern har känt till att det har pågått en brottslig verksamhet mot rikets säkerhet under mer än ett års tid och han har inte under hela denna tid agerat för att den brottsliga verksamheten skulle upphöra. Det är i mina ögon inte ursäktligt, säger Allan Widman.

– Vi har lite olika åsikter i partiet hur vi skulle hantera den nya informationen. Det är inget konstigt, även om jag helst ser att riksdagsgruppen röstar enigt, säger L-gruppledaren Christer Nylander.
– Det är tråkigt att vi inte kunde stå kvar vid den position vi hade i somras när vi var fyra allianspartier som var eniga, säger Jessica Polfjärd, Moderaternas gruppledare.

matsj.larsson@dn.se "

" **Omröstningen.**

135 ledamöter röstade för misstroende: 81 moderater, 37 från SD:s riksdagsgrupp (inklusive politiske vilden Patrick Reslow), 16 från KD samt Allan Widman från L.

De 137 som röstade nej kom från regeringspartierna S och MP, medan 58 ledamöter från V, L och C avstod. "

DN ONSDAG 20 SEPTEMBER 2017

”Bostadsbidrag är bättre än stöd till byggherrarna”

Bostadsbidrag är att föredra framför subventioner till byggherrar. Det anser Catharina Elmsäter-Svärd, som snart tar över vd-stolen på Sveriges byggindustrier.

I fjol beslöt regeringen att staten ska satsa drygt elva miljarder kronor under åren 2016–20 i ett investeringsstöd till byggare som bygger hyresrätter med ett tak för hur hög hyran får vara.

Det här är ett stöd till byggarna som därmed kan få ersättning för en del av sina kostnader för att på så sätt få fram hyresrätter med en lägre hyra än vad som annars hade varit möjlig.

Men Catharina Elmsäter-Svärd, som tillträder som vd för Sveriges byggindustrier den 1 oktober, tycker inte att det är rätt väg att gå för att lösa bostadsbristen.
– Nej, det är bättre att i så fall rikta subventionerna till individerna, säger hon.

Du menar någon form av bostadsbidrag?
– Ja.
Runt 250 av landets 290 kommuner säger att de har bostadsbrist. Men Catharina Elmsäter-Svärd menar att bristen ser olika ut i olika delar av landet. Hon pekar på den stora flyktingvågen 2015 som utsatte även små kommuner för en stor press att hitta bostäder.
– Men om människor inte väljer att bo kvar i kommunen – då får du ingen brist av den anledningen, säger hon.

– Bland dessa kan det finnas kommuner som för inte så länge sedan rev bostäder. Har vi samma brist runt om i landet – eller definierar vi det utifrån Stockholm? frågar hon sig.

Elmsäter-Svärd gillar inte snabba förändringar av spelreglerna på byggmarknaden, som att plötsligt införa subventioner, snabbt skärpa amorteringskravet eller begränsa ränteavdragen. Politiker och myndigheter bör inte ”röra runt” för mycket i regelverken. Det skapar osäkerhet och ryckighet, vilket gör att branschen bromsar och byggandet minskar.

– Vi hade en sådan effekt 1990–91 när man gjorde stora förändringar. Hela byggbranschen märkte av att efterfrågan minskade. Och människor i branschen fick gå, påminner hon.

Hon säger vidare att hon vill se vilka följder de regelförändringar som redan gjorts får – som förenklingarna i plan- och bygglagen.
Sverige har höga byggkostnader – betydligt högre än i många andra europeiska länder. Politiker och debattörer har också fört fram en bild av bristande konkurrens som orsak till de ökade kostnaderna.

Men Elmsäter-Svärd försvarar sig med att kostnaderna delvis är en följd av de stränga krav som ställs på byggande i Sverige – inte minst på hållbarhet – och att hon inte har hört någon som säger att vi ska slopa dessa krav. Dessutom säger hon att höga kostnader inte är något unikt för branschen.
– Vi är ett högkostnadsland. Vi har dyrare mat och tjänster än övriga Europa också, säger hon.

Finns det då inget sätt man kan minska kostnaderna i branschen?

– Inget är så bra att det inte kan bli bättre. Digitaliseringen och automatiseringen kan säkert på sikt påverka kostnaderna, säger Elmsäter-Svärd.

Boverket menar att det behövs 710 000 nya bostäder fram till 2025, vilket är långt över den byggtakt som branschen har klarat av hittills. Frågan hur det ska gå till blir hängande i luften.
– Att bygga bort bostadsbristen är en sak – men har du en efterfrågan på det som byggs? För en del spelar det ingen roll vilken typ av boende som byggs, eftersom de aldrig kan få tillgång till dem, säger Elmsäter-Svärd.

Det måste därför även till andra åtgärder, anser hon.
– Att underlätta andrahandsuthyrningen, till exempel. Det kan vara en första del i en bostadskarriär.

Den förra infrastrukturministern pekar också på annat som måste till: bättre fungerande infrastruktur. Det handlar om snabbare kommunikationer som gör det möjligt för människor att pendla långa avstånd utan att det ska ta flera timmar att komma till jobbet. Och här ger hon den nuvarande regeringen beröm. Den har förstått att just infrastruktur och bostadsbyggande hör ihop – de måste lösas som en helhet.

dan.lucas@dn.se "

DN ONSDAG 20 SEPTEMBER 2017

" Nytt initiativ ska lösa konflikt kring jobb åt nyanlända

LO och Svenskt Näringsliv har försökt komma överens om regler för enkla jobb till nyanlända. På tisdagen gjorde facket ett nytt utspel. DN:s Tove Nandorf förklarar turerna.

1. Vad handlar LO:s utspel om?
LO inser att facket måste medverka till att nyanlända med kort utbildning snarast får en chans att komma in på arbetsmarknaden. Senast i mars kom LO med en förhandlingsinvit till Svenskt Näringsliv, då LO för första gången öppnade för lägre löner i så kallade utbildningsjobb, där staten skulle fylla upp den anställdes inkomst med bidrag.

Den inviten nobbades av Svenskt Näringsliv, som hänvisade till sina medlemsorganisationer och till branschnivån.

2. Varför kommer utspelet just nu?
LO vill för allt i världen hålla politikerna borta från lönebildningen. LO vill också bort från oppositionens krav på att låga löner ska leda till ”enkla” jobb, det vill säga sådana som för länge sedan rationaliserats bort i Sverige. Alliansen förespråkar lagstiftning om lägre löner för nyanlända och långtidsarbetslösa, senast nu i augusti, då oppositionen föreslog ”inträdesjobb” med 70 procent av lägstalönerna.

Därför kände LO att det nu, ett år före valet, var hög tid att verkligen försöka få arbetsgivarna att sätta sig ned vid förhandlingsbordet.

3. Vad tycker Svenskt Näringsliv?
De första kommentarerna har varit positiva. Svenskt Näringsliv vill att även tjänstemannafacken deltar.

4. Kommer facken och arbetsgivarna att komma överens?
Kanske. Men det är långt ifrån säkert. Båda parter är intresserade av att hålla politikerna borta, och båda tänker sig en treårig modell, men i övrigt ser utgångsbuden väldigt olika ut.

LO:s bild av lägre löner för nyanlända tycks ligga någonstans kring 13 500–15 000 i månaden, plus statliga bidrag. LO vill också ha tydliga förbundsavtal inom en gemensam LO-ram.

Förslaget från Teknikföretagen, som är väl förankrat inom Svenskt Näringsliv, går i stället ut på att lönen ska sättas direkt mellan individ och arbetsgivare. Men den anställde som inte får minst 8 000 i månaden – fritt från sociala avgifter och inkomstskatt – ska heller inte kunna få tillgång till ett lika stort skattefritt bidrag från staten.

tove.nandorf@dn.se "

"Fakta.
Arbetsmarknadens parter har inte lyckats ta fram regler för jobb åt nyanlända.

Arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S) har tidigare skärpt tonen och krävt att parterna löser frågan.

Det nya initiativet går ut på att LO-förbunden vänder sig direkt till arbetsgivarförbunden och lämnar 33 förhandlingsframställningar, branschvis. "

DN ONSDAG 20 SEPTEMBER 2017

"Johan Hilton: Det går inte att åka tåg längre, det bara går inte

Nedriven kontaktledning, check. Kabelbrand, check. Signalfel, check. -Mötande tåg, check. Hur länge kommer det att dröja tills tågtrafiken drabbas av en verklig katastrof?

Hur länge ska man hålla en verksamhet under armarna när den inte längre klarar av att utföra den tjänst den utlovar?

Det började i fredags när jag än en gång satt fast på ett av alla dessa försenade tåg och lyssnade på det femtioelfte vaga meddelandet från personalen om ett signalfel utanför Stockholm. Skillnaden var att måttet verkligen var rågat den här gången. (Och då har ändå måttet varit rågat så många gånger förr att det känns som att man inte gjort annat än att suttit med rågade mått på något stillastående tåg i Tjotahejti.)

Det går inte att åka tåg längre, det bara går inte. Det har kommit dithän att jag funderar på att bli miljonär på den icke-fungerande infrastrukturen. Jag skissar just nu på ett plattitydbingo i pocketformat över de fel som ständigt drabbar tågtrafiken och Trafikverket och som jag tänker sälja i vagnarna.

Det skulle göra toksuccé bland resenärerna i störtskuren av ursäkter från högtalarna: Nedriven kontaktledning, check. Kabelbrand, check. Signalfel, check. Mötande tåg, check. Vagnfel, BINGO för helvete! Det är dit jag har kommit – jag kan inte ens se ett tåg på bild utan att få spasmer. Det sorgliga är att jag i grund och botten älskar tåg. Under studentåren jobbade jag extra som konduktör på SJ i Göteborg och både min högt värderade svärfar och mina anfäder har ett förflutet på järnvägen. Jag vann till och med förra årets upplaga av ”På spåret”!

Kort sagt VILL jag åka tåg, jag AVGUDAR den inre resan, jag är livrädd för både klimatförändringar och utsläpp och vill inget hellre än att dra mitt strå till stacken för att vända den katastrofala utvecklingen. Men när man under loppet av blott ett år har fått ställa in tre föreläsningar på annan ort enbart för att man hamnat på försenade tåg på över sex sju timmar – för att inte tala om alla prövningar på icke-jobbrelaterade resor – börjar man ärligt talat sloka.

I två av fallen hade jag bokat biljetter med god tidsmarginal, den första tidigt på morgonen inför föreläsningen samma kväll, den andra till och med kvällen före. Lik förbannat var det tvärstopp.

När jag i ett av fallen suttit och häckat i över tre timmar – för övrigt bredvid en rent aggressivt pratsjuk dam i en kupé utan luftkonditionering på ett tåg som inte ens lämnat Centralen – gav upp och klev av var det med en känsla av lika delar raseri som lättnad. Men känslorna förbyttes till någonting som faktiskt liknade oro på riktigt när jag morgonen därpå läste att tåget därefter fastnat på en strömlös sträcka utanför Järna i ytterligare fem timmar – därtill utan mat och fungerande toaletter.

Hur länge kommer det egentligen att dröja tills tågtrafiken drabbas av en verklig katastrof? Är järnvägen ens farbar nu för tiden – den framstår snarast som ett inferno av löst hängande kontaktledningar och trasiga signalstolpar?

Fredagens beslut om att aldrig, verkligen aldrig, mer åka tåg var dock fredagens beslut. Jag glömde snart bort det. Men medan jag skriver detta sitter jag än en gång på ett stillastående tåg på Göteborgs central, som en idiot med en sällsynt avancerad form av självskadebeteende alltmedan högtalarrösterna talar om elfel och förseningar, och tänker för miljonte gången att nej, nu får det faktiskt vara nog.

Det är helt orimligt att man antingen ska behöva ha veckovis av tid eller en mästartitel i ”Expedition Robinson” alternativt ett förflutet som extremsportare för att våga åka med SJ.

Så tag denna svavelosande ed från ett stillastående tåg i Göteborg på allvar: fram till att SJ och Trafikverket och alla deras underleverantörer och bemanningsföretag och regeringen och trafikutskottet och fan och hans moster fått ordning på verksamheten tänker jag helt enkelt ta cykeln i fortsättningen.

johan.hilton@dn.se "

DN ONSDAG 20 SEPTEMBER 2017

”Biblioteket var inte längre tryggt”

"Stök och hot på biblioteken har ökat markant de senaste två åren, enligt en ny undersökning. Fittja bibliotek tvingades stänga flera månader på grund av droghandel i anslutning till lokalerna.

Arbetsmiljön för landets bibliotekarier har inte blivit lugnare sedan fackförbundet DIK kom med sin uppmärksammade undersökning om social oro på biblioteken för två år sedan. I en ny undersökning uppger 73 procent av bibliotekarierna att de upplevt social oro de två senaste åren, till exempel bråk mellan besökare, gäng som inte respekterar bibliotekets regler eller enskilda individer som är onyktra eller aggressiva.

55 procent anger att förekomsten av hot har ökat under tidsperioden. Värst är situationen på folkbiblioteken, där 44 procent uppger att våldet har ökat sedan 2015.

– Vi kan se att problemen som finns i resten av samhället flyttar in på biblioteket och att den sociala oro som då uppstår ökar. Det kan röra sig om människor med psykiska problem, med missbruksproblem eller ungdomar som kanske inte kan eller vågar gå hem. Folkbiblioteken är en av de få platser i samhället där man fortfarande kan sitta i några timmar utan att behöva köpa en kopp kaffe eller betala inträde, säger DIK:s förbundsordförande Anna Troberg.

Ett av de bibliotek som drabbats är Fittja bibliotek, där problemen med våld och hot i våras blev så stora att Botkyrka kommun beslutade att stänga biblioteket, från början av maj till mitten av augusti.

– Vi kunde inte längre erbjuda en trygg miljö vare sig för besökare - eller för våra anställda. Situationen hade egentligen pågått under lång tid men eskalerade under våren. Det rörde sig om hot och våld, framför allt mellan besökare, men också i viss mån gentemot personal. Det var också så att en del av den droghandel som pågår i Fittja flyttade in i nära anslutning till bibliotekets lokaler, säger Anja Dahlstedt, verksamhetschef för Bibliotek Botkyrka.

De fortsatta problemen med social oro, kränkande tillmälen, aggressivt beteende, hot, våld och skadegörelse har enligt DIK:s rapport lett till att fler bibliotek fått patrullerande väktare. 54 procent av de svarande uppger att de har larmknapp för att kunna kalla på väktare eller polis. DIK ser hellre väktare på biblioteken än minskade öppettider, men kräver framför allt ett stopp för allt ensamarbete.

På Fittja bibliotek vidtogs flera åtgärder för att komma till rätta med problemen inför öppningen igen den 19 augusti. Det var bland annat hot- och våldutbildning för personalen, enskilda stödsamtal med medarbetare och ommöblering för att skapa bättre uppsikt över besökare och även en tydligare uppdelning mellan tysta ytor och gruppsamtalsplatser.

– Vi har också inlett en samverkan med andra aktörer i Fittja för att få in fler Fittjabor i biblioteket. I biblioteket har vi nu föräldrautbildning, svenskundervisning för Botkyrkabyggens anställda och annan verksamhet för att öka vuxennärvaron och skapa en bredare mötesplats, säger Anja Dahlstedt som nu tycker att verksamheten fungerar bra igen.

Men innan dess hann flera bibliotekarier sluta. En av DIK-undersökningens anonyma deltagare beskriver sin arbetsmiljö med egna ord: "'Bibliotek är till för alla' är ett skämt i dag. Biblioteket tycks vara till för de som stör och förstör. Vi ska vara föräldrar och socarbetare. Det finns knappt tid att hjälpa de som vill ha assistans när man måste rusa runt och se till att inget förstörs samt säga till folk att vara lugna och dämpa rösten."

Ett annat spår som DIK urskiljer de senaste två åren är att politiska grupperingar aktivt försöker påverka bibliotekens inköps- och gallringsstrategier. Uppdraget att verka för en fri åsiktsbildning har på vissa bibliotek "förvandlats till en omöjlig balansakt med i det närmaste obligatoriskt hot och hat i sitt kölvatten", skriver rapportförfattaren.
– Vi ser det tydligast
från högerextrema grupper. Det är mycket obehagligt för den enskilda bibliotekarien, men också ett reellt hot mot vår gemensamma demokrati när dessa grupper försöker rubba den här balansen till sin egen fördel, säger Anna Troberg.

sverker.lenas@dn.se "

"Om undersökningen.
"Biblioteken speglar samhället – en rapport om arbetsmiljön på våra bibliotek" presenterades under tisdagen.

Enkäten gick ut till DIK:s medlemmar verksamma inom biblioteksområdet, och enkäten var anonym. 1 358 svarade, vilket innebar en svarsfrekvens på 28,5 procent.

DIK är ett fackförbund för anställda inom kultur och kommunikation. DIK har cirka 20 000 medlemmar och ingår i Saco, Sveriges akademikers centralorganisation. "

DN ONSDAG 20 SEPTEMBER 2017

" En spegelbild av samhällets haveri

Polisens flathet ger Nordiska motståndsrörelsen grönt ljus att fortsätta lägga ut sin taggtråd av hat. Stefan Jonsson har ett par frågor till de ansvariga för demokratins säkerhet.

Jag har ett par frågor till Dan Eliasson, rikspolischef, och Erik Nord, polischef i Göteborg.

Hur många arbetstimmar har svensk polis lagt ner de senaste åren på att säkra nazisters rätt att demonstrera?

Hur många arbetstimmar har polis under samma tid lagt ner på att anmäla och utreda nazisternas hatbrott?

Det borde gå att ta fram siffrorna. Vi medborgare skulle vilja ha dem. De skulle sannolikt ställa polisens och rättsväsendets misslyckande i blixtbelysning.

På två år har Nordiska motståndsrörelsen (NMR) genomfört tre större demonstrationer. De har varit ”extremt lyckade” och ”samlat allt fler anhängare”, enligt NMR. Hur många tiotusentals polistimmar har slukats för att säkerställa en sådan framgång?

Den fjärde demonstrationen, större än någonsin, planeras inom kort i Göteborg. Erik Nord, polischef i Göteborg, anstränger sig för att förklara att svensk demokrati står och faller med att denna demonstration får genomföras. Det är tondövt, inkompetent, barnsligt och farligt.

Tondövt, därför att han inte tycks förstå att polisen är på väg att förlora sitt förtroende hos miljontals svenskar, särskilt i mångkulturella och segregerade miljöer där den bäst skulle behöva det.

Inkompetent, därför att han inte begriper att demokratin, om den ska stå kvar, måste ha en poliskår som kan säkra demonstrationsfriheten och samtidigt förhindra rasism och hatbrott.

Barnsligt, därför att han snarstucket och auktoritärt avvisar berättigad kritik med att kritikerna i hans ögon inte förstått ”rättsläget”. Farligt? Jag återkommer till det.

Sanningen är att svensk polis för länge sedan kunnat gripa de uniformerade nazistiska flaggbärarna i NMR och bereda åtal för hets mot folkgrupp. Det hade sänt en våg av lättnad genom landet. Det vore i linje med lagstiftarnas intention. Mycket tyder också på att det skulle finna stöd i rådande prejudikat och leda till fällande domar.

Intentionen med lagen om hets mot folkgrupp är att göra rasismen olaglig och därmed osynlig i offentligheten, utan att för den skull behöva införa förbud mot organisationer. En vägledande dom fastslogs av Högsta domstolen 1996. En 18-åring gick omkring utanför Åhléns i Visby med nazistsymboler synliga: ”solkors, kugghjul och sädesax, bältesspänne i form av solkors, märke för Frisinnade unionspartiet, metallmärke föreställande solkors, tygmärke med örn med odalruna, pinsmärke föreställande Livets träd och pinsmärke föreställande odalrunan”.

Fallet vandrade genom rättssystemet och mannen fälldes i alla instanser. HD slog fast: ”Budskapet uttrycker missaktning av människor tillhörande andra folkgrupper än den nordiska.” (NJA 1996, s.

577) Ett par år senare fälldes en annan, som i Helsingborg burit en röd armbindel med så kallad varghake. (RH 1998: 77)

HD:s resonemang om odalrunan 1996 är intressant; det framhölls inte bara att den använts av tyska SS-divisioner utan också att runan ”används nu i Sverige av Riksfronten, ett parti som står under inflytande av nationalsocialistiska idéer”. Resonemanget hade logik: om ett budskap genom yttrande eller tecken meddelades offentligt, om budskapet kunde härledas till nazismens historia eller nutida organisationer som knöt an till denna historia, så uttryckte det hets mot folkgrupp, det vill säga ”missaktning för folkgrupp eller annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung eller trosbekännelse” [år 2001 inkluderades sexuell läggning].

Enligt en i dag flitigt cirkulerad artikel av polisintendenten Eric Rönnegård (SvD 27/4 2014) möjliggjorde HD:s dom ett polisarbete som steg för steg tog bort nazismen och fascismen från det offentliga rummet. Men en bit in på 2000-talet förändrades hur polis och åklagare tillämpade lagen, skriver han.

I dag syns resultatet. Mest häpnadsväckande förra hösten då Stockholmspolisen gav NMR tillstånd att på själva minnesdagen av novemberpogromerna marschera genom staden under nazistiska fanor. Hur kan sådana demonstrationer inte vara hets mot folkgrupp? frågar Anita Goldman (DN 19/9). Hon summerar andemeningen i lagen om hets mot folkgrupp liksom i HD-domen 1996: nazism i det offentliga rummet är hets mot folkgrupp.

NMR förklarar på sin hemsida att dess symbol tyr-runan symboliserar kampen mot den nordiska folkgemenskapens fiender. Det är en kampruna som vänder udden mot bland annat ”det sionistiska kapitalet” (läs: judarna). Däremot berättar inte NMR att den bars av dem som utbildats inom den 32:a SS-divisionen (som Heinrich Himmler) och ersatte det kristna korset på stupade SS-soldaters gravar. Jämfört med åtalet mot mannen i Visby 1996 vore det förhållandevis enkelt att lagföra NMR:s demonstranter. Samma polisarbete som var möjligt då är möjligt i dag.

Men det utförs inte. På fråga från GP (18/9) varför polisen inte tillämpar lagen svarar Erik Nord att personer helst bör uppträda som nazisterna på Nürnbergdagarna och göra Sieg Heil-hälsningar innan polisen har fog att gripa in.

Hans ord vittnar om betydande okunskap såväl om rasismens som lagstiftningens historia. 1996 fälldes en ensam ung man som bar märken på sin jacka. 2015 fälldes en som på sitt Skypekonto lagt ut en profilbild av sig själv med Hitlermustasch och skickat runt ett hakkors till sina kontakter. Om sådant är brottsligt, hur kan en polischef utgå ifrån att hundratals uniformerade nazister med sköldar och symboler hämtade från SS är något lagligt?

Men dessa argument imponerar inte på Erik Nord. Till GP säger han i samma artikel att tyr-runan som sådan inte kan utgöra hets mot folkgrupp. I nästa andetag medger han att saken ”aldrig har prövats fullt ut”.

Så varför inte pröva saken? Poänglöst, menar Nord: ”skulle tyrorna bli olagliga byter de säkerligen till någon annan symbol som är snubblande snarlik.”

Nord är här snubblande nära tjänstefel när han undviker att beivra misstänkta brott. Men värre än så är att han tycks likgiltig för fasan hos dem som utsätts för NMR:s hets och önskar att polisen ska skydda dem. Han har accepterat nazisterna som del av offentligheten och ser det som polisens uppgift att värna deras rätt att finnas där (och föreskriver att de ska ta vägen förbi synagogan!).

Denne polischef är å ena sidan en spegel av samhällets haveri. Å andra sidan går han emot den stora majoritet som önskar en annan utveckling. Just nu dras på olika håll slutsatserna och allt pekar mot en farlig urladdning.

Hos sådana som jag själv: klarar polisen inte av att skydda demokratin mot nazismen, måste vi då försvara oss själva? Hos alla svenska invånare som saknar plats i NMR:s ”folkgemenskap”: ska de fly, fäkta, ta livet av sig? Hos männen i NMR: polisens flathet ger dem grönt ljus att fortsätta lägga ut sin taggtråd av hat. Hos Europas fascister: nu på väg till Göteborg för att den 30 september manifestera vit makt. Göteborgspolisens farliga hantering av nazismen avgör i vilken riktning, mot vilket samhälle, vi är på väg.

Stefan Jonsson "

DN ONSDAG 20 SEPTEMBER 2017

"Insiktsfullt. Men när Mattsson skildrar människor skramlar det

Britt-Marie Mattsson ”Projektet” Piratförlaget, 434 sidor
Peter Carlsson, en nobody från en mindre ort i Västergötland, hamnar genom lika delar slump och bluff i huvudstadens kommunikations-bransch. Han kan absolut ingenting, men efter lite konferens- och föreläsningsfuskande är han något av en guru och startar egen byrå. Han har blivit välbeställd och gift sig, köpt fin lägenhet och fått två söta barn när plötsligt uppdraget att förnya ett stort riksdagsparti ramlar in på mejlen. Vilket här innebär att hjälpa en liten utbrytargrupp att ta över toppositionerna och med prefixet ”Nya” i partinamnet vinna nästa val. Pang bom, så är Peters bakgrund liksom strategin för maktövertagandet klar.

Britt-Marie Mattsson är förstereportern på GP som bland mycket annat har bevakat vartenda amerikanskt presidentval sedan 1976, haft talkshower i SVT, tilldelats Stora journalistpriset och medalj ur hans majestäts hand. Och gett ut en rad böcker om politik och makt. Kort sagt, senior. Med denna roman befinner hon sig alltså mitt i sitt specialämne. Det finns det för- och nackdelar med.

Vad som är bra med ”Projektet” är den isande inblicken i hur också politiken har tagits över av snicksnackare. Allt är berättelser, allt handlar om förpackning och presentation. Inte direkt breaking news, men hur partipolitiken beskrivs som numera ren och skär kommunikationsstrategi, ett taktiskt spel befriat från ideologier, är smått drabbande. Det är en värld av manipulation där tvivelaktiga men minutiöst författade, och i medierna perfekt placerade, ”nyheter” kan påverka rikets styrning. I direktsändning.

Där bondfångeri med elektroniska snaror får väljare att likt aningslösa lamm lajka sig in i fållan och skänka bort sin sista skvätt integritet.

Och där sådana som Peter Carlsson styr, sådana som ser tillsättningen av partiledare ”som en serie manipulationer där den skickligaste myglaren segrar”.

”Du och jag är call girls”, säger Peters super-pr-kompis Jonathan i USA. ”Vi tar betalt för våra tjänster utan att känna efter. Vi funderar varken före, under eller efter hur det känns. Vi fakturerar.”
Det är effektivt berättat. Och Peter går hela vägen.

Det är när människorna, det där innanför skalet, ska tecknas som det skramlar mer tomt. Det som först kan framstå som drypande sarkasm kring en kultur- och livlös samhällsklass blir snart en redovisning i avbockade statusmarkörer på ett antal skyltdockor; bostad och inredning, barn, vänner och yogapass, smoothies och blåbärs-pannkakor är garnityr ytterst på serveringsfatet. Annars fullkomligt dött.

På samma sätt blir ”Projektet” – bara titeln ger en ju kontorsångest – väl tekniskt redovisande kring partipolitiska inre processer, opinionsmätningar, big data-analys, ministermanövrerande och kommunikationsstrategier. Mattsson vet helt säkert vad hon talar om, men den som inte finner detta det mest spännande i världen kan få svårt att under en del långa sjok hålla intresset uppe.

Sammantaget blir ”Projektet” lite för mycket både och. Och inget alls. Ibland dokumentärroman där massor av förebilder bara pliktskyldigt förklätts (vem tror ni ”Bengt Lövgren”, tunnhårig och lite koppärrig men stadig, respektingivande statsminister är?), annars ren fiktion men där paradoxalt nog just romanstoffet rusas förbi. Ett möjligt, nej troligt, mord, en spionerande förklädd journalist, en person i Peters direkta närhet med uppenbart dolt inre – allt sådant lämnas outrett, ifrånsprunget.

Och man lägger ifrån sig ”Projektet” med känslan snarare av vad det här handlade om, inte vilka. niklas.wahllof@dn.se "

DN ONSDAG 20 SEPTEMBER 2017

”Tv-avgiften avskaffas”

"Tv-avgiften avskaffas och ersätts av en skatt, skriver Jan Scherman i branschtidningen Resumé.

– Ett starkt och oberoende public service har en avgörande betydelse för vår demokrati och det öppna samhället.

Så sade kulturminister Alice Bah Kuhnke vid tillsättandet av en public service-kommitté i december förra året, med uppdraget att föreslå ett hållbart finansieringssystem för radio och tv i allmänhetens tjänst.

Uppdraget ska redovisas till kulturministern den 16 oktober i år, men enligt oberoende källor som Jan Scherman, tidigare chef för TV4, hänvisar till i en artikel i branschtidningen Resumé så är partierna redan överens om att slopa tv-avgiften till förmån för en skatt som baseras på beskattningsbar inkomst.

Maxtaket för den nya skatten föreslås ligga på 1 300 kronor per år och skattebetalare, med en försiktig progressivitet som gör att 10 procent inte behöver betala och 20 procent får en reducerad avgift.

Licensavgiften enligt dagens system beräknas enligt uppgifterna år 2019 ligga på 2 500 kronor om året per hushåll.

Förslaget om att skattefinansiera allmännyttiga medier har tidigare fått kritik för att möjliggöra politisk påverkan, men enligt uppgifterna råder nu ”total enighet”. Däremot föreslås public service-bolagens styrelser inte få rekrytera från politiskt håll, samt en ”mycket försiktig”

formulering om att man bör titta på möjligheterna att grundlagsskydda public service.

Enligt källorna är det mycket tack vare Public service-kommitténs ordförande, förre TCO-ordföranden Sture Nordh, som en överens-kommelsen kunnat nås. Själv vill han inte kommentera innehållet i artikeln.

– Jag är av uppfattningen att om man gör en utredning så lämnar man den till uppdragsgivaren. Sedan är du välkommen med dina frågor, säger Sture Nordh till DN.

Inte heller kulturdepartementets presstalesperson Kristoffer Talltorp vill kommentera på förhand.

Överlämnandet kommer att följas av en remissomgång, sedan är det upp till regeringen att skriva en proposition. Den nya skatten förväntas alltså inte finnas med i höstbudgeten som presenteras den 20 september.

leonidas.aretakis@dn.se "

DN ONSDAG 20 SEPTEMBER 2017

" Otryggheten ökar i Stockholm

Drygt var femte invånare i Stockholm är orolig för att utsättas för brott, en ökning från 16 till 21 procent jämfört med Stockholms stads senaste trygghetsundersökning för tre år sedan. – Oron är viktig att ta på allvar. Men det är också otroligt viktigt att få fram att våldsbrotten generellt inte ökar, säger socialborgarrådet Åsa Lindhagen (MP).

I två kategorier har dock andelen som har utsatts för brott ökat. Åtta procent av stockholmarna uppger att de har hotats, jämfört med sex procent för tre år sedan. Andelen som har utsatts för sexuella trakasserier har ökat från tre till fem procent, i innerstaden till sex procent.

Oron för att bli utsatt för sexuella trakasserier har mer än fördubblats, till 11 procent. Oron är störst på Järvafältet och i Skärholmen.
– Sexuella trakasserier står ut lite mer, det kan ha en koppling till att medvetenheten om sexuella trakasserier ökat, vilket i grunden är bra. Det finns ett också stort mörkertal så det är positivt om fler polisanmäler, säger Åsa Lindhagen.

Men otryggheten bland stockholmarna växer på i stort sett alla områden.

Var tionde invånare känner sig mycket otrygg eller avstår från att gå ut sena kvällar i sitt bostadsområde. På Järvafältet gäller det var fjärde och i Skärholmen var femte person.

Var femte stockholmare är orolig för att någon närstående ska drabbas av brott. I Spånga-Tensta är 36 procent oroliga för det.

Oron för att bli våldtagen har ökat från 8 till 12 procent.

Oro för att råka ut för våld eller överfall i den offentliga miljön har ökat från 12 till 17 procent. På Järvafältet gäller det var tredje.
Oro för rån har ökat från 15 till 20 procent. I Rinkeby-Kista är 39 procent rädda för att bli rånade, i Spånga-Tensta 36 procent.

I Stockholm sammantaget känner sig sju procent otrygga eller mycket otrygga i sitt bostadsområde. I Rinkeby-Kista är andelen 26 och i Spånga-Tensta 23 procent.
– Järvaområdet sticker ut. Det är också en jämställdhetsfråga, när många kvinnor känner oro för att gå utanför dörren, då får otryggheten en tydlig påverkan på livsutrymmet vilket är mycket allvarligt, säger Åsa Lindhagen.

Hon tror att skjutningarna i utsatta områden påverkar resultatet i trygghetsundersökningen.

– Skjutningarna är en stor tragedi för familj och vänner men påverkar också människors trygghet. Järva är prioriterat av polisen och regeringen har skjutit till 7,1 miljarder i ökade resurser till dem.
Hur förklarar du att stockholmarnas otrygghet ökar när våldsbrotten inte gör det?

– Det är svårt att säga. Det är en övergripande trend, även på nationell nivå. Delvis tror jag att det beror på att vi lever i en orolig omvärld, med krig, många människor på flykt och en brist på framtidstro, säger Åsa Lindhagen.

– Vi politiker har ett stort ansvar för det offentliga samtalet, det måste bygga på fakta.

Den rödgrönrosa majoriteten i Stadshuset gör flera trygghetssatsningar i budgeten för nästa år. Tre miljoner kronor går till ett nytt trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholms stad.

Vad innehåller det?
– Vi arbetar med detaljerna just nu, det är ett långsiktigt arbete och det finns ingen quick fix, säger Åsa Lindhagen.
Tio miljoner kronor satsas på tre nya relationsvåldscentrum, förutom det som redan finns i Enskede-Årsta-Vantör. Där erbjuds stödsamtal för att bearbeta situationen, men också hjälp att starta ett nytt liv och hitta en ny bostad.

– Vi arbetar också med trygghetsskapande åtgärder i det offentliga rummet. Belysning, kanske se till att det blir fri sikt, mer levande stadsdelar, och med att bygga bort otrygga miljöer som till exempel gångtunnlar som ligger ödsligt, säger Åsa Lindhagen.

mia.tottmar@dn.se "

"Fakta. Så gjordes mätningen

Trygghetsmätningen är en stadsövergripande enkätundersökning som har genomförts 2008, 2011, 2014 och 2017. Denna gång genomfördes undersökningen i samarbete med Polismyndigheten.

Enkäten har gjorts av Sweco och besvarades av 17 669 personer. Det motsvarar en svarsandel på 55,0 procent när urvalet justerats för registerfel. "

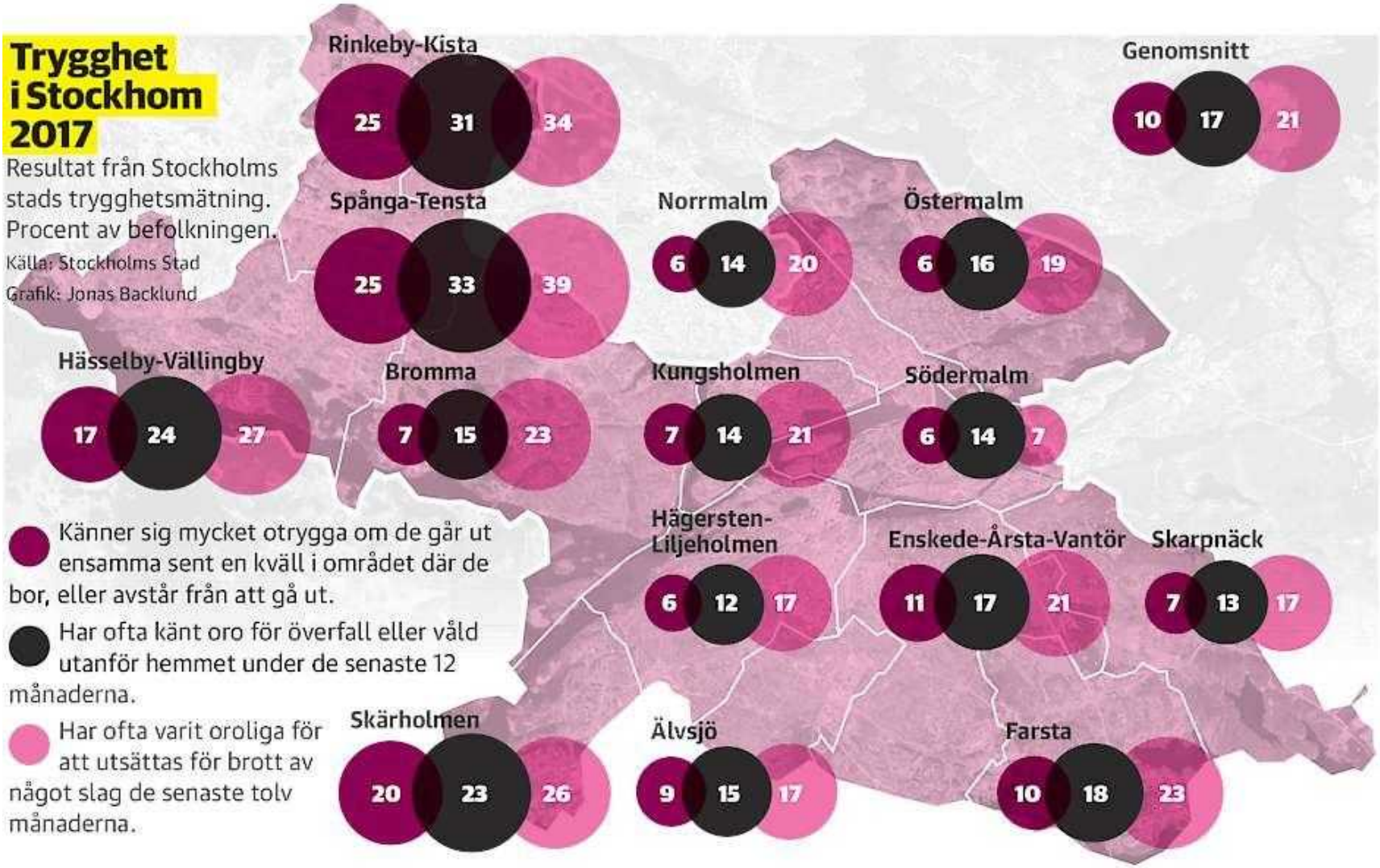
Trygghet i Stockhom 2017
Resultat från Stockholms stads trygghetsmätning. Procent av befolkningen.
Källa: Stockholms Stad
Grafik: Jonas Backlund
Rinkeby-Kista
25 31 34
Genomsnitt
10 17 21
Spånga-Tensta
25 33 39
Norrmalm
6 14 20
Östermalm
6 16 19
Hässelby-Vällingby
17 24 27
Bromma
7 15 23
Kungsholmen
7 14 21
Södermalm
6 14 7
Hägersten-Liljeholmen
6 12 17
Enskede-Årsta-Vantör
11 17 21
Skarpnäck
7 13 17
Skärholmen
20 23 26
Älvsjö
9 15 17
Farsta
10 18 23
Känner sig mycket otrygga om de går ut ensamma sent en kväll i området där de bor, eller avstår från att gå ut.
Har ofta känt oro för överfall eller våld utanför hemmet under de senaste 12 månaderna.
Har ofta varit oroliga för att utsättas för brott av något slag de senaste tolv månaderna.

DN ONSDAG 20 SEPTEMBER 2017

"De ensamma barnen möts i Björns trädgård

Vägen från Marocko. Marockanska barn och ungdomar fortsätter söka sig till Sverige och Stockholm – trots att nästan ingen av dem får uppehållstillstånd. En av dem är 13-årige Marzuq. Ett liv på gatan. Efter 18-årsdagen får de varken tak över huvudet eller ekonomisk hjälp. Ändå väljer många att stanna, även om det innebär ett liv på gatan. ”Sverige vill inte ha mig här, men kan heller inte slänga ut mig. Det passar mig bra”, säger en av ungdomarna. I dag: Del 1. DN inleder i dag en granskning av skuggsamhället som tillåtits växa fram i Stockholms city.

Det är fredag kväll och restaurang Babylons uteservering, i ena hörnet av Björns trädgård, är full av vindrickande gäster. Vid ett av de stearinupplysta borden sitter poeten Bob Hansson i vad som ser ut att vara ett förtroligt samtal.

En trappa upp, på avsatsen ovanför restaurangen, pågår en kamp mellan narkotikaspanare och en 16-årig, marockansk pojke. Han skriker och sparkar som om han slogs för sitt liv.

16-åringen och hans vänner har stoppats av narkotikaspanare. Socialtjänsten tillkallas och medan en av poliserna försöker förhöra sig om killarnas personnummer vaktas de av hans kolleger. Alla har civila kläder. På deras vrister syns entréarmband från en musikfestival, där de spanat tidigare under kvällen.

– Vi jobbar uppsökande i området. I det här fallet rör det sig om ungdomar som vi misstänker har använt narkotika eller har det på sig, säger en av dem.

En äldre kille släpps efter ett kortare samtal. Men när det står klart för 16-åringen att han kommer att bli tvungen att följa med polisen och lämna urinprov skiftar humöret från irritation till raseri. Trots att han är hälften så stor som flera av poliserna krävs det tre stycken för att hålla fast honom när han försöker kasta sig över trappräcket.
Han skriker i panik.

Till slut tar två poliser tag i hans armar, en tredje benen, och bär ner honom till en bil som väntar vid tunnelbaneuppgången Björns trädgård.

Att en ung kille bärs i väg av tre vuxna män mot sin vilja påkallar uppmärksamhet från förbipasserande.

– Vi är poliser, säger civilarna i farten, som för att förekomma frågor. Under hela episoden sitter 16-åringens kompis, en pojke med stora bruna ögon och uppgiven blick som inte ens ser ut att ha kommit in i tonåren, på muren och pratar tyst med en socialsekreterare. När han leds i väg gör han det utan motstånd. Han är tyst och vrider huvudet bakåt, mot oss, innan han försvinner upp för en trappa.

Pojkarna förs den kvällen till Maria ungdom, men vi kommer att träffa dem igen på samma plats inom en vecka.

○ ○ ○

Sedan år 2010 har 1 607 ensamkommande barn och ungdomar från Marocko sökt asyl i Sverige. Hittills i år står de för flest

asylansökningar bland ensamkommande, fler än från Afghanistan. Nästan alla, 96 procent under 2017, får avslag.

Det är svårt att beräkna hur många marockanska ungdomar som lever i Stockholms riskmiljöer. Flera olika siffror har florerat, ibland talas det om flera hundra personer. Socialtjänsten är försiktig med att göra uppskattningar, men säger till DN att de har koll på mellan 30 och 50 personer, som byts ut med tiden.

Artiklarna om de så kallade marockanska gatubarnen är otaliga och fördomarna många, enligt personer som jobbar mot gruppen.

I fjol gav sig fotbollshuliganer och nazister ut på Stockholms gator, för att enligt egen utsago ”dela ut straffen de förtjänar” och syftade på de marockanska gatubarnen. De fick stöd av bland andra författaren Katerina Janouch, som twittrade att hon stöttade huliganernas kamp mot ”gatuslöddret”.

När Södermalmspolisen i början av augusti gick ut med information om att unga ensamkommande gripits för bland annat rån med knogjärn väcktes hatet på nytt. Samma dag som en polis höggs med kniv i Björns trädgård pekades gärningsmannen ut som ett marockanskt gatubarn på högerextrema nyhetssajter. Det visade sig senare inte stämma.

– Den här gruppen är väldigt stigmatiserad, säger Christian Frödén. Han är en av tre poliser i ensamkommandegruppen. Vi ses i gränspolisens lokaler i polishuset på Kungsholmen. Christian Frödén beskriver arbetet som en ”mental bergochdalbana”. När gruppen startade var arbetet främst brottsförebyggande och fokus låg på narkotika.

– Jag ska inte säga att vi var naiva, säger Christian Frödén och lutar sig bakåt i stolen samtidigt som han letar efter rätt ord.

– Men vi visste inte så mycket.
Efter att flera av dem som Christian Frödén arbetat mot visat sig vara myndiga har motivationen vacklat. En kille som uppgett sig vara 13 år visade sig vara 20 när man lyckades fastställa hans identitet.
20-åringen dömdes på 21 punkter, men hade då gått straffri i 1,5 år och begått många brott, en del grova, berättar Christian Frödén.
– Man pendlar hela tiden fram och tillbaka – ”shit, de är vuxna hela högen”.

– Man har känt sig grundblåst och undrat om vi har jobbat med vuxna hela tiden – men kallat dem barn. Så drattar det plötsligt in smågrabbar igen, och man inser hur viktigt vårt arbete är. Vi måste försöka fånga upp dem.

Det var inte långt efter att ensamkommandegruppen startade, som den höll på att läggas ner. Det var i samband med polisomorganisationen, då många specialgrupper försvann. Räddningsplanket blev att gå in under gränspolisen, något Christian Frödén initialt var skeptisk mot.

– Jag hade farhågan att vi skulle släpa familjer från deras hem. Jag vill arbeta mot kriminella, få ut dem ur landet med hjälp av utlänningslagstiftningen, och det finns tillräckligt många sådana för att hålla oss mer än sysselsatta utan att behöva leta efter barnfamiljer. Det är min bestämda åsikt. Det är bara att gå ner på Plattan och börja arbeta – då kommer man hitta någon som inte har rätt att vara här och som begår massa brott.

I dag använder polisen utlänningslagstiftningen ”mer offensivt”, enligt Christian Frödén.

Medan utredare försöker bevisa det misstänkta brottet och få personen dömd jobbar Christian Frödén och hans kolleger parallellt med att möjliggöra en utvisning, till exempel genom att fastställa en identitet. – I takt med att jag märkte att det begicks ganska grova brott inom vissa delar i gruppen – en kille till exempel dömdes för våldtäkt av en kraftigt berusad kvinna som sov på en strand – då kände jag vi måste ta dem på annat sätt. Det går inte bara med traditionell lagföring eftersom de får så låga straff när de är under 21.

– Att få ut kriminella ur landet med utlänningslagstiftningen är en jättenyckel eftersom du inte alltid behöver gå igenom rättsapparaten på det sättet, via brottsbalken. Det är ett maktmedel som vi har börja tillämpa mer offensivt.

Tidigare kunde Christian Frödén och han kollega enkelt närma sig gruppen ensamkommande. Men i takt med att Sverige börjat verkställa utvisningar har spänningarna ökat. Ibland har Frödén och hans kollega, som annars klär sig civilt, tagit på sig polisuniformerna – bara för att inte bli igenkända.

○ ○ ○

Klockan är strax efter 20 och nedanför moskén vid Björns trädgård spelas hiphop ur en bärbar högtalare. En 15-åring från Algeriet tar några steg på stenplattorna, som i gatulampornas sken ser ut som ett dansgolv. 16-åringen, som senast vi såg honom blev ivägburen av narkotikaspanare, står bredvid.

Han säger på spanska att han inte vet varför polisen tog honom, men är inte intresserad av att prata. Sedan tänder han en joint. Kompisarna skrattar.

Nerifrån gränden kommer en man i 30-årsåldern. Han är spenslig och rör sig snabbt, luvan på den blå täckjackan är uppdragen över huvudet. Han hälsar på de andra innan han rör sig mot oss.

Nykomlingar märks snabbt, och brukar i regel vara poliser, drogsugna eller journalister. När han får veta att vi hör till den sistnämnda gruppen viftar han snabbt bort oss.

– Är inte intresserad. Ni ljuger ju bara ändå.
Fler ansluter till platsen, de flesta ensamkommande från olika afrikanska länder, Marocko, Algeriet, Somalia. En av killarna, en 18-åring från Västafrika som varit i Sverige i nästan tre år, har nyligen fått besked om att han får återförenas med sin familj. Han ler från öra till öra när han berättar.

– När min mamma kommer till Sverige kommer jag aldrig gå hit igen. Jag har inte levt på ett bra sätt, jag har varit arg. Men nu är det slut med det. Jag vill bara vara med min familj.

En amerikansk turist och hans flickvän, som tidigare suttit på bänkarna och rökt cannabis, kommer tillbaka och ställer sig avsides med en av killarna innan de försvinner bort igen.

Den spenslige mannen sätter sig ner på ryggstödet, tänder en cigarett. Han är en av de lyckligt lottade, med ett uppehållstillstånd och tillhörande personnummer.

– Det går inte att komma in i det här landet. Jag gick till arbetsförmedlingen i tre år, inget hände. Jobbade två månader som snöröjare, fick ingen lön. Vad tycker du att jag ska göra?

När vi varit där i över en timme svänger en målad polisbuss upp. Merparten av ungdomarna på platsen börjar gå åt andra hållet, mannen i täckjacka och 18-åringen stannar kvar.
– Jaha, vad händer här då? frågar en av poliserna.

Mannen i täckjackan blir märkbart provocerad när poliserna säger att de kommer att vistera honom.
– Varför mig? Varför kollar ni inte dem? säger han och pekar åt vårt håll.

– Därför att du är konfrontativ. Om man står på den här platsen vid den här tiden så får man räkna med att bli kollad.

De hittar inget. Efter att ha kontrollerat hans personnummer mot polisens register får han gå. På bara några minuter har platsen tömts på folk.

○ ○ ○
Bilden är komplex. Bland de myndiga livsstilskriminella finns ”smågrabbar” som enligt Christian Frödén ”blir styrda av de äldre och inte har någonting att säga till om”.

Han säger att många av de yngre pojkarna ofta levt väldigt utsatta liv, ibland på gatan.

– De har lärt sig överleva. ”Entreprenörer”, brukar vi kalla dem. De har en annan agenda än vad vi förväntar oss att ungdomar har. Vi tror att allt löser sig bara du får boende och gå i skolan, gå till simhallen en gång i veckan... Men de har en helt annan kravbild både på sig själva och från andra, nämligen att försörja sig själva och sin familj, i den mån de har någon.

Detta gör dem till lätta offer för allehanda kriminella, enligt Christian Frödén. I flera fall finns det misstankar om människohandel, att de yngre killarna används för att begå brott, eller utnyttjas sexuellt.
Flera ungdomar han har arbetat med har vittnat om att de blivit närmade av vad Christian Frödén tror är radikala islamister på sin resa.
– Det är precis samma mekanismer där. Flera har berättat att det kommit fram farbröder med skägg och frågat: Vad gör du med ditt liv? Har du någon framtid?

– De vill få killarna att själva komma fram till ”du har inget hopp, ingen framtid”. De lockar med pengar, en fast månadslön.
Han säger att han flera gånger suttit med unga killar som gråtit över att de ”gjort allt rätt” men ändå får beskedet att de måste lämna Sverige:

– Det har jag svårt med. De hoppas och hoppas, men när de får reda på det som de egentligen vet – att de inte får stanna här – brakar de ihop och så går de in i brottslighet mer på riktigt, säger Christan Frödén.
– Generellt är det så att människor som inte har något att förlora blir farliga för sig själva och andra, det kommer man inte från.
Hur tycker du att man ska göra med dessa ungdomar?

– Det är en fråga som jag funderat på väldigt länge. Det måste löna sig att kämpa och göra allt rätt.

○ ○ ○

På en snabbmatsrestaurang i city pågår narkotikahandeln helt öppet. Mönstret är tydligt. Köparna väntar några minuter utanför de automatiska dörrarna, ser sig omkring, innan de möter upp säljarna: två killar som ser ut att vara i övre tonåren. De är båda klädda i keps och jeans och sitter vid ett bord till höger om ingången.

Vid midnatt går två unga killar fram och hälsar på dem, tillsammans rör de sig bort mot toaletterna, överlägger några sekunder innan de går ut tillsammans.

Pengarna överlämnas bara några meter från ingången. Trots att det är fullt med människor på platsen verkar scenen gå de flesta förbi. Ett påverkat par i 30-årsåldern kysser varandra inne i busskuren, tappar fotfästet och ramlar omkull. Några meter bort sitter en ung tjej på en liten avsats i husfasaden och spyr, vännen bredvid håller en hand på hennes axel medan hon pratar i telefon.

Det var i slutet av 2011 som Migrationsverket började se en ökning av ensamkommande från Nordafrika, framför allt från Marocko. En av kepskillarna kom hit i den vevan och har därmed vuxit upp i Sverige. Men sedan han fyllde 18 har han ingen kontakt med myndigheter. Polisen har försökt utvisa honom till Marocko, men misslyckats. I likhet med många andra som kom hit som barn kan han inte spåras via fingeravtrycken.

– Sverige vill inte ha mig här men kan heller inte slänga ut mig. Det passar mig bra, säger han.

Drömmen om uppehållstillstånd, ”papper”, förenar de unga killarna vi träffar. Ett jobb. Vanligt liv.

– Jag tar inte en krona från någon, varken från socialen eller Migrationsverket. Jag klarar mig själv. Det är inte som att jag är stolt över hur jag tjänar pengar men jag baxar i alla fall ingen.
Trots att han säljer droger relativt öppet och på allmän plats, säger han att han inte är rädd för att bli tagen av polisen.
– Nej, varför skulle jag vara det? Jag kan lika gärna sitta i fängelse som att vara här.
○ ○ ○
○
Det har länge varit svårt att genomföra utvisningar till Marocko, även i de fall där inga så kallade verkställighetshinder föreligger. DN skrev 2015 om hur Marocko satt i system att ifrågasätta de ensamkommande pojkarnas medborgarskap, vilket i praktiken fått Migrationsverket att ge upp försöken att återföra dem till hemlandet – även i de fall där de dömts till utvisning på grund av brott.

Detta fick dåvarande inrikesminister Anders Ygeman att agera och i maj 2016 slöts ett svenskt-marockanskt avtal.

I år har Sverige utvisat drygt 100 personer till Marocko, jämfört med att landet 2016 accepterade totalt åtta personer. Förändringen beror till stor del på den förenklade proceduren för identifiering av marockanska medborgare, som infördes i början av året.

Svenska myndigheter – polisen och Migrationsverket – skickar fingeravtryck till den svenska ambassaden i Rabat, Marocko. Där samkörs fingeravtrycken mot en nationell fingeravtrycksdatabas där uppskattningsvis 85–90 procent av Marockos vuxna befolkning återfinns.

Sverige har på detta sätt i år kunnat identifiera 288 personer, i regel personer som fått avslag på sina asylansökningar och där utvisningarna vunnit laga kraft.

– Av de dryga 100 personer som har utvisats till Marocko, har runt 50 handlagts i enlighet med den förenklade proceduren, säger Iréne Sokolow, presskommunikatör på Migrationsverket.

I de övriga har det har funnits någon sorts id-handling.
– Utan den nya proceduren hade vi haft femtiotalet utvisningar färre, kan man säga. Det nya är alltså att vi lättare kan identifiera dem som saknar handlingar över huvud taget.

Av de som i samband med sin asylansökan uppgett att de är underåriga, har få visat sig vara det. De personer som har utvisats till Marocko efter införandet av den förenklade proceduren har alla varit vuxna.

Patrik Engström, chef för gränspolisen, säger till DN att den förenklade proceduren har effektiviserat polisens arbete. Tidigare krävde Marocko att deras konsulat skulle ta fingeravtryck för att identitet skulle kunna fastställas. Det innebar att polisen först var tvungen att leta upp avvikna personer och sedan ta med dem till konsulatet. Därefter tog det flera månader att få svar.

I dag accepterar Marocko de fingeravtryck som svenska myndigheter tar när en person exempelvis söker asyl.

– Nu skickar vi filerna till Marocko i klump och får svar mycket snabbt, säger Patrik Engström.

Men det finns begränsningar, framför allt gällande barn under 16 år. I Marocko lämnar man fingeravtryck vid 16 för att ansöka om id-handlingar.

– Marocko ska börja införa fingeravtryck redan vid 12 år. Sedan finns det till exempel barn som är födda utanför äktenskapet och inte ens finns i det marockanska folkbokföringssystemet. Det här är absolut inte heltäckande, men det går betydligt snabbare än tidigare.

○ ○ ○

Många ungdomar som befinner sig i Sverige är just sådana som inte finns i några register, enligt Sooi Schneider, en av grundarna till Habibi, en ideell barnrättsorganisation som arbetar riktat mot nordafrikanska ungdomar.

– Eftersom det är frivilligt att skaffa en identitetshandling och dessutom kostar, är det många som saknar detta. Många av ungdomarna vi har kontakt med finns inte i några register. Så visst, i en utopi skulle alla som saknar uppehållstillstånd utvisas till respektive land – men det fungerar inte så.

I fjol ändrades lagen så att den som fått avslag förlorar rätten till bistånd från Migrationsverket, det vill säga dagersättning och boende, när den fyller 18.

– Detta innebär att människor hamnar utanför systemet helt. Vi kan inte tvinga ut folk i skuggsamhället och sedan beklaga oss över kriminalitet. Vi måste se till att de stannar kvar i systemet. Om de inte kan utvisas så måste Sverige ta ansvar för dem, säger Sooi Schneider.
– Och även om man utvisar finns det inget som säger att allt är löst. Vi har kontakt med flera som utvisats och som är på väg upp genom

Europa igen. Sverige är betraktat som ett guldland och drömmen om det nya livet här föds redan i Marocko.

I stället för att fokusera på utvisningar borde man i stället försöka ta till vara på ungdomarna, menar hon.
– Det finns barn i Stockholm som befinner sig i riskmiljöer och begår brott, det kan vi inte sticka under stol med. Men varför – hur ska jag kunna hjälpa dig att komma bort från det här? Hur har ett barn hamnat i den här utsatta miljön? Det finns alltid en orsak och det är de frågorna vi behöver ställa.

– Vilket otroligt slöseri det är. Ge dem tillfälliga uppehållstillstånd i stället så att de som har åldern inne kan arbeta, många av dem har en otrolig drivkraft. De är överlevare. De kan mycket och pratar många språk. Ta vara på det i stället för att låta dem ätas upp av gatan.

Hon är noga med att betona att det är en ”liten klick” som ligger bakom tidningsrubrikerna. Men medierapporteringen har fått stora konsekvenser för hela gruppen. De marockanska ungdomarna har i dag så dåligt rykte att det är svårt för socialtjänsten att hitta boenden som vill ta emot dem, enligt Sooi Schneider.

– Det som förenar dem är deras hopplöshet. Någonstans är de bortskrivna från rättigheter som andra barn har, och svikna av såväl vuxna som myndigheter.

Jonas Trolle är biträdande chef på lokalpolisområde Södermalm. Han är också kritisk till hur mottagandet av gruppen sköts.
– Det tar för lång tid och skapar inte bra förutsättningar för att ungdomarna ska bli en del av samhället, de lever i ett vakuum och i de allra flesta fall får de inte stanna oavsett vad de gör. Bekymret är att majoriteten av de här ungdomarna i dag inte har någon framtid – och de inser det själva. Det tror jag är jättefarligt.
– Det kommer alltid att finnas människor som mår dåligt. Men i det här fallet är det samhället, systemet, som gör att människor mår dåligt och därmed skapar problemen.

○ ○ ○
Mindre än en vecka efter polisingripandet i Björns trädgård får vi syn på 16-åringens kompis igen, pojken med de stora uppgivna ögonen. Det är sent och han går längs Götgatan med händerna i fickorna. När han konstaterar att tunnelbanan hunnit stänga fortsätter han vidare, för att hitta en buss som kan ta honom tillbaka till familjehemmet.
Han är 13 år gammal.

Marzuq, som egentligen heter något annat, har bara varit i Sverige i några månader. På hans Facebook kan man följa resan från Marocko, som han gjorde med tre vänner. Eftersom de inte hade råd med biljetter åkte de delar av resan under bussar, säger han.

De första månaderna i Europa tillbringades i de olika spanska storstäderna. Först på en förläggning, senare på gatan. Han åt det han lyckades stjäla i matbutiker.
– Vad skulle jag göra, annars hade jag dött.

Han tystnar igen.
Är det svårt att prata om?
– Nej, det gör inget. Jag var hungrig. Här finns det mat hemma och jag äter när jag vill. Jag har inte stulit något i Sverige. Jag vill inte göra det.

Efter några månader i Spanien gav han sig av vidare i Europa med tåg. Han berättar att när han kom till Sverige mötte han en man som köpte en tågbiljett till Stockholm och gav honom pengar till mat.

– Jag bad honom om hjälp. Han såg att jag var jättesmutsig, jag hade åkt länge utan att tvätta mig och var svart överallt. Han tyckte synd om mig och frågade vad som hänt.

Det dröjer inte länge innan en vän tar med honom till Björns trädgård. På en bild som han tagit på platsen gör han tummen upp och ler. På huvudet har han en keps med svenska flaggan.

Marzuq tillbringar den första månaden på gatan.
– På nätterna gick jag omkring på stan tills det blev morgon och jag kunde gå till moskén och vila. Men sen kom jag in i systemet.
Vi gör intervjun med hjälp av en arabisk tolk på en halvtom restaurang. Då och då växlar han till spanska, som han lärt sig under månaderna i Spanien, och svenska.

– Marocko är jättefint, men det är ett laglöst land. Sverige är ett bra land. Man får skydd även om man är utsatt för tortyr, man kan till och med anmäla polisen. I Marocko gör polisen vad de vill med en, men inte här. Här har man rättigheter.

Han säger själv att han vill börja i skolan så fort som möjligt för att sedan kunna börja arbeta:
– Jag vill studera och satsa på framtiden. Jag kan jobba med vad som helst, bara jag får jobb.

Även om det är väldigt ovanligt att marockanska medborgare beviljas asyl hoppas Marzuq på att han ska vara en av de lyckliga få.

– Jag måste planera för det.
Vad är din plan?
– Jag talar inte om det.

Vad händer om du inte får uppehållstillstånd?
– Jag kommer inte att lämna Sverige.
Pappan är död, kvar i Marocko finns tre syskon och hans mamma. Förhoppningen är att de ska återförenas en dag.
– Jag skulle vilja att hon kommer hit, bara min mor, för de andra har lämnat mig. Ingen har frågat efter mig när jag lämnade hemmet. Bara min mor.

Han kollar ner på sin telefon, skickar i väg ett meddelande. Teet framför honom är nästan orört.
– En svensk i min ålder går inte runt på gatan, får inte gå ut när som helst. De är uppfostrade, men ingen har uppfostrat oss.

– Jag skulle hellre levt så, säger Marzuq efter en stunds tystnad.
Han svarar systematiskt, utan större känsloyttringar. Det märks att det inte är första gången någon frågar, såväl socialtjänsten som polisen har hunnit före.

Innan vi skils åt säger han att det viktigaste i reportaget är att det framgår att alla marockaner inte är likadana.

– Precis som inte alla svenskar är likadana.
Det är först när intervjun är över och vi sagt hejdå som en annan, mer avslappnad, sida kommer fram. Marzuq kommer springande tillbaka och frågar försiktigt om fotografen skulle kunna ta en bild där hans ansikte syns.

Han ler.
– Till min Facebook.

emma.bouvin@dn.se
marijana.dragic@dn.se "

"Fakta. Runt 800 barn och ungdomar från Marocko
Regeringen bedömer att det finns runt 800 barn och ungdomar från Marocko som vistas illegalt i Sverige, men det tros finnas ett mörkertal eftersom alla inte söker asyl eller tar kontakt med myndigheterna. I Stockholm uppger socialtjänsten att man har koll på mellan 30 och 50 ensamkommande barn och ungdomar som vistas i stadens riskmiljöer. I Sverige räknas alla som är under 18 år som barn.

Det är Migrationsverket som prövar ansökningar för ensamkommande barn. Migrationsverket ser till att ett barn får komma till en kommun och denna kommun ansvarar sedan genom socialtjänstlagen för barnet. Migrationsverket ersätter kommunen för olika kostnader.

När barnet fyller 18 förlorar det rätten till bistånd från Migrationsverket, alltså dagersättning och boende.

Källa: Migrationsverket och DN "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

"Sorglösa steg mot valet

Livet för en finansminister är så mycket lättare när solen skiner. Sverige har en stark högkonjunktur, skatteintäkterna rullar in och statsfinanserna går som tåget. EU har stängt gränserna, och kostnaderna för flyktingmottagningen blir därefter.

Läge alltså för långsiktiga ekonomiska reformer? Skulle inte tro det. Valåret lurar runt hörnet. Så Magdalena Anderssons budget innehåller godis till alla och envar, i hopp om att de röstar rödgrönt. Att regeringar runt om i världen vill sitta kvar vid makten är inget att förvånas över. Det som sticker ut är att finansministern har hittat hela 40 miljarder kronor att strössla ut, vilket kan jämföras med Konjunkturinstitutets tänkta reformutrymme på 12.

Tuta och kör. Eventuella övertrasseringar av kontot får tas itu med efter valet. Magdalena Anderssons ”framtidsinvesteringar i samhällsbygget” är stimulanspolitik i ett läge där överhettning är en betydligt större fara än för liten efterfrågan i ekonomin. Klokskapen i detta förblir oförklarad.

Konjunkturer kommer och går. Statsbidrag till kommunerna är knepiga nog att skära ned när det vänder nedåt. Bidragshöjningar till hushållen är ännu värre att göra något åt. Nästan alla regeringens utgiftsökningar ser permanenta ut. Därmed är risken stor på sikt för skattehöjningar som skadar sysselsättningen.

Regeringen tar åt sig äran för det mesta som går rätt: tillväxten, jobben, statsskulden. Särskilt övertygande är det inte. Under hela 2015 gällde alliansens så anstötliga budget, så vändningen kom visst fort.

Och Socialdemokraternas slagnummer i valet, traineejobben, blev ett sådant fiasko att det nu avskaffas. De så kallade jobbsatsningarna har till slut handlat om en större offentlig sektor och mer bidrag. Enligt budgeten ska det fortsätta så.

Det höjda barnbidraget är klassisk S-politik, och knappast någon är emot. Pensionärerna kan behöva sin skattesänkning, men minnas att det aldrig hade hänt om inte de borgerliga hade sänkt skatten på löneinkomster. Varför skatten på investeringssparkonton ska höjas framstår som obegripligt, med tanke på överflödet i Anderssons kassa. Hon tjatar vidare om den förra regeringens underskott, trots att statsskulden var låg redan 2014.

I augusti tvingade oppositionen lyckligtvis regeringen att backa när det gällde höjd skatt på medelinkomsttagare och småföretag. Den rödgröna ambitionen bör ändå kommas ihåg, för den lär inte försvinna med valet 2018. Frapperande är också hur företagandet lyser med sin frånvaro i budgeten. Det privata näringslivet har tydligen inget med jobben att göra. Men alla kan inte arbeta åt staten och kommunerna.

Finansministern påstår att arbetslösheten ska sjunka ned till 5,9 procent nästa år. Bedömningen är långt mer optimistisk än alla andras. Den har tidigare sagts vara grundad på regeringens kommande förslag i budgeten, men frågan är vart de tog vägen. Hur skattereduktion för fackföreningsavgiften skapar nya jobb är exempelvis ett mysterium, även om LO uppskattar att ha fått sin beställning effektuerad. Illusionen om EU:s lägsta arbetslöshet 2020 svävar vidare mot okänt mål.

Sant är att Sverige har hög sysselsättningsgrad, jämfört med övriga EU. Det är dock ingen nyhet. Problemet är att den är ytterst ojämnt fördelad, till utrikesföddas nackdel.

Vad Magdalena Andersson kallar strukturreformer är i princip alltid utbildning. Kunskap är sällan fel, men en plats i skolbänken är inte lika med ett jobb. Budgeten lider av en total avsaknad av politik som hjälper nyanlända och lågutbildade över tröskeln in till arbetsmarknaden. Enkla jobb med lägre ingångslön är fortfarande tabu, men några andra idéer finns inte för att reducera tiden det tar att hitta arbete. Redan före flyktingkrisen dröjde det åtta år innan hälften av de nyanlända lyckades.

Integrationen förutsätter att de ges plats på arbetsmarknaden. De rödgröna har inga svar på hur det ska gå till.

Det finns andra brister i budgeten. Snedvridningarna på bostadsmarknaden får fortsätta att frodas. Skattesystemet får tåla sina felaktiga incitament. Trots några skärvar till försvaret regerar snålheten vidare, även i en högkonjunktur som ger staten så många kulor.

Till regeringens försvar ska sägas att det parlamentariska läget är tilltrasslat. Det är lättare att pytsa ut pengarna här och där än att ta sig an svåra utmaningar. Valet innebär knappast någon radikalt annorlunda situation. Ett och annat block lär behöva stryka några tankeförbud.

DN 21/9 2017 "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

"Nu måste vi skapa en lex Hovsjö

Att döda ett barn, det är det absolut värsta någon kan göra. Särskilt tröstlöst och tungt är det förstås när gärningspersonen verkar vara ett annat barn. Så var det i Hovsjö 2001, då en elvaårig pojke hittades ihjälhuggen invid en väg. Misstankarna riktades snart mot hans bästa vän, Jonas.

Under tre månaders tid hölls minst arton långa förhör med Jonas. Han fick varken ha juridiskt biträde, barnpsykolog eller föräldrar hos sig. Förhörsledaren lirkade, hennes frågor var försiktiga. Hon sade inte: ”Hur gjorde du här?”, utan: ”*Om* du hade gjort det här, hur hade du gjort då?”

Detta är en mycket bra metod för att få skyldiga att erkänna brott. Problemet är att det även är en mycket bra metod för att få oskyldiga att erkänna brott. Inte minst då barn.

Det är en sak som slår mig, inte bara med saxmordet i Hovsjö utan också med mordet på Kevin i Arvika och ännu äldre fall, som Falubränderna på 70-talet. Det är att de anklagade så ofta är arbetarklassbarn, och att deras föräldrar inte är särskilt resursstarka.

Vad gäller Jonas hade hans mamma dessutom missbruksproblem, och pappan var frånvarande. Troligen påverkades han därför ännu lättare av den nära och trygga relation som förhörsledaren såg till att bygga upp med honom, i enlighet med psykologiprofessorn Sven Å Christiansons högst ovetenskapliga metod för att återskapa ”bortträngda minnen”. I de videobandade förhören sitter förhörsledaren nära Jonas, låter honom luta sig mot henne. Han anstränger sig hårt för att vara henne till lags, och hon berömmer honom när han trevande lyckats leta sig fram till de svar hon vill ha: ”Så kan det ha gått till... Jag tycker att du är jätteduktig. Väldigt, väldigt duktig.”

Den tekniska bevisningen stämde inte, Jonas slutgiltiga erkännande stämde inte heller. Men ingenstans på vägen ifrågasatte någon hans skuld, tvärtom: Det fanns aldrig utrymme för att han skulle kunna vara oskyldig. Han fick inte ens sin sak prövad i domstol.

I dagsläget kan en sådan bevistalan, alltså en domstolsförhandling för minderåriga, begäras av vårdnadshavarna. Men det kräver, återigen, att barnen har föräldrar som vet sina barns rätt – och kräver den innan det är försent. När barnen väl är inne i skuldmaskinen rullar kuggarna på med rättspsykiatrisk vård och så vidare. Detta är en rent rättsosäker ordning. Regeln borde självklart vara att bevistalan alltid ska väckas när barn misstänks för grova brott. Låt oss kalla det lex Hovsjö.

lisa.magnusson@dn.se "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

" Utmaningen blir att hantera nazisterna i kostym

Patrik Hermanssons liv kommer förmodligen aldrig att bli sig likt. Över en natt gick han från att vara en ganska anonym 25-åring till svensken som infiltrerade högerextremisterna i den amerikanska och brittiska alt-right-rörelsen.

Det är inte många som kan säga att de har åkte Rolls-Royce med den legendariska Förintelseförnekelsen David Irving, undervisat London Forums grundare Stead Steadman i svenska och marscherat med nazister i Charlottesville. Men hur vågade han? Och dessutom med en dold kamera fäst vid bröstet.

Att nazismen har fått ett uppsving under de senaste åren, med allt fler unga män som ansluter sig, var redan känt. Vi visste också att dessa grupper har legitimerats av de högerpopulistiska vindar som nu blåser. Men tack vare Hermanssons journalistiska mod får vi den unika möjligheten att dissekera själva hjärtat av de nazistiska rörelser som är på frammarsch.

Vad Hermanssons granskning visar är inte minst att mobiliseringen sker skamlöst och öppet. Han ser det som ett tydligt tecken att nazisterna som demonstrerade i Charlottesville gjorde det utan masker. Det säger en hel del om deras självbild.

Han vittnar om en nazistisk rörelse som försöker bli mer mainstream – och faktiskt lyckas. Där sociala medier är nyckeln till att nå ut och rekrytera anhängare i hela världen, vilket är lite ironiskt med tanke på extremhögerns motstånd mot globalisering.

Men det kanske mest lärorika är distinktionen mellan vad vi känner som *alt-right*, bestående av en obskyr grupp av extremister, och det som nu benämns *alt-light*, en mjukare och mer tvättad version av extremhögern. Den antifascistiska brittiska organisationen Hope not hate kallar det för ”mindre extremt men farligare”, ett nytt sätt att paketera extrema åsikter till exempel i humor för att tilltala en bredare skara.

Och det är här som vi måste vara på vår vakt. De högljudda nazisterna som skriker ut sitt hat på gatorna är lätta att identifiera och avfärda. Den stora utmaningen framöver blir att se och möta nazismen som kamouflerar sig i kostym, och som vill ge sken av att vara både civiliserad och sansad.

evelyn.schreiber@dn.se "

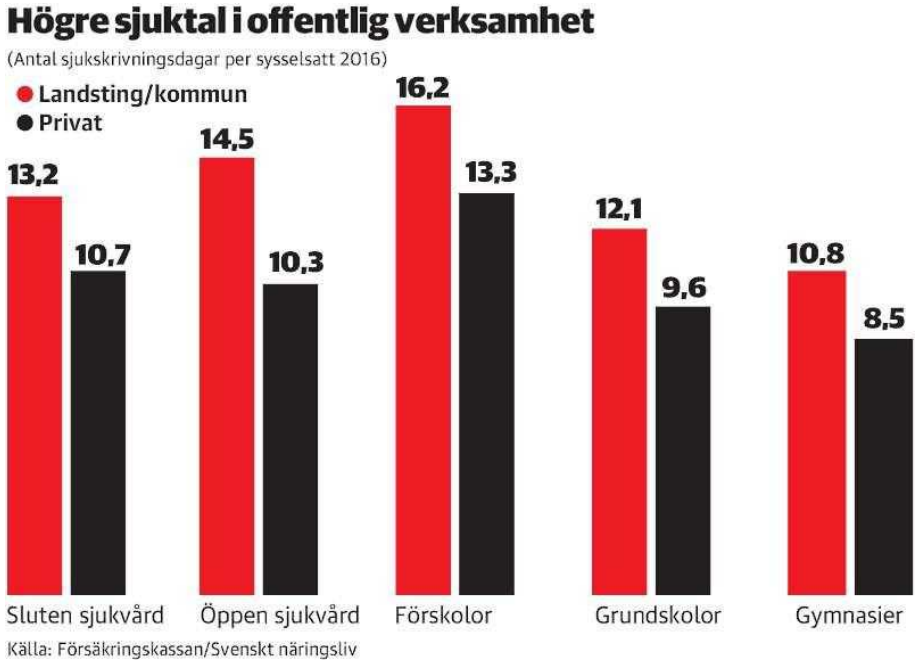

”DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

"Vinstförbud kostar miljarder i ökade sjukskrivningar”

"Inom vård, skola och omsorg är sjukskrivningarna klart högre i verksamheter som drivs av kommuner och landsting än i privat drivna verksamheter. Om privata välfärdsföretag tvingas bort från marknaden med ett vinstförbud kommer det därför att leda till ökade kostnader för offentlig sektor, skriver Leif Östling och Carola Lemne, Svenskt Näringsliv.

Regeringen vill förbjuda vinster i välfärden. I stället borde den undvika förluster i välfärden. De höga sjukskrivningar som finns i offentliga välfärdsverksamheter leder till ett produktionsbortfall på 3,8 miljarder kronor. Det gör att medborgarna får mindre välfärd för sina skattepengar. Om regeringen lyckas införa ett vinstförbud ökar den summan ytterligare.

Inom vård, skola och omsorg är sjukskrivningarna klart högre i verksamheter som drivs av kommuner och landsting än i privat drivna verksamheter. Den senaste statistiken från Försäkringskassan visar på uppseendeväckande skillnader.

I landstingsvården är antalet sjukskrivningsdagar per anställd 29 procent högre än i motsvarande privata företag. Kommunala skolor uppvisar 24 procent fler sjukskrivningsdagar än friskolor. Och inom omsorgen är sjukskrivningsdagar 22 procent fler i kommunala verksamheter än i privata. Det finns inga belägg för att personalsammansättningen, exempelvis avseende ålder, skiljer mellan privata och offentliga utförare.

Hög sjukfrånvaro går alltid hand i hand med hög personalomsättning. Båda är symptom på vantrivsel och dåligt ledarskap. I den offentliga vården leder det till en ökande användning av så kallade stafettläkare och bemanningsföretag. Landstingens kostnader för inhyrd personal ökade med 17 procent mellan 2015 och 2016, enligt SKL. Den totala kostnaden för inhyrd personal uppgick till 4,6 miljarder kronor. Inom privat drivna företag skulle den ökningstakten vara alarmerande och ses som ett tydligt tecken på dåligt ledarskap.

Oberoende undersökningar visar att privata företag inom vård, skola och omsorg i flertalet fall levererar bättre kvalitet än offentliga aktörer. Samtidigt får de lägre eller samma ersättning som offentliga verksamheter. God arbetsmiljö och bra ledarskap levererar hög kvalitet eftersom medarbetarna trivs.

Även om sjukfrånvaron i välfärdsföretagen genomgående ligger klart lägre än i motsvarande offentliga verksamheter, så är den något högre än genomsnittet för hela arbetsmarknaden. Men det arbetas intensivt för att minska sjukfrånvaron och framsteg görs hela tiden.

Det finns ingen naturlag som innebär att offentliga arbetsgivare måste ha högre sjukfrånvaro. Vi har personlig erfarenhet av att framgångsrikt arbeta med sådana här frågor från både privat och offentlig verksamhet. Vi vet att det går.

Offentligt drivna verksamheter kan lära av privata välfärdsföretag samtidigt som man är konkurrenter. För att det ska vara möjligt måste välfärdsföretagen få fortsätta existera.

Den lägre sjukfrånvaron i privata välfärdsföretag innebär lägre kostnader för samhället. Fackförbundet Vision har beräknat den verkliga kostnaden för sjukfrånvaron i kommuner, landsting och regioner till 20 miljarder kronor.

Om välfärdsföretagen hade lika höga sjukskrivningstal som i landsting och kommuner skulle det innebära en extra kostnad för staten på cirka 470 miljoner kronor. Det är de direkta kostnaderna för staten.

Dessutom skulle de två första sjuklöneveckorna betyda en kostnadsökning för arbetsgivarna på uppskattningsvis 180 miljoner kronor. Sammantaget skulle det uppstå en kostnadsökning på 650 miljoner kronor.
Men inte heller detta visar hela bilden. För att få en samlad bild behövs en samhällsekonomisk beräkning av produktionsbortfallet. En sådan ger vid handen att kostnadsökningen sammantaget blir 1,2 miljarder kronor om den verksamhet som i dag sker i privata välfärdsföretag ökar sin sjukfrånvaro till samma nivå som i den offentliga verksamheten.

Ett annat sätt att uttrycka det är att den offentliga verksamhetens höga sjukskrivningar orsakar en merkostnad på 3,8 miljarder jämfört med om man hade varit lika bra som de privata välfärdsföretagen. Om man på motsvarande sätt gör tankeexperimentet att den privata sektorns andel istället fördubblas till 50 procent, så kan man förvänta sig en samhällsekonomisk vinst på 1,3 miljarder kronor och högre kvalitet.

Om privata välfärdsföretag tvingas bort från marknaden med ett vinstförbud så behöver kommuner och landsting utöka sina verksamheter i motsvarande grad. Inget talar för att det offentliga i en sådan situation skulle kunna nå de privata företagens låga sjukfrånvaro. Följden skulle bli ökade kostnader för offentlig sektor.

Vi vet också att långvariga sjukskrivningar leder till bestående problem för de som drabbas, och i längden ännu högre kostnader för samhället, bland annat i form av sjuk- och aktivitetsersättning. Så i slutänden skulle den verkliga kostnaden bli betydligt högre om sjukskrivningarna tilläts öka till följd av att privata välfärdsföretag tvingas stänga ner.

Det är därför obegripligt att regeringen i praktiken vill förbjuda stora delar av de privata välfärdsföretagen. Vinstförbudet kommer – om det införs – att leda till omfattande nedläggningar av väl fungerande verksamheter. Regeringen borde ställa sig frågan om det verkligen finns en beredskap i kommuner och landsting att ta över välfärdsföretagens verksamheter.

Till det ska läggas situationen för de anställda. Det är långt ifrån säkert att de som nu är privatanställda väljer att följa med en verksamhetsövergång. En redan besvärlig personalsituation förvärras i så fall ytterligare. Många kompetenta medarbetare i välfärdsföretag kommer att söka jobb på annat håll och välfungerande arbetsgrupper skingras.

Risken är stor för en kaotisk övergång, där privat verksamhet måste ersättas av en mycket snabb utbyggnad av offentliga verksamheter. De beräkningar av ökade kostnader som vi har tagit fram är därför med stor sannolikhet i underkant.

Vinstförbudet är alltså inte bara ett slag mot mångfald, valfrihet och kvalitet inom välfärden. Det är också ett recept för en klart sämre arbetsmiljö med ökande sjukskrivningar. Ambitionen borde istället vara att förbättra både kvalitet och arbetsmiljö i de viktiga - välfärdsbranscherna:

- Satsa på att förbättra management och ledarskap i kommuner och landsting. Det lönar sig inte bara i form av välbefinnande för personalen, det skapar en hög motivation och ger hög kvalitet till medborgarna. Dessutom sänker det kostnaderna.
-
- Jämför och utvärdera offentliga och privata verksamheter. Förbättringar är möjliga om man lär av varandra, det gäller för både det privata och offentliga. Dåligt fungerande enheter som inte lyckas förbättra sig ska läggas ner, oavsett driftsform.
- Skärp kvalitetskraven inom vård, skola, omsorg. Ställ lika tuffa krav på både privata och offentliga verksamheter. Elever, brukare och patienter har rätt till samma goda kvalitet oavsett utförare.

Leif Östling, ordförande Svenskt Näringsliv
Carola Lemne, vd Svenskt Näringsliv "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

" Brett stöd för att banta ränteavdragen

En avtrappning av ränteavdraget för bolån rycker allt närmare. Enligt finansminister Magdalena Andersson (S) bör alla bostadsköpare kalkylera med ett sänkt ränteavdrag de kommande åren. Enligt DN:s enkät finns det också ett brett stöd i riksdagen för att förändra ränteavdraget.

När Magdalena Andersson på onsdagen presenterade regeringens valårsbudget hade hon en rejäl pengasäck att ösa ur. Reformutrymmet är hela 40 miljarder kronor och pengarna spenderas på bland annat sänkt skatt för pensionärer, höjda barnbidrag, fler poliser och mer pengar till försvaret.

– Den borgerliga underskottsekonomin är ett minne blott. Svensk ekonomi är i ett helt nytt läge, säger Magdalena Andersson.
Men trots den goda ekonomin har regeringen efter tre år vid makten inte lyckats genomföra större strukturreformer när det gäller skatterna och bostadspolitiken. Detta trots att varningsklockorna om bostadsbubbla och hög skuldsättning ringer kontinuerligt. Försöket med blocköverskridande samtal under 2016 bröt samman eftersom de borgerliga och de rödgröna inte kunde komma överens.

Enligt DN:s enkät med samtliga riksdagspartier finns det dock en klar majoritet för att nå en bred överenskommelse om delar av bostadspolitiken under kommande mandatperiod. Alla partier kan tänka sig att inleda en avtrappning av ränteavdragen de närmaste åren.

– Så som utvecklingen ser ut kan ingen ansvarstagande politiker säga att det aldrig kommer ett läge där man behöver röra ränteavdragen. Det är viktigt att hushållen har det med sig när de köper bostäder och tar lån. Det går inte att utesluta att det blir en avtrappning av

räntebidragen och det bör man ta höjd för, säger Magdalena Andersson.

Moderaternas ekonomisk-politiske talesperson Ulf Kristersson ser ett stort behov av en bred bostadspolitisk överenskommelse under den kommande mandatperioden. Han är också beredd att trappa av ränteavdragen men det ska i så fall ske samtidigt som andra delar av bostadspolitiken läggs om. Det handlar bland annat om hyresregleringen och villkoren för nyproduktion av bostäder.

– Jag tänker inte vara regeringens nyttiga idiot och genomföra skattehöjningar för människor som har köpt dyra bostäder. Vi borde bli överens om något som kan fasas in under lång tid så att människor har planeringshorisont och kan överblicka de ekonomiska konsekvenserna, säger Ulf Kristersson.

Centerpartiet vill att förändrade ränteavdrag ska vara en del av en större översyn av hela skattesystemet.
– Jag tror absolut att utfasade ränteavdrag borde vara en del av en skatteomläggning, säger Emil Källström, ekonomisk-politisk talesperson.

Liberalerna vill se en skatteväxling med stegvis avtrappade ränteavdrag från 30 till 20 procent under en tioårsperiod och att man växlar det mot sänkt skatt på arbete.

– Det skulle behövas för att kyla ned bostadsmarknaden men samtidigt inte slå mot hushållen, säger Mats Persson, ekonomisk-politisk talesperson.
De borgerliga partierna anser att det blir svårt att nå en bred överenskommelse om Vänsterpartiet ska ingå. V argumenterar själva för att ränteavdraget bör trappas av.

– Vi föreslog det redan 2012 när det var borgarna som regerade, att vi skulle ta det här ansvaret gemensamt. Det avvisade Moderaterna. Nu är det Socialdemokraterna som avvisar det. Det politiska spelet har fått ta över, säger Ulla Andersson.

Sverigedemokraterna har hittills inte bjudits in till blocköverskridande överläggningar i den här typen av frågor men Oscar Sjöstedt, ekonomisk-politisk talesperson, stödjer en avtrappning av ränteavdragen.

– Jag ser ett sådant behov. Det som hindrar att det ännu inte genomförts är att det finns en ängslighet i riksdagen för att fatta impopulära beslut, säger han.

hans.olsson@dn.se
hans.rosen@dn.se "

"Snälla nån. Här har vi ett utrymme på 80 miljarder, vi har vänt ett stort underskott till stort överskott.
Stefan Löfven (S), (om en påstådd ”slösarbudget”)

”Den borgerliga underskottsekonomin är ett minne blott. Det är ordning och reda i statsfinanserna.”
Magdalena Andersson (S), finansminister

”Hade dessa grepp inte tagits så hade Sverige varit ett Grekland med sämre väder.”
Emil Källström (C) (om behovet av strukturreformer på 1990-talet och i dag)

”Regeringen rustar sig själv för valår men den rustar inte svensk ekonomi.”
Ulf Kristersson (M)

”Regeringen festar som om det inte finns någon morgondag.”
Mats Persson (L) (om regeringens stora reformutrymme på 40 miljarder kronor)

”För en moderat är ekonomisk jämställdhet lika allvarligt som en allergichock är för andra.”
Ulla Andersson (V)

”De ineffektiva och oerhört kostsamma integrationsprojekten ska läggas ned.”
Oscar Sjöstedt (SD)

”De moderna beredskapsjobben är så få att man undrar om de finns. De är postmoderna beredskapsjobb.”
Jakob Forssmed (KD)

”Som grädde på det moderata utsläppsmoset vill partiet sänka bensinskatten.”
Janine Alm Ericson (MP)

10,5
Så många kilo väger regeringens höstbudget. Det är åtta hekto mer än förra årets budget. Finansminister Magdalena Andersson bar den tryckta budgeten i famnen under den 350 meter långa budgetpromenaden mellan finansdepartementet och riksdagen.

Mats J Larsson

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

"Valårsbudget utan stridbara satsningar

Regeringens feta valårsbudget får hård kritik av oppositionen på grund av sitt omfång. Men den innehåller få förslag som det kan bli strid om i valrörelsen. Trots det stora reformutrymmet vågar regeringen inte utmana oppositionen av rädsla för att fällas.

Under våren och sommaren hördes en borgerlig kanonad av kritik mot regeringens planer på flygskatt. På onsdagen lade regeringen ett skarpt förslag, utan att alliansens partier kritiserade den alls på sina pressträffar.

Ändå var det en fråga där allianspartierna fram till för en månad sedan hotat med misstroendeförklaring mot flera ministrar.

Tystnaden var talande. Det som tidigare såg ut att bli en höst av misstroendeförklaringar och risk för regeringskris har nu kulminerat och satt sig. Regeringen Löfven går vidare, och har rensat bort två andra kontroversiella skatteförslag, två ministrar och en statssekreterare. Den har också avstått från att lägga in nya kontroversiella förslag i budgeten, trots stort utrymme.

Här finns ingen arbetstidsförkortning eller friår och inga provocerande skatteförslag. De rödgröna anpassar sig till det utrymme som oppositionen ger dem, och med tanke på att oppositionen tillsammans är i majoritet och har morskat upp sig är regeringen försiktig.

Socialdemokraternas valrörelse 2014 handlade om att något gått sönder i Sverige och att det behövde lagas. Borgerliga

skattesänkningar hade förstört landet och välfärden, enligt både S och V.

Ändå har regeringen inte återställt skattesystemet till hur det var före de borgerliga skattesänkningarna. I onsdagens budget presenteras till och med större skattesänkningar än höjningar. Det var inte vad de rödgröna ville från början.

Däremot är ekonomin nu så god att det finns pengar att satsa på vård, skola, poliser, soldater, barnbidrag, pensionärer och mycket annat. Regeringspartierna har inga ursäkter för att inte uppfylla det riksdagen tillåter i sina valmanifest, nu när ekonomin växer och statsbudgeten gick med ett oväntat stort överskott förra året.

Men det finns också andra hinder för regeringen. Köerna i vården växer på många håll. Regeringen vill anslå mer pengar, men det är inte bara pengar som saknas. Det är svårt att hitta till exempel barnmorskor och läkare att anställa. Personalbristen växer också. Försvaret, polisen och skolan har samma problem. Det är inte enkelt att regera ens med en stor pengapåse.

Regeringens främsta vallöfte var att Sverige ska ha Europas lägsta arbetslöshet 2020. Det målet är avlägset. De åtgärder som statsministern utlovade i förra valrörelsen blev ett fiasko och det berodde inte på bristande anslag. De så kallade traineejobben avskaffas nu och ersätts av andra åtgärder.

Miljöpartiet har prövats hårt under tiden i regeringen. Nu hoppas det på grön skördetid med rekordsatsningar på klimatpolitik, kultur, bistånd och skola. Men inte heller där löser pengar allt. Miljöpartiet får råd med dessa reformer delvis tack vare en stor åtstramning av migrationspolitiken – en skärpning partiet absolut inte ville se. De hårdare reglerna väntas minska kostnaderna för migration med 25 miljarder kronor nästa år, jämfört med förra året.

Men om regeringen har problem har den borgerliga alliansen det än svårare. Splittringen i regeringsfrågan plågar regeringsalternativet. De olika vägvalen i misstroendeomröstningen mot försvarsminister Peter Hultqvist i tisdags märktes dock inte på onsdagen.

De fyra borgerliga partierna angrep alla omfattningen på reformerna och problemen med att få utrikes födda i arbete. Däremot gick de inte emot de konkreta förslagen som barnbidragshöjning, sänkt pensionärsskatt, eller sjukvårdssatsningen. När Ulf Kristersson dömde ut några konkreta reformer framhöll han subventionerad släktforskning och ”Bolunds bäversafari”. Det är relativt små satsningar i kronor räknat. Troligen vill inte M, C, L och KD gå till val på löften om att riva upp barnbidragshöjningar och skattesänkningar för pensionärer. Och de vill precis som regeringen satsa på vård, rättsväsende, skola och försvar.

De borgerliga var i stort överens igen i budgetdebatten. Konflikterna mellan regeringen och de borgerliga skedde längs vänster–högerskalan. De stora striderna om höstbudgeten lär utebli, medan partierna i stället börjar måla upp konfliktlinjerna inför nästa val.

ewa.stenberg@dn.se "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

”Sänk skatten även för de som arbetar”

" Större avbetalningar borde göras på statsskulden för att spara pengar till sämre tider, anser allianspartierna som gemensamt ska göra sina skuggbudgetar med mindre reformutrymme än regeringen. Samtidigt accepterar Moderaterna regeringens skattesänkning för pensionärer.

Det var Moderaterna som gick i spetsen för införandet av jobbskatteavdraget under de borgerliga regeringsåren 2006–2014.

Tanken var att skatten skulle vara lägre om man arbetar.

Ändå kommer det största oppositionspartiet i riksdagen i sin kommande skuggbudget att ställa sig bakom regeringens planer att ta bort gapet i beskattning mellan löntagare och ålderspensionärer under de kommande tre åren.

– Vi har sagt hela tiden att vi, så fort det finns utrymme, vill sänka skatten också för de som har arbetat. Det finns ett sådant utrymme och vi kommer också att sänka den skatten, säger Ulf Kristersson (M), ekonomisk-politisk talesperson.

Därmed kan landets pensionärer räkna med att skatten sänks även 2019 och 2020, oavsett hur regeringen ser ut efter valet nästa år. Kristersson, storfavorit till att bli ny moderatledare på partiets extrastämma den 1 oktober, har ingen kritik att rikta mot barnbidragshöjningen med 200 kronor per barn till 1 250 kronor i månaden nästa år.

– I grund och botten är barnbidraget ett bra bidrag. Det har inga marginaleffekter som vi ekonomer brukar säga, säger Ulf Kristersson. Till skillnad från regeringen vill dock Moderaterna införa ett bidragstak.

– Det ska aldrig löna sig mer att leva på bidrag än att ha en arbetsinkomst, säger Kristersson.

Moderaterna ska tillsammans med allianskollegorna i Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna räkna fram ett mindre reformutrymme än vad regeringen räknat med. Större avbetalningar borde göras på statsskulden för att spara pengar till sämre tider, anser partierna.

– Det är en bortslösad högkonjunktur, hävdar Kristersson.
Även Liberalerna anser att budgeten är för expansiv och att regeringen blundar för att Sverige glider i sär.

– Det växer fram en ny underklass och man tar inte det samhällsproblemet på allvar, säger Mats Persson (L), ekonomisk-politisk talesperson.

Centerpartiet beskriver regeringens budget som en glädjekalkyl i en ekonomi där lågutbildade och utrikes födda har det särskilt svårt.
– Vi måste ta stora grepp men regeringen struntar i det. Det behövs lägre löner och lägre kostnader för de som ska anställa, säger Emil Källström (C), ekonomisk-politisk talesperson.

Kristdemokraterna anser att regeringen inte klarat av att genomföra de reformer som behövs för att fler ska komma in på arbetsmarknaden.

– Vi måste göra stora och kraftfulla reformer. Vi behöver införa inträdesjobb, bygga ut rut, och få fram fler platser på yrkesutbildningar, säger Jakob Forssmed (KD), ekonomisk-politisk talesperson.

Sverigedemokraterna beskriver budgeten som kortsiktig och populistisk. Samtidigt vill partiet ta bort gapet i beskattning för ålderspensionärer redan nästa år, i stället för under tre år som regeringen föreslår.

– Vi vill gå snabbare fram, säger Oscar Sjöstedt (SD), ekonomisk-politisk talesperson.

matsj.larsson@dn.se
hans.rosen@dn.se "

Senast den 5 oktober ska oppositionspartierna ha lämnat in sina - ekonomiska höstmotioner. För tredje året i rad lägger de fyra allianspartierna separata skuggbudgetar. När de lade fram en gemensam 2014 röstades den igenom eftersom SD ställde sig bakom den i den slutliga voteringen i riksdagen. "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

"Vidlyftigheten kan straffa sig

Sverige är uppe i en högkonjunktur och på allt fler områden råder brist på arbetskraft. Regeringens budget höjer temperaturen när ekonomin redan hotas av överhettning. Det kan straffa sig längre fram.

För finansminister Magdalena Andersson innebär budgeten en triumf. Reformer för 40 miljarder kronor ska bli avslutningen på en mandatperiod som inleddes med att hennes första budget fälldes i riksdagen.

Vad man främst ska minnas nu är det höjda barnbidraget och skattesänkningen för pensionärer, liksom en rad andra resurskrävande reformer. Många av dem är efterlängtade och innebär att tidigare löften förverkligas.

Välfärdssatsningar för barn och äldre är nödvändiga om inte deras ekonomiska situation ska försämras. Vad som kallas för reformer är åtskilliga gånger endast ett återställande av tidigare standard.

Nu är problemet att så mycket ska göras på samma gång. Det spelar en roll att vi står inför ett valår, samtidigt som de offentliga finanserna är starkare än på länge.

Faran är att ekonomin överansträngs. Reformutrymmet på 40 miljarder kronor är beräknat utifrån en ovanligt gynnsam situation där skatteinkomsterna ökar starkt.

Det kan visa sig alltför vidlyftigt längre fram, när Sverige går in i en konjunkturnedgång där de offentliga finanserna försvagas. Då skulle det varit bättre att ha sparat mer i ladorna, inför kommande behov. Reformerna kunde i stället ha spridits mer över tiden. Tillsammans kommer de nu att ge extra stimulans i en högkonjunktur där det finns tecken på överhettning.

Tydligast är detta på bostads- och fastighetsmarknaden, där priserna stiger snabbt i en stor del av landet. Detta åtföljs av en ökad skuldsättning där hushåll och företag blir mer belånade, trots att allt fler pekar på riskerna.

Även på arbetsmarknaden råder obalans. Det saknas personer med rätt utbildning och kompetens för många av de jobb som finns lediga. Detta hindrar ett ökat byggande och drabbar välfärdstjänster som skolan och sjukvården.

Regeringen är fåordig om dessa svårigheter som innebär att det inte räcker att anslå pengar. Men det måste ju också finnas personer som kan utföra jobben på rätt sätt.

Även om man vill ge utbildning till fler som saknar jobb, räcker det inte för att luckorna ska fyllas. Nyanlända flyktingar kan utföra viktiga uppgifter, men knappast gå in som lärare i skolan.

Inte heller säger regeringen mycket om bostads- och fastighetsmarknaden eller om bankernas snabbt växande kreditvolym.

Minskad avdragsrätt för räntor, liksom behovet av fastighetsskatt, är minerad mark som man håller sig borta från.

Men när regeringen blåser på med stimulanser av ekonomin, mitt i pågående högkonjunktur, hotar överhettningen att bli värre. Trycket ökar ytterligare på bostads- och fastighetsmarknaden, samtidigt som bristen på arbetskraft tilltar.

Tillväxten i ekonomin kanske höjs något, men det betyder inte utan vidare att arbetslösheten sjunker till en nivå strax under 6 procent – såsom regeringen räknar med. Om detta ska lyckas är i stället beroende av hur de arbetslösa kan matchas mot lediga jobb.

Där vill regeringen göra mer och ett steg åt det hållet är att göra om de befintliga anställningsstöden och samla dem till ett enda stöd. Det blir då enklare för arbetsgivare som inte kan sätta av mycket tid.

En annan möjlighet är om arbetsgivare och fack kan göra upp om enkla jobb till lägre löner för nyanlända. Regeringen avvisar Allianspartiernas förslag om lagstiftning, men har stort intresse av att det blir en uppgörelse mellan parterna. Det kan underlättas om staten ser till att de enkla jobben kombineras med utbildning.

Ändå är det mycket långt till att Sverige får den lägsta arbetslösheten bland EU-länderna, vilket statsminister Stefan Löfven har satt upp som mål till 2020.

Detta har aldrig varit realistiskt och blir det inte heller med regeringens nya budget. Högkonjunktur gör ingen skillnad, eftersom ekonomin då också går starkt i Tyskland där arbetslöshetsnivån är ungefär hälften mot i Sverige.

johan.schuck@dn.se "

"Nya satsningar i regeringens budget

Jobb, utbildning och företagande: 7,27 miljarder kronor
Företagande: 1,80
Hela landet ska växa: 1,67
Avdragsrätt för fackavgift: 1,34
Utbildningsplatser: 0,76
Särskilda insatser för nyanlända: 0,63
Övrigt: 1,07

Skolan: 2,45
Särskilt stöd till utsatta skolor: 1,83
Stärkt gymnasieskola: 0,39
Övrigt: 0,23

Klimat och miljö: 5,02
Fossilfria transporter: 0,96
Lokala klimatinvesteringar: 0,80
Stöd till solceller: 0,76
Rent hav och skyddat dricksvatten: 0,69
Övrigt: 1,81

Vård och omsorg: 7,1
Bättre villkor för vårdpersonal: 3,0
Förlossningsvård och barnhälsa: 1,14
Psykiatri: 0,65
Stöd till barn och unga: 1,15
Övrigt: 1,16

Kultur: 0,67
Bibliotek: 0,25
Övrigt: 0,42

Ekonomisk trygghet: 11,94
Höjt barnbidrag mm: 4,46
Sänkt skatt på pensioner: 4,42
Stärkt inkomsttrygghet: 1,81
Bättre ekonomi för sjukpensionärer: 1,1
Övrigt: 0,15

Trygghet: 6,67
Polisen: 2,0
Försvaret: 2,7
Övrigt: 1,97

Övrigt: 2,69

Totalt: 43,8 "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

"Familjer vinnare i nya budgeten

Barnbidraget höjs med 200 kronor i månaden nästa år. Ett välkommet besked för familjen Andersson i Hägerstensåsen.
– Då kan du få en cykel eller något annat roligt, säger Håkan Andersson till sin ettåriga son Hjalmar.

Den nya nivån blir 1 250 kronor per barn och månad, en höjning med 200 kronor från mars nästa år. Det framgick när finansminister Magdalena Andersson (S) presenterade regeringens budgetproposition för 2018 på onsdagsmorgonen.

Ettåriga Hjalmar Andersson gungar i lekparken Lugnet i Västertorp i södra Stockholm. Pappa Håkan, som knuffar på gungan, blir överraskad när han får höra om höjningen.
– På riktigt? Det är ju välkommet. Då kan vi spara lite extra pengar, säger han.

Barnbidragshöjningen är den första sedan hösten 2005. Ett av Socialdemokraternas vallöften inför valet 2014 var att barnbidraget skulle höjas med 100 kronor. Ett löfte som tidigare inte har infriats, men nu blir höjningen alltså dubbelt så stor.
– Nu när en av oss är hemma så är det stolpe in eller stolpe ut varje månad. Det är inte så att vi kan lägga undan och spara, säger Håkan Andersson.

Flerbarnstillägget förändras ingenting, men höjningar har gjorts under de senaste åren och även tidigare i år. Barnbidraget har varit oförändrat i tolv år, men höjs nu alltså med 200 kronor.

– Då kan du få en cykel eller något annat roligt, säger Håkan till Hjalmar och ger mer fart till gungan.

Längre bort i lekparken står Per Stenborg med sonen Ariel i barnvagnen. Han sparar sina två söners barnbidrag varje månad. Nu får han 4 800 kronor extra om året att lägga i barnens sparkonton.
– Det var ju goda nyheter. Eftersom vi sparar pengarna så får det ingen effekt nu, men det blir ju bra för barnen, säger han.

Barnbidraget går ut till vårdnadshavare till alla barn som är yngre än 16 år. Även studiebidraget till gymnasieungdomar höjs med samma summa.

Men reformen kostar. Nästa år 4,3 miljarder, vilket gör det till en av höstbudgetens största satsningar. De kommande åren stiger kostnaden till drygt 5,3 miljarder om året.

marcus.andersson@dn.se "

"År 1937 infördes ett behovsprövat bidrag till barnfamiljer med behov av ekonomiskt stöd. Elva år senare infördes ett allmänt barnbidrag, med samma belopp till alla barn. Studiebidraget för gymnasieungdomar infördes 1957.

Sedan 2006 är barnbidraget och studiebidraget 1 050 kronor i månaden. Höjningen till 1 250 kronor nästa år innebär att bidraget, även mätt i fast penningvärde, är högre än det var 2006.

Källa: SCB "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

" Valbudgeten ger något till de allra flesta

Pensionärer, barnfamiljer och sjuka får mest i regeringens budget. Största skattesmällen får de som köper en ny bränsleslukande bil efter den 1 juli.

Det märks att det är regeringens sista budget inför riksdagsvalet 2018. De vallöften som återstår ska uppfyllas och så många som möjligt ska få förbättringar under valåret.

Pensionärerna får en efterlängtad skattesänkning och ett skarpt löfte om att skillnaden i beskattning av löne- och pensionsinkomster ska vara helt borta 2020 för dem som fyllt 65 år. De som har låg pension får också höjt bostadstillägg.

Barnfamiljerna får höjt barnbidrag med 200 kronor i månaden per barn. Dessutom får kommunerna bidrag för att ge skolungdomar gratis kollektivresor på sommaren och aktiviteter på loven. Ensamstående föräldrar med barn som fyllt 11 år får höjt underhållsstöd.

För dem som är sjuka mer än 14 dagar höjs taket i sjukförsäkringen så att fler får 80 procent av lönen i sjukpenning. Långtidssjuka får sänkt skatt och höjt bostadstillägg samtidigt som garantiersättningen höjs.

De som arbetar och är medlemmar i facket får skattereduktion för avgiften och en karensdag slopas i a-kassan. Studenter får höjt bidrag. Många av förändringarna är på plussidan precis som det brukar vara i valbudgetar. Men de som ska köpa ny bil får se upp för att inte hamna rejält på minus.

Ett bonus-malussystem för personbilar och andra lätta fordon införs. Det innebär att det blir mycket dyrare att ha bilar som drar mycket bränsle och släpper ut stora mängder koldioxid. Samtidigt blir det förmånligare med miljöbilar.

För den som till exempel köper en Volvo XC60 efter den 1 juli nästa år höjs fordonsskatten från 1 592 kronor om året till 6 939 kronor om året. Från början var höjningen tänkt att gälla alla bilar men regeringen ändrade förslaget så att det nu bara är nya bilar som omfattas.

Schablonskatten på sparande i investeringssparkonton och -kapitalförsäkring höjs. Höjningen är inte stor men man kan se den som ett trendbrott och en osäkerhet inför framtiden för spararna.

Det är värt att notera att regeringen inte höjer inkomstskatterna för de som arbetar. Det hade annars varit ett snabbare sätt att minska klyftan mellan löne- och pensionsinkomster. Ränteavdraget rörs inte heller.

maria.crofts@dn.se "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

" Så påverkas du av budgeten.

Här är några punkter i budgeten som införs under 2018.

Pensionärer
Förslag: Sänkt skatt på pensionsinkomster för alla som fyllt 65 år.
I plånboken: Plus för dem som har en pension mellan 10 000 och 40 000 kronor i månaden. Ger som mest 420 kronor i månaden.
För staten: Kostar 4,42 miljarder kronor.

Barn och familj
Förslag: Höjt barnbidrag.
I plånboken: Plus med 200 kronor mer per barn och månad. Barnbidraget blir 1 250 kronor i månaden för första barnet.
För staten: Kostar 4,3 miljarder kronor 2018 och 5,3 miljarder kronor därefter.

Sjuka
Förslag: Höjt tak i sjukförsäkringen.
I plånboken: Plus för dem som är sjuka i mer än 14 dagar när taket för den inkomst ersättningen beräknas på höjs från 28 400 kronor i månaden till 30 300 kronor i månaden.
För staten: Kostar 511 miljoner kronor 2018, därefter 1,22 miljarder kronor.

Skatter
Förslag: Skiktgränserna för när man ska betala statlig skatt höjs.
I plånboken: Plus med som mest 200 kronor i månaden för alla som tjänar mer än 36 575 kronor i månaden.
För staten: Kostar 1,35 miljarder kronor i uteblivna skatteintäkter jämfört med om höjningen begränsats enligt ett tidigare förslag.

Sparare
Förslag: Höjd skatt på investeringssparkonto och kapitalförsäkring.
I plånboken: Minus genom att schablonskatten på kapitalunderlaget höjs till statslåneräntan plus 1 procentenhet i stället för statslåneräntan plus 0,75 procentenheter.
För staten: Inkomst på 790 miljoner kronor.

Bilägare
Förslag: Ny fordonsskatt.
I plånboken: Minus för dem som kör bilar som drar mycket bränsle. För den populära Volvon XC60 med dieselmotor höjs skatten till 5 811 kronor. Den femåriga skattebefrielsen för miljöbilar slopas.
För staten: Inkomster på 450 miljoner kronor 2018, 1,34 miljarder kronor 2019 och 2, 22 miljarder kronor därefter.

Studenter
Förslag: Höjt studiebidrag.
I plånboken: Plus på 300 kronor i månaden för de som studerar på heltid när bidragsdelen i studiemedlen höjs till 2 611 kronor i månaden.
För staten: Kostar 546 miljoner kronor 2018, 1,1 miljarder kronor därefter.

Fackanslutna
Förslag: Skattereduktion med 25 procent för fackföreningsavgift.
I plånboken: Plus med 172 kronor i månaden för de som betalar högsta avgiften till Kommunal och med 143 kronor i månaden för de som betalar högsta avgiften till Metall.
För staten: Kostar 1,34 miljarder kronor. "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

" Ekobrottsmyndigheten kastas ut från nätverk efter it-brister

Ytterligare en stor säkerhetsrisk har upptäckts på en svensk myndighet. DN kan nu avslöja att det finns misstänkta brister i it-säkerheten på Ekobrottsmyndigheten. Bristerna bedöms vara så allvarliga att Åklagarmyndigheten har beslutat att kasta ut Ekobrottsmyndigheten från det gemensamma nätverket. Ekobrottsmyndigheten slår ifrån sig kritiken.

It-läckan på Transportstyrelsen har orsakat regeringens hittills största kris och lett till att flera ministrar och höga tjänstemän tvingats avgå. Men i skuggan av skandalen har en ny allvarlig säkerhetsrisk upptäckts på en svensk myndighet. DN kan nu avslöja att Ekobrottsmyndigheten har misstänkta brister i sin it-säkerhet. De bedöms vara så allvarliga att de fått Åklagarmyndigheten att vidta mycket långtgående åtgärder. Enligt uppgift till DN har regeringskansliet i flera månader fått löpande information om situationen.

Säkerhetsrisken upptäcktes i samband med att Åklagarmyndigheten genomförde en analys av it-säkerheten. Ekobrottsmyndigheten använder Åklagarmyndighetens it-system för att lagra all sin data. I systemen finns bland annat känslig information om pågående brottsutredningar. Förra veckan beslutade Åklagarmyndighetens it-direktör att med kort varsel kasta ut Ekobrottsmyndigheten från det gemensamma nätverket.
Åklagarmyndighetens kommunikationschef Karin Rosander bekräftar DN:s uppgifter. Hon säger att Ekobrottsmyndigheten har mindre än en månad på sig att hitta en ny lösning för att lagra sin information.
– Det gjordes en analys före sommaren som visade att just den här informationen behöver separeras och läggas i ett eget nätverk. Ekobrottsmyndigheten har gjort en massa åtgärder, men vi har bedömt att det inte var tillräckligt. Därför bedömde vi att de behöver flytta deras information från en plats till en annan. De ska vara ute senast den 15 oktober, säger Karin Rosander.

Hon vill inte i detalj gå in på säkerhetsbristerna, men de bedöms som ”betydande”. Enligt henne påverkas både Åklagarmyndigheten och Ekobrottsmyndigheten av it-bristerna, men även andra myndigheter.
– Eftersom vi kommunicerar med andra myndigheter i säkra linor handlar det i förlängningen även om andra myndigheters säkerhet, säger Karin Rosander.

Karin Rosander bekräftar även att Åklagarmyndigheten löpande har informerat justitiedepartementet om situationen. Hon säger vidare att det i nuläget inte finns några indikationer på att bristerna lett till att någon data har läckt.

Ekobrottsmyndigheten delar inte Åklagarmyndighetens bild av riskerna för it-säkerheten. Lena Schelin, chefsjurist på Ekobrottsmyndigheten, säger att det länge pågått en diskussion med Åklagarmyndigheten om hur man ska hantera den utredningsinformation som finns på det gemensamma nätet.

– Vi håller inte med om att det handlar om betydande säkerhetsbrister, det handlar om att vi har andra behov än vad Åklagarmyndigheten har, säger hon.

Lena Schelin säger att Ekobrottsmyndigheten, som både bedriver utredningar och är en åklagarmyndighet, behöver andra program och arbetssätt än vad Åklagarmyndighetens nät är anpassat för. Efter analysen av it-säkerheten har Ekobrottsmyndigheten försökt begränsa de program som de använder, var utredningsinformationen placeras i nätet och vilka som har tillgång till den.

– Vi bedömer inte att det finns någon omedelbar säkerhetsbrist som förändrats eller som ställer krav på att flytta ut vår data på så kort varsel. Vi har gjort en annan bedömning i det avseendet men vi måste naturligtvis respektera it-säkerhetschefens bedömning. Vi är en del av åklagarväsendet och har samma behov av att it-säkerheten måste vara högsta prioritet, där har vi inte någon annan uppfattning, säger Lena Schelin.

Åklagarmyndigheten står däremot fast vid sin uppfattning.
– Vår it-direktör gör bedömningen att han inte kan garantera it--säkerheten med Ekobrottsmyndighetens information kvar i nätet. Han är trygg med denna bedömning, säger Karin Rosander.

kristoffer.orstadius@dn.se
mikael.delin@dn.se "

"Fakta.

Ekobrottsmyndigheten ansvarar för att förebygga och utreda ekonomisk brottslighet.

På myndigheten arbetar både poliser och åklagare. Huvudkontoret ligger i Stockholm. "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

”Polis ska inte avgöra skuldfrågan”

"Att väcka bevistalan, en domstolsliknande process för minderåriga misstänkta för allvarliga brott, borde vara en grundprincip. Det anser en av landets tyngsta jurister, Svea hovrätts president Fredrik Wersäll. – Om det visar sig finnas brister i rättsäkerheten för unga lagöverträdare är jag öppen för att titta närmare på frågan, säger justitieminister Morgan Johansson (S).

Nyss fyllda 12 år pekades Jonas ut som skyldig till mord på sin bästa vän. DN har granskat polisutredningen som, enligt experter, har stora brister. Bland annat använde polisen kontroversiella metoder när pojken förhördes vid 18 tillfällen utan juridiskt biträde.

Jonas, i dag 28 år gammal, säger att han är oskyldig till mordet.
På tisdagseftermiddagen beslutade Katarina Johansson Welin, chef för Åklagarområde Stockholm, att förundersökningen ska granskas på nytt.

Uppdraget har gått till vice chefsåklagare Katarina Lenter på Norrorts åklagarkammare.
– Skälet är att det i media kommit fram nya uppgifter om ärendet, vilket gör att det kan finnas anledning att göra en förnyad bedömning. Det är helt enligt våra vanliga rutiner, säger Katarina Johansson Welin i ett pressmeddelande.

Fredrik Wersäll, president på Svea hovrätt, har tagit del av DN:s granskning.
– Min reflektion är att det i grunden inte är polis och åklagares uppgift att uttala sig i skuldfrågan, det strider mot grundläggande principer. Skuldfrågan ska avgöras i domstol.

Justitieminister Morgan Johansson (S) vill inte kommentera det enskilda fallet men säger till DN att polisens och åklagarnas metoder och rutiner har utvecklats under senare år.

– Dagens förhörsledare är utbildade i att möta barn på ett professionellt sätt. Sedan 2010 ska både socialtjänsten och ett juridiskt biträde närvara vid förhör när det gäller grova brott, säger han.
DN har även avslöjat hur Jonas, efter polisutredningen, tvingades bort från sin familj och placerades på ett hvb-hem. I yngre tonåren spärrades han in på slutna rättspsykiatriska avdelningar, fortfarande utan dom.

Kriminolog en Nina Rung:
– Det är fruktansvärt beklagligt att Jonas utsatts för alla de sämsta sidorna av det samhälle som är satt att skydda och hjälpa barn. Här har istället flertalet instanser begått vad som ser ut som obegripliga övergrepp på ett litet barn. Det är alltså samhället som dömer små barn – utan rätt till rättegång och objektiv bevisprövning och där barnen sedan får leva med livslånga trauman. Det är en rättsskandal.

Att väcka en bevistalan var aldrig aktuellt i Hovsjöfallet. Chefsåklagare Stefan Bergman, som så sent som i våras granskade förundersökningen, har tidigare sagt att fallet var ”så uppenbart, så självklart och så uppklarat att det inte behövdes någon bevistalan”.
I dag är det bara anhöriga och socialtjänst som kan ansöka om att skuldfrågan ska prövas genom en så kallad bevistalan. Men flera experter, däribland kriminologen Mikael Rying, anser att bevistalan borde ske regelmässigt i fall där barn misstänks för dödligt våld. Fredrik Wersäll instämmer.

– Jag tror att det skulle vara bra som grundprincip. Inte minst om skuldfrågan sedan ligger till grund för andra myndigheters bedömningar. I dagsläget finns det vissa begränsningar, efter belysningen av de här rättsfallen kan det vara idé att titta på den frågan, säger han.

Morgan Johansson påpekar att bevistalan kan innebära stora påfrestningar för det misstänkta barnet, vilket är en av anledningarna till att regelverket ser ut som det gör.

– Men om det visar sig finnas brister i rättsäkerheten för unga lagöverträdare är jag öppen för att titta närmare på frågan, säger han.
För en dömd och friad brottsling, som Kaj Linna, finns ett väl etablerat system för hur man kan ansöka om skadestånd. Det är inte lika självklart när utpekade barn inte formellt blivit dömda, som i Kevinfallet exempelvis.

Hur tycker du att samhället ska agera för att i efterhand korrigera den här typen av eventuella misstag?

– Det är viktigt att den som drabbas av felaktigheter från det allmännas sida kan få sina rättigheter tillvaratagna. Det finns olika vägar för att få frågan om skadestånd prövad, till exempel hos JK eller i allmän domstol.

josefin.skold@dn.se "

DN har avslöjat hur polisen under utredningen av det så kallade sax-mordet i Hovsjö 2001 använde kontroversiella och enligt experter rättsosäkra metoder när de förhörde den 12-årige pojke som pekades ut som skyldig till mordet på sin jämnårige lekkamrat. Pojken förhördes vid minst 18 tillfällen utan juridiskt biträde och erkände till slut att han var skyldig till mordet.

Flera experter anser att granskningen blottlägger allvarliga brister i rättssystemet.

I yngre tonåren placerades Jonas på slutna rättspsykiatriska klinker och medicinerades tungt. I dag, 28 år gammal, säger han att han är oskyldig till mordet på sin vän. På tisdagen beslutade Åklagarmyndig-heten att förundersökningen ska granskas på nytt. "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

"Militärer fick kungabesök

Sveriges stora militärövning Aurora har nu sitt fokus på Gotland. På onsdagen kom kungen på besök samtidigt som regeringen meddelade att ön 2018 får ett eget regemente. Kung Carl Gustaf är statschef men också general och amiral med lång erfarenhet av att se på olika övningar.

– Det klagas ibland på försvaret men det som slår mig är att det alltid pågår en förnyelse. Det är spännande, säger kungen till DN under Gotlandsbesöket.

Även prins Carl Philip var med. Han är major vid Amfibieregementet som under beskjutning landsteg i Kappelshamn.
– Det är duktiga soldater och befäl och bra vapensystem som - imponerar, säger Carl Philip.

Reguljär trupp började sändas till Gotland hösten 2016 men det har varit tillfälliga lösningar. Med ett regemente på ön blir ledningen enhetlig vilket även underlättar samarbetet med civila myndigheter i totalförsvaret.

mikael.holmstrom@dn.se "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

"Hultqvist slår tillbaka mot ryskt uttalande

Förvarsminister Peter Hultqvist (S) slår tillbaka mot den ryske utrikesministern Sergej Lavrovs uttalande om att Sverige skulle lida av paranoia mot Ryssland. ”Vi talar om verkligheten”, säger Hultqvist och den ”går inte att raljera bort”.

Gotland.
Det var under en intervju i New York som Lavrov fick frågan hur han ser på att USA lovat Sverige militär hjälp vid en rysk aggression.
– Jag ber om ursäkt, men jag är ingen läkare. Jag kan inte bemöta paranoida uttalanden. Jag hörde att den svenska regeringen är rädd, svarade Lavrov.

Han avslutade sitt svar med orden:
– Det finns så många fantasier att det blir ett slöseri med tid att fästa någon uppmärksamhet vid dem. Det är så falskt.

Försvarsminister Peter Hultqvist är just nu på Gotland för att följa den svenska militärövningen Aurora. Där ingår flera USA-förband som Hultqvist besökt. Försvarsministern säger till DN om Lavrovs uttalade:

– Vi lider inte av någon paranoia utan utgår från vad som har hänt och de facto sker. Verkligheten är ju den bästa plattformen för varje analys. Det är ju Rysslands agerande som förändrat hela den säkerhetspolitiska situationen i vår del av Europa.

Försvarsministern påpekar att det är detta som har lett till att Sveriges försvarspolitik lades om av riksdagen 2015. Det innebär att försvaret

nu stärks samtidigt som Sverige samarbetar med vänligt sinnade länder. I juni 2016 slöts ett samarbetsavtal med USA som ju också är den största utländska deltagaren i övningen Aurora.

Utgångspunkten för Lavrovs utfall mot Sverige var en fråga från nyhetsbyrån AP om vad USA:s försvarsminister James Mattis sagt under Peter Hultqvists besök i Pentagon den 18 maj i år. Mattis svarade då på en fråga från DN om vad USA skulle göra vid rysk aggression mot Sverige.

– Amerika kommer inte att överge sina allierade och partners. Vi kommer att stå vid Sveriges och alla andra demokratiers sida. Sverige är inte en Nato-allierad men det är ändå från vår synpunkt en vän och allierad, sade Mattis och lovade: ”Om Sverige hamnar i knipa – då kommer vi.”

mikael.holmstrom@dn.se "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

"Vellinge blir första kommun att införa tiggeriförbud

Vellinge. Det ser ut att bli Vellinge som blir första kommun att införa ett lokalt tiggeriförbud. Förslaget klubbades igenom med brett stöd, men efter lång debatt, i kommunfullmäktige under onsdagskvällen.

– Tiggeri är inte ett värdigt eller anständigt sätt att försörja sig på. Snarare upprätthålls den nöd som de här människorna lever i. Vi upplever att det finns en otydlighet i lagstiftningen och vill pröva den, säger kommunstyrelsens ordförande Carina Wutzler (M).

Mot förslaget ställde sig MP, S och det lokala partiet Nya Listan. Tiggeriförbudet är det första sedan Sala misslyckades 2011.

Hanna Johansson "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

"Jimmie Åkesson vill förbjuda NMR

Sverigedemokraternas partiledare Jimmie Åkesson vill utreda en - kriminalisering av nazistiska Nordiska motståndsrörelsen (NMR), skriver Expressen.

– Det här är inte vilken organisation som helst. Vi måste politiskt se till att det blir förbjudet att ha samröre med terrororganisationer, säger han med anledning av den planerade nazistdemonstrationen i Göteborg under bokmässan i slutet av september.

På onsdagen beslutade förvaltningsrätten att inte pröva många av de klagomål som inkommit om polisens beslut att ge NMR tillstånd för demonstrationen.

TT "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

"Löfven erbjuder USA hjälp med Nordkorea

Statsminister Stefan Löfven erbjöd svensk hjälp med Nordkorea-krisen när har för första gången mötte USA:s president Donald Trump personligen. Samtalet ägde rum bara timmar efter att Trump hotat ”totalförstöra” Nordkorea.

– Eftersom Sverige har en sådan lång närvaro i Pyongyang och är ett alliansfritt land kan vi bidra med alltifrån kunskap till information, som kanske kan leda till att man börjar lösa upp den politiska knuten, säger Stefan Löfven vid en pressträff i FN-skrapan i New York.
– Vi är inte naiva i detta, men vi måste göra allt vi kan för det här är en farlig konflikt.

Sverige är sedan årsskiftet invald medlem i FN:s säkerhetsråd och har dessutom en diplomatisk relation med Nordkorea.

Donald Trump och Stefan Löfven möttes på den mottagning som USA:s president gav för FN-ländernas stats- och regeringschefer på ett hotell på Manhattan under natten till onsdagen. Vad som hade kunnat stanna vid ett handslag och ett par artigheter blev ett samtal på några minuter. Statsministern underströk vikten av att hitta en diplomatisk väg ur Nordkoreakrisen och Sveriges vilja att bidra. Han säger att Trump tog emot honom med vänlighet.

– Det finns ett intresse från USA för inspel och idéer, säger Stefan Löfven.

– Och Trump konstaterade att det går bra för Sverige, vilket jag definitivt kunde vidimera.

Tidigare på dagen hade USA:s president chockat världen genom att från talarstolen i FN:s generalförsamling varna för att USA kommer att tvingas ”totalförstöra” Nordkorea om inte Pyongyang backar från sina kärnvapenambitioner.

– Raketmannen (Nordkoreas diktator Kim Jong-Un) har tagit sig själv och sin regim på ett självmordsuppdrag, sade Trump när han höll USA:s anförande i den allmänna debatten

Stefan Löfven, som är i New York för FN:s högnivåvecka, var kritisk mot Trumps hårda tal som han ser som ett brott mot FN-stadgan. Men vid mottagningen tog han inte upp anförandet med Trump.

Stefan Löfven har även tagit upp Sveriges vilja att bidra till avspänning i Nordkorea med FN:s generalsekreterare António Guterres.

TT "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

"Olika bud inom Svenskt Näringsliv om lönenivån

Hur mycket får en outbildad nyanländ på praktik kosta? Buden går isär. Byggindustrin har redan lovat att betala drygt 15 000 plus sociala avgifter, medan övriga Svenskt Näringsliv vill stanna på 8 000.

LO-förbunden sträckte i tisdags ut en hand till sina arbetsgivarmotparter och föreslog en förhandlingslösning på förbundsnivå.

Svenskt Näringsliv vill gärna förhandla med LO-förbunden – på villkor att man utgår från det förslag till ”Etableringsanställning” som medlemsorganisationen Teknikföretagen lanserade i juni: att företag som anställer nyanlända och långtidsarbetslösa bara ska behöva betala 8 000 kronor per månad och anställd för heltid, utan vare sig sociala avgifter eller inkomstskatt. Staten skulle bidra med samma summa, också den skattefri, vilket sammantaget skulle ge praktikanten – nyanländ eller långtidsarbetslös – en nettolön på 16 000 kronor under max tre år.

Men en annan tung spelare inom Svenskt Näringsliv, Sveriges Byggindustrier (BI), har gått före och slöt redan i våras ett avtal med byggfacket som ger outbildade nyanlända praktikanter betydligt mer: 15 312 kronor per månad, med sociala avgifter drygt 20 000. Och det är mot den modellen som LO siktar i de kommande förhandlingarna. Byggsektorns ”Yrkesorienteringspraktik” på upp till tolv månader ställer heller inga krav på fullproduktiva arbetsinsatser, klargör BI,

som understryker att byggföretagen faktiskt är beredda att betala så pass för att säkra branschens återväxt.

Efter praktiken, eller direkt för den med erfarenhet, kan deltagaren gå in i parternas gemensamma lärlingssystem, den yrkesintroduktionsanställning som är byggsektorns alternativ till snabbspår. Den slussar steg för steg den nyanlände upp till full lön, från en bottenplatta på halva byggarbetarlönen.

Sveriges Byggindustrier är alltså beredda att betala mer än dubbelt så mycket som resten av Svenskt Näringsliv. Men BI:s förhandlingschef Mats Åkerlind vill inte recensera andra branschers betalningsvilja.
– Men det här är vårt svar på hur detta ska lösas. Kommer det en bredare lösning med statligt stöd kan det bli en kompletterande åtgärd som kan öka våra insatser.

tove.nandorf@dn.se"

"Fakta. Byggbranschen

Byggnads och Sveriges Byggindustrier avtalade i våras om yrkesorienteringspraktik (för outbildade) och yrkesintroduktionsanställning (byggsektorns alternativ till snabbspår).

Under praktikperioden får praktikanten 15 312 kronor före skatt. Arbetsmarknadsminister Ylva Johansson kommenterar utspelen på DN.se. "

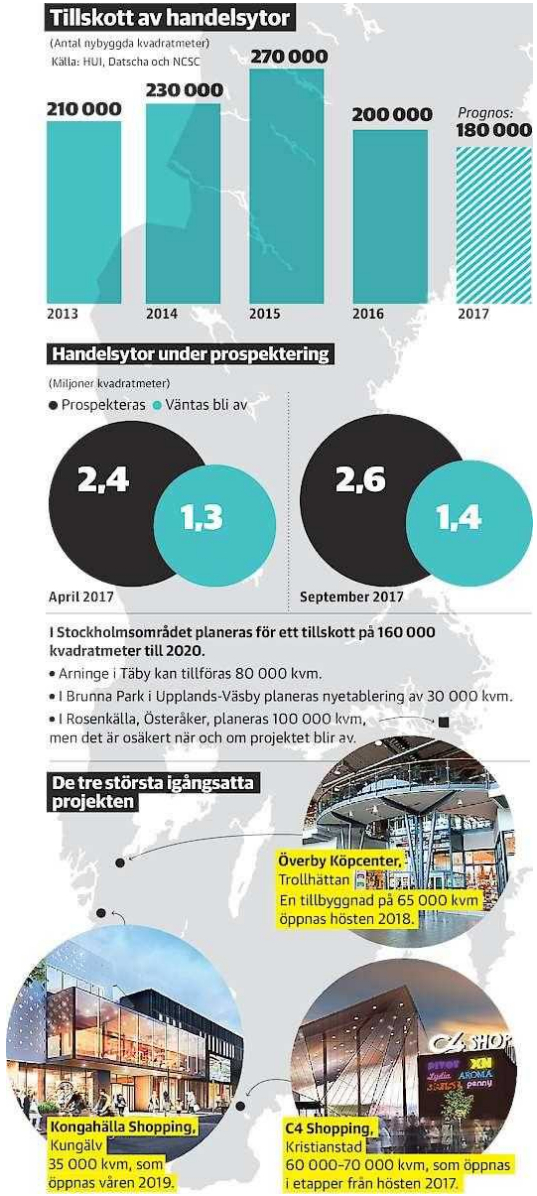

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

"Investerare drar i bromsen för nya köpcentrum

Byggboomen för detaljhandeln tycks vara över. Färre nya projekt startas och det är inte samma kraftiga tillskott av nya butikslokaler. Analytikern Tobias Rönnberg ser e-handelns framfart som en förklaring.

De senaste åren har det byggts för fullt på handelsplatser och i köpcentrum. Butiksytorna har ökat med över 200 000 kvadratmeter årligen, vilket motsvarar två nya Mall of Scandinavia – Sveriges största köpcentrum som finns i Solna norr om Stockholm.

I år är prognosen att tillskottet blir 180 000 kvadratmeter, enligt en sammanställning som gjorts av bland annat HUI Research, som presenteras nästa vecka.

– Det har byggts mycket de senaste åren och det finns få vita fläckar kvar att täcka. Trenden vi ser nu är att stora köpcentrum och handelsplatser blir ännu större och då är det svårt att etablera nytt i närliggande områden, säger Tobias Rönnberg, analytiker hos HUI Research.

Trendbrottet visas också av att HUI Research märkt att färre nya framtidsprojekt presenteras. För ett år sedan fanns projekt motsvarande 2,6 miljoner kvadratmeter på HUI:s radar. Den nivån har nu sjunkit till 2,4 miljoner kvadratmeter.

– Projekten är en intresseindikator på att bygga fysisk handel, och tidigare ökade intresset under lång tid. Här märks effekten av e-handeln snabbare. Läser man att e-handeln ökar, fysiska butiker stänger och köpcentrum dör i USA påverkas investerare, utvecklare och även detaljister av det. De är försiktigare nu än för fyra fem år sedan, säger Tobias Rönnberg.

Intresset mäter HUI genom att samla på sig alla de nya projekt det hör talas om i en korg, väl medvetet om att en hel del projekt inte kommer att bli av. Men vartefter projekten skrotas, eller tvärtom, resulterar i färdigställda byggnader lyfts de ur korgen.

– Det senaste halvåret har det inte fyllts på med projekt som det brukar. Vi får in färre nya projekt och de som kommer in är ganska små och mest utbyggnader av befintliga områden, säger Tobias Rönnberg.

Han märker att detaljister har blivit försiktigare med att etablera stora butiker. Därför drar de ned på ytorna och siktar i högre grad in sig på ometableringar.

– Många dagligvaruföretag har redan gjort det och etablerar i dag markant mindre butiker än för 10–15 år sedan. När butiker krymper eller flyttar ut ser vi att till exempel restauranger flyttar in på gamla butiksytor, säger Tobias Rönnberg.

Det här märks också i de köpcentrum som byggs nu. De har en betydligt större andel av ytan reserverad för restauranger och nöjen jämfört med tidigare.

– Vissa nya centrum avsätter 20–25 procent av ytan till restauranger, service och nöjen medan branschsnittet är runt 6 procent, säger Tobias Rönnberg.

Förklaringen är att köpcentrumen vill vara mötesplatser där kunderna tillbringar mer av sin tid.
– Dessutom är tjänster som hårklippning och lekland svåra att digitalisera bort, konstaterar Tobias Rönnberg.

Den stora frågan är om den trots allt marginella nedgången i projekten är ett tillfälligt hack i en uppåtgående kurva eller en stagnation.
– Jag tror att det är en stagnation eftersom en strukturomvandling är på gång och många är försiktiga. Jag tror inte att vi kommer att se så mycket högre projektvolymer än de vi gör nu. Min gissning är att toppen kan vara nådd, nu planar det ut och sedan börjar det gå ned, säger Tobias Rönnberg.

Men det betyder inte att det definitivt är slut med mastodontprojekt à la Mall of Scandinavia, enligt honom.
– Grundtanken med ett stort utbud är rätt. Svårigheterna ligger i att hitta en plats som passar. Möjligen skulle Göteborg kunna klara av ett köpcentrum upp i nivå med Mall of Scandinavia, säger Tobias Rönnberg.

pia.gripenberg@dn.se "

" Fakta. Stora köpcentrum och handelsplatser
Sveriges största köpcentrum är Mall of Scandinavia, som är på totalt 300 000 kvadratmeter och där 100 000 kvadratmeter är butikslokaler. Störst försäljning har handelsområdet Kungens kurva i Stockholm. 2015 omsattes nästan 7,8 miljarder kronor i de butikerna. "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

"Blötan slår mot potatisskördar

Regn har ställt till det för potatisodlare på flera håll i Sverige. Knölarna mår inte bra i det fuktiga vädret och odlarna riskerar att förlora stora pengar.

I Piteå säger kommunens tre stora odlare att det inte går att ta upp något för att det är för blött. Först måste markerna torka upp, vilket kräver flera dagars sol och vind.

– Än så länge är potatisarna inte ruttna eller dåliga, men vi får inte upp dem, säger odlaren Markus Levander på Böle potatis till Piteå Tidning. Kollegan Mikael Bjurman på Bjurmans potatis skräder inte orden:
– Får man svära i tidningen? För ärligt talat så går det rent åt helvete. Det är helt sjukt, säger han till PT.

I Västsverige har det regnat rejält på senare tid. Odlaren Lars Larsson utanför Laholm säger till SVT Nyheter Halland att han räknar med att en fjärdedel av skörden är förstörd. Flera fält kring Halmstad och Laholm har stått eller står under vatten.

– Risken är att potatisen tappar i kvalitet. Om den blir stående i vatten för länge kan den snart börja ruttna, säger Jakob Eriksson, växtodlingskonsult på Hushållningssällskapet i Falkenberg, till SVT. En förlorad skörd kan innebära förluster på mellan 70 000 och 85 000 kronor per hektar för odlarna, rapporterar SR P4 Halland.

TT "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

”Hur kan så många ha för lite att göra på jobbet?”

"Vi hör dagligen om människor som dukar under av stress och för stor arbetsbörda. Men hur är det för den som inte har tillräckligt att göra på arbetet? De finns på många arbetsplatser, menar bland annat sociologen Roland Paulsen.

Dåligt samvete. Oro. Ovilja att prata om problemet. Symtomen stämmer väl överens med hög arbetsbelastning men passar lika väl in på det motsatta; att ha för lite att göra på jobbet.

Frågan uppmärksammades efter ett anonymt läsarbrev till DN:s karriärrådgivare Gunilla Arhén. ”Jag har för lite att göra på jobbet”, löd ropet på hjälp. Det visar sig att denna person inte är ensam. Mönstret är dock inte speciellt väldokumenterat. Delvis, menar Roland Paulsen, sociolog vid Lunds Universitet, för att det kan vara väldigt svårt att prata om.

– Ett vanligt förlopp är att man till en början upplever att det är skönt att vara så ledig på jobbet, kanske efter att tidigare jobb har varit väldigt påfrestande, säger Roland Paulsen och fortsätter:

– Men efter några år upplever vissa att det blir tråkigt och då är det svårt att börja berätta om sin situation eftersom man berättar att man varit improduktiv under en längre tid.

Roland Paulsen studerade i sin avhandling ”Empty labor: Subjectivity and idleness at work” ett antal personer som upplever att de har för lite att göra på jobbet och som i stället ägnat arbetstid åt att studera, titta i sociala medier, eller till och med åt att sova.
– Jag utgick från ett statistiskt representativt material från Finland. Det visade att ungefär två timmar per dag och anställd går till privata aktiviteter under arbetstid.

Han är samtidigt noga med att poängtera att det är ett genomsnitt.
– I vissa yrkesgrupper, som till exempel inom förlossningsvården, finns det inte på kartan att ta en rast. Det råder alltså en ojämlikhet i olika yrkesgrupper i hur pass lugnt man har det, säger Roland Paulsen.
Hur gör man då för att förbättra situationen?

Henrik Ehrenberg, samhällspolitisk chef på Unionen, menar att det är viktigt att så fort som möjligt upprätta en dialog med sin arbetsgivare.
– Det är arbetsgivarens ansvar att se till att du som anställd har arbetsuppgifter som motsvarar arbetstiden. Men alltför många chefer har en otillräcklig överblick över vad medarbetarna gör varje dag och därför är det viktigt att ha en kontinuerlig dialog, så att din arbetsgivare förstår din situation.

Att ha regelbundna utvecklingssamtal och uppföljningssamtal är ett sätt att undvika problemet, menar Henrik Ehrenberg.
– På så sätt får du möjlighet att beskriva att du är redo för andra uppgifter och kanske att bredda det du gör, utveckla dig i jobbet och ta större ansvar.

Har förloppet pågått under för lång tid så finns det andra att vända sig till.
– Om du är rädd för att prata med din chef om detta så ska du försöka vända dig till ditt arbetsmiljöombud och ditt fack. Det är dessa som kan föra din talan och även ge råd.

Indikationer på att anställda inte har nog att göra på jobbet avlöses av rapporter om för hög arbetsbelastning på många andra anställda. Roland Paulsen ifrågasätter strukturen.
– I forskning och medier talar vi jämt och ständigt om att arbetslivet har intensifierats. Hur kan det vara möjligt att samtidigt få indikationer på att det finns många som har för lite att göra på jobbet? I svaret finner vi en av arbetslivets många ojämlikheter, avslutar Roland Paulsen.

jonas.desai@dn.se "

"Fakta.

Har du för lite att göra på jobbet? Gör så här:
1 Bestäm en tid för möte med din chef.
2 Begär ett utvecklingssamtal.
3 Fortfarande inga framsteg? Prata med ditt miljöombud och fackliga företrädare.

Studien ”Empty Labor: Subjectivity and Idleness at Work” från 2013 undersöker hur och varför anställda lägger stora delar av arbetsdagen på privata aktiviteter. 43 personer, som alla lade ungefär halva arbetsdagen på ”tomt arbete” eller på att simulera arbete, intervjuades inom ramarna för studien. "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

”Nya bröstvårtan ger cancern en käftsmäll”

"Hon tänkte aldrig att hon skulle genomgå en rekonstruktion efter bröstcancern. Charlotta Lindgren ville bara överleva. Drygt fyra år efter cancerbeskedet har hon ändrat sig och nu sätter hon punkt för cancern genom en ny bröstvårta.

Charlotta Lindgren drar av sig sin långa svarta kompressionshandske och börjar byta om inför operation. För fyra och ett halvt år sedan drabbades hon av trippelnegativ bröstcancer. I dag ska hon få en ny bröstvårta. Hon är nervös men samtidigt upprymd.

– Att få en ny bröstvårta kommer att bli som ett avslut på den här ofrivilliga resan och en käftsmäll åt cancern! säger hon och fortsätter:
– Jag har aldrig varit särskilt fåfäng men jag känner mig finare nu när jag har två bröst och jag tror att jag kommer att känna mig ännu finare med två bröstvårtor. Att jag kommer tillbaka dit där jag var innan cancern.

Plastikkirurgen Magnus Andersson kommer in för att mäta ut var den nya bröstvårtan ska sitta. Med hjälp av en linjal, tuschpenna och en liten metallknapp kommer de tillsammans fram till en placering för den nya kroppsdelen. Samtidigt förbereder sjuksköterskorna operationssalen på plastikkirurgen vid Norrlands universitetssjukhus i Umeå.

Att drabbas av bröstcancer mitt under småbarnsåren var en skräckupplevelse. Det började en helt vanlig lördagskväll när familjen skulle äta middag. Charlotta Lindgren tog, precis som vanligt, fram sin insulinpump ur behån. När hon ställt in dosen stoppade hon tillbaka insulinpumpen. Något tog emot.

– Jag tänkte att det var bygeln i behån. Men jag visste att jag inte hade en sådan behå den dagen. Så jag kände med handen under högra bröstet och där var en stor knöl, säger hon och tystnar.

Hon blundar, som för att ta sats, och börjar prata igen med tunn röst.
– Det kändes som om något gick genom hela kroppen, som en ridå, som att jag frös fast. Min första tanke var, det här är cancer, nu dör jag. Hon sa till sin man Lars-Göran ”jag har fått cancer” och bad honom känna. Han kände på knölen under tystnad. Sedan lämnade Charlotta Lindgren matbordet och familjen och gick för att ringa till sjukvårdsrådgivningen. Medan hon ringde googlade hon på ”knöl i bröstet”.

– Det stod att två av tre är ofarliga men jag kände så starkt att ”jag är inte två av tre, jag är en av tre”, säger Charlotta Lindgren och blundar igen.

Hon tar resolut de få stegen från omklädningsrummet in i operationssalen och upp på operationsbordet. Den lugnande tabletten hon fick för en stund sedan hjälper, liksom sjuksköterskornas vänliga ompysslande medan hon sträcker ut sina armar så att brösten friläggs. Några minuter senare placeras ett skynke mellan Charlotta Lindgrens huvud och kropp och Magnus Andersson börjar ge bedövnings-injektionerna.

Nu, fyra och ett halvt år efter cancerdiagnosen, har mycket hänt. Charlotta Lindgren har opererats, blivit oplanerat gravid och fött ett barn, ammat, gjort en bröstrekonstruktion, fått ännu en cancerdiagnos och behandlats för den. Och hennes första tankar om att hon inte ville genomgå en bröstrekonstruktion har ändrats under tiden.

– Jag minns när jag vaknade upp efter den första operationen, jag var så glad. En del är så ledsna för att de har förlorat bröstet men för mig var det skönt. Efter det att jag hade känt knölen första gången så ville jag absolut inte känna på bröstet, jag kände mig äcklig och smittad. Att bli av med bröstet var skönt.

Men ungefär ett år efter den operationen hade hon börjat bli sned i ryggen och hon hade ont. Något som gjorde att oron för spridning av cancern vaknade.
– Har man ont i ryggen när man har haft cancer är första tanken att det kan vara metastaser, säger hon.

Det var ingen spridning av cancern och Charlotta Lindgren bestämde sig för att genomgå en rekonstruktion, men då upptäckte hon att hon blivit gravid. Rekonstruktionen kunde göras tidigast ett halvår efter avslutad amning och hon ville gärna försöka amma.
– Jag sköt ifrån mig tanken på ett nytt bröst, det var viktigare att kunna amma. Och när jag hörde Gösta klunka i sig bröstmjölken blev jag så glad att jag grinade, ler hon.

Hon ammade sonen i ett och ett halvt år med bara ett bröst. Sedan var det dags att genomgå operationen som gav henne ett nytt bröst. Plötsligt grinar Charlotta Lindgren illa, bedövningen har inte tagit fullt ut. Magnus Andersson skyndar sig att fylla på mer och väntar lite innan han fortsätter. Det finns olika metoder för att rekonstruera en bröstvårta och vilken som används beror både på kvinnans önskemål och på vad kirurgen rekommenderar. Magnus Andersson beskriver metoden han använder för att skapa Charlotta Lindgrens nya bröstvårta.

– Man tar en hudflik från bröstet där vårtan ska sitta, den ser ut som en treklöver ungefär, sedan viker man ihop den och formar den till en bröstvårta och syr ihop den, säger han.

På ena sidan skynket ligger nu Charlotta Lindgren lugn och välbedövad medan precisionsarbetet med att skapa en ny kroppsdel pågår på andra sidan. Magnus Andersson formar rutinerat den nya bröstvårtan så att den blir snarlik den andra. Sedan skär han loss tunn

hud från ljumsken och lägger runt den nyskapade vårtan. Skillnaden mellan vänster och höger bröst minskar för varje moment i operationen och när det är dags att lägga på förbandet är det bara stygnen som skvallrar om ingreppet.

Lätt skakig sätter sig Charlotta Lindgren upp. Operationen är klar och även om det inte var självklart för henne att vilja ha ett nytt bröst eller en ny bröstvårta känner hon sig nöjd.
– Många kanske tycker att det är en onödig operation men jag tror att jag kommer känna mig mer hel nu. Och jag ser ut som alla andra. Jag ser ut som förr.

elisabeth.ubbe@dn.se "

"Fakta. Charlotta Lindgren
Ålder: 40.
Bor: Vindeln.
Yrke: Studerar till hälsopedagog, författare, krönikör.
Familj: Maken Lars-Göran och barnen Leonard, 9, Naima, 7, Bo-Evert, 5 och Gösta, 2 år.

Om: Charlotta Lindgren har sedan hon blev sjuk bloggat och skrivit debattartiklar som publicerats i bland annat Expressen och Dala-Demokraten. Hennes ambition är att använda sina egna erfarenheter för att hjälpa andra i samma situation. Hon har också varit generös med att publicera bilder på sig själv och har tagit strid med och vunnit över Facebook när hennes bilder censurerats. För ett år sedan gav hon ut den självbiografiska boken ”En hel jävla bok om cancer”. "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

"Rekonstruktioner direkt efter operation vanligast i Stockholm

Plastikkirurgen och överläkaren Magnus Andersson på Norrlands Universitetssjukhus i Umeå gjorde rekonstruktionen av Charlotta Lindgrens bröst och nu även hennes nya bröstvårta. På kliniken gör man i snitt en bröstvårterekonstruktion varje vecka.

Magnus Andersson brukar rekommendera den metod som han använde på Charlotta Lindgren.

– Jag tycker att den fungerar bra och att resultatet brukar bli bra. Oftast väljer kvinnorna det jag rekommenderar men en del har andra önskemål, till exempel för att de känner någon som gjort en annan sorts rekonstruktion som de tyckt blivit bra, säger Magnus Andersson. Det finns en mängd olika metoder för att rekonstruera bröstvårtor men däremot ingen statistik över hur många som genomgår en sådan rekonstruktion eller vilka metoder som används.

– Vi använder olika metoder eftersom patienterna är olika och man får göra en anpassning efter hur andra bröstvårtan ser ut. Att återskapa bröstvårta och vårtgård är oftast bröstrekonstruktionens sista moment, det som gör att vi får det att kännas färdigt. De flesta patienter som vi återskapar ett bröst åt vill inte bara ha en bröstform, en bröstkontur, utan också en bröstvårta, säger Irma Fredriksson, överläkare vid Bröstcentrum på Karolinska sjukhuset i Stockholm.

I Stockholm gör 30 procent av patienterna som tar bort sitt bröst en direktrekonstruktion. I landet är den siffran elva procent. Däremot

saknas statistik för hur stor andel av patienterna som gör en rekonstruktion i senare skede eller hur många som gör en rekonstruktion av bröstvårtan. Arbete pågår nu för att ta reda på det.

– Vi har i flera år saknat dessa data och stött projekt för att ta reda på hur många som gör en sen rekonstruktion, säger Irma Fredriksson. Frågan engagerar även Bröstcancerföreningarnas Riksorganisation, BRO, vars ordförande Elisabeth Bergsten Nordström menar att statistiken är viktig för att kunna säkra patientens möjlighet att kunna göra ett informerat val.

– Det borde finnas statistik i nationella kvalitetsregistret både vad gäller hur många som genomgår rekonstruktioner av bröst och av bröstvårta, var i landet de görs och med vilken metod samt även hur det gick för patienten.

elisabeth.ubbe@dn.se "

" Det vanligaste sättet att återskapa en bröstvårta är att använda en del av huden på bröstets mitt för att kirurgiskt skapa en ny vårta och sedan kan man genom tatuering återskapa en vårtgård.

Ibland kan endast tatuering räcka för att återskapa både vårta och vårtgård. Med skuggor i tatueringen får den lite djup och ger därmed illusion av en vårta.

Om kvinnan har en stor kvarvarande vårta kan den halveras och användas för transplantation till den återskapade sidan och därefter få en tatuerad vårtgård.

Det finns även andra metoder som exempelvis att en bit av en tåspets sys fast som bröstvårta och ett hudtransplantat från ljumsken används för att skapa en vårtgård.

Vid direktrekonstruktion görs i dag inte sällan en så kallad - mamillsparande mastektomi, vilket innebär att man sparar det mesta av huden inklusive bröstvårta och vårtgård fastän underliggande bröstkörtelvävnad tas bort i sin helhet. Då tas vävnadsprover under vårtan för att utesluta att det finns cancerceller kvar här.
Källa: Irma Fredriksson, överläkare på Bröstcentrum vid Karolinska sjukhuset

Fakta. Bröstcancer

Bröstcancer är ett samlingsnamn för alla de olika typer av cancer som kan uppstå i bröstet. Bröstcancer är den vanligaste cancerformen bland kvinnor, både i Sverige och globalt. I Sverige får årligen 7 000–8 000 kvinnor diagnosen bröstcancer, dessutom får mellan 30 och 40 män bröstcancer varje år.

9 382 nya fall av bröstcancer i Sverige/år (2015).
62 % är över 60 år vid diagnostillfället.
3,5 % är under 40 år.
Källa: Socialstyrelsen "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

" Idrottsstödet ökar med 19 miljoner kronor

Regeringen ökar stödet till idrotten med 19 miljoner kronor i budget-propositionen för 2018. Därmed får idrotten totalt 1,954 miljarder kronor.

”Jag välkomnar att regeringen ökar idrottens stöd med 19 miljoner kronor. Socialdemokraterna ska ha ett erkännande för att de har uppfyllt sitt vallöfte att öka stödet till idrotten med 227 miljoner kronor under mandatperioden”, säger Björn Eriksson, ordförande i Riksidrottsförbundet, i ett pressmeddelande.

Det särskilda stöd som idrotten fick 2015 till arbete med integration fortsätter och har blivit en del av det ordinarie anslaget. Däremot finns det inga särskilda medel kopplade till satsningen på daglig rörelse och idrott i grundskolan som regeringen aviserade i våras.

”Rörelseförståelse är lika viktigt som läsförståelse, de fina orden måste fyllas med kullerbyttor, klätterställningar och lekar på skolgårdar över hela landet. Regeringens utlovade satsning för rörelse förutsätter att det också tillsätts resurser”, säger Eriksson. "

DN. TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

”Historisk” höjning av kulturbudget möter kritik

”Historisk seger för kulturen” eller ”på gränsen till oansvarig”? Åsikterna går isär mellan regering och opposition om den nya budgetpropositionen, som skjuter till 745 miljoner till kulturen och 681 miljoner till folkbildningen.

I dag meddelade regeringen att kulturbudgeten för 2018 blir 8,3 miljarder kronor, vilket innebär en höjning med 745 miljoner kronor. Av detta är 104 miljoner en uppräkning för inflation och ökade lönekostnader.

– Det här är den största höjningen av kulturbudgeten som någon kulturminister någonsin har kunnat presentera, säger kultur- och demokratiminister Alice Bah Kunhke.

Bland annat satsas 275 miljoner på biblioteken, med syftet att öka tillgängligheten till bibliotek i hela landet. Denna satsning har drivits igenom av Vänsterpartiet i förhandlingarna med regeringspartierna. Av dessa ingår 25 miljoner till kultursamverkansmodellen, samt 25 miljoner till stärkandet av förmågan till källkritik.

– Samtidigt som vi har en biblioteksslag som skriver fram bibliotek som arenor för kunskap och fri åsiktsbildning vet vi att biblioteken utsätts för enorma påfrestningar, säger Alice Bah Kuhnke.

Dessutom läggs 115 miljoner på den fria konsten, som DN tidigare kunnat berätta, bland annat genom en förstärkning av bidrag och ersättningar som fördelas till konstnärer, fria grupper inom scenkonst och kulturtidskrifter.

– Om jag ska lyfta något i budgeten så är det investeringarna i den fria konsten, i fria grupper och i konstnärerna. De är helt avgörande för att vi fortsatt ska bryta kulturell och konstnärlig ny mark, sade Alice Bah Kunhke när rapporten på onsdagen presenterades på Teater Galeasen, enligt TT.

Kulturutskottets ordförande Olof Lavesson (M) är dock kritisk.
– Det är en väldigt expansiv budet och på gränsen till oansvarig. Man passar på att göra väldigt stora och tillfälliga satsningar när man borde vara lite återhållsam och spara för sämre tider, säger han till TT.

Bland satsningarna ingår ett flerårigt stöd till jubileumsåret Ingmar Bergman 100 år, kostnadsfri släktforskning på Riksarkivet, och satsningar på fler förvaltningskommuner för finska, meänkieli och samiska. Dessutom utses Unga Klara till Sveriges första nationella scen för barn och unga, även detta har DN rapporterat om tidigare. Anslagen till museer höjs med 160 miljoner, varav 65 miljoner går till Nationalmuseum. Pengarna behövs bland annat för renoveringen och ombyggnationen av Nationalmuseums huvudbyggnad.

Kulturen utgör tillsammans med medier, trossamfund och fritid utgiftsområde 17, som 2018 totalt uppgår till 15,9 miljarder. Detta innebär en höjning med 1,6 miljarder jämfört med prognosen för 2017. Presstödet höjs med 55 miljoner kronor för 2018 och 110 miljoner 2019, med syfte att stärka lokaljournalistiken. Dessutom får folkbildningen ett tillskott på 681 miljoner kronor.

– Det är en historisk seger för kulturen att kulturpolitikens andel av statsbudgeten ökat, vilket är ett kvitto på att den här regeringen menar allvar med att prioritera kulturens plats i vårt samhälle, säger Alice Bah Kuhnke.

leonidas.aretakis@dn.se "

"Fler budgetnyheter.

Operan och Dramaten i Stockholm får 15 miljoner kronor för att fler föreställningar ska kunna direktsändas digitalt ute i landet.

Statens konstråd får 20 miljoner under två år för att öka kunskapen om offentlig konst i gemensamma miljöer. Statens konstråd tar samtidigt över uppdraget att sprida samtidskonst från nedlagda Riksutställningar. 5 miljoner avsätts 2018 för att göra en fördjupad förstudie och försöksverksamhet för ett demokrati- och migrationsmuseum, Rörelsernas museum, i Malmö.

Det samiska folkets och de nationella minoriteternas kulturverksamhet får 10 miljoner mer. Ájtte, Svenskt fjällmuseum, får ytterligare 1 miljon från 2018 medan Stiftelsen Judiska museets anslag höjs med 1,5 miljoner under fem år.

Arbetslivsmuseerna får 2,5 miljoner.
Arkdes, Statens museum för arkitektur och design, i Stockholm får 8 miljoner årligen i två år för forskning om gestaltad livsmiljö. Dessa pengar ska också räcka till ”en ny mötesplats” om samma frågor i södra Sverige. Från 2021 sänks anslaget till 5 miljoner.

Anslaget för filmstöd höjs med 25 miljoner kronor från och med år 2020.
Regeringen anser också att den kritiserade hyresmodellen för kulturfastigheter ”bör ses över”, något som skulle kunna påverka framtiden får alla kulturinstitutioner, enligt Alice Bah Kuhnke, även Statens museer för världskultur.

Källa: TT "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

”Jag pratade om no go-zoner och att Sverige kollapsat”

"Den 25-årige svensken Patrik Hermansson har under ett års tid wallraffat bland amerikanska och brittiska nazister. Han presenterade sig som ”Erik Hallberg, en politisk flykting från vänsterdiktaturen Sverige”. DN:s Björn af Kleen har träffat honom.

New York.
En 25-årig stockholmare vid namn Patrik Hermansson har tillbringat ett år tillsammans med några av USA:s och Europas mest ideologiskt övertygade rasister.

Hermansson åkte Rolls Royce med Förintelseförnekaren David Irving. På en pub i London satt han bredvid nazister som firade att 49 besökare skjutits ihjäl på en gayklubb i Orlando, Florida, i juni 2016. I augusti i år stod han i samma park i Charlottesville som den tidigare Ku klux klan-ledaren David Duke och protesterade mot det planerade borttagandet av sydstatsgeneralen Robert E Lees staty. När en högerextremist körde ihjäl motdemonstranten Heather Heyer befann sig Patrik Hermansson tiotalet meter bort.

Vid varje tillfälle hade Patrik Hermansson en dold kamera fäst i ett av skjortans övre knapphål. Vittnesmålen ska bli en dokumentärfilm om tillvaron i den amerikanska och brittiska så kallade alternativhögern, ”alt-right”, producerad av den brittiska organisationen Hope not hate. Nu avslöjar Patrik Hermansson sin riktiga identitet, genom denna artikel i Dagens Nyheter och en annan i New York Times.

Hermanssons högerextrema alias ”Erik Hallberg” upphör därmed. Han stänger ”Hallbergs” sociala medier-konton och slänger den falska studentlegitimationen i Hallbergs namn. De rasistiska ”vännerna” runt om i USA, England och Sverige kommer att bli varse att människan bakom ”Erik Hallberg” egentligen förkroppsligar Fienden.

Patrik Hermansson är homosexuell, feminist, antifascist.
– När man sitter på övervåningen på en pub i Soho, och folk ställer sig upp och jublar över alla som dött i Orlando, och man inte kan gå därifrån eller protestera, så blir man arg. Men man får tänka på det större målet – antifascismen, säger han.

Vi ses i en halvtom hotellmatsal på nedre Manhattan i New York. Hermansson är på väg hem till Europa igen. Hans pojkvän tar en kaffe i ett annat hörn av hotellet.

Hermansson är tystlåten, försiktig. Lite rufsig, ger ett ungt intryck. 2016 befann sig Patrik Hermansson i London för att slutföra en universitetsexamen i statsvetenskap. Han blev introducerad till Expos brittiska systerorganisationen Hope not hate, och frågade hur han kunde vara aktivistgruppen behjälplig.

Researchchefen föreslog då en infiltration av London Forum, ett konvent som lockar högerextremister av varierande renlärighet, från etnonationalister i British National Party till renodlade Förintelse-förnekare. Hermansson fick snabbt god kontakt med forumets grundare Stead Steadman, som likt många andra i subkulturen odlar en fetisch för Sverige.

– Han har lärt sig svenska och isländska genom att studera Eddan. Han dyrkar Tor och Oden. Han hade besökt Identitär idé (ett högerextremt

forum) i Stockholm och förvånats över hur presentabel extremhögern tedde sig i Sverige – människor med ordentliga jobb som gått på universitet. Jag utmålade mig för att vara en sådan människa. Då blev jag intressant för honom. I princip blev jag hans svensklärare. Vi tillbringade timmar ihop.

Patrik Hermansson låtsades vara indignerad över Sveriges utveckling.
– Jag presenterade mig som en politisk flykting från vänsterdiktaturen Sverige. Jag pratade om no go-zoner. Att Sverige kollapsat under massinvandring. Många fascister dyrkar vikinga-Sverige, föreställningen om en ren vit ras och en äkta ursprunglig maskulinitet. Som den så kallade kulturmarxismen och invandringen nedvärderat och förstört. Idén om det förlorade paradiset.

I samråd med Hope not hate beslöt sig Hermansson för att låtsas skriva på en masteruppsats om ”politiskt förtryck av högern; hela offerkoftagrejen”. Det bet på de kränkta, nostalgiska rasisterna.
– Alt-right älskar ju akademin när den ställer sig på deras sida, säger han.

Hans vägvisare Stead Steadman, mannen bakom London Forum, öppnade sin stora svarta telefonbok med nummer och mejladress till alla västvärldens nazistledare. Många ställde gladligen upp på att låta sig intervjuas för ”uppsatsen”. Hermansson träffade doldisen Greg Johnson som grundat ett nazistkonvent i Seattle.
– Han erbjöd mig att öppningstala om mitt uppsatsämne: hur vänstern infiltrerat högern. Jag pratade framför 75 beväpnade vitmaktanhängare.

Hur radikal var din persona ”Erik Hallberg”?

– Inte särskilt radikal alls. Det är fascinerande hur lite man behöver säga för att människor ska öppna sig. Det räcker med att sitta och nicka lite. Jag sa aldrig något om judar eller något explicit rasistiskt. Det behövdes aldrig. Det räckte med att föra samma resonemang om åsiktsförtryck om och om igen.

Slutet på Patrik Hermanssons wallraff sammanfaller med en nyskriven rapport från Hope not hate med titeln ”The International alternative right. From Charlottesville to the White House”.

I rapporten skiljer författarna ”alt-right” från ”alt-light”.
Den senare gruppen, alt-light, är inte fullt lika biologiskt fixerad som antisemiterna i alt-right. Alt-light anser att en vit västerländsk kultur är under attack från en feministisk och mångkulturell rättighetslobby. Men man delar inte nödvändigtvis upp motståndarna efter etnicitet. Alt-light är representerat i president Trumps rådgivarstab, bland hans donatorer. Rörelsens husorgan Breitbart News styrs av Trumps tidigare chefsrådgivare Stephen K Bannon, alt-lights gudfar.

Alt-right, den subkultur som Patrik Hermansson, infiltrerat, är mer obskyr. Mer öppet antisemitisk och misogyn.

– Nazisterna i Tyskland drömde om en värld som fanns tusen år före Kristus. Alt-right är också traditionalister men vill snarare tillbaka till 1950-talet. Rörelsen fokuserar på fler ämnen än ras, inte minst maskulinitet. Som man är du just nu attackerad av vänstern, anser de. När kvinnor erövrar nya rättigheter försvinner dina. Sen ligger ofta judar bakom problemen, enligt deras föreställning. Oavsett om det gäller massinvandring från Syrien, hbtq-rättigheter eller banker. Allt är judarnas fel. Hur kunde en svart man väljas till president i USA, när svarta är dummare? Judarna ligger bakom.

Alt-right har ingen enskild ledargestalt men aktivisten Richard Spencer fungerar som ansikte utåt. Han har populariserat begreppet Alt-right och förkroppsligar vissa drag som utövarna suktar efter.

– Han är akademiker, ser bra ut, tycker man, han har mycket pengar eftersom han kommer från en rik familj. Han har förmågan att arrangera stora demonstrationer. När det uppstår frågetecken bland anhängarna – ”Vad ska vi ha för skyltar?” ”Vad gör vi om det blir våld?” – inväntar man ofta svar från Spencer.

Spencer samarbetar med svensken Daniel Friberg, upphovsman till den högerextrema bokhandeln Arktos. Jag intervjuade Friberg i - Budapest hösten 2015: han – dömd för ofredande, häleri, vapenbrott, dopningsbrott, hemfridsbrott och egenmäktigt förfarande – försöker erövra samma glassiga stil som Spencer. Han beställde in dyra drinkar och skroderade över sina akademiska meriter från Handelshögskolan i Göteborg. Friberg och Spencer har skapat en transatlantisk medieplattform under namnet AltRight corporation.

– Friberg är viktig, säger Patrik Hermansson. Arktos är viktig. Böckerna läses överallt, ännu mer i USA än i Sverige. Det är starten på en stor medieorganisation.

Hur mäter man gruppens inflytande?
– Det är en överdrift att säga att de fick in Trump i Vita huset. Men de har förmågan att mobilisera människor. Demonstrationerna bara växer. Marine Le Pen tackade människor på internet för hjälpen med att mobilisera väljare. Att de ställde sig i parken i Charlottesville med nazistiska flaggor utan masker för ansiktet är också signifikant, tycker jag.

När Patrik Hermansson kom till Charlottesville sade han till högerextremisternas grindvakt att han var från Sverige, att han gillar - Richard Spencer och lyssnar på den antisemitiska podden Daily Shoah (Shoah är det hebreiska ordet för Förintelsen).

Inne i fållan chockerades Patrik Hermansson av tonen: aktivister ropade efter blodbad. Det var något nytt.

Avhopparen Derek Black, son till tidigare Ku klux klan-ledaren David Duke, har sagt till New York Times att Charlottesville är det viktigaste ögonblicket i USA:s högerextrema historia. Trumps ovilja att ta avstånd från alla anhängare på plats legitimerade decennier av socialt och politiskt utanförskap.

Jason Reza Jorjani, medgrundare av Daniel Fribergs och Richard Spencers plattform AltRight Corporation, säger till Patrik Hermanssons dolda kamera att han har haft kontakter inne i Vita huset, bland annat genom Stephen Bannon. Att alt-right var tänkt att fungera som en fokusgrupp åt Trump. Om alt-right-rörelsen har det slags påverkanskraft kan inte Hermansson avgöra. Men Donald Trump har - stimulerat rörelsen.

– När Trump vann valet märkte man att fler och fler kom på möten och att motivationen bland anhängarna ökade. Det London Forum som hölls efter Trumps vinst var det mest välbesökta hittills. Sen tycktes vissa bli lite avtrubbade av motgångarna. Men efter Charlottesville förlät man honom för allt.

Trots att Trump till sist tvingades fördöma nynazisterna och Ku klux klan?

– Det förklarade alt-right med judarna. Trump sa först vad han ville säga och fick sedan mothugg av judarna, eller etablissemanget eller den djupa staten...

Vad har förvånat dig mest?
– Hur sammankopplad rörelsen är: den legitimitet jag lyckades skaffa mig i England kunde jag enkelt överföra till USA, där jag hela tiden stötte på svenskar. Och så har jag förvånats över hur antisemitiska de är och hur de glorifierar Sverige och Skandinavien.

Varifrån kommer Patrik Hermanssons mod? Han ser lite frågande ut. Hans familj är inte politisk och av säkerhetsskäl vill han inte säga vad föräldrarna sysslar med.

Rädd för repressalier? London, där han bor, är en tacksam stad att försvinna i, säger han.

– Fascismen är det största hotet mot det samhälle jag vill leva i. Och fascismen växer just nu och är farlig. Den är inte bara rasistisk, den vill bryta ned varje beståndsdel av demokratin.

Martin Adolsson "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

" Huk' er i bänkarna, läsare

Dick Harrisons biografi över Tage Erlander förlorar sig i ett myller av detaljer och referat. Lars Linder väntar vidare på en mer livfull biografi över den motvillige landsfadern. Dick Harrison ”Jag har ingen vilja till makt. Biografi över Tage Erlander” Ordfront, 875 sidor

Han var min statsminister. Han tillträdde det år jag föddes, 1946, och satt kvar ännu när jag 1968 lade min röst som förstagångsväljare. På honom, förstås.

När Tage Erlander till sist avgick året efter kunde knappast någon i min generation föreställa sig att landet kunde ledas av någon annan. Det var han och Gustaf VI Adolf; två långa och lugna, äldre och bildade herrar som båda satte plikten framför allt.

Tillsammans utgjorde de sinnebilden för dåtidens milt patriarkala Sverige, stabil arbetarrörelse och upplyst monarki, ett stormöga i kalla krigets vindar där man i trygghet och samförstånd kunde bygga vidare på folkhemmets övre våningar, betongelement för betongelement.

I tv plirade Tage emot oss, fryntlig och till synes godmodig men ofta sylvass i debatterna. Han hade utseendet emot sig men bar upp sina illasittande kostymer och tjocka glasögon med en upphöjt självironisk humor som gav honom en air av något som långt senare skulle kallas *cool*.

Han var en litteraturintresserad bokslukare som älskade teater, men också en man av folket – åkte gärna tredje klass på tåg och liftade ibland in till jobbet från hyreslägenheten i Alvik.

I hans sista val 1969 fick socialdemokratin en majoritet av svenska folkets samlade röster. Hans rekordtid som regeringschef i ett demokratiskt land står sig än i dag. Så vad var hemligheten?

Självklart handlar det inte bara om hans person. Sveriges position efter andra världskriget var unik i sig, Europas i stort sett enda helt förskonade land med ett överflöd av trä, malm och fungerande industri mitt i en sönderslagen värld. Goda konjunkturer gjorde svensk ekonomi stark som urberget och reformutrymmet bara växte.

Gick det ens att misslyckas? Jodå, det hade gått alldeles utmärkt, påpekar historikern Dick Harrison i sin nya biografi över Tage Erlander, ”Jag har ingen vilja till makt”. Lugna tider är inget recept för långvariga regeringar, snarare tvärtom, Socialdemokraterna kunde sällan luta sig mot egna majoriteter och debatten var ofta frän. Det krävdes stor politisk intelligens, eftertanke och seg förhandlingsförmåga, men också en tjock vinnarskalle och när så krävdes – stor beslutskyla.

Och allt det där, visar Harrison övertygande, hade just Tage Erlander. Han var helt enkelt ”en gudabenådad realpolitiker”.

Från början var han inte självklar för rollen. Han var akademiker från Lund med liberal familjebakgrund och hade gjort snabb karriär i partiet men hörde inte till de mer profilstarka jämfört med storheter som Gustav Möller och Ernst Wigforss. Men en generationsväxling ansågs nödvändig och då fick Erlander, en kompetent arbetsmyra med breda sakkunskaper, duga.

Ändå kunde ingen tvivla mer på hans förmåga än han gjorde själv. Hans efterlämnade dagböcker vittnar om en evigt gnagande, självkritisk inre monolog som ter sig alltmer komisk ju säkrare vid makten han sitter. ”Jag har ända sedan Wennerströmaffären 1963 förlorat greppet om kolleger och utveckling. Det har blivit ett löjets skimmer över mig, ju mer de yttre ärebetygelserna har hopats”, skrev han dystert det sista året.

De välfyllda dagböckerna är en tacksam källa för en levnadstecknare. De är uttrycksfulla, självrannsakande och ger kontinuerliga närbilder av en politikers överväganden och våndor, misslyckanden och triumfer, vänner och meningsmotståndare.

För Dick Harrison har de nog till och med blivit lite väl frestande. Som folkbildande historiker är Harrison en nationell tillgång. Med smittande energi har han rört sig i vitt skilda medier och över väldiga tidsrymder. Men den här boken är något annat, en biografi, och det är tyvärr som om själva hans arbetskapacitet ställt sig i vägen för - uppgiften att porträttera en människa.

Han är så ivrig att täcka allt i det digra materialet att resultatet i långa avsnitt blir ett referat snarare än en berättelse. Boken går lös på 800 sidor som i långa avsnitt förlorar sig i myllrande detaljer, konflikter och personer i det dagliga politiska livet. Texten går på autopilot och ljusglimtarna blir de många tillspetsade citaten av Tage själv.

I några korta, mer resonerande kapitel ger Harrison en både klok och välavvägd bild av Tage Erlanders politiska gärning och eftermäle,

miljonprogramsmisstag och feministiskt blinda fläckar. Men några nya eller överraskande perspektiv på tiden och Tage Erlander tillför han knappast, det korta skärpedjupet gör också att man ofta har svårt att få grepp om de ideologiska dimensionerna i det ständigt pågående socialdemokratiska partikäbblet. Splittringen var stor, påpekar han flera gånger – men vad stod på spel? Eftersom Erlander sällan berör det i dagböckerna gör inte Harrison det heller.

Den plirande, syrligt underhållande och osannolike landsfadern Tage Erlander vore värd en roligare och mer livfull biografi. I väntan på den skulle jag råda förlaget, eller Harrison själv, att till pocketupplagan kapa den här med bortåt hälften.

För den som vill få en extrem närexponering av vår längsta statsminister med vårtor och allt finns ju redan dagböckerna i original, utgivna i sjutton delar, och memoarerna i sex. Partsinlagor, visst, men levande läsning.

Lars Linder "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

”Om hjälpen inte är till hjälp måste man arbeta på ett annat sätt”

"○ Rör sig i farliga miljöer. Nästan två marockanska ensamkommande barn i månaden har hittills i år tvångsomhändertagits efter att ha befunnit sig i Stockholms riskmiljöer, visar DN:s granskning.

○ Kritik mot myndigheterna. Gränspolischefen Patrik Engström tycker att myndigheterna agerar för långsamt. ”Man måste titta på möjligheten till mycket tidigare tvångsomhändertagande av underåriga”, säger han till DN.

○

13-åring som har ett ”destruktivt och vagabonderande levnadssätt”, missbrukar och stjäl.

10-åring som enligt polisen utsätts för påtryckningar av äldre kriminella personer att komma till centrala delar av Stockholm.
12-åring som uppträder hotfullt, tros vara narkotikapåverkad och utsatt för människohandel.

Detta är exempel på marockanska barn som omhändertagits enligt lagen om vård av unga, lvu. DN har granskat samtliga domar som rör marockanska ensamkommande i Stockholmsområdet under 2017. Nästan två barn i månaden har tvångsomhändertagits.

Men Patrik Engström, chef för gränspolisen, tycker att lagen borde ändras så barn kan omhändertas tidigare.

– Här kan man fundera på i vilken utsträckning lagstiftningen är tillräcklig. När mina kollegor i Region Syd möter en person som kliver av ett tåg och säger sig vara tolv år och är från Marocko så kan man fundera på; om min tolvåring klev av ett tåg i Tanger, vad skulle jag vilja att de marockanska myndigheterna gjorde? Jag är ganska säker på att jag skulle vilja att de såg till att min tolvåring inte kunde resa omkring fritt i Marocko eller lockas in i brottslighet av äldre personer. Enligt Engström tar det för lång tid innan barnen omhändertas.

– Där har inte vi fullt lagstöd i dag. Jag tror man behöver titta på möjligheterna till mycket, mycket tidigare omhändertagande av de här unga, eller de som uppger sig vara underåriga. I första hand för deras egen säkerhet. Redan från första myndighetskontakt bör det göras en riskbedömning om personen ska omhändertas eller ej.

Fallen som DN har gått igenom är likartade. Det handlar om unga killar som sedan de kommit till Sverige placerats på nya ställen varje månad, ibland oftare. De rymmer från sina familjehem eller hvb-boenden, åker till centrala Stockholm, hittas bland äldre kriminella och missbrukare.

Som 10-åriga Wasif.
Han är ensamkommande och ”mycket rymningsbenägen”, enligt förvaltningsrättsdomen. Han lämnar sina boenden och hittas gång på gång i ”olämpliga miljöer”. Sedan Wasif anvisades till Stockholmskommunen så har det kommit in sju orosanmälningar från bland annat polisen där Wasif är misstänkt för grova brott.

10-åringen har testats positivt för narkotika och har även misstänkts för narkotikabrott för eget bruk. Wasif uppger att hans mamma är kvar i Marocko och förväntar sig att han ska skicka pengar till henne.

I en annan dom hittar DN hans 12-åriga bror, Amir, som säger att han vill placeras i ett familjehem nära Wasif. Amir har samma rymningshistorik som Wasif och misstänks vara utsatt för människohandel och arbetar enligt frivilligorganisationer i Stockholm som narkotikakurir.

Det har blivit vanligare att misstankar om människohandel väcks, vilket har fått Stockholm att införa en särskild regionkoordinator för att arbeta med den typen av fall och samordna med övriga delar av landet.

– Människohandel är ett komplext begrepp, för det kan vara personer som är skyldiga pengar för resan upp genom Europa, men kan också handla om olika hierarkier i gruppen där vissa mer eller mindre tvingas att begå brott, säger Mikael Jeppson, enhetschef på Framtid Stockholm – ungdomsjouren i Stockholm stad.

Ungdomsjouren arbetar tätt med gränspolisen och ogillar att tala om gatubarn. Alla de känner till har ett boende, däremot finns det grupper som mer eller mindre befinner sig i utsatta miljöer trots att de har tak över huvudet. ”Barn i riskmiljöer” är termen som används formellt. Personerna som ungdomsjouren har koll på är mellan 12 och 20 år.

– Emellanåt dyker det upp ännu yngre personer. Vi försöker hjälpa och motivera dem att återvända till det boende de har. Det kan också ske ett omhändertagande. De kanske bor i Haparanda men har kommit ner till Stockholm för att träffa släkt och vänner. Vårt syfte är att förhindra att ungdomar etablerar sig i riskmiljöer, det jobbar vi alltid med, oavsett var ungdomarna kommer ifrån. Ett mål för oss är att så snart en ny person kommit Stockholm upptäcka och identifiera denna individ så att vi kan sätta in rätt stöd.

Mikael Jeppson vill understryka att det går bra för väldigt många ungdomar som kommer som ensamkommande. De som hamnar i riskmiljöer är i minoritet. Ungdomsjouren arbetar mycket med att försöka motivera ungdomarna till att försöka göra något av sina liv.

– Det är klart att det är svårt att motivera. I Marocko råder extrem arbetslöshet. Även med universitetsutbildning är det svårt att ens få arbete som diskare. Många även från medelklassfamiljer lämnar landet i jakt på ett bättre liv. Vi försöker motivera barnen att inte vara på - gatan, men det är klart att det är svårt för dem att applicera det på en tillvaro som man inte vet hur den ser ut om tre månader.

Tycker du att samhället har bidragit till att skapa problemen?
– Det är en jättesvår fråga. Det är en komplex situation som vi och många andra länder i Europa tampas med. Vi försöker skapa så goda omständigheter för varje individ som möjligt. Man gör ett val om man lämnar det trygga boende man har för att åka till Stockholm och hänga på gatan. Det är klart att vi alla som möter målgruppen skulle ha kunnat lyckas bättre, det är klart det är ett misslyckande när någon utvecklar ett missbruk i Sverige, vilket har hänt. Men vi lyckas även många gånger i vårt arbete med de barn som lever utsatt.

När ett barn har avvikit från alla sina öppna placeringar i familjehem och på hvb-boende brukar låsta så kallade Sis-hem bli ett alternativ. I början av september var 681 barn och ungdomar placerade inom Sis, Statens institutionsstyrelse, en statlig myndighet som bedriver tvångsvård. 624 var placerade genom lvu. Ytterligare 30 stod i kö för akutplats.

Justitieminister Morgan Johansson (S) sa i tisdagens Aktuellt att barnen inte ska ”leva på gatan, de ska in på något av Sis-hemmen som finns och därför bygger vi ut Sis”.

– Sett till individuella behovet så tror jag aldrig att det är bra att ha barn inlåsta i det långa loppet. Målet måste vara ett mer normalt boende. I ett visst läge kan Sis och inlåst plats vara viktigt, men det går inte att bygga långsiktighet i det, säger Mikael Jeppson.

Även Barnombudsmannen, BO, är kritisk till att se Sis-hem som en universallösning.

– Sis som också i sina delar har låsta avdelningar, då är det ett frihetsberövande. Det ska alltid enligt barnkonventionen användas som sista utväg. Sis kan inte vara svaret på allt i alla situationer. Det måste finnas annan vård. Vi behöver utbilda professionella i hur man tar hand om barn som levt på gatan, men också hitta arbetssätt som är anpassade efter vad de här barnen behöver, säger Anna-Karin Boqvist, utredningschef på BO.

Sooi Schneider, grundare av den ideella barnrättsorganisationen - Habibi som arbetar med ensamkommande från Nordafrika, menar att hjälpen behöver anpassas.

– Om hjälpen inte är till hjälp måste man arbeta på annat sätt, tänka utanför ramen. Vi måste tänka på att detta är barn som många gånger har tungt bagage. Men det vi ser gång på gång är att man inte satsar på de här barnen från början utan först när de gått djupare in i kriminalitet eller missbruk. En Sis-placering är oerhört kostsam. Tänk om man i stället investerat de pengarna i att skapa ett meningsfullt sammanhang för dessa ungdomar.

– Vi måste betrakta Sis som det allra sista alternativet, att användas vid livsfara, men det ser tyvärr inte ut så i dag utan man hoppar över flera led och vill sätta barnen på Sis direkt. Det ses som en lösning trots att de här barnen sitter i precis samma hopplösa situation när de kommer ut. Vi förfasas över att USA sätter barn i fängelse men glömmer bort att Sis är i stort sett samma sak. Ett år i ett barns liv är en väldigt lång tid det är svårt att föreställa sig den totala känslan av övergivenhet ett ensamkommande barn måste känna i den situationen. Det gör oerhört stor skada.

Åsa Lindhagen (MP) är socialborgarråd i Stockholm. Hon sa i juli i år till SVT att ”barnen ska bort från gatan och de ska inte begå brott”. Än så länge har det uttalandet inte infriats.

– Jag upplever att vi under sommaren har haft en bild inom samhällsdebatten om att det finns 200 barn i Stockholm som lever på gatan. Så är det inte, men det gör inte frågan mindre allvarlig. Vi brukar prata om barn i riskmiljöer, inte om gatubarn, eftersom man kan få en association till barn i, vad ska jag säga Rio de Janeiro, som faktiskt lever ett liv på gatan på ett helt annat sätt, säger Åsa Lindhagen.

Som DN skrev i går uppskattar ungdomsjouren att det handlar om 30–50 personer.

Åsa Lindhagen nämner att man exempelvis har utökat antalet socialarbetare som är inriktade enbart på gruppen och jobbar sida vid sida med polisen.

Socialförvaltningen utreder nu om det går att förstärka familjehemmen.

– Socialtjänsten säger ”kvalificerade familjehem”, där man har särskilt fokus på barn som avviker ofta. Man kan ge familjehemmet mer utbildningsinsatser, eller göra ekonomiska insatser för att familjehemsföräldrarna ska kunna vara hemma och lägga mer tid på ungdomen.

Värst utsatta är enligt Åsa Lindhagen de ensamkommande barn som fyllt 18.

– Det är en grupp som kan riskera att fara väldigt illa. Det har skett en förändring på statlig nivå för processen. Tidigare fick de tak över huvudet och mat i väntan på utvisning. Nu är det mycket svårare. De har hamnat i ett limbo, de får inget tak över huvudet och ingen mat. Problemet lämpas över på kommunen, vi kan inte sitta stilla bredvid och se att det finns människor som inte har mat på bordet, säger Åsa Lindhagen.

Varför har det blivit så här i Stockholm, att barn lever i riskmiljöer och både utsätts och utför brott?

– Generellt när det gäller ensamkommande vet vi att den psykiska ohälsan ökar. Det finns barn som har en hel del tunga upplevelser i bagaget. Vi har även barn uppväxta i Sverige som befinner sig i riskmiljöer som vi jobbar uppsökande mot på samma sätt. Barn ska inte befinna sig på gatan, de ska vara i skolan.

Hur gör man för att motivera någon att gå i skolan när personen redan vet att den kommer utvisas efter 18-årsdagen?
– Det är bra att ha med sig en utbildning i bagaget. Det kan barnet alltid ha nytta av, det spelar ingen roll var barnet kommer ifrån.

emma.bouvin@dn.se
marijana.dragic@dn.se "

"Fakta. Lvu
Vård enligt lvu, lagen om vård av unga, kan komma i fråga när frivilliga lösningar inte är tillräckliga.

Kommunens socialnämnd lämnar en ansökan till förvaltningsrätten om att en ung person ska tas om hand enligt LVU. Förvaltningsrätten prövar sedan målet.

Om den unge är tvångsomhändertagen och avviker kan socialtjänsten begära en handräckning från polisen.

Källa: Sveriges domstolar, Ungdomsjouren

Sis-hem
Ungdomarna som placeras på så kallade Sis-hem har tidigare ofta fått öppenvårdsinsatser på hemmaplan, vård i familjehem eller vård på öppna hvb-hem. Det är när sådana insatser inte fungerar som socialtjänsten ansöker om en placering hos Sis.

Om ungdomen försöker lämna institutionen utan att ha fått lov till det har personalen rätt att hindra honom/henne.
Källa: Statens institutionsstyrelse

Fakta. Pojkarna som har omhändertagits
Mohammad, 13
Mohammad har just fyllt 13 år och befinner sig i Sverige utan vårdnadshavare. Han säger att han är uppvuxen på ett barnhem i hemlandet Marocko. Socialtjänsten har mottagit fem orosanmälningar avseende Mohammad, varav en av dessa upprättats av polisen i samband med att Mohammad greps för stöld vid ett lägenhetsinbrott och då gjorde våldsamt motstånd. Polisen misstänker att Mohammad är utsatt för människohandel.

Karim, 16
Beskrivs som en person med ”destruktivt och vagabonderande levnadssätt”. Har enligt LVU-domen ett missbruk. Anvisades till en Stockholmskommun i oktober 2015 och flyttades fram till året därpå mellan två olika jourhem och två olika HVB-hem. Han har rymt flera gånger. På bara två månader inkom det ”stort antal” anmälningar och rapporter och socialjourer till anvisningskommunen där han beskrevs som en person som missbrukar och stjäl. Han har vid flera tillfällen placerats på SIS-ungdomshem.

Fayaaz, 13
Kom till Sverige tidigare i år. Han har berättat att hans föräldrar lämnade honom på gatan när han var sju år gammal. Han vet inte var de finns i dag. Han vistas enligt LVU-dom i kända missbruksmiljöer som Björns trädgård och Sergels torg och umgås med äldre kriminella. Det finns en oro för att han sniffar lim och använder cannabis och han misstänks ha begått flera brott, bland annat försök till grov stöld. Migrationsverket har gjort en orosanmälan gällande att han är utsatt för människohandel.

Ajwad, 16
Innan Ajwad kom ensam till Sverige som levde han på gatan i Marocko. Under sin tid i Sverige har han varit placerad på HVB för ensamkommande ungdomar, HVB för behandling, jourhem och familjehem, men han har aldrig hunnit vistas mer än en månad på samma boende innan han rymt. Medger att han brukat droger. Säger

också att han har varit med när brott har begåtts, men att han aldrig har varit aktiv i gärningarna själv. Ajwad trivs väldigt bra i det familjehem som han i dag bor i. Domstolen avslår LVU.

Sadid, 12, Ruhul, 10
Bröderna Sadid och Ruhul har avvikit från HVB-hem ett flertal gånger och hittats i riskfyllda miljöer i både Stockholm och Göteborg. De tillhör en kranskommun till Stockholm, men har uppgett att de sover i ett ”krypin” i Nordstan i Göteborg och stjäl den mat de behöver. Sadid har vid ett tillfälle fått läkarvård för att han skadat sig själv i ett försök att få sin vilja igenom. I maj omhändertogs bröderna när de försökte åka till Stockholm, men de lyckades rymma och har varit försvunna sedan dess.

Rasil, 18
I undantagsfall kan även personer mellan 18 och 20 omhändertas enligt LVU och ett av dessa fall gäller Rasil. Han vill gärna gå i skolan, vilket han sagt till socialtjänsten, men ingen lyssnar på honom, säger han enligt domen. Där han bor nu, på ett SIS-hem, använder alla enligt Rasil narkotika. Han hävdar att han för sin del aldrig använt narkotika. Rasil är inte den person han framställs vara, men han kommer att bli sådan, om han tvingas bo tillsammans med missbrukare, säger han. Har dömts för grov stöld.

Allam, 17
Allam lämnade sin familj i Marocko vid tio års ålder och har sedan dess levt på gatan. Han placerades 2016 på ett hvb-hem i Dalarna, men rymde till Stockholm. Senare placerades han i ett familjehem i Stockholm, som i efterhand visade sig inte uppfylla sina åtaganden, enligt domstolen. Allam har berättat att han varken fick mat, kläder eller pengar. Allam är dömd för rån, grov stöld och försök till grov stöld. Han har levt på gatan under minst fyra veckor under svåra omständigheter.

Abbad, 12
Abbad har påträffats berusad vid upprepade tillfällen och har själv uppgett att han rökt cannabis. Han har även sagt att han kan försörja sig genom att stjäla och sälja narkotika, men att han utsätts för stor press av äldre ungdomar att begå brott. Abbad levde i Marocko utan sina föräldrar sedan en längre tid tillbaka och har vistats i Frankrike, Spanien och Danmark innan han kom till Sverige. Han placerades efter att ha avvikit från ett hvb-hem och ett familjehem på låst avdelning på ett SIS-hem.

Baz, 13
Baz har sedan den juli 2017 haft tre olika placeringar enligt socialtjänstlagen med anledning av svårigheter gällande sitt beteende. Han har svårt att följa reglerna på de boenden där han varit placerad och har även agerat hotfullt. Baz är misstänkt för grovt rån tillsammans med fem andra ungdomar. Rånet ska ha genomförts med bland annat knogjärn och kniv. Baz har inte fullgjort sin asylansökan och därmed har hans identitet inte kunnat fastställas.

Jaul, 16
Jaul har sedan januari i år avvikit från sina boenden vid upprepade tillfällen och påträffats i riskmiljöer i Göteborg, Uddevalla och Stockholm. Jaul har testats positiv på droger vid flera tillfällen. Han har inte följt inte den planering som gjordes på ett vårdboende, för att få hjälp och stöd i sitt missbruk. Jaul är misstänkt för grov stöld. Pojkarnas namn är fingerade. "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

"Polisen: Ensamkommande utsätts för rekryteringsförsök

Kommentar. Ensamkommande som pressas att delta i radikala aktiviteter eller som själva ser jihad som en sista utväg när alla andra dörrar stängts i Europa är en realitet i dag. Det är inte så konstigt att de är måltavlor. De som rekryterar är skickliga på att utnyttja unga kringflackande killars utsatthet. De två poliserna Christian Frödén och Mikael Lins i Stockholmhar sett flera exempel på det.

- Får jag inte stanna i Sverige gör jag jihad.
Det var en kall januarikväll i Stockholm 2015, Ahmad stod som vanligt och hängde vid Sergels torg ihop med några andra marockanska killar. En del av dem hade varit här i flera månader, andra bara ett par veckor.

Gemensamt var att de alla hade flackat runt i Europa under lång tid. De hade stuckit från livet som gatubarn i Marocko och tagit sig till Spanien, en svår och farlig överfart som krävt många försök innan de lyckats klamra sig fast under något fordon på ett fartyg. De hade stannat i Spanien ett tag, dagjobbat och rökt och kanske sålt hasch innan de plankat på tåg eller hoppat på bussar vidare norrut. De hade varit i Paris ett tag, i Bryssel, Dortmund och Hamburg, den senare känd bland gatupojkarna som en stad där man snabbt kunde träffa andra med koll på var man kan sova säkert och hitta pappkartonger att ligga på. Det räckte att sätta sig på en bänk i närheten av stationen, så kom det fram någon marockan och gav en något att äta, berättade en av killarna för mig.

Jag höll på med en reportagebok om ensamkommande pojkar som lever på gatan och följde bland annat Ahmad. Nu stod han på Plattan i Stockholm och huttrade.

Idén om att göra jihad vilade för hans del inte på en religiös övertygelse. Det fanns bara inte fler länder för honom att söka sig till där han kunde hoppas på att få stanna, sa han.

– Längre norrut än så här kommer man inte.

Och han var tvungen att skaffa pengar. Hemm
a i Marocko fanns hans cancersjuka mamma som behövde vård. Själv var han trött på det kriminella livet, att stjäla mobiler och kläder.

Försöken att fixa ett vanligt jobb hade misslyckats, som ensamkommande 16-åring var inte den reguljära arbetsmarknaden tillgänglig. Inte heller svartjobb hade funkat för honom; torghandlaren som han jobbat för utnyttjade honom under långa arbetsdagar och lurade honom på en del av det han tjänat ihop.

Ahmad hade fått höra att man får månadslön när man gör jihad som räcker både till en själv och ens familj. Dessutom skulle han få en geografisk plats där han kunde stanna. Han och kompisarna pratade om det och han kände några som redan gett sig av.

Själv siktade han på Gaza om han fick avslag i Sverige.
– Då har mitt liv ändå inte varit förgäves, sa han då.

Under mitt mångåriga journalistiska arbete om unga i flykt i Sverige, Norge och Europa har jag stött på det flera gånger, första gången i Oslo 2012. Sedan dess har jag pratat med ensamkommande som,

liksom Ahmad, ser jihad som ett sista alternativ, efter misslyckade försök att få stanna i Europa. Andra har utsatts för påtryckningar och hårdföra rekryteringsförsök, i ett fall lyckades det och han anslöt till IS.

Några gånger de senaste åren har jag också blivit kontaktad av personal som haft tydliga indikationer på att ensamkommande killar de jobbat med utsatts för hård press att delta i allt radikalare aktiviteter.

Några dagar efter jihad-samtalet med Ahmad intervjuade jag polisern a Christian Frödén och Mikael Lins. De har sedan 2014 ett särskilt ansvar för ensamkommande i Stockholms city. Den här dagen hade de just pratat med en kille som över telefon berättat att två ensamkommande blivit indragna i radikala miljöer. Till slut hade de rekryterats till IS och åkt till Syrien, enligt killen. Även han själv hade blivit uppvaktad. ”Ja, vad ska jag göra?”, sa han till poliserna. Han var förtvivlad – han hade fått avslag på sin asylansökan, men det sista han ville var att bli tillbakaskickad till sitt hemland. I Stockholm levde han på gatan, hankade sig fram på småbrott, rökte hasch. Nu visste han inte var han skulle bli av. De två poliserna bestämde träff med honom.

– Vi ville se vilka som rörde sig i hans kretsar i Stockholm och få honom att berätta vem som spred propagandan och drog in killarna i de där miljöerna, säger Christian Frödén till DN i dag.

Killen dök aldrig upp. I stället skickade han ett sms: ”Jag vill inte. Jag är orolig.”

Längre än så kom inte poliserna med honom, trots flera försök.

– Han var uppenbart rädd. Det fick oss att fundera mycket över vad vi skulle vara uppmärksamma på, hur vi ska läsa av skeenden och signaler, säger Christian Frödén.

Hur många det kan handla om vet han och Mikael Lins inte, de har själva stött på ytterligare några fall och hör allt oftare talas om det, så sent som för någon sedan.

Det är killar som larmar om kompisar som plötsligt blir extremt religiösa, hätska och aggressiva.

– De fallen har vi lämnat vidare till Säpo, säger Mikael Lins.
Hans erfarenheter är att de som hamnar i radikala miljöer är långt ner i skiten när det händer, hälsomässigt och psykiskt.
– De befinner sig i total hopplöshet och det gör dem till lätta byten. Det försvarar ingenting, alla har eget ansvar, men det förklarar i vilket skede rekryteringen inleds, säger han.

Egentligen är det inte så konstigt att ensamkommande är måltavlor. De som ska utvisas är desperata. De hamnar på gatan när de förlorar sina boenden. Gatupojkarna lever utanför systemet. De saknar egna nätverk och tycker sig inte ha nånstans att vända sig. På samma sätt som människohandlare är skickliga på att utnyttja unga kringflackande killars utsatthet, är radikala aktörer det. Rekryteringen i de här fallen sker inte huvudsakligen på sociala medier, det handlar snarare om tak över huvudet, någonting att äta och någonstans att vara. Besvikelsen och ilskan mot det samhälle som ungdomarna hoppats få stanna i är en bra grogrund för dem som vill dra in killarna i radikala miljöer. Just nu är inte jihad-resor till Syrien lockbetet, snarare en tillhörighet här och nu.

Myndigheter och andra som arbetar med att förebygga radikalisering har svårt att berätta om hur man motarbetar rekrytering av ensamkommande, eftersom man inte bedömer dessa ungdomar som en särskild riskgrupp. Bland annat säger kommittésekreteraren Yassin Ekdahl hos Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism att man jobbar förebyggande generellt, och inte mot specifika grupper.

– Vi fokuserar inte på ensamkommande, säger han till DN.
Under 2015 sökte 90 000 ensamkommande asyl i EU. Drygt 35 000 i Sverige. Av dem vars beslut avgjordes av Migrationsverket under 2016 fick drygt 70 procent bifall. Naturligtvis är inte alla de andra exponerade för radikalisering, men frågan behöver synliggöras och diskuteras. Det är en realitet att unga i flykt utgör en rekryteringsbas. Polisen Mikael Lins har sin bild klar:

– Jag tror vi kommer att få se mer av det här, obehagligt nog.
För Ahmads del blev det aldrig aktuellt att ge sig av. Så småningom hamnade han i en svensk familj som tog honom till sig. I dag har han arbetstillstånd och lever som en son i familjen.

Katia Wagner Författare "

"**Fakta. Katia Wagner**

Katia Wagner är undersökande journalist och författare.
Tidigare i år kom hon ut med reportageboken ”Pojkarna och de ensamma poliserna” som bland annat handlar om de marockanska gatubarnen. "

DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017

" Notan för ombyggnationer på sjukhuset: 1,64 miljarder

Tilläggsbeställningarna för förändringsarbeten i den nya sjukhusbyggnaden Nya Karolinska har kostat skattebetalarna 1,64 miljarder kronor. Hittills.

Underlag från Stockholms läns landsting som DN tagit del av visar att det har kostat 1,64 miljarder kronor att bygga om och göra ändringar i det nya sjukhuset Nya Karolinska. För den summan skulle landstinget som dras med stor personalbrist kunna anställa drygt 3 000 sjuksköterskor. Finanslandstingsrådet Irene Svenonius (M) har nu meddelat att ändringar i sjukhuset gör ett tillfälligt stopp för att minska kostnaderna för NKS:

— Sådant som inte måste göras stoppas till den 20 december då landstinget formellt tar över sjukhuset. Då kommer landstinget att konkurrensutsätta alla anpassningar.

Sammanställningen av de 170 tilläggsavtalen gäller allt från nätuttag i hissar till att öppna väggar mellan enkelrummen för att skapa fler vårdplatser. Landstinget har avsatt 1,7 miljarder kronor för tilläggsbeställningar i det högspecialiserade sjukhuset, och nu är landstinget nära att spräcka budgetramen.

— Det känns ju inte som en slump att Irene Svenonius väljer att dra i nödbromsen för tilläggsarbeten eftersom kostnaden var på väg att dra över beslutad budget, säger Tomas Eriksson (MP) gruppledare.
DN har tidigare skrivit om att kostnaden för att riva väggar på barnintensiven uppgått till 700 000 kronor för tre väggar. Efter att Svenska Dagbladet avslöjat att det kan kosta cirka en miljon kronor att

flytta en dörr på Nya Karolinska, säger Irene Svenonius att kostnaderna är orimliga.

— Jag har tidigare uttalat mig om det stora OPS-avtalet. Att det kostade en miljon kronor att flytta en dörr, det visste jag inte, säger Irene Svenonius, som nämner flera åtgärder för att pressa kostnaderna.

Orsaken till de höga kostnaderna ligger i det så kallade OPS-avtalet som landstinget tecknat med konsortiet Skanska Innisfree för att bygga och förvalta sjukhuset och som sträcker sig till 2040. Avtalet har presenterats som ett sätt att kontrollera kostnader för projektet. Men då många kostnader lagts utanför i tilläggsavtal blir det i stället mycket dyrt.

Inspektionen för vård och omsorg, IVO, inspekterade NKS i mars efter upprepade signaler om att patientsäkerheten hotades när larm, telefoner och annan utrustning inte fungerade. Representanter för sjukhusledning och verksamheterna uttryckte då att ”ingen hade trott att det skulle behövas så omfattande justeringar. Sjukhuset äger inte byggnaden som tidigare och kan därför inte ha full kontroll över den”, enligt IVO:s protokoll.

Förändringsarbetena utförs efter förfrågningar från landstinget till byggkonsortiet Skanska SHP som har option på att göra förändringarna. Konsortiet tar utöver själva utförandet betalt för förfrågningar, slutbesiktning och en försäkring som kompensation för påverkan på bolagets lån.
Nu säger Irene Svenonius att även avtal ska omförhandlas för att ge billigare småjobb på sjukhuset ska omförhandlas.

— Jag kan tycka att varje liten sak som ska ändras inte behöver en offert med administrativa pålagor. Där borde Skanska ha ett listpris. Svenonius sade redan innan sitt tillträde i december att OPS-avtalet var en dålig affär för landstinget.

— Våra tjänstemän alla olika handlingsalternativ som finns. Jag har stor respekt för att det handlar om 60 miljarder kronor av skattebetalarnas pengar, men jag vill inte förhandla via media, säger Irene Svenonius.

Miljöpartiet har tillsammans med S vid framfört krav på att OPS--avtalet förhandlas om, och helst säga upp det helt. Erika Ullberg (S) oppositionslandstingsråd säger att det är bråttom att komma till ett avgörande om OPS-avtalet, och pekar på att Skanska Innisfree tidigare sålt sin del i liknande sjukhusprojekt:

— I nuläget är det inte osannolikt att de gör det med tanke på all negativ publicitet, och då vet vi inte vad vi får för motpart. Vi kommer att ta upp frågan om omförhandling. Det enda sättet att komma ur det här är att omförhandla huvudavtalet.

anna.gustafsson@dn.se
anton.sall@dn.se "

"Fakta. Avtalet
Landstinget har tecknat ett OPS-avtal med Skanska Innisfree värt 61,4 miljarder kronor för att låna, bygga och utrusta Nya Karolinska fram till 2040, och som landstinget ska betala i ett slags avbetalning. Tilläggsbeställningarna ligger utanför avtalet, i dag 170 stycken, som exempelvis:

Flytta en dörr och bygga en ramp intill entrén på sjukhuset: 954 000 kronor.

Riva tre väggar för att skapa vårdplatser: 701 000 kronor, plus 125 000 kronor för finansiella kostnader och besiktning.
(OPS står för Offentlig Privat Samverkan.) "

DN FREDAG 22 SEPTEMBER 2017

"Sätt stopp för nazisterna

Under söndagen stod Simon Lindberg, ledaren för Nordiska motståndsrörelsen, nedanför Gustav II Adolfs staty i Göteborg. Framför honom hade ett femtiotal nazister samlats i en ”test-demonstration”. Omgiven av svartklädda män med stora fanor, med den nazistiska symbolen tyrrunan, höll Lindberg sitt brand-tal om nazismens ljusnande framtid. Han tystnade en stund, sade sedan med eftertryck: ”De kommer aldrig att kunna stoppa oss”.

Några dagar senare var det statsminister Stefan Löfven som talade med samma bestämdhet i rösten. ”Vi håller på att passera en anständighetens gräns”, sade han om den alltmer synliga nazismen.

”Jag tycker att vi på riktigt behöver fundera igenom hur vi både står upp för åsiktsfrihet och demonstrationsrätt och faktiskt försvarar den” (DN.se 21/9).

Som svar på NMR:s demonstration i helgen och den kommande i samband med bokmässan den 30 september bjuder nu statsministern in de övriga riksdagspartierna, med undantag för Sverigedemokraterna, till ett samtal om de antidemokratiska strömningarna i landet – och hur de ska hejdas.

Det är ett bra första steg. Om det är något som den senaste tidens nazistiska boom och efterföljande debatt har avslöjat så är det hur oförberedda vi är på att möta mörkret. Och våra politiker har också svajat.

”Helt obegripligt att de tillåts demonstrera även utan tillstånd. Nu räcker det”, skrev till exempel Annie Lööf (C) på Twitter. Hon menar att polisen skulle ha ingripit mot NMR:s demonstration i helgen på grund av att de inte hade sökt tillstånd. Men en allmän sammankomst kräver inga tillstånd och i polisens ögon har demonstrationer, med eller utan tillstånd, i princip samma skyddsvärde. Den enda person som kan ha gjort sig skyldig till brott när en demonstration hålls utan tillstånd är arrangören.

Det här borde naturligtvis Annie Lööf veta. Och den syrliga motfrågan från Göteborgs polischef, Erik Nord, kan anses befogad; ”Annie, vem ska kunna den svenska lagstiftningen om inte ni som stiftar den?”

Frågan om hur samhället ska hantera nazisterna på våra gator och torg har i huvudsak kommit att handla om just lagar och förbud. Antingen är det nazistiska organisationer som ska förbjudas eller så ska inskränkningar göras i grundlagen för att nazister inte ska kunna demonstrera alls. Men det vi egentligen borde lägga mer fokus på är polisen och de verktyg som den redan har till sitt förfogande.

Efter helgen kritiserades polisen för att den inte ingrep mot nazisterna trots att de brölande männen störde trafiken där de drog fram, skanderade saker som ”Vit revolution – utan pardon!”, och marscherade på led i uniformliknande kläder med fanor och sköldar prydda med nazistmärken. ”Varför agerar inte polisen?”, frågade Hédi Fried (DN 22/9) och många med henne.

Men avvägningen är inte så lätt som det kan låta. Polisen skulle visserligen kunna välja en strategi där de konfronterar nazisterna på plats, går på dem direkt när de upptäcker ett beteende som kan vara

brottsligt. Men ett sådant offensivt agerande riskerar, precis som på läktarna vid högriskmatcher, att trigga än mer våld och bråk.

I en situation där det inte finns tillräckligt med polisiär uppbackning är en sådan strategi därför inte alltid förenlig med allmänhetens bästa. Då kan det, precis som polisen bedömde läget i helgen, vara säkrare både för polisen på plats och allmänheten att undvika konfrontation och lägga resurserna på att säkerställa att demonstrationen flyter på så smidigt och friktionsfritt som möjligt, för att i efterhand utreda eventuella brott.

Utifrån en säkerhetsbedömning kan det alltså finnas fördelar med att inte konfrontera nazisterna i stunden, just för att de bedöms som farliga. Men det betyder inte nödvändigtvis att det är rätt strategi. Att markera mot nazister har ett viktigt symbolvärde eftersom det visar vilka värderingar vårt samhälle står för.

NMR som kallar sina demonstrationer för ”styrkemanifestationer” såg till exempel polisens konflikträdda beteende i helgen som en seger i sin kamp. Men även motdemonstranter upplevde det så. Och häri ligger faran: Nazisterna som ser sig som ostoppbara beter sig också som det. Samtidigt sjunker allmänhetens förtroende för polisen, vars uppdrag är att skydda dem.

Polisen kan välja en hårdare linje mot nazister som demonstrerar, utan att inskränka deras demokratiska rättigheter. Men då måste det också vara det som kommuniceras uppifrån. Det krävs tydliga prioriteringar och större resurser för att en mer offensiv strategi faktiskt ska bli genomförbar.

DN 22/9 2017 "

DN FREDAG 22 SEPTEMBER 2017

"Vi behöver veta mer om brotten

På torsdagen redovisade Brottsförebyggande rådet, Brå, statistik för första halvåret 2017. Numera kan sådan statistik alltid rymma politisk dynamit. Orsaken är striden om Sverigebilden.

Ni vet hur det är. En högljudd grupp hävdar att landet glider utför en ravin av ökad kriminalitet, i synnerhet sexbrottslighet, och att detta i huvudsak förklaras av invandring. De plockar upp varje uppmärksammat och allvarligt brott, i synnerhet dödsskjutningar, och använder det som belägg för sin tes. Gärna med ett skämt som aldrig tycks förlora sin frustande komiska fräschör: ”Men jag som trodde att Sverige bara blir tryggare!”

Andra avfärdar gärna alla rapporter om ökad kriminalitet – och ökad oro – som hysteri och främlingsfientlighet.

Sanningen ligger som så ofta tråkigt förborgad någonstans mellan polerna. En del brott ökar, andra minskar. Sverige är generellt ett tryggt land men klart mer drabbat av till exempel gängrelaterade skjutningar och handgranatdetonationer än andra jämförbara nationer.

Torsdagens statistik ger ingen anledning att förändra den bilden. De handlagda brotten, alltså de vars utredning avslutats, minskar med en procent. Personuppklaringsprocenten för 2017 tros ligga på samma nivå, 13 procent, som året innan. Däremot har den minskat för ”brott mot person” med hela 6 procentenheter på 10 år. Det är oacceptabelt.

Det finns fler oroväckande tendenser, som att uppklaringsprocenten för våldtäkter minskar markant. Det beror å sin sida delvis på att antalet

anmälda våldtäkter ökar kraftigt. Tidigare har Brå visat att samma sak gäller sexbrott generellt. Varför är det så? Det vet vi ännu inte: ”Vi utesluter inte att ökningen beror på både en ökad utsatthet och en ökad benägenhet att anmäla”, säger Johanna Olseryd, utredare på Brå, till TT.

Den nu redovisade statistiken är generellt så odramatisk att den gränsar till tristess. Men det är just det fina med den. Tråkiga fakta är den bästa medicinen mot passionerade gissningar och medveten propaganda. Problemet är inte att vi har för mycket information utan för lite. Det har funnits en motvilja mot att redovisa statistik över gärningsmän eftersom man inte velat peka ut ”grupper”.

Det var ett dåligt vägval. I statistikens ställe kom just gissningar. Vi bör veta så mycket som möjligt vilka som begår brotten, och varför. Därifrån kan vi ta debatten vidare.

erik.helmerson@dn.se "

DN FREDAG 22 SEPTEMBER 2017

”Mer samarbete krävs över blocken”

Det krävs mer blocköverskridande samarbeten den kommande mandatperioden. Det fastslår Centerledaren Annie Lööf som hoppas på uppgörelser om i första hand skatterna, arbetsmarknaden och bostadspolitiken. – I grunden gillar jag mer resultat än att dela upp Sverige i olika lag, säger hon.

På lördag är det exakt sex år sedan Annie Lööf valdes till ny partiledare för Centern. Det började skakigt med debatt om månggifte och ett idéprogram som fick många att undra vart det gamla bondepartiet egentligen var på väg. Men efter en lyckad EU-valskampanj och alliansens valförlust 2014 har C seglat upp som borgerlighetens mest framgångsrika parti. När C samlas till stämma i Malmö om en vecka är det ett parti i harmoni.

– Vi är ett parti som mår väldigt bra, som har gått igenom en svår tid men har gått ut från den perioden med en styrka och ett självförtroende, säger Annie Lööf.

Hon började sin politiska karriär som företrädare för den nyliberala delen av partiet, den så kallade Stureplanscentern. I takt med framgångarna är det helt andra tongångar som nu kommer över C-ledarens läppar.

– Vi behöver vara ett parti som kan attrahera både allmänborgerliga väljare och väljare över blockgränsen. Vi är ett utpräglat mittenparti och har varit det under ganska lång tid. Det många nu ser är att vi är beredda att kompromissa och att göra upp, vi har varit med i alla blocköverskridande överenskommelser under den här mandatperioden.

Annie Lööf gör klart att hon vill fortsätta på den linjen och pekar ut tre stora politikområden som hon vill förändra med brett stöd under den kommande mandatperioden: skatterna, arbetsmarknaden och bostadspolitiken.

– Alla de här tre kräver brett stöd för att vi ska kunna genomföra dem. Det vore bra om alliansspartierna fick egen majoritet och kunde genomföra förändringar. Men för att det också ska kunna fungera om Socialdemokraterna styr Sverige så behöver det vara blocköverskridande överenskommelser, säger hon och fortsätter:

– Det kommer att kräva otroligt mycket av alla partier. Inom just de här områdena där vi behöver förändring så har vi också de största ideologiska skillnaderna.

Vad tycker du om blockpolitik?
– I grunden gillar jag mer resultat än att dela upp Sverige i olika lag. Det är därför det är viktigt att säga att även om vi i dag har olika lag så gör vi också upp mellan lagen. Vi har slutit flera blocköverskridande överenskommelser där vi tar ansvar för landet och genomför konkret politik.

– Men när vi kommer till den ekonomiska politiken skiljer det beroende på vilken ideologisk hemvist man har. Om man vill höja eller sänka skattetrycket, om man vill utveckla eller ta bort valfriheten i välfärden. Där står vi en bit ifrån varandra och där ser C en betydligt större värdegemenskap med alliansens partier än vad vi gör med den andra sidan.

Varför är det så viktigt för dig att hålla ihop alliansen? Är det inte ditt ansvar som partiledare att se till att C får så stort genomslag för sin politik som möjligt?

– Mitt ansvar är att se till att Centerpartiet ska växa och att mitt partis politik ska få så stort genomslag som möjligt. Jag ser att den största möjligheten att få genomslag är i ett samarbete med sådana som delar våra värderingar. Det gör vi gemensamt i alliansen. Men vi är också beredda att göra upp över blockgränsen.

Men ni skulle få ännu större inflytande om ni bröt er loss och förhandlade med regeringen?

– Nej, det tror jag faktiskt inte. Ska man göra upp så är det viktigt att nå resultat. Går man in i förhandlingar med någon som står helt på andra sidan blockgränsen så är det en utmaning. Det är därför som det är viktigt att alliansen som helhet förhandlar över blockgränsen.

– När Stefan Löfven säger att han vill bryta upp blockpolitiken så handlar det inte om något annat än att han vill fortsätta att prenumerera på makten. Jag är gärna med i fler blocköverskridande överenskommelser om det är bra för landet, och jag vet att om det ska vara bra för landet måste det vara med tyngdpunkt på mitten-höger.

Är det helt otänkbart för dig att sitta i en blocköverskridande regering om inte alla alliansspartier är med?

– Det kommer förmodligen att bli ett ganska komplicerat läge efter nästa val. Då är det viktigt att redan nu ge klara besked om de grundprinciper som vi kommer att följa: vi vill hålla ihop alliansen, vi vill byta ut Stefan Löfven som statsminister och om alliansen behöver

ökat stöd så säger vi nej till att ta hjälp av Sverigedemokraterna och då behöver vi föra samtal över blockgränsen.

– C kommer inte att bryta sig loss ur alliansen för att sitta i en regering med S. Däremot hoppas jag att vi har ett sådant klimat i svensk politik att vi kan föra samtal över blockgränsen och att vi kan ta ansvar för landet ihop.

Ett organiserat samarbete?
– Man vet inte vad sådant kan landa i. Men jag tycker att det är viktigt att alliansen håller ihop. Sen är det viktigt att säga att ett blocköverskridande samarbete inte bara kan innebära att det är en sosse som är statsminister. Det bör också kunna innebära att S stöder en allianssstatsminister.

Ser du några risker med att frågan om vem som ska regera med vem kommer att förfölja er fram till valdagen och därmed skymma övrig politik?
– Ja, och därför är det så otroligt viktigt att alliansen så fort som möjligt enas om en syn i regeringsfrågan.

Men ni är ju väldigt oeniga?
– Ja, det är viktigt nu när M får en ny ledare att vi sätter oss ned och ser om det finns en möjlighet att vi kan komma överens i regeringsfrågan.

Vad innebär det för alliansens framtid att ni inte kunde komma överens om misstroendeförklaringen mot försvarsminister Peter Hultqvist?
– Det är klart att det är olyckligt eftersom det blir en onödig spricka mellan fyra partier som ändå gillar varandra. Vi borde ha kunnat enas om en linje. Samtidigt ska vi inte förstora frågan. Det här handlar om hur vi värderade den nya information som kom fram och där landade vi i olika slutsatser.

Ni är inte bara oense om regeringsfrågan utan även migrationspolitiken, hur ska det gå ihop?
– I en kompromiss får alla ge och ta, man kan inte räkna med att få igenom all sin politik. Alliansens migrationspolitik kommer inte att bli Moderaternas och inte heller Centerpartiets utan en kompromiss däremellan. Det finns delar som Centerpartiet inte tummar på och det är asylrätten.

Samtidigt vill M omvärdera FN:s flyktingkonvention. Hur ska det gå att få ihop?
– Jag kan konstatera att vi andra tre allianspartier arbetar både för familjeåterförening och för att värna asylrätten. I ett samarbete handlar det om att ge och ta. Att Moderaternas förslag skulle vara en del av en alliansgemensam politik ser inte jag som sannolikt.

hans.olsson@dn.se "

DN FREDAG 22 SEPTEMBER 2017

”Viktigast att samla ett bra lag”

1. Vad blir den viktigaste frågan för dig att inleda ditt partiledarskap med?
– Att samla ihop ett bra lag som med liv och lust kan se till att vinna det kommande valet. Det är viktigt att ingjuta mod i det här partiet – att vi kan och vill regera Sverige med alliansen.

2. Hur ser du på att alliansen ofta beskrivs som splittrad?
– Att det är överdrivet. Det finns skiljaktigheter men det har alltid funnits. Sen är det ett svårt parlamentariskt läge och vi måste ha respekt för att väljarna inte alltid röstar så att det är enkelt för politikerna.

3. Vilken kompromissvilja har du när det gäller att ena alliansen om regeringsfrågan?
– Jag tänker inte föregripa något. Det är bara alliansen som gemensamt kan ge besked om vad alliansen tycker. Jag kan bara säga vad Moderaterna tycker och det är att öppet stå för vår politik och inte förhandla med människor som har felaktiga värderingar. Sen får vi se om vi kan enas om detta.

4. Din företrädare kallade SD för rasistiskt, vilken benämning vill du ge på SD?
– Jag är övertygad om att det är väldigt många människor som röstade på SD som inte är rasister utan bara var gravt missnöjda med en dålig svensk migrationspolitk. Just det hade de rätt i.

5. Men du har ingen benämning?
– Nej, etiketter gör ingen nytta. Många av Sverigedemokraternas uppfattningar tycker jag är förfärliga.

6. Kommer det att bli en annorlunda moderat politik med dig som partiledare jämfört med Anna Kinberg Batra?
– Moderaterna byter inte politik bara för att vi byter partiledare. Sen har alla partiledare med sig olika erfarenheter och mina är delvis annorlunda än Annas. Jag har lite annorlunda prioriteringar och sätt att uttrycka politiken, men man ska inte överdriva skillnaden.

7. Hur bedömer du Moderaternas och alliansens förutsättningar i det kommande valet?
– Stora förstås. Det skiljer just nu några procent mellan alliansen och den nuvarande regeringskonstellationen. Vi har en regering som aldrig borde ha bildats och om alliansen gör det här rätt kan vi ersätta den och få en bättre regering och bättre politik.

hans.olsson@dn.se "

"Fakta. Ulf Kristersson

Född: 1963 i Lund.
Uppväxt: Torshälla utanför Eskilstuna.
Bor: Strängnäs.
Utbildning: Civilekonom.
Politisk karriär: Ordförande i Moderata ungdomsförbundet 1988–1992, riksdagsledamot i olika omgångar mellan 1994 och 2017, kommunalråd i Strängnäs 2002, socialborgarråd i Stockholm 2006, socialförsäkringsminister 2010–2014, ekonomisk-politisk talesperson 2014–2017. "

DN FREDAG 22 SEPTEMBER 2017

"Ulf Kristersson får svensk politiks svåraste jobb

Analys. I går pekade en enig moderat valberedning ut Ulf Kristersson som nästa partiledare. Han ska leda ett krisande parti och en splittrad borgerlig allians till valseger med samma politik och strategi som den avsatta Anna Kinberg Batra hade. Det är svensk politiks svåraste jobb.

”Partiet byter inte politik för att det byter partiledare”, sade Ulf Kristersson när den moderata valberedningen presenterat honom som sin kandidat till ordförande. Han har suttit i högsta partiledningen under hela Anna Kinberg Batras tid som partiledare. Han står bakom politiken, strategin och beskedet den 19 januari om att försöka fälla regeringens budget och att bryta isoleringen av Sverigedemokraterna. Det var det beskedet som öppnade dammluckorna i opinionsmätningarna.

Ulf Kristersson säger att alliansen är mycket viktig för honom. Men samtidigt har de borgerliga partierna fortfarande olika syn på SD och regeringsfrågan. Det är svårt att tro att Kristersson kan omvända Centern och Liberalerna så att de accepterar att vara beroende av SD:s röster för att kunna regera. Och det är lika svårt att tro att han skulle få med sig Moderaterna på att alliansen ska samarbeta med Socialdemokraterna efter valet om den inte blir största block, vilket ju är vad C och L vill.

Den nya moderatledarens viktigaste uppgift blir att ena det egna partiet. Kristerssons partikamrater har just avsatt en partiledare ett år före ett val. M är splittrat och stämningen i partiet är hätsk. Nu är det dessutom politikens elakaste tid, när ett krympande antal förtroendeposter ska fördelas mellan partikamraterna. Om Kristersson inte levererar något som partiet uppfattar som en valframgång är risken mycket stor att också han avsätts.

Det är en underdrift att säga att det är en svår uppgift han får. Ulf Kristersson sade på pressträffen att han behöver ha ganska hård hud som partiledare. Kristersson behöver sannolikt pansarplåt.

ewa.stenberg@dn.se Politisk kommentator "

DN FREDAG 22 SEPTEMBER 2017

" Här övar amerikansk marinkår mot svenska amfibiesoldater

Den amerikanska marinkåren deltar i den svenska militärövningen Aurora. Soldaterna är stationerade i Norge och deras förband kunde under kalla kriget ingripa i Sverige vid ett sovjetiskt angrepp. Då var detta hemligt, men nu talas det öppet om hjälp från USA.

Gotland.
Regnet öser ned över gruppen amerikanska soldater som går längs vägen söder om Kappelshamn på norra Gotland. Uniformerna är dyblöta och några av soldaterna muttrar och svär över vädret och den tunga packningen. Men vid en vägkorsning intill en gul kiosk kastar de sig snabbt på marken mellan buskarna och träden.

De ingår i det kompani med 180 amerikanska marinkårssoldater som deltar i den pågående storövningen Aurora. Marinsoldaterna är denna dag på den försvarande sidan. Deras uppgift: att störa och fördröja den fientliga styrka som avancerar längs vägen.

Deras fiende är den svenska 2:a amfibiebataljonen som landstigit i Kappelshamn. Marinkårens och amfibiekårens soldater har stridit mot varandra i en rörlig strid sedan morgonen. Bägge sidor skjuter med lösa skott, men det dova ljudet från skottsalvorna skär genom idyllen.

De svenska soldaternas uniformer är svåra att urskilja mot terrängen. Men amerikanerna har en kulspruteskytt med kikarsikte. Han upptäcker de första svenskarna 400 meter bort bakom en vägkrök: ”De står upp och pratar”. Skytten är ivrig och begär gång på gång att få öppna eld när hans amerikanska befäl tappar tålamodet och skriker tillbaka:

– Hold your fucking fire!
Här råder nämligen eldförbud. Detta är ju Sverige och även den största försvarsövningen på 24 år måste visa hänsyn. En hästgård i närheten får inte störas av skottlossning, förklarar en svensk övningsledare. Amerikanerna bryter upp och drabbningen flyttas längre söderut längs vägen.

En halvmil bort ligger amerikanernas läger, där stora amerikanska lastbilar har parkerats. Bilarna har körts hit från Natolandet Norge. I bergrum i mellersta Norge lagrades under 1980-talet sådana här lastbilar och annan tung materiel.

Det var förhandslagrad utrustning avsedd för en stor marinkårsstyrka som skulle flygas in om Sovjetimperiet angrep Nordeuropa. Först år 2011 blev det känt att styrkan i så fall även skulle kunna hjälpa det svenska försvaret.

Efter Rysslands annektering av Krim 2014 började USA åter fylla på bergrummen. Och sedan i januari finns det alltid 330 amerikanska marinkårssoldater intill lagren. Soldaterna utbildas där i omgångar, sex månader i taget.

USA:s försvarsminister James Mattis, som tidigare har varit general i marinkåren, lovade den 18 maj i år försvarsminister Peter Hultqvist (S) att Sverige skulle få stöd vid en rysk aggression. Fyra månader senare är kåren på plats i Sverige.
Marinkårssoldaterna som deltar i Aurora kom till Norge för en månad sedan. Många i truppen är unga och övningen i Sverige är deras första insats. Värd för dem är Livregementets husarer K 3 i Karlsborg, som arrangerat övningar och en kulturdag.

– Den svenska militären har rullat ut röda mattan för oss, säger kompanichefen kapten Buck Bradley. Han förklarar:

– Vi är här för att öva och målet är att öka samverkansförmågan mellan amerikanska och svenska styrkor. Vi i marinkåren har inte monopol på bra idéer. Jag tror att en del av vad svenskarna gör kommer vi att ta med oss hem och förhoppningsvis gillar de en del av vad vi gör.
Kapten Bradleys kompani ingår under Aurora i den svenska 31:e lätta bataljonen ihop med ett spaningsförband från Nebraska, sammanlagt 270 amerikaner och 170 svenskar. Bataljonschef är överstelöjtnant Christian Heine.

– Ur ett försvarsmaktsperspektiv är det viktigaste att kunna ta emot stöd i någon form. Vi kan ju skriva vad vi vill, men övar vi det inte så kommer det heller inte att fungera den dagen vi behöver det, säger Christian Heine.

Denna dag försvarar 31:a bataljonen Gotland, nästa vecka ska de agera fiende på sträckan Oxelösund–Nyköping.
Förstesergeanten Glen Schoot från Chicago har tjänstgjort i marinkåren under 16 år men övningen Aurora i Sverige liknar ingenting annat han varit med om:
– Att verka så här nära, jämsides med deras kompani, det är unikt.

mikael.holmstrom@dn.se "

"Fakta. Aurora
Vad: Sveriges största försvarsövning sedan 1993.
Var: Götaland, Svealand och Gotland samt i luften och till sjöss.
När: Den 11–29 september.
Hur: 21 500 militärer och 40 civila myndigheter deltar.
Varför: I ett allt sämre säkerhetsläge stärker Sverige sitt nationella försvar som nu övas i stor skala.
Ledning: Svensk.
Deltagare: 21 500 militärer, varav 19 500 svenska och 2 000 från USA, Finland, Frankrike, Estland, Lettland, Litauen, Danmark och Norge. "

DN FREDAG 22 SEPTEMBER 2017

"Eliasson lovar att fler våldtäkter ska utredas

Polisen ska redan i höst öka resurserna för att utreda våldtäktsbrott. Det lovade rikspolischefen i riksdagens justitieutskott på torsdagen. Samtidigt vill Eliasson inte kännas vid uppgifterna från Brottsförebyggande rådet (Brå) om att andelen uppklarade våldtäkter har minskat.

– Vi måste ägna ännu större resurser till sexualbrotten, säger Dan Eliasson.

Nyligen uppmärksammades ett fall där en utredning av en misstänkt våldtäkt på en tolvårig flicka blev liggande, trots att det fanns en utpekad misstänkt gärningsman. Statistik från Brå som presenterades på torsdagen visar en kraftig nedgång av uppklarade våldtäkter. Bara 8 procent av de våldtäkter som har lett till en polisutredning under första halvåret 2017 har klarats upp. Det är en tydlig nedgång från förra året då siffran var 12 procent.

Men rikspolischefen pekar hellre på annan statistik.
– Vi har klarat av fler våldtäkter hittills i år än i fjol. Vi har lämnat över fler ärenden till åklagare, säger Dan Eliasson som hävdar att ökningen är 2,4 procent fram till augusti månad.

Han har tidigare sagt att polisen tvingats rikta sin energi mot de många skjutningar som har inträffat i storstäderna. Polisen ska nu få ett resurstillskott både i år och nästa år, som enligt regeringen ska bidra till att förbättra situationen.
Men Moderaterna är inte imponerade av polisens brottsuppklarning.

– Vi är nere på historiskt låga nivåer. Att polisen säger sig inte kunna utreda våldtäkter tillräckligt snabbt är oacceptabelt, säger Tomas Tobé (M), rättspolitisk talesperson.

Moderaterna anser också att det behövs en lagändring för att undvika att känsliga uppgifter kan läcka från polisen. För två veckor sedan avslöjade Sveriges Radios Ekoredaktion och P4 att Eliasson hade beslutat att göra ett undantag från säkerhetsskyddsförordningen för att ett privat företag skulle få fjärråtkomst till polisens lönesystem. Detta skedde utan att man använde sig av kryptering godkänd av försvaret, något som krävs enligt förordningen för att undvika att känsliga uppgifter kommer i orätta händer.

– Politiskt tror jag att man redan nu kan dra slutsatsen att både Försvarsmaktens och Säpos inflytande över hantering av känsliga uppgifter måste öka, säger Tomas Tobé.

De borgerliga partierna ansåg redan innan uppgifterna om avsteget från säkerhetsskyddsförordningen att rikspolischefen Dan Eliasson borde avgå. Men han har fortfarande förtroende hos regeringen.
– Det har inte framkommit några nya uppgifter för att jag skulle ompröva den frågan, säger justitieminister Morgan Johansson (S).

matsj.larsson@dn.se "

"Fakta. Våldtäkter
År Anmälda Personuppklarade fall (i procent)
2014 6 697 20
2015 5 918 14
2016 6 715 11
2017* 3 430 8
*Första halvåret
Personuppklarade fall innebär att en person på något sätt har bundits till brottet, till exempel genom åtal.
Källa: Brå "

DN FREDAG 22 SEPTEMBER 2017

"Snabbspår används av få efter miss hos Migrationsverket

Bara 29 av 172 företag har blivit godkända för Migrationsverkets nya snabbspår för arbetstillstånd av utländsk arbetskraft. Detta efter en miss i verkets handläggning, där det felaktigt har funnits ett krav om minst tio ansökningar per år för att få certifieringen.

Det senaste året har det kommit stark kritik mot Migrationsverkets långa handläggningstider av arbetstillstånd. I maj annonserade verket att det skulle gå snabbare för arbetsgivare att få arbetstillstånd för utländsk arbetskraft. Detta genom en certifiering, som gör att företag som anses ha ett återkommande behov av utländsk arbetskraft hamnar i ett snabbspår, där deras ansökan utreds på tio eller 20 dagar i stället för 170 dagar, som är den genomsnittliga handläggningstiden för ocertifierade företag.

Det tidigare kravet om att ett företag måste ha minst 25 ansökningar om arbetstillstånd per år för att behålla sin certifiering slopades.
– Vi hade en certifiering som uteslöt vissa företag och den fungerade inte som den skulle. Vi har tagit åt oss kritiken om att vår handläggning tar för lång tid, vilket gjort att företag missat flera chanser att hitta rätt kompetens till sin verksamhet. Det har gjort att Sverige halkar efter. Därför har vi sett över hur vi ska snabba på processen, sa Cecilia Borin till DI.

Med det nya systemet ska en ansökan om arbetstillstånd ta tio dagar att få igenom, om den lämnas in för första gången och 20 dagar för en

ansökan om ett förlängt tillstånd. Men bara 29 av 172 företag som ansökt om snabbcertifieringen har fått den.

DN har tagit del av en intern analys av certifieringen, som visar att majoriteten har nekats på grund av att de inte uppfyllt ett krav om att ha ett behov av ”minst tio ansökningar från tredjeland om arbetstillstånd under kommande året”. Men detta krav finns inte uttryckt, varken i maj när Migrationsverket gick ut med informationen, eller nu på Migrationsverkets hemsida där man redogör för kraven för certifieringen. Alexandra Elias på verkets presstjänst säger att detta beror på ett fel i tillämpningen av snabbcertifieringen – kravet ska egentligen inte finnas alls.

– Det ska inte finnas någon sådan kvantifiering, säger hon.

amanda.lindholm@dn.se "

DN FREDAG 22 SEPTEMBER 2017

"Regler för nazister kan skärpas

Reglerna för hur nazister och andra extremister får uppträda vid demonstrationer kan komma att skärpas. Alla partier utom Sverigedemokraterna ska nu överlägga om hur antidemokratiska krafter kan motverkas.

– Det är ett rasistiskt parti med nazistiska rötter. Det har därför inte samma värdegrund som andra partier, säger justitieminister Morgan Johansson (S).

Moderaternas rättspolitiske talesperson Tomas Tobé tycker dock att SD borde ha bjudits in. SD-ledaren Jimmie Åkesson sade i DN:s Almedalstält i somras att han vill förbjuda nazistiska motståndsrörelsen (NMR) som fanns på plats under politikerveckan och även fått demonstrationstillstånd i samband med bokmässan i Göteborg om drygt en vecka.

Enligt justitieministern är det inte aktuellt att ändra på demonstrations- och mötesfriheten. Lagändringar inom ramen för grundlagarna kan dock diskuteras.

– En sådan fråga är lagstiftningen om hets mot folkgrupp och tolkningarna av den, säger han.

matsj.larsson@dn.se "

DN FREDAG 22 SEPTEMBER 2017

" Viktor Barth-Kron: Centern har inte blivit sossar – snarare moderater

Borgerlig splittring är på modet, och allra mest diskuteras sprickan mellan Moderaterna och Centerpartiet. Inte minst inom delar av Moderaterna har det på sistone blivit trendigt att utmåla Annie Lööf och Centern som något slags huvudmotståndare. Tonläget höjs för varje dag.

Det är, rent sakpolitiskt, lite märkligt. För vad handlar det om? Ekonomi och arbetsmarknad? Knappast. Moderaterna och Centern gör i stort sett samma analys och har snarlika åtgärder. Centern står snarare längre till höger. Aldrig brinner Annie Lööfs låga så starkt som när hon försvarar vinster i välfärden.

Lag och ordning? Centern vill också ha hårdare straff och fler poliser. Försvaret? Nej. Centern vill också satsa mer pengar och är numera dessutom för Nato, precis som Moderaterna.

Utrikespolitiken? Centern har blivit entusiastiska EU-vänner. Precis som Moderaterna.

Hade du rest till 1980-talet och lagt dagens centerpolitik framför någon av dåtidens centerpartistiska mittenextremister hade denne förmodligen avfärdat det som bindgalen nyliberalism från Moderaternas dunklaste högerflygel. I dag kallas det smygsocialism. Av moderater.

Nu hörs det dova vrålet från Facebookkören: Men *migrationspolitiken* då!

Jodå. Här finns det skillnader mellan M och C, och visst är det ett stort och viktigt politikområde. Men vi pratar ändå om partiet som uppfann den politiska kohandeln i Sverige. Centern gick med på tillfälliga uppehållstillstånd i utbyte mot lite utökat rut redan i den migrationspolitiska överenskommelsen 2015.

Kunde Socialdemokraterna övertyga Miljöpartiet om att hela den gröna världsbilden var felaktig så borde en rimligt vaken moderat förhandlare kunna sno ihop något med Centern. Om man nu alls behöver det – migrationspolitiken håller, med svenska partiers goda minne, snabbt på att bli en ren EU-fråga. Det sakpolitiska resultatet av det lär för övrigt ligga betydligt närmare Moderaternas restriktiva linje än Centerpartiets vision om öppna gränser.

Moderaternas akuta kris handlar, om man ska vara krass, om att deras idéer vunnit så mycket mark att det numera finns snarlika alternativ även för de högerliberala kärnväljarna. Den mer strukturella krisen handlar om att svensk borgerlighet, eller ”alliansen” om man så vill, på några år har förlorat mer än en femtedel av sina sympatisörer till partier som inte är särskilt borgerliga alls.

I den krisen sitter Moderaterna och Centerpartiet trots allt i samma båt, även om de just nu har olika svar på hur konsekvenserna av den ska hanteras. Alltså ”regeringsfrågan”.

Det är, för all del, fullt begripligt om folk irriterar sig på Centerpartiets agerande under mandatperioden 2014–2018. Varför ett liberalt parti

frivilligt och aktivt avstod inflytande till förmån för Vänsterpartiet kommer framtida historiker få skäl att diskutera.

Om den som är utan skuld ska kasta först borde det dock komma begränsat med stenar just från Moderaterna. Fram till januari i år stod de ju för exakt samma linje själva. Exakt vad de ändrat sig till är fortfarande lite oklart.

Historien är lång. Det parlamentariska läget är komplicerat, och det kommer det att fortsätta vara. Det som gäller i dag kan vara överspelat i morgon, eller i alla fall efter valet, men en god prognos är att den som kan vara med och skapa många olika majoriteter kommer att ha ett gott läge för inflytande. Flest vänner vinner.

Det kan ju vara något att fundera på, som moderat, innan man delar vidare sin femtioelfte arga uppdatering om att högerliberalen Annie Lööf nog egentligen är något slags kommunist.

viktor.barth-kron@dn.se "

DN FREDAG 22 SEPTEMBER 2017

"Telia går med på att betala 7,7 miljarder i förlikning med USA

Genom en uppgörelse med det amerikanska justitiedepartementet på torsdagen går Telia Company med på att betala totalt motsvarande 7,7 miljarder svenska kronor i förlikning efter de misstänkta affärerna i Uzbekistan. Därmed ska alla ”kända korruptionsutredningar och undersökningar” vara ur världen, enligt företaget.

På torsdagen klockan 12 lokal tid möttes parterna i New York för att försöka få klart uppgörelsen som väntades landa på ett mångmiljardbelopp att betala för Telia Company efter de misstänkta miljardaffärerna i Uzbekistan. Förra året fanns krav på att företaget skulle betala 1,45 miljarder dollar i förlikning (då motsvarande 12 miljarder svenska kronor), och det stod i början av året klart att Telia planerade för avsättningar på en miljard dollar för att täcka eventuella förlikningskostnader efter krav från amerikanska och nederländska myndigheter.

Enligt USA:s finansinspektion, SEC, betalade Telia motsvarande 2,6 miljarder kronor i mutor i Uzbekistan. Uppgiften kommenteras av Telias vd Johan Dennelind.

– Vi tar vårt ansvar för historiska misstag. Och misstag kostar, säger han till TT.

Notan efter torsdagens förhandlingar slutade på 965 miljoner dollar, motsvarande 7,7 miljarder svenska kronor. Av dessa pengar är 548

miljoner dollar (cirka 4,4 miljarder svenska kronor) ett bötesbelopp som kommer att delas lika mellan det amerikanska justitiedepartementet, DOJ, och Nederländernas åklagarmyndighet Openbaar Ministerie.

Den ekonomiska vinningen beräknas till 457 miljoner dollar. En motsvarande summa kommer att förverkas till SEC med undantag för 40 miljoner som ingår i beloppet till DOJ. Av det totala förverkandebeloppet kommer 208,5 miljoner dollar betalas till SEC och resterande avräknas mot eventuellt framtida förverkande i en svensk domstolsprocess, rapporterar nyhetsbyrån Direkt.

I ett pressmeddelande skriver Telia: ”Den globala överenskommelsen sätter punkt för alla kända korruptionsutredningar och undersökningar som rör Telia Company.”

– Med dagens uppgörelse sätter vi punkt för ett sorgligt kapitel i Telia Companys historia. Bolagets nuvarande styrelse och ledning har sedan 2013 arbetat hårt och ansvarsfullt för att förstå vad som gick fel, för att åtgärda brister, för att minimera risken för framtida misstag och för att stärka förtroendet hos alla våra intressenter, säger Johan Dennelind till TT.

Peter Malmqvist, chefsanalytiker på Remium, noterar att Telia genom torsdagens överenskommelse kan lämna problemen med korruptionsanklagelserna bakom sig och beskriver det som en strategisk framgång för företaget genom att det slipper vara i konflikt med den amerikanska staten.

– Alla är rädda för den amerikanska staten. USA är en mäktig nation med en mäktig regering med mäktiga instrument och den amerikanska statens arm når alla hörn i hela världen. Det hade kunnat göra det svårt för Telia. Nu är de ”off the hook”. Och beloppet är ju lägre än vad som framkommit tidigare, säger han.

Alternativet till en förlikning hade varit en förmodligen mycket segdragen domstolsprocess som troligen även skulle kosta mycket pengar.

adam.svensson@dn.se "

"Fakta.

Sedan 2014 har Telia utretts för transaktioner man gjorde i samband med etableringen i Uzbekistan 2007.

Bolaget misstänks ha mutat Gulnara Karimova, dotter till Uzbekistans dåvarande president Islam Karimov, med omkring en miljard dollar för att få bedriva verksamhet i landet.

I september 2016 kommenterade Telias styrelseordförande Marie Ehrling att ”Telia Company gick in i Uzbekistan på ett oetiskt och felaktigt sätt och vi är beredda att ta ansvar för det”.

I ett första skede ansåg det amerikanska justitiedepartementet att bötesbeloppet skulle ligga på 1,4 miljarder dollar.

DN "

DN FREDAG 22 SEPTEMBER 2017

”Staten borde betala för socialtjänsten”

"Tidigare omhändertagande, fler låsta sis-platser och bistånd till Marocko. Det är Stockholmsoppositionens svar på situationen med de ensamkommande marockanska pojkarna. Dessutom vill både M och L att staten tar ett större ansvar. – Vi har ansvar för våra invånare och om de är invånare eller inte kan man verkligen diskutera, säger Lotta Edholm (L).

DN har i tidigare artiklar berättat om de marockanska ensamkommande pojkarna som vistas i missbrukarmiljöer i centrala Stockholm och som avviker från sina boenden. Något som socialborgarrådet Åsa Lindhagen (MP) vill avhjälpa med en satsning på kvalificerade familjehem och justitieminister Morgan Johansson (S) med fler låsta sis-platser.

Oppositionsborgarrådet Lotta Edholm (L) har tagit del av rapporteringen och är kritisk till att staten inte tar ett större ansvar.
– Det här är ett jättesvårt socialt problem, naturligtvis både för ungdomarna själva och för de stockholmare som eventuellt råkar ut för deras kriminalitet. Det är en stor uppgift att få ordning på det här. Det är orimligt att det här är ett kommunalt uppdrag. Vi har ju ansvar för våra invånare och huruvida de här är invånare i Stockholm eller inte, det kan man ju verkligen diskutera.

Att ansvaret ligger på kommunerna kan leda till att ungdomar inte får hjälp i tid, enligt Lotta Edholm (L).

– De åtgärder man sätter in är väldigt kostsamma och om då en kommun upplever att gör man ingenting så försvinner en ungdom till annan kommun, så kan det i praktiken fördröja insatser. Jag säger inte att staten ska anställa socialsekreterare, vår socialtjänst är väl skickad att hantera detta, men däremot borde staten betala.

Lvu, Lagen om vård av unga, räcker inte till, anser Edholm.
– Det är uppenbart för mig. Lvu bygger på att det finns en vårdnadshavare, även om den vårdnadshavaren är en god man och det finns sällan i de här fallen. Därför måste Lvu ändras. När ungdomar avviker från ett hvb-hem ska det vara tillräckligt för att besluta om Lvu.

Att schablonmässigt låsa in unga på sis-hem är något som Barnombudsmannen, BO, är kritisk till. Liberalerna vill att antalet låsta sis-platser byggs ut.

– Jag förstår inte resonemanget att det skulle vara mer skadligt att vara inlåst än att vara på Plattan. Det är ju en sista utväg. Det är inget problem för de ungdomar som inte avviker. Det måste finnas låsta institutioner, det finns ingen förälder som låter sin 12-åring hänga På plattan. Här måste staten ta föräldraansvaret.

Tycker du att låsta sis-platser är en lösning även för så små barn som 12-åringar?

– Särskilt för så unga som 12-åringar krävs det låsta institutioner. Kvalificerade familjehem är också ett bra alternativ, men sis är ett statligt ansvar. Staten har inte byggt ut i tillräcklig utsträckning.
Om man låser in en 12-åring och håller personen inlåst till den utvisas vid 18-årsdagen, blir det inte mer av en förvaring av barnen?

– Det skulle jag säga helt beror på vad man har för verksamhet på sis-hemmen. Liberalerna har ju krävt länge att alla som placeras där ska få undervisning. Det spelar ingen roll var ungdomarna hamnar senare i sitt liv, att gå i skolan är alltid bra. Det är väldigt viktigt att ställa krav på Sis-hemmen, men man kan väl säga att om ungdomarna inte befinner sig där så befinner de sig i vart fall inte i skolan, säger Lotta Edholm.

Oppositionsborgarrådet Anna König Jerlmyr (M) säger att det handlar om en grupp som har haft en tragisk uppväxt.

– Men som begår våld, som begår brott och missbrukar narkotika. Det är klart att här behöver vi sätta in åtgärder och vi från Moderaterna har sagt att vi behöver jobba mer med tillfälliga placeringar på Sis och återvändande, vilket bygger på att man bygger ut Sis.

DN har beskrivit problemet med att en del ungdomar på Stockholms gator saknas i Marockos register och därmed inte kan bevisas vara marockanska medborgare. Men Anna König Jerlmyr anser ändå att de ska skickas till Marocko.

– Vi måste också sätta press på Marocko att ta emot sina medborgare även om de inte har id-handlingar och ta ansvar för ungdomarna. Moderaterna vill rikta bistånd till Marocko, för att bland annat öka medvetenheten om sexuella och reproduktiva rättigheter. Avsaknaden av de rättigheterna är roten till problemet, enligt König Jerlmyr.

– Det är därför det finns 80 000 gatubarn i Marocko. Vi måste rikta bistånd på plats för att kunna hjälpa dem i sina hemländer och jobba för att kvinnor ska kunna behålla sina barn i Marocko. Att det finns en hederskultur, att man inte erkänner utomäktenskapliga barn, leder till att kvinnor lämnar ifrån sig sina barn som växer upp under fruktansvärda omständigheter. Med det sagt har vi en situation med ungefär 200 barn som lever på gatan i Stockholm och begår allvarliga brott. Här måste vi markera att vi inte accepterar det.
Enligt ungdomsjouren handlar det om 30 till 50 personer, var kommer siffran 200 ifrån?

– Det här är uppgifter sedan tidigare, men det är inte alla av de 200 som begår allvarliga brott.

Moderaterna vill också öppna upp för en typ av familjehem med större befogenheter, där familjehemsföräldrarna får rätt att hålla kvar barnen.
– En institutionsliknande placering, men inom familjehem. Ett mellanting mellan sis och familjehem, det har vi inte i dag.

Tycker du att staden hittills har hanterat problemen på ett bra sätt?
– Jag tycker att ungdomsjouren gör ett utmärkt arbete. Men jag tycker att Stockholms stad måste vara en tydlig röst mot det nationella. Vi vill se en ny lagstiftning, driva på för mer låsta placeringar, i avvaktan på återvändande.

emma.bouvin@dn.se
marijana.dragic@dn.se "

"Fakta. Liten ordlista

Lvu = Lagen om vård av unga
Hvb-hem = Ett hem för vård eller boende
Sis-hem = Statens institutionsstyrelses särskilda ungdomshem "

DN FREDAG 22 SEPTEMBER 2017

"Polisen: ”Ingen anledning till oro – ett hot av många”

"Säkerhetspolisen fortsätter att arbeta med hotet om ett terror-attentat riktat mot Stockholm som spridits på sociala medier.
– Stockholmarna har ingen anledning att känna oro, säger Lars Byström, presstalesperson vid Stockholmspolisen.

Säkerhetspolisen bekräftade vid lunchtid i går att ett meddelande i sociala medier varnade för ett terrorhot mot Stockholm.

– Det här är ett hot av väldigt många som når Säpo. Vi har ett underrättelseflöde där vi hanterar över 6 000 underrättelser i månaden som rör terrorism. Ungefär varannan dag får vi information om konkreta hot riktade mot Sverige. Just det här ärendet arbetar vi nära polismyndigheten med, säger Nina Odermalm Schei, kommunikationschef på Säpo.

Enligt Säkerhetspolisen föranleder hotet ingen förhöjning av den nationella säkerhetsnivån.

– Terrorhotsnivån ligger kvar på en trea och har gjort det sedan en längre tid. Om det skulle vara aktuellt med en höjning så meddelar vi detta, säger Sofia Hellqvist pressekreterare på Säpo.

Rikspolischefen Dan Eliasson bekräftade att polisen fått information om händelsen inom de senaste 24 timmarna. Vem som riktat hotet, mot vad hotet skulle vara riktat, och i vilket forum det spreds, ville polisen inte uppge.

Oroliga stockholmare hade svårt att få information om läget via andra källor än medier. På polisen.se meddelades kort: ”Denna typ av hot är vanligt förekommande och säkerhetspolisen bedömer inte att terrorhotnivån i Sverige har förändrats. Polismyndigheten samverkar nära med säkerhetspolisen och arbetar enligt fastlagda rutiner.”
Sajten krisinformation.se hänvisade endast till tweeten från polisen. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) hänvisade till Säpo.

Stockholmspolisen gick vid tretiden på eftermiddagen ut med lugnande besked till stockholmarna.
– Det finns ingen anledning att känna oro. Om vi hade bedömt att det fanns anledning till oro hade vi gått ut med en varning, säger Lars Byström, presstalesman.

SL vidtog inga åtgärder med anledning av hotet och kollektivtrafiken rullade som vanligt. Enligt uppgift till DN var dock den nationella insatsstyrkan utplacerad på Centralstationen och i närheten av Mynttorget intill riksdagen under morgonen.

Justitieminister Morgan Johansson (S) informerades på morgonen om händelsen.

– Myndigheterna agerar nu helt enligt den regelbok de har. Inkommer det ett hot, så måste man också se till att agera på det. Vi har stor beredskap för de här situationerna, och då agerar vi också, säger Morgan Johansson.

Bör stockholmarna vidta några åtgärder?
– Jag tycker att man alltid i sådana här lägen ska lyssna på vad myndigheterna säger. Som vanligt i sådana här situationer handlar det

om att kanske vara extra uppmärksam, och om man ser något misstänkt ska man rapportera det till polisen, säger Morgan Johansson. Terrorforskaren Magnus Ranstorp på Försvarshögskolan menar att hotet är ovanligt eftersom det är offentligt.

– Om det innehåller en uppmaning är det angeläget att ta reda på vem som skickat det, vad hotet består av och vilka som tar del av det. Hade det varit ett riktigt allvarligt hot har Säpo möjlighet att höja terrorhotnivån, nu är den nere på en trea igen. Det kommer väldigt tydliga signaler om man behöver uppföra sig på ett annat sätt och vara mer vaksam, säger Magnus Ranstorp.

Försvaret genomför just nu militärövningen Aurora 17 på flera platser i Stockholm.
– Vi följer händelseförloppet noggrant, men som det ser ut nu kommer övningarna fortsätta som planerat. Än så länge känns det helt naturligt att fortsätta som vanligt tills vi vet mer om läget. Beroende på hur situationen utvecklas kan det hända att vi omvärderar, säger Jesper Tengroth, pressansvarig vid Försvarsmakten.

jessica.ritzen@dn.se "

DN FREDAG 22 SEPTEMBER 2017

”Vi drabbas om Göteborg spärras av”

Bokmässorna stärker säkerheten med anledning av nazisternas närvaro i Göteborg. Samtidigt råder oro för att demonstrationer ska stoppa besökare från att ta sig fram. ”Det är ett hyperkonkret problem”, säger Olav Fumarola Unsgaard, projektledare på Bokmassan.

Säkerhetsfrågan kring årets bokmässor har seglat upp på agendan efter beskedet att den våldsbejakande nazistiska grupperingen NMR ska tåga genom Göteborg, lördagen den 30 september. Marschen inleds enligt rådande tillstånd på Skånegatan, i närhet till en trio större arrangemang: Bok & Bibliotek, Scener & Samtal och Bokmassan.

Bok & Bibliotek har uppgraderat säkerhetsorganisationen under samtliga dagar som mässan pågår. Kristian Hansson, koncernsäkerhetschef på Svenska mässan, listar några av de åtgärder som genomförs: Mer synlig bevakning, väskkontroll för samtliga vid inpassering till anläggningen och en sambandscentral för att effektivisera kommunikationen med mässans ledning.

– Lördagens händelser är den stora skillnaden jämfört med tidigare år. Vi har också en nära samverkan med polis för att vi två tillsammans ska kunna agera om något uppstår, säger Kristian Hansson.

Bok & Bibliotek har också skickat ett brev till moderatorer och författare som ska delta. Mässan skriver i brevet att man inför året också skärpt rutinerna för att kontrollera utställare. Vidare skriver de att man inte accepterar ”militanta grupper som vill in på Bokmässan

för att störa ordningen” och att det finns möjlighet att ”direkt stänga av och utvisa besökare och eventuella utställare som stör ordningen”.

Bokmassan, som anordnas av ETC och förlaget Leopard, äger rum på Heden, en plats nära både nazisternas rutt och samlingsplatsen för den stora antinazistiska manifestation (över 7 000 personer har anmält att de kommer att delta) som planeras samma dag.

– Vi kommer att ha väktare på natten och ordningsvakter på dagen. Sedan en månad tillbaka har vi också kontinuerlig kontakt med dialogpolis, säger Olav Fumarola Unsgaard, projektledare på Bokmassan.

Han uttrycker oro för att situationen i centrala Göteborg på lördagen ska göra det svårare för besökare att ta sig till Bokmassan och Bok & Bibliotek. De senaste dagarna har han tagit emot både mejl och samtal från personer som ställt frågor huruvida de kan röra sig fritt i staden.

– Vi blir drabbade om Göteborg blir en avspärrad stad. Men målet för nazisterna är just detta, att tysta och skrämma folk. Därför blir det tusen gånger viktigare att vi ser till att fortsätta vårt program som tänkt. Vi vägrar att vara tysta, säger Olav Fumarola Unsgaard.

Ledningen för Scener & Samtal, som anordnas på Världskulturmuseet och Göteborgs litteraturhus, står även de i kontinuerlig kontakt med dialogpolis. Sofia Gräsberg, projektledare, vill inte gå in på detaljer i säkerhetsarbetet men säger att man kommer att ha extra vakter på plats.

– Hela tiden har arbetet tagit nya vändningar, senast i och med nazisternas marsch. Vi måste lägga energi och arbete på saker vi inte vill lägga tid på. Men då ökar också engagemanget. När det blir skarpt läge blir det extra viktigt att vara här och genomföra programmet som planerat, säger Sofia Gräsberg.

Göteborgspolisen bekräftar att framkomligheten i staden påverkas under lördagen. Clas Thorén, polisinsatschef, säger att planerings-arbetet fortfarande pågår men räknar med att trafikavstängningar genomförs under lördagen.

– Det blir en del ingrepp som också påverkar kollektivtrafiken. Vi kommer att gå ut med mer information kring detta inom kort, säger Clas Thorén, som berättar att polisen har samverkan med samtliga bokarrangemang.

– Heden är ett stort område där vi räknar med både planerade och spontana aktiviteter. Vår målsättning är att samtliga aktiviteter skall kunna genomföras tryggt och säkert. Sedan är det mycket som rör på sig i sociala medier som ska hanteras.

Vad har ni märkt av i sociala medier?
– Folk lajkar saker och säger att de ”ska komma”. Det skrivs mycket och det finns många upprop om att man vill göra mycket. Flera olika organisationer berättar att man på olika sätt vill uttrycka sin åsikt.
Ska besökare till bokmässorna vara oroliga för våldsamheter?

– Det är väldigt prioriterat att bokmässorna ska fungera och att de ska genomföras. Det kommer att bli en del återverkningar med tillgängligheten, men alla ska kunna känna sig trygga.

hugo.lindkvist@dn.se "

"**Flera mässor och manifestationer.**

Nästa vecka pågår flera bokarrangemang i Göteborg.
Scener & Samtal och Bokmassan är nya och har skapats som alternativ till Bok & Bibliotek, efter att många bojkottat mässan i protest mot högerextrema förlaget Alternamedia och deras tidning Nya Tiders närvaro.

Lördagen den 30 september anordnas flera manifestationer. En antinazistisk manifestation startar på Heden. En manifestation mot nazism genomförs utanför Domkyrkan. Och den våldsbejakande nazistiska organisationen NMR går mot Gustaf Adolfs torg. Demonstrationstillståndet för NMR har överklagats, bland annat av Svenska Mässan och Civil Rights Defenders, som företräder judiska församlingen. Prövning av överklaganden har beviljats. "

DN FREDAG 22 SEPTEMBER 2017

Kulturchefer i protest mot nazister

Upprop.
Göteborgs kulturchefer går samman i ett gemensamt upprop mot nazism och rasism.

Lördagen den 30 september, samtidigt som den våldsbejakande nazistiska grupperingen NMR planerar att demonstrera i staden, kommer varje institution visa att de står enade mot alla former av nazism, rasism och främlingsfientlighet.

– Det är viktigt att markera att nazister inte ska kunna passera på våra gator under vår tystnad. Vi markerar på detta sätt vår gemensamma ståndpunkt om alla människors lika värde, säger Anna Rosengren, förvaltningsdirektör på kulturförvaltningen i Göteborgs stad, till DN. 17 kulturchefer, bland dem företrädare för Göteborgs stadsteater, Backa teater, Göteborgsoperan, Göteborgs Symfoniker/Göteborgs Konserthus och Hasselbladsstiftelsen, har undertecknat ställningstagandet. ”Det är ofattbart att nazister återigen intar våra offentliga platser”, skriver de.

– Varje institution kommer på olika sätt att genomföra aktiviteter som visar på deras ställningstagande. Detta kommer att ske både inne på och utanför institutionernas byggnader, säger Anna Rosengren.

hugo.lindkvist@dn.se "

DN FREDAG 22 SEPTEMBER 2017

" Hatspråket göder terroristen

Antalet terrorattentat ökade dramatiskt i Sverige under 2015. Hur kunde det komma sig? Kristina Lindquist läser en av årets - viktigaste böcker om politiskt hatspråk och terrorism.
Michael Dahlberg- Grundberg, Mattias Gardell, Heléne Lööw ”Den ensamme terroristen” Ordfront, 316 sidor.

”Ni måste gå man ur huse, varje dag, varje dag, och visa dem att det här accepterar vi inte. Svenska folket har en lång stubin, säger de, men när stubinen har brunnit klart, då smäller det. Och vi skall visa dem: nu smäller det!”

Det är den 17 oktober 2015 och SD:s Kent Ekeroth håller tal i Trelleborg. Några timmar senare brinner ett asylboende i Kungsbacka. Det brinner överallt den här hösten faktiskt, medan sverigedemokrater lägger ut adresser till planerade flyktingboenden och uppmanar folk att agera. Några dagar senare går en ung man in på Kronans skola i Trollhättan, beväpnad med svärd.

Men vad är det här för godtycklig uppräkning? Den där politikern har knappast själv startat några bränder. Givetvis inte, men den historiska kopplingen mellan politiskt hatspråk och faktiska våldsutbrott går inte heller att ignorera; sändningarna från den ökända radiostationen RTLM anses till exempel ha spelat en central roll under folkmordet i Rwanda.

Frågan om relationen mellan propagandaspridning och konkret våld utgör också själva knuten i en ny antologi, där forskarna Michael Dahlberg-Grundberg, Mattias Gardell och Heléne Lööw studerar betydelsen av sociala medier för våldsbejakande rörelser, diskuterar hotet från så kallade ”ensamvargar” och kartlägger de eskalerande attackerna mot svenska asylboenden.

Antalet terrorattentat ökade nämligen dramatiskt i Sverige under 2015, enligt Global terrorism database. Mellan 2000 och 2015 rapporterades totalt 54 incidenter, nu var det 36 på ett enda år – främst riktade mot moskéer, flyktingboenden och HVB-hem. Attacker mot flyktingar var ingenting nytt ens på 90-talet. Men då, i min barndoms Sverige, hade tidigare enstaka händelser ”förvandlats till ett massfenomen” som historikern Lööw uttrycker det. I en betydande insats dokumenterar hon samtidens attacker ner på veckonivå, och gör också en jämförelse med våldsvågen för 25 år sedan – med ytterst försiktiga slutsatser, ska sägas. Detta är för övrigt bokens stora svaghet, att det enda våra författare tycks vara riktigt säkra på är att det behövs mer forskning – och de har lyckligtvis också fått medel för att fortsätta sitt arbete.

Läsaren har dock blicken på annat. Som den brutalt svindlande samtidshistoria Lööw skisserar, eller Gardells övertygande paralleller mellan den rasistiska traditionen och den våldsorienterade salafismen i fråga om ensamagerande gärningsmän. Dahlberg-Grundbergs studie av Facebooksidor är begränsad, men den ger ändå en fascinerande glimt av en radikalnationalistisk tankevärld.

”Den ensamme terroristen” är tveklöst en av årets viktigaste böcker, men den är också en högst ojämn läsupplevelse. Här finns Gardells flyhänt underhållande genomgång av kioskromaner med raskrigstema av typen ”svensk flicka blir våldtagen av invandrare, möter sund och svensk man, begår rättfärdig hämnd” och ”vita tvingas fly specialdesignat virus – Ryssland tar emot med öppna armar”. Och här finns passager som är torra som damm: ”När jag tittat närmare på detta material förefaller det vara tämligen självklara diskurser som kan identifieras”, skriver Dahlberg-Grundberg i en typisk mening som gråter efter en redaktör.

Även Lööws kapitel hade kunnat göras mer levande av språklig konkretion och mindre akademisk ängslighet. Ändå är det just en sådan torr mening från henne som skickar vågor av fasa genom

kroppen, i jämförelsen mellan attentatsvågorna nu och då: ”dock är det viktigt att framhålla att den senaste inte ser ut att ha nått sin kulmen - eller avtagit, utan är ett i nuet pågående förlopp”.

Ett pågående förlopp av terror alltså, som av någon anledning inte riktigt ingår i den offentliga förståelsen av begreppet terrorism. Dit räknas inte heller serieskytten i Malmö, våldsverkaren i Trollhättan eller de ansvariga bakom sprängattentaten i Göteborg i fjol. Varför?

Delvis är det säkert som Aftonbladets Oisin Cantwell skrev häromveckan, en fråga om att vår tid bara rymmer en berättelse i taget (12/9). Men än närmare smärtcentrum kommer nog Mattias Gardell när han går till själva definitionen av terrorism, det vill säga brott som genom att ”injaga allvarlig fruktan hos en befolkning eller befolkningsgrupp” vill påverka en politisk utveckling. Att benämna något som ”terrorism” innebär nämligen, enligt Gardell, att man också pekar ut vilka som tillhör *befolkningen*. Att undvika begreppet när det gäller den radikala nationalismens brott skickar ett budskap till de kategorier svenskar som utgör måltavlor: ni är inte en del av det här landet.

Kanske är det rentav så att de som står offer för attentat mot asylboenden och moskéer betraktas som sådana undantagsfigurer att de med sin blotta existens själva anses rubba den rådande ordningen – och alltså inte kan utgöra en sådan mänsklig normalitet som terrorismen tänks attackera. Och ingen har väl i så fall illustrerat den uppfattningen tydligare än serieskytten Peter Mangs själv, han som riktade sitt vapen mot det han kallade ”det värdelösa livet”. I en intervju med Gardell konstaterar han att ingen egentligen dog i hans härjningar – ”ingen som betydde något”.

kristina.lindquist@dn.se "

DN FREDAG 22 SEPTEMBER 2017

"Lummigt om landsbygden som hot och löfte

Elisabeth Rynell ”Moll” Albert Bonniers förlag, 191 sidor

Den skulle kunna hetat ”Hitta hem”, som Elisabeth Rynells förra roman. Men den slår an tonen med titeln ”Moll”, som också är namnet på kvinnan som denna gång får inkarnera den Rynellska oron.

Man känner lätt igen henne där hon sitter och vantrivs, inte riktigt lever, i sin lägenhet i Staden. Men hon får en rejäl knuff ut ur det håglösa när Staden beslutar sig för att hon inte längre är välkommen.

Moll och alla andra som inte har råd att köpa sin hyresrätt skall slussas ut till nya ”boenden”, till ”evakueringsläger”, så att mer konsumtionsstarka och nyttiga människor kan ta över lägenheterna i den knakväxande Staden.

Det är med andra ord ett mycket realistiskt scenario som Rynell låter utspela sig ett okänt antal år in i framtiden.

Vid ett rastställe flyr Moll från busstransporten. In i skogen, ut i det vilda. Så småningom hittar hon en helt avfolkad by och några - människor som lever ett förhållandevis primitivt liv i skogen.

Landsbygden i Rynells tappning är en skuggvärld. Elen har klippts av, butikerna, kommunikationerna och all annan samhällsservice är ett minne blott. Myndigheterna kallar landsbygden för ”De infrastrukturextensiva domänerna”. Till och med kyrkorna har avhelgats och bommats igen. Spridda stannare och vandrare finns kvar – i övrigt är det bara älgjakten som lockar folk till ödemarkerna.

Allt detta passar Moll. Längtan till det autentiska är alltid stark hos Elisabeth Rynell och i ”Moll” får man skeppan full. I ett långt parti beskrivs processen att göra ost för hand. Moll beskriver arbetet som att ”samarbeta och vara ilag med livet självt och krafterna som driver det”. Det handlar om närhet till livet och att ingå i en historia.
Ett annat tema som återkommer i Rynells författarskap är bearbetandet av förlusten av någon närstående, och även det finns i ”Moll”. Det är en lummig och lågmäld prosa, full av talgoxar, granris, getter och existentiellt grubbel.

Någonting har emellertid hänt sedan genombrottsromanen ”Hohaj” (1997) och till och med förra romanen ”Hitta hem” (2009).

Och det har ingenting med Elisabeth Rynell att göra, utan med samhällsklimatet. Det är som bekant numera ingalunda okontroversiellt att tala om att ingå i en Historia, att längta till det äkta livet och se hur denna äkthet förnedras av eliterna i Staden.

Rynell har garderat sig mot politiskt reaktionära läsningar. De från städerna evakuerades framtida tillvaro jämförs med flyktingars och migranters sovsalshelvete. Och folket i de infrastrukturextensiva domänerna är fulla av förakt inför de som ”sprätter runt i folkdräkt på midsommar fast de tagit både landskap och historia från oss”.
Men det finns all anledning att grubbla kring de

betydelseförskjutningar som smugit sig på och färgat den traditionella civilisationskritiken. ”Moll” skulle kunna läsas med förtjusning av den tyska kulturpessimistiska intelligentian i början av förra seklet, med Oswald Spengler i spetsen.

jonas.thente@dn.se "

DN FREDAG 22 SEPTEMBER 2017

"Nazister i paradiset. Polisens tafatthet kan sänka demokratin

I en av mina böcker berättar jag om en upplevelse jag hade i ungdomen. Än i dag vet jag inte om det var en dröm, eller något som jag har hört berättas, eller om det var det kollektivt omedvetna som kom upp till ytan.

Jag såg en grupp människor med sina hoprafsade pinaler, mammor bärande sina små, män sina åldringar, i långa banor på en vandring utan slut. Och nu, när nazister marscherar igen kommer bilden tillbaka, och får mitt hjärta att krympa till en fjäder. Är det sant, att paradiset Sverige som har tagit emot mig med öppna armar tillåter att jag än en gång tvingas leva med rädsla? Jag borde ha förstått att allt inte var så rosigt som det såg ut, när Vällingbybokhandlaren inte ville skylta med mina böcker. När jag försökte påminna honom om den fina mottagningen vi fick av svenskarna 1945 svarade han ”Det var då det”.

Gränserna flyttas mycket snabbt, och de högerpopulistiska partierna utnyttjar det. I går var det Nya Tider vi protesterade emot, i dag är det NMR. De testar hur långt de kan gå, och när de inte möter motstånd passerar de nästa gräns. Och de får efterföljare, eftersom individer inte ser helheten. De röstar på den som erbjuder dem en personlig fördel, utan att analysera problemet. På 30-talet var det lätt att bli nazist när man var lång och blåögd, man kunde känna sig speciell, man var bättre än de andra som inte tillhörde den ariska rasen.

Sverige klarade sig undan andra världskriget med blotta förskräckelsen, med ransoneringskort, brist på värme och dålig mat.

Befolkningen vet inte vad det betyder att leva i ett land som styrs av hat, trots allt som har skrivits både av författare och av oss som själva har upplevt det. Demokratin är inte det perfekta statsskicket, men ändå det bästa hittills.

NMR följer i sin politik den tyska nazismens uppbyggnad.
Varför agerar inte polisen? Det argumenteras med lagar. Lagar finns både gällande yttrandefrihet, och hets mot folkgrupp. Varför väljer polisen det förra? Finns det inte judar, muslimer, homosexuella eller lätt handikappade i deras kår som borde förstå vad följden av NMR:s marscher kan bli?

Står inte statsmakten över polisen? Varför agerar man inte? I den nya boken ”Folkstyret i rädslans tid” skriver Olle Wästberg och Daniel Lindvall att Göring hånade Weimarrepublikens demokrater för att de lät nazisterna använda yttrandefriheten för att propagera mot demokratin.

Jag funderar vad den innersta kärnan är i beslutet att tillåta NMR demonstrationer. Är det den lokala polisens tafatthet, okunnighet eller ovilja att ingripa? Eller kommer det från högre instans? Blir Stockholm nästa stad att marschera i? Med litet vilja går det ännu att stoppa lavinen som har kommit i rullning. Det finns en stor upprördhet bland gemene man, det visar både artiklar i tidningar och delningar på Facebook. Polisen kan fortfarande bevisa att de går rättvisans ärende. Det blir ofta konflikt mellan lag och rätt, men lagar kan ändras.

Konflikter finns för att lösas, och det är inte möjligt att det finns en lag som förordar demokratins självmord. För konsekvensen av att tillåta nazister laglig rätt att demonstrera leder till en värld styrd av hat, demokratins död. **Hédi Fried** "

DN LÖRDAG 23 SEPTEMBER 2017

" Skolan slår ut de svaga

Tisdagsmorgonen kastade mig in i en mardröm om skolan.
I denna rådde ett skolsystem där begrepp som sanning och kunskap var avskaffade. Skolorna hade blivit diskussionsklubbar. Eleverna sökte inte fakta, de diskuterade och problematiserade dem: ”Det är patriarkalt att veta vilken planet som är störst, avskaffa universums storleksmaktordning!”

De svagaste eleverna presterade lika dåligt som i USA – borta var den tid då man bekymrat kunde skaka på huvudet åt amerikaner som sa att Paris var Europas huvudstad. Kunskapsgapet mellan flickor och pojkar, mellan svensk- och utlandsfödda, mellan olika invandrargrupper bara ökade.

Redan privilegierade barn klarade sig bra. De gör ju ofta det. De bär med sig hemifrån språket och gesterna som förväntas av dem. Men de barn som är mindre lyckligt lottade slogs ut. Skolan misslyckades med sitt uppdrag att utjämna medfödda orättvisor och lägga grunden till klassresor och meritokrati.

En orsak var att otryggheten i klassrummen gjorde att elevernas uppmärksamhet var fäst på att undvika fysisk skada, och då är det svårt att lära sig att böja spanska verb.

I mardrömmen var det inte bildade, för yrkeslivet förberedda ungdomar som kom ut från skolan. Snarare en sorts monologmaskiner, förmögna att prata om vad som helst men säga ingenting av substans. Som kunde problematisera Strindbergs kvinnosyn men inte placera honom i tid, nämna någon av hans böcker och än mindre hade läst

dem. Som *kunde* läsa men inte kunde *läsa*. En sorts babblande klass av mellanchefer, föredragshållare och ledarskribenter – om de hade förmånen att alls få ett jobb.

Ni förstår givetvis att mardrömmen är sann. Detta är ofta svensk skola 2017. Problemen beskrevs på ett seminarium om boken ”Kunskapssynen och pedagogiken” (Dialogos) med Magnus Henrekson som redaktör. Ska man sammanfatta boken är det med meningarna ”Trygga klassrum, tydliga mål och en pedagogik som anpassas efter hur hjärnan fungerar är bra för inlärning och utjämning. I decennier har den svenska skolan gjort tvärtom”.

Det värsta är att jag är pessimistisk. Det verkar inte spela någon roll hur mycket opinionsbildare, föräldrar, väljare och politiker skriker och larmar. De små uppryckningarna i detaljer räcker inte. Det tycks som att de progressivt postmoderna motkrafterna i skolan, vilka de nu må vara, är för starka.

erik.helmerson@dn.se "

DN LÖRDAG 23 SEPTEMBER 2017

"Även svenska ungdomar behöver vägledning

"Porren hjälpte Josef. ”Tack vare porr förstod jag att jag gillar killar”. Exemplet kommer från boken ”Jag och du”, av Inti Chavez Perez, som ska upplysa nyanlända om sex och samlevnad – om kroppen, relationer, samtycke och sex. Därför finns den på både lättläst svenska och arabiska.

Fler, liknande initiativ har dykt upp sedan jämställdhetsminister Åsa Regnér (S) i mars förra året presenterade en satsning på att utbilda nyanlända i jämställdhet och sexualfrågor. Ungdomsmottagningen på nätet, UMO, har på regeringens uppdrag lanserat en sex- och samlevnadssajt. RFSU har tilldelats närmare 4 miljoner kronor för sitt arbete för att förbättra den sexuella och reproduktiva hälsan hos invandrarkvinnor. Det här är viktiga och nödvändiga satsningar. Men arbetet borde inte avgränsas till nyanlända.

I Ungdomsbarometern 2015 svarade bara en fjärdedel av högstadie- och gymnasieeleverna i Sverige att de var nöjda med sin sexualundervisning. I en enkätundersökning uppgav 70 procent att de hämtade sin information om sex, preventivmedel och könssjukdomar på nätet. Det är ett bottenbetyg för svensk sexualundervisning.

Samtidigt fortsätter spridningen av könssjukdomar bland unga att öka i Sverige. Fler vittnar om sexuella trakasserier och utnyttjanden (40 procent svarar att de haft sex mot sin vilja), och även antalet aborter är uppseendeväckande. Det finns ett kunskapsgap att fylla även bland svenska ungdomar.

Redan 2014 presenterade Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten underlag till en nationell strategi för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, likt den som finns i Norge. I rapporten står det att ”det saknas ett samlat nationellt grepp” och att det finns ett stort behov av ”nationell kunskapsstyrning och samordning”.

Men tre år senare finns det fortfarande ingen nationell strategi. I stället hamnar allt ansvar för sexualundervisningen på kommuner och rektorer. Resultatet är väldigt varierande och ofta undermåligt.
Det är inte bara nyanlända som behöver vägledning. Regeringen borde vara lika angelägen att utbilda svenska ungdomar om normer och värderingar kring sex och samlevnad.

evelyn.schreiber@dn.se "

DN LÖRDAG 23 SEPTEMBER 2017

”Följ Danmark och Finland, tillåt ätbara insekter i Sverige”

"Det råder insektsboom i Danmark och genom nya framtidsinriktade företag läggs grunden till en ekonomi som kan komma att dominera Norden och Europa. Och nu hoppar även Finland på tåget. Vi som arbetar med klimatsmart mat i Sverige vädjar till myndigheterna: låt oss följa grannländernas exempel. Det skriver 13 branschföreträdare.

Göteborgsbaserade företaget Hakuna Mat fick förra året betala vite för sin verksamhet. Nutrient och Tebrito är två prisbelönta företag i Dalarna som inte kan sälja sina produkter. Stockholmsföretaget Qvicket har flyttat till Nederländerna. Svenska Global Bugs utvecklar sin verksamhet i Thailand. Linköpingsbaserade Eat:em har flyttat sin verksamhet till Danmark och Kafka of Sweden funderar på att göra samma sak.

Vad har dessa företag gemensamt? De gör alla produkter baserade på ett livsmedel som av FN:s jordbruksorgan FAO i maj 2013 utropades som framtidens proteinkälla och ett klimatvänligt sätt att försörja en växande befolkning. Livsmedlet är insekter, och i de här fallen specifikt hussyrsa (Acheta domesticus) och mjölmask (Tenebrio molitor).

Det Livsmedelsverket hänvisar till, och som lokala miljöinspektörer i Sverige anser sig agera efter, är en EU-lag från 1997 som heter “The Novel Food Act” (förordning 258/97). Regelverket innebär att alla livsmedel som inte har konsumerats i stor utsträckning och under längre tid i EU innan den 15 maj 1997 räknas som nya livsmedel och därför måste genomgå en särskild prövning för att bli godkänd.

Problemet med denna prövning är att den är mycket kostsam och tidskrävande och i praktiken endast kan genomföras av företag och organisationer med stora finansiella muskler. Det är en av anledningarna till att vi hittills inte har fått se någon ansökan om godkännande av livsmedel baserade på insekter.

En annan anledning är att i de länder som har haft störst tillväxt på det här området har de lokala motsvarigheterna till Livsmedelsverket gjort en annan tolkning av Novel Food Act. I Belgien, Nederländerna och Storbritannien har man sedan länge godkänt försäljning av vissa insekter förutsatt att de är producerade i EU och att hela insekten används.

Medan svenska Livsmedelsverket envist hävdade att denna tolkning var fel och lokala miljöinspektörer stoppade insektsprovningar och produktutveckling av insektsbaserade livsmedel, med hänvisning till riskerna valde grannlandet Danmark att gå en helt annan väg.

I november 2015 beslutades en ny uppdaterad version av Novel Food Act (förordning 2015/2283). Det nya regelverket tydliggör vad som räknas som nya livsmedel och gör processen att ansöka smidigare.

Från första januari 2018 skickas ansökan om godkännande av ett nytt livsmedel direkt till den centrala europeiska livsmedelssäkerhetsmyndigheten EFSA. Det som också fastslogs var att insekter räknas som nya livsmedel, men också att de länder som har tolkat de gamla reglerna annorlunda och satt upp egna säkerhetsföreskrifter för insekter som livsmedel får tillämpa sina egna regler i en övergångsperiod.

I klarspråk har nu de länder som gjorde sin egen tolkning av gamla Novel Food Act rätten att sälja insekter som livsmedel ytterligare två år från den 1 januari 2018. Finns det ingen godkänd ansökan 1 januari 2020 måste de lägga ner verksamheten.

Två års försprång är mycket, och särskilt med tanke på att företag i dessa länder med framtidsorienterade myndigheter redan har flera års försprång jämfört med svenska företag.

Det förstod också det danska livsmedelsverket. I december 2016 publicerade Miljø- og Fødevareministeriet en föreskrift där de bland annat konstaterar att det är oklart om den gamla Novel Food Act verkligen innefattar hela insekter och fastslår att de tolkar reglerna som att det är okej att sälja hela insekter.

Därmed har Danmark, trots att de vet innehållet i den nya lagstiftningen, kvalat in sig i gruppen av länder där företag under kommande två år, i väntan på det riktiga godkännandet, i lugn och ro kan utveckla sina insektsbaserade livsmedel. Inte nog med det, de kan satsa: På konferensen Insecta i Berlin i början av september berättade representanter från Danish Technological Institute att det under det senaste året tilldelats 56 miljoner danska kronor till insektsmats-projekt i Danmark.

Medan svenska insekts-startups står och stampar, frodas alltså danska startups och kan visa upp sina produkter på festivaler och sälja dem i butiker. Det råder insekts-boom i Danmark och här läggs grunden till en ekonomi som kan dominera Norden och Europa. Riskerar vi i Sverige att missa tåget på grund av tröga myndigheter?

Att Sverige inte hoppar på tåget rimmar också illa med vår nuvarande regerings ambitioner att skapa en mer cirkulär ekonomi. Enligt utredningen SOU 2017:22 som presenterades i våras ska ambitionen vara att stärka svensk konkurrenskraft genom att utveckla resurseffektiva och cirkulära lösningar. Flera av företagen som jobbar med insekter som livsmedel och foder jobbar just med ambitionen att skapa ett hållbart kretslopp. Ett kretslopp där vi kan föda upp insekter på varor som idag går till avfall, men också använda avföring från insekterna som gödsel i jordbruket. Forskning pågår, men precis som utredningen konstaterar finns det ”många hinder för omställningen mot

en cirkulär ekonomi. Lagar och regelverk, institutioner, skatter och subventioner, vanor och tankemönster har formats under lång tid i den linjära ekonomin.”

Många av dessa hinder tar tid att ändra på, men som Danmark tydligt visat: en del regler behöver inte ändras, bara tolkas så att de passar in i en cirkulär ekonomi.

Och nu följer Finland efter. I onsdags (20 september) meddelade finska Livsmedelsverket Evira, bara ett par månader innan de nya reglerna gäller, att även de tolkar de gamla reglerna som Danmark, Belgien, Nederländerna och Storbritannien. Därmed är finska företag som Entocube, Nordic Insect Economy, Finsect, Entis, med fleras framtid säkrad.

Låt Finlands (och Danmarks) sak bli vår! Vi som jobbar för klimatsmart insektsmat ser bara en vettig väg framåt:
Att Livsmedelsverket omedelbart kontaktar sina kollegor på Fødevarestyrelsen i Danmark och Evira i Finland och ber att få ta del av deras underlag.

Att Livsmedelsverket gör ett liknande utspel som sina kollegor i Danmark och Finland innan årsskiftet.

Att vår landsbygdsminister Sven-Erik Bucht, vår näringsminister Mikael Damberg, vår miljöminister Karolina Skog och vår klimatminister Isabella Lövin engagerar sig i frågan. Ätbara insekter är såväl en framtida näring för landsbygden och Sverige som en viktig klimatfråga och en viktig byggsten för byggandet av en cirkulär ekonomi.

Den senaste Novel Food-lagstiftningen beslutades hösten 2015. Den implementeras 1 januari 2018 och insekter kommer att bli godkända som livsmedel i EU runt 2020. Byråkratins kvarnar maler långsamt.

Vårt hopp står nu till att svenska myndigheter kan agera lika snabbt som de danska och finska.

Ola Albrektsson, Insektskock och måltidsekolog
Peter Arndt, grundare Global Bugs Holding
Emma Aspholmer, grundare Hakuna Mat
Anders Canemyr, tf vd Livsmedelsföretagen
Alberto Corti, grundare Kafka of Sweden
Rickard Engberg, grundare Global Bugs Holding
Adam Engström, grundare Nutrient
Anders Engström, grundare, Bugburger.se
Peder Falkman, grundare Abit Circular
Ellen Gellerbrant, grundare Hakuna Mat
Isak Jonsson, grundare eat:em
Martin Strid, grundare eat:em
Josefin Strömberg, vd Qvicket
Nils Österström, vd Tebrito "

DN LÖRDAG 23 SEPTEMBER 2017

"Utebliven hjälp från regeringen väcker kritik

Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och förbundet för Rörelsehindrade barn och ungdomar (RBU) är kritiska till att regeringen inte avsätter pengar till kommuner som får ta ett ökat ansvar för personlig assistans.

De två senaste åren har allt färre beviljats personlig assistans från Försäkringskassan. I januari avslogs 86 procent av ansökningarna, enligt siffror från myndigheten.

Det har lett till att landets kommuner har fått ta ett ökat ansvar för att se till så att de som behöver stöd får det. Det innebär en kostnadsökning som borde ersättas av staten, menar Annika Wallenskog, chefsekonom på SKL.
– Det innebär ganska mycket högre kostnader för kommunerna. Man borde ju skjuta till pengar till de kommuner som plötsligt ska ta hand om den här gruppen som inte får personlig assistans beviljad av Försäkringskassan.

Maria Persdotter, förbundsordförande för Riksförbundet för rörelsehindrade barn och ungdomar, RBU, håller med. Att kommunerna får ta ett ökat ansvar leder till att rätten till personlig assistans blir beroende av var du bor, menar hon.
– Det blir som ett lotteri. Vissa kommuner har råd med det här, medan andra inte förstår lagstiftningen och inte har pengar.
Hon menar att den grupp som är i behov av personlig assistans har glömts bort av regeringen och inte får ta del av de reformer som presenteras i budgetpropositionen.
– Man pratar så mycket om att det går så bra för Sverige och att man har ett stort reformutrymme. Det visar ju den här budgeten också att man tycker, regeringen inför många reformer, men den här gruppen får betala för det, säger Maria Persdotter.

De senaste åren har Försäkringskassan, på uppdrag av regeringen, arbetat för att antalet timmar inom assistansersättningen ska minskas. 2016 använde Försäkringskassan omkring 4,8 miljarder kronor mindre än än vad den personliga assistansen hade budgeterats.

För de som drabbas är det katastrof, menar Maria Persdotter på RBU.
– Läget är väldigt allvarligt för många av våra medlemmar. De har kanske flera barn, varav ett har en ganska omfattande funktionsnedsättning och så försvinner stödet, man vet inte vad man ska ta sig till. De inom LSS har inte fått en enda krona i den nya budgeten.

I ett mejl till DN skriver barn-, äldre- och jämställdhetsminister Åsa Regnér att regeringen har gett Försäkringskassan och Socialstyrelsen i uppdrag att utreda konsekvenserna av de domar som fungerar som vägledning för Försäkringskassan.
– Regeringen har inte tagit något initiativ till någon försämring av rätten till assistans. Vi följer noga utvecklingen inom assistansersättningen, skriver Åsa Regnér.

Gruppen som har rätt till personlig assistans är inte bortglömd, menar Regnér. I budgetpropositionen 2018 satsar regeringen 350 miljoner kronor på att höja habiliteringsersättningen. Utöver det höjs också schablonersättningen.

Annika Wallenskog menar dock att just schablon- och habiliteringsersättningen inte löser kommunernas höjda kostnader för personlig assistans.
– Nivån på schablonersättningen är inte kopplad till de bedömningar som görs av Försäkringskassan.

amanda.lindstrom@dn.se "

DN LÖRDAG 23 SEPTEMBER 2017

"Deras dotter måste ha ständig tillsyn – fick avslag

Eleonora, snart två år, föddes med en sällsynt kromosomavvikelse. Hon är i behov av tillsyn dygnet runt, men trots det har Försäkringskassan avslagit familjens ansökan om personlig assistans.

Processen startade runt årsskiftet. Då hämtade föräldrarna Rickard Lundqvist och Emma Aldin, från Malmö, hem alla intyg som behövs för att söka personlig assistans. I maj skickade de in ansökan till både Malmö stad och Försäkringskassan.

Eleonora har muskelhypotoni, vilket innebär att hennes muskler inte fungerar som de ska och att hon till följd av detta har svårt att både andas och röra på sig, samt en hjärnskada med svåra epilepsianfall som följd. På ett dygn får hon mellan tio och femton anfall.

– Hon måste ha tillsyn och omsorg hela tiden för att hon ska kunna andas och varje epilepsianfall är potentiellt livshotande, säger Rickard. Eleonora har också svårigheter att svälja och får mat genom en sond, hon är nästan blind och hennes immunförsvar är känsligt. Under sina två år har hon haft sex lunginflammationer och tillbringat sju månader på sjukhus.

För Rickard och Emma kommer en personlig assistent att bli verklighet. I alla fall för ett tag. Men inte genom Försäkringskassan. För två månader sedan fick de beskedet att försäkringskassan inte bedömer att Eleonoras behov är tillräckligt.

– De kom fram till att hon inte hade behov av en assistent i mer än tio minuter per dag, för av- och påklädning och hygien. I allt det här känns det absurt, att kämpa för någonting som man tycker är självklart, säger Rickard.

I stället är det genom Malmö kommun som assistansen blir möjlig. Kommunen har bedömt att Eleonora har rätt till en personlig assistent i totalt 139 timmar per vecka. Rickard och Emma har precis hållit sin första intervju.

Hela processen innebär blandade känslor, berättar Rickard. Han känner sig lättad för att kommunen har bedömt att Eleonora har rätt till stöd, men han är också orolig inför framtiden.

Kommunen kommer att pröva sitt beslut varje år. Om försäkringskassan blir allt snävare i sina bedömningar och trycket på kommunerna ökar, vad kommer då att hända? undrar han.

– Nu vet jag inte hur regeringens politik kring de här frågorna slår, men om det fortsätter som det är nu får kommunerna ta mer ansvar för de som behöver personlig assistans. Min fråga är vad som händer då, när det blir ännu mer kostnader för kommunen att ta hand om. Vi bor i Malmö, vilket är en ganska stor kommun med en större budget, men en liten kommun kan slå bakut och mena att ”det här har vi inte råd med”. En familj kanske inte får den hjälp de behöver eller ska få.

amanda.lindstrom@dn.se "

DN LÖRDAG 23 SEPTEMBER 2017

”Mina fängelseår får inte vara förgäves”

Fyra månader efter frigivningen väntar Kaj Linna, 55, fortfarande på ett förskott på mångmiljonskadeståndet. Han bygger på relationen till sina tre vuxna söner och planerar för sin framtid på kanarieön El Hierro. Och han är starkt kritisk till svensk kriminalvård.

– Vad jag har för förhållande till begreppet tid? Jag vet bara att 13 år av ett liv på kåken inte går att komprimera.

Så säger Kaj Linna dagen efter releasefesten för boken ”Att ta ett liv”, skriven av DN-journalisten Stefan Lisinski. Vi ses på en mindre lunchrestaurang, han vill ”sluta cirkeln” med DN, den tidning som följt hans fall och också påverkat dess utgång.

Själv har han gått från att vara livstidsdömd för ett brutalt mord till att vara en frikänd man som tillfrågas på stan om han kan tänka sig att ställa upp på en selfie. Än så länge stör det honom inte att bli igenkänd.

Kaj Linna var 42 år när han började avtjäna det livstidsstraff han nu är friad från.

Han har vägrat att ta permissioner eftersom han ansåg att han var oskyldigt dömd. Att acceptera en permission hade för honom varit liktydigt med att erkänna sig skyldig till brottet.

När han äntligen blev fri kom han alltså ut till ett samhälle som hade förändrats, ett nytt slags Sverige. Två saker slog honom genast. Det ena var att alla människor tycktes leva stirrandes in i sina smarta telefoner. Det andra var den ökade främlingsfientligheten.

– Chockartat faktiskt, båda delarna. Själv har jag ingen smart telefon och kan inte tänka mig att försvinna in i en artificiell verklighet, det känns helt främmande.

– När det gäller främlingsfientligheten känns det skrämmande. Jag mötte en vardagsrasism som tillåtits florera och dessutom närt våldsamma krafter; jag ser ökad rasism, xenofobi och våldsideologier som vunnit mark. Nazister som får demonstrera öppet på våra gator?

Jag förstår faktiskt ingenting. Det är som att utvecklingen gått bakåt.
– Inne på kåken är det avgörande för att överleva att uppföra sig respektfullt mot allt och alla. Det tycker jag att man ska, fortsätter han. Men ändå beskriver han sig själv som oerhört impopulär bland kriminalvårdens personal. Han har beskrivits som en ”negativ ledargestalt”, en ”upprorsmakare”.

Han har konsekvent vägrat samarbeta – i linje med sin uppfattning om att han är oskyldigt dömd och det har resulterat i att han har varit involverad i långt fler våldsamma incidenter på alla de olika anstalter han suttit på än vad som tidigare är känt.
– De behandlar oss som skit, säger han och med ”de” menar han kriminalvården generellt.

– De missbrukar sin makt, tar alla chanser att trycka ner och trycka till i stället för att ge verkliga förutsättningar för var och en att jobba med sin självkänsla, anser han.

Han anklagar också kriminalvården för att skriva falska intyg och förvägra internerna deras rättigheter. Efter att han startat ett förtroenderåd på Kumlaanstalten sattes han till exempel i isoleringen med argumentet att han försökt uppvigla sina medfångar.

De anmälningar han säger att han gjort har inte lett någonstans.
Det är väldigt allvarliga anklagelser du kommer med. Tänker du gå vidare med dem?

– Jag gör ju det nu. Jag berättar hur det var. Svensken har i allmänhet en naiv syn på hur kriminalvården fungerar, de vet inte hur hårt det är därinne, eller vad som händer.

Att så plötsligt stå i frihet där har varit enklare och mer hektiskt än han hade föreställt sig. Det mest delikata är att återskapa en så normal relation som möjligt till hans tre söner.
– Jag vill att det ska ske naturligt, det kan inte krystas fram. Självklart är det jättesvårt, särskilt för dem. För mig känns det mest sorgligt, de utgör en så tydlig bild av de år jag har förlorat.

Han har hela tiden haft kontakt med sin äldre son Markus, i dag 29 år. Fabian, 24, träffade han för första gången efter livstidsdomen för drygt tre år sedan på Norrtäljeanstalten.
– Han hade vuxit en meter. En meter, konstaterar Kaj Linna.
Fabian nickar långsamt. Han var tio år när hans pappa låstes in.

– Jag har lärt mig att det gäller att inte tänka för mycket, utan bara göra, se vart känslan bär, säger han.

Kaj Linna släpptes fri till framtidsplaner. I dag äger han och hans partner Petra ett hus på kanarieön El Hierro. Petra var hans lärare i spanska inne på en anstalt. När de blev kära i varandra sa hon upp sig och väntade på att han skulle friges.

På El Hierro ska de starta ett bed and breakfast, bygga padeltennisbanor, kanske odla mango och eventuellt starta en skorpionfarm. Ur skorpionerna ska han utvinna giftet, ett gift som läkemedelsindustrin skriker efter och som kan inbringa stora pengar.

För att det ska lyckas krävs det bortåt 20 000 skorpioner. Idén är direkt sprungen ur Kaj Linnas enterprenöriella personlighet.
– Jag har alltid haft en suverän förmåga att försörja mig.

Han har dock några saker kvar innan han kan ”glida ut ur allt som hänt och lägga det bakom mig”.

Han ska göra allt som står i hans makt för att det ska skapas ett resningsinstitut dit den som säger sig vara oskyldigt dömd kan vända sig och få sin sak prövad. Institutet ska sedan rekommendera Högsta domstolen vilka fall som bör tas upp.

Han är övertygad om att många, ”kanske uppåt hundra” människor sitter oskyldigt dömda i svenska fängelser. Många av dem hör av sig till honom och han säger att han tittar noga på varje ärende, flera ska han ”gå till botten med”.

– Det är ett sätt för mig att se till att mina 13 år i fängelse inte var förgäves, säger han.

ulrika.by@dn.se "

"Fakta. Kalamarksmordet
I april 2004 angreps två bröder på sin gård i byn Kalamark. Den ene brodern mördades brutalt. Den andre skadades men överlevde.
Kaj Linna greps och dömdes till livstids fängelse. Han har hela tiden nekat till att ha något med rånmordet att göra.

Kaj Linna har tre gånger ansökt om resning.
Den 29 december förra året beslutade Högsta domstolen att bevilja Kaj Linna resning.

I maj i år släpptes han fri och och den 15 juni friades Kaj Linna av hovrätten i övre Norrland. Han hade då suttit inlåst i nästan 13 år. "

DN LÖRDAG 23 SEPTEMBER 2017

"Anna-Lena Laurén: Ord är människans sätt att inte bli tokig

En utmaning när man jobbar i Ryssland är att förstå vad ryssarna säger. Till saken hör att det inte nödvändigtvis blir lättare ju bättre ryska man talar. När jag talade sämre ryska gick en massa saker mig förbi, vilket gjorde livet betydligt enklare.

Nu hör jag ständigt en strid ström detaljer som folk nämner i förbifarten, bara för att de älskar att prata. Det typiska ryska sättet att inleda ett resonemang utan att avsluta det, att bara kasta fram några fraser och sedan byta ämne, kan göra vissa intervjuer till ett ständigt parerande. Gång på gång får man lotsa intervjuobjektet tillbaka till det egentliga ämnet för intervjun.

Till saken hör att dessa framkastade resonemang ibland kan innehålla något intressant och överraskande som man inte kände till. Då gäller det att snabbt hugga tag i det.

Speciellt äldre ryska personer talar ofta i halva meningar och lämnar en massa saker outsagda. Om det är något jag har lärt mig i Ryssland är det vikten av att som journalist få en människa att berätta själv – med egna ord och inte genom klichéer. Det är bara när en människa måste gestalta något konkret och obarmhärtigt som det går att förstå något av vad hon varit med om.

Det ryska samhället är oerhört verbalt. Man talar med varandra, på varandra, förbi varandra. När man sitter vid ett middagsbord kan tre olika diskussioner samtidigt pågå i kors över bordet.

Man kan också komma in på djupt väsentliga saker i de mest överraskande sammanhang. Därför gäller det att alltid vara uppmärksam.

När jag nyligen återvände från en resa till Syrien försökte jag sätta ord på alla bilder jag bar med mig bakom näthinnan. Den magra tolvåriga pojken utanför Homs vars blick var en vuxen människas.

Sönderbombade kvarter i Aleppo. Kvinnan som lösgjorde sig ur kön för humanitär hjälp, en plastkasse i var hand, den lättade minen i hennes fårade ansikte.

Alla mina försök att beskriva det kändes banala. Jag hade flugits in, tillbringat några dagar i deras land, flugits ut. Vad vet jag om deras lidande? Att skriva ner vad jag sett fick mig att känna mig otillräcklig, nästan respektlös. Jag visste ju att jag bara hade sett en bråkdel, att det är så mycket jag inte vet.

Känslan av ordlöshet fick mig att minnas människorna i min släkt som har varit med om fruktansvärda saker – som de aldrig ville tala om. Min morfar var soldat i både vinterkriget 1939–1940 och fortsättningskriget 1941–1944. Jag vet att han var på Hogland i Finska viken när ön anfölls av Sovjetunionen, att han räddades i sista stund, men han berättade nästan ingenting. Min mormorsmor besökte det röda fånglägret utanför Ekenäs år 1918 för att ge en släkting ett matpaket. Finland hade genomlevt ett blodigt inbördeskrig och de röda fångarna i lägret dog i svält och recurrensfeber – ibland över hundra personer om dagen.

Hon såg det. Hennes svåger var där. Men hon ville aldrig prata om det. Bara skakade på huvudet.

Varför ville de inte tala? Antagligen för att de trodde att vi ändå inte skulle förstå. På något plan hade de förstås rätt. Men i efterhand hade vi ändå förstått mycket mer om de hade tvingat sig själv att formulera vad de såg.

”Vad annat kan man göra än att beskriva sin värld så att den uppstår?” skriver Elisabeth Åsbrink i sin vackra bok ”1947”. Åsbrink gör just det – formulerar. Varje fragment som finns kvar efter hennes judiska släkt som förgicks i Budapest tar hon omsorgsfullt tillvara.

I Ryssland formuleras oerhört mycket. Ofta är det formuleringar som kör i gamla hjulspår – men den stund en människa talar fritt ur hjärtat och själv sätter ord på sin upplevelse, då blir allting plötsligt kristallklart och tydligt. Ord kan inte lösa problem, men ord som skrivs ner kan läsas av eftervärlden. Ord kan öka förståelsen. Ord är människans sätt att inte bli tokig.

anna-lena.lauren@dn.se "

DN LÖRDAG 23 SEPTEMBER 2017

"Polisen utrustas med nytt vapen från USA

Polisen har köpt in nya amerikanska automatvapen till Nationella insatsstyrkan och alla regionala insatsstyrkor i Sverige. I Göteborg och Stockholm har de nya vapnen redan börjat användas av polisen. – Det är ett bra vapen och svensk polis ska ha bra vapen, säger Stefan Hector från polisens Nationella operativa avdelning.

När polisens nationella insatsstyrka tog sig in i Stockholm central för att säkra området efter terrordådet på Drottninggatan gjorde man det med polisens nya vapen, den amerikanska automatkarbinen M6. Vapnet har köpts in till Nationella insatsstyrkan och till alla regionala insatsstyrkor i landets polisregioner, bland annat de som tidigare kallades för piketen.

Det handlar dels om att polisen vill ha en bättre beredskap mot - terrorism, berättar Stefan Hector, chef för den operativa enheten på Nationella operativa avdelningen.

– Det självklara svaret är naturligtvis ja, säger han på frågan om syftet har med terrorberedskap att göra.

Det beror också på att polisen rustar sig för andra farliga situationer.
– Ett mer exakt svar är att svensk polis vill ha en bättre beredskap för att möta farliga situationer, oavsett om det rör sig om kriminella, terrorister eller psykiskt sjuka. Oavsett bevekelsegrund behöver svensk polis bra utrustning, säger Stefan Hector.
Nu ska de tidigare vapnen, en äldre automatkarbin kallad HK53 och en modernare kallad HK G36, successivt fasas ut.
– Det tidigare vapensystemet var delvis uttjänt och utslitet. När vi anskaffar ett nytt vapensystem så tittar vi på marknaden för att hitta ett som är mer aktuellt i dag, säger Stefan Hector.

M6-karbinen är ett modernt vapen som även används av Försvarsmaktens specialförband SOG. Men om det spelade in i polisens val vill inte Stefan Hector säga något om.
– Det är ingenting jag vill kommentera.

Polisens insatsstyrka i Göteborg var beväpnade med de nya automatkarbinerna när de bevakade Socialdemokraternas kongress i staden några dagar efter lastbilsattacken i Stockholm. Polisen har dock inte sagt något offentligt om insatsstyrkornas nya vapen.
– Det kan liknas vid att Volvo slutat tillverka sin gamla V70 och då måste vi anskaffa V90. Det är inte mer komplicerat än så. Det är ingen stor grej för oss, säger Stefan Hector.

Poliser som inte hör till insatsstyrkorna använder kulsprutepistolen MP5 som förstärkningsvapen. När hotnivån för terrorism höjts de senare åren har valet av vapen väckt oro bland poliser i yttre tjänst. Bland annat har Polisförbundet uttalat sig i medierna om att MP5 med sin räckvidd inte räcker till om polisen ställs mot terrorister med vapen som exempelvis kalasjnikov.

Men det finns inga planer på att byta ut MP5 mot automatkarbiner för poliser utanför insatsstyrkorna.

– Nej, MP5 är ett mycket välfungerande vapen och det kommer vi att fortsätta att använda. Svensk polis ska förfoga över de olika verktyg vi behöver och det finns olika för- och nackdelar med olika vapensystem och kalibrar.

anton.kasurinen@dn.se

"Fakta. Används också av militära specialförband

Polisens nya vapen för insatsstyrkorna kallas internt för M6 Karbin och har kalibern 5,56 millimeter. Det tillverkas av det amerikanska företaget LWRC.

De tidigare vapnen som insatsstyrkorna använder kommer att fasas ut stegvis. Man använder nu ett vapen som heter HK53 som har slutat tillverkas. Polisens insatsstyrkor har också ett vapen som heter HK G36. De första inköpta vapnen av det slaget är uttjänta och slitna enligt polisen.

Det nyinköpta vapnet används av svenska försvarets specialstyrka SOG samt bland annat av brittiska specialförbandet SAS.
Utöver det har poliser i yttre tjänst möjlighet att använda förstärkningsvapnet HK MP5, som är en kulsprutepistol med kalibern nio millimeter."

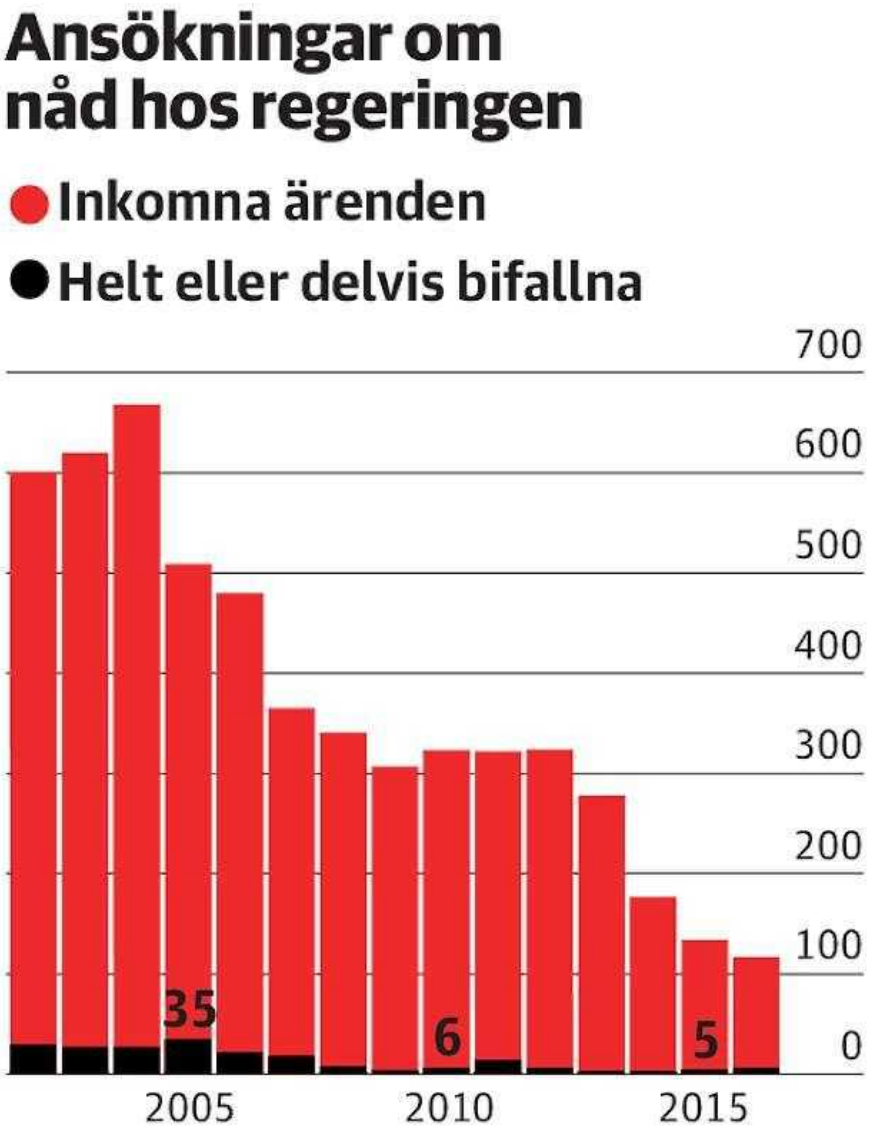

DN LÖRDAG 23 SEPTEMBER 2017

" Allt färre dömda söker nåd

Regeringen kan ge nåd och befria dömda brottslingar. Men antalet nådeansökningar har minskat kraftigt under 2000-talet – och regeringen ger också nåd till allt färre.

I början av 2000-talet inkom årligen över 600 nådeansökningar till regeringen. Därefter har antalet sjunkit ordentligt, visar statistik över de senaste 15 åren som DN har tagit del av. Förra året inkom rekordlåga 117 nådeansökningar, varav sex helt eller delvis beviljades. Regeringen kan aldrig ompröva skuldfrågan i ett brottmål, men möjligheten att ge nåd skyddas i grundlagen regeringsformen.

Hittills under 2017 har det kommit in 80 nådeansökningar, vilket tyder på ett fortsatt sänkt tryck. Den senaste nådeansökan som blev beviljad inkom i juni i år.

En 74-årig kvinna som enligt sonens nådeansökan är rullstolsburen, har flera sjukdomar och ska påbörja en demensutredning togs den här sommaren in för 18 månaders fängelse för grovt bedrägeri. Domen föll redan 2005, hela tolv år tidigare, men polisen hämtade kvinnan först i år. En dryg månad efter att nådeansökan kom in befriades hon av regeringen.

Generellt handlar beviljade ansökningar om svårt sjuka personer som inte ska behöva utsättas för onödigt lidande eller dö i fängelset.
– Det är det absolut vanligaste. Sedan kan det också finnas vissa andra fall där någon har fått nåd, säger Therése Berggren, handläggare i nådeärenden på justitiedepartementet.

Flera förändrade lagar under 2000-talet kan hjälpa till att förklara den stora minskningen. Möjligheterna att döma till andra straff än fängelsestraff har blivit större och därför placeras färre svenskar i fängelse från första början.

– Villkorliga domar och skyddstillsyn, eventuellt kombinerat med olika former av vård, har blivit vanligare. En flora av påföljder som innebär att folk inte behöver sitta i fängelse och inte känner samma - behov av att söka nåd, säger Berggren.

En ny lag i slutet av 2006, som gav livstidsdömda möjligheten att i Örebro tingsrätt ansöka om att få ett tidsbestämt straff, har också bidragit till minskningen. Möjligheten att ansöka om nåd hos regeringen förändrades inte, men den typen av ansökningar riktades nu mot Örebro. Under fjolåret fick fem livstidsdömda sina straff tidsbestämda där.

Före den 1 september 2013 fick också dömda brottslingar, genom att söka nåd hos regeringen, ett automatiskt uppskov på sina fängelsestraff. Den dömda behövde alltså inte börja avtjäna sitt straff förrän regeringen hade fattat sitt beslut.

– Många var nog medvetna om att de inte skulle få nåd, men ansökte ändå. De visste att handläggningen hos regeringen skulle ta ett par månader och fick på så sätt några extra månader i frihet, säger Therése Berggren.

Lagändringarna har bidragit till en stadig nedgång under hela 2000–talet, med färre beslut för regeringen att fatta under sina sammanträden. Den tydliga nedgången kan inte förklaras av någon attitydförändring hos kriminella, menar handläggaren Therése Berggren.

– Är man desperat så är man. Systemförändringar har däremot gjort att man inte längre känner samma panik och samma behov av att ansöka, säger hon.

Ännu ansöker över hundra personer om året. Regeringen har fritt spelrum och besluten fattas i möten utan insyn. Oavsett utfallet av en nådeansökan anges aldrig någon motivering till beslutet.

Anledningarna till att en person väljer att söka nåd skiljer sig åt.
– Det är väldigt, väldigt skiftande. Det finns de som söker för riktigt allvarliga skäl och det finns de som söker för att ingen kan passa deras hund, säger Therése Berggren.

Rent procentuellt var 2016 året med högst andel bifallna nådeansökningar sedan 2005, även om skillnaderna är mycket små. Berggren kan inte se någon skillnad i hanterandet av nådeärenden - mellan olika regeringar.

– Den skillnaden jag har sett är i sådana fall mellan enskilda ministrar och hur intresserade och engagerade de är i de här frågorna.

marcus.andersson@dn.se "

DN LÖRDAG 23 SEPTEMBER 2017

"Rika länder bromsar billigare mediciner"

" FN:s arbete för att göra mediciner billigare och mer tillgängliga i fattiga länder bromsas av ett antal rika länder. Det skriver hjälporganisationen Oxfam i en ny rapport.

Förra året publicerade FN:s expertpanel om läkemedelstillgång en rapport med olika rekommendationer om hur man kan göra mediciner billigare i världen. Bland annat rekommenderades världens regeringar att oftare åsidosätta patentskyddet så att konkurrerande bolag ska kunna producera lågkostnadsversioner av livsviktiga läkemedel. Åtgärden kan användas när det finns allvarliga hot mot folkhälsan, vilket fastställs i Doha-deklarationen.

Men enligt Oxfam har FN:s arbete med rapporten bromsats av länder som USA, Schweiz, Tyskland, Storbritannien och Japan. Påtryckningar har försenat FN:s arbete, som fortfarande inte bemött rapportens rekommendationer.

Trycket har också hindrat utvecklingsländernas försök till diskussioner om rapporten med Världshälsoorganisationen (WHO) menar Oxfam. Enligt hjälporganisationen prioriterar länderna läkemedelsindustrins intressen.

– Miljontals människor blir nekade läkemedel på ett onödigt och skamligt sätt. Detta på grund av de uppblåsta priserna som läkemedelsindustrin sätter. Läkemedelsföretag bör inte längre få lov att fatta besluten när det handlar om människors hälsa. Regeringar och FN måste sätta människors liv framför företagsvinster, säger Oxfams internationella vd Winnie Byanyima, i ett pressmeddelande.

En av tre människor i världen saknar tillgång till viktiga läkemedel och varje år hamnar 100 miljoner människor i fattigdom på grund av kostnader för vård, uppger Oxfam.

Oxfam vill att FN:s generalsekreterare ska prioritera frågan om medicinpriser under 2018.

TT"

"Fakta. Rapporten

FN:s generalsekreterare Ban Ki-Moon etablerade 2015 FN:s expertpanel om läkemedelstillgång (HLP). Ett år senare släppte HLP en rapport som bland annat rekommenderade följande:
Regeringar och den privata sektorn måste respektera Doha-deklarationen, som slår fast att länder och dess företag vid hot mot folkhälsan har rätt att köpa och tillverka billiga kopior av patenterade läkemedel.

Den biomedicinska industrin bör införa nya modeller för att finansiera och belöna forskning som leder till medicinsk teknologi som människor har råd med.

Regeringar bör kräva att hälsoteknikföretag redovisar kostnader för utveckling, produktion, marknadsföring och distribution, med mera, i detaljerad indelning, inklusive eventuellt statligt ekonomiskt stöd. "

DN LÖRDAG 23 SEPTEMBER 2017

" Förre chefen vill förändra Riksbanken

Riksbanken behöver ingen direktion såsom man har i dag, menar tidigare riksbankschefen Lars Heikensten. Det räcker med en riksbankschef och två vice riksbankschefer samt en kommitté som fattar räntebesluten.

Snart ska det komma beslut om vem som blir ny riksbankschef. Men hela frågan om ledningens sammansättning borde diskuteras av den parlamentariska utredning om Riksbanken som just har påbörjats , anser Lars Heikensten.

Han var själv riksbankschef 2003–2005 och dessförinnan vice riksbankschef från 1995 och framåt.
– Jag har arbetat vid Riksbanken både när den har haft en direktion på sex personer som i dag och när det enbart fanns två vice riksbankschefer. Min erfarenhet är att en mindre ledningsgrupp är effektivare, säger Lars Heikensten.

Därför borde man återgå till att enbart ha två vice riksbankschefer, med ansvar för penningpolitik respektive finansiell stabilitet, framhåller han. Tillsammans med riksbankschefen skulle de utgöra ledningsgrupp för Riksbanken. Då skulle det också bli lättare för Riksbanken att tala med en röst utåt än vad det är nu med sex direktionsledamöter.

– Vid räntebesluten är det däremot bra om fler röster får komma fram. Där kan man ha en beslutande kommitté där det också finns tre-fyra personer med akademisk bakgrund eller lång erfarenhet. En förebild kan vara Bank of England.
Lars Heikensten ser även behov av andra förändringar. Han menar att Riksbanken borde ha en mer flexibel syn på inflationsmålet och vara beredd att acceptera avvikelser, när detta kan motiveras.

– Vill man vid någon tidpunkt vänta med att uppnå målet - för att det är viktigare att motverka finansiella obalanser - så ska man vara fri att göra det. Men då får man vara tydlig med sina argument.

Det finns kostnader med en högre ränta som då också måste vägas in, poängterar Lars Heikensten. Men en lärdom av finanskrisen är att centralbanker behöver ha bättre uppsikt över den finansiella stabiliteten och vara beredda att använda räntan som verktyg.
– Jag uppfattar det som att Riksbanken redan har det mandatet. Men ansvaret för den finansiella stabiliteten behöver preciseras behöver preciseras bättre, betonar Lars Heikensten.

Han förespråkar att Riksbankens ledning ska komma till riksdagen två gånger om året för att ge sin syn på den finansiella stabiliteten – och då även kunna ställas till svars. Det skulle öppna för en diskussion som i dag inte förs tillräckligt mycket.

Däremot ser Lars Heikensten ingen anledning att ändra på inflationsmålet. Att sätta upp ett sysselsättningsmål vid sidan om skulle, enligt honom, skapa förvirring om vad Riksbanken prioriterar. Man försöker ändå främja sysselsättningen så långt det är möjligt.
– Men det skulle inte vara något problem om riksdagen fastställer inflationsmålet, i ställer för att Riksbanken gör det, säger förre riksbankschefen.

johan.schuck@dn.se "

"Fakta. Lars Heikensten
Vd för Nobelstiftelsen sedan 2011.
Ledamot i Europeiska revisionsrätten 2006–2011.
Riksbankschef 2003–2005.
Vice riksbankschef 1995–2003.
Född 1950."

DN LÖRDAG 23 SEPTEMBER 2017

"Toppmodern NKS-byggnad blir 300 miljoner dyrare

På måndag får Karolinska och Stockholms läns landsting överta nyckeln till forskningsbyggnaden Bioclinicum. Den toppmoderna byggnaden som ingår i NKS-projektet blir 300 miljoner kronor dyrare än beräknat.

Det luktar nytt i de ljusa lokalerna. Möblerna, fåtöljer beställda från Italien, är fortfarande inklädda i plast, ett fåtal dagar innan forskningsbyggnaden Bioclinicum ska invigas under högtidliga former av bland andra sjukhusdirektör Melvin Samsom.

Forskningsbyggnaden som ingår i NKS-projektet, ska samla 800 forskare från KI, Karolinska och KTH. Här ska även Karolinska universitetssjukhuset rent fysiskt bindas med KI, genom en luftbro som ännu bara är synlig genom en plywoodskiva i väggen på KI:s forskningsbyggnad Biomedicum mittemot.

– På det här sättet kan vi bilda ett kluster så att vi samlar ihop en stor del av forskningsverksamheten i detta hus. Här kommer också att finnas ett centrum med forskning kopplad till medicinteknik, cancerforskning och forskning på life science-området, säger Peter Carpelan (M), landstingsråd med ansvar för forskning.
– Förhoppningen är att Sverige ska ligga i framkant på life science-området, säger Peter Carpelan.

Men byggnaden dras både med förseningar och fördyringar. Byggnaden som budgeterats till 2,1 miljarder kronor kommer i stället att kosta 2,4 miljarder kronor. För kostnadsökningarna har det tecknats fyra olika tilläggsavtal. Som DN berättat ingår 170 tilläggsavtal i NKS-projektet, för sena beställningar och ombyggnationer på sammanlagt 1,64 miljarder kronor. Dessa utförs av projektbolaget Swedish Hospital Partners, SHP.

– Huset är klart tre månader senare än planerat. Det beror bland annat på att det blev bestämt i ett sent skede att det ska bedrivas klinisk forskning på patienter, vilket kräver anpassning av lokalerna, säger Paul Lindquist (M), landstingsråd med ansvar för fastighetsfrågor. Dessutom överklagades en upphandling av labbutrustning. Anpassning av lokalerna har kostat 90 miljoner kronor varav 15 miljoner kronor är en avgift för förseningen. Enbart för inredning av forskningsmiljöerna, som gjordes i ett sent skede, har det tillkommit kostnader på 181 miljoner kronor, som ligger i ett tilläggsavtal.

– Det har att göra med att man ville bestämma inredningen i ett senare skede, när man visste vilken forskning som skulle flytta in, säger Paul Lindquist.
– Man kan säga att vi köpte en bil utan takbox, och så köpte vi takboxen efteråt för att inte köpa fel takbox, säger Paul Lindquist.
Är det ett bra sätt att planera?

– KI visste inte 2010 vilken forskning som skulle flytta in. Därför var det helt rätt att vänta, säger Paul Lindquist.

anna.gustafsson@dn.se "

DN LÖRDAG 23 SEPTEMBER 2017

"Det här vet vi om D-vitamin

Trötthet, depression, cancer, förkylning och hjärt-kärlsjukdomar. Det finns nästan ingenting som D-vitamin inte har påståtts bota. Men vad säger forskningen? DN:s medicinreporter Amina Manzoor går igenom vad vi faktiskt vet om detta ”solljusvitamin”
Vad gör D-vitamin i kroppen?

1. Det är ett fettlösligt vitamin som är viktigt för kalkbalansen i skelett och tänder. Barn som har långvarit brist kan få rakit, engelska sjukan. Då blir skelettet mjukt och missformat. När vuxna har D-vitaminbrist under en längre tid kan de drabbas av osteomalaci, benuppmjukning. Kroppen kan inte tillverka D-vitamin själv, utan det bildas i huden när den utsätts för solljus. Det finns också i viss typ av mat. Solen är den viktigaste D-vitaminkällan under sommaren, men ljuset på våra breddgrader är för svagt under vinterhalvåret för att bilda vitaminet. Det kan dock lagras i kroppen och därför kan överskott från sommaren räcka en del av vintern. Men det är inte tillräckligt och Livsmedelsverket rekommenderar därför oss att äta D-vitaminrika livsmedel som fisk, särskilt fet fisk, berikade mjölkprodukter, kött och ägg.

Får vi i oss tillräckligt?
2. Det finns nog inget generellt svar på den frågan. Det är svårt att få i sig rekommenderad daglig dos enbart genom maten, men det är osäkert om svenskarna generellt har brist eftersom det saknas studier. Enligt Livsmedelsverket finns det däremot grupper där D-vitamin-nivåerna i blodet är för låga. Därför bör till exempel alla barn under två år få 10 mikrogram vitamin D3 i form av D-droppar varje dag. Barn med mörk hudfärg, som inte äter fisk eller som inte vistas utomhus rekommenderas att fortsätta med D-droppar till åtminstone femårsåldern. Även helvegetarianer, äldre över 75 år, äldre som inte är så mycket utomhus, kvinnor med heltäckande klädsel eller gravida som inte äter D-vitaminberikade livsmedel kan behöva vitamintabletter.

Andra länder vill att fler ska äta D-vitamintabletter. Till exempel rekommenderar Finland att barn under 18 år ska äta D-vitamintabletter. Norge tycker att barn ska äta tillskott upp till sex års ålder, men efter ett års ålder bara under vintermånaderna. De danska råden liknar de svenska.

För mycket D-vitamin är inte heller bra. EU:s livsmedelsmyndighet, EFSA, vill inte att vuxna ska få i sig mer än 100 mikrogram per dag. Det går inte att få i sig så mycket via maten eller solen, men den som äter flera olika kosttillskott som innehåller D-vitamin kan nå upp till gränsen. För mycket D-vitamin kan leda till bland annat för höga nivåer av kalcium i blodet och njursvikt. Förra året fick till exempel flera danska barn läggas in på sjukhus efter att de fått ekologiska D-vitamindroppar som innehöll 75 gånger för hög halt.

Varför pratas det så mycket om D-vitamin?
3 Låga nivåer av D-vitamin har kopplats till en ökad risk för en rad sjukdomar och tillstånd, som depression, cancer, diabetes och sämre lungkapacitet. Men de första studierna som visade en koppling mellan höga nivåer av D-vitamin och hälsofördelar var gjorda på ett sådant sätt att de bara kan visa ett samband i tid. Det kan alltså vara något annat som ligger bakom. Människor som äter kosttillskott kan ha en mer hälsosam livsstil än andra. De kanske röker mindre, tränar mer och äter bättre. De som har låga nivåer av D-vitamin kanske redan är

sjuka och är därför utomhus mer sällan. Dessutom är det osäkert om sättet att mäta D-vitamin ger en korrekt bild av effekterna i kroppen.

Vad säger studierna?
4. För att kunna säga något med större säkerhet krävs studier där hälften av studiedeltagarna slumpas till att få D-vitamintabletter och den andra hälften får placebo, en overksam behandling. För att få bästa resultat vet varken behandlande läkare eller patienterna själva vem som får placebo och vem som får D-vitamin.

När sådana studier har gjorts har hälsofördelarna med D-vitamin hos friska sällan kunnat bekräftas. En stor sammanställning från 2014 gick igenom sambandet mellan D-vitamin och 137 olika diagnoser, så som hjärt-kärlsjukdomar, cancer och infektioner. Studien kunde inte bekräfta att D-vitamin har någon effekt för de allra flesta diagnoser. Möjligen kan D-vitamin minska risken för låg födelsevikt, förbättra blodvärden, minska risken för karies hos barn och hjälpa njursjuka som behöver dialys. Andra studier har gett liknande resultat.

I våras fick därför en metaanalys av ett större antal studier stort genomslag då den signalerade att tillskott av D-vitamin minskade risken för att insjukna i influensa och förkylning. Äntligen, verkade vissa forskare och entusiaster tycka. Men personerna i studien som fick bäst effekt hade D-vitaminbrist och därför går det inte att applicera resultaten på personer utan brist. Skillnaderna mellan grupperna var inte heller särskilt stora. I gruppen som fick kosttillskott insjuknade 40,3 procent i en luftvägsinfektion. I gruppen som inte fick extra D-vitamin insjuknade 42,2 procent. Forskare som kommenterade studien tyckte inte att resultaten var övertygande för att börja behandla allmänheten i förebyggande syfte.

D-vitamin verkar inte heller göra barn mindre förkylda enligt en ny studie. Alla barnen i studien fick tillskott av D-vitamin under vintermånaderna, men hälften fick en mycket högre dos. I båda grupperna hade barnen i snitt en laboratoriebekräftad förkylning under perioden. Färre barn i gruppen som fick höga doser D-vitamin fick förvisso influensa, men det var totalt väldigt få fall. Forskarnas tycker inte att resultaten ger stöd för att rutinmässigt rekommendera höga D-vitamindoser till barn för att minska risken för förkylning.
Inte heller har D-vitamin kunnat visa minska risken för hjärt-kärlsjukdomar, cancer eller fallolyckor.

Betyder det att frågan är avgjord?
5. Nej, alla är inte övertygade. Tillskottsförespråkarna menar till exempel att det har varit för låga nivåer av D-vitamin i studierna för att kunna ge effekt. Den amerikanska hälsomyndigheten, NIH, har därför finansierat en stor studie som förhoppningsvis ska kunna ge tydligare besked om det finns klara hälsovinster med D-vitamintillskott för redan friska människor. Nästan 26 000 personer har fått äta antingen D-vitamintabletter, omega-3 eller placebo i snitt fem år. Resultat förväntas någon gång under nästa år. Kanske kan vi då få ett svar på om extra D-vitamin gör någon verklig nytta.

Men än så länge finns det alltså inga övertygande bevis för att den som inte lider av dokumenterad D-vitaminbrist eller av någon annan anledning rekommenderas extra vitamin D att lägga pengarna på kosttillskott.

amina.manzoor@dn.se "

DN LÖRDAG 23 SEPTEMBER 2017

"Vuxna smaker utan alkohol

Ökande efterfrågan på alkoholfritt gör att Gbg soda satsar på hantverksläsk.

Vin, öl, cider – med eller utan alkohol? Det alkoholfria alternativet har blivit en självklarhet. På Systembolaget, som vid sidan om det ekologiska sortimentet också satsat hårt på alkoholfritt, finns i dag 30 alkoholfria viner och nästan lika många ölsorter. Samtidigt har det vid sidan om de avalkoholiserade dryckerna vuxit fram en småskalig hantverkskultur som enbart fokuserar på att göra alkoholfria drycker snarare än ”alternativ”.

– När jag jobbade på Rådanäs bryggeri fick jag alltid frågan om vi hade något alkoholfritt. Där såddes ett frö om att försöka göra ”alternativet” till förstavalet, säger Nils Sörlin som tillsammans med Simon Svensson driver Gbg soda.

Tidigare i år lanserade de sina första drycker: Ginger ale och India pale soda. Den första tänkt som en matdryck snarare än drinkmixer, och den andra som en smakrik ölläsk med tydlig humlekaraktär. I alkoholhaltiga drycker är det just alkoholen som är en viktig smakbärare, här har den ersatts med en försiktig mängd socker för att få vuxnare smakprofil.

– Första satsen av India pale soda blev inte så bra. Vi gjorde om receptet flera gånger för att få rätt balans mellan humlebeskan och sötman. Målet är att behålla så mycket smak det bara går utan att det blir för sött, förklarar Nils Sörlin.

Vi dricker allt mindre alkohol i Sverige, det märks tydligt bland yngre. Enligt CAN, Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning, har tonåringars drickande halverats på tio år. Anledningarna är många; attitydförändringar, hälsomedvetenhet och nya sociala vanor räknas till de viktigaste. Men även bland äldre efterfrågas alkoholfritt i allt fler sammanhang. En utveckling grundarna av Ggb soda följer med stort intresse.

– Den alkoholfria trenden är ju hur stor som helst, framför allt hos den kommande generationen. Jag tror att sociala medier har betytt mycket genom att erbjuda andra sätt att umgås än att dricka. Ungdomar i dag är ointresserade av att tappa kontrollen, resonerar Nils Sörlin och betonar samtidigt Systembolagets påverkan genom det prioriterade alkoholfria sortimentet.

– Utan en lansering i det fasta sortimentet skulle vi få svårt att överleva. Nu kan vi fokusera på hantverket i stället för att sälja. Just nu gör vi en julmust och en alkoholfri sour-serie som vi hoppas kunna lansera senare i år.

Fördelarna med att vara läsktillverkare framför bryggare är många. För även om det är resurskrävande att sälja sina produkter till livsmedelsbutiker är marknaden och publiken betydligt större utanför Systembolaget. Butikerna är öppna dygnet runt och vem som helst kan handla. Antagligen kommer vi att se samma förändring på läskhyllorna som för folkölen. Fler hantverksmässigt framställda produkter från mindre aktörer som sätter smaken främst.

Alf Tumble mat@dn.se "

DN SÖNDAG 24 SEPTEMBER 2017

”Vi ställer oss bakom att trappa ner ränteavdragen”

"Vi är beredda att ställa oss bakom en nedtrappning av ränteavdragen. Men för att värna förutsägbarhet och trygghet i boendet bör nedtrappningen ske med en liten del varje år. Tidshorisonten bör vara 20–30 år. Ett villkor är att intäkterna från ett minskat ränteavdrag oavkortat går till hushållen, skriver KD:s Ebba Busch Thor och Jakob Forssmed.

Det bör finnas goda förutsättningar för alla att kunna ordna en trygg bostad för sig och sin familj. Många vill äga sin bostad och vi vill stödja hushållen i den strävan. Samtidigt måste ordning och reda råda i hushållens och statens finanser så att inte stora samhällsekonomiska risker uppstår.

I dag har vi en stor – och för ekonomin riskfylld – skulduppbyggnad hos hushållen. Samtidigt kan många hushåll med stabila inkomster inte komma in på den ägda bostadsmarknaden, utan hänvisas till dyra hyresrätter. Hushållens skulder har vuxit i betydligt snabbare takt än inkomsterna de senaste decennierna, trots en mycket stark disponibel inkomst-förstärkning. I kombination med en stor, och ökande, andel rörliga lån har detta gjort hushållen känsliga för ränteförändringar, vilket kan få påtagliga följdeffekter i samhällsekonomin.

Orsakerna till lånetillväxten är många. En huvudorsak är ett lågt bostadsutbud under lång tid. Men också kraftigt sjunkande räntekostnader, ett ökat intresse för ägt boende, urbanisering och befolkningstillväxt har varit bidragande.

Det krävs reformer för att dämpa drivkrafter att låna och därmed minska hushållens – och ekonomins – sårbarhet framöver. Vi har krävt ändrade regler så att det inte ska vara lönsamt för banker att erbjuda mängdrabatt vid bolån. Vi har också föreslagit amorteringskrav riktade mot bankernas samlade bolånestock för att gynna amortering, samt ändrade regler så att bundna bolån blir mer attraktiva. Att långsamt trappa ner ränteavdragen är ytterligare en åtgärd som vi, under vissa förutsättningar, nu är beredda att ställa oss bakom.

Sveriges avdragssystem för räntor är sprunget ur en tid av höga räntor och höga marginalskatter. Under 1970- och 1980-talet var avdraget i snitt 50 procent. Vid skattereformen på 90-talet sänktes ränteavdraget snabbt, till följd av stigande kostnader för staten, men ränteavdraget har fortsatt att bidra till högre bostadspriser och därmed hushållsskulder.

De senaste fem åren har statens inkomster per år i snitt försvagats med 22 miljarder kronor av ränteavdraget. Men med en bolånestock som vuxit till explosionsartat riskerar denna summa att öka kraftigt med normaliserade räntor. Det riskerar att tränga ut angelägna satsningar eller tvinga fram skattehöjningar.

IMF, EU-kommissionen, Finansinspektionen och Riksbanken har ihärdigt påpekat riskerna med att behålla ränteavdraget och rekommenderat att det avskaffas. Flera länder som upplevt baksidorna med en bostadsprisnedgång, som Nederländerna och Danmark, har påbörjat en sänkning av sina ränteavdrag.

Ränteavdraget är därtill ett slags subvention till bankerna som förstorat deras utlåning, på vilken de sedan finanskrisen kraftigt ökat sina marginaler.

Samtidigt finns skäl som talar för att behålla ränteavdraget: en avtrappning förändrar de förutsättningar som gällde vid köpet av bostaden. Därtill har det spelat stor roll för hushåll utan stora tillgångar att kunna äga sitt boende.

Tidpunkten att påbörja en nedtrappning är dock relativt god i dagens räntemiljö. På 90-talet var ränteutgifterna cirka 100 000 kronor per miljon i lån. I dag kostar samma lån 15 000 kronor per år. Dessutom har den förväntade långsiktiga räntenivån i ekonomin sänkts.

Detta talar sammantaget för att en nedtrappning av ränteavdraget för bostadslån bör ske. Kristdemokraternas partistyrelse kommer därför föreslå Rikstinget att arbeta för en långsam nedtrappning. Det är också rimligt att sänka taket för fullt ränteavdrag från dagens 100 000 kronor.

För att värna förutsägbarhet och trygghet i boendet bör nedtrappningen ske med en liten del varje år. Tidshorisonten bör vara 20-30 år. Detta kan enligt vår uppfattning emellertid enbart komma ifråga om intäkterna från ett minskat ränteavdrag oavkortat går tillbaka till hushållen. Detta bör företrädesvis ske genom sänkt skatt på inkomst av tjänst, men också med riktat stöd till barnfamiljer, då vi vet att barnfamiljer runt storstäder annars riskerar att drabbas hårdare. Sammantaget ger detta hushåll som påverkas av sänkt ränteavdrag fortsatt stabila förutsättningar. Det är viktigt både för hushållens trygghet och för att hushållen även fortsättningsvis kommer stå för en stor andel av bostadsinvesteringarna.

En långsam nedtrappning av ränteavdraget ökar värdet av sparande och amortering, och minskar skulduppbyggnad. Vilket över tid minskar riskerna i ekonomin och för hushållen.

Samtidigt behövs insatser, inte minst för att värna social rörlighet och hålla tillbaka klyftor, för att göra det möjligt för fler hushåll utan stort kapital, men med stabila inkomster, att ta sig in på den ägda bostadsmarknaden. Krav på kontantinsats och amorteringskrav har höjt redan höga trösklar. Dagens bostadsmarknad riskerar att skapa fattigdomsfällor: hushåll med stabila, men något lägre inkomster, eller för lite kapital, hänvisas till dyra, nyproducerade hyresrätter, som över tid är ett väsentligt dyrare boende.

Hyresrätten behövs för en välfungerande bostads- och arbetsmarknad. Men för den som etablerat sig på arbetsmarknaden och har stabila inkomster är det ofta lämpligare med ett eget ägt boende med lägre kostnader via egenförvaltning och oftast ökat värde.

Vid en internationell jämförelse har Sverige låga ambitioner vad gäller social bostadspolitik. Det offentliga bör därför i ökad utsträckning ta ansvar för att det blir möjligt för hushåll som har lägre, men fasta inkomster att kunna äga sin bostad. I samband med att en avveckling av ränteavdragen inleds, bör ett stöd till kapitalinsats utredas och införas till hushåll som står utanför bostadsägandet. Ett startlån enligt norsk förebild kan stå modell där staten kan bistå med en del av kapitalinsatsen, förutsatt att hushållet klarar bankens krav på bottenlån. Således krävs en strikt kreditprövning och att lånet ska återbetalas med ränta så att stödet inte bidrar till riskuppbyggnad eller stimulerar osunt låntagande. Därtill bör modeller där hushåll till en början hyr och sedan succesivt köper en bostad utarbetas. Därutöver bör bostadsbidraget höjas och subventionerat bosparande prövas. För att öka rörligheten bör också en statsfinansiellt neutral modell införas där reavinstbeskattningen tas ut först vid exit från den ägda bostadsmarknaden.

Vår bedömning är att hushåll som behöver komma in på bostadsmarknaden inte påverkas särskilt mycket av en nedtrappning av ränteavdraget. Om ränteavdraget sänks bör också prisutvecklingen dämpas.

En bred överenskommelse om avtrappade ränteavdrag skulle dock möjliggöra för Finansinspektionen att lätta på restriktioner som i dag hindrar hushåll att komma in på ägd bostadsmarknad.

Vi är beredda till samtal för att få på plats en blocköverskridande överenskommelse om sänkta ränteavdrag, förutsatt att hushållen kompenseras och att reformer som ökar förutsättningarna för fler att äga sitt boende samtidigt genomförs.

Ebba Busch Thor, partiledare Kristdemokraterna
Jakob Forssmed, ekonomiskpolitisk talesperson Kristdemokraterna "

DN SÖNDAG 24 SEPTEMBER 2017

"USA-fartyget som svenska flottan ska försöka träffa

I militärövningen Aurora spelas det ”sänka skepp” i stor skala. Den svenska marinen ska stoppa den amerikanska robotjagaren Oscar Austin. Fartyget ska vara motståndare under en fientlig landstigning på Sörmlandskusten.

Fram till i onsdags var den 155 meter långa robotjagaren USS Oscar Austin på ett normalt vänskapsbesök i Stockholm. Det grå fartyget låg förtöjt på Strömmen medan besättningen på 300 personer gick i land i omgångar, tittade på staden och köpte souvenirer.

Men de kommande dagarna har den amerikanska jagaren en helt annan roll – som fiende under den svenska försvarsmaktsövningen Aurora 17. Fartyget ska understödja och skydda en övningsfiende som landstiger mellan Vagnhärad och Oxelösund under måndag–tisdag.
– Jagaren ingår på motståndarsidan och ska bekämpas av den svenska marinen – om det går, säger övningsledaren generalmajor Bengt Andersson.

Det är inte säkert att det lyckas. När DN kommer ombord visar det sig att USS Oscar Austin är ett välutrustat fartyg med hög stridsberedskap och full vapenlast.

Den svenske marinchefen Jens Nykvist förklarar att fördelen med det amerikanska fartyget är man inte – som i andra övningar – behöver avdela egna fartyg för att spela fiende. Nu kan alla svenska korvetter som ingår i Aurora sättas in i försvarsstriden.
Det är något som Oscar Austins fartygschef Janice Smith ser fram emot.

– Vi ska ju hjälpa den svenska flottan att bli bättre rent generellt. Och en del av detta är att de ska försöka hitta och stoppa oss från att komma igenom.

Hur känns det att få hela svenska flottan emot sig?
– Jag tror det kommer att bli roligt, säger hon och småskrattar.
Hon har varit fartygschef i 17 månader. Oscar Austin ingår i USA:s sjätte flotta för Europa och Afrika och har haft flera uppdrag. Senast har fartyget varit aktivt i Svarta havet, Medelhavet och Norska havet. Tjänsten har slitit hårt på fartygets yttre, i höst ska det in på varv för renovering.

Fartygsklassen, Arleigh Burke, är uppkallad efter en svenskättad amerikansk flottchef. USA:s flotta har i dag 63 jagare av den typen. De är specialiserade på ubåtsjakt och har ubåtsjaktshelikopter ombord. Men fartygsskrovet rymmer också en avsevärd offensiv kapacitet. Under luckor på fördäck finns 36 robotsilor med bland annat kryssningsrobotar.

Oscar Austin har stävnumret 79. Ett systerfartyg med nummer 78, USS Porter, var en av de två jagare som sköt kryssningsmissiler mot Syrien den 7 april i år. Målet var en syrisk flygbas och det var en vedergällning för en attack med kemiska vapen.

Den överraskande ordern om attacken gavs av den nye överbefälhavaren i Vita huset: Donald Trump.
– Under flera år har vår uppgift varit att återkommande visa amerikansk närvaro i olika områden. Nu kan vi i vilket ögonblick som helst få order att agera. Den där robotavfyringen kunde lika gärna ha genomförts av det här fartyget, reflekterar fänriken Lawrence Wilson. För svenska marinen blir uppgiften att hitta fartyget och försöka träffa det. Det sker med simulerade skott, inte riktiga.

Men det kan bli en svår uppgift. Jagaren har en rad olika vapensystem som ska skjuta ner anfallande flyg och robotar. Självförtroendet ombord är stort och man nämner att ett systerfartyg utanför Jemen lyckades avvärja en attack där flera kryssningsrobotar sköts mot jagaren.

Några kritiker av övningen Aurora 17 har gjort gällande att USA under den kan föra in kärnvapen i Sverige. Men när en svensk besökare frågar om det finns kärnvapen ombord på Oscar Austin så väcker det äkta förvåning och ett spontant svar:
– Nej, nej. Inte på den här typen av fartyg.

mikael.holmstrom@dn.se "

"Fakta. Aurora 17

Aurora är Sveriges största försvarsövning sedan 1993.
Den genomförs den 11–29 september. 21 500 militärer och 40 civila myndigheter deltar.

Syftet är att stärka och öva Sveriges försvar i ett allt sämre säkerhetsläge.

19 500 svenska militärer deltar jämsides med 2 000 från USA, Finland, Frankrike, Estland, Lettland, Litauen, Danmark och Norge.
Försvarsdag på söndagen

På Gärdet visar Försvarsmakten mellan klockan 11 och 16 på söndagen upp sig för allmänheten. På programmet finns bland annat luftlandsättning med helikopter, överflygning av Gripen och uppvisning med Stridsfordon 90. Även frivilliga försvarsorganisationer och civila myndigheter inom totalförsvaret deltar. "

DN SÖNDAG 24 SEPTEMBER 2017

" Ny satsning ska sätta stopp för svartjobben på byggplatserna

På villatomten i västra Stockholm arbetar romska stensättare som bor i tält och vars fruar tigger. Några kvarter därifrån sliter ukrainska byggnadsarbetare för 30 kronor i timmen utan att följa skyddslagarna. DN var med när arbetsmarknadsministern följde med på inspektionsrunda för att motverka de växande svart-jobben.

En grupp minibussar och personbilar kör sakta genom villaområdet. Bilarna stannar till och ett tiotal personer i reflexvästar hastar ut. Villan omringas och två polska byggarbetare ombeds ta fram sina legitimationer. Samtidigt ser gränspolisen till att ingen smiter iväg, men låter bli att gå in huset trots att vi skymtar två ytterligare personer på balkongen en trappa upp. När tillslaget är klart stängs bygget på grund av dålig säkerhet. För entreprenören väntar en rejäl sanktionsavgift.

Insatsen är en del i en ny satsning på myndighetssamverkan för att komma åt svartjobb, skattefusk och människohandel. Sammanlagt 13 myndigheter ingår i gruppen och det finns fem särskilda team runt om i landet som åker ut och gör tillslag på fuskmisstänkta arbetsplatser. Bygg- och transportbranscherna upptar den mesta av tiden.

Den här gråkalla förmiddagen rör vi oss i västra Stockholm. Vi hinner med tre villor före lunch och det blir napp varje gång.
– Om vi ser på villor och småbyggen är det så här det ser ut. De här problemen har växt explosionsartat de senaste fem, sex åren, säger Mikael Roos, inspektör på Arbetsmiljöverket och teamledare för en av insatsgrupperna i Stockholm.

Det finns ingen officiell sammanställning av hur stor omfattning fusket har. Men enligt Mikael Roos är det så utbrett att det går att göra tillslag i stort sett var som helst.
– Vi kan ärligt säga att om vi rotar ordentligt så finns det inte ett bygge som klarar sig. Även på stora byggen med välkända entreprenörer som tror sig ha järnkoll så hittar vi folk som det sannolikt är fusk med, säger han.

Utanför den andra villan vi besöker hittar vi tre arbetare från Rumänien. De har gjort ett stensättningsarbete och säger själva att de bussas dit varje morgon och hämtas framåt kvällen. De bor i ett tältläger i Högdalen och jobbar medan deras fruar är ute och tigger. Insatsteamet konstaterar att jobbet utförs av en känd entreprenör i asfaltsbranschen. Han kommer att få efterräkningar längre fram men tills vidare får de tre romska arbetarna jobba vidare.

– Det är tyvärr så här det ofta ser ut. Det här handlar ofta om människor i en svag situation som utnyttjas hänsynslöst på svensk arbetsmarknad. Det här är människor som bor i tält. Samtidigt som deras kvinnor sitter och tigger försöker de lägga sten för att få ihop till uppehället, säger Mikael Roos.

Arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S) deltar i början av den här dagens tillslag. Regeringen har sedan tidigare satsat pengar på att stärka samverkan mellan myndigheterna för att komma åt fusk, och lägger ytterligare 18 miljoner kronor till Arbetsmiljöverket i höstbudgeten för att stärka arbetet mot osund konkurrens, som det kallas.

– Det är roligt att se att de prioriteringar som vi har gjort fungerar, säger Ylva Johansson medan arbetsmiljöinspektörerna utverkar förbud mot det intilliggande bygget att fortsätta.

Hon pekar på att regeringen genomfört fler åtgärder för att komma åt fusket, som till exempel krav på personalliggare på byggen och utökade resurser till Skatteverket.
– Så här får man hålla på – tegelsten för tegelsten för att försöka bygga en mur mot utnyttjande av människor, och i förlängningen även mot osund konkurrens mot seriösa företag. Det här har gett bra effekt hittills även om man inte ska tro att det finns en lösning som löser allt, säger Ylva Johansson.

18 miljoner kronor låter inte så mycket?
– Det är jättemycket pengar i det här sammanhanget, säger Ylva Johansson.

Regeringens insatser är i första hand inriktade på arbetsgivarna och att hitta illegal arbetskraft. Personerna som beställer jobben klarar sig oftast utan sanktioner.

– Som privatperson har man ett ansvar att ta reda vad det är för företag man anlitar. Men vi har inga förslag på att kriminalisera individen. Däremot tror jag att man själv måste fundera på när man köper en tjänst om det här är ett rimligt pris, säger Ylva Johansson.
Det tredje huset vi besöker genomgår en totalrenovering och kommer att bli en praktvilla med slående utsikt över Mälaren när jobbet är klart. Inspektörerna slår ner på punkt efter punkt när det gäller arbetsmiljökraven och beslutar tämligen omgående om att stänga bygget.

Två av byggarbetarna är från Polen och har alla papper i ordning men fyra andra är från Ukraina och vistas här illegalt. Gränspolisen tar hand om dem. De kommer att sättas i förvar i väntan på avvisning. Enligt teamledaren Mikael Roos är det vanligt att de hittar medborgare från de gamla Sovjetrepublikerna på svenska byggen eftersom de accepterar låga löner. Ukrainarna som hittades vid den här villan tjänade cirka 30 kronor i timmen.

– Det är klart att de skulle vilja ha mer men om de ställer sådana krav så får de inget jobb. De har accepterat det för att det är bättre än att inte ha något jobb alls. Och jämfört med vad de har hemma så är det fantastiskt bra, säger Mikael Roos.

För de svenska myndigheterna är det här ett rutinuppdrag som kommer att upprepas gång på gång. För de ukrainska byggarbetarna innebär det att deras försörjning är borta.
– Det finns en otroligt stor och tragisk baksida med det här. Samtidigt måste vi jobba för att de här människorna ska få rätt förutsättningar och avtalsmässiga löner. I slutändan slår det här också mot vårt eget system när färre och färre betalar skatt, säger Mikael Roos och fortsätter:
– Det är svårt att leda i bevis att det handlar om människohandel när människorna själva inte anser sig vara illa behandlade, säger Mikael Roos.

Dagens tillslag har riktats mot små arbetsplatser. Mikael Roos berättar att tillslag mot större byggen brukar leda till att människor flyr åt alla håll när de inser vad som är på gång. Bakom verksamheten finns ofta multikriminella som ägnar föga omsorg om personalen.

– Vi har fått veta att folk som skadats på byggen smugglats ut ur landet. Man bär ombord dem på färjan och så får de åka hem. De får inte ens sjukvård här, säger Mikael Roos.

hans.olsson@dn.se "

"Fakta. Samverkan mellan svenska myndigheter
Arbetsmiljöverket får 18 miljoner kronor i höstbudgeten för att stärka myndigheternas arbete mot osund konkurrens. Uppdraget är att förbättra myndigheternas gemensamma tillsyn.

Bakgrunden är att företag som medvetet fuskar ofta bryter mot flera olika lagar och regler. Det kan handla om till exempel brott mot arbetsmiljölagen, skattelagstiftningen, utlänningslagen samt bedrägerier och arbetskraftsexploatering.

Olika myndigheter har olika uppdrag och ansvarsområden när det gäller att bekämpa de här brotten. Därför konstaterar regeringen att en god samverkan är avgörande för att arbetet mot osund konkurrens ska vara effektivt.

I dagsläget samverkar Arbetsmiljöverket med tolv andra myndigheter: Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Konkurrensverket, Kronofogdemyndigheten, Migrationsverket, Polisen, Skatteverket, Swedac1, Transportstyrelsen, Upphandlingsmyndigheten samt Länsstyrelsen i Stockholms län. "

DN SÖNDAG 24 SEPTEMBER 2017

"Larm: Unga tvingades till sprit- och sexfester

Barn och ungdomar på flera hvb-hem i Malmö misstänks ha blivit våldtagna, sexuellt utnyttjade, misshandlade och tvingade att delta i sprit- och drogfester hemma hos anställda vårdare, avslöjar tidningen Sydsvenskan. Malmö stad har polisanmält händelserna.

– Det var så mycket detaljer att vi kände oss tvingade att agera. Vi kunde inte vänta, säger Anna von Reis, avdelningschef på Malmö stads arbetsmarknads och socialförvaltning till tidningen.

Vittnen slår nu larm om att ungdomar på flera hem i Malmö har utsatts för grova övergrepp och tvingats in i sex-, drog- och spritfester hos anställda.

Enligt anmälan har utslagna unga flickor fotograferats under gruppvåldtäkter och på ett boende för ensamkommande flickor anklagas nattpersonalen för att ha begått sexuella övergrepp på flickorna flera gånger under året.

”Detta initierades en kväll efter att hon kommit hem påverkad av alkohol och befunnit sig i ett berusat tillstånd. Nattpersonalen ska då, enligt flickan, ha kommit in på hennes rum för att trösta henne, men i stället närmat sig fysiskt och utfört sexuella akter med henne”, skriver Sydsvenskan.

Ungdomar uppges också sälja och missbruka narkotika helt öppet på hvb-hemmen.
De utpekade hvb-hemmen ägs av samma vårdföretag – som fortfarande är verksamt i Malmö, enligt tidningen. Det är inte känt vilka andra kommuner som har barn på bolagets boenden.

Inspektionen för vård och omsorg (Ivo) har tidigare fått larm om missförhållanden från ensamkommande flickor och då konstaterat att personal vid ett av boendena ”uppträtt mindre lämpligt”. Efter de senaste uppgifterna har Ivo nu öppnat en ny utredning.

– Det som beskrivs kan karaktäriseras som övergrepp och eventuellt våldtäkt och andra brott. Uppgifterna är av väldigt allvarlig karaktär. Vi har skickat anmälan med bilder till polisen och vi har snabbt gjort en orosanmälan till socialtjänsten i Malmö, säger Joonas Terje, enhetschef på Ivo till Sydsvenskan.

Malmö stad har akutflyttat alla barn från de totalt nio boenden som kommunen har ansvar för som drivs i vårdbolagets regi.

Bolaget dementerar alla anklagelser, enligt platschefen. Men man har inlett en internutredning för att undersöka påståendena i anmälan. Bolagets policy säger att personal och intagna ungdomar inte får umgås privat.

Det utpekade bolaget har expanderat sedan flyktingkrisen 2015. Förra året var omsättningen cirka 60 miljoner och vinsten var drygt tio miljoner kronor. År 2014 var bolagets omsätttning endast ett par miljoner kronor.

katarina.lagerwall@dn.se "

"Fakta. Hvb-hem

Hem för vård eller boende för enskilda ska erbjuda ensamkommande flyktingar eller ungdomar med missbruksproblem omvårdnad dygnet runt.

Hvb-hemmen kan vara privatägda, kommunalt eller kooperativt ägda."

DN SÖNDAG 24 SEPTEMBER 2017

"Gruppen viktigare än fakta för våra åsikter

Vetenskap. Ideologisk övertygelse påverkar mer än våra handlingar. Det kan även få den smartaste matematiker att räkna fel, för att få ett svar som stämmer bättre med hennes åsikter. Men vetenskaplig nyfikenhet skyddar mot faktaresistens och polarisering.

En grupp demonstranter har gripits för våldsamt upplopp. Någon har filmat vad som hände, och du ska hjälpa rätten att avgöra vem som har rätt: polisen, som säger att demonstranterna störde den allmänna ordningen och använde våld, eller de gripna, som hävdar de bara höll en fredlig manifestation för att visa sina åsikter. Hur du bedömer filmen kan avgöras helt av vad du tror att demonstrationen handlade om.

– Människor tolkar fakta så att de passar inställningen i gruppen de tillhör, säger Dan Kahan, professor i juridik och psykologi vid Yale-universitetet i USA.

Han och hans medarbetare lät försökspersoner spela jury i liknande rättsfall. Till hälften av dem sa forskarna att demonstrationen hölls utanför en abortklinik, och att aktivisterna var emot rätten till abort. Den andra hälften fick höra att demonstranterna protesterade mot förbud mot homosexuella i den amerikanska armén utanför ett militärt värvningskontor.

Jurymedlemmar tolkade händelserna på filmen helt olika om de själva sympatiserade med demonstranternas åsikter eller inte.

– En person i abortklinikgruppen kunde argumentera för att filmen visar hur en demonstrant slår till en person på trottoaren, medan någon med samma värderingar i gruppen som fått höra att protesterna var vid ett värvningskontor var lika starkt övertygad om att demonstranten inte hade slagits, säger Dan Kahan.

För några veckor sedan var han en av talarna vid konferensen ”Knowledge resistance and how to cure it”, faktaresistens och hur vi botar det, i Stockholm, där historiker, biologer, filosofer, jurister, antropologer, psykologer, kognitionsforskare och statsvetare deltog.

– Alla här i rummet är förstås immuna mot den typ av fördomar jag pratar om, inledde Dan Kahan sin föreläsning, med tydlig ironi. Hans forskning visar att hög utbildning, god förståelse av vetenskap eller intelligens inte räcker som skydd mot att tolka världen så att den passar våra politiska uppfattningar eller värderingar, även om fakta säger något annat.

I en studie lät Dan Kahan människor lösa en svår räkneuppgift (se grafik). Om de trodde att den handlade om hur effektiv en ny hudkräm är mot utslag var de som hade bäst matematisk förmåga också bäst på att räkna rätt. Men hade de fått höra att undersökningen handlade om ifall skärpta vapenlagar leder till ökad brottslighet blev resultatet det motsatta. Trots att siffrorna var exakt desamma räknade de som var bra på matematik mer fel än andra när resultatet stred mot deras politiska övertygelse. Ju bättre deras matematiska tänkande var, desto större blev polariseringen.

– De kan ju räkna rätt. Men när det inte stämmer med uppfattningen i deras grupp kommer de att hitta en förklaring till varför det är något fel på studien. Kanske är där verkligen fel. Men då borde de märka det även när resultatet går i motsatt riktning, säger Dan Kahan.

Många av diskussionerna på konferensen handlade om hur misstro mot vetenskap sprider sig och vad vi kan göra åt det.
– Vi pratar om att vetenskapen attackeras, och hur vi ska få människor att förstå vetenskapliga bevis bättre. Men min uppfattning är att även om detta drabbar vetenskapen på många sätt så är det ett större problem, som inte har med forskningen att göra, säger Dan Kahan. Det kan helt enkelt kosta för mycket att ha en åsikt som strider mot vad andra medlemmar i min grupp anser.

– Vi måste hitta sätt att ta itu med de verkliga orsakerna. Ibland skaffar sig olika grupper olika uppfattningar i vissa frågor, och de blir så viktiga att de smälter samman med gruppens själva identitet. För människorna i gruppen blir åsikten som ett medlemsmärke, eller ett tecken på lojalitet.

Ett exempel är hur svårt det kan vara för en republikan i USA att - acceptera klimatförändringarna.

– Det är skadligt när människor förkastar fakta som kan vara avgörande för deras egen framtid. Men för individerna är det alltid mycket viktigare vad andra gruppmedlemmar tycker om dig och hur de behandlar dig än sanningen i klimatfrågan, säger Dan Kahan. Som enskild person kan du inte påverka dina utsläpp av koldioxid så mycket att det gör skillnad för världen, och din röst i valet löser inte heller klimatproblemet.

– Du behöver inte oroa dig för att ha fel om vetenskapen. Det kommer varken att skada dig eller någon du bryr dig om. Men om du gör ett misstag som påverkar din ställning i gruppen kan det bli mycket besvärligt, säger Dan Kahan.

Därför bör vi undvika att sätta människor i den sitsen.
– Om de måste välja mellan att lita på vad vetenskapen säger och att vara den de är kommer de att välja det senare, säger Dan Kahan.
God förståelse för hur forskning går till, matematisk talang och förmåga till kritsikt tänkande leder alltså till starkare och mer polariserade åsikter. Men det finns en egenskap som bryter mönstret. Dan Kahan kallar den för vetenskaplig nyfikenhet.

– Det var hoppfullt, och en överraskning för oss. De vetenskapligt nyfikna blir inte alls mer polariserade med ökad matematisk förmåga. Vetenskaplig nyfikenhet är oberoende av utbildningsnivå, samhällsklass och politisk uppfattning.

Människor i allmänhet tar främst del av nyhetsrapportering och information som stämmer överens med vad de redan tror och letar inte efter fakta som visar att deras grupp har fel.

– Men vetenskapligt nyfikna säger: Det här har jag inte sett förut, det visste jag inte, det där vill jag veta mer om. Då får de också en mer balanserad informationsdiet. Vår hypotes är att det är det som gör att de är mindre polariserade, säger Dan Kahan.

maria.gunther@dn.se "

DN SÖNDAG 24 SEPTEMBER 2017

" Förmånligt sparande trots höjd skatt

Regeringen vill höja skatten på investeringssparkonto och kapitalförsäkring. Här är en genomgång av hur sparformerna fungerar.

Regeringen föreslår i budgeten för nästa år att skatten för investeringssparkonto och kapitalförsäkring ska höjas från 2018.
I dag beskattas kapitalunderlaget, behållningen i början av året plus insättningar under året, med statslåneräntan plus 0,75 procentenheter.
Regeringen vill höja skatten till statslåneräntan plus 1 procentenhet.
Förslaget har mötts av kritik eftersom det gör de båda sparformerna mindre förmånliga än tidigare. Claes Hemberg sparekonom hos nätmäklaren Avanza reagerar på att reglerna ändras.

– Plötsligt blir det mycket dyrare och det gör att spararna inte vet vad de har att vänta sig framöver, säger han.
Men han tror inte att höjningen får dem som sparar i ISK eller Kapitalförsäkring att byta sparform.

– Däremot tror jag att de som inte har ett sådant sparande i dag kan dra sig för att öppna ett när reglerna inte går att förutse, säger han.
När ISK lanserades 2012 var det tänkt att bli ett folkligt alternativ till kapitalförsäkringarna. Under det första halvåret öppnade 125 000 personer ett sådant konto och de flesta var vana sparare.

Den stora tillströmningen av vanliga sparare till ISK kom när regeringen begränsade avdraget för privat pensionssparande och avskaffade avdraget helt 2016. Nu har nästan 1,9 miljoner svenskar ett Investeringssparkonto och det finns 3,6 miljoner kapitalförsäkringar.
ISK och Kapitalförsäkring är inte sparformer i egentlig mening. I stället fungerar de som ett skal för olika sorters sparande, som fonder

och aktier. Sparandet, som ligger innanför skalet, schablonbeskattas varje år i stället för när fondandelarna eller aktierna säljs.

Det finns flera fördelar med ISK och Kapitalförsäkring som gör det enklare att spara. En stor fördel är att man kan byta fonder och köpa och sälja aktier som man vill utan att det utlöser någon beskattning. Det gör att de som säljer aktier slipper deklarera vinster och förluster varje år.

En annan fördel är att man vet hur mycket pengar man har på kontot. Sparar man direkt i fonder gäller det att hålla reda på hur stor del som är värdeökning och räkna bort skatten.

Skatten blir fortfarande lägre än vid direktsparande i aktier eller fonder även om den föreslagna höjningen genomförs.

Till nackdelarna hör att schablonskatten tas ut oavsett om sparkapitalet ökar eller minskar i värde. Man kommer alltså inte undan skatten under dåliga börsår. Det går inte heller att kvitta vinster mot förluster. I grafiken här intill visar vi hur beskattningen fungerar för ISK och kapitalförsäkringar jämfört med att spara direkt i fonder. Där kan du se hur skatten räknas ut rent tekniskt och det är ganska krångligt.

Det här är ingenting du behöver kunna utantill. Skatteverket gör beräkningen och förtrycker schablonintäkten, som ligger till grund för skatten, i deklarationen. Skatten blir 30 procent på den förtryckta schablonintäkten och Skatteverket tar med skattebeloppet när den slutliga skatten räknas ut.
Men för att du ska kunna förstå hur skatten förändras mellan åren är det bra om du känner till den procentsats för skatten som man brukar tala om. Med hjälp av procentsatsen kan man också få en uppfattning om hur hög skatten blir innan deklarationen kommer.

Om man till exempel haft 100 000 kronor på kontot hela året multiplicerar man 100 000 med årets procentsats som är 0,00375 och får fram att skatten blir 375 kronor. Har man gjort insättningar under året blir beräkningen inte exakt eftersom man egentligen ska stämma av behållningen varje kvartal.

Minusräntan har fått regeringen att ingripa vid flera tillfällen för att inte skatten på det här sparandet ska bli för låg.

Första gången var 2016 när regeringen bestämde att lägga till 0,75 procentenheter till statslåneräntan när schablonintäkten ska beräknas. Inför 2017 bestämde regeringen att kapitalunderlaget ska multipliceras med minst 1,25 procent när schablonintäkten beräknas.

I budgeten för 2018 vill regeringen ingripa igen genom att 1 procentenhet ska läggas till statslåneräntan. Hur hög skatten blir visar sig den 30 november när statslåneräntan stäms av.

maria.crofts@dn.se "

"Fakta. Skatten har varierat under åren

Så här har skatten på investeringssparkonto och kapitalförsäkringar sett ut från 2012 och framåt:
2012 *0,495 procent*
2013 *0,447 procent*
2014 *0,627 procent*
2015 *0,27 procent*
2016 *0,42 procent*
2017 *0,375 procent*
2018 Skatten beror på hur hög statslåneräntan är den 30 november i år. "

DN SÖNDAG 24 SEPTEMBER 2017

" Fyra sätt för dig som vill spara långsiktigt

Det är alltid bra att spara på längre sikt, kanske till ett speciellt sparmål som en lägenhet eller till pensionen. Här är fyra tips på hur du kan stärka kassan i framtiden.

Alla bör ha ett buffertsparande för oförutsedda utgifter. Pengarna ska vara lättåtkomliga och man ska inte ta någon risk.

Därför är det bäst att ha pengarna på ett sparkonto, men se till att kontot omfattas av den statliga insättningsgarantin. Annars kan du få svårt att ta ut pengarna eller i värsta fall förlora dem.

Men siktar du på ett långsiktigt sparande där du inte behöver pengarna på minst fem år kan du ta större risk för att få bättre avkastning.
Att betala av på lånen är också ett sparande eftersom räntekostnaden sjunker och du får mer pengar över.

1 ISK
Investeringssparkonto, ISK, är ett skal som du kan fylla med olika sorters sparande som fonder, aktier, olika derivat eller kontanter. Skatten är lägre än om man sparar direkt i fonder eller aktier och tas ut en gång om året även om tillgångarna minskat i värde.
ISK ger chansen att få en bra avkastning men förutsätter att spararen är beredd att ta risker. Därmed finns också risken att avkastningen blir låg eller till och med negativ.

Den som sparar i ett ISK kan ta ut pengarna när som helst. Att pengarna inte är bundna kan vara en nackdel om man öppnar ett ISK för att pensionsspara.

I framtiden kan vi hamna i ett läge med mycket högre ränta än i dag och då kan ISK bli mindre lönsamt. Regeringen har också visat att den är beredd att höja skatten.

2 Kapitalförsäkring
Är precis som ISK ett skal som du fyller med innehåll. Du kan spara i aktier, fonder, derivat, kontanter eller i en traditionell pensionsförsäkring. Andra likheter är att schablonskatten tas ut varje år.

Men med en kapitalförsäkring kan du välja en traditionell pensionsförsäkring och du kan få månadsvisa utbetalningar när pengarna tas ut. Andra skillnader jämfört med ISK är att du inte kan gå på bolagsstämmorna om du äger aktier och att du kan testamentera ditt kapital till vem du vill.

Kapitalförsäkringar kan ha både en fast och en rörlig avgift. Till det kommer avgifterna på sparprodukterna, till exempel fondavgifter.
En del bolag tar ut en avgift om man tar ut pengarna tidigare än efter 5 år vilket kan vara ett hinder för att ta ut sparpengarna i förtid.

3 Amortering
Innebär att man betalar av på ett lån och fungerar därmed som ett långsiktigt sparande. Med dagens låga räntor tjänar man inte så mycket på att amortera på bolånen men å andra sidan är det riskfritt.
Fördelen med amortering är att du påverkas mindre av framtida räntehöjningar eftersom lånet minskar. Därför kan amortering göra att du får mer pengar över än du annars skulle ha fått och även fungera som ett sparande för ålderdomen.

Beslutar politikerna att begränsa eller till och med slopa avdragsrätten – sådana förslag förs fram från tid till annan – blir amorteringar ett värdefullt sätt att spara.

Nackdelen är att du binder pengarna i bostaden och att det inte är säkert att du kan belåna den om du behöver det.

4 Löneväxling
Du avstår från en del av lönen som sätts in i ett pensionssparande. Lönen sjunker med det belopp du pensionssparar och du får ut mindre pengar efter skatt. Pensionspengarna beskattas som inkomst av tjänst när de tas ut.

Det är arbetsgivarna som bestämmer om de anställda får löneväxla. Du kan inte kräva att få växla.

Avgifterna har stor betydelse om du fondsparar det belopp du löneväxlar. De lägsta avgifterna finns i de system där du sparar din tjänstepension.

Eftersom du sänker lönen genom växlingen bör du se till att lönen inte blir så mycket lägre att du går miste om andra förmåner. För att tjäna in full allmän pension måste du ha 41 000 kronor kvar av lönen efter växlingen.

maria.crofts@dn.se"

DN SÖNDAG 24 SEPTEMBER 2017

"Maria Crofts: Snacks är nog inte det bästa sättet att illustrera posterna i budgeten

När skatten på långsiktigt sparande ska höjas åker ostkrokarna fram. Skattehöjningen jämförs med priset på två påsar av de gula snacksen.

Självfallet är det de med de högsta inkomsterna som kan spara de största beloppen. Därför är det inte förvånande att de får betala 40 procent av skattehöjningen på ISK och Kapitalförsäkringarna.

Men de övriga 60 procenten ska alla andra betala. Småspararnas del av de 790 miljoner kronor regeringen räknar med att få in på skattehöjningen är då 474 miljoner kronor. Pengar som spararna till exempel hade kunnat använda för att stärka sina pensioner.

När pensionssparandet fortfarande var avdragsgillt pensionssparade svenskarna 500 kronor i månaden i genomsnitt. Det beloppet har troligen följt med till ISK.

Jag håller med om att 6 000 kronor om året inte är ett svindlande summa. Men den kan vara väl så viktig för den som sparar och på 20 eller 30 år blir det en bra summa att dryga ut pensionen med. Vänsterpartiet har framhållit att värdet av skattehöjningen motsvarar två påsar ostkrokar. Alltså en ny liknelse där snacksen till fredagsmyset används som jämförelse.

Redan 2011 sade Stockholms dåvarande finanslandstingsråd Torbjörn Rosdahl (M) att höjningen av SL-kortet med 100 kronor i månaden motsvarade tre chipspåsar. Jämförelsen blev inte populär då och jag tror inte att det hjälper att byta chipsen mot ostkrokar.

Däremot verkar det som om snacks som jämförelse när man pratar om pengar håller på att få ett brett politiskt stöd. Snacksjämförelsen är nu accepterad både till höger och vänster i svensk politik. Frågan är vilket parti som mutar in jordnötsringarna? Salta pinnar och popcorn är också ledigt.

Så småningom kanske snacksjämförelser blir vardagsmat i svensk politik. Höjt barnbidrag, ja det blir 10 påsar ostkrokar.
– Min skattesänkning räcker knappt till en påse ostkrokar om dagen, klagar en pensionär.

Samtidigt kräver pensionärsorganisationerna att taket för högsta hyran i bostadstillägget ska motsvara minst 350 påsar ostkrokar.
Men snacksjämförelsen håller inte hela vägen. Ibland blir det svårt att skapa sig en bild av hur många påsar det är fråga om.

Jag försöker föreställa mig hur en hög med 39,5 miljoner påsar ostkrokar ser ut men lyckas inte. Så många påsar blir det om man använder den beräknade intäkten för skattehöjningen på ISK och Kapitalförsäkring.

Visst gillar svenskarna snacks men de är också intresserade av att spara. Många inser att de behöver ett kapital den dag de slutar arbeta andra kämpar för att få ihop till insatsen för den första bostaden.
Det spararna behöver är bra och framför allt stabila villkor för lågsiktigt sparande. Då är det inte bra med en sparform där reglerna kan ändras från ett år till ett annat.
Reglerna för ISK har redan ändrats vid två tillfällen och båda gångerna är det effekterna av minusräntan som legat bakom.

Men den nya skattehöjningen är något helt annat. Den skickar signaler till spararna om att regeringen ser sparande som något negativt som man gärna höjer skatten på. Ungefär som alkohol och tobak.

maria.crofts@dn.se "

DN SÖNDAG 24 SEPTEMBER 2017

"Skattechock mot nya Volvon

1 614 kronor i skatt – eller 7 046 kronor? Det blir skillnaden i årlig fordonsskatt för Volvos nya modell XC40 T5 med bensindrift i de nya fordonsreglerna som börjar gälla 1 juli nästa år.

I dagens system kostar bilen 1 614 kronor i skatt. Med regeringens nya system får bilar med höga halter av koldioxid betala extra mycket i skatt. Effekterna märks tydligt för Volvos nya XC40, som hade världspremiär på torsdagen – skatterna för bensinversionen T5 ökar med 337 procent!

Bilen släpper ut mellan 164 och 168 gram koldioxid/kilometer, beroende på däckstorlek. Det betyder 6 618–7 046 kronor i årlig skatt. Volvo Cars, som fick mycket grön uppmärksamhet i somras för sina planer att elektrifiera, väljer dock helt fossilt fokus genom att lansera den nya bilen med enbart den starka bensinturbon T5 med 247 hästkrafter eller den kraftfulla dieseln D4 med 190 hästkrafter.

Längre fram väntas elektrifierade versioner, men när är okänt.
För dieseln D4 blir skattehöjningarna inte fullt så dramatiska – ”bara” 143 procent för versionen med 135 gram, från dagens 2 355 kronor till 5 715 kronor. För versionen med 131 gram blir det upp från dagens 2 146 till 5 333 kronor.

För kunder som vill undvika skattehöjningarna gäller det att få sin bil inregistrerad senast den 30 juni nästa år.

De höjda skatterna gäller i tre år. Efter tre år går skatterna ner till samma nivåer som gäller i dag.

Branschföreningen Bil Sweden räknar med dubbel ketchupeffekt – att det blir rusning att få in törstiga bilar före den 1 juli och en fördröjning för att få in elbilar och vissa laddhybrider efter den 1 juli eftersom dessa bilar då får höjd bonus. Det mest extrema exemplet är laddhybriden BMW i3 Rex med 12 gram. Den får bonusen höjd från 20 000 till 50 000 kronor från 1 juli.
XC40 börjar byggas sent i höst.

lasse.sward@dn.se "

DN SÖNDAG 24 SEPTEMBER 2017

5 109 000 svenskar i åldrarna 15 –74 år var sysselsatta i augusti 2017, visar siffror från Statistiska centralbyrån, SCB.

DN SÖNDAG 24 SEPTEMBER 2017

"Studie visar hur 40-åringar väljs bort

Redan i 40-årsåldern ökar åldersdiskrimineringen. Det visar en ny rapport. Det negativa resultatet överraskade forskarna. – Vi hade trott att det åldersdiskrimineringen började först vid 55, säger Magnus Carlsson, docent i nationalekonomi i Kalmar.

Medborgarna blir äldre och äldre. Pensionsåldern flyttas framåt. Ändå börjar åldersdiskrimineringen redan i 40-årsåldern, vilket bara är ett tiotal år efter att de flesta skaffat ett yrke och etablerat sig på arbetsmarknaden. Det visar rapporten ”Påverkar arbetssökandes ålder och kön chansen att få svar på jobbansökan?”

De två docenterna i nationalekonomi, Magnus Carlsson vid Linnéuniversitetet och Stefan Eriksson vid Uppsala universitet, skickade ut 6 000 fiktiva jobbansökningar om ålder och kön till arbetsgivare som annonserade efter personal. Undersökningen visar att efter att den sökande nått 40-årsåldern minskar svarsfrekvensen i snitt med en halv procentenhet per år.

– Det är en hög siffra och den byggs ju på, säger Stefan Eriksson.
– Att den negativa ålderseffekten startar så tidigt överraskade oss och chansen att bli kontaktad är extremt låg när man närmar sig pensionsåldern. Vi hade en föreställning om att det skulle finnas en brytpunkt, men först vid 55, säger Magnus Carlsson.

I enkäter har arbetsgivare uppgett flera skäl eller föreställningar till att de kan vara tveksamma till äldre arbetskraft. Bland annat menar arbetsgivare att äldre inte har samma inlärningsförmåga, anpassningsbarhet eller ambition som yngre arbetskraft har. Äldre arbetskraft anses däremot vara mer lojal med arbetsgivaren.

Förutom att åldersdiskriminering är förbjudet och att enskilda individer kan drabbas hårt så är det ett nationalekonomiskt problem när inte människor kan byta arbete.

– Låg rörlighet på arbetsmarknaden hämmar utvecklingen och minskar tillväxten. Om medelålders och äldre förväntar sig att bli diskriminerade kan det leda till att de inte söker eller finner ett nytt jobb, säger Magnus Carlsson.

Forskarna menar att det krävs flera åtgärder för att komma till rätta med åldersdiskrimineringen.
– Det handlar om att vända attityder och arbeta med lagstiftning. Likaså borde fler arbetsgivare fällas för åldersdiskriminering, säger Magnus Carlsson.

Undersökningen, som presenterades i juni i år, handlar till största delen om låg- eller medelkvalificerade yrken.
– Kanske värdesätts erfarenhet mer i högutbildade tjänstemannayrken. Min gissning är dock att det finns åldersdiskriminering även i tjänstemannayrken, givet de starka negativa effekter vi finner, säger Magnus Carlsson.

DN har varit i kontakt med flera arbetslösa som är plus 50. Samtliga är övertygade om att åldersdiskrimineringen är utbredd. En 57-årig marknadsanalytiker, som vill vara anonym, berättar att han sökt 402 jobb utan napp.

– Det är lite nördigt att jag vet att det är 402, men efter 150 satte jag mig ner och började räkna.
– Det är sanslöst. Jag är högutbildad och har massor av erfarenhet.
– Det är ju aldrig någon som säger att jag har fel ålder. Det brukar heta att min ansökan inte motsvarar rekryteringsprofilen.

anders.forsstrom@dn.se "

"Fakta. Vad säger lagen om åldersdiskriminering?

Diskrimineringslagen förbjuder diskriminering som har samband med ålder. Lagen gäller inom arbetsliv, varor och tjänster och flera andra samhällsområden. Endast en liten del av den upplevda diskrimineringen anmäls och mörkertalet är stort.

År 2015 kom det in totalt 2 382 anmälningar till Diskrimineringsombudsmannen, DO. Av dessa anmälningar rörde 280 diskriminering som har samband med ålder. Mycket få av anmälningarna leder till fällningar.

Rapporten som Magnus Carlsson och Stefan Eriksson skrivit heter: ”Påverkar arbetssökandes ålder och kön chansen att få svar på jobbansökan?” Metoden för rapporten, att skicka ut fiktiva ansökningar, är internationellt vedertagen för att undersöka till exempel förekomsten av diskriminering. De 6 000 ansökningarna rapporten bygger på skickades ut 2015–2016.

Källa: DO och DN "

DN SÖNDAG 24 SEPTEMBER 2017

" Hur stor roll spelar åldern?

Fråga: Jag har arbetat som ekonomichef i många år. Är välutbildad, har arbetat i eget företag och haft tunga chefsposter i välrenommerade företag. Jag har också erfarenhet av marknadsföring. Jag är välutbildad och har tidigare alltid blivit uppskattad för mitt goda arbete, samarbetsvilja och bra resultat.

Nu har jag sökt ekonomichefsjobb i ett halvår utan att ha fått något erbjudande. Jag blir osäker, undrar vad det kan bero på. Kanske att jag är för gammal – 57 år. Vad tror du?

Svar: I Sverige har vi lite av åldersnoja. Har läst att vissa chefer uttalar att medarbetare som närmar sig 40 börjar bli gamla.

Jag kontaktade en rekryteringskonsult specialiserad på ekonomichefer för att höra vad han tror om din situation. Han svarade han att du kan sluta oroa dig för åldern. De har rekryterat en 70-åring till ett ekonomichefsjobb. Erfarenhet och gott arbete värderas.

Så utgå från att du är kompetent, har viktiga kunskaper och erfarenheter som du kan bidra med om de anställer dig. Han ansåg att det handlar om vilken inställning och attityd en arbetssökande har. Känn dig så viktig som du beskriver i din fråga. Du får nog arbeta lite hårdare med att söka jobb, jämfört med yngre förmågor. Men rekryteringskonsulten hälsade att du absolut har goda chanser. Sök jobb. Se det som ett arbete. Var uthållig och långsiktig. Behåll en god självkänsla och gott humör. Ge inte upp! "

DN SÖNDAG 24 SEPTEMBER 2017

"Så blev faktaresistens ett nytt sätt att kalla en motståndare korkad

Just nu krävs bokstavligen ingenting för att väcka ilska i sociala medier. Eftertanke är inte tidens melodi. Jack Werner skriver om hur människors förtjusning över att ha rätt och förkärlek för enkla symboler ligger bakom vår tids digitala förvirring.

En bild ur vardagen publiceras i en Facebookgrupp. Den är tagen inuti en halvtom buss, och fångar sex säten, upplysta av solen genom fläckiga fönster. Bildens kommentarsfält fylls snabbt med arga och oroliga kommentarer. ”Skrämmande på väldigt många sätt”, skriver en kvinna vid namn Inger om de tomma bussätena. ”De ska vara förbjudna på allmänna platser!”, hojtar Maria. ”Utstyrseln måste förbjudas. Förrädiska, naiva politiker. Begriper dom inte att vårt vackra Sverige dras in i mörkret”, skriver en som heter Carl. Är det tomma bussäten människorna i gruppen blir rädda för, vill förbjuda och skyller på politikerna?

Nej. Facebookgruppen heter ”Stoppa Maktmissbruket”, och riktar sig allt som oftast mot det maktmissbruk man anser att det är att en icke-sverigedemokratisk regering valts av folket. I gruppen färgar medlemmarnas politiska missnöje av sig på allt. Alltså väntar de sig inte en bild av tomma säten på en buss. De förväntar sig att bilden ska föreställa kvinnor med burka på denna plats som medlemmarna anser tillhör dem själva, en illustration av den samhällsutveckling de är så oroade för.

Nyheter24 skrev om bilden och dess kommentarer. Rubriken: ”Här är beviset på att rasister är fullständigt dumma i huvudet.” Om Nyheter24 hade funnits 1988 hade de säkerligen kunnat sätta en liknande rubrik då, när medborgarna i skånska Sjöbo genomförde en omröstning om huruvida de skulle ta emot flyktingar eller inte. Folklivsforskaren Jochum Stattin skriver om folkomröstningen i ”Från gastkramning till gatuvåld”, och konstaterar att de kände sig hotade av den ökade inflyttningen trots att de ju egentligen inte hade mycket vad gällde deras egen trygghet att frukta. ”Men här var det inte bara Sjöboborna som hittade sina syndabockar utan det var faktiskt inte minst de själva som av medierna och människor i övriga landet blev utsedda till syndabockar på grund av just sin främlingsfientlighet”, skriver Stattin.”Sjöboborna är på så sätt utsedda att bära skammen för sina låga känslor och primitiva attityder. De är i detta fall motsatsen till oss vanliga hyggliga svenskar.”

På slagfältet i en debatt kan man ofta tycka sig hitta ett samhälles självbild. Där känslomässiga utspel och argument om verklighetens beskaffenhet och den föredragna vägen framåt krockar med varandra bildas gnistor som, innan de falnar och försvinner, markerar vårt här och nu. Vi minns vad den ena var arg på, vad den andra försvarade, varför den tredje var så obekväm och vinden den fjärde tycktes vända kappan efter. Tillsammans bildar de en karta över vad vi har tyckt. Lägg till det den mänskliga svagheten för symbolik och anekdoter: vår vilja att sammanfatta ett helt folk, en hel tid, ett land i en slagfärdig bild, och plötsligt kan sådant som vreden mot de tomma bussätena i ”Stoppa maktmissbruket” bli så mycket mer. Det visar ett vi och de, där vi som tycker oss vara intelligenta och svala får en skrattspegel i den andres blinda vrede. Medlemmarna i ”Stoppa maktmissbruket” reduceras till kartongfigurer vi kastar pil på, arketyper som följer sin regi. Och visst, att försvara dem är ett föga attraktivt alternativ.

I stället gör jag tvärtom, och påstår att vi alla befinner oss på deras nivå. Mot bakgrund av det senaste årets skrämda debatt om vår plötsliga faktaresistens, det till synes nyuppkomna post-sanning-tillståndet vi befinner oss i och de alternativa fakta våra makthavare börjat framföra menar jag att ingenting har förändrats i oss, i den mänskliga hjärnan. Jag menar att alternativa – bekväma – fakta föredragits av makthavare så länge de haft möjligheten att välja, att vi levt i post-sanningen sedan någon uppfann lögnen, och att begreppet faktaresistens inte bidragit med mer till den allmänna diskussionen om oss människor och våra lögner än ännu en ny användbar synonym för den som vill kalla en motståndare korkad. Vi älskar att ha rätt, och att se våra motståndare ha fel. Vi strävar efter symboler och berättelser där detta förhållande uttrycks och skildras, och lika lite som vi skärskådar en pusselbit som utan motstånd faller på plats ifrågasätter vi dessa anekdoter. Vi gör det oavsett om vi är akademiledamöter eller a-lagare, och vi kan alla – utan att diskrimineras av annat än våra telefoners batterier – publicera oss när vi vill, hur vi vill och nästan var vi vill om saken.

Förvirringen drygas ytterligare på av de många lager av förvillelse som präglar våra identiteter på sociala medier. Vad vet väl vi om vilka de i ”Stoppa maktmissbruket” är, huruvida deras konton verkligen tillhör autentiska personer av kött och blod eller om deras kommentarer är allvarligt menade? Dessutom har vi ännu inte har bestämt oss för om de sociala medierna är offentliga eller slutna rum. När vi skriver en kommentar på Facebook, publicerar en tweet eller skickar en snap gör vi det ofta på samma sätt som om vi hade suttit vid ett köksbord, en bardisk eller vid en kaffemaskin. Vi har omsatt det informella och förgängliga från det dagliga samtalet i det skrivna ordet, med den implicita tyngd vi fortfarande av gammal vana tillskänker det, och resultatet har blivit en röra av missförstånd och illa

skorrande tonträffar. Ett exempel jag ofta återkommer till är förskolepedagogerna i Norrköping som skapade en sluten Facebookgrupp där de tänkte göra vad kollegor gjort i alla tider – snacka skit. Men skitsnack sker på ett sluttande plan, och rätt som det var kallade pedagogerna sina elever för ”horungar” och en namngiven person för ”lökfitta”. ”Det här står i skarp kontrast mot kommunens värdegrunder”, kommenterade Norrköpings kommuns utbildningsdirektör saken i en intervju med Aftonbladet.

För naturligtvis hamnade deras kommentarer i Aftonbladet. De var ju publicerade och skärmdumpade, vilket inte tillåter några bortförklaringar i efterhand. De gjorde det fundamentala misstag att de trodde det fanns en sådan sak som en sluten Facebookgrupp. Men är ni fler än en person, och minst en av er har den tekniska kompetens som krävs för att kopiera och spara de ord du publicerat, så är er grupp inte sluten. Denna insikt har inte landat ens hos de med stora vana vid det offentliga rummet. I kommentarsfältet till den Facebookstatus där före detta finansministern Anders Borg bad om ursäkt för sin ”blackout” på en fest i somras skrev Moderaternas rättspolitiska talesperson Tomas Tobé en kommentar: ”Alla kan göra fel. Ta hand om dig!” Kort därefter kände samme Tomas sig uppenbarligen tvungen att publicera en egen Facebookstatus, där han kallade Borgs uppmärksammade festbeteende ”oacceptabelt”. ”Några har tolkat kommentaren, som var och är på ett personligt plan, som att jag tar lätt på att någon kallar någon för ’hora’ eller på ev. ofredanden. Det gör jag verkligen inte.

Alla människor är lika inför lagen och måste ta ansvar för sina handlingar”, skrev Tobé då. Det var samma Tomas på samma forum, inom loppet av samma dygn, och ändå var de två budskapen så slående annorlunda. Tydligare än så kan väl knappast vår förvirring för vad som är vad visas.

Lögnen kommer på köpet med människan, inte med våra fora. På ett sätt är det ännu bara en berättelse om det förlorade paradiset. Utopier överlever aldrig inflyttning. Till och med internet, som så många för några decennier sedan trodde skulle rädda oss från diktatorer och hat, blev fult och förfelat så snart vi människor flyttade in. Fördelen – för en sådan finns – är att vi i dag har bredare överblick över våra föreställningar än någonsin. Folkloristiskt insamlingsarbete har fram till 1990-talet inneburit en resa ut i landet, ett uppsökande av informanter, en konstruerad intervjusituation och en tillit till minnet och associationsförmågan hos den man pratat med. I dag är våra idéer om världen vi befolkar bara en sökning på Facebook bort. Eventuella - efterlevande kommer, om tekniken och databaserna finns kvar, kunna rekonstruera hur det var att leva i 2000-talets Sverige bättre än någon annan i hela mänsklighetens historia. Med lögner, missförstånd, rykten, propaganda och allt.

Och därmed återkommer vi till bilden i ”Stoppa maktmissbruket”, den träffande illustrationen av det Freud kanske hade pekat ut som vår tids Detet. Vad kommer den att visa för kommande generationer? En bild av rädslan, av oförmågan att skilja på sanning och föreställning, av fördomar och hat? En uppdelning av människan i hånskrattande elit och sinnessvaga bakåtsträvare? Både och? Vi vet inte, men vi har fått syn på den symbolik vi i vår egen tid strävar efter och varför den är så lockande.

Jack Werner frilansjournalist och krönikör i DN. Han tilldelades 2014, tillsammans med Åsa Larsson och Linnea Jonjons, Stora journalistpriset för arbetet med Metros Viralgranskaren. "

DN MÅNDAG 25 SEPTEMBER 2017

"De vill att vi ska prata islam men tiga om nazismen

Det började med att Annie Lööf på Twitter markerade mot svenska nazister. Det var arga ord, avslutade med ”Anständigheten kräver att vi står upp mot dessa hatiska krafter”.

Självklarheter? Något alla tänkande svenskar kunde instämma i, kanske rentav tacka för? Gissa en gång till.

Visst fick hon medhåll. Men C-ledaren möttes också av en vägg av ilska och hån. Vad hade hon gjort för fel? Jo, i sitt fördömande hade hon glömt De Andra, de som minsann är minst lika farliga som nazisterna. Varför, Annie, fördömer du inte islam, undrade kritikerna. Varför glömmer du vänstern?

”Några få förvirrade är inget mot allt skräp som kommit hit de senaste åren”, skrev en twittrare. ”Och Afghanerna hotar och hetsar inte alltså då menar du?”, frågade en annan. Annie Lööfs avståndstagande dränktes helt enkelt i ett regn av whataboutism.

För detta finns mig veterligt inget bra svenskt begrepp. Kanske kunde man kalla det ”mendomism” efter den ständigt, maskinmässigt upprepade invändningen ”men dom andra då?!” Alls inget nytt fenomen, men det är lätt att se hur denna argumentation blivit allt vanligare, hur den i dag lägger sig över debatten som en kall, död hand.

I bemötandet av Annie Lööf upprepas ett vanligt fenomen hos mendomisterna. Lööf fick ovett för att tiga om jihadism trots alla markeringar som just hon gjort mot just den islamistiska extremismen.

De kan anklaga vem som helst för att aldrig säga B när denne i själva verket skrikit ”B!” varje dag sedan målbrottet. Alltid lurar det någon. ”Nynazisterna är vidriga. Men varför uppmärksammar aldrig media när extrema våldsbejakande vänstergrupper demonstrerar utan tillstånd?”, undrade nyligen, som för att illustrera denna text, den moderata riksdagsmannen Jan Ericson i Ubbhult. Hans inlägg för tankarna till ett talesätt: Det du säger före ”men” räknas inte.

Det är inte fel att peka ut hycklande politiker eller andra som ser flisan i sin broders öga men inte bjälken i sitt eget. Men det mest irriterande med mendomismen är att den är så irrelevant som argument.

Nazistmarscher blir inte ett dugg mindre frånstötande av att jihadister begår vidriga övergrepp. Och ”argumentet” säger ingenting om själva ämnet, det vänder diskussionen till att i detta fall Annie Lööf eventuellt lider av dubbelmoral. Vilket om det är sant ändå är ett betydligt mindre problem än både nazism och jihadism.

En sak står klar när man, motvilligt som den som vadar genom ett träsk av döda ålar, läser bjäbbandet mot Lööf. Många skribenter existerar inte som kolbaserade livsformer. De är fejkade konton, troll, ibland automatiserade så kallade botar som skapats för att påverka debatten. De heter saker som Ingalill Svensson, kallar sig ”bekymrad mamma och fysiker” och skriver bara – bara – om invandringens fasor. Men de är rätt många. De finns i alla läger men oftast långt till höger. De sätter prägel. I fallet Lööf vill de att vi ska tala mindre om nazismens faror och mer om islams. Och med sina upptummar

försöker de peta politiker och debattörer i allt extremare riktning. Och vi ickebotar är känsliga för smicker. Få saker är så tilltalande som att bäras fram på en ljum vind av nätkärlek. Då tänker man inte på att Ingalill bara är ett digitalt spöke och att hon vänder sig emot en samma sekund man säger något som hon inte uppskattar.

De struntar i om det de skriver är sant eller fejk. De ser debatten som ett krig och Twitter som ett av flera slagfält där ingen Genèvekonvention gäller; de lägger en artillerimatta över fronten och hoppas på utnötningsseger.

De går diktaturens ärenden. Ibland känns de nästan oövervinnerliga. Det är givetvis en chimär.

erik.helmerson@dn.se "

DN MÅNDAG 25 SEPTEMBER 2017

" De digitala bevisen kunde säkras i sista sekunden

Det enorma bedrägeriet genomfördes med enkla tekniska verktyg. Ändå kunde flera storföretag hackas och bedrägerier för mång-miljonbelopp genomföras. Men allt kunde ha slutat annorlunda – viktiga bevis var bara sekunder från att försvinna i lösenords-skyddade datorer. DN har lagt pusslet runt Sveriges största dataintrångshärva. I veckan inleds rättegången.

Klockan var 13. Det var höst i Malmö och piketstyrkan slog in dörren. Lägenheten var oansenlig, där den låg i ett tegelhus i området Sorgenfri i Malmö. Linoleumgolv. Vitrinskåp i vardagsrummet. På diskbänken i köket ett paket Zoegas kaffe och i ett av sovrummen en motionscykel, avställd och förvandlad till lagringsplats för kuddar och filtar. Gott om växter. På balkongen prunkade röda välmående blommor.

Det är kanske inte så man föreställer sig högkvarteret för en vidsträckt kriminell operation. Men razzian gällde misstankar om just detta: Den kanske största serien grova dataintrång och bedrägerier någonsin i Sverige. Företag ska ha lurats att skicka datorer, surfplattor och mobiler för miljonbelopp till misstänkta bedragare. Andra har enligt åtalet förmåtts att betala stora pengar till bluffkonton.

Därtill försök till it-spionage med virusliknande program mot advokatbyråer, Kriminalvården och ett riksdagsparti. Minst 25,5 miljoner kronor i fullbordade bedrägerier och försök till ytterligare 15 miljoner kronor, enligt förundersökningsledaren Helena Ljunggren. Den verkliga summan kan vara högre, eftersom utredningen har begränsats till en del av de misstänkta brotten.

Poliserna kunde snabbt konstatera att de hade kommit rätt. I en bekväm fåtölj i vardagsrummet satt mannen de letade efter, en då 36-årig man, polsk medborgare och enligt spaningen ligans huvudman. Det är han som nu ett år senare åtalas på alla 60 åtalspunkter, medan ytterligare sju personer får svara för delar av dem.

Men tillslaget kunde ha slutat helt annorlunda. Faktum är att central bevisning var oerhört nära att bli otillgänglig. 36-åringen i fåtöljen hade, just som polisen stormade in, en av sina bärbara datorer framför sig. Han reste sig, greps och fördes till en soffa. Men inte innan han hade hunnit slå igen datorn.

En stängd dator kan, ur bevissynpunkt, var en värdelös dator. Kryptering kan slå till blixtsnabbt. Hårddisken blir då i praktiken omöjlig att läsa, även för polisen. Det finns exempel på svenska utredningar som fått läggas ner på grund av ogenomtränglig kryptering. Om mannen var medveten om det, eller om han stängde datorn som en panikåtgärd, är svårt att säga. Men när en av poliserna öppnade den så var det i sista stund. Den hade inte hunnit låsas och teknikern tryckte ”escape” för att stoppa nedstängningen. Sedan satt han och rörde fingret över musplattan för att hålla datorn i gång medan it-forensiker fick klartecken att komma in.

Hårddiskarna spelade en viktig roll i utredningsarbetet som följde. Där hittades material från hackade datorer, kopior på falska mejl, avslöjande chattloggar och uppgifter om virus.

För de flesta av bolagen som föll offer började det med just ett mejl. Det såg ut att ha korrekt avsändare och var skrivet på rättstavad svenska, inte amatörmässigt felstavade som massutskickade bluffmejl ofta är. De här mejlen hade dessutom bifogade filer, som avsändaren förklarade var viktiga.

Bland de första att få bluffmejlen var Ingvar Kamprads Ikano Bank. Redan i november 2015, nästan ett år före tillslaget i Malmölägenheten, började de dyka upp.
Den 5 november: Ett mejl där en mellanchef på Mediamarkt stod som avsändare. ”Här kommer fullmakt som vi skulle skicka in”, började texten. Två filer var bifogade, båda Word-dokument. Mottagaren klickade, fick upp ett tomt ark och skickade ett svar.

En betydelselös händelse, på ytan – men i själva verket en framgångsrik hackarattack. Gömd i dokumentet fanns skadlig kod, liknande ett datorvirus. Den som oförsiktigt klickade fick sin dator kapad. Sedan kontrollerade angriparen datorn och kunde fjärrstyra den. Allt som datorns ägare kunde göra blev nu möjligt för hackaren. Filer kunde flyttas, skärmen kunde läsas av. Viktiga ekonomisystem som ägaren använde blev möjliga att nå.

De kommande månaderna skickades mängder med liknande falska mejl till svenska företag och myndigheter. Åtalet omfattar 26 fullbordade grova dataintrång och sex försök till samma brott. Genom de hackade datorerna misstänks ligan ha lyckats lägga falska beställningar av dyrbar elektronik. Datorer, exklusiva mobiltelefoner och surfplattor.

Genom att rikta sig mot handlare som levererar till företag kunde riktigt stora beställningar läggas utan att någon höjde på ögonbrynen. Ofta rörde det sig om ordrar på omkring en halv miljon kronor åt gången, enligt åtalet.

Många leveranser stoppades, sedan företagen hade anat oråd. Det som gjorde att ligan kunde komma över miljoner var att de snart gick över till att lura till sig rena pengar. Med hjälp av hackade datorer, falska e-postkonton och manipulerade dokument styrdes betalningar om till konton som ligan kontrollerade och sedan vidare utomlands. Konton i Kosovo och Hongkong figurerar i utredningen.

– En del av bedrägerierna är resultatet av dataintrång, säger kammaråklagare Helena Ljunggren som har varit förundersökningsledare.

– Antingen har man gått direkt in i system, eller utnyttjat information och dokument man har kommit över. Sedan har vi andra delar, som mot Swedbank, där det egentligen inte är fråga om dataintrång.
Just Swedbank sticker ut, inte minst sett till beloppen. Där anklagas 37-åringen för att ha lurat banken att betala 4,4 miljoner kronor som betalning för en lyftkran som aldrig såldes. Från Ikano bank togs över 3 miljoner kronor.

Men åtalet innehåller också andra delar. Två attacker mot advokatbyråer, med samma metod – dokument med skadlig kod bifogade i bluffmejl – men med annat syfte. Enligt misstankarna var det försök att få tillgång till hemlig information om pågående rättsfall. Kriminalvården utsattes för samma sak.

Men kedjan av hackade datorer innehåller också ett stort frågetecken: Sverigedemokraterna. Flera aktiva inom partiet tog emot bluffmejlen. En av dem gick på knepet, klickade upp filen och fick datorn kapad. Syftet är än i dag oklart. I åtalet skriver åklagaren att den misstänkte ”vid intrånget aktivt sökt och insamlat användarnamn, lösenord och annan typ av förtrolig information” om Sverigedemokraterna. Det ska handla om ”både uppgifter knutna till tjänsten och privata angelägenheter”. Men intrånget bryter mot mönstret, som i övrigt handlar om snabba pengar.

– Vi har ingen som helst aning om syftet och vi vill inte spekulera. Men det är precis samma tillvägagångssätt, säger Helena Ljunggren. Trots att omfattande bedrägerier utfördes med mer konventionella metoder är dataintrången, som alltid utfördes med de infekterade filerna bifogade i mejl, centrala i utredningen. Det kan tolkas som att ligan var högteknologiskt orienterad, med spjutspetskunskaper inom intrångsmetoder och utveckling av spionprogram. Men det finns tecken på motsatsen. Den misstänkte kan ha sökt hjälp, och funnit det mycket snabbt.

Tidigt 2016 registrerade sig användaren ”blocket2016” på sajten Freelancer.com, ett konto som enligt åtalet kopplas till 37-åringen. Det är en sajt där man erbjuder pengar mot små tjänster, som att designa en logotyp eller snygga till ett fotografi. Den här användaren behövde hjälp att göra kod oläslig genom en form av enkel kryptering. Syftet var, skulle det framgå, att dölja hemlig kod i dokument.

Inom ett par timmar hade fem personer erbjudit sig att hjälpa. För några hundralappar skulle de fixa allt, lovade de. I privata chattmeddelanden gjorde ”blocket2016” ingen hemlighet av sina syften. ”Det jag vill är att ändra koden så den ta sig förbi av (antivirus)”, skrev användaren. ”Ok fine”, svarade personen som hade tagit på sig uppdraget.
Chattarna ger bilden av hur konsulthjälp för några hundra kronor kom att spela en viktig roll för att bedrägerierna. Det rimmar väl med utredningens slutsats att brotten har utförts med hjälp av färdiga verktyg. Många tycks ha hämtats från nätet. De har utnyttjat dåliga säkerhetsinställningar hos offren. Loggarna från Freelancer ger dessutom intrycket att hjälp behövdes utifrån.

Däremot var ligan skicklig på att föra samman den konventionella brottsligheten med it-brottslingarnas metoder. Det menar Jesper Svegby, vd på it-säkerhetsföretaget Bitsec som för drabbade företags räkning har bidragit till utredningen.

– Vissa bedrägeriligor är skickliga på att skapa företag och vet hur man omsätter en pall med stulna Ipad. Andra begriper tekniken, de kan få dataintrång att fungera. Det här var ett sällsynt exempel på när de båda sidorna möttes, säger han.

När polisen slog till mot Malmölägenheten hade spaningen pågått under lång tid. Mannen som greps i fåtöljen hade haft sin telefon

avlyssnad i flera månader, åtminstone sedan början av juni samma år. En stor del av brotten begicks alltså under tiden polisen aktivt spanade mot den som senare skulle gripas. Ändå slog man inte till förrän i oktober. Enligt förundersökningsledare Helena Ljunggren bidrog rädslan för att kryptering skulle förstöra digitala bevis till beslutet att avvakta.

– Han hade kunnat stänga ner datorerna. Därför var vi beroende av annan form av bevisning, säger hon.

Åklagaren yrkar på åtta års fängelse för huvudmannen. Rättegången inleds på tisdagen och väntas pågå till mitten av december. Förutom grova dataintrång och grova bedrägerier omfattar åtalet penningtvätt, häleri och urkundsförfalskning.

linus.larsson@dn.se "

"Liggans brott enligt åtalet

Sverigedemokraterna
I juni 2016 misstänks 37-åringen ha kommit över användarnamn och lösenord hos en medarbetare på Sverigedemokraterna. Ytterligare ett antal medarbetare utsattes för ett försök till dataintrång, men de misslyckades. Brottet rubriceras som grovt dataintrång.
Cygate AB
I augusti 2016 misstänks 37-åringen ha kommit åt användarnamn, lösenord och annan information hos två medarbetare på it-bolaget. Brottsrubriceringen är grovt dataintrång.
Gekås Ullared AB
I augusti 2016 kom en av de misstänkta, enligt åklagaren, åt användarnamn, lösenord och annan information hos tre medarbetare på företaget. Några veckor senare lyckades ligan lura Gekås Ullared AB att betala ut 2,4 miljoner kronor till ett bankkonto som ligan kontrollerade. Brottsrubriceringen är både grovt dataintrång och grovt bedrägeri.
Kriminalvården
I januari 2016 kom den misstänkte 37-åringen åt användarnamn, lösenord och annan information hos åtminstone en tjänsteman på Kriminalvården. Brottsrubriceringen är grovt dataintrång.
Ikano Bank AB
I november 2015 och februari 2016 kom den misstänkte åt användarnamn, lösenord och annan information hos en medarbetare på Ikano Bank AB. I februari och mars samma år lyckades ligan lura Ikano Bank AB att betala ut 3,4 miljoner kronor till ett bankkonto som den kontrollerade. Brottsrubriceringen är både grovt dataintrång och grovt bedrägeri.
Euro Finans AB
I januari och mars 2016 kom den misstänkte åt användarnamn, lösenord och annan information hos åtminstone fyra medarbetare på företaget. Samma månad lyckades ligan lura Euro Finans AB att betala ut 1,5 miljoner kronor till ett bankkonto som den kontrollerade. Brottsrubriceringen är både grovt dataintrång och grovt bedrägeri.
Klarna AB
I maj 2016 lyckades ligan lura Klarna AB att betala ut 2,4 miljoner kronor till ett bankkonto som den kontrollerade. Brottsrubriceringen är grovt bedrägeri.
ABB AB
I augusti 2016 kom den misstänkte åt användarnamn, lösenord och annan information hos en medarbetare på börsbolaget ABB AB. Brottsrubriceringen är grovt dataintrång.
Sysav
I augusti 2016 kom den misstänkte åt användarnamn, lösenord och annan information hos åtminstone två medarbetare på det kommunala återvinningsbolaget i Skåne, Sysav. Brottsrubriceringen är grovt dataintrång.
AGA Gas Aktiebolag
I augusti 2016 kom den misstänkte åt användarnamn, lösenord och annan information hos en medarbetare på företaget. Brottsrubriceringen är grovt dataintrång.
Resurs Bank AB

I mars 2016 kom den misstänkte åt användarnamn, lösenord och annan information hos en medarbetare på företaget. Samma månad lyckades ligan lura Resurs Bank AB att betala ut knappt 1,1 miljoner kronor till ett bankkonto som den kontrollerade. Brottsrubriceringen är både grovt dataintrång och grovt bedrägeri.

Swedbank AB

I mars 2016 lyckades ligan lura Swedbank AB att betala ut knappt 4,4 miljoner kronor till ett bankkonto som den kontrollerade. Brottsrubriceringen är grovt bedrägeri. "

DN MÅNDAG 25 SEPTEMBER 2017

" Hot och könsord allt vanligare på sjukhus

Könsord och hot är vardag för många i sjukvården. – Mest obehagligt är situationer där folk har knivskurit eller skjutit varandra. Det kommer kanske 50 personer och man har ingen aning om vem som har gjort vad, säger akutsjuksköterskan Linn Löfgren Vretare.

Människor som kommer till en akutmottagning är inte alltid rationella. Det är lätt att ta ut sin frustration över personalen.

Linn Löfgren Vretare, sedan tre år sjuksköterska på akuten vid Akademiska sjukhuset i Uppsala, tycker att det är viktigt att börja i den insikten. För det är vanligt att patienter eller deras anhöriga säger hotfulla saker.

– Man blir kallad för könsord och folk ska anmäla en hit eller dit. Men det finns de som går längre och säger att de ska döda en, säger hon. För många som arbetar i vårdyrken har hot om våld blivit vardag. Fredrik Sörman är ambulanssjuksköterska i Skaraborg och har 25-års erfarenhet i yrket.

– Attityden är helt klart förändrad. Det här har ju inte hänt över en natt, utan det smyger sig på och till slut blir man nästan lite immun, säger han.

Sedan händer det saker som inte kan beskrivas som hot. Som när en patient medvetet försökte smitta Linn Löfgren Vretares kollega med blodsmitta. Stenar som kastas mot ambulanser och blåljuspersonal.

Knivskärningar och skjutningar som följs av att stora gäng som kommer in på akuten med skottsäkra västar.

Linn Löfgren Vretare har själv varit med om liknande situationer vid knappa tiotalet tillfällen.

– Om jag läser att något har hänt så tänker jag på det när jag går till jobbet för det blir ju min arbetsdag. Det tror jag inte är nyttigt för en. Det är inte nyttigt att tänka på vad man ska möta på akuten innan man är där. "

"Fakta. Hot och våld

Anmälda arbetsolyckor med sjukfrånvaro efter hot och våld:
2012 *116 stycken*
2013 *111 stycken*
2014 *123 stycken*
2015 *162 stycken*
2016 *156 stycken*
Under åren 2012–2016 var antalet sjukskrivningar till följd av arbetsplatsolyckor eller fall av arbetssjukdom på sjukhus 6 600 stycken. 668 av dessa sjukskrivningar hade sin grund i hot eller våld. Kvinnor som arbetar som sjuksköterskor eller undersköterskor är i särklass de mest utsatta.

Källa: Arbetsmiljöverket "

DN MÅNDAG 25 SEPTEMBER 2017

"Bevakningen skärps efter våldet

Personal på landets sjukhus vittnar om ett hårdare klimat och allt grövre hot. Många stora sjukhus skärper nu bevakningen.

Ofta är det drogpåverkade personer eller människor med psykiska problem som uppträder hotfullt. Men på flera håll i landet har gängrelaterade skottlossningar inneburit en ny dimension av otrygghet.

– När det är skottskador är det de här killgängen som kommer, unga grabbar i övre tonåren eller 20-årsåldern som har en respektlöshet och en väldigt nedvärderande kvinnosyn. De kallar den kvinnliga personalen för både det ena och andra, säger Maria Jensen, säkerhetshandläggare vid Skånes universitetssjukvård.

I Uppsala lämnar man i dagarna in en ansökan till länsstyrelsen om att få sätta upp ytterligare ett tiotal kameror i bland annat väntrum och på akutmottagningen.

I Västra Götaland pågår ett projekt där så kallade trygghetscentraler ska inrättas på regionens fyra stora sjukhus. Dygnet runt ska personal kunna övervaka känsliga områden med hjälp av kameror, men även ta emot larm, hålla kontakt med väktare och polis och styra tillgängligheten till utsatta enheter med hjälp av fjärrstyrda lås. "

DN MÅNDAG 25 SEPTEMBER 2017

" Älmhults positiva utveckling prisas

Älmhult har utsetts till årets tillväxtkommun av den oberoende plattformen Arena för tillväxt och konsultföretaget Sweco.
Priset delas ut för tjugonde gången och går till en kommun som visar en positiv befolknings- och sysselsättningsutveckling och god skattekraftsutveckling. Småländska Älmhult, en kommun med drygt 16 500 invånare, har dessutom utmärkt sig för att satsa på byggande, centrumutveckling och platsvarumärke utanför de större tillväxtregionerna, heter det i motiveringen.

– Älmhult har lyckats bli en attraktiv boendekommun och har arbetat mycket med sin stads- och samhällsplanering. Sen sticker de också ut lite eftersom de är duktiga på att arbeta över kommungränserna och ta en roll i ett större tillväxtsammanhang, säger Katrien Vanhaverbeke, chef för Arena för tillväxt.

De senaste tre åren har Älmhult haft en sysselsättningsutveckling på 12,6 procent medan riksgenomsnittet bland Sveriges kommuner ligger på 1,2 procent. En av anledningarna till den höga siffran är att ett av världens mest kända möbelföretag, Ikea, anställt drygt 500 personer. Möbeljätten sätter också en internationell prägel och bidrar också till att skapa möjligheter för mer tillväxt bland underleverantörer.
– Det är betydligt lättare för storstadskommunerna att växa. Älmhult ligger lite utanför de här områdena och de har en god befolkningstillväxt och jobbar väldigt bra med att skapa samhällen som är inkluderande, säger Mats Hermansson, vd på Sweco Society.
Kommunstyrelsens ordförande Eva Ballovarre (S) är glad, men inte förvånad, över att kommunen får utmärkelsen.
– Vi känner att det går bra nu. Vi är mitt i stora investeringar både med kommunen och Trafikverket, och företagen satsar i Älmhult, säger hon
carl-johan.kullving@dn.se "

DN MÅNDAG 25 SEPTEMBER 2017

"Hård löpträning kan slita på kroppen

Att träna för hårt kan vara förknippat med risker, menar vissa forskare. En ny studie visar att en hård löprunda i högt tempo framkallar stresshormon i blodet i timmar efteråt, och ger dig högre blodsocker. Andra forskare tror dock att löpningens positiva aspekter väger över.

Antalet motionslopp som arrangeras i Sverige har mer än fördubblats på tio år. Det finns ett ökande intresse för löpning men också för mer extrema tävlingar som hinderlopp eller fjällmaraton. En annan trend är träningsformerna med de högintensiva men korta träningspassen.
Vissa forskare menar dock att det finns risker med att träna för hårt och intensivt.

En som är av den åsikten är professor Fredrik H Nyström, avdelningen för kardiovaskulär medicin, vid Linköpings universitet.
– Jag tror att det är tveksam om det är nyttigt att träna stenhårt för att prestera en bra tid i något lopp som många gör, så att man nätt och jämnt klarar loppet. Det behöver inte vara nyttigt i den betydelsen att det ska göra att du lever längre och blir friskare, säger han.
Fredrik H Nyström ledde en ny studie som nyligen publicerats i tidsskriften PLOS ONE.

Sjutton friska försökspersoner i 20-årsåldern, med löpvana, deltog i undersökningen. En dag fick de ge sig ut på en fem kilometer lång löptur på fastande mage. En annan dag fick de vila lika länge före frukosten. Deltagarna skulle springa de fem kilometerna så fort de bara kunde, i maximalt tempo.
Forskarna tog blodprover för att undersöka stressnivå, hjärthälsa och diabetesrisk.
– Vi blev väldigt förvånade över att man kan få högre blodsocker fast man sprang utan att ha ätit något på 10 timmar, trots att musklerna

använder sockret när man springer. De fick till och med ett överskott på blodsocker, säger Fredrik H Nyström.

Stressreaktionen efter den hårda löprundan satt i under lång tid. Deltagarna hade förhöjt värde av stresshormonet kortisol i blodet. Kortisol fanns kvar i saliven så länge som 14 timmar efter löpningen.
– Det är ju lite förvånande att det sitter i en stress i kroppen i 14 timmar, när det var friska 20-åringar vi testade. Jag är 55 år och frågan är då hur nyttigt det är för mig som får ännu ondare i kroppen att vara ute och springa i full fart, säger Fredrik H Nyström.

Som om inte det var nog gick det att upptäcka hjärtskademarkören troponin T i blodet hos de flesta deltagare efter löpningen. Hos tre personer var halten så hög att den nådde gränsen för vad som används för att diagnostisera en hjärtskada. Dagen efter var nivåerna dock så låga att de var omätbara hos alla deltagare utom en.

Men det är väl ändå nyttigt att träna?
– Man kan nog inte säga att det är nyttigt att träna så hårt att du får den höga höjningen av stresshormoner som vi såg. Nyttoeffekten som du får av träning kommer mer från regelbunden och halvhård träning. Det är den träningen som förknippas med bättre blodvärden och så vidare. Fredrik H Nyström menar att lagom är bäst.

– Lagom träning är bäst och säkrast, tror jag. Tävla inte för mycket. Träna på en nivå där du blir lagom trött och spara hårda spurter till festliga tillfällen. Detta gäller om ditt syfte är att få en hälsoeffekt, tror jag.

Hur hade det sett ut om ni gjort testet på äldre personer?
– Jag tror att det hade kunnat vara jättefarligt. Det hade nästan varit oetiskt vetenskapligt att göra något sådant. Vi nöjer oss med att inte göra tester på äldre eller överviktiga, det var redan tillräckligt otäckt att se resultatet på friska 20-åringar.

Kasper Andersen är hjärtläkare och forskare vid Uppsala universitet. Han säger att det visserligen finns studier som visat en liten tendens till lite högre dödlighet hos de idrottare som är mest vältränade, jämfört med idrottare som är mindre vältränade.
– De här studierna har fått stort genomslag i medierna. Men jag tycker inte att man utifrån dessa studier med säkerhet kan säga att det är farligt att träna intensivt.

Kasper Andersen poängterar att idrottare på alla nivåer har lägre dödlighet och lägre risk för vissa typer av cancer och hjärt- och kärlsjukdomar, jämfört med dem som inte tränar.
Att stresshormon och blocksockernivån ökade är intressant, menar Kasper Andersen, men:

– Det betyder inte nödvändigtvis att det är farligt att träna vid hög intensitet. Det kan vara en respons som kroppen behöver för att klara utmaningen och då är det en naturlig respons, säger han.
Björn Ekblom, professor emeritus på GIH, har gjort omfattande forskning om träningens betydelse för hälsan.

Han menar att löpningens positiva effekter överväger.
– Det finns så mycket forskning med olika slutsatser. Löpningen har ju positiva effekter så summan kan mycket väl bli plus eller neutralt, säger Björn Ekblom.

Björn Ekblom tycker att Fredrik Nyströms studie är ”en bra genomförd studie”. Men han tycker inte att det går att dra slutsatser om långsiktiga hälsoeffekter utifrån den.

– Hjärtskademarkörer har diskuterats mycket och ingen vet riktigt vad en höjning betyder i långa loppet. Att höjningen finns hos hjärtsjuka är en sak, men samma höjning hos idrottare kan ha andra orsaker och vara en normal effekt av hjärtbelastning. Alltså den belastning som man vill åstadkomma med träning för att hjärtat ska bli bättre.

Han menar att högt blodsocker under hårt arbete också kan vara normalt, och det behöver inte betyda något negativt på lång sikt.
– Således, om hård träning flera gånger i veckan är bra eller dåligt återstår att visa. Från denna studie, trots att den är bra, kan man inte dra någon negativ slutsats. Den uppmanar andra att fortsätta forskningen.
– Min personliga åsikt är att det positiva överväger, säger Björn - Ekblom.

anton.kasurinen@dn.se "

"Fakta.
Forskare vid Uppsala universitet undersökte 52 755 Vasaloppsåkare som genomfört loppet under åren 1989-1998. Forskarna följde dem till och med 2005. Under uppföljningstiden hade 919, alltså 1,74 procent, upplevt någon form av rytmstörning i hjärtat.

De skidåkare som gjort fem eller fler lopp under en tioårsperiod hade 30 procent högre risk att få en rytmstörning. Skidåkarna med de snabbaste sluttiderna hade också en ökad risk på 30 procent.

Rytmstörningar ökar risken för stroke och kan leda till att personen behöver pacemaker. Men det var ingen av de drabbade som blev allvarligt sjuk eller drabbades av plötslig död.

Forskarna ville dock inte avråda någon från att träna eftersom motion skyddar mot hjärt- kärlsjukdomar.

Källa: Uppsala universitet. "

DN MÅNDAG 25 SEPTEMBER 2017

" Kulturfrågor på undantag i kommunerna

Bara en tredjedel av landets regionala och kommunala kulturchefer anser att kulturpolitiken får genomslag i den egna kommunen. Det visar en undersökning beställd av Riksteatern.

DN rapporterade nyligen om den nationella kulturpolitiken, ett år före riksdagsvalet. Flera experter målade då upp en dyster bild; kultur som politikområde hamnar ofta i periferin, samtidigt som partiernas målbilder i många fall inte är förenliga med förändringar som de senare förmår genomföra, menade forskarna.

– Kulturpolitiken har totalhavererat. På andra politikområden hade man vid här laget utlyst kriskommissioner, sa professor Roger Blomgren, ledare för Centrum för kulturpolitisk forskning (KPC) vid Högskolan i Borås.

På lokal nivå finns tecken på liknande tendenser: Både kommunala kulturchefer och ordförande i kommunernas kulturnämnder efterlyser att konst och kultur ska prioriteras högre, visar en enkätundersökning som Novis genomförde på uppdrag av Riksteatern tidigare i år.
200 personer, fördelat på 67 ordföranden i kulturnämnder och 133 kulturchefer, intervjuades. Av dem anser åtta av tio att de ekonomiska anslagen till professionell konst och kultur måste öka. Och endast en tredjedel anser att kulturpolitiken får genomslag i den egna kommunen.

– Många känner sig ensamma med sina kulturfrågor. De upplever ofta att kommunen inte lever upp till de kulturpolitiska målen, utan det hela

blir bara en pappersprodukt, säger Magnus Aspegren, vd på Riksteatern.

Han välkomnar regeringens höjning av kulturanslaget i 2018 års budget, men menar att det återstår stora utmaningar för att skapa resultat på lokal nivå.

– För folkrörelserna är kulturpolitiska beslut i kommunerna i många fall avgörande. För att statliga initiativ ska slå igenom krävs det lokala initiativ som kan svara upp och göra verklighet av satsningarna, säger Magnus Aspegren.

Markanta skillnader har tidigare också påvisats gällande kulturens ekonomiska status i kommunerna. SVT Kulturnyheternas sammanställning ”Kulturklyftan”, som gjordes 2016, visade att det skiljer nära 2000 kronor i utgifter per invånare mellan den kommun som lägger mest på kultur (Umeå) och den kommun som lägger minst (Nordanstig).

Bostadsort är också, vid sidan av inkomst och utbildningsnivå, betydande för hur mycket kultur var och en av oss konsumerar. Samband som tydligt framkommer i Myndigheten för kulturanalys rapporter om svenskarnas kulturvanor.

– Jag tror inte att man kommer ifrån att det finns skillnader mellan kommuner, men det är jätteviktigt att vi är medvetna om detta, säger Anna-Karin Andersson, verksamhetschef på Ideell kulturallians, en paraplyorganisation för ideella kulturorganisationer i Sverige.
– För mig handlar politik om en vilja, att man har en idé om hur man som kommun eller region vill arbeta med sitt kulturliv. I dag kan många uppleva att en satsning på kultur blir nästan som ett alibi och lokala företrädare upplever nog att de måste söka efter hopplösa argument för att få genomslag för kulturfrågor, säger Anna-Karin - Andersson.

Det politiska verktyget kultursamverkansmodellen, som infördes 2011, blev till för att regionalisera kulturpolitiken och skapa större delaktighet bland regioner och kommuner i statliga beslut.

Effektiviteten i styrsystemet har tidigare fått kritik, något som ledde till flera förändringar under fjolåret samt senare ett ökat statligt stöd.
– Regionalt och kommunalt har man säkerligen känt en större delaktighet. Men för att samverkansmodellen ska ha effekt behöver inflytandet från såväl civilsamhälle som kulturliv förstärkas, säger Jenny Johannisson, docent vid Högskolan i Borås, som tidigare forskat om modellen.

Hon beskriver skillnader mellan kulturpolitik på statlig nivå kontra regional nivå. Där den förstnämnda handlar om att skapa infrastruktur och en organisering för att det fria kulturlivet ska kunna utvecklas, handlar den senare mera om deltagande och ett kulturliv bortom det professionella.

– Jag tror man måste ställa sig frågan om vad ”genomslag” egentligen innebär, eftersom man på lokal nivå har ett bredare anslag på kulturfrågorna. Och många kommunala politiker kämpar hårt för att sätta frågorna i ett större sammanhang, säger Jenny Johannisson.

hugo.lindkvist@dn.se "

" **Resultat från enkätun dersökningen.**

200 personer, fördelat på 67 ordföranden i kulturnämnder och 133 kulturchefer, intervjuades.

36 procent av de svarande anser att kulturpolitiken i mycket hög grad eller i hög grad får genomslag i kommunen.

48 procent anser att tillgången till professionell konst och kultur är mycket god eller god i kommunen.

92 procent anser att konst- och kulturområdet ska vara ett vara ett prioriterat område i kommunen.

78 procent anser att anslagen till professionell konst och kultur i kommunen ska öka.

86 procent anser att tillgång till professionell konst och kultur är mycket eller ganska viktigt för en kommuns attraktionskraft.

Källa: Riksteatern, Novus "

DN. MÅNDAG 25 SEPTEMBER 2017

”Det är inte bara en massa fejknyheter som sprids”

"I forskningsprojektet Nyhetsvärderaren får skolelever granska trovärdigheten i sina digitala nyhetsflöden. Förhoppningen var att 5 000 elever skulle delta – nu är de 12 000. Thomas Nygren är projektledare.

1 Varför gör ni detta?
– Vi får stöd i att besvara vår forskningsfråga: hur trovärdiga är ungdomars nyhetsflöden? Och ungdomarna får ett träningsläger i att vara kritiska nyhetsgranskare på nätet.

2 Hur kommer det sig att intresset varit så stort, tror du?
– Det är lärare som har visat intresse, det är de som anmäler sina grupper. Jag tror att de ser hur viktigt det är att ta reda på vad som delas i digitala medier, hur saker och ting sprids. Samtidigt ser man det som en viktig kompetens för eleverna att ha ett källkritiskt tänkande i en värld där varje invånare kan vara sin egen nyhetsproducent. Jag tror att många lärare ser det som en utmaning.

3 Den första delen av resultaten presenteras den 29 september, men kan du säga något om dem redan nu?
– Nej, vi har fått in för lite data. Men vad vi tror oss kunna se är att det inte bara är en massa fejknyheter som sprids. Absolut inte. Sedan Trump blev president har det varit ett väldigt högt tonläge, det är nästan så man får för sig att det är fejk överallt. Men de första 1 500 nyheterna tyder på att det inte är så vanligt som man kan tro.
noa.soderberg@dn.se "

DN MÅNDAG 25 SEPTEMBER 2017

" Stockholmarna dömer ut trängsel och parkeringsbrist

Stockholmarna är mycket kritiska till trängseln i trafiken. Drygt sex av tio i Stockholms län tycker att framkomligheten är dålig eller mycket dålig, visar en ny undersökning. – Stockholmarna måste ta sin del av ansvaret och låta bli att köra bil. Vi kan inte bygga fler vägar, säger trafikborgarrådet Daniel Helldén (MP).

Den undersökning som Demoskop har gjort åt Stockholms handelskammare visar också att invånare i Stockholms stad är något mindre kritiska än de som bor i kranskommunerna. Missnöjet växer ju längre från centrum de tillfrågade bor.

– Jag är inte helt förvånad när jag ser hur folk svarar, situationen är på gränsen till ohållbar. Det går inte – som vissa politiker verkar tro – att få folk att sluta åka bil. Vi är ganska få som bor i innerstan och kan cykla eller gå eller ta bussen överallt, säger Handelskammarens vd Maria Rankka.

Det verkar, menar hon, finnas en kunskapslucka, ett smalt innerstadsperspektiv, hos många tongivande beslutsfattare.
– Vi kan jobba smartare med trängselskatten och justera den efter den faktiska trafiksituationen, och vi behöver investeringar i kollektivtrafiken. Men vi behöver också investeringar i väginfrastrukturen, säger Maria Rankka.

Det håller Daniel Helldén inte med om.
– Problemen är att biltrafiken ökar, den måste minska. Vi kommer inte att få trafiken att fungera när fler och fler väljer att ta bilen, säger han. Köerna beror också, enligt honom, på att Stockholms stad har ett stort antal pågående vägarbetsprojekt.

– Vi har gatuarbeten vid Fridhemsplan, Slussen, Hamngatan ... och arbetet vid Långholmsgatan är tyvärr försenat. Det är i linje med vår satsning på gång-, cykel- och kollektivtrafik och det är klart att staden påverkas, det måste hända när man ställer om trafiksystemet, säger Daniel Helldén.

Men det händer en del som kan påverka trängseln, menar han. Staden för diskussioner med landstinget om hur bussarna ska komma fram snabbare, med ännu bättre signalprioriteringar och fler busskörfält. Det kommer en ny höjning av trängselskatten 2020 och regeringen vill att även tjänstebilar ska betala. Det pågår ett projekt i Stockholm med nattleveranser av varor, i tysta laddhybrider och med lastvagnar som inte bullrar, i syfte att få bort tung leveranstrafik under dagtid.

– Men om man bor långt ut från centrum och pendlar förstår jag att det är problematiskt. Vi för diskussioner med andra kommuner om infartsparkeringar, vill helst ha dem vid kollektivtrafikpunkter men det är också problematiskt, där prioriterar vi bostäder, säger Daniel Helldén.

Undersökningen visar också att 72 procent av länsborna tycker att parkeringsmöjligheterna är dåliga eller mycket dåliga. Kvinnor är mer kritiska än män och de som sympatiserar med alliansen eller Sverige-demokraterna är mer kritiska än rödgröna väljare.

– Det håller på att gå för långt. Men det är inte hållbart att ställa bilar var som helst och till låg kostnad i de mest attraktiva delarna av Sverige. Vad vi är rädda för är att det snart inte går att parkera alls, säger Maria Rankka.

Men några fler p-platser på gatumark blir det inte, åtminstone inte i Stockholms stad.

– Vi har 35 000 p-platser på gatumark i innerstaden och det ska inte bli fler. Vår parkeringsstrategi syftar till att frigöra p-platser för rörlig trafik, det är på tok för mycket bilar som bara står långtidsparkerade på gatorna, säger Daniel Helldén.

Bilar ska ned i garage, anser han.
– Men nu är det bara stadens eget bolag Stockholm parkering som bygger garage, det är för billigt att stå på gatan.
Ska ni höja parkeringsavgifterna?

– Vi höjde för ett år sedan så det dröjer några år, säger Daniel Helldén.
Drygt sex av tio i undersökningen är positiva till att bygga Östlig förbindelse, som skulle knyta ihop Norra och Södra länken. Bland alliansens och SD:s väljare är en stor majoritet för bygget, men även 46 procent av de som sympatiserar med de rödgröna säger ja.

– Östlig förbindelse är borttagen i Trafikverkets nationella plan, vilket är väldigt bekymmersamt. Vi behöver den nu, om vi ska kunna fortsätta vara en av de snabbast växande storstadsregionerna måste vi lösa upp trafikinfarkten. Det är helt hål i huvudet att inte bygga de sista 25 procenten av ringleden runt innerstan, säger Maria Rankka.
Men där får hon inget stöd från trafikborgarrådet Helldén.
– Vi prioriterar gång-, cykel- och kollektivtrafik. Vi ska inte lägga pengar på Östlig förbindelse, säger han.

mia.tottmar@dn.se "

DN MÅNDAG 25 SEPTEMBER 2017

" Planering från fel håll förklarar problemen vid bygget av Nya Karolinska

När Nya Karolinska skulle byggas började landstinget i fel ände. Politiker och planerare bländades av byggnaden. Vården kom i skuggan i planeringen av prestigebygget, slår Jan Öhrming fast i en ny bok.

— Funktion måste gå före form! Vi försöker bedriva sjukvård här, försvarade temachefen Svante Norgren i DN i april barnsjukvårdens kamp för att få riva väggar och skapa vårdplatser i det nya toppmoderna sjukhuset i Solna.

Utanför sjukhuset hade DN då mött en av sjukhusets planerare, som beklagade att det redan gjordes avsteg från det nya sjukhusets planlösning med enkelrum som skulle minska smittspridning och öka patienternas integritet. Men att det skulle behövas minst dubbelt så många sjuksköterskor för att bemanna den moderna planlösningen hade planerarna inte med i beräkningarna innan sjukhuset började byggas. Form fick gå före funktion.

Det är ett av flera exempel på bakvändheter runt Nya Karolinska som organisationsforskaren Jan Öhrming beskriver i boken ”Allt görs liksom baklänges”. Jan Öhrming började intressera sig för Nya Karolinska när han insåg att planeringen av sjukhuset inte följde gängse mönster.

— Jag hade tidigare jobbat med Huddinge sjukhus, så jag vet hur man normalt bygger och driftsätter sjukhus. Här är det så märkligt. Man fattar beslut 2008 om att bygga det här, och sedan om OPS-avtalet 2010. Först därefter utreder man behoven. Generalplanen blev klar 2011. I stället för att börja med att grundligt utreda sjukvårdsbehoven i

länet och upprätta en plan med prioriteringslista, så går man snabbt på projektering och byggande, säger Jan Öhrming.

Vi träffas på behörigt avstånd från det omskrivna sjukhuset. Öhrming, som är senior professor på Södertörns högskola, vill absolut inte låta sig fotograferas framför Nya Karolinska.
— Jag tycker att huset har fått för mycket plats. Inte en bild till på det där vackra huset!

Fokuset ligger i stället på själva verksamheten, och ett stort antal personer har intervjuats. I boken beskrivs hur planeringen och projekteringen av Nya Karolinska om började på 1990-talet, under lång tid skedde inom en relativt liten krets, trots att byggandet av det nya sjukhuset får en enorm betydelse för hela länets sjukvård. Fokuset på byggnaden gjorde att personalen och arbetsvillkoren mer eller mindre glömdes bort.

— Det är ju personalen som jobbar i vården. Hur ska man få tag på personal- framför allt specialistsjuksköterskor? Det borde man ha tänkt på mycket tidigare. Det är inte glas och betong som gör sjukvården, utan människor.

Från starten fanns en önskan, inte minst från Karolinska institutet, om att skapa en ny sorts universitetssjukhus, med målet att Sverige skulle återta en internationell topposition inom medicinsk forskning.
Genom resor utomlands fastnade politiker och tjänstemän sedan för byggandet av ett så kallat interventionssjukhus efter amerikansk modell, med relativt få vårdplatser och extremt korta vårdtider.
— Man körde ganska snabbt på det här. Folk blev också tidigt fascinerade av huset, säger Jan Öhrming, som ifrågasätter om ett mycket litet sjukhus av Nya Karolinskas typ är vad Stockholmsregionen med sin växande och åldrande befolkning i första hand behöver.

— Man kan undra – varför bygger man ett interventionssjukhus efter amerikansk modell i en svensk kontext? Vi har inte så många skjutningar, och inte så många katastrofer. Internationellt pågår en diskussion om ett paradigmskifte i sjukvårdsinvesteringar – från akutsjukvård till kroniska sjukdomar och prevention, det vill säga från slutenvård till öppenvård. Här har man i stället ett sjukhus med en massa operationssalar.

Ganska snart stod det också klart att sjukhuset inte var tillräckligt för att täcka regionens behov. 2011 sjösattes framtidsplanen, som går ut på att flytta ut specialiserad vård från Karolinska till övriga sjukhus och specialistcentra, och ut i primärvården. Samtidigt byggs fler närakuter som ska avlasta akutmottagningarna, enligt planer som nu är försenade. Det i sin tur är en följd av att politiska beslut dragits i långbänk.

Jan Öhrming pekar på att regionens beslutsfattare underskattat vilken gigantisk process som satts i rörelse. Det gäller även driftsättningen av själva sjukhuset, där flytten in de nya lokalerna görs samtidigt som Karolinska universitetssjukhuset får en helt ny och oprövad organisation, vilket lett till högljudda protester.

— Allt det här gör man på en gång – det är så märkligt! Och att flytta ut vård från akutsjukhusen – det har landstinget försökt tidigare och gått bet på.
En paradox är att planeringen av det nya sjukhuset skett under lång tid, samtidigt som politikerna dröjt med att sätt ner foten för en rad viktiga beslut.

Det gäller framför allt verksamheten på Nya Karolinska, vilken typ av vård som ska bedrivas i det nya sjukhuset, och vad som ska flytta ut till andra vårdinrättningar. När nödvändiga beslut ändå definitivt fattats – i elfte timmen – har det därför blivit mycket bråttom, som när inflyttningen började på Nya Karolinska i november 2016, utan att all teknik var på plats och personalen inte hunnit öva i de nya lokalerna.

— Det här skapar kaos i vården, som man ser nu. Och innan det är klart vad för vård som ska bedrivas på Nya Karolinska, så kan man inte bygga ut Södersjukhuset, Danderyd och de andra sjukhusen. Det handlar om en massa projekt som är ömsesidigt beroende av varandra. Med baklängesplaneringen och utdragna processer följer ökade kostnader, inte minst för att kompensera för en vård som inte fungerar. Och som läggs till kostnaden för det som kallats världens dyraste sjukhus.

— Det handlar ganska mycket om utträngningseffekterna. Vad det kommer att kosta påverkar all annan sjukvård. Man bygger om, man skickar hjärtpatienter till Uppsala. Det är oerhörda pengar kopplade till projektet. Det är möjligt att det så småningom blir ett sjukhus som levererar forskning i världsklass, men det kommer att bli väldigt dyrt. En förklaring till oredan är den otydliga styrningen av hälso- och sjukvården i Stockholms läns landsting. Jan Öhrming pekar på en stor offentlig organisation i behov av systemledning, men där politikerna styr på armlängds avstånd.

— På 1990-talet satt politikerna i sjukhusstyrelserna. Nu har politikerna organiserat ut sig från olika politikområden, bland annat hälso- och sjukvården. Byggandet och driften av sjukhuset är lagt i ett OPS-avtal som gäller i 30 år! Det finns en låt-gå-attityd, och man försöker att styra på distans. Jag tycker inte att man ska hantera en regional vårdapparat så.

anna.gustafsson@dn.se "

"Fakta. Nya Karolinska Solna

Nya Karolinska Solna började planeras under 1990-talet.
2008 beslutade landstingsfullmäktige att ett nytt sjukhus skulle byggas.

2010 beslutade den borgerliga majoriteten i landstingsfullmäktige att byggandet och finansieringen skulle ske genom ett så kallat OPS-avtal (Offentlig Privat Samverkan) där en privat aktör lånar, bygger och förvaltar sjukhuset.

2011 kartlades vårdbehoven, och beslut fattades om den så kallade framtidsplanen för hälso- och sjukvården.

Priset för att bygga, utrusta och underhålla sjukhuset beräknas just nu till 61,4 miljarder kronor, och ska betalas fram till 2040 och regleras i OPS-avtalet. Därutöver har 170 tilläggsbeställningar för ombyggnationer och ändringar i det nya sjukhuset tillkommit, som just nu uppgår till 1,64 miljarder kronor.

De första patienterna togs emot i den nya sjukhusbyggnaden på Nya Karolinska Solna i november 2016. Inflyttning sker löpande till och med 2018.

Samtidigt ska 10 000 vårdtillfällen flytta ut från Karolinska. För att klara det pågår om – och tillbyggnader av bland annat Södersjukhuset, Danderyd, Sollentuna och S:t Görans sjukhus samtidigt som närakuter byggs. Byggena är försenade och blir dyrare än beräknat. Kostnad just nu: 39,8 miljarder kronor. "

DN MÅNDAG 25 SEPTEMBER 2017

"Folktandvården stänger två kliniker

I förra veckan fattade Folktandvårdens styrelse beslut om att stänga sina kliniker i Tensta och Hallonbergen. Järvaområdet har den sämsta tandhälsan i länet och Socialdemokraterna kräver nu att landstinget river upp beslutet.

I fredags fattade Folktandvårdens styrelse beslut om att stänga sina kliniker i Tensta och Hallonbergen. Anledningen är att de har haft problem med att rekrytera och behålla tillräckligt erfarna medarbetare på klinikerna.

Beskedet har redan rört upp starka känslor. I de berörda områdena har det startats namninsamlingar för att upphäva beslutet.
Socialdemokraterna i landstinget har varit kritiska från början. Nu kräver de att Moderaterna river upp beslutet och går in med pengar för att hålla kvar verksamheten i området.
– Det här är en fråga om jämlik tandvård. Vi talar om troligt eftersatta personer med tandproblem som inte finns i andra delar av länet, säger oppositionslandstingsråd Dag Larsson (S).
Järvaområdet har den sämsta tandhälsan i länet. När beskedet kom gav Irene Svenonius (M) Folktandvården uppdraget att utreda om privata aktörer kunde överta lokalerna. I ett pressmeddelande förklarade Svenonius partiets syn på händelseförloppet.
– Alla i Stockholms län ska ha tillgång till en god tandvård. Därför är det glädjande att flera privata aktörer redan är intresserade av att bedriva tandvård i Tensta och Hallonbergen, säger hon.
Dag Larsson tror däremot att de kommer behöva ändra sin ståndpunkt och arbeta för att ha kvar Folktandvården i området.
– Jag tror helt enkelt att de kommer tvingas till att ändra sig. Det är inte rimligt att lämna ansvaret på privata aktörer, för dem blir verksamheten inte lönsam.
amanda.dahl@dn.se "

DN TISDAG 26 SEPTEMBER 2017

"Enighet som riskprojekt

Blocköverskridande samarbete är populärt hos Stefan Löfven, emellanåt också bland borgerliga partiledare. Väljare uttalar regelbundet sitt varma stöd i opinionsmätningar. Vem älskar käbblande politiker?

Det tyska valet i söndags ger en vink om att samförstånd inte är en garanterad väg till himmelriket.

Efter fyra år av stor koalition tappade Angela Merkels kristdemokratiska CDU nästan 9 procentenheter, det sämsta resultatet sedan 1949. Det andra partiet, socialdemokratiska SPD, förlorade drygt 5 och upplevde sitt värsta nederlag i förbundsrepublikens historia. Valets vinnare fanns utanför regeringen: främlingsfientliga AFD och liberala FDP.

Samma sak hände 2009, efter den förra stora koalitionen. CDU backade, SPD rasade, de tre partierna utanför profiterade.
En koalition med ett betydligt större parti har också ofta sina sidor. 2013 åkte FDP ur förbundsdagen efter fyra års olyckligt äktenskap med CDU. Miljöpartiet i Sverige känner igen sig. 2014 satte man sig i knät på Socialdemokraterna och lät sig manglas av Förbifarten och Vattenfalls tyska kol. MP:s siffror föll som en sten.

I Tyskland åtnjuter Merkel stort personligt förtroende, och ekonomin är stark. Ändå övergav var femte väljare CDU och det bayerska systerpartiet CSU. SPD har uteslutit en ny regering med kristdemokraterna, och drar sig tillbaka för att slicka såren och söka efter de teman som inte stod att finna i valrörelsen. I stället provas

sannolikt en Jamaicakoalition, uppkallad efter flaggfärgerna svart (CDU), gult (FDP) och grönt (miljöpartisterna).
Något kärleksbarn blir experimentet inte. Det är den enda kvarvarande nödlösningen. AFD och Die Linke, det östtyska kommunistpartiets arvtagare, är omöjliga partner.

För både FDP och De gröna vore Jamaica en chansning. De avskyr varandra. FDP är företagsvänligt och milt euroskeptiskt, De gröna gillar förbud och klimat. Båda partierna måste sälja sig dyrt i koalitionsförhandlingar, för att bevisa att de spelar roll. CSU kan bli en lika bångstyrig ingrediens i koalitionen, för bayrarna vill ta tillbaka röster från AFD inför sitt eget delstatsval nästa år. En sådan här regering skulle rymma stora sprickor när det gäller allt från ekonomi till invandring och EU-frågor.

Sverige kommer efter valet 2018 att se ett ännu starkare Sverigedemokraterna än förra gången. Precis som AFD i Tyskland komplicerar SD alla ekvationer. Varken de rödgröna eller alliansen lär få majoritet, samtidigt som en ny decemberöverenskommelse knappast är aktuell.

Skulle Annie Lööf och/eller Jan Björklund våga språnget till Löfven? Centern straffades rejält i valet 1998 för samarbetet med Göran Persson. Socialdemokraternas utsträckta hand är ständigt beredd till en örfil. Och hur skulle ett sargat MP ställa sig? Efter det tyska valet finns ännu mer att fundera på. Den som ger sig in i obekväma koalitioner, särskilt över blockgränsen, löper stora risker.

Problemen är av två slag. Dels är vänster och höger ideologiskt oense om diverse viktiga ting, som skatter, bidrag och stat kontra marknad. Dels blockerar de varandra av taktiska skäl i andra frågor. Nedfasade ränteavdrag vill ingen få skulden för.

Inför den senaste stora koalitionen i Tyskland hördes som vanligt förhoppningar om att här skulle stora reformer äntligen födas. SPD kan inte klaga över vad partiet fick med i regeringsprogrammet 2013, men därefter inträdde stiltje. Vad Merkel eventuellt kunde tänka sig var tabu för SPD, och tvärtom. Att driva valkampanj mot den regering man själv suttit i blir ändå föga trovärdigt.

När resultaten dröjer blir folk missnöjda, alternativt klagar de över att det är för liten skillnad mellan partierna och att alla trängs i mitten. Där ute lurar populisterna med sina garn för väljarna.

Teoretiskt borde det förstås finnas möjligheter. Samarbete måste inte vara en koalition. Om två block letar efter pragmatiska och fungerande kompromisser kan sådant som den svenska pensionsöverenskommelsen uppstå. Men lösningarna där båda parter vinner och inhöstar samma tacksamhet från väljarna är ovanliga. Politik handlar trots allt även om makt.

Samförstånd låter fint, men är svårt i praktiken och kan bli bedövande tråkigt. Det är inte alls säkert att populistpartiernas röster återerövras. Skickliga politiker viker dock inte för det komplicerade, utan använder både mod och finsnickeri. Nog måste det gå att hitta svar som varken gör väljarna besvikna eller blasé.

DN 26/9 2017 "

DN TISDAG 26 SEPTEMBER 2017

"Fördomar i vägen för kompetens

Mejlet var kort, bestod egentligen bara av två meningar. ”Vad är det här?” och ”Var vänlig se den bifogade checklistan”. Jag hade skickat mitt cv, det som jag spenderat ett tiotal timmar på att finputsa i ett dyrt designprogram, till en amerikansk jobbagentur. De var inte imponerade.

Medan en jobbansökan i Sverige – oavsett om det är till en tjänst som reklamare eller sjuksköterska – kräver femton högskolepoäng i ”Hur du designar ett vinnar-cv” och helst innefattar en egen musikvideo där du rappar upp dina betyg, så ser det inte ut så i många andra länder. I USA finns det två saker som inte får skrivas ut på en jobbansökan: Etnicitet och ålder. Och funderar du på vilken porträttbild du ska skicka med så gör dig inte besväret. En sådan bild kommer att få en amerikansk arbetsgivare att tro att du anspelar på ditt utseende för att få jobbet.

De strikta reglerna finns där av en anledning: för att motverka diskriminering. Alla uppgifter som kan ligga till grund för att vissa sökande förfördelas vid en rekrytering ska utelämnas. Den enda frågan som arbetsgivaren ska ställa är om personen har rätt kunskap och erfarenhet för tjänsten.

Det stoppar naturligtvis inte rekryterare från att välja bort äldre personer eller invandrare senare i processen. Och visst går det att dra förhastade slutsatser om en persons etnicitet utifrån namnet på jobbansökan. Men det eliminerar, eller sänker åtminstone, en första tröskel till jobb för människor som annars riskerar att sållas bort.

Vi borde anamma ett liknande tankesätt i Sverige. För medan vår befolkning blir äldre och det blir allt viktigare att människor arbetar längre sätter åldersdiskrimineringen på arbetsmarknaden stopp för det. I en studie konstaterar nationalekonomerna Magnus Carlsson och Stefan Eriksson att diskrimineringen drabbar människor så tidigt som i 40-årsåldern. I enkäten svarar arbetsgivarna att de är tveksamma till äldre arbetskraft på grund av att de inte har samma ”inlärningsförmåga, anpassningsbarhet eller ambition” (DN 25/9).

Först och främst drabbar det individer likt den 57-åriga marknadsanalytikern som sökt 402 jobb utan att få napp. Men det är också ett enormt resursslöseri för samhället, som vi inte har råd med. Om problemet är fördomar, låt oss börja med att ge dem mindre spelrum. Återinför cv:n som meritförteckningar i stället för de personliga säljpresentationer de är i dag.

evelyn.schreiber@dn.se "

DN TISDAG 26 SEPTEMBER 2017

"Nej, SD är inte som andra partier

Sverigedemokraternas problem handlar inte om enskilda skandaler, utan om hela partikulturen.

Sverigedemokraterna är inte ett parti som alla andra, det kan man lugnt konstatera. Det är inte bara det senaste avslöjandet om en partikultur där brottslingar och förövare hålls om ryggen medan offer fryses ut. Det är partiets hela väsen.

Sverigedemokraterna har sina rötter i Bevara Sverige svenskt, BSS, vars mål var att utvisa alla utomeuropeiska invandrare. ”Skända inte din ras”, varnade BSS svenska kvinnor under 80-talet. Detta är Sverigedemokraternas idéarv.

Mycket har hänt under årens gång, vatten har flutit under broarna, partiet har reformerats. Man talar inte längre om ”ras”, man säger ”kultur” i stället. Vad är då svensk kultur?

”Typiskt svenskt kan väl vara köande, att sätta sig på ett helt tomt säte på bussen, att ha med sig matlåda till jobbet, att betala tillbaka 5 kr till en vän eller släkting, att inte vilja sticka ut, att lägga julklapparna under granen, att titta på Kalle Anka på julafton, att dricka snaps och äta sill på midsommarafton, att inte tuta i trafiken”, filosoferade Sverigedemokraterna på sin hemsida för några år sedan.

Deras nya kurs har varit mycket framgångsrik. Så många röster har partiet fått att det inte funnits tillräckligt med lämpliga representanter att fylla alla stolar i maktens salar.
En del av de olämpliga företrädarna har självmant lämnat sina platser, faktiskt är Sverigedemokraterna det parti som har flest avhoppare ute i landet. Vissa stannar formellt, men skolkar bort sin tid. Ytterligare andra blir kvar, alldeles oavsett hur olämpliga de är.

När jag skulle gå igenom Sverigedemokraternas budgetförslag i Borlänge upptäckte jag att det bara var tre sidor långt – med stor teckenstorlek, mycket luft och många felstavningar. I Luleå kopierade de lokala förmågorna hela sitt budgetförslag från Sverigedemokraterna i Lund, inklusive punkterna om satsningar på ”skånska landsbygden”. I Södertälje, där Sverigedemokraterna är tredje största parti, lade man varken 2016 eller 2017 ens fram något budgetförslag. I Knivsta har representanterna, enligt företrädare för andra partier, varit tysta i diskussioner och sedan röstat såsom en ditsänd partitopp beordrat dem. Och så vidare.

Sverigedemokraterna må ha många väljare, men det är också många människor som fortfarande avskyr dem och inte litar på dem för ett ögonblick.

Faktiskt litar inte ens sverigedemokraterna på Sverigedemokraterna. Inget annat parti har sympatisörer med så negativ människosyn, visade en mätning häromåret. Inget annat parti har heller samma vana att smygfilma varenda möte och konstant läcka mejl till medier.

Det är inte bara de lokala företrädarna det handlar om. Det här går igen ända upp i det absoluta toppskiktet. Jag har ibland undrat vad somliga av företrädarna egentligen har för hållhakar på partiet, när de får sitta kvar trots skandal efter skandal. Det var kanske feltänkt av mig.

Om man betänker partikulturen så är det faktiskt lika sannolikt att dessa personer helt enkelt får bli kvar eftersom de är en del av gänget. Man vill ju inte knuffa bort en polare från den veritabla syltburk som är skattebetalarnas arvoden till förtroendevalda.

Så riksdagsledamoten Anders Forsberg har grovt förskingrat en massa stålar? Än sedan? Partiet täckte in i det längsta upp för honom. Och när han ändå blev dömd och för syns skull fick avgå tog man in honom på konsultbasis i stället.

Utåt sett uppehåller sig Sverigedemokraterna gärna vid invandrares brottslighet, och i synnerhet då deras vana att begå sexövergrepp. De vill se hårdare straff. Internt är det en annan femma.

Sverigedemokraterna har fler brottsdömda riksdagsledamöter än alla de andra partierna tillsammans.

Och när sexövergrepp misstänks ha begåtts inom de egna leden? Då tar partiet fram en rapport där de kvinnliga partikamrater som ska ha utsatts för övergreppen avfärdas med omdömen som ”sjuk”, ”väldigt klängig”, ”berusad”. En av dem sägs dessutom ha haft ett ”omoraliskt leverne”.

I veckans avsnitt av ”Kalla fakta” berättar Hanna Wigh och flera andra av Sverigedemokraternas förtroendevalda vidare om hur de, med partiledningens goda minne, frysts ut och trakasserats ända in i det egna hemmet för att de slagit larm om missförhållanden.

Nej, Sverigedemokraterna är inte som andra partier. Det har de och deras väljare helt rätt i. För det är inte bara rasismen som de sminkat, klätt upp och försöker baxa in i finrummen under falskt namn. De har på kort tid lyckats bli totalt genomfrätta av korruption. Det är faktiskt unikt, ja nästan imponerande på sitt eget sorgliga vis.

lisa.magnusson@dn.se "

DN TISDAG 26 SEPTEMBER 2017

”Gårdsförsäljning av alkohol fel väg till levande landsbygd”

Staten kan på olika sätt ta ansvar för en levande landsbygd. Men att kullkasta svensk alkoholpolitik till förmån för vinstdriven alkoholförsäljning är inte en trovärdig landsbygdspolitik. Tvärtom vore den direkt skadlig, för hela Sverige, skriver de före detta ministrarna Göran Persson, Bengt Westerberg och Göran Hägglund.

Urbanisering och avfolkning har förändrat det svenska samhället under decennier. Å ena sidan blomstrande storstadsregioner med ständigt ökande boendekostnader, å andra sidan en landsbygd där det på sina håll inte lönar sig att bygga nytt eftersom kostnaden för nybyggnation överstiger marknadsvärdet. Det finns en känsla hos många att vårt land glider isär.

Hur ska vårt samhälle hålla samman? Hur ska det gå att leva gott i hela Sverige? Ett fungerande företagsklimat på en levande landsbygd är en nyckel till att kunna besvara dessa frågor. Men det finns samtidigt en risk att vissa politiker, över stora delar av den politiska skalan, gör det alltför lätt för sig. De hoppar på den populistiska våg som nu drar över Europa och hela västvärlden och som söker enkla lösningar på komplicerade frågor.

Gårdsförsäljning av öl, vin och sprit ses av vissa som en sådan enkel lösning på den svåra utmaning vi står inför. Det kan uppfattas som ett förslag som ligger i linje med satsningar på både turism och den svenska jordbruksnäringen. Dessutom kan det naturligtvis finnas något

lockande i tanken att kunna köpa lokalt och småskaligt producerade drycker direkt på gården eller i lanthandeln.

Problemet är att en sådan reform inte är förenlig med svensk alkoholpolitik. Vi har i Sverige valt en alkoholpolitik som begränsar tillgängligheten. Alkohol kan bara inhandlas på Systembolaget, som säljer utan vinstintresse. Genom att plocka bort vinstintresset från detaljhandeln med alkohol har vi plockat bort incitamenten för merförsäljning. Som kunder på Systembolaget får vi god service, men vi blir aldrig uppmuntrade att köpa mer än vi hade tänkt oss. Vi har valt denna modell för att vi bor i den del av världen som dricker allra mest, och där problemen med alkohol är och har varit som allra störst.

Ur ett småstads- och landsbygdsperspektiv bör dessutom betonas att Systembolaget tillhandahåller ett mycket brett och djupt sortiment i hela Sverige, som gör att man kan köpa kvalitetsprodukter också utanför landets storstäder. Det sägs ibland i debatten att det finns ”bättre vinbutiker” i Frankrike, Tyskland och USA – och det kanske är så att en vinstdrivande privat vinbutik i Stockholm eller Göteborg skulle kunna erbjuda ett ännu bättre sortiment än Systembolaget. Men på den lilla orten kan Systembolagets kunder genom både sortimentet i butiken och det stora beställningsbara sortimentet, välja från ett lika bra sortiment som storstadskunden. Så skulle det knappast vara på en avreglerad marknad.

Det har i debatten förts fram att Finland har gårdsförsäljning i kombination med sitt detaljhandelsmonopol Alko, och att Sverige därför också borde kunna ha det. Jämförelsen är dock inte applicerbar på svenska förhållanden. Det Finland i dagsläget har är gårdsförsäljning av vissa bär- och fruktviner, inte gårdsförsäljning av vanligt vin, öl eller sprit. En ny finsk lagstiftning, där man utökar gårdsförsäljningen till att omfatta öl, har föreslagits. En sådan förändring innebär rimligen att Finland gynnar finsk öl på bekostnad av öl från andra länder, vilket riskerar det finska detaljhandelsmonopolet. Vår uppfattning är också att EU-rätten är tydlig på detta område.

I debatten har även förts fram att EU-kommissionen 2009, på en fråga från en svensk parlamentariker, skulle ha svarat att det är möjligt att kombinera gårdsförsäljning med ett bevarande av detaljhandelsmonopolet. Om man läser svaret ser man dock att det snarast stärker bilden att gårdsförsäljning strider mot EU-rätten. En eventuell reglering om gårdsförsäljning måste vara konkurrensneutral vad gäller andra länders producenter. Detta ligger i linje med vad Lotty Nordlings utredning, SOU 2010:98, kom fram till.

I hårda förhandlingar inför EU-medlemskapet fick vi gehör för vårt detaljhandelsmonopol. Men det går EU-rättsligt inte att kombinera med gårdsförsäljning av öl, vin och sprit. Alliansregeringen bad på sin tid en utredning att försöka hitta en lösning där en begränsad gårdsförsäljning på landsbygden skulle kunna kombineras med Systembolagets monopol. Men slutsatsen blev att det inte är möjligt – om man tillåter några att sälja måste alla få göra det. Detta gäller såväl svenska som utländska företag, små som stora, på land och i stad. Att tillåta gårdsförsäljning är att välja bort Systembolagets monopol.

Den svenska landsbygden står förvisso inför stora utmaningar. Det måste gå att leva ett gott liv, att arbeta och att bygga företag, i hela Sverige. Hela Sverige kan och ska leva. Men svaret på den utmaningen är inte att göra alkohol mer tillgängligt i samhället. Det gynnar varken stad eller land. Tvärtom leder det till kraftigt ökade sociala och ekonomiska kostnader. Ökad alkoholkonsumtion har en prislapp i

barnomsorgen, skolan och sjukvården. Det får direkta konsekvenser på våra vägar och arbetsplatser. Det är inte önskvärt. Att öka tillgängligheten är varken en klok, genomtänkt eller långsiktig politik för en levande landsbygd. Komplexa problem kräver komplexa lösningar.

Staten kan på olika sätt ta ansvar för en levande landsbygd. Mycket kan göras bättre. Men att kullkasta svensk alkoholpolitik till förmån för vinstdriven alkoholförsäljning, i hela landet – vilket de facto är alternativet till dagens modell – är inte en trovärdig landsbygdspolitik. Tvärtom vore den direkt skadlig, för hela Sverige.

Göran Persson, fd statsminister
Bengt Westerberg, fd socialminister
Göran Hägglund, fd socialminister "

DN TISDAG 26 SEPTEMBER 2017

”Sextrakasserier tystas ner av SD”

"Riksdagsledamoten Hanna Wigh hoppar av Sverigedemokraterna i protest mot att partiledningen inte agerat efter att hon ska ha utsatts för ett sexuellt övergrepp av en annan SD-politiker. Anklagelsen tillbakavisas av partiledningen som nu polisanmält övergreppet.

I TV4:s ”Kalla fakta” berättar Hanna Wigh om när en SD-riksdagsledamot förgrep sig på henne för knappt två år sedan.
– Han tog en hand runt min hals och körde upp ett finger i mitt underliv, säger hon i programmet.

Den före detta biträdande säkerhetschefen i SD, Per Vegelow, säger i tv-programmet att den utpekade riksdagsmannen utsatt flera kvinnor för sexuella trakasserier.

Nu blir Hanna Wigh politisk vilde i protest mot att partiledningen inte agerat. Mannen som ska ha begått övergreppet ingår fortfarande i SD:s riksdagsgrupp, men hon vill inte peka ut vem det är.
– Efter händelsen gick jag hem till lägenheten och grät, berättar Hanna Wigh för DN.

Varför polisanmälde du inte?
– Jag hade absolut gjort det, för jag uppmuntrar och förespråkar det, om jag hade jag mått bättre. Samtidigt måste jag vara realist och inse att jag var helt ensam med den här mannen och det lämnade inga fysiska bevis på min kropp, mer än det som det lämnade i själen.
Efter händelsen säger hon sig haft ett samtal med partisekreteraren Richard Jomshof.

– Hans ord var: ”Det låter för jäkligt”. Men han var inte intresserad av att fortsätta konversationen med mig över huvud taget.
Men du berättade om det som hänt och han ville inte höra mer om det?
– Han ville inte höra några detaljer och ställde inga följdfrågor – ingenting.

Att SD på måndagen polisanmälde övergreppet upprör Hanna Wigh.
– Man har vetat om det här rätt länge. Jag blir så provocerad.
Händelsen menar hon är ett exempel av många där kvinnor i det mansdominerade partiet behandlas illa. Hon anklagar partiledningen för att inte ta anklagelser om sexuella trakasserier på allvar.

– Man arbetar systematiskt för att tysta ner saker och ting, säger Wigh.
Påståendet tillbakavisas av SD-ledningen.
– Det stämmer naturligtvis inte. Det finns säkert kvinnor i vårt parti som skulle ge en helt annan bild, säger partisekreteraren Richard Jomshof till SVT:s Aktuellt.

SD:s presschef Henrik Vinge förnekar att Wigh haft ett samtal med Jomshof om händelsen.

Hanna Wigh har varit en av få öppet interna kritiker i partiet, bland annat när två företrädare för partiets ungdomsförbund, Gustav Kasselstrand och William Hahne, uteslöts. Hon slog också larm om att den tidigare riksdagsledamoten Anders Forsberg tagit pengar ur sin lokala partikassa. Han dömdes och lämnade riksdagen – men har efter domen fått ett konsultuppdrag av SD. Detta har bidragit till Hanna Wighs beslut att lämna partiet.

Vad har du haft för kontakt med Jimmie Åkesson i frågan?

– Våren 2016 hade jag möte med Jimmie. Han visste inte mycket då om vare sig Forsberg eller händelser inom partiet. Det var ”jag vet inte” eller att han hade hört talas om någonting, men inte var så insatt.
Våren 2015 hade vi ett samtal på en fest där han beskrev att förövaren hade ”en problematisk relation till kvinnor”.

DN har sökt Jimmie Åkesson.
Hanna Wigh anser att hennes gamla parti präglas av dubbelmoral.
– Vi själva kritiserar att fullbordade gruppvåldtäkter inte ens leder till åtal och att tjejer inte vågar göra polisanmälan. Sedan använder man det som krishantering. Det rimmar så illa, säger hon.

Hanna Wigh tänker sitta kvar i riksdagen till valet. Enligt Henrik Vinge beror Wighs avhopp på att hon inte skulle få fortsatt förtroende på partiets listor inför valet nästa år.

– Hon har också varit inblandad i en hel del konflikter lokalt, säger Vinge.
Nyligen var Wigh inblandad i ett slagsmål med en kvinnlig SD-politiker på ett partimöte i Falköping. Händelsen är polisanmäld.

matsj.larsson@dn.se "

"Fakta. Politiska vildar i riksdagen
Sverigedemokraterna hade 49 riksdagsledamöter efter valet 2014 när partiet fick 12,9 procent.
Nu återstår 46 sedan tre blivit politiska vildar: SD-ledaren Jimmie Åkessons svärmor Margareta Larsson (sedan 2015), den uteslutna Anna Hagwall (sedan 2016) och nu Hanna Wigh.
Riksdagens fjärde politiska vilde, den sedan i våras avhoppade moderaten Patrick Reslow, ingår numera i SD:s riksdagsgrupp. "

DN TISDAG 26 SEPTEMBER 2017

" Nazister tänker trotsa domtolsbeslut

Den planerade nazistiska demonstrationen i Göteborg ändras av förvaltningsrätten. Domstolen beslutar att demonstrationens samlingsplats flyttas och att färdvägen kortas – bort från Bokmässan och Göteborgs synagoga.

På lördag ska Nordiska motståndsrörelsen demonstrera i Göteborg. Både Bokmässan och Judiska församlingen i Göteborg har överklagat den nazistiska gruppens demonstrationstillstånd.
Nu har förvaltningsrätten i Göteborg ändrat på be
slutet från Polismyndigheten. Domstolen flyttar demonstrationens samlingsplats bort från Bokmässan, och bestämmer att den ska sluta vid Gamla Ullevi, tidigare än vad som tidigare beslutats.

Domstolen skriver att man tagit hänsyn till både Bokmässan, där många personer kommer vara i rörelse, och till Judiska församlingen som firar högtiden jom kippur på lördagen.

– Jom kippur är en av de viktigaste judiska högtiderna och demonstrationen skulle gå bara några hundra meter från synagogan.

Det säger sig självt att det är klart att det påverkar säkerhetsläget, säger Anders Hagsgård, lagman på förvaltningsrätten.

Bokmässan överklagade tillståndet av oro för säkerheten och Maria Källsson, vd för Bokmässan, välkomnar förvaltningsrättens beslut.
– Jag är övertygad att det blir bättre för våra besökare med en förflyttad startplats. Det ger bättre tillgänglighet än det första beslutet för våra besökare, säger hon.

Men nazistiska NMR säger att de inte tänker följa domstolen.
– Vi kommer inte att acceptera beslutet. Man kan tänka sig att vi kommer att trotsa beslutet, säger Pär Öberg, presstalesman för gruppen till TT.

Tusentals människor väntas sluta upp i motdemonstrationer under lördagen.

Regeringen har med anledning av demonstrationen bjudit in riksdagspartierna, förutom Sverigedemokraterna, för att diskutera hur antidemokratiska strömningar ska motverkas.

mikael.delin@dn.se
hugo.lindkvist@dn.se "

DN TISDAG 26 SEPTEMBER 2017

"Experter pekar ut främmande dykarfarkost i svensk hamn

En grov kränkning av Sverige kan ha skett med en främmande dykarfarkost i Gävle hamn den 29 juni. Det är slutsatsen i en expertanalys som DN tagit del av. Bottenavtryck, som inte tidigare varit kända, tyder också på att främmande verksamhet pågått i hamnen.

”Händelsen bör klassificeras som en grov avsiktlig kränkning”, slås det fast i en rapport som DN läst. Rapporten har gjorts på privat initiativ av två experter och sändes häromdagen till både Försvarsmakten och Gävle hamn.

Det var efter muddringar i Gävle hamn som en sjömätning genomfördes på uppdrag av hamnen. Den 29 juni klockan 11 såg sjömätningspersonalen långt inne i hamnen ett 13 meter långt och 3 meter brett föremål på sitt avancerade ekolod.

Besättningen fotograferade databilden från ekolodet för att diskutera den vid sin lunch. När de återvände klockan 13.04 fanns föremålet på botten kvar och dykare kallades därför in. Men när fartyget åter var på plats klockan 14.05 var ekona borta. Däremot fann dykaren parallella, rektangulära, avtryck på botten som var några centimeter djupa.

Gävle hamn larmade Kustbevakningen och polisen som sedan kontaktade Försvarsmakten. Men man tog enligt uppgift inte kontakt med hamnen. Händelsen bedöms däremot som en kränkning i den oberoende analys som nu gjorts.
”Utifrån ekolodsbilderna och personalens utsagor är slutsatsen att en främmande undervattensfarkost befunnit sig i Gävle hamn”, slås det fast i analysen.

Rapporten är skriven av två experter. Den ena är Nils-Ove Jansson som har varit verksam i marinens analysgrupp och varit ställföreträdande chef för Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, Must. Den andre är den tidigare sjöofficeren och lotsinspektören Nils Engström.

Nils-Ove Jansson har också skrivit boken ”Omöjlig ubåt” om ubåtskränkningar och ubåtsjakt på 1980-talet. I den redovisar han tidigare hemliga uppgifter om hur Sovjetunionen med ubåtar och dykarfarkoster då gick in på svenskt vatten.

– Man har genomfört en rekognoscering och övning för att gå ända i in i Gävle hamn, säger Nils-Ove Jansson till DN.

Han fick efter händelsen frågor från journalister men ville då inte uttala sig utan att ha faktaunderlag. Men eftersom Försvarsmakten enligt Jansson aldrig kontaktade Gävle hamn beslutade sig de två experterna för att göra en egen analys.

Händelsen i Gävle är naturligtvis känd för och analyserad av Försvarsmakten. Myndigheten väljer dock att tills vidare att rutinmässigt inte kommentera enskilda rapporter eller observationer.

– Alla påstådda observationer eller rapporter som kommer in gör man en första analys av och sedan stoppas de in i en större helhet, ett levande dokument som man kan gå tillbaka och titta på om man har behov av det, säger Försvarsmaktens pressekreterare Jesper Tengroth. Det spelar ingen roll vilken expertis rapportören har?

– Ju mer detaljerad observationen är, desto lättare blir det för oss att bedöma vad det kan vara för något. Men oavsett vem som lämnat in den har jag svårt att se att vi skulle lämna någon kommentar.

I experternas analys utesluts en mängd naturliga orsaker till observationen som tekniska fel, fisk, val, olika föremål samt båtskrov. Slutsatsen är att det är en dykarfarkost som registrerats av ekolodet. En dykarfarkost är inte en sluten ubåt utan används av dykpersonal med andningsaggregat. Farkosten används för att dolt ta sig fram eller för att transportera utrustning.

Dykarfarkoster finns i flera försvarsmakter, bland annat i den svenska. Men Försvarsmakten hade vid tillfället ingen verksamhet i området, enligt uppgift till DN.

Intill den förmodade dykfarkosten finns ett annat mindre eko. Det var här Gävle hamns dykare fann bottenavtryck, vilket tyder på att dykare arbetade med något intill farkosten.

En dykarfarkost transporteras till området av ett annat fartyg, under kalla kriget hade Sovjetunionen sådana fartyg, som såg ut som civila lastfartyg.

Jansson och Engström lyckas dock inte göra någon nationalitetsbestämning.

Gävle hamn hade under det kalla kriget militärt intresse. Då fanns nämligen en hemlig svensk krigsplanläggning om ett militärt ingripande på Åland för att hindra att Sovjetunionen besatte öarna. De svenska förbanden skulle bland annat avsegla från Gävle hamn.

mikael.holmstrom@dn.se "

DN TISDAG 26 SEPTEMBER 2017

" Slutstriden närmar sig

Gnesta. Det är dags för slutstriderna i den stora militärövningen Aurora. På måndagen landsattes fienden i Södermanland och en svensk armébrigad gick till motangrepp.

Efter två veckors förberedelser gick den svenska armébrigaden med 3 000 soldater in övningens slutstrider söder om Gnesta. Fienden på 1 000 soldater hade på morgonen landsatts från luften och havet.

Brigaden består av olika bataljoner från Boden till Lund. De har med sig drygt 30 stridsvagnar, över 200 Stridsfordon 90 samt 400 tyngre hjulfordon. Framryckningen sker på flera täter via småvägar.

– Underbart, det här skulle vi ha varje vecka. Vi måste värna vårt land, säger Peter Segerstrand i Hållsta gård när de brummande Leopardstridsvagnarna från P4 i Skövde passerar hans hus.
Några minuter senare kör första stridsvagnen på en försåtlig mina. Inte på riktigt, men övningsledningen dömer att vagnen skadats och en sårad förare tas om hand.

– Det är en välgjord övning med dalar och toppar. Vi har vunnit de flesta striderna: tre steg fram och ett tillbaka, säger Adrian Isaksson, laddare i stridsvagnen bakom.

Även fienden drabbas av förluster. ”Vi är aktivt döda”, säger besättningen i ett amerikanskt stridsfordon som träffats av ett simulerat laserskott från en svensk stridsvagn.
På onsdag ska striderna avslutas.

mikael.holmstrom@dn.se "

DN TISDAG 26 SEPTEMBER 2017

" Synskadade 18-åringen tog sitt liv när han och lillebror skulle utvisas

En svårt synskadad 18-åring tog sitt liv på ett hvb-hem i västra Sverige. Därmed har ytterligare ett självmord begåtts av en ensamkommande ungdom – den här gången några dagar efter Migrationsverkets utvisningsbeslut.

Den gravt synskadade 18-åringen fick nyligen besked om att han skulle utvisas tillsammans med sin 15-årige lillebror till Afghanistan. I onsdags tog han sitt liv.

– Vi kan bekräfta att en ung man har begått självmord. Det är förstås oerhört tragiskt att en person har tagit sitt liv, säger Helena Cho Györki på Migrationsverkets presstjänst.

Migrationsverket vill inte säga mer om det enskilda fallet.
18-åringen kom tillsammans med sin två år yngre bror till Sverige 2015. Han var då 16 år och hans bror 14. Lillebrodern hade ledsagat sin äldre bror från Afghanistan, genom Europa, till Sverige.

De placerades tillsammans i ett familjehem i västra Sverige där de, precis som många andra ensamkommande barn, väntade på besked om sin asylansökan. Vid årsskiftet fyllde storebrodern 18 år vilket innebar att kommunen inte längre hade ansvar för honom. Kommunen beslutade att den synskadade 18-åringen skulle skiljas från sin bror och flyttas från familjehemmet, till ett boende i Småland ordnat av Migrationsverket.

Beslutet överklagades, men kommunen vann. När 18-åringen i februari fick beskedet att han skulle få flytta från sin bror blev han, enligt uppgift, förtvivlad och kastade sig ut på en trafikerad väg. Han blev omhändertagen innan han skadades.

I september fick först 15-åringen sitt asylbeslut. Trots att han uppgett att han varken har familj eller annat nätverk kvar i Afghanistan så beslutade Migrationsverket att han skulle utvisas. Barn ska inte kunna utvisas utan ordnat mottagande, men enligt beslutet, som DN tagit del av, slog Migrationsverket fast att 15-åringen har ett nätverk i Afghanistan. Nätverket man hänvisade till är den 18-årige brodern.

– Enligt beslutet ska det ordnade mottagande alltså bestå av hans synskadade storebror – som är asylsökande i Sverige. Vi trodde ju att det var något fel, säger brödernas gode man, som vill vara anonym av omsorg för den underårige brodern.

18-åringen fick så småningom flytta till ett annat av Migrationsverkets boenden i Västsverige. Men han mådde psykiskt väldigt dåligt och hotet om utvisningen hängde över bröderna. I början av förra veckan fick även 18-åringen sitt beslut om utvisning. På onsdagen tog han sitt liv.

– 18-åringen var så gravt synskadad att han i princip var blind. Han hade en genetisk sjukdom som inte går att operera, inte går att avhjälpa med glasögon och som bara blir värre och värre. Hans lillebror har tagit hand om honom i hela deras liv, säger den gode mannen.
Vad som händer med lillebrodern nu är oklart, men han kommer att överklaga utvisningsbeslutet.
DN har tidigare i år berättat om

bland annat en kartläggning av Socialstyrelsen, som visade att hälften av de kontaktade kommunerna kunde berätta om att ensamkommande i kommunen haft självmordsplaner. Då hade tre av självmordsförsöken fullbordats. Sedan dess finns det ingen officiell statistik över självmord bland ensamkommande barn och unga.

amanda.lindholm@dn.se "

"Fakta. Hjälplinjer

Nationella hjälplinjen: 020-22 00 60

Minds Föräldratelefon: 020-85 20 00

Minds självmordsupplysning: https://chat.mind.se/

Vårdguiden: 1177

SPES - för dig som förlorat någon anhörig: 08-34 58 73.

Barnens rätt i samhället (BRIS): Barnens telefon: 116 111 Vuxnas telefon – om barn: 0771-50 50 50

Röda Korset: 0771-900 800

Jourhavande Kompis: http://rkuf.se/vad-vi-gor/jourhavande-kompis/
Jourhavande medmänniska: 08-702 16 80 (jour om nätterna) "

DN TISDAG 26 SEPTEMBER 2017

" Förundersökning efter DN-avslöjande

En förundersökning om misstänkt mutbrott har inletts efter DN:s avslöjande om polisens passupphandling. De ansvariga poliserna hade nära kontakt med passföretaget, samtidigt som affären för över 700 miljoner kronor genomfördes.

Dagens Nyheter har i flera artiklar den senaste månaden avslöjat misstänkta mutor i samband med polisens upphandling av pass. I fokus står två poliser som 2016 och 2017 hade mycket nära samröre med bolaget AB Svenska Pass under en pågående upphandling av pass. Företaget, som senare vann affären, bokade gemensamma middagar och utlandsresor åt poliserna som båda hade nyckelroller i upphandlingen.

Polismyndigheten anmälde polismännen till avdelningen för särskilda utredningar.

Åklagaren Håkan Roswall har nu beslutat att inleda en förundersökning om misstänkt mutbrott. Det uppger Polismyndigheten för DN.

– I nuläget kan vi inte lämna några ytterligare uppgifter på grund av förundersökningssekretess, säger Eije Ekengren, utredare på särskilda utredningar.

Passupphandlingen är värd över 730 miljoner kronor. I april 2017 vann AB Svenska Pass upphandlingen. Mindre än en vecka efter beslutet mejlade bolagets representanter de två poliserna:

”Skulle det passa herrarna att äta en bit mat torsdagen den 18 maj på kvällen?”

”Ja tack”, svarade poliserna.
DN:s granskning har även visat att Polismyndighetens ledning har ignorerat flera varningar om misstänkta oegentligheter. Bland annat slog inköpschefen redan för ett år sedan larm till ledningen om misstänkta mutor i passupphandlingen.

Rikspolischefen Dan Eliasson har tidigare kommenterat de mejlväxlingarna som finns mellan poliserna och AB Svenska Pass:
– Så här tycker jag inte att man ska kommunicera med en leverantör under en upphandlingsperiod, sade han i augusti.

mikael.delin@dn.se
kristoffer.orstadius@dn.se "

DN TISDAG 26 SEPTEMBER 2017

”Något är väldigt fel”

"Det är inte rimligt att barn vårdas på rättspsykiatriska kliniker, anser socialminister Annika Strandhäll (S) efter DN:s granskning av hur Jonas – som pekades ut för mord i Hovsjöfallet – tvångsvårdades bland vuxna, utan dom. Vid årsskiftet väntas en statlig utredning ge förslag på hur barnperspektivet inom psykiatrin kan stärkas.

12-årige Jonas pekades ut som skyldig till mordet på sin bästa vän i Hovsjö 2001. DN:s granskning, som publicerades förra veckan, visade bland annat att han förhördes vid 18 tillfällen utan juridiskt biträde. Efter utredningen tvingades han bort från sin familj och placerades på ett hvb-hem. I yngre tonåren bollades han vidare i systemet och tillbringade flera år på slutna rättspsykiatriska klinker.

Anna Dåderman, doktor i rättspsykiatri och professor i psykologi, som tagit del av Jonas journaler har tidigare sagt:

”Pojken har fått flera av sina diagnoser under tiden på rättspsykiatrisk avdelning. Det verkar som att de experimenterar med honom”.
Socialminister Annika Strandhäll har tagit del av DN:s granskning och är starkt berörd.

– Det är något som är väldigt fel när barn behandlas på det här sättet. Det är tydligt att barns rättigheter inom psykiatrin måste stärkas. Frågan är mycket angelägen för regeringen, säger hon.

Vilket ansvar har ni som politiker för att det ändå är tillåtet att placera ett barn inlåst på rättspsykiatriska avdelningar?

– Det är klart att politiken har ett ansvar, framför allt som lagstiftare. Det är det ansvaret vi nu tar genom en rad åtgärder.

Det är inte helt lätt att få en bild av hur vanligt det är att barn vårdas inom rättspsykiatrin eller vuxenpsykiatrin. Strandhäll poängterar att hon inte kan kommentera det enskilda fallet men säger att barn – principiellt – inte bör vårdas bland vuxna på rättspsykiatriska avdelningar.

– Enligt den officiella statistiken finns i dag inget barn under 18 år som vårdas inom rättspsykiatrin. Men det behöver inte betyda att det verkligen förhåller sig så, säger hon.

I våras gick en ny lagstiftning som handlar om att stärka individens inflytande vid psykiatrisk vård och tvångsvård igenom. Vid årsskiftet ska regeringens Nationella samordnare för statens insatser på området psykisk hälsa, Kerstin Evelius, presentera ett tilläggsuppdrag där förslag för att stärka barnperspektivet inom psykiatrin ska finnas med.

Den Nationella samordnarens utredning ska också svara på vilken typ av tvångsmedel som används på barn som vårdas av psykiatrin.
Kan lagstiftning för att förhindra att barn placeras på rättspsykiatriska kliniker bli aktuell?
– Jag är beredd att ta till åtgärder för att se till att barn får en trygg och bra vård.

josefin.skold@dn.se "

"Fakta. Hovsjöfallet

Förra veckan avslöjade DN i flera reportage brister i polisens utredning av det så kallade ”saxmordet” i Hovsjö 2001. 12-årige Jonas, som pekades ut som skyldig till mordet på sin bästa vän, förhördes utan juridiskt biträde vid 18 tillfällen. Förhörsmetoderna som användes var både experimentella, rättsosäkra och riskerade trovärdigheten i vittnesmålen, enligt DN:s experter. Någon teknisk bevisning som kunde binda Jonas till gärningen fanns inte i förundersökningen.

Efter utredningen tvingades Jonas bort från sin familj. I yngre tonåren placerades han på slutna rättspsykiatriska avdelningar i Malmö och Västervik. Han medicinerades tungt, blev aggressiv och fick svår ångest. Han fick elbehandling (elchocker), bältades och sövdes ned i perioder.

I dag säger Jonas att han är oskyldig till mordet. Åklagare Katarina Lenter ska granska förundersökningen. "

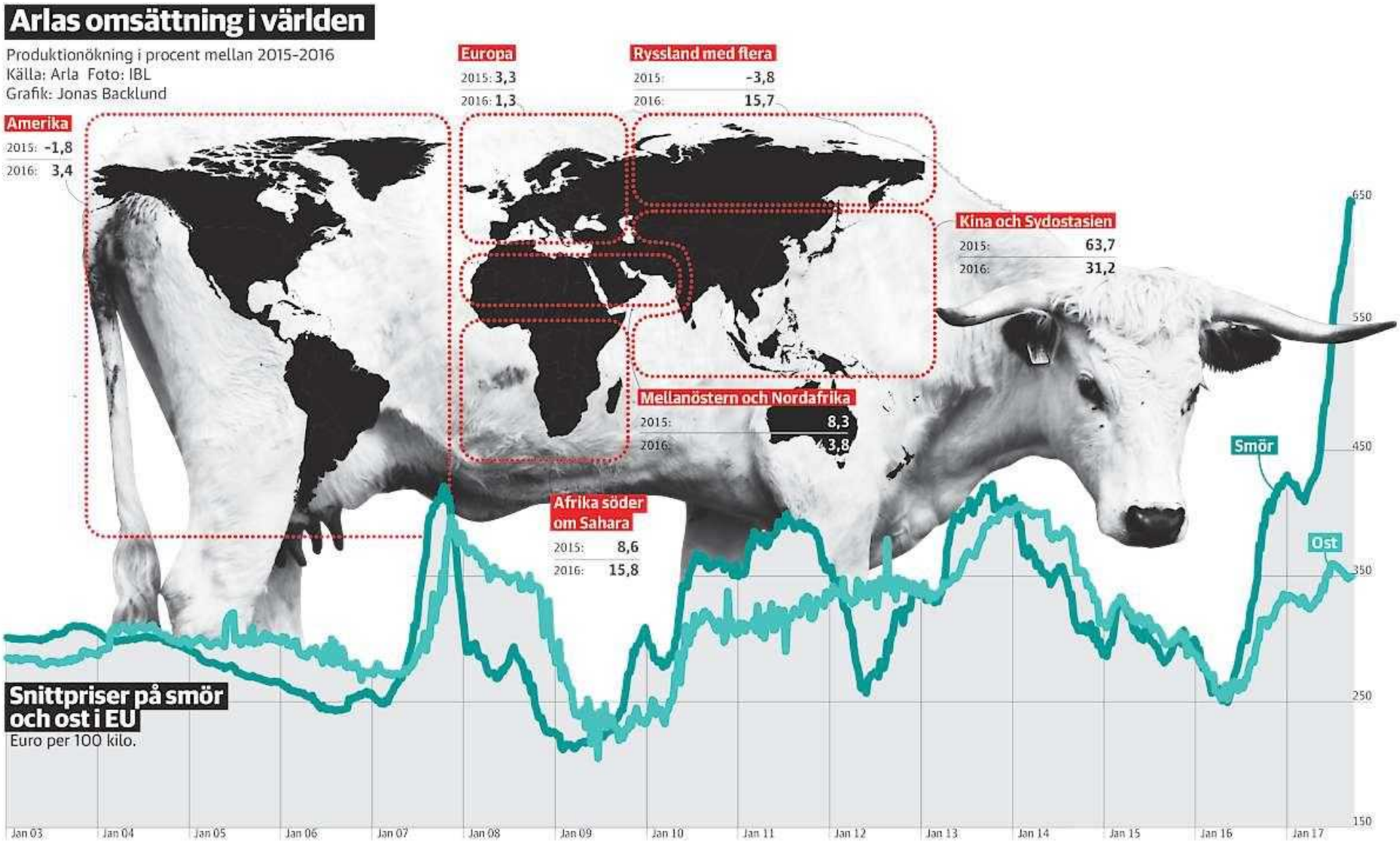
Arlas omsättning i världen
Produktionökning i procent mellan 2015-2016
Källa: Arla Foto: IBL
Grafik: Jonas Backlund
Amerika
2015: -1,8
2016: 3,4
Europa
2015: 3,3
2016: 1,3
Ryssland med flera
2015: -3,8
2016: 15,7
Kina och Sydostasien
2015: 63,7
2016: 31,2
Mellanöstern och Nordafrika
2015: 8,3
2016: 3,8
Afrika söder om Sahara
2015: 8,6
2016: 15,8
Snittpriser på smör och ost i EU
Euro per 100 kilo.
Smör
Ost
650
550
450
350
250
150
Jan 03
Jan 04
Jan 05
Jan 06
Jan 07
Jan 08
Jan 09
Jan 10
Jan 11
Jan 12
Jan 13
Jan 14
Jan 15
Jan 16
Jan 17

DN TISDAG 26 SEPTEMBER 2017

" Mjölkbönder klarar inte den ökande efterfrågan

Mjölkbönderna får allt bättre betalt – men ändå klarar inte de svenska lantbrukarna att få fram tillräckligt med mjölk. När mejerikoncernen Arla därför satsar på ekologisk mjölk till Förenade Arabemiraten är det dansk mjölk i paketen.

Arla finns redan i Mellanöstern, men koncernen vill lansera själva varumärket Arla.
– Vi har en affär som är värd ungefär fem miljarder i Mellanöstern. Men det är under olika varumärken, säger Patrik Hansson, vd för Arla Sverige.
– Vi vill kunna verka under varumärket Arla och sättet att göra det är genom ekologiska produkter. Vi är världens största mejeriföretag inom ekologiska produkter, tillägger han.

Men det är inte svensk mjölk som kommer att exporteras – mjölken kommer från danska gårdar.

– Danmark har ett överskott på mjölk, både vad gäller vanlig mjölk och ekologisk mjölk. Jag önskar att vi kunde ta den svenska mjölken, men det går inte. Vi har för lite mjölkproduktion i Sverige i dag, säger Patrik Hansson.

Under flera år har Arlas bönder, i synnerhet de svenska, klagat på att de får allt för dåligt betalt för sin mjölk. Patrik Hansson håller med om att priset har varit pressat, men det gäller hela Europa inte bara Sverige.

När EU våren 2015 slopade kvoterna för mjölkproduktion, ledde det till att de bönder som kunde - ofta bönder med stora djurbesättningar - ökade sin produktion. Det ledde till överproduktion och under 2015-16 sjönk priserna kraftigt. I början av sommaren 2016 låg priset på 2:30 kronor per kilo mjölk.

Svaret blev att allt fler bönder lade ner sin mjölproduktion. Det har i sin tur nu lett till att det råder brist på mjölk.

– Nu har vi haft en period med för liten produktion och priset har därför gått upp ganska dramatiskt, säger Hansson.
– I dag får våra Arlabönder 3:70 kronor för något de för bara för 15 månaderna sedan låg nere på 2:30, tillägger han.
Det stigande priset får framför allt följder för priset på grädde och smör. Priset på smör har stigit med 74 procent på ett år.

– Det beror på tre faktorer. En är att mjölkinvägningen (mängden mjölk som levereras till mejerierna) har minskat sista året. Den andra är att ostpriserna har varit ganska höga - den mjölk som fanns gick till ost i stället för att det blev skummjölk och fett av det, säger Hansson.
– Och så har konsumtionen av feta mejeriprodukter ökatöver lag, tillägger han.

Det finns flera skäl till att efterfrågan ökar i Europa. I Sverige bidrar troligen att svenska livsmedelsföretag i allt högre grad kräver svenska råvaror.

Det högre mjölkpriset kommer att leda till en större produktion, men inte så mycket i Sverige som i andra länder.

– Vi kan se en ökning av invägning, framför allt i Danmark, Tyskland och Irland. Däremot ser vi inte samma sak för Sverige. Det gör mig lite ledsen över att vi inte mäktar med att öka mjölkproduktionen här.

Svenska gårdar är mindre än, till exempel gårdar i Danmark. En - genomsnittlig dansk gård har 160–170 kor. Snittet för Sverige är drygt 80 kor. De större gårdarna kan utnyttja stordriftens fördelar bättre än

de små. Det är en förklaring till varför det går trögt att öka svensk mjölkproduktion.

En annan är att de svenska bönderna har betydligt större kostnader för sin produktion än de europeiska konkurrenterna. Det menar råvaruexperten Torbjörn Iwarsson som häromåret publicerade en rapport om den svenska mjölkmarknaden. I rapporten skriver han att 95 procent av alla mjölk som produceras inom EU är billigare än svensk mjölk.

dan.lucas@dn.se "

"Fakta. Arla
Arla är världens fjärde största mejeriföretag räknat i invägd mjölk. Företaget fick in nästa 14 miljarder kilo mjölk i fjol och en omsättning på 9,6 miljarder euro, drygt 90 miljarder kronor. "

DN TISDAG 26 SEPTEMBER 2017

"Svenska åklagare jagar Telias miljardmutor

Svensk åklagare är på jakt efter de miljarder som Telia betalade i mutor till Gulnara Karimova, dotter till Uzbekistans diktator. I Sverige är hon misstänkt för mutbrott och åklagaren vill utmäta drygt två miljarder kronor.

För att etablera sig i Uzbekistan betalade Telia 2,6 miljarder kronor till bolaget Takilant, kontrollerat av Gulnara Karimova. När åklagaren började utreda misstänkt korruption framkom att Takilant hade närmare 300 miljoner kronor på ett konto hos Nordea. Den summan är redan fördelad mellan svenska och nederländska staten.

De resterande mutorna vill åklagare ta i beslag från andra tillgångar som Karimova antas ha. Därför har åklagaren Berndt Berger begärt så kallad kvarstad på 298 miljoner dollar, drygt 2 miljarder kronor.

– Genom den svenska kvarstaden kan man hitta pengar som inte täcks av utredningar som pågår i andra länder, säger Berndt Berger. Nederländerna har enbart en utredning mot bolaget Takilant. I Schweiz handlar utredningen visserligen om Gulnara Karimova, men rör misstänkt penningtvätt.

– Såvitt vi vet har inget annat land än Sverige en utredning mot Gulnara Karimova som fysisk person när det gäller att hon har tagit emot mutor, säger Berndt Berger.
Svenska åklagare säger sig veta att Karimova har fått pengar från andra företag, Berger nämner Benetton och Coca-cola, och de pengarna ingår inte i utredningarna.

– Medel som blir förverkade för att de använts för mutor behöver inte vara de exakta mutpengarna. Har hon tillgångar som inte träffas av andra utredningar så träffas de av vår kvarstad, säger han.
Enkelt uttryckt ska Karimova inte kunna behålla några korrupta pengar, oavsett var de kommer ifrån.

Vad händer med pengarna om svensk åklagare får rätt?
– Någon måste få dem. Anser man att brotten till viss del i är gjorda i Sverige ska ingen som tar emot mutor här kunna få behålla dem. Därför kan svenska staten kräva in dem. Om det i en framtida uppgörelse blir en annan destination av pengarna återstår att se, säger Berndt Berger.

Till exempel vill uzbekiska staten ha tillbaka pengar som man anser att Karimova stulit. Berndt Berger tror att en lösning kan vara att Schweiz kommer överens med andra länder om att lägga pengarna i en fond som ska vara för folkets bästa. Där finns ett stilbildande fall som rör Kazakstan.

Gulnara Karimovas försvarsadvokat är Ola Salomonsson. För sin klients räkning motsätter han sig kvarstaden i Sverige.
– Jag har inte talat med henne. Därmed kan jag inte heller gå med på kvarstaden för hennes räkning, konstaterar han.

pia.gripenberg@dn.se "

"Fakta. Gulnara Karimova

Är äldsta dotter till Islam Karimov, som dog 2016. Sitter i husarrest sedan 2014.

I Sverige är Gulnara Karimova misstänkt för grovt mutbrott, som kan ge sex års fängelse.

Hennes bolag Takilant hade 2012 närmare 300 miljoner kronor på ett konto i Nordea. De pengarna har delats mellan Nederländerna och Sverige. Anledningen är att Takilant hade sina aktier i Nederländerna, att affärerna delvis gjordes upp där och att en dom i Amsterdam mot företaget fastställt att bolaget mutats av Telia.

Den svenska försvarsadvokaten Ola Salomonsson har inte talat med Gulnara Karimova, men hoppas framöver att via åklagaren komma i kontakt med henne. "

DN TISDAG 26 SEPTEMBER 2017

”Barn till fängslade känner ofta en skuld själva”

"Barn med föräldrar i fängelse är en utsatt grupp som inte får något stöd av samhället. De är osynliga och bortglömda, menar Madelein Kattel som arbetar för barn med frihetsberövade föräldrar.

Fångarnas barn
Del 1.
Man beräknar att cirka 30 000 barn i Sverige har en förälder som är frihetsberövad. De barnen nämns inte i lagstiftningen och syns inte i någon statistik.

När Madelein Kattel var 17 år tog hon genom en bekant hand om en pojke på fyra år vars båda föräldrar satt i fängelse.

– Det blev så att han delvis växte upp hos mig. Jag reagerade på att släkten inte ville berätta sanningen om föräldrarna för honom. Hur förklarar man för ett barn att föräldrarnas arbete är så viktigt att de inte ens kommer hem till jul eller födelsedagar?

Erfarenheterna bidrog till att Madelein Kattel många år senare började engagera sig för barn med frihetsberövade föräldrar. I dag är hon verksamhetschef för den ideella organisationen Bufff (Barn och ungdom med förälder/familjemedlem i fängelse) som stöttar barnen. Bufff har bland annat en nationell stödtelefon och chatt öppen för utsatta barn.

I Sverige finns uppskattningsvis 30 000 barn i Sverige som har en förälder i fängelse, häkte eller frivård. Men siffran är osäker, för ingen har räknat.

– Dessa barn är oräknade, osynliga och bortglömda på alla sätt, säger Madelein Kattel.

Hon menar att barn med frihetsberövade föräldrar är en utsatt grupp som samhället ofta missar. Det finns ingen samlad bild av hur dessa barn har det och hur de hanterar att ha en förälder som sitter inlåst. Det är också oklart var i samhället ansvaret för barnen ligger.

– De här barnen ramlar konstant mellan stolarna. De nämns ingenstans i lagstiftningen. Och syns man inte så finns man inte, säger Madelein Kattel.

Ett exempel hon ger är att barn till föräldrar som missbrukar har laglig rätt till stöd och egen information. Men om samma förälder häktas har inte barnet samma givna rättigheter.

Kriminalvårdens ansvar är inriktat på den fängslade föräldern. Barnens är de 290 kommunernas ansvar, men socialtjänst och skola känner sällan till dessa barn.

Inte ens i barnets närhet är det alltid lätt att finna stöd. Om ett barns förälder drabbas av sjukdom finns oftast omgivningen där. Men ett fängelsestraff leder sällan till stöd och sympati, visar forskningen. I stället måste familjen hantera svårigheterna på egen hand.

– Generellt är det en stor skam kopplad till att ha en förälder i fängelse. Barnen blir själva dömda för att föräldern gjort en dum och olaglig handling. Barnen känner ofta en skuld själva, trots att de är helt oskyldiga, säger Madelein Kattel.

Barn som har kontakt med Bufff berättar att de ofta känner sig bortglömda och att ingen förstår deras situation.

Frihetsberövandet blir ett abrupt avbrott i relationen, ett slags förlust av föräldern på obestämd framtid – samtidigt som föräldern hela tiden finns närvarande i barnets medvetande. Det kan leda till en stor förvirring och osäkerhet. En anknytning som plötsligt bryts kan vara svårläkt enligt forskningen.

Enligt Copingstudien, som undersökte förutsättningarna för barn med frihetsberövade föräldrar i fyra olika EU-länder, har svenska barn märkbara behov av hjälp och stöd i samband med att en förälder blir intagen i fängelse eller häkte. Särskilt viktigt är att barnet kan besöka sin förälder så snart som möjligt efter frihetsberövandet.

– Det måste ske även om den andra föräldern sätter sig emot – om det inte finns särskilda skyddsbehov, naturligtvis, säger Madelein Kattel. Samtidigt understryker hon att alla barn inte *vill* ha kontakt med eller besöka sin fängslade förälder.

– Även dessa tankar kan leda till skuldkänslor hos barnen. När de får träffa andra barn i samma situation på våra träffar eller prata med våra handläggare inser de att de inte är ensamma om sådana tankar och att det är helt okej.

Madelein Kattel säger att samhället inte alltid underlättar samvaron mellan barn och förälder:

– När möjligheterna till särskilda permissioner stramades åt för några år sedan blev det svårare för barn att träffa sin förälder utanför fängelset på en plats barnen själva valt. Det blev till exempel svårare för barn att få visa sin skola eller idrottsplats för föräldern.
I bästa fall kan barn och förälder träffas regelbundet i låsta besöksrum.

– Men även det kan skapa mycket funderingar och oro hos barnen. Hur har föräldern det egentligen där inne? säger hon.

Ett problem är att barnet inte alltid ens får veta vart föräldern tagit vägen. Det är inte ovanligt att hemmavarande föräldrar väljer att inte berätta sanningen för sina barn. I stället säger de att pappa eller mamma arbetar borta eller rest utomlands för en längre tid. Kanske gör man det av rädsla för att sanningen kan skada barnet, för att kompisarna i skolan inte ska få veta, eller för att man helt enkelt inte orkar berätta.

Madelein Kattels råd är att alltid berätta sanningen för barnen. Annars lämnar man dem med svåra tankar och många frågor, menar hon. Vad är det som är så viktigt att mamma eller pappa inte kan komma hem ens till skolavslutningar eller födelsedagar? Varför kan jag inte få ringa och prata med mamma eller pappa?

– Barnen riskerar att känna sig bortvalda eller övergivna. De känner att något inte stämmer och behöver svar på alla sina frågor. De lämnas helt till sina egna fantasier, vilka ofta är mycket värre än verkligheten, säger Madelein Kattel.

Om barnen inte får veta är risken stor att de i stället att de får reda på det på omvägar, kanske från löpsedlar eller från nätforum som Flashback, vilket är betydligt värre.

– Även små barn kan googla i dag, säger Madelein Kattel.

Hur barn påverkas av att en förälder döms till fängelse kan se väldigt olika ut. Ibland – till exempel vid ekonomisk brottlighet – kan ett fängelsestraff komma som en total överraskning för familjen.
– Det kan bli ett enormt ekonomiskt fall. Kanske måste familjen sälja villan och flytta, säger Madelein Kattel.

För andra barn, som levt med missbruk, kriminalitet eller psykisk ohälsa i familjen, kan det snarare vara befriande och tryggare när en förälder döms till fängelse och försvinner ett tag.

Men även i dessa fall tampas barnen med en oro för den frihetsberövade föräldern och känner ett stort ansvar själva.

I de flesta skolor finns barn som har någon nära anhörig i fängelse, men det finns inget enkelt svar på frågan om man som barn eller omsorgsförälder ska berätta detta för skolan. Risken är att fokus mer hamnar på vad föräldern gjort för att hamna i fängelse än på hur barnet har det. Många föräldrar kan också oroas av att barnet ska utsättas för mobbning.

– I grunden är det bättre om kompisarna får veta av barnet direkt än att de läser om det på sociala medier. Men det är något som barnet och föräldrarna måste prata ihop sig om, säger Madelein Kattel.
På Bufff tycker man att det oftast är bra om skolan får veta. Men då är det viktigt att informationen hanteras på rätt sätt.

– Många barn som hör av sig till oss vittnar om att de fått ett dåligt bemötande i skolan när de väl bestämt sig för att berätta. Det får inte bli fel, för då kanske barnet aldrig berättar igen. Det behövs oerhört

mycket mer kunskap om detta i skolorna, säger Petra Westerling, verksamhetsutvecklare på Bufff.

Att inte berätta kan få lika jobbiga konsekvenser. Hemlighetsmakeriet kan leda till att barnet drar sig undan och exempelvis slutar med fritidsaktiviteter för att slippa utsättas för frågan om varför föräldern aldrig hämtar barnet längre.

– Det kan göra att de här barnen blir otroligt ensamma, säger Petra Westerling.

Ett ökande problem på senare år som man sett på Bufff är föräldrar som döms för sexualbrott som grooming eller pedofili.
– Det är det mest skamfyllda brottet. För barnet är det o erhört smärtsamt att ta del av medierapporteringen av brottet. Man måste alltid ha med sig att det kan komma ut vem det handlar om och förbereda barnen på hur de ska hantera detta. Den andra föräldern, oftast mamman, får en chock och kan själv behöva mycket stöd och kanske psykologisk hjälp, säger Madelein Kattel.

hans.arbman@dn.se "

"Fakta. Det här är Bufff

Bufff (Barn och ungdom med förälder/familjemedlem i fängelse) är en ideell organisation som arbetar för att ge stöd till och förbättra villkoren för barn med frihetsberövade föräldrar eller andra familjemedlemmar.

Bufff har funnits sedan 2001 och hette tidigare Bryggan.

Alla som arbetar i stödfunktionerna inom Bufff har en grundutbildning som socionom eller beteendevetare. En del har själva erfarenhet av att ha en anhörig i fängelse.

Bufff finns i dag på tio platser i Sverige. Där håller man enskilda samtal och öppet hus där barn och unga kan träffa andra i en liknande situation. Man ordnar också olika aktiviteter och utflykter.

Bufff arbetar i nära samarbete med socialtjänst och kriminalvård och besöker även häkten och anstalter.

Bufff har en gratis nationell stödtelefon vardagar 9–16 med nummer 020-200330. Man kan mejla info@bufff.nu. Kvällstid går det även bra att chatta med Bufffs medarbetare på www.bufff.nu.

Fakta. Vad barnen behöver
Bufff

Information och kommunikation.
God kontakt med den frihetsberövade föräldern.
Föräldrar som kan samarbeta känslomässigt.
Stöd och ett respektfullt bemötande "

DN TISDAG 26 SEPTEMBER 2017

"Björn Wiman: Beslutet om nazistdemonstrationen visar att juridiken inte är statisk och orubblig

En delseger för förnuftet. Så kan man sammanfatta att Förvaltningsrätten i Göteborg nu beslutar att flytta samlingsplatsen för Nordiska motståndsrörelsens marsch på lördag under Bokmässan. Dessutom kortas färdvägen bort från mässan och Göteborgs synagoga. Men det är också ett beslut som kan visa sig betydelsefullt på längre sikt.

Polisens resonemang kring beslutet att låta nazister samlas utanför Bokmässan och sedan marschera förbi synagogan på jom kippur har inte bara varit smaklöst och okunnigt. Det har dessutom ekat av juridisk uppgivenhet. ”Vi kommer säkert få upploppsliknande situationer runt demonstrationen. Men de förövas ju i första hand av så kallade motdemonstranter. Då är det vår sak är stå emellan och hålla isär och se till att båda sammankomsterna kan genomföras”, sade Erik Nord, polischef för Storgöteborg till Sveriges Radio i augusti.

Det mest glädjande med Förvaltningsrättens beslut är därför att det visar att ”juridiken” inte är något heligt och orubbligt fenomen, fristående från samhället i övrigt. Juridikprofessorn Mårten Schultz visade nyligen i en klarsynt kommentar i Svenska Dagbladet att det finns goda skäl att diskutera gränsen för brottet ”hets mot folkgrupp”. Samma uppfattning framfördes i söndagskvällens Agenda av hovrättspresidenten Fredrik Wersäll, som underströk att ”man måste pröva den här typen av företeelser i belysning av samhällsutvecklingen”.

”Juridiken” är inte statisk. Precis som språket och andra mänskliga överenskommelser påverkas lagtolkningen av sin tid och av andra omständigheter. En nazistisk symbol som tyrrunan kan inte nödvändigtvis bedömas på samma sätt i dag som för fem år sedan. Inte heller har den exakt samma betydelse om den förevisas av en ensam asadyrkare på ett fält som när den paraderas av en grupp uniformerade nazister på marsch utanför en synagoga på jom kippur. Det kan finnas goda skäl för rättssystemet att i samband med lördagens demonstration på nytt testa gränserna för lagbrottet hets mot folkgrupp.

Det som är konstant – och ställt utom alla tidsbundna tolkningar – är att nazismen till sin natur går ut på hota andra människors liv. Detta faktum är en konstant. Nazismen är – en gång för alla – en våldsbaserad rasideologi som syftar till att beröva vissa raser och andra grupper deras människovärde och i slutändan deras liv.

Hur mycket nazism krävs av nazismen? Det har varit frågan som har stått i centrum de senaste veckorna. Satirtecknaren Kent Wisti sammanfattade nyligen polisens tragikomiska inställning: ”Ser vi att någon invaderar Polen så syr vi in honom direkt”.

Den becksvarta bottensatsen i det skämtet kvarstår även på lördag.

bjorn.wiman@dn.se "

DN TISDAG 26 SEPTEMBER 2017

" Fler kameror föreslås på akuten

Landstinget vill ha fler övervakningskameror på akuter och ambulanser. Man vill också använda drönare i akutsjukvården. – Vi har en ökad hotbild mot akuterna med gängbrottslighet och måste få öka skyddet med fler kameror, säger finanslandstingsråd Irene Svenonius (M).

Nu kräver Stockholms läns landsting att förslaget till ny kamerabevakningslag skärps. Enligt förslaget ska tillstånd fortsatt krävas för bland annat sjukhus och skolor dit allmänheten har tillgång, medan tillståndet slopas för bland annat medier.

– Vi behöver utökade möjligheter att själva fatta beslut om när det behövs fler kameror. Vi har en ökad hotbild mot akuterna med gängbrottslighet. Det finns också en ökad hotbild när det gäller terrorbrott mot våra vårdinrättningar. Då måste vi ta bort tillståndsplikten, säger Irene Svenonius.

Efter sommarens oroligheter på flera sjukhus i länet förbereder Karolinska universitetssjukhuset nu en ansökan om fler övervakningskameror. Länsstyrelsen tvingade nyligen sjukhuset att ta ned två större kameror vid entrén som ansågs integritetskränkande. När Södertälje sjukhus ansökte om 59 kameror till sin nya sjukhusbyggnad fick man bara tillstånd för åtta av länsstyrelsen, och ytterligare fyra först efter överklagan till förvaltningsdomen. Enligt landstinget ställs det för höga krav på att bevisa att platsen är brottsbelastad.

– Karolinska som har haft hotfulla situationer med yrkeskriminella gäng har bara rätt att ha mindre kameror vid porttelefonen i entrén. Det är bekymmersamt att andra myndigheter gör bedömningar om hotbilden som kraftigt skiljer sig från sjukhusens, säger Irene Svenonius.

Men ska patienter behöva bli filmade i väntrummet på akuten?
– Jag har djup respekt för integritetsaspekterna kring kameraövervakning. Samtidigt måste vi göra en avvägning när det gäller trygghet och säkerhet. Om det är en ökad problematik med hot, misshandel och organiserade gäng som hotar personal när de försöker rädda liv. Då måste avvägningen vara till fördel för säkerheten för medarbetare, patienter och besökare, säger Irene Svenonius.

Landstinget vill också ha kameraövervakning i ambulanser för att öka tryggheten vid olyckor och terrordåd.
– Det största exemplet är Drottninggatan den sjunde april när flera ambulanser åker rakt in för att rädda liv. Då hade det underlättat arbetet och tryggheten om ledningen kunnat ge råd på distans.

För att drönare ska kunna användas i akutsjukvården vill landstinget att tillståndskravet slopas även för myndigheter.
– Vi vill kunna använda drönare för att transportera hjärtstartare eller adrenalinsprutor snabbt till otillgängliga platser. Det känns apart att nya lagen kring drönare bara gäller privatpersoner och företag, inte myndigheter och vårdinrättningar. Vi måste fortfarande ha tillstånd som inte privatpersoner behöver.

Om lagförslaget går igenom i nuvarande form i maj nästa år kommer landstinget att stärka skyddet kring sjukhusen på andra sätt.
– Vi kommer att ansöka och försöka få igenom så många kameror vi kan inom nuvarande lagstiftning. Men vi behöver också ha många fler ordningsvakter runt akuterna. Plus att jag kommer att ställa ökade krav på polisiär närvaro kring sjukhusen, säger hon.

jessica.ritzen@dn.se "

Så missnöjda är stockholmarna

Hur fungerar viktiga samhällsfunktioner i Stockholm?

Andelen som uppger att de är missnöjda

(procent)

● Oktober 2016 ● September 2017

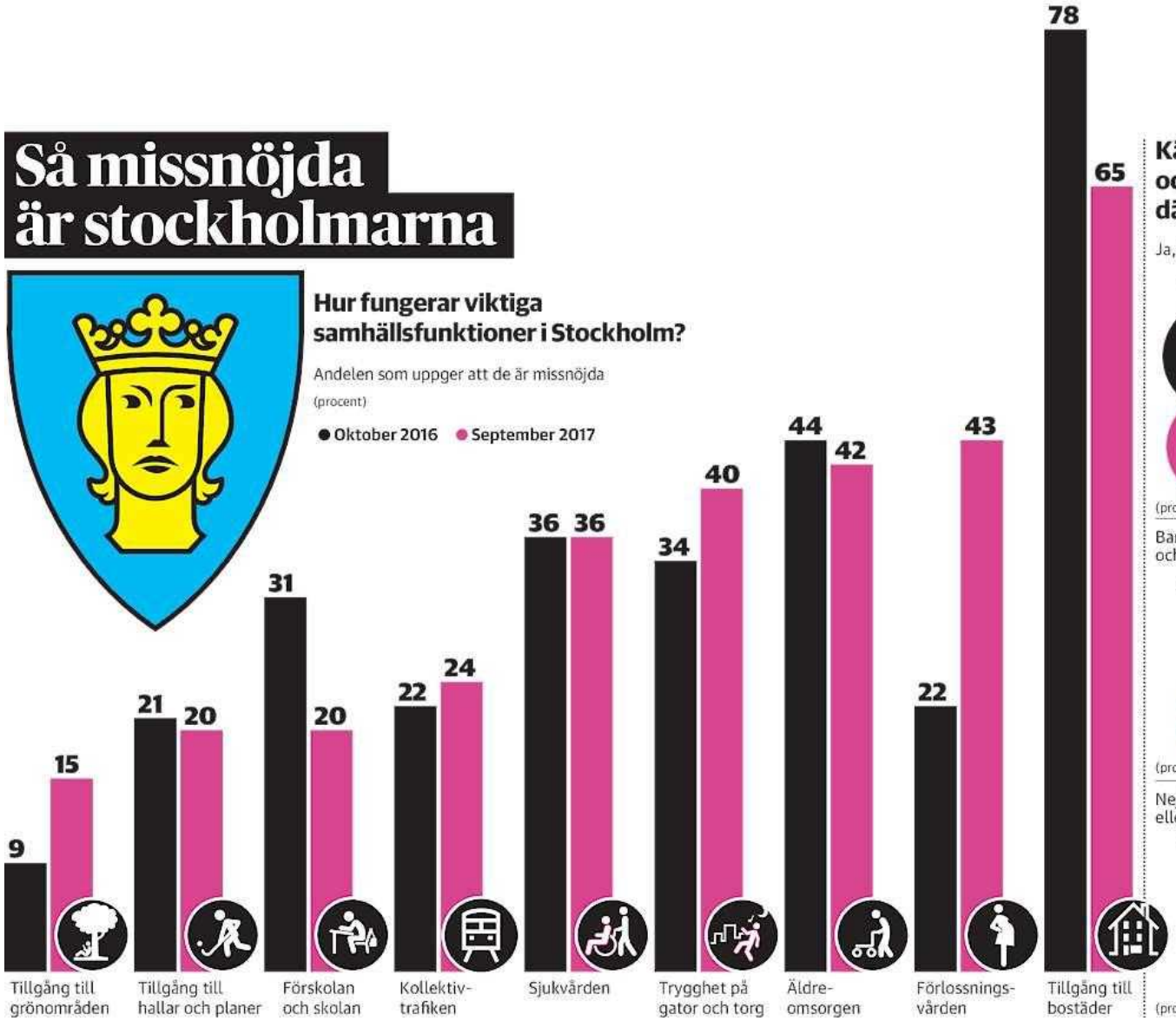

Känner du dig trygg och säker i området där du bor?

Ja, både på dagtid och på kvällstid.

Bara på dagtid, inte på kvällar och nätter.

Nej, varken på dagtid eller på kvällar/nätter.

DN TISDAG 26 SEPTEMBER 2017

" Känslan av otrygghet ökar kraftigt i staden

Bostadsbristen är fortfarande det som stör stockholmarna mest. Men de områden där missnöjet ökar kraftigt är förlossningsvården och tryggheten på gator och torg. Däremot är något fler nöjda med skolan och förskolan.

I fjol var 22 procent av stockholmarna missnöjda med förlossningsvården, i år är det 43 procent, visar DN/Ipsos undersökning. 34 procent var missnöjda med tryggheten på gator och torg 2016, nu har missnöjet växt till 40 procent. Sedan 2015 har andelen missnöjda nästan fördubblats.

Vad gäller skolan och förskolan var 31 procent missnöjda i fjol, i år har det sjunkit till 20 procent.

– Det är svårt att spekulera i vad det kan bero på, möjligen har andra frågor – som tryggheten och förlossningsvården – fått mer uppmärksamhet än skola och förskola under året, säger Ipsos analyschef David Ahlin.

Vad stockholmarna anser om tryggheten på gator och torg skiljer sig mellan stadsdelarna. I innerstaden är 33 procent missnöjda, i ytterstaden 45 procent. I yttre västerort tycker fler än hälften, 51 procent, att det är otryggt.

– Den upplevda otryggheten har ökat i hela staden, men den har ökat kraftigare i ytterstaden, säger David Ahlin.

På frågan ”Känner du dig trygg och säker i området där du bor?” svarade var tionde stockholmare nej, inte vid någon tid på dygnet.

– I ytterstaden känner sig så mycket som 14 procent otrygga vid alla tider på dygnet, det är en ganska tydlig förändring. Här skiljer det sig mest mellan innerstaden och ytterstad, bara 4 procent av innerstadsborna känner sig otrygga hela tiden, säger David Ahlin.

I yttre Västerort uppger endast 36 procent att de känner sig trygga i sitt bostadsområde både på dagtid och på kvällar och nätter.
DN/Ipsos undersökning bekräftar bilden i Stockholms stads stora trygghetsundersökning, som DN skrev om i förra veckan: otryggheten bland stockholmarna växer på i stort sett alla områden.

I Stockholm sammantaget känner sig sju procent otrygga eller mycket otrygga i sitt bostadsområde. I Rinkeby-Kista är andelen 26 och i Spånga-Tensta 23 procent.
Var tionde invånare känner sig mycket otrygg eller avstår från att gå ut sena kvällar i sitt bostadsområde. På Järvafältet gäller det var fjärde och i Skärholmen var femte person.

Men enligt David Ahlin finns sannolikt ett mörkertal. I vissa stadsdelar i ytterstaden – där det bor en högre andel utrikesfödda, till exempel i Järvaområdet – är det svårt att nå människor att intervjua.

– Språket är en faktor, rekryteringen till vår slumpmässigt utvalda webbpanel sker via telefonintervjuer på svenska och bortfallet är väldigt högt. Min hypotes är att vi sannolikt har för hög andel svensktalande, högutbildade och väletablerade personer i panelen i de områdena. Det är svårare att spekulera i hur det påverkar resultatet, säger han.

Undersökningen visar också tydliga köns- och åldersskillnader: kvinnor är oftare missnöjda med sjukvården, äldreomsorgen, förlossningsvården och tryggheten, äldre stockholmare är oftare missnöjda med sjukvården, äldreomsorgen och tryggheten.

Även mellan partierna skiljer det sig åt: de som sympatiserar med Sverigedemokraterna är genomgående mer missnöjda när det gäller alla samhällsfunktioner och Moderatväljare är oftare missnöjda med tryggheten på gator och torg.

mia.tottmar@dn.se "

"Fakta. Digitala intervjuer
700 digitala intervjuer genomfördes under tidsperioden 7–11 september i en slumpmässigt rekryterad respondentpanel. Resultatet har viktats efter kön, ålder, geografi och parti i tidigare val för att korrigera skevheter i urvalet. "

DN TISDAG 26 SEPTEMBER 2017

" Barnafödande är en fråga som engagerar – tänk på det politiker

Analys. ”Varför ska vi ens välja sjukhus, när vi inte får föda där?” I en överansträngd förlossningsvård har valet gått från frihet till tvång. Nu visar sig frustrationen i DN/Ipsos då hela 43 procent är missnöjda med förlossningsvården.

Det föds cirka 30 000 barn per år i Stockholm. Det motsvarar befolkningen i en liten svensk småstad. Man blir lite glad av att tänka på det. Även i ett internationellt perspektiv är det svenska barnafödandet högt. 1,85 barn per kvinna, och det placerar Sverige på topp tre inom EU. Det brukar förklaras med bra familjepolitik och framtidstro. Något att vara stolt över.

Ta då förlossningsvården. Det är något som glappar här. En sådan central händelse i livet som barnafödande är naturligt förknippad med oro. Plötsligt är det inte bara en själv det gäller, utan denna diffusa någon som man redan, med hela sin kropp, vill förbereda för det allra bästa. I förlossningsvården i Stockholm går inte det. Och det är i och för sig inget nytt. För trots att Stockholms län växer så det knakar, urbaniseringen bara pågår, och ännu en av länets kommuner passerat 100 000-strecket (Nacka), så verkar det år efter år, stört omöjligt att få till en förlossningsvård som klarar trycket. I Stockholm där det föds flest barn i landet är vårdtiderna korta, bristningarna många, liksom kejsarsnitten, trots åratal av politiska löften om motsatsen. Också här finns det ett glapp mellan vad som sägs och vad som blir.

”Vi vill ha små kliniker” – alla blir större.

”Alla får välja var de vill föda” – hänvisningarna ökar - fler föder utanför länet.

”Vi vill ha barnmorskeledda små enheter” – de småskaliga har lagt ner.

”Alla ska få föda med en barnmorska vid sin sida” – barnmorskorna springer mellan två eller tre födslar.

Och trots löftet om att få välja gäller nu den verkliga oron att överhuvudtaget få plats. Men huka er, Stockholmspolitiker, för Stockholmarna har genomskådat detta. På bara ett år har tilltron till förlossningsvården halverats, enligt DN/Ipsos. Hela 43 procent är missnöjda med hur förlossningsvården fungerar, jämfört med 22 procent för ett år sedan. Det är frustrerande att följa det här, inte minst hur det slätas över. Som när stockholmare, som betalar högst landstingsskatt i landet inte ens kan lita på att de får föda i sitt eget landsting - vilket drabbade 63 kvinnor under sommarmånaderna. Det viftades bort med argument som ”det är ändå bra att hjälpas åt, och att dela på resurserna”.

De mest relevanta frågorna ställer föräldrarna – som Linnéa Tankred från Norrtälje, som födde sitt första barn i Västerås i somras. ”Varför ska vi välja sjukhus, när vi inte får föda där?” Svaret är att, fast ingen säger det, valet har gått från frihet till tvång. Redan på 1990-talet kunde kvinnor välja sjukhus, nu måste alla välja som ett sätt att fördela trycket.

Det skulle inte behöva vara så här. Om de styrande ville styra lite mer, och vänta lite mindre. Men styrande politiker, som vill ha privata alternativ, håller också emot. Ett kort tag fick de också sitt privata alternativ, BB Sophia, den första helt privata förlossningskliniken i Sverige. Borgerliga politiker jublade. De röda såg rött.
Men inte ens slutet var oundvikligt. När BB Sophia i början av februari 2016 – efter mindre än två år - meddelade att de kastade in handduken, och sade upp avtalet kom det som en överraskning för många – föräldrar, personal och Stockholmare att den omtyckta verksamheten med förlossningsvård i hemlik miljö blev så kortvarig.

Men inte för Stockholms läns landsting. Redan under hösten 2015 stod det klart att BB Sophia hade ekonomiska problem, och när tjänstemännen gjorde prognoser för hur framtida stockholmare skulle tas emot, så räknades BB Sophia som en parentes. Som resultat har nu Stockholm en förlossningsklinik för lite. Landstinget väntade och lät det ske.

Nu väntar politikerna igen, mot alla odds, på att nya entreprenörer ska vilja starta förlossningsvård. I efterdyningarna av BB Sophia. Barnafödandet är en kort tid, men frågan engagerar brett, och inte bara kvinnor i barnafödande ålder. För folkvalda som tar initiativ, till exempel till en ny mindre förlossningsenhet finns politiska poäng att plocka. Betänk det."

DN ONSDAG 27 SEPTEMBER 2017

" Ett klent lärarlyft

”Att vända en oljetanker”. Det var den metafor som dåvarande utbildningsminister Jan Björklund en gång använde när han talade om förbättrade svenska skolresultat.

Reformer tar tid att genomföra. Frukterna skördas långt senare. Därför kan det vara för tidigt att fälla dom över de två lärarlönesatsningar som den förra och nuvarande regeringen genomförde 2013 respektive 2016.

Den utvärdering som Riksrevisionen presenterade på måndagen tyder ändå på ett misslyckande. Förvisso har de statliga tillskotten åstadkommit ett trendbrott. Under en lång period försämrades lärarnas position jämfört med andra yrkesgrupper. Oljetankern har i det avseendet faktiskt ändrat kurs. Parallellt med satsningarna har lärarbristen skapat en naturlig press uppåt, och även om det är en bit kvar till exempelvis finska lönenivåer pekar kurvorna rätt.

Men högre lärarlöner är knappast ett självändamål. Bägge reformerna har fogats in i den lovvärda idén om att stärka läraryrkets attraktionskraft. Särskilt alliansens satsning på karriärsteg handlade om att belöna skicklighet och utveckling i katedern. Har det gett effekt?

Riksrevisionens främsta kritik har hörts förut: Den statliga lönepolitiken har skapat dålig stämning i personalrummen. Pengapåsarna som staten varje år skickar till kommunerna och friskolorna är inte tänkta att räcka till alla lärare. En begränsad skara får titeln förstelärare, vilket ger en viss höjning, medan vissa får ta del av det nyare Lärarlönelyftet. Andra blir utan extra påökt.

Missnöjet kan låta som en bagatell. Som missunnsamhet, ovana, Jante och mossig kåranda, och till viss del är det så.

Men många rektorer säger själva i Riksrevisionens undersökning att lönereglerna är för fyrkantiga. Det är svårt att fördela potten på ett sätt som speglar den verkliga spridningen i flit och yrkesskicklighet. Och en känsla av godtycke har, enligt en majoritet av rektorerna, försämrat förutsättningarna för samarbete mellan lärare i arbetslagen. Sådana biverkningar kan inte viftas bort. Ett fungerande

utbildningssystem byggs inte av många lärare som var och en sköter sitt. Inget klassrum är en ö. Snarare är en bra skola ett effektivt nätverk av skickliga lärare, rektorer och kuratorer. Den politik som söndrar professionens nät har misslyckats.

Men läraryrkets förlorade status handlade aldrig bara om lönen. Riksrevisionen konstaterar att de statliga satsningarna inte har haft någon radikal effekt i söktrycket på lärarutbildningen.

Unga människor som väljer yrkesbana tänker både långsiktigt och kortsiktigt. För de flesta människor är meningsfulla och utmanande studier en omedelbar belöning i sig själv. Studenter bedömer ryktet på utbildningar de söker. Sägs undervisningen vara bra? Stimulerande? Relevant för yrket? Kommer mina kurskamrater att vara motiverade? Vill jag ha dem som kollegor i framtiden?

Lärarutbildningen har, även efter alliansens reform 2011, inte lockat tillräckligt många lämpliga sökande eftersom svaret på sådana frågor har avskräckt. I ett reportage i SvD (24/9) vittnar blivande lärare om en utbildning som inte rustar studenterna för yrket. Kraven är låga,

kurserna oanvändbara, innehållet esoteriskt. ”Många gled igenom”, säger en nyutexaminerad student.

Unga människor har också en färsk bild av skolans värld på näthinnan när de väljer utbildning. Få av de som har lyckats och fått höga betyg från gymnasiet känner att en framtid i yrket är meningsfull. Det är nedslående.

När läsåret 2017–18 inleddes var intresset – återigen – oroande lågt. Storskaliga utbyggnader av utbildningen, som regeringen planerar, kommer att göra läraryrket en stor otjänst. Fler lockande vägar in i skolan för redan färdiga akademiker är ett bättre alternativ. Arbetets innehåll måste vara attraktivt. Vilket jobb ska läraren ha? Ett skolsystem med kompetenta, självbestämmande och respekterade lärare, vars kunskapsuppdrag hålls heligt, erbjuder mening. Trots Pisakris och ett långt reformdecennium saknar den svenska skolan fortfarande just den.

DN 27/9 2017 "

DN ONSDAG 27 SEPTEMBER 2017

”Bemötandet ska vara professionellt och respektfullt”

Föräldrautbildningar är till för att skapa trygghet och ge viktiga kunskaper till blivande föräldrar. Att utifrån bilder diskutera kvinnors och mäns sexualitet och behov efter en förlossning är positivt.

Problemet uppstår när bilder används på ett sätt som reproducerar stereotypa föreställningar om mäns sexualitet, vilket Helmerson bidrar till i sin ledare där han antar att ”… pappan vill komma i gång med sexlivet snabbare än mamman” (DN 26/9).

Föräldrautbildningar är inte till för att tala om för kvinnor att de bör ligga fast de egentligen inte vill, vilket flera kvinnor vittnar om att bilden har använts till. Några kvinnor med erfarenhet av övergrepp berättar rentav att de uppfattar bilden som hotfull. Som liberal landstingspolitiker vill jag arbeta för att alla som besöker vården bemöts professionellt och respektfullt. Om det är att agera utan ryggrad ligger i betraktarens öga.

Cecilia Elving
Landstingspolitiker (L) i Stockholm "

DN ONSDAG 27 SEPTEMBER 2017

”Lägg ner Arbetsförmedlingen – ge kommunerna huvudansvar”

"Trots högkonjunktur låses stora grupper fast i utanförskap. Den nationella arbetsmarknadspolitiken har misslyckats. Kommunerna är bättre lämpade att äga huvudansvaret för arbetsmarknadspolitiken. Arbetsförmedlingen kan läggas ned och uppgifterna omfördelas för att ge ökad effektivitet och bättre resultat, skriver fyra M-kommunalråd.

Ineffektiviteten växer i arbetsmarknadspolitiken. Kommuner har, som svar på Arbetsförmedlingens misslyckande, byggt upp parallella arbetsmarknadsåtgärder i egen regi med kommunala medel och med resurser från bland annat Europeiska Socialfonden (ESF).

Kommunernas arbetsmarknadsåtgärder, inklusive vuxenutbildning med SFI, omfattar enligt statistik från SCB, SKL och Skolverket idag drygt 12 miljarder kronor. Flera kommuner och ESF-projekt förefaller ha betydligt bättre resultat än Arbetsförmedlingen – samtidigt är variationen mellan kommuner stor i utformning, antal deltagare och målgrupper. Den lokala arbetsmarknadspolitiska utvärderingen är kraftigt eftersatt, och mer forskning behövs kring vilka insatser som ger bäst effekt.

Trots det menar vi att kommunerna är bättre lämpade att äga huvudansvaret för arbetsmarknadspolitiken. Närheten till så väl individen som arbetsgivare, och kunskapen om lokala förutsättningar ger kommunerna unika förutsättningar att fungera som plattform för matchning genom auktoriserade utförare.

Med denna utgångspunkt föreslår vi att Arbetsförmedlingens uppgifter fördelas enligt följande:
Myndighetsutövning. En arbetssökande kan idag bli kartlagd och arbetsförmågebedömd av flera olika aktörer i olika skeden. Staten behöver i stället ta ansvar för att en samordnad arbetsförmågebedömning och kompetenskartläggning genomförs, med fördel genom en eller flera upphandlade företag som utvecklat expertis. Personer som bedöms sakna arbetsförmåga bör staten ha rehabiliteringsansvar för, både avseende ersättning och sysselsättning.

Kommunerna bör få huvudansvar för alla som bedöms ha någon grad av arbetsförmåga.

Arbetsförmedling och arbetsmarknadsinsatser. Arbete förmedlas inte genom Arbetsförmedlingen; med digitala plattformar som LinkedIn har Platsbanken spelat ut sin roll. Sverige behöver göra som andra EU-länder och lätta på tolkningen av utannonseringskravet. Ansvaret för kompetenshöjande insatser, stöd och matchning bör överföras till kommunerna och utföras av fristående aktörer i auktorisations-modeller. Storbritannien och Australien kan här stå som förebilder, vars olika utformningar av jobbpeng har klart bättre resultat och är betydligt mer kostnadseffektiva än Arbetsförmedlingen.

Resultatbaserad ersättning slår ut oseriösa eller dåliga utförare och styr mot etablerade och erfarna aktörer. Solnamodellen har exempelvis visat att lokalt, nära och flexibelt samarbete med näringslivet kortar vägen för arbetslösa till egen försörjning och jobb.

Utbildning. Arbetsförmedlingen har 18 olika utbildningsinsatser, varav arbetsmarknadsutbildning, som är en av dem, innehåller nästan 80 olika utbildningsinriktningar. Därutöver erbjuder kommunerna

grundläggande och gymnasial vuxenutbildning med teoretisk och yrkesförberedande inriktning. Därtill finns den mer kvalificerade Yrkeshögskolan (YH). Eleverna omgärdas även av olika ersättningssystem: de mer förmånliga hos Arbetsförmedlingen respektive CSN-lån för ordinarie vuxenutbildning. Kommunerna bör i stället få det samlade ansvaret för utbildning för vuxna och utföra detta med fristående aktörer i lokala eller regionala auktorisationsmodeller med resultatbaserad ersättning, likt de modeller våra kommuner nu inför.

Lönesubventioner. Arbetsförmedlingen hanterar idag nio olika lönesubventioner med invecklade regelverk. Dessa bör i stället reduceras till ett enda flexibelt stöd. Av de nästan 90 000 prefixjobb som Socialdemokraterna utlovat (i form av utbildningskontrakt, extratjänster, beredskapsjobb och traineejobb) har mindre än åtta procent, eller knappt 7 000, blivit verklighet. Alliansens nystartsjobb var samtidigt 15 000 redan första året och är i dag 45 000. Regeringens förslag om att slå ihop några av stöden är otillräckligt. När alla lönesubventionerna i stället reduceras till ett enda flexibelt stöd bör de framgångsrika nystartsjobben stå som förebild.

Ersättningar. Arbetsförmedlingen hanterar i dag aktivitetsstöd, utvecklingsersättning och etableringsersättning, som samtliga kan slopas och ersättas av det kommunala försörjningsstödet, mot att kommunerna får kompensation. Hur försörjningsstödet behöver reformeras har vi skrivit om i flera artiklar tidigare . Lars-Erik Lövdéns statliga utredning av kvalificerad välfärdsbrottslighet förordar att utbetalningar ska ske genom en samlad utbetalningsmyndighet för att underlätta kontroll och effektivisera handläggning. Det kan vara en väg att samordna de ekonomiska skyddsnäten och undvika felaktiga utbetalningar eller medvetet fusk.

Uppföljning. Effektutvärderingar av lokala arbetsmarknadsåtgärder, utbildningsinsatser och lönesubventioner saknas i hög utsträckning. För att utveckla och förbättra arbetsmarknadspolitiken bör forskning knytas till utvecklingsprojekt, där de framgångsrika kan skalas upp och spridas till fler kommuner. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) bör få i uppdrag att leda ett sådant arbete tillsammans med intresserade kommuner. Arbetslöshetsstatistiken som nu finns hos Arbetsförmedlingen kan föras av Statistiska Centralbyrån (SCB) och komplettera befintlig registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (Rams).

Reformerna ovan lämnar Arbetsförmedlingen utan uppgift och den kan därmed läggas ned. Arbetsmarknadspolitiken blir samtidigt mer överblickbar och skulle enligt internationella erfarenheter bli mer resurseffektiv och nå bättre resultat. Dagens brister lämnar människor i arbetslöshet och riskerar att bidra till ett utanförskap som biter sig fast på höga nivåer bland utsatta grupper. Regeringen kan inte längre blunda för behovet av en genomgripande förändring.

Anna Jähnke (M), kommunalråd i Helsingborg
Josefin Malmqvist (M), kommunalråd i Sundbyberg
Oliver Rosengren (M), kommunalråd i Växjö
Lars Rådén (M), kommunalråd i Solna "

DN ONSDAG 27 SEPTEMBER 2017

" Departementsråd lämnar sin tjänst

Ytterligare en person får nu lämna sin tjänst efter avslöjandena om it-skandalen på Transportstyrelsen. DN kan avslöja att ansvarigt departementsråd på näringsdepartementet slutar.

Näringsdepartementet ansvarar för Transportstyrelsen. Sedan it-skandalen på myndigheten uppdagades har dåvarande infrastrukturminister Anna Johansson (S) avgått. Hennes redan tidigare sparkade statssekreterare Erik Bromander har fått ta en stor del av skulden eftersom han inte informerade sin minister.

Samtidigt har regeringskansliets hela informationshantering kritiserats. Enligt regeringens egna uppgifter tog det nästan ett och ett halvt år mellan det att säkerhetsbristen upptäcktes och statsminister Stefan Löfven informerades.

DN har uppgifter om att två höga chefer på näringsdepartementet fått utförlig information om vad som pågick på Transportstyrelsen, redan i februari 2016. Informationen ska ha handlat om Säpos pågående tillsyn. Trots det förde de inte informationen vidare till ansvarig minister. Anna Johansson har tidigare sagt att hon inte informerades förrän januari 2017, trots att även hennes statssekreterare hade informationen betydligt tidigare.

DN har sökt cheferna och nya infrastrukturministern Tomas Eneroths pressekreterare för att ställa frågor om deras agerande. De båda cheferna har hänvisat till konstitutionsutskottets pågående granskning. Nu meddelar regeringskansliet att en av cheferna, ett departementsråd på näringsdepartementet, blivit omplacerad. När DN pratar med chefen säger denne att beslutet inte har något med skandalen på Transportstyrelsen att göra.

– Jag har fört samtal med mina chefer långt innan affären på Transportstyrelsen om att jag vill göra något annat, säger departementsrådet.

Eva Lindström, statssekreterare åt näringsminister Mikael Damberg, lämnade på tisdagskvällen en skriftlig kommentar till DN. Även hon säger att beslutet inte har något med Transportstyrelsen att göra.

Men två källor med insyn uppger tvärtom att omplaceringen är en direkt konsekvens av chefens inblandning i historien på Transportstyrelsen. Departementsråd är ett uppdrag som tillsätts av regeringen. Beslutet om att personen nu lämnar sin tjänst fattades av bostads- och digitaliseringsministern Peter Eriksson (MP) på näringsdepartementet.

Den 8 februari 2016 hade Säkerhetspolisen direktkontakt med näringsdepartementet rörande säkerhetsbristerna på Transportstyrelsen. Departementet fick då detaljerad information om den pågående tillsynen och att outsourcingen av vägtrafikregistret kunde medföra risker för kvalificerade skyddsidentiteter.

Även justitiedepartementet var representerat på mötet. Vilka personer som deltog är okänt. Den nu omplacerade chefen förnekar all egen direktkontakt med Säkerhetspolisen och hänvisar i övrigt till konstitutionsutskottets granskning.

Säkerhetspolisens tillsyn inleddes i september 2015. Trots flera varningar så tog IBM över driften av vägtrafikregistret den 18 december samma år. Därefter inleddes en förundersökning om misstänkt brott. I juli 2017 avslöjade DN att den sparkade generaldirektören på Transportstyrelsen, Maria Ågren, erkänt och fått ett strafföreläggande på 70 dagsböter för grov oaktsamhet med hemliga uppgifter.

Maria Ågren har uppgett att hon vid upprepade tillfällen blivit pressad av regeringskansliet att genomföra outsourcingen utan förseningar. I hennes egna anteckningar, som lämnats in till Statens ansvarsnämnd, har hon bland annat refererat till möten mellan henne och den chef som nu alltså har blivit omplacerad.

”Departementet var angeläget om att så snabbt som möjligt kunna införa ny lagstiftning så som till exempel Bonus-Malus, vägslitageavgift mm. Något som inte var möjligt under tiden som projekten pågick”, skrev hon i ett yttrande till Statens ansvarsnämnd.

kristoffer.orstadius@dn.se
mikael.delin@dn.se "

"Bakgrund. It-skandalen på Transportstyrelsen
April 2015: IBM får uppdraget att ta över Transportstyrelsens it-drift.
Maj 2015: Generaldirektör Maria Ågren beslutar att göra avsteg från lagens krav på säkerhetskontroll av den utländska personalen.
Sommaren 2015: får information om vad som håller på att hända.
September 2015: Säkerhetspolisen informerar justitiedepartementet om ärendet. All information om mötet hålls än i dag hemligt av både Säpo och regeringskansliet.

25 november 2015: Säpo rekommenderar omedelbart stopp för outsourcingen.
18 december 2015: Trots Säpos varning så tar IBM över driften.
26 januari 2016: Åklagare inleder förundersökning om vårdslöshet med hemlig uppgift.
Januari 2016: Inrikesminister Anders Ygeman informeras om ärendet.
Mars 2016: Försvarsminister Peter Hultqvist informeras om säkerhetsbristerna.
Januari 2017: Statsminister Stefan Löfven och infrastrukturminister Anna Johansson, som ansvarar för myndigheten, får vetskap om problemen.
6 juli 2017: DN avslöjar att Maria Ågren erkänt och fått strafföreläggande på 70 dagsböter på 1 000 kronor för grov oaktsamhet genom att röja sekretessbelagda uppgifter den 30 september 2015 till den 31 mars 2016.
14 juli 2017: DN avslöjar att driften togs över av dataexperter i Tjeckien och Serbien som aldrig säkerhetskontrollerats.
18 juli 2017: Rolf Annerberg lämnar sitt uppdrag som Transportstyrelsens ordförande.
26 juli 2017: Alliansen meddelar att de avser att väcka misstroendeförklaring mot tre ministrar.
27 juli 2017: Inrikesminister Anders Ygeman och infrastrukturminister Anna Johansson avgår. Försvarsminister Peter Hultqvist sitter kvar.
3 augusti 2017: DN avslöjar att EU- och handelsminister Ann Linde kände till Transportstyrelsens säkerhetsbrister redan i september 2015. Hon var vid tillfället statssekreterare åt inrikesminister Anders Ygeman.
17 augusti 2017: Konstitutionsutskottet inleder sin granskning av it-skandalen.
27 augusti 2017: Statsministerns statssekreterare Emma Lennartsson avgår omgående med hänvisning till att hon hade tidigare hade uppgett felaktiga uppgifter om när hon fick kännedom om säkerhetsbristerna.
13 september 2017: Transportstyrelsens ställföreträdande generaldirektör Jacob Gramenius lämnar sin post sedan DN avslöjat att han godkände avsteg från reglerna för it-säkerhet redan sommaren 2014.
14 september 2017: Alliansen har inte lyckats enas om en gemensam linje när det gäller en misstroendeförklaring mot Peter Hultqvist. "

DN ONSDAG 27 SEPTEMBER 2017

”Spritbussar” har slutat köra till Tyskland

Polis, tull och andra myndigheter har tillsammans fått stopp på de så kallade spritbussarna mellan Sverige och Tyskland. Det hävdas i en rapport till regeringen.

I våras ändrades myndigheternas strategi för att få stopp på de ”spritbussar” som förde in alkohol illegalt i Sverige över Öresund. Alkoholen köptes in i Tyskland och fördes in i Sverige av omkring 15 aktörer eller bussbolag som sammanlagt hade drygt 30 bussar.

Myndigheterna hade dock konstaterat att resurskrävande lagföring avseende smugglings- och punktskattebrott inte var tillräckligt för att få stopp på trafiken. I stället började man under 2017 att satsa mer på administrativa åtgärder mot bussbolag, chaufförer och de passagerare som fungerade som ”målvakter”.

Trafikpoliser kontrollerade överlast, kör- och vilotider. Skatteverket genomförde revisioner mot bussbolagen och Försäkringskassan kontrollerade bidrag som betalats ut till inblandade personer. ”Under insatsen avtog trafiken med spritbussar successivt för att i mitten av maj upphöra”, står det i rapporten som konstaterar att trenden hållit i sig under sommaren.

”Smuggeltrafiken med bussar och passagerare har i stort sett upphört”, skriver de inblandade myndigheterna.

Under insatsen har polisen kontrollerat 1 700 fordon och utfärdat ordningsföreläggande för trafikbrott avseende 1 056 personer. Det sammanlagda bötesbeloppet är på 3,2 miljoner kronor.

Tullen har omhändertagit 145 000 liter alkohol. Chaufförer och passagerare har ålagts att betala omkring 675 000 kronor i transport-tillägg – en avgift som tas ut när regler om punktskattepliktiga varor inte följs.

Försäkringskassan har kontrollerat 117 ärenden där personer fått - bidrag och andra förmåner. Av dessa hade 68 personer gjort 3 till 17 resor vardera under 2017. Försäkringskassan har krävt tillbaka 1,5 miljoner kronor sammanlagt från dem.

Migrationsverket har upptäck att personer med lagakraftvunnet utvisningsbeslut och som borde ha lämnat landet har agerat ”målvakter”.

Myndigheterna bedömer också att insatsen tagit bort en stor inkomstkälla för organiserad brottslighet och samtidigt minskat tillgången av alkohol för ungdomar väsentligt. "

DN ONSDAG 27 SEPTEMBER 2017

" En läsande hjärna formas i tidig ålder

Är det någon gång i livet du bör läsa böcker är det mellan sex och tio års ålder. Då är hjärnan som mest formbar. Men hjärnans språkliga funktioner kan utvecklas ända in i pensionsåldern, förklarar två framstående svenska hjärnforskare.

På torsdag drar Bokmässan i Göteborg i gång och då samlas det mängder med människor som har ägnat stora delar av sin vakna tid åt att läsa böcker.

Frågan är vad det ska vara bra för.
Vi vände oss till två hjärnforskare som har ägnat en stor del av sin forskning åt att just ta reda på vad som händer i hjärnan när vi läser. Martin Ingvar som är läkare och professor i neurofysiologi, och Torkel Klingberg som är professor i kognitiv neurovetenskap och specialiserad på barns utveckling och träning av hjärnan.

Martin Ingvar säger att den viktigaste förklaringen till att resultaten i den svenska skolan fortsätter att dala är att lästräningen är för dålig. Framför allt brister den när hjärnan är som mest formbar, någon gång mellan sex och tio års ålder. Det är då som själva läskodningen behöver automatiseras för att inte ta alla resurser i anspråk senare, när hjärnan behöver ägna sin kraft åt att inhämta de kunskaper som finns i olika texter.

Det som händer när barn stavar sig igenom ord och meningar är att de på olika sätt övar sina kognitiva färdigheter. De övar helt enkelt hjärnan på att ta den kortaste vägen, enligt Martin Ingvar.
– Det är först när de har fått rationalitet i det systemet som snabbheten och stabiliteten ökar och det börjar gå undan när du läser.
Vad är det då som händer i hjärnan när ett barn lär sig att läsa?

– I dag vet vi att den stöps om och blir en läsande hjärna, säger Torkel Klingberg.

Det har man sett sedan det har utvecklats magnetkameratekniker som gör det möjligt att titta in i hjärnan när den arbetar och löser uppgifter. I den tidiga fasen handlar det om att barnet ska bli medvetet om kopplingen mellan bokstavskombinationer och ljud, till exempel vad som händer om man tar bort ”boll” från ”snöboll”.
– Det är sådana enkla saker som handlar om att förstå att språket består av olika komponenter, och att öva sig på att göra kopplingar mellan ljud, bokstäver och ord.

Det som händer i hjärnan är att det sker en specialisering i det som kallas för ordformområdet i vänstra hjärnhalvan. Det är ett område bakom örat i nackloben och som ingår i delar av det visuella systemet.

– Det är ett område som lär sig att reagera på och känna igen den typen av krumelurer och siluetter som finns i text, säger Torkel Klingberg. Så småningom gör barnet kopplingen till de fonetiska inslagen i språket med hjälp av områden i hjärnan som analyserar ljuddelarna. De sitter en bit högre upp i tinningloben.

Det är områden som blir specialiserade och även sammankopplade med varandra och andra områden i hjärnan.

Det kan man bland annat se eftersom det sker en tillväxt av det som kallas för den vita substansen i hjärnan. Den är egentligen ett isoleringsmaterial som bäddar in kopplingarna mellan nervceller som förbinder olika delar av hjärnan.

Enligt Torkel Klingberg har det genetiska arvet stor betydelse för läsförmågan.

– En del människor har lättare att forma de här kopplingarna mellan olika områden som är viktiga för läsningen, säger han.

Just därför är det så viktigt att tidigt identifiera de elever som har litet svårare för att läsa, för att de ska komma i gång med träningen tidigt och inte halka efter, framhåller Torkel Klingberg, och förklarar vad som annars riskerar att hända:

De som har litet lättare för att lära sig att läsa redan från början, läser litet mer än andra barn när de börjar skolan. Och de som har det litet svårare läser mindre.

Det gör att de genetiska skillnaderna riskerar att bli kraftigt förstärkta ganska snabbt efter att barnen har börjat skolan.

Det beror på att de barn som har lätt för att läsa läser ännu mer. De jobbar snabbt upp sitt ordförråd vilket gör att de tycker att det är ännu roligare att läsa och läser ännu mer. Det blir en loop med positiv feedback.

Medan de som redan från början tyckte att det var svårt att läsa måste kämpa mer och halkar hela tiden efter. Det gör att det blir ännu jobbigare när de går vidare till än mer komplicerade texter. Det gör att de i stället hamnar i en negativ feedbackloop.
– Det vi kan se när barnen börjar skolan är att det ganska snabbt kan uppstå enorma skillnader mellan olika barn. En del läser i stort sett inte alls, medan andra läser tjugo böcker på ett år.

Vad kan man då göra för att motverka detta?
Enligt Torkel Klingbergs är svaret på den frågan träning och åter träning. Att se till att alla barn lär sig läsa så de med sämre förutsättningar inte halkar efter.

Många föräldrar tror att de kan få sina barn att läsa med hjälp av - belöningar som pengar. Men det har visat sig vara verkningslöst. Torkel Klingberg berättar att det finns forskning som visar att sådana belöningar snarare kan motverka sitt syfte. Det kan bero på att en yttre belöning kan göra att barnen uppfattar att läsning på något sätt skulle vara något tråkigt eftersom det behövs pengar för att någon ska vilja ägna sig åt det.

En stor del av den forskning som kommit på senare år handlar om värdet med högläsning. I en stor australisk studie, ”2016 Western Australian study in children’s book reading” har man följt familjer som har barn i årskurs 4–6 och som går i 24 olika skolor. Tre barn av fem svarar att de inte har någon som läser högt för dem hemma.

Många säger att deras föräldrar slutade läsa högt för dem när de klarade av det själva. Men så mycket som en tredjedel av barnen ville egentligen att de vuxna skulle fortsätta läsa högt för dem.
Martin Ingvar säger att högläsning tränar andra saker.

– Den gör att man blir tvungen att använda mer av det kognitiva systemet. Man måste till exempel fatta vad som står i texten på ett annat sätt eftersom det låter konstigt när man läser fel. Det gör att det kan vara bra för den som behöver träna sig på att läsa.
– Samtidigt kan man se att förmågan att återberätta vad man har läst sjunker, eftersom man har varit så upptagen vid att läsa högt, säger Martin Ingvar.

– Så när det gäller att förstå sammanhang och tänka på det man läser, så är det sannolikt mer effektivt med tyst läsning. Då kan man koncentrera sig och gå mer på djupet.

Det bästa sättet att uppnå resultat av den tysta lästräningen är att ge barnen en knuff i rätt riktning så att de förstår vikten av att inte ge upp. Det menar Torkel Klingberg som brukar framhålla det som på forskarspråk kallas för ”grit” och som på svenska skulle kunna översättas med ”gry” eller ”jävlar anamma”.

Det är en egenskap eller färdighet som barn kan utveckla om de får - sådan uppmuntran.

– Framför allt handlar det om att få barn att förstå att alla kan lära sig att läsa, att det är ett resultat av träning, säger Torkel Klingberg.
Hur mycket träning talar vi om?

– Det handlar om mycket träning, inte en halvtimme i veckan, utan många timmar extra i veckan enligt vad man har sett i de här studierna, säger Torkel Klingberg.

Varför kan man inte lika gärna träna sig på matte?
– Det kan man, säger Martin Ingvar. Men då blir det andra regioner som utvecklas, eller som min kollega Sara Bengtson har visat så kan det hända mycket i hjärnan även för den som spelar mycket piano.
– Hjärnan är alltså inte dummare än en muskel. Den utvecklar de delar som används.

Forskningen är bara i början av att förstå hur snabbt det går när en läsande hjärna avläser den ström av brus som finns i språket.

Det som gör den läsande hjärnan särskilt märkvärdig är att den är en sådan sen uppfinning i mänsklighetens historia. Det finns otaliga historier om hur förundrade människor kunde bli när de såg någon sitta och läsa tyst för sig själva innan boktryckarkonsten hade uppfunnits på femtonhundratalet.

Vad är det då som är så bra med läsningen?
Martin Ingvar menar att läsförmåga är ett av hjärnans allra viktigaste verktyg för den kognitiva utvecklingen.

– De som inte utvecklar det här verktyget när hjärnan är som mest formbar, får det jobbigt i skolan och riskerar att alltid hamna efter.
Martin Ingvar tillägger att läsningen utgör själva basen för vårt liv som kulturella varelser.

– Det är den som gör att vi reser oss över den enkla naturens råhet.

Men även om det händer mest med hjärnan när vi är unga, så utvecklas de språkliga funktionerna långt upp i åren.

– Ända in i pensionsåldern hos vissa, särskilt det som handlar om ordförråd och faktakunskaper, framhåller Torkel Klingberg.
Enligt honom finns det inte mycket belägg för att det som kallas för den flytande intelligensen påverkas av läsning. Flytande intelligens handlar om att kunna lösa problem oberoende av tidigare kunskaper och erfarenheter, uppgifter som finns i Mensatester och andra kognitiva mätmetoder.

– Om jag skulle testa dig genom att lägga ett antal saker på ett bord, och sedan fråga hur många du kommer ihåg. Den typen av tester - kommer du inte att prestera bättre på för att du har läst många - romaner, säger Torkel Klingberg.

– Men kanske blir du bättre på det som kallas för koncentrationsförmåga. Att fokusera på det som du har bestämt dig för.

peter.letmark@dn.se "

DN ONSDAG 27 SEPTEMBER 2017

"Här ska Stockholm bygga modulhus för nyanlända

Nu planerar Stockholms stad att bygga modulhus för nyanlända på sex nya platser: Traneberg, Pungpinan, Hjorthagen, Hägersten, Örnsberg och Hässelby. Samtidigt är de 1 000 tillfälliga lägenheterna på Stockholmsmässans parkering i Örby på väg att ställas upp.

Byggloven för modulhusen i Örby och vid Tantolunden har vunnit laga kraft, Mark- och miljödomstolen avslog överklagandena.

Ger det er hopp om att domstolen ska avslå samtliga överklaganden?
– Det är otroligt känsligt och vi hoppas inte för mycket. Vi följer processen och vi följer alla lagar och regler. Men det är inte mycket som talar för att vi inte ska kunna gå vidare, säger biträdande stadsdirektör Fredrik Jurdell.

Totalt vill staden sätta upp modulhus på 13 platser. Två är redan klara: 22 lägenheter på en del av en parkeringsplats intill Ringvägen vid Tantolunden på Södermalm.

100 lägenheter på en av Stockholmsmässans extraparkeringsplatser i Örby.
– De vid Tanto kommer att vara inflyttningsklara före årsskiftet, säger Fredrik Jurdell.

Fem befinner sig i olika stadier av överklagandeprocessen.

Cirka 100 lägenheter I Beckomberga, vid Spångavägen/Kopparbacken.
Cirka 50 lägenheter på en parkeringsplats längs Bergslagsvägen vid Grimsta.
Cirka 50 lägenheter vid Hagsätravägen i Hagsätra.
Cirka 100 lägenheter i Slakthusområdet, på det gamla spårområdet mellan Hallvägen och Trädskolevägen.
30–40 lägenheter vid Sätra idrottsplats.
Sex gäller platser som staden nu undersöker.
30–40 lägenheter vid Margretelundsvägen i Traneberg.
30–35 lägenheter vid Gamla Tyresövägen i Pungpinan.
Cirka 30 lägenheter vid Rådjursstigen i Hjorthagen.
60–65 lägenheter vid Mellanberget på Personnevägen i Hägersten.
Cirka 30 lägenheter på Junkergatan i Örnsberg.
50–60 lägenheter på Fyrspannsgatan vid Hässelby värmeverk.

Alla modulhus är inriktade på familjer. Sedan slutet av 2016 har staden sett att andelen nyanlända i familjer har ökat. I juli 2017 var 89 procent av de anvisade i familjer och om kvotflyktingar räknas in ökar siffran något till 90 procent.

Hittills har Stockholms stad lyckats ordna någonstans att bo för de nyanlända med uppehållstillstånd som har anvisats hit.
– I förra veckan låg vi 11 personer före Migrationsverket. Förra året fick 1 800 personer en tillfällig bostad och hittills i år är det 2 800, det återstår 800 personer, säger Fredrik Jurdell.

Var har ni hittat bostäderna?
– Dels i före detta servicehus som inte används på grund av arbetsmiljöskäl. I Tensta, i Vintertullen på Söder där drygt 600 bor och i Vasen på Norrmalm för 300–400. 150 personer bor i privatuthyrning

– det växer sakta – och 800–900 ensamstående bor på hotell och vandrarhem, säger Fredrik Jurdell.

Hotell och vandrarhem är den svåraste lösningen, menar han.
– Det är tufft att komma i delade rum och få tycker att det är vad man förväntat sig. Men det är enda sättet att klara det, och vi har inga som bor i sovsalar.

2018 får Stockholms stad en ny omgång anvisade nyanlända och då behövs, enligt Fredrik Jurdell, verkligen modulhusen.

Lagen kräver att ni ordnar bostad i två år. Hur gör ni sedan?
– De nyanlända måste vara väldigt aktiva själva, söka sig ut i regionen, jobba in kötid. Grundförutsättningen från staten är att de ska vara etablerade efter två år, då upphör också statens finansiering. Alla kommer absolut inte att bo i Stockholms stad och det finns säkert grupper som kommer att få det svårt, säger Fredrik Jurdell.

Men rent juridiskt, påpekar han, har staden ett yttersta ansvar för alla medborgare.

För de flesta modulhus har staden sökt femåriga bygglov. De kan förlängas, men enligt plan- och bygglagen kan husen inte stå längre än 15 år på samma plats.

– Då får vi hitta en ny plats. Om situationen med nyanlända förändras så har vi många andra grupper som har behov av tillfälliga boenden, säger Fredrik Jurdell.

mia.tottmar@dn.se "

DN TORSDAG 28 SEPTEMBER 2017

"Slå mot ekobrottslingarna

Förra inrikesministern Anders Ygeman (S) hade en poäng när han slog fast att ”alla har ett ansvar” vad gäller den organiserade brottsligheten. Att den som åker taxi för 59 kronor eller drar en lina kokain på helgen göder gängen.

Och nog hade finansminister Magdalena Andersson viss rätt att ”bli arg” och ”upprörd” när det häromåret avslöjades att Nordea hade hjälpt kunder att starta brevlådeföretag och göra avancerade skatteupplägg i Panama.

Men de moralistiska brösttonerna skorrar falskt i och med DN:s avslöjande i dagens tidning.

Hål i systemet mot penningtvätt har skapat oanade möjligheter för internationella ligor i Sverige. DN:s granskning visar hur ryska nätverk säljer kommanditbolag, som i god ordning anmälts till svenska register och fått papper med tillsynsmyndigheternas sigill.

Prislappen för baspaketet är 250 000 kronor. Bankverksamhet, och rätten att utfärda kreditkort, går att köpa som tillägg.

Poängen med att köpa de svenska företagen är att de sedan kan användas som en respektabel fasad för upplägg vars mörka innandöme döljs i olika skatteparadis. Täckmanteln lär fungera utmärkt, fastän syftet är uppenbart. ”Ett rent penningtvättupplägg”, lyder Skatteverkets bedömning.

Kontrollen har hamnat mellan stolarna. FATF, ett internationellt samarbetsorgan som arbetar mot penningtvätt och terrorfinansiering, påpekade i våras att ansvaret är uppstyckat på ett dussintal olika myndigheter.

Länsstyrelsen i Stockholm har visserligen en nyckelroll i arbetet mot penningtvätt. Men den saknar muskler att granska utlandsägda bolag som ser ut att drivas med brottsliga motiv. Företag i riskbranscher genomgår en maskinell rutinkontroll. Den fungerar dock bara om ägarna har svenska personnummer. Och om huvudmännen har gjort sig oanträffbara kan länsstyrelsen inte gå vidare.

Alltså tycks det fritt fram för exempelvis en rysk gängledare att driva skumraskfonder i Sverige och marknadsföra möjligheterna att gömma pengar i dem. FATF har varnat för de ljusskygga ”trustförvaltare” som tycks bli allt fler. Efter att ha försökt undersöka bolagen påtalade länsstyrelsen problemet för finansdepartementet.

Det var över ett år sedan. Fortfarande ingen respons. ”Det ligger lite på lagstiftarna att ge större möjligheter att göra sådana här kontroller och göra något åt det”, säger Helena Landstedt på länsstyrelsen i Stockholm.

Det borde vara en angelägen sak för regeringen. Grov internationell ekobrottslighet försvinner inte av sig själv. Tusentals miljarder kronor tvättas i den globala svarta ekonomin varje år. Det hotar samhällen och föder våld. Det undergräver stater. Och riskerna blir samtidigt mer elakartade i takt med att den internationella terrorismen lär sig den moderna finansiella infrastrukturens finesser.

Ofta är det något annat land som lider när pengar slussas genom en nyfunnen kanal. De snillrika ”trustförvaltningarna” som har säte i de norrländska skogarna drabbar säkert inte främst Sverige. Men ingen regering kan frånsvära sig ansvar.

De rödgröna försitter annars sällan tillfällen att öka kontrollen över svenska företag. Ett nytt initiativ handlar till exempel om att vidga kraven på näringsidkare att använda personalliggare. Idén är god, att stävja svartarbete. Men den adderar till en regelbörda som redan är tung.

Vid årsskiftet tillkommer ett nytt krav på företag och organisationer att anmäla en ”verklig huvudman”. Det ser dessvärre inte ut att stänga ute dömda utländska ekobrottslingar.

Viktiga skatteförslag som regeringen har drivit, inte minst skärpningarna av det som kallas 3:12-reglerna, har samtidigt avslöjat en misstro från regeringen mot det svenska småföretagarkollektivet. Till överväldigande del består det av hederliga människor som sliter hund.

”Se er själva i spegeln”, dundrade Magdalena Andersson för några månader sedan. Den gången handlade det om de svenska pensionärer som flyttar till Portugal och tar ut sin tjänstepension där.
Retoriken är inte särskilt trovärdig när regeringen, utan att reagera, samtidigt tycks ha vetskap om risken att internationella syndikat utnyttjar kryphål och tvättar pengar under svensk flagg.
Alla må ha ett ansvar. Men regeringen måste först sopa framför egen dörr.

DN 28/9 2017 "

DN TORSDAG 28 SEPTEMBER 2017

"Vårt skydd blir aldrig tillräckligt

Fem människor dödades och femton skadades i terrordådet på Drottninggatan i Stockholm tidigare i år.

Nu har polisen även identifierat 150 personer som befunnit sig i livsfara där lastbilen plöjde fram. De brotten – mordförsök och framkallande av fara för annan – läggs till åtalet mot Rakhmat Akilov.

Han har redan erkänt, och så länge han lever kommer han aldrig att bli fri. Det är förstås en tröst. Samtidigt är det svårt att inte tänka på vad som hänt ”om”. Om han aldrig satt sig i den där lastbilen till att börja med. Hade det rent av gått att upptäcka och stoppa honom långt i förväg, om polisen bara varit uppmärksam och haft koll på honom?

Svaret lyder: Troligen inte.
Det är och förblir mycket svårt att komma åt personer som agerar på egen hand och utan direktiv, som inte tillhör någon organisation och inte kommunicerar med andra, som därför inte lämnar efter sig några spår.

I Norden har nästan alla stora attentat begåtts av sådana ensamma terrorister: Anders Behring Breivik, Anton Lundin Pettersson, Rakhmat Akilov.

Och terrordådet på Drottninggatan lär inte bli det sista på svensk mark. För nu mobiliserar nazisterna, de som tidigare terroriserat flyktingar, homosexuella och politiska meningsmotståndare. Steg för steg vill de ta över gatorna.

Från Syrien återvänder dessutom personer som stridit för ett islamistiskt kalifat, bittrare än någonsin. Bara i Järva finns bortåt 60 våldsbejakande religiösa extremister i ett brokigt nätverk som – enligt Stockholms stad – ägnar sig åt både konventionell och ideologiskt motiverad brottslighet.

”Vidare fungerar medlemmar som främjare och organisatörer av aktivism inriktad mot stöd till terrorattentat och terrornätverk i andra stater, bland annat flera av de senaste årens terrorhändelser i Europa”, står det i myndigheternas handlingsplan.

Det är sedan i fjol straffbart att resa utomlands för att delta i terroristrelaterad verksamhet, liksom att organisera, finansiera eller på andra sätt underlätta sådana resor. På onsdagen överlämnades även en utredning av hur lagen kan skärpas ytterligare till regeringen. Bland annat föreslås att också terrorutbildning ska förbjudas och att dataintrång ska kunna definieras som terrorbrott.

Vårt skydd kan aldrig bli totalt, och därmed heller aldrig tillräckligt. Men varje konspirerande terrorist som grips är en seger, eftersom det betyder en terrorist mindre som kan hjälpa till att mörda i framtiden.

lisa.magnusson@dn.se "

DN TORSDAG 28 SEPTEMBER 2017

”Viktigare fördjupa studierna än att välja exakt rätt ämne”

"Det finns ett glapp mellan de kunskaper som lärs ut på högskolorna och de behov som näringslivet har. Nästan hälften av tillväxtföretagen hittar inte tillräckligt med kandidater när de ska rekrytera ledare. Högskolan bör därför satsa på fördjupning och utvärderas efter kvalitet i stället för genomströmning, skriver Näringslivets forskningsberedning.

Det finns ett kompetensglapp på den svenska arbetsmarknaden. De kunskaper och färdigheter som ges vid våra högre lärosäten överensstämmer inte med de behov – kända såväl som oförutsägbara – som näringslivet har och kommer att ha.

Vi befinner oss i en tid där dessa behov och därmed kraven på arbetskraften är stadda i snabb förändring. Utvecklingen ställer näringslivet och den högre utbildningen inför nya och svåra men samtidigt spännande gemensamma utmaningar.

Hur en förändring skulle kunna se ut, som i samförstånd minskar glappet mellan arbetsmarknadens behov och utbildningens inriktning i en tid av stor ovisshet, och samtidigt skapar en internationellt konkurrenskraftig utbildning, är därför ämnet för Näringslivets forskningsberednings fjärde rapport, som presenteras i dag.

En ny studie från Opinionsinstitutet Skop, beställd av Näringslivets forskningsberedning, visar att i företag med 10–49 anställda – ett kritiskt storlekssegment för tillväxtföretag – säger 45 procent av de tillfrågade företagsledarna att de inte hittar tillräckligt med lämpliga kandidater med de rätta ämneskunskaperna när de ska rekrytera till ledande befattningar inom företaget. Totalt för alla företag hamnar siffran på strax under 40 procent. Även om rekryteringar till chefstjänster sällan görs direkt från våra högre utbildningar visar detta på ett kompetensglapp som är oroande.

Det glapp som är än mer utmärkande är skillnaden mellan vad företagen efterfrågar när det gäller generella egenskaper som social kompetens, initiativförmåga med mera, och hur utbudet ser ut.

Företagen rankar dessa egenskaper som mycket viktiga. När för etag med 10–49 anställda rekryterar till ledande befattningar är det fler än hälften som inte hittar tillräckligt med kandidater med dessa generella kvaliteter. Totalt sett är det fyra av tio företag som i sin jakt på ledare inte i tillräcklig omfattning kan hitta personer med dessa kompetenser.

Glappet kan bero på olika saker och påvisar sannolikt brister både inom den högre utbildningen och i företagen. I vilket fall måste utfallet av studien värderas och åtgärdsanalyseras. Vi menar att det bara kan ske i samverkan mellan akademin och näringslivet.

Vad gör vi då för att överbrygga detta mångfacetterade kompetensglapp mellan akademin och näringslivet? Näringslivets forskningsberedning vill peka på två avgörande vägval och några konkreta åtgärder som behöver vidtas för att vi ska kunna minska glappet:

1 Satsa på
fördjupning i stället för bredd. Lärosätena tilldelas i dag resurser utifrån genomströmningen. Ju fler som fullföljer utbildningen desto mer bidrag, enkelt uttryckt. Detta är ett mycket trubbigt styrinstrument som motverkar snarare än främjar kvalitetsutveckling och fördjupning.

Vi menar mot bakgrund av våra respektive erfarenheter att det är viktigare att studenterna fördjupar sig på något område än exakt vad de väljer. Fördjupningen är paradoxalt nog särskilt viktig i en tid med betydande förändringar på arbetsmarknaden. Fördjupning, i form av mer avancerade studier inom ett område, tränar exempelvis analytisk förmåga vilket är användbart vid studier och tillämpning också på andra områden. Den grunda kunskapen är lika grund överallt. Det är också ett faktum att näringslivet i dag letar med ljus och lykta efter personal med specifika ämneskunskaper som kontinuerligt kan utveckla sin kompetensbas efter snabbföränderliga behov. Den djupare ämneskunskapen ses som en garant för förändringskapacitet – den som bara skrapat på ytan har lika svårt att gräva på djupet oavsett var spaden sätts ned.

Vi förordar två större reformer:
Ny inriktning för våra högre lärosäten. Det är orimligt att alla små och medelstora högskolor runt om i landet ska ha samma ambitioner när det gäller utbildningsbredd som de stora universiteten. Mervärdet av detta synes vara begränsat. I stället bör högskolorna specialisera sig på det område där de har den mest framträdande forskningsverksamheten eller mest framstående kompetensen. Denna nischfokusering skapar förutsättningar för mer kvalificerad utbildning – under förutsättning att forskarna involveras mer i undervisningen. Det ger ökade möjligheter till profilering för lärosätena, och därmed bättre förutsättningar för studenterna att välja utbildning utifrån studieinriktning snarare än geografi eller andra sociala preferenser.

Ny utvärdering av våra högre lärosäten. Genomströmningsmodellen måste ersättas med en kvalitetsmodell. Ansvaret för granskningen bör ligga på Universitetskanslersämbetet, UKÄ. En kvalitetsgranskning som spelar stor roll för medelstilldelningen bör genomföras för varje lärosäte. Denna kvalitetsgranskning ska ha fokus på resultat – vilken kvalitet det är på studenternas kunskaper och färdigheter efter fullgjord utbildning. Med kvalitet avses studenternas kunskaper i specifika ämnen men också mer generella färdigheter, exempelvis analytisk förmåga och kompetens att lösa komplexa problem. Utvärderingen bör kunna visa hur profilering och samverkan skapar förutsättningar för att öka studenternas förmågor. En kvalitetsmodell ger möjlighet att också mäta sociala kompetenser på ett sätt som genomströmningsmodellen aldrig har några incitament att göra. Men dessa efterfrågade generella egenskaper förutsätter förstås att ämneskompetensen finns på plats.

2 Satsa på samverkan med privata aktörer inom den högre utbildningen. För att nå framgång behöver också näringslivet engagera sig mer i det direkta utbildningsarbetet. Vi behöver öppna upp för privata aktörer inom den högre utbildningen. Detta kan utformas på olika sätt men måste ske i samverkan med existerande lärosäten och med akademin som examinationsansvarig. Allt i ett gemensamt syfte att öka kvaliteten, stärka studenternas förmågor, och minska kompetensglappet.

En väg framåt är att satsa på så kallad samverkansutbildning. Där har lärosätet huvudansvaret för kursinnehållet, men det tas fram i samverkan med näringslivet. En fördel med denna modell som inte finns i Sverige i dag, är att den skapar förutsättningar för studenter och

yrkesverksamma att läsa tillsammans vilket i sig förväntas bidra med en kunskapsöverföring som kan komma både lärosäte och näringsliv tillgodo.
En annan modell är att utveckla den redan existerande uppdragsutbildningen där företagen beställer kurser för yrkesverksamma och betalar lärosätena för att genomföra dem. Om det kan ske i samförstånd med de högre lärosätena och utan att den ordinarie verksamheten åderlåts på lärarkompetens är också det en möjlighet.

Akademin har nycklarna till bildningsfronten, näringslivet till kompetensbehovet och karriärmöjligheterna. Vi kan med förenade krafter minska dagens kompetensglapp som riskerar att skada Sveriges konkurrenskraft och välståndsutveckling. Det går om bara viljan finns.

Håkan Mogren, ordförande Näringslivets forskningsberedning, tidigare koncernchef Astra
Pontus Braunerhjelm, professor i nationalekonomi vid KTH och forskningsledare vid Entreprenörskapsforum
Håkan Buskhe, koncernchef Saab AB
Jan-Olof Jacke, vd Astra Zeneca Sverige
Karin Markides, tidigare rektor vid Chalmers tekniska högskola
Lena Olving, vd Mycronic
Helena Stjernholm, vd Industrivärden
Maria Strömme, professor i nanoteknologi och vice preses IVA

Näringslivets forskningsberedning är ett initiativ taget av Svenskt Näringsliv. Beredningen är en fristående grupp vars uppgift är att komma med konkreta förslag som kan stärka Sverige som kunskapsnation. "

DN TORSDAG 28 SEPTEMBER 2017

"Lucka i lagen gör Sverige till skatteparadis

○ **DN kan i dag avslöja hål i det svenska systemet mot penningtvätt som i det dolda gjort Sverige till ett skatteparadis för människor från hela världen som vill gömma pengar.**
○ **En ödestuga i Västernorrland är på papperet centrum för verksamheten där färdiga ”paket” säljs med alla fördelar som ett svenskregistrerat bolag ger – samtidigt som pengar göms undan i Panama och på Seychellerna.**
○ **Bakom upplägget står ”Baronerna från Èze” – en rysk grupp som utnyttjar Sverige för internationella pengatransaktioner – helt utan svenska myndigheters kontroll.**

I en övervuxen glänta i skogen utanför Graninge i Västernorrland ligger en obebodd röd timmerstuga från 1800-talet. Det saknas bilväg sista biten och midjehögt gräs täcker stigen fram till ytterdörren.

Övervuxna pioner, hallon- och vinbärsbuskar täcker nästan hela tomten. De mogna bären lyser rött. Fönstren på baksidan är förspikade och en grön presenning fladdrar i vinden.

Det är den här adressen som den ryska investeringsbanken MB Barkley uppger som huvudkontor. I Ryssland erbjuder banken finansiella tjänster och påstår att den står under svensk kontroll. Den saknar tillstånd i både Ryssland och Sverige. Finansinspektionen har inga som helst noteringar om den.

DN:s undersökning visar att fyra svenska kommanditbolag är registrerade på adressen. Bolagen ägs i sin tur av bolag i Panama,

Seychellerna och Hongkong. Insatserna i de svenska bolagen varierar – som högst är de på 100 miljoner kronor.

Men trots att stugan ska rymma företag i mångmiljonklassen är den uppenbart övergiven, möblerna från den förra ägaren står kvar. DN knackar på, men ingen öppnar. Gardinerna är fördragna. I fönstret på andra våningen ligger två kvarlämnade gosedjur.

Den tidigare ägaren hade lagt ut fastigheten till försäljning på en internationell sajt. En rysk spekulant ringde och var mycket intresserad, men kom aldrig själv och tittade. I stället anlände en av hans medarbetare, en annan rysk man, med flyg till Östersund, 15 mil bort.

Han kunde ingen engelska men visades runt i huset samtidigt som han talade på ryska i telefon. Huset köptes med inventarier och allt. Priset var enligt lagfarten 92 420 kronor. Sedan köpet har den nya ägaren aldrig varit där. Grannarna har undrat vem det var som köpte ett hus som han sedan aldrig har besökt. Att det skulle finnas några internationella finansbolag på adressen har de inte hört talas om.

DN har granskat bolagen som påstår att de sysslar med ”trustförvaltning”. Det är ett begrepp som inte finns i Sverige, men som innebär att de förvaltar kapital.

Bolagen saknar tillstånd för sådan verksamhet, och Finansinspektionen känner inte alls till företagen.

I den ryskspråkiga marknadsföringen lyfter ett av bolagen, som kallar sig Nordic heritage trust, fram fördelarna med en svensk ”trustfond”: att dölja kapital och undvika skatt.

De svenska kommanditbolagen används som en respektabel front för skalbolag i skatteparadis som Panama och Seychellerna.

Det kallas för ”Offshore+Onshore” och beskrivs som den bästa kombinationen av två världar – där anonymiteten och de ekonomiska fördelarna från skatteparadisen (offshore) döljs av trovärdigheten hos ett svenskregistrerat bolag (onshore).

Nyckeln i upplägget, visar DN:s egen kartläggning, är flera hål i det svenska systemet för att motverka penningtvätt. Alla bolag som vill ägna sig åt verksamhet som kan utnyttjas för penningtvätt måste - registrera sig hos Bolagsverket. Länsstyrelsen ska sedan kontrollera personerna bakom bolagen. Om de gjort sig skyldiga till allvarliga brott kan de nekas att bedriva verksamheten.

Men myndighetsgranskningen har en avgörande brist – den fungerar bara med svenska personnummer som går att kontrollera mot svenska register. Utländska medborgare utan svenskt personnummer passerar helt obemärkt förbi. Kontrollen är i praktiken obefintlig, visar DN:s undersökning. Något som männen kring stugan dragit fördel av, men som banker och myndigheter inte är medvetna om. Bolagen använder sedan ett utdrag från registret för att hävda att de står under svensk kontroll, vilket blir nyckeln för att öppna bankkonton och göra affärer över hela världen.

Intyget om penningtvättsregistreringen framhålls av bolagen själva som en avgörande faktor för upplägget, som säljs på nätet.
Där marknadsförs Sverige som ett av de bästa alternativen för att gömma kapital, skydda pengar och undvika skatt. Systemet kan också användas för anonyma transaktioner – man kan till och med utfärda egna betalkort från Visa och Mastercard.

Ett grundpaket med ett ”nyckelfärdigt” bolag kostar knappt 250 000 kronor. Tilläggstjänster – skräddarsydd programvara för att kunna agera som en bank – kostar extra.

DN:s kartläggning av bolagen i ödestugan leder vidare till S:t Petersburg i Ryssland.

Sommaren 2014 dömdes den ryske medborgaren Nikolaij Kirijanov för ett omfattande finansbedrägeri. Enligt domen drev han en sorts - pyramidspel som lurade hundratals personer på sina besparingar, sammanlagt motsvarande över 12 miljoner kronor.

Den ryska åklagarmyndigheten kallade Kirijanov för ledaren bakom en kriminell gruppering i S:t Petersburg. Straffet blev tre år i fängelse – men det hindrade inte Kirijanov från att via sitt bolag på Seychellerna i september 2015 ta över ett av bolagen som i dag är registrerade på ödestugan utanför Graninge.

Kirijanov äger Nordic heritage trust, kommanditbolaget som lyfter fram hur en svensk ”trustfond” gör att man kan gömma pengar och undvika skatt. ”Du kan med maximal konfidentialitet ge materiellt stöd till personer utan att det går att spåra avsändaren”, skriver bolaget i sin marknadsföring av upplägget.

En representant för bolaget säger till DN att vad de vet är Kirijanov inte dömd för något brott.

– Det måste vara en annan Nikolaij, säger Erik Shekhmametev.
I den lilla byn Èze, vackert belägen mellan Nice och Monaco på Franska rivieran, finns ägaren till ödestugan i Västernorrland. Han är rysk medborgare, 59 år gammal, och heter Sergeij Martazov.

Han står själv inte skriven på något av kommanditbolagen, men genom den mejladress och det telefonnummer han uppgav på köpekontraktet för stugan har DN kunnat spåra honom till en rad annonser på ryska sajter.

Han säljer svenska ”trustbolag”, skapade för att undvika skatt och gömma pengar. I annonserna läggs särskilt stor vikt vid att bolagen är ”godkända” och med i det svenska penningtvättsregistret. De listar alla transaktioner som är möjliga – ”det är som en bank fast utan aktiekapital”. Ett av de mer avancerade bolagen säljs för nästan 3 miljoner kronor. Det har, enligt annonsen, en internationell banklicens.

På Sergeij Martazovs adress i Èze finns också en organisation som kallar sig European banking monitoring association, EBMA.

Föreningen registrerades under våren 2017. Bakom står en man som kallar sig Alex Martazov och som i föreningens namn gått i god för handlingar som skickats in till det svenska bolagsregistret. EBMA:s stämpel återfinns på flera dokument kopplade till de svenska kommanditbolagen. Syftet tycks vara att skapa en falsk bild av legitimitet genom en påhittad kontrollinstans, som intygar att inskickade handlingar är äkta.

På samma adress i Èze finns också ett företag som erbjuder dansuppvisningar med lättklädda kvinnor till privata fester och tillställningar.

Att Èze spelar en särskild roll för männen bakom de svenska ”trustbolagen” är tydligt. Ett av männens bolag heter Barons de Èze (”Baronerna från Èze”) och är registrerat på Seychellerna.

I bolagshandlingarna för Barons de Èze framträder en tredje partner, Erik Shekhmametev, 34, från S:t Petersburg. Han är firmatecknare för Barons de Èze och ytterligare ett bolag på Seychellerna. Erik Shekhmametev står på registreringen för flera av de sajter som marknadsför svenska trustbolag. På ryska sociala nätverk har han lagt upp flera bilder där han poserar framför lyxbilar och kasinon i Monaco.

Den fjärde personen som går att koppla den till den öde stugan är på papperet en 34-årig rumänsk medborgare vid namn Ivan Petuhovschii. DN:s granskning visar att han i själva verket är ryss, Ivan Petushovskij. Nyligen framträdde han i ryska medier som grundaren till Exmo, en handelsplats för bitcoin. Enligt Exmo har den en halv miljon användare.

Petuhovschii står också registrerad som ägare av bolaget Banque T China i Hongkong, som enligt det kinesiska bolagsregistret har en miljard dollar – motsvarande 8 miljarder svenska kronor – i aktiekapital.

De fyra svenska kommanditbolagen som är registrerade på den öde stugan och dess ägarbolag har alla olika invecklade kopplingar till varandra. Den falska banken i Moskva använder Banque T China i sin marknadsföring. Banque T China står i sin tur som köpare av ett bolag sålt av Barons de Èze.

DN:s egen kartläggning visar att det är uppenbart att bolagens upplägg är skapade för att det ska vara svårt att förstå vem som ligger bakom. Samtidigt som man vill ge sken av att vara stora och seriösa företag. Det svenska systemet mot penningtvätt har inte klarat att stoppa dem. Tvärtom – det skapade en perfekt fasad. **mattias.carlsson@dn.se** "

"Fakta. Penningtvätt och kommanditbolag

Penningtvätt kallas det när pengar som kommer från brott omvandlas till tillgångar som kan redovisas öppet. Det kan till exempel röra sig om pengar från skattebrott, narkotikabrott, trafficking, människosmuggling, bedrägerier och rån. Att ”tvätta” pengar är straffbelagt, straffskalan är fängelse i högst två år och för grova brott i högst sex år.

Brottet kan begås på många olika sätt, alltifrån att pengar sätts in på ett bankkonto till att man gör avancerade upplägg där pengar flyttas runt i det finansiella systemet genom olika transaktioner. Penningtvättsbrott kan också omfatta överföringar till utlandet och till platser där banksekretessen är särskilt hög.

Kommanditbolag är en form av handelsbolag. Det ska alltid ha två eller flera bolagsmän, minst en komplementär och en kommanditdelägare. Det behövs inte något startkapital och i de flesta fall behövs ingen revisor. Kommanditbolag med juridiska personer som delägare måste lämna in årsredovisning till Bolagsverket. Den som vill - registrera ett kommanditbolag får inte vara försatt i konkurs, ha näringsförbud eller förvaltare enligt föräldrabalken.

Källa: Ekobrottsmyndigheten, Bolagsverket

Om reportern.
Mattias Carlsson är grävande reporter på Dagens Nyheter. Granskar ofta myndigheter, korruption och maktmissbruk. Talar ryska. Belönades med Guldspaden 2012 och 2016. Nominerades till Stora Journalistpriset 2016. "

DN TORSDAG 28 SEPTEMBER 2017

”Vi försöker inte dölja inkomster”

”Med hjälp av de svenska trustbolagen kan du dölja dina inkomster och undvika skatt.” Så marknadsförs de svenska bolagen av de ryska ägarna. Men när DN konfronterar en av männen vill han inte kännas vid den egna reklamen. – Detta får jag kolla med -it-avdelningen, men det handlar inte om att dölja några inkomster, säger Erik Shekhmametev.

När DN når Erik Shekhmametev, en av ledarna bakom bolagen i ödestugan i Västernorrland, bekräftar han att det är han och hans familj som står bakom. Men först undrar han vilket bolag det gäller.
– Kan ni säga om vilket bolag ni ringer? Vi har ganska många företag i Sverige.

Han säger att han och hans kompanjoner först använde ett av bolagen, som ägs via andra företag i skatteparadis, som ett finansbolag. Sedan bestämde de sig för att göra om det till ett rent familjebolag som enbart förvaltar familjens eget kapital.

Den falska Moskvabanken MB Barkley, är också skriven på stugan i Norrland. Enligt Shekhmametev köpte de för en tid sedan 40 procent av aktierna i banken men har numera inte något med den att göra. Erik Shekhmametev bekräftar också att det är de som står bakom företaget Barons de Èze.

– Barons de Èze – det är också vårt företag. Det är ett familjeföretag som hör till kretsen kring vår familj. Bolaget sysslar med konsultverksamhet.

På Barons de Èzes sajt marknadsförs upplägg med svenska trustbolag i kombination med offshorebolag, något de kallar ”Offshore+Onshore”. Det vill han inte heller kännas vid. Han säger att det är en gammal sajt.
– Barons de Èze är ett konsultbolag som dessutom servar vår trust. Ingen försöker dölja några inkomster från skatt och särskilt inte inom Europeiska Unionen.

På en sajt för ett annat bolag som ”baronerna” också äger står det bland att de erbjuder möjligheten att gömma inkomster, undvika skatt och skydda pengar.
– Å min gud, var tar du allt det här ifrån, säger Erik Shekhmametev. Från era sajter på internet.

– Detta får jag kolla detta med it-avdelningen, men det handlar inte om att dölja några inkomster. Någon penningtvätt är det inte tal om. Shekhmametev ber att få återkomma. Efter någon timme kontaktas DN av en svenskspråkig man som kallar sig för Nick. DN läser återigen upp vad som står på deras egen sajt.

– Dölja, åh nej. Det var, tycker jag, ett missförstånd från den som skrev det. Det var inte att dölja, frågan var att minska skattesummorna men utan att bryta mot lagen.

Så det handlar om att lagligen minska skatten?
– Ja absolut, säger ”Nick”.
Sedan bryts samtalet.

mattias.carlsson@dn.se "

DN TORSDAG 28 SEPTEMBER 2017

"Myndigheterna står handfallna

Regeringskansliet larmades redan för ett år sedan om riskerna med trustbolagen – men hittills har inget hänt. DN:s granskning visar att myndigheterna står handfallna inför de avancerade finansupplägg som utnyttjar brister i det svenska systemet.
– Det här verkar vara ett rent penningtvättsupplägg, säger Pia Bergman på Skatteverket.

Sverige marknadsförs som ett idealiskt land för att gömma kapital, skydda pengar och undvika skatt. DN:s granskning visar hur det på bland annat ryska sajter helt öppet säljs svenska bolag som utnyttjar luckor i den svenska kontrollen. Priset är cirka 250 000 kronor för ett ”nyckelfärdigt” bolag. Det kan sedan användas som en respektabel front för offshorebolag i Panama, Seychellerna och andra skatte-paradis.

Upplägget kallas för ”Offshore+Onshore” och kombinerar tro-värdigheten från ett svenskregistrerat bolag med anonymiteten och skattefördelarna från skatteparadisen.

Bolagen kallar sig ”trustförvaltare” – ett begrepp som inte finns i Sverige men som innebär att de förvaltar kapital åt andra, vilket normalt sett kräver tillstånd från Finansinspektionen. Några sådana tillstånd har bolagen inte.

Trustbolagen fungerar på många sätt som en bank – även om de helt saknar banktillstånd.

– På beskrivningen av det här verkar det vara ett rent penningtvättsupplägg. Att syftet är att skydda kriminella individer och skaffa en schyst fasad. Man använder Sveriges rykte om att vara en icke korrupt nation, säger Pia Bergman, samordnare för Skatteverkets insats mot grov ekonomisk brottslighet.

Internationella arbetsgruppen för finansiella åtgärder – Financial action task force (FATF) – kritiserade i fjol Sverige för dålig koll på dessa ”truster”.

Det är länsstyrelserna som har ansvar för tillsyn över bolag med verksamhet som kan användas för penningtvätt. Bolagsverket för ett särskilt register där samtliga bolag som bedriver sådan verksamhet - enligt lag är tvingade att registrera sig. Länsstyrelsens uppgift är bland annat att granska om personerna bakom företagen är lämpliga.

Men kontrollen är automatiserad och fungerar bara med ett svenskt personnummer som går att kontrollera mot svenska register. Utländska personnummer passerar helt obemärkt förbi.

Länsstyrelsen i Stockholm, som handlägger merparten av bolagen i penningtvättsregistret, inledde efter påpekanden från FATF en granskning av fenomenet.

Ett antal bolag valdes ut och föreläggande skickades till bolagen med krav på att de skulle svara på ett antal frågor om sin verksamhet. Men det kom nästan inga svar, de flesta breven kom oöppnade i retur till länsstyrelsen.

Ett av de bolag som ingick i länsstyrelsens granskning, och som aldrig svarade på myndighetens frågor, kontrolleras av en rysk gängledare

via bolag på Seychellerna. När han tog över det svenska bolaget hade han nyligen dömts till tre års fängelse i Ryssland för finansbedrägeri. Det hade länsstyrelsen ingen kännedom om, det är inte helt enkelt att få information från brottsregister i andra länder.

– Ska vi ställa en sådan förfrågan så kräver de flesta länderna att vi har ett samtycke från den vi frågar om eftersom vi inte är en brottsbekämpande myndighet. Det är ett ganska trubbigt verktyg för oss, säger Helena Landstedt, jurist på enheten för tillsyn på länsstyrelsen i Stockholm.

Inte ens om länsstyrelsen hade känt till domen hade det automatiskt lett till att registreringen återkallats.

– Vi har möjligheter att förelägga bolaget att byta ut företrädare alternativt förelägga dem att upphöra med verksamheten och även förena detta med vite. Enligt den bedömning länsstyrelsen gjort är det dock problematiskt eftersom vi måste se till att bolaget delges föreläggandet vilket kan vara svårt när företrädarna befinner sig utomlands.

DN:s granskning visar att länsstyrelsen förstod att det var något misstänkt med bolagen, men att de ansåg att det låg utanför deras kompetens. I ett brev till finansdepartementet i augusti 2016 skriver en jurist på länsstyrelsen:

”Det börjar bli allt mer tydligt varför man väljer Sverige som land att registrera ett företag (kommanditbolag) för att förvalta truster.” … ”Den stora anledningen att skapa svenska företag för detta syfte verkar vara att marknaden i princip är oreglerad här.”

Juristen citerar sedan hur bolagen själva beskriver upplägget där det svenska bolaget agerar som front för offshorebolag.

”Jag vet inte om länsstyrelsens tillsyn någonsin kan vara tillräcklig utifrån den typ av verksamhet de bedriver. Man kan kanske reglera dessa företag i framtida lagstiftning.”

Mejlet skickades till en rättssakkunnig på finansdepartementet. Helena Landstedt på länsstyrelsen i Stockholm säger att de gjort vad de kunnat utifrån förutsättningarna.

Vad fick ni för reaktion från finansdepartementet?
– Så som jag förstår det så har vi inte fått någon respons, vad jag vet. Har det skett några andra förändringar i lagstiftningen eller liknande, som förbättrat situationen?

– Nej, det kan jag inte se. Registret över verkliga huvudmän har tillkommit men det förändrar inte problematiken med att kontrollera utländska företrädare för länsstyrelsens del.

Även Finanspolisen informerades men inte heller därifrån har länsstyrelsen fått någon återkoppling.

– Vad jag vet så har vi inte fått några reaktioner från dem, säger Helena Landstedt.

Länsstyrelsen avslutade tillsynsärendet utan åtgärd och bolagen kunde fortsätta sin verksamhet.

– Vi har de möjligheter vi har, så det ligger lite på lagstiftarna att ge större möjligheter att göra sådana här kontroller och göra något åt det, säger Helena Landstedt.

Hon får medhåll från Pia Bergman, som är samordnare för Skatteverkets insats mot grov ekonomisk brottslighet:
– Det är lätt att hänga budbäraren men frågan är om uppdragsgivaren över huvud taget har gett dem realistiska resurser för att sköta uppdraget, säger hon.

Pia Bergman säger att det är ett vanligt mönster bland kriminella att utnyttja systemet för att få en respektabel fasad.
– Om man bygger upp register och inte har en kontrollerande verksamhet kopplat till det så bygger du upp en administrativ börda för de seriösa företagen som försöker göra rätt för sig medan de kriminella får en fasad utan någon risk.

Om en juridisk person är delägare i ett handels- eller kommanditbolag är bolaget enligt lag skyldiga att upprätta en årsredovisning och skicka den till Bolagsverket. Om det inte sker kan Bolagsverket med hot om vite kräva in årsredovisningen.

Samtliga bolag i DN:s granskning har en juridisk person som delägare, men inte ett enda bolag har skickat in en årsredovisning. Bolagsverket har heller inte i ett enda ärende ställt krav på att de ska skickas in.

– Om det finns en juridisk person som delägare ska bolagen ge in en årsredovisning till oss. Men om ett kommanditbolag skickat in en årsredovisning eller inte är inget vi aktivt bevakar utan det är oftast om någon påtalar det som vi begär att få in årsredovisningen, säger Elisabeth Lagerqvist, tillförordnad chefsjurist på Bolagsverket.

När den nya penningtvättslagen trädde i kraft den 1 augusti infördes ett nytt register hos Bolagsverket där företag ska anmäla så kallade ”verkliga huvudmän”. Syftet är att få en bättre kontroll över vilka som står bakom företag och föreningar.

– Nu när man skapar nya register hos Bolagsverket så är det viktigt att Bolagsverket också får en kontrollerande uppgift. Utan det så blir det bara ytterligare en möjlighet till en falsk fasad, säger Lagerqvist.

mattias.carlsson@dn.se "

Del 2
I nästa del avslöjar Dagens Nyheter svenskarna bakom uppläggen – och hur systemfelet utnyttjas av dussintals bolag med personer från hela världen. "

DN TORSDAG 28 SEPTEMBER 2017

"Partisekreteraren ”minns inte” detaljer från samtal

Sverigedemokraternas partisekreterare säger sig inte minnas några detaljer från samtalet om det misstänkta sexuella ofredandet mot avhopparen Hanna Wigh som nu utreds av åklagare.”Vi kom till en gräns där jag tydligt sa att jag inte kunde hantera all information”, skriver Jomshof till DN.

Vilka åtgärder vidtog Richard Jomshof när Hanna Wigh i våras berättat att hon utsatts för ett sexuellt ofredande på SD:s riksdagskansli i mars 2016? Den frågan ville inte Jomshof svara på i samband med riksdagens votering på onsdagseftermiddagen.

– Jag har inte mer att säga, det får du respektera, sade Jomshof i DN-tv:s direktsändning innan han gick in bakom de stängda dörrarna till riksdagens kammare.

Enligt Hanna Wigh var det underförstått vilken manlig riksdagsledamot hon syftade på i samtalet med partisekreteraren. Hanna Wigh uppger att Jomshof inte reagerade alls när hon berättade om att hon tryckts upp mot väggen i ett rum på riksdagskansliet av riksdagsmannen, som förde den andra handen in i hennes underliv.
– När jag tog upp det som hänt bytte han samtalsämne, har Hanna Wigh berättat för DN.

I en skriftlig kommentar till DN senare på onsdagen skriver Jomshof: ”Jag har ingen minnesbild av att några specifika personer pekades ut och minns inte heller allt som diskuterades, utan på mötet vi hade redogjorde HW för händelser som hade drabbat HW och en annan kvinna i hennes distrikt. Det kretsade kring en lång rad olika allvarliga händelser, främst lokala sådana som jag minns det, där berättelsen om hennes dotter var det som berörde mig mest. Vi kom till en gräns där jag tydligt sa att jag inte kunde hantera all information, utan att hon måste gå vidare med att anmäla allt. Jag hänvisade till vår externa säkerhetskonsult, detta eftersom han kan ge henne professionella råd och all hjälp hon behöver för att gå vidare.”

Hanna Wigh nämnde namnet på den misstänkte förövaren för SD-ledningen först i tisdags morse i samband med sändningen av TV4:s ”Nyhetsmorgon”.

Under onsdagen fortsatte förundersökningen under ledning av chefsåklagare Maria Sterup.

matsj.larsson@dn.se "

"Fakta. Politiska vildar

Hanna Wigh blev på onsdagen riksdagens fjärde politiska vilde och den tredje kvinnan som lämnat SD:s riksdagsgrupp sedan valet 2014. De två andra är SD-ledaren Jimmie Åkessons svärmor Margareta Larsson och den uteslutna Anna Hagwall.
Källa: Riksdagen "

DN TORSDAG 28 SEPTEMBER 2017

"Polisförstärkning från hela landet

Våldsbejakande motdemonstranter mobiliserar inför lördagens nazistdemonstration i Göteborg. Hundratals vänsterextremister väntas komma till staden. Samtidigt förbereder sig polisen med kroppskameror och förstärkning från hela landet.

– Polisen har fått förstärkning från samtliga polisorganisationer i Sverige och den nationella operativa avdelningen, säger regionpolischefen Klas Friberg på en pressträff.

För att kunna utreda begångna brott även i efterhand kommer flera poliser att vara utrustade med kroppskameror. Polisen har även byggt om ett garage i polishuset till tillfällig arrest med plats för över 300 personer.

Tusentals personer väntas sluta upp i motdemonstrationer på Heden i Göteborg, alldeles intill den väg som nazistdemonstrationen kommer att ta.

– Jag väntar mig kanske 3 000 eller fler. I sociala medier står det att det ska komma kanske 9 000, men erfarenheten säger att det ofta blir färre, säger dialogpolisen Fredrik Dahlgren som har kontakt med de olika demonstrantgrupperna.

Polisen bedömer att Nordiska motståndsrörelsen kommer att utgöras av runt 700 personer. Gruppen har som uttalat mål att samla 1 000 personer.

Samtidigt finns uppgifter om att vänsterextrema våldsbejakande grupper mobiliserar för att konfrontera den nazistiska demonstrationen. I olika grupper i sociala medier organiseras bussresor till Göteborg, med uppmaningar om att bekämpa NMR, något som även Göteborgs-Posten skrivit om.

Antifascistisk aktion (AFA) har gjort en video om NMR:s demonstration där de skriver ”Vi måste stoppa dem”.
DN har sökt kontakt med flera av grupperna utan resultat.
– Den stora majoriteten av motdemonstranterna vill få fram ett budskap på fredlig väg. Men det utnyttjas av små grupperingar som vill försöka nå NMR för att använda våld, säger Fredrik Dahlgren.

DN har uppgifter om att det kan röra sig om mellan 200 och 400 personer, stämmer det?
– Det är alltid svårt att bedöma. En uppskattning är 200 personer, men det kan bli fler.

Polismyndigheten förde inledningsvis kontinuerlig dialog med NMR om demonstrationen. Men den kontakten har minskat efter att polisen gått ut med nya direktiv för att bättre kunna utreda hets mot folkgrupp, och även nekat NMR tillstånd för den demonstrationsväg som gruppen ville ha genom centrala Göteborg.

NMR har sagt att de eventuellt kan försöka trotsa demonstrationstillståndet.
– Vi utgår från att de dyker upp på den plats som är anvisad, och som det ser ut nu tror jag att det sker, säger dialogpolisen Fredrik Dahlgren.

Vad händer om de försöker avvika?
– Då kommer polisen att stå i vägen och visa vilken tillståndsgiven färdväg som gäller. Att man gör ett försök är en sak, men att man lyckas denna dag … det kommer man inte att göra.

mikael.delin@dn.se "

DN TORSDAG 28 SEPTEMBER 2017

”Det ska göra riktigt ont att angripa Sverige”

"I skuggan av storövningen Aurora har försvarsminister Hultqvist haft politiska överläggningar med en delegation från USA om djupare samarbete. På onsdagen avslutades Aurora med att statsminister Löfven varnade att det ska göra ”riktigt, riktigt ont” att angripa Sverige.

Trosa.
Till dånet av skott från fem artilleripjäser av typen Archer sattes på onsdagen punkt för Aurora där 21 000 militärer deltagit under tre veckor. Skarpskjutningen skedde på en äng i Trosa vid Tureholms slott, nedbränt under ryssarnas härjningar 1719, sedan återuppbyggt.

Men nu är det 2017 och övningsgranaterna sköts för att slå ut en fiktiv fiende som landstigit på Askö. När krutröken lagt sig ägnade sig statsminister Stefan Löfven (S) åt att lära känna Archer-systemet. Det är Löfvens femte förbandsbesök i år och det märks att han trivs i fält. Statsministern tackade de skjutande soldaterna från artilleribataljonen i Boden. Han framförde regeringens sympati för de tre soldater från P 7 i Revingehed som skadades i trafikolyckan i Sörmland på tisdagen. Löfven påminde i klara ordalag truppen om att deras insats ”ytterst gäller vårt lands frihet, våra värderingar”:

– Det ni gör är att se till att Sverige höjer sin försvarsförmåga. Det är vår uppgift är att försvara vår territoriella integritet. Ytterst handlar det om vårt land, ett land som vi älskar. Alla ska veta att om man har som avsikt att skada Sverige eller inta Sverige så ska det göra riktigt, riktigt ont, slog Löfven fast.

Statsministern åtföljdes av sin försvarsminister Peter Hultqvist (S) och svenska och internationella journalister. Ett besök under Aurora som medierna däremot inte varit inbjudna till kom från USA. Det är den nation som stått för det största utländska bidraget i Aurora med 1100 militärer från alla försvarsgrenar utom flygvapnet.

– Jag är väldigt glad över att man på amerikansk sida deltar på det sätt man gör. Jag tror att det även har tillfört amerikansk försvarsmakt erfarenheter. USA har resurser, kapacitet och taktik som vi normalt sett inte möter. Våra förband får en utmaning som gör att de ökar sin förmåga och det har en positiv inverkan på vår kapacitet, säger Peter Hultqvist.

Försvarsministern mötte på Gotland förra tisdagen den amerikanska delegationen, totalt ett tiotal personer. De leddes av Thomas Goffus, biträdande statssekreterare i Pentagon med ansvar för Europa och Nato. Även representanter för USA:s Europakommando deltog.

– Vi talade om framtiden i en positiv mening, svarar Peter Hultqvist DN. Samarbete omfattar teknisk samverkansförmåga mellan förbanden, forskning, internationella operationer och materiel.
– Det är de områdena som gäller. Vi är öppna för övningsverksamhet även i framtiden. Den militära förmågan ska upp och samarbetet ska utvecklas, markerar försvarsministern.

Förutom USA deltog sju andra länder i Aurora. Av dem är det endast Finland som står utanför Nato.

– Vi bygger den militära alliansfriheten på vår egen försvarsförmåga och de här samarbetena - det är de tre benen i strategin, förklarar Stefan Löfven.

Inte helt oväntat är ministrarna och övningsledningen nöjda med Aurora. Men vad anser utomstående observatörer som på flera platser följt övningen? Kanadensaren John Sparks är Moskva-korrespondent för brittiska tv-kanalen Sky news

– Helt klart har svenskarna ett tekniskt och utrustningsmässigt gap till amerikanerna. Men de har en ärligt menad strävan att utöka militären och utrusta den - samt söka nya partner, trots att det är komplicerat. Svenskarna skyggar inte inför det hot man upplever från Ryssland, säger John Sparks.

Britten Jake Tupman arbetar för företaget Intrepid i Riga och gör en film för Nato om Aurora. Han har följt andra övningar som visat upp mer eldkraft än i Trosa, men berömmer annat:

– Storleken och omfattningen har varit enastående och imponerande: i Göteborg, på Gotland och i skärgården med en så stor del av försvaret i rörelse på så många platser. En del kan bli bättre, men soldaterna har varit otroligt professionella. Auroras budskap är stärkt försvar och säkerhet – lika mycket till svenska folket som till någon annan.

mikael.holmstrom@dn.se "

DN TORSDAG 28 SEPTEMBER 2017

"Fler brott ska bedömas som terror

Det ska bli förbjudet att utbilda sig själv i sprängteknik eller andra metoder som kan användas vid terrorbrott. Enligt ett nytt förslag som lämnats till regeringen ska också grovt dataintrång kunna betraktas som terrorbrott.

Regeringens utredare Lars Werkström föreslår en rad straffskärpningar och utvidgningar av lagstiftningen för att ytterligare stärka möjligheterna att stävja terrorbrott.

– Trots att den svenska lagstiftningen redan är vidsträckt och omgående så finns det utrymmen i lagstiftningen som vi behöver täppa till. Varje enskild ändring är inte enorm, men satt i sitt sammanhang får vi nu en väldigt långtgående och heltäckande lagstiftning, säger Lars Werkström.

Ett förslag är att det ska det bli förbjudet att söka kunskap på nätet om både vapentillverkning och bombtillverkning – om det går att fastslå att motivet är att begå terrorbrott. Justitieminister Morgan Johansson (S) tror att just det här förslaget kan få stor effekt.

– Det är viktigt att vi kriminaliserar självstudier om vi samtidigt kan koppla det till ett motiv att begå terroristbrott, säger han.

Utredningen föreslår också att straffet för grovt dataintrång ska skärpas om det görs i terrorsyfte. Det kan handla om dataintrång mot till exempel banker, kärnkraftverk eller flygplatser.

– Grovt dataintrång är redan i dag kriminaliserat, men det här gör att den som begår ett sådant brott och vi kan visa att det är i terroristsyfte, så kommer det att ge längre fängelsestraff. Det är viktigt att vi förstår att terrorister även kan använda sig av de här verktygen för att lamslå eller förstöra bärande samhällsstrukturer, säger Morgan Johansson.
En ytterligare skärpning som föreslås är att det ska bli kriminaliserat att göra terrorresor även till länder där man är medborgare. Det kan handla om en person som har dubbelt medborgarskap och reser till sitt gamla hemland i syfte att utbilda sig eller medverka i terrorverksamhet. I dag kan en person med dubbelt medborgarskap göra en sådan resa till sitt andra hemland utan att det är straffbart.

– Varje steg vi tar för att motverka terrorism innebär att vi blir säkrare, säger Morgan Johansson.
Enligt planen ska den nya lagstiftningen träda i kraft den 1 september 2018.

hans.olsson@dn.se "

"Fakta.

Utredaren Lars Werkström har tidigare lagt fram förslag om skärpt terrorismlagstiftning som redan genomförts. I april 2016 blev det straffbart att resa till ett annat land för att delta i terroristrelaterad utbildning. Det blev även straffbart att organisera, finansiera eller på andra sätt underlätta sådana resor. "

DN TORSDAG 28 SEPTEMBER 2017

"Svenskarna flitiga e-handlare

Mer än varannan svensk konsument har e-handlat under första halvåret i år. Det är den högsta andelen för ett nordiskt land, enligt Postnords senaste halvårsrapport över e-handeln.

E-handeln är populär över hela Norden – i snitt sex av tio nordiska konsumenter har handlat varor över nätet under första halvåret i år, enligt rapporten E-handeln i Norden. Handeln omsatte 94 miljarder kronor under halvåret. Allra högst andel finns i Sverige, 65 procent av konsumenterna hade e-handlat under halvåret. Lägst andel fanns i Finland med 45 procent. I Norge och Danmark var motsvarande andelar 61 respektive 58 procent. Andelarna har dock inte ökat sedan förra mätningen, snarare har de en tendens att sjunka.

En anledning kan vara att kunderna kräver att själva kunna välja leveransalternativ. Fyra av fem säger att de vill kunna välja det leveransalternativ som passar dem bäst, men de får inte alltid det.

I Danmark är det 67 procent som säger att de fick välja leveranssätt vid sitt senaste e-handelsköp, i Finland 58 procent. I Sverige och Norge var det endast 43 respektive 44 procent som fick välja leveranssätt.

dan.lucas@dn.se "

DN TORSDAG 28 SEPTEMBER 2017

"Oro för svensk korruption

Sverige behåller en hög konkurrenskraft och får en sjundeplats i Världsekonomiskt forums årliga rangordning av länder. Listan toppas liksom tidigare av Schweiz, följt av USA och Singapore.

– För Sverige är den ekonomiska tillväxten en stor plusfaktor, detsamma gäller företagens förmåga till innovationer och deras skicklighet att göra affärer, säger professor Thomas Andersson som har arbetat med den svenska delen av rapporten.

Men skatterna drar åt andra hållet, även om det har blivit litet bättre, konstaterar han. Nu är det i stället institutionerna som tynger, bland annat genom att mer korruption har kommit till ytan.

Ändå klarar sig Sverige väl och orosmolnen finns främst på andra håll. Effekterna av president Donald Trumps politik och av Storbritanniens utträde ur EU ger dock hittills inte något kraftigt utslag.

– Där får man nöja sig med att hissa varningsflagg, menar Thomas Andersson.

I den globala utvecklingen rör det sig för närvarande inte så mycket om tvära kast, beroende på att konjunkturen är relativt stark i de flesta länder.

johan.schuck@dn.se "

DN TORSDAG 28 SEPTEMBER 2017

"Public service ska inte propagera för religion

Varje morgon i radions P1 så sänds av någon outgrundlig anledning fortfarande en religiös morgonandakt där det predikas om vikten av att tro på gud. Lägg där till lördagens helgsmålsbön, och söndagens gudstjänster i både Sveriges Radio och Sveriges Television, och det blir flera timmar av religionspropaganda varje vecka i våra public service-kanaler. Varför?

Tro på gud får man göra om man vill, likaså be till densamme. Men skattemedel och licenspengar ska inte betala för detta. Religiös livsåskådning är något som gärna kan diskuteras i public service-kanaler, men det ska inte propageras för. Det faktum att P1:s morgonandakt nu har vidgats till andra religioner än kristendomen, och ofta är skrattretande urvattnad i sina desperata försök att vara “relevant” (häromveckan var temat “Evangeliet enligt Bruce Springsteen”), ursäktar inte dess existens.

Alla de stora religionerna bygger sin världsbild på ett “vi” och ett “dom”, de rättrogna mot de otrogna; religionerna är tydligt homofobiska, behandlar kvinnor som andra klassens medborgare, och är ofta främlingsfientliga. Då Sverige stadigt har tuffat mot ett jämlikare, öppnare och mer accepterande samhälle så har de religiösa samfunden alltid varit en gnällig vagn sist i tåget. Varför belönas de ändå med att få saluföra sina förlegade idéer i våra allmänt ägda kanaler?

Kyrkorna, moskéerna och templen är inte fattiga. De kan finansiera sina egna mediekanaler, och gör det också. För den som vill praktisera sin religion framför radio och tv så finns en uppsjö av kanaler att välja på, privat finansierade och med rätt att vara så ensidiga som de vill.

Den lyxen har inte en opartisk och faktabaserad public service. Upplåter man tid åt någon att predika gudstro så måste man rimligen även ge lika mycket tid åt andra idéer om hur man ska leva. Borde då inte till exempel veganer, anarkister, filosofer och naturvetare också erbjudas 10 minuter varje morgon där de oemotsagda kan predika sin livsåskådning?

Det är inte public service-kanalernas jobb att propagera för religion. Skolan avskaffade morgonbönen för många år sedan. Det är dags att public service gör detsamma

Daniel Kindstedt, San Francisco/Stockholm "

DN TORSDAG 28 SEPTEMBER 2017

"Bokmässorna kan vara här för att stanna

Bokmässan har växt till Bokmässorna. Arrangörerna av de alternativa evenemangen tycker att det finns behov av fler aktörer och drömmer om en framtida stormässa av europeiskt snitt, där scenerna är fler.

Göteborg.
Debatten kring Nya Tider gör att mycket är annorlunda med helgens Bokmässa i Göteborg, men inne i Svenska Mässans lokaler vid Korsvägen är det mesta sig likt dagen före öppningen. Truckar far fram och tillbaka, böcker packas upp och förlagsjättarna provar reklamen på de stora bildskärmarna. På andra våningen är även Dagens Nyheter i gång med förberedelserna i sin monter. Det är åttonde året i rad som DN erbjuder besökarna ett specialprogram.

– Bokmässan är ett unikt tillfälle för DN att möta sina läsare och här har de möjlighet att möta författare och opinionsbildare och ta del av debatten, säger Anna Wallin, som ansvarar för DN-evenemanget, där en av de 67 programpunkterna är ett exklusivt samtal med den indiska författaren Arundhati Roy.

Bokmässan är till för liten som stor. Rolf Maurin, som driver Antikvariat Classica i Växjö, är en av utställarna som är tidigt på plats. Till försäljning i hans hyllor finns alltifrån en handbok om biskötsel från 1722 till en originalutgåva av Ulf Lundells ”Sömnen”.

– Det är mitt 20:e år på mässan och det är här jag möter många av mina återkommande kunder, säger han och förklarar att han tagit del av debatten kring årets mässa men inte tvekat en sekund över att återvända.

Andra har resonerat annorlunda när det gäller den högerextrema tidningen Nya Tiders närvaro och skapat alternativa mässor. På klassiska Heden mitt i Göteborg får arrangörerna av ETC Bokmassan hjälp med att resa det tält som kan ta emot 400–600 besökare.

Projektledaren Olav Fumarola Unsgaard är entusiastisk:
– Det kommer att bli fullt ös från att vi öppnar på fredag morgon, säger han och beskriver programmet som en blandning av poesi, samtida romanförfattare och debatter kring brännande politiska frågor, som till exempel hbtq och högerextremism.

Tanken kring en alternativ bokmässa föddes på bokförlaget Leopard och tidningen ETC. Fumarola Unsgaard säger att man på tre månader kommit längre än man kunnat hoppas på och han är glad över att en del författare och debattörer själva hört av sig och velat vara med. Bokmassans besökare kommer under fredag och lördag att möta namn som Katarina Wennstam, Lisa Bjurwald, Gellert Tamas, Mattias Gardell, Jan Guillou och kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke.

Olav Fumarola Unsgaard anser att det finns utrymme för alternativa evenemang vid sidan av den stora Bokmässan, men han ser också framför sig ett eventuellt samarbete.

– Min största förhoppning är att Bokmässan tänker till ett varv till kring Nya Tider, så att Bokmässan åter blir en plats där alla känner sig välkomna. I nästa steg hoppas jag att Göteborg under bokmässedagarna kan likna Frankfurt, London eller Leipzig, det vill säga en huvudmässa och ett antal olika scener runt om i staden, säger han.
Om det blir någon Bokmassa nästa år igen är inte bestämt. Det handlar enligt Olav Fumarola Unsgaard om ekonomi och hur många böcker man säljer. Han säger skämtsamt att han hoppas att de som väntas komma och demonstrera mot nazisternas marsch på lördag är muskulösa typer som även kan bära med sig en hög böcker hem.

Nazistdemonstrationen är förstås en allvarlig fråga för ett evenemang med ett antirasistiskt budskap. Säkerhetsfrågan står högt på dagordningen och kostnaden för säkerhets- och ordningsvakterna är efter tältet den största utgiftsposten. Bokmassan har fri entré och hoppas på runt 2 000 besökare, men osäkerheten kring hur framkomligheten kommer att vara i centrala Göteborg skapar ovisshet.

Det är ett problem man delar med flera av de andra evenemangen. Scener & samtal arrangerar på två platser i staden, på fredag i Litteraturhuset och på lördag i Världskulturmuseets lokaler. Här heter projektledaren Sofia Gräsberg och även hon ser fram mot en intensiv helg. Fredagens program koncentreras kring hat och hot mot författare, debatten om fake news och bjuder även på samtal om Förintelseöverlevare. På lördag gästas man bland annat av den syriska författaren Samar Yazbek. Också Sofia Gräsberg är stolt över att kunna presentera Arundhati Roy, som samtalar med författarna Alex Alvina Chamberland och Tove Folkesson.

– Det ska bli otroligt spännande. Arundhati Roy är en speciell författare som också är mycket av en aktivist och opinionsbildare och hon har verkligen fått ta konsekvenserna av sitt engagemang, säger Sofia Gräsberg och förklarar att Scener & samtal är tänkt som just samtal mellan scenen och publiken mer än en debatt med vinnare och förlorare.

Även Sofia Gräsberg tycker det finns utrymme för fler litteraturevenemang vid sidan av den stora Bokmässan.

– Jag tror att behovet av parallella evenemang har funnits länge för Bokmässan har blivit så gigantisk. Det har varit många som inte fått plats och många av våra medlemmar, som tidsskrifter och mindre förlag, har övervägt om de har råd med en monter, säger hon och tillägger att det djupa engagemanget i debatten kring årets evenemang samtidigt kan ses som en sorts kärleksförklaring till Bokmässan.
– Den är viktig nog att bråka om, säger Sofia Gräsberg.

jens.littorin@dn.se "

"Helgens bokmässor i Göteborg.

Bokmässan
Svenska mässan, 28 sep–1 okt
Ur programmet: Turkiska författaren Asli Erdogan i ett samtal om yttrandefrihet och mänskliga rättigheter, Roberto Saviano berättar om Camorrans barnsoldater, Jens Lapidus om vad en riktig man är.

Scener & samtal
Göteborgs litteraturhus och Världskulturmuseet, 29–30 sep
Ur programmet: Samar Yazbek berättar om att skriva om krigets Syrien, Arundhati Roy samtalar med Tove Folkesson och Alex Alvina Chamberland, idéhistorikerna Hjalmar Falk och Andreas Önnerfors diskuterar fascismen genom tiderna.

Radikal bokmässa
Syndikalistiskt forum, 28 sep–1 okt
Ur programmet: Serietecknarna Daria Bogdanska och Sara Granér samtalar om sin konst och sina serier, Henrik Arnstad berättar om sin kommande bok ”Hatade demokrati”, Emil Boss och Marie Hållander om arbetarlitteratur.

Bokmassan
Heden, 29–30 sep
Ur programmet: Jan Guillou om nya boken ”1968”, Sven-Eric - Liedman talar om hur man kan både förstå och påverka sin samtid, - Mattias Gardell, Gellert Tamas och Åsa Erlandsson i ett samtal om - terrorister och ensamvargar.

Evin Ahmads bokmässa
Göteborgs folkteater, 27–30 sep
Ur programmet: Skådespelaren och författaren Evin Ahmad firar boksläpp genom att ordna fyra fester, med gäster som Lawen Mohtadi, Lo Kauppi, Bianca Kronlöf och Amin Azadeh.

Fotobok Gbg
Akademi Valand, 28–30 sep
Ur programmet: Fotobokmässa med utställningar, paneldebatter och gäster som Kuba Rose och Bernadette Wolbring. "

DN TORSDAG 28 SEPTEMBER 2017

"Björn Wiman: När demokratin hotas ställs litteraturen inför nya villkor

Årets Bokmässa i Göteborg är inte som de tidigare. Den aviserade nazistmarschen på lördagen och författarbojkotten efter den högerextrema tidningen Nya Tiders medverkan kastar givetvis sin skugga över en av den svenska offentlighetens viktigaste knutpunkter. Därför är det också viktigt att visa att litteraturen är så mycket mer. Närmare 100 000 människor kommer att samlas på Svenska mässan trots nazister och högerextremister – för att ta del av litteraturens kraft, glädje och gemenskap. I år har många betydelsefulla författare valt andra arenor för sina möten med läsarna – det ska bli spännande att följa utvecklingen på de alternativa scenerna. Kanske kommer framtidens ”Bokmässan” i Göteborg att förvandlas till ”Bokmässorna”?

Men DN:s monter står där den står. Och programmet i den genomsyras naturligtvis av årets händelser – många samtal kommer att kretsa kring hoten mot demokratin och de nya villkor de ställer litteraturen inför. En rad kvinnor som alla har tagit strid för det fria ordet i världen kommer till montern – bland annat Angela Gui, dotter till den fängslade förläggaren Gui Minhai, Asli Erdogan från Turkiet och Samar Yazbek från Syrien. En sådan författare är ju också mässans stora internationella stjärna Arundhati Roy, som hos DN gör sitt enda framträdande utanför seminarieprogrammet. Hon vet av egen erfarenhet en del om författares möte med våldsamma, totalitära krafter.

Till detta kommer en rad intressanta debatter – bland annat en utfrågning av kulturminister Alice Bah Kuhnke, ett samtal om misstroendet mot medierna med SVT:s Jan Helin och Anna Hedenmo och roliga möten med stora kulturprofiler som Lars Lerin, Marie Göranzon och Sven-Bertil Taube.

Med vårt monterprogram vill vi visa att DN:s kvalitetsjournalistik har samma spets och bredd i verkligheten som i mobilen eller papperstidningen – du är varmt välkommen att följa alla programpunkterna live på DN:s sajt.

bjorn.wiman@dn.se "

DN TORSDAG 28 SEPTEMBER 2017

" Ska man tala med nazister?

I dag öppnar Bokmässan i Göteborg efter en hetsig debatt om den högerextrema tidskriften Nya Tiders närvaro. Idéhistorikern David Karlsson ställer en uppfordrande fråga till sig själv och söker upp en gammal bekant.

Ska man tala med nazister? Under den tyska ockupationen av Norge gjorde filosofen Arne Naess det till en vana att på gatan eller spårvagnen inleda samtal med ockupationssoldaterna. Han frågade dem vad de gjorde i Norge och varför de var där.

Arne Naess insisterade på att se de tyska soldaterna som individer, rationella människor som man kunde resonera sakligt med. Under kriget utarbetade denne logiske filosof formella normer för rationell kommunikation, som sedan dess generationer av norska universitetsstuderande drillats i. Det är argumenten som ska prövas, inte den person som framför dem.

Sedan jag första gången hörde historien om hur Arne Naess pratar med tyska soldater på Oslos gator har jag fascinerats av den. Nu är tyska soldater inte nödvändigtvis nazister. Men ändå: gjorde Arne Naess rätt?

***

Under våren 2017 visar det sig att Nordiska motståndsrörelsen fått tillstånd att medverka under politikerveckan i Almedalen. När moderatledaren Anna Kinberg Batra talar lyssnar de uniformerade nazisterna. Dagens Nyheters reporter Niklas Orrenius intervjuar moderatpolitikern Eva Stein som öppet protesterar mot deras närvaro: ”Jag tycker inte att Sverige riktigt förstår vad det här handlar om”, säger Stein. ”Nazister kan man inte prata med. De förnekar Förintelsen och vill störta demokratin. Vad finns det att prata om då?”

***

Under hela den tid som debatten om Nya Tiders medverkan på Bokmässan rasar, från augusti 2016 och framåt, är det en sak som besvärar mig på ett personligt plan. En av dem som medverkar i Nya Tider och står i deras monter råkar jag känna personligen. Axel W Karlsson har varit präst i Annedals församling i Göteborg. Vi träffades på universitetet. Han arbetade länge på en avhandling om den schweiziske teologen Karl Barth, antinazist och en av den så kallade bekännelsekyrkans grundare. Axel W har suttit i kyrkofullmäktige för Socialdemokraterna. Under senare år har han haft problem. Han arbetar inte längre i Svenska kyrkan.

Jag blev bestört när jag vid valet 2007 upptäckte att Axel W kandiderade för Sverigedemokraterna. Hur var detta möjligt? Vad hade hänt med honom – eller kanske snarare: vad hade hänt med Sverige? Sedan dess har Axel W lyckats med konststycket att bli utesluten ur Sverigedemokraterna.

Jag känner mig obekväm med hela situationen. Till slut bestämmer jag mig för att intervjua Axel. Fråga vad det är som hänt.

***

Bokmässan är ”en perfekt scen om man vill komma ut med sitt budskap”, säger Axel W Karlsson när jag träffar honom. Han beskriver sin egen roll vad gäller Nya Tiders medverkan på mässan som ”inspiratör”. Det är han som kommit med idén och övertalat chefredaktören. Ett smart drag, kan man ju konstatera nu.

Axel W Karlsson sitter i dag i Kyrkomötet, Svenska Kyrkans högsta beslutande organ, där han 2013 blev invald på ett SD-mandat. År 2014 uteslöts han alltså ur partiet. I dag ägnar han sig åt frilansande

verksamhet, skriver och talar. Han är vag när han beskriver de ”sammanhang” han rör sig i, men nämner att han är med i en grupp, som han varit med om att grunda, ”där det finns uteslutna sverigedemokrater, nationalsocialister och andra typer av patrioter”. Han vill själv inte kalla sig nationalist, utan föredrar beteckningen ”patriot”.

Jag försöker få grepp om Axels världsbild. Han beskriver sig som ”mittenradikal” som bevarat många av sina forna vänsterståndpunkter. Han talar om ”överinvandring”, är rädd för att det utvecklas ”parallellsamhällen” och säger att politikerna i Västeuropa inte tagit ansvar för ländernas ”demografiska underskott”. Visst har vi tagit emot invandrare tidigare. Det har fungerat när de kommit ”från en likartad, kristen europeisk kultur”. ”Det är inte lika enkelt med folk som har en helt annan värdeskala.”

På frågan vad han säger till dem som på grund av Nya Tiders närvaro är rädda att besöka Bokmässan blir Axel tyst en stund, säger sedan att ”det är fruktansvärt överdrivet”. ”Jag kan förstå, om jag anstränger mig”, säger han, om förintelseöverlevare känner sig skrämda. Han beklagar det. ”Men det är inga obehagliga människor på Nya Tider. Det är ganska vanliga människor.”

Han använder inte ordet, men jag uppfattar det som att Axel W tagit till sin uppgift att ”normalisera” högextremismen. Han framställer sig som en förnuftig person som talar förintelseförnekare till rätta. Han tror, säger han, på ”dialogen”.

Vem är egentligen Axel W Karlsson? Gör jag rätt som talar med honom?
***

I boken ”Det svenska hatet” tecknar Gellert Tamas en bild av en samhällsutveckling där hatpropaganda leder till hatbrott. Det är en bild av ett offentligt samtal som befinner sig på ett sluttande plan, där det som var otänkbart att säga offentligt för några år sedan nu blivit fullt möjligt. Anständighetens gränser förflyttas. Det går en linje, även om den inte är spikrak, från ledarskribenter över nättroll till brandbomber mot flyktingförläggningar.

Axel W Karlsson delar inte denna bild. Den svenska offentligheten behärskas, menar han, av ett politiskt korrekt etablissemang, en medial elit, som håller borta åsikter som inte anses rumsrena. Det är bilden av ett slags tryckkokare. Det finns, så tolkar jag honom, en sorts undertryckt folklig vrede som, om den inte får komma till uttryck, riskerar att explodera. Då ”får vi en breivikare”.

Visserligen är tryckkokaren inte helt tät: ”Det fria ordet läcker igenom”. Göteborgs-Posten och dess ledarsida är i dag ett exempel på detta, säger Axel. När jag ber om exempel på vad som i dag inte kan sägas offentligt har han inte så många. Han nämner några enskilda individer som förtigs eller ”förtalas”.
***
Några år efter det att Arne Naess utarbetade sina normer för rationell kommunikation i det ockuperade Oslo drog en filosof i Paris, Jean-Paul Sartre, andra slutsatser av kriget och ockupationen. I den lilla boken ”Tankar i judefrågan”, som Sartre börjar skriva på hösten 1944, några veckor efter Paris befrielse, diskuterar han antisemitismen och demokratin.

Det är ingen alldeles enkel eller invändningsfri skrift. Den bör läsas utifrån sitt specifika historiska sammanhang. En tankegång är

emellertid alldeles glasklar och har bäring bortom bokens tillkomstsituation. Bör man, frågar sig Sartre, tala med nazister? Nej, det bör man inte, blir svaret. Av det skälet att det demokratiska styrelseskicket vilar på rationellt meningsutbyte, på förnuftiga samtal, vilket nazisten och antisemiten medvetet saboterar. Demokraterna ”är skyldiga att ta orden på allvar, eftersom de tror på orden” skriver Sartre. ”Demokraten bekänner sig till måttfullheten – han tadlar eller förmanar under det att synagogorna sticks i brand.”
***
Kanske är frågan om man ska tala med nazister felställd? Den är medvetet naiv, så klart. Men finns det ett generellt svar på den? Många människor har aldrig haft något val. För dem som tvingats ha med nazister att göra kan ju frågan framstå som oförlåtligt abstrakt.
Är inte Bokmässans problem med Nya Tider att man trott sig om att kunna hitta tydliga principer, otvetydiga regler som går att tillämpa på varje tänkbart enskilt fall, för att på så sätt slippa göra en egen bedömning?

Att tala med nazister är att bryta den nazistiska logiken, att bryta våldets logik. Avgörande är dock det sammanhang som samtalet äger rum i. Vi talar aldrig i ett lufttomt rum. Nya Tider är inte en nazistisk tidskrift, så enkelt är det inte. Men hur man ställer sig till Nya Tiders närvaro på Bokmässan beror på hur man uppfattar hotet från nazismen. Betraktar man Nordiska motståndsrörelsen och dess meningsfränder som ett politiskt marginalfenomen, motbjudande men i grund och botten ofarligt, ja då behöver man inte göra så stort väsen av Nya Tiders närvaro på mässgolvet. Man ökar säkerheten och tiger ihjäl dem. I den världen är Axel W Karlsson bara en pajas.

Ser man däremot de nya nazisternas skrämsel och hatpropaganda som ett gift som sprider sig i samhället, likt en tuschdroppe i vatten, ja då framstår Nya Tiders och Axel W Karlssons verksamhet i en annan dager.

David Karlsson är idéhistoriker verksam vid Nätverkstan i Göteborg. Texten är en förkortad version av en essä i antologin ”Ska man tala med nazister? Debatten kring Bokmässan och Nya Tider” (Nätverkstan 2017).

David Karlsson och Mikael Löfgren medverkar i ett samtal om antologin ”Ska man tala med nazister?” i DN:s monter på Bokmässan lördag 11.45. Läs fler artiklar om Bokmässan. Här hittar du även programmet för DN:s monter på dn.se/kultur

David Karlsson "

DN TORSDAG 28 SEPTEMBER 2017

"En har bil, en elcykel, en SL-kort – vem är snabbast i stan?

Tre av DN Sthlms reportrar startar samtidigt från Lumaparken i Hammarby sjöstad. Vägvalet är fritt. De tävlar om att komma först till DN:s entré. Där väntar den gula ledartröjan. Vem kniper den inför nästa etapp? Jessica Ritzén: Jag färdas som ett spjut genom den snåla cykelfilen.

08.00. Google maps spår storseger för bilen från Hammarby sjöstad till Marieberg. Bilen ska ta 26 minuter, cykeln 31 minuter och bussen 44 minuter. Vad Google inte googlat fram är att Essingetrafiken flyter trögt som sirap. Jag har dessutom en elmotor som kan halvera cykelrestiden.

Min plan är att rulla lugnt och värdigt fram men redan i startfållan växlar jag upp ambitionen. Ingen tävlar i lagomt mak. Särskilt inte en obstinat elkärring.

Jag når snabbt marschfart på 25 kilometer i timmen. Allt därutöver fordrar självständig trampkraft, såvida inte cykeln trimmats till illegal mopedhybrid.

Jag färdas som ett spjut genom Hammarby allés snåla cykelfil, storslalomsvänger förbi bussar och girar för mötande cyklister.
Vid Eriksdalsbadet kör jag fel och tvingas till en u-sväng som stjäl en sur minut. Först utmed Årstaviken skumpar cykeln glatt igen. Strandpromenaden byter obehagligt nog skepnad i varje krök och växlar mellan gropigt grus, hösthal trätrall och len asfalt.
08.14. Vid Hornstull möter jag åter ångestskapande multitrafik. Klarar mig bara precis från krock i djävulskorsningen Hornsgatan/Långholmsgatan där trafikanter från alla håll förväntas samsas på några få kvadrat.

Över Västerbron tar jag snabb ytterfil medan normalcyklisterna håller höger i prydligt led precis som i en rulltrappa. Vissa signalerar urbanvant med artig vänstervink att de vill ut i omkörningsfilen.

Här inbillar jag mig att Anton forsar förbi i sin svarta Volvo. Min fart snuddar farliga fyrtio innan jag inser att Volvon inte är min medtävlare, och jag bromsar klokt i nedförslöpan.
När DN-skrapan siktas spanar jag efter cykelkullan. En revolutionär ramsa rusar runt i hjälmen: ”Vi är många, vi är snabba, krossa bilismen nu.”

08.19. Jag knyter segernäven till elkärringarnas revansch. En ny generation cykelpendlare som varken lycrabyxor eller dieselligister rår på. Tro mig, snart tillhör ni alla elcykelstallet.
Plus:
+ Multifunktion. Både oförskämt hälsosam transport och tidssparande motionsrunda.
+ Ekonomi. Dyrare än vanlig cykel i inköp men billig i drift utan parkeringskostnad.
+ Flexibilitet. Cykeln får köra på bilvägar och kan snabbt bli gångtrafikant vid övergångsställ.
+
Minus:
– Komfort. Det finns gott om dåligt cykelväder – hela vintern exempelvis.
– Säkerhet. Cykelnätet är livsfarligt outbyggt och olyckspunkter lurar i varje korsning.
– Prestanda. Maxfart är modesta 25 kilometer i timmen, ändå är cykeln oftast snabbaste alternativet.

Jessica Ritzén, 46, är en entusiastisk elcykelambassadör som elcyklar till jobbet två mil dagligen. Har nyligen skrotat bilen och bytt

autorouten i Frankrike mot himmelska cykelvägar i Danmark om somrarna. Är helt vilse i SL-trafiken.

Anton Säll: Jag kör rakt in i bilkön. Det går fruktansvärt långsamt.

08.03. Det är svårt att inte bli rasande i trafiken. Redan i Hammarby sjöstad blir bilden tydlig – stadsjepparna i stadsjeepar tar sig enorma friheter i sina filbyten medan resten av trafikanterna får anpassa sig. Klockan är bara strax efter åtta på morgonen men jag är redan rasande. Det kan inte finnas en legitim anledning för alla bilister att ta bilen in till stan. Jag – som god bilist ute på uppdrag – får inget flyt över huvud taget i körningen.

Jag kör upp längs Hammarby allé, in i Södra länken och rakt in i bilkön. Det går fruktansvärt långsamt. Hastigheten pendlar någonstans mellan fyra och 24 kilometer i timmen. Någon avspänd förare med fem plankor fastsurrade på biltaket gör ett kreativt filbyte vid heldragen linje. Jag kokar inombords.

08.15. Upp ur tunneln vid Årsta och gps:en har redan förlängt restiden med fyra minuter. Här – vid filbytet från helvetet där hälften ska norrut och hälften ska söderut – är det total anarki. Folk tar sig enorma friheter och verkar helt omedvetna om sin bils storlek i förhållande till luckorna som de försöker trycka sig in i.

Efter filbytet upp på Essingeleden lossnar det i ungefär 100 meter. Så fri som jag känner mig då har jag inte känt mig på hela morgonen. Men sedan tar det stopp igen.

Jag sniglar mig fram mot Essingeöarna, snurrar runt, tar mig ut på Lilla Essingen och passerar över bron och ut mot Marieberg. Stressen är total. Jag har redan lagt en knapp halvtimme på att ta mig hit. När jag väl hittat och betalat för parkering har det gått fem minuter extra. Jag springer från parkeringen, upp mot jobbet och in mot receptionen.

08.29. Jessica med elcykeln är redan på plats. Hon slog mig och min tid rejält. Nu står hon där, andfådd och lycklig. Visst, tänker jag. Hon kanske hann först. Men jag är i alla fall varken lycklig eller andfådd efter min pendlingsresa.

Plus:
+ Komforten. Temperaturen är behaglig. Stolen är skön. Fläktens bris håller mig vaken.
+ Stereon. Jag kan lyssna på Lil Uzi Verts moderna klassiker XO Tour Life hur högt jag vill utan att någon annan blir störd.
+ Backspegeln. I köerna har jag tid att stirra mig själv djupt i ögonen.
Minus:
– Köerna. Jag sliter mitt hår i ren frustration.
– Parkeringsmöjligheterna. Jag sliter av hårtestarna som blev kvar i ren frustration.
– Alla idioter i trafiken. Jag sliter av mig ögonbrynen i ren frustration.

Anton Säll är 27 år och pendlar oftare kollektivt än med bil eller cykel. Han gillar att köra bil mellan avbefolkade samhällen i Västerbottens inland men hatar att behöva sitta i köer. Anton bor med utsikt över Essingeleden, så varje morgon tittar han ut genom fönstret på den stillastående bilkön vid Fredhällstunneln och känner en stor sorg över att människor lever stora delar av sitt liv väntandes i en bilkö.

John Falkirk: Fyran går jämt. Och den stannar var tionde meter.

08.01. Brittiska motorprogrammet ”Top gear” har gjort liknande test där de tar sig genom London med cykel, bil och buss. En av programledarna, James May, brukar kallas för Captain Slow eftersom han ofta tar tävlingarna med ro och sällan stressar. Jag identifierade mig med honom under det här loppet.

Fyran är en av Stockholms mest sympatiska busslinjer. En institution. Likt en central ringbana tar den en till de flesta platser strax utanför stadens mest innersta delar: Skanstull, Hornstull, Fridhemsplan, Odenplan, Östra station. Den går natt och dag, nästan alltid var tionde minut.
Men den stannar också var tionde meter.

08.14. Eftersom tvärbanan byggs om tar det mig nästan en kvart bara att ta mig till fyran vid Gullmarsplan. Vid det laget är Jessica på elcykeln nästan framme, så denna Stockholms klarblå pulsåder börjar inte direkt i *pole position*.

Jag brukar sällan ta fyran när jag har bråttom. Eftersom jag bor i Hornstull är den däremot ett trevligt alternativ på hemvägen – från krogen, en middag eller en stressig arbetsdag. Gärna med Ekot eller någon lugnande musik i lurarna. Den tar sin tid men den tar en hem. Inga byten, inga tunnelbanespärrar, inget jäktande.

08.40. Mitt deltagande i första heatet i Tour de Stockholm kändes som en såsig färd hem från en halvkul utekväll. Jag kommer att komma dit men det spelar ingen roll när, loppet är redan löpt.
Den riktiga stressen med fyran uppstår när man står där – på väg till ett möte – och bittert ångrar att man valde denna hösäck till fortskaffningsmedel. När man förbannar SL-gudarna för att bussen stannar vid både Ansgariegatan och Varvsgatan.
Men har man på förhand blivit tilldelad rollen som Captain Slow kan man inte göra annat än att luta sig tillbaka på pensionärsplatsen, äta en ostmacka och babbla framför en mobilkamera.

Plus:
+ Mentalt avkopplande. Man behöver varken tänka på hur man cyklar eller hur man kör.
+ Multitasking. Det går att göra annat, som att äta mat och kolla mobilen.
+ Behagligt. Över lag behagligt, med trevlig utsikt från bussfönstret.

Minus:
– Långsamt. Resan tog dubbelt så lång tid som den med elcykel.
– Trångt. Man måste dela plats med många andra resenärer, som vissa av dem äter mat.
– Stressigt. Tar det för lång tid måste man springa från hållplatsen, vilket gör att man ändå kommer andfådd till jobbet.

John Falkirk är 25 år och uppvuxen på Södermalm. Var ett barn när innerstaden fick sina fyra blåbusslinjer. Fyran är mest användbar men tvåan är elegantast, tycker han. Trean vill vara som fyran men räcker inte hela vägen. Ettan åker han nästan aldrig.

jessica.ritzen@dn.se
anton.sall@dn.se
john.falkirk@dn.se "

DN TORSDAG 28 SEPTEMBER 2017

" Samsom: Kön följs upp varje vecka

Melvin Samsom, sjukhusdirektör för Karolinska universitetssjukhuset säger att kön till barnoperationer med 800 väntande på Nya Karolinska minskar gradvis. Enligt Samsom görs uppföljningar av kön varje vecka.

Tolvårige Otto Runsten som väntar på en operation en av alla 800 barnpatienter som drabbas av Karolinska universitetssjukhusets ökande problem efter sjukhusflytten. Enligt sjukhusdirektör Melvin Samsom har frågan hög prioritet.

– Väntetiderna för barnoperationer är en väldigt viktig fråga för oss. Vi har sett att kön blivit längre den sista tiden, och jag har fullt fokus på att den ska gå ned, säger Melvin Samsom.

Operationskapaciteten minskades medvetet vid sjukhusflytten i november för att klara patientsäkerheten. Sedan har den fortsatt växa som en följd av att det fattas operationssjuksköterskor och vårdplatser. Samsom pekar på att sjukhuset i våras vidtog åtgärder för att minska operationskön, bland annat genom ökad dagkirurgi, och genom att vissa patienter skickades till Akademiska universitetssjukhuset i Uppsala. Karolinska har även gjort en upphandling av urologiska operationer som ska utföras av externa vårdgivare.

– I dagsläget ser vi att kurvan vänder nedåt, säger Melvin Samsom.

Kön har växt från 500 till 800 väntande sedan i juni, hur kan det tolkas som att den minskar?

– Det är normalt att kön ökar över sommaren. Nu vänder kurvan sakta. Men för tillfället är det inte i den utsträckning som vi skulle vilja. Därför gör vi uppföljningar varje vecka.

Enligt Samsom arbetar Karolinska intensivt med förbättringar av arbetsmiljön för att locka fler sjuksköterskor.

När kommer kön för barnoperationer vara borta helt?
– Det kan jag inte säga i dag. Om tre månader kommer jag att ha en bättre prognos.

De långa väntetiderna väcker reaktioner hos landstingspolitikerna.
– Jag är kritisk till att barnsjukvården fick flytta in först i Nya Karolinska. Barnen i Sveriges rikaste landsting drabbas när man inte klarar vårdgarantin. Om vi hade makten skulle vi skjuta till pengar för att öppna de stängda vårdplatserna, säger Erika Ullberg.

Även barn- och äldrelandstingsrådet Ella Bohlin (KD) reagerar:
– Att kösituationen ser ut så här är inte acceptabelt. Men jag förstår att sjukhuset nu tar in inhyrningsföretag för att klara av bemanningen. Genom avtalet med akademiska i Uppsala har vi garantier från sjukhuset att utvecklingen ska brytas, säger Ella Bohlin.

anna.gustafsson@dn.se "

DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017

"Lööfs lättfärdiga löften

Varför ändra ett vinnande koncept? Annie Lööf, som på torsdagen inledde årets Centerstämma, skryter med lysande opinionssiffror. Stödet har fördubblats sedan valet. I mätningarna har hon högre förtroende än Stefan Löfven.

Det är henne som alliansväljarna just nu helst ser som Sveriges nästa statsminister. Ändå var det inte någon statsministerkandidat som framträdde inför partiets ombud i Malmö.

Egna meriter förklarar delvis att det har gått så bra för Centerpartiet de senaste åren. Partiet har fått skarpare konturer. Lööf utstrålar den sorts självsäkerhet som kommer ur en stark egen kärna.

Samtidigt kan partiet tacka ett antal yttre krafter. Centern fick ärva en del av Fredrik Reinfeldts gamla fans när Moderaterna plötsligt började kännas opålitliga. Konkurrensen är väl i ärlighetens namn dessutom inte mördande. C har rivit ner applåder under en mandatperiod då varken regeringen eller oppositionen lyckats imponera.

I kongressalen talade Annie Lööf om ”en vibrerande känsla av förväntan på framtiden” och det speglar en energi som annars fattas i svensk politik. Hellre än att svartmåla nuet och framtiden, rasar Centern mot gamla strukturer.

Moderaterna tror att vår stormiga tid kräver att de visar ett rått känsloläge. Det kan mycket väl visa sig att de har fel, och att Lööf har rätt: Framtidens dominerande borgerliga kraft blir kanske den som i stället lockar väljare med en tilldragande optimism.

En problembild har partiet förstås ändå. Centerns nya tema – och huvudämnet i partiledarens tal – handlar om hur Sverige ska hålla ihop. Det tudelade budskapet passar partiet och rör, för det första, slitningen mellan stad och land. Alltså hemmaplan för en folkrörelse med Centerns rötter.

För det andra handlar temat om integrationen. Annie Lööf varnade i sitt tal för att en framväxande ”bidragsberoende underklass”. Och här är det den moderna Centern som har färdiga svar. De stavas arbetsmarknadsreformer.

Centern har rätt. Arbetsmarknaden måste förändras. Internationella valutafonden, IMF, presenterade på torsdagen ett batteri av rekommendationer för svensk ekonomi och de rimmade ganska väl med Lööfs idéer.

Höga ingångslöner stänger ute nykomlingar. Bostadsmarknaden gör också sitt för att lägga hinder för människor som är på jakt efter jobb och en egen försörjning.
Annie Lööf får det att låta enkelt. Det är det ändå inte. Inte minst har klyvningen mellan stad och land pågått i sekler. Har Bondeförbundet eller dess efterföljare någonsin haft ett klockrent svar på hur urbaniseringens biverkningar ska hanteras? Det räcker inte att låta självsäker.

Centerpartisterna vill inte ge sig in i rollen som landsbygdspopulister. Men när Lööf på torsdagen talade om tillgänglig vård och vurmade för BB i småstäder försökte hon i stället blanda bort korten.
Sanningen är att en modern och patientsäker sjukvård kräver alltmer av centralisering. Ingrepp förfinas. Avancerade behandlingsmetoder

leder till tilltagande specialisering. Centern vill inte kännas vid svårigheten.

Samma logik råder dessutom i övriga samhället och ekonomin. Det får effekten att de större städernas dominans förstärks. Glesbygd och bruksort får lida, men hela västvärlden dras med följderna. Annie Lööf stoppar knappast denna kraft. Pragmatism är ett fint ord i Centerpartiet. Men ofta blir ordet liktydigt med hög kompromissvilja, fastän det borde betyda ett öppet och ärligt sökande efter lösningar.

Det finns inga enkla svar om integrationen. Tvärtom ställer invandringen vårt samhälle inför svåra val. Annie Lööf borde oftare utmana väljarna med hederliga och vuxna resonemang om de samhällsproblem hon säger sig kunna lösa.

Partiet har blivit bekvämt. Väljarna förblir samtidigt otrogna. De kan snabbt överge Centern, vars dragningskraft bygger på alltmer spretande förväntningar och en delvis falsk bild av ett allmänt hyggligt mittenparti.

Vad gäller regeringsfrågan ser det ut som att tanken är att Centerpartiet ska ligga lågt och befästa sin position innan det ger sig in i något riskabelt spel om makten. Valet 2022 tycks viktigare än det nästa år. Men politik är alltid det som pågår nu.

DN 29/9 2017 "

DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017

"Några extra mil för bra sjukvård

När forskare vid University of Washington i USA listade sjukvårdens resultat i 195 olika länder placerade sig Sverige på en hedrande fjärdeplats. I studien valdes 32 medicinska diagnoser ut, alla möjliga att åtgärda med rätt vårdinsatser. Ju lägre dödlighet, desto bättre och effektivare vårdsystem.

Länderna som placerade sig framför Sverige var Andorra, Island och Schweiz. De är alla relativt små länder. Men Martin McKee, professor i europeiska hälsovårdsfrågor vid London School of Hygiene and Tropical Medicine, lyfter fram en annan intressant förklaring till framgångarna: ”Den avancerande vården är koncentrerad till få ställen” (SvD 24/9).

En centraliserad specialistvård med andra ord, något som Sverige i dag inte har mer än inom några få områden. Det betyder att den yttersta spetskompetensen samlas under samma tak i stället för att spridas ut över landets sjukhus. Människor i behov av avancerad vård behöver inte oroa sig för att hamna i händerna på oerfarna läkare. Resurserna utnyttjas på bästa sätt, vårdkvaliteten blir bättre, vad väntar vi på?

Under torsdagen presenterade socialminister Annika Strandhäll (S) den nya lagrådsremissen om att centralisera specialistvården till fem sjukhus. Det är ett stort kliv i rätt riktning. Sverige må vara bland de bästa i klassen när det gäller vård, men fortfarande dör det runt 500 personer i vårt land varje år till följd av att de har behandlats av läkare med otillräcklig kompetens eller för lite övning på det specifika ingreppet. Det är ett systemfel som måste åtgärdas.

Vad socialministern däremot måste säkerställa är att det inte blir som med försöken att centralisera cancervården, som inleddes för sex år sedan. På sina håll vägrade då läkare att skicka patienter vidare till specialistsjukhusen eftersom de ansåg sig ha tillräcklig kompetens för att själva stå för behandlingen.

Det är inte bara patienterna som behöver acceptera att vården kan finnas längre bort, även sjukvårdspersonalen måste förstå varför resan är nödvändig.

Människor ska inte behöva dö på grund av undermålig vård när kompetensen och behandlingen finns inom räckhåll. Lika lite ska sjukvårdens kvalitet vara beroende av var i landet man bor. Om det betyder att man måste resa lite längre för att få Sveriges bästa vård, vem skulle inte vara beredd att göra det?

evelyn.schreiber@dn.se "

DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017

"Det är inte barnen som är jobbiga, det är livet

Jag tror att 90 procent av föräldrars klagande över hur jobbigt det är med barn beror på att de tror att man ”ska” klaga. Ren jargong. Och nog förstod jag att detta var en kontroversiell åsikt, men jag kunde inte ana innan jag först yppade den att den skulle vara så otroligt kontroversiell.

På Twitter uppstod omedelbart en hetsig diskussion där folk snart sade åt andra att de inte borde ha skaffat barn till att börja med, och antydde att det var deras fel personligen att det finns ”så många uppfuckade ungar”. På Facebook samlades stressade mammor och pappor i mitt kommentarsfält för att förklara exakt vad det är som är jobbigt. Någon anklagade mig för att försöka vara en lyckad lifestyleförälder.

Jag backade förskräckt in i cyberskuggorna. Men nu när jag har stått här en stund och tänkt skulle jag gärna vilja förklara hur jag menar. Alltså: Visst kan det vara jobbigt med barn. Och helvetet är – till skillnad från vad Jean-Paul Sartre skrev – inte andra människor, det är andra människors ungar. Men jag förstår inte det konstanta klagandet. Hur barn har blivit sådana givna syndabockar. Det är ju faktiskt ytterst sällan de som är skälet till att folk som mår dåligt mår dåligt.

Det är självklart att man blir lättretlig när man nästan aldrig får tid för sig själv. Man blir trött, när man inte får sova. Man blir stressad av ett arbetsliv som låtsas att det bara är att jobba på som vanligt, för vaddå, det här med barn förändrar absolut ingenting.
Barn förändrar allt. Att låtsas som motsatsen är vår tids värsta kvinnofälla. Och män trillar också i den. Det är en myt att det går att jobba heltid, helst också göra karriär, och samtidigt vara en supernärvarande förälder. Laga gedigen husmanskost från grunden, ha det städat och fint, skjutsa till aktiviteter. Själv hålla sig fräsch. Vara en underbar partner.

Livspusslet blir bara svårare ju fler pusselbitar man har, ibland är det rent omöjligt att få ihop. Och att skylla på något konkret, på barnen, är förstås skönt. Så skönt är det att jag alltså tror att även föräldrar som egentligen inte har något att klaga på gör detta: ”Gud, det är så jooobbigt med barn.” Det är inte sant, men det skapar härligt samförståndsmys: *Tänk att vi står ut. Vilka vardagshjältar vi är.*

lisa.magnusson@dn.se "

Kraftig ökning av byråkrater i offentlig sektor

Personalutveckling offentlig sektor.

Källa: SCB:s yrkesstatistik

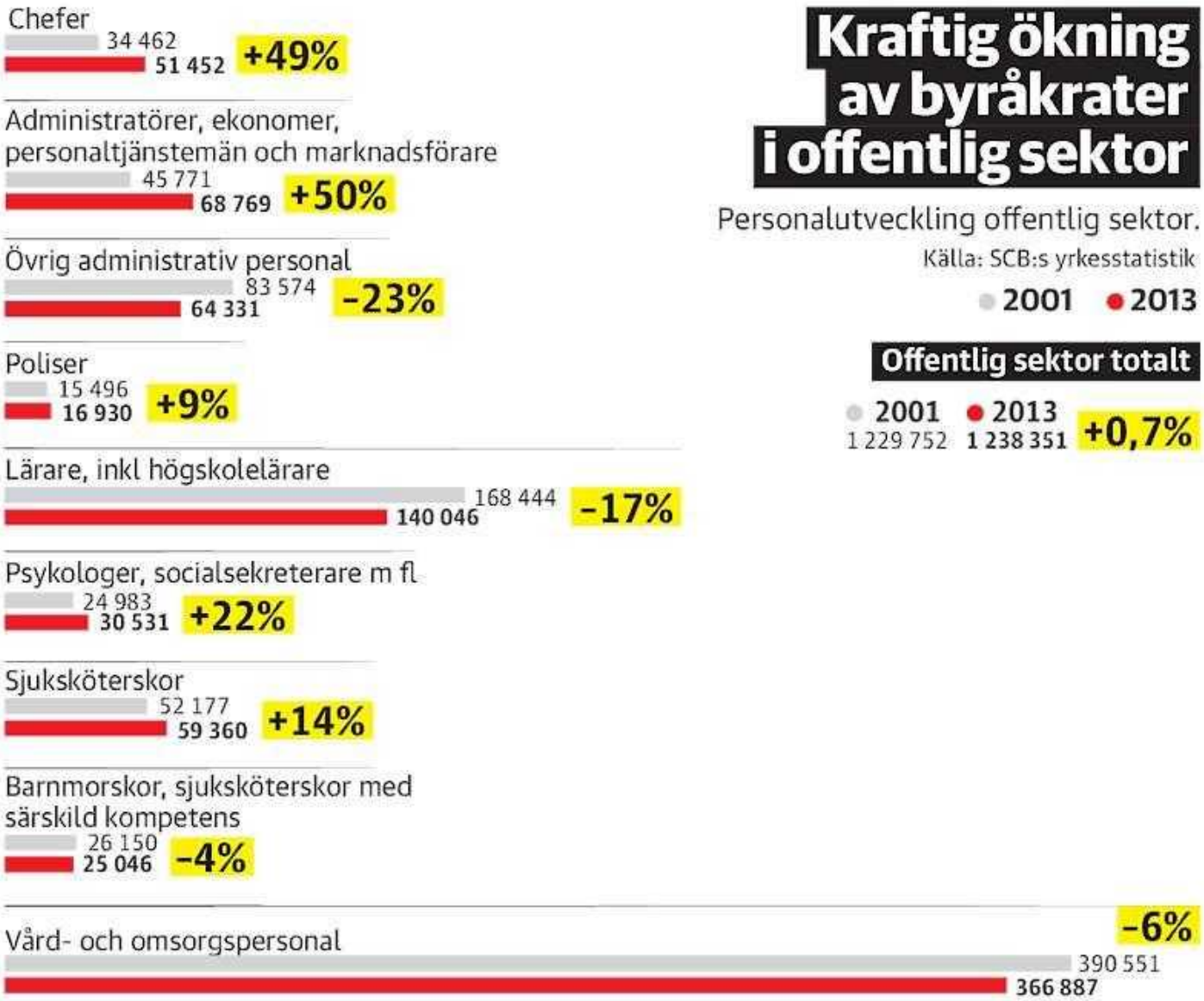

DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017

”Allt fler styr och kontrollerar – allt färre gör själva jobbet”
I regeringens valårsbudget ska bland annat polisen och skolan få ökade resurser. Men risken finns att pengarna går till ökad byråkrati i stället. Chefer och administratörer i offentlig sektor har ökat kraftigt de senaste åren samtidigt som de som utför kärnuppgifterna i vissa fall blivit färre, skriver statsvetaren Patrik Hall.

Regeringens valårsbudget är generös. Exempelvis ska polisen och skolan få utökade resurser. Men vet vi att pengarna används till förbättrade polisoperationer och högre kvalitet i skolan? Finns det inte risk att de går till ökad byråkrati i stället?

Personalutvecklingen är ett bra mått på vad som händer i offentlig sektor. SCB:s yrkesstatistik visar att lärare och poliser haft en dålig utveckling under 2000-talet; lärarna har till och med minskat. De yrkesgrupper som ökat mest är i stället byråkrater – främst chefer men också administratörsgrupper som ekonomer och personaltjänstemän. I figuren här intill beskrivs utvecklingen för några yrkesgrupper fram till 2013 (2014 infördes en ny yrkesklassificering som gör jämförelser över tid svårare). Vad vi ser här är alltså en kraftig ökning av chefer och vissa administratörsgrupper.

En aggregerad sammanställning av detta slag innehåller felkällor. Det kan till exempel hävdas att minskningen bland yrkesgrupper som lärare och vård- och omsorgspersonal har att göra med den omfattande privatisering som genomförts (men minskningen bland lärare kvarstår faktiskt även om man räknar in privat sektor). Å andra sidan slipper chefer och administratörer i den offentliga sektorn leda och administrera denna ”privatiserade” personal; snarare kan det väl anses rimligt att antalet chefer i det offentliga minskar när verksamheter privatiseras?

Med all sannolikhet finns det dessutom ett stort ”mörkertal” gällande chefer och högre administratörer i SCB:s statistik; ökningen av dessa kategorier är större än vad som syns i statistiken. Detta beror på att några av de professionella grupper som tagits som exempel här – poliser, lärare, sjuksköterskor – ofta internrekryteras till chefs- eller högre administratörsposter, åtminstone som del av tjänst, utan att detta syns i statistiken.

Samtidigt är det värt att notera att den ”enklare” administratörs-personalen (sekreterare, assistenter, kontorspersonal) minskar. Antingen har deras arbetsuppgifter försvunnit eller måste de utföras av andra, troligen handlar det om en kombination. Flera professionella grupper har larmat om att de i dag måste utföra betydligt mer administration än tidigare.

Sammantaget finns klara belägg för att gruppen ”managementbyråkrater” har ökat kraftigt (se min bok Managementbyråkrati, Liber, 2012). Managementbyråkrater är byråkrater som ägnar stor del av sin arbetstid åt ledning och styrning (”management”). Deras expansion sker ”under radarn” – de uppmärksammas nästan aldrig i debatten. Kan det vara så att en del av polisens problem är att det arbetar för många i managementbyråkratin?

Att det finns för lite kunnig, operativ personal, att organisationen blivit för ”topptung”? På samma sätt larmade Trafikverkets personal i dagarna att det finns för lite operativ personal tillgänglig för underhållsarbete.

Managementbyråkratin är dyr. Medan administratörer tidigare hörde till de lägst betalda, är dagens managementbyråkrater välavlönade. Christopher Hood & Ruth Dixon (A Government that Worked Better and Cost Less? Oxford University Press, 2015) visar att den offentliga sektorns personal i Storbritannien minskat med en tredjedel sedan 1980-talet, ändå har denna personal blivit dyrare. Hood & Dixons förklaring är att det är en ny typ av personal som har anställts – dyrare byråkrater på chefs- och högre administratörspositioner.
Varför växer då managementbyråkratin? Det finns flera förklaringar:

1 Sveriges offentliga sektor har bland den mest delegerade personalpolitiken i världen. Detta gäller särskilt statlig förvaltning. Det finns i princip ingen som kan kontrollera hur en generaldirektör väljer att anställa och organisera sin verksamhet. Chefer vill gärna ha andra chefer omkring sig. Deras problem är hur de ska styra och leda verksamheten, inte hur kärnuppgifter ska utföras.

2 Sverige har inte bara en extremt delegerad personalpolitik, hela den offentliga sektorns organisation är kraftigt delegerad. Detta ökar behovet av styrning och samordning. Privatiseringar och avregleringar skapar mer, inte mindre, behov av byråkrati för att utföra kontroller, upphandla och skriva kontrakt.

3 Managementbyråkratins expansion verkar drivas av sig själv. Nya reformer kräver mer byråkrati som i sin tur leder till nya reformer som kräver ännu mer byråkrati. Managementbyråkraterna tar till sig nya förändringsidéer – total kvalitetsledning, processtyrning och ”lean” är några av de mest framträdande – som för sitt genomförande kräver mer byråkrati. En massiv kader av konsulter står ständigt redo att sälja in denna byråkrati till den offentliga sektorn.

Trots det ”papperslösa samhället” ser vi i dag en våldsam tillväxt av dokumentationskrav. Alltfler personer ägnar alltmer tid åt att utforma dokument om vad andra ska göra och hur denna verksamhet ska kontrolleras, snarare än att utföra själva verksamheten. Förlorare blir kärnverksamheter som exempelvis utbildning, vård, omsorg och brottsbekämpning.

Kanske det är dags att börja tala om elefanten i rummet. Det är lockande, för de som kan, att avlägsna sig från kärnverksamheten. Även om lärare brinner för sina elever, vårdpersonal för sina patienter och poliser för sina brottsoffer, är det i slutänden ännu mer lockande att ägna sig åt strategier och att sitta i möten. Då slipper man det direkta ansvaret gentemot medborgarna i vardagen. Här talar lönerna för de olika befattningarna sitt tydliga språk. Det var länge sen chefslöner och högre administratörslöner sköt iväg från de professionella gruppernas löner. Men varför ska det vara så mycket mer välbetalt att styra och administrera i jämförelse med att ge barn kunskaper eller att vårda äldre och sjuka?

Inför valet 2014 lanserade Socialdemokraterna strategin ”låt proffsen vara proffs”. Man menade att hårt arbetande professionella grupper ska tyngas mindre av administration och kontrollkrav och i stället ägna mer av sin tid åt det de är bra på. Väl i regeringsställning har det inte hänt särskilt mycket.

Men såväl medborgarna som majoriteten av personalen förväntar sig att fokus läggs på kärnuppgifterna – utreda och lagföra brott, förmedla utbildning och vård av hög kvalitet! Staten måste ta ett fast grepp över den offentliga sektorns kärnuppgifter innan det är för sent.

Patrik Hall, professor i statsvetenskap, Malmö högskola "

Härifrån kommer personerna bakom ”trustbolagen”

Grafik: Johan Andersson

En misstänkt knarkkurir, en högerextrem politiker från Sydafrika, en arabisk general och bolagsdirektörer från Hongkong och Singapore. Bakom de svenska ”trustbolagen” finns personer från hela världen.

DN har i en serie artiklar kunnat avslöja hur hål i systemet mot penningtvätt har gjort Sverige till ett skatteparadis. Färdiga paketlösningar erbjuds för 250 000 kronor, där Sverige saluförs som det perfekta landet för att gömma kapital och undvika skatt.

Bolagen fungerar som ett slags kapitalförvaltare som de själva kallar för ”trustbolag”. Företagen kan utfärda egna Mastercard- och Visakort och ska enligt den egna marknadsföringen också fungera utmärkt för att betala personer utan att avsändaren går att spåra.

Upplägget kallas ”Offshore+Onshore”, där ”onshore” står för Sverige och ”offshore” för skatteparadis.

DN har under flera veckor grävt vidare bland de 46 bolagen och spårat personerna bakom den. Där finns personer från hela världen – företagsledare, kriminella, politiker och affärsmän.

Mattias Carlsson

45-årig brittisk man

Har en ledande position i ett av Vietnams största bolag.

45-årig brittisk kvinna

Är verksam inom modeindustrin.

77-årig brittisk medborgare

Sitter i styrelsen för en hel rad bolag som misstänks vara inblandade i flera bedrägerier i Storbritannien.

50-årig kvinna från São Paulo

Kandiderade till brasilianska valet 2016.

53-årig man från Senegal

Har gripits i USA med motsvarande drygt fem miljoner kronor i kontanter och försökte muta en FBI-agent för att komma undan. Pengarna kom enligt utredningen från droghandel.

General Hader Khalaf Mohammed Al Muhairi, 63 år, från Förenade Arabemiraten

Han tjänstgjorde under många år på ledande positioner inom inrikesdepartementet och grundade, enligt egen utsago, flera av landets underrättelsetjänster. Nu är han ledare för familjekoncernen Bin Khalaf Group. Al Muhairis svenska bolag registrerades under sommaren 2011. En brittisk medborgare med adress i Dubai står som delägare.

”Baronerna från Èze”

En grupp med ryska affärsmän som kallar sig ”Baronerna från Èze”: Erik Shekhmamatev, Sergeij Martazov och Nikolaij Kiryjanov. Kiryjanov är dömd för finansbedrägeri.

På Frejgatan 13 i Stockholm är nitton av företagen registrerade. Det är en känd posthusadress som använts av den organiserade brottsligheten en lång tid.

Foto: Anders Wiklund/TT

54-årig kinesisk medborgare

Är finanschef för ett börsnoterat Hongkongbolag.

34-årige Ivan Petuhovschii

Grundaren till Bitcoinhandelsplatsen Exmo. Ursprungligen från Ryssland men numera rumänsk medborgare.

I det här huset i Linköping bor mannen som kan kopplas till samtliga 46 bolag.

Foto: Alexander Mahmoud

DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017

"46 bolag utnyttjar det svenska systemet

○ **DN kan nu avslöja nya detaljer om hur Sverige blivit ett paradis för penningtvätt, där svenska ”trustbolag” säljs över hela världen.**
○ **Just nu finns 46 bolag som använder luckan i det svenska systemet. Alla bolagen går att koppla till en enda person – en 62-årig man från Linköping.**

Dagens Nyheter kunde i går avslöja hur hål i det svenska systemet mot penningtvätt utnyttjas av internationella aktörer för att gömma kapital och undvika skatt. Luckan, som myndigheterna helt har missat, gör att företag i skatteparadis kan använda svenska kommanditbolag som en respektabel front.

En grupp finansmän från S:t Petersburg använder ett ödehus i Västernorrland för att registrera bolag i Sverige. Men det ryska gänget – som kallar sig Baronerna från Èze – är inte ensamt om att utnyttja systemet.

DN har kunnat spåra 46 svenska bolag som har exakt samma upplägg. Samtliga är kommanditbolag med utländska ägare.

Fyra av dem är skrivna på ödehuset i Västernorrland, resterande på postboxadresser i Stockholm. 19 av bolagen återfinns på Frejgatan 13 i centrala Stockholm, som länge varit en okänd postboxcentral som flitigt används av den organiserade brottsligheten.

Kommanditbolagen har också anmält sig till Bolagsverkets särskilda register över företag som sysslar med verksamhet som kan utnyttjas för penningtvätt. Sådana bolag står under tillsyn av länsstyrelsen, men på grund av stora brister i kontrollen passerar personer utan svenskt personnummer automatiskt.

Registreringen används sedan av kommanditbolagen som ett intyg på att de står under svensk kontroll. Intyget blir en del av en täckmantel, som används för att öppna bankkonton och göra affärer. Men i själva verket har bolagen hamnat mellan stolarna – inga myndigheter, vare sig i Sverige eller någon annanstans, har kontroll över verksamheten. Bolagsuppläggen säljs internationellt i färdiga ”startpaket” för cirka 250 000 kronor.

Inte ett enda av de 46 bolagen som framkommit i DN:s kartläggning finns registrerat hos Skatteverket. Finansinspektionen känner inte till dem.

Det är mycket pengar det handlar om – bara de uppgivna insatserna för de 46 bolagen uppgår till nästan 700 miljoner kronor – men DN:s granskning visar att det sannolikt rör sig om miljardbelopp.

Dagens Nyheter har med hjälp av specialbeställningar från Bolagsverket fått fram vem som skickat handlingarna till myndigheten. I samtliga 46 fall leder spåren, via bolag och föreningar, till en och samma person: En 62-årig man från Östergötland.

Han är länken mellan offshorebolagen, deras ägare och de svenska myndigheterna. Ibland står han med som särskild delgivningsman eller som c/o-adress – men i de allra flesta fall agerar han eller hans företag endast ombud, som skickar in papper.

Upplägget är identiskt hos alla de 46 kommanditbolagen, visar DN:s granskning: de är registrerade på en postbox eller ett ödehus, de har utländska ägare från skatteparadis, bolagen är registrerade i penningtvättsregistret, men bedriver ingen synlig verksamhet och har aldrig varit registrerade hos den svenska skattemyndigheten.

Samtliga bolag använder också en och samma verksamhetsbeskrivning: ”Trust och stiftelseförvaltning” – ett begrepp som formellt inte existerar i Sverige.

62-åringen har låg deklarerad inkomst, bara drygt 10 000 kronor i månaden, enligt Skatteverkets taxeringsuppgifter. Han har ägnat sig åt bolagsregistrering sedan tidigt 2000-tal, då han flyttade tillbaka till Sverige efter flera år utomlands, bland annat i Thailand.

Då låg mannen bakom registreringar av ett stort antal ekonomiska föreningar som uppgavs ägna sig åt en sorts sparkasseverksamhet med kopplingar till skatteparadis. Finansinspektionen slog under 2008 och 2009 till mot verksamheten och efter en ansökan från Finansinspektionen likviderade Stockholms tingsrätt bolagen. Mannen upptaxerades av Skatteverket och fick betala 1,5 miljoner kronor i restskatt för oredovisade inkomster, som enligt Skatteverket kommit från Panama.

Samtidigt som de ekonomiska föreningarna stängdes ned började det nya upplägget ta form och de första kommanditbolagen registrerades. De nya kommanditbolagen har snarlika namn som de ekonomiska föreningarna – samtliga ger sken av att vara seriösa internationella finansbolag.

Mannen är också grundare till en ”branschorganisation” för ”stiftelse- och trustförvaltare” som även använts för att registrera kommanditbolag.

DN söker 62-åringen, som hittills inte svarat på våra kontaktförsök.

mattias.carlsson@dn.se "

DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017

"Avslöjandena gör ministern bekymrad

– Oacceptabelt, säger finansmarknadsminister Per Bolund (MP) efter DN:s avslöjande om brister i det svenska regelverket som kan utnyttjas för penningtvätt. Han hoppas att ett nytt myndighetssamarbete som lanseras vid årsskiftet ska stärka arbetet mot ekonomisk brottslighet.

DN:s granskning visar hur svenska myndigheter står handfallna när bolag registreras i Sverige för att användas som fasad för internationella verksamheter som syftar till att tvätta pengar och undvika beskattning. Den svenska hemvisten ger bolagen en trovärdighet som öppnar nya affärsmöjligheter.

Finansmarknadsminister Per Bolund (MP) är bekymrad efter att ha läst DN:s artiklar.
– Det är oroande och oacceptabelt att bolag använder Sveriges goda rykte för att framstå som legitima. Självklart måste lagstiftare och myndigheter tillsammans göra det som krävs för att förhindra att Sverige används som bas för oseriös verksamhet, säger Per Bolund.

Bolagen som DN har granskat är registrerade hos Bolagsverket men undgår länsstyrelsens kontroller genom att företrädarna saknar svenska personnummer. Finansmarknadsministern hoppas på ett nytt samarbete mellan myndigheterna, både de administrativa och de brottsbekämpande, som startar vid årsskiftet. Det är enligt Bolund ett svar på bland annat de problem som länsstyrelserna har rapporterat om.

– Det är många myndigheter som på ett eller annat sätt är involverade. Därför behövs det ett nav att knyta den här verksamheten till. Det finns internationella erfarenheter som visar att man får mycket bättre effekt när man etablerar sådana här nätverk, säger han.

Samarbete har förekommit tidigare men det nya är att Polismyndigheten får huvudansvaret för att koordinera arbetet, vilket förväntas ge större slagkraft i kampen mot penningtvätt och terrorfinansiering. Kretsen av myndigheter utvidgas också. Den svenska lagstiftningen uppdaterades så sent som i augusti, som en följd av ett EU-direktiv. Redan förbereds ytterligare lagstiftning på EU-nivå. Men Per Bolund menar att myndigheterna redan i dag har verktyg, ytterst att förelägga ägarna att upphöra med sin verksamhet i Sverige.

– Vi kommer att fortsätta en dialog med myndigheterna. De brottsliga aktörerna söker hela tiden nya vägar och då måste vi också utveckla regelverk och rutiner.

hans.rosen@dn.se "

DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017

"Lööf vill storsatsa på höghastighetståg

Malmö. Centern vill ge mer pengar till underhåll av järnvägen och göra en storsatsning på höghastighetståg. Men det blir svårt att få med de övriga allianspartierna på planerna. – Det här är Centerpolitik och den tänker jag fortsätta att driva, säger C-ledaren Annie Lööf.

När Annie Lööf inledningstalade på partistämman i Malmö valde hon ett brett anslag där satsningar på hela landet, vården och kampen mot rasism var bärande beståndsdelar.

Nyheten för dagen var att C vill lägga ytterligare pengar på upprustning och underhåll av såväl nationella som regionala järnvägar. I partiets skuggbudget som presenteras nästa vecka lägger C under en treårsperiod fyra miljarder mer än regeringen på järnvägsunderhåll.

C vill även gå vidare med utbyggnaden av höghastighetståg.
– Det är viktigt att vi bygger för framtiden och därför vill vi ha höghastighetståg. Det är viktigt för att knyta ihop landet, säger Annie Lööf.

Höghastighetstågen är ett mångmiljardprojekt som de borgerliga partierna var överens om inför valet 2014, men därefter har både Liberalerna och Moderaterna övergett projektet och beskrivit det som ekonomiskt oansvarsfullt. Hos Moderaterna har motståndet mot höghastighetstågen letts av den tillträdande partiledaren Ulf Kristersson.

– Jag tar ansvar för vad Centerpartiet tycker. Så lät det även när vi satt i regering och då lyckades vi enas om en allianslinje som innebar att vi gick fram gemensamt. Jag har stora förhoppningar om att vi ska hitta en gemensam allianslinje även i detta, säger Annie Lööf.

Både L och M är kritiska till kostnaderna för höghastighetstågen och är tveksamma till om det går att hitta en finansiering som är rimlig.
– Jag håller med om att den springande punkten är finansieringen. Det är viktigt att höghastighetstågen inte tränger ut andra investeringar i landet. Därför är jag beredd att titta på finansiering som ligger utanför den ordinarie budgeten, säger Annie Lööf utan att precisera vilken modell hon vill se.

Trafikverket meddelade nyligen att man inte har råd att bygga höghastighetsbanor för tågtrafik som ska gå i 320 kilometer i timmen. Verket föreslår i stället att tågen ska köras i max 250 km/tim.
Annie Lööf kallar Trafikverkets planer för en halvmesyr.

– Vi ska ta ansvar och bygga ut tågtrafiken. Allt från upprustning till nya stambanor med höghastighetståg, säger hon.
Centerstämman pågår i Malmö fram till på söndag.

hans.olsson@dn.se "

DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017

"Tveksamt om partiets politik går ihop

Analys. Centerpartiet försöker bli ett fullsortimentsparti, läs statsministerparti. Då räcker inte en populär partiledare utan C behöver också populär sakpolitik. Därför satsar partiet på allt ifrån jobbskatteavdrag till dubblerade försvarsutgifter. Men frågan är om det går ihop ekonomiskt.

Centern börjar allt mer agera som ett statsministerparti. Nu har det samlats till stämma under parollen ”Nytt ledarskap för Sverige”.

De andra borgerliga partierna känner utmaningen. Det visar bland annat paraden av läckor från ett internt möte mellan fyra borgerliga partiledare i samband med beslutet att gå skilda vägar i frågan om misstroendevotum mot försvarsminister Peter Hultqvist (S). Anonyma läckor från det borgerliga högnivåmötet berättade att Annie Lööf styrdes av egenintresse och vilja att maximera partiets egna opinionssiffror. Sådant har inte hänt sedan alliansen bildades.

Konkurrensen syns också genom att allianspartierna inte längre planerar så att de inte stör ut varandras arrangemang. Centern valde att göra ett utspel om ett nytt jobbskatteavdrag samma dag som Ulf Kristersson presenterades som Moderaternas valberednings förslag till näste partiledare. Och Moderaterna har lagt valet av honom samtidigt som C-stämman.

Centern har växt snabbt i väljaropinionen och Annie Lööf är redan en statsministerkandidat. Men partiet har inte särskilt högt förtroende i väljarnas viktigaste sakfrågor. Just förtroendet i sakfrågor är viktiga för valresultaten, enligt valforskningen. Därför behöver C föra ut

populär sakpolitik. Som ett parti med statsministerambitioner måste det också profilera sig i kärnämnen som säkerhetspolitik och ekonomisk politik.

Centerlöftena är omfattande. I sitt tal på Centerstämman upprepade Annie Lööf löften om nya banor för höghastighetståg, något som beräknats kosta cirka 230 miljarder kronor att bygga. Det var ett vallöfte från alliansen 2014, men prislappen har fått ledningarna inom Liberalerna och Moderaterna att dra öronen åt sig,
Men detta är inte det enda kostsamma löftet som finns i Centerns breda politiska agenda.

Försvaret ska på sikt nästan fördubblas jämfört med dagens nivå, och omfatta två procent av BNP. Skattetrycket ska sänkas, redan i skuggbudgeten föreslås ett nytt jobbskatteavdrag på totalt 8,4 miljarder nästa år. Dessutom vill Centern sänka bland annat arbetsgivaravgifterna och pensionärsskatten.

Partiet vill göra stora satsningar på polisen och sjukvården. Och allt detta ska göras samtidigt som andelen barn och äldre ökar i befolkningen, vilket kommer att kräva ökade offentliga utgifter om kvaliteten inte ska sänkas. C vill förvisso minska byggsubventioner och bidrag till nyanlända. Men frågan är om debet och kredit går ihop när statens skatteinkomster minskas och utgifterna ökar kraftigt. Är det något som ett statsministerparti bör kunna så är det att inte göra glädjekalkyler. Det visar arvet efter förre statsministern Fredrik Reinfeldt (M) och finansminister Anders Borg (M), som konsekvent prioriterade trovärdighet i den ekonomiska politiken.

ewa.stenberg@dn.se Politisk kommentator "

DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017

”Polisen måste få ingripa mot nazister”

Malmö. C-ledaren Annie Lööf vill se över lagstiftningen så att polisen lättare ska kunna ingripa mot nazistiska demonstrationer. – Jag vill ge polisen rätt verktyg, säger hon.

Om ett par veckor ska samtliga riksdagspartier utom Sverigedemokraterna inleda samtal om hur de antidemokratiska strömningarna i samhället ska kunna motverkas.
Bakgrunden är att nazistiska Nordiska motståndsrörelsen, NMR, på senare tid genomfört flera uppmärksammade demonstrationer. På lördag har NMR tillstånd att demonstrera i Göteborg. Enligt C-ledaren Annie Lööf är det viktigt att se över lagstiftningen så att polisen lättare kan ingripa om det finns misstankar om till exempel hets mot folkgrupp. Det kan handla om att demonstranterna bär symboler som kan tolkas som nazistiska eller att de på annat sätt hetsar mot omgivningen.

– Vi har demonstrationsfrihet men det finns ett antal lagar som begränsar den. De lagarna ska upprätthållas av polisen och jag vill ge polisen rätt verktyg för att göra det. Därför är jag öppen för att tillsammans med de andra partierna se om vi kan skärpa och förtydliga lagstiftningen, säger Annie Lööf.

Innebär inte en nazistisk organisation i sig hets mot folkgrupp?
– I den svenska lagstiftningen kriminaliserar vi individer, inte organisationer. Vi är inte mogna för att förbjuda nazistiska organisationer. Det är ett för drastiskt steg. Vi vill se om det går att tydliggöra i den svenska lagstiftningen så att poliser kan ingripa mot de individer som bryter mot lagen, säger Annie Lööf.

hans.olsson@dn.se "

DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017

”Jag hade hoppats få fortsatt uppdrag”

Transportstyrelsens förra generaldirektör Maria Ågren avskedas från regeringskansliet, enligt ett beslut i Statens ansvarsnämnd. Men nämnden ger även en känga till regeringen och uttrycker ”förvåning” över hanteringen.

Efter att Maria Ågren sparkades som generaldirektör på Transportstyrelsen fick hon en anställning på regeringskansliet, precis som alla andra generaldirektörer som omplaceras.

I juli 2017 begärde regeringskansliet att Statens ansvarsnämnd skulle pröva om Maria Ågren ska avskedas. Som skäl angavs det strafföreläggande som Maria Ågren godkände i somras och som har varit centralt i historien om Transportstyrelsens it-skandal. Hon fick 70 dagsböter för brottet vårdslöshet med hemlig uppgift.

På torsdagsförmiddagen beslutade Statens ansvarsnämnd att Maria Ågren ska avskedas från sin anställning på regeringskansliet eftersom hon ”grovt har åsidosatt sina åligganden mot regeringen”.

– Huvudskälet är att Maria Ågren har godkänt ett strafföreläggande och därigenom dömts för vårdslöshet med hemlig uppgift som innebär att hon har gjort avsteg från gällande lagstiftning av betydelse för rikets säkerhet. En myndighetschef har en särskild förtroendeställning och agerar under eget ansvar. Vi bedömer att det är så pass allvarligt att det kan ligga till grund för ett avskedande, säger ansvarsnämndens ordförande hovrättspresidenten Fredrik Wersäll till DN

Maria Ågren säger att hon har förankrat beslutet med regeringskansliet. Vilken betydelse har det haft?

– Ingen betydelse alls. En myndighetschef handlar under eget ansvar och tar ansvar för sina egna tjänsteåtgärder. Det innebär att det inte har någon betydelse för frågan om avsked, säger Fredrik Wersäll.
Maria Ågren medger att hon gjort sig skyldig till ”en vårdslös handling som är allvarlig”, men har under hela processen samtidigt sagt att hon har varit transparent med sitt handlande och ”lämnat löpande information till Transportstyrelsens styrelse och till näringsdepartementet”.

I ett skriftligt meddelande kommenterar Maria Ågren torsdagens beslut från Statens ansvarsnämnd:

”Jag hade hoppats få fortsatt uppdrag inom staten. Nu får jag i stället ta med mig erfarenheterna i mitt fortsatta yrkesliv. Erfarenheter som bland annat handlar om ledarskap i svåra situationer och krishantering.”

Statens ansvarsnämnd ger i sitt beslut även regeringen en känga. Så här kommenterar den hanteringen av anmälan till nämnden:
”Såvitt känt har regeringen inte tidigare i modern tid begärt att en generaldirektör ska avskedas. Med detta sagt är det med viss förvåning som nämnden noterar att regeringskansliet, trots uttryckligen begäran, inte har kommit in med något närmare rättsligt resonemang till stöd för sin anmälan hit”.

kristoffer.orstadius@dn.se "

"**Fakta. Ansvarsnämnden**

Statens ansvarsnämnd har till uppgift att besluta i disciplinfrågor som rör statligt anställda i vissa högre befattningar, bland annat professorer, åklagare, domare och verkschefer. Nämnden kan bland annat fatta beslut om avskedande.
Ordförande i nämnden är hovrättspresidenten Fredrik Wersäll och kansliet ligger i Svea hovrätts lokaler på Riddarholmen i Stockholm.

Fakta. It-skandalen

Den 6 juli 2017 avslöjade DN att den sparkade generaldirektören på Transportstyrelsen Maria Ågren tidigare under sommaren fått ett strafföreläggande om vårdslöshet med hemlig uppgift.
Bakgrunden är en omfattande outsourcing av it-driften på - Transportstyrelsen som i strid med lagen har hanterats av icke-säkerhetsprövad personal i utlandet. "

DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017

" Avancerad vård på färre platser

Högspecialiserad vård ska ges på färre platser i landet, enligt ett förslag från regeringen. 500 personer dör varje år för att läkare och andra inom vården inte får tillräcklig träning.

I dag är det endast en väldigt liten del av vården, den så kallade rikssjukvården, som är centraliserad. Det handlar bland annat om svåra brännskador och avancerade transplantationer. Nu föreslår regeringen i en lagrådsremiss att en större del av vården ska koncentreras. Det handlar om avancerad vård, omkring 4–5 procent av totalen, som i dag bedrivs på större länssjukhus och de sju universitetssjukhusen, som kommer att ske på färre platser.

– Framförallt syftar hela förslaget på att när det handlar om riktigt avancerad sjukvård så ska Sverige ligga i absolut framkant, säger socialminister Annika Strandhäll (S).

Bakgrunden är den utredning som lämnades till regeringen 2015, som slog fast att koncentreringen av vissa typer av ingrepp har gått långsamt. 2013 gjordes 13 procent av operationerna inom vården på sjukhus som gjorde färre än 20 ingrepp av den typen. Det är bara en marginellt mindre andel än år 2000.

Utredaren tycker att varje läkare och team behöver göra minst 30 åtgärder per år, och på varje sjukhus minst 50–100 ingrepp av en viss typ, för att behålla kompetensen. Under en treårsperiod ska sakkunniggrupper gå igenom vilka sjukdomsgrupper som kan omfattas och vad som kräver högspecialiserad vård. Socialstyrelsen bestämmer sedan på hur många platser den ska bedrivas. "

DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017

"Enighet om stopp för utvisningar

Det finns majoritet i riksdagen för att stoppa utvisningar av utländska experter. På torsdagen ställde sig de rödgröna partierna bakom ett förslag från alliansen om en lagändring. Därmed kan en ny lag komma att träda i kraft den 1 december.

– Detta är oerhört glädjande. Jag är väldigt hoppfull om att vi nu kan få till en lagändring, säger Johanna Jönsson (C), migrationspolitisk talesperson.

För ett och ett halvt år sedan uppmanade en riksdagsmajoritet i ett tillkännagivande regeringen att agera mot att utländska experter som drabbats av mindre misstag som arbetsgivare gjort utvisades. Regeringen svarade med en proposition som går ut på att personer inte ska utvisas om de eller arbetsgivaren upptäcker och rättar sina misstag innan Migrationsverket gör det.

Men de borgerliga partierna menar att det inte räcker och har lagt en gemensam motion om att lagtexten ändras. Lagändringen skulle innebära en möjlighet för Migrationsverket att göra en annan bedömning.

– Är det då en liten miss av någon som i övrigt skött sig i många år behöver de inte utvisas, säger Johanna Jönsson.
På torsdagen meddelade Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet att de ställer sig bakom alliansens förslag att en lagändring ska göras.

– Det finns en bred samsyn om att vi har ett problem som behöver lösas. Borgarnas följdmotion har ett skarpt lagförslag som vi prövar nu, säger Fredrik Lundh Sammeli (S), ordförande i riksdagens socialförsäkringsutskott.

Förslaget innebär att personer som drabbats av mindre misstag som arbetsgivaren gjort inte ”ska” utvisas, utan ”kan” utvisas.
– Kan vi med det här skarpa lagförslaget göra förändringarna som kan lösa problemet, så finns det en bred majoritet i riksdagen att göra det, säger Fredrik Lundh Sammeli.

En remissrunda ska dras igång av utskottet och en lagändring kan vara på plats redan den 1 december. De som skulle påverkas är framför allt it-tekniker från Bangladesh och Pakistan. Bland annat demonstrerade ett 50-tal personer när statsminister Stefan Löfven (S) talade under politikerveckan i Järva i juni.

– Detta har varit ett stort problem. Många har frivilligt lämnat landet eller valt att inte komma till Sverige, säger Johanna Jönsson.
Tror du att det här kommer att öka arbetskraftsinvandringen till Sverige?

– Ja, jag tror att vi kan få stopp på den negativa utvecklingen hur som helst.

matsj.larsson@dn.se "

"Fakta. Utländska experter
Sedan 2001 finns det möjlighet för utländsk personal med spetskompetens att arbeta i Sverige med lägre skatt i upp till tre år med lägre skatt. Under senare år har misstag med blanketter och inbetalningar från arbetsgivare inneburit att en rad experter utvisats. "

DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017

"Val av riksbankschef vållar politisk strid

Mycket talar för att en ny riksbankschef utses i dag, fredag, när riksbanksfullmäktige sammanträder. Utnämningen har föregåtts av tuffa diskussioner mellan de politiska blocken.

Vice riksbankschefen Kerstin af Jochnick, AP3-vd:n Kerstin Hessius, Folksamchefen Jens Henriksson, riksbanksmannen Per Jansson eller fortsatt mandat för Stefan Ingves? Med stor sannolikhet avslöjas i dag, fredag, vem som blir riksbankschef de kommande åren. Utnämningen har föregåtts har hårda politiska diskussioner och enligt nyhetsbyrån Reuters är den tidigare toppkandidaten Karolina Ekholm, statssekreterare åt finansminister Magdalena Andersson (S), inte längre aktuell. Hon är för politisk, ska de borgerliga ledamöterna i fullmäktige ha tyckt.

Om fullmäktige absolut vill ha en kvinna på toppen förekommer även Cecilia Skingsley, som sitter i riksbanksdirektionen, i spekulationerna.

Ingen kvinna har tidigare varit riksbankschef i Sverige.
I fullmäktige har regeringspartierna Socialdemokraterna och Miljöpartiet fem röster. Lika många har Moderaternas och Centerpartiets ledamöter. Utslagsgivande är Sverigedemokraternas ledamot Olle Felten. Han konstaterar att det inte är ”superenkelt” att tillsätta en riksbankschef.

– Det finns olika aspekter att ta hänsyn till och det finns några som har spetsat det till en politisk fråga.
Han tycker att kompetens ska vara avgörande.

– Det ska vara någon som har erfarenhet från olika delar av finansbranschen, kan det politiska spelet och har stor integritet så att Riksbanken uppfyller lagen om krav på oberoende. Kön, ålder, längd eller bredd spelar mindre roll.

Olle Felten är den enda i riksbanksfullmäktige som inte säger ”inga kommentarer ” när DN ringer. Att utse riksbankchef är en tätt sluten process som för tankarna till påveutnämningen. I dag, fredag, kan det bli vit rök utanför riksbankshuset vid Brunkebergstorg.

Vem blir det?
– Det får du reda på på fredag. Hoppas jag, får jag tillägga. Blir det inte då får det bli vid nästa möte.

marianne.bjorklund@dn.se "

"Fakta. Heta namn till att bli ny Riksbankschef

Kerstin af Jochnick, 59 år och vice riksbankschef sedan 2012. Har tidigare bland annat varit vd för Bankföreningen. Har i stort haft samma åsikt som riksbankschefen Stefan Ingves i direktionen och stöttat den expansiva penningpolitiken.

Cecilia Skingsley, 49 år, sitter i riksbanksdirektionen. Tidigare chefsekonom på Swedbank, journalist på Dagens Industri och pressekreterare för Moderaterna. Har argumenterat för en något mindre expansiv penningpolitik än den som förs nu.

Kerstin Hessius, 59 år, är sedan 2004 vd för tredje AP-fonden. Satt i Riksbanksdirektionen 1999–2001. Har kritiserat Riksbankens penningpolitik och varnat för att en minusränta medför stora risker.

Jens Henriksson, 50 år, vd och koncernchef för Folksam sedan 2013. Har varit statssekreterare i en socialdemokratisk regering, vd för Nasdaq OMX Stockholm och jobbat för IMF. Stödde Riksbankens sänkning av räntan till negativa nivåer.

Per Jansson, 50 år, sitter i riksbanksdirektionen. Tidigare statssekreterare för M, vilket kan göra att S inte vill ha honom. Har på senare tid försvarat Riksbankens minusränta och varnat för att en för snabb åtstramning stärker kronan.

Karolina Ekholm, statssekreterare för Socialdemokraterna och professor i nationalekonomi. Satt i Riksbanksdirektionen 2009–2014. Att hon är statssekreterare i den nuvarande regeringen ligger henne i fatet.

Stefan Ingves, 60 år, nuvarande riksbankschef. Har suttit på posten sedan 2006. Har tidigare bland annat varit chef för monetära och finansiella system vid IMF. Fick kritik för att vänta för länge med räntesänkningar efter att finanskrisen slog till. "

DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017

"Ingves blir kvar om det inte går att enas

Analys. Alla väntar på en ny riksbankschef. Men det besked som kommer på fredagen kan, minst lika troligt, bli att Stefan Ingves får fortsätta fem eller sex år till.

Stefan Ingves vägrade så sent som på torsdagen att svara på om han vill stanna kvar efter årsskiftet när hans mandattid går ut. Hans tystnad tyder på en ambition att få förlängt som riksbankschef.

Så kan det också mycket väl bli. Men om Ingves blir omvald beror det nog mer på hans envishet och starka vilja än på att riksbanksfullmäktige egentligen önskar det.

Karolina Ekholm, med förflutet som vice riksbankschef, verkade länge ligga bäst till. Men hon är numera statssekreterare hos finansminister Magdalena Andersson (S) och allianspartierna vill därför inte ha henne som riksbankschef.

I riksbanksfullmäktige tycks främst två kandidater nyligen ha diskuterats:

•Per Jansson, vice riksbankschef som har varit statssekreterare (M).
•Jens Henriksson, vd för Folksam och tidigare statssekreterare (S).
De borgerliga vill ha Per Jansson och de rödgröna Jens Henriksson. Båda är goda kandidater, men valet av riksbankschef har politiserats på ett sätt som gör att fullmäktige knappast kan enas om någon med politisk bakgrund.

Då tvingas man leta efter andra. Naturligtvis finns tänkbara kandidater, men de flesta är ganska oprövade och det kan bli svårt att enas även om dem.

På en riksbankschef ställs många krav och det är få som uppfyller alla. I detta läge blir det logiskt att blickarna riktas mot Stefan Ingves som i tolv år har varit riksbankschef och tidigare har valts i enighet. Ingves har många kritiker när det gäller penningpolitiken och hans ledarstil kan uppfattas som kärv. Men hans meriter kan inte ifrågasättas och han är ett världsnamn när det gäller finansiell stabilitet.

Dessutom har Stefan Ingves stor integritet och stark beslutsamhet. Ingen kan beskylla honom för att gå i andras ledband. Problemet är snarare att han uppfattas som alltför obenägen att lyssna.
Men fullmäktige har kommit i ett läge där Stefan Ingves, trots sina tolv år som riksbankschef, kan framstå som det logiska valet. I så fall blir det fem eller sex år till, eftersom riksbankslagen inte medger kortare mandattider.

Om fullmäktige tvekar inför att förlänga perioden med Stefan Ingves, kan det i stället leda till att förste vice riksbankschefen Kerstin af Jochnick får ta steget upp till att bli riksbankschef. Men hon saknar åtskilligt av Ingves meriter, vilket gör det svårare att argumentera för ett val av henne.

johan.schuck@dn.se "

DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017

" Regeringen redo att stämma danska staten

Regeringen förbereder en stämning av den danska staten för brott mot Postnords aktieägaravtal, enligt en insatt källa till DN.

Förhandlingarna mellan den svenska och den danska regeringen om krisen i det svensk-danska Postnord har gått i stå. Enligt DN:s källa förbereder därför den svenska sidan att stämma den danska staten – något som den danska regeringen ska ha underrättats om.

I det aktieägaravtal som reglerar förhållandet mellan ägarna finns en lojalitetsklausul som den svenska sidan anser att den danska har brutit mot. Det har skett då Danmark, genom politiska beslut, genomfört världens mest genomgripande digitalisering. All kommunikation mellan den offentliga sektorn och medborgarna i Danmark sker digitalt.

Det har lett till att brevmängden minskat med över 90 procent sedan år 2000 och till ett ras i intäkterna för dotterbolaget Postnord Danmark. Bolaget har därför en stor övertalighet, men över 3 000 danska post-anställda är garanterade tre årslöner utan arbetsplikt vid uppsägning.
– Skulle samtliga sägas upp skulle det kosta runt sex miljarder kronor, säger DN:s källa.

Eftersom den svenska staten äger 60 procent av Postnord skulle det kunna kosta den svenska ägaren mångmiljardbelopp.
Postnord klarar inte ekonomiskt av den omställning som hela koncernen, och i synnerhet Postnord Danmark, behöver göra. Därför

bad ledningen redan i vintras ägarna, danska och svenska staten, om ett kapitaltillskott på tre miljarder kronor.

Näringsminister Mikael Damberg (S) har genom hela processen sagt att krisen är ”i huvudsak ett danskt problem”. Danskarna menar dock att båda parter måste ställa upp i förhållande till respektive stats ägande.

Stämningshotet ska ses som ett försök att tvinga danskarna att backa.

dan.lucas@dn.se "

DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017

"Unionen: Utbilda personalen för att hålla den attraktiv

Chefer är för dåliga på att hjälpa personalen att förbli attraktiv på arbetsmarknaden. Det hävdar Unionen i sin nya Kompetens-barometer.

Oftast måste den anställde själv ta initiativet till att höja sin kompetens. Det är budskapet i årets Kompetensbarometer, en undersökning som facket Unionen låtit Novus göra bland ett par tusen tjänstemän.

I åtta fall av tio får den anställde själv ta initiativet till utbildning. I mindre än hälften av fallen kommer förslaget uppifrån. Många arbetsgivare saknar individuell kompetensutvecklingsplan.

Cheferna tycker ofta inte att uppfräschade kunskaper är nödvändigt för de nuvarande arbetsuppgifterna. En av fyra intervjuade menar att jobbet är för stressigt.

”Arbetsgivaren prioriterar inte kompetensutveckling”, skriver en av deltagarna, ”de säger hellre upp folk och anställer nya som redan har rätt utbildning”.

Ett känt exempel på just detta är enligt Unionen Ericsson, där många trotjänare fått gå när företagsledningen föredragit nya krafter. I oktober 2016 varslades 3 000 svenska anställda.

– Vid varje varsel som Ericsson har lagt de senaste åren har Unionen uppmärksammat ledningen på bristande satsningar på

kompetensutveckling, kommenterar Unionens ordförande Martin Linder.

Problemet är dock betydligt bredare än Ericssons återkommande varsel, betonar Martin Linder.

– Alla branscher bör vara på tårna, allt fler yrken och branscher påverkas av digitaliseringen. Företagen kan inte bara fokusera på vad de ska leverera här och nu, de måste också investera för framtiden. Men i goda tider finns pengar men ingen tid, och när det finns tid finns det inga pengar, säger han.

Arbetsgivarna borde enligt Unionen i god tid fastställa kompetensbehovet på sikt, och säkra strategier för att nå dit. Inte minst borde mer satsas på den informella kompetensutveckling som kan ske till liten kostnad, till exempel genom arbetsrotation. Företagen måste också bli duktigare på att dokumentera den informella kompetensutvecklingen, anser Martin Linder.

– Trygghet i dagens arbetsliv definieras till stor del av hur redo du är för omställning, både på arbetsplatsen och genom byte av jobb och arbetsgivare. Därför är det viktigt att den informella kompetensutvecklingen valideras och kommer på pränt, säger Linder.

tove.nandorf@dn.se "

DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017

"Håll vinstdrivna företag så långt borta från välfärden som möjligt

Svenskt näringsliv med flera ägnar energi åt att övertyga oss alla om hur rätt deras medlemmar, företagen, har att maximera sina vinster i den skattefinansierade välfärden. Efter ett otal avslöjanden skriker de i högan sky för att stoppa den politiska processen som skall förhindra att skattepengar hamnar i företagens trasiga fickor. De får aldrig nog.

Jag hade hellre än Reepalus förslag sett ett förslag som inte tillåter aktiebolag inom välfärden. Ett tydligt beslut som inte är så lätt att kringgå. Företagsjurister är ju ett påhittigt släkte.

Företagen hävdar nu att de måste slå igen om vinsten begränsas. Vilket väl inte är en så stor katastrof. Skattepengarna finns ju kvar och kan satsas på offentlig sektor. Vi kan köpa tillbaka konkursbona billigt. I samma goda anda som verksamheterna såldes ut för några år sedan.

Många argumenterar att andra branscher minsann kan tjäna hur mycket som helst vid offentliga upphandlingar. Se bara på byggen av skolor och sjukhus, kommunala åtaganden som sophämtning, transporter av olika slag som färdtjänst med mera. Där görs stora vinster med hjälp av skattemedel. Så varför skall välfärden undantas?

Och det vore ju rimligt – om företagen skötte sina åtaganden när det gäller byggen, sopor och snöröjning. För samtidigt läser vi och hör rapporter från samtliga branscher: skattefusket är utbrett, underleverantörer arbetar under olagliga förhållanden (och dör), papperslösa utnyttjas, företagsjurister tävlar i kreativ bokföring, arbetet blir inte utfört på ett rimligt sätt, kunder blir lurade och illa

behandlade, OPS där konsulter driver på kostnadsökningen till fantasisummor.

Som konsument räknar jag alltid med att jag kan bli lurad. Inget företag uppskattar konkurrens (det gör bara ekonomer och politiker). De gör allt för att eliminera den; genom karteller, oligopol, lova för mycket, uppköp av konkurrenter, fusk vid upphandling etcetera.

Det skrämmande i den här frågan är ju att vi är konsumenter i välfärdsbutiken och förväntas göra välinformerade val. Av våra barns skolgång, vårdcentral eller hemtjänst. Ungefär som vi väljer frisör eller tandkräm. Med tanke på alla oegentligheter som förekommer skulle jag föreslå att vi håller vinstdrivande företag så långt från välfärden som möjligt.

Utbildning som är bland det viktigaste i samhället, läkarbesök och demensboenden skall inte kunna bli felval. Vi skall kunna lita på att all verksamhet bedrivs för elevens och patientens bästa. Det skall inte ens kunna misstänkas att elever får en undermålig utbildning för att företaget vill öka vinsten. Eller att det fattas personal på demensboendet av samma anledning.

I skolan ser vi betygsinflation och lockdatorer, vårdcentraler som samlas i rika områden, ”felfakturerade” behandlingar som skickas till landstingen, omöjligheten att planera livsnödvändig samhällsservice. Vi måste agera nu, innan det blir ännu sämre.

Konsekvenserna av vinstdrivna företag i välfärden blir orimliga. Typ: ”Jahaja, lille Pelles skola vägrar ta in extra personal trots hans behov av extra resurs. Men så tråkigt då att han missar en termin innan han kan byta skola.” ”Ajdå, mamma har nu ramlat 14 gånger och ligger med stroke på sjukhus eftersom det fattades personal.”

Detta går inte att jämföra med att jag är missnöjd med min frisör eller att gatan är dåligt plogad. **Evy Karlsson,** Eskilstuna "

DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017

"Hur gör man för att få vänner – och för att behålla dem?

”Är det fel på mig, eller har jag valt fel vänner?” undrar veckans frågeställare som alltid haft problem med vänskapsrelationer. Psykolog Liria Ortiz svarar.

Fråga:
Jag har i stort sett hela mitt liv haft svårt att få vänner och jag har försökt analysera varför. Gånger när jag har släppt in nya bekantskaper i mitt liv så har det till slut inte fungerat av olika skäl. Jag försöker komma till insikt om huruvida det är mig det är fel på, eller om jag helt enkelt väljer fel vänner.

Jag har, som ett resultat av min upplevelse av att jag har få vänner att snacka ”skit” med, börjat brusa upp inför kollegor när jag känt mig inträngd och där jag upplevt att man inte lyssnat på vad jag har att säga.

Jag är i en längre kärleksrelation där jag känner mig älskad och sedd för den jag är med alla fördelar och brister, men jag saknar vänner. Jag kan känna mig blyg i vissa sammanhang och jag upplever också att jag har en viss ångest inför att hålla föredrag inför en större grupp av människor.

Jag grubblar ofta över livet och framför allt då mitt arbete och vad jag vill göra. Jag har nu gått ned i tid för att få mer perspektiv på vad det är jag egentligen vill göra, men jag kommer inte att kunna ha det så mer än ett år. Jag inser också att detta är en verklighetsflykt och att jag

måste ta itu med mitt liv. Jag har ett antal år kvar i arbetslivet och vore tacksam för att få strategier för hur jag kan komma vidare.
Grubblaren

Svar:
Hej! Jag tror att det skulle vara till stor hjälp för dig att gå i psykoterapi; detta är mitt övergripande råd till dig utifrån vad du berättar i ditt brev. Jag ska strax återkomma till din fråga om hur du kan få nya vänner, som du börjar ditt brev med att ställa till mig. Men du håller kanske med mig om att du också i ditt brev berättar om en skepsis inför det liv du lever i dag, och en stor längtan efter en förändring?

Du skriver att du ”ofta grubblar över livet”, och att du ”måste ta itu med” ditt liv, men du verkar något vilsen om hur du ska gå tillväga. Möjligen är det ett uttryck för att du är något oklar över vilka dina livsmål ska vara. Det är detta jag tycker mig höra från dig, och i det läget är erfarenheten att psykoterapi kan vara till stor hjälp.

I dag är det vanligt att gå i terapi. Var fjärde svensk har någon gång gjort det, visar en Sifoundersökning. En vanlig orsak till att man börjar en psykoterapi är en alltmer framträdande känsla av att ”det är nog nu”. Man har tröttnat på problem som har funnits med en längre tid. Man vill få större förståelse för varför saker och ting inte förändras till det bättre, och hitta sätt att komma vidare. Eller som du beskriver det, ”få strategier” för att göra detta.

Och psykoterapi handlar mycket om just det. Visserligen är det så att den som måste välja strategierna för en förändring är du själv, och det är du som måste genomföra förändringen, men i en psykoterapi kan du ”få hjälp på traven i form av idéer, uppslag, analyser, verktyg, lösningar eller insikter”. Så beskriver psykologen Jenny Rickardsson vad en psykoterapi kan ge i sin bok ”Jag tror att jag måste prata med någon – en guide till terapi”.

Så mitt första råd till dig är med andra ord att du, i det läge av grubblande och övervägande som du är i, skaffar dig ett professionellt bollplank. För det är ju en stor fråga som du grubblar över: vad du ska göra av ditt liv.

Ett tips om du tar detta steg är att du är noggrann när du väljer terapeut och terapiform. En terapeut bör till att börja med vara en legitimerad psykolog eller en legitimerad psykoterapeut.

Om de olika terapiformerna kan du läsa i Jenny Rickardssons bok, för att kunna välja en variant av psykoterapi som du tror skulle kunna passa dig som person och de problem som du har. I boken finns också tips om var du kan leta efter terapeuter.

Valet av terapeut kan du också behöva göra efter att ha tänkt över om det är viktigt för dig om terapeuten är en kvinna eller en man, om terapeuten är ungefärligen i din ålder, eller någon som har mycket erfarenhet, kanske inom något speciellt område.

Du berättar i ditt brev om din blyghet, och din ångest inför att hålla föredrag, och att du ibland ”brusar upp inför kollegor”. Även detta är händelser som du kan resonera om i en psykoterapi, och få hjälp att förstå ännu mer, och bli bättre på att hantera. Om det behövs. För jag vill samtidigt säga att i den situation som du är i, med mycket grubblande och självobservation, så finns det en risk att man övertolkar saker som händer en och gör problem av det som man i andra lägen bara skulle låta passera.

Vi vet till exempel från den psykologiska forskningen att nervositet inför muntliga redovisningar är regel snarare än undantag. Och att det bara finns ett fåtal människor som känner sig trygga i alla sociala situationer, många av oss känner oss säkra i vissa situationer och nervösa och bortkomna i andra.

Så till din fråga om hur du ska få nya vänner eftersom de personer som du hittills släppt in i ditt liv inte blivit kvar. Vänskapen brukar beskrivas som att den har vissa karaktäriska drag; den bygger på sympati och empati för varandra, ärlighet och förtroende. Och på en ömsesidighet, ett givande och tagande, samt en upplevelse av jämställdhet.

Du undrar i ditt brev om det är fel på dig, eller om du valt fel vänner. Mitt förslag är att du med eftertänksamhet funderar på om de här förutsättningarna för vänskap har funnits, hos dig eller hos de andra. Finns det kanske sätt att förhålla sig till andra, och bete sig på, som du kan behöva förändra för att en vänskap ska bli till och kvarstå?

Sedan är det så att en del människor har lätt att få och leva i nära relationer, oavsett om det gället vänskap eller kärlek. Inom psykologin beskriver man ofta denna förmåga utifrån teorier om våra sätt att kunna knyta an till andra människor. Och en del har större svårigheter än andra, vilket enligt teorier kan röra sig om tidigt inlärda mönster.

Det kan exempelvis handla om hur mycket man vågar ha förtroende för andra, och visa sympati, och andra känslor. Du kan läsa mera om detta i boken ”Hemligheten – från ögonkast till varaktig relation” av journalisten Dan Josefsson och psykologen Egil Linge. Boken tar upp hur de mönster som vi fått inlärda är möjliga att ändra på.

Här är några handfasta råd till dig om hur du kanske kan gå till väga för att få nya vänner, efter det att du fått en tydligare bild av vad som varit hinder för dig så här långt:

Gör en nätverkskarta över de människor som finns omkring dig. Betrakta dem som kandidater till vänner. Välj någon som ditt förstahandsval, eller några.

Bli sedan aktiv. Fika ihop på arbetet. Ring upp. Mejla. Bjud hem. Föreslå biobesök. Visa ditt intresse. Våga det. Och risken du tar är ganska liten. Nästan alla uppskattar att någon visar intresse för dem, och det finns många därute som också saknar vänner.

Lyssna mer än du pratar. Visa empati. Var ärlig med vem du är. Gå inte i fällan att tro att perfektion, och att vara underhållande, är det som ger vänskap. Visa förtroende. Och hör troget av dig! Var samtidigt realistisk.

Var beredd på bakslag ibland. Låt inte det stoppa dig, utan gör bakslagen till en lärosituation. Att skaffa sig vänner i vuxen ålder handlar om ett målinriktat och uthålligt arbete.

Liria Ortiz "

DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017

"Barnkirurger tvingas operera på nätterna

Köerna till barnoperationer på Nya Karolinska försätter läkarna i ett alltmer hopplöst läge. Barnkirurgen Tina Granholm beskriver hur läkarna dagligen ägnar timmar åt att jaga operationstider och vårdplatser. Med 40 procent stängda vårdplatser tvingas kirurger operera barn på nätterna.

DN träffar överläkaren Tina Granholm, barnkirurg och områdesombud för läkarföreningen på Karolinska universitetssjukhuset när hon traskar mellan mottagningen på gamla Astrid Lindgren och Nya Karolinska där hon har bakjour. Det är 900 meter som i en snitslad bana genom det gamla sjukhuset till sjukhusparken och förbi sjukhusbygget, och som många anställda inom barnsjukvården går fram och tillbaka varje dag.

— Det blir många steg på stegmätaren, säger Tina Granholm.
Som barnkirurg på en av landets fyra barnkirurgiska kliniker beskriver hon läget som ”frustrerat”.

DN har berättat om 12-årige Otto Runsten som har en medfödd neurologisk skada och väntar på en nödvändig operation i båda fötterna för att kunna gå. Orsaken är vårdplatsbrist – i nuläget är endast 63 av 105 vårdplatser för barn öppna då det saknas sjuksköterskor. Enligt sjukhusledningen står 800 barn i operationskö, och har väntat längre än 90 dagar som är gränsen för vårdgarantin. Men Tina Granholm tycker att det är ett trubbigt sätt att mäta.

— För många av våra patienter är det för länge att vänta i fem dagar. För andra är det för länge att vänta i tre veckor, säger Tina Granholm.

Det betyder att dessa barnkirurgiska patienter, ofta mycket små barn, aldrig hamnar i en kö. Tina Granholm beskriver hur läkarna lägger pussel för att operationerna ska kunna bli av. Alla operationstillfällen påverkar varandra.

— Eftersom våra patienter måste opereras tidigare, så betyder det att vi tar operationstider från andra, och andra patienter puttas längre bak i kön, säger Tina Granholm.

När det fattas personal och vårdplatser måste operationer ibland strykas, vilket hänt 149 gånger sedan september i fjol. Läkarna kan inte operera.

Vad gör ni när ni inte opererar?
— Vi tar hand om patienter och ägnar enormt mycket tid åt att leta vårdplatser. Vi slåss varje dag för att hitta en tid i operationsprogrammet. Det är ett stort arbetsmiljöproblem. Det är så frustrerande - det är som Kafka varje dag. Och det missgynnar våra patienter.

Tina Granholm säger att kirurgerna lär sig att trolla, där en lösning är att operera på nätterna.
— Ändå händer det att operationer ställs in, och det är bedrövligt. Vi gör alltid medicinska prioriteringar, men förr eller senare går det inte bra.

Som en lösning för att beta av kön har Karolinska upphandlat urologiska ingrepp av externa aktörer. Vissa operationer utförs i Akademiska i Uppsala, och plastikoperationer utförs i Linköping. Tina Granholm är kluven.

— Jag är även studierektor och ansvarig för ST-läkarnas utbildning, och vi måste ha kvar även de enkla ingreppen. För att kunna utbilda framtida kirurger på universitetssjukhuset måste ST-läkarna kunna operera på patienter - under överinsyn förstås, säger Tina Granholm.

Enligt statistik från Sveriges kommuner och landsting ligger Stockholms län i botten i landet för antalet vårdplatser i relation till befolkningen, 1,55 vårdplatser per 1 000 invånare, jämfört med 1,75 i hela landet. Under det senaste året har personalgrupper inom vården slagit larm om att vårdplatsbristen hotar patientsäkerheten. Bland Stockholmssjukhusen är vårdplatsbristen som mest akut på Karolinska universitetssjukhuset, som för närvarande har 225 av 1114 eller 20 procent av platserna stängda.

Enligt Melvin Samsom, sjukhusdirektör på Karolinska universitetssjukhuset, arbetar sjukhuset intensivt med att lösa platssituationen inom barnsjukvården, bland annat genom rekrytering och tillfälligt inhyrd personal.
— Nu vänder kurvan sakta. Men inte i den utsträckning som vi skulle vilja. Därför gör vi uppföljningar varje vecka, sade Melvin Samsom till DN på onsdagen.

Från oppositionspartierna riktas kritik, och oppositionslandstingsrådet Håkan Jörnehed (V) efterlyser konsekvenser för Karolinska universitetssjukhuset som är ensamutförare av barnkirurgi i Stockholms län.
— Någon måste inse – Karolinska universitetssjukhuset klarar inte detta och då måste man göra om i sjukhusledningen. Alliansen måste ta ansvar när det inte fungerar. Vad krävs för att man ska öppna fler vårdplatser? säger Håkan Jörnehed.

Finanslandstingsrådet Irene Svenonius (M) säger att sjukhuset har vidtagit åtgärder som måste få verka.

— Vi har stor respekt för att Karolinska driftssätter ett nytt sjukhus och inför nya arbetssätt. Men det ursäktar inte. Landstingsdirektören har en mycket tät dialog med Melvin Samsom, biträdande sjukhusdirektör Annika Tibell och Karolinskas styrelseordförande Anders Ekblom. Sjukhuset finns ju till för patienterna. Då måste vi både ha öppna vårdplatser och kapa vårdköerna, säger Irene Svenonius.

Tina Granholm understryker att de barn som läggs in är mycket sjukare i dag än för 20 år sedan, och därför måste läggas in. För att rekrytera personal efterlyser hon nya grepp:
— Jag tror att man måste arbeta mer med arbetstidsmodeller för att kunna locka sjuksköterskor, och här borde landstinget vara mer flexibla med lokala lösningar. Ett sätt att arbeta fungerar inte överallt.

anna.gustafsson@dn.se "

"Fakta. Operationskö och vårdplatser

800 barn står i kö för operation på Nya Karolinska. Före flytten i november var det 350 barn.

Av Karolinska universitetssjukhusets 1114 vårdplatser är 225 stängda på grund av personalbrist, 20 procent. På Nya Karolinska är 42 av 105 vårdplatser för barn stängda, 40 procent. På Karolinska Huddinge är 9 av 31 vårdplatser för barn stängda, 30 procent. "

DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017

" Johan Anderblad ny läsambassadör

På torsdagseftermiddagen offentliggjordes vem som blir Sveriges nya läsambassadör. Kulturrådet har utsett den från Bolibompa kända programledaren och tv-producenten Johan Anderblad för två år framåt.

Något överraskande blev det ingen från vare sig bokbranschen eller från det pedagogiska området.

– Jag frågade faktiskt om Kulturrådet visste vad jag gör! Jag kommer ju inte att kunna hålla föredrag om forskningsresultat, jag är ingen - expert, säger Johan Anderblad.

I stället vill han använda sig av teve, radio, Youtube, vloggar och Instagram för att hitta nya sätt att prata om böcker.
– Jag vill inte bygga upp nya kanaler, utan hitta de populäraste, besöka dem och prata böcker öppet och förutsättningslöst. Den här gången är uppdraget lite förändrat, och läsambassadören ska även rikta sig till vuxna, kanske framför allt unga vuxna. Tidigare har det bara handlat om att arbeta läsfrämjande för barn och ungdomar.

Johan Anderblad debuterade förra året som barnboksförfattare, med faktabilderboken ”Bojan och brandbilen” (illustrerad av Filippa Widlund).
– Det är en ny värld för mig att skriva, men väldigt rolig. Den vill jag utveckla.

Johan Anderblad blev nominerad till läsambassadör av en teatergrupp och trodde knappast att han skulle komma ifråga. Men i dag är han optimistisk.

– Jag var en sån kille som skolkade mig genom skolan, startade rockband och upptäckte böcker sent. Men då! Då upptäckte jag att böckerna gjorde att jag kunde läsa mycket av utbildningarna som inte betygen räckte för, och hittade nya världar i skönlitteraturen. De - möjligheterna vill jag förmedla till andra.

Johan Anderblad är den fjärde läsambassadören i ordningen, efter författaren Johan Unenge (2011–2013), författaren Johanna Lindbäck (2013–2015) och läraren och läroboksförfattaren Anne-Marie Körling (2015–2017).

lotta.olsson@dn.se "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Bytte politiken mot kyrkan – blir nu präst

Den här helgen ska två tidigare profiler från Moderata ungdomsförbundet på 90-talet ta livsavgörande steg. I morgon blir Ulf Kristersson ny partiledare för Moderaterna. I dag prästvigs den tidigare Muf-ledaren och kommunikationskonsulten Thomas Idergard i katolska kyrkan.

För två och ett halvt år sedan berättade Thomas Idergard i ett stort reportage i DN om kallelsen som fick honom att lämna tillvaron som kommunikationskonsult och söka sig till katolska kyrkan och jesuitorden. Då bodde och studerade han teologi i London. Nu har han återvänt hem till Sverige. I dag, lördag, prästvigs han i S:ta Eugenia kyrka i Kungsträdgården i Stockholm.

– Jag har ju varit inriktad på den här dagen och jag vet att den ska komma. Men det är ändå lite overkligt och läskigt att det ska ske. Jag antar att det är ungefär som man tänker när man gifter sig. Jag tror att jag känner mig som en brud och brudgum inför bröllopsdagen, säger han.

Efter prästvigningen kommer han att bo och verka som kaplan i församlingen i Stockholm. Han får ansvaret för konfirmandutbildningar och kontakten med utländska studenter, och han ska fira mässa, höra bikt, ha själavårdande samtal, begrava, viga, döpa och vara med församlingens medlemmar i ljusa och svåra skeden. Därutöver är tanken att han ska ha uppdrag för högskolan Newmaninstitutet och den katolska tidskriften Signum i Uppsala.

– Jag känner en stor tacksamhet över att få göra detta. Det är ett stort ansvar men också ett stort privilegium, säger han.

Katolska kyrkan har under de senaste åren vuxit sig starkare i Sverige. Invandringen är en viktig orsak, en annan är att medlemmar från andra samfund konverterar.

– Den i rang högste företrädaren för kristendomen i Sverige är kardinal Anders Arborelius. Det är ju någonting oerhört nytt i detta land som har varit protestantiskt i 500 år och sedan väldigt sekularistiskt under senare tid, säger Thomas Idergard.

Vad vill du säga till dem som uppfattar katolska kyrkan som bakåtsträvare?
– Det beror på vad man menar är progressivt eller inte. Bakom den föreställningen ligger en nutida svensk idé om en fullkomlig individualism. Att det jag gör på basis av känslor och vilja alltid är rätt och att livet hänger på mig. Jag ser att katolska kyrkan har en väldigt stor uppgift i att fylla det tomrum som den här individualismen skapar. När människor kommer och öppnar sina hjärtan och beskriver de ekorrhjul av självrättfärdigande som de lever i, då har vi sett vägs ände på den individualismen.

En mycket nära vän från när du var politiskt aktiv – Ulf Kristersson – kommer ju att väljas till ny moderatledare på söndag. Vad tänker du om det?
– Ja, vi får lite nya uppgifter, den ene på den ena dagen, och den andre på den andra dagen. Jag och Ulfs fru, som jag också känner mycket väl, hade ett sms-utbyte om detta och konstaterade att det är lite skojigt. Jag hoppas att Ulf ska trivas i sin roll. Jag hoppas att alla människor som är beredda att ta politiskt ansvar är villiga att söka det som är sant och stå för det, även om det inte alltid är kortsiktigt populärt. Det gäller Ulf som är nära vän och det gäller alla andra i politiken, både de jag känner och inte.

Karin Eriksson "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Se hatets symboler

I november 1995 stod en sextonåring med sina kompisar utanför Åhléns i Visby. På armen hade han bland annat ett tygmärke föreställande en örn och odalrunan, symboler som användes av nazisterna i Tredje riket. När polisen grep honom visade det sig även att han hade ett basebollträ i väskan, fullklottrat med rasistiska slagord.

Statsminister Stefan Löfven meddelade i veckan att det kan bli aktuellt att se över lagstiftningen för att förhindra framtida nazistiska demonstrationer (DN 29/9). Löfven hävdar, efter samråd med rikspolischef Dan Eliasson och justitieminister Morgan Johansson (S), att det inte handlar om att ändra på grundlagen eller demonstrationsrätten, utan om hur nazistiska symboler används.

Men som flera experter redan har påpekat: Lagstiftningen har redan de möjligheter som regeringen vill skapa genom en skärpning. Sextonåringen i Visby fälldes 1996 för hets mot folkgrupp i alla instanser.

I domen klargjorde tingsrätten att lagen om hets mot folkgrupp inte begränsas till skrift och tal utan även omfattar till exempel ”åtbörder eller framställning i bild”. Domstolen gjorde bedömningen att symboler och märken som förmedlar vissa budskap ska kunna räknas dit. De högre instanserna kom senare till samma slutsats.

Sextonåringen bar vid tillfället 1995 flera olika märken, alla förknippade med Nazityskland under 1930- och 1940-talen. Den välkända symbolen med örnen hade mest uppenbar nazismkoppling. Tingsrätten gjorde dock en helhetsbedömning och ansåg att de andra märkena ”emellertid varit ägnade åt att förstärka det budskap som det första angivna märket har förmedlat”.

Det kanske allra viktigaste från domen 1996 är just resonemanget om sammanhang. Domstolen tog till exempel hänsyn till pojkens bomberjacka och kängor. Det står att han var ”klädd på ett sätt som i hög grad påminner om klädseln hos medlemmarna av de nationalsocialistiska så kallade stormavdelningarna (SS) och skyddsgrupperna (SA)”. Att han klädde sig som en nazist hade alltså betydelse för hur märket på armen skulle tolkas.

Framför allt visar domen att det är en fråga om uppsåt och avsikt. Sextonåringen försvarade sina symboler med att det var en modegrej och att han inte visste att symbolerna var främlingsfientliga. Baseballträet, sa han, var det en kompis som skrivit ned rasistiska slagord på.

Men tingsrätten ansåg att pojken inte kunde ha varit så dum. Det samlade intrycket – klädsel, baseballträ tillsammans med märkena – talade för att han visste vad han förmedlade för budskap och därmed gjorde det avsiktligt.

Inför nazistdemonstrationen i Göteborg har en stor del av samtalet kommit att handla om symbolen som Nordiska motståndsrörelsens profilerar sig med: tyr-runan, den stående pilen. Svenska Dagbladets och Aftonbladets granskning (29/9) visar att det är en symbol som utmärkte de högt uppsatta nazister som hade gått i Hitlers ”Förintelseskola”. I Nazityskland, under 30- och 40-talen, användes det som ett hederstecken som bars tillsammans med hakkorset på vänster arm. Cirka 80 år senare pryder det nu hundratals flaggor i Göteborg.

Under de senaste dagarna har flera röster hörts som förespråkat att tyr-runan ska förbjudas helt och hållet i Sverige. Men egentligen är det, precis som domen från 1996 visar, inte enbart en fråga om symbolen som sådan utan om vilket sammanhang den förekommer i.

Att till exempel bära en nazistisk symbol som en del av en osmaklig maskeraddräkt behöver inte tolkas som hets mot folkgrupp. Däremot torde bedömningen vara annorlunda när symbolen syns tillsammans med hundratals nazister som skriker ”Vit revolution – utan pardon!”

På polisens flygblad som delades ut inför demonstrationen i Göteborg uppmanas nazisterna, för att inte riskera att rapporteras för hets mot folkgrupp, att inte klä sig enhetligt, inte marschera taktfast eller använda sig av sköldar, emblem eller ”andra attribut som kan uppfattas som ersättningssymboler för till exempel hakkors eller andra nationalsocialistiska symboler.”

Det mesta talar för att de kommer göra allt ovan. Och i stället för att politikerna ska plocka billiga poäng genom att kräva strängare lagar, borde polisen se till att lagstiftningen som redan finns också nyttjas. Avvägningen är inte enkel, men om en sextonåring kan dömas i alla instanser för hets mot folkgrupp efter att ensam ha synts med nazistmärken utanför Åhléns, borde det vara möjligt att även gripa och döma nazister som marscherar uniformerade under hatets välkända symboler.

DN 30/9 2017"

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Allt det som inte är nazism

Göteborg. På Svenska mässans våning två kan man delta i en tävling: skriv en novell på tre minuter. Det ges exempel på hur sådana noveller tidigare skrivits, som Ernest Hemingways berömda: ”Till salu. Bebisskor. Aldrig använda”. Strax intill kan besökare med litterära drömmar få ”speedcoachning” för sitt skrivande.

Våning två är alltid så fin, det är mindre kommers där och mer inre liv. Bibelsällskapet säljer Dödahavsrullarna i svensk översättning och på Svenska kyrkans scen talar Eka Kurniawan, ”Indonesiens nya litterära röst”, på temat bildning bortom den västerländska traditionen.

I år hörs finlandssvenska precis överallt i korridorer, hissar och rulltrappor, Finland som i år firar hundraårsjubileum är ju ett av mässans teman. Man får aldrig, i tider av oro och trams, glömma att Finland finns.

Jag undrar hur många koppar kaffe som dricks på mässans område en sådan här dag.

Värmland har en monter, liksom Irland. Inte alldeles långt därifrån ska senare den gamle landslagsmålvakten Ronnie Hellström signera sin nya bok.

Alla går vilse minst en gång och möter mellan Offside press och Smockadoll förlag de förvirrade blickarna från andra som gått lika vilse. ”Jag skulle gärna vara Åsa Moberg”, säger en kvinna i 30-årsåldern, ”så snygg och så smart över så lång tid”.

I en hiss möter man alltid en kändis, kanske Jens Lapidus eller Birgitta Ohlsson, och då är det svårt att veta vart man ska titta en stund. Karin Brunk Holmqvist är kanske inte riktigt på den nivån – ännu – men jag är säker på att hennes bok om pärlande äppelmust från Kivik är alldeles utmärkt.

Så får vi inte glömma alla de fantastiska antikvariaten som luktar bokdamm och säljer Evert Taubes ”Eldflugorna dansar” för 25 kronor, köper man två böcker till blir det bara 60 för alla tre. Och de litterära sällskapen förstås, Sveriges bokryggrad: Vilhelm Moberg har ett, liksom Fröding, Wägner och Thomas Thorild.

När terrordåd inträffar talar vi om vikten av att återgå till det normala livet. Samma sak gäller vid andra försök till samhällsomstörtande verksamhet. Få saker är så normala som fyra gamla vänner som trivs ihop, oberörda av trängseln vandrar runt på en bokmässa, klämmer på nya Agneta Pleijel och sedan tar ett litet glas vin och pratar om dagens seminarier. Lev normalt. Leve normaliteten!

erik.helmerson@dn.se "

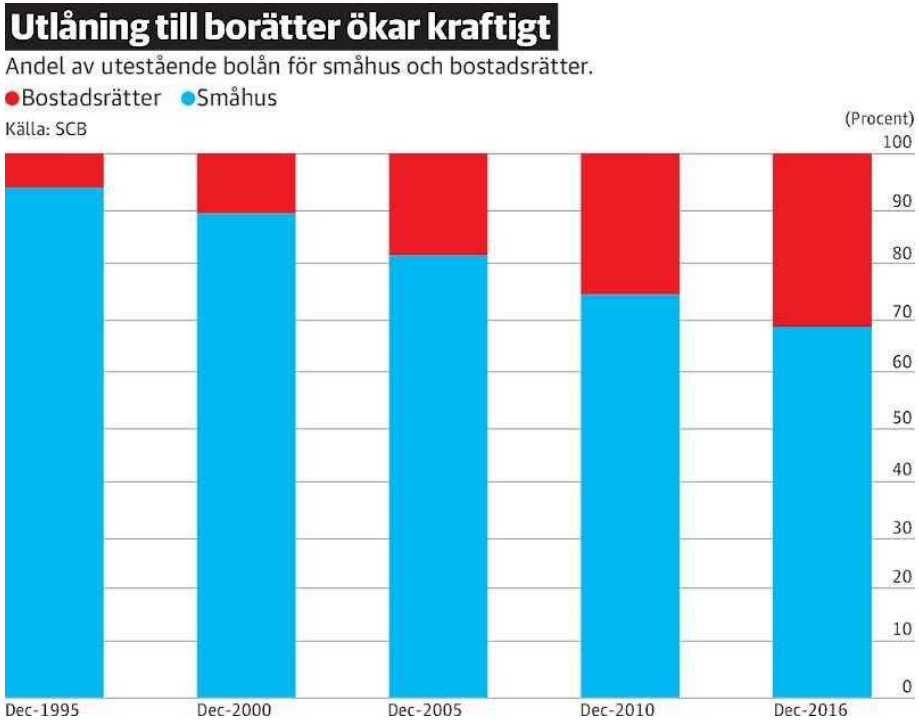

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

”Ge borättsköpare bättre skydd mot bedrägerier”

Konsumentskyddet på bostadsrättsmarknaden behöver stärkas. Det bör bland annat bli obligatoriskt att i bostadsannonser ange bostadsrättens totalpris, det vill säga summan av det pris som tas ut för bostadsrätten och den andel av föreningens skuld som följer av köpet, skriver Hans Lindberg, Bankföreningen.

Priserna på bostäder har ökat snabbt de senaste åren, och med det hushållens skuldsättning. Prisutvecklingen har i huvudsak styrts av fundamentala faktorer såsom lågt utbud av bostäder, det historiskt låga ränteläget och skatteregler som har gynnat bostadsinvesteringar.

Riskerna med den utveckling vi ser nu är framför allt makroekonomiska till sin karaktär. Vill det sig illa kan nästa lågkonjunktur bli längre och djupare till följd av hushållens ökade skuldsättning. Som en följd av utvecklingen har bankerna i flera år uppmuntrat till amortering, och på senare år blivit mer restriktiva med bolån till kunder med en hög skuld i förhållande till inkomst.

Marknaden för bostadsrätter har under lång tid växt betydligt snabbare än småhusmarknaden. År 1995, för drygt 20 år sedan, stod bostadsrätter för cirka 5 procent av hushållens bolån. I dag är andelen uppe i drygt 30 procent. Under 2000-talet har utlåningen till bostadsrätter tiofaldigats och uppgår nu till nära 1 000 miljarder kronor. Av nyproduktionen i Stockholms län står bostadsrätterna för mer än 50 procent av det totala antalet bostäder. Andelen av befolkningen som äger en bostadsrätt ökar således stadigt.

Även om bostadsrättsmarknaden rört sig snabbt har skyddet för den enskilde konsumenten inte följt med i samma tempo. Dagens lagstiftning är i flera delar svag och i vissa fall står konsumenten oskyddad mot bedrägerier eller misstag, något som kan leda till felaktiga köp eller för konsumenten oförutsedda kostnader. Köpet av en bostad ska vara förenat med glädje och positiv förväntan – inte dolda kostnader och besvikelse. För många ovana köpare som kanske köper sin första egna bostad, såsom för unga och många nyanlända, är dessutom ett köp redan i dag förenat med många svåra frågor och det

är alltför enkelt för en illvillig säljare att luras eller dölja viktig information.

Mot den bakgrunden är det välkommet att regeringen utrett nyligen frågan om stärkt konsumentskydd på bostadsrättsmarknaden. Vi håller med utredningen om att det finns starka skäl att stärka konsumentens ställning, speciellt eftersom köp av bostadsrätt för många hushåll är den största ekonomiska transaktionen i livet. När regeringen nu går vidare i frågan är ett antal åtgärder av särskild betydelse.

1 Inför ett centralt register för bostadsrätter. I Sverige finns det ett väl utvecklat register för alla privatägda småhus. Ett sådant saknas dock för bostadsrätter. Vanliga bostadsrättsinnehavare kan lida skada av att systemet för att pantsätta bostadsrätter är mindre robust och säkert jämfört med vad som gäller vid pantsättning av småhus. Felaktig notering av pantsättning, vilket inte är ovanligt, kan leda till att en godtrogen förvärvare förlorar sin bostadsrätt vid en exekutiv auktion på grund av att en tidigare innehavare, tillika pantsättare, inte betalat sina lån.

Införandet av ett centralt pantbrevsregister för bostadsrätter skulle markant öka tryggheten och säkerheten för köparen. Ett centralt statligt bostadsrättsregister bör därför skyndsamt utredas så att ett sådant kan införas snarast möjligt. Ett centralt register skulle underlätta arbetet med att kontrollera ägarförhållanden, pantsättningar och eventuella förfogandeinskränkningar. Dessutom skulle risken för olika typer av bedrägerier minska betydligt.

2 Ställ krav på full kostnadstäckning över tid. Ett problem vid nyproduktion av bostadsrätter är att den månadsavgift som anges i ekonomiska kalkyler och ekonomiska planer för bostadsrättsföreningen inte alltid räcker för att täcka föreningens kostnader. För låga avskrivningar och underskott i kalkyler och ekonomiska planer försvårar för konsumenten att bilda sig en uppfattning över vad som är en rimlig framtida månadsavgift.

När bostadsbyggandet nu är rekordhögt och historiskt många nyproducerade bostäder säljs bör ekonomiska kalkyler och ekonomiska planer vara balanserade med full kostnadstäckning över tid. I avvägningen mellan byggherrens intresse av att redovisa låga initiala månadsavgifter och konsumenternas intresse av att få korrekt information om den långsiktiga kostnadsbilden bör konsumentintresset självklart väga tyngre. Ett krav på full kostnadstäckning över tid skulle också vara av stort värde för bankerna vars uppgift bland annat är att uppskatta bolånetagarens framtida boendekostnad. Det bör heller inte vara tillåtet att systematiskt driva en skuldsatt bostadsrättsförening med underskott. Om inte bostadsrättsföreningar över tid täcker samtliga sina kostnader försämras pantvärdet och säkerheten för befintliga lån.

3 Ange bostadsrättens totalpris. En viktig aspekt vid köp av en bostadsrättslägenhet är att de flesta bostadsrättsföreningar har skulder. Vid en förändring från dagens låga ränteläge får således inte bara bostadsrättsinnehavaren utan även föreningen högre räntekostnader, vilket riskerar att leda till höjda avgifter. Generellt sett är kunskapen om föreningens skuldsättning låg och många bostadsrättsköpare inser inte att de vid köp av en bostadsrättslägenhet i praktiken även tar över lägenhetens andel av föreningens lån. För framför allt nyproducerade lägenheter kan en lägenhets andel av föreningens skuld vara mycket hög och i många fall uppgå till mer än 10 000 kronor per kvadratmeter.

Ett effektivt sätt att stärka konsumentens ställning är att, precis som i Norge, göra det obligatoriskt att i bostadsannonser tydligt ange en bostadsrättslägenhets totalpris, det vill säga summan av det pris som tas ut för bostadsrätten och den andel av föreningens skuld som följer av köpet. För en lägenhet som säljs för två miljoner kronor och där andelen av föreningens skulder är 500 000 kronor skulle således totalpriset 2,5 miljoner kronor anges tydligt i annonsen.

Bostadsmarknaden och hushållens skuldsättning debatteras allt mer. Mitt i debatten glöms ofta konsumentens perspektiv bort. Fokus riktas mot byggherrar och ekonomer, snarare än ungdomar som flyttar hemifrån eller nyanlända som slitit hårt för att kunna köpa sin första egna bostad i Sverige. När bostadsrätter nu blir en allt vanligare form av boende och nyproduktionen ökar måste konsumentskyddet uppdateras snarast. Annars riskerar konsumenterna bli de stora förlorarna.

Hans Lindberg, vd Svenska Bankföreningen "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Hon tog alltid sina läsare på stort allvar

Den folkkära journalisten, författaren och folkvettsexperten Magdalena Ribbing är död. Hon avled på sjukhus under fredagen efter en fallolycka.

Rubriken till Malena Rydells porträtt av Magdalena Ribbing som publicerades i DN Kultur 2015 löd: ”Vad skulle Ribbing ha sagt?”

En formulering som sammanfattar hur hon kommit att bli ett begrepp i det svenska samtalet.

Det var som folkvettsexpert Magdalena Ribbing blev älskad och känd i de breda folklagren.
– Med stor sorg har vi på DN mottagit beskedet om Magdalena Ribbings bortgång. Hon var en kär vän och kollega. Hon var med oss alldeles nyss. Det är chockartat att hon inte längre lever, säger Dagens Nyheters chefredaktör Peter Wolodarski.

Magdalena Ribbing inledde sin karriär på Dagens Nyheter 1970 och gjorde sig snabbt ett namn som politisk reporter. Ett svårmanövrerat jobb i en manlig värld, har hon många gånger berättat.
1993 övergick hon till att bli chef för Namn och Nytt-redaktionen. Magdalena Ribbing var även en prisad matskribent som låg bakom Matpatrullen i DN På stan – en föregångare till dagens Krogkommissionen.

1985 gav hon ut ”Etikettboken: allt man behöver veta för att kunna strunta i” tillsammans med designern Sighsten Herrgård, och fyra år

senare ”Festboken” författad med nattklubbsdrottningen Alexandra Charles.

Magdalena Ribbing övergick alltmer till att skriva om stil, hyfs och etikettsfrågor även i Dagens Nyheter – något som inledningsvis inte hade särskilt hög status på tidningen. Efter hand kom hon dock att bli en rikskänd profil – uppskattad för sin integritet och sin stora kunskap om stilfrågor, vilken ofta framfördes med värme och skarp humor.

– Jag vet inte hur många gånger jag har hört personer i sociala sammanhang spontant och med värme säga – ”undra vad Magdalena Ribbing tycker om detta, får man göra så här?”, säger Peter Wolodarski.

– Magdalena blev folkkär på äldre dar och en stor DN-profil. Hon var väldigt klok och vänlig – och dessutom en anständig röst, som alltid tog sina läsare på allvar. Hon åtnjöt den bredaste respekt.
Han berättar om en vänfast och varm person, som ofta sågs gående med sin make, den tidigare politiske kommentatorn på Ekot, Thomas Hempel.

Under sina år på radion fick han allt svårare att höra och Magdalena Ribbing kunde mot slutet av hans journalistkarriär ses sitta i Almedalen och under politikertalen skriva ned mening för mening och hålla upp dem för sin make så att han skulle kunna göra bästa möjliga journalistiska bevakning.

– I somras hade jag och min fru förmånen att få äta middag hemma hos Magdalena. Hon var en otroligt generös och omtänksam person – att ta med oss vår bebis till middagen var bara trevligt, sade hon.

Magdalena brydde sig. Hon hade många vänner, säger Peter Wolodarski.

Efter pensionen år 2000 fortsatte Magdalena Ribbing med sin etikettsspalt i DN – ett av de mest lästa inslagen i papperstidningen och på DN.se.

Hon gav ut ett flertal böcker, sommarpratade i radio två gånger och satt ofta i SVT eller TV4 som expert under Nobelfesten eller kungliga bröllop.

– Jag försökte så ofta jag kunde berätta för Magdalena hur mycket hon betydde för Dagens Nyheter. Hon hade mycket kvar att ge och ville göra mer. Vi planerade ständigt för nya saker, säger Peter Wolodarski.
Magdalena Ribbing avled efter en fallolycka under förberedelserna för en lunch hon planerade för några vänner. Hon fördes med ambulans till sjukhus men hennes liv gick inte att rädda.

Magdalena Ribbing blev 77 år. Hon efterlämnar maken Thomas Hempel samt systrar. Familjen har till DN framfört att den inte vill göra några offentliga kommentarer.

caspar.opitz@dn.se "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

" Hedvall: Hennes omkväde handlade om att visa hänsyn

Vad skulle Magdalena säga om detta?" "Det här skulle jag vilja höra Magdalena om!"

Repliker från sällskapslivet, uttalade med lika delar förtrytelse och förtröstan. Magdalena Ribbing hade blivit en institution, något av en JO att vända sig till för den upprörda. En allt vetande för den oroliga. Magdalena Ribbing gjorde en märklig karriär. Från skarp DN-reporter och hemlig ätare i Matpatrullen över etikettsexpert till klok rådgivare i livets alla skiften. Hon överraskade sannerligen. Inte minst oss, hennes gamla kollegor i tidningsskrået.

Vi möttes på "Palmes tid", det vill säga på 1970-talet. Då var det status att vara politisk reporter på DN, något mindre status – i DN-folkets ögon – att som jag vara politisk skribent i Expressen. Och visst imponerade de, DN-reportrarna. De hade hållit på länge, de kände de viktiga politikerna, eller riktigare – politikerna kände dem. Och mest imponerande var Magdalena Ribbing, hon hade stil och säkerhet. Den sorts säkerhet som familjebakgrunden tillbaka till medeltidens Ribbingar ger.

Jag blev i alla fall inte tillplattad, vi talade ungefär samma språk, det som flickor lärde sig i bättre Stockholmsläroverk på 50- och 60-talen. En diktion som får omgivningen att lyssna.

Sedan hade Magdalena blick för hur människor klädde sig, vilka etikettsregler de bröt mot, vilka stiliga smycken de kungliga bar, med flera sådana ämnen som ingen reporter med självaktning ägnade uppmärksamhet åt på den tiden. Jag hade samma intresse.

Det var därför inte så överraskande att Magdalena Ribbing efter sin avgång från DN började skriva och tala om etikett. Mer överraskande var hennes framgång. Folk köpte och läste om hur livets högtider skulle arrangeras. Satsa-på-dig-själv-trenden hade fortsatt i en strävan att visa sig och sitt och att göra detta efter gamla regler.

Magdalena kunde inte bara redogöra för reglerna, hon kunde förklara hur de uppstått och varför det kunde vara praktiskt att följa dem. Hon blev en kulturhistorisk guide. Nobelfester, kungliga bröllop, vanliga midsommarfester – ingen stor tevesändning utan Magdalena Ribbing.

Allt detta hade varit aktningsvärt men det som gjorde Magdalena unik och till ett begrepp var att hon lämnade sina kunskapsområden – etikett, vackra smycken – och gav sig i kast med människors bekymmer i det moderna livet.

I sin frågespalt i DN mötte Magdalena oroliga människor, arga människor, ledsna och besvikna. Deras frågor tycktes många gånger triviala, självklara, överdrivet ängsliga. Ofta vittnade de om människor som var rädda att göra fel, som inte vågade lita på sig själva. Och så förstås den nya moderna typen som sätter sig själv i centrum och begär mycket av andra.

Själv läste jag frågorna för att begripa något av samtiden – och för att roa mig.

Men Magdalena tog dem på allvar, förklarade tålmodigt gång på gång att det inte är farligt att göra fel, att det över huvud taget sällan finns

ett bestämt rätt och fel. Hennes omkväde handlade om att tänka på andra, att visa hänsyn, att inte finna sig i översitteri.

Kloka, eftertänksamma ord i vardagslivet. Det var med dem Magdalena blev en institution.

Många är vi som kommer att sakna den.

Sedan var det det där med 62:an, den ”rödrosiga” som den hette på Namn och Nytt-sidan. Buss 62 gick från Gärdet till Marieberg, från hemmet till tidningen. Magdalena var under så där 30–40 år en daglig resenär. Jag var det också under några år och steg på senare än hon. Så både välkomnande och uppfordrande det var att höra hennes: ”Hej”. Magdalena var alltid stilig och på väg, trodde jag i alla fall, till något stiligt evenemang, typ Nobel.

Så försvann 62:an, jag flyttade.
Och nu syns inte längre den karakteristiska profilen under det krusiga håret i något bussfönster.

Barbro Hedvall, medarbetare på Dagens Nyheter "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

”Magdalena Ribbing har stor del i att jag kände mig välkommen i Sverige”

"– Mitt liv i Sverige hade varit annorlunda utan Magdalena Ribbing. Hon har en stor del i att jag kände mig välkommen här, säger Anna Maria Corazza Bildt som var nära vän med Magdalena Ribbing i många år.

Anna Maria Corazza Bildt, moderat EU-parlamentariker, och Magdalena Ribbing har skrivit boken ”Kärleksfullt från Parma. Människorna, maten, traditionerna” tillsammans. Genom åren har de hållit många föredrag om matkultur och etikett. Och de har haft en nära vänskap.

– Magdalena Ribbing har betytt så mycket för mig. Hon har alltid brytt sig om mig och lärt mig så mycket om Sverige. Hon förstod att det var svårt att flytta till ett nytt land. Tack vare henne blev avståndet mellan Sverige och Italien mindre. Hon blev förälskad i Italien och har besökt min hemtrakt i Italien och träffat min pappa, säger Anna Maria Corazza Bildt.

– Att Magdalena Ribbing är bort är en stor förlust för hela Sverige. Jag vet att människor som inte kände Magdalena såg upp till henne. Hon var en fin person med mycket medmänsklighet, säger Anna Maria Corazza Bildt.

Från början träffades Magdalena Ribbing och Anna Maria Corazza Bildt genom gemensamma vänner.

– Det vi hade var inte en social vänskap, det var en nära vänskap. Intresset för maten var gemensamt och vi har haft så mycket roligt tillsammans. Jag saknar henne djupt och känner mig väldigt ledsen, säger Anna Maria Corazza Bildt.

Dramatenskådespelaren Andreas T Ohlsson beskriver Magdalena Ribbing som en gränslöst generös person och ett föredöme. Han är omtumlad efter beskedet om hennes död.

– Hon var en välkommande person som var mån om alla människor som kom i hennes väg. Hon var ett föredöme. Jag kommer att minnas Magdalena Ribbings värme, uppmuntran och omtanke, säger Andreas T Ohlsson.

Det senaste året har Magdalena Ribbing medverkat i Andreas T Ohlssons kabaré ”Improvisation på slottet” på Dramaten.

– Publiken fick ställa frågor till Magdalena Ribbing om vett och etikett. Vi gjorde den sista föreställningen den 13 september. Efter föreställningarna åt vi middag på Teatergrillen och var ofta de sista som satt kvar, säger Andreas T Ohlsson.

mia.holmgren@dn.se "

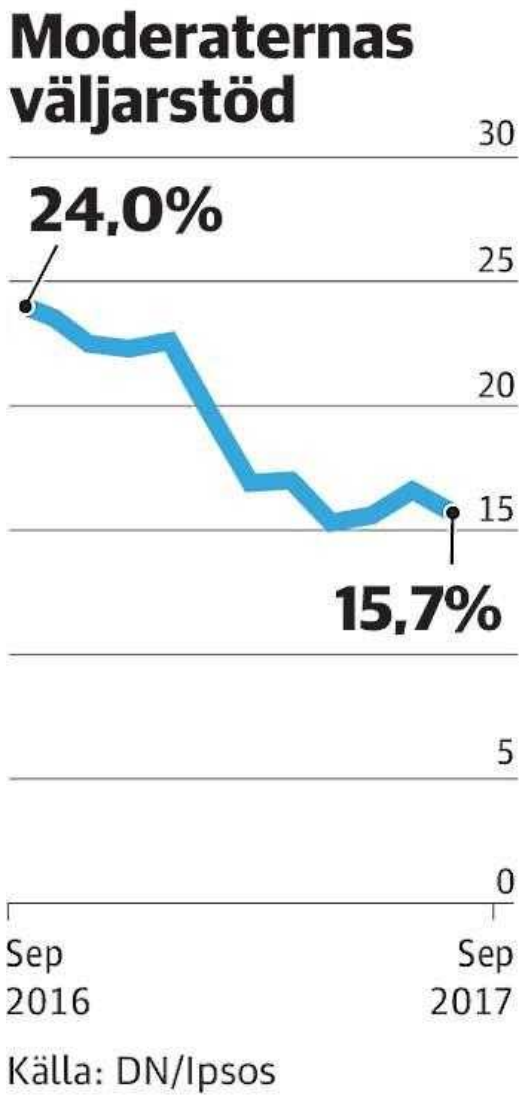

Så ser partistödet ut efter ett partiledarskifte

Grafik: DN Källa: DN/Ipsos

Snittet (avrundat till heltal) de 12 månader som föregått skiftena jämfört med snittet för de 12 närmast följande månaderna.

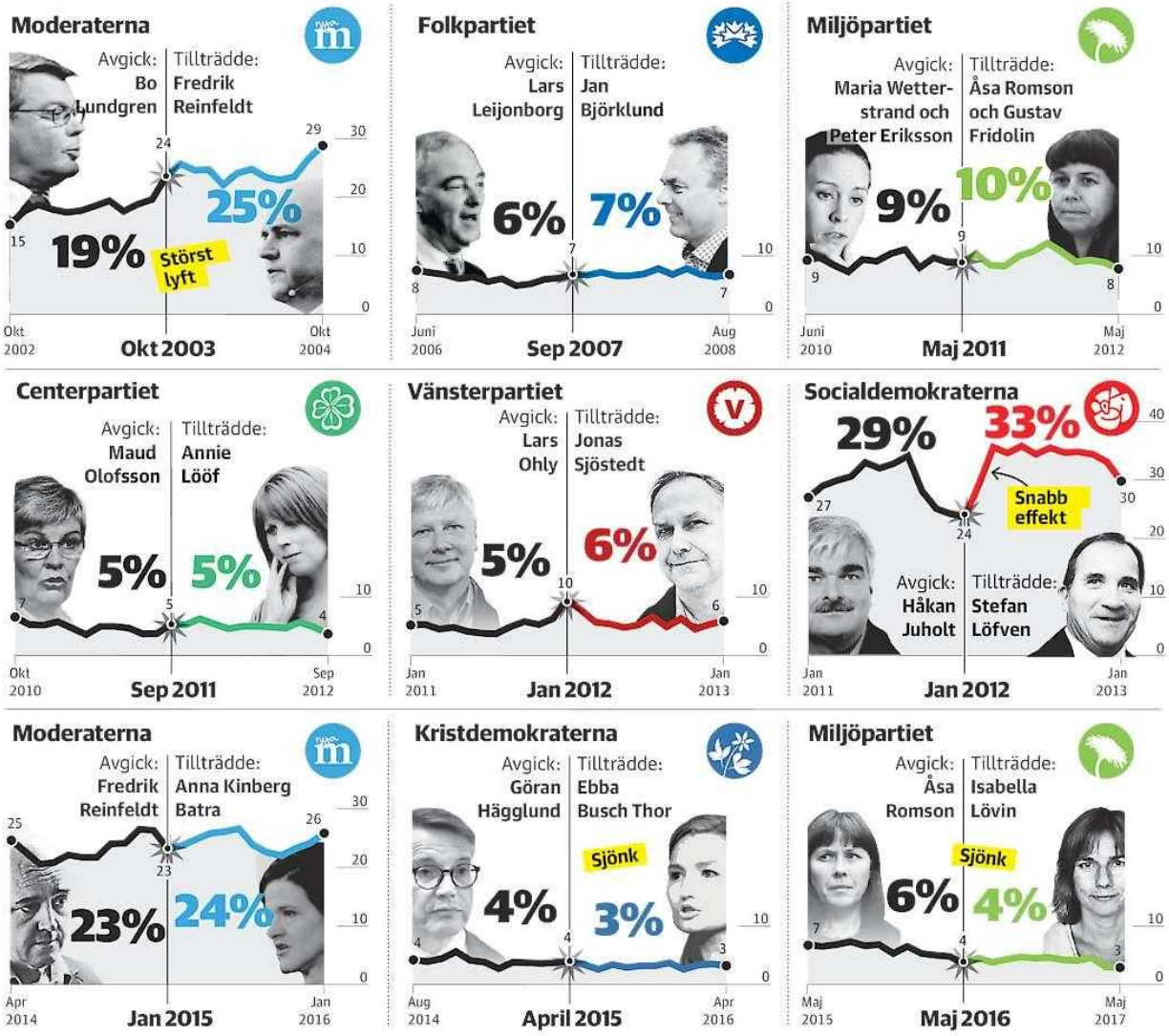

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Byte av partiledare ger sällan stor effekt

Moderaterna hoppas på ett lyft med en ny partiledare men skiften på ordförandeposten ger oftast små effekter på opinionen, visar DN/Ipsos beräkningar.

I morgon, söndag, väntas Ulf Kristersson bli vald till ny Moderatledare. Motivet för den interna revolt som fällde Anna Kinberg Batra var att vända de usla opinionssiffrorna. Frågan är om tiden räcker, med bara 12 månader kvar till valet.

De senaste årens partiledarbyten i de svenska riksdagspartierna har överlag gett små effekter på opinionsläget, visar DN/Ipsos mätningar. Utifrån DN/Ipsos månatliga väljarbarometer har DN räknat fram snittet de 12 månader som föregått skiftena och jämfört det med snittet för de 12 närmast följande månaderna.

Ett exempel är när Moderaterna i januari 2015 utsåg Anna Kinberg Batra till Fredrik Reinfeldts efterträdare. Därefter steg snittet i opinionen räknat på 12 månader med 1 procentenhet.

Med samma sätt att räkna sjönk Kristdemokraternas opinionssnitt med drygt 1 procentenhet när Ebba Busch Thor i april 2015 tog över efter Göran Hägglund. Miljöpartiets väljarstöd sjönk också efter valet av Isabella Lövin som Åsa Romsons efterträdare.

Undantag finns. Stefan Löfvens tillträde som ledare för Socialdemokraterna gav en snabb effekt i opinionen. Uppgången var i snitt 4 procentenheter för de första 12 månaderna, jämfört med Håkan Juholts sista 12 månader. Statsvetaren Jenny Madestam ser vissa paralleller till dagens situation i Moderaterna.

– Stefan Löfven fick träda in och vara den här jämkande, stabila personen som skulle vända skutan rätt och lite så är det för Kristersson. Det som skiljer är att Kristersson har varit en tydlig del av den gamla partiledningen så frågan är hur annorlunda det kan bli.

Fredrik Reinfeldt lyfte sitt parti rejält när han tog över efter Bo Lundgren 2003. 12-månaderssnittet i DN/Ipsos mätningar steg med 6 procentenheter. David Ahlin, opinionschef på Ipsos, pekar på skillnader mellan nu och då. Fredrik Reinfeldt deklarerade tidigt att partiets politik skulle omprövas. Ulf Kristersson har sagt att han är lojal med den politikutveckling som har skett under Anna Kinberg Batra.

– Ett parti som signalerar omprövning väcker mer intresse och får uppmärksamhet från både medier och väljare, säger David Ahlin som betonar att många andra faktorer vid sidan om ett partiledarbyte har betydelse för opinionens utveckling.

hans.rosen@dn.se "

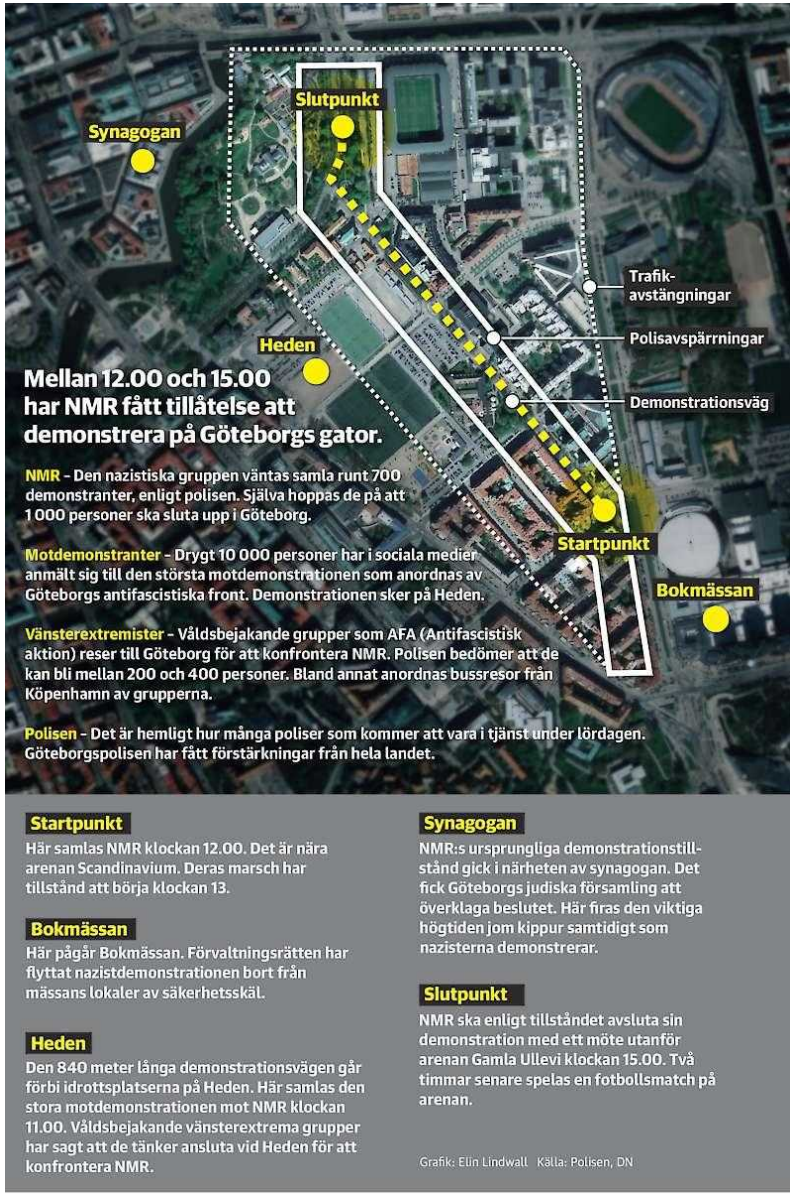

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Ökad risk för våld under marschen

Idag, lördag, marscherar nazistiska Nordiska motståndsrörelsen i Göteborg. Polismyndigheten uppger att risken för våldsamheter har ökat och två domstolar har kraftigt minskat demonstrationsvägen. Samtidigt samlas tusentals människor för att demonstrera mot nazismen.

Klockan tolv i dag samlas den nazistiska gruppen Nordiska motståndsrörelsen i centrala Göteborg. De har sagt att de är där för att ”revoltera mot förbrytarna”, bland annat politiker och journalister som de pekar ut som förrädare.

På fredagen kom det slutgiltiga beslutet om demonstrationen från kammarrätten vilket innebär att NMR kommer att gå en sträcka på knappt 840 meter, i ett område mellan Bokmässan, idrottsplatserna vid Heden och arenan Gamla Ullevi.

Demonstrationen har överklagats i flera omgångar. Den slutgiltiga demonstrationsvägen innebär att nazisternas marsch har flyttats längre bort från Bokmässan och även från Göteborgs synagoga, där det judiska högtidlighållandet av jom kippur pågår.

Nordiska motståndsrörelsen har hotat med att trotsa beslutet men polisen har uppgett att de har tillräcklig bemanning för att hantera demonstrationen.

Trots det uppger Polismyndigheten att det finns ökande risker för våldsamheter. I yttrandet till kammarrätten om demonstrationstillståndet uppger myndigheten:

”Risken för fysiskt våld i samband med demonstrationen bedöms även ha ökat, vilket komplicerar en ändring av planeringen ytterligare.”
– Det görs kontinuerliga hotbildsbedömningar. Jag kan inte gå in på konkreta detaljer men i takt med att vi kommit närmare demonstrationsdagen har vi fått uppgifter om att det är fler som kommer än vad vi hade information om tidigare, säger Göteborgspolisens kommunikationschef Malin Sahlström.

Fler från NMR eller från de vänsterextrema?
– Både och.
Redan under fredagen pågick förberedelserna runt den angivna demonstrationsvägen, där poliser gick och sökte efter bland annat sprängladdningar.

Vänsterextrema grupper mobiliserar inför lördagen och arrangerar bland annat bussresor från Danmark. Enligt uppgift till DN kan upp till 400 personer ansluta.

Runt om i Göteborg pågår också flera demonstrationer och manifestationer mot nazism. Den största kommer att samlas på Heden, i direkt anslutning till NMR:s demonstrationsväg. Runt 10 000 personer har anmält sig till den på Facebook.

NMR:s slutdestination är utanför Gamla Ullevi. Där spelas under eftermiddagen en fotbollsmatch mellan Gais och Brommapojkarna som väntas locka upp till 7 000 åskådare, något som fått kammarrätten att korta NMR:s demonstrationstid till klockan 15.

mikael.delin@dn.se "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Nazisttåget kastar skugga över judisk högtid

I skuggan av nazistdemonstrationen firar Göteborgs judar den stora högtiden jom kippur. Förintelseöverlevare och deras unga släktingar ser nu nazister marschera på hemstadens gator.

Efter att Göteborgs judiska församling överklagat Nordiska motståndsrörelsens demonstrationstillstånd ändrades det av förvaltningsrätten. Lördagens demonstration ska nu avslutas innan den når kvarteren runt synagogan.

De i församlingen som DN pratat med är glada över domstolens beslut, men oroas samtidigt över att fira den stora högtiden samtidigt som nazister demonstrerar på gatorna.

Nathalie Gunnarsson är 24 år, född och uppvuxen i Oslo och senare Falkenberg. Hon är aktiv i Göteborgs judiska församling där hon arbetar med administration och ungdomsverksamhet.

– Hur kan man låta de här människorna demonstrera i mitt Göteborg? Mycket av hatet är riktat mot mig som judinna, men jag undrar främst som svensk och som någon som är bosatt i Göteborg, säger hon.

Den judiska högtiden jom kippur anses vara en av de viktigaste. Det är en helg av fasta och reflektion då allt arbete är förbjudet.

Ekonomistudenten Nathalie Gunnarsson jämför det med ett bokslut.
– Det är en dag för försoning. Man ser tillbaka på året som varit och går in i sig själv för att reflektera över sitt liv, säger hon.

Flera av församlingsmedlemmarna ifrågasätter varför demonstrationen över huvud taget ska vara tillåten.
– Självklart har människor rätt att demonstrera. Det som är svårt för mig att förstå är att de tillåts genomföra det här när de har den här våldsamma och kriminella bakgrunden, säger Nathalie Gunnarsson.

Bland medlemmarna i Göteborgs judiska församling finns flera överlevare från Förintelsen. Stadens yngre judar har vuxit upp med släktens och församlingens vittnesmål om Förintelsen.

David Schreiber, 29 år, är med i föreningen Zikaron där unga judar, ”tredje generationens Förintelseöverlevare”, besöker skolor och berättar om sina mor- och farföräldrars upplevelser.
– Min farfar är från Rumänien ursprungligen, och var i Auschwitz bland annat. Han kom till Sverige med de vita bussarna. Min mormor flydde med fiskebåt från Danmark när nazisterna ockuperade, säger han.

David Schreiber, som är jurist, brottas med frågan om nazisternas demonstrationstillstånd. Å ena sidan är yttrandefriheten viktig, å andra sidan tror han att grupperna som är offer för nazisterna ofta glöms bort.
– Hade polisen ens koll på att det var jom kippur när de gav dem tillståndet? Om de inte hade det säger det nog en del, säger han.

David Schreiber firar vanligtvis jom kippur i synagogan. Men nazisternas demonstration får honom att tveka.
– Det känns för jävligt. Jag funderar. Det beror på hur jag upplever säkerhetsläget. Jag vill och tror att jag kommer att gå. Annars känns det ju på ett sätt som att nazisterna vunnit, men det har de verkligen inte.

mikael.delin@dn.se "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Fyra metoder mot nazism

Mer än 70 år efter Hitlers död marscherar uttalade nynazister åter på gatorna i Europa. Hur ska de bemötas – med förbud, dialog, hån eller våld? Det är frågan som antinazister brottas med i hela Europa.

1. Lagar – förbjud dem
”Häng fascisterna” står det på en banderoll utanför appellationsdomstolen vid Alexandrasavenyn i Aten. Om det inte vore för den lilla gruppen anarkister som demonstrerar här dagligen skulle man inte kunna ana att det innanför portarna pågår en process som har kallats ”Greklands Nürnbergrättegång”.

Rättegången mot nynazistiska Gyllene gryning har pågått i två och ett halvt år och har långt kvar. 69 partimedlemmar, bland dem hela partiledningen, står inför rätta och förundersökningen omfattar tiotusentals sidor.

Det handlar om mord och andra våldsbrott som partimedlemmar har begått, enligt åklagarna på order av partiet. Men när DN besökte rättegången i veckan var fokus på frågan om Gyllene gryning är nazistiskt eller inte.

Statsvetaren Michalis Spourdalakis kallade partiet ”en prototyp av en naziorganisation”. Därefter blev han utskälld av partiledarnas advokater som menade att han var en okunnig vänsteraktivist.
Enligt Greklands konstitution får politiska partier inte förbjudas. Men genom att bevisa att Gyllene gryning är en kriminell organisation hoppas åklagarna få bort partiet från scenen.

Det mest radikala sättet att stoppa nazismen juridiskt är annars att helt enkelt förbjuda den. Här har Tyskland, med sin historia, valt att i grundlagen slå fast att partier som inte ”bekänner sig till statens demokratiska grundvalar” kan förbjudas av konstitutionsdomstolen.

I praktiken har detta dock bara skett två gånger, och så sent som i januari 2017 beslöt domstolen att inte förbjuda NPD, ett parti med tydligt samband med Tredje rikets nazism, eftersom det inte ansågs starkt nog att kunna förverkliga sina planer.

Samtidigt har Tyskland också gått i bräschen när det gäller att bannlysa nazismens yttre attribut. I den tyska brottsbalkens sektion 86a förbjuds ”okonstitutionella organisationers symboler” – vilket har kommit att omfatta hakkors, SS-runor och en lång rad symboler, men också Hitlerhälsningen och den nazistiska hymnen ”Horst-Wessel-Lied”.

Även länder som Österrike, Tjeckien, Slovakien och Nederländerna har lagar som förbjuder nazisymboler och Hitlerhälsningar. Men i större delen av Europa omfattar yttrandefriheten även dem som vill störta demokratin. Nynazisterna får marschera och skyddas av ordningsmakten, men nazistiska slagord och symboler kan i efterhand anses utgöra hets mot folkgrupp och andra motsvarande brott.

2. Dialog – prata med dem

Nynazisterna finns där vare sig vi vill det eller inte. Därför är förbud meningslösa – i stället bör vi föra dialog med dem. Så resonerar många runt om i Europa, och argumentet har ofta hörts under de senaste veckornas svenska debatt kring NMR-demonstrationen i Göteborg.

En av dem som tydligt förespråkar den här linjen i Sverige är ståuppkomikern Soran Ismail. I sin nyutkomna bok ”Absolut svensk” beskriver han ett långt samtal med nynazisten Dan Eriksson om Hitler, Förintelsen och rasism som ”avslappnat och nästintill trivsamt.” Så här förklarar Soran Ismail sitt val att slå sig ned och prata med sin åsiktsfiende:

”Det är inte våra samtal som skrämmer mig, det är vad det uteblivna samtalet kan leda till. Min förhoppning är att om vi låter tankarna slåss så kanske vi människor slipper.”

Argumenten för dialog och tolerans med de intoleranta är flera: förståelsen ökar när man talar med varandra, och samtidigt är det svårare att hata någon man har mött ansikte mot ansikte. I bakgrunden finns hoppet om att kunna omvända enskilda nazister.

Och om det inte ger något annat resultat kan ju samtalet ändå vara ett alternativ till våldet.

I maj 2017 fick den här metoden ett ungt ansikte. Bilden visar 16-åriga Lucie Myslikova, klädd i sin scoutskjorta, som lugnt konfronterar en skrikande nynazist. Framför hennes panna glider en såpbubbla förbi.
– De där flyktingarna kommer att våldta dig, skrek han. Jag svarade att de flyr från ett krig, berättade Lucie Myslikova för utländska medier sedan bilden blivit viral.

Datorprogrammeraren Vladimir Cicmanec, själv antinazistisk aktivist, var den som tog bilden. Han berättar för DN på telefon från Brno om Lucie Myslikova och den anonyme nazisten.

– Hon var helt lugn, försökte tala honom till rätta. Hon är bara 16 år gammal men stod upp och kom med starka argument, säger han.

Arbetarpartiet för social rättvisa, som demonstrerade den där dagen, har klara kopplingar till nazismen även om det inte öppet skyltar med hakkors och andra symboler – som ju är förbjudna i Tjeckien.

Själv menar Vladimir Cicmanec att dialog kan vara rätt metod i kampen mot nynazisterna. Det går att visa respekt för en enskild nynazist, förutsatt att man samtidigt hela tiden visar att man inte accepterar hans åsikter.
– Vi måste använda alla metoder på en gång. Inte heller våld kan uteslutas, i självförsvar om de använder våld.

3. Hån – skratta åt dem
Om man inte kan förbjuda nazisterna, och om det inte går att omvända dem, så kanske man kan driva med dem?

Många menar att skratt är ett mer kraftfullt vapen än järnrör och påkar. Åtminstone förefaller hånet skrämma humorlösa brunskjortor mer än risken att hamna i slagsmål. Därför är clownnäsor och vitsiga slagord numera vanliga inslag i antinazistiska demonstrationer.

Något av en föregångare i humorgenren var den lilla bayerska staden Wunsiedel. Denna avkrok hade ofrivilligt blivit en vallfartsort för nynazister eftersom Hitlers andreman Rudolf Hess var begravd här. Även sedan graven flyttades bort 2011 fortsatte de högerextrema att marschera varje år.

Varje år kom också antinazister, och ibland blev det kravaller. Men 2012 kläckte aktivisten Fabian Wichmann på organisationen Exit Deutschland en idé.

– De marscherar ju på gatorna för att visa sin styrka. Vi tänkte att vi skulle använda deras egen energi emot dem, så vi tänkte ut idén om ofrivilliga donationer, berättar han för DN.

Tanken var att för varje meter nynazisterna marscherade så donerades automatiskt tio euro till arbetet mot nynazism. Det lokala näringslivet sponsrade projektet, och längs vägen målade man ”uppmuntrande” hälsningar på asfalten – i stil med ”Tack för 5 000 euro till!”. På ett ställe fanns ett bord med bananer för att nazisterna skulle orka marschera en bit till.

Var det en lyckad metod?
– Nja, det lokala näringslivet och staden som ställde upp har tyvärr dragit sig ur. Kanske var de rädda, eller så gillade de inte uppmärksamheten från medierna. Så vad jag vet har nazisterna kunnat fortsätta sina marscher där, säger Fabian Wichmann.

Han betonar samtidigt att humortaktiken har spritt sig till andra tyska städer och till andra länder. De ofrivilliga donationerna har använts i bland annat svenska Falun och engelska Norwich.

– Och Bad Nenndorf, en liten stad i västra Tyskland, har blivit känd för motprotester som går ut på att just visa alternativ. Snarare än gravallvarliga protester har det varit fester och kul musik. För två år sedan körde vi en kampanj med ofrivilliga donationer där – och nu har nazisterna slutat marschera, säger Fabian Wichmann.

Nu arbetar han med nästa steg, ett system som ”belönar” nynazisternas hatiska kommentarer i sociala medier.
– Det är ungefär ”tack för din hatkommentar, en euro har nu donerats till Exit Deutschland”. Det handlar om att visa dem att det finns en opposition.

4. Våld – slåss med dem
Vad återstår när varken lagar, samtal eller humor biter? Bara det råa våldet, säger vissa av nazisternas motståndare.
Våld och manlighetskult är bärande delar i nazisternas ideologi, och deras organisationer är uppbyggda som militära strukturer enligt förebild från Hitlertidens nazistparti NSDAP.

Att det handlar om väpnad kamp mot det rådande systemet är inget som organisationer som NMR sticker under stol med, och inför Göteborgsdemonstrationen har partiet gått ut med instruktioner om hur deltagarna ska bete sig när det blir bråk med ”antifascister eller rasfrämlingar”.

I den pågående rättegången mot grekiska Gyllene gryning handlar mycket av åklagarsidans ansträngningar om att avslöja partiets militära struktur.
– Det är ju en tvådelad organisation, säger Michalis Spourdalakis, professorn som vittnade i domstolen häromdagen.
– En militär del för den våldsamma kampen och en något mer städad politisk för val och liknande. Men det är samma ledning.

När nazisterna förbereder sig för våld, varför ska vi stå passivt och se på, argumenterar många av deras motståndare.
– Våld är det enda språk de förstår, säger exempelvis Dimitris, en ung anarkist jag talar med utanför domstolen i Aten intill banderollen om att ”hänga fascisterna”.

I Grekland har både den yttersta högern och den yttersta vänstern en lång tradition av våld som går tillbaka till 1940-talets brutala inbördeskrig. Under 2010-talet har radikala anarkister och nynazister vid flera tillfällen anklagats för mord på motståndarsidans anhängare.

Rapporter om sammandrabbningar mellan nazister och antinazister kommer rutinmässigt från de flesta europeiska länder numera. När våldet undviks är det ofta till priset av massiva, och dyra polisinsatser. Förutom det självklara – att våld alltid leder till mer våld – finns ett annat kraftfullt argument mot dem som vill föra ”krig” mot nynazisterna: det är ju precis detta de själva vill.

Just detta betonar den grekiska före detta nazisten Ilias Stavrou.
– Våldet är intimt sammankopplat med den nazistiska rörelsen. Utan våld kan den inte överleva.

ingmar.neveus@dn.se "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Avhopparen: De vill ha våld och upplopp

Veria. När nynazister demonstrerar är syftet alltid att väcka maximal uppmärksamhet. Ju mer våld desto bättre. Det säger Ilias Stavrou, avhoppad medlem från dagens mest framgångsrika europeiska nazistparti, grekiska Gyllene gryning.

Ilias Stavrou kan det där med marscher. Som utbildad jurist var det ofta han som skötte ansökningarna om tillstånd när Gyllene gryning planerade demonstrationer.

– Vi var noga med att skaffa tillstånd. Samtidigt var en aktion lyckad om det blev bråk och den visades på tv. Hellre några få deltagare och upplopp än 20 000 som marscherar och ingenting händer.

Under åtta år klättrade han i den grekiska nynazistiska rörelsens hierarki, var mycket nära att väljas in i parlamentet för Gyllene gryning 2012 men fick i stället jobb där som rådgivare till partiets ledamöter.

I dag är han en avhoppare, hatad och hotad av sina tidigare partikamrater.

För ett par veckor sedan väckte det stor uppståndelse när Ilias Stavrou trädde fram som nyckelvittne i den pågående rättegången mot Gyllene gryning, där partiet står åtalat för mord, anstiftan till mord och otaliga andra hatbrott.

Medan partiets ledare numera ihärdigt förnekar att de skulle vara nazister vittnar Ilias Stavrou om initiationsriter med hakkors, Hitler-hälsningar och Horst Wessel-sången, och om vad partiets ledare säger bakom låsta dörrar.
– Deras förebild är Hitler och deras mål är att etablera en nazistisk enpartistat, säger han till DN.

Jag träffar Ilias Stavrou i en mörk lägenhet i hemstaden Veria 50 mil norr om Aten. Hit flyttade han när han hoppade av partiet i december 2013, och här försöker han nu få igång en advokatfirma med hjälp av etableringsbidrag från EU.

– Direkt efter avhoppet var jag livrädd och låste in mig i sex månader. Folk ur partiet hade hotat mig öppet, varnat mig på maffiavis för att ”olyckor kan hända”, berättar Ilias Stavrou medan hustrun Maria försöker få treåriga dottern Fani att somna i sitt knä.

– Samtidigt – det var inget liv. Till sist bestämde jag mig för att gå ut öppet och ta striden. Att vittna i rättegången under eget namn var mitt eget initiativ.
– Helt säker kan man inte vara och jag vet att många vill skada mig. Men den här stan är ett pålitligt vänsterfäste så jag tror inte nazister vågar slå till här.

Ilias Stavrou förknippar Sverige med fotbollsspelaren Marcus Berg, landslagsforwarden som nyligen gjorde tre succésäsonger i grekiska Panathinaikos. Ilias kallar Berg ”kungen” och funderar över om han kan övertalas att komma tillbaka till favoritlaget.

Men som tidigare nynazist har han också en annan, speciell relation till svenskar och andra nordeuropéer.

– Det är lustigt, vi som skulle vara sådana grekiska nationalister. Samtidigt fjäskade alla för blonda tyskar och skandinaver som på något sätt ansågs bättre och mer renrasiga än vi, säger Ilias Stavrou.
– Inom rörelsen talas det andäktigt om att Hitler berömde de grekiska soldaternas mod efter att tyskarna hade ockuperat landet, och om att Goebbels en gång sa att dagens greker har kvar en droppe blod från antikens greker.

Jag berättar om debatten i Sverige kring Nordiska motståndsrörelsen och deras planerade demonstration i Göteborg.
– Nordiska motståndsrörelsen? Grön flagga med en runa? Ja, dem känner jag till. Några av dem var nere hos oss på en marsch, jag tror det var 2009.

Bråket kring demonstrationstågets färdväg, överklaganden, ”testdemonstrationen” och närheten till Göteborgs synagoga under högtiden jom kippur – allt sådant är välbekant för Ilias Stavrou.
– Det handlar om att skapa så mycket uppmärksamhet som möjligt i medierna. Som du beskriver det verkar de svenska nazisterna redan ha lyckats, säger han.

– Nu hoppas de antagligen på stora upplopp och mycket våld. Då blir det ju ännu mer uppmärksamhet.

För 20 år sedan var Gyllene gryning ungefär där Nordiska motståndsrörelsen är i dag. Ett obskyrt propagandablad och några hundra medlemmar som då och då drabbade samman med anarkister i gatuslagsmål. I valet 1996 fick partiet 4 487 röster.

I dag är de en etablerad kraft i grekisk politik, trots den pågående rättegången. I de fyra senaste valen under 2010-talet har partiet fått stöd av runt 400 000 greker, och i EU-valet 2014 av fler än en halv miljon.

– Det är på grund av den ekonomiska krisen som ingen litar på de gamla partierna. Gyllene gryning har kunnat utnyttja det där med god hjälp av medierna, säger Ilias Stavrou.
– Jag var med själv. Vi jobbade målmedvetet för att få röster, vi fick order att tona ned det nazistiska. Samtidigt hatade vi demokratin. Det var ett slags dubbelspråk.

Själv kallar han sig liberal i dag och säger att han inte längre hatar judar, muslimer, vänsterfolk och homosexuella.
– Nu anklagar partiet mig för att vara sinnessjuk, det skrev de på sin hemsida när jag hade vittnat i domstolen. Men jag vet vem jag är och vad jag står för.

ingmar.neveus@dn.se "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Niklas Orrenius: Hur kommer det sig att somliga ser sverigedemokrater som smygnazister?

Kära Sverigedemokrater. Den här helgen marscherar hundratals medlemmar i den nazistiska våldsorganisationen NMR genom Göteborg. Har det något med er att göra?

Ja, det har ju faktiskt det. NMR:s våldsdårar gillar när det går bra för er i opinionsmätningarna. Varför är det så? Och hur kan det komma sig att somliga människor ser er Sverigedemokrater som smygnazister?

Jag förstår att det är urjobbigt. Vem vill jämföras med nazister, liksom? NMR är en sorts terrorgrupp som spränger bomber och attackerar bögar och hatar judar och vrålar ”vit revolution utan pardon”. Sådana är ju inte ni. Ni spelade ju Loreen på er valvaka 2014. Så jag förstår om det känns djupt orättvist.

Visst, er partiledare på 1990-talet, Anders Klarström, han var ju en gång i tiden aktiv i nazistiska NRP, det går inte att komma ifrån. Och Bo Nilsson, som ni valde som vice partiordförande 1991 – han visade sig också vara nazist.

Och Gustaf Ekström, medgrundare av SD:s Malmöavdelning 1988 och sedan partistyrelsens revisor – nog var han en gång frivillig i Hitlers trupper, som Rottenführer i Waffen-SS. Men han ångrade sig sen. Eller, nej, det gjorde han visst inte.
”Hela tiden kände vi att vi kämpade mot världsjudendomens omfattande välde över Europa och andra världsdelar”, sa den gamle SD-revisorn och SS-soldaten i SVT:s dokumentär ”Blågul nazism” från 1993.

Men det där var så länge sedan. ”De vilsna åren”, som ni som i dag sitter i SD:s ledning ibland kallar dem, åren fram till 1994. Efter 1994 var det slut med nazismen. Eller… i april 1996 stod Tina Hallgren-Bengtsson, SD:s vice partiordförande mellan 1993 och 1995, på ett fält i Blekinge, i full nazistmundering. Brun skjorta, armbindel, koppel, rubbet. Framför henne brann ett bokbål med böcker skrivna av bland andra Förintelseöverlevaren Ferenc Göndör, Tage Erlander och Winston Churchill. Hon höll tal:

”Vi kan med gott samvete föra kampen mot mänsklighetens gift: marxister, liberaler och framför allt mot den sionistiska ockupationsmakten. Som den ohyra de är ska de krossas som löss!” Men Tina Hallgren-Bengtsson var ju faktiskt på väg att lämna SD då.

Ni tog farväl så fint i partitidningen SD-Bulletinen, en dryg månad efter nazitalet och bokbålet. I en hyllningsartikel tackade ni nazi-Tina för ”det ovärderliga arbete hon lagt för vår sak”.

Och Anders Klarström, er förste partiledare med bakgrund i nazistiska NRP, han lämnade ju också ert parti. Jag såg i och för sig att han varit gäst på en västsvensk SD-julfest 2014. Att han höll tal. Han är ju så bra på att tala, Klarström, det säger alla, en vass retoriker.

Men jaja. Förutom det lilla gästspelet av er ex-nazistiske gamla partiledare så är det andra tider i partiet nu. Annat stuk. Den brinnande blågula facklan som ni en gång hade som partisymbol, den som fick folk att associera till fascismen, den är borta. Nu är det blåsippans tid, blåsippan och de varma pastellfärgerna som er PR-avdelning har tagit fram. Slagord som ”Bevara Sverige Svenskt!” har ersatts med ”Heja Jimmie!”. För att inte tala om den berömda nolltoleransen mot rasism, proklamerad från högsta topp.

Så tröttsamt då att folk, trots alla era ansträngningar, ändå fortsätter att tjata om nazismen! Det hjälpte inte ens när Jimmie Åkesson i förra veckan tog i från tårna och sa att han ville förbjuda de våldsamma

Hitlerdyrkarna i NMR. Bara några dagar senare handlade rubrikerna om SD och nazister i alla fall. Bara för att Expressen och Expo avslöjat att er Eslövsordförande Johan Sandqvist använt ett nazistiskt alias på nätet.

När SD-ordföranden loggade in för att skriva sina hatkommentarer på nätet, så valde han ett alias med de i nazikretsar närmast magiska sifferkombinationerna 14 och 88.

Som erfarna nationalister vet ni säkert vad de betyder, men för - säkerhets skull: 88 är en välkänd kod för Heil Hitler. H är den åttonde bokstaven i alfabetet, 88 blir HH – Heil Hitler. 14 då? Det står för 14 words, den fjorton ord långa uppmaning som myntats av den amerikanske nazisten David Lane. På svenska lyder den: ”Vi måste säkra existensen för vårt folk och en framtid för våra vita barn”.

Ja, kära Sverigedemokrater, ni känner nog till fjortonordsuppmaningen. Er gamle SDU-ordförande Robert Vesterlund blev ju sedan redaktör för den svenska nazisajten Info-14, döpt just efter Lanes sentens. Vesterlund, ordförande för ungdomsförbundet 1993-94, var med i Nationalsocialistisk Front samtidigt som han var ordförande för SDU.
I måndags avgick så er Eslövsordförande Johan Sandqvist. Inte på grund av nazismen – han sa att han avgick ”av familjeskäl”.

Kära Sverigedemokrater, jag vet att flera av er verkligen avskyr nazism. Det är grovt vilseledande att tala om SD som ett nazistiskt parti, trots er historia. Nazister accepterar inte det demokratiska systemet, de vill inte som ni sitta i socialnämnder och riksdagsutskott - de vill ta till våld och införa diktatur och raslagar.

Ändå kommer det ständigt nya avslöjanden om nazikopplingar till SD. För två veckor sedan kunde tidningen ETC berätta om en rad politiker i ert parti som stött NMR ekonomiskt. Ett par exempel:

Fredrik Franzén, vice ordförande för SD Järfälla, blev stödmedlem i NMR samtidigt som han gick med i SD 2013
Vincent Berggren Flink, SD-politiker i Bollnäs, har beställt propagandamaterial från NMR:s webbshop och skrivit kommentarer om att det ”är obehagligt att så många heljudar/blandjudar når så höga positioner i samhället”.

Er partiledning agerade snabbt, och uppmanade genast Franzén, Flink och tre andra NMR-stödjande SD-politiker att avgå. Men kalla mig cynisk – jag tror inte att det var sista gången vi fick se nazism ur SD-led. Och jag tror ärligt talat inte att ni tror det heller.

I somras träffade jag flera av NMR:s ledare i Almedalen. I en paus mellan deras hatiska gastande om att Anna Kinberg Batra var ”folkförrädare” och att Förintelsen aldrig ägt rum, så frågade jag vad de tyckte om SD. Nazisterna svarade att de var glada för era framgångar, eftersom det visade att ”många svenskar höll på att vakna”.
Varför tror ni att de säger så? Vilken koppling ser dessa judehatande, nationalistiska antidemokrater mellan sig själva och er? Jag tror att nazisterna, trots att de tycker att ni är alltför mesiga, känner igen sig i mycket av det ni säger. Framför allt när ni ägnar er åt att sortera människor och förklara för svenskar med utländsk bakgrund att de inte är svenska.

Nej, ni använder inte, som nazisterna, ord som ”rasfrämlingar”.
Men jag minns vad du, SD:s partisekreterare Richard Jomshof, i somras skrev till den moderata Stockholmspolitikern Kahin Ahmed, en svensk medborgare som levt här i 26 år: ”Du är inte välkommen i Sverige, Kahin Ahmad!” Och när min DN-kollega Amanda Lindholm intervjuade dig, så sa du att Kahin Ahmad inte är svensk i dina ögon.

Och jag kommer ihåg när jag för tio år sedan åkte X2000-tåg med dig, Jimmie Åkesson, och du ifrågasatte om Zlatan Ibrahimovic, född och uppvuxen i Malmö, verkligen var svensk (du lutade åt nej).

Jag minns även ditt tal på en antimuslimsk konferens i Köpenhamn, Jimmie, och hur du beskrev det faktum att Muhammed är ett vanligt namn på nyfödda i Malmö som något oroande och hotfullt. Det var 2010, samma år som er dåvarande stjärnpolitiker Erik Almqvist fräste åt komikern Soran Ismail: ”Det är inte ditt land, det är mitt land”.

Och så Loreen. Artisten född i Åkersberga med föräldrar från Marocko. Jo, visst spelade ni hennes låt ”Euphoria” på er valvaka. Men när hon vunnit Eurovision åt Sverige så blev er dåvarande partisekreterare Björn Söder ilsken. När SD-höjdaren fick mothugg av en Facebookkommentator som ”var glad över att Sverige vann” svarade han kort: ”Sverige?”
Den snäva definitionen av vem som är svensk. Besattheten av det etniska. Det är sådant som får nazister att nicka gillande, och andra att oroa sig för vad ni skulle göra om ni kom till makten.

Bland nazisterna som den här helgen marscherar i Göteborg finns troligen Bo Nilsson, er vice partiordförande 1991–1992, som stod som nummer tre på er riksdagslista i valet 1991. Bo Nilsson var även ordförande för SD i Solna/Sundbyberg, en flitig nationalist som drog igång närradiosändningar och skrev artiklar i SD-Kuriren.

I dag har Bo Nilsson hunnit bli 70 år. Den gamle SD-mannen är numera stolt företrädare för NMR. I en filmad intervju som nazisajten Nordfront publicerade i vintras pratar Bo Nilsson glatt om sina minnen av när Jimmie Åkesson började komma till partimötena i mitten av 90-talet: ”han var bara en snorunge då”. Under intervjun bär SD-veteranen svart bomberjacka. På ena ärmen syns en fruktad nazistsymbol från Tysklands 30- och 40-tal: Totenkopf, SS dödskallemärke.

Varför var det så smidigt för Bo Nilsson att gå från SD till nazismen? Varför gick det så lätt för Christoffer Dulny, ert partis toppnamn i Stockholm i förra valet, att gå till antidemokraterna, fascisterna och antisemiterna i den amerikanska alt-right-rörelsen?

Varför är svenska nazister inne i SD-vänliga Facebookgrupper och försöker rekrytera? Varför riktade sig NMR-ledaren Simon Lindberg direkt till SD-väljare i sitt tal i Almedalen i somras? Varför tror han att han kan vinna över just er, kära Sverigedemokrater, i sin kamp för en ”vit revolution”?

Åsiktsgemenskap är måhända fel ord för att beskriva relationen mellan SD och nazismen. Men om ni vill undvika nazister i era led i fortsättningen så tycker jag att ni ska fundera på vad det kan vara som lockar dem.
Vänliga hälsningar
Niklas Orrenius

niklas.orrenius@dn.se "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Den ekonomiska politiken passar illa med ett S-samarbete

Analys. Malmö. Centerstämman vill gå vidare med blocköverskridande uppgörelser om skatter och bostäder. Men det är svårt att göra upp med sina motståndare med ett val i antågande. Dessutom är det svårt i sak. När det gäller skattepolitik är Centern inget mittenparti utan ett högerparti.

Centerpartiet kallar sig ett mittenparti. Det är delvis sant. Det politiska landskapet har formats om när Sverige fått ett nytt stort invandringsfientligt parti och Moderaterna gått åt höger. I frågan om hur landet ska styras står Centern i mitten och vänder sig hellre till S än till SD.

Den traditionella politiska konfliktdimensionen i Sverige har handlat om skatter, fördelning och statens roll. I allt högre utsträckning har den kompletterats med frågor om globalisering, invandring och nationalism. I de frågorna står Centern på ena kanten, tydligt för öppenhet och liberalism.

Men i den ekonomiska politiken är partiet fortfarande i mångt och mycket ett högerparti. ”Vi sänker skatten mest i svensk politik”, sade Centerns ekonomisk-politiska talesperson Emil Källström efter att partistämman klubbat den ekonomiska politiken.

Partiet vill minska anställningstryggheten och begränsa konflikträtten i syfte att skapa en flexiblare arbetsmarknad och underlätta för företagen. Det vill liberalisera hyresregleringen. Och Emil Källström sade på torsdagen i en intervju i Dagens Industri att han på sikt vill sänka det svenska skattetrycker ner till OECD:s genomsnittsnivå. Det handlar om i storleksordningen 400 miljarder kronor i skattesänkningar. På fredagen uttryckte han sig mer svävande om ambitionen.

Allt detta går helt på tvärs mot Socialdemokraternas politik. När regeringspartierna talar om att samarbeta över blockgränsen är C och L favoritpartner, men i den ekonomiska politiken passar de varandra rätt dåligt.

Ändå talar både Centern och S sig varma för blocköverskridande uppgörelser. På det gröna borgerliga partiets lista står förutom skatter och bostäder arbetsmarknad, höghastighetståg, försvar, migration och villkoren för nazister att demonstrera.

Det är mycket svårt att göra upp i frågor som kan bli stora i valrörelsen året före ett val. Då förtas ju konflikten som behövs för att partierna ska kunna ge väljarna tydliga alternativ.

Efter valet är det lättare. Både de borgerliga och de rödgröna har till exempel intresse av en migrationsuppgörelse, där går konfliktlinjerna inte mellan blocken utan inom dem. Problemen på bostadsmarknaden är stora och lösningen behöver vara långsiktig, vilket talar för att partierna kan komma överens också där.

Även om många andra frågor är svårlösliga på Centerns lista över önskade blocköverskridande uppgörelser är alternativen svårsmälta. Det parlamentariska läget är sådant att det i många frågor inte går att få någon majoritet med likasinnade. Vill partierna inte kompromissa riskerar de att inte få igenom något av sin politik. Och det passar inte partier som likt Centern gör anspråk på att vara pragmatiska.

ewa.stenberg@dn.se Politisk kommentator "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"C kräver skattereform och överväger höjd moms

Malmö. Centern vill genomföra en ny stor skattereform. Inriktningen är sänkt skatt på jobb och företagande men partiet öppnar också för en momshöjning. – Vi sänker skatten mest i svensk politik, säger Emil Källström (C).

Under den pågående Centerstämman i Malmö fick partiledningen klartecken från ombuden att jobba för en ny skattereform. C vill i första hand sänka skatten på arbete och företagande och finansiera det med höjd skatt på utsläpp och konsumtion. Det innebär att C öppnar för en momshöjning.

– Vi har i dagsläget inga förslag på att höja någon enda moms. Det här är mer av en långsiktig inställning, säger Emil Källström, ekonomiskpolitisk talesperson.

Tidigare har de tre övriga borgerliga partierna föreslagit momshöjningar i olika utsträckning. Kristdemokraterna har gått längst med en generell momshöjning på 1 procentenhet medan Moderaterna föreslagit en lika stor höjning av mat- och restaurangmomsen.
Emil Källström vill dock inte gå in på var han tror att alliansen kommer att landa i momsfrågan.

– Det är för tidigt att säga vad vi kommer att gå fram med gemensamt. Men momsen är fördelningspolitiskt bra att ta ut skatt ifrån så länge vi samtidigt sänker skatten på andra saker, säger han.
Centerns ambition är att successivt sänka skattetrycket i Sverige. I en intervju i Dagens Industri inför Centerstämman sade Emil Källström att det långsiktiga målet är att hamna i närheten av genomsnittet i OECD-länderna. Det skulle innebära att de svenska skatterna måste sänkas med ofattbara 400 miljarder kronor.

Emil Källström vill nu tona ned ambitionerna.
– Sverige har ett av världens högsta skattetryck för tillfället och ett rejält mycket högre skattetryck än OECD-genomsnittet. Så länge det ser ut så måste vi ha målsättningen att steg för steg sänka skattetrycket.

Hur långt det kommer att fortgå är omöjligt att säga, men vi har ambitionen att långsiktigt sänka skatten i Sverige, säger han.
Samtidigt vill ni bland annat satsa pengar på välfärden och öka försvarsutgifterna, hur går det ihop?

– När alliansen sänkte skatten på jobb och företag så ökade resurserna till välfärden genom att fler betalade skatt. Om man kombinerar en politik där fler arbetar och fler företag startas så blir de totala skatteintäkterna större. Som vi ser det är det här ett långsiktigt sätt att säkerställa att vi har resurser.

Centerpartiet presenterar sin skuggbudget på onsdag. Enligt Emil Källström kommer C att redan då ta steg för att sänka det svenska skattetrycket. Det handlar bland annat om att säga nej till regeringens höjning av skatten på ISK-konton och att lansera ett nytt jobbskatteavdrag.

Emil Källström konstaterar att inget annat parti har så många skattesänkarförslag som Centerpartiet.
– Vi sänker skatten mest i svensk politik, säger han.

hans.olsson@dn.se "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Svettigt för Sverige om Macron charmar Merkel

Analys Sverige kan hamna i ett besvärligt EU-läge. Frankrikes president Emmanuel Macron driver på för ett mer federalistiskt EU, men Sverige ogillar flera av de franska förslagen och svenska diplomater varnar för ”europeisk hyperaktivism”.

Vart är EU på väg? Nu går det fort. Kommissionens Jean-Claude Juncker vill ”hissa EU:s segel” och Frankrikes president Emmanuel Macron driver på för en mer ”enad, suverän och demokratisk ” union.

”Nu eller aldrig!”, manade Macron i början av veckan, när han talade inför studenter vid Sorbonneuniversitetet i Paris.

EU måste förändras för att överleva, anser den franska presidenten och levererade en flammande appell för EU-samarbetet samt en lång lista på konkreta förslag i stort och smått.

Macrons entusiasm både smittar och förskräcker. Italien, Belgien och Luxemburg applåderar och Tysklands Angela Merkel verkar vara lycklig över den franske presidentens engagemang, även om hon samtidigt sägs ha många invändningar.

”Det finns mycket hög grad av samstämmighet mellan Tyskland och Frankrike”, hävdade ändå Merkel när hon svarade på pressens frågor före torsdagskvällens EU-middag i Tallinn. Sedan hälsade hon på Macron med en varm omfamning.

Men under middagen var det statsminister Stefan Löfven som satt bredvid Merkel, och enligt uppgift till DN hoppas den tyska förbundskanslern att Sverige, Danmark och likasinnade länder ska bromsa en del av Macrons mer högtflygande EU-planer.

Berlin kommer säkert inte heller gå med på allt som Paris föreslår. Det mesta tyder till exempel på att den kommande tyska regeringen tänker kräva fortsatt budgetdisciplin och nationellt ansvar för finanspolitiken i euroområdet, men det är samtidigt uppenbart att euroländerna vill och kommer att bli mer sammansvetsade.

Risken för Sverige och andra länder som inte har EU:s valuta är att euroområdet drar i väg åt ett eget håll, också i frågor som rör hela unionen, och att den inre marknaden därmed splittras.

Sverige, som alltid har värnat den mer mellanstatliga delen av EU-samarbetet, förstår sig inte heller på Macrons mer federalistiska EU-vision.

Macron ägnar sig åt ”europeisk hyperaktivism”, varnar svenska diplomater som DN har talat med. Och trots att Stockholm och Paris har en hel del gemensamma ståndpunkter inser den som lusläser Sorbonnetalet att många av Macrons idéer krockar med den linje som Sverige har brukat stå för i EU.

Det handlar till exempel om den gemensamma militära styrka som Macron föreslår, men också om flera förslag inom det sociala området. För att uppnå ”social konvergens” vill den franske presidenten till exempel ha statligt klubbade minimilöner i alla EU-länder och han föreslår att nivån på de nationella sociala avgifterna ska utjämnas genom en ny EU-fond. Båda dessa förslag lär få nobben av Sverige.

Sverige kommer säkert säga nej till flera andra förslag. Den franske presidenten föreslår till exempel så kallat transnationella listor i valen till EU-parlamentet och vill börja med ett fyllnadsval till de 73 platser som Storbritannien lämnar efter sig. Kommer det ens finnas några svenska politiker kvar i EU-parlamentet om de ska stå på samma listor som tyskar, fransmän och alla andra?

Macron tänker inom kort lansera en ny reflektionsgrupp som ska försöka ”återskapa” EU. Men under torsdagens EU-middag kom EU-ledarna överens om att framtidsfrågan ska tas upp under nästa toppmöte.

Budskapet var tydligt: EU:s framtid bestäms inte i Paris.

annika.strom-melin@dn.se "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Sverige med i kampen om att ta över EU-myndighet

Nitton länder slåss om en glimrande EU-pärla – unionens läkemedelsmyndighet EMA, som måste lämna London efter Brexit. Konkurrensen är stenhård, med Köpenhamn och Stockholm som två av huvudmotståndarna.

Myndigheten är en riktig tiotaggare. Städer över hela kontinenten lockas av att bli värd för en arbetsplats med 900 högkvalificerade anställda, med tusentals experter knutna till sig. Varje år får EMA 36 000 besök, vilket genererar uppsving i både hotell- och restaurangnäring. Runt pärlan flockas dessutom läkemedelsbolagen – de är beroende av EMA:s godkännande för varje nytt läkemedel som ska lanseras inom EU.

Flyttlasset går våren 2019 och då måste allt fungera perfekt, risken är annars allvarliga följder för både läkemedelsindustrin och EU--medborgarnas tillgång till nya mediciner.

Nitton EU-länder kandiderar med mer eller mindre sockrade anbud. Ambassadör Christer Asp, som leder den svenska kampanjen, pekar på Danmark, Nederländerna, Spanien, Portugal, Irland, Italien och Österrike som de svåraste konkurrenterna.

– Men man ska inte undervärdera någon, säger han.
I helgen presenterar EU-kommissionen sin utvärdering av de olika alternativen. Sedan väntar en omröstningsprocedur i flera steg, som av

vissa jämförts med Eurovision song contest. Och vilket land som vinner avgörs i november.

Asp åker nu runt till alla EU-länder och träffar nyckelpersoner. Med sig har han, om han får säga det själv, goda argument för att Stockholm är den bästa placeringen.
– Det första att peka på är att Sverige har en life science-sektor av världsklass.

Läkemedelsverkets nära samarbete med EMA sedan lång tid tillbaka är en annan faktor han lyfter fram, och dessutom att EU:s smittskyddsmyndighet redan finns i Uppsala.
– Att ha de här myndigheterna på samma ställe ger stora synergi-effekter. Smittskyddsmyndigheten identifierar ju faror för medborgarna i Europa och EMA ser till att handskas med dem, säger Asp.

Men Stockholm är inte drömalternativet för alla svenskar, särskilt inte de som lever i Öresundsregionen och hellre ser att EMA hamnar på andra sidan sundet. Det utnyttjas delvis från danskt håll som lyfter fram fördelarna med regionen och Köpenhamns koppling till Sydsverige, i den danska kampanjfilmen visas till och med bilder på Turning torso.
– Vi i Norden hade kunnat stå starkare om vi kommit med en - gemensam lösning, säger Danmarks kampanjledare Lars Rebien - Sørensen.

Med näbbar och klor har Sverige bekämpat rättviseargument i processen, som framförs av länder som ännu inte har någon EU-myndighet.
– Här handlar det om en existerande myndighet, där vi måste se till att verksamheten fungerar, trots att flytten ska genomföras, säger Christer Asp.
TT "

"Fakta. EMA
European medicines agency (EMA) finns sedan 2005 i London och har cirka 900 anställda.

Uppgiften är att utvärdera och övervaka läkemedel för människor och djur i EU.

EMA tar hjälp av de nationella läkemedelsverken när ansökningarna ska prövas. Det svenska läkemedelsverket utför en förhållandevis stor del av dessa uppdrag åt EMA, vilket Sverige använder i sin kandidatur.

Eftersom myndigheten är viktig för läkemedelsbolagen ser de till att etablera kontor i dess närhet. Det är en faktor som gör att så många vill hysa EMA. Myndigheten får cirka 36 000 besök varje år, det gynnar hotell- och restaurangnäring.

Källa: europa.eu och Christer Asp "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Akilov häktad för fler brott

Rakhmat Akilov, som misstänks för att ha dödat fem personer i terrordådet på Drottninggatan i april, ska sitta fortsatt häktad. Det har också tillkommit två åtalspunkter i målet.

Den 7 april greps Rakhmat Akilov, misstänkt för att ha kört en lastbil längs Drottninggatan och därmed orsakat fem människors död. Akilov häktades senare, misstänkt för terroristbrott. Sedan dess har han också omhäktats flera gånger under tiden förundersökningen har fortgått. På fredagen omhäktades han igen – och två nya åtalspunkter har också lagts till.

– Det som görs gällande i dag är fortfarande terroristbrott men också försök till terroristbrott och framkallande av fara för annan, säger vice chefsåklagare Hans Ihrman.

– Det är hela tiden ett och samma händelseförlopp. Terroristbrottet är inriktat på de som har avlidit i händelsen. De två andra åtalspunkterna handlar i stället om de som var nära att dö eller på annat sätt utsattes för fara.

Totalt finns det runt 150 målsägande i ärendet men antalet kan fortsätta att variera lite grand både uppåt och nedåt i takt med att - utredningsarbetet fortgår.

adam.svensson@dn.se "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

" Utpekade 62-åringen: Vi kan inte ta ansvar för vad bolagen gör

DN:s granskning visar att en 62-åring i Östergötland kan knytas till 46 bolag med utländska ägare som använder ett hål i svensk lagstiftning för att gömma pengar och slippa skatt. 62-åringen själv skriver till DN att han bara tillhandahållit en skrivtjänst, och inte kan ta ansvar för de handlingar som företagen utför.

DN kunde i veckan avslöja att ett hål i det svenska systemet mot penningtvätt har gjort Sverige till ett skatteparadis för personer från hela världen. Luckan, som gör att företag i skatteparadis kan använda svenska kommanditbolag som en respektabel front, används av 46 olika bolag med utländska ägare, för att gömma pengar och slippa skatt. De uppgivna insatserna för de 46 bolagen uppgår till nästan 700 miljoner kronor.

På torsdagen kunde DN berätta att en 62-årig man i Östergötland kan kopplas till samtliga 46 bolag. Mannen är länken mellan offshorebolagen, deras ägare och svenska myndigheter. I de flesta fall har han eller hans företag agerat som ombud, och skickat in papper till myndigheterna. 62-åringen har låg deklarerad inkomst, drygt 10 000 kronor i månaden, och har ägnat sig åt bolagsregistrering sedan tidigt 2000-tal. Han låg då bakom registreringen av ett antal ekonomiska föreningar som likvideras i Stockholms tingsrätt 2010 efter en anmälan från Finansinspektionen. Strax efter likvideringen tog det nya upplägget form, och kommanditbolagen började registreras.

DN har vid ett flertal tillfällen försökt nå 62-åringen, som först nu valt att svara på frågor via mejl. Där skriver han att han endast tillhandahåller en ”skrivtjänst” till företagen, där han hjälper klienter att översätta och föra in uppgifter i svenska registreringsformulär, som de själva undertecknar. Han bevakar ärendena hos Bolagsverket, meddelar när de är klara och skickar färdiga registreringshandlingar till klienterna.

Att företagen marknadsför sig själva online som sätt att gömma undan pengar och slippa skatt menar 62-åringen att han inte kan ansvara för. ”Att vissa av de företag där vi har varit behjälpliga med ovanstående skrivtjänst, senare utför de i artikeln beskrivna handlingarna är naturligtvis mycket beklagligt. Vi kan emellertid inte ta ansvar i den frågan efter att vårt uppdrag är slutfört. För deras respektive handlingar och åtgärder ansvarar bara de själva”; skriver han i ett mejl till DN.

Enligt 62-åringen har hans företag sedan sju år inte tillhandahållit några adresser åt företagen. Man har inte heller hjälpt till med lokaler, bankkontakter eller liknande, och har ingen kontakt med sina klienter. ”Vi har inga som helst personliga eller ekonomiska relationer eller förhållanden med klienterna varken före eller efter att uppdraget har avslutats”, skriver 62-åringen till DN.

evelyn.jones@dn.se "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Ny dna-studie avslöjar den moderna människans rötter

Den moderna människan, Homo sapiens, började delas upp i de nutida folkgrupperna för cirka 300 000 år sedan – betydligt tidigare än vad man hittills har trott. Det framgår av en dna-studie som har utförts av svenska och sydafrikanska forskare.

Studien, som publiceras i Science, bygger på analyser av dna från lämningar efter tre människor som levde i det som i dag är Sydafrika för cirka 2 000 år sedan, under stenåldern, och fyra människor från järnåldern som rådde i södra Afrika för cirka 400 år sedan. Dessa jämfördes med dna från mycket gamla fynd och från nutida människor.

Forskarna fokuserade speciellt på en av stenåldersmänniskorna, en pojke vars dna var av hög kvalitet och vars arvsmassa helt saknade påverkan från människor i andra delar av världen.

Detta var betydelsefullt. Homo sapiens uppstod i Afrika och den äldsta gruppen, rent genetiskt, är sanfolket eller bushmännen. Pojken tillhörde helt klart denna grupp.

Forskarnas analys visar att Homo sapiens sannolikt började delas upp i de nutida folkgrupperna för 260 000–350 000 år sedan. Detta är långt tidigare än vad man tidigare har antagit.

Den första splittringen var mellan det som skulle bli sanfolken och alla andra folk. Långt senare, för lite drygt 200 000 år sedan, avvek linjen som skulle ge upphov till pygméfolken i Centralafrika, och för cirka

150 000 år sedan ägde ytterligare en splittring rum, mellan folken i Västafrika å ena sidan, och folken i Östafrika å andra sidan.
– Det är från den östafrikanska grenen som alla icke-afrikaner härstammar. De avvek för knappt 100 000 år sedan, säger Mattias Jakobsson, evolutionsbiolog vid Uppsala universitet och ledare för studien.

– Men det viktigaste är att vi kan skatta den tidigaste förgreningen inom Homo sapiens.

Han påpekar att det finns fossilfynd som stärker de nya resultaten. I Marocko har man nyligen hittat lämningar efter människor som klassificerats som mycket tidiga Homo sapiens. Lämningarna är 315 000 år gamla. I Sydafrika har man hittat en skalle från en tidig Homo sapiens med en ålder på 260 000 år.

Jakobsson och hans kollegor vill nu gå längre bakåt i tiden. Vår linje avvek från neandertallinjen för cirka 600 000 år sedan. Frågan är vad som hände med vår linje under intervallet från 600 000 till 300 000 år sedan.
– Det är ett jättestort frågetecken, säger Jakobsson. "

"Fakta. Släktet Homo
Människosläktet Homo uppstod för cirka 2,8 miljoner år sedan i Afrika. Det härstammar från det äldre och mer primitiva släktet Australopithecus.
Den äldsta arten antog länge vara Homo habilis men fynd av en ännu äldre, icke namngiven art, har gjorts i Etiopien. Totalt har minst elva namngivna arter placerats i släktet, inklusive vår egen art, Homo sapiens.
Källa: Nature, Science "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Ingves vinnare i det politiska maktspelet

Analys. Efter tolv år som riksbankschef får Stefan Ingves fem år till. Bakom detta ligger en kompromiss mellan Socialdemokrater och Moderater. Men beslutet presenteras på sådant sätt att andra kompetenta kandidater underkänns.

Stefan Ingves hyllas i alla tonarter av riksbanksfullmäktige ordförande Susanne Eberstein (S). När det gäller ledarskap och kompetens liksom internationellt nätverk och erfarenhet kan ingen annan mäta sig med honom.

Jämförelsen blir ganska orimlig, eftersom det rör sig om en riksbankschef som redan har suttit två sexårsperioder. Under den långa tiden har han byggt upp en position som en efterträdare inte utan vidare kan ta över.

Det kan inte bli lättare när Stefan Ingves har varit riksbankschef i 17 år och hans mandatperiod går ut nästa gång. Men då kanske fullmäktige kan enas om någon annan.

Även om Susanne Eberstein och fullmäktiges vice ordförande Michael Lundholm (M) försöker skyla över det, så har beslutet att förlänga Ingves mandat tillkommit i kompromissens tecken.

Hemlighetsmakeriet är onödigt eftersom Stefan Ingves, trots hur fullmäktiges beslut har tillkommit, är i en stark position.

Sedan finanskrisen 2008–2009 som Ingves hanterade med stor skicklighet åtnjuter han stort förtroende.

Han har också visat att man med uthållighet och envishet kan få sin vilja fram. Som driven maktspelare har han nu också tagit hem vinsten när det gäller riksbankschefsposten. Ingen vill nog ta upp kampen med honom.

Men Ingves ledarskap har inte alltid fungerat, vilket visade sig i striden med förre vice riksbankschefen Lars E O Svensson. Där låste han sig vid en penningpolitik med onödigt höga räntor, vilket senare har fått omprövas.

För Ingves kom en vändpunkt på sommaren 2014. Då blev han blev nedröstad i Riksbankens direktion, där en majoritet där ville sänka reporäntan mer än riksbankschefen.

Därefter blev han en enveten förespråkare av låga räntor, på ett sätt som kunde förvåna.

Riksbanksfullmäktige vill dock inte utvärdera penningpolitiken, ens långt i efterhand. Därför är det ingen som utkräver ansvar.

Riksbanken också mött motgång under Ingves tid, när övervakningen av det finansiella systemet - det som brukar kallas makrotillsynen - hamnade hos Finansinspektionen.

Det beslutet gillar de flesta, utom riksbankschefen. Men samarbetet mellan Riksbanken och andra har blivit lidande av dragkampen.

Behov finns av omtag beträffande Riksbanken sätt att sköta penningpolitiken och de finansiella frågorna.

Men Stefan Ingves arbetar hårt, samtidigt som även andra krafter driver på. Det pågår en parlamentarisk Riksbanksutredning som kommer med förslag om något år. Den omgivande miljön ändras också, till exempel med minskad kontantanvändning och växande e-betalningar.

Inflationen verkar numera som ett mindre problem än den finansiella stabiliteten.

Hur läget kommer att se ut om fem år är svårt att föreställa sig, annat än att Stefan Ingves då fortfarande är riksbankschef. Förste vice riksbankschefen Kerstin af Jochnick finns också kvar, sedan hon nu har fått förlängt med sex år.

johan.schuck@dn.se "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Ekonomer kritiserar omvalet

Ett underbetyg att inte utnämna en kvinna, anser SEB:s chefsekonom Robert Bergqvist om att Stefan Ingves för förnyat förtroende som riksbankschef. Professor Lars Calmfors kritiserar riksbanksfullmäktige för att vara överkänsligt mot kandidater med politisk koppling.

Intet nytt på Riksbanksfronten. Stefan Ingves, som suttit på posten i tolv år, får förnyat förtroende i fem år. Beslutet togs av ett enigt riksbanksfullmäktige. Men politiska stridigheter har föregått beslutet. Toppkandidaten Karolina Ekholm, statssekreterare åt finansminister Magdalena Andersson (S), har sorterats bort för att hon är för politisk. Lars Calmfors, professor i internationell ekonomi, tycker att fullmäktige är överkänsligt.

– Jag tycker att man tillämpar väl strikta kriterier när man utesluter personer med politisk bakgrund.

Han anser att Ekholm har det som krävs för att bli riksbankschef.
– Hon har den akademiska kompetens som behövs och erfarenhet från riksbanksdirektionen. Jag uppfattar inte heller henne som en särskilt politiserad statssekreterare.

Även Robert Bergqvist, chefsekonom på SEB, ser Karolina Ekholm som en kompetent kandidat.
– Jag ser henne som en person som står för gedigen erfarenhet och kunskap, inte minst internationellt. Här hade Riksbanken en möjlighet att för första gången i sin 350-åriga historia välja en kvinna. Att så inte skedde är ett underbetyg. Jag är orolig för att vi ser tecken på mer politiskt inflytande i utnämningen av riksbankschefer.
Annika Winsth, chefsekonom på Nordea, tycker att Riksbanken hade behövt nytt blod.
– Karolina Ekholm är akademiker i större utsträckning än politiker. Det är olyckligt om politik sätter hinder i vägen i de här frågorna.
Med Ingves kvar förväntas lågräntepolitiken bestå ett bra tag till och direkt efter beskedet sjönk kronan i värde.

marianne.bjorklund@dn.se "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Ikea köper populär förmedlingstjänst

Nu köper IKEA upp Taskrabbit, den digitala förmedlingstjänsten som tagit USA med storm.

Att betala för att slippa montera sina Ikea-möbler är inget nytt alternativ, men nu lär det bli billigare. Taskrabbit, en sorts digital arbetsförmedling som kopplar ihop kunder med frilansare, har sedan starten 2008 erbjudit användare att leja bort de vardagssysslor man inte själv vill göra. I dag förmedlar Taskrabbit jobb som specifikt har med hemmet att göra. Passande för Ikea, vars monteringstjänst aldrig riktigt tagit fart.

Affären var enligt Ikea:s vd Jesper Brodin nödvändig för att hänga med i den digitala utvecklingen.

– Vi strävar ständigt efter att utveckla nya, förbättrade produkter och tjänster som gör våra kunders liv lite lättare. Vi kommer att kunna lära oss av Taskrabbits digitala expertis, säger Jesper Brodin till amerikanska Recode.

Hur mycket förvärvet kostade Ikea är ännu inte känt men Taskrabbit värderades 2015 till 50 miljoner dollar. Det är fickpengar för den svenska möbeljätten som under 2016 sålde för drygt 38 miljarder euro. Att köpa start-ups hör dock inte till vanligheterna för Ikea och affären avslöjar ett större strategiskt drag, att kliva in i den så kallade gig-ekonomin, där fasta anställningar ersätts av tillfälliga.
Taskrabbit är etablerat i London sedan 2013 men när det landar i Sverige är inte säkert.

jonas.desai@dn.se "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

" Smalt urval av laddbara bilar

Försäljningen av supermiljöbilar stiger brant. Men urvalet är fortfarande smalt. Av 37 märken på den svenska marknaden är det bara elva som har elbilar.

I tabellen har vi listat samtliga märken på den svenska marknaden. Som synes är det få som kan erbjuda elbilar. En klar majoritet har varken elbilar eller laddhybrider. Den tillverkare som säljer flest elbilar är Nissan med modellen Leaf. På andra plats återfinns Tesla med Model S och på tredje plats Renault Zoe.

För laddhybrider ser bilden förvånande nog sämre ut. Tio märken har sådana modeller på programmet, varav sex även har rena elbilar. Även Porsche har laddhybrid, men utsläppen är för höga för att kvala in som supermiljöbil.

Den överlägset populäraste laddhybriden är modellen Passat från Volkswagen. Men den tidigare ettan Mitsubishi Outlander är fortfarande med i toppstriden, efter fyra år.

Bland nykomlingarna till klassen hör sydkoreanska Hyundai och systermärket Kia. Hyundai har lanserat modellen Ioniq i hela tre utföranden, som hybrid, som laddhybrid och som elbil. Den vanliga hybriden kvalar dock inte in som supermiljöbil, men väl som miljöbil. Kia har Optima som laddhybrid och nu också den mindre modellen Niro i laddbart utförande. Nästa år väntas Niro komma också som elbil.

Försäljningen av supermiljöbilar växer i snabb takt. I augusti var ökningen hela 97 procent jämfört med augusti i fjol, men från låga nivåer ska tilläggas. I absoluta tal handlade det om 1 802 bilar, mot 914 i fjol.

Intresset för att köpa laddhybrid eller elbil ökar enligt flera undersökningar. Hittills i år har det registrerats 10 834 supermiljöbilar, en uppgång med 42 procent från i fjol. Det ska ställas i relation till den totala bilförsäljningen som steg med 3,8 procent till 248 167 bilar. Supermiljöbilar får statlig bonus. Den är på 40 000 kronor för elbilar och 20 000 kronor för laddhybrider. Från den första juli nästa år höjs bonusen till elbilar till 60 000 kronor. För laddhybrider kopplas bonusen till utsläppen av koldioxid.

Bonusen trappas av linjärt till en utsläppsnivå på 60 gram koldioxid per kilometer, som ger 10 000 kronor. I dag är gränsen 50 gram och alla laddhybrider som ligger under den gränsen får 20 000 kronor. För den del laddhybrider innebär det nya skattesystemet att bonusen höjs. För Kia Optima med drygt 10 000 kronor och för BMW i3 Rex med hela 30 000 kronor.

Bertil Moldén, vd för branschföreningen Bil Sweden, tror att de nya skattereglerna kommer att skynda på en omställning.
– Vissa märken har varit ”sena på bollen”. Men salongen i Frankfurt visar att i stort sett alla märken har en hybrid/elbil för lansering i närtid.

– Inget märke kommer att kunna avvara att erbjuda åtminstone en elektrifierad modell, säger han,
Att volymerna är så relativt små fortfarande förklarar Bertil Moldén så här:
– Många ekonomichefer och inköpare på stora tjänstebilsföretag tycker att kostnaderna för en elektrifierad bil är för höga. Privatpersoner resonerar likaledes l ännu högre grad.
– Morötterna i skattesystemet bonus malus kompenserar inte merkostnaden för val av eldrift i dagsläget, men när batterierna blir billigare om tre till fem år och räckvidden ökar till 35-40 mil, då kommer det ta fart ordentligt, säger Bertil Moldén.

lasse.sward@dn.se "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Sköndal ska få 4 000 nya bostäder – men först måste 139 villor rivas

Sköndal lägger sig på operationsbordet. Nu vankas skönhetsingrepp. Flera tusen bostäder, jobb och nya vägar för busstrafik ingår i planerna för stadsdelen som nu ska ut på samråd. Men smakar det så kostar det – 139 villor i Skogsbyn kommer att rivas om planerna går igenom. Stadsbyggnadsborgarrådet Roger Mogert ser också vissa problem med kollektivtrafiksituationen i dag – och säger nu att man bör överväga spårbunden trafik till Sköndal.

Planerna för Sköndal är storslagna. Totalt vill man bygga 4 400 bostäder, ungefär 1 500 arbetsplatser, grundskolor, gymnasium, parker och idrottshallar. Om allt går som planerat kommer 300 hus per år att byggas i stadsdelen.

Utöver planerna på bostäder, arbetsplatser och skolor så vill man också bygga två nya parker ut mot Drevviken, tre nya torg med Berga torg som nytt centrum i området.

Marken i området ägs av stiftelsen Stora Sköndal.
– Vår ambition är att hälften ska vara bostadsrätter och häften ska vara olika typer av hyresrätter. Det är unikt för att vara i dag, säger Christer von Essen, vd för Stora Sköndal framtidsutveckling.

Husen kommer att variera i höjd och utformning – de högsta planeras bli 14 våningar höga – och bebyggelsen ska bli mycket tätare än vad den är i dag, enligt planerna som nu går ut på samråd.

Men det finns vissa kontroversiella delar i planerna. Som ett led i förtätningen av stadsdelen så vill man till exempel riva 139 villor i Skogsbyn, villor som i dag är seniobostäder, bostäder för personer med sociala behov och personalbostäder.

Totalt handlar det om 161 fastigheter som försvinner och där tomterna ska bebyggas med nya hus.

Stadsbyggnadsborgarrådet Roger Mogert (S) ser positivt på planerna.
– Jag tycker att det är jättesnyggt. Det har goda förutsättningar för att bli en väldigt bra stadsdel. Man sparar ganska många fina hus i området, så du kommer kunna få ett område där du dels får ett urbant uttryck men där man också behåller gamla kulturhistoriska fastigheter, säger han.

Hur ska man få folk till Sköndal?
– Det man behöver titta på är dels att man har en uppgång vid Skarpnäcks tunnelbana som vetter åt det här hållet. Men om man bygger åt det här hållet så måste man titta på någon form av spårbunden trafik. En förlängning vore nog klokt att fundera på till detta. Det är ändå en 6 000–7 000 utöver de som bor här i dag som kommer att bo i området 2035.

Vad säger du om de 139 bostäder som rivs?
– Det är väl den känslomässigt riktigt svåra delen i det här. Förslaget är inte politiskt behandlat, utan det är ett samråd som vi inte tagit ställning till än. Men jag förstår att de vill göra så här. Det känns ritbordsmässigt rationellt att man får ut mer bostäder. Men det är klart, det är folks hem som man bygger på. Om man ska kunna göra så här så måste man ha en ganska tydlig plan för hur man hanterar de som bor och lever där, säger han.

Christer von Essen från Stora Sköndal framtidsutveckling motiverar beslutet med att husen inte är en hållbar affär ekonomiskt sätt. Dessutom innebär byggnationer här att hus i andra delar av Sköndal kan sparas, säger han.

– I Skogsbyn är det lättast att bygga nya bostäder och det är inte ekonomiskt försvarbart att ha det som vi har det i dag, säger han om de 139 villorna.

Men personerna ska erbjudas nya bostäder.
– Primärt är det seniorbostäder, lite träningsbostäder och personalbostäder som är där i dag. Vi kommer givetvis att erbjuda alla ny bostad i området, säger han.

anton.sall@dn.se "

"Fakta. Planerna för Sköndal i siffror

4 400 bostäder.
1 500 arbetsplatser.
Två nya grundskolor.
Ett nytt gymnasium.
Ny väg för busstrafik.
I dag bor knappt 9 000 personer i Sköndal.

Källa: Stockholm.se, Stiftelsen Sköndal "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Hennes sons operation ställdes in – fyra gånger

Sjuårige Hugo Zetterström har en hjärntumör och måste opereras med jämna mellanrum. Efter att för fjärde gången ha fått sin operation inställd på Nya Karolinska vänder sig Hugos mamma till statsminister Stefan Löfven i ett öppet brev.

Kära Stefan Löfven, Sveriges statsminister 2017...
Tänk dig scenariot att du har två välfungerande barn som går bra för såväl i skola som socialt...men så plötsligt slås fötterna undan. Du råkar ha fått ett barn som, snart fyra år, får diagnosen hjärntumör.

I brevet beskriver Hugos mamma Johanna Zetterström frustrationen som det innebär att förbereda sitt barn för en operation, att göra honom redo, läggas in på sjukhuset, och operationen sedan inte blir av. Första veckan i september hände det Hugo Zetterström då han skulle opereras på Nya Karolinska. För fjärde gången.

— Vi kom in på tisdagen och Hugo lades in. Då hoppas man ju att operationen ska bli av, eftersom de ställt in så många gånger. Vi väntar och väntar, säger Johanna Zetterström.

Hugo som är stickrädd hade under förmiddagen förberetts med bedövningssalva på handen. Beskedet var att han skulle hämtas vid 12-tiden. Strax efter klockan 13 ringde Hugo själv på larmklockan för att fråga. Sedan dröjde det till 14.45 då de fick möta läkaren.
— Läkaren kom in i operationskläder och sade att det var stopp, och att de inte fick operera mer. Han såg lika bekymrad ut som i maj förra året. Man såg det på hela hans kroppsspråk. De stod och väntade ett helt team, och så fick de inte operera, säger Johanna Zetterström. Orsak – personalbrist, som gör att alla operationssalar inte kan användas. Läkaren berättade att han stått redo sedan klockan 13, skriver Johanna Zetterström i brevet. Efter 16 får inga planerade operationer genomföras, och fördröjningen gjorde att den inte kunde bli av.

Säkerhet i all ära men jag antar att du som jag har full respekt för att akuta fall går först. Men detta är inte akuta fall. Det är vardagen för barn på Nya Karolinska i Solna.

I brevet till statsministern skriver Johanna Zetterström att hon som förälder i det läget skulle kunna sätta sig ner och vägra gå, men att det inte hjälper.
— Det var bara för oss att packa och åka hem. För någon som är sju år är det här jättekonstigt. Man har förberett nästa sex–åtta veckor när han inte ska gå i skolan. Han har inte ätit på ett dygn, skrubbat hela kroppen... säger Johanna Zetterström, och Hugo fyller i:

— Men det är ju bra, för då är jag ren, säger Hugo, som säger så här om att operationen inte blir av:
— Det är skönt men ändå inte.
— Som föräldrar vet vi att han behöver operationen, för att ryggen blir sned och han har ont, säger Johanna Zetterström.

Hugo Zetterström var fyra år när han fick diagnosen hjärntumör. Tumören är obotlig och sitter i ryggmärgskanalen, och har också gjort att Hugo fått en svår skolios, som gör ryggen sned. För att motverka detta måste ryggen opereras med fem-sex månaders mellanrum. Men kösituationen för barnoperationer på Nya Karolinska, som DN berättat

om i flera artiklar, gör att operationstiden flyttas fram och att det snarare blivit med nio-tio månaders intervall.

Platsbristerna beror inte på lokalbrist, korridorerna vittnar om tomma obelagda rum....
I maj förra året hann Hugo till och med bli sövd, och vaknade upp utan att operationen genomförts. I juli opererades han.

Johanna Zetterström säger att temachefen för barn- och kvinnosjukvården Svante Norgren tagit henne i hand på att det inte skulle hända igen att operationen skulle skjutas upp.

— Ja, vi har pratat och jag har sagt att vi gör allt att för att operationen inte ska ställas in, säger Svante Norgren.
— Men det är många saker som gör att en operation ändå måste ställas in. Personalbrist är en, men den vanligaste är att patienten blivit infekterad. Just nu har vi en jättebesvärlig sits framför allt när det gäller vårdplatser snarare än med operationssalar, säger Svante Norgren.

Svante Norgren säger att sjukhuset har en direktkontakt med familjen. På onsdag är en ny operationstid inbokad. Sjukhuset kan inte ge några garantier för att den verkligen blir av.
— Nej, det kan vi inte. Men den kommer inte att bli inställd på grund av faktorer vi styr över.

När DN träffar Hugo Zetterström och hans mamma har de varit på ett av alla besök på Karolinska universitetssjukhuset, den här gången på BUP för att bearbeta det han går igenom.
— Det är här var ett bra möte. Det är inte så lätt att förklara operationer som ställs in. Tidigare har Hugo till och med blivit sövd. Det väcker frågor som vi föräldrar har svårt att svara på, säger Johanna Zetterström.

Hugo tycker att mötet var bra, men hade hellre varit i skolan där det är ”sångstopp” på fredagar.
— Vi får dansar så länge som musiken spelar. När den slutar stoppar vi, säger Hugo.

Det var efter att operationen ställdes in i september som Johanna Zetterström skrev brevet till Stefan Löfven.
— Han har ju ändå det yttersta ansvaret i Sverige. Jag tänkte att någon av de som styr skulle få upp ögonen för situationen, säger Johanna Zetterström.

Hon avslutar brevet:
Jag undrar, skulle Du, Stefan, vilja att ditt barn utsattes för detta gång på gång? Jag undrar också vart den svenska sjukvården är på väg?
Stefan Löfven uppger i en skriftlig kommentar till DN att han blir mycket illa berörd av Johanna Zetterströms brev, och att det hon skriver nog är det värsta man kan gå igenom som förälder.

— Stängda vårdplatser och inställda operationer är allvarligt och skadar förtroendet för sjukvården och huvudansvaret vilar tungt på landstingen, skriver statsministern.

Han lyfter fram att regeringen gör historiska satsningar för att komma tillrätta med problemen.
— Jag förstår att det inte hjälper Johannas familjs situation direkt här och nu. Men vi måste se till att fler inte ska behöva hamna i samma situation och ha samma upplevelser framöver, skriver Stefan Löfven.
anna.gustafsson@dn.se "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Antikvariat på nätet

Har man inget antikvariat i sin närmaste omgivning finns det förstås också utmärkta söktjänster på nätet. Svenska Bokbörsen (bokborsen.se) säljer åt såväl antikvariat som privatpersoner, medan antikvariat.net består av antikvariat från hela Norden. På - internationella Abebooks.com finns böcker från hela världen!

lotta.olsson@dn.se "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"En mässa präglad av motsättningar

En högerextrem tidning och en antinäthatsrörelse står sida vid sida. Samtidigt mobiliserar nazister för att demonstrera på Göteborgs gator. Hugo Lindkvist rapporterar om stämningarna på årets Bokmässa.

Inklämd i ett av Bokmässans bortersta hörn ligger monterplats A03:76. Montern är några få kvadratmeter stor och härifrån blickar man rakt in i några dörrar och mörkgrå vägg.

Platsen är tom när mässlokalerna öppnar på torsdagen. Det är den högerextrema tidningen Nya Tider som ska vara här, men de börjar rigga först timmarna efter sina montergrannar. När medarbetarna på tidningen väl anlänt berättar de att man fokuserar på helgdagarna, när allmänheten fått tillträde. ”Kultureliten är inte direkt de som bryr sig om oss”, säger en skribent innan han berättar om sin skeptiska inställning till FN:s klimatpanel.

– Uppmärksamheten på oss vittnar om situationen i landet och att åsiktskorridoren är verklig, för vi gör ju inget annat än skriver om verkligheten som den är, säger Vávra Suk, chefredaktör.

I montern intill står Eva-Karin Berglund och delar ut sitt visitkort. Hon kommer från Lidköping och arbetar som gymnasielärare. Samtidigt driver hon ett litet förlag som sysslar med egenutgivning. Hon visste inte att hon skulle stå bredvid den högerextrema tidningen, vars närvaro återigen vållat debatt och fått hundratals författare att bojkotta mässan.

– Det känns sådär att stå här… Många valde att ta avstånd men en sådan tidning ska inte få diktera villkoren för mig. Jag står upp för alla människors lika värde och demokrati, men vad de gör är inte demokrati, säger Eva-Karin Berglund.

I detta hörn av mässlokalerna ligger även ett kafé. Här har föreningen och nätrörelsen Jagärhär, kända för sitt arbete med att motverka näthat, begärt att få vara. När medarbetarna på den högerextrema tidningen anländer så går en i föreningen direkt bort och säger hej.

– Det är självklart att vi ska stå här. Det är vår grej att finnas där de finns. Vi vill också kunna prata med folk som blir utsatta för hat och propaganda. Ju fler som försvinner, desto mer utsatta blir de som är kvar, säger Mina Dennert, grundare.

Deras val att ställa sig intill högerextremister har vållat ilska. Under natten ringde hennes telefon och någon andades i luren. På sociala medier skriver folk att de ska sabotera montern och hänga ut föreningens medlemmar på bild.

– Det är som vanligt. Nu måste vi börja prata om strategier hur vi ska övervinna detta, hur vi gjuter mod i människor. Vi måste ta tillbaka samtalet och frågorna, säger Dennert.

Strategier är något många här inne vill tala om. Motstånd mot antidemokratiska rörelser och vägar framåt, för att språket och samtalet inte ska styras av närvaron av en högerextrem tidning, nazisternas demonstration och potentiellt gatuvåld i Göteborg på lördagen.

Svante Weyler, förläggare och ordföranden i Svenska kommittén mot antisemitism, sitter på en trappa i mitten av mässan. Runt omkring börjar det myllra av människor: förlagsanställda, lärare, bibliotekarier, författare.

– Nazister kan söka demonstrationstillstånd år efter år. Om vi inte börjar utarbeta strategier för att hur vi kämpar emot, kommer vi varje gång att bli tagna på sängen, säger han.

En våning upp avslutar kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP) ett samtal om kulturpolitik. Hon har på sig en tröja med orden ”Silence is not golden” och upprepar att det är hennes uppgift att också vara på platser där antidemokratiska krafter försöker ta plats.
– Jag vill manifestera och försvara de friheter som har kostat generationer av svenskar före oss otroligt mycket blod, svett och tårar, säger Bah Kuhnke.

Motståndshandlingar mot rasism pågår i samtal, i skrift och även genom läsning. Elisabeth Åsbrink, ordförande i Svenska Pen, och författaren Lena Andersson är två av dem som deltar i en maratonläsning av ”Anne Franks dagbok”, en manifestation för yttrandefrihet och mot rasism.
– Jag vill inte lämna plats, jag är barnbarn till folkmordet på de europeiska judarna. Och i helvete att de ska få mig att flytta på mig, i helvete att de ska få alla oss demokrater att flytta på oss. Varför ska vi det? säger Elisabeth Åsbrink.

Bokmässans beslut att tillåta Nya Tider och den efterföljande bojkotten har, åtminstone i viss grad, skapat en splittring i Litteratursverige. Här inne märks gnisslet tydligast av genom att

montern för ETC och förlaget Leopard gapar tom, så när som på en tv-skärm som visar reklam för den alternativa Bokmassan.

Jan Guillou, en av de mest högljudda kritikerna mot de bojkottande författarna, rundar hörnet för Nya Tiders monter. Han gick förbi här efter att han hälsat på en bekant som var i närheten.
– Hur kan det vara värt att bojkotta mässa för det där? säger Guillou och pekar mot montern.

– Vi har uppemot hundra tusen bokläsare som kommer hit, och författare är inte bortskämda med att träffa sina läsare. Att vända dem ryggen på grund av det där, det är som att skjuta mygg med kanon.

Han spekulerar i att den högerextrema tidningen får tillträde för sista gången. För Bokmässan är det inte värt att ödsla tid på onödig administration och säkerhet, menar Guillou, som samtidigt också sågar polisens beslut att tillåta nazister demonstrera.
– Det får bli ett slut på det här tramset. Och nu kommer vi att få se krig på Göteborgs gator med stor förstörelse. Det fanns goda polisiära skäl att inte tillåta detta, säger han.

Flera av de största förlagen har ifrågasatt Bokmässans ledning hantering av Nya Tiders deltagande på mässan, framför allt efter att en film med kopplingar till den högerextrema tidningen uppmanat personer till att söka upp journalister.

Men förlagen är dock på plats. Eva Gedin, förlagschef på Norstedts, sitter ned i en fåtölj i lobbyn och berättar att man hela tiden diskuterar värdet av att vara på mässan.
– Man ska komma ihåg att det här inte bara handlar om en högerextrem tidning. Det handlar om en vändning i hela samhället, med främlingsfientlighet i vardagen och nazister som marscherar på våra gator, säger Eva Gedin och fortsätter:
– Vi kan inte göra oss kvitt problemet genom att försvaga mässan, men det behövs strategier för att möta det här på alla platser. Men visst finns det gränser även för oss.

Daniel Sandström, förläggare och litterärchef på Albert Bonniers förlag, följer sida vid sida med författaren Jens Lapidus som är uppbokad på en rad samtal.

Sandström menar att mässan låst in sig i ett hörn genom att hålla en strikt legalistisk linje i vem som får eller inte får delta.
– Om det fortsätter så här så måste man ifrågasätta vad man vinner på att åka på mässan i framtiden. Vi når en brytpunkt över tid om mässan tappar sin identitet eller ändras fundamentalt, säger Daniel Sandström. Han avslutar:

– Det är en storm som samtiden rört upp som mässan befinner sig. De har inte startat den och de kommer inte att avsluta den heller.

hugo.lindkvist@dn.se "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"En välbehövlig teolog på stol 5 i Svenska Akademien

Invalet av teologen Jayne Svenungsson på stol nummer fem i Svenska Akademien är både oväntat och lyckat.

Vi som under många år tjatat om att den anrika institutionen måste ta ett kliv utanför den rena skönlitteraturens och språkvetenskapens domäner blir bönhörda. Det blev inte en jurist eller en ämbetsman – utan en teolog. Valet av Jayne Svenungsson innebär en välkommen breddning av synen på vilka erfarenhetsvärldar som är giltiga i det svenska kulturlivet. Man behöver inte vara religiös för att inse att ett samhälle som gör sig kvitt den kunskap om människan som finns i teologin blir dummare, fattigare och tråkigare. Det är också roligt att Svenungsson tar plats på den stol som lämnats tom av just Torgny Lindgren, som så mästerligt gestaltade religionens ofta osynliga plats i svenskarnas liv, där den sakrala erfarenheten inte syns på ytan utan finns lagrad, som i gammalt trävirke. Jayne Svenungsson kan – på sitt sätt – fortsätta detta verk. Det postsekulära samhället har fått sin första akademiledamot.

bjorn.wiman@dn.se "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Vad är nazister, pappa?

I dag demonstrerar nazister på Göteborgs gator. I den nyskrivna texten ”Legoland” försöker författaren Jonas Hassen Khemiri svara på den förrädiskt enkla frågan: Vad är en nazist?

Min fyraåriga son ser ett foto av en nazistisk demonstration i en tidning och säger: En parad!

– Ja, säger jag. Det är typ som en parad. Men ser du deras arga ansikten? De gröna flaggorna? Deras hatfyllda banderoller? Det är tecken på att det här är mer av en demonstration.
– Vad är en demonstration? säger han.
– Det är när många människor möts upp på en och samma plats för att de gillar samma sak.
– Som Legoland?
– Typ. Men de här människorna är nazister. Och på lördag ska de ha en stor demonstration utanför en bokmässa i Göteborg.

– Vad är en bokmässa?
– Ett stort hus där en massa författare och läsare möts för att prata om böcker.

– Vad är nazister?
– Nazister är ungefär som legofigurer. Bara större. Alla har samma hudfärg och typ samma frisyr. Och de tror att vita människor är bättre än bruna och svarta människor.

– Det är inte sant, säger han.
– Jag håller med.

– Bruna människor är mycket bättre än både svarta och vita människor.
– Varför då?
– För att vi kan springa snabbare. Och har smartare hjärnor.
– Fast i verkligheten är alla människor lika mycket värda.
– Alla människor?
– Alla människor.
– Inte alla människor.
– Jo. Alla människor.

Han tänker efter.
– Utom de som sitter i rullstol, säger han.
– De också.
– Men inte riktigt riktigt supergamla människor?
– De med.
– Och spindlar?
– Spindlar är inte riktigt människor, säger jag.
– Förutom Spindelmannen?
– Spindelmannen är ett specialfall. Det viktiga för nazisterna är att det finns tydliga gränser. Män ska vara män. Vita människor ska bara gifta sig med vita. Ingen ska vara homosexuell.

Min son öppnar sin legolåda.
– Legogubbar är gula, säger han.
– Det stämmer. Och i verkligheten är vita människor snarare rosa.
Han skrattar till.
– Nasim på förskolan är varken vit eller rosa. Inte Isak heller. Eller Semilia. Eller Amal. Inte Tuu och Kokuwa heller.
Jag nickar.
– Och inte du heller, säger han.
– Det beror på årstiden. Ibland tycker människor att jag är brun. Ibland att jag är vit. Jag är mittemellan. Som du.
– Det finns inga bruna legogubbar, säger han.
– Det har du nog rätt i.

Han letar fram en pirat. En polis. En helikopterförare. Två riddare.
– När är paraden?
– Demonstrationen är på lördag. Många av våra vänner kommer att vara där för att protestera mot nazisterna.
– Ska vi dit?
– Det är långt till Göteborg.
– Längre än till yttre rymden?
– Inte så långt.

– Då åker vi dit. Vi kan kasta nypon på dem, för nypon innehåller klipulver.
– Bra idé. Men ibland kan de här demonstrationerna sluta våldsamt. Och jag är inte så bra på att demonstrera. Jag har svårt för politiska slagord. *All makt åt folket!* Absolut. Men vem är inkluderad i folket? Och vilken makt är det vi åsyftar, den politiska, ekonomiska eller lingvistiska? *Knulla patriarkatet!* Mer än gärna. Men ska vi inte snarare börja med klassamhället? *Yes we can!* Roligt för er. Men vad gör vi av alla de som inte kan?
– Du låter rädd.
– Jag är inte rädd.
– Men du låter rädd.
– Det kanske jag är. När du var nyfödd var det en demo i Stockholm som vi nästan gick på. Flera hundra personer hade samlats i Kärrtorp för att protestera mot ökad nazistisk aktivitet i området. Min bror var där. Arias och Clarice också. Axel, Simon och Frida. Och Tuu och Kokuwa.
– Själva?

– Nej, med sina föräldrar, såklart. Det här var 2013, så de var bara tre och sju år gamla. På videoklippen på nätet syns sjungande människor, någon äter korv, två övervintrade hippies delar ut flygblad, några pensionärer dricker kaffe. Sen hörs en kraftig smäll. Torget fylls av rök. En flaska landar mitt i folkhopen, människor springer, barn tappar sina ballonger, billarm börjar tjuta. Kan du gissa vad som hände?
– Jordbävning.
– Nej. Demonstrationen blev attackerad. Av ett gäng maskerade nazister.
– Riktiga nazister?

– Väldigt riktiga nazister. Samma grupp som ska demonstrera i Göteborg. De kastade tomflaskor och rökbomber, de hade påkar och knogjärn. Clarice tog sin barnvagn och sprang mot tunnelbanan, Kokuwa tappade bort sin pappa i kaoset, men sen träffade han några grannar som tog hand om honom. I videoklippet ser det först ut som om folkhopen ska skingras. Men några sekunder senare omformas den som en amöba. *Inga nazister på våra gator.* Människor går samman. *Inga nazister på våra gator.* Alla börjar ropa. *Inga nazister på våra gator.* En till rökbomb. *Inga nazister på våra gator.* En flaska landar nära en barnvagn. *Inga nazister på våra gator.* Billarmen ekar över torget. *Inga nazister på våra gator.* Hippiesarna, pensionärerna, de föräldralediga mammorna. *Inga nazister på våra gator.* De maskerade antifascisterna, min bror, Kokuwas pappa. *Inga nazister på våra gator.* Folkhopen rör sig mot nazisterna. *Inga nazister på våra gator.* Nazisterna flyr.

Min son ler.
– Och det är så man vinner politiska strider, säger jag. Med röster, snarare än med vapen.
– Glömmer du inte något?
– Vad då?
– Var det inte någon av antifascisterna som drog kniv och högg en av nazisterna i ryggen?
– Kanske. Jag minns inte det. Jag minns bara att Kokuwa kom till skolan på måndagen efter och berättade att hans pappa hade jagat ett gäng nazister till skogs. Och att han var så himla stolt.
– Men vi var inte där.
– Tyvärr inte.

– Och vi kommer inte åka till Göteborg på lördag.
– Nej. Vi stannar hemma. Det blir bäst så.

Vi sitter tysta. Min son hittar en astronaut. En lavaexpert. En motocrossförare. Han ställer upp dem på rad. Jag berättar inte om året när jag var på bokmässan i Göteborg och blev attackerad. Jag berättar inte om telefonsamtalen med förlagschefen, den nedlagda polisanmälan eller säkerhetsvakten som följde med på mina seminarier dagen efter. För jag vill att min son ska fortsätta tro att det finns trygga rum där ute, platser där ens kropp aldrig hotas till följd av ens ord. På samma sätt som han tror på enhörningar, tomtar och spindelmän.
– Var inte du väldigt tacksam över att vi stannade hemma från den där demonstrationen i Kärrtorp? säger han.
– Hur kan du minnas det? Du var ju bara några månader gammal?
– Jag minns mer än du tror, säger han. Jag minns till exempel alla gånger som du har sagt att det är viktigt att engagera sig politiskt.
– Det är det.
– Och sen stannat hemma från demonstrationer. Jag minns hur ofta du har sagt att det är viktigt att dela med sig.
– Det stämmer.
– Och sen ignorerat tiggare på tunnelbanan.
– Jag har sällan mynt på mig.

– Jag minns att du påstår att du stödjer öppna gränser, men i verkligheten får du en underlig känsla av trygghet när gränserna stängs, för då kan du fortsätta leva vidare i din bubbla, du kan ha dina politiska ideal och skriva dina uppdateringar på nätet utan att någonsin behöva riskera något värdefullt.

– Du låter verkligen inte som en fyraåring.
– Och du beter dig verkligen inte som en fyrtioåring. Men det är okej. Jag förstår. Jag gillar också lego. Det är bara viktigt att komma ihåg att lego inte är verkligheten.

Han lutar sig fram och slår omkull paraden av legofigurer.
– Så när åker vi till Göteborg? säger han.

– Nästa gång nazisterna demonstrerar kommer vi att vara där. Jag lovar. Vi kommer ropa: *Inga nazister på våra gator*, och jag kommer inte börja ifrågasätta om gatorna verkligen är våra, eller om det inte är viktigare att kräva nazistfria regeringar, poliskårer och skolor. Vi kommer stå upp för alla människors lika värde och sen, på riktigt, försöka leva som om det vore sant. Och när de attackerar oss med flygande flaskor och rökbomber, med förolämpningar och slagord, med lagförslag och polishundar, så kommer jag hålla dig nära, jag kommer påminna dig om att vi är fler än dem. Jag kommer lära dig skrika: *Inga nazister på våra gator*, på alla världens språk.

Jonas Hassen Khemiri "

DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017

"Lotta Olsson: Antikvariaten sorterar fram det vackraste

Det har väl knappast undgått någon att det är bokmässa i Göteborg just nu, och själv tänker jag som vanligt snoka igenom antikvariatsdelen av mässan extra noga. Antikvariaten är en guldgruva för oss som vill få tag på våra gamla favoriter, men också hitta vackra upplagor av sådant vi aldrig visste att vi ville ha.

Under några år har jag mest letat böcker på loppmarknader och välgörenhetsbutiker. Där är det ofta betydligt billigare och det är där man kan göra oväntade fynd.

Men man hittar sällan just det man letar efter. Det räcker med att kliva in på ett välsorterat antikvariat så förstår man skillnaden: här behöver man inte tillbringa timmar med att rota igenom travar med oväsentligheter. Här har någon rensat och bara behållit det bästa. Vilka böcker är mest populära på antikvariaten? Personalen berättar beredvilligt om minor classics som inte finns i nytryck, och om alla nostalgiska vuxna som letar efter sin barndoms favoritböcker. Men även relativt nyutgivna böcker finns ofta billigare på antikvariaten.

Vi är nog en äldre generation som handlar där, tror jag, men antikvariaten säger genast emot mig. Allt fler tonåringar och unga vuxna köper klassiker i vackra band, i en tid när boken som ting fått ett uppsving. Själva texten till en bok kan man ofta hitta lätt på nätet, men boken man vill ha hemma i hyllan finns på antikvariaten.

Själv förlorar jag mig lyckligt i Alfa antikvariats gigantiska källare i Stockholms innerstad där det finns ett helt rum med gamla barnböcker, och hittar fina Agatha Christieutgåvor i Antikvariat August (fd Blå tornet) som ligger i Drottninggatans backe. Alvglans antikvariat snokar jag igenom på nätet, och där har innehavaren ett extra gott öga till science fiction och fantasy. Anrika Aspingtons antikvariat vid Gärdet brukar alltid vara värt ett besök, och på Rönnells antikvariat på Birger Jarlsgatan har jag hittat ett billigt exemplar av ”Muminpappans bravader” åt en god vän.

Det finns så många antikvariat i Sverige, och de är alltid värda ett besök.

lotta.olsson@dn.se

DN SÖNDAG 1 OKTOBER 2017

”Gamla regelverk bromsar utveckling av nya växtskydd”

"Det finns en stark vilja från politiker, odlare och konsumenter att satsa på alternativa växtskydd för miljön och hälsans skull. Ändå har mängden sålda kemiska bekämpningsmedel under senare år legat stilla eller till och med visat en svag ökning. Nu krävs nya regler som stimulerar, inte hindrar, utvecklingen, skriver sex forskare vid SLU.

Att skydda våra grödor från skadegörare är en oerhört viktig fråga för en stabil matförsörjning. Samhällets strategier för växtskydd står under stark förändring men diskuteras sällan i medierna. Hos allmänheten är ofta bilden av den giftsprutande odlaren förhärskande. Alternativ finns, bland annat olika biologiska bekämpningsmetoder. Trots uttalade viljeyttringar från politiker, odlare och konsumenter att satsa på ett alternativt växtskydd går det väldigt långsamt. Varför är det så och vad kan vi göra åt det?

Globalt sett förstörs cirka en fjärdedel av skördarna av skadedjur och växtsjukdomar. I svenska oljeväxter orsakar exempelvis rapsbaggar betydande skador och stråsäd drabbas hårt av bland annat Fusarium-svampar. Med klimatförändringar och ökade transporter kan vi också förvänta oss att nya skadegörare etableras. Nyligen upptäcktes den destruktiva fruktflugan Drosophila suzukii i vårt land och många fler arter är på väg.

Nya, effektiva växtskyddsstrategier är en nödvändighet för att uppnå en ekonomiskt och miljömässigt hållbar livsmedelsproduktion.
Sedan 2014 ska all professionell växtodling inom EU följa principen för integrerat växtskydd. Det innebär att man i första hand ska använda förebyggande åtgärder och alternativa metoder till kemisk bekämpning

för att minska belastningen på miljö och hälsa och undvika uppkomst av resistens. Kemiska preparat ska sparas till situationer då alternativen är otillräckliga. EU:s regler om integrerat växtskydd gör ingen skillnad mellan konventionell och ekologisk produktion utan pekar på att en mix av användbara och säkra metoder ska användas.

Detta är positivt, då polariseringen i debatten mellan dessa två odlingssätt annars riskerar att bromsa utvecklingen av ett hållbart växtskydd byggt på vetenskaplig grund. Utmaningen nu är att omsätta nya forskningsrön i effektiva växtskyddsstrategier som möjliggör goda skördar av hög kvalitet, utan negativa miljö- och hälsoeffekter. Samhällets regelverk och strukturer måste underlätta denna omvandling.

Har då samhällets ambitioner om ett hållbart växtskydd lett till en minskad användning av kemiska bekämpningsmedel? Nej, ännu syns ingen sådan effekt. Enligt en sammanställning från Kemikalieinspektionen (Kemikaliestatistik – Försålda kvantiteter av bekämpningsmedel 2015) har mängden sålda kemiska bekämpningsmedel inom jordbruk, skogsbruk samt frukt- och trädgårdsbruk under perioden 2005–2015 legat mer eller mindre stilla, eller de senaste åren visat en svag ökning.

Ett i dag underutnyttjat växtskyddsalternativ är biologisk bekämpning. Genom att bevara och förstärka de mekanismer som finns i naturen kan naturliga fiender, som rovinsekter, mikrosvampar och bakterier minska förekomsten av skadegörare. Generellt sett är denna typ av bekämpning skonsammare för både hälsa och miljö än den kemiska bekämpningen. Biologisk bekämpning genom utsättning av exempelvis rovinsekter används sedan länge med stor framgång mot skadedjur i växthus där kemiska insektsmedel i många fall helt har kunnat ersättas.

Biologisk bekämpning vid fältodling har haft en långsammare utveckling men sedan några år händer det mycket inom forskningen. Naturliga fiender redan på plats kan på olika sätt gynnas för att bekämpa skadeinsekter. Vissa nyttiga bakterier och mikrosvampar hämtade från jord och växter kan tillsättas på fröer eller spridas på blad för att skydda mot växtsjukdomar. För att öka effekten kan biologisk bekämpning kombineras med andra metoder, såsom motståndskraftiga växtsorter, välanpassad odlingsteknik och genomtänkta växtföljder.

En anledning till att biologiska bekämpningsmetoder inte fått större spridning är att EU:s lagstiftning för godkännande av bekämpningsorganismer är väldigt komplex. Utvärdering av mikroorganism görs i hög grad efter toxikologiska principer, starkt influerat av kemisk riskvärdering. Det har lett till onödigt komplicerade och långdragna godkännandeprocesser. Efter EU:s godkännande av den aktiva mikroben kan de formulerade produkterna ges nationellt godkännande efter utvärdering av bekämpningseffekterna. Detta är en kostsam process som tar många år.

För nematoder, insekter och spindeldjur för bekämpning finns inget EU-regelverk. I vissa länder säljs de fritt, medan bland annat Sverige har nationell lagstiftning med godkännanden av nya organismer utifrån deras biologi och ekologi. Önskvärt och rimligt vore att även mikroorganismerna utvärderades enligt liknande principer.
Vi menar att den starka politiska viljan att gynna alternativa produkter inte motsvaras av matchande ansträngningar för att utforma rimligare regelverk. Långa godkännandeprocesser är också ett stort problem för de små företag som ofta driver utveckling och kommersialisering av nya biologiska bekämpningsprodukter.

Det svenska jordbruket borde ligga mycket bra till i strävan mot ett verkligt integrerat växtskydd eftersom vi har en väl utbyggd rådgivningsverksamhet och stor kunskap bland lantbrukarna.

Utvecklingen hindras dock av klara systembrister såsom avsaknad av samlad information kring växtskydd och kunskap kring hur

kombinationer av olika åtgärder fungerar tillsammans. Det saknas också ett tydligt huvudmannaskap och öronmärkt finansiering för utveckling av nya växtskyddssystem baserade på kombinationer av alternativa metoder.

Vi anser att följande åtgärder krävs för ett effektivare integrerat växtskydd i svenskt jordbruk:
Anpassa regelverken för biologisk bekämpning och utvärdering av levande organismer så att de stimulerar och inte hindrar utvecklingen.
Säkerställ kompetensen kring alternativa metoder hos berörda myndigheter för en ändamålsenlig handläggning av växtskyddsfrågor.

Tydliggör rollfördelningen mellan akademi, myndigheter och rådgivningsorganisationer i kedjan växtskyddsforskning – implementering, så att forskningsrön snabbare kan prövas i praktiken och tillämpas av lantbrukarna.

Inför stimulansbidrag för utvärdering och introduktion av biologiska bekämpningsmedel på den svenska marknaden. Sådana satsningar har gjorts i andra EU-länder.

Margareta Hökeberg, föreståndare och forskningsledare
Ingvar Sundh, professor
Sebastian Håkansson, docent
Hanna Friberg, forskare
Mattias Jonsson, docent
Cajsa Lithell, kommunikatör Alla verksamma vid Sveriges lantbruksuniversitet, Kompetenscentrum för biologisk bekämpning (CBC) "

DN SÖNDAG 1 OKTOBER 2017

"Marschen kom av sig före start

35 personer greps och ytterligare 29 omhändertogs av polis, men de stora oroligheterna uteblev i samband med nazistiska Nordiska motståndsrörelsens (NMR) manifestation i Göteborg. Själva demonstrationen blev aldrig av.

Göteborg.
Det var dagen som Göteborg såg fram emot med vrede och oro. Det blev dagen då nazisternas omdiskuterade demonstration i staden aldrig blev av. Detta sedan polisen stoppat tåget med runt 500 NMR-anhängare innan det kommit fram till demonstrationens utgångspunkt vid Scandinavium. Skälet var att några NMR-sympatisörer, däribland ledaren Simon Lindberg, bröt sig igenom polisens linje.

– Simon Lindberg var med i början av uppploppet och är misstänkt för våldsamt upplopp alternativt våld mot tjänsteman, sade Göteborgspolisens talesperson Hans Lippens.

Totalt greps 35 personer efter sammanstötningar mellan polis och demonstranter. De flesta, 22 stycken, greps för våldsamt upplopp och fyra är misstänkta för våldsamt motstånd.

– Tre är misstänkta för försök till våld mot tjänsteman. En person är misstänkt för brott mot luftfartsförordningen och en annan för brott mot vapenlagen, sade polisens kommenderingschef Emelie Kullmyr vid en presskonferens på lördagskvällen.

Det var den största polisinsatsen i Göteborg sedan kravallerna vid EU-toppmötet 2001 och polisen betraktade den som en framgång, trots att

allt inte gick som beräknat. Tidigare under dagen bestämde sig NMR att samla sina deltagare på en parkering i södra Göteborg, varifrån de skulle gå i samlad trupp med sköldar och fanor i nära tre kilometer mot stadens centrum. Men inte långt från nöjesparken Liseberg bröt sig några NMR-anhängare ur gruppen och polisen beslutade då att stoppa marschen. Enligt NMR ”reagerade Motståndsrörelsen mot att motdemonstranter kastade sten mot deltagarna”.

På Heden i centrala Göteborg hade tusentals motdemonstranter samlats. Den stora motdemonstrationen var en blandning av människor i alla åldrar som stod under banderoller som ”Folkmusiker mot rasism” och ”Spårvägare mot nazism”. Det fanns även militanta grupperingar på Göteborgs gator denna dag, men majoriteten av motdemonstranterna hade helt fredliga avsikter. Vid avspärrningen vid Berzeliigatan hade den 63-årige pensionerade svarvaren Youeil Yousif från Partille, men med rötterna i Irak, satt sig ned på gatan framför polisens kedja.

– Jag kommer från ett land som haft diktatur och jag gör det här för mina barnbarns skull, sade han.

Bredvid honom satt Rannvá Macdonald Arnskov från Tranås och väninnan Paula Dahlberg från Värnamo. Även de hade rest till Göteborg för att visa sin avsky för nazismen. De erkände att de kände en viss oro för vad som skulle utspela sig på Göteborgs gator.

– Det är lite läskigt, men om vi inte protesterar mot nazisterna tror jag att vi kommer att få vara med om läskigare saker i framtiden, sade Dahlberg.

Medan den nazistiska grupperingen satt fast mellan ett parkeringshus och en motorväg tog motdemonstranter över demonstrationsvägen genom Göteborg. I takt med att polisen släppte på avspärrningarna gick tusentals människor längs gator som bara någon timme tidigare varit förbehållna den nazistiska gruppen. Vid ett tillfälle blockerade motdemonstranter hela Sten Sturegatan, den huvudsakliga sträckan för Nordiska motståndsrörelsen, innan polisen lät dem fortsätta och nå korsningen utanför Scandinavium, som snabbt fylldes med människor.

Senare blev situationen våldsam när vänsterextrema som fanns bland motdemonstranterna gick till angrepp mot polisen i ett försök att nå de instängda nazisterna. Mellan entrén till Liseberg och Bokmässan, som arrangeras i Svenska mässan vid Korsvägen, var det stundtals oroligt när de svartklädda personerna kastade smällare, så kallade bangers, och gjorde utfall mot polisen som svarade med att flera gånger rycka fram och skingra gruppen.

Från en gångbro kunde besökare på Bokmässan följa hur polisen via rusningar tvingade tillbaka de demonstranterna. Det var stundtals en hätsk stämning, men strax efter klockan tre hade polisen lyckats skingra motdemonstranterna.

Flera NMR-anhängarna greps när de i väntan på att återvända till parkeringsplatsen i södra Göteborg attackerade polismän. NMR:s talesperson Pär Öberg sade till Nordfront TV att detta är sista gången som man tänker söka tillstånd för en demonstration.

jens.littorin@dn.se
mikael.delin@dn.se "

DN SÖNDAG 1 OKTOBER 2017

"Ulf Kristerssons svåra utmaningar

Att framstå som en stark alliansledare och statsministerkandidat blir en avgörande uppgift för Moderaternas nya partiordförande. Det menar bedömare som DN har talat med. Här är tre utmaningar som Ulf Kristersson tvingas tackla för att vända opinionen.

I dag, söndag, väntas Ulf Kristersson bli vald till ny Moderatledare. Partifolket hoppas sätta punkt för en uppslitande period med brant fallande opinionsstöd som utlöste en revolt mot Anna Kinberg Batra. Efterträdaren ska med mindre än ett år till nästa val åstadkomma en vändning. DN har talat med Jenny Madestam, statsvetare med politiskt ledarskap som specialitet, och David Ahlin, opinionschef på Ipsos, om de utmaningar som väntar den nya M-ledaren.

1 Väljarstödet har rasat

Moderaterna har under 2017 fallit till runt 16 procent, det lägsta väljarstödet sedan 2003. Bakom den kortsiktiga dramatiken finns en längre trend. Moderaterna nådde en kulmen i opinionen 2011/2012, då långt över 30 procent av väljarkåren föredrog Moderaterna

– Efter en väldigt framgångsrik era, förknippad med Fredrik Reinfeldts ledarskap, så var det en enormt otacksam uppgift att ta över. Å andra sidan är läget mer tacksamt för Ulf Kristersson som tar över ett parti i kris, säger Jenny Madestam.

Sedan valet 2014 har Moderaterna tappat väljare till två helt olika partier: Centerpartiet respektive Sverigedemokraterna. Frågan är om så olika väljargrupper, konservativa respektive liberala, kan lockas tillbaka samtidigt.

SD har numera ett större opinionsstöd än M. SCB:s stora partisympatimätning i maj i år tyder dock på att läckaget till SD har stannat av, kanske på grund av att M stramat åt sin flyktingpolitik. Däremot har det stora tappet till C skett i år, efter att M öppnat för att fälla regeringen med aktivt stöd av SD.

– Hela partikartan har ritats om. Moderaterna har inte längre en dominerande ställning, säger David Ahlin på Ipsos.

2 Alliansen är splittrad

När Moderaterna väljer partiledare utses också en statsministerkandidat som förväntas leda alliansen. Både Jenny Madestam och David Ahlin ser detta som en avgörande utmaning för den nya M-ledaren.

Alliansen har ett år före valet en svag position i opinionen. Trots att regeringen är bräcklig och skadeskjuten har de rödgröna ett övertag på 4 procentenheter i DN/Ipsos senaste mätning. Andelen väljare som tror att alliansen skulle göra ett bättre jobb än de rödgröna i regeringsställning är nere på den lägsta nivån sedan valet. Dessutom tror bara tre av tio borgerliga väljare på en M-ledd regering 2018.

– Det har blivit ett vakuum när det gäller ledarskapet i alliansen. Den stora frågan är förhållningssättet till SD, den avgör om alliansen har en framtid som regeringsalternativ men det är oklart vad Ulf Kristersson har tänkt sig, säger Jenny Madestam.

Alliansen är djupt splittrad i frågan om i vilken mån man kan ta stöd av SD. M och KD vill ta regeringsmakten även om alliansen är mindre än de rödgröna. C och L säger nej.

– Tilltron till alliansen som regeringsalternativ har minskat. Moderaternas väg tillbaka förutsätter att alliansen återfår trovärdigheten och det kräver en gemensam strategi för att bilda regering, säger David Ahlin på Ipsos.

3 Politiken får underkänt

Moderaternas kris syns också i DN/Ipsos mätningar som en minskad tilltro till partiets politik på flera områden. Mest allvarligt är tappet på området Sveriges ekonomi. I DN/Ipsos junimätning ansåg bara 27 procent av väljarna att Moderaterna har bäst politik, jämfört med 40 ett år tidigare. Detta var länge ett område där Moderaterna hade helt överlägsna siffror. Enligt DN/Ipsos har väljarna nu lika stort förtroende för Socialdemokraterna.

Statsvetaren Jenny Madestam tror inte att ett partiledarskifte räcker för att locka tillbaka väljarna. Partiets problem ligger också enligt henne i politiken.

– Moderaterna måste bestämma sig för vilka de är post-Reinfeldt. Mycket av Anna Kinberg Batras osäkerhet, som ofta tolkades som stelhet, tror jag hängde på oklarheten i partiets politiska riktning, säger hon.

hans.rosen@dn.se "

" **Fakta. Ulf Kristersson**

Född: 1963.
Politiska uppdrag: Ordförande Moderata ungdomsförbundet 1988–1992. Riksdagsledamot 1991–2000, 2014–. Kommunalråd i Strängnäs 2003–2006, i Stockholm 2006–2010. Socialförsäkringsminister 2006–2010. Ekonomisk-politisk talesperson 2014–.

Karriär i övrigt: Marknadschef på Timbro 1995–1998.

Kommunikationschef på it-bolaget Connecta 2000–2002.

Utbildning: Civilekonom från Uppsala universitet.

Statsvetaren Jenny Madestam om Ulf Kristersson: ”Han har gjort en resa i partiet och skaffat sig ett cv som är klippt och skuret för att avancera till den här posten. Det innebär att han inte är okänd för väljarna. Han kan formulera sig och ge journalister svar på deras frågor. Samtidigt finns det en bild i partiet av att han är inte arbetar så hårt, inte får så mycket gjort och har svårt att fatta beslut.” "

DN SÖNDAG 1 OKTOBER 2017

" Partiets tal om hopp har en skakig historia

Ulf Kristersson vill skapa hoppfulla Moderaterna. Det är en beprövad metod för att få ihop falangerna i partiet. Men försöket för 20 år sedan stöp på rasistanklagelser och kändisprotester.

Ulf Kristersson är gammal truppgymnast från Eskilstuna. Det är en omständighet som bjuder in till åtskilliga liknelser om ett parti som är nere i brygga och en partiledning hamnat i spagat mellan Centerpartiet och Sverigedemokraterna.

Själv talar han om hoppet.
– Vi skrev en gång en bok som hette ”Land för hoppfulla”. I min värld är vi ett parti för hoppfulla. Vi ser problem, vi löser problem, vi tror att världen blir bättre med vårt arbete, sa han, när han mötte medierna som valberedningens partiledarkandidat för drygt en vecka sedan.

”Land för hoppfulla – manifest för ett nytt sekel” lanserades för tjugo år sedan som Moderaternas svar på globaliseringen. Ulf Kristersson var huvudsekreterare under arbetet. Ledare var Per Unckel, som då var en av partiets tyngsta profiler. En viss Anna Kinberg ingick i programgruppen.

I mars 1997 presenterades resultatet: En 180 sidor lång skrift med elva sidor sammanfattande manifest på slutet.

Resten är historia – eller närmare bestämt två historier.
Den ena berättas i borgerligheten. Den handlar om ett spännande bidrag till moderat idédebatt. Bland annat bidrog författaren Lars Gustafsson med perspektiv. Det gjorde även kulturskribenten Helena Rivière, som senare även blev moderat riksdagsledamot.

– ”Land för hoppfulla” resonerade som Ulf Kristersson gör än i dag, med ett milt och moget förnuft om människans drivkrafter. När jag hör Ulf så uttrycker han samma förhoppningar om en utveckling där staten och överheten drar sig tillbaka och där varje människa förklaras myndig, säger hon.

Den andra historien gäller den massiva kritiken från de politiska motståndarna.

I spetsen gick SSU:s dåvarande ordförande Niklas Nordström.
– Vi pangade på rätt hårt. Det här var ju en tid när vi hade hög arbetslöshet och många som kom från forna Jugoslavien. Det fanns stämningar i samhället runt främlingsfientlighet och rasism. Det blev jätteviktigt att ta debatten med Moderaterna, säger han.

”Vi har alla tigit och undertryckt det svåra kring invandringen alltför länge”, hette det i ett avsnitt av ”Land för hoppfulla”. Det innehöll utförliga resonemang om grogrunden för främlingsfientlighet. Om svenskar som jobbat och bidragit i alla år och ändå kände att de inget fick. Och om en ”svartskallefamilj” som kunde leva gott på svenska bidrag och förmåner.

På DN Debatt gick Niklas Nordström till frontalangrepp mot formuleringarna. Tillsammans med boxaren Paolo Roberto och artisten Camilla Henemark anklagade han Moderaterna för att bryta samsynen i flyktingpolitiken och ge draghjälp åt nynazistiska och rasistiska krafter.

– De pratade om människor som var fattiga och utsatta på ett sätt som handlade om att skuldbelägga och peka ut invandrare som problem, hävdar Niklas Nordström.

Manifestets författare reagerade med bestörtning.

Internt i Moderaterna uppfattades ”Land för hoppfulla” som en appell för öppenhet. Färre flyktingar och fler invandrare som kunde försörja sig själva var principen.

Så trappades ordkriget upp.
– Jag minns ett debattprogram där Per Unckel blev påhoppad av en hel läktare. Ordet svartskalle kom att debatteras överallt och allt annat i hela boken försvann, säger Helena Rivière.

Nordström, Roberto och Henemark krävde besked av Carl Bildt om hur Moderaterna egentligen såg på flyktingpolitiken. Men den dåvarande moderatledaren höll låg profil.

I juni kulminerade protesterna med 72 kända svenskar i en protest på DN Debatt. Det var alltifrån den tidigare statsministern Ingvar Carlsson till popartisten Robyn Carlsson. Längdhopparen Mattias Sunneborn, författaren Henning Mankell, filmaren Hannes Holm, artisten Olle Ljungström – alla ställde de sig bakom kravet att Moderaterna skulle backa.

”Det är en debatt där fördomarna och inskränktheten tillåts hagla fritt”, hette det bland annat.
När radions Studio Ett ringde runt visade det sig visserligen att en del av kändisarna hade svävande begrepp om vad de egentligen hade signerat.

Men när den moderata partistyrelsen presenterade sin version av manifestet hade de mest kritiserade formuleringarna strukits.
– Jag uppfattar ju att man fick lägga programmet åt sidan. Det blev för besvärande för dem att förklara vad de ville, säger Niklas Nordström.

•••
Det finns ekon av ”Land för hoppfulla” när Moderaterna 20 år senare debatterar invandring – med skärpta krav för svenskt medborgarskap, tankar om en övergång från asylrätt till kvotflyktingar och inskränkningar i välfärden för nyanlända.

Många moderater avskyr att prata om slitningarna mellan partiets liberala och konservativa grenar. Enligt Ulf Kristersson finns ingen motsättning.

Men är det inte just den sprickan som han försöker överbrygga, när han beskriver hoppfullheten? Den konservative pessimisten ser problemen. Den liberale optimisten litar på lösningarna.

– Hoppfullhet är mycket bättre än hopplöshet som inställning när man ger sig i kast med de problem som Sverige har, sa Kristersson på pressträffen förra torsdagen.

Kanske kan han bättre än sin företrädare sätta ord på samtiden. Helena Rivière tror inte att det är en slump att han åberopar ”Land för hoppfulla”.
– Själva grundackordet om människans drivkrafter i synen på politikens omfattning och inriktning, det fattas i Sverige i dag.

Politiken blir olika sakfrågor, och ingen människa kan hålla reda på vad alla partierna tycker i sak. Vi behöver den filosofiska bottenplattan mot vilken de här sakfrågorna bedömas, säger Helena Rivière.
Niklas Nordström, numera socialdemokratiskt kommunalråd i Luleå, har svårare att se behovet av ”Land för hoppfulla”.

– Jag har stor respekt för Ulf Kristersson, det är en klok och sympatisk människa. Men det verkar konstigt att gå tillbaka till ett program som körde i diket och tro att det är lösningen, säger han.

Karin Eriksson "

DN SÖNDAG 1 OKTOBER 2017

”Vi känner inte igen oss i bilden av SD”

"Norrköping. Knappt en vecka efter uppgifterna om sexuella övergrepp inom Sverigedemokraterna mötte partiledaren Jimmie Åkesson på lördagen ett 80-tal medlemmar i kvinnoförbundet.
– Vi har tagit anklagelserna om sexuella trakasserier på största allvar, men jag känner inte igen mig i den bild som målats upp av Sverigedemokraterna, sade Jimmie Åkesson.

Jimmie Åkesson beskriver den senaste veckan som kämpig. Sedan länge har det varit bestämt att han skulle tala i samband med SD-Kvinnors årsmöte, men efter riksdagsledamoten Hanna Wighs avhopp i måndags och anklagelser om att sopa sexuella övergrepp under mattan i ”Kalla fakta” i TV 4 kom talet om politiska strategier inför nästa års riksdagsval i skymundan.

– Jag kommer att prata om elefanten i rummet, sade Jimmie Åkesson när han möttes av stående applåder.

– Kvinnorna är viktiga för att partiet ska fortsätta växa.

Partiledaren avfärdar förklaringar om en grabbig kultur där det inte finns någon plats för kvinnor. Det fall som tas upp i ”Kalla fakta” kallar han för en enskild händelse, som partiet har polisanmält för att ta reda på vad som hände.

– Om en person känner sig utsatt är det naturligtvis ett problem, sade Jimmie Åkesson.
– Men i ärlighetens namn: sexism, sexuella trakasserier och sexuella övergrepp förekommer överallt i samhället . Att kvinnor råkar illa ut har absolut ingenting med partikultur att göra.

– Väldigt många människor har kontaktat mig de senaste dagarna och de flesta har varit positiva. Jag har inte hör talas om några andra negativa händelser, men får man signaler är det viktigt att ta dem på allvar. Inte alltid riva upp himmel och jord men visa respekt och lyssna, säger Jimmie Åkesson.

Har partiet tagit skada av att kopplas ihop med sexuella trakasserier?
– Både och kanske. De som redan hatar oss hatar oss lite till, men de som gillar oss gör det ändå.

När Jimmie Åkesson kallar upp några av åhörarna på scenen för att ställa frågor handlar det inte om att ställa partiledaren mot väggen utan snarare om ett samtal där alla delar samma syn på verkligheten.

– Vi är många som upprörda över de senaste dagarnas diskussioner. Vi känner inte igen oss i den bild som målats upp. Om det är att ledande personer känt till anklagelserna utan att agera är det upprörande, men hittills står ord mot ord, säger Carina Herrstedt som är ordförande i SD-kvinnor och andra vice ordförande i partiet.

Hon har haft kontakt med så gott som samtliga kvinnor i riksdagsgruppen och på riksdagskansliet i Stockholm under veckan.
– De flesta har reagerat som jag, det här handlar inte om någon anda i partiet. Att vara kvinna i Sverigedemokraterna är som att befinna sig på vilken arbetsplats som helst.
I sitt tal pratade också Jimmie Åkesson om lördagen som en sorglig dag i svensk politik och syftade på Svenska Motståndsrörelsens demonstration i Göteborg.

Söndagen, då moderaterna får en ny ordförande, ser han som en viktig händelse och intressant händelse.

– Ulf Kristersson tar på sig ett självmordsuppdrag men han kommer att ha det parlamentariska avgörandet i sin hand när han stakar ut

moderaternas kurs. En av de första frågorna han kommer att få är om han kommer att prata med mig eller inte och han måste ge besked. Det finns möjlighet till en nystart, säger Jimmie Åkesson som på sikt ser tre politiska block i svensk politik. Ett socialistiskt block, ett liberalt och ett konservativt block som består av Sverigedemokraterna och Moderaterna.

mia.holmgren@dn.se "

"Fakta. Wighs anklagelse

I måndags anklagade Sverigedemokraternas riksdagsledamot Hanna Wigh från Falköping en högt uppsatt medlem i partiet för sexuella övergrepp i ”Kalla fakta” i TV 4. Enligt uppgifter i programmet ska partisekreteraren Richard Jomshof ha känt till uppgifterna utan att ha agerat. I tisdags polisanmälde SD händelsen.

Hanna Wigh lämnar partiet och blir därmed den fjärde politiska vilden i riksdagen och den tredje kvinnan som lämnat SD:s riksdagsgrupp sedan valet 2014.

Enligt Sverigedemokraterna är 22 procent av partiets medlemmar kvinnor. I valet 2014 fick partiet 12,9 procent av rösterna."

DN SÖNDAG 1 OKTOBER 2017

"De kan prisas för sina upptäckter

Blir det gensaxar, gravitationsvågor och bröstcancerforskning som får Nobelpris nästa vecka? DN:s Amina Manzoor och Maria Gunther avslöjar sina favoriter. I år har Nobelstiftelsen höjt prissumman till nio miljoner kronor. "

" Cancer drabbar miljontals människor i världen varje år. Flera forskningsgenombrott som gjort dessa människors prognos mycket bättre som skulle kunna belönas med ett Nobelpris.

Förra året gick alla vetenskapliga priser till grundforskning. Grundforskning är också viktig eftersom man aldrig vet vad upptäckter kan leda till. Men i år hoppas jag på ett pris med mer klinisk inriktning. Särskilt cancerforskning tycker jag bör uppmärksammas. Jag är inte ensam om det. Bara ett fåtal medicinska priser de senaste årtionden har gått till upptäckter om cancer, trots att det gjorts flera stora genombrott.

Ett sådant stod amerikanen Dennis Slamon för. Han upptäckte att bröstcancerpatienter som hade många HER2-receptorer på sina cancerceller hade en mycket mer aggressiv cancer och därmed sämre prognos. Dennis Slamon och hans kolleger utvecklade en antikropp som hämmar tillväxten av cancercellerna. I dag är läkemedlet Herceptin standardbehandling för kvinnor med HER2-positiv bröstcancer, vilket uppskattas vara runt 20 procent av alla med bröstcancer. Upptäckten har gjort stor skillnad för dessa kvinnor och gett dem en mycket bättre prognos. Därför tycker jag att Dennis Slamon borde belönas med ett Nobelpris i fysiologi eller medicin.

Det finns många andra som också är värda ett Nobelpris. Till exempel har immunterapi nämnts i förhandsspekulationerna i några år. Där finns det ett antal namn, men James Allison borde vara given. Hans forskning om hur man kan ta bort immunförsvarets bromsmekanismer med hjälp av antikroppar och lättare angripa cancerceller ledde till det första läkemedlet inom klassen. Särskilt betydelsefull har forskningen varit för patienter med spritt malignt melanom. James Allison har fått flera stora priser, bland annat Laskerpriset och det nyinstiftade Sjöbergpriset. Även Arlene Sharpe och Gordon Freeman är aktuella om immunterapi prisas.

I förra årets spekulationer nämnde jag Michel Sadelain, som utvecklat Car-T-cellterapin. Metoden går ut på att modifiera kroppens immunförsvar för att söka upp och döda cancerceller. Svårt sjuka patienter utan andra behandlingsalternativ har blivit av med alla spår av sin cancer. Nyligen godkändes den första Car-T-cellterapin i USA för barn med svårbehandlad leukemi. Men metoden är riskabel och flera kliniska studier har stoppats efter dödsfall. Jag tror att Nobelkommittén väntar några år till.

När: Måndag den 2 oktober, tidigast kl 11.30, på Karolinska institutet.

amina.manzoor@dn.se "

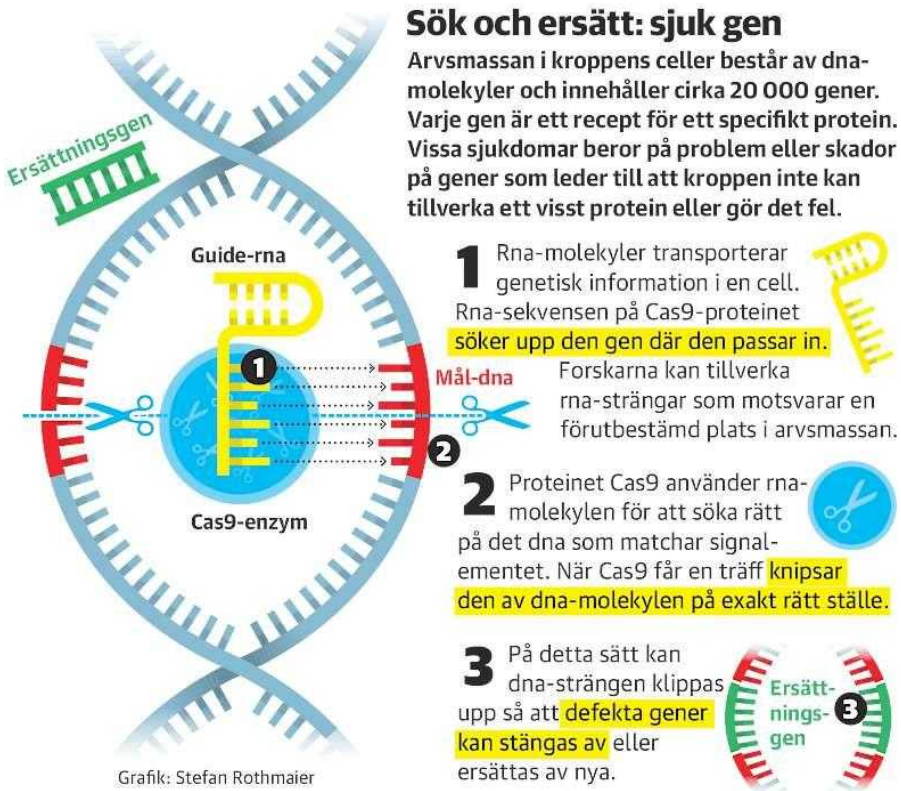

"**Kanske blir det gensaxen Crispr och Umeå universitet som får kemipriset i år. Men bland kemister på nätet är batteriforskaren Goodenough mest populär.**

upptäckter har så snabbt och radikalt revolutionerat ett helt forskningsfält som det exakta genverktyget Crispr/Cas9. Frågan är inte om, utan när, Emmanuelle Charpentier och Jennifer Doudna får Nobelpriset. Tillsammans lyckades de omvandla en bakteries försvarssystem till en gensax, som kan klippa upp, byta ut eller stänga av bitar av arvsmassan eller laga trasiga gener. Charpentier gjorde sina banbrytande insatser vid Umeå universitet. Den fria och generösa

forskningsmiljön där var en viktig förutsättning för att hon skulle lyckas, har hon sagt till DN.

Crispr/Cas9 är den viktigaste upptäckten någonsin för gentekniken. Nu har det blivit möjligt att skräddarsy organismer, och också hitta botemedel för svåra sjukdomar som diabetes, leukemi och schizofreni.

Samtidigt ger ett så lättanvänt och kraftfullt verktyg upphov till svåra etiska dilemman, och dessutom en bitter patentstrid. Ytterligare en aspirant på priset är Feng Zhang, som först visade att gensaxen också går att använda i flercelliga organismer. Hans universitet har fått de amerikanska rättigheterna för att använda Crispr/Cas9 i växter, djur och människor, medan Doudna och Charpentier har fått patenten i Europa.

Förra året skrev jag att jag trodde att Nobelkommittén skulle avvakta med att belöna upptäckten tills striden var avgjord. Men i år tror jag på ett Nobelpris till Charpentier och Doudna. Däremot gissar jag att Zhang blir utan. Att ge dem en tredjedel var av priset är inte aktuellt eftersom de aldrig har arbetat tillsammans, och att Zhang skulle få halva summan och Doudna och Charpentier en fjärdedel var tycker jag vore orättvist.

Varje år brukar kemister diskutera och rösta på sina favoriter till kemipriset på olika bloggar och sociala medier på ett sätt som fysiker eller medicinare aldrig gör. En klar favorit bland dem, som även jag tror på, är John Goodenough. Han utvecklade litiumjonbatteriet, det bästa uppladdningsbara batteri vi har, och som finns i våra mobiler, surfplattor och datorer, i elbilar och elcyklar. John Goodenough fyllde 95 i juli, så i år kan vara sista chansen för Nobelkommittén att belöna honom. Hans upptäckt har bidragit till mänsklighetens största nytta, precis som Alfred Nobel önskade.När: Onsdag den 4 oktober, tidigast klockan 11.45, på Kungliga vetenskapsakademien.

maria.gunther@dn.se "

"Detektorn Ligo mätte svallvågor från kolliderande svarta hål och öppnade ett helt nytt fönster ut i universum. Det är ett solklart Nobelpris i fysik.

Jag tror att Nobelpristagarna i fysik heter Kip Thorne och Rainer Weiss, två av initiativtagarna till experimentet Ligo. Förra årets största

fysikhändelse var när Ligo registrerade svallvågorna av en kollision mellan två svarta hål. Det var också början på en helt ny era för astronomin, där vi kan höra det som inte går att se. Ligo är det första instrument som har lyckats mäta så kallade gravitationsvågor, eller små krusningar i rumtiden som skapas av riktigt tunga himlakroppar.

Ronald Drever, den tredje personen bakom Ligo som rätteligen borde ha delat priset med Thorne och Wiess, dog i mars i år, 85 år gammal. Han led av demens, och än mer tragiskt är att han redan var sjuk vid de första lyckade mätningarna efter allt sitt arbete för detektorns tillkomst och framgång.

Många önskar att även Barry Barish, som blev ledare för Ligo 1997, ska belönas. Utan honom hade experimentet aldrig lyckats. Men priset kan bara delas i tre lika delar, eller i en halva och två fjärdedelar, och det blir svårt att få till.

Thorne och Weiss är alltså mitt hetaste tips, och jag skulle bli förvånad om Nobelkommittén tänker annorlunda.

Inte för att det saknas andra värdiga kandidater. Alain Aspect, Anton Zeilinger och John Clauser återkommer år efter år i förhandsspekulationerna, för sin forskning om det märkliga kvantmekaniska fenomenet som kallas intrassling eller sammanflätning. Två sammanflätade partiklar märker alltid vad som händer den andra i samma stund som det sker, oavsett hur långt ifrån varandra de befinner sig.

De tre fick det israeliska Wolfpriset i fysik 2010, och Wolfpriskommittén har ofta lyckats välja blivande Nobelpristagare. I år gick priset till två andra gamla favoriter, Michel Mayor och Didier Queloz, som hittade den första exoplaneten, en planet i ett annat solsystem. Men kanske Nobelkommittén tycker att det räcker med priset till CCD-tekniken 2009. CCD som används i digitalkameror och teleskop, och var en förutsättning för upptäckten.

Den populära kandidaten Vera Rubin, som visade att universum är fullt av mörk materia, blir det inte. Hon dog på juldagen förra året, 88 år gammal. Bara två kvinnor har fått fysikpriset: Marie Curie (1903) och Maria Goeppert Mayer (1963).

När: Tisdag den 3 oktober, tidigast klockan 11.45, på Kungliga vetenskapsakademien.

maria.gunther@dn.se "

Spara i aktiefond eller sparkonto

● Aktiefond ● Sparkonto

Spara i 2 år

Så mycket behöver du spara i månaden i två år för att få ihop till...

Summa	Aktiefond	Sparkonto
200 000	7 788	8 274
300 000	11 682	12 411
400 000	15 576	16 548
500 000	19 470	20 684
600 000	23 364	24 821

Spara i 5 år

Så mycket behöver du spara i månaden i fem år för att få ihop till...

Summa	Aktiefond	Sparkonto
200 000	2 794	3 272
300 000	4 190	4 909
400 000	5 587	6 545
500 000	6 984	8 181
600 000	8 381	9 817

Spara i 10 år

Så mycket behöver du spara i månaden i tio år för att få ihop till...

Summa	Aktiefond	Sparkonto
200 000	1 156	1 606
300 000	1 733	2 409
400 000	2 311	3 211
500 000	2 889	4 014
600 000	3 467	4 817

Jämförelse mellan aktiefond med sju procents avkastning per år och sparkonto med 0,75 procent ränta. (Skatten på värdeökningen är inte frånräknad.)
Källa: Nordeas sparkalkyl för månadssparande och Swedbanks sparkalkyl.

DN SÖNDAG 1 OKTOBER 2017

"Så får du ihop insatsen till första lyan

Att ta sig in på bostadsmarknaden är inte lätt. Hur sparar man bäst för att få ihop till en insats? DN har frågat tre experter för att få svar.

Bor man i en region med höga bostadspriser kan det kännas hopplöst att någonsin lyckas spara ihop till insatsen. Bolånetaket på 85 procent gör att insatsen på 15 procent blir stora pengar, något som kan kännas frustrerande. Men amorteringskravet och bolånetaket finns av en anledning, nämligen att skydda konsumenten, menar Arturo Arques, privatekonom på Swedbank.

– På nittiotalet såg jag med egna ögon hur bostadspriserna föll kraftigt. Väldigt många av dem som for illa var unga, som kommit in på marknaden i ett högt läge. När marknaden kraschade fick många sälja med väldigt stora förluster och hade då kvar sina lån – men ingen bostad, säger han.

Hur mycket man behöver spara per månad för att få ihop till en insats skiljer sig stort beroende på var i landet man bor. I Swedbanks uträkning från årsskiftet 2016/2017 behöver man med en sparhorisont på tio år lägga undan 4 927 kronor per månad för att få ihop till insatsen för en lägenhet på två rum och kök i Stockholms innerstad.

I Härnösand, där bopriserna inte är lika höga, behövs mycket mindre – 313 kronor per månad under tio år.

Priserna baserades på statistik från Svensk Mäklarstatistik och beräkningarna gjordes med antagandet att priserna stiger i samma takt som avkastningen på sparandet, säger Arturo Arques.

– Men problemet för de unga de senaste 15–20 åren är att bostadspriserna har stigit fortare än pengarna har växt. Då har man hela tiden halkat efter. Den tiden får vi hoppas snart är förbi. Nu verkar det också som att bostadspriserna är på väg att plana ut.

Föräldrar som har råd att spara till sina barn gör klokt i att börja tidigt, och att spara regelbundet, menar Arturo Arques. Han poängterar samtidigt att det finns många föräldrar som inte har möjlighet att spara åt sina barn.

– Då är det viktigt att själv börja spara regelbundet så fort man får ett jobb, säger Arturo Arques.

Vet man att pengarna man sparar ska användas först efter lång tid, om fem till sju år eller mer – var inte rädd för aktiemarknaden, menar Arques. Är man ung, har möjlighet att jobba extra och dessutom bor hemma är hans råd att lägga undan så mycket man bara kan.

– Kan man inte så mycket om aktiemarknaden är det lämpligt att välja en prisvärd aktiefond, eller två till tre stycken olika prisvärda aktiefonder, för att sprida riskerna.

Men om man vill spara pengar som ska användas inom tre eller fyra år, bör man vara försiktig med att investera på aktiemarknaden, säger Arturo Arques. Ett vanligt sparkonto genererar knappt någon ränta, men för heller inte med sig någon risk.
Länsförsäkringar har räknat på hur länge man måste spara för att ha råd till insatsen. Deras uträkningar visar att om man sparar tio procent av den disponibla inkomsten (alltså inkomst efter skatt, men inräknat eventuella bidrag), tar det nästan 27 år att spara ihop till kontantinsatsen för en tvåa på 50 kvadratmeter i Vasastan i Stockholm.

I Västerorts ytterområden, som till exempel i Hässelby, går det dock snabbare – strax över fem år. Då har man räknat på den genomsnittliga disponibla inkomsten i respektive stadsdel.

Ett långsiktigt sparande krävs alltså. Då är fondsparande ett bra alternativ, gärna i ett investeringssparkonto, ISK, menar Elisabeth Hedmark, privatekonom på Länsförsäkringar.

Men ju närmare dagen för ett köp man kommer, desto lägre risk bör ens investeringar ha, anser hon.

– Ett eller ett par år innan det planerade köpet kan det vara bra att stegvis gå in i ett sparande med lägre risk, och komplettera med exempelvis ett vanligt sparkonto eller korta räntefonder, säger Elisabeth Hedmark.

Maria Landeborn, sparekonom på Skandia, framhåller också att ju tidigare man börjar spara, desto bättre. Ska man spara under kort tid har man inte så många andra val än sparkonton med låg avkastning, menar hon.

– Men sparar man långsiktigt, mer än fem år framåt, är det börsen man får vända sig till, och då aktiefonder eller företagsobligationsfonder om pengarna ska växa, säger Maria Landeborn.
Börsen har stigit i åtta år och hon poängterar att förr eller senare kommer börsen att gå ned.

– Förmodligen är det därför inte jättebra att gå in med en väldig massa pengar i aktiefonder på en gång. Ett regelbundet månadssparande där man portionerar ut köpen är i så fall bättre, säger hon.

Hur mycket man bör spara varje månad är olika från person till person, men ett riktmärke brukar vara 10 procent av nettoinkomsten.
– Men har man ett konkret sparmål kan man kanske sikta på att spara mer än så, och fundera över vad i sin konsumtion man kan dra ned på i stället, säger Maria Landeborn.

Något som alla experter DN har talat med avråder från är låna till kontantinsatsen genom ett blancolån, ett lån utan säkerhet.

– Det är att kringgå reglerna, som finns för att skydda konsumenten. Det blir också en väldigt hög finansiell risk om du belånar dig upp till taknocken, säger Arturo Arques på Swedbank.

Elisabeth Hedmark på Länsförsäkringar håller med.
– Då är det bättre att sikta in sig på en billigare lägenhet. Det är viktigt att budgetera och att se till att man har råd med det man köper, så att man också har pengar över till annat varje månad, säger hon.
Maria Landeborn, sparekonom på Skandia, anser också att ett sådant lån bör undvikas.

– Det är dyrt att köpa bostad, speciellt i storstadsregionerna. Att då låna 85 procent och lägga ett blancolån på toppen ger en stor skuldbörda och är väldigt riskabelt. Riksbanken kommer sannolikt att börja höja räntan inom något år, vilket kommer att innebära högre räntekostnader. Är man då belånad till 100 procent är man illa ute, säger hon.

sofie.osterstrom@dn.se"

" Fakta. Experternas tips

Arturo Arques, privatekonom, Swedbank:
1 Kom ihåg att reglerna för kontantinsats och amorteringskrav finns av ett skäl. De finns där för att skydda konsumenten mot en för hög belåning.

2 Kom i gång tidigt med sparandet. Finns det möjlighet att bo hemma ska man inte underskatta det, eftersom det ofta är väsentligt mycket billigare än att flytta hemifrån. Då är det lättare att spara mer, och snabbare få ihop till insatsen.

3 När du köper: Se till att ha rimliga förväntningar och krav. Gör en ordentlig budget och se vad du har råd med.

Elisabeth Hedmark, privatekonom, Länsförsäkringar:
1 Välj en sparform där du har större möjlighet till högre avkastning, ett bra alternativ är aktiefonder inom ISK.

2 Sätt automatiskt av ett belopp när lönen kommer, varje månad. Räkna gärna baklänges från vilket kapital du behöver för att se vilket månadsbelopp som krävs.

3 Utgå från dina ekonomiska möjligheter när det gäller önskemålen på bostaden. Ha i åtanke att man inte bara ska ha råd att bo, utan möjlighet att göra annat också.
Maria Landeborn, sparekonom, Skandia:
1 Ju tidigare man börjar spara, desto bättre, och ju större del av inkomsten man kan sätta undan, desto fortare kommer det gå att nå sparmålet.

2 Tänk ut vad i din konsumtion du kan dra ned på om du vill spara mer.

3 Givet läget vi är i nu, med upptrissade bostadspriser och låga räntor, är det ett dåligt tillfälle att förköpa sig, alltså att belåna sig för mycket"

DN SÖNDAG 1 OKTOBER 2017

"Maria Crofts: Du har större chans än du tror att få bostad genom att stå i kö

Många verkar döma ut Bostadsförmedlingen redan från början och ställer sig inte ens i kö. Det är inte så smart för köandet ger så småningom en bostad även om det inte är drömlyan i det hetaste området.

Det är brist på lägenheter i stora delar av Sverige, särskilt i tillväxtregionerna. Bostadspriserna är höga och många funderar på hur de ska få ihop till insatsen till sig själva eller sina barn.

Men diskussionerna rör sig mer sällan om att det fortfarande går att köa sig till en bostad även i storstäderna. För tvärtemot vad många tror går det faktiskt att få en bostad genom bostadskön.

Jag vet att köerna är långa och att man får vänta i åratal för att få en bostad. Men ibland kan det gå fortare än man tror.

Vi kan ta Stockholm som exempel. Där verkar en spridd uppfattning vara att det tar 30 år att få en bostad.

Och ja, det stämmer. Men bara om man måste ha en topplägenhet i Stockholms innerstad. Snittiden i innerstaden är 14 år och kan man tänka sig en bostad en bit utanför centrum, i stället för att låna flera miljoner kronor, blir väntan inte lika lång.

När man ser hur många som står i kö hos Stockholms Bostadsförmedling är det lätt att ge upp om man inte förstår hur systemet fungerar. Förra året var nästan 556 000 personer registrerade i kön.

Men det betyder inte att du konkurrerar med en halv miljon människor om du behöver en bostad. De flesta som står i kön har redan ett boende och tar inte vad som helt. Många köar också för säkerhets skull om de skulle behöva en bostad längre fram.

Av den dryga halvmiljon som står i kön är det 78 000 personer eller 14 procent som kan räknas som aktiva sökande. För det krävs att de gör minst 5 intresseanmälningar per år.

Faktum är att snittiden för att få en bostad var 9 år förra året. Ett genomsnitt betyder att både de attraktiva lägenheterna i innerstaden och bostäder en bit utanför centrum är inräknade. Så det kan ta både kortare och längre tid.

När man är ung och bostadslös känns nio år som en väldigt lång tid. Men det finns särskilda köer för ungdomar och studenter och där är kötiderna betydligt kortare. Det borde räcka med ett par års köande för att få en liten studentlägenhet en bit från centrum.

För att få ställa sig i Bostadsförmedlingens kö i Stockholm krävs att man fyllt 18 år. Köavgiften är 200 kronor per år och jag har svårt att tänka mig en bättre present till en 18-åring.

Men det är inte bara ungdomar som har möjlighet att få bostäder med kortare kötider. Seniorer har också egna köer och stora möjligheter att få ett bra boende utan att behöva köa allt för länge. Bland annat för att det inte är så många äldre som står i kö.

Den här krönikan handlar mycket om hur det är i Stockholm men det fungerar på liknande sätt på många andra orter i Sverige. Det är alltid bra att köa, sedan får man se vad det leder till.

maria.crofts@dn.se " Maria Crofts är privatekonomisk krönikör "

DN SÖNDAG 1 OKTOBER 2017

"Kvinnors löner ökar snabbare än mäns

Kvinnors löner har ökat mer än männens de senaste åren, visar statistik från Statistiska centralbyrån, SCB, som LO har sammanställt. Medellönen för kvinnor var i fjol 29 900 kronor i månaden, jämfört med 34 400 kronor i månaden för män. LO:s granskning av lönestatistik för åren 2015–2016 visar att det är första gången sedan 2007–2008 som lönerna har ökat mer för kvinnor än för män räknat både i procent och i kronor. "

DN SÖNDAG 1 OKTOBER 2017

"IMF vill ha större löneökningar för att driva upp inflationen

Analys. Svenska löner stiger för långsamt i förhållande till inhemska ekonomin, anser IMF. Det är en synpunkt som man inte hade väntat därifrån.

Varje år granskas Sveriges ekonomi av en grupp från Internationella valutafonden, IMF. Denna gång är deras slutsatser, som blev färdiga i slutet av veckan, ganska överraskande.

Det gäller inte lovsångerna till Sveriges ekonomiska tillväxt och höga sysselsättning, sådant är regelbundet återkommande.

Beröm till Riksbankens och regeringens sätt att sköta den ekonomiska politiken framförs också av IMF, vilket inte är unikt.

I Sverige kan vi vara kritiska, men det mesta hos oss ser mycket bättre ut i ett globalt perspektiv.

Därför kan det vara förvånande att Sverige får kritik för lönebildningen, som brukar ses som grundbult i den svenska modellen.

Industriavtalet, som i praktiken reglerar lönerna på hela arbetsmarknden, brukar vara en källa till svensk stolthet.

Men IMF tycker inte att vi längre kan leva på gamla meriter och förespråkar omprövning.
Skälet är att de svenska lönerna stiger med årliga 2,0-2,5 procent, vilket man bedömer som för lite.

En ökning av lönerna med ytterligare 1 procentenhet per år skulle behövas för att löneutvecklingen ska hålla takt med tillväxten i svenska ekonomin, menar IMF.

I annat fall förblir inflationen, som till stor del drivs fram av lönerna, alltför låg i förhållande till Riksbankens inflationsmål.

Då tvingas Riksbanken att hålla fast vid minusräntorna, vilket är en situation som bidrar till att driva upp bostadspriserna och få fler svenskar att skuldsätta sig.

I längden orsakar detta finansiella obalanser, vilket kan stå Sverige dyrt längre fram. Därför gäller det att försöka angripa problemets kärna.

Rådet från IMF blir därför att arbetsmarknadens parter, både arbetsgivare och fack, ska snegla mindre på omvärldens löner. Om Tyskland visar återhållsamhet betyder det inte att Sverige ska göra likadant, hävdar man.

Enligt IMF bör svenska löner i stället utgå från våra egna förutsättningar som för tillfället är goda.
Om lönerna ökar mer än i Tyskland, leder det till att kronan försvagas mot euron. Det får i så fall våra importpriser att stiga, vilket gör det lättare för Riksbanken att nå inflationsmålet och kunna återgå till mer normala räntor.

Är detta rätt analys?
Det kan man undra, särskilt som lönerna är satta - ofta för tre år framåt. Men IMF gör ett inspel som ändå är värt att diskutera.

johan.schuck@dn.se Samhällsekonomisk krönikör

DN SÖNDAG 1 OKTOBER 2017

"Telia vill bli först med 5g

Telia planerar att lansera 5g nästa år i Stockholm, Helsingfors och Tallinn och räknar då med att bli först i Europa. Redan nu surfar passagerare i Tallinns hamn via 5g i ett användartest.

Utan att veta om det är färjepassagerarna i Tallinns hamn sedan en tid del i det första officiella användartestet av 5g i Europa. I stället för att koppla in en fiberkabel när Tallinks färja lägger till vid kajen, och på så sätt klara anstormningen av surfande passagerare, har Ericsson installerat 5g-utrustning i hamnen.

– Tekniken är så pass redo nu att man kan ha slutanvändare i systemen. Det dröjer innan riktiga utrullningen börjar, men man kan få en försmak redan nu vad som kan vara möjligt med 5g, säger Per Narvinger, kundchef för Ericsson i Nord- och Centraleuropa.
Än finns inga telefoner som hanterar 5g. I stället är det båtens wifi som stärks.

– Det som visar att tekniken börjar bli mogen är att vi har byggt basstationen på kajen och Intel har byggt enheten på båten och att utrustningen fungerar tillsammans, säger Per Narvinger.

Telias teknikchef i Estland, Kirke Saar, är tydlig med att testet är ett bevis på att Telia vill bli först i Europa med att lansera 5g.

Nästa år ska Telia introducera 5g i Stockholm och Helsingfors, utöver Tallinn. Exakt när och i vilken form vill hon inte riktigt gå in på.
– Vi arbetar med våra partners och 2018 kommer flera användarfall, säger Kirke Saar.

I testet med Tallink vill företagen främst testa att 5g klarar en hög trafikbelastning. I andra försök, som till exempel fjärrstyrda grävmaskiner, handlar det om att svarstiden ska vara extremt kort från att ett kommando ges till att grävmaskinen utför det.

Att ha flera användartester i Norden och Baltikum 2018 kan tyckas tidigt eftersom den globala standarden för 5g inte är klar.

– Det har skett en acceleration i standardiseringar. I början av nästa år borde tillräckligt mycket vara på plats för att kunna bygga produkter som kan vara färdiga i slutet på 2018, säger Per Narvinger på Ericsson. Sedan tar det längre tid innan det finns kommersiella produkter för konsumenter att köpa.

– Över tiden får du in 5g-frekvenser i smarta mobiler, men de kommer nog inte 2018, säger Per Narvinger och jämför med 4g som först kom i så kallade donglar.
Ericssons, Telias och Intels användartest sammanfaller med EU-ländernas digitala toppmöte i Tallinn.

pia.gripenberg@dn.se "

"Fakta. 5g

Femte generationens mobilnätverk testas redan hos slutanvändare i USA och Sydkorea. Sydkorea har höga ambitioner att ha ett 5g-nät i gång i samband med vinter-OS i Pyeongchang i februari nästa år. Den stora utrullningen i världen väntas börja först under 2020. "

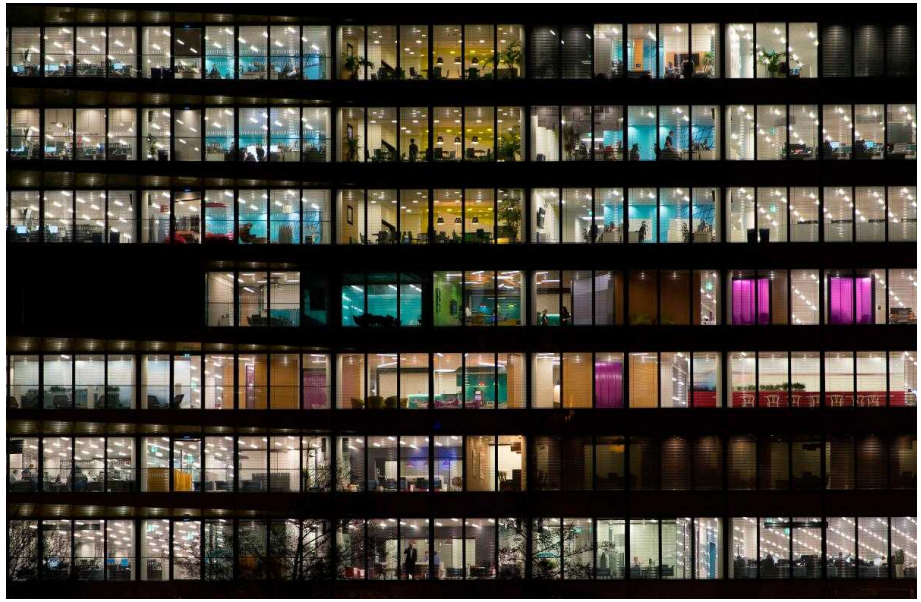

DN SÖNDAG 1 OKTOBER 2017

"Kroppens biologiska klocka hamnar i otakt av nattarbete

När man arbetar nattskift skapas en konflikt med den biologiska klockan i kroppen. Men även det sociala livet kan påverkas.

– Den tydligaste kortsiktiga påverkan är tröttheten. Nattskiftet, och i viss mån morgonskiftet, kommer alltid att leda till att individen blir väsentligt mycket tröttare än om personen jobbat på dagen. Det innebär att risken för olyckor är större i arbeten där olyckor kan inträffa.

Det säger Torbjörn Åkerstedt, senior professor i psykologi vid Institutionen för klinisk neurovetenskap vid Karolinska institutet, som under lång tid har forskat om sömn.

– Att då köra bil, speciellt på väg från jobbet efter ett nattskift, innebär den största risken.

Nattarbete innebär att kroppens dygnsrytm störs. ”Fel” substanser aktiveras vid ”fel” tid, vilket skapar en konflikt med den biologiska klockan, berättar Torbjörn Åkerstedt. Till exempel förändras utsöndringsnivåerna av olika hormoner på natten och kroppens basfunktioner, som urinproduktion, är nedsänkta.

– Dessutom blir sömnen, som efter ett nattskift ju sker på dagen, generellt förkortad med omkring 1,5 timme. Det kan dels ge långsiktiga effekter, men också omedelbara – som just trötthet.

När man i en intervjustudie frågade 2 000 personer som inte har dagarbete om vad de anser vara de största problemen med skiftarbetet, är det inte nattjobbet i sig som anses vara det mest jobbiga.

Det är i stället kort framförhållning i schemaläggningen som skiftarbetare i studien ogillar mest, berättar Torbjörn Åkerstedt.

– Förmodligen beror det på att människan reagerar mer på omedelbara effekter, som olägenheten att snabbt behöva planera om sin fritid, än på eventuella risker som ligger långt i framtiden. På andra plats kommer för kort tid mellan arbetspassen, så att man inte hinner återhämta sig, säger Torbjörn Åkerstedt.

Arbete på obekväma tider kan också betyda att man inte hinner träffa familj och vänner i lika stor utsträckning. Vissa kan också känna oro över att missa den viktiga sömnen, menar Åsa Stöllman, psykolog vid Arbets- och miljömedicin vid Uppsala universitet.

– Man oroar sig för att man ska vara trött vid fel tillfällen och inte kunna sova tillräckligt. Har man familj och jobbar skift kräver det ju dessutom att de runt omkring visar mycket hänsyn om man behöver sova på dagen, men det är inte alltid så lätt. Det kan leda till att man känner sig krånglig, säger hon.

Hon rekommenderar att försöka vara så kreativ som möjligt när det gäller planering av sin fritid.

– Det kan vara svårt och man behöver nog vara ganska kreativ, men försök att ta vara på de lediga stunderna, säger Åsa Stöllman.

Långsiktiga effekter av att skiftarbeta, som förhöjd risk att drabbas av mag- och tarmsjukdomar, hjärt-kärlsjukdomar och bröstcancer, har inte längre en lika tydlig evidens som man tidigare sett, anser Torbjörn Åkerstedt som sett över den forskning som finns i ämnet. Hans analys är inte publicerad.

– Min bedömning är att man i dag måste inkludera att risken för att drabbas av dessa typer av sjukdomar ökar vid skiftarbete, men man ser inte längre en tydlig effekt.

Diabetes finns också med på listan över långsiktiga effekter av nattskiftsarbete.

– Det finns studier som indikerar att det sannolikt finns en ökad risk vid nattskiftsarbete, men man kan inte vara absolut säker. Här är det uppenbart viktigt att undersöka sambanden mer, men på ett bättre sätt med mer data och tydligare mätningar, säger Torbjörn Åkerstedt.

sofie.osterstrom@dn.se "

"Tips. Bra att tänka på om du jobbar skift

Ta vara på de möjligheter som finns till sömn.

Se till att äta bra och motionera för att motverka de tendenser till negativa effekter av skiftarbete som finns.

Om du ska sova efter ett nattpass – se till att sovrummet är mörklagt, tyst och kallt.

Upprätthåll en så bra måltidsrytm som möjligt, med frukost, lunch och middag.

Prioritera sömnen – och sök hjälp om du har kroniska sömnbesvär. Ta vara på de lediga stunderna.

Källa: Stressforskningsinstitutet, Torbjörn Åkerstedt, Åsa Stöllman

Fakta. Större andel kvinnor skiftarbetar
Bland sysselsatta i åldern 16–64 år är andelen som skiftarbetar eller har annat schema med varierande tider 23 procent, enligt Arbetsmiljöverkets statistik.

Bland män är andelen 20 procent och bland kvinnor 25 procent. "

DN SÖNDAG 1 OKTOBER 2017

"Stegtävlingar på jobbet kan snart bli olagliga

Stegtävlingar och hälsoinitiativ på jobbet uppmuntras ofta av arbetsgivaren. Men har du koll på hur din privata information delas? Och framför allt: har din arbetsgivare det? Nästa år kan det bli olagligt.

Hälsosatsningar på arbetsplatsen blir allt vanligare. Hälsosamma och aktiva medarbetare är bra för verksamheten och som anställd är det en bonus att kunna komma i gång med träningen under arbetstid. Allt från stegtävlingar till mer omfattande friskvårdsinitiativ registreras via diverse träningsappar. Det många inte vet är att hälsosatsningen kan ske på bekostnad av den personliga integriteten.

Personuppgiftslagen, PUL, som trädde i kraft 1998, ersätts nästa år av EU:s uppdaterade dataskyddsförordning GDPR. Med potentiella bötesstraff på upp till 20 miljoner euro gäller det att vara säker på att reglerna följs.

– I vissa delar är det en ordentlig skärpning av befintliga bestämmelser och företag kommer ställas inför betydligt tuffare krav att skydda kunders och medarbetares personliga integritet, säger Martin Brinnen, jurist på Datainspektionen.

Enligt en undersökning från it-säkerhetsbolaget NTT Security – där 1 350 beslutsfattare och chefer i större bolag i elva olika länder deltagit – säger endast en tredjedel (32 procent) av tillfrågade svenska chefer

att all data i organisationen lagras på ett säkert sätt. Bara Singapore redovisar sämre siffror (29 procent).

– Man kanske anser att datasäkerhet inte är en konkurrensfördel utan något kontraproduktivt och besvärligt, säger Henrik Davidsson försäljningsdirektör på NTT Security.

För Adecco Group – världens största bemanningsbolag – har gemensamma friskvårdssatsningar länge varit en självklar del i organisationen. För närvarande uppmanas medarbetare till motion och friskvård via Win4Youth, ett globalt välgörenhetsinitiativ där varje registrerad kilometer omvandlas till pengar som går till barn och ungdomar i olika grupper.

Lena Köhlin är ambassadör för projektet, och ett dygn innan DN når henne avslutade hon en triathlon.

– Det gick bra och jag är stolt över min prestation. Det är fantastiskt att veta att varje steg jag tog genererar pengar som går till behövande barn och ungdomar.

Mobilapplikationen Win4Youth är utvecklad av Adecco Group AG och har ett trackingsystem från RunKeeper – ett företag som kritiserats just för att ha bristfälliga processer vad gäller skydd av användarnas privata information. Med appen kan såväl medarbetare som kunder registrera sitt träningspass. Deltagande är frivilligt, säger Lena Köhlin.

– Flera av mina kollegor väljer att inte registrera kilometrar. Men alla har varit otroligt stöttande och jag fick massvis av lycka till-sms inför min triathlon.

Enligt Lena Köhlin är träningskultur en stor del av Adecco Group och att dela träningsinformation med sin arbetsgivare har för henne aldrig varit något problem.

– Jag tycker inte att hur jag går eller springer är känslig information. Det kanske finns de som tycker det men inte jag, speciellt om det går till ett välgörande ändamål, säger Lena Köhlin.

Simone Fischer-Hübner är expert inom it-säkerhet och personlig integritet och har skrivit flera böcker och artiklar i ämnet. Enligt henne behöver informationen inte vara känslig för att användas på ett skadligt sätt.

– Det händer ganska ofta att företag använder informationen för andra hemliga ändamål, säger Simone Fischer-Hübner.

Inte nödvändigtvis i ett skadligt syfte, menar hon.
– Men det gäller ändå att ta detta på allvar. Ibland delas informationen med tredjeparter eller molntjänstleverantörer och jag tror att många inte riktigt tänker på att det här kan få konsekvenser.
Adeccos vd Jacob Lundberg säger att företaget arbetar globalt för att anpassa arbetssättet inför nästa års uppdatering av dataskyddsförordningen.

– Jag vågar påstå att vi kommer att vara förberedda i maj. Det är en välkommen skärpning av gällande regelverk och vi håller nu på att genomlysa alla system och registreringar vi gör, säger Jacob Lundberg.
Exakt hur de anställdas träningsinformation lagras vågar han i dagsläget inte svara på.
– Jag vet inte om det ligger på molnet eller om det ligger på egna servrar. **jonas.desai@dn.se** "

"Fakta. Appar

I och med nästa års uppdatering av dataskyddsförordningen kan upprepade brister vad gäller dataskydd resultera i böter på upp till 20 miljoner euro.

Använder ni träningsappar på jobbet?

Så får du koll på din privata information hanteras:
1 Fråga din arbetsgivare vem din appleverantör är. Om appen är utvecklad av en tredjepart, hur ser avtalet ut med denna?

2 Läs noga igenom avtalsvillkoren i appen.

3 Kostar appen pengar? Fråga om din arbetsgivare kan finansiera ditt köp av appen, då behåller du kontrollen över informationen. "

DN SÖNDAG 1 OKTOBER 2017

" Björn Wiman: Fyra kvinnor som visar att Bokmässan är mer än marscherande nazister

Ett par dagar före årets både vanliga och ovanliga Bok- och biblioteksmässa i Göteborg får jag en mobilbild av en förfärad läsare, tagen på en gata i en vanlig svensk stad. Den visar en lyktstolpe i galvaniserat stål, på vilken någon har klistrat ett stort, lodrätt klistermärke med texten: ”Reserverad för folkförrädare”. På klistermärket finns också den bekanta nazistsymbolen tyrrunan i grönt och svart samt namnet på avsändaren, Nordiska motståndsrörelsens nätsajt Nordfront. Bilden på klistermärket på lyktstolpen föreställer i sin tur en lyktstolpe, med en dinglande snara.

Jag vet inte varför denna nynazismens motsvarighet till Tomteskur – en bild i en bild i en bild – går mig så djupt till sinnes. Antagligen är det skämtlynnet ihopkopplat med den råa brutaliteten. Folkförrädare är ett nyckelbegrepp inom nazismen – när Hitler tog makten i Tyskland på 30-talet gjordes förräderi mot folket omedelbart till ett brott och inte heller dagens nazister i Nordiska motståndsrörelsen sticker under stol med att de vill bestraffa ”folkförrädarna” inom politik och medier. Under den olagliga marschen i Göteborg förra söndagen hotade en av partiets företrädare ”förrädarna” inom polis- och mediekåren med att ”lyktstolparna inte kommer att räcka till”.

Mycket inför årets Bokmässa har handlat om nazister utanför mässan och om högerextremister inne på densamma. Det hot som både de förra och de senare utgör mot den svenska demokratin är en realitet, men det finns för den skull inga skäl att låta dem monopolisera uppmärksamheten kring denna viktiga samlingspunkt för offentligheten. Barbariet är inte blott fosterländskt.

Det vet inte minst de författare och opinionsbildare från hela världen som har kommit till Göteborg denna helg. Förundrade måste de ha bevittnat hur den lokala nazismen i det lilla landet Sverige bildar fond till den globala våldsindustri som många av dem själva har fått erfara in på bara huden.

I fredags lyssnade jag till Angela Gui, som i snart två år har kämpat för sin pappa, den svenske förläggaren Gui Minhai som sedan snart två år sitter fängslad av den kommunistiska diktaturen i Kina. Angela Guis pappa har varit en nagel i ögat på den kinesiska ledningen genom de böcker han har gett ut på sitt bokförlag Mighty Current – fram tills han den 17 oktober 2015 försvann under en semester i Thailand, av allt att döma bortrövad av diktaturens hantlangare. Först flera månader senare framträdde han i kinesisk statstelevision för att erkänna ett mer än tio år gammalt trafikbrott, en modern version av kulturrevolutionens framtvingade bekännelser.

Gui Minhai trodde att hans svenska pass skulle skydda honom. Det gjorde det inte.

Världens skurkstater – varav Kina är en – blir allt mer skamlösa i sitt agerande. I veckan frigavs den svensk-turkiske journalisten Hamza Yalcin, som för några månader sedan greps i Spanien, på grund av en absurd anklagelse om terrorism. På Bokmässan fanns hans landsmaninna Asli Erdogan, en av Turkiets främsta författare, som länge suttit fängslad för ”terroristpropaganda” och som nu gjorde sin första utlandsresa sedan hon fick tillbaka sitt pass. I Göteborg fanns också den indiska författaren Arundhati Roy, som i sin kamp mot kärnvapenprover och miljöförstöring i Indien har hotats, trakasserats och fängslats. Och här fanns ofattbart modiga Samar Yazbek från Syrien, som försköts av sin egen släkt och misshandlades av den syriska säkerhetstjänsten innan hon tvingades i exil i Paris.

Det är dem – kanske framför allt dem – vi ska minnas när årets mässmontrar rivs och spåren efter nazisternas framfart utanför mässan sopas igen.

Tillsammans representerar dessa fyra kvinnor en hållning i en värld där den statliga gangsterismen globaliseras och ställer oss alla inför en ny situation. Angela Gui kallar sig för ”ofrivillig aktivist” – det är Kina som har hela skulden för hennes pappas försvinnande men det är hon som måste bära ansvaret.

I någon utsträckning gäller det fler av oss – oavsett om vi är vanliga mässbesökare som stöter på marscherande nazister eller om vi är medborgare som bevittnar hur en statlig kidnappningsindustri rövar bort våra landsmän. Någon annan bär skulden. Men ansvaret, det faller på oss alla.

För Angela Guis del har kampen för att få sin pappa fri lett till att hon själv är utsatt för hot, var hon än befinner sig i världen. I en intervju med Svenska Dagbladet i somras berättade hon att den svenska polisen av säkerhetsskäl avråder henne från att resa till Asien, och på bokmässan i Frankfurt häromåret fotograferades hon på ett misstänkt sätt av två mandarintalande män. Kinas makt är väldigt abstrakt, säger hon – man vet inte var deras gräns går.

Det har Angela Gui alldeles rätt i. Sanningen är att demokratins fiender inte accepterar några gränser – de som anses vara ”förrädare” mot en totalitär regim eller en föreställd folkgemenskap kan hotas och förföljas på både lokal och global nivå.

I dagens värld står lyktstolparna överallt. Faran gäller – i förlängningen – oss alla.

bjorn.wiman@dn.se "

DN SÖNDAG 1 OKTOBER 2017

" Minnesstund för Ribbing på Bokmässan

Göteborg. I fredags kväll kom beskedet att den folkkära journalisten och författaren Magdalena Ribbing avlidit. I går hölls en minnesstund i DN:s monter på Bokmässan.

När Magdalena Ribbing framträdde i DN:s monter under Bokmässan var det alltid svart av folk. Människor skyndade genom mässhallen för att live få se en skribent som de följt genom åren och vars råd blev samtalsämnen i fikarum och runt middagsbord i hela Sverige.

Med henne på scenen var det som om mässorlet tystnade. Alla ville höra vad denna lästa och älskade skribent hade att säga.

Många människor samlades också i går när det hölls en minnesstund i DN:s monter, men nu var tystnaden sorgsen.

På ett bord stod ett tänt ljus intill ett fotografi där Magdalena Ribbing skrattar mot kameran, iklädd lila sidenblus i stilfull kombination med det välkända vita, hårburret.

I det samtal som DN:s kulturchef Björn Wiman ledde på monterscenen berättade författaren Lena Andersson om hur viktig Ribbing var för henne som ung skribent.

– Jag hade vågat mig på att skicka några kåserier till Namn och Nytt som hon antog, trots att jag var helt okänd. Hon bjöd sedan upp mig på redaktionen. När jag lite skamset erkände att jag ibland skickade texter också till andra tidningar sa hon att det var bra att jag skickade ”primörerna” till henne. Sedan gick jag hem och slog upp vad ordet ”primör” betydde.

Med åren fick de också en privat relation. De brukade dricka te på Operabaren i Stockholm och, som Andersson sa, ”prata om tillvaron”. Lena Andersson är inte ensam om att uttrycka sin beundran för Magdalena Ribbing. Många på mässan pratar om att en mycket speciell röst har tystnat. Författaren Horace Engdahl, som står i Svenska Akademiens monter, var en av hennes läsare:

– Mycket av det hon skrev om i sina spalter kunde jag redan – det var sådant som mina föräldrar lärt mig: Håll er i skinnet! Men det var alltid väldigt väl uttryckt.

En läsare som jag träffade på väg till minnesstunden påminde mig om när Magdalena Ribbing under en frågestund i DN:s monter artigt läxande upp en man som tyckte att han i jämställdhetens namn inte behövde bära sin frus matkassar. ”Man hjälper alla människor att bära tunga matkassar”, sa Ribbing bestämt.

Det var det som var så befriande med Magdalena Ribbing. Många blir inställsamma när de ska svara på frågor inför publik. Inte hon. Hon pratade om innerskor, hummerknivar och ryggsäckar på tunnelbanan med samma salta, strama men vänliga ton som hon hade i sina spalter och i sina filmade inslag på DN:s sajt.

Magdalena Ribbing visste att detta med vett och etikett egentligen handlade om att bereda plats för andra. Det menar också författaren och debattören Alexandra Pascalidou. Hon säger att Magdalena Ribbing haft extra stor betydelse för dem som kommit till Sverige från andra länder.

– För mig och många andra som gjort klassresor och försökt förstå en ny kultur har Magdalena varit som en vaktmästare. Hon har generöst delat ut nycklar till nya dörrar som vi kunde öppna. Jag kommer alltid att vara tacksam för att hon lärde mig placera linneduken på knäna, skåla utan att klinga i glasen och verka mindre främmande i de fina salongerna.

Hon lyfte allmänt hyfs till etikett, menar Pascalidou.
Lena Andersson var inne på samma sak vid minnesstunden. På Björn Wimans fråga om vad Magdalena Ribbing skulle ha sagt till nazisterna som var i Göteborg i går svarar hon:
– Vet hut! Uppför er! Man nedvärderar ingen.

asa.beckman@dn.se "

DN SÖNDAG 1 OKTOBER 2017

" Röster om Magdalena Ribbing

David Lagercrantz, författare:
– Magdalena Ribbing var en fantastisk, empatisk person och hon förstod att etikett var något oerhört mycket mer är regler, etikett är i grunden humanism. Det handlar om hur vi tar hand om varandra och får oss att känna oss bekväma. Därför är etikett i grunden en stor fråga, att vi ser människor.
– Hon var en humanist, man ska inte reducera henne till något annat, hon var en stor tänkare.

Mark Levengood, programledare och författare (Twitter):
”Kära älskade Magdalena Ribbing har gått bort. Haft få lika underbara och fantastiska kollegor. Hon fick mig att skratta som få.”

Malou von Sivers, programledare och författare (Instagram):
”Underbara Magdalena Ribbing. Jag gick tillsammans med henne i Pride, ett oförglömligt minne av engagemang, allvar, glädje och humor. Jag känner stor saknad av en stor personlighet och förebild.”

Jan Eliasson, tidigare ordförande i FN:s generalförsamling:
– Jag kom hem från Bokmässan i Göteborg på fredagskvällen och nåddes av beskedet att hon gått bort. Det var chockartat, särskilt som jag träffade henne för bara några veckor sedan på en middag, och då var hon verkligen pigg och så oerhört livlig.
– Jag träffade Magdalena Ribbing första gången som UD-anställd på åttiotalet. Då var hon politisk reporter för DN. Därefter blev vi goda vänner och har umgåtts allt sedan dess.
– Det var alltid en glädje att träffa henne. Magdalena hade ett slags klarsynt och rak uppfattning om livet, både på individplanet och när det gäller hur vi människor lever tillsammans, hon utstrålade en sådan klokskap och värme. Hon kom ständigt med sina kloka svar, som inte

är begränsande på något sätt, utan bygger på sunt förnuft. Hon talade verkligen till alla, och var nästan en ikon för många unga i dag som har frågor om livet och vad som är rätt och fel att göra.

Beatrice Ask, riksdagsledamot och rättspolitisk talesperson för Moderaterna (Twitter):
”I denna förvirrande tid. Vem ska nu reda ut rätt och fel? Om hur vi ska bete oss emot varandra? RIP Magdalena Ribbing.”

Hanna Stjärne, vd Sveriges Television (Twitter):
”Minns m värme, o nu sorg, middagar m Magdalena Ribbing o Thomas Hempel. Integritet o skärpa – i allt från politisk analys till känsla för stil.”

Ebba Kleberg von Sydow, programledare:
– Vi lärde känna varandra i olika kungliga sammanhang vid tv-sändningar och kring Nobelsammanhang och blev väldigt goda vänner. Det var något med hennes kombination av att ha tyngd som journalist, en sylvass humor, pennans kraft och ett sådant stort hjärta.
– I dag när alla ska vara till lags så var hon aldrig rädd för att sätta ned foten och säga ifrån. Hennes tveklösa sätt att markera mot rasism, främlingsfientlighet och homofobi tilltalade många unga människor.
– Här på Bokmässan i Göteborg kan man inte låta bli att tänka på vad Magdalena hade tyckt om det som pågår i Göteborg den här helgen med nazister som demonstrerar.
– Jag är övertygad om att hon skulle säga att det är oacceptabelt och fegt att inte ställa sig upp och markera mot det som sker. Hon använde sin plattform för så mycket mer än bara vett och etikett.

peter.letmark@dn.se "

DN SÖNDAG 1 OKTOBER 2017

"Björn Wiman: Hennes folkupplysarinsats gick i grunden ut på en enda sak: empati

Det finns de som tror att Magdalena Ribbing var något så enkelt som en vett- och etikettsexpert. Inget kunde vara felaktigare. Hennes livshållning handlade inte om gafflar, knivar och assietter utan om något mycket mer grundläggande: gemenskap.

Jag mottar beskedet om hennes död på Bokmässan i Göteborg. För några år sedan framträdde hon här på DN:s scen, till publikens hörbara jubel.

Kanske berodde det på att hon predikade något som vår tid behöver mer än något annat: hänsyn och samhörighet. ”Förstå att du inte är ensam”, sade hon ofta. I sina böcker och i sin DN-spalt avkodade hon det svenska folklivet och avslöjade dess avigsidor, kanske framför allt den mänskliga naturens största defekt, roten till (nästan) allt ont i världen: självupptagenheten.

Alla de svar som Magdalena Ribbing genom åren formulerade på läsarnas frågor formade sig till ett slags ars vivendi, en levnadskonst. I hennes fall handlade det om att se andra människor innan man ser sig själv, att se till andras behov innan man tillgodoser sina egna.

Hennes kritik riktade sig mot följande beteenden som gör världen till en sämre plats än den skulle behöva vara: människor som inte håller upp dörren för andra, människor som inte hälsar i korridoren, människor som inte säger tack, människor som pågår långeligen om sin egen förträfflighet. Men det handlade också om plikten att säga ifrån när människor ogenerat luftar åsikter som kränker andra människor: rasism, sexism eller ren och skär oförskämdhet.

Hela hennes livslånga folkupplysarinsats gick i grunden ut på en enda sak. Empati. Att lära sig tänka sig in i andra människors situation. I förlängningen var slutsatsen av det hon sade existentiell.

bjorn.wiman@dn.se "

DN MÅNDAG 2 OKTOBER 2017

"Ett litet hopp för M

Anna Kinberg Batra var partiledaren som aldrig fick leda sitt parti. Ulf Kristersson, tidigare socialminister, valdes vid söndagens extra stämma till hennes efterträdare. Kommer han att gripa det tillfälle hon inte gavs? Kan han visa Moderaterna vilket parti det är, vad det vill, vilka fiender det har?

Med tanke på djupet i Moderaternas kris och klyvning kan ingen hävda att Kristersson anländer till ett dukat bord. Rutschkanan i opinionen har varit lång och framkallat yrsel. Sedan valet 2010, då Fredrik Reinfeldt fick över 30 procent, har partiets stöd närapå halverats.

Väljarna har slutat att betrakta dess ledare som en naturlig statsministerkandidat. Dimridåerna kring regeringsfrågan och Sverigedemokraterna har fördjupat problemen. Enligt DN/Ipsos mätningar har M samtidigt förbrukat nästan allt det förtroendekapital i den ekonomiska politiken som mödosamt byggdes upp i regeringsställning.

Pikant nog har den ekonomisk-politiska talespersonen hetat Ulf Kristersson. Han är partiveteran, har varit aktiv på hög nivå i 30 år, borde vara märkt av små och medelstora affärer.

Varken under sin tid i alliansregeringen eller genom sina insatser som nyckelspelare i den borgerliga oppositionen har han lämnat några minnesvärda avtryck. Hur lyckad kan en sådan figur egentligen bli i rollen som partiledare?

”Ett parti för hoppfulla”, var temat i Kristerssons installationstal på söndagens extra partistämma. I det visade han de styrkor som, trots allt, har gjort honom till en överlevare i svensk politik.

Moderaterna får nu en ledare med starkt gehör för partiets historia och själ. Ulf Kristersson vänder sig emot den beskrivning som har blivit vanlig när man talar om partiets dilemma: att liberala och konservativa värden har börjat glappa, och att Moderaterna har byggt sitt parti på politiska grundstenar som nu glider isär.

Det ideologiska problemet finns, men kan lösas av en skicklig retoriker. Kristersson har förmågan att formulera sig så att det moderata projektet låter vettigt. Å ena sidan måste ”statens kärnauktoriteter” återupprättas. Rättsstatens kris kan inte fortsätta, ”gängkriminaliteten är en cancersvulst”. Å andra sidan måste individen ges vidgade möjligheter. Migrationen, globaliseringen, den nya tekniken – sådant ska i grunden också bejakas.

Hopp i en tid som känns hotfull, kunde söndagens budskap sammanfattas. Men när allt kommer omkring fullföljer Kristersson, som visserligen brukade höra till en liberal falang, ändå den konservativa rörelse som hans företrädare tvingades inleda. En del moderater skulle invända mot hans beskrivning av svensk migrationspolitik som ”ogenomtänkt och principlös”.

Kristersson är vass i repliken, har en svada som hans företrädare saknade, men i innehållet finns hål. Exakt vad menas med en genomtänkt och principfast migrationspolitik? Vi får se. Alliansen och Socialdemokraterna borde enas om saken, är Kristerssons svar.

”Slarva inte bort arbetslinjen”, säger han samtidigt. Vi måste – det har han också betonat förut – slå vakt om den sociala rörligheten i det svenska samhället. Men som ekonomisk-politisk talesperson har han haft tre år på sig att konkretisera denna viktiga poäng. Resultatet är magert.

Moderaternas extra jobbskatteavdrag och idén om ett nytt ”bidragstak” behöver inte vara fel. Men vem övertygar det? Kommer sådant verkligen avgöra framtiden för de många barn vars utsikter nu begränsas genom deras arv?

Ulf Kristersson efterlyser mindre tjafs och ett vuxnare politiskt samtal. Om det ska läsas som en markering mot den råa gaphöger som hans parti hittills har tolererat är det välkommet.

Han säger sig också vilja visa respekt mot väljarna genom att inte tala för mycket om regeringsfrågan. Beskedet på söndagen var att M inte kommer ”att ha några samtal eller förhandlingar eller något med Sverigedemokraterna”. Alliansen är högsta prioritet.

Men vuxna människor ser ju också att det finns en klyfta i synen på Jimmie Åkessons parti. Moderaterna och Kristdemokraterna vill något annat än Centern och Liberalerna. Denna fråga måste Kristersson hitta ett långsiktigt förhållningssätt till.

Hans skickliga antipopulism ger samtidigt Moderaterna en tydligare och delvis ny uppgift. ”Problem ska lösas, inte exploateras.” Allt kan inte längre handla om att knäcka S. Strategin måste vidgas. Om Kristersson menar det han säger är det hoppfullt.

DN 2/10 2017 "

DN MÅNDAG 2 OKTOBER 2017

"Muslimer är inte en annan art

Här kommer lite goda nyheter: Det är en myt att muslimer är dåligt integrerade. Tvärtom har Europa lyckats bra, och särskilt då Sverige. Bara Finland är mer framgångsrikt vad gäller integrationen. Det framgår av en ny rapport från FRA, EU:s byrå för grundläggande rättigheter.

Det är annars lätt att glömma vilka muslimerna faktiskt är. Man hör ju mest om fundamentalisterna, galningarna, terroristerna. Delvis är detta journalistikens fel. Det ligger i dess natur att rapportera om det avvikande. Om nyheter, om problem. Till detta kan man lägga den så kallade alternativhögerns så kallade alternativa journalistik. Det vill säga folkhemsrasisternas envetna fokus på allt som framställer just muslimer i dålig dager.

För muslimer är de nya judarna, i alla fall inom hatbranschen. Och Sverige är ett signalord i sammanhanget. Vi har tagit emot jämförelsevis många invandrare från andra länder och kulturer.
Det är därför ingen slump att det är just vårt land USA:s president försökte solka ned tidigare i år. ”Se bara vad som hände i Sverige i går kväll.” Det hade inte hänt något. Folk levde sina liv.

Och problemet är inte invandringen, utan extremismen. Föraktet mot kvinnor, mot andra etniska grupper, hatet mot alla som inte är exakt som man själv skulle önska. Den mentaliteten florerar bland både svenskar och invandrare, särskilt då dem som på olika sätt lever i utanförskap.

Det finns 1,2 miljarder muslimer i världen. Det enda de har gemensamt är namnet, för det är omöjligt för dem att enas kring något annat. Vissa muslimer tror inte ens på gud.

En del dricker alkohol, en del inte. Somliga fastar under ramadan. Många undviker fläskkött, av religiösa skäl eller på samma sätt som folk födda utanför Frankrike tvekar inför att sätta tänderna i en snigel. Vissa är feminister och fördjupar sig i diskussioner om slöjan som upprorshandling mot makten.

Många kvinnor bär själva slöja över håret. Ytterst få täcker ansiktet, i Sverige beräknas det vara drygt 100 personer, och där inunder ser de ut som folk gör mest: ögon, näsa, mun.

För muslimer är inte en annan art. De är människor, precis som alla andra.

Muslimerna här snittar 4,6 i identifikation med vårt land, på en skala från 1–5. Det vill säga: De känner sig väldigt svenska, alldeles under gränsen för att vara bekväma med att blint vifta med flaggor och bära sig åt. Förlåt, men sådan lagompatriotism? Jag kan inte tänka mig något svennigare.

lisa.magnusson@dn.se "

DN MÅNDAG 2 OKTOBER 2017

”Var femte äldre stängs ute i det nya digitala samhället”

Vår riksomfattande enkät visar att minst 400 000 äldre i praktiken står utanför det digitala samhället. Och problemet är inte övergående. Det innebär att det måste finnas välfungerande alternativa kanaler och tjänster även framgent. Myndighetskontakter måste enkelt kunna skötas per telefon, brev eller genom besök, skriver tre forskare.

För knappt ett år sedan skrev civilminister Ardalan Shekarabi här på DN Debatt att digitaliseringen av offentlig sektor ska ”snabbas på”, dels för att effektivisera verksamheten, dels för att öka servicen till allmänheten. Ambitionerna är naturligtvis vällovliga. Men dessvärre är analysen av användarna, medborgarna, tämligen frånvarande i debattartikeln – liksom i de flesta av de dokument som departementen producerar med syftet att påskynda digitaliseringen.

I forskningsprojektet ”Ung teknik, äldres vardag” studerar vi svenskar mellan 65 och 85 år och deras användning – och icke-användning – av digital teknik i form av exempelvis datorer, smarttelefoner och surfplattor.

Vår riksomfattande enkät visar att 20 procent av de äldre helt saknar apparater som gör internetanvändning möjlig. Omräknat till reala tal blir det minst 400 000 individer. För dessa är alltså livet som före datorn och internet, men med den stora skillnaden att det inte görs några telefonkataloger längre, och dessutom är svårt att per telefon informera sig om busstider eller om bankkontoret håller öppet. Ytterligare 14 procent har endast en apparat, vilket betyder att de i vart fall har tillgång till teknik, antingen i hemmet med dator eller surfplatta, eller också ute med smarttelefon.

Somliga förvånas över att en så stor andel som var femte äldre i praktiken står utanför det digitala samhället. Det är lätt att bara ta för givet att snart sagt alla, även äldre, numera finns på Facebook eller sträcktittar på tv-serier. Men 20 procent är av allt att döma en siffra i underkant, eftersom personer som saknar teknik är något mindre benägna än andra att delta i enkätundersökningar.

När skeptiker väl accepterat att 20 procent faktiskt är en rimlig siffra, brukar de invända med att det hela ändå måste vara en generationsfråga och ett övergående problem. Det vill säga: om tio år, när dagens 65-åringar är 75, då, om inte förr, måste väl ändå nästan alla människor ha digitaliserat?

Detta är delvis korrekt, men inte helt. Innehav och användning av digital teknik är nämligen både en fråga om generation, och en fråga om ålder. Våra analyser visar att såväl innehav som användningsrepertoar minskar högre upp i åren. Men minskningen förklaras inte enbart av generationstillhörighet, utan också av att de resurser – som är nödvändiga för att vara digitalt aktiv – tenderar att minska under pensionsåren. Därför kommer det lång tid framöver finnas äldre som saknar eller har svårt att använda digital teknik.

Forskningen brukar framhålla tre i sammanhanget centrala resurser: materiella (som inkomst och bostadssituation), diskursiva (utbildning och datorerfarenhet från yrkeslivet) samt sociala (familj och nätverk). Ju mer vi har av dessa resurser, desto större är sannolikheten att vi har flera apparater och dessutom är frekventa och mångsidiga användare. Och tvärt om, ju mindre vi har, desto troligare är det att vi saknar teknik eller använder den i begränsad omfattning.

Det är inte billigt med digital teknik, vilket ibland glöms bort. Det är svårt att komma under en årskostnad på sju tusen kronor för ett hushåll med dator, internet och smarttelefon. Tekniken är inte heller enkel att hantera. Den som är välutbildad och har arbetat med datorer är gynnad. Likaså den som har familj och vänner som kan konsulteras för inköp, installation och problemlösning.

Under pensionsåren sker för de flesta ett resurstapp: inkomsterna tenderar att minska, de sociala nätverken att krympa. Med åren blir det därtill svårare att lära nytt. Och dagens digitala apparater är avsevärt mera krävande att bemästra än vad radion och teven var. Dessa kunde nästan alla använda, och de fungerade i tio, femton år. En surfplatta däremot kan vara svår att uppdatera och hålla funktionsduglig redan efter fem år.

Teknikskiften är särskilt känsliga: när teknik fasas ut, fasas också en del användare ut. Alla klarar inte de nödvändiga nyinköpen eller de förändringar de innebär. Det är sällan den nya apparaten ser likadan ut, och hanteras på samma sätt, som den gamla.

Med stigande ålder minskar resurserna, och risken för utfasning av användare ökar. För överskådlig tid kommer det därför att finnas ett betydande antal äldre som står utanför det digitala samhället eller bara sparsamt förmår använda tekniken.

Våra resultat innebär naturligtvis inte att digitaliseringssträvandena ska hejdas. Men i fortsättningen är det angeläget att mycket tydligare inkludera medborgarna – de som ska ha nytta av digitaliseringen – i processen. Detta kan inte ske utan att kommande tekniska förändringar och planer på digitalisering informeras av konkreta användarstudier, något som är blygsamt närvarande i det arbete som pågår i dag.

Det är också viktigt att alla de människor, inte bara äldre, som saknar digital teknik eller har svårt att använda den, erbjuds välfungerande alternativa kanaler och tjänster. Myndighetskontakter måste alltså även framgent enkelt kunna skötas per telefon, brev eller genom besök.

Lika angeläget är det att hitta sätt att stötta äldre som är digitalt aktiva att fortsätta vara detta längre upp i åren. En majoritet, 62 procent,

använder internet varannan dag eller oftare. Redan nu görs insatser av äldreorganisationer – SeniorNet är ett föredömligt exempel – där äldre inte bara utbildas utan också fortbildas för att hålla kunskaper och färdigheter levande. Dessutom innebär föreningsformen att människor lär känna varandra och därigenom kan hjälpas åt och samarbeta för att klara en komplicerad digital medievardag.

Medborgarnas förmåga att upprätthålla och utveckla sina digitala kompetenser är avgörande för huruvida digitaliseringens många goda möjligheter ska kunna realiseras. Frivilligorganisationernas arbete täcker inte på långt när behoven. Men med mera genomtänkta strategier från statsmakternas sida, som i högre grad också intresserar sig för teknikens användare, finns goda förutsättningar för framtida framgångsrika samarbeten.

Tobias Olsson, professor i medie- och kommunikationsvetenskap, Institutionen för kommunikation och medier. Lunds universitet.
Ulli Samuelsson, lektor i pedagogik, Högskolan för lärande och kommunikation. Jönköping University.
Dino Viscovi, lektor i medie- och kommunikationsvetenskap, Institutionen för samhällsstudier. Linnéuniversitetet, Växjö. "

"Forskarna är verksamma i projektet ”Ung teknik, äldres vardag: Domesticeringsforskning för digital policy” som finansieras av Forte. "

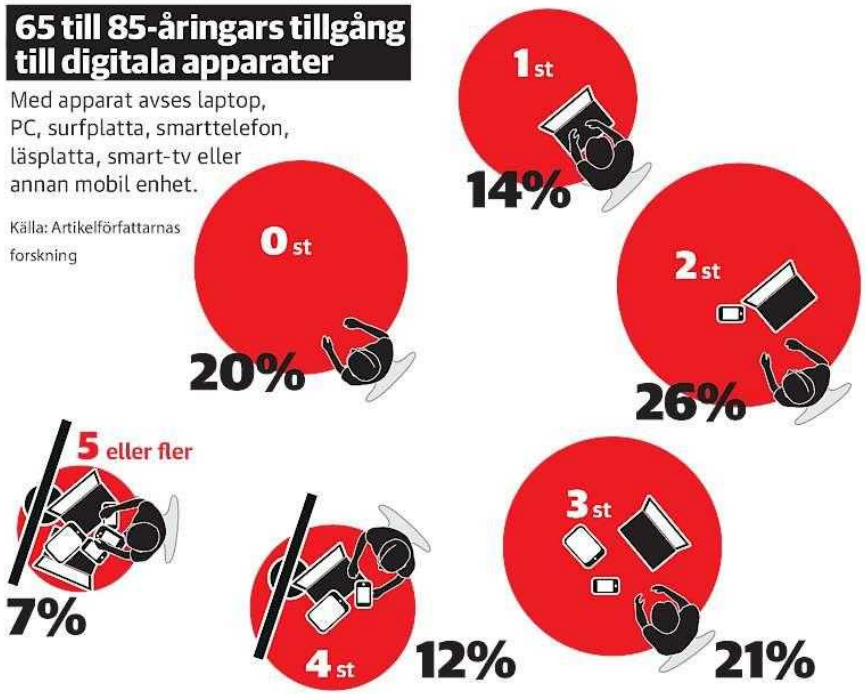

DN MÅNDAG 2 OKTOBER 2017

" Nya M-ledaren vill göra upp över blocken

Den nyvalde moderatledaren Ulf Kristersson vill göra upp med Socialdemokraterna om migrationspolitiken. I sitt första tal riktade han hård kritik mot tidigare statsministern Fredrik Reinfeldts uppgörelse med Miljöpartiet. Men han hade inga svar på hur den splittrade alliansen ska kunna enas i regeringsfrågan.

219 ombud valde på söndagen Ulf Kristersson till Anna Kinberg Batras efterträdare som Moderaternas partiledare. Det skedde på en extrastämma i Stockholm där det inte fanns några motkandidater.
I sitt installationstal på hotellet Clarion Sign vid Norra Bantorget utlovade han ett ledarskap som mer offensivt ska utnyttja alla möjligheter att genomdriva den politik man står för.

Decemberöverenskommelsen, som gjorde det möjligt för Stefan Löfven att regera trots svagt underlag i riksdagen, dömde han ut som ett stort misstag – som han själv varit delaktig i.

– Just därför kan jag vara kritisk – och självkritisk. Den var fel. Den blev dålig. Alliansen tycker jag alltid ska stå för sin egen politik och göra allt man kan för att få genomslag för den politiken. Det har vi lärt oss den här mandatperioden. Jag tror att det är få som tycker att det här har varit en bra mandatperiod, säger Ulf Kristersson.

Alliansen bör enligt Kristersson försöka bilda regering även om det rödgröna blocket är större efter nästa val. Det är något som både Centerpartiet och Liberalerna har sagt bestämt nej till. Det vore enligt dem att göra sig beroende av Sverigedemokraterna.

Hur ska du kunna övertyga Annie Lööf och Jan Björklund om detta?
– Det vet jag inte än. Det kommer jag att diskutera med dem och då ser vi hur mycket vi tycker olika och var vi tvärtom kan förenas.

I talet tog han kraftfullt avstånd från den migrationspolitik som gällde under Fredrik Reinfeldts regeringstid, då även Ulf Kristersson själv var minister.

– De senaste decenniernas migrationspolitik har varit ogenomtänkt och principlös, sade Kristersson.

Han anser att det var fel att göra upp med Miljöpartiet efter valet 2010.
– Migrationspolitiken blev naiv, och besvikna väljare utan alternativ vände sig till ett parti som exploaterar missnöje och exkluderar invandrare, sade M-ledaren med syftning på SD.

Det avsnittet i talet var en rejäl känga till den förre statsministern Fredrik Reinfeldt, tycker den tidigare moderatledaren Ulf Adelsohn, en av fyra företrädare till Kristersson som satt på första bänkraden och lyssnade.
– Ja, det var det. Det är också sagt med facit i hand, säger Ulf Adelsohn.

Nu vill Kristersson se en uppgörelse om migrationspolitiken med Socialdemokraterna.

– Det krävs en ny och långsiktig migrationspolitik som är förankrad över blockgränsen. Man måste kunna försörja sig själv när man kommer hit och man ska inte få alla bidrag. Det måste vara den typen av grundläggande regelverk, sade Kristersson.

Inför arbetsstämman om drygt en vecka föreslår den moderata partiledningen i likhet med Sverigedemokraterna att Sverige ska gå över till att bara ta emot kvotflyktingar i stället för att låta människor komma hit och söka asyl. Ändå hävdade Ulf Kristersson i sitt tal att Moderaternas syn på migration är väsensskild från SD:s.

Du vill till skillnad från din företrädare Anna Kinberg Batra inte kalla Sverigedemokraterna för ett rasistiskt parti. Varför?

– Jag överlåter definitionerna åt statsvetarna. Det räcker med att de uttrycker sig nedlåtande och kränkande om invandrare. Det tycker jag är dåligt, riktigt dåligt, säger Ulf Kristersson.

Han ser på sitt nya uppdrag i ett nioårigt perspektiv, med året fram till nästa val som en viktig första etapp. Men redan denna vecka får han rivstarta. På söndag är det partiledardebatt i SVT, Ulf Kristerssons första. Onsdagen därpå duellerar partiledarna igen, då i riksdagen. Sedan följer arbetsstämma för Moderaterna den 12–15 oktober.

Där ska resultatet av hans företrädare Anna Kinberg Batras omläggning av politiken fastställas. Hon satt bara två år och nio månader på posten – den kortaste tiden för en moderatledare under efterkrigstiden.

– Jag ångrar absolut inte att jag tog jobbet, trots att förutsättningarna var väldigt svåra, sade hon efter att stämman var avslutad.

hans.rosen@dn.se
matsj.larsson@dn.se "

DN MÅNDAG 2 OKTOBER 2017

" Alla vill vara lucia i alliansen

Analys. Moderaternas nye ledare Ulf Kristersson säger sig ha ett enda kristallklart mål för valrörelsen: att bilda en alliansregering. Då måste han ta ledningen i laget. Men samtidigt som han valdes avslutade Centern sin stämma i Malmö, där ambitionen att bli ett statsministerparti var tydlig. Alla vill vara lucia i alliansen.

Carl Bildt, Fredrik Reinfeldt, Ulf Adelsohn och Anna Kinberg Batra satt på första parkett när Ulf Kristersson mindre än ett år före nästa val utsågs till ny Moderatledare efter att hans företrädare brutalt avsatts. De ville alla backa mannen med svensk politiks svåraste uppgift.

Det hela påminde om uppställningen när Stefan Löfven valdes till S-ledare. Då satt Ingvar Carlsson, Göran Persson och Håkan Juholt där och markerade rötter och stöd.

S-ledaren brottades snart med envisa och ihärdiga frågor från opposition och medier om hur han som statsministerkandidat ville regera landet. Stefan Löfvens lösning blev en ganska grumlig debattartikel, där han pekade ut MP men också C, L och V som möjliga partner.

Det verkar som om Ulf Kristersson vill ena sin allians på ett liknande sätt, utan att bli konkret. Det verkar inte gå på något annat sätt.
Den nyvalde M-ledaren säger att en ny alliansregering är hans enda kristallklara mål. Men sprickan består om huruvida de borgerliga kan regera själva i ett liknande parlamentariskt läge som dagens.

På en pressträff efter talet sade Ulf Kristersson att den här regeringen inte borde ha tillåtits att tillträda. ”Vi gjorde en annan förlorare till vinnare”, sade han. M-ledaren har en annan syn på förutsättningarna för en borgerlig regering än Centern och Liberalerna. De vill inte vara beroende av Sverigedemokraternas röster för att kunna regera. Därför vill de inte bilda en alliansregering om S och SD tillsammans blir större. Då söker de hellre samarbete med S.

Ulf Kristersson vill inte kalla SD för ett rasistiskt parti, som hans företrädare gjorde. På frågan om en borgerlig regering behöver föra samtal med SD svarar han: ”Det beror helt på vad som händer efter nästa val.”

Anna Kinberg Batras besked från i januari om att bryta SD:s isolering gäller alltså fortfarande. Och de problem som det beskedet skapade kvarstår.

Samtidigt som Moderaterna inledde sin extrastämma i Stockholm avslutade Centerpartiet sin stämma i Malmö. Där etablerades ett bredare Centerparti som går i samma takt. Det har utvecklat politiken i kärnfrågor för ett regeringsparti, som ekonomisk politik och försvars- och säkerhetspolitik. Invandrings- och integrationspolitiken var ihopkompromissad bakom kulisserna innan den debatterades av stämman. Resultatet är vägt med guldvåg för att klara en alliansuppgörelse utan att göra alla de partikamrater som engagerat sig för en liberal flyktingpolitik besvikna.

Annie Lööf agerar som en statsministerkandidat och Centern som ett maktparti. Liberalernas Jan Björklund och Kristdemokraternas Ebba Busch Thor försöker få sina partier att växa genom att rycka åt sig initiativet. Det har varit tydligt till exempel när det gäller hoten att rikta misstroendeförklaringar mot statsråd.

Ulf Kristersson kommer från ett parti som byggts kring kravet på ordning och reda. Men i det borgerliga laget vill alla vara lucia. Det kommer att bli en svår uppgift för Kristersson att räta upp ledet och ställa sig i spetsen.

Det hans parti främst förväntar sig är dock något annat, som kan uttryckas i tre bokstäver: Öka. Partiets tidigare ledare, Anna Kinberg Batra, avsattes på grund av partiets dåliga opinionssiffror. De har sjunkit dramatiskt med alla mått mätt. Partiet fick 23,3 procent av rösterna i riksdagsvalet 2014. Det ansågs då uselt. Nu får M 16–17 procent i de flesta opinionsmätningar. Ulf Kristersson måste snabbt vända trenden. Han behöver leverera ett valresultat som ligger över 20-procentsstrecket och han får inte tappa positionen som största borgerliga parti till Centern. Misslyckas han kan han redan om ett par år förpassas till första raden när en ny Moderatledare väljs.

ewa.stenberg@dn.se " **Politisk kommentator**

"Fakta. Ulf Kristersson.
Född: 1963.
Politiska uppdrag: Ordförande Moderata ungdomsförbundet 1988–1992. Riksdagsledamot 1991–2000, 2014–. Kommunalråd i Strängnäs 2003–2006, i Stockholm 2006–2010. Socialförsäkringsminister 2006–2010. Ekonomisk-politisk talesperson 2014–.
Karriär i övrigt: Marknadschef på Timbro 1995–1998. Kommunikationschef på it-bolaget Connecta 2000–2002.
Utbildning: Civilekonom från Uppsala universitet. "

DN MÅNDAG 2 OKTOBER 2017

"Antalet IS-återvändare minskar kraftigt

Antalet IS-anhängare som återvänder till Sverige minskar kraftigt. De fem städer varifrån flest extremister rest har de senaste månaderna bara haft enstaka – eller inga – återvändare. Men terrorexperter varnar för att avfärda hotet.

– Det handlar inte om numerären utan om vem som återvänder, säger Magnus Ranstorp, terrorexpert vid Försvarshögskolan.

När terrorrörelsen IS pressades tillbaka i Syrien och Irak i våras befarades att fler svenskar som rest ned för att ansluta sig till IS skulle komma tillbaka. Men enligt Säkerhetspolisen är trenden från 2016 konstant – färre återvänder. Det rör sig nu om ”ett fåtal individer”.

– Vad jag känner till så är det inte någon som återvänt i år, säger Fredrik Malm, polis som jobbar mot radikalisering i Örebro, en av de kommuner som flest rest ifrån.

Malmö, Göteborg, Borås och Stockholm har haft ”enstaka” återvändare. I Stockholm har de som kommit tillbaka hållit en låg profil.

– De syns och hörs inte speciellt mycket, det är vardagsbrottslighet som de här individerna ägnar sig åt, säger Christoffer Bohman, polisens biträdande områdeschef i Järva.

De radikala miljöerna i Sverige blir heller inte mindre.
– Säpo pratar nu om 2 000 individer. Utöver det finns det ytterligare individer som attraheras av miljön, påpekar Magnus Ranstorp. "

DN MÅNDAG 2 OKTOBER 2017

" KD: Försvaret måste få tolv miljarder extra

Kristdemokraternas partiledare Ebba Busch Thor tycker att försvaret har blivit ”sönderförhandlat” av politikerna. Därför kräver KD nu tolv miljarder kronor extra de kommande tre åren. Att försvarsminister Peter Hultqvist skördar beröm för höjda anslag är ”obegripligt” säger hon till DN. – I varje förhandling har han velat hålla nere budet.

Förra söndagen var Ebba Busch Thor en av de 80 000 besökarna under försvarsdagen på Gärdet i Stockholm.

– Jag tillhör en generation som har låg förståelse och kunskap om vad försvaret innebär. Det var fantastiskt förra söndagen att se så många barnfamiljer strömma dit, säger Ebba Busch Thor.

Hon hoppas att ett ökat försvarsintresse och den återinförda värnplikten ska leda till starkare stöd för två av hennes hjärtefrågor: starkare svenskt försvar och Natomedlemskap.

Detta var inte frågor som KD drev aktivt när partiet ingick i regeringen Reinfeldt 2006–2014. Men nu är det andra signaler:

– Det är frågan om självrannsakan efter alliansregeringen. Vi gjorde fel som behandlade försvaret som en budgetregulator. Jag har inte uttryckt mig så här skarpt förut, men jag tyckte även då att vi gjorde fel, svarar Ebba Busch Thor.
I sin budgetmotion som Kristdemokraterna lägger fram på måndag kräver partiet mer till försvaret än vad den röd-gröna regeringen, Moderaterna och Centern kom överens om den 16 augusti.

– De kommande tre åren kommer vi att lägga 12 miljarder extra på försvaret i vår budget. Det innebär 3,9 miljarder utöver överenskommelsen med regeringen från augusti. Vi lägger en halv miljard 2018, en miljard 2019 och 2,4 år 2020, säger hon.

Den uppgörelsen ger 8,1 miljarder kronor i påslag till försvaret under de tre åren 2018–2020. Men KD hoppade av förhandlingarna eftersom partiet ansåg att nivån var för låg. Då sade försvarsminister Peter Hultqvist (S) att KD ”smiter från sitt ansvar”.

– För mig är det fullkomligt obegripligt att den här försvarsministern får så mycket kredd för anslagen till försvaret. I varje förhandling vi haft med honom så har han sett som sin uppgift att hålla nere budet. Det har inte handlat om hur mycket vi ska lägga på försvaret utan om hur lite, replikerar Ebba Busch Thor.

Hon anser att ”vi måste få ett slut på det här politiskt sönderförhandlade försvaret” som leder till kortsiktiga besked och ett försvar med stora luckor.

– Det går inte att behandla försvaret som vilken fråga som helst: ”du vill ha två luftvärnsrobotar, jag vill ha en, då möts vi på en och en halv”. Det blir aldrig någonting helt.

KD-ledaren anser att Sverige snabbt kan dras in i en konflikt i närområdet. Risken ökar när försvaret är så tunt att det inte är krigsavhållande.
– Jag är övertygad om att Ryssland inte är särskilt imponerat av vår förmåga i dag, man känner väl till våra svagheter, säger hon och förklarar vad extrapengarna ska gå till:

– I närtid behöver vi få en cyberskyddsmyndighet på plats. Vi har två armébrigader i Sverige, men bara en är i sådant skick att den deltog under övningen Aurora. Vi vill göra den andra brigaden krigsduglig.

För det tredje måste vi ha en fungerande logistik runt försvaret med allt ifrån drivmedel till matleveranser, säger KD-ledaren.

Ebba Busch Thors besked innebär att allianspartierna nu tävlar om extrapengar till försvaret. Hennes 3,9 miljarder kronor ligger högre än de 2,2 miljarder kronor som Centerledaren Annie Lööf angav förra måndagen. Men det är lägre än Liberalernas Jan Björklund som konsekvent legat högst inom alliansen. Moderaterna byter partiledare och har inte angett några extrabelopp.

Samtidigt ansluter sig KD nu till de andra allianspartiernas mål om att höja försvarsanslagen stegvis så att de 2027 utgör 2 procent av bruttonationalprodukten. Det innebär en fördubbling mot i dag till 90 miljarder kronor per år.

KD vill använda det utrymmet till två nya armébrigader, ett bibehållet flygvapen med 100 Gripenplan, utbyggd marin samt bättre civil ledning och beredskap.

I Ebba Busch Thors andra hjärtefråga, Natomedlemskap, är alliansen numera enig. Att inte gå med utsätter oss för risker, enligt henne:
– Det sägs att vi inte ska gå med i Nato för att inte ”reta” Ryssland och värna någon slags neutralitet. Men våra motståndare ser oss inte som neutrala för de vet ju att vi är djupt involverade i Nato i dag. Och våra allierade undrar varför vi inte är med fullt ut.

mikael.holmstrom@dn.se "

DN MÅNDAG 2 OKTOBER 2017

" Catia Hultquist: Gravida blir behandlade som mindre vetande avelsmaskiner

Ger ”The handmaid’s tale” dig avelskossa-ångest? Boten heter nyutkomna ”Praktika för blivande föräldrar”, en välbehövlig röst i den parallella, ofta moraliserande gravid-verkligheten.

Det är en krypande, ilande ångest. Och den främsta anledningen till att jag inte orkade se klart HBO:s feministskräckisserie ”The handmaid’s tale” – trots envetet tjat från väninnekören. Det går upp för mig ungefär samtidigt som jag förstår varför Agnes Wolds och Cecilia Chrapkowskas nyutkomna ”Praktika för blivande föräldrar” är ett så välbehövligt tillskott i den ymniga floran av gravidböcker.

Trots att det nu är sju år sedan jag födde barn ligger den strax under ytan – den där känslan av att vara inkastad i en parallell verklighet så snart man blir gravid. Ett universum där blivande mammor inte alls är utbildade vuxna människor, utan i stället behandlas som mindre vetande avelsmaskiner.

Tycker ni att Trump-administrationen verkar jobba mycket med alternativa fakta? Det är ingenting mot det som möter kvinnor så snart de blir med barn. I den parallella gravid-verkligheten är alt-faktan vardagsmat. Här blir man med jämna mellanrum påprackad ”sanningar” som chockerande ofta visar sig vara integritetskränkande tyckanden, moralism eller rent hittepå.

Och den känsla som uppstår när man inser att en samhällsfunktion gått ut med oriktig information till mig som gravid för att uppnå ett ”högre” syfte är verkligen inte särskilt trevlig.

Jag brukar tänka på den som avelskossa-ångesten, och ibland som mödravårdscentral-ångesten. Möjligen lite orättvist, eftersom det jobbar så många fantastiska yrkesmänniskor där och det samhälleliga mammafostrandet även sker på BB, BVC och i samhällsdebatten. Men det är oftast på MVC allt börjar.

Det sterilt klingande och lätt auktoritära ordet Mödravårdscentralen skulle faktiskt kunna vara en institution i ”The handmaids tale” som formligen frossar i avelskossa-ångest. Serien utspelar sig i en miljöförgiftad framtid där en extrem kristen högergrupp tagit över och där fertila kvinnor är hushållerskor och sexslavar åt mäktiga gifta män. Kvinnoslavarnas enda roll är att vara reproduktiva kärl, frambringa friska barn och amma. För att skapa denna speciella typ av kvinna fostras de gruppvis med alternativa fakta, stenhård moral och grymma bestraffningar.

Om ”The handmaid’s tale” är en överdriven och dramatiserad påminnelse om avelskossa-ångesten kan Wolds och Chrapkowskas praktika ses som ett välbehövligt motgift.

I tur och ordning tar de itu med några välkända ”sanningar” kring graviditet och förlossning som samhällsfunktioner hjälper till att sprida, till exempel de mycket blandade råden kring vad man kan äta och dricka under graviditet och amning – några stämmer medan andra rekommendationer tycks hämta mer inspiration från kristen tro och moral än från vetenskap.

De gör också upp med den galna amningshets som av politiska (!) skäl präglat svensk mödravård under flera decennier (Sverige anslöt sig 1981 till en deklaration från världshälsoorganisationen WHO där bröstmjölksersättning helt ovetenskapligt utmålades som djävulens verk och amning som det enda fullgoda alternativet.)

Wold och Chrapkowska sätter fingret på min obehagliga ”elefanten i rummet”-känsla från gravidtiden: ”Om du vant dig vid att vara en självständig individ som bestämmer själv hur du vill leva kan det hända att du blir förvånad när du är gravid. Väldigt många, både privatpersoner, vård och myndigheter, anser sig plötsligt ha väldigt mycket att säga till om när det gäller dig och ditt liv.”

Praktikan har kanske inte gjort mig helt fri från MVC-ångest, men i alla fall så pass styrkt att jag nu lovat mig själv att försöka beta av de resterande avsnitten av ”The handmaid’s tale”.

catia.hultquist@dn.se "

DN MÅNDAG 2 OKTOBER 2017

" Björn Wiman: Nazisterna lyckades med en sak – att allvarligt skada Bokmässan

Nordiska motståndsrörelsen stoppades av en välorganiserad polis och de många modiga medborgare som fyllde Göteborgs gator. Den marsch som skulle visa den svenska nynazismens styrka blev ett fiasko.

Men en sak lyckades nazisterna med: att tillfoga Bokmässan en allvarlig knäck. Under lördagseftermiddagen rådde en kusligt tom och dyster stämning inne på mässan, som under just den tiden brukar vara som mest intensiv. Att det – förmodligen för första gången i mässans historia – inte ens var kö utanför damtoaletterna säger allt. Nedgången på 35 procent i besökssiffrorna bekräftade det alla redan visste.

Det stora publiktappet var ett stort samtalsämne på årets mässa. Många mindre förläggare vittnade om drastiskt minskade dagskassor, de större förlagen hade liknande farhågor.

En erfaren förläggare jag talade med menar att denna kris för Bokmässan på ett olyckligt vis kommer att sammanfalla med att digitaliseringen på allvar börjar rubba bokbranschens intäktsmodeller. De stora koncernerna lär bli än mer försiktiga med stora utgiftsposter. Några mindre förlag säger att intäktstappet under årets mässa kommer att göra det svårt för dem att medverka nästa år.

Förlagens motivation är heller inte på topp sedan många av deras mest namnkunniga författare valt att utebli på grund av den högerextrema tidningen Nya Tider.

Det går givetvis inte att etablera ett solklart orsakssamband mellan debatten kring Nya Tiders närvaro inne på mässan och den våldsamma nazistmarschen utanför. Men helt klart är att bägge skadat Bokmässan. Min gissning inför nästa år är därför följande: mässans ledning hittar ett kryphål i sitt principdokument och sparkar ut högerextremisterna i Nya Tider, de bojkottande författarna kommer tillbaka och förlagen ger mässan en chans till att återfå sin identitet som oomtvistad folkfest.

bjorn.wiman@dn.se "

DN MÅNDAG 2 OKTOBER 2017

"Kameror i Husby driver langarna till nya platser

Övervakningskameror har gjort Husby centrum till en tryggare plats, enligt de boende och affärsidkare. Men knarkhandeln och stöket har inte försvunnit utan bara flyttat dit kamerorna inte finns – till lekplatser och andra centrum i området.

De ser ut som små vita tefat med plexiglas framför linserna. De högteknologiska kamerorna som är fastborrade på byggnader i Husby centrum är polisens senaste vapen mot narkotikahandel och våldsbrottslighet. I mitten av maj sattes 55 övervakningskameror upp i Rinkeby, Tensta och Husby. Kamerorna kostade fem miljoner kronor och de har kompletterats med mikrofoner som spelar in högre ljud som skottlossningar och skrik. Syftet: ökad trygghet, effektivare brottsbekämpning och i förlängningen färre brott.

På den första punkten verkar metoden gett viss effekt.
I december förra året stängde flera av butikerna i Husby centrum under en eftermiddag i protest mot ökad brottslighet och otrygghet.

I dag, åtta månader senare är tongångarna på torget annorlunda. Det lilla förortstorget är under ombyggnad, mot fasaderna står byggnadsställningar. Förutom ett litet grönsaksstånd är det få personer där den tidiga tisdagseftermiddagen. Samir Rachid sitter på en bänk intill tunnelbanestationen tillsammans med vänner:
– Det är mycket bättre nu.

Flera av butiks- och restaurangarbetarna i Husby centrum håller med honom. Girmay Fisehatsion, som äger butiken Seti Data och sitter i styrelsen för Husby Centrum:

– Den här sommaren har varit jättelugn. De som åker runt och stör med moped är borta. Det är mycket bättre nu.

Anledningen till förändringen är kameraövervakningen, menar stadsdelsområdets säkerhetsstrateg Per Granhällen.

– De som säljer droger attackerar inte ofta utomstående men de upplevs som obehagliga. Utsattheten för brott har inte förändrats särskilt men däremot har otryggheten ökat jättemycket. Så när de försvinner uppfattas platsen som tryggare, säger han.

Enligt polisen har kameraövervakningen i Järvaområdet även varit ett bra vapen i brottsbekämpningen. Niclas Andersson, lokalpolischef i området, menar att apparaterna hjälpt dem lösa ett 30-tal brott.
Men har kamerorna gjort att själva brottsligheten minskat? Och har det blivit tryggare för alla?

En tunnelbanestation bort från Husby ligger Akalla. Områdets centrum är uppdelat i två delar vid de två tunnelbaneuppgångarna. Vid den ena uppgången ligger en ungdomsgård, en matbutik och en kyrka. Vid den andra en matbutik, en grönsaksförsäljare, ett valutaväxlingskontor och ett par småbutiker.

Donya Baik är medborgarvärd i Husby och Akalla, där hon även vuxit upp. Hon berättar att kameraövervakningen i Husby lett till att knarklangarna i stället har flyttat sin verksamhet till andra platser i området. Bland annat till Akalla centrum.

– Det hände väldigt snabbt efter att kamerorna sattes upp. Det har inte blivit mindre kriminalitet utan den har bara flyttat på sig. Övervakningen hjälper inte, säger hon.

Det finns ännu ingen statistik på att brottsligheten flyttat men lokalpolischefen Niclas Andersson bekräftar att brottsligheten flyttat på sig. Framför allt är det försäljning och bruk av marijuana som har flyttat till andra platser.

Samma sak har även hänt i Rinkeby och Tensta, där försäljningen förflyttats till närliggande Hjulsta.

– Vi har sett en ökning av kriminaliteten i närliggande områden, säger Niclas Andersson.

Droghandeln ska enligt honom bland annat ha flyttat till innergårdar och till lekplatser.

Niclas Andersson hävdar att kameraövervakningen gjort att brottsligheten minskat eftersom den försvårar för drogförsäljarna.

Men det finns ingen tidigare forskning som visar något sådant samband. Det menar Stina Holmberg, forsknings- och utredningsråd vid Brottsförebyggande rådet (Brå). Inför att kamerorna skulle sättas upp i Järva gjorde Brå en metaanalys av studier utomlands om kameraövervakning eftersom likande forskning inte gjorts i Sverige. Resultatet visade att kameraövervakning kan leda till att färre tillgreppsbrott i bilar i garage och på parkeringsplatser.

– Men det finns inga tydliga positiva resultat när det gäller narkotikaförsäljning, säger hon.

Medborgarvärden Donya Baik är orolig för att knarkförsäljning och narkotikabruk nu äger rum på platser där barn normalt sett vistas. Selda Argin, boende i Akalla och småbarnsförälder, menar att området blivit mer oroligt kvällstid.

– Vi låter inte våra barn gå ut senare än 19 längre. Jag har bott här i 20 år och det har blivit mycket värre de senaste åren. När mina äldre barn som är runt 18 år växte upp här var det lugnt och barnvänligt men så är det inte längre. Ungdomarna i dag kanske inte gör så mycket men de uppfattas som skrämmande.

Trots att kameraövervakningen leder till att oönskat beteende bara flyttar sig till andra platser är det många Akallabor som vill att kameror sätts upp även där.

– Vi kommer från Turkiet och där är det kameraövervakning överallt. Det borde vara så här med, säger Volkan Argin, Selda Argins make. Reza Talebi som jobbar i Shanas musikcenter som ligger på Sibeliusgången i Akalla, stämmer in:

– Ja, varför inte. Valutaväxlingskontoret här bredvid har blivit rånat tre gånger under 2017. Jag har blivit rånad två gånger de senaste åren. Personalen från valutaväxlingskontoret vill inte vara med i en intervju med DN.

I somras ansökte polisen om att Länsstyrelsen skulle ge dem permanent tillstånd för kamerorna i Husby, Rinkeby och Tensta. Förra veckan lämnades de sista kompletteringarna in från polisen. Ifall ansökan godkänns kan kameror sättas upp även på andra platser i Järvaområdet.

– Även boende i Spånga och Hjulsta vill ha övervakning. Vi ser ett polisiärt behov av det, men det måste rimma med lagstiftningen. Så vi får se vad länsstyrelsen beslutar, säger Niclas Andersson.

I Akalla är Donya Baik ändå hoppfull och menar att problemen måste lösas inifrån för att få ungdomar att sluta begå brott, inte bara genom övervakning och polisiära insatser. Innan DN lämnar Akalla är hon väldigt mån om att vi får med en sak i artikeln:

– Det finns jättemånga bra ungdomar här. Jag vill inte att det ska verka som att det bara är problem.

john.falkirk@dn.se "

DN MÅNDAG 2 OKTOBER 2017

" Jobb riskerar försvinna när förvaltningar flyttar ihop

Landstinget vill spara pengar och tid. Nu har man beslutat om att flytta flera av de största förvaltningarna inom Stockholms läns landsting till samma plats. Syftet med flytten är att spara pengar – och kommer dessutom innebära att färre tjänster kommer finnas kvar jämfört med i dag.

Tidigare i år inledde landstinget ett arbete med att sänka utgifterna. Genom att göra prövningar av alla anställningar och konsultinköp ville man få ned kostnaderna på de centrala förvaltningarna i Stockholms läns landsting. Uppdraget gavs till landstingsdirektören Malin Frenning.

Nu är det klart vad nästa steg i den så kallade effektiviseringen blir. De centrala förvaltningarna i Stockholm kommer att flytta till lokaler vid Lindhagensplan, lokaler där Trafikförvaltningen i dag sitter. Totalt handlar det om åtta förvaltningar som kommer att sitta på samma ställe efter flytten.

Fastighetslandstingsråd Paul Lindquist (M) säger att landstinget kan spara 20–25 miljoner per år till och med 2023 på flytten och ännu mer därefter då de nuvarande hyresavtalen kommer att ha hunnit löpa ut. Det nya avtalet gäller på 15 år och kan enligt Paul Lindquist leda till besparingar på 375 miljoner kronor under den perioden.

När DN i våras skrev om planerna för förvaltningsflyttarna så räknades hyreskostnaderna till 180 miljoner kronor per år. Då som nu framhöll man mindre men mer effektivt använda lokaler som ett bra sätt för att spara pengar.

Paul Lindqvist tror att förändringarna innebär stora fördelar för personalen.

– I dag är våra centrala förvaltningar utspridda över hela Stockholms innerstad från Norra stationsgatan i norr till Hornsgatan i söder. Det är allt annat än effektivt. Många av våra ledande tjänstemän spenderar mer tid på treans buss på väg till möten än på att faktiskt kunna göra ett bra jobb, säger han.

I de nya lokalerna kommer anställda inte ha fasta platser, utan i stället ha så kallade ”aktivitetsbaserade lokaler”, vilket innebär att man tar en plats som är ledig.

– Vi sparar pengar på två sätt. Dels genom att vi blir effektivare, men också genom att vi i moderna lokaler kan minska lokalytan och på det sättet betala en lägre hyra, säger Paul Lindqvist.

Du pratar om att effektivisera, vad menar du då?
– När vi nu samlar lokalerna får vi mer effektiva lokaler, mindre resande mellan förvaltningar och lokaler som stödjer ett modernt och aktivt arbetssätt. Men det är en förutsättning för dimensioneringen av mängden lokaler att landstingsdirektören kan fullföra sitt uppdrag genom att effektivisera de centrala förvaltningarna.

Vad menar man konkret?
– Dels det man gör nu, men det innebär också att vi ska minska mängden konsulter och personal på de centrala förvaltningarna.

Hur mycket folk pratar man om då?
– Det kan jag inte svara på, det får jag hänvisa till landstingsdirektören.

Men man kan räkna med att det försvinner folk?
– Det kommer att minska konsulter och personaler på förvaltningarna, säger Paul Lindqvist.

”Eftersom flytten planeras starta i slutet av 2019 och bli färdig under 2020 kan vi inte i dag tala om hur många medarbetare som då ska finnas inom respektive förvaltning”, uppger landstingsdirektör Malin Frenning i ett mejl till DN.

Flytten är planerad till slutet av 2019 och beräknas vara klar i början av 2020.

anton.sall@dn.se "

"Fakta. Förvaltningarna som berörs
Landstingsstyrelsens förvaltning
Hälso- sjukvårdsförvaltningen
Trafikförvaltningen
Ab Stockholms läns landstings internfinans
Kulturförvaltningen
Patientnämndens förvaltning

Tillväxt- och regionplanförvaltningen
Förvaltningen för utbyggd tunnelbana
Trafikförvaltningen ligger redan på Lindhagensplan men fler förvaltningar flyttar in i samma lokaler. Några av förvaltningarna flyttar in i ett hus bredvid. "

DN MÅNDAG 2 OKTOBER 2017

" Ökad centralstyrning ska pressa ned kostnader

Efter avslöjanden om skyhöga ombyggnationer på Nya Karolinska drar landstingsdirektören Malin Frenning in tjänstemännens rätt att göra byggbeställningar på eget bevåg.

Hittills har det kostat 1,64 miljarder kronor att bygga om Nya Karolinska, vilket DN berättat. Som ett sätt att ta kontroll över kostnaderna har landstingsdirektören Malin Frenning dragit in delegationsrätten från chefen för landstingsbolaget NKS-bygg Marit Brusdal Penna som tidigare haft rätt att göra beställningar på upp till 30 miljoner kronor.

– Jag förstår Malin Frennings beslut och jag välkomnar i grunden att hon gör på det här sättet. Det signalerar allvaret, både internt inom landstinget och externt till vår motpart att vi ska ha så låga kostnader som möjligt i våra tilläggsbeställningar. Därmed skapas en kontroll över att vi enbart utför de tilläggsbeställningar som är absolut nödvändiga, säger finanslandstingsråd Irene Svenonius (M).

I förra veckan meddelade Irene Svenonius att landstinget stoppar alla så kallade tilläggsbeställningar på sjukhuset fram till den 20 december, då landstinget formellt tar över sjukhuset. Vid den tidpunkten kan beställningarna prövas mot marknaden. I dagsläget finns 170 tilläggsbeställningar om justeringar och ombyggnationer i det nya sjukhuset, och budgetramen är satt till 1,7 miljarder.

– Det här blir ett sätt att se till att man håller sig inom den fastlagda budgeten, säger Irene Svenonius.

Projektbolaget Swedish Hospital Partners, SHP, har option på att utföra beställningarna. DN har tidigare berättat att det kostat 750 000 kronor att riva väggar inom barnsjukvården. Efter att Svenska Dagbladet avslöjat att det kan kosta upp till en miljon kronor att byta en entré kom landstingsledningens besked om ett tillfälligt stopp.

anna.gustafsson@dn.se "

DN TISDAG 3 OKTOBER 2017

”Sverige behöver 400 000 nya jobb fram till år 2025”

Sverige behöver ett nytt offensivt sysselsättningsmål med fokus på riktiga jobb och på dem som står längst från arbetsmarknaden. Sysselsättningen i särskilt utsatta grupper som utrikes födda med låg utbildning och unga ska öka med 10 procentenheter jämfört med i dag, till 45 respektive 50 procent, skriver Jan Björklund (L) och Mats Persson (L).

Sverige är ett fantastiskt land. För många är möjligheterna att förverkliga sina drömmar och ta sig dit de vill stora. Den internationella högkonjunkturen gör att de skördar frukterna av en god ekonomi. Men så ser inte verkligheten ut för alla. Alltför många människor märker inte av ökat välstånd. Det är visserligen högkonjunktur i Sverige, men det är inte högkonjunktur i Biskopsgården, i Rinkeby eller i Rosengård.

En ny arbetslöshet cementeras i Sverige, det handlar om en grupp som framförallt består av unga utan gymnasieutbildning och lågutbildade invandrare. Sverige tar inte vara på deras potential och vi ser med oro på hur det i dag växer fram en ny underklass. Höga trösklar och höga ingångslöner gör att de har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden.

Tydligast blir detta i förorter där social misär, religiös extremism och arbetslöshet breder ut sig. I dessa områden växer barn upp som inte ser sina föräldrar gå till jobbet. Barn som lever i en parallell gemenskap där liberala värderingar om jämställdhet och frihet inte får fäste. Barn som tvingas uppleva kriminalitetens brutala verklighet ute på gatan.

Den stora utmaningen som Sverige står inför är att klyftorna växer mellan dem som är födda här och dem som har flytt hit. Det beskär friheten för enskilda människor, men det riskerar också att leda till att Sverige glider isär. Varje barn som förlorar sina livschanser innebär en förlust för hela vår samhällsgemenskap. Vår strävan måste vara: håll Sverige helt.

Det är en bred palett av åtgärder som krävs för att förbättra integrationen. Det handlar om satsningar på skolan för att lyfta de svagaste eleverna och om att alla barn ska ha rätt till en allsidig undervisning fri från religiös påverkan. Det handlar om satsningar på polisen för att öka tryggheten och om skärpta straff mot hedersförtryck och annan brottslighet.

Det handlar inte minst om jobben. Ett jobb är en biljett in, inte bara på arbetsmarknaden, utan i samhället. Det finns i dag inget annat EU-land där skillnaden i arbetslöshet mellan utrikes och inrikes födda är så stort som i Sverige. Arbetslösheten är också mer än dubbelt så hög i Sverige som i det land där den är lägst i EU. Sverige har nu halkat ner till 15:e plats i EU-ligan när det kommer till arbetslöshet och regeringen är nu längre ifrån sitt mål om att Sverige ska ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020, än när man tillträdde 2014.

Utvecklingen går att vända, allt handlar om hur vi lyckas med jobben. Men då måste vi byta inriktning, politiken måste fokusera på de stora utmaningarna med att få människor i arbete och följa upp ambitiösa mål med reformer som ger effekt på riktigt.

Flera genomgripande liberala reformer behövs:
Liberal arbetsmarknadsreform. Det behövs fler enkla jobb i Sverige. Med dagens höga ingångslöner sållas de som står längst ifrån arbetsmarknaden bort. Det behövs en ny anställningsform, inträdesjobb, med lägre startlön och slopade arbetsgivaravgifter för nyanlända och unga utan gymnasieutbildning. rutavdraget, som gett många utrikes födda en fot in på arbetsmarknaden behöver breddas till fler områden.

Liberal skattereform. Sverige behöver en skattereform med sänkt skatt på arbete så att det lönar sig bättre att gå från bidrag till arbete och att utbilda sig. Skatten på arbete och företagande ska sänkas så att Sveriges konkurrenskraft stärks. Kraftigt sänkta marginalskatter är centralt. Dessa sänkta skatter ska växlas mot höjda miljöskatter och höjd skatt på konsumtion.

Liberal bidragsreform. Passivt bidragsberoende ska brytas genom att det ska vara obligatoriskt för kommunerna att ställa krav på motprestation – ett aktivitetskrav på arbetsföra människor med försörjningsstöd att genomföra praktik eller att man som arbetssökande ska söka arbete utanför kommungränsen.

Liberal arbetsrättsreform. De höga trösklarna måste sänkas för att företag ska våga anställa dem som står längst ifrån arbetsmarknaden. Arbetsrätten måste anpassas till 2000-talet där människors kompetens bättre tas tillvara – kompetens ska ersätta anställningstid i turordningsreglerna. Konflikträtten behöver ändras så att inte tredje man drabbas. Den pågående hamnkonflikten i Göteborg visar hur omoderna konfliktregler slår mot den svenska exportindustrin.

Det behövs också ett nytt offensivt sysselsättningsmål för Sverige, som sätter fokus på riktiga jobb och på att släppa in dem som står längst ifrån arbetsmarknaden. Ska klyftorna i Sverige minska och ska de offentliga finanserna säkras så måste jobben växa till.

Ett sysselsättningsmål bör innebära att sysselsättningen bland hela befolkningen ska nå 70 procent år 2025. Det betyder att sysselsättningsgraden behöver öka med tre procentenheter jämfört med 2016 och att över 400 000 jobb ska växa fram jämfört med i år.

Sysselsättningen i särskilt utsatta grupper som utrikes födda med låg utbildning och unga måste prioriteras. Sysselsättningen i dessa grupper ska öka med 10 procentenheter jämfört med idag, till 45 respektive 50 procent.

Det behövs också en tydlig uppföljning. Liberalerna föreslår att Konjunkturinstitutet och Finanspolitiska rådet får ett nytt uppdrag att följa upp utvecklingen mot sysselsättningsmålet och vid behov föreslå reformer för att det ska nås.

Sysselsättningsmålet står i skarp kontrast till regeringens arbetslöshetsmål som leder fel. Politikens huvuduppgift riskerar att bli att se till att människor inte hamnar i arbetslöshetsstatistiken istället för att fokusera på att människor ska få ett jobb. Det uppmuntrar till siffertrixande, vi riskerar en upprepning av socialdemokratiska regeringars försök att gömma undan arbetslösheten i förtidspension och andra bidragssystem.

Ett mål är viktigt för det påverkar vilka åtgärder man vidtar för att uppnå målet. Med ett arbetslöshetsmål blir AMS-åtgärder viktigare än jobbåtgärder. Med ett mål för sysselsättning så blir huvuduppgiften att få människor i riktiga arbeten.

Finanspolitiska rådet har kritiserat regeringens arbetslöshetsmål och menar att det ska ersättas med tydliga sysselsättningsmål för bland annat lågutbildade unga och nyanlända. Men regeringen har inte gjort något utav detta. Antalet utsatta arbetslösa närmar sig nu 300 000. Det duger inte.

När regeringen presenterade budgeten stod det klart att trösklarna som håller nyanlända invandrare utanför arbetsmarknaden blir kvar. Socialdemokraterna bibehåller en arbetsmarknadspolitik anpassad efter 1900-talet. Man väljer att gå i LO:s ledband och fokusera på dem som har ett jobb istället för att också lägga kraft på att de som står utanför ska få komma in. Det är alltid bättre att ha ett jobb även om lönen är lägre, än att gå arbetslös.
Det finns så mycket potential i dem som nu kommit till Sverige, men den rödgröna regeringen tar inte tillvara på den potentialen. Arbetsmarknaden måste liberaliseras så att fler hittar vägen in. Det handlar om människors självständighet och frihet, men också om att Sverige ska hålla samman.

Jan Björklund (L), partiledare
Mats Persson (L), ekonomiskpolitisk talesperson "

Så fungerar vår biologiska klocka

Text: Maria Gunther Grafik: Stefan Rothmaier Källa: Nobelförsamlingen

Den cirkadiska klockan

Årets Nobelpristagare i fysiologi eller medicin har upptäckt mekanismer som styr den cirkadiska klockan, eller dygnsrytmen, hos människan och alla andra flercelliga organismer. Vårt inre urverk anpassar vår biologi till dygnets faser, och styr till exempel sömn, hunger och födointag, hormonnivåer, kroppstemperatur och blodtryck.

24-timmars rundtur i cellen

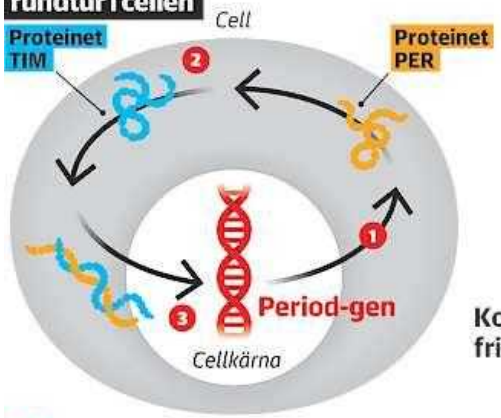

1 Period-genen är ansvarig för proteinet PER. Proteinet skapas utanför cellkärnan. Proteinet anrikas i cellen under natten.

2 Proteinet TIM behövs för att få en normal dygnsrytm. När proteinet PER kopplar ihop sig med TIM kan proteinerna tillsammans ta sig in i cellkärnan igen.

3 När det blir mycket PER i cellkärnan blockeras tillverkningen av ytterligare protein. 24-timmarscykeln är nu sluten. PER-proteinet bryts ner under dagen, sen börjar allt om igen. Så skapas den biologiska rytmen.

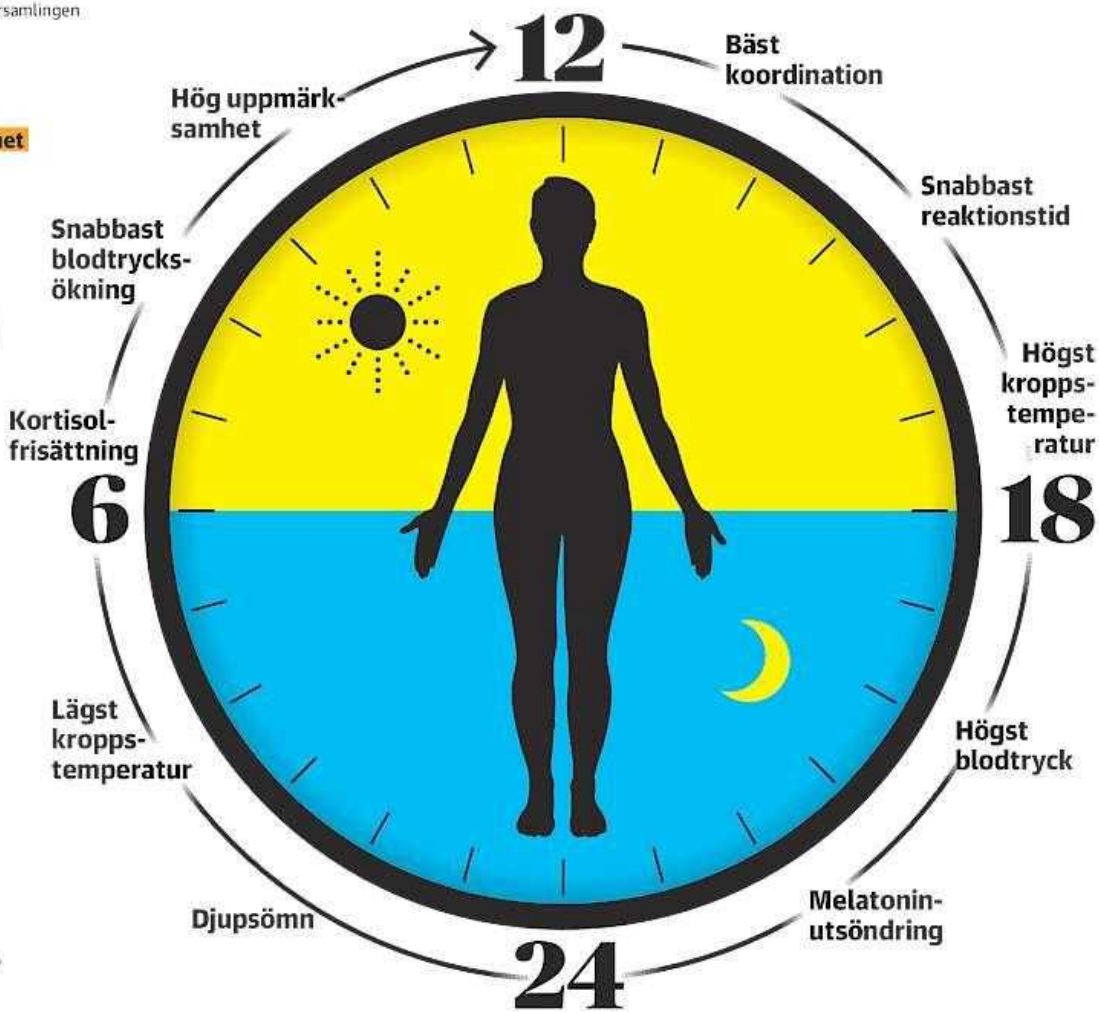

Tidigare års pristagare

2012
Sir John Gurdon och **Shinya Yamanaka** för upptäckten att mogna celler kan omprogrammeras till pluripotens.

2013
James Rothman, Randy Schekman och **Thomas Südhof** för deras upptäckter rörande maskineriet som reglerar vesikel-trafik, ett viktigt transportsystem i våra celler.

2014
John O'Keefe, May-Britt Moser och **Edvard Moser** för deras upptäckter av celler som utgör ett positioneringssystem i hjärnan.

2015
William Campbell och **Satoshi Ōmura** för deras upptäckter av en ny terapi mot infektioner orsakade av parasitmaskar, samt **Tu Youyou** för en ny terapi mot malaria.

2016
Yoshinori Ohsumi för hans upptäckter av mekanismer för autofagi.

DN TISDAG 3 OKTOBER 2017

"Nobelpristagarna förklarar hur dygnsrytmen fungerar

Människor, djur och växter är alla anpassade efter jordens rotation med hjälp av en biologisk klocka. Årets Nobelpristagare i fysiologi eller medicin har hjälpt oss att förstå hur den inre dygnsrytmen fungerar.

Förhandsspekulationerna inför årets Nobelpris i fysiologi eller medicin hade främst handlat om kliniska upptäckter, som redan lett till nya behandlingar mot sjukdomar som till exempel cancer, hepatit C och reumatoid artrit. Men liksom förra året blev det alltså grundforskning som föll Nobelförsamlingen vid Karolinska institutet på läppen i år.

Amerikanerna Jeffrey C Hall, Michael Rosbash och Michael W Young får dela lika på priset för sina upptäckter om de molekylära mekanismer som styr cirkadisk rytm, alltså dygnsrytm.

Det var sedan tidigare känt att växter, djur och människor har en inre biologisk klocka. Redan på 1700-talet kunde astronomen Jean Jacques d'Ortous de Mairan visa att mimosaplantans blad öppnade sig på dagen och sloknade under natten, även när den stod i totalt mörker. Plantan fortsatte alltså att följa sin inre dygnsrytm oberoende av solens strålar. Senare kunde andra forskare visa att även djur och människor är anpassade efter vår planets rotation.

Men det var oklart hur detta fungerade. På 1970-talet upptäckte Seymour Benzer och Ronald Konopka, båda avlidna, att en mutation i en gen störde bananflugors dygnsrytm. Bananflugor är populära inom forskning eftersom de har kort generationstid. Det gör det möjligt att få snabbare resultat i forskning. Jeffrey Hall, Michael Rosbash och Michael Young studerade också bananflugor och lyckades samtidigt isolera genen. Hall och Rosbash kunde även visa hur genen kodade för ett protein som fanns i stora mängder under natten men sedan minskade under dagen, och därefter började allt om igen i en självreglerande 24-timmarscykel. Young upptäckte även andra gener som är viktiga för den cirkadiska rytmen.

De här mekanismerna har visat sig fungera på liknande sätt i människor. Vår biologi är anpassad efter dygnsrytmen. På natten har vi till exempel en hög utsöndring av hormonet melatonin, som gör oss sömniga, medan vi har en hög frisättning av hormonet kortisol på morgonen för att starta i gång kroppen inför dagen. Även kroppstemperatur, ämnesomsättning och blodtryck regleras av den cirkadiska klockan. Våra celler känner alltså vilken tid på dygnet det är helt utan hjälp från våra sinnen. Det är också därför som en lång flygresa kan sätta spår i oss i form av jetlag. Den inre klockan ställs om långsamt och kroppen kan under flera dagar behålla dygnsrytmen från en annan tidszon. På samma sätt kan kroppen påverkas negativt av skiftarbete.

Kan den här forskningen hjälpa oss som bor i Norden där det en stor del av året är långa nätter och korta dagar, undrade en person under presskonferensen för tillkännagivandet. Forskningen sätter fokus på hur viktigt det är med regelbunden sömn, att lägga sig i tid även under de ljusa sommarmånaderna och gå upp i vanlig tid även under de mörkaste vintermånaderna, svarade KI-professorn Juleen Zierath. Jeffrey Hall, Michael Rosbash och Michael Youngs upptäckter har lett till ett snabbt växande forskningsfält som handlar om att försöka förstå hur viktig en fungerande dygnsrytm är för vår hälsa, enligt Nobelkommittén vid Karolinska institutet. Men det är fortfarande för tidigt för att kunna slå fast säkra samband mellan en störd dygnsrytm och olika sjukdomar hos människor. Däremot har man i djurstudier sett att en manipulerad biologisk klocka kan påverka djurens hälsa negativt. Framtida forskning får alltså visa om de tre amerikanernas upptäckter kan leda till nya behandlingar.

När Nobelkommitténs sekreterare Thomas Perlmann tidigt på morgonen, amerikansk tid, gav Michael Rosbash beskedet om att han blivit utsedd till årets Nobelpristagare i fysiologi eller medicin hade han tydligen svarat: Du skojar! Trots att Rosbash, Hall och Young fått flera priser tillsammans var det nog fler än han som blev överraskade av årets val, de hade inte nämnts alls i förhandsspekulationerna. Men det betyder inte att priset är oförtjänt, det har gett oss ny kunskap om viktiga processer i kroppen.

amina.manzoor@dn.se "

"Fakta. Nobelpristagarna i fysiologi eller medicin 2017
Jeffrey C Hall, amerikan, 72 år gammal. Född i New York. Planerade att studera medicin men blev fascinerad av biologi. Är sedan 2002 knuten till University of Maine, och är numera pensionerad.
Michael Rosbash, amerikan, 73 år. Född i Kansas City i USA. Hans judiska föräldrar kom till USA som flyktingar från Nazi-Tyskland 1938. Var först intresserad av matematik, men upptäckte biologin under sina studier. Kom 1974 till Brandeis University i Waltham i Massachusetts.

Michael W Young, amerikan, 68 år. Född i Miami. Familjen bodde nära en privat djurpark, och hans biologiintresse väcktes redan som barn av förrymda djur därifrån som ibland letade sig in på husets bakgård. Är sedan 1978 verksam vid Rockefeller University i New York. "

DN TISDAG 3 OKTOBER 2017

"Miljardsatsning på vård ska rädda KD

Stora skattesänkningar och riktade satsningar på vård och omsorg. Det är den ekonomiska politik som Kristdemokraterna hoppas ska rädda partiet kvar i riksdagen. – Vi prioriterar att vända situationen inom svensk sjukvård, säger Ebba Busch Thor.

Kristdemokraterna blev på måndagen först ut av de borgerliga partierna att presentera sitt svar på regeringens budget för 2018. Nyheten för dagen var att KD vill satsa 2 miljarder kronor extra nästa år på fler vårdplatser. Pengarna ska fungera som en morot: bara landsting som lyckas ha en beläggning på max 90 procent i medeltal får ta del av dem.

– I dag är det alldeles för många som vårdas på fel avdelning, får ligga ute i korridorer eller inte får operation i tid. Vi prioriterar att vända situationen inom svensk sjukvård, säger partiledaren Ebba Busch Thor. Hon marknadsför politiken under namnet ”Välfärdslöftet” och beskriver regeringens alternativ som ett ”välfärdssvek”. Till saken hör att även regeringen riktar miljardsatsningar mot sjukvården. KD hävdar dock att de lägger netto 5 miljarder kronor mer på vård och äldreomsorg.

Men Ebba Busch Thor menar också att satsningarna gör att KD sticker ut från övriga allianspartier.

– Det är kombinationen av skattesänkningar och tuffa prioriteringar av sjukvård och äldreomsorg som man kan lita på som utmärker oss. Redan nästa år vill KD sänka skatten på pensioner så mycket att skillnaden mot skatt på arbete försvinner. Det kostar 12 miljarder kronor. Till det kommer skattesänkningar på arbete för 21 miljarder 2018. Unga, nyanlända, långtidsarbetslösa och personer över 64 år som har arbetsinkomster får dubbla jobbskatteavdrag. Ett särskilt

jobbskatteavdrag riktas till föräldrar med barn upp till tre år. Även de som lever på ersättningar vid sjukdom eller arbetslöshet får del i KD:s skattesänkningar, om än i mindre grad.

Den största posten i finansieringen är att momsen generellt höjs med 1 procentenhet, vilket beräknas inbringa 15 miljarder kronor till statskassan årligen. Besparingar på arbetsmarknadspolitiken, skrotade byggsubventioner och nedtrappade ränteavdrag hör också till plussidan i KD:s budget.

I veckan presenterar övriga allianspartier sina förslag, Liberalerna på tisdagen. De kommer liksom KD att utgå från en gemensam syn på vad statsfinanserna tål. Alliansen har dömt ut regeringens budget som slösaktig i ett konjunkturläge där staten bör hålla igen för att inte riskera överhettning i ekonomin. Därför räknar alliansen med ett reformutrymme på 30 miljarder kronor i stället för regeringens 40. Följden blir att statsskulden sänks med 10 miljarder mer.

hans.rosen@dn.se "

"Fakta. KD:s budget för 2018
Större utgiftsposter, miljarder kronor:
Sänkt skatt på arbete 21
Slopade pensionärsskatt 12
Fler vårdplatser 2
Bostadstillägg för pensionärer 2 (utöver regeringens förslag)
Kömiljard i sjukvården 1
Finansiering, större poster:
Höjd moms 15
Besparingar på arbetsmarknadspolitiken 8
Slopade byggsubventioner 4 "

DN TISDAG 3 OKTOBER 2017

”En dag ska jag berätta hela sanningen för Emil”

Emil är en glad kille på fem år. Han är full av energi och tycker om att bygga med lego och spela fotboll. Vid sin sida har han en kärleksfull mamma. Det är bara en sak som saknas – hans pappa, som sitter i fängelse.

Fångarnas barn
Del 3.
Man beräknar att cirka 30 000 barn i Sverige har en förälder som är frihetsberövad. De barnen nämns inte i lagstiftningen och syns inte i någon statistik. Tidigare artiklar publicerades 26 och 27/9.

En morgon för två år sedan var Marias dåvarande sambo Fredrik bara borta. Hon hade ingen aning om vart han tagit vägen. Deras treårige son Emil skulle vara ledig från förskolan för att umgås med sin pappa den dagen.

Nu fick i stället Maria stanna hemma från sitt arbete för att ta hand om Emil – och för att försöka ta reda på vart Fredrik tagit vägen. Hon ringde honom gång på gång men fick inget svar. Hon ringde hans mamma, som inget visste.

– Fredrik hade varit på fotboll kvällen innan och jag tänkte att han kanske festat och sovit över hos någon kompis, säger Maria.
Till slut kontaktade Maria polisen som så småningom kunde berätta att Fredrik gripits för ett ”allvarligt brott”.

– Det värsta i början var ovissheten när man inte får veta någonting. Via tidningsartiklar och en Flashbacktråd började bilden klarna om vad som hänt. Maria tyckte att det var overkligt att läsa om vad hennes

sambo hade gjort. Han var en kärleksfull pappa, jobbade och var inte kriminell på något sätt.

– Brottet var helt oplanerat och begicks efter stora mängder alkohol, även om det inte är något försvar, säger Maria.

Fredrik dömdes till ett långt fängelsestraff, som han nu sitter av på en anstalt. Han är ångerfull över vad han gjort.

– Det var ett jäkla misstag jag begick. Det värsta är att missa min son under flera år. Det är en stor sorg att inte kunna vara där för honom helt och hållet, säger han.

Samtidigt tror Fredrik att Emil kan hantera separationen ganska bra ändå.

– Främst eftersom han har en stark och trygg mamma.
I samband med gripandet var Maria mycket uppriven själv och visste inte vad hon skulle säga till Emil om vart hans pappa tagit vägen. Hon ville inte använda ordet fängelse.

– Det är väldigt viktigt att Emil inte behöver leva med någon hemlighet. Han måste få berätta öppet att hans pappa sitter i fängelse utan att känna skam. Men just då kändes det ordet så jobbigt.
I stället sade Maria till Emil att ”pappa måste vara på ett ställe för att han gjort något han inte får göra”.
I dag pratar Fredrik och Maria ihop sig om vad de ska säga till Emil. De vill båda vara så öppna och ärliga som möjligt. Maria har även berättat för förskolan och andra föräldrar om hur det ligger till.

– Emil frågar inte så mycket, men en dag när han är tillräckligt stor ska jag berätta hela sanningen, säger Fredrik.

Maria läste tidigt på allt hon kunde hitta om häkte, rättegångar, kriminalvård och barn med föräldrar i fängelse. Från polisen eller kriminalvården fick hon inte veta någonting. Hon tycker att det är oroande att barnets umgänge med sin fängslade förälder ska bli avhängigt av den andra föräldrarns engagemang.

– Samhället måste på något sätt fånga upp alla familjer som drabbas av det här. Även vi anhöriga till den fängslade är brottsoffer, säger hon.
Maria kände sig sviken av Fredrik för vad han gjort mot sin familj. Det bidrog så småningom till att de separerade. Trots det har hela hennes fokus från första början varit hur hon skulle kunna se till att Emil får träffa sin pappa.

Innan Fredrik dömdes till fängelse levde familjen ett vanligt familjeliv. Emil och Fredrik hade en mycket nära kontakt.

– De tyckte jättemycket om att vara med varandra och gjorde alltid saker tillsammans. De brukade spela fotboll i vardagsrummet med ett litet mål. Fredrik tyckte aldrig att det vara jobbigt att vara förälder och hade alltid tid för Emil.

Två veckor efter gripandet kunde Maria och Emil för första gången besöka Fredrik på polishuset.
– Det var ovanligt snabbt, har jag förstått senare. Jag var jättenervös själv, men ansträngde mig för att inte visa det för Emil.

Hon hade tagit reda på exakt vad som skulle hända under besöket och berättade det för Emil.

– Två poliser tog genast hand om Emil, så att han kunde känna sig välkommen. Han fick ta med sig lite papper att rita på och lego till förhörsrummet, där vi träffades.

På häktet kunde Maria och Emil besöka Fredrik en gång i veckan. På anstalten där Fredrik sitter i dag besöker de honom var tredje vecka.

Emil är en glad kille som är full av energi. Han har vant sig vid fängelsemiljön och störs inte särskilt mycket av säkerhetskontrollen och de uniformerade vakterna, tycker hans mamma.

– Det är ganska dåligt att pappa inte får komma hem till mig, annars är det bra, säger Emil innan han springer ett varv runt bordet igen.
– Han tycker att det är roligt att besöka pappa i fängelset och är alltid lika förväntansfull, säger Maria.

Personalen på just det fängelset där Emils pappa sitter fängelset är jätteduktiga på att ta hand om barnen, tycker Maria. Inför det första besöket hade en kriminalvårdare hade fått veta att Emil gillade svarta oliver och hade tagit med det. Hon har dock hört om andra fängelser som inte alls tar hand om barnen lika bra. Maria bokar alltid fängelsets besökslägenhet. Den är särskilt anpassad för barnfamiljer. Där finns leksaker och en liten gård där de kan gå ut.

– Jag kan lägga mig och vila på soffan i vardagsrummet så att Emil och Fredrik får vara tillsammans ordentligt på egen hand, säger Maria. Fredrik brukar låta Emil styra vad de ska göra under besöket.
– Roligast är att spela fotboll och basket med pappa på gården. Förra gången fick jag tolv poäng i basket säger Emil stolt.

I lägenheten kan de fika och laga mat tillsammans, titta på film eller spela tv-spel. Men det kan vara svårt att hinna med allt de vill göra under de fyra timmar som besöket varar.

– Vi fikar nästan före maten, säger Emil, som brukar beställa hamburgare, korv eller pannkaka till besöket.

Emil vet att besöket bara varar under några timmar och verkar inte ha särskilt svårt att skiljas, enligt Maria. Direkt efter det att hans pappa försvann kunde dock Emil drabbas av rejäl separationsångest ibland. Det har blivit bättre med tiden, men Maria funderar på hur separationen från pappan kommer att påverka Emil på längre sikt.

– För ett tag sedan frågade han plötsligt: ”om du dör mamma, vem ska jag bo hos då?” Det kändes lite hemskt.

Fredrik brukar undvika att för ofta säga att han saknar Emil för att inte riva upp känslorna i onödan.
Maria ser noga till att Emil får smälta intrycken efter varje besök i lugn och ro.

– Ibland kan han vara ledsen och gråter en stund när han saknar sin pappa, säger hon.

Maria tror att Emil förstår att hans pappa inte bor i lägenheten där de träffas. Han har ju inga personliga saker alls där, till exempel.
– Emil kan oroa sig om hans pappa får ordentligt med mat, till exempel. Det är svårt att förklara hur livet ser ut inne i fängelset.
Maria har skaffat en fast telefon i lägenheten igen så att Fredrik kan ringa dem ibland. Han får nämligen enbart ringa till en fast telefon med ett förutbestämt nummer. Avdelningens 18 intagna har fem telefoner att dela på. Ungefär var tredje kväll kan Fredrik ringa till Emil. De har samma bok hemma och i fängelset så att Fredrik kan läsa en godnattsaga för Emil, samtidigt som Emil följer med i sin bok hemma.

– Just nu läser vi om Loranga och tjyven Gustav som hälsar på från fängelset, säger Fredrik.

Han och Emil har också olika telefonlekar.
– Vi brukar gissa på vilket djur man är eller hitta på historier, säger Emil.

Fredrik ägnar ganska mycket tid på fängelset åt att rita och skicka pyssel till Emil.

– Den relation vi har i dag är nog så nära den kan vara utifrån förutsättningarna. Den får vi fortsätta bygga upp när jag kommer hem, säger Fredrik.

Hur kommer det att bli när du kommer ut, tror du?
– Då kommer jag att ha massvis av skulder att betala i skadestånd och får börja om från noll. Jag ska skaffa ett jobb och hoppas hitta ett boende så att Emil kan bo hos mig varannan vecka. Jag har missat en stor del av hans tid i förskolan men kommer att kunna vara med under skoltiden, säger Fredrik.

Fotnot: Maria, Emil och Fredrik heter i verkligheten något annat.

hans.arbman@dn.se "

DN TISDAG 3 OKTOBER 2017

"Goebbels hade varit nöjd med helgen i Göteborg

Redan tidigt på lördagskvällen var analyserna färdigstöpta i tv. Motdemonstranterna vann eftersom nazisterna förhindrades att ens börja marschrutten. Sportsmetaforiken kan diskuteras. Men ska en vinnare utropas blir det nog snarare Nordiska motstånds-rörelsen (NMR).

Nazisternas syfte var konfrontation och målet nåddes med råge. Deras historiesyn har förvisso många döda vinklar, men de begriper mobiliseringens logik. Redan i det slutande 1920-talet uppmanade den nazistiska propagandaministern Josef Goebbels partikamrater att gå ut på gatan och slåss mot kommunister. Vi kommer att förlora, konstaterade han insiktsfullt. Men på sikt blir det seger. Vi syns, visar kampvilja och vinner därmed sympatisörer även om vi förnedras.

Tankefiguren ”vi mot samhället” får en pedagogisk och övertydlig iscensättning som lockar fler. Underdogposition ger bonuspoäng. Förvisso är det problematiskt att lära av historien. Likväl bör det förflutna ge anledning till reflektioner när vi i dag upplever händelser som öppnar associationsbanor till mellankrigstiden.

Den här gången har startsträckan varit lång och debatten handlat om för eller emot Nya Tiders närvaro på Bokmässan, för eller emot bojkott och för eller emot polismyndighetens ansvarslösa beslut om marschväg. Uppståndelsen har dock på inget sätt missgynnat höger-extremister utan tvärtom skapat eftertraktad uppmärksamhet.

Behovet att manifestera avsky mot nazismen är begripligt. Att skrika ut sin vrede är dessutom många gånger enklare än att avstå. Det finns en naturlig tillfredsställelse i att agera mot ondskan, att inför sig själv och andra visa handlingskraft. Lägg till att samhörigheten med likasinnade stärks.

Men om NMR i stället mötts med tystnad hade den upplevt aktionen som misslyckad. Ingen kamp och inga konfrontationer. Tystnadens strategi är förstås problematisk eftersom frågorna grundläggande handlar om demokrati, yttrandefrihet och mänskliga rättigheter. Balansgången mellan aktivitet och inaktivitet blir därför besvärlig. Helt centralt är emellertid att inte låta nazisterna bestämma agendan som under de senaste veckorna.

Enligt tidningsreferat retirerade NMR missnöjt och förnedrat till Icas parkeringsplats. Låt oss dock inte bländas av ytans sceneri. Förvisso upprepas historien ytterst sällan. Men Goebbels hade varit nöjd med de senaste veckornas uppmärksamhet och lördagens våldsbenägna motdemonstranter. Suttit i sin fåtölj, nickat eftertänksamt och mumlat: ”Fortsätt grabbar. Striden är vår livsluft.”

Kim Salomon "

DN TISDAG 3 OKTOBER 2017

" Antalet mord och skjutningar ökar

Antalet mord med skjutvapen och skottlossningar fortsätter att öka i Stockholm. Polisen har en ständigt pågående så kallad särskild händelse med anledning av de stora, resurskrävande utredningar som bedrivs. Hittills i år har 12 personer skjutits ihjäl, tio av dem i gängkonflikter.

Stockholm 2015: 11 mördas med skjutvapen i Stockholm, 39 skadas. Alla dödsoffren är män och i tio fall av elva misstänker polisen att det handlar om kriminella gäng som gör upp. Hälften av de fal där någon skottskadas bedöms vara mordförsök.

Stockholm 2016: 10 personer mördas med skjutvapen – 44 skottskadas. Även här rubricerar polisen hälften av de fallen som mordförsök och även är anser polisen sig veta att i 9 fall av tio handlar det om uppgörelser mellan olika kriminella gäng.

Stockholm 2017: Hittills har 12 människor dödats med skjutvapen, 24 har skottskadats, drygt hälften av dem rubriceras som mordförsök. Jan Evensson, chef för regionpolisens kansli, beskriver situationen i Sveriges Radio:

– Vi har en förfärlig situation just nu i Stockholm. Just nu utreder vi 110 mord och mordförsök, det slukar oerhörda resurser.
Att polisen beslutat om en ständigt pågående särskilt händelse ger dock möjligheter att mycket snabbt dra igång ett välstrukturerat och väl resurssatt arbete – i så kallade PUG-grupper där polisiär kompetens av olika karaktär samlas.

Ett exempel på det är dubbelmordet i Kista som nu alltså lett till åtal. Ett annat är mordet på en känd gängkriminell i Östberga den 15 augusti. Ännu har man inga frihetsberövade i ärendet, men polisen hyser hopp om att utredningen och det intensiva kartläggningsarbete som pågår till slut ska ge resultat.

Ett av de stora problemen är att så få vågar eller vill vittna – en utveckling som eskalerat.

– Utvecklingen är lika skrämmande som oroväckande, sa spaningsledaren Christer Axling när DN publicerade en karta över alla ouppklarade mord i Stockholm i oktober 2016. Dessvärre har både antalet mord och mordförsök ökat.

– Tysthetskulturen gör att det är väldigt svårt att komma vidare i de fall vi jobbar med. Som en konsekvens av det har vi en känsla av att det också är allt svårare att göra utredningar som leder till fällande domar, säger Christer Axling.

ulrika.by@dn.se "

DN TISDAG 3 OKTOBER 2017

" Tvärbanan går igen – efter 191 dagar

Tvärbanan har varit avstängd i 191 dagar i år och minst en period per år sedan 2013. Men skam den som ger sig. Nu har trafiken på spårvägen börjat gå igen.

Mycket har hänt sedan Tvärbanan stängde för ombyggnad i våras. Moderaterna har hunnit byta partiledare, Frankrike har fått en ny president och båda prinsessorna hann annonsera att nya barn är på väg. Det var 191 dagar sedan man valde att stänga spårvägen för att bland annat byta signalsystem, öppna en ny station i Sickla och reparera Alviksbron. Men nu är trafiken i gång igen.

Och det var en premiär utan större problem. Vissa avgångar blev aningen försenade, men det var inget större strul, enligt både resenärer och SL.

– Det har varit lite förseningar under morgonrusningen. Som mest 13 minuter på vissa avgångar, men över lag verkar det ha fungerat bra, säger Jesper Pettersson, kommunikatör på SL.

Anledningen till förseningarna var enligt Jesper Pettersson en kabelstöld i området runt Årstaberg. De nya signalsystemen som installerats har dock fungerat som de ska under premiärdagen, enligt SL.
De senaste åren har Tvärbanan stängts av i flera omgångar. Det stora problemet med spårvägen har varit signalsystemet. Man har haft olika signalsystem på grenarna, vilket inneburit att resenärerna har behövt kliva av i Alvik för att byta tåg.

Efter ombyggnationerna i somras kan man nu åka hela vägen med samma tåg, vilket innebär att hela Tvärbanan för första gången är sammankopplad.

Signalsystemen har varit ett gissel för SL under många år. Enligt den ursprungliga planen skulle det signalsystem som i dag är på plats ha varit färdigt redan 2012, men en rad tekniska problem har försenat systemet i flera omgångar.

Strulet har bland annat berott på att två olika leverantörer vunnit upphandlingar av delar av signalsystemet vid olika tillfällen. Det betyder att det gamla signalsystemet som fanns på Sicklagrenen nu har rivits och ersatts med samma signalsystem som Tvärbanegrenen mot Solna har.

Tvärbanan har varit avstängd under våren 2013 och alla somrar sedan dess. Totalt åker ungefär 85 000 resenärer Tvärbanan varje dag.

anton.sall@dn.se "

" Fakta. 85 000 resenärer per dag

Har 25 000 resenärer per dag på Solnagrenen och 60 000 resenärer per dag på Sicklagrenen.

Planer finns på att bygga Tvärbanan till Kista och Helenelund via Bromma flygplats. Utbyggnaden väntas kosta fem miljarder.
Sträckningen till Helenelund ska vara klar 2023 och påbörjas i slutet av året.

Bland annat byggs en bro över vägen vid Bromma Blocks.
En ny station i Sickla invigdes under söndagen. "

DN ONSDAG 4 OKTOBER 2017

"Tillbaka till 2006

Högkonjunktur. Samtidigt: ”Över en miljon människor står utanför arbetsmarknaden.” De borgerliga partiledarna talar om att gjuta nytt hopp i Sverige. Utanförskapet ska brytas, politiken måste ställa krav. Journalisterna undrar: kan de hålla sams?

Det var 2006. Men när vi närmar oss 2018 kan det kännas som om cirkeln sluts för alliansen. Stämningsläget går att känna igen. Berättelsen börjar låta bekant. Tydligast blir det när partierna nu lägger fram de sista skuggbudgetarna före nästa års val.

Kristdemokraterna stod på måndagen först i kön för att ge replik på regeringens ekonomiska politik. Den budget som finansminister Magdalena Andersson nyligen presenterade är vad som brukar kallas expansiv. Efter några tröga år har regeringen bestämt att den ska spendera 40 miljarder kronor extra under 2018. En ketchupeffekt.

Allianspartierna drar tillsammans åt svångremmen ett snäpp jämfört med regeringen. Men de får ändå många (fiktiva) miljarder att sätta sprätt på. KD vill ge en stor påse pengar till sjukvården. Partiledaren Ebba Busch Thor kallar det välfärdslöftet, fast försvaret också utlovas stora tillskott. Trots det finns gott om utrymme kvar för skattesänkningar.

Liberalerna, som presenterade sin skuggbudget på tisdagen, vill satsa uppemot 10 miljarder på skolan. Det blir notan när Jan Björklund bland annat tänker förlänga skolplikten för nyanlända, höja lärarlönerna i svårarbetade skolor och införa fler undervisningstimmar. Även han har samtidigt pengar kvar till polisen och försvaret. Och skattesänkningar.

Nyanserna skiftar. Men parallellt med allianspartiernas splittring i strategiska frågor har de på många områden faktiskt närmat sig varandra. Viktiga teman strålar samman i det gemensamma avsnitt som återfinns i de fyra partiernas budgetförslag.

Tidigare i år enades partierna om en ny rutreform. I augusti sammanjämkades olika förslag kring en ny anställningsform – inträdesjobb – som ska underlätta för unga och nyanlända att kliva in i stugvärmen.

En avgörande skillnad mellan åren 2006 och 2018 är att integrationsfrågan inte vägde särskilt tungt då. Det kommer den att göra nu. Partierna har hunnit testa nya retoriska grepp. ”Svenska värderingar” var en idé som prövades och övergavs häromåret, främst av M och KD.

Men Kristdemokraterna, Liberalerna, Centern och Moderaterna har hittat tillbaka till en gemensam grundbeskrivning. Integrationen har inte bara, men mest, att göra med att människor har svårt att hitta en plats på arbetsmarknaden. Politiken måste både ge möjligheter och ställa krav.

Alltså: en återgång till arbetslinjen. Partierna har redan enats om fler punkter, bland annat att se över lagen om anställningsskydd, liksom hyresregleringen. Alla allianspartier vill samtidigt införa nya krav på motprestationer för bidrag. Den rödgröna regeringens svar – mer vuxenutbildning – ingår i ett borgerligt jobbpussel men läggs till en mer övertygande helhet.

Kommer alliansen att lägga fram ett gemensamt valmanifest? En del tvivlar. Partierna glider isär. Stämningen har varit bättre. Ser man till den ekonomiska grunden är dock samhörigheten minst lika stark som förr.

Flörtar över blockgränsen är nödvändiga därför att ingen konstellation har majoritet i riksdagen. Men blockpolitiken är ingen fantasi. Den finns, i sakpolitiken. När Magdalena Andersson säger att hon vill genomföra en skattereform tillsammans med Centern och Liberalerna (Dagens Industri, 2/10) och knyta dem till sig är det knappast för att hon hyser sympati för motståndarnas mål. Gapet är påtagligt.

De borgerliga kan inte sända en repris på valrörelsen 2006. Alliansen är inte längre ett briljant svar på regeringsfrågan. Halva idén med upplägget är överspelad. Enighet behöver inte vara en dogm, som när alliansen var i regeringsställning. Partierna måste kunna spela fritt men också ta vara på det som fortfarande är slagkraftigt i det gemensamma. Styrkan finns i politikens innehåll.

Fyra partier med samma idé om vad som är Sveriges stora problem kan tillsammans bli politikens tongivande kraft. Inte minst kan de sticka hål på Jimmie Åkessons giftiga sufflé. Våga bjud upp till kamp mot Sverigedemokraterna, angrip partiet där det är svagt, med ett sammanhållet svar på hur nya svenskar ska hitta en egen försörjning. En gemensam programförklaring för invandrarlandet Sverige är viktigare än ett helt valmanifest.

DN 4/10 2017 "

DN ONSDAG 4 OKTOBER 2017

" Ingen plats mellan liv och död

En procent. Så liten är andelen sena aborter i Sverige varje år, de som genomförs efter vecka 18 med dispens från Socialstyrelsen. Det kan vara kvinnor som precis har fått veta att fostret de bär i magen är svårt skadat eller som befinner sig i miljöer av missbruk, psykisk sjukdom eller våld.

I Sverige sker annars 94 procent av alla aborter före vecka 12. Bättre ultraljudsteknik och tillgång till medicinsk abort har gjort att kvinnor avslutar sina graviditeter allt tidigare. Ändå är det den där ynka procenten, de särskilda fallen, som ofta sparkar i gång debatten.

”Aborträtten krockar alltmer med rätten till liv”, skrev Ivar Arpi i helgen (SvD 1/10). Han konstaterade, som många före honom, att de tekniska framgångarna har suddat ut gränserna mellan när det är möjligt att rädda ett foster och när kvinnan fortfarande kan abortera det. Det är sant: Vi har betydligt bättre förutsättningar för att rädda för tidigt födda barn i dag, än vi hade 1975 när lagen om fri abort trädde i kraft.

Lagstiftningen är dessutom väldigt tydlig: Abort *får inte* beviljas om fostret anses livsdugligt. Gränsen går i dag vid 21 veckor och 6 dagar. Och precis som Ivar Arpi också poängterar: många barn som föds så tidigt som i vecka 22 överlever med rätt vård. Det är alltså inte mycket utrymme att spela med här.

Men den senaste tidens etiska dilemman, med aborterade foster som kippat efter luft och läkare som ansett sig skyldiga att försöka rädda deras liv, har egentligen inte så mycket med gränsdragningen som det

har med tolkningen av den att göra. Förra året gjorde Socialstyrelsens rättsliga råd, utifrån lagstiftningen och det tekniska läget, bedömningen att den övre gränsen ska fortsätta att gälla.

Men på grund av att riktlinjerna till läkare och barnmorskor varit för vaga har det uppstått en förvirring kring vilken praxis som gäller. Vad händer till exempel om en sen abort drar ut på tiden, så att den genomförs först vecka 22 – samma vecka som fostret i juridisk mening blir ett barn? Och om det då visar livstecken?

Vi kommer förmodligen snart att behöva justera den övre abortgränsen efter när det är möjligt att rädda liv. Men ännu är vi inte riktigt där. Nu handlar det om att få alla inblandade parter införstådda med exakt vad det är som gäller vid sena aborter. Det finns helt enkelt inget svängrum mellan liv och död.

evelyn.schreiber@dn.se "

DN ONSDAG 4 OKTOBER 2017

”De gamla partierna bromsar den nödvändiga förnyelsen”

"Demokratin hotas inifrån. Samtidigt saknas svar från den etablerade politiken på de hot som tornar upp sig. Var är visionerna? Var är omställningsplanerna för den fjärde industriella revolutionen? Valet 2018 blir avgörande. Vi måste agera som om fredliga revolutioner är möjliga, skriver Kristina Persson, Mats Svegfors och Sverker Sörlin.

Nu har också Tyskland fått ett högerextremistiskt och främlingsfientligt parti i sin riksdag. Det tyska valet bekräftar bilden att de gamla, liberalt orienterade och socialdemokratiska partierna tappar stöd i hela Europa – de partier som under lång tid byggde upp det moderna samhället.

Förklaringarna är många och sammansatta: den underliggande främlingsfientligheten som fått näring av flyktingströmmarna, växande klyftor och en känsla av hot mot den egna identiteten och tryggheten i en tid av gränsöverskridande konkurrens.

Det finns en uppenbar risk att de etablerade partierna försöker möta konkurrensen om väljarnas stöd med att gå populismen till mötes, stänga gränserna och hemfalla till nationalistisk retorik som efterhand övergår i praktik.

Samtidigt finns hos de stora, liberalt och demokratiskt sinnade grupperna en känsla av politisk hemlöshet och passivitet. En utbredd

politisk trötthet står emot den militanta organiseringen hos den högljudda extremhögern.

Den nya politiska konfliktdimensionen har identifierats med polerna GAL-TAN (Grön, Alternativ, Liberal – Traditionell, Auktoritär, Nationalistisk). Framgångarna för TAN, extremhögerns värdeskala, hotar nu många värden som byggts upp under hela efterkrigstiden. Den andra värdeskalan, GAL, står för internationellt samarbete, humanitär solidaritet, vetenskapligt baserad kunskap och det fria medborgarskapet skyddat av rättsstaten. Men den stora andel av befolkningen som står för dessa värden är passiv och oorganiserad. Den har i stort sett upphört att engagera sig i de existerande politiska partierna. Dessa framstår inte heller längre som idéutvecklande organisationer med en uthållig samhällsvision.

Vi tycks befinna oss i det politiska tomrummet ”när något gammalt går i graven och det nya ännu inte är fött” (Gramsci). Vad ska bli det nya? Om mindre än ett år är det val i Sverige. Allt fler väljare känner sig främmande för en debatt som försummar de frågor som avgör våra livsvillkor i framtiden. Den fråga som vi ställer oss och som vi skulle önska att alla demokratiska partier och rörelser gjorde till sin är: Hur ska politiken på nytt kunna bli en drivande kraft för demokrati, sammanhållning och förnyelse i Sverige och Europa?

Vi tror att det krävs en bred rörelse för upplysning, medvetenhet och bildning för att hejda hoten mot demokratin. Elementär respekt för fakta och källkritik ingår förstås men det helt centrala ligger i att återupprätta kunskap som en väg till personlig frihet och samhällsansvar. Insikt om demokratiska värderingar är inte en åsikt utan en fråga om kunskap. Respekten för alla människors lika värde och rättigheter är starkt markerade i alla de konstitutioner som vi förväntas följa. De är också själva grunden för FNs Agenda 2030. Men orden saknar värde om inte medborgarna aktivt står bakom, förstår och försvarar. Vår tid är komplex och snabbföränderlig, folkbildning och dialog om framtiden borde vara allas rätt och skyldighet.

På så sätt liknar vår tid den tid då demokratin fick sitt genombrott. Auktoritära och patriarkala strukturer stod då mot folkmakt och sociala reformer. Men det fanns en stor och viktig skillnad: Då fanns det starka visioner och idéer om framtidens samhälle. Det var då folkbildningens idéer föddes för att stödja det demokratiska samhällsbygget.

Vad har vi i dag? Nostalgi och tillbakablickande och protester mot de stora liberala landvinningarna och de allt öppnare gränserna. Ilska över de stora och växande klyftorna, men samtidigt ointresse för de politiska partierna. En oförmåga hos politiken att sätta gränser för konkurrens och segregering. Skruvande och finjustering av ett samhällsbygge som knappt finns som en framtidsidé. Ett fastklamrande vid individuell framgång, konsumtion och ekonomisk tillväxt.

Varför är det svårare i dag än det var för ett sekel sedan? Komplexiteten är större och förändringstakten hetsigare. Splittringen i samhället är också större; det finns inte stora och förhållandevis homogena grupper av arbetare och tjänstemän som delar politiska intressen och behov. I den mån visioner förekommer får de ingen plats i det offentliga rummet. Istället bromsar och bekämpar de (numera) gamla partierna försöken till förändringar, till och med de som uppstår i deras egen kärna.

Ett uttryck för detta är hur det gick för Socialdemokraternas och Moderaternas analysgrupper efter valet 2014. Moderaterna hade tappat 7 procentenheter och Socialdemokraterna hade under lång tid förlorat allt fler väljares stöd. Båda grupperna kom fram till att deras partier saknade samhällsanalys, visioner och förståelse av vad vår tid kräver. Men något intresse för att dra slutsatser av detta verkar inte ha förelegat hos något av partierna.

Få länder är bättre positionerade än Sverige att ligga i täten för omställningen till en hållbar värld. Men det saknas seriösa svar från den etablerade politiken på de hot som tornar upp sig. Det nyskapande framtidsarbetet i regeringskansliet har lagts ned och arbetet med att genomföra Agenda 2030 hindras av dålig organisation, bristande ledarskap och revirstrider mellan departementen.

Var är omställningsplanerna för den fjärde industriella revolutionen? Var är strategierna som ska förverkliga det nya klimatpolitiska ramverket och införa ett koldioxid-oberoende transportsystem, som riksdagen beslöt för många år sedan? Var är nytänkandet för att minska den tid som det tar innan de nyanlända får arbete och utbildning? Hur ska framtidens välfärd finansieras? På vilka sätt försöker Sverige bidra till att lösa krisen inom EU? Det saknas inte stora uppgifter för ett långsiktigt ledarskap för hållbarhet.

Det kommer att krävas kreativitet, kringsyn och ledarskap för att hitta de nya sammanhängande idéerna som kan försvara humanismens värderingar i vår tid. För ett sekel sedan räckte det med nationella svar – nu behöver de vara transnationella.

Politiken behöver aktiva, idérika och ifrågasättande medborgare. Redan i årets budget finns resurser som skulle kunna styras om till en landsomfattande insats för upplysning och dialog om framtidens samhälle och 2030-målens genomförande. Det civila samhället och den höga graden av tillit i vårt samhälle är en stor resurs;

Studieförbund, folkhögskolor och ideella organisationer bör användas mer aktivt till försvar av demokratin och arbetet med Agenda 2030. Investeringar i civilsamhällets organisationer kan också motverka de växande spänningarna mellan stad och land och öppna snabbare vägar till arbetsmarknad och utbildning för de som annars riskerar att hamna utanför.

Demokratin hotas inifrån sina egna kärnländer. Sverige har ett stort ansvar. Vi är unikt väl rustade att ta oss an den stora frågan om social sammanhållning och bidra till att skapa nya berättelser om framtiden. Vi behöver forma allianser med likasinnade – Norden, Tyskland och Frankrike ligger nära till. Men öppenhet och samarbete med världen utanför Europa kommer också att behövas.

Morgondagens politiska landskap formas nu. Valet 2018 blir avgörande. Vi måste agera som om fredliga revolutioner är möjliga.

Kristina Persson, grundare av tankesmedjan Global Utmaning
Mats Svegfors, publicist
Sverker Sörlin, professor i miljöhistoria vid KTH "

DN ONSDAG 4 OKTOBER 2017

" Sparkade toppchefen är kvar på sitt arbete

Över sju månader har gått sedan finansminister Magdalena Andersson meddelade att Skatteverkets högsta chef skulle bytas ut. Myndighetens förtroende var skadat efter flera skandaler. Men än i dag är Ingemar Hansson generaldirektör och styr myndighetens verksamhet.

Det var den 23 februari som finansminister Magdalena Andersson (S) kallade till pressträff. Hon berättade att Skatteverkets generaldirektör Ingemar Hansson skulle bytas ut.

Bakgrunden var ett avslöjande av SVT:s ”Uppdrag granskning” i april 2016. Dåvarande överdirektören Helena Dyrssen hade försökt varna en tidigare kollega om att SVT granskade hans utländska tillgångar. Hon gjorde det med generaldirektör Ingemar Hanssons vetskap.

Ledningens agerande fick hård kritik av bland annat Justitiekanslern. Överdirektören lämnade Skatteverket i november 2016, utan att kommentera anledningen. Generaldirektör Ingemar Hansson satt kvar.
– Jag hade nog trott att förtroendet för Skatteverket skulle ha återhämtat sig snabbare än vad det gjort. Jag möter detta själv när jag är ute och reser och träffar riksdagsledamöter, att den här historien lever kvar, sade Magdalena Andersson på pressträffen när hon meddelade att generaldirektören skulle bort från Skatteverket så snart en ersättare rekryterats.

Dagen före beslutet hade SVT avslöjat att Ingemar Hansson agerat ombud åt sin särbo i en pågående affärstvist, men finansministern sade att hon fattat sitt beslut redan tidigare.

Enligt Magdalena Andersson behövdes det ett nytt lag med ny generaldirektör och överdirektör för att återupprätta myndighetens skadade förtroende.

Sju månader senare sitter Ingemar Hansson fortfarande kvar som generaldirektör för Skatteverket. Sedan finansministerns pressträff har han hela tiden fortsatt att vara myndighetens högsta chef och deltagit i alla viktiga beslut, precis som tidigare.

– Han jobbar på som vanligt. Vi vet ingenting och har inte hört något. Du får fråga finansdepartementet, säger Skatteverkets pressekreterare Christina Lindqvist.

Flera anställda inom Skatteverket uppger för DN att de är mycket förvånade över att ingenting har hänt, trots att så lång tid har gått sedan de fick veta att deras högsta chef skulle bytas ut på grund av förtroendeproblem.

En av de starkaste kritikerna mot Skatteverkets lednings tidigare agerande är förra S-ministern Britta Lejon, nu ordförande för fackförbundet ST.

– Vi pratar om en myndighet som är väldigt stor och viktig i Sverige. Det är klart att man förlorar viktig tid i och med att en ny ledning fortfarande inte är på plats. Medarbetarna på myndigheten tycker att det är en märklig situation och går och väntar på att få en ny ledning, säger hon.

Enligt finansdepartementet har det kommit in elva intresseanmälningar men det råder sekretess kring vilka som sökt jobbet. Finansminister Magdalena Andersson tycker inte att det tagit för lång tid att utse en ny generaldirektör.

– Rekrytering till den här typen av toppositioner tar tid och det ska ta tid. Man måste ha en mycket noggrann urvalsprocess, säger hon. Hon ångrar inte beslutet att på förhand peta Ingemar Hansson, och säger att Skatteverket fortfarande har ett arbete som återstår innan förtroendet är återupprättat.

– Det var en korrekt bedömning, den står jag fortfarande bakom. Jag tror att ett nytt team har större förutsättningar att långsiktigt kunna bygga det här förtroendet. Här finns fortfarande ett arbete att göra för Skatteverket, och det är det jag vill att den nya generaldirektören ska ta itu med.

När presenteras en ny generaldirektör?
– Det kommer i närtid, i jättenärtid.
Magdalena Andersson har själv varit överdirektör på Skatteverket och arbetade under två år med Ingemar Hansson som sin närmsta chef. Ingemar Hanssons tidigare förordnande gällde till augusti 2018. Förra året var han landets fjärde bäst betalde myndighetschef med en årslön på 1 680 000 kronor.

DN har sökt Ingemar Hansson för en kommentar men han har avböjt.

mikael.delin@dn.se "

"Fakta. SVT:s avslöjande

I april 2016 avslöjade SVT:s ”Uppdrag granskning” att Skatteverkets överdirektör Helena Dyrrsen försökte varna sin tidigare kollega och vän – den före detta toppdiplomaten Frank Belfrage – om SVT:s pågående granskning av hans utländska tillgångar. Även generaldirektören Ingemar Hansson kände till samtalet till Belfrage.

De tre var alla bekanta och hade tidigare arbetat tillsammans på regeringskansliet.

Ledningens agerande kritiserades av en extern utredning som genomfördes av Trafikverkets internrevision. Även justitiekanslern var kritisk. Ärendet lämnades dock inte över till Statens ansvarsnämnd eftersom Helena Dyrrsen slutade självmant i november 2016 och regeringen meddelade att Ingemar Hansson skulle bytas ut i februari 2017.

I februari 2017 avslöjade SVT även att Ingemar Hansson agerat ombud åt sin särbo i en privat affärstvist mot en arkitektfirma. Ingemar Hansson har tidigare varit statssekreterare hos dåvarande finansminister Anders Borg och var under sju år generaldirektör för Konjunkturinstitutet. "

Svallvågor från våldsam dödsdans

Text: Maria Gunther Grafik: Johan Andersson Källa: KVA

Rumtiden

Enligt Einsteins relativitetsteori skapas krusningarna när tunga himlakroppar accelerar i rumtiden. Då sänder de ut gravitationsvågor, som ringarna på vattnet när man kastar en sten i sjön. Särskilt starka vågor bildas när två svarta hål snurrar runt varandra, kolliderar och slås ihop till ett.

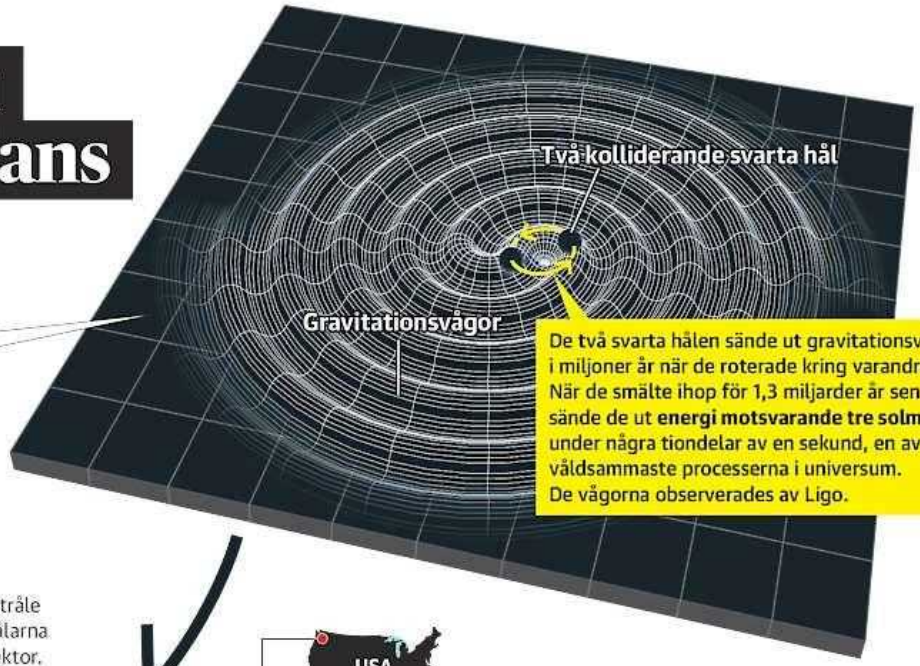

De två svarta hålen sände ut gravitationsvågor i miljoner år när de roterade kring varandra. När de smälte ihop för 1,3 miljarder år sen sände de ut **energi motsvarande tre solmassor** under några tiondelar av en sekund, en av de våldsammaste processerna i universum. De vågorna observerades av Ligo.

Ligo

(Laser interferometer gravitational-wave observatory)

1 Ligo består av två rör som är 4 kilometer långa och ligger vinkelrätt mot varandra. En laserstråle som delas upp i två skickas in i vardera tunnel. Strålarna reflekteras av speglar och återförenas i en ljusdetektor.

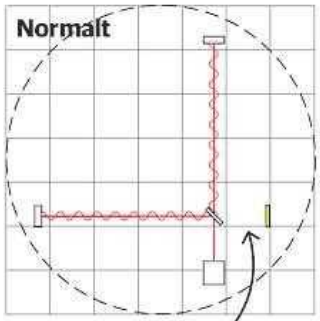

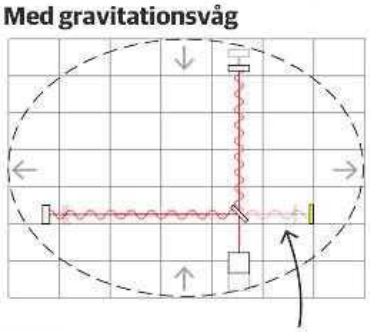

Ligo Hanford, Washington

Ligo Livingston, Louisiana

Ligo har två detektorer i var sin ända av USA så att samma gravitationsvåg kan mätas på två ställen. Båda anläggningarna behövs för att kunna bekräfta resultaten.

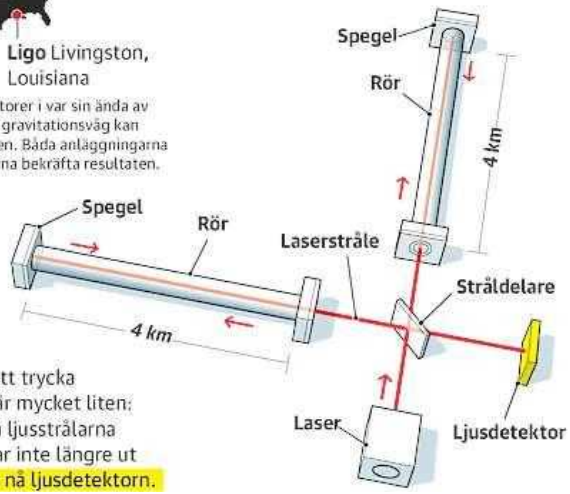

2 Normalt har de båda laserstrålarna gått exakt lika långt. Då tar de ut varandra när de återförenas, och inget ljus når detektorn.

3 När en gravitationsvåg går genom Ligo kommer den att trycka ihop det ena röret och sträcka ut det andra. Effekten är mycket liten: 100 miljoner gånger mindre än en atom. Men de båda ljusstrålarna kommer inte längre att ha gått exakt lika långt, och tar inte längre ut varandra när de återförenas. En ljussignal kommer att nå ljusdetektorn.

Tidigare års pristagare

2012
Serge Haroche och **David Wineland** för banbrytande experimentella metoder för styrning av enstaka kvantsystem.

2013
François Englert och **Peter Higgs** för den teoretiska upptäckten av en mekanism som bidrar till förståelsen av massans ursprung hos subatomära partiklar.

2014
Isamu Akasaki, Hiroshi Amano och **Shuji Nakamura** för uppfinningen av effektiva blå lysdioder vilka möjliggjort ljusstarka och energisnåla vita ljuskällor.

2015
Takaaki Kajita och **Arthur McDonald** för upptäckten av neutrinooscillationer, som visar att neutriner har massa.

2016
David Thouless, samt **Duncan Haldane** och **Michael Kosterlitz** för teoretiska upptäckter av topologiska fasövergångar och topologiska materiefaser.

DN ONSDAG 4 OKTOBER 2017

" Upptäckten som fick själva rymden att skaka

Årets Nobelpristagare i fysik mätte svallvågorna från två kolliderande svarta hål, och startade en helt ny era för astronomin.

När detektorn Ligo på morgonen den 14 september 2015 fångade upp en signal från två svarta hål som slukade varandra fanns det en lång historia bakom. Detektorn hade varit avstängd i flera år för en stor ombyggnad. Rainer Weiss och Kip Thorne, två av årets fysikpristagare, hade arbetat med att bygga ett instrument sedan mitten av 1970-talet. Redan 1916 räknade Albert Einstein ut att gravitationsvågor finns, fast han senare själv kom att tvivla på deras existens.

Och själva svallvågen som Ligo registrerade hade färdats genom rymden i 1,3 miljarder år, innan den nådde jorden, och Ligo.

Samtidigt var det början på något helt nytt, lika revolutionerande som när Galileo Galilei vände ett teleskop mot stjärnhimlen och för första gången kunde se saker ingen någonsin hade sett förut. På samma sätt bär gravitationsvågorna med sig information om himlakroppar som vi inte kan se på något annat sätt. Det är som att slå på ljudet på en stumfilm av en konsert med en symfoniorkester.

Gravitationsvågor är små krusningar i själva rummet som skapas av riktigt tunga himlakroppar, som ringar på vattnet när du kastar en sten i sjön. Om du träffas av en gravitationsvåg drar den ut dig eller trycker ihop dig så att du blir lite längre och smalare eller kortare och bredare. Effekten är försvinnande liten: En stor gravitationsvåg som går genom jorden ändrar bara diametern med en längd som är en miljon gånger mindre än en atom.

På 1970-talet kom de första indirekta bevisen för att gravitationsvågor finns, något som astronomerna Joseph Taylor och Russell Hulse fick Nobelpriset för 1993. Men Rainer Weiss och Kip Thorne var övertygade om att det måste gå att mäta dem direkt, och att det skulle ge oss helt ny kunskap om universum.

Rainer Weiss, som får halva fysikpriset, lade själva grunden. Han identifierade alla svåra tekniska problem som måste lösas med ett instrument som är så känsligt att det kan känna av när någon går förbi ute på gatan, och kom fram till vilken teknik som skulle användas.

Kip Thorne är teoretisk fysiker, och räknade ut vilka källor i universum som skickar ut tillräckligt starka gravitationsvågor.

Tillsammans med skotten Ronald Drever, som gick bort i mars i år, skapade Weiss och Thorne experimentet Ligo, två stora L med fyra kilometer långa ben. En gravitationsvåg som går genom experimentet kommer att dra ut det ena benet och trycka ihop det andra. Effekten är inte större än storleken på en atomkärna, men forskarna kan ändå mäta den med laserljus. Det gör Ligo till det känsligaste mätinstrument människan någonsin har konstruerat.

Den tredje pristagaren Barry Barish kom in senare. 1994 blev han ledare för Ligo, och såg till att den lilla forskargruppen blev ett stort internationellt projekt. Alla tre är på olika sätt helt avgörande för att Ligo till slut kunde fungera.
Ändå hade forskarna själva svårt att tro att signalen den 14 september 2015 verkligen var äkta.

– Det tog oss nästan två månader att övertyga oss själva, sa Rainer Weiss på telefon under presskonferensen på tisdagen.

Men den 11 februari 2016 var de så säkra att de presenterade resultaten på en presskonferens i Washington DC där jag hade förmånen att få

vara med. Rainer Weiss, Kip Thorne, Barry Barish och de andra forskarna på scenen var nästan i tårar av lycka.

Och att de nu belönas med Nobelpriset är ingen överraskning, och mycket välförtjänt. Det var det jag själv gissade när jag tippade årets Nobelpristagare i tidningen i söndags, även om jag inte trodde att Barry Barish skulle få vara med och dela på priset. Men jag är verkligen glad att jag hade fel, och att även hans avgörande arbete belönas.

Sedan den första signalen i september 2015 har Ligo registrerat kollisioner mellan svarta hål tre gånger till. Den senaste presenterades så sent som i förra veckan, då även den europeiska detektorn Virgo var med. Och många, många fler väntar.

– Det finns enormt mycket i universum att upptäcka med gravitationsvågor, säger Rainer Weiss.

maria.gunther@dn.se "

"Fakta. Nobelpristagarna i fysik 2017
Rainer Weiss är 85 år gammal och föddes i Tyskland. Han är professor i fysik vid Massachusetts Institute of Technology, MIT, i Cambridge, USA.

Barry C Barish är 81 år och född i USA. Han är Linde-professor i fysik vid California Institute of Technology i Pasadena, USA.

Kip S Thorne är 77 år och född i USA. Han är Feynman-professor i teoretisk fysik vid California Institute of Technology i Pasadena, USA.

Alla pristagarna tillhör LIGO/VIRGO Collaboration. Rainer Weiss får halva priset, Barry Barish och Kip Thorne får dela på den andra hälften.
Källa: Kungliga Vetenskapsakademien"

DN ONSDAG 4 OKTOBER 2017

" 8 av 10 personer som ska utvisas har avvikit

Det blir allt svårare för polisen att verkställa utvisningsärenden som lämnats över till myndigheten. Det står klart i en ny rapport som DN tagit del av. – Ärendena vi får är svårare och en allt större andel av personerna är avvikna, säger gränspolischef Patrik Engström.

Så mycket som 78 procent av utvisningsärendena som Migrationsverket lämnade över till polisen mellan maj och augusti rör personer som redan har avvikit, där man alltså inte vet var de befinner sig. Detta enligt en rapport till regeringen, som DN tagit del av.

– Det betyder att vi får lägga mer tid och resurser på att eftersöka personer. Men också att vi får svårare att vara effektiva i vår del av verkställighetsuppdraget, säger gränspolischef Patrik Engström.

I rapporten framgår att antalet utvisningsärenden som Migrationsverket lämnar över till polisen har minskat något under perioden, men att ärendena som överlämnats har blivit mer komplicerade.

– De vi får är i större utsträckning ärenden där det krävs rätt mycket utredningsarbete, många rör till exempel personer som saknar resehandlingar eller där identiteten inte är fastställd. Det i kombination med att en större andel är avvikna innebär att det blir betydligt svårare för oss.

Patrik Engström säger att orsakerna till de allt mer komplicerade ärendena är flera, men att det framför allt handlar om att Migrationsverket är upptaget med annan ärendehandläggning än utvisningsärenden som ska lämnas över till polisen.

– De har väldigt många prövningsärenden, bland annat efter den nya tillfälliga begränsningslagen, där man i stället för permanent uppehållstillstånd får tillfälliga, som sedan måste utredas på nytt. De resurserna hade i stället kunnat användas till att slutföra verkställighetsutredningar, säger han.

I juni i år hade polisen 17 358 utvisningsärenden. I juni förra året var samma siffra 19 277. Patrik Engström beskriver det som en naturlig minskning som beror på färre överlämnade ärenden och att ärenden preskriberas efter fyra år.

– Och det skulle inte vara något problem om det inte vore så att Migrationsverket har en jättestor ärendebalans som så småningom kommer överlämnas till polisen, säger han.

Men även om det stora antalet har minskat så har antalet utvisningsärenden som är efterlysta ökat något, från 12 277 förra året, till 12 338 i juni i år.

Andelen verkställda utvisningsbeslut, av de ärenden som överlämnats till polisen, har ökat med 23 procent mellan maj och augusti i år, i jämförelse med samma period förra året. En ökning som beror på att fler personer självmant väljer att lämna landet, enligt polisen. Andelen som utvisats med polisens hjälp har minskat med elva procent.

Enligt rapporten är en orsak till att så många personer avvikit ändringen i den så kallade LMA-lagen. Ändringen, som trädde i kraft i juni förra året, innebär att den som fått avslag på sin asylansökan inte längre får något ekonomiskt bistånd eller boende hos Migrationsverket.

– Tidigare visste vi till exempel att personerna fanns i ett Migrationsverksboende, så är det inte längre, säger Patrik Engström. I rapporten utesluter man dock inte att lagändringen kan ha skapat incitament för fler att återvända frivilligt.

Patrik Engström tror att resten av året inte kommer att innebära några större förändringar i polisens arbete med utvisningsärenden.
– Men under 2018 tror jag att det kommer ske en rejäl ökning av ärenden. Vi kommer nog också få se en större andel avvikna, säger han.

amanda.lindholm@dn.se "

"Fakta. Så många ska utvisas
Siffrorna gäller de utvisningsärenden Migrationsverket lämnat över till polisen.
Antal utvisningsärenden juni 2017: 17 358. Varav efterlysta: 12 338.
Antal utvisningsärenden juni 2016: 19 224. Varav efterlysta: 12 277.
Verkställda utvisningar första halvåret 2017: 2088.
Verkställda utvisningar första halvåret 2016: 1821.

Källa: Polisen "

DN ONSDAG 4 OKTOBER 2017

"L vill satsa på integrationen

Sänkta marginalskatter och satsningar på skolan är profilfrågor i Liberalernas budgetförslag. Tre miljarder kronor läggs 2018 på förlängd skolplikt för nyanlända. – Om vi misslyckas med integrationen kommer Sverige att glida isär, säger Jan Björklund.

Att hålla ihop det svenska samhället är ett övergripande tema i Liberalernas budgetförslag som presenterades på tisdagen. Partiledaren Jan Björklund ser oroväckande tendenser som har förstärkts i flyktingvågens spår.

– Sveriges stora utmaning är att alla de människor som har kommit hit ska integreras i det svenska samhället. Om vi misslyckas med det kommer Sverige att glida isär, säger han.

En av lösningarna är enligt Liberalerna sänkta trösklar till arbetsmarknaden i form av enkla jobb med lägre lön. Allianspartierna har enats om detta i form av så kallade inträdesjobb.

Men Liberalerna ser behov av att stärka integrationen också i skolan, som får den största investeringen i partiets budget, närmare bestämt 8,9 miljarder kronor 2018. Mest läggs på förlängd skolplikt för nyanlända, 3,3 miljarder.

– Andelen obehöriga elever som går ut nian ökar kraftigt . Det har delvis att göra med att vi har fått många nya flyktingelever. När man kommer hit som fjortonåring så upphör ändå skolplikten vid 16. De har alldeles för kort tid på sig. Därför måste vi förlänga skolplikten, för några ända upp till 20 år, säger Jan Björklund.
Dyrast för statskassan i Liberalernas budget är dock skattesänkningarna, främst förslaget att bara de som tjänar 43 000 kronor i månaden eller mer ska betala statlig skatt, mot 37 000 i dag. Det kostar 12,6 miljarder kronor. Jan Björklund ser det som en reform riktad inte minst till kvinnor.

– Vi har i Sverige en märklig definition av höginkomsttagare där barnmorskor och förstelärare räknas in. Det gör att det är svårt att rekrytera till de här kvinnodominerade välfärdsyrkena där det ofta krävs femårig universitetsutbildning.

Vid sidan om skolan är försvaret en av Liberalernas hjärtefrågor. Partiet klev tidigt av förhandlingarna med regeringen om försvarsbudgeten med motiveringen att de anslagshöjningar som diskuterades var för små. Redan nästa år vill Liberalerna skjuta till 3,5 miljarder kronor till upprustningen.

– Vi trappar upp mer än något annat parti, säger Jan Björklund.
Satsningar och skattesänkningar finansierar Liberalerna framför allt genom att spara på arbetsmarknadsutbildningar, som man anser är ineffektiva.

hans.rosen@dn.se "

"Fakta. Liberalernas budget
Miljarder kronor 2018, större reformposter:
Satsningar
Skolan: 8,9 (förlängd skolplikt, kompetenslyft, mer undervisning med mera).
Vården: 4,9 (fler läkare på vårdcentraler, bättre tillgänglighet med mera).
Polisen: 4,4 (fler poliser, höjda löner med mera).
Försvaret: 1,3 (materiel och övningar).
Skattesänkningar
Höjd brytpunkt för statlig skatt: 12,6.
Slopad värnskatt: 6,1.
Sänkt skatt för pensionärer: 4,4. "

DN ONSDAG 4 OKTOBER 2017

"Veteraner tar plats på nya M-platser

Moderaterna möblerar om rejält i partitoppen med två nya talespersoner och en ny partisekreterare. Samtliga nyrekryteringar är välkända Moderatpolitiker. – Man prövar inga nybörjare elva månader före ett val, säger M-ledaren Ulf Kristersson.

Bara två dagar efter att han utnämndes till ny partiledare presenterar Ulf Kristersson det lag han ska omge sig med i den kommande valrörelsen.

– Vi är i ett läge när det är dags att nystarta. Då behövs det ny energi, nya uppgifter och nya ansikten, säger Ulf Kristersson.

Förändringarna innebär att Elisabeth Svantesson tar över rollen som ekonomisk-politisk talesperson och därmed blir Moderaternas finansministerkandidat.

Samtidigt utser M en ny partisekreterare trots att den nuvarande bara suttit på sin post i tre månader. Det blir den före detta Muf-ordföranden Gunnar Strömmer som tar över Anders Edholm och får till uppgift att ena ett parti som härjats av intern splittring.

– Vi har gått igenom en tid av olika uppfattningar om ledarskapsförmågan och även om politisk inriktning. Men nu får det vara slut på splittringen, nu samlar vi ihop oss, säger Gunnar Strömmer.

Det finns även en splittring mellan de borgerliga partierna, bland annat när det gäller migrationspolitiken och regeringsfrågan. Gunnar Strömmer säger att han inte har någon annan uppfattning i regeringsfrågan än sin partiledare.

– Väljare i det här landet har en legitim förväntan på att de borgerliga partierna ska hålla ihop. Det är alldeles uppenbart att Alliansen måste prata med varandra om hur det här landet ska regeras. Exakt vad det ska leda till är en senare fråga, säger Gunnar Strömmer.

Ny arbetsmarknadspolitisk talesperson för Moderaterna blir Jessica Polfjärd. Hon lämnar därmed över uppdraget som gruppledare i riksdagen till Tobias Billström. Billström har närmast varit förste vice talman och var tidigare migrationsminister i Fredrik Reinfeldts regering. Anders Edholm blir kvar som biträdande partisekreterare, den post han ursprungligen rekryterades till i våras.

Enligt Ulf Kristersson är det med tanke på den korta tid som återstår till valet viktigt att utse personer med väldokumenterad politisk bakgrund.

– Det krävs rejäl erfarenhet. Man prövar inga nybörjare elva månader före ett val, säger Ulf Kristersson.

hans.olsson@dn.se "

DN ONSDAG 4 OKTOBER 2017

”Barn ska inte vara rättslösa”

Efter granskningarna av Kevinfallet och Hovsjöfallet kräver Barnombudsmannen att barns rättigheter inom rättsväsendet ska stärkas. Barn misstänkta för allvarliga brott ska ha tillgång till offentlig försvarare från första förhöret och skuldfrågan ska prövas genom en bevistalan, föreslår myndigheten i en skrivelse till regeringen. – Barn ska inte vara rättslösa, säger utredningschef Anna Karin Hildingson Boqvist.

DN har under våren och hösten avslöjat stora brister i polisutredningarna när polis och åklagare pekat ut små barn som skyldiga till mord.

Granskningen av Kevinfallet, som gjordes av SVT och DN parallellt under våren, visade hur 5-årige Robin och 7-årige Christian pressades under många och långa förhör utan juridiskt biträde. De pekades ut som skyldiga på en presskonferens, trots att polisutredningen saknade både vittnen och teknisk bevisning.

Samma mönster upprepades i Hovsjö tre år senare. 12-årige Jonas erkände mordet på sin bästa vän efter minst 18 förhör med starkt kritiserade och experimentella metoder, utan juridiskt biträde. Inte heller i Hovsjöfallet fanns en stark teknisk bevisning som kunde binda pojken till gärningen.

Robin, Christian och Jonas säger i dag att de är oskyldiga. Mordet på Kevin utreds på nytt och en åklagare granskar just nu utredningen av mordet i Hovsjö.

Barnombudsmannen vill inte uttala sig om de enskilda fallen. Men myndigheten föreslår i dag en kartläggning och utredning av hur rättigheterna hos barn som är under 15 år och misstänkta för allvarliga brott tillvaratas.

– Vi har alldeles för dålig kunskap om hur det ser ut i dag. Efter granskningarna av Kevinfallet och Hovsjöfallet kan man ibland få höra att systemet inte fungerar så här i dag, att barns rättigheter tas till vara på ett bättre sätt. Men vi vet ju inte det. Vi kan inte bara tro att det ser annorlunda ut, vi måste veta, säger Anna Karin Hildingson Boqvist, utredningschef hos Barnombudsmannen.

Som en följd av granskningarna föreslår Barnombudsmannen nu att alla barn ska ha tillgång till en offentlig försvarare eller juridiskt biträde från första förhöret. Barnombudsmannen anser också att - lagstiftningen måste tydliggöra att ett barn ska betraktas som oskyldigt till dess att barnets skuld har fastställts.

– Barn ska inte vara rättslösa. Vi tycker att man ska föra bevistalan (en domstolsliknande process för barn under 15 år, reds anm) där en domstol prövar åklagarens bevisning och fastställer skuldfrågan, säger Anna Karin Hildingson Boqvist.

Barnombudsmannen har på tisdagsmorgonen skickat in förslagen i en skrivelse till regeringen genom justitieminister Morgan Johansson (S). – Det är angeläget att detta utreds så fort som möjligt, antingen genom att regeringen utser en särskild utredare eller att en myndighet genomför utredningen, säger Anna Karin Hildingson Boqvist.

Justitieministern har tidigare öppnat för att titta närmare på frågan framöver.

Flera experter, bland annat Advokatsamfundets generalsekreterare Anne Ramberg och Svea hovrätts president Fredrik Wersäll, har kritiserat systemet där polis och åklagare – inte domstol – har fattat beslut i skuldfrågan.

”Inte minst om skuldfrågan sedan ligger till grund för andra myndigheters bedömningar”, sa Fredrik Wersäll i en intervju med DN tidigare i år.

Jonas, som pekades ut för mordet på sin bästa vän i Hovsjö, tvingades bort från sin familj och placerades i yngre tonåren på rättspsykiatriska kliniker tillsammans med vuxna brottslingar dömda till vård. Han medicinerades kraftigt under flera år, även för diagnoser han aldrig utretts för.

Socialminister Annika Strandhäll har i en intervju med DN slagit fast att barn rättigheter inom psykiatrin ska stärkas. Förslag väntas vid årsskiftet.

josefin.skold@dn.se
Fotnot: Jonas namn är fingerat. "

DN ONSDAG 4 OKTOBER 2017

" Eniro klarade inte globala motståndare

Eniro är ett steg ifrån konkurs. Stödet för räddningsplanen uteblir och bolagets öde ligger nu hos bankerna. Början på slutet var Eniros misslyckade omställning till det digitala.

Eniro, det börsnoterade sökföretaget de allra flesta svenskar kan numret (och melodin) till, har de senaste åren haft stora ekonomiska bekymmer. Nu är bolaget ett steg ifrån konkurs och kan bara räddas om bankerna och en grupp investerare godkänner bolagets räddningsplan, som redan röstats ner av aktieägarna.

Omställningen från telefonkatalog till digitala tjänster hackade, och in svepte nya och bättre förberedda aktörer. Det var början på slutet för Eniro, menar Kristoffer Lindström, tech-analytiker på Redeye.
Hur kunde det gå så här för Eniro?

– De har inte varit snabba nog att anpassa sig till en ny typ av användarbeteende. Folk har gått från att söka lokalt till att söka globalt och helt plötsligt blir Eniro utmanad av enorma tech-giganter med obegränsade resurser. De drabbades av Google-döden, kan man säga.
Vilken är den största anledningen till förfallet?

– Eniro har kanske försökt tänka så innovativt de kan för att hänga med i utvecklingen. Men är man bara lite för sen så kommer någon annan att köra över dig. Appen Truecaller innehåller två miljarder nummer och du själv som användare bidrar till att förbättra sökfunktionen och nummerdatabasen. Det är bara ett exempel på nätverkseffekter som många av dagens techbolag spelar på.

Vad kunde bolaget ha gjort annorlunda?
– Eniro hade nog gynnats av en mer anpassningsbar organisationsmodell. Du kan inte diversifiera en telefonkatalog så mycket, men om du har en tjänst där du kan ringa en restaurang, se deras rating och dessutom få en vägbeskrivning, så är det en annan sak.

Är digitalisering en it-fråga eller en ledningsfråga?
– Övergången till digitala tjänster bör helst genomsyra hela verksamheten och ju snabbare man vänjer sig vid konstant förändring, desto bättre.

Vilka andra företag har fallit offer för digitaliseringen?
– Det här är inget nytt fenomen och det finns många bolag större än Eniro som gått bet när det kommer till stora tekniska förändringar. Kodak är ett exempel, Nokia ett annat. Att snabbt kunna anamma ny teknik har aldrig varit viktigare.

jonas.desai@dn.se "

DN ONSDAG 4 OKTOBER 2017

" Minskade utsläpp med gas i tanken

Göteborg. Samhället koncentrerar sig mycket på personbilar när det gäller att få ner utsläppen, men måste i högre grad titta på hela transportsektorn. Det anser Karin Svensson Smith (MP), ordförande riksdagens trafikutskott. På måndagen deltog hon i presentationen av Volvo Lastvagnar senaste gasteknik.

Den nya tekniken är viktig för bolagets framtida lastbilar. De drivs antingen av flytande naturgas (LNG) eller biogas (bio-LNG), bränsletyper som båda består av metan. En annan modell kommer att drivas med flytande gas.

Enligt lastbilstillverkaren kommer de nya modellerna jämfört med dagens dieselmotorer att minska koldioxidutsläppen med upp till 100 procent när det biogas och med 20 procent när det gäller naturgas. Den nya världsledande tekniken som finns i lastbilarna applåderas av politiker som Karin Svensson Smith, som fanns med när nyheterna lanserades på Volvos nya huvudkontor i Göteborg.

– Jag har varit med länge och sett många förslag för att lösa miljöproblem presenteras och jag är inte särskilt lättimponerad, men den här lösningen tror jag på, säger Svensson Smith.

Hon anser att samhället i alltför hög grad siktat på en lösning för att klara framtidens transporter av människor och gods och slår fast att det i stället behövs en kombination av flera: biodiesel, el och gas.

– Vi kommer inte att klara oss utan något av de tre alternativen och när det gäller tunga fordon mellan städer tror jag faktiskt inte att el är en

lösning eftersom vi inte har en bra fungerande återvinning för batterier. I städer däremot tror jag på elektrifiering, säger Svensson Smith, som också anser att utsläppsdebatten varit för koncentrerad till personbilar. – Vi måste se på hela transportindustrin och här har tunga fordon en stor plats. Vi har ett stort ansvar att få fram miljövänliga lösningar och då handlar det även om sjöfart, säger hon.

Volvo Lastvagnars vd Claes Nilsson säger att de nya lastbilarna är ett steg på vägen mot den nollvision som företaget har när det gäller utsläpp men att det också är kunderna som efterfrågar mer klimatsmarta lösningar. Den nya gasmotorn, som har en ny och unik insprutningsteknik, kommer att dra 15-25 procent mindre bränsle. Det innebär att en 40 tons lastbil kommer att kunna färdas 100 mil på en tank. Nilsson hoppas nu att politikerna och energibolagen ska infria löftet om en utbyggd infrastruktur för gasbilarna.

Biltillverkaren Tesla har meddelat att man håller på att utveckla en lätt lastbil som helt drivs på el. Även Mercedes håller på att ta fram en mindre eldriven variant. Scania hör till de konkurrenter som utvecklat gaslastbilar, men Volvo är först med den här motorlösningen.

– Jag är övertygad om att vi kommer att få efterföljare. Vill man ta det stora steget är det biogas man ska satsa på, säger Lars Mårtensson, företagets miljö- och innovationsdirektör.

Vilket priset blir på de nya lastbilarna vill Volvo inte avslöja, men det kommer att bli högre än på andra modeller.

jens.littorin@dn.se "

"Fakta. 100 mil på en tank
Volvos nya lastbilar kommer att drivas på antingen flytande naturgas (LNG) eller biogas (bio-LNG). Båda bränsletyperna består av metan. En annan modell drivs med flytande gas, FM LNG.

Genom att tanka lastbilen med flytande gas blir den betydligt lättare och klarar att färdas längre på samma tank. En 40 tons lastbil beräknas klara 100 mil. För att maximera räckvidden fylls tankarna med LNG, som lagras under en temperatur på –140 till –125 °C.

Den konventionella lösningen för gasdrivna fordon är en Ottomotor. För sina gasmotorer har Volvo utvecklat en unik insprutningsteknik, som bidrar till högre motoreffektivitet. "

DN ONSDAG 4 OKTOBER 2017

"Här kan barnen sova över hos pappa i fängelset

Att besöka sin förälder i fängelset kan vara uppslitande. Kriminalvården har under flera år arbetat för att underlätta för barnen. På Skänningeanstalten finns en lägenhet där familjen kan övernatta tillsammans.

Fångarnas barn.
Del 4.
Man beräknar att cirka 30 000 barn i Sverige har en förälder som är frihetsberövad. De barnen nämns inte i lagstiftningen och syns inte i någon statistik. Tidigare artiklar publicerades 26 och 27/9 samt 3/10.
I ett litet rum i anslutning till inpasseringskontrollen på kriminalvårdsanstalten Skänninge hänger ett skötbord på väggen.

Hyllorna intill är fyllda med blöjor i olika storlekar, välling och burkar med barnmat.

– Alla blöjbarn måste byta till blöja som anstalten tillhandahåller innan de går in och träffar sin pappa. Och ingen barnmat får föras in. Det är ett sätt att skydda barnen så att de inte används för att föra in otillåtna saker, till exempel droger, säger kriminalvårdaren Tina Andersson.
Att besöka sin mamma eller pappa i fängelse kan vara uppslitande på flera sätt för barn. Bara det faktum att ens förälder sitter i fängelse kan vara nog så jobbigt. Det kan ibland dröja ända upp till nio månader innan barnet kan komma på besök för första gången och då kan det vara riktigt nervöst.

Utanför är det höga murar eller stängsel med taggtråd. Man måste lämna ifrån sig personliga saker och passera flera säkerhetskontroller. Föräldern har inte sina egna kläder på sig, utan Kriminalvårdens gråblå kläder.

Men Tina Andersson säger att alla restriktioner längs inpasseringen trots allt inte verkar påverka barnen i så hög grad.
– När barnen väl kommer hit är de så förväntansfulla och fokuserade på att få träffa sin pappa igen. Men vissa av dem kan också vara reserverade, säger hon.

Kriminalvården har inget formellt ansvar för barn till föräldrar som sitter i fängelse. Det ansvaret ligger hos kommunerna och i synnerhet hos socialtjänsten.

– Vi är inte experter på barn utan på kriminalvård. Men barnen blir starkt berörda av våra beslut om deras föräldrar. Vi som myndighet måste bli bättre på att informera om att den här gruppen barn finns och att de kan behöva hjälp, säger Stina Sjödin som arbetar med barnrättsfrågor på en nationell nivå inom Kriminalvården.

Nyligen öppnade Kriminalvården ”Insidan” – en webbplats som vänder sig direkt till barn och unga som har en förälder i häkte, fängelse eller frivård. På sajten ska barnen kunna få en inblick om hur vardagslivet bakom murarna ser ut. Barnen kan också skicka in sina egna frågor.

Det är inte ovanligt att dessa barn redan befinner sig i trasiga familjer med missbruk och annan problematik. Ett fängelsestraff kan bli ytterligare ett trauma, enligt Stina Sjödin.

– Men varje barn bär på sin upplevelse. Ibland kan det också bli en lättnad när föräldern hamnar i fängelse. Det blir lugnare hemma och barnen vet var föräldern är – vilket inte alltid är fallet annars, säger Stina Sjödin.

Det är inte alltid som familjen utanför murarna vill besöka fängelset så ofta.

– Ibland tycker inte familjen att det är så roligt att resa till Kumla varje helg, vilket klienten kanske vill. Man får inte trycka på för mycket utan lyssna på barnen och ha en dialog med den andra föräldern. Det blir en balansgång, säger Stina Sjödin.

Kriminalvården har under flera år arbetat med att underlätta för de fängslades barn att ha kontakt med sina föräldrar – om barnen vill. På Kriminalvårdens grundutbildning får personalen öva sig på att ha barnperspektiv i alla beslut. På Kriminalvårdens samtliga häkten, anstalter och frivårdskontor finns i dag minst ett barnombud. På alla anstalter och häkten finns barnanpassade besöksrum.

Skänninge i Östergötland är en anstalt som har lagt stor vikt vid barnperspektivet. Tina Andersson och Susanna Rosén är två av fem kriminalvårdare på anstalten som har genomgått en utbildning till barnombud. Det innebär att de ska se till att alla besökande barn bemöts på ett vänligt och tryggs sätt. De ska vara stöd till både barnen och deras föräldrar, och informerar om frivilligorganisationer som Bufff (Barn och ungdom med förälder/familjemedlem i fängelse).

– Barnombudsmannens undersökning visar att ett dåligt bemötande från personalen har varit det allra jobbigaste för barnen, att de inte känner sig sedda. Därför är bemötandet så otroligt viktigt, säger Susanna Rosén.

Innan ett barn ska besöka sin förälder på fängelset första gången tar något av barnombuden alltid kontakt med familjen utanför och skickar en broschyr som med bilder berättar om hur besöket ska gå till.

– Om barnet eller medföljande vuxen vill, brukar barnombud också försöka vara med vid det första besöket, säger Tina Andersson.
En annan viktig aspekt är barnens egen säkerhet och integritet. Alla vårdnadshavare måste godkänna besöket. Ibland är det helt enkelt inte bra för ett barn att träffa sin fängslade förälder. Barn kan ju också själva vara brottsoffer, till exempel.

Det är alltid den intagna som ansöker om att få besök. Och där brukar besök av egna barn prioriteras.
– Det första besöket på anstalten är alltid bevakat. Vi brukar rekommendera att de riktigt små barnen inte är med då. Kroppskontakt är inte tillåten, vilket kan bli väldigt konstigt för ett barn som inget hellre vill än att sitta i knät och krama sin pappa, säger Tina Andersson.

Ett bevakat besök brukar vara ungefär 45 minuter och en kriminalvårdare är närvarande hela tiden.

Barnen som kommer till anstalten får välja en egen barnbok, målarbok och målarfärger att ta med sig till besöksrummet. Leksaker, spel och lego finns att låna.

I det barnanpassade besöksrummet har den galonklädda sängen bytts ut mot en tygsoffa och två fåtöljer. Väggen intill pryds av en

väggmålning – gjord av en intagen – med Pippi Långstrump som jagas av poliserna Kling och Klang på ett hustak. Där kan familjen umgås under mer avspända former utan övervakning i upp till tre timmar.
I Sverige placeras inte fångar utifrån något slags närhetsprincip för att kunna hålla kontakten med sin familj. Det är helt andra aspekter som styr. Det innebär att ett barn som bor i Skåne kan ha sin fängslade förälder långt upp i norra Sverige.

Stina Sjödin berättar att det inte alltid är så lätt att upprätthålla kontakten mellan föräldrar och barn. Den som sitter i häkte eller fängelse får aldrig ha tillgång till en egen mobiltelefon, till exempel.
– Det är en säkerhetsfråga, naturligtvis, men kriminalvården arbetar för att bli mer tekniskt uppdaterad. Vi vill kunna erbjuda bättre kontaktmöjligheter med anhöriga via telefon, mejl, chatt eller videosamtal. Ett utvecklingsarbete pågår.

Däremot menar hon att kriminalvården ligger längre fram när det gäller de personliga besöken. Förutom barnanpassade besöksrum har kriminalvården inrett särskilda besökslägenheter på 17 anstalter.
– Där kan familjen laga middag, läsa läxor, titta på en film och läsa en godnattsaga tillsammans. Det blir lite mer som hemma, säger Stina Sjödin.

Ibland kan det också gå att ordna med gemensamma övernattningar för familjen, men då måste det alltid vara med barnets bästa i åtanke, understryker Stina Sjödin.

– Det är inte okontroversiellt. Alla barn känner sig inte bekväma med att vara inlåsta. Vi gör väldigt noggranna utredningar innan vi tillåter det. Och det är alltid en annan vuxen med i lägenheten. Här är Sverige unikt och har fått beröm av FN:s barnrättskommitté, säger hon.

I besökslägenheten på Skänninge finns två sovrum, ett litet kök, matplats och soffgrupp med tv. På väggarna hänger färgglada tavlor målade av klienter på anstalten. Utanför finns en liten terrass där barnen kan leka utomhus under taggtrådsstängslet.

– Det är kanske inte någon paradvåning, men här kan i alla fall familjen röra sig lite fritt och få lite vardagskänsla. Det är jättestort tryck på bokningarna, säger Susanna Rosén.
I första hand är lägenheten tänkt för barnfamiljer. Alla besökare får mat från anstaltens kök. De kan också beställa ingredienser och laga maten själv.

På Skänninge finns en föräldragrupp dit intagna kan söka sig för att få bättre insikt om barnens behov och sitt eget ansvar som förälder.
– Där lyfter vi tidigt frågan om att berätta sanningen för sina barn. Det kan bli ganska smärtsamt för de intagna när de inser vilka fantasier det kan sätta i gång när barnen inte får veta vart pappa tagit vägen, säger Tina Andersson.

Diskussionerna i föräldragrupperna river upp mycket känslor hos de medverkande. Inte sällan kommer berättelser från de intagnas egen barndom upp. Då kan det visa sig att de själva har utsatts för samma sak som de nu utsätter sina egna barn för.

Nästan alltid finns ett missbruk i bakgrunden hos de intagna. När de lever i frihet blir missbruket ofta viktigare än familjen. Vissa drar sig helt och hållet undan sina barn för att kunna ägna sig åt sitt missbruk.
– Här på anstalten är de för första gången nyktra eller drogfria och börjar tänka. Det kan bli ganska smärtsamma insikter som kommer till ytan, säger Susanna Rosén.

Det gör också att många av de intagna har betydligt bättre kontakt med sina barn när de sitter inne än när de lever i frihet. Förhoppningen är att det ska hålla även efter frigivningen.

– Kanske är barnen en av de intagnas största motivation för att lämna sin kriminalitet, säger Susanna Rosén.

Fotnot: Kriminalvårdens sajt för barn med föräldrar i fängelse finns på: https://insidan.kriminalvarden.se

hans.arbman@dn.se "

"Fakta. Skänningeanstalten
Skänningeanstalten är ett av Kriminalvårdens 47 fängelser och ligger i Östergötland.

Anstalten har 234 platser uppdelade på en normalavdelning med KBT-behandling och behandlingsavdelningar där de intagna genomgår tolvstegsmodellen för missbruk. Dessutom finns en klosterverksamhet.

Skänninge har säkerhetsklass 2 av 3 (1 är den högsta).

På Skänninge finns ett barnanpassat besöksrum och en besökslägenhet där barnen kan övernatta med sin intagna förälder.

De intagna kan delta i en föräldragrupp där man diskuterar vad man kan göra för att få en bättre relation med sina barn och underlätta deras liv. De intagna kan också vara med i ett projekt där de läser in godnattsagor till sina barn på cd. "

DN ONSDAG 4 OKTOBER 2017

" Misskötsel fick fortsätta trots skarp kritik

Stockholms läns landsting har satsat flera miljarder för att minska trängseln i tunnelbanan. Ett högteknologiskt system skulle ge tätare trafik på röda linjen – men i stället ökar nu trängseln. Pro jektet ställdes inför skenande kostnader och åratal av förseningar. Nu riskerar det att helt läggas ned – och landstinget kan få börja om från början. Interna rapporter visar att misskötseln fick fortsätta, trots skarp kritik i flera år.

Redan 2007 beslutade landstinget att ta i med krafttag mot trängseln i tunnelbanan. Bland annat drogs en storsatsning på röda linjen i gång. Det skulle bli nya tåg, ny depå och dessutom ett digitalt signalsystem byggt för att tillåta fler avgångar. Allt för att hålla jämna steg med en ökande befolkning.

Ett signalsystem är hjärtat i ett järnvägsnät. Det är det som håller koll så att tåg inte krockar med varandra. Ett nytt system skulle öppna för betydligt tätare trafik.

Men tio år senare har situationen tvärtom försämrats.
Siffror som DN har tagit fram visar att antalet avgångar på tunnelbanan bara ökade med 4 procent åren mellan 2010 och 2016.

Under samma period ökade antalet resenärer med 12 procent.
Hittills har Stockholms läns landsting lagt 5,7 miljarder kronor på projektet. Enbart signalsystemet har en budget på 1,1 miljarder, varav omkring en halv miljard redan har betalats. Men nu kan allt gå i stöpet.
Bakgrunden är att projektet har fått massiv kritik. I interna rapporter beskrivs det som misskött under flera år.
Signalsystemet skulle enligt ursprunglig plan finnas på plats 2014, men efter åtskilliga förseningar är det senaste budet att ha det färdigt 2019 – fem år efter schema.

Men det är inte säkert att detta heller blir av. I ett brev till den italienska leverantören Ansaldo skrev landstinget förra veckan att förtroendet är förbrukat. Bolaget krävs på 300 miljoner kronor som ska betalas tillbaka.

Risken är i dag överhängande att Stockholms landsting helt kommer bryta med Ansaldo.

Det skulle betyda att det redan fem år försenade projektet skulle behöva ytterligare lång tid för att bli färdigt. Hur lång tid vet inte ens landstinget själva.

– Leverans 2019 är inte realistiskt. Vi analyserar nu konsekvenserna av ett eventuellt avbrutet samarbete, säger Suss Forssman Thullberg, kommunikationschef vid Stockholms landstings trafikförvaltning.
Finns risken att allt av signalsystemet man hittills har utvecklat går i stöpet?

– Ja, den risken finns.
Suss Forssman Thullberg öppnar också för att landstinget ska driva en rättslig process mot Ansaldo för att få tillbaka hela summan, alltså de 200 miljoner som har betalats utöver de 300 miljoner som förra veckan krävdes tillbaka. Detta under förutsättning för att samarbetet helt bryts. Hon säger också att trafikförvaltningen har vidtagit åtgärder för att få bättre kontroll över projektet. Chefer har omplacerats och arbetet med röda linjen har lagts direkt under förvaltningschefen Caroline Ottossons kontroll. Hon tog också initiativ till den skarpare tonen mot Ansaldo som nu kan resultera i landstinget helt bryter med företaget. Men problemen kommer inte som någon överraskning.

Rapporter från landstingets egna revisorer har gång på gång påpekat mycket allvarliga brister i hur projektet hanteras. Ändå har problemen inte åtgärdats.

Redan 2014 framkom skarp kritik.
Revisorerna konstaterade då att ”det saknas centrala element i styrningen och ledning av signalsystemprojekten”. Problemen beskrevs som mycket djupgående: “Organisationen har i någon mån vant sig vid misslyckanden vilket starkt bidrar till den kultur som - råder.”

Två år senare hade bristerna inte åtgärdats. Snarare hade läget förvärrats, slog en ny rapport fast. Av sex granskade områden hade fem mycket stora brister, så allvarliga att skenande kostnader och förseningar var att vänta. Granskarna skrev nu att “de åtgärder som programmet vidtagit inte har förbättrat förutsättningarna att lyckas”. Inte minst var kostnaderna nu på väg att börja skena, inte minst för signalsystemet. Där riskerade kostnaderna att gå över med två miljarder kronor, trots att bristerna hade påpekats tidigare.

kristoffer.orstadius@dn.se
linus.larsson@dn.se "

"Fakta. Satsningen
Röda linjen, som invigdes 1964, är 41 kilometer lång och går från Ropsten och Mörby centrum i norr till Fruängen och Norsborg i söder. En halv miljon resenärer åker med linjen varje dag. Eftersom Stockholm växer, i synnerhet längs den röda linjen, beslutade landstinget år 2007 om en satsning som skulle innebära tätare turer och fler nya tåg.

Projektet att modernisera den röda linjen består i huvudsak av tre delar: ett nytt högteknologiskt signalsystem, inköp av nya tåg och en ny depå i Norsborg.

Källa: Stockholms läns landsting

Fakta.
Stockholms läns landsting

Antal påstigande i tunnelbanan
2010: 1 137 000
2011: 1 133 100
2012: 1 164 700
2013: 1 203 100
2014: 1 204 900
2015: 1 235 000
2016: 1 273 000
Andelen påstigande har ökat med 11 procent mellan 2010 och 2016.
Statistiken över antalet påstigande i tunnelbanan bygger på manuella räkningar som görs på uppdrag av Stockholms läns landsting.

Antal avgångar en ”vanlig vinterdag”
2010: 1 900
2011: 1 900
2012: 1 900
2013: 1 850
2014: 1 860
2015: 1 860
2016: 1 980
Andelen avgångar har ökat med 4 procent mellan 2010 och 2016. "

DN ONSDAG 4 OKTOBER 2017

" Staden satsar 200 miljoner på ökad fysisk trygghet

Majoriteten i Stadshuset satsar 200 miljoner kronor på att försöka bygga bort den växande känslan av otrygghet i Stockholm. Men de utlovade väktarna i Husby är fortfarande långt borta.

– Stockholmarna känner sig mer otrygga och jag tar oron på fullaste allvar, säger finansborgarrådet Karin Wanngård (S).

Varför? Enligt den trygghetsundersökning som kom i förra veckan har våldsbrotten generellt sett inte ökat.

– Otrygghet diskuteras mycket, det kan i sig skapa en oro. Vi hade ett terrorattentat på Drottninggatan mitt i centrala Stockholm i april, vi har skjutningar och uppgörelser runt om i staden. Jag vill inte se en stad där man gör upp med vapen, säger Karin Wanngård.

Majoriteten avsätter de närmaste åren 200 miljoner kronor i en trygghetsfond där stadsdelarna kan ansöka om pengar. Det handlar om stadsmiljöåtgärder som till exempel bättre belysning, kameror, pollare, offentlig närvaro och liknande projekt för att förstärka den fysiska tryggheten.

– Det kan betyda att bygga bort otrygga miljöer men också innebära mer aktivitet utomhus, som till exempel Sommartorget i Östberga i somras, säger Karin Wanngård.

Hon tror på fler övervakningskameror, en kamerabevakningslag som ska göra det lättare att få sätta upp kameror är ute på remiss.
– När det handlar om tungt kriminella gäng så blir vittnen rädda, då är det bra om bevisen finns på film, säger Karin Wanngård.
Två miljoner kronor satsas på den fysiska miljön kring idrotts- och simhallar. De kan gå till, exempelvis, bättre belysning och bättre gångvägar.

Känslan av otrygghet varierar i Stockholm. Enligt trygghets-undersökningen undviker var fjärde person i Järvaområdet att gå ut när det har blivit mörkt, i innerstaden gäller det bara sex procent.
– Människor är både rädda för att råka ut för något och för att bevittna något. Det är fruktansvärt och oacceptabelt, säger Karin Wanngård.
Vad hände med de utlovade ordningsvakterna i Husby?
– Det gjordes en upphandling men vi kunde inte hitta kompetensen, säger Karin Wanngård.

Den upphandling av ordningsvakter till försöksprojektet i Husby, som Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd inledde, stötte på svårigheter och stannade av. Ett bolag begärde dubbelt så mycket pengar som det hade avsatts till projektet och ett annat bolag tackade nej.
– Om vi inte får fler kameror på plats snabbt så måste vi ha ordningsvakter där, säger Karin Wanngård.

Men kommunfullmäktige tar inte ett beslut om ordningsvakter innan en konsekvensanalys har genomförts om var gränserna går mellan polisiära och kommunala uppgifter. Det är också polisens uppfattning, enligt Karin Wanngård.

Stadshusmajoriteten förstärker också avhopparverksamheten med fem extra miljoner.

– Vi ska också förhindra att unga ser upp till kriminella och dras in i den miljön. Vi ser att det kryper ner i åldrarna, nio- och tioåringar går enklare ärenden åt kriminella, säger Karin Wanngård.

Framtid Stockholm på Södermalm – som erbjuder öppenvårdsinsatser för barn, ungdomar och familjer – får tio miljoner kronor för att öppna även i Järva. Uppföljningen har visat att familjer på Järvafältet i mindre utsträckning tar sig till lokalerna på Södermalm.

De sociala insatsgrupperna – som arbetar med ungdomar som riskerar att rekryteras till kriminella nätverk eller utveckla en kriminell livsstil, eller behöver stöd för att lämna det livet – får ytterligare nio miljoner kronor.

mia.tottmar@dn.se "

DN TORSDAG 5 OKTOBER 2017

"Misslyckad multikulturalism

Den svenska integrationspolitiken och multikulturalismen har uppmuntrat isolering och grupptänkande. Det har slagit alldeles fel.

Nyligen pågick en intressant debatt i Västerbottens-Kuriren. Den handlade om ett seminarium på Umeå universitet, ”Hur bekämpa terrorism och parallellsamhällen?”.

Den muslimska organisationen Ibn Rushd anklagas för att ha satt press på en av arrangörerna att ställa in. Orsak: terrorforskaren Magnus Norells deltagande; han är kontroversiell i vissa kretsar. Ibn Rushd fruktade att seminariet skulle urarta till ”ett tillfälle att sprida grova och samhällsfarliga islamofobiska konspirationsteorier.”

Debatten är ett fint exempel på vad som diskuteras i religionshistorikern och Timbromedarbetaren Eli Göndörs nya och hyperaktuella bok ”Religionskollision”. Ibn Rushd hör till en typ av organisationer i Sverige som av Göndör beskrivs så här:

”Sunnimuslimer som fångat upp identitetspolitikens fördelar (...) och som gjort sig till den muslimska allmänhetens representanter trots att majoriteten av muslimer i Sverige förmodligen inte är aktiva i någon organisation med etniska eller religiösa förtecken”.

I Frankrike, skriver Göndör, är det bara en tredjedel av muslimerna som ens känner till de organisationer som påstår sig föra deras talan. Av den tredjedelen är det bara 28 procent som instämde i organisationernas budskap. De representerar alltså bara en liten minoritet av den muslimska befolkningen.

Myndigheter och medier, inte minst i Sverige, interagerar mer än gärna med dessa organisationer. Men problemet är alltså att de inte representerar särskilt många muslimer alls.

Detta dilemma är bara ett av många som lyfts fram i ”Religionskollision”. Man kan se den som en kortfattad och koncis lärobok i ämnet ”Europa och islam”. Den berättar om religionens historia både i Mellanöstern och här och tar upp stridsämnen som hälsningsritualer, konfessionella skolor och – förstås – den eviga slöjan.

Göndörs huvudtes är denna: När individer ur en traditionell minoritetskultur emigrerar uppstår relativt få konflikter just eftersom de är vana vid att befinna sig i minoritet och anpassa livet efter det. Det kan bli svårare när två traditionella majoritetskulturer ska samsas, som när invandrare från arabiska sunnimuslimska länder kommer till Sveriges sekulära postprotestantism.

Det blir som att två kulturella alfahannar möts. Vem ska ge vika?
Ett problem som skildras i boken är hur drömmen om det multikulturella samhället slagit alldeles fel. Den har skapat politik som håller invandrare kvar i grupper och hindrar deras anpassning.

Politiken försvårar språkinlärning och skapar stor osäkerhet om vad det egentligen innebär att vara svensk. Den är en barriär för integration.

När det uppmuntras och lönar sig att identifiera sig som i första hand minoritet ökar polariseringen mellan grupper. I Sverige har postkoloniala och västkritiska tankesätt frodats på universitet och myndigheter vilket gett invandrare och deras barn incitament att markera avstånd till det nya landet. Vilket i sin tur underblåst mer främlings- och islamfientlighet: ”Titta, de vägrar att anpassa sig!” Islamofobin är en av de starkaste krafterna i samhället just nu. Här bär det svenska mottagandet ett stort ansvar; vi har uppmuntrat ett

”annorlundaskap” snarare än försökt eliminera friktionsytorna och få människor att fungera tillsammans så smidigt som möjligt.

Målet för det svenska majoritetssamhället kan aldrig vara att få muslimer att bli mindre muslimska. ”Varken religion i allmänhet eller islam i synnerhet är problemet”, som Göndör nyktert konstaterar.

Däremot måste myndighets-Sverige bli bättre och modigare vad gäller att urskilja och stötta de tolkningar av islam som går emot den auktoritära, våldsbejakande, kvinnofientliga traditionen.

Där konflikter uppstår kan samhället aldrig ta vare sig större eller mindre hänsyn till islam än till någon annan religion. Går det inte att förena slöjan med vissa arbetsuppgifter – säg nej till slöjan. Ingen negativ särbehandling men heller inga silkesvantar.

Statens ansvar är att inte skapa onödiga regler och hinder för religiösa människor. Ansvaret för den religiösa eller kulturella minoriteten, muslimer eller ej, är att inte ställa krav som är oförenliga med det sekulära samhället.

”Framför allt måste budskapet om vad som förväntas av nya medborgare bli tydligare och handla mer om praktisk handling och mindre om vad människor bör eller inte bör tycka och tänka”, skriver Göndör. Det är en lämplig liberal princip och en bra avslutning på en viktig debattbok.

erik.helmerson@dn.se "

DN TORSDAG 5 OKTOBER 2017

”Sänk skatterna och förkorta vårdköerna med 19 miljarder”

Vår budgetmotion har fokus på tre områden: Vi stärker arbetslinjen med sänkta skatter för vanliga löntagare. Vi satsar på landets stora problem med bland annat 19 miljarder för att korta vårdköerna. Och vi bygger beredskap för sämre tider med buffertar mot nästa kris. Det skriver Ulf Kristersson (M) och Elisabeth Svantesson (M).

I dag presenterar vi Moderaternas budget för 2018. Vi gör det i högkonjunktur, med minusräntor och under en regering som inför valåret lägger en valbudget och eldar på ekonomin ytterligare. Vi gör det därför också med en mycket tydlig insikt om att långsiktigt hållbar ekonomisk politik måste utgå från att högkonjunkturer både kommer och går, och att ekonomiskt ansvar handlar om att rusta landet för framtiden.

Att regeringen nu kan spendera mer pengar än någon enda respekterad ekonom tycker är rimligt, beror på att tidigare regeringar inte har gjort det. Både alliansregeringar och S-ledda regeringar har sedan 90-talskrisen tvärtom vårdat lärdomen att man måste vara försiktig när det går bra om man ska kunna agera kraftfullt när det går dåligt.

Högkonjunkturen får alltså inte slösas bort. Den ska användas till reformer som gör Sverige starkare på lång sikt, så att vi klarar av de problem som ligger framför oss. En ovanligt hög konjunkturtopp får inte skymma vårt lands alldeles uppenbara och växande problem.

Moderaternas budgetmotion har därför fokus på tre områden: Vi stärker arbetslinjen, fokuserar våra insatser där de behövs bäst och bygger beredskap för sämre tider.

1 En budget för dem som arbetar, vill arbeta och har arbetat. Vår budget är en budget för alla dem som jobbar, vill jobba – och har jobbat. För alla dem som med sitt eget arbete bär upp vårt samhälle, oavsett om de jobbar med spetsteknologi i ett exportföretag, eller som undersköterska på en akutmottagning eller driver thairestaurang på fyra hjul.

De som jobbar, vill jobba och har jobbat måste både höra – och märka – att Sverige bryr sig om deras slit. Grunden för vår välfärd är att så många som möjligt både försörjer sig själva och bidrar till det gemensamma. Detta viktiga samband får aldrig glömmas bort. När människor går från bidragsberoende till egenförsörjning är det inte bara ett avgörande steg till självbestämmande och frihet, utan ökar också allas vårt välstånd. Skattemedel som tidigare gått till bidrag kan istället satsas på polis, skola eller sjukvård.

Att det alltid ska löna sig bättre att arbeta än att gå på bidrag är kärnan i Moderaternas ekonomiska politik. Den är också en avgörande princip för ett samhälle som inte accepterar social stagnation och utanförskap, utan ser värdet av social rörlighet.

I vår budget stärker vi arbetslinjen och gör det mer lönsamt att arbeta. Vi sänker skatten – med en tydlig inriktning mot vanliga löntagare och lägre inkomster. För en familj med två heltidslöner handlar det om nästan 1 000 kronor per månad. Det handlar om grundläggande rättvisa, men också om att bygga Sverige starkare.

Vi åtgärdar den orättvisa som innebär att en lärare eller sjuksköterska riskerar att se mer än hälften av en inkomstökning gå till skatt. Marginalskatten måste sänkas. Vi föreslår därför höjd brytpunkt för när man betalar statlig inkomstskatt. Med vår budget kommer till exempel över 90 procent av grundskollärarna slippa betala statlig inkomstskatt. Sammantaget är det den största skattereformen sedan jobbskatteavdragen infördes 2006.

Men vi stärker också arbetslinjen med en bidragsreform – med fokus på jobb och självförsörjning. Här finns ett nytt bidragstak, som slår fast den självklara principen att det alltid måste löna sig bättre att arbeta än att få bidrag. Här finns en förstärkning av den socialbidragsreform som innebär att den som tillfälligt behöver bidrag inte drabbas av 100 procent i marginalskatt genom att varje krona man tjänar i lön är en krona man förlorar i bidrag. Vi introducerar dessutom en ny princip som innebär att välfärdsförmåner är något man kvalificerar sig till successivt, inte något man får omedelbart och automatiskt från första dagen i Sverige. Detta är sammantaget den största bidragsreformen i Sverige sedan socialtjänstlagen 1980 – men med en helt annan innebörd och riktning.

Vi sänker också skatten för dem som har arbetat – för Sveriges pensionärer. Och vi konstaterar att den rödgröna regeringen aldrig skulle ha sänkt skatten för en enda pensionär om inte alliansen hade gått före och sänkt skatten för dem som nu arbetar. Men vi nöjer oss inte med att sänka skatten för de äldre som redan har gått i pension. Utan vi inser att fler äldre både kan och vill fortsätta jobba och förbättra sin egen framtida pension. Då måste det löna sig bättre att stanna kvar i arbete. Vi sänker därför skatten för de äldre som väljer att jobba något eller några år till.

När vi prioriterar arbetslinjen väljer regeringen tvärtom en väg där bidragen höjs, på bekostnad av reformer som skulle stärkt arbetslinjen. Det är en kortsiktig politik med sikte på valet. De säger investera, men menar spendera.

2 Vi fokuserar på Sveriges stora problem. Vår budget fokuserar på kärnuppgiften, på att lösa Sveriges stora problem, inte på lite av varje med spridda skurar. Tryggheten i samhället vilar på den egna förmågan att försörja sig, men också på välfärdens kärna och på en stat som klarar sina grundläggande uppgifter. Klarar inte staten av att upprätthålla lag och ordning, så fungerar inte skolan och sjukvården, då är inte äldrevården att lita på, då kan Sverige inte stärka försvaret.

Varje krona som inte går till bidrag och varje timme i produktivt arbete frigör och skapar resurser som kan användas bättre. Vi kan därför föreslå den största budgetsatsningen på lag och ordning i Sverige på över tjugo år. Det handlar om att bekämpa vardagsbrottsligheten och öka den grundläggande tryggheten i hela Sverige.

Men det handlar också om att aldrig acceptera att kriminella gäng och organiserad brottslighet får hota människors trygghet eller statens auktoritet. Lag och ordning upprätthålls av polis. Rättvisa skipas av rättsvårdande myndigheter. Vacklar staten här hotas vårt fria demokratiska samhälles grundläggande principer.

Ett annat växande problem är vårdköerna. Under alliansregeringen halverades de. Under den nuvarande regeringen har de fördubblats, på bara tre år. Att tvingas vänta allt längre på den hjälp och vård man behöver skapar oro, lidande och undergräver tilltron till att välfärden finns där när vi behöver den. Totalt satsar vi därför 19 miljarder kronor över den kommande budgetperioden för att korta köerna och höja kvaliteten i vården.

3Vi rustar Sverige för sämre tider. Vi lovar inte allt åt alla. Sådan politik drabbar förr eller senare de som är sämst rustade. Problem som kan döljas i högkonjunktur försvinner inte, utan blir tvärtom smärtsamt uppenbara i nästa lågkonjunktur. Därför gäller det att i tider när ekonomin går bra, genomföra de strukturella reformer som gör Sverige starkt på lång sikt och som bygger upp de buffertar som skyddar oss vid nästa kris. Så skedde av olika regeringar på 1990-talet och därefter under alliansregeringen. Det är hög tid att göra det igen.
Så ser alternativet ut. Arbete mot bidrag. Prioriteringar mot spretighet. Framtidsbudget mot valbudget.

Ulf Kristersson, partiledare (M)
Elisabeth Svantesson, ekonomisk-politisk talesperson (M) "

DN. TORSDAG 5 OKTOBER 2017

"Linde kunde ha stoppat hela skandalen

Analys. Regeringen är fortfarande inte intresserad av att klara ut varför en svensk generaldirektör tilläts att bryta mot lagen. Den säkerhetsskandal som statsministern kallade ett haveri har också blivit ett haveri för medborgarnas rätt till saklig information för att kunna utkräva ansvar.

Redan den 25 juli i år sade statsminister Stefan Löfven (S) att regeringen tänkt informera om vad som egentligen hänt så snart det finns en samlad bild. Då hade han känt till skandalen på Transportstyrelsen sedan i januari, när säkerhetspolisen delgav en generaldirektör misstankar om brott mot en lag som faller under rikets säkerhet.

Ett halvår är lång tid för att agera, eller åtminstone förbereda sig för att agera. Ändå hade regeringen varken informerat riksdagen eller allmänheten, och heller inte visat några tecken på att ha planerat för att göra det.

Nu är vi inne i oktober, och bilden av vad som hände är fortfarande varken klar eller samlad. Varför tilläts en myndighetschef att bryta mot lagen?

Tecken på att det hänt något allvarligt är tydliga. ”Såvitt känt har regeringen inte tidigare i modern tid begärt att en generaldirektör ska avskedas”, skrev Statens ansvarsnämnd i beslutet när avskedandet av Transportstyrelsens tidigare generaldirektör beviljades i förra veckan. Statsministerns statssekreterare Emma Lennartsson avgick en söndag i slutet av augusti efter ett extra regeringssammanträde, sedan det kommit fram att hon blivit informerad om problemen på Transportstyrelsen tidigare än hon hade sagt från början.

EU- och handelsminister Ann Linde (S) borde vara den i den politiska ledningen i regeringskansliet som bäst kan förklara vad som ledde fram till detta. Hon kände till Transportstyrelsens säkerhetsbrister redan i september 2015, då hon var statssekreterare åt dåvarande inrikesminister Anders Ygeman. Hon informerades av Säpo den hösten, då när det fortfarande fanns tid att stoppa outsourcingen till icke säkerhetsklassad personal i Östeuropa. Säpo rekommenderade ett omedelbart stopp i november 2015.

”Säpo kan inte stoppa en annan myndighet”, sade Ann Linde till TT i början av augusti i den enda längre intervju hon har gett om Transportstyrelsen.

Men regeringen borde rimligen ha makt att förhindra att en myndighetschef bryter mot lagen. Ändå lyckades Ann Linde inte skicka upp informationen till sin egen minister eller till andra berörda departement förrän i början av 2016, när outsourcingen var ett faktum. Ann Linde har hittills inte velat svara på vilka personer hon informerade och varför hon dröjde.

Hösten 2015 präglades av flyktingkrisen, och som kris-hanteringsansvarig statssekreterare hade Ann Linde förstås fullt upp. Men det är ändå svårt att förstå att en statssekreterare som är så proffsig att hon upphöjs till minister inte informerade regeringen om Säpos allvarliga varningar den hösten.

Statsministern har ju understrukit att regeringen tar det som hände på allvar. Han vill visa regeringskicklighet. Nu går vi mot ett riksdagsval och väljarna ska kunna utkräva ansvar för det som hänt under mandatperioden.

När Ann Lindes pressekreterare säger ”Just nu känns det inte som att Transportstyrelsen är något som folk vill läsa om” så är det svårt att associera till regeringsduglighet.
ewa.stenberg@dn.se"

DN TORSDAG 5 OKTOBER 2017

" Frågorna som ministern inte vill svara på

EU- och handelsminister Ann Linde (S) var den som först informerades på regeringskansliet om säkerhetsriskerna på Transportstyrelsen. I två månader har DN sökt henne för en intervju om hanteringen.En rad frågetecken kvarstår – men två inbokade intervjuer har ställts in med kort varsel.

Det är möjligt att it-läckan på Transportstyrelsen hade kunnat gå att undvika. Både Säkerhetspolisen och regeringskansliet hade tidigt kännedom om situationen, flera månader innan IBM tog över it-driften av de känsliga registren.

Ann Linde har varit en av nyckelpersonerna bakom informationshanteringen på regeringskansliet. År 2015 var hon statssekreterare hos dåvarande inrikesminister Anders Ygeman. I somras kunde DN avslöja att hon var den på regeringskansliet som först fick information om riskerna med Transportstyrelsens outsourcing. På ett möte den 17 september 2015 lämnade Säkerhetspolisen för första gången information till regeringskansliet om situationen, ett möte som leddes av Ann Linde. De berättade om att de var oroliga och att de skulle öppna ett tillsynsärende.

Flera frågor kvarstår: Varför fick en myndighetschef bryta mot flera lagar utan att regeringen ingrep? Varför stoppades aldrig outsourcingen efter Säpos larm? Till vem förde Ann Linde informationen vidare?

I två månader – sedan den 31 juli – har DN begärt att få svar på frågor, utan resultat.

Vid två tillfällen har DN lyckats boka in en intervju med Ann Linde, men de har ställts in med kort varsel bland annat av familjeskäl.
Ann Lindes pressekreterare, Darina Agha, säger att hon kommer att svara på DN:s frågor ”kanske om någon eller några månader”.
– Vi har haft tider och har haft ambitionen att genomföra intervjuerna. Sedan har det av olika anledningar inte gått. Nu har det gått viss tid och det känns inte som att en sådan intervju är aktuell för oss just nu. Men vi kommer säkert att få anledning att gå tillbaka till det här, säger Darina Agha.

Motiveringen till att inte svara på frågor är, enligt Darina Agha, att hon har gjort bedömningen att DN:s läsare inte längre är intresserade av Transportstyrelsen.

– Jag tänker lite på hur ni jobbar. Allting har med timing att göra. Just nu känns det inte som att Transportstyrelsen är något som folk vill läsa om. Känner ni verkligen att era läsare har det intresset och behovet? Det är väl ändå inte regeringskansliet som avgör vad våra läsare är intresserade av?

– Det förstår jag. Jag försöker bara sätta mig in i hur ni planerar.
DN har sökt henne i två månader.
– Vi känner inte att det är aktuellt att prata om det just nu. Vi väntar tills det blir mer aktuellt.

Vad är det som skulle bli mer aktuellt?
– Just nu finns inte behovet att göra en intervju så som det kanske har funnits tidigare och så som det kanske kommer att bli senare.

För några veckor sedan hänvisade Darina Agha till att en intervju med Ann Linde skulle krocka med regeringens budgetutspel. Så här sade Agha i ett telefonsamtal den 6 september:

– Regeringen kör mycket fokus på budgetutspel och sådana grejer. Då har de embargo på det och det är det som vi vill kommunicera just nu. Det ena behöver väl inte utesluta det andra?

– Jag vet inte hur bråttom det är för dig. Jag skulle kunna boka in måndag eller tisdag.

I onsdags förra veckan erbjöd Ann Lindes stab att svara på frågor via e-post. Men i stället för att svara på de nio frågor som DN skriftligen ställde så kom ett samlat svar: ”De här frågorna är viktiga och jag kommer att besvara den typen av frågor hos KU”.

Uppgifterna om att Ann Linde var den som först informerades om Transportstyrelsen publicerades den 3 augusti i år. Då hade DN sökt henne i flera dagar för att få en bekräftelse. Men i stället för att svara på frågor ställde hon på kvällen, några timmar efter att DN-artikeln publicerades, upp på en intervju med TT. Hon kommenterade då mötet med Säpo.

– Den informationen då var inte i närheten av allt det som kom fram sedan. Det som jag fick information om var att Säpo fått indikationer på att vissa uppgifter ur körkortsregistret kunde hamna i orätta händer för att Transportstyrelsen skulle göra en outsourcing, sade Ann Linde. Hon beskrev Säpo som ”mycket oroliga” och att hon lät tjänstemän informera näringsdepartementet under hösten 2015 och försvarsdepartementet i början av 2016. Vilka som fick informationen ville hon inte svara på.

Samma månad träffade DN:s EU-korrespondent Annika Ström Melin henne under en paus på Europaforum i Hässleholm. Hon svarade då kort på några frågor om Transportstyrelsen:

– Det jag gjorde då var att se till att jag själv och mina tjänstepersoner skulle hållas informerade och att man direkt skulle göra något om man upptäckte att det fanns säkerhetsrisker, det vi kallar sårbarhetsreducerande insatser. Sedan hölls mina tjänstepersoner informerade och det visade sig att Säpos oro var befogad, det fanns säkerhetsrisker som man måste täppa till, sade hon.

DN:s granskning av informationshanteringen har visat att minst 20 personer på regeringskansliet, sannolikt fler, har känt till säkerhetsbristerna på Transportstyrelsen långt före Stefan Löfven ska ha informerats. Efter att Ann Linde först fick information dröjde det 480 dygn innan statsminister Stefan Löfven enligt egen uppgift nås av samma information.

kristoffer.orstadius@dn.se"

"Nio frågor som DN har ställt till Ann Linde
1 Deltog statsrådsberedningen på mötet om Transportstyrelsen som hölls i september 2015?
2 Informerade du statsrådsberedningen? Om ja, när och vem?
3 Du har i en TT-intervju sagt att Säpo var ”mycket oroliga” över upphandlingens risker. Varför stoppades inte outsourcingen?
4 Varför fick en myndighetschef bryta mot flera lagar utan att någon ingrep?
5 Om Säpo inte kunde stoppa outsourcingen - varför gick inte du omedelbart till näringsdepartementet och begärde detta från dem?

6 Hade regeringen stoppat outsourcingen om den förstått vad som skulle hända?
7 Hur bedömer du skadan för Säpo och polisen av det som hänt?
8 Vem kontaktade du på näringsdepartementet efter mötet med Säpo?
9 Vem kontaktade du på justitiedepartementet efter mötet med Säpo?
Ann Lindes svar på frågorna: ”De här frågorna är viktiga och jag kommer att besvara den typen av frågor hos KU.”

Bakgrund. It-skandalen på Transportstyrelsen
April 2015: IBM får uppdraget att ta över Transportstyrelsens it-drift.
Maj 2015: Generaldirektör Maria Ågren beslutar att göra avsteg från lagens krav på säkerhetskontroll av den utländska personalen.
Sommaren 2015: Säkerhetspolisen får information om vad som håller på att hända.
September 2015: Säkerhetspolisen informerar justitiedepartementet. All information om mötet hålls än i dag hemligt av både Säpo och regeringskansliet.
25 november 2015: Säpo rekommenderar stopp för outsourcingen.
18 december 2015: IBM över driften.
26 januari 2016: Åklagare inleder förundersökning om vårdslöshet med hemlig uppgift.
Januari 2016: Inrikesminister Anders Ygeman informeras om ärendet.
Mars 2016: Försvarsminister Peter Hultqvist informeras.
Januari 2017: Statsminister Stefan Löfven och infrastrukturminister Anna Johansson får vetskap om problemen.
6 juli 2017: DN avslöjar att Maria Ågren erkänt och fått strafföreläggande på 70 dagsböter på 1 000 kronor för grov oaktsamhet genom att röja sekretessbelagda uppgifter den 30 september 2015 till den 31 mars 2016.
14 juli 2017: DN avslöjar att it-driften togs över av dataexperter i Tjeckien och Serbien som aldrig säkerhetskontrollerats.
18 juli 2017: Rolf Annerberg lämnar sitt uppdrag som Transportstyrelsens ordförande.
26 juli 2017: Alliansen meddelar att de avser att väcka misstroendeförklaring mot tre ministrar.
27 juli 2017: Inrikesminister Anders Ygeman och infrastrukturminister Anna Johansson avgår. Försvarsminister Peter Hultqvist sitter kvar.
3 augusti 2017: DN avslöjar att EU- och handelsminister Ann Linde kände till Transportstyrelsens säkerhetsbrister i september 2015, då hon var statssekreterare åt Anders Ygeman.
17 augusti 2017: Konstitutionsutskottet inleder sin granskning.
27 augusti 2017: Statsministerns statssekreterare Emma Lennartsson avgår omgående med hänvisning till att hon uppgett felaktiga uppgifter om när hon fick kännedom om säkerhetsbristerna.
13 september 2017: Transportstyrelsens ställföreträdande generaldirektör Jacob Gramenius lämnar sin post sedan DN avslöjat att han godkände avsteg från reglerna för it-säkerhet sommaren 2014.
14 september 2017: Alliansen har inte lyckats enas om en gemensam linje när det gäller en misstroendeförklaring mot Peter Hultqvist.
27 september 2017: DN avslöjar att ansvarigt departementsråd på näringsdepartementet slutar efter it-skandalen. "

De öppnade cellens innersta

Text: Amina Manzoor, Maria Gunther Grafik: Elin Lindwall
Källa: Kungliga Vetenskapsakademien Bild: Martin Högbom

Tack vare kryoelektronmikroskopi kan vi se cellens molekyler på ett helt nytt sätt. De tre pristagarna har bidragit med varsin del.

1 Henderson försökte avbilda proteiner

Richard Henderson kunde inte avbilda proteiner med röntgenkristallografi, och ville lösa problemet med elektronmikroskopi.

Eftersom att proteinerna låg regelbundet inpackade i ett cellmembran...

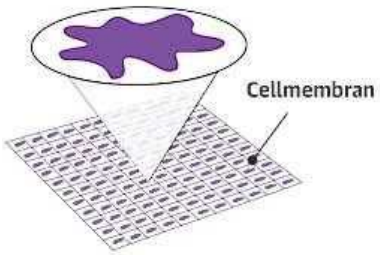

...kunde han räkna fram en mer detaljerad bild.

Han skyddade provet från uttorkning med en glukoslösning. För att inte bränna sönder provet gjorde han strålen svagare. Bilderna blev suddiga men den sammanräknade bilden blev skarpare.

2 Frank skapade 3D-bilder

Joachim Frank lät en dator slå ihop informationen från skuggor eller avtryck av slumpmässigt spridda molekyler, och fick fram en skarpare bild. Datorn skapade också 3D-bilder av molekylerna.

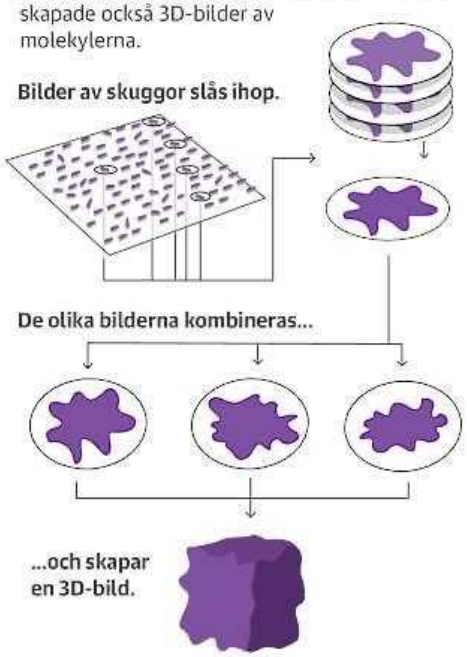

3 Dubochet lyckades få vattnet att stelna

Dubochet lyckades kyla ner vattnet så snabbt att det bildade ett glas istället för iskristaller.

Provet spändes över ett metallnät och sköts ner i etan som i sin tur var kylt i flytande kväve.

4 Metoderna kombineras

Genom att kombinera metoderna skapade Joachim Frank en 3D-bild av konturerna av en ribosom, en del av cellen. Sedan dess har bilderna förbättrats och blivit mycket mer detaljerade. Det går även att frysa molekyler mitt i en rörelse för att skapa en film av hur de rör sig.

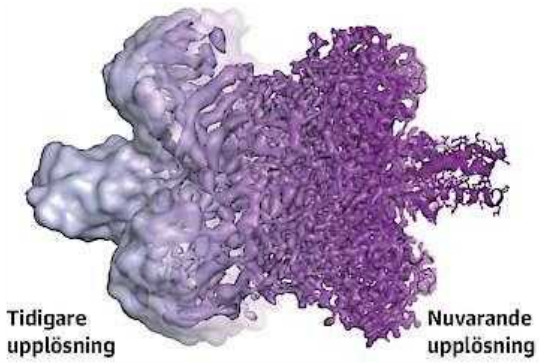

Tidigare års pristagare

2016
Jean-Pierre Sauvage, Sir Fraser Stoddart och Bernard Feringa för design och syntes av molekylära maskiner.

2015
Tomas Lindahl, Paul Modrich och Aziz Sancar för mekanistiska studier av DNA-reparation.

2014
Eric Betzig, Stefan Hell och William Moerner förutveckling av superupplöst fluorescensmikroskopi.

2013
Martin Karplus, Michael Levitt och Arieh Warshel för utvecklandet av flerskalemodeller för komplexa kemiska system.

2012
Robert Lefkowitz och Brian Kobilka för studier av G-proteinkopplade receptorer.

DN TORSDAG 5 OKTOBER 2017

" Livets molekyler fångade på bild in i minsta detalj

Årets Nobelpristagare i kemi har utvecklat en teknik som för första gången kan avslöja cellens alla hemligheter på atomnivå.

Hur vi fungerar beror av hur våra celler fungerar. Och hur våra celler fungerar bestäms av hur de olika molekylerna inuti dem ser ut och samverkar med varandra. Men det är mycket svårt att undersöka, inte minst för att molekylerna är så små. Jämfört med en molekyl i en av våra celler är vi ungefär lika stora som månen är jämfört med oss.

– Vi har inget instrument som kan urskilja en människa på månen från jordytan. Men nu har vi ett instrument som låter oss se molekyler inuti våra celler, säger Peter Brzezinski, professor i biokemi och ledamot av Nobelkommittén för kemi.

Metoden som forskarna använder för att se proteiner och andra molekyler i cellen i minsta detalj kallas kryoelektronmikroskopi, och årets kemipristagare Jacques Dubochet, Joachim Frank och Richard Henderson har alla kommit med avgörande bidrag för att den ska fungera.

Richard Henderson var den tidigaste pionjären av de tre. På 1970-talet arbetade han med röntgenkristallografi, den första metoden som gav kemister möjlighet att undersöka stora molekyler i cellen. Det var till exempel tack vare de exakta röntgenkristallografibilder av dna-molekylen som den brittiska kemisten Rosalind Franklin tog 1952 som Francis Crick och James Watson kunde räkna ut hur den ser ut, och få Nobelpriset i medicin 1962.

Men röntgenkristallografi passar dåligt för många av cellens molekyler, och visar inte heller hur molekylerna ser ut i sin levande form. Richard Henderson övergick därför till att försöka med elektronmikroskop, alltså ett mikroskop som använder strålar av elektroner i stället för ljus, och gör det möjligt att se mycket mindre detaljer, även enskilda atomer. Men om bilden ska bli tydlig måste strålen vara så stark att den bränner sönder känsliga biologiska molekyler, och provet som ska undersökas måste också ligga i vakuum. Eftersom vi till största delen består av vatten trivs våra molekyler dåligt i vakuum, där vattnet avdunstar och försvinner. Molekylerna kollapsar, och det går inte att få fram hur de ser ut i sin naturliga miljö i cellen.

Richard Henderson lyckades ändå. År 1990 fick han fram en bild av ett protein, ända ner på atomnivå. Han förutsade också hur tekniken skulle fungera i framtiden, när de andra delarna fanns på plats. Joachim Frank arbetade i sin tur fram en metod för bildbearbetning. Utifrån de skuggor av proteiner som syns i mikroskopet kan forskarna nu få fram tredimensionella bilder av dem, med hjälp av matematiska modeller i hans datorprogram.

Den tredje pristagaren Jacques Dubochet tog sig an problemet med hur prover med vatten ska överleva i elektronmikroskopens vakuum. Att frysa dem till is fungerar dåligt, eftersom elektronstrålarna störs så mycket av iskristallerna att bilderna blir omöjliga att tolka. Jacques Dubochet löste det på ett sätt de flesta ansåg var omöjligt: han kylde snabbt ner ett tunt lager av vatten i flytande etan, med temperaturen

-190°C. Då blev vattnet som glas: fast, men ändå en vätska, och utan iskristaller, och lika genomskinligt som en fönsterruta.

Henderson, Frank och Dubochet har alltså alla var för sig sett till att kryoelektronmikroskopin fungerar. Metoden har kallats för en revolution för biokemin, eftersom forskarna nu kan undersöka molekyler som inte går att studera med andra typer av mikroskopi, och dessutom i den form de har i cellen. De kan till och med göra filmer utifrån rader av frysta ögonblick, där de kan se hur molekylerna rör sig och samverkar med varandra.

Det öppnar en helt ny värld där vi i detalj kan se cellens alla innersta hemligheter, ända ner på atomnivå. Bara fantasin sätter gränser för hur det kan användas i framtiden. Inte minst är det viktigt att veta hur till exempel virus och kroppens egna molekyler ser ut när vi ska utveckla nya läkemedel och förstå hur de fungerar.

– Medicinsk forskning håller inte längre på med hela organ. Nu undersöker vi processer inne i cellen. Därför kan vi få fram mediciner som fungerar mycket bättre, säger pristagaren Joachim Frank.

maria.gunther@dn.se "

"Fakta. Alla tre är födda i Europa
Jacques Dubochet är 75 år gammal och föddes i Aigle, Schweiz. Han är verksam vid Université de Lausanne, Schweiz.
Joachim Frank är 77 år och föddes i Siegen, Tyskland. Han är verksam vid Columbia University i New York, USA.
Richard Henderson är 72 år och föddes i Edinburgh, Skottland. Han är verksam MRC Laboratory of Molecular Biology i Cambridge, Storbritannien. **Källa: Kungliga vetenskapsakademien** "

DN TORSDAG 5 OKTOBER 2017

"För få ärenden avgörs – konsultbolag anlitas

För att hinna med alla asylärenden anlitar Migrationsverket anlitar konsultbolaget McKinsey för hjälp med handläggningen. Kostnaden för myndigheten kan landa på nästan fyra miljoner.

Migrationsverket har fattat beslut om att anlita konsultbolaget McKinsey för att klara målet om 80 000 avgjorda asylärenden som verket lovat regeringen. I ett mejl som skickats till chefer på myndigheten framgår det att generaldirektör Mikael Ribbenvik fattat detta beslut som en åtgärd för att snabbare klara av fler asylärenden. Enligt mejlet, som skickades under förr veckan, ska konsultbolaget anlitas under tio veckor och bidra till ”metodstöd för att nå ytterligare effekt” och arbetet ska börja omgående.

Migrationsverket bekräftar via deras kommunikationsavdelning att konsultbolaget anlitats och att kostnaden kan landa på 3,8 miljoner kronor för tioveckorsperioden.

”Det stöd som konsulterna kan bidra med är ett komplement till de insatser som redan görs för att höja Migrationsverkets förmåga inför vårat uppdrag. Det avtal som Migrationsverket tecknat med McKinsey är begränsat till max 2 000 timmar med en timkostnad på 1 900 kr.” skriver kommunikationsavdelningen i ett mejl till DN.

I andra dokument som DN tagit del av framgår det att verket i nuvarande takt inte kommer att klara av ens 70 000 ärenden. Man

konstaterar också att med nuvarande takt på åldersbedömningarna kommer de ensamkommande barn som kom under 2015 och 2016 inte hinna få sina besked innan årets slut, något Migrationsverket också lovat regeringen.

Enligt Migrationsverket har man hittills i år avgjort cirka 47 000 asylärenden.

Det är inte första gången som Migrationsverket anlitar konsultbolagsgiganten McKinsey. Redan 2008 beslutade dåvarande generaldirektör Dan Eliasson att myndigheten skulle ta hjälp av bolaget. Myndigheten kritiserades även då för hur upphandlingen gått till.

amanda.lindholm@dn.se "

"Fakta. Asylärenden

Migrationsverket hade 42 658 öppna asylärenden vecka 38.
Över 8 000 av dem som väntar på besked är ensamkommande barn med afghanskt medborgarskap. "

DN TORSDAG 5 OKTOBER 2017

" Minskad integration ska betala skattesänkningar

Sverigedemokraterna vill sänka inkomstskatten med 25 miljarder kronor nästa år. Det ska enligt SD:s skuggbudget betalas med minskad invandring och färre åtgärder för integration av nyanlända. Men beräkningarna underkänns av regeringen.

SD presenterade på onsdagen sin skuggbudget. Den största utgiftsposten är att inkomstskatterna för låg- och medelinkomsttagare ska sänkas med 20 miljarder kronor och även marginalskatten ska sänkas, vilket kostar statskassan ytterligare 5,5 miljarder kronor 2018.

Partiet vill också ta bort skillnaden i beskattning mellan pensionärer och löntagare i ett slag nästa år i stället för regeringen som vill ta bort skillnaden under tre år. Dessutom ska bostadstillägget och garantipensionen också höjas med 1 000 kronor i månaden.

– Vi har nästan 300 000 fattiga äldre och trenden går åt fel håll. Det är oroväckande, säger Oscar Sjöstedt (SD), ekonomisk-politisk talesperson.

Det tredje största riksdagspartiet vill också ge mer pengar till sjukvård och rättsväsende. Med en nationell sjukvårdsreform och en så kallad patienträttsgaranti skulle köerna kunna vara borta 2021, hävdar SD.

Till detta vill SD se en höjning av a-kassan. Dels höja ersättningen till 1 200 kronor per dag de första 100 dagarna, därefter 800 kronor per dag, dels överföra avgiften för a-kassan till skattsedeln. Det kostar närmare 4 miljarder kronor per år.

Partiet vill även satsa på småföretagen genom sänkt arbetsgivaravgift och minskat sjuklöneansvar. Det kostar 3,1 miljarder kronor nästa år.

Hur ska då allt detta betalas? SD anser att trots att asyl- och flyktinginvandringen minskat kraftigt sedan hösten 2015 att det går att spara nästan 15 miljarder kronor på minskad invandring nästa år.

– Sverige bryter egentligen mot Dublinförordningen. Sverige ska inte hantera asylansökan när personen i fråga har kommit från eller passerat ett så kallat säkert land. Och det är 100 procent av de som kommer till Sverige i dag, säger Oscar Sjöstedt.

Så de borde skickas tillbaka till ..?
– ... till Danmark, främst. Det är lite Tyskland och Finland också, men i princip bara Danmark.

Och då sparar man 15 miljarder kronor?
– Det och lite andra saker. Vi tror att man kan ha ett annat mottagandesystem. Det kostar väldigt mycket att ha boenden för alla dessa personer. Det kanske inte rimligt att kommuner köper bostadsrätter, utan det kanske är rimligt med en lägre standard.

Civilminister Ardalan Shekarabi (S) underkänner SD:s resonemang.
– Med förändringen av migrationspolitiken 2015 har vi lagt oss på golvet vad gäller EU-rättens krav och internationella konventioners krav, säger han.

SD tror sig också kunna minska kostnaderna för integrationen av de personer som redan kommit till Sverige med drygt 15 miljarder kronor nästa år. I stället vill SD lägga ner Arbetsförmedlingen och avsätta en miljard kronor nästa år på att skapa fler lärlingsjobb.

– Det handlar om det så kallade etableringsuppdraget som helt enkelt inte har funkat. Ändå skjuter vi till miljarder till något som inte leder till jobb, säger Oscar Sjöstedt.

Enligt en analys som gjorts i regeringskansliet ”mörkar” SD en minskning av statsbidragen till kommunerna på 24 miljarder kronor.
– SD har ingen politik för integration. Deras politik skulle innebära att färre som kommit till Sverige lär sig svenska och kommer in i samhället, säger Ardalan Shekarabi.

SD kommer ”sannolikt” att i den slutliga omröstningen i riksdagen lägga sin röst på Moderaternas budget, säger Oscar Sjöstedt till DN. Detsamma gjorde partiet 2015 och 2016.

När alliansen senast lade en gemensam skuggbudget 2014 röstade SD på den och fällde därmed regeringens budget.

matsj.larsson@dn.se "

"Fakta. SD-förslag
I sin skuggbudget vill SD trappa ner ränteavdraget från 30 till 25 procent på fem år. Det innebär en ökad intäkt för statskassan på 800 miljoner kronor nästa år och dyrare lån för hushållen.

Maten blir också dyrare om SD:s ekonomiska politik skulle bli verklighet. Partiet vill höja momsen från 12 till 25 procent på restauranger, catering och hämtmat, vilket skulle ge statskassan drygt 11 miljarder kronor mer. En lunch som i dag kostar 100 kronor skulle med förslaget stiga i pris till 113 kronor.

SD ja till förskoleklass
Allianspartierna i riksdagens utbildningsutskott kommer att rösta nej till regeringens förslag om att göra förskoleklassen för sexåringarna obligatorisk. Men regeringen ser alltså ut att få igenom sin modell, med förskoleklass och nioårig grundskola. Sverigedemokraterna tänker inte ansluta till Alliansens linje utan stödjer regeringen i frågan.
TT "

DN TORSDAG 5 OKTOBER 2017

"C vill sprida ut makten i landet

Centern vill ge mer makt till kommuner och landsting hur de ska sköta välfärden. Men det blir inga ytterligare pengar till vård skola och omsorg.– För oss handlar det om att behoven ser olika ut i hela landet, säger C-ledaren Annie Lööf.

När Centerpartiet på onsdagen presenterade sin skuggbudget var huvudnumret en satsning på att de generella statsbidragen till kommuner och landsting ska öka betydligt mer än vad regeringen vill. Men satsningen innebär inte några mer pengar till vård, skola och omsorg. Centerpartiet vill ta bort en del av regeringens riktade satsningar och istället låta kommuner och landsting bestämma mer själva.

– Totalt sett innebär det inte mer pengar men det innebär 25 miljarder mer i generella stöd som kommer hela landet till del de kommande tre åren, säger Centerledaren Annie Lööf.

Hon menar att C:s förslag i praktiken kommer att innebära mer pengar till välfärden.

– När man använder riktade bidrag som regeringen gör innebär det att en del glesbygdskommuner inte har personal att söka bidragen och en del försvinner i administration. På vissa håll behöver man bygga ut förskolor, på andra håll behöver man anställa barnmorskor, på ett tredje ställe behöver man bygga ut seniorboende. De besluten måste man fatta lokalt.

Tyngdpunkten i Centerns budgetförslag ligger på det som partiet kallar att hindra klyvningen av Sverige. C vill sänka skatten på både jobb och företagande samt lägga ned Arbetsförmedlingen och regeringens arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

C säger också nej till regeringens förslag om att höja taket i sjukförsäkringen. Totalt vill C lägga nästan nio miljarder mindre än regeringen på sjukpenning och aktivitetsersättningar nästa år.
– Vi gör det här för att dessa människor ska få en chans till jobb. Om de får jobb så betyder det oerhört mycket för den enskilde som får en egen lön men det innebär också mycket för kommunerna som får ökade skatteintäkter, säger Annie Lööf.

C stödjer regeringens förslag om sänkt skatt för pensionärer men säger samtidigt nej till att höja pensionärernas bostadstillägg.
– Vi satsar på garantipensionen som går till alla pensionärer direkt. Bostadstillägget får man söka och många pensionärer som har det knapert och lever i utsatthet söker inte bostadstilläggen, säger Annie Lööf.

hans.olsson@dn.se "

"Fakta.
Satsningar i C:s budget i miljarder kronor:
Fler jobb utan krav på utbildning 14,5
Sänk trösklarna till arbetsmarknaden 0,5
Lägre skatt på inkomster och företag 16,9
Investeringar i infrastruktur 1,4
Stärk rättsstaten och försvaret 3,0 "

DN TORSDAG 5 OKTOBER 2017

"Hård kritik mot UD efter DN-anmälan

Efter anmälan från DN riktar nu justitieombudsmannen (JO) hård kritik mot regeringskansliet och utrikesdepartementet för att ha underlåtit att registrera vissa handlingar rörande Sveriges kampanj för en plats i FN:s säkerhetsråd.

Dessutom får departementet kritik för att ha sinkat utlämning av e-postloggar som DN begärt ut.

Våren 2016 kunde DN avslöja att pengar från stiftelsen Dag Hammarskjölds minnesfond, avsedda för biståndsändamål, användes för att flyga in 27 FN-ambassadörer till Stockholm. Ambassadörerna skulle delta i det som angavs vara en fredskonferens. DN:s rapportering visade samtidigt att omständigheter kring bjudresorna pekade på att det fanns ett underliggande syfte som handlade om att motivera FN-topparna att stödja Sveriges kandidatur för en plats i säkerhetsrådet.

När DN-medarbetare begärde tillgång till material i ärendet visade det sig att ett antal handlingar och mejl knutna till säkerhetsrådskampanjen inte hade diarieförts av departementet. DN klagade då hos JO. I sitt svar har departementet hänvisat till att mejlen det handlade om innehöll vissa sekretessbelagda uppgifter, samtidigt som de ska ha varit av ”ringa betydelse” och därför inte behövde registreras.

I onsdagens beslut säger JO att departementets invändningar inte innebär att UD undgår kritik för att man inte löpande tagit ställning till om mejlen skulle diarieföras. Dessutom kritiseras UD för att ha hanterat DN:s begäran om att få ut e-postloggarna för långsamt.

JO konstaterar också att UD under senare år återkommande kritiserats av både JO, riksdagens konstitutionsutskott och justitiekanslern ”för sin hantering av framställningar om att få ta del av handlingar”. DN:s chefredaktör Peter Wolodarski säger att ”DN välkomnar JO:s beslut”.

– Vi utgår från att UD och regeringen tar kritiken på allvar och förändrar sina rutiner.

Utrikesminister Margot Wallströms pressekreterare Erik Wirkensjö framhåller för DN att den svenska rådskandidaturen och den resa som FN-ambassadörerna deltog i ”båda granskats av konstitutionsutskottet och utrikesutskottet”.

– Båda granskningarna kom fram till att det inte fanns några oegentligheter kring kandidaturen eller resan som DN tar upp. Jag ser det som viktigt att framhålla detta, säger Wirkensjö.

kalle.holmberg@dn.se "

DN TORSDAG 5 OKTOBER 2017

"Alliansen vill höja anslaget olika mycket

Alla de fem partierna till höger om regeringen Löfven vill satsa mer på Sveriges försvar, visar deras budgetförslag. Men inom alliansen är spännvidden stor med Centerpartiet lägst, Liberalerna i topp och Moderaterna mittemellan.

Så sent som den 16 augusti slöt den rödgröna regeringen Löfven en upprörelse med Moderaterna och Centern om ökade anslag till försvaret. Den innebär totalt 8,1 miljarder de tre åren 2018–2020.

Men sedan dess har både M och C gett besked om att de önskar högre försvarsbudgetar. Centerpartiet anslår i sin budgetmotion 2,2 miljarder kronor mer än regeringen. Partiet hamnar därmed på 10,3 miljarder i påslag. Det ska gå till snabbare inköp av arméns luftvärn och fler anställda soldater.

Moderaterna vill 2019 satsa 3,3 miljarder kronor mer än regeringen och 2020 lägga på 6,3 miljarder kronor. Det blir totalt 17,7 miljarder.
– Det är ett antal projekt som vi pekar ut för 2019 och 2020 som kommer att kräva resurstillskott, säger Hans Wallmark, moderat talesperson i försvarsfrågor.

Wallmark vill bland annat ersätta försvarets radarspaningsplan, köpa luftvärn med medellång räckvidd och starta projektering av nya ytstridsfartyg till marinen.

Kristdemokraterna hoppade av försvarsförhandlingarna i augusti, och vill satsa en totalsumma på 12 miljarder. KD önskar fördubbla armén till fyra brigader, bevara fler av dagens Gripenplan och bygga ut marinen.

Liberalerna har sedan 2015 stått utanför försvarsuppgörelserna med motiveringen att de varit underfinansierade. L vill fortfarande satsa allra mest inom alliansen.

– Utöver det som regeringen samt moderaterna och Centern kommit överens om så vill vi under försvarsbeslutsperioden satsa ytterligare drygt 17 miljarder, totalt drygt 24 miljarder, säger Liberalernas talesperson Allan Widman.

Största allianspartiet Moderaterna hamnar därmed i mitten: 7 miljarder över Centern och 7 miljarder kronor under Liberalerna.

Sverigedemokraterna har i sin budgetmotion hamnat nära Modraterna med 18 miljarder kronor mera än regeringen. SD vill åter bygga upp ett invasionsförsvar med utvidgad värnplikt.

mikael.holmstrom@dn.se "

"Fakta. Budgetförslagen

Ökade försvarsanslag åren 2018–2020 i miljarder kronor:
Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet 8,1
Centerpartiet 10,3
Kristdemokraterna 12
Moderaterna 17,7
Sverigedemokraterna 18
Liberalerna 25 "

DN TORSDAG 5 OKTOBER 2017

" Världens finaste pris möts av kritik

Mohammad Javad Zarif och Federica Mogherini tillhör för sina insatser kring det iranska atomavtalet favoriterna till året Fredspris. Samtidigt möts det som kallats världens finaste pris av kritik.

Det är inte minst spänningarna på Koreahalvön som gör att tipsen talar om att det kan bli ett antiatomvapenspris. Irans utrikesminister Mohammad Javad Zarif och Federica Mogherini, EU:s representant för säkerhets- och utrikesfrågor, anses ha spelat avgörande roller vid det historiska iranska atomavtalet 2015 och toppar flera av listorna inför tillkännagivandet av Fredspriset i Oslo på fredag.

Henrik Urdal, chef vid det norska fredforskningsinstitutet Prio, säger att de fem tänkbara pristagare han valt ut inte nödvändigtvis är favoriter utan mer representanter för sådant han tycker är viktigt att prisa.

– Kampen mot atomvapen står överst på min lista, säger Urdal och säger att man kan tänka sig andra pristagare än Zarif och Mogherini, till exempel någon av de organisationer som varit aktiva i kampen. På Urdals lista finns också Filippo Grandi, chefen för FN:s flyktingorganisation UNHCR, som han menar gjort stora insatser i flyktingkriser världen över. Han engagerade sig nyligen i situationen för folkgruppen rohingyas i Burma och uppmanade landets statsöverhuvud Aung San Suu Kyi, den tidigare Fredpristagaren, att agera i krisen.

– Flyktingar behöver en röst i världen och ingen är bättre lämpad att föra deras talan än Grandi, säger Urdal.

Aung San Suu Kyis kritiserade agerande är också en anledning till att Fredspriset inför årets utdelning kommit att ifrågasättas allt hårdare. I en krönika i The Guardian jämför Arwa Madhawi priset med en uppslagsbok över ”hökar, hycklare och krigsförbrytare” och nämner bland annat några av de senaste årens vinnare, Barack Obama, EU och Juan Manuel Santos som några särskilt tveksamma pristagare. Henrik Urdal menar att priset har en fortsatt stark ställning, men att valet alltid är en balansgång.

– Väldigt många av dem som gjort viktiga bidrag, till exempel till fredsavtal, är personer som tidigare varit inblandade i allvarliga militära engagemang, säger han och pekar på att det också funnits helt andra typer av pristagare som till exempel den tunisiska dialogkvartetten, och att fjolårets litteraturpristagare Bob Dylan även nämnts i fredsprissammanhang.

jens.littorin@dn.se "

"Urdals förslag
Mohammad Javad Zarif och Federica Mogherini för det iranska atomavtalet.
Filippo Grandi, UNHCR:s chef.
Turkiska tidningen Cumhuriyet och dess krönikör Can Dündar.
Ecowas, västafrikansk organisation som framgångsrikt arbetat för politisk stabilitet i området.
Vita hjälmarna och Raed al Saleh, den syriska räddningsorganisation och dess ledare som gjort stora insatser under inbördeskriget. "

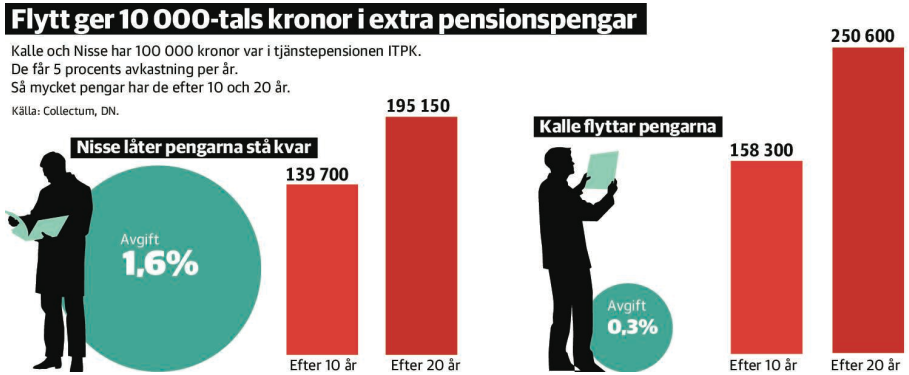

DN TORSDAG 5 OKTOBER 2017

" Tjänstemän förlorar pensionsmiljarder

Hundratusentals privatanställda tjänstemän betalar för höga avgifter för sin tjänstepension. Därför riskerar de att gå miste om 5,6 miljarder kronor de närmaste tio åren. Men det går att rädda pensionspengarna.

Sedan 2007 har de privatanställda tjänstemännens fack och arbetsgivare gjort upphandlingar för tjänstepensionerna med jämna mellanrum. Genom upphandlingarna har avgifterna för pensionssparandet sänkts eftersom låga avgifter är ett av de krav som ställts på bolagen för att de ska få vara med i tjänstepensionssystemen. När det skett en upphandling får tjänstemännen automatiskt den nya lägre avgiften på de pengar de sparar från det datumet. Men för att få den lägre avgiften på den summa som sparats ihop tidigare måste pengarna flyttas.

Collectum, som administrerar de privatanställda tjänstemännens tjänstepension ITP, har undersökt hur mycket pengar som ligger kvar med de gamla högre avgifterna.

Undersökningen visar att det totalt rör sig om 50 miljarder kronor. På tio års sikt innebär det att tjänstemännen går miste om 5,6 miljarder kronor i avgifter och utebliven avkastning.

Hittills är det bara 24 procent av dem som har pensionssparande före 2007 som flyttat sina pengar. Det betyder att tre av fyra av dem betalar onödigt höga avgifter.

– Många fler borde flytta sin tjänstepension till ett sparande med lägre avgifter. En procentenhet lägre avgift kan ge upp till en femtedel mer i framtida pension, säger Collectums pensionsexpert Tomas Carlsson. För fondsparande lönar det sig nästan alltid att flytta. Men när det gäller de traditionella försäkringarna är det inte lika enkelt att avgöra. Det beror på att skillnaden mellan avgifterna är mindre och att det kan finnas bättre garantier för avkastningen i de äldre traditionella försäkringarna.

– Har man en bra garanti kan det vara värt att ligga kvar, säger Tomas Carlsson.

En sak att ta med i beräkningen, om man vill flytta sitt fondkapital, är att bolagen ofta tar ut en avgift för flytten. Avgiften varierar mellan bolagen och den högsta avgiften är 500 kronor för ITP.
– Om det rör sig om ett väldigt litet belopp som ska flyttas är det inte säkert att det lönar sig, säger Tomas Carlsson.

De privatanställda tjänstemän som berörs är de som har tjänstepensionen ITP2. För det krävs att man är född 1978 eller tidigare och arbetar eller har arbetat som tjänsteman i det privata näringslivet.

De pengar som bör flyttas är placerade före 2007 i det som kallas ITPK och där var och en får placera motsvarande 2 procent av lönen i fonder eller en traditionell försäkring.

maria.crofts@dn.se

"Så räddar du dina pensionspengar
Gå in på collectum.se. Loggar du in med bank-id kan du flytta dina pengar direkt på sajten genom att klicka på ”Flytta kapital” när du fått upp din sida.

Loggar du inte in med bank-id kan du skriva ut en flyttblankett och skicka den med posten. Du får upp länken till blanketten genom att klicka på ”Flytta kapital” längst ner på startsidan.
Du kan också ringa 020-40 85 00 måndag-fredag mellan 08:30 och 16:30 och beställa en blankett. "

DN TORSDAG 5 OKTOBER 2017
Innan bråket briserar – prata med din partner om pengar
Vem ska betala vad, och hur mycket? Och hur gör man för att slippa framtida konflikter? Gräl om ekonomin är vanligt i förhållanden. Men det finns sätt att undvika bråken.

Oenighet i ekonomiska frågor är en ganska vanlig anledning till konflikt, enligt Gullvi Sandin, legitimerad psykolog och psykoterapeut. Hon har arbetat i över 40 år som parterapeut, och har mött många par som söker hjälp för att rädda sin relation.

– Det är inte ovanligt att man tjänar olika mycket och därför har svårt att hitta en bra balans i förhållandet. Men det kan också handla om att man hade olika utgångsläge när man blev ett par.

Exempelvis kan överenskommelser man gjorde för länge sedan få konsekvenser efter en tid, det kan börja skava och kännas orättvist. En bostad som gjorts till enskild egendom för den ena, men där man ändå hjälpts åt tillsammans med renoveringar under årens lopp är ett exempel.

– Det är väldigt viktigt att man i utgångsläget ger sig tid och utrymme att ordentligt tänka igenom hur man vill ha det, och vilka konsekvenser ens beslut kan få i framtiden, säger hon.

Ett annat exempel är om den ena parten börjar tjäna väldigt mycket mer pengar än den andra, trots att man arbetar inom samma bransch och började på samma nivå.

– Det kan kännas bittert på många sätt och påverkar självkänslan och upplevelsen av egenvärdet.

Konflikter kring pengar och ekonomi kan bli svåra och leder ibland till separationer.

– Det har jag sett flera exempel på. En sådan separation kan också innehålla väldigt mycket bitterhet och negativa känslor. I de situationerna får man arbeta med känslorna, säger Gullvi Sandin.
– Om den som tjänar mer upplever det som självklart att också bidra mer, kan det handla om att partnern känner att det är svårt att ta emot. Men den som tjänar mindre kan också anse att det är den andras skyldighet att dela med sig av mer än vad som känns rimligt, vilket också kan bli krävande.

Gullvi Sandin noterar samtidigt att unga par tänker mer på pensionen i dag än för 40 år sedan. Det är inte ovanligt att den ena, oftast kvinnan, varit hemma längre med barnen, något som påverkar pensionen, säger hon.

– Den frågan blir särskilt tillspetsad om det blir fråga om en separation. Fortsätter man att leva ihop kan man ju jämna ut det inom familjens ramar.

Hur hanterar man det om man har helt olika syn på ekonomin?
– Man får fråga sig: Går det att förstå varför den andra har den här uppfattningen? Om man försöker förstå det blir det lättare att skapa en dialog, i stället för att helt avfärda den andres synsätt. En kanske har vuxit upp under knapra förhållanden. Man kan ha en väldigt polariserad syn på vad pengar representerar, säger Gullvi Sandin och framhåller vikten av att våga lyfta och prata om hur man ser på ekonomin.

Ett annat råd är att prata om hur man anser att man ska dela på utgifterna, något som blir extra viktigt om man planerar att skaffa barn.

– Vissa anser att man inte ska prata om pengar, att det finns något ovärdigt i det. Men ser man det på det sättet kan det bli svårt längre fram, säger Gullvi Sandin.

Sharon Lavie, familjeekonom på Ikano bank, menar att det är viktigt att rent praktiskt hitta en modell för hur de gemensamma kostnaderna ska fördelas. Hon tar upp några modeller att fundera över:
Om man tjänar ungefär lika mycket kan man vilja göra det smidigt genom att dela lika på allt: En 50/50-modell.

– Då betalar man in lika mycket pengar var på ett gemensamt konto varifrån räkningarna dras. Båda ska ha tillgång till kontot, och det är ganska okomplicerat. Men man behöver fortfarande komma överens om exakt vad som ska ingå i det gemensamma.

Om det skiljer sig mycket i inkomst kan 50/50-modellen kännas orättvis. Ett annat sätt kan då vara att betala gemensamma kostnader i proportion till det man tjänar.

Räkna ut hur mycket pengar ni har tillsammans efter skatt varje månad. Varje persons inkomst är en procentuell del av den gemensamma.

Exempelvis: Den ena får ut 10 000 efter skatt, den andra 40 000. Tillsammans har man då 50 000 kronor. Den som får ut 10 000 kronor står för 20 procent av inkomsterna och betalar då 20 procent av utgifterna.

För dem som levt tillsammans länge kan ett gemensamt konto där alla inkomster pytsas in vara ett alternativ. Men här gäller det – återigen – att ha en samsyn kring vad man spenderar pengarna på.

– Här behöver man titta på helheten. Det kommer att bli frustrerande att gå och jämföra vad respektive person har köpt. Har någon en väldigt dyr hobby kan det vara bättre att gå efter en annan modell, säger Sharon Lavie.

Man kan ha ett gemensamt konto för utgifter, och kanske för gemensamt sparande, och sedan dela på det som blir över – som en egen ”månadspeng”.

En annan viktig aspekt av ekonomin i en parrelation är den juridiska, poängterar Sharon Lavie. Stora investeringar, som fastigheter som man också äger tillsammans, delas på hälften vid en eventuell separation – om inget annat har angetts i ett samboavtal, något hon rekommenderar att man skriver.

– Det här är viktigt att prata om. Skriv ned hur ni vill ha det om det skulle komma till en separation. Och kom ihåg att när man skriver på gemensamma lån är man båda ansvariga för lånet tills det är löst. Det gäller även om någon flyttar ut vid en separation eller om man säljer med förlust.

Om man flyttar ihop i en bostadsrätt eller villa som den ena äger sedan tidigare rekommenderar Sharon Lavie att dela upp de fasta kostnaderna på följande sätt:

– Jag skulle råda att inte betala någon annans amorteringar om man flyttar in i personens bostadsrätt. Då hjälper man den andre att betala av sina lån. Räntan är däremot helt rimligt att man hjälper till att betala. Det kan man se som en hyra.

Löpande kostnader som vatten och el är också rimligt att dela på, men större renoveringar eller reparationer är det inte, anser Sharon Lavie, eftersom det är något som ökar värdet på bostaden. En värdeökning som endast den som äger bostaden får del av vid en försäljning.

Förhoppningsvis håller relationen, men Sharon Lavie rekommenderar ändå att man då och då sätter sig ner för att tala om ekonomin.
– Om det inte har skett några större förändringar i ekonomin kan en gång per år räcka. Då kan man dessutom passa på att titta över sådant som bidrar till hela hushållskassan, som försäkringar och elavtal.
Vet man att balansen i ekonomin kommer att förändras, exempelvis om den ena kommer att få en stor löneförhöjning eller att någon - kommer att vara föräldraledig under en längre period – sitt ned och prata.

– Föräldraledighet påverkar ekonomin både kortsiktigt och långsiktigt, eftersom det påverkar pensionen. Att dela upp kostnader procentuellt kanske inte längre är det mest rättvisa under den här perioden. Tänk långsiktigt.

Generellt är en bra regel att prata om ekonomin när man mår bra, och inte när konflikter blossar upp.

– Gör ekonomisnacket till en trevlig stund tillsammans. Tänk att ”nu ska vi förbättra situationen”, och att ni nu planerar för att göra något bättre.

Även om kärleken blomstrar och man känner tillförsikt inför framtiden är det ändå en god idé att gå igenom vad som händer om man mot förmodan skulle separera.

– Det är också viktigt att komma ihåg att man som sambor inte ärver varandra om någon skulle gå bort. Det är extra viktigt om man har barn tillsammans. Jag rekommenderar att skriva ett testamente. Där bör man ta hjälp av en jurist för att få allt rätt formulerat, och tydligt beskriva hur man vill att ägodelarna fördelas.

sofie.osterstrom@dn.se "

"8 tips. Så undviker ni bråk

1 Prata om och diskutera hur ni ser på pengar och ekonomi, för att få förståelse för både hur man själv och den andre fungerar.

2 Fundera på om ni vill dela lika på alla kostnader eller betala i proportion till vad varje individ tjänar. Räkna i så fall ut vad ni båda får ut tillsammans efter skatt, och hur många procent som varderas lön representerar av det totala. Dela sedan de totala, gemensamma kostnaderna proportionerligt.

3 Flyttar du in i din partners bostadsrätt eller villa? Diskutera hur ni ska dela på kostnaden. En fingervisning kan vara att inte betala större renoveringar eller amorteringar, men dela på räntekostnader och utgifter som vatten och el.
3 Diskutera inte ekonomi när ni är arga. Spar den diskussionen till ett bättre tillfälle.

4 Om någon har skulder som riskerar att gå till kronofogden: Var noga med att dokumentera vem som äger vad.

5 Planerar ni att skaffa barn? Prata igenom hur detta kommer att förändra ekonomin och om ni behöver förändra sättet att dela på de gemensamma kostnaderna.

6 Om ni inte är gifta, skriv ett samboavtal som formulerar vem som äger vad om det skulle bli konflikt vid en eventuell separation.

7 Skriv ett testamente. Detta är extra viktigt om ni är sambo och har barn. Ta hjälp av en jurist.

8 Om det mesta går bra – sitt ändå ned någon gång per år för att prata igenom ekonomin.

Källa: Gullvi Sandin, legitimerad psykolog och psykoterapeut, och Sharon Lavie, familjeekonom på Ikano bank. "

DN TORSDAG 5 OKTOBER 2017

”Många unga pratar inte med munnen, de pratar med vapen”

Drogerna gjorde honom till kriminell, grovt kriminell. Han trodde det fanns status, makt och pengar att hämta. Det ledde bara till mörker och stor rädsla. – Vi måste få de unga som skjuter att förstå konsekvenserna. Det går att bryta med sin kriminella livsstil. Jag är beviset, säger Mehdi Adnan Mossa.

– Många unga pratar inte med munnen längre, de pratar med sina vapen. Det är som att de helt förlorat hoppet. Vi måste bryta den här utvecklingen, det har redan gått för långt.

Mehdi Adnan Mossa, 32, står på grässlänten som sluttar ner mot Lännerstaviken vid Tollare folkhögskola.

För fyra år sedan muckade han från det som han garanterar blev hans sista fängelsestraff: tre år för grovt vapenbrott, utpressning, grov misshandel.

– Kanske behövde jag det straffet. Jag blev drogfri och min verklighet kom ikapp mig. Jag såg sorgen, svärtan, rädslan och mitt eget misslyckande.

I dag är Mehdi Adnan Mossa 32 år. Under de femton år som han levde ett kriminellt liv har han förlorat 26 vänner – alla döda på grund av deras kriminella livsstil.

– Om alla de är döda, vad och vem är då jag? Det var som att myten om det glamorösa livet som kriminell krossades över en natt. Jag insåg att jag var lurad, säger han.

Han tog saken i egna händer. Han sökte upp frivården och fick precis den hjälp han behövde.

– Jag hade inte förstått att det finns hjälp och stöd att få. Men nu vet jag: för den som verkligen vill går det att bryta med en kriminell livsstil, problemet är att många inte vet hur de ska bete sig. Många unga är väldigt dåligt orienterade i hur samhället ens fungerar.
I dag läser Mehdi Adnan Mossa till behandlingsassistent på Tollare folkhögskola. Men kanske ännu viktigare – han reser landet runt och föreläser om det som ligger närmast hans hjärta: att förebygga att unga människor hamnar i kriminalitet och att inspirera dem som gjort det att ta tag i sina liv.

– Unga kriminella ser inte konsekvenserna av vad de håller på med. De ser inte hur familjen, nära anhöriga och brottsoffren lider. De är ofta så avtrubbade av droger och idén om att den kriminella identiteten kan ge dem en statusfylld framtid, trots att det är precis tvärtom. Om det måste vi prata med dem, säger han.

Och han pratar; på skolor och fritidsgårdar, på Facebook och Instagram. ”Ur dimman”, kallar han sitt eget korståg mot våldet.
– Jag vill syna bluffen om att ett sådant liv är bra. Många ungdomar i förorten lyssnar redan på mig, men ett av mina mål är att nå ut till barn på mellanstadiet och högstadiet runt om i Sverige. Det är de som måste förstå att det inte finns någon glamour, inga stora pengar att hämta, det är en myt.

I hans värld handlar det först av allt om att få samhället att med gemensamma krafter strypa tillgången på vapen. Nästa steg är att komma åt flödet av droger. Det tredje är att samhället måste utbilda och satsa på de äkta eldsjälar som finns i förorterna. Den som bara delvis lämnat sitt kriminella liv bakom sig kan aldrig fungera som förebild för andra.

– Vi måste göra allt vi kan för att motivera till förändring. Sverige är möjligheternas land, ändå lever många unga i de utsatta förorterna med en motsatt bild. Det måste vi också göra någonting åt.

ulrika.by@dn.se "

"För den som verkligen vill går det att bryta med en kriminell livsstil, problemet är att många inte vet hur de ska bete sig.
Mehdi Adnan Mossa "

DN TORSDAG 5 OKTOBER 2017

"Risk för nytt sopkaos i Stockholm

I måndags började de nya avtalen för sophämtning i Stockholm att gälla. Redan nu flaggar Stockholm Vatten och avfall för stora problem framöver. Samtidigt anklagar man den avgående entreprenören för sabotage.

Under tisdagen gick Christer Sandberg, boende i Gröndal, förbi soprummet. På dörren satt en lapp från Reno Norden, företaget som den 1 oktober tog över sophanteringen i området från de tidigare entreprenörerna.

”Vi behöver hjälp från kunder i Stockholm att komma åt era soprum”, skriver Reno Norden på lappen som satts upp på flera hus runt om i Stockholm. Vidare står det att nycklarna som lämnades över inte var märkta, vilket innebär problem för de nya sophämtarna.
– Vi ska inte komma i kläm för att två entreprenörer ligger i luven på varandra. Lös det, säger Christer Sandberg.

Nu meddelar Stockholm Vatten och avfall att det uppkommit en rad problem med sophämtningen. Enligt Stockholm Vatten och avfall hämtades inte sopor enligt avtal under sista veckan på avtalet. ”Därmed störs hela systemet, då vi räknat på en mindre mängd och entreprenören baserat sina rutter och planering på denna”, skriver de i sin information.

Dessutom anklagar man avgående entreprenören för sabotage. Kärl har vänts åt fel håll, nycklar har lämnats över i oordning och den rapporterade mängden avfall har enligt Stockholm Vatten varit mycket

mindre än den faktiska mängden, vilket har inneburit att hämtningen i flera områden har tagit mycket längre tid än förväntat.

Att man fått fel information om hur mycket sopor som måste hämtas innebär dessutom att den nya entreprenören har planerat sina rutter utifrån att det är mindre sopor än vad det faktiskt är.

”Alla uppdagade sabotage kommer att polisanmälas av oss. Vi arbetar tillsammans med de nya entreprenörerna med att kartlägga alla soprumsnycklar”, skriver Stockholm Vatten och avfall i ett informationsmeddelande som kommer att komma ut på Stockholm Vattens webb under onsdagseftermiddagen.

”Det här kommer tyvärr att leda till störningar men vi och våra entreprenörer jobbar för fullt för att begränsa dem så mycket som möjligt”, skriver man vidare.

De uppger inte vilka områden det är som berörs.
Krister Schultz, vd för Stockholm Vatten och avfall, säger att han - beklagar den uppkomna situationen.

Hur länge kommer det här att pågå?
– Det är svårt att uttala sig om innan vi fått en samlad bild. Vi arbetar nu intensivt tillsammans med våra entreprenörer för att lösa problemen.
Är det rimligt att det blir så här?
– Nej, det är inte rimligt och vi vidtar de åtgärder som krävs för att det inte ska hända igen. Den här kulturen av att ställa till det för nästkommande entreprenörer är givetvis helt orimlig och något som vi tillsammans med entreprenörerna måste komma till rätta med.
anton.sall@dn.se "

DN TORSDAG 5 OKTOBER 2017

" Rödgrönrosa väljare splittrade om tiggeri

Drygt hälften av stockholmarna – 54 procent – tycker att tiggeri ska vara förbjudet. Det visar DN/Ipsos undersökning.

– Opinionsläget är stabilt jämfört med föregående år och de skillnader vi har sett tidigare finns kvar. Äldre vill oftare se ett förbud och det är en tydlig splittring hos de rödgrönrosa väljarna, säger Ipsos analyschef David Ahlin.

I dag anser 54 procent att tiggeri ska vara förbjudet i Stockholm medan 27 procent tycker att det ska vara tillåtet. I fjol var siffrorna 55 procent för ett förbud och 31 procent emot.

Bland de rödgrönrosa väljarna tycker fyra av tio att tiggeri ska vara förbjudet, lika många tycker att tiggeri ska vara tillåtet. Bland allians- och SD-väljare anser en klar majoritet att tiggeri ska vara förbjudet. Av de nio partierna i Stockholms stadshus har två – Moderaterna och Sverigedemokraterna – deklarerat att de vill se ett tiggeriförbud i Stockholm.

– Hälften av Socialdemokraternas sympatisörer vill ha tiggeriförbud. Bland Vänsterns, Feministiskt initiativs och Miljöpartiets väljare är det en betydligt lägre andel. Det går en tydlig skiljelinje mellan S-väljare och de som röstar på de andra tre partierna i Stadshusets styrande majoritet, säger David Ahlin.

Något fler innerstads- än ytterstadsbor är för ett förbud.
– Vi ser att frågan är partiskiljande och vi vet att de rödgrönrosa har ett starkare stöd i ytterstaden. Det är inte förvånande att vi ser en viss skillnad, det kan ha med det att göra.

I årets undersökning svarar 39 procent av stockholmarna att de ger pengar till tiggare – 7 procent ger någon gång i veckan. 61 procent ger inte pengar. Kvinnor ger oftare än män och yngre i åldrarna 18–29 ger oftare än äldre. Fler innerstadsbor, 66 procent, ger aldrig pengar till tiggare, jämfört med 58 procent i ytterstaden.

I Stockholms stads trygghetsundersökning, som görs vart tredje år, svarar 27 procent av stockholmarna att de upplever att påträngande tiggeri i stor utsträckning stör ordningen i området där de bor.

Det är en ökning från 22 procent 2014 och andelen missnöjda har ökat i alla stadsdelar utom Rinkeby-Kista, Södermalm och Skärholmen. Innerstadsborna är mest kritiska: 41 procent på Norrmalm, 38 procent på Östermalm, 34 procent på Kungsholmen och 28 procent på Söder anser att påträngande tiggeri stör ordningen.

Antalet tiggare i Stockholms stad har varit relativt konstant den senaste tiden, enligt Veronica Wolgast Karlberg, chef för stadsövergripande frågor på socialförvaltningen.

– Generellt sett har vi inte sett några större skillnader de senaste 1–1,5 åren. Det rör sig om 600–700 personer, men det är en grov uppskattning, vi räknar inte individer. Vi har ett 60-tal boplatser i staden och vi ser en liten ökning av att personer bor i bilar, säger hon.

mia.tottmar@dn.se "

"Fakta. Undersökningen
700 digitala intervjuer genomfördes under tidsperioden 7–11 september i en slumpmässigt rekryterad respondentpanel. Resultatet har viktats efter kön, ålder, geografi och partisympatier i tidigare val för att korrigera skevheter i urvalet. "

DN TORSDAG 5 OKTOBER 2017

" Fem miljoner ska få stopp på dödlig våld

Fryshuset satsar fem miljoner för att få stopp på det dödliga våldet och den ökade polariseringen mellan unga vuxna.
– Många av dem vet inte hur man löser en konflikt utan att ta till vapen eller hot om våld. Vi måste ge dem andra verktyg, säger Camila Salazar, kriminolog på Fryhuset.

Antalet skjutningar och våldsamma konflikter mellan unga ökar, vilket DN skrivit mycket om de senaste dagarna. Det är med andra ord mot en dyster fond som Fryshuset nu satsar fem miljoner kronor på ett professionellt konflikthanteringsprogram för unga vuxna.

Målgruppen är personer mellan 18 och 29 år – en åldersgrupp som hamnar utanför många av de insatser som redan görs för unga personer med antisocial och/eller kriminell livsstil eftersom de är ”för gamla”.
– Här finns ett glapp i det offentligas skyddsnät och stöd, vilket är olyckligt eftersom det är då många av dem hamnar i destruktiva konflikter, konstaterar Camila Salazar.

– Problemet är att många av de som dras in i konflikterna står utan vuxna. De lär sig av varandra och det blir ett normaliserat tillstånd att lösa saker med våld eller hot om våld, vilket bara driver på den onda spiralen, fortsätter hon.

Men majoriteten av de unga drabbas inte av den extrema form av konflikter som leder till faktiskt våld. De hamnar allt oftare i andra slags konflikter, till och med medärvda:

– Det handlar om en allmän ökad polarisering. Om ett hårdare klimat även på nätet, om hur man som ung vuxen hanterar allt hårdare ordväxlingar och upplevda kränkningar. Det skapar en stor otrygghet att inte kunna hantera det, fortsätter hon.

Det Camila Salazar vill skapa med de fem miljonerna som Fryshuset nu fått av Postkodlotteriet är ett utbildningsprogram i konflikthantering som långsiktigt ska kunna användas överallt, av alla kommuner. Metoden ska anpassas efter det lokala behovet, syftet är att stärka de unga, ge dem andra verktyg än vapen och hot om våld för att lösa de konflikter de hamnar i. Ledarskap, civilkurage och medling är viktiga beståndsdelar.

– Det här är verkligen efterfrågat och jag är så himla glad över att vi får den här möjligheten nu. Drömmen är att programmet på sikt kan kunna användas i skolor över hela landet, säger Camila Salazar.

ulrika.by@dn.se "

DN FREDAG 6 OKTOBER 2017

"Allt åt alla i sjukvården

Politiker ska inte lova ”allt åt alla”. Det budskapet har allians-företrädare hamrat in när de i tur och ordning kritiserat finans-minister Magdalena Anderssons stinna valårsbudget. Och det upprepades på torsdagen, när moderaterna Ulf Kristersson och Elisabeth Svantesson presenterade sitt partis budgetmotion.

Sjukvården verkar ha blivit ett undantag. Visserligen förtjänar den mer pengar. På torsdagens DN Debatt lovade Moderaterna många miljarder. Allianspartiernas förslag ger en kraftigare injektion än regeringens.

Men innehållet är blandat, förhoppningarna smått utopiska. Och utöver viljan att korta köerna har alliansen ingen gemensam, eller särskilt genomtänkt, sjukvårdspolitik.

Kristdemokraterna förblir till exempel helt ensamma om att förespråka ett förstatligande av sjukvården. Centerpartiet driver i sin skuggbudget den diametralt motsatta politiken: kommunaliserad primärvård. Medan Annie Lööfs parti har en vision om närodlade husläkare utan specialistkompetens, vill Jan Björklund storsatsa på fler utbildade allmänläkare. Liberalernas idé är att varje människa ska ha en ”fast läkare”. Vad Moderaterna nationella primärvårdsreform i sin tur rymmer är mer gåtfullt.

M skriver i sin skuggbudget: ”För att ytterligare sträva efter att kunna säkerställa att alla ges bästa möjliga vård, oavsett bostadsort, vill vi införa vårdkvalitetskontrakt.” Det låter fint, men gör sådant verkligen susen?

Det är lite överdrivet att tala om en vårdkris i Sverige. Dödligheten i våra stora folksjukdomar fortsätter att minska. Den svensk som får ett cancerbesked har aldrig tidigare haft så goda chanser att klara sig. Mätt med sådana krassa mått är sjukvården bara i några enstaka länder i världen bättre än den svenska.

Ändå finns problem. Sjukhusens avdelningar blir överbelagda med allt tätare intervall. Bristen på vårdplatser leder till fler ”utlokaliseringar”, att sjuka skickas till den sal som för stunden råkar ha en ledig säng.

En otursförföljd hjärtpatient kan alltså hamna på BB. Det är inte så konstigt att risken för vårdskador då ökar, som Sveriges Kommuner och landsting konstaterar i en genomgång av de allra senaste siffrorna. En del patientgrupper är dessutom eftersatta. Väntetiderna för kroniska sjukdomar kan vara outhärdligt långa. Att förlossningsskadorna är märkbart vanligare än i våra närmaste grannländer är samtidigt obegripligt. Men inte minst riskerar multisjuka äldre – de blir fler – att hamna mellan stolarna. Sjukvårdsapparaten är splittrad, i vissa avseenden hackar den.

Vårdgarantin har alltid varit något av en bluff. Den bild som nyligen tecknades i tidningen Sjukhusläkaren (18/9) ger dock intrycket av ett sjukvårdspolitiskt bedrägeri som växer i skala.

Köerna har ökat dramatiskt under senare år. För icke-akuta ingrepp är väntetiden i praktiken ett år, medger en sektionschef på Sahlgrenska universitetssjukhuset till tidningen. Vårdgarantins löfte om behandling inom 90 dagar är bäst att bara glömma.

På Skånes universitetssjukhus får var femte patient vänta mer än ett år på en behandling av exempelvis framfall. I Västernorrland klarar man att hålla 90-dagarsgränsen vid hälften av alla insatser.

De borgerliga har en behandling som faktiskt grundas i beprövad erfarenhet. Alliansregeringens kömiljard, som de rödgröna föraktade och snabbt avskaffade, hade en viss lindrande effekt. Det är främst efter regeringsskiftet som köerna har blivit längre.

Men snarare än att skärpa vårdgarantin – både regeringen och alliansen vill till exempel ha en snävare deadline på vårdcentralerna – borde statens styrmedel kalibreras bättre. Det är ett dåligt skämt att politikerna utfärdar ”garantier” och ”kontrakt” som inte betyder något. Sjukvårdens bemanning hör till de stora problemen. Landstingen måste bli bättre arbetsgivare. De måste samtidigt tillåtas prioritera.

Stockholms moderata finanslandstingsråd Irene Svenonius fick nyligen frågor om sjukvården i hennes län. Den är dyrast i Sverige. Valfriheten är stor och vårdcentralsbesöken många, men vården ger inget påtagligt mervärde. Hennes svar: ”Vi har prioriterat hög tillgänglighet och det kostar. När patienter upplever att de är sjuka ska de få vård.” (SvD 7/9) Attityden är slapp. Det är när en patient verkligen är sjuk som hon ska få vård. Allt åt alla kan inte vara alliansens devis.

DN 6/10 2017 "

DN FREDAG 6 OKTOBER 2017

"Partierna slåss om verkligheten

Partiledardebatten i ”Agenda” på söndag blir en förövning inför valet: Vems bild av verkligheten är mest övertygande? Vem får väljarna att känna igen sig?

Bilden av verkligheten kan vara viktigare än verkligheten själv när vi går in i valtider. Kampen om verklighetsbilden är redan igång. Vinner gör den som bäst förmedlar förtroende och igenkänning. Men att fånga verkligheten blir svårare när väljarna är alltmer värderingsstyrda och skiljelinjen löper genom områden som invandring, globalisering och nationalstaten.

Vad är verkligheten? Det kan vara en filosofisk fråga. Men den är också ett huvudbry för partier som vill förmedla den övergripande berättelsen till människor som lever i olika verkligheter. I ”Agendas” partiledardebatt på söndag kommer Stefan Löfven förstås att trumma in hur lyckligt lottade vi är i hans Sverige. Ekonomin växer, arbetslösheten minskar. Reformerna är fetare än på år och dag.

Oppositionen tecknar också en ljus bild av ekonomin. Men vems är förtjänsten? Inte Magdalena Anderssons. I Alliansens bildsättning är det snarare så att ekonomin går som tåget, trots att det är Magdalena Andersson som kör. Sötebrödsdagarna beror på högkonjunkturen.

Underförstått: Regeringen har en ofortjänt tur och tajmning. Olof Palme gjorde på sin tid en poäng av oppositionens tal om den goda konjunkturen och uppmanade väljarna att rösta på en regering med tur. Per Schlingmann, kommunikationssnillet som Socialdemokraterna avundades Moderaterna, talade ofta om att politikerna måste knyta an till människors vardag. Det klarade inte Olof Palme i partiledarutfrågningen i valet 1979, där han varken visste priset på mjölk eller villor. Hasse och Tage gjorde Palmes världsfrånvändhet i det lilla till en klassiker i revyn Under dubbelgöken. Det berodde säkert inte bara på mjölken, men det året misslyckades S med att återta regeringsmakten.

Göran Persson sa inför valet 2006 att han spanade in verkligheten genom att prata med statyerna, som pryder Sagerska palatset, där han bodde då. Perssons orakel vilseledde honom. Hans försäkran i valrörelsen, att jobben kommer, var en verklighet som väljarna inte kände igen sig i, konstaterade Socialdemokraterna själva i valanalysen. Av den framgår också att bilden som tonade fram av Persson som godsherre, efter köpet av gården Torp, blev en belastning för partiet i valrörelsen.

Det här var året när Moderaterna lanserade Schlingmanns stora berättelse om Utanförskapet, en sorts håglöshetens verklighet, där hundratusentals människor saknade ett jobb att gå till, där ersättningssystemen var enda stöttepelaren. Men hos Moderaterna fanns hoppet och lösningen, arbetslinjen, som skulle leda människor från Utanförskapet in i värmen. Inför valet 2006 transformerades också Moderaterna till Nya Moderaterna, som symboliserade en annan världsbild än den tidigare.

När Ulf Kristersson får frågan som nyvald partiledare om det är Moderaterna eller Nya Moderaterna som gäller för honom verkar han besvärad. Han landar i Moderaterna.

Inför nästa års val måste Socialdemokraterna gå balansgång mellan två motsatta verklighetsbilder av Sverige. Den vackra, där solen skiner,

där både barnfamiljer och pensionärer känner sig sedda, och den mörka, hotfulla med dödsskjutningar och gängkriminalitet. Socialdemokraterna avser att ta upp kampen med Sverigedemokraterna om vem som är bäst på brott och straff. Det ska ske med piska och batonger.

Ni kommer att bli förvånade över hur hårda vi kan vara, säger en medarbetare i regeringskansliet i samtal med mig. Om hårdast vinner är det möjligen Sverigedemokraterna som tar hem den segern, inte minst med hjälp av väljare vars bild är att det otrygga Sverige hör ihop med flyktinginvandringen.

Verkligheten kan stå i vägen för självbilden. När Åsa Romson hösten 2015 pressades på hur hennes parti – det mest flyktingvänliga av alla – kunde sanktionera den nya hårda migrationspolitiken, var hennes svar att Miljöpartiet var tvunget att ”ta in en verklighet”. Mitt i valrörelsen nästa år står Miljöpartiet öga mot öga med den grymma verkligheten igen, när den tillfälliga flyktinglagen ska utvärderas.

Frågan är om Miljöpartiet kommer att försöka återupprätta den krackelerade bilden av sig självt som ett parti som slåss för flyktingarna och gå fram i valrörelsen med krav på att flyktingpolitiken blir generös igen? Den barrikaden kommer Socialdemokraterna med allra största sannolikhet inte att kliva upp på.

Inom Socialdemokraterna finns en oro för att budgetens alla reformer inte ska bita på väljarna i valet nästa år. Vad återstår då? Om inte den goda ekonomin, satsningarna på välfärden och transfereringarna imponerar på väljarna? Om det stämmer, som statsvetarna hävdar, att väljarna ser framåt och bryr sig mindre om det budgetregn som föll i fjol?

Statsvetarna noterar också att höger och vänster inte har samma tyngd längre, att värderingar som handlar om migration, globalisering och nationalstaten blir allt viktigare. Den dimensionen skär genom partierna. Verklighetsbilderna hamnar lite huller om buller och blir svårare för politikerna att greppa. Fast svårare för vissa än andra. Valet till EU-parlamentet 2014, som beskrevs som ett ”värderingsval”, fick tre tydliga vinnare: Miljöpartiet, Sverigedemokraterna och Feministiskt initiativ.

Margit Silberstein margit@silberstein.nu

Margit Silberstein är journalist och fristående kolumnist i Dagens Nyheter. Hon har tidigare varit inrikespolitisk kommentator i SVT. "

DN FREDAG 6 OKTOBER 2017

”Staten ska ta större ansvar för skolor med stora behov”

Skolkommissionen pekar på behovet av en tydligare ansvarsfördelning. Professionen ska äga tillit och ansvar för det pedagogiska arbetet och vägvalen. Staten ska ansvara för att varje huvudman har de förutsättningar som krävs för att ge alla elever goda kunskaper oavsett bostadsort och hemförhållanden, skriver Gustav Fridolin (MP).

Kunskapsresultaten i internationella studier går nu upp. Bland elever med svensk bakgrund och nyanlända har behörigheten från nionde klass förbättrats något sedan 2014. Samtidigt är det många som fortfarande inte får med sig kunskaper för livet och ojämlikheten ökar. Ska vi ha fortsatt förbättrade kunskapsresultat måste vi bryta ojämlikheten.

När ojämlikheten växer är det själva kärnan i det vi känner som Sverige som hotas. Vi ska vara ett land där var och en har makt att skapa sin framtid, inte ett land där någon är dömd på förhand. Många av de samhällsproblem vi brottas med i den politiska debatten, som utanförskap, kriminalitet och psykisk ohälsa kan bara lösas om unga människor utrustas med en tro på sig själva och övertygelse om sin förmåga att påverka framtiden.

OECD:s djupgranskning av svensk skola som överlämnades till regeringen 2015 kan sammanfattas i att Sverige har en stark, kunnig och engagerad kår av lärare och rektorer. Det är de som möjliggör varje starkt kunskapsresultat. Men förutsättningarna brister. År av nedskärningar, fragmenterat ansvar och politiska konflikter om detaljfrågor har skapat ett system som inte stödjer professionen och det har lett till ökad ojämlikheten.

Som ett av mina första beslut kallade jag samman en Skolkommission med företrädare för såväl profession som svensk och internationell forskning. Kommissionen fick mandat att ta OECD:s slutsatser vidare och föreslå de systembyggande reformer som är nödvändiga för att garantera att varje elev har möjligheten att nå rätt kunskaper.

Skolkommissionen lämnade i april det mest genomarbetade förslaget för svensk skola på decennier. Förslagen är väl förankrade i forskning och bland de som arbetar i skolan. Sedan slutbetänkandet har regeringen arbetat intensivt med att genomlysa varje beståndsdel utifrån konsekvensanalys och remissynpunkter.

Skolkommissionens förslag innebär en tydligare ansvarsfördelning. Reformförslag ska inte störa lärares och rektorers arbetsvardag, utan ge rätt förutsättningar i uppdraget. Professionen ska äga tillit och ansvar för det pedagogiska arbetet och vägvalen. Varje huvudman ansvarar för sin organisation. Staten ska ansvara för att varje huvudman har de försutsättningar som krävs för att tillförsäkra alla elever goda kunskaper oavsett var de bor och vilka hemförhållanden de kommer från. Staten får aldrig abdikera från uppgiften att utjämna skillnader och garantera en stark grund för alla skolor.
För att klara detta ska staten:

1 Garantera mer resurser till de skolor som behöver det bäst. Resurser är ingen mirakelkur, det krävs starkt ledarskap för att använda resurser till det som gör mest skillnad. Men utan resurser är det svårt att skapa mer tid för elever som behöver det, ge lärarna tid till utveckling eller avlasta rektor för att stärka det pedagogiska ledarskapet. Därför ska skolor med större behov också få större resurser. I gamla system har statliga pengar ofta gett mindre till de som egentligen behöver det mest, och andelen behöriga lärare är i dag ofta lägre på de skolor där elevernas framtid i högst utsträckning kan avgöras av lärarna. Med en infasning på tre år gör vi nu en unik förstärkning av den statliga finansieringen av skolan. Sex miljarder permanent och årligen – den

förstärkning Skolkommissionen efterlyste – ska gå till insatser för jämlikhet och kunskapsutveckling. Pengarna villkoras så att de innebär ökade insatser och har en kraftig viktning som ger mer till de skolor som behöver det bäst.

2 Vara närvarande i arbetet på de skolor som har de största behoven. När en skola inte lyckas med kunskapsuppdraget ska inte statens insatser stanna vid kontroll och kritik. Staten ska ta ansvar för att det som forskning föreskriver och det som fungerat på andra håll kan implementeras just där. Jag initierade Samverkan för bästa skola där stat och huvudman i dag sluter avtal om skolutveckling på skolor med särskilda utmaningar. Den metoden ska byggas ut, och kommissionen konstaterar att det kan utgöra en grund för en ny statlig närvaro på regional nivå. Före sommaren kommer en utredare att lämna förslag på en sådan myndighetsstruktur.

3 Motverka skolsegregation. Skolresultaten blir inte bättre när elever sorteras utifrån bakgrund. Det är viktigt både för sammanhållning och kunskapsutveckling att elever med olika bakgrund möts. Regeringen vill behålla möjligheten att välja skola, men kombinera valet med starka system för likvärdighet och att bryta segregation. Sedan vi gjort klart att det inte är möjligt att gå vidare med kommissionens förslag om lottning märks i dag en allt bredare uppslutning bakom att andra förändringar är nödvändiga. Det är välkommet. Dagens system, som exempelvis innebär att barn kan tvingas stå i kö från BB för att få plats på en särskilt populär skola är inte rimligt.

4 Säkra lärares och rektorers rätt att utvecklas i yrket. Lärare och skolledare ska trivas i sitt yrke och ha rätt att utvecklas. Genom regeringens investeringar har nu tre av fyra legitimerade lärare i grund- och gymnasieskolan ett statligt lönepåslag. Skolkommissionen beskriver hur detta bör bindas samman i ett professionsprogram där lärare och skolledares rätt till professionell utveckling stärks. Dekan Björn Åstrand har i uppdrag att utifrån Skolkommissionens förslag och i dialog med en expertgrupp av fack och arbetsgivare ta fram konkreta förslag på förändringar. Det lägger grunden för ett sådant svenskt professionsprogram.

5 Reglera elevers ansvar för arbetsro och rätt till stöd. Bristande studiero drabbar hårdast de elever för vilka skolan är viktigast. Skolkommissionen föreslår ett antal förstärkningar i läroplanen för att tydliggöra elevers eget ansvar för arbetsron som vi vill förverkliga. För att stärka det tidiga stödet har jag redan till riksdagen lämnat det lagförslag om åtgärdsgaranti i läsning, skrivning och räkning som kommissionen föreskrev. Skolans utgångspunkt ska vara att i första hand förebygga skolsvårigheter genom tidiga insatser, i stället för att senare under en elevs skolgång vidta åtgärder för att försöka reparera skadorna.

Skolkommissionens förslag är en helhet där skolans alla aktörer samlas mot gemensamma mål om stärkta kunskaper för alla. Förslaget visar att det är möjligt att ta sig vidare i frågor som varit fastlåsta i politisk debatt i decennier. Kommissionen döpte sitt slutbetänkande till ”Samling för skolan”. Det är en efterlysning om ett djupare politiskt samtal i de frågor som är bland de allra mest avgörande för vår framtid som kunskapsnation. Politikens ansvar nu är att ge alla som arbetar i skolan de förutsättningar som kommissionen ser är nödvändiga för att alla elever ska nå kunskap och ta makt över sitt liv. Jag tänker ta det ansvaret.

Gustav Fridolin (MP), utbildningsminister "

Så vill de borgerliga sänka skatten

Alliansspartierna oeniga om vilka grupper som ska gynnas.

Samtliga belopp är i miljarder kronor och gäller för 2018.
Text: Hans Rosén Grafik: Elin Lindwall
Källor: Partiernas budgetmotioner, DN:s egna beräkningar

Totala sänkningar, inkomstskatter och arbetsgivaravgifter

(miljarder kronor)

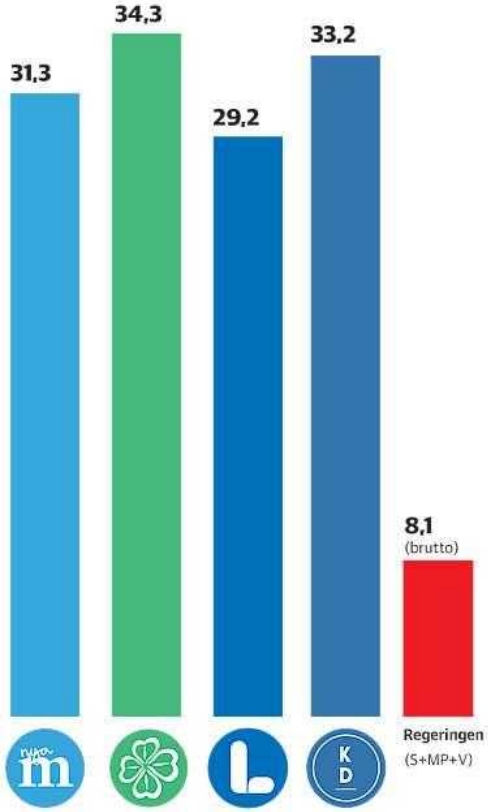

Moderaterna

Sänkta inkomstskatter och arbetsgivaravgifter

Totalt: **31,3**
(miljarder kronor)

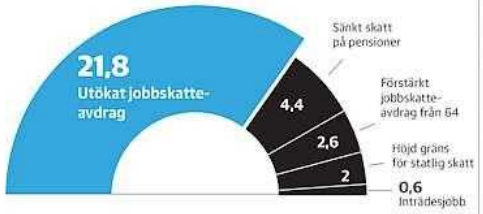

Finansiering, största posterna (miljarder)

Centerpartiet

Sänkta inkomstskatter och arbetsgivaravgifter

Totalt: **34,3**
(miljarder kronor)

Finansiering, största posterna (miljarder)

Liberalerna

Sänkta inkomstskatter och arbetsgivaravgifter

Totalt: **29,2**
(miljarder kronor)

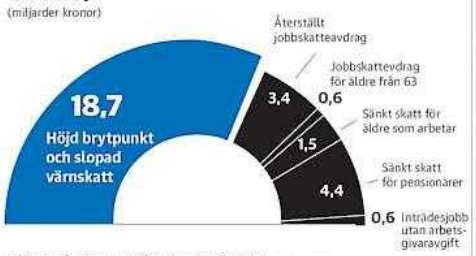

Finansiering, största posterna (miljarder)

Kristdemokraterna

Sänkta inkomstskatter och arbetsgivaravgifter

Totalt: **33,2**
(miljarder kronor)

Finansiering, största posterna (miljarder)

DN FREDAG 6 OKTOBER 2017

" Nu svänger alliansen högerut

I de borgerliga partiernas skuggbudgetar syns konturerna av alliansens kommande valmanifest, och det blir en tydlig högergir - jämfört med förra valet. Sänkta skatter, kraftigt ökande anslag till försvar och polis samt liberaliserad arbetsrätt är några delar. De borgerligas största problem är inte olika åsikter i sak utan hur de ska kunna regera ihop.

Det blir skattesänkningsstopp, sade den moderate finansministern Anders Borg i SVT:s Agenda valåret 2014.

Alliansens främsta vallöfte blev satsningar på bostadsbyggande och ett höghastighetståg.

Det var då.
Nu är det mindre än ett år kvar till nästa val och konturerna av ett nytt valmanifest från alliansen går att skönja. De syns både i de skuggbudgetar som presenterats och i program och programförslag inför partistämmorna. Profilen är klassisk högerpolitik, långt från Borgs löfte.

De borgerliga vill nu sänka skatten omkring 30 miljarder kronor nästa år. Både Centern och Moderaterna talar dessutom om ett sänkt skattetryck på sikt, medan Liberalerna har sagt att det får vänta tills försvaret fått sitt.

Polisen och försvaret får stora höjningar hos alla fyra parterna. De vill höja polisernas löner och på längre sikt vill de nästan fördubbla försvarsanslagen upp till två procent av BNP. Samtliga vill strama åt sjukförsäkring och a-kassa. Riksdagen ska lagstifta om lägre ingångslöner för att få nyanlända i arbete och arbetsrätten ska liberaliseras. Hur det senare ska gå till är dock oklart.

Det är en tydlig högersväng jämfört med valrörelsen 2014 och det kan skapa konflikter mellan borgerliga och rödgröna i valrörelsen. Detta är troligen en agenda som inte bara passar de borgerliga utan också S. Att storma mot skattesänkningar, sänkta ingångslöner och försvagat anställningsskydd är medärvda reflexer hos socialdemokrater.

Regeringen har agnat betet inför valet med en rejäl barnbidragshöjning och sänkt pensionärsskatt. Det är åtgärder som lätt upptäcks i väljarnas plånböcker, och uppenbarligen tycker oppositionen att det är smarta reformer eftersom de väljer att ställa sig bakom förslagen.
En del av valdebatten 2018 kommer troligen att handla om säkerhet: brottslighet, rättsväsendets och polisens tillkortakommanden och försvarets behov.

Här laddar både regeringen och oppositionen inklusive Sverige-demokraterna med förslag om mer resurser och skärpta lagar. Där handlar det snarare om att bjuda över varandra än om att en strid för och emot något.

Den nya oppositionsledaren Ulf Kristersson har sagt att han vill ha ett nytt tonläge i politiken, som inte är polariserat och svartvitt utan nyanserat och intellektuellt. ”Vi tror på Sverige”, kallar Moderaterna sin skuggbudget och partiets nya ekonomiskpolitiska talesperson Elisabeth Svantesson sade på pressträffen att Sverige går fantastiskt ekonomiskt. Det återstår att se om den nyanserade ambitionen överlever en valrörelse.

Sakpolitiskt ser startfältet inför valåret 2018 ut att vara prydligt inordnat längs vänster-högerskalan, men med migrationspolitiken som en egen dimension där S och M ligger närmare varandra än sina bundsförvanter. Migrationspolitiken fortsätter troligen att vara en av väljarnas viktigaste prioriteringar.

Men under allting värker frågan om hur Sverige ska kunna styras när inget block är i närheten av egen majoritet.

Regeringsfrågan får partierna att bete sig oväntat. Till exempel droppade näringsminister Mikael Damberg (S) honung över sin företrädare, Centerpartiets Annie Lööf, efter onsdagens skuggbudget. ”Man måste börja fråga sig om hon inte omger sig med fel vänner för att det ska bli verklighet. Tillsammans skulle vi kunna bygga hela landet starkt och sätta Sveriges bästa före partipolitik”, sade näringsministern till Expressen.

Samtidigt är Centern partiet med störst skattesänkningar av alla oppositionspartier. Det är knappast detta Damberg avser. Politik är mer än åsikter. Det handlar om att kunna omsätta idéerna i praktiken. För att finna svar på hur Sverige ska kunna styras i ett nytt parlamentariskt läge krävs en rejäl dos pragmatism.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se

"Fakta. Moderaternas budgetförslag 2018
Några av förslagen:
Sänkt inkomstskatt, 22 miljarder kronor.
Förstärkt jobbskatteavdrag från 64 år, 2,6 miljarder.
Höjd brytpunkt för statlig inkomstskatt, 2 miljarder.
Fler poliser, inklusive höjd lön, 2,3 miljarder.
Korta vårdköerna, 3 miljarder.
Finansieras bland annat genom:
Höjd matmoms till 14 procent, 3,3 miljarder.
”Bidragsreform”, bland annat stramare a-kassa och sjukförsäkring, 9,9 miljarder.
Besparingar på arbetsmarknadspolitiken, 6,6 miljarder.
Slopade byggsubventioner, 4,2 miljarder.
Nej till ”ineffektiv” miljöpolitik, 3,6 miljarder.
Minskad uppräkning av biståndet 3,4 miljarder.
Reaktion på några av regeringens förslag:
Nej till flygskatt.
Nej till höjd skatt på investeringssparkonton.
Nej till höjd skatt på privata sjukförsäkringar.
Ja till höjt barnbidrag.
Källa: Moderaterna "

DN FREDAG 6 OKTOBER 2017

" Långt kvar till en gemensam budget

Alliansen går till val på stora skattesänkningar – men det finns betydande skillnader i hur de olika partierna prioriterar. Höginkomsttagare, pensionärer och företagare är några grupper som kommer att stå emot varandra när alliansen ska förhandla fram en gemensam budget.

Med knappt ett år kvar till valet har den borgerliga kvartetten nu var för sig lagt fram sina förslag om hur statsfinanserna ska se ut de kommande tre åren. En sak är de borgerliga rörande överens om att skatterna måste sänkas. Men hur det ska gå till är de än så länge oense om.

Moderaterna lutar sig i sin skuggbudget mot klassisk M-politik. Kraftiga sänkningar av inkomstskatten och rejäla neddragningar i bidragssystemen är huvudpunkterna.

– Det här är den största skattereformen sedan 2007 och den största bidragsreformen sedan socialtjänstlagen 1980, säger M-ledaren Ulf Kristersson.

Moderaterna vill sammanlagt sänka skatten på arbetsinkomster med drygt 24 miljarder kronor nästa år. Det omfattar ett sjätte jobbskatteavdrag för alla som arbetar och en höjning av brytpunkten för när man behöver börja betala statlig skatt. Därutöver vill M införa ett särskilt jobbskatteavdrag för dem som är över 64 år på 2,6 miljarder kronor.

M vill bland annat finansiera skattesänkningarna med stora neddragningar i bidragssystemen, som sänkt a-kassa, återinförd tidsgräns i sjukförsäkringen och begränsning av det så kallade aktivitetsstödet. M säger också nej till andra delar av regeringens arbetsmarknadspolitik.

Moderaterna är dock inte det parti som vill sänka skatterna mest. Centerpartiets ekonomisk-politiske talesperson Emil Källström sade nyligen att C är det parti som sänker skatten mest i svensk politik och DN:s sammanställning visar att det stämmer.
Centern redovisar skattesänkningar på cirka 34 miljarder kronor, vilket är drygt en miljard mer än KD och tre miljarder mer än M. Liberalerna ligger en bit efter med skattesänkningar på 29 miljarder kronor. Centern sticker även ut genom att lägga tonvikten mer på sänkning av arbetsgivareavgifterna än de övriga. Framför allt vill C sänka kostnaderna för företag som anställer personer som står långt från arbetsmarknaden.

Liberalerna väljer att gynna de som har relativt höga inkomster. Tanken med det är att det ska löna sig att gå en lång utbildning och att ta steg uppåt i karriären. Därför vill L minska marginaleffekterna genom att höja gränsen för när man börjar betala statlig skatt, från dagens cirka 37 000 kronor till ungefär 43 000. Dessutom vill L helt slopa den så kallade värnskatten som tas ut på månadsinkomster över 52 000 kronor.

Kristdemokraterna sätter pensionärerna främst och vill redan nästa år se till att de inte betalar mer skatt än de som arbetar. Notan för det är cirka 12 miljarder kronor. KD utmärker sig bland de borgerliga också genom att föreslå en generell skattsänkning av inkomstskatter som även tillfaller de som lever på ersättningar vid sjukdom och arbetslöshet, om än i mindre grad.

Kristdemokraternas största finansieringspost är en generell momshöjning. Även M vill ha höjd moms, men bara på livsmedel. Både L och C öppnar för momshöjningar inom ramen för en större framtida skattereform. I övrigt sparar alla borgerliga partier pengar på byggsubventioner och arbetsmarknadsåtgärder.

Trots skilda profiler är de fyra partierna överens om de grundläggande principerna för den ekonomiska politiken. Allianspartierna har enats om ett 30 sidor långt dokument som sammanfattar deras gemensamma hållning. Enligt M-ledaren Ulf Kristersson är det dokumentet grunden för hur en alliansbudget ska se ut.

– Jag vågar hävda att vi på ett par dygn skulle kunna göra om det till en gemensam operativ statsbudget, säger Ulf Kristersson.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se
Hans Rosén hans.rosen@dn.se

DN FREDAG 6 OKTOBER 2017

" Khavari anmäler SD-toppen

SD:s gruppledare i riksdagen, Mattias Karlsson, anmäls igen för förtal med anledning av en bild och text han publicerade på Facebook. Sedan tidigare har han en annan förtalsanmälan mot sig för samma inlägg.

– Vi anser att gärningen är brottslig, att det är förtal, att det faller under allmänt åtal och därför är det viktigt med en rättslig prövning. Offret är ett barn och inlägget har fått en enorm spridning, säger advokat Viktor Banke som företräder 17-åriga Fatemeh Khavari.

Hon och 18-årige Amir Nabizadeh figurerar tillsammans med en polis på Nabizadehs bild som Mattias Karlsson publicerade på sin Facebooksida. ”Ett halvår efter att en illegal invandrare, som borde ha utvisats, dödade och skadade 19 svenskar i ett terrorattentat, så tar polisen selfies med invandrare som vistas här illegalt och som borde utvisas...” löd riksdagsledamotens bildtext.

Nabizadeh och hans advokat Emma Persson har, vid sidan av ett upphovsrättsligt anspråk, också valt att anmäla Karlsson för förtal. Han har liksom Khavari permanent uppehållstillstånd och att därtill bli jämförd med gärningsmannen bakom dådet på Drottninggatan har varit mycket upprörande för dem båda.

Mattias Karlsson har raderat sitt inlägg och publicerade på onsdagen en längre text där han beklagar ”om det jag skrev i anslutning till bilden har fått någon person med uppehållstillstånd att känna sig illa till mods och utpekad som illegal invandrare”. Förtalsbrottet kan likväl vara fullbordat.

– Förtal är att peka ut någon som brottslig eller klandervärd. Att peka ut någon som illegal invandrare i Sverige får nog betrakta det som ett påstående om att någon är brottslig eller klandervärd. Särskilt som situationen är i dag, med de breda migrationskritiska strömningarna som finns. Då är det klandervärt att befinna sig olagligt i Sverige, säger civilrättsprofessor Mårten Schultz.

Han tillägger att Karlssons inlägg visserligen kan vara tillåtet ändå, förutsatt att han haft goda skäl att tro att det han skrev var sant. Även om han kan styrka det återstår för domstolen att bedöma huruvida publiceringen kan anses vara försvarlig.

Amanda Lindholm amanda.lindholm@dn.se "

DN FREDAG 6 OKTOBER 2017

"Neandertalarna gör oss sjuka än i dag

Neandertalare gav oss människor betydligt fler arvsanlag än vad man hittills trott. Bland de gener som vi fick från våra kusiner finns allt från anlag för solbränna, hårfärg, höga kolesterolnivåer till schizofreni. Forskare har kartlagt arvsmassan från en neandertalare, en kvinna som levde i Vindijagrottan i Kroatien för en sådär 52 000 år sedan.

Tidigare genanalyser har visat att neandertalare och dagens människor inte bara träffades, utan också parade sig.

Den nu aktuella analysen, som presenteras i tidskriften Science, visar bland annat att neandertalarnas bidrag till vår egen arvsmassa är något större än vad man tidigare trott. Antagligen, skriver forskarna, kan 1,8–2,6 procent av vår arvsmassa härledas till neandertalarna.

Bland de gener som vi människor ärvde från dessa kärleksmöten, som antagligen ägde rum för drygt 100 000 år sedan, finns anlag för egenskaper som fetma, ledgångsreumatism, höga kolesterolnivåer samt hur vi reagerar på antipsykotiska läkemedel.

TT "

DN FREDAG 6 OKTOBER 2017

" Hård strid om att bli EMA:s nya hemstad

Det pågår en stenhård tävlan bland 19 EU-länder om att få EMA, EU:s läkemedelsverk. Men för EMA innebär kampen i värsta fall att verket slutar att fungera och att patienter riskerar att dö.

Brexit för med sig att EMA måste flytta från London till ett annat EU-land.
Sammanlagt 19 städer har ansökt och i november kommer stats- och regeringscheferna i de kvarvarnade 27 EU-länderna att bestämma vilken av dem som kommer att få stå värd.

Men precis som vid vilken omlokalisering som helst, så är det inte samtliga anställda som vill följa med. Vissa städer är mer populära en andra, men alldeles oavsett var EMA hamnar kommer myndigheten inte att få med sig samtliga.

I somras genomförde därför EMA en enkät bland personalen där de 19 städerna rangordnades efter hur sannolikt det är att de anställda följer med i flytten.

Till fem av städerna, som inte namnges offentligt, skulle mellan 65 och 81 procent av de anställda följa med. Det, menar EMA, skulle ställa till med minst bekymmer.

För denna ”grupp 1” av städer kan det bli en del förseningar när det gäller godkännanden av nya läkemedel – liksom ett lägre tempo när det gäller nya initiativ på folkhälsoområdet. Efter 2–3 år ska dock myndigheten vara ”fullt återställd”.
Därefter blir följderna mer allvarliga. I grupp 2 finns också fem städer och där skulle endast mellan 51 och 60 procent av de anställda följa med. Patienter skulle få vänta längre på nya mediciner, EMA skulle tvingas göra en hårdare prioritering av hur de använder sina resurser. Allmänhetens förtroende för myndigheten skulle vackla och det skulle ta upp till fem år innan EMA återhämtade sig.

I grupp tre finns endast en stad där endast 48 procent av de anställda skulle följa med. Här skulle patienter utsättas för ”allvarliga risker” på grund av förseningar och det finns en risk att vissa mediciner inte skulle kunna vara tillgängliga i vissa länder. Upp till tio år skulle det ta för EMA att repa sig.

Om flytten går till en av de åtta städerna i grupp 4 skulle endast mellan 6 och 28 procent av de anställda tänka sig flytta med. Då upphör EMA att fungera, enligt ledningen, och hela det europeiska samarbetet kring läkemedelsgranskning skulle drabbas av en ”permanent skada”.

Det skulle saknas mediciner, EU-länderna skulle tvingas importera från andra delar av världen, unionen skulle stå inför en kris för folkhälsan och risken finns till och med att patienter skulle dö som en följd av flytten.

Tomas Salmonson, ordförande i EMA:s vetenskapliga kommitté för humanläkemedel, håller med om att EMA skulle upphöra att fungera – men han avfärdar att följderna skulle bli så drastiska som beskrivs i dokumentet.

– Jag håller inte med om att patientsäkerheten är i fara, säger han.
– Det är en stökig resa, men inte ett stort folkhälsoproblem, tillägger Salmonson.
Det blir i stället de nationella myndigheterna som får ta över. De kommer att tvingas prioritera hårdare, men fokus kommer att vara på - patientsäkerhet. Annat, som rådgivning, och att ta initiativ på åtgärder för folkhälsan, kommer att hamna längre ned på prioritetslistan än vad som är fallet i dag, menar Salmonson.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se
Pia Gripenberg pia.gripenberg@dn.se "

DN FREDAG 6 OKTOBER 2017

"Magdalena Andersson gör ett försiktigt val av ny skattechef

Kommentar. Katrin Westling Palm är ny chef för Skatteverket. Genom det valet av generaldirektör väjer regeringen för risker och följer i stället försiktighetsprincipen.

Skatteverket tillhör de myndigheter som har högst förtroende. Den positionen består, trots turbulensen kring Skatteverkets tidigare ledning. Men det uppkomna läget kan man förstå att regeringen väljer en lågprofilerad administratör som efterträdare till avgående Ingemar Hansson.

Med Katrin Westling Palm, som har en lång ämbetsmannakarriär bakom sig, kan man räkna med att allt kommer att gå korrekt till. Det har hon visat i sin tidigare roller, senast som generaldirektör för Pensionsmyndigheten.

Tidigare har Katrin Westling Palm varit överdirektör, näst högsta chef, vid Skatteverket. Efter 14 år i skatteförvaltningen är hon förtrogen med dess uppgifter.

Det är gediget, men man ska nog inte vänta sig några spännande utspel i skattefrågor. Vid presentationen av Katrin Westling Palm var hon mycket försiktig med att framföra synpunkter. Det gällde inte enbart politiska frågor om skattenivåer, utan också sådant som krångel i skattesystemet.

Där skiljer hon sig starkt från Ingemar Hansson som är en av landets främsta skatteexperter och har varit med om en rad stora skattereformer. Hennes erfarenhet gäller snarare hur man genomför redan beslutade förändringar, på ett sätt som får många att känna delaktighet.

Detta passar finansminister Magdalena Andersson som ser skatteadministrationen som en del av ”den svenska modellen”. Hon är mån om att förtroendet ska upprätthållas, men ser nog inte så stort behov av råd om hur skatterna bör utformas.

Med Katrin Westling Palm kommer den rågången att hållas klar, på skattedebattens bekostnad.

Johan Schück johan.schuck@dn.se "

DN FREDAG 6 OKTOBER 2017

"Stockholmsbörsen har stigit i 14 dagar

Det råder nya tongångar om läget på börsen. De senaste veckornas uppgång tycks ha blåst bort sommarens osäkerhet.

De senaste två veckornas börsuppgång innebär något slags rekord. Stockholmsbörsen har nu stigit 14 dagar i rad – det har inte hänt sedan åtminstone 20 år tillbaka, uppger TT. Börsen har gått upp med över sex procent den senaste månaden. Sommarens orosmoln som antydde att en nedgång kunde vara nära ser ut att ha försvunnit. USA-börserna är på rekordnivåer och den europeiska ekonomin, som tidigare skapade osäkerhet, går bra. Maria Landeborn, sparekonom på Skandia, säger att det har kommit flera signaler som tyder på att konjunkturen kommer att vara fortsatt stark.

– Inköpschefsindex är väldigt starkt, och det brukar vara en bra konjunkturindikator. Och både svensk, europeisk och amerikansk ekonomi går bra. Delvis tror jag också att det handlar om förhoppningar, vi väntar oss starka rapporter inför kommande rapportsäsong till följd av hög tillväxt i svensk ekonomi men även tack vare att världsekonomin går bättre än vad den har gjort på länge, säger Maria Landeborn.

Enligt Maria Landeborn kan den nuvarande uppgången vara en återhämtning från sommarens osäkerhet.

– I somras stärktes kronan mot dollarn vilket var en anledning till att Stockholmsbörsen gick dåligt. Nu är det generellt bra styrka i börserna. Det har kommit allt fler signaler om att konjunkturen kommer att fortsätta utvecklas väl, vilket är positivt för bolagen och positivt för vinsterna, säger hon.

Trots politisk oro har börserna inte reagerat särskilt mycket. Varken USA-valet eller de europeiska i Frankrike, Tyskland och Nederländerna ledde till någon märkbar reaktion. När Donald Trump valdes till president steg i stället börserna eftersom investerarna i stället trodde på bland annat ökade investeringar i infrastruktur. Beskedet om Storbritanniens utträde ur EU resulterade i en kortsiktig nedgång, som snart vände uppåt igen.

– Den politiska oron finns med ständigt och den kan påverka marknaden tillfälligt, men det viktiga för börsen är att konjunkturen fortsätter utvecklas väl och att bolagsvinsterna stiger. Och vinsterna stiger på bred front i både Sverige, Europa och USA. Det är vad som främst styr börsutvecklingen, säger hon.

När katalanerna i helgen röstade för självständighet föll den spanska börsen med 1,4 procent. Peter Malmqvist, chefsanalytiker på Remium, anser att situationen i Spanien kan bli ett växande problem.

– Spanien är ett stort och viktigt land. Många miljoner människor är i konflikt med varandra och det är svårt att se någon tydlig lösning. Tyvärr tror jag att situationen kommer att accelerera. Detta kommer att skapa en osäkerhet kring eurozonen och den konjunktur som är viktigast för även oss i Sverige. Jag ser det som en väldigt negativ faktor och det viktigaste att få grepp om den närmaste tiden, säger Peter Malmqvist.

Ida Yttergren ida.yttergren@dn.se "

DN FREDAG 6 OKTOBER 2017

" Återupprätta status och lön för dem som gör själva jobbet

Vården, skolan och polisen har allvarliga problem. Till stora delar är orsaken sköterske-, lärar- respektive polisbrist. En väsentlig orsak till denna brist är att erfarna yrkespersoner inom dessa områden har lämnat ”golvet”. En del har helt lämnat yrket, men som statsvetaren Patrik Hall påpekade på DN Debatt (29/9) så har mängden chefer och administratörer i den offentliga sektorn ökat kraftigt, inte sällan rekryterade från golvet får man anta.

Vi måste på allvar fråga oss: varför lämnar yrkesaktiva inom vård, skola och polis själva kärnverksamheten? Jo, det finns tre goda skäl: lön och status, en ofta berättigad känsla av att den högsta ledningen inte bryr sig om vad man tycker, och slutligen bekvämlighet.

På många arbetsplatser har det utvecklats en kultur där det förutsätts att den anställde sköter kärnuppgifterna tillfredställande, vare sig det handlar om att vårda patienter, undervisa i klassrummet eller jaga bus på gatorna. Det som kan ge lönepåslag är istället olika typer av administrativa sidouppdrag. På Karolinska sjukhuset där jag har arbetat som läkare under många år, och som fackligt ombud varit delaktig i mängder av lönerevisioner, är detta oerhört tydligt. Det har ingen större betydelse hur skicklig en läkare är som kliniker, cheferna anser ofta att de inte kan bedöma den kvaliteten på ett rättvist sätt.

Löneökning får man genom att forska, ta ansvar för något kvalitetsregister, hålla en utbildning eller liknande.

På Karolinska är det också tydligt att den högsta ledningen inte är intresserad av professionens röst. Inte på allvar. Den är mest en faktor att hantera och inte sällan runda. Det vet jag efter två år som ledamot i Läkarföreningens förhandlingsdelegation på sjukhuset. Ledningen ser sällan värdet av de erfarenheter som skapas av fotfolket, och omorganisationer trycks ner i verksamheten top-down utan lyhördhet för dem som gör jobbet. Nu ska man veta att en arbetsplats inte är någon demokrati. Arbetsgivaren leder och fördelar arbetet. Men, alldeles för få arbetsgivare på stora offentliga arbetsplatser inser att om de önskar en effektiv och bra verksamhet så måste de ta hänsyn till erfarenheten och kunskapen som finns i verksamheten. Inte för att vara snäll. Inte för att man måste enligt MBL. Utan för att det ger verktyg till ett klokt och långsiktigt beslutsfattande.

Tillkommer gör att det är ansträngande att arbeta med mänskliga kontakter. Jag tror att vi är många inom dessa yrken som kan vittna om att när man närmar sig medelåldern så kan det locka med en mer tillbakadragen position, en bit bort från fältet, där man får gå på lite möten, titta på powerpoints och ta en fika när man vill.

Vad Sverige behöver är alltså en uppvärdering av professionerna, av alla dessa människor som utför kärnuppgifterna och som trivs bra med det. Det borde vara en självklarhet att det är dessa medarbetare som ska ha hög lön, inte de som sysslar mest med andra saker.

Omorganisationer måste utgå från dem, hur de ska kunna arbeta effektivare och fortsätta trivas, hur fler av dem kan rekryteras. Det hjälper inte att hälla mer pengar på system som inte fungerar. Det är dags att vakna och ta tag i de verkliga problemen.

Henrik Waldenström, läkare, före detta fackligt ombud "

DN FREDAG 6 OKTOBER 2017

" Hur kan jag hjälpa mitt barnbarn att bli mindre blyg och osäker?

Barnbarnet, som är i tonåren, sitter alltid hemma på fritiden och har ingen riktig kompis. Ämnet är känsligt att ta upp både med barnbarnet och med föräldrarna. Hur kan man bäst hjälpa? Martin Forster svarar.

Fråga:
Hej! Mitt barnbarn, som är i tonåren, sitter alltid hemma efter skolans slut och på helger. Hon vill inte delta i några aktiviteter eller träffa kompisar. Hon har någon gång sagt till mig att hon skulle vilja träffa kompisar men att hon känner sig osäker.

Hon har alltid varit litet blyg. Från när hon var yngre lekte hon med en kompis och de var alltid tillsammans, men för ett par år sedan hittade kompisen andra intressen och vänner. Sedan dess har mitt barnbarn inte haft någon riktig kompis.

Det går bra för henne i skolan och hon har bra betyg. Jag har inte frågat henne direkt vilka hon umgås med på rasterna. Det är känsligt. Men det låter på henne som hon umgås med några kompisar och inte är ensam på rasterna.

Hon har testat några fritidsaktiviteter för några år sedan men slutat efter ett par gånger då hon känt sig utanför. Hon läser böcker och spelar dataspel på fritiden men rör sig aldrig. Hon har periodvis haft magbesvär och huvudvärk. För några år sedan hade hon bokad tid hos skolkurator på grund av magont men hon kom aldrig iväg till kuratorn av någon anledning.

Jag tycker att hennes föräldrar borde försöka få henne att umgås med kompisar och delta i några fritidsaktiviteter. De konstaterar bara att hon är rädd för att umgås med människor och folkskygg. Jag tycker att det är helt fel att säga sådana saker om/till henne. Jag funderar ofta över hur man kan hjälpa henne.

Det är väldigt känsligt för mig att diskutera detta med hennes föräldrar. Hon vill inte heller prata om detta med mig så jag ställer inte så mycket frågor om hur hon mår.

Svar:
Tack för ditt brev. Jag förstår att du är orolig för ditt barnbarn med tanke på hur hon verkar isolera och sluta sig. Hon är samtidigt inte ensam, eftersom det är ganska många tonåringar som mår dåligt i dag – i synnerhet tjejer. Det är frustrerande med tanke på att många skulle kunna må bättre, ibland med relativt små insatser. Att det inte sker beror delvis på brister i resurser och organisation av vården, men också på att många inte söker hjälp fast de lider.

Så kanske det är i ditt barnbarns fall och frågan är hur mycket det beror på föräldrarnas inställning. Jag vill på en gång fastslå det rätt självklara, att det är olämpligt att föräldrarna kallar dottern folkskygg (inför henne). I synnerhet om det används som argument mot att söka hjälp.

Jag gissar samtidigt att föräldrarna har en annan syn på saken än du. Jag får ganska ofta höra från oroliga mor- och farföräldrar som upplever att barnbarnens föräldrar inte tar problem på allvar. Likaså

har jag ofta kontakt med föräldrar som tycker att den äldre generationen överdriver och kommer med ogrundade åsikter.
Jag vet inte om det är så i ert fall, men du skriver att det är känsligt att ta upp ämnet. Jag utgår i mitt svar från att din bedömning är riktig, men det spelar egentligen ingen roll så länge du inte når fram till föräldrarna eller barnbarnet. Frågan är alltså hur du ska lyckas med det?

Till att börja med tror jag att du ska fokusera på föräldrarna. Lyckas du nå fram till dem är det sedan deras uppgift att hjälpa dottern vidare. Givetvis ska du vara tillgänglig för att prata med ditt barnbarn om hennes bekymmer, men låt det ske på hennes initiativ.

När du tar upp ämnet med föräldrarna är det bra att utgå ifrån din oro för barnbarnet, snarare än att prata om vad föräldrarna borde göra. Det får de komma fram till själva. Att döma av ditt brev tror jag att du är ödmjuk och försiktig, men jag vill ändå understryka hur viktigt det är. Även om mycket talar för att du har rätt i fråga om barnbarnet, måste du göra ett genuint försök att ta föräldrarnas perspektiv i samtalet. När du påstår saker får du vara noga med att betona att de förstås vet bättre och att du ”kanske inte har tillräckligt på fötterna” och så vidare.

Beskriv ganska kortfattat något som oroar dig och låt sedan föräldrarna ge sin syn på saken utan att argumentera. Det bästa sättet att få någon att ändra uppfattning är att lyssna. Även om föräldrarna börjar inse att det faktiskt finns problem, återstår frågan om hur de kan hjälpa dottern. Mycket av det du tar upp tyder på att hon lider av social fobi. Det är ett problem som många besväras av, ofta utan att söka hjälp.

Social fobi handlar om att man är överdrivet rädd för att göra bort sig eller bli bedömd i sociala situationer, vilket ofta (men inte alltid) leder till att man börjar dra sig undan.

Jag kan förstås inte ställa någon diagnos med ditt brev som underlag – det finns många andra möjliga förklaringar till att ditt barnbarns beteende. Men om jag har rätt är det verkligen synd och skam att hon inte har fått hjälp, eftersom social fobi faktiskt går att behandla med goda resultat. Likaså ska en tonåring inte gå runt med huvudvärk och magbesvär, med smärtstillande som enda behandling.

Jag tycker därför att du i samtalen med föräldrarna ska prioritera att de tar kontakt med vården. Betona att det är bra med en professionell bedömning, som får utvisa hur allvarligt läget egentligen är.

På vissa vårdcentraler och läkarmottagningar finns numera psykologer som erbjuder behandling av barn och unga, till exempel behandling av social fobi. Det krävs ingen remiss, utan föräldrar eller ungdomar kan själva ta kontakt och få hjälp. Det kan förstås hända att ditt barnbarn inte alls vill träffa någon psykolog eller läkare, men i så fall får föräldrarna till att börja med gå dit själva.

Jag vill avslutningsvis understryka vilken viktig insats du gör som försöker hjälpa ditt barnbarn. Även om du kanske har helt fel är alternativet, att ditt barnbarn faktiskt lider i onödan, så mycket värre. Och vidhåller föräldrarna att dottern ”bara är folkskygg” kan du svara att det faktiskt går att behandla. För det låter faktiskt som om de också har ställt diagnosen social fobi.

Martin Forster "

DN FREDAG 6 OKTOBER 2017

"Björn Wiman: Nobelpriset till Kazuo - Ishiguro är ett kinderägg till både Akademien och läsarna

Årets pristagare i litteratur förenar kvalitet med läsbarhet – och - reparerar Svenska Akademiens skamfilade rykte.

Det var glesare än vanligt under de förgyllda stuckaturerna i Börshuset i år. Kanske hade den breda allmänheten dragit – den riktiga – slutsatsen att ingenting efter rabaldret med Bob Dylan kunde göra årets pris till något annat än en magnifik antiklimax. När den ständiga sekreteraren, efter en rekordlång konstpaus, uttalade pristagarens namn möttes hon av närmast total tystnad.

Men en rolig ritual är det ändå. Och kanske viktig. Minuterna före tillkännagivandet talade jag med Sabina, Mariana, Maryam, Ilhan, Diana, Leila och Irini från klass 8A i Rinkebyskolan, som var där tillsammans med sin lärare Gunilla Lundgren. Hon har sedan 1988 sett till att hennes elever får träffa årets Nobelpristagare i litteratur, med undantag för de år då sjukdom, social skygghet eller alltför stor stjärnstatus har gjort att pristagaren uteblivit från festligheterna i Stockholm. Tjejernas önskan var entydig: ”En kvinna!”

På den punkten blev de inte bönhörda. Men ingen kan tvivla på att Kazuo Ishiguro, till skillnad från förra årets otacknämliga pristagare, kommer att göra ett gott intryck, både i Rinkebyskolan och på Nobelbanketten – och på så sätt gottgöra det mediala gatlopp Svenska Akademien har fått löpa det senaste året. Man kan rentav se årets val av pristagare som ett slags kinderägg: Akademien får både lugn efter ett turbulent år, det vill säga chokladen, och höga popularitetspoäng, alltså leksaken.

Kazuo Ishiguro är en både djupt respekterad och brett läsbar romanförfattare. Han tillhör den boom av brittiska berättare, ofta med kosmopolitisk bakgrund, som slog igenom på 80-talet. Personligen hade jag jublat högre om Salman Rushdie fått priset men de bär båda samma air av pulserande samtid och genreöverskridande fräschör. Vill man kan man se årets pris som en fortsatt breddning av litteraturbegreppet – knappast någon Nobelpristagare i litteratur är lika känd via filmmediet som Ishiguro. Hans mästerverk ”Återstoden av dagen” är förvisso en ypperlig roman av en melankolins mästare – men den är minst lika oförglömlig som film med Anthony Hopkins och Emma Thompson i huvudrollerna.

Rent prishistoriskt kan man se årets val som en sen korrigering av det faktum att Graham Greene aldrig fick Nobelpriset i litteratur. Sambandet mellan de stora världspolitiska händelserna och den enskilde individens inre liv är centralt hos både Greene och Ishiguro.

En av de outplånliga episoderna i ”Återstoden av dagen” handlar ju om hur romanens huvudperson, den plikttrogne butlern mr Stevens, blir vittne till hur hans arbetsgivare, den dilettantiske amatördiplomaten lord Darlington och dennes vänner öser ut sitt förakt mot demokratin. Mr Stevens förblir tyst. Under hela upptakten till andra världskriget låter han sin lojalitet stå i vägen för insikten att den nazistiske utrikesministern Ribbentropp med flera manövrerar hans herre som en schackbonde.

Det Ishiguro här skildrar är det komplexa förhållandet mellan medlöperi och motstånd i en tid när de totalitära tankarna når salongerna. Men butlerns möte med ett tidlöst dilemma förblir ordlöst. Först med minnenas kraft inser han sin livslögn. Det är djupt drabbande – och går rakt in i vår tid.

Ishiguro vet sannolikt mer än de flesta om hur tiden och det personliga minnet samspelar med dagens erfarenheter. Han och hans familj kom till England från japanska Nagasaki när han var fem år. I en rasande artikel i Financial Times efter Brexitomröstningen förra året förklarade han sin kärlek till det Storbritannien som han känner och älskar. Han beskrev ett land som han befarade skulle gå förlorat: en anständig och öppen nation, fylld av medkänsla för människor i nöd och redo till motstånd mot hatfyllda agitatorer – ”precis som det var under 1900-talets första hälft då fascismen härjade genom Europa”.

Kazuo Ishiguro är inte på ytan en tung politisk författare. Men han föddes bara nio år efter att avgrunden öppnade sig för mänskligheten i hans födelsestad Nagasaki. Bättre än någon annan förstår han hur tiden förändrar också minnena. Och att avgrunden fortfarande finns.

Björn Wiman bjorn.wiman@dn.se "

DN FREDAG 6 OKTOBER 2017

" Länets bästa skolkommun är Nykvarn – Stockholm rasar

Nykvarn är länets bästa skolkommun, enligt Lärarförbundets årliga rankning. På bottenplats i Stockholmsregionen hamnar Nynäshamn, 265 av landets 290 kommuner. Stockholm rasar från plats 95 till 130 jämfört med förra året.

Lärarförbundets rankning baseras på 13 kriterier, bland annat lärarlöner, lärartäthet, resurser till undervisningen och elevresultat. Stockholms stad tappar 35 placeringar från i fjol och hamnar på plats 130.

– Förra året gjorde S de absolut lägsta satsningarna per elev på tolv år. Det syns tyvärr nu. Hälften av skolorna går med underskott. Mindre resurser gör att det man inte kan höja kvaliteten och rekrytera de lärare som behövs, säger Lotta Edholm (L), oppositionsborgarråd och gruppledare, i ett pressmeddelande.

Skolborgarrådet Olle Burell (S) håller inte med om Edholms analys.
– Jag tycker att hon har fel. Sedan är jag glad över att vi fortfarande ligger 14 placeringar högre än när vi tog över efter de borgerliga, men det är klart det är trist att de flyttar ner oss en bit, säger Olle Burell till DN.

Det är inte pengar som är problemet på Stockholms skolor, utan utmaningen är att öka arbetsron och arbetsmiljön för lärarna, enligt skolborgarrådet.

Stockholm tappar 35 placeringar, vad tror du att det beror på?
– Stockholm är största skolkommunen, Lärarförbundet vill sätta extra press på oss, det tycker jag är ganska naturligt och jag ser det som en inbjudan till fler samtal om arbetsmiljö. Jag tycker sådana här rankingar är bra. Det är en bra utgångspunkt för diskussion, vi vill klättra och när vi inte gör det blir man lite störd och taggar upp. Det är det vi gör nu inför budgeten 2018.

Störst är tappet för Stockholm när det gäller hur mycket resurser som satsas på skolan, där Stockholm gått från etta till plats 21:a, samt kommunens förmåga att leva upp till gällande avtal och ge lärare bra villkor.

Moderaterna tror inte att majoritetens budgetsatsning kommer att göra någon skillnad och är liksom L mycket kritiska.

– Skolan är Socialdemokraternas största löftessvek. De lovade i valet 2014 att de skulle höja skatten och att skattehöjningen skulle gå till skolan. Skatten har de höjt med över 1,4 miljarder. Men satsningarna på skolan är inte i den storleken, varken i budgeten för 2018 eller något enda tidigare år. Tvärtom genomförde Socialdemokraterna den lägsta skolsatsningen på tolv år i budgeten för 2017, vilket har resulterat i underskott och riskerar att leda till uppsägningar om inget görs, säger oppositionsborgarrådet Anna König Jerlmyr (M).
Nykvarn är bäst i länet, men något sämre jämfört med 2016, då kommunen låg på plats 30.

Nynäshamn, som ligger i länsbotten, har ändå hoppat upp några snäpp sedan i fjol, från plats 270 till plats 265.
Mia Tottmar **mia.tottmar@dn.se**
Emma Bouvin emma.bouvin@dn.se "

"Listan. Så placerar sig Stockholms kommuner

Nykvarn plats 42
Sollentuna 70
Täby 84
Ekerö 89
Danderyd 93
Vaxholm 94
Nacka 103
Lidingö 112
Stockholm 130
Salem 144
Vallentuna 150
Upplands-Bro 153
Huddinge 160
Österåker 169
Järfälla 174
Sigtuna 177
Tyresö 194
Norrtälje 202
Södertälje 203
Värmdö 209
Solna 217
Sundbyberg 225
Botkyrka 235
Upplands Väsby 242
Haninge 249
Nynäshamn 265 "

DN FREDAG 6 OKTOBER 2017

" Barn ska slippa bo på hotell

De 189 barnfamiljer i Stockholms stad som bor på exempelvis - hotell och vandrarhem ska få flytta till lägenheter i allmännyttan. – Staden lägger oerhörda pengar på hotell och vandrarhem. Det är en dyr och dålig lösning, säger socialborgarrådet Åsa Lindhagen (MP).

Det är 342 familjer med sammanlagt 718 barn i Stockholms stad som lever i osäkra boendeförhållanden. 189 av dem bor på hotell och vandrarhem eller i liknande temporära lösningar, 99 familjer bor i stadens stiftelse SHIS bostäders genomgångsbostäder för barnfamiljer. Majoriteten av barnfamiljerna – 59 procent – har saknat stadigvarande boende längre än ett år.

I april 2015 fanns 301 barnfamiljer med sammanlagt 635 barn som inte hade ett fast boende, 82 av familjerna bodde på hotell och vandrarhem.

– Generellt sett har vi ett framgångsrikt arbete mot hemlöshet, den minskar stadigt. Men gruppen barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden ökar, säger Åsa Lindhagen.

Det är, enligt henne, en ny grupp för socialtjänsten.
– Det kan vara familjer som inte har någon social problematik alls, de har bara ingenstans att bo.

Majoriteten av barnfamiljerna i kartläggningen består av minst en vuxen född utom Europa och har sin försörjning genom ekonomiskt bistånd. 70 procent av de inrapporterade familjerna är ensamstående kvinnor.

Anledningen till att de är bostadslösa varierar. De vanligaste skälen är att ett inneboendekontrakt har upphört respektive att våld i en nära relation har tvingat fram en flytt.

– Allra viktigast är att ge stöd åt dem som bor på hotell och vandrarhem i långa perioder. Det är dåligt för barnen, de har för liten yta att röra sig på, det finns en otrygghet i boendet och man kanske inte känner sig trygg med andra som bor där. Man vill inte ta hem kompisar eller ens berätta var man bor, säger Åsa Lindhagen.

Dessutom sparar en flytt till vanliga lägenheter pengar åt Stockholms stad. Ett exempel är att hotellnotan för en familj är 25 000 kronor i månaden, medan en lägenhet skulle kosta 8 000 kronor.

SHIS bostäders genomgångsbostäder, som har två till fyra rum och kök, har en hyra på mellan 7 000 och 14 000 kronor.
– Vi lägger många tiotals miljoner kronor på hotell och vandrarhem och det har ökat otroligt mycket, säger Åsa Lindhagen.

De genomgångsbostäder hos allmännyttan, där kan man bo max sju år, som de 189 familjerna ska flytta till är försöks- och träningslägenheter som normalt används till exempelvis missbrukare i rehabilitering eller personer med psykiska funktionshinder.

Stockholms stad har 500 försöks- och träningslägenheter, men alla används inte, enligt Åsa Lindhagen. 100 av dem ska nu göras om till genomgångsbostäder för barnfamiljer.
– Flyttarna ska börja så fort som möjligt efter årsskiftet. Inom några år, tänker jag, ska vi inte ha några familjer alls som lever på hotell och vandrarhem, säger hon.

Mia Tottmar mia.tottmar@dn.se "

DN LÖRDAG 7 OKTOBER 2017

"Se upp för de gamla misstagen

Nobels fredspris går alltså till Internationella kampanjen för att avskaffa kärnvapen, ICAN. Det är förstås en välförtjänt uppmuntran för alla aktivister som kämpar för en fredligare värld. Samtidigt är valet inte oproblematiskt. Den FN-konvention om förbud mot kärnvapen som ICAN kämpar för låter bra på pappret men får svårt att bli mer än just en papperstiger.

Årets fredspris är ett tecken på att jorden åter blivit en osäkrare planet. Det mesta går framåt – men kärnvapenupprustning hör till de fenomen som vi hade kunnat hoppas var lika obsoleta som smittkoppor och kastratkörer.

1980-talet var kanske kärnvapenkampanjernas stora tid. Det fanns ett kraftigt drag av naivitet över den tidens fredsrörelser i väst, deras protester riktade sig ofta mot Nato och amerikanska kärnvapen medan den sovjetiska upprustningen kunde försiggå i tysthet.

Det är inte märkligt. Den praktiska möjligheten att organisera en oberoende nedrustningsmarsch i Moskva var noll, medan sannolikheten var nära hundra att den som ändå försökte hamnade i fångläger eller en kall grav. Det gav upphov till en skevhet i fredsrörelsernas budskap.

När nedrustningen till slut kom till stånd var det inte i första hand tack vare demonstrationerna utan för att det totalitära Sovjetunionen fallit ihop. Ju mer demokratiskt Ryssland blev, desto fler nedrustningsavtal och desto färre kärnvapen. Det bästa för världsfreden vore att dagens Kreml valde samma väg som för 25 år sedan, genomförde demokratireformer och slöt ömsesidiga nedrustningsavtal med Washington.

Dagens fredsrörelser, även ICAN, riskerar att gå i samma fälla som förr. Protester mot det demokratiska väst ger större uppmärksamhet än mot Putins och Kinas kärnvapenarsenal.

I en DN-intervju säger ICANS svenska chef Beatrice Fihn: ”När beslutet om konferensen (om ett totalförbud av kärnvapen) togs i generalförsamlingen jublade många delegater. Från USA däremot kom sura miner.” Hur de ryska FN-delegaterna såg ut vore också intressant att veta – Putin är komplett ointresserad av ett totalförbudsavtal.

Man kan av hela sitt hjärta hoppas att ICAN till slut lyckas med sitt arbete. Samtidigt kan man önska större klarsyn än på den tid då protesterna riktades mot Natos försvarsvapen i Europa medan de sovjetiska anfallsstyrkorna kunde ladda sina atomvapenspetsar i lugn och ro.

Erik Helmerson erik.helmerson@dn.se "

DN LÖRDAG 7 OKTOBER 2017

”Det blåser upp till storm på svenska bostadsmarknaden”

Behovet av bostäder, som har ökat kraftigt efter flyktingvågen, har felaktigt likställts med efterfrågan och överskattats. Det har aldrig byggts fler dyra lägenheter i förhållande till hur köpsvag efterfrågan är. Det politiska systemet har misslyckats och sannolikheten för storm på bostadsmarknaden ökar, skriver ekonomen Anders Olshov.

Den svenska bostadsmarknaden har upplevt den perfekta medvinden tack vare borttagen fastighetsskatt, allt lägre räntor, riklig tillgång på kapital, befolkningstillväxt och ett politiskt tryck för att snabbt få fram bostäder. 2018 förväntas runt 75 000 bostäder påbörjas och 66 000 färdigställas. Det är i nivå med topparna 1975 och 1991 och en dramatisk ökning från de 20 000-30 000 bostäder som byggdes per år 2002-2014.

I rapporten ”Bostadsmarknaden: Stort behov, lägre efterfrågan” visar tankesmedjan Intelligence Watch att det nu råder en historiskt stor diskrepans mellan utbud och efterfrågan, där det aldrig har byggts fler dyra lägenheter i förhållande till hur köpsvag efterfrågan är. Av flera skäl kommer vinden därför att först mojna, för att därefter blåsa till storm.

Produktionskostnaderna för flerbostadshus har stigit en bra bit över Riksbankens inflationsmål, med 6,2 procent om året, från 15 000 kronor per kvadratmeter 1998 till 42 000 kronor 2015. Samtidigt har behovet av bostäder, som har ökat kraftigt efter flyktingvågen, felaktigt likställts med efterfrågan och överskattats.

I stort sett hela befolkningsökningen består av flyktingar och anhöriga från utomeuropeiska länder och de barn de föder. 2010–2016 ökade antalet personer med svensk härkomst med 57 000 invånare. Samtidigt ökade antalet personer med utländsk härkomst (födda i utlandet eller i Sverige av två utlandsfödda föräldrar) med 522 000 invånare. Antalet utrikes födda förväntas öka med ytterligare 566 000 personer 2017-2025. Det är nästan uteslutande för dem det stora byggbehovet finns.

Både på kort och lång sikt är det därför problematiskt att de nyanlända generellt är lågutbildade, har svag anställningsbarhet och svag köpkraft att efterfråga en bostad. Medianinkomsten 2015 för personer födda i Afrika låg efter 5–9 års vistelse i Sverige på 10 100 kronor i månaden och från Asien på 10 600 kronor i månaden, vilket kan jämföras med 26 200 kronor i månaden för personer födda i Sverige. För de som varit i Sverige kortare tid än fem år var inkomsterna av naturliga skäl väsentligt lägre. De nyanlända är därför för lång tid framöver beroende av offentligt stöd för att kunna efterfråga hyresrätter och kan än mindre efterfråga bostadsrätter. De kommer att bo mer trångbott än vad Boverket antar i sina behovsanalyser, förmodligen närmare tre än det svenska genomsnittet på två personer per lägenhet.

Befolkningstillväxten leder därför inte till samma efterfrågan som den har gjort historiskt, utan vi går mot en mer dysfunktionell segregerad bostadsmarknad där immigranterna tränger ihop sig och det bostadssociala uppdraget blir svårare att klara. Enligt vår bedömning i rapporten kommer det inte att efterfrågas 600 000 nya bostäder till

2025, utan snarare mellan 270 000 och 480 000, varav det övre intervallet sannolikt skulle kräva att staten genom riktade stöd tar ett tydligt ansvar för de nyanländas bostadsfinansiering.

Situationen underlättas inte av att de låga räntorna, borttagandet av fastighetsskatten och ränteavdraget har fått bostadspriserna att stiga och omfördelat förmögenheterna till fastighets- och bostadsägare, som på grund av ”flyttskatten” gärna bor kvar i sina befintliga bostäder. Det gör det svårare för den stora del av befolkningen som bor i hyresrätt att köpa en bostad och därigenom få igång flyttkedjor som skulle öppna möjligheter för nyanlända och unga.

Begreppet bostadsbubbla är omtvistat och knutet till spekulation, men det råder ingen tvekan om att kostnadsläget för att nyproducera, liksom bostadspriserna, är uppdrivna och att marknaden skulle må väl av en dämpning. Det behövs fler billiga bostäder som nyanlända och unga har råd med.

I detta läge behövs det inte heller särskilt mycket för att en vändning skall ske. På flera sätt påminner situationen, i synnerhet i Stockholm, om Köpenhamn 2006. Även då spirade optimismen och hade nyproduktionen, produktionskostnaderna och bostadspriserna ökat snabbt. En ejerlejlighed i Köpenhamn (motsvarande en svensk andelslägenhet) kostade då mer än en bostadsrätt i Stockholm per kvadratmeter. Därefter rasade priserna med drygt 30 procent och nyproduktionen störtdök, primärt för att det hade byggts för mycket dyrt, priserna hade blivit för höga och köparna drog öronen åt sig.

Nyproduktionen i och runt Stockholm är nu på den högsta nivån sedan 1975 och bostadsrättspriserna har ökat med 50 procent de senaste tre och ett halvt åren för att i dag vara 60 procent (!) dyrare än ejerlejligheden i Köpenhamn.

Ett flertal nationella bedömare, inklusive Riksbanken och Finansinspektionen, och internationella organisationer som IMF, OECD och EU-kommissionen har en längre tid varnat för den överhettade svenska bostadsmarknaden och uppmanat till reformer.

Det är ett misslyckande för det politiska systemet att partierna inte har kunnat enas om en nedtrappning av ränteavdraget som subventionerar låntagande och ökar riskerna i ekonomin, som kostar staten tiotals miljarder kronor årligen och som fördelningspolitiskt slår fel då låginkomsttagare i glesbygd subventionerar höginkomsttagares dyrare bostadslån i storstäderna. Därtill borde hela fastighetsbeskattningen ses över med målet att öka rörligheten på bostadsmarknaden och få till stånd en skatteväxling där Sveriges internationellt sett låga fastighetsskatter höjs och skatten på arbete sänks, också detta för att skapa jobb och inkomster för de nyanlända så att de av egen kraft kan efterfråga bostäder.

I stället går vi mot en period med förhöjda risker och där sannolikheten för storm på bostadsmarknaden ökar. Det stora utbudet av nyproduktion kommer lika lite som i Köpenhamn 2006 att kunna sväljas av marknaden. Ett flertal bostadsutvecklare som köpt på sig mark dyrt och investerat i storslagna projekt kommer att gå omkull när köparna uteblir. Problem på fastighetsmarknaden brukar sprida sig till resten av ekonomin. Stormens styrka och ihållighet avgörs som alltid av räntenivån, där den internationella räntan kommer att vägleda den svenska.

Det är värt att betänka effekterna det fick för Europas växelkurssystem när den tyska centralbanken Bundesbank i början av 1990-talet höjde räntorna för att dämpa inflationsimpulserna efter den tyska återföreningen eller när USA:s Federal Reserve höjde federal funds rate från 1,00 till 5,25 procent 2004–2006. Centralbankerna i USA och Kanada har åter börjat höja sina styrräntor och om en tid följer Europa efter. Det är då den svenska bostadsmarknaden på allvar testas – och om husen håller för stormen.

Anders Olshov, chef för och grundare av tankesmedjan Intelligence Watch som arbetar för hållbar utveckling. Ekonom vid Handelshögskolan i Stockholm. Tidigare makroekonom på Carnegie Investment Bank och Nordea. Grundade Öresundsinstitutet 2002 och var dess chef till 2014."

DN LÖRDAG 7 OKTOBER 2017

"Hårda paroller riskerar skapa spänningar

Analys. Stefan Löfven gläntar på förlåten till valrörelsens nya hårda socialdemokrater. Under parollen trygghet ryms en hårdare migrationspolitik, kriminalpolitik och försvarspolitik än S tidigare haft. Det kan locka LO-väljare som överväger att byta till SD. Men också skapa spänningar i regeringen.

Här gäller det att vara stenhård från början, säger statsminister Stefan Löfven om brottsligheten. Han vill ha en fortsatt stram migrationspolitik och när det gäller integrationen säger han: ”Vårt budskap är att det är de som kommer hit som ska anpassa sig till svensk arbetsmarknad.”

Detta är statsministern som regerar tillsammans med Miljöpartiet. Partiledaren för partiet vars principiella inställning i invandringspolitiken är att ”permanenta uppehållstillstånd och möjlighet till familjeåterförening ökar tryggheten och främjar en bra etablering”.

Vad är det som har hänt?
Det första är naturligtvis att det svenska samhället har påtagliga problem med organiserad kriminalitet samtidigt som polisen löser en mindre andel av de anmälda brotten. Omvärlden har dessutom blivit mer fientlig än för tjugo år sedan och många är på flykt.

Attityderna till invandring har slagit om och blivit mer negativa. Invandringspolitiken har samtidigt blivit viktigare för de svenska väljarna.

Statsvetarna brukar tala om en ny konfliktdimension som ger den traditionella höger-vänsterskalan konkurrens. Längs den nya axeln konkurrerar gröna, alternativa och frihetliga ideal mot traditionella, auktoritära och nationalistiska.

Studieförbundet näringsliv samhälle, SNS, har skrivit en mycket intressant rapport om den svenska demokratin och undersökt röstningsmönstren i riksdagen sedan millennieskiftet. Vänster–högerkonflikten är inte längre dominerande; det är lika vanligt att alla eller nästan alla partier röstar mot Sverigedemokraterna. ”En rimlig tolkning är att andra slags konflikter, såsom konflikterna om invandrings- och flyktingpolitiken, har blivit viktigare i svensk politik”, skriver de fyra statsvetarna bakom rapporten.

S-ledaren Stefan Löfven får alltså tänka tvådimensionellt om han ska kunna öka röstetalet i valet 2018. Sverigedemokraterna har lockat framför allt LO-väljare från S. Dessa vill se en mer auktoritär och nationalistisk politik. Som den hårdare kriminalpolitiken och invandringspolitiken som Stefan Löfven beskriver i intervjun.

Men stenhård kriminalpolitik, mer pengar till försvaret och stram migrationspolitik ökar spänningarna gentemot Miljöpartiet och inom det egna partiet. Stefan Löfvens egen partikongress markerade i april mot dagens strama invandringspolitik.

”Det spelar ingen roll om katten är svart eller vit, så länge den fångar möss”, sade den kinesiske ledaren Deng Xiaoping till sitt parti när han släppte in marknadsekonomin i socialistiska Kina. För S-ledaren handlar det också om att fånga väljare.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se "

DN LÖRDAG 7 OKTOBER 2017

"Löfven: Hårdare tag krävs mot våldet och gängkriminaliteten

Statsminister Stefan Löfven (S) vill se hårdare tag mot brottslingar och en fortsatt stram flyktingpolitik. Det berättar han i en stor DN-intervju med mindre än ett år kvar till valet. – Det gäller att vara stenhård från början. Brottsligheten ska bort från gatorna, säger Stefan Löfven.

Det har gått nästan precis tre år sedan Stefan Löfven tillträdde som statsminister i den rödgröna regeringen. Ända sedan starten har det varit en turbulent resa med hot om nyval, flyktingkris, terrorattentat och it-skandalen i Transportstyrelsen som ledde till att två ministrar fick avgå.

Men med mindre än ett år kvar till valet pekar det mesta på att Stefan Löfven lyckas hålla ihop sin regering tiden ut. Han gör det i en tid där Sveriges ekonomi går urstarkt och där regeringen har kunnat leverera en valbudget som kommer att märkas för breda väljargrupper. Trots det svaga parlamentariska läget har Socialdemokraterna lyckats hålla opinionssiffrorna uppe, medan oppositionen ägnat sig åt uppslitande interna strider.
Vilken blir den viktigaste frågan för dig att driva det kommande året?
– Nyckelordet är trygghet. Det innebär ordning och reda i ekonomin och jobb men också trygghet mot brottslighet. Det är för mycket skjutningar, och våldtäktsanmälningar läggs på hög hos polisen. Det duger inte. Trygghet har också med försvaret att göra. Och ingen av de här utmaningarna löses med stora skattesänkningar, säger Stefan Löfven.

Hur viktig blir migrationspolitiken i den kommande valrörelsen?
– Det är en fortsatt viktig fråga. Vi har fattat de beslut som krävs för att hantera situationen, men med det är det inte så att folk känner att det är lugnt. Här gäller att ha en fast beslutsamhet som vi hade 2015. Vi har visat att vi kan hantera en sådan svår situation och fatta de svåra besluten och det står jag för. Vi kommer att göra så även framledes för vi vet att vi inte kan ha en migrationspolitik som inte är hållbar.

Menar du att den tillfälliga lagen ska permanentas?
– Det ska vi utvärdera. Den gäller till juli 2019. Under våren 2018 ska vi in i en utvärderingsfas för att se hur vi ska hantera det. Min poäng är att vi inte kan ha en migrationspolitik som inte är hållbar och det var den inte före flyktingkrisen.

– Men vi måste se det i flera delar. Den ena är det internationella. Vad gör vi för att människor inte ska behöva fly från Afrika på livsfarliga resor över Medelhavet? Den andra är EU. Vi jobbar stenhårt för att EU ska ha en gemensam flyktingpolitik så att fler länder tar sitt ansvar. Det går inte att det bara är Sverige och några få andra länder som tar sitt ansvar.

Hur länge kan du hänvisa till att EU ska ha en gemensam flyktingpolitik, innan Sverige måste agera själva?
– Nu ska vi först utvärdera det men vi har en lag som löper till halvårsskiftet 2019. Just nu hösten 2017 fortsätter diskussionen inom EU. Slutligen är det så att vi inte kan ha en lagstiftning som väsentligen avviker från EU. Därför är det viktigt att EU får sin politik på plats.

Vill du ha en stramare migrationspolitik än den som gällde före 2015?
– Vi kan inte ha en lagstiftning som väsentligt avviker från EU:s. Vi måste kunna visa att politiken är hållbar, människor måste kunna känna tillit till att det fungerar. Det är bottenplattan och hur det sedan ska konkretiseras måste vi återkomma till.

Gängkriminaliteten uppstod inte ur flyktingkrisen, hur kan svenska politiker ha låtit detta ske?
– Det är många faktorer som bidrar till det. Det har varit underinvesterat i svensk polis under ett antal år. Det är också så att de klyftor som vi har sett växa i det svenska samhället bidrar – långtidsarbetslöshet, för dåliga bostadsområden och skolor. Ett samhälle som dras isär får också de här följdverkningarna.

– Men jag säger inte det för att jag ursäktar brotten. Här gäller det att vara stenhård från början. Det är därför vi tillför polisen så mycket resurser, det är därför vi skärper lagarna mot vapenbrott, narkotikabrott och våldsbrott. Det är hårdheten – bort med brottsligheten från gatorna. Gängbrottsligheten kväver människors frihet, det är min ideologiska grund i detta. De ockuperar hela bostadsområden, det är aldrig okej.

Ska vi förvänta oss ännu hårdare tag mot den här typen av brottslighet?
– Återigen, det är beslutsamheten som gäller. Du måste vara väldigt tydlig mot brottsligheten. Den kommer inte att accepteras. Om det vi nu gjort visar sig inte fungera så kommer vi inte bara att konstatera: det här gick inte. Aldrig. Det är klart att det går. Vi, samhället, är starkare än den organiserade brottsligheten. Den kommer aldrig att vinna.

– Men lika tuffa ska vi vara mot brottens orsaker. Vi ska se till att knäcka långtidsarbetslösheten, grundskolan ska se till att barnen kommer vidare till gymnasiet. Då får de en helt annan start i livet.

Varför är det så svårt att komma överens om en modell för att få in fler utrikes födda på arbetsmarknaden?
– Vi har två skilda modeller här. Den ena säger: sänk lönerna. Om en ny anställningsform införs där du sänker lönerna så får du en permanent sådan ordning. Då trycker du ned lönenivån på arbetsmarknaden. Det vet vi från studier i USA att det kan handla om 20 procent. I Sverige handlar det om en miljon löntagare.

– Vårt budskap är det är de som kommer hit som ska anpassa sig till svensk arbetsmarknad. Det är inte svensk arbetsmarknad som ska anpassa sig till dem som kommer hit. Då är det inte så intelligent att lagstifta om lägre löner, enligt mitt sätt att se på det. Det intelligenta är att se att om du har en lönenivå som ett antal människor inte motsvarar i form av kunskap, produktivitet och erfarenhet – hur ska du då komma dit? Det är det som arbetsmarknadens parter nu börjat resonera om. Då kan det vara jobb och utbildning i kombination. Då fattar alla på en arbetsplats att om någon arbetar samtidigt som de utbildar sig är det inte så konstigt att de har lite lägre lön.

Varför är det så farligt med lägre ingångslöner under en begränsad period?
– Det är exakt det som parterna diskuterar nu.

Du uppmuntrar alltså en partsstyrd modell med reglerad utbildning och lägre ingångslöner?
– Absolut. Jag bejakar en partsstyrd modell. Sedan är frågan hur vi politiker kan stödja en sådan modell med utbildning och resurser.

– Att riksdagen ska sitta och besluta om vilken lönenivån ska vara – det är faktiskt korkat. Parterna tar ansvar för villkoren på arbetsmarknaden. De vet under vilka förutsättningar det ska göras. Det kan de inte där borta i riksdagen och det kan vi inte i det här huset heller.

Ena stunden efterlyser du blocköverskridande samarbete och nästa anklagar du oppositionen för att vilja slå sönder den svenska modellen – hur går det ihop?
– Det går ihop för att den svenska modellen är precis det här. Mellan 2010 och 2014 hade vi också en minoritetsregering, en borgerlig sådan. Då gjordes ingen överenskommelse om energin, ingen om försvaret, ingen om det finanspolitiska ramverket. Det visar att det här fungerar. Där ger jag också oppositionen credit, vi har gjort det tillsammans.

– Men det är klart att i ett sådant fall som med lönerna så har även jag en gräns. Vi ska vara pragmatiska och se hur vi gör för att nyanlända ska komma in i jobb så snabbt som möjligt. Men om man i och med det ska knäcka den svenska modellen – nej.

Hur ska Sverige kunna styras efter nästa val?
– Först måste väljarna säga sitt. Men blockpolitiken är skadlig för Sverige. Den har varit skadlig och den kommer att vara skadlig om den fortsätter. Jag vill bryta blockpolitiken men jag säger också att jag aldrig kommer att samarbeta eller göra mig beroende av Sverigedemokraterna. Det är ett rasistiskt parti.

– Det finns inte bara två sätt att ordna styrkeförhållandena för de sju andra riksdagspartierna. Det är därför som blockpolitiken är så farlig eftersom man låser sig till två sätt. Feltänkt. Man kan tänka dels vem

som ska sitta i Rosenbad men framför allt hur ska majoriteten ordnas i riksdagen. Det finns ett antal varianter på det. Det är det vi har visat med våra blocköverskridande överenskommelser. I en del har alla fyra borgerliga varit med, i andra har tre varit med och senast var det två. Det finns ett otal varianter att hitta majoritet men då måste man agera på ett sådant sätt att man är beredd att göra det.

Kommer du att avgå som statsminister om de rödgröna inte blir större än alliansen?
– Om alliansen tillsammans med Sverigedemokraterna säger att de tänker bilda en majoritet så finns det ingen anledning att sitta kvar. Men jag tänker inte per automatik avgå. Återigen, väljarna måste ha sagt sitt. Vi vet inte vilket valresultat vi sitter med. Om vi sitter med ett valresultat där vi de facto har gått framåt men inte har någon egen majoritet, då ska jag handla utifrån den situationen. Och då ska jag handla på det sätt som är bäst för vårt land. Huruvida det betyder att jag ska avgå eller sitta kvar och vänta på talmansrunda får vi se beroende på hur resultatet ser ut då.

Skulle du kunna tänka dig att sitta i en regering med en borgerlig statsminister?
– Jag företräder det största partiet. Nu sitter de fyra borgerliga partierna och pratar om att även om de är mindre borde de få regera. Det är inte speciellt logiskt. För mig handlar det om att bryta blockpolitiken och hitta något annat. Det är det som är bäst för Sverige.

Kan du tänka dig att regera med passivt stöd från SD om de rödgröna blir mindre än alliansen?
– Nej, jag tänker inte göra mig beroende av Sverigedemokraterna. Aldrig i livet. Varför ska de ges makt över huvud taget? I nuläget har de 13 procent. Det innebär att vi andra har 87 procent. Det vore mycket märkligt om vi inte kunde hitta ett sätt att fatta beslut i Sveriges riksdag där 87 procent inte blir beroende av 13 procent.

Hur kommer it-skandalen i Transportstyrelsen att påverka regeringen i valrörelsen?
– Det pågår en uppföljning i konstitutionsutskotten. Vi har gått igenom de frågor som KU har ställt och svarat efter absolut bästa förmåga. Det ska klaras ut vad som har hänt och vad som inte har hänt. Om mer behöver klaras ut ska vi vara behjälpliga med det.

– När det här kom upp beskrevs det som den största skandalen sedan Stig Bergling. För det första: det här är allvarligt, det har brutits mot lagen och det uppstod en risk med hemliga uppgifter. Men man måste ändå ha sans och balans i den här diskussionen. Stig Bergling var en person som medvetet lämnade över dokument till främmande makt.

Här fanns det en risk för att det skulle kunna ske. Ingen av de tre berörda myndigheterna har sagt att det har skett, de har inte kunnat se det ännu. Det är allvarligt men man måste ändå ha storheterna klara för sig.

– Varken Säpo, Försvarsmakten eller Transportstyrelsen begärde mer stöd, mer resurser, annan reglering eller styrning av myndigheten. Det Säpo sa var att vi gör ett tillsynsarbete på detta och så följer vi det. När jag i somras frågade de här tre myndigheterna om det var något mer som vi hade kunnat göra från regeringskansliet under den här processen så sa de nej alla tre. Nu får vi under KU-processen reda ut om regeringskansliet har gjort det som skulle göras.

Kommer det att komma fram fler uppgifter om att statsråd eller tjänstemän haft kunskap om säkerhetsriskerna utan att agera?
– Vi har gått igenom händelsekedjan så gott vi kan och vi kan i dagsläget inte se det. Men jag kan naturligtvis inte garantera det. Nu besvarar vi frågor efter bästa förmåga och man får dra slutsatser när hela materialet ligger på bordet.

Är du helt säker på att du inte har fått någon information om detta förrän i januari i år?
– Svar ja.

Tycker du att regeringen har skött den här frågan öppet och transparent?
– Ja, jag tycker det. Vi har svarat på frågor efter bästa förmåga. Ibland måste man få tid att samla ihop vad som faktiskt har hänt och det är inte alltid som man kan göra det direkt på minuten. Jag har hela tiden sagt att vi ska vara så transparenta som det är möjligt att vara. En del uppgifter kan vara hemliga men det som är öppet och som vi kan informera om ska vi göra.

Vad har varit svårast under mandatperioden?
– Det har varit ett svårt parlamentariskt läge och det har varit svårt med migrationsfrågan. Men det är klart att terrorattentatet den 7 april på Drottninggatan … När jag och Ulla står i Skene och hedrar minnet av de ungdomar som dog i en bussolycka och i samma stund får reda på att det är någon galning som kört upp en lastbil på Drottninggatan. Fem döda, och jag träffade skadade på Karolinska. Det är klart att det är hårt. Den stunden och de dagarna, det var svårt.

Hur länge orkar du ha jobbet som statsminister?
– Tills ”mission accomplished”. Det kommer det naturligtvis aldrig att bli så jag blir nog kvar här, ha ha. De får bära ut mig. Skämt åsido, väljarna ska avgöra. För egen del ser jag att det är så mycket som behöver göras så jag är full av både arbetslust och energi.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se "

"Fakta.
Stefan Löfven väljs till partiordförande för Socialdemokraterna 2012, efter att Håkan Juholt fått lämna posten.

Två år senare, i september 2014, blir Löfven statsminister i en minoritetsregering tillsammans med Miljöpartiet. Samma höst hotar Sverigedemokraterna att fälla regeringens budget genom att rösta på alliansens alternativ. Löfven säger då att han ska utlysa extraval, men hinner aldrig göra detta eftersom alla partier utom SD ingår den så kallade decemberöverenskommelsen. Den innebär bland annat att minoritetsregeringar lättare ska få igenom sina budgetar.

Decemberöverenskommelsen faller 2015. Samma år söker över 160 000 personer asyl i Sverige, vilket sätter Sveriges flyktingmottagande högt på den politiska dagordningen. Regeringen Löfven driver igenom en blocköverskridande migrationsöverenskommelse och i slutet av året skärper regeringen Sveriges asylpolitik så att reglerna anpassas till EU:s miniminivå.

I april 2015 sluts den så kallade försvarsuppgörelsen mellan regeringen, M, C och KD, som handlar om försvarets finansiering och inriktning för den kommande femårsperioden.

Våren 2016 avgår den miljöpartistiske bostadsministern Mehmet Kaplan efter bland annat uppgifter om samröre med högerextrema Grå vargarna.

I juni 2016 röstas Sverige, efter en intensiv kampanj, in som medlem i FN:s säkerhetsråd. Under hösten sluts energiuppgörelsen mellan regeringen, KD, M och C, om bland annat kärnkraftsfrågan.
Våren 2017 inträffar ett terrordåd i Stockholm. Stefan Löfven hyllas för sitt ledarskap i samband med dådet och 62 procent av svenskarna är nöjda med statsministerns insatser, enligt en opinionsundersökning från Novus.

Sommaren 2017 väljer Stefan Löfven att inte närvara på Almedalsveckan i Visby och besöker i stället olika orter runtom i Sverige.

Samma sommar inträffar julikrisen till följd av Transportstyrelseskandalen.

Allianspartierna riktar misstroende mot tre ministrar. Detta leder till en regeringsombildning där två ministrar byts ut.
I september 2017 råder högkonjunktur och regeringen presenterar en omfattande budget med pengar till både vård, skola, polis, barn och pensionärer, men som också innehåller fler sänkningar av skatten än höjningar.

"Fakta. Regeringsalternativ

M: Vill att alliansen tar över, även om koalitionen blir mindre än de rödgröna. En sådan lösning kräver stöd från SD.

SD: Partiledare Jimmie Åkesson ser ett scenario med tre politiska block i svensk politik – ett socialistiskt, ett liberalt och ett konservativt block som består av Sverigedemokraterna och Moderaterna. ”Den som genomför det mesta av vår politik har goda chanser att bli statsminister med vårt stöd” sa han till DN i juni.

L: Vill se en alliansledd regering. Andrahandsvalet är en koalitionsregering med allianspartierna och Socialdemokraterna – om de rödgröna blir större än de fyra borgerliga. Kan inte tänka sig att samarbeta med SD och inte heller med Vänsterpartiet.

C: Vill se en alliansregering, men vill inte ta stöd från SD. Söker hellre stöd över blockgränsen om det skulle behövas. I en intervju med DN i slutet av augusti sa centerledaren Annie Lööf att ”C kommer inte att bryta sig loss ur alliansen för att sitta i en regering med S. Däremot hoppas jag att vi har ett sådant klimat i svensk politik att vi kan föra samtal över blockgränsen och att vi kan ta ansvar för landet ihop”.

KD: Vill att alliansen tar över, även om koalitionen blir mindre än de rödgröna. Kan tänka sig att ta stöd från SD. "

DN LÖRDAG 7 OKTOBER 2017

”Försäkringsbolag kommer att börja kräva gentester”

Självtester för olika sjukdomar öppnar för en ny form av försäkringsbedrägeri, anser Folksams välfärdsanalytiker Håkan Svärdman. Därför tror han att försäkringsbolagen kommer att börja kräva genetiska tester av sina kunder. Branschorganisationen Svensk försäkring håller med om att självtester kan bli ett problem.

Danska Politiken berättade 2015 om att danska försäkringsbolag ville få ut resultat av tusentals genetiska tester för ärftliga sjukdomar. Håkan Svärdman analyserar välfärdsutvecklingen på uppdrag av försäkringsbolaget Folksam.

På bolagets blogg ”Trygghetsspanarna”, berättar han om att han provat olika självtester från apoteket, bland annat PSA-test för att upptäcka risk för prostatacancer.

”Sannolikt i år diagnostiseras 3 300 av männen med prostatacancer, 4 700 kvinnor med bröstcancer och 2 400 av dessa kommer avlida på grund av sjukdomarna. Men försäkringsbolaget vet inte om det är jag eller du som drabbas, en okunskap vi delar. Här har vi kärnan i försäkringsmarknaden”, skriver han.

Ett stort utbud av självtester till låga priser snedvrider systemet, bedömer Svärdman.
– I det ögonblick kunden själv börjar känna till sina risker i detalj, och vi inte kan få reda på samma information, blir det ett problem för ett försäkringsbolag, säger han.

I dag anses träffsäkerheten i testerna relativt låg.
– Men den medicinsktekniska utvecklingen rasar på så snabbt att man får veta allt mer. Försäkringsbolag kräver hälsodeklaration i dag. Varför gå över en blankett när man vet att det finns bättre instrument? En dna-topsning, som vi skickar till ett bolag, för vi vet ju inte om du har gjort det.

Håkan Svärdman spånar exempel: en kund får med självtest reda på att hen bär på den neurologiska sjukdomen ALS, där medianöverlevnadstiden är 2–4 år.

– Du sitter där med partner och barn och en rejäl livförsäkring kan vara frestande. Eller som med prostatatestet jag tog, vid högt PSA-värde skulle jag kunna avvakta en vecka med att gå till doktorn och i stället söka medlemskap i flera fackförbund och få olika försäkringar. I dag har försäkringsbolagen rätt att fråga om kunden genomfört ett dna-test, vid tecknande av en stor livförsäkring. Men lagen från 2006, kom då gentester endast utfördes inom sjukvården och blev journalförda.

– Nu kan du ju göra de där testerna själv. Andra försäkringsbedrägerier kan vi hitta; att man försäkrar sig när huset brinner – men inte den där typen; att man försäkrar sig när hälsan brinner.

Inom tio år tror han att självtester med god träffsäkerhet är vanligt, och att försäkringsbolagen kommer att kräva att få gentesta sina kunder.
– Annars blir konsekvensen att vi väljer att avstå från att försäkra individer. Det är min personliga analys. Det kommer ställa större krav på stora, kollektiva försäkringar där de individuella försäkringarna drygas ut av massan.

När DN kontaktar de största bolagen säger alla att önskemål om genetiska tester inte är aktuellt.
Marie Hosinsky, seniorrådgivare på branschorganisationen Svensk försäkring:

– Branschen arbetar inte för närvarande med den här problematiken. Generellt anses inte självtesterna hålla så hög kvalitet. Men jag håller med Håkan Svärdman om att det kan komma att bli en reell fråga i framtiden.

Kjell Asplund, professor emeritus i medicin och ordförande i Statens medicinsk-etiska råd, SMER, tror inte att försäkringsbolagen kommer att få igenom en lagändring som gör att genetiska tester får begäras:

– Resonemanget är lätt att förstå från försäkringsbolagens sida. De vill ha maximal information för att kunna göra riskbedömningar. I andra vågskålen finns genetisk integritet. Det är en väldigt integritetskänslig information vad man bär på för arv. Det innehåller både medicinsk information men även annan, som släktskap och etnicitet. Vi från SMER anser att det är för känslig information för att kunna utkräva.

Lisa Röstlund lisa.rostlund@dn.se "

"Fakta. Så säger lagen

Som regel får, enligt lag, ingen ställa som villkor för ett avtal att den andra parten skall genomgå en genetisk undersökning eller lämna genetisk information om sig själv.

Ingen får heller olovligen ta reda på genetisk information om någon annan.

Undantag gäller för försäkringsbolag, om den som vill teckna en försäkring som ska utfalla med ett engångsbelopp över 30 prisbasbelopp, eller med över fyra prisbasbelopp per år. Då har bolaget rätt att efterfråga journalförda testresultat. "

DN LÖRDAG 7 OKTOBER 2017

"Ett oväntat men inte ologiskt val

Analys. Att den internationella kampanjen för att förbjuda kärnvapen skulle tilldelas Nobels fredspris hade få bedömare väntat sig, men valet är inte ologiskt. Med Nordkoreas atomrustning och Donald Trumps försök att upphäva avtalet med Iran gör kärnvapenhotet åter aktuellt.

Den norska Nobelkommittén har en viss förkärlek för att ge fredspriset till organisationer med välmenta humanitära mål. Men detta års pristagare måste sägas vara ovanligt välmotiverat. Få kan väl invända mot Nobelkommitténs ord om att ”kärnvapen utgör ett konstant hot mot mänskligheten och allt liv på jorden”.

Men det råder långt ifrån enighet om att kärnvapen ska förbjudas. Det finns inga realistiska utsikter att vi inom överskådlig tid får leva i en kärnvapenfri värld.

Ingen av kärnvapenstaterna – USA, Ryssland, Frankrike, Kina, Storbritannien, Pakistan, Indien och Israel – deltog i arbetet med FN-konventionen för avveckling av kärnvapen. Detsamma gäller också Nordkorea, som är på god väg att bli nukleärt.

Dessa stater är ointresserade av att lämna ifrån sig sina domedagsvapen, som de betraktar som avskräckningsmedel mot yttre hot. De har inte mycket till övers för ICAN-direktören Beatrice Fihns ord på fredagen att ”vi kan inte fortsätta att lita på kärnvapen för säkerhet… vi kan inte hota att urskillningslöst slakta hundratusentals civila i säkerhetens namn”.

Antikärnvapenkampanjen får fredspriset samtidigt som avtalet om kärnteknologi med Iran är i fara, ett avtal som Barack Obama förde i hamn efter åratal av mödosamma förhandlingar.

Hans efterträdare Donald Trump väntas senast den 15 oktober säga nej till att ”certifiera” att Iran följer avtalet, men han går inte så långt som att formellt riva upp avtalet som sådant (som slöts av USA,

Storbritannien, Frankrike, Tyskland, Ryssland, Kina, EU och Iran).
I stället lämpar han över hela frågan till kongressen, som får avgöra om sanktionerna, som upphävdes i början av 2016, ska återinföras. Ska man tolka uttalanden från republikanska kongressledamöter är det inte aktuellt att införa nya USA-sanktioner mot Iran.

Åtgärden är till stor del en inrikespolitisk manöver från Trump, som går de mest trogna supportrarna till mötes. Under valkampanjen dömde han upprepade gånger ut avtalet med Iran som ”katastrofalt”.

Trump kan inte hävda att Iran inte lever upp till sina avtalsförpliktelser, för det intygas av FN:s atomorgan IAEA. I stället säger han att Teheran bryter mot ”andan” i avtalet: genom att utveckla ballistiska missiler och destabilisera Mellanöstern (i Irak, inbördeskrigets Syrien, Libanon och Jemen).

Även om EU-länderna – och givetvis Kina och Ryssland – har sagt att de håller fast vid avtalet och kommer att göra allt för att rädda det, är dess framtid ändå högst oviss, och det är osäkert hur Iran reagerar på Trumps åtgärd. I värsta fall kan Iran återuppta den avbrutna uran- och plutoniumproduktionen, nödvändiga komponenter i utvecklingen av en atombomb.

Och då är det inte bara diktaturen i Nordkorea som snart blir det nionde landet i världen som är ”livförsäkrat” med kärnvapen, med allt vad det innebär för ökad osäkerhet för grannländerna i östra Asien.
I det läget kan även Irans shiamuslimska prästregim dra slutsatsen att USA inte längre är intresserat av att släppa in Iran i världssamfundet, utan tvärtom vill skada eller störta ledarna i Teheran.

Och då kan Iran, trots att den högste ledaren Ayatollah Ali Khamenei har sagt att kärnvapen är ett brott mot islam, sätta fart på sin upparbetning av kärnbränsle.

Det öppnar för att Iran återgår till mer eller mindre hemliga förberedelser för att skaffa sig förmåga att på kort tid konstruera en atombomb.

En sådan utveckling skulle riskera att sätta igång en farlig rustningsspiral i Mellanöstern, där även Irans regionala rivaler Saudi-arabien och Turkiet kan få argument för att utveckla kärnvapen.

Michael Winiarski michael.winiarski@dn.se "

DN LÖRDAG 7 OKTOBER 2017

”Sverige har en viktig roll i nedrustningen”

Fredpriset till antikärnvapenorganisationen ICAN är en uppmuntran i kampen för nedrustning och en kraftfull signal till alla länder som inte undertecknat FN-förbudet mot kärnvapen. – Sverige har en viktig roll att spela och det är därför vi inte ska vänta med att skriva på, säger ICAN-chefen Beatrice Fihn.

Beatrice Fihn, svensk ledare för ICAN (International campaign to abolish nuclear weapons), vågade inte tro på att hennes organisation skulle tilldelas det som brukar kallas världens finaste pris – inte ens när telefonsamtalet kom från Oslo.

– Jag ville ju tro på det, men tänkte: Tänk om det är ett skämt, säger Fihn på telefon från ICAN:s kansli i Genève.

Den 6 oktober blir en dag hon aldrig kommer att glömma. Det kom samtal och lyckönskningar från hela världen.

– Jag har just pratat med en representant för Dalai Lama, säger hon och betonar att många har del i priset och att många aktivister har kämpat med frågan i motvind i årtionden.

34-åriga Beatrice Fihn är uppvuxen i Angered i nordöstra Göteborg. Hennes mamma är konstnär och pappa lärare. Båda föräldrarna har ett starkt samhällsengagemang, vilket präglat hennes liv. Efter studier vid Stockholms universitet begav hon sig till Genève och började arbeta för organisationen Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet. Bland arbetsuppgifterna ingick att bevaka kärnvapenfrågor och nedrustningsförhandlingar. 2014 tog hon över som chef på ICAN.

Kansliet består endast av ett fåtal personer, men ICAN har 400 medlemsorganisationer i nära 100 länder.

– Det är ett väldigt symboliskt pris för det långa arbetet mot kärnvapen som civilsamfundet har gjort i årtionden och det betyder också väldigt mycket för överlevare från Nagasaki, Hiroshima och kärnvapentester runt om i världen, säger hon.

Bara 35 av de 122 länder som antog FN-förbudet mot kärnvapen i somras har undertecknat avtalet. Sverige hör till dem som avvaktar. Beatrice Fihn är kritisk till att frågan nu ska utredas under ett år.

– Det är alldeles för långsamt. Det ska inte behöva ta ett år för Sverige att säga att kärnvapen är oacceptabla. Nu får man bestämma sig om de ska vara lagliga eller olagliga, säger hon och menar att bland annat USA idkar starka påtryckningar mot länder som Sverige om att inte skriva på.

Hon hoppas att fredspriset ska trycka på i opinionen och få kärnvapenländer – som inte vill att fler stater ska utveckla kärnvapen – att även börja tala om de existerande vapnen.

Vid en pressträff efter beskedet om att ICAN fått Nobels fredspris konstaterade utrikesminister Margot Wallström att Sverige varit med om att arbeta fram FN-konventionen, men att man behöver tid innan man även kan signera och ratificera den.

– Precis som alla länder vill man se över hur detta kommer att stämma med vår lagstiftning. Vi ska veta vad vi gör, men vi är helt överens om arbetet framåt i den här frågan, säger Wallström.

Hon välkomnade priset till ICAN och ser det som en uppmuntran i kampen för nedrustning som hon även personligen engagerat sig i.
– Det finns 15 000 kärnvapen i världen. På senare tid har vi hört länder hota med användning och risken för misstag och missbedömning har ökat, säger Wallström.

Sverre Lodgaard, forskare vid Norska utrikespolitiska institutet, tror att priset till ICAN kan få betydelse på lång sikt och menar att organisationen på ett viktigt sätt ifrågasätter kärnvapenmakternas föreställning om att deras vapenarsenal tjänar militär och politisk nytta.

– Den värderingen bygger på att vapnen kan användas och om den grundtanken försvinner så faller hela resonemanget. Det är också här FN:s förbudsavtal sätter in stöten när det försöker stigmatisera vapnen, säger Lodgaard som menar att den mentala föreställningen om att ett land är beroende av att ha kärnvapen i avskräckande syfte är det störta hindret just nu för nedrustning.

I Norge tolkades priset till ICAN på flera håll som ett sätt att sätta press på landets regering. Den norska statsministern Erna Solberg gratulerade ICAN och sade att det är en välförtjänt vinnare, men klargjorde samtidigt att Norge inte kommer att skriva under FN-avtalet.

Sverre Lodgaard anser att det finns en tydlig konflikt för alla - Natoländer.

– Den norska regeringen kan inte skriva under avtalet så länge man är bunden av Natos militära strategi, som ju faktiskt öppnar dörren för förstahandsbruk av kärnvapen, säger Lodgaard och menar att detta är något som det sällan talas om eftersom Norge likt så många andra länder vill stötta den goda saken.

Jens Littorin jens.littorin@dn.se "

"Reaktioner på beslutet

I vår svåra, kaotiska värld har Nobelkommittén återigen pekat på ett av vår tids största hot och behovet av internationella samarbeten för att nå fred och säkerhet.
EU:s utrikeschef Federica Mogherini

Nato är inriktat på att bibehålla fred och skapa förutsättningar för en värld utan kärnvapen. Det målet delar vi med ICAN och jag välkomnar den uppmärksamhet frågan nu ges.
Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg

ICAN har gjort ett stort arbete för att samla civilsamhället och mobilisera för en värld utan kärnvapen. Det är ett välförtjänt pris.
Norges statsminister Erna Solberg

Jag är mycket glad. Det ligger rätt i tiden att ge priset till dem som - jobbar mot kärnvapen. Det har Nobelkommittén gjort tidigare, men det är tolv år sedan man uppmärksammade kärnvapenfrågan ordentligt.
Peter Wallensteen, professor i freds- och konfliktforskning vid Uppsala universitet

Jag tycker att det är ett bra omen.
FN:s talesperson Alessandra Vellucci "

DN LÖRDAG 7 OKTOBER 2017

" Sverige minskar sitt ägande i SAS

SAS största ägare, den svenska staten, kommer att minska sitt ägande när bolaget drar in pengar genom att ge ut nya aktier. Regeringen säger nej till att staten köper sin andel av de nya aktierna.

SAS styrelse söker mandat att genomföra en nyemission, att dra in kapital genom att ge ut nya aktier. Förslaget är att styrelsen får besluta om en nyemission på högst 66 miljoner stamaktier, motsvarande 20 procent av antalet utgivna aktier.

Eftersom de största ägarna, svenska, danska och norska staterna samt Knut och Alice Wallenbergs stiftelse, stöder förslaget lär det gå igenom på företagets extra bolagsstämma den 3 november.

Däremot kommer inte svenska staten, den enskilt största ägaren med drygt 17 procent av ägandet, att teckna sig för sin andel om och när nyemissionen blir av. Det gör att det svenska ägandet – och inflytandet – minskar.

– Vi anser att det är positivt att SAS vill förstärka sin finansiella position, säger näringsminister Mikael Damberg (S) i en skriftlig kommentar.

– Vi har varit tydliga med att vi inte är en långsiktig ägare, men däremot en ansvarsfull ägare och gör därför det vi kan för att underlätta för bolaget att ta in nytt kapital, fortsätter han.

Regeringen har tidigare sålt aktieposter i SAS, men lovar nu att inte sälja aktier under 90 dagar efter att nyemissionen har tecknats – just för att underlätta den.

Den största privata ägaren i SAS är Knut och Alice Wallenbergs stiftelse som äger 7,5 procent av kapital och röster. Stiftelsen stöder förslaget, men det är oklart om den kommer att delta i nyemissionen.
– Det vi tar ställning till i dag, och stöder, är att man ska få mandatet. Vad som händer längre fram vill jag inte spekulera i, säger Oscar Stege Unger, direktör i stiftelsen.

– Men jag vill understryka att man söker mandat för en riktad nyemission och att bolaget självt tydligt beskriver att det är positivt att kunna få in nya ägare, tillägger han.

När beskedet kom på fredagsmorgonen sjönk aktiekursen trots att SAS påpekade att det handlar om att få billigare finansiering och inte en krisåtgärd.

– Vi har pratat om det i flera tidigare kvartalsrapporter. Vi hade ett starkt positivt resultat och vi behöver sänka SAS finansieringskostnader, så nu är ett bra tillfälle, säger presschefen Fredrik Henriksson.

Hur mycket kapital som kan tas in på det sättet går inte att säga exakt, eftersom kursen kommer att sättas i samband med nyemissionen och ett auktionsförfarande. Räknat på fredagens kurs handlar det dock om knappt 1,7 miljarder kronor.

Det nya kapitalet ska användas till att betala av lån som förfaller framöver, även lån i form av preferensaktier. Det får tummen upp av Jacob Pedersen, flyganalytiker på danska Sydbank.

– Jag tycker att det är en vacker lösning på företagets behov av finansiering, framför allt med hänsyn till de vanliga aktieägarna. Vad det gäller preferensaktierna är det möjligt att SAS vill lösa in eller konvertera dem till en annan typ av aktier, för de blir dyrare för varje år, säger han.

En nyemission ska riktas till främst stora internationella investerare och fondbolag, trots att SAS ännu inte bestämt om styrelsen ska utnyttja mandatet den söker.

”SAS styrelse har inte fattat något beslut om att utnyttja ett eventuellt bemyndigande, men önskar som ett led i utvärderingen av alternativa finansieringsformer ha möjlighet att fatta ett sådant beslut om marknadsförhållandena och andra förhållanden är gynnsamma”, skriver SAS i ett pressmeddelande.

Aktiekursen sjönk på fredagen med 10 procent.

Dan Lucas dan.lucas@dn.se
Ida Yttergren ida.yttergren@dn.se
Juan Flores juan.flores@dn.se

"Fakta.
SAS grundades 1946 av de tre nationella flygbolagen i Sverige, Danmark och Norge för att bättre kunna hantera den interkontinentala trafiken.SAS ingår i nätverket Star Alliance som skapades 1997 och består av 28 flygbolag. "

DN LÖRDAG 7 OKTOBER 2017

"Mer pengar i fickan för årets Nobelpristagare

Årets Nobelpristagare kan åka hem med nio miljoner kronor, en miljon mer än förra året. Det trots att avkastningen på Nobel-stiftelsens placeringar var något sämre än jämförelseindex förra året.

För bara fem år sedan sänkte Nobelstiftelsen beloppet som pristagarna får, från tio till åtta miljoner kronor. Motiveringen var att stiftelsens ekonomi inte ansågs långsiktigt stabil.

Nu höjs prissumman till nio miljoner, per vetenskap. Om det är flera pristagare i ett ämne får de dela på summan.

– Det var inte akut, men vi behövde en förändring i relationen intjäning och utbetalning. Nu är vi på fastare mark, även om det kommer att krävas fortsatta åtgärder för att upprätthålla en god ekonomi, säger Lars Heikensten, vd för Nobelstiftelsen sedan 2011. Under hans tid som vd har kostnaderna stramats åt. Utgifter har skurits ned med 20 procent i de flesta led, förutom när det gäller ersättning till de som arbetar med att utse pristagare. Dessutom följde några år med

god avkastning av stiftelsens pengar, högre än de minst 3,5 procent i snitt som Nobelstiftelsen har som mål.

– Därför bedömde vi att vi kunde höja prissumman med en miljon kronor, säger Lars Heikensten.

Prissumman är nu uppe i en något högre nivå än när priset delades ut för första gången, 1901. Då fick pristagaren 150 782 kronor, vilket är 8,3 miljoner omräknat till dagens penningvärde. Sedan dess har det reala värdet på priset svängt rejält. Som lägst låg det 1919 då bara 28 procent av den ursprungliga summan delades ut. Högst var det 2001, då pristagarna fick 144 procent av värdet 1901.

Men att värdet på priset ska vara exakt lika högt som när det delades ut första året är inget mål i sig, enligt Lars Heikensten. I stället siktar Nobelstiftelsen på att följa reallöneutvecklingen, som varit runt 2 procent de senaste åren.

Totalt ökade värdet på Nobelstiftelsens placeringskapital med 6,9 procent förra året. Det var sämre än det index man jämför sig med, som ökade med 7,3 procent och sämre än den grupp långsiktiga placerare, som man jämför sig med. Nobelstiftelsen förklarar resultatet med en undervikt av investeringar i aktier i slutet av året.

Nobelstiftelsens strategi är att skapa avkastning samtidigt som risktagandet är ”försiktigt”.
– Rent allmänt under perioden från 2011 och framåt har vi gått tydligt bättre än jämförelseindex, säger Lars Heikensten.
I slutet av 2016 hade Nobelstiftelsen 50 procent av sina investeringar i aktier, 17 i räntebärande investeringar och 33 procent i alternativa investeringar, där hedgefonder utgör den största posten.

Under 90-talet gjorde stiftelsen några stora fastighetsförsäljningar, numera äger man bara två.
Marianne Björklund marianne.bjorklund@dn.se "

DN LÖRDAG 7 OKTOBER 2017

" Ny utvärdering vill se skärpt beredskap

Misstanken om ett terrordåd på Drottninggatan fanns redan efter ett par minuter. Men de första ambulanserna larmades till en trafikolycka och körde rakt in på Drottninggatan under terrorhot. En ny utvärdering, ett halvår efter dådet, slår fast att Stockholms katastrofmedicinska beredskap behöver skärpas. Och även omfatta privata närakuter, 1177 Vårdguiden och Cityakuten som inte ingår i krisplanen.

Utvärderingen av terrordådet den 7 april visar på allvarliga brister i landstingets katastrofmedicinska beredskap. Rapporten från Katastrofmedicinskt centrum i Linköping, som DN begärt ut, är delvis sekretessbelagd. Men stora problem med både ledningsfunktion, kommunikation och samverkan beskrivs av intervjuade vårdaktörer som deltog i insatsen.

Det första larmet kommer klockan 14.53 om en trafikolycka med tre påkörda personer på Drottninggatan. Sjukvårdsledaren i den första ambulansen försöker få information på vägen via kommunikationssystemet Rakel, men räddningstjänsten pratar oavbrutet på samverkanskanalen Raps 1.

När ambulansen når korsningen vid Barnhusgatan 14.58 möts man av människor i panik och sjukvårdsledaren förstår snabbt att det inte är en vanlig trafikolycka. Efter tre minuter rapporterar hon till SOS Alarm om fyra skadade vuxna och ett skadat barn på gatan. Hon inventerar gatan till fots med en sjukvårdväska och möter läkare från Cityakuten som vårdar skadade på gatan.
När en smäll hörs från Åhlénshuset rusar poliser förbi sjukvårdsledaren med dragna vapen. Räddningstjänsten meddelar att området från butiken Zara Home ned till Åhléns inte är säkert och att Centralbadet utryms snart och blir uppsamlingsplats för skadade.

Sjukvårdsledaren försöker få kontakt med sin kollega i ambulansen, men tvingas fatta många beslut utan tillräcklig lägesinformation. SOS Alarm får inledningsvis 300 larmsamtal från vittnen på 112 och mobilnätet är överbelastat.

Landstinget inrättar en regional särskild sjukvårdsledning som leds av en tjänsteman i beredskap. Klockan 15.03 gör han ett allanrop via Rakel till samliga akutsjukhus och ambulanser att det handlar om en antagonistisk händelse – ett misstänkt attentat.

Meddelandet störs ut av SOS Alarm och får upprepas flera gånger och uppfattas inte av sjukvårdsledaren i ambulansen på plats. Aisab som kör ambulanserna i City uppger problem med sin interna kommunikation då mobilnätet låg nere.

– Om vi hade vetat att det var ett terrordåd och inte en trafikolycka hade vi agerat annorlunda. Då hade vi inte åkt fram så långt utan sett till att platsen var säkrad av polis först. Polisen hade kanske även fått ta ut skadade åt oss, säger Åke Östman, vd på Aisab ambulanssjukvården i Stockholm.

Landstinget ska nu se över kommunikationsproblemen.
– Det är känt att kommunikationen i Rakel inte fungerar i större situationer. Vi tittar nu på hur vi ska lägga upp talgrupper och strukturer för att kommunikationen ska ske på ett mer strukturerat sätt om det skulle hända igen, säger Patrik Söderberg, katastrofmedicinsk chef på SLL.
Flera akutsjukhus gick snabbt upp i katastrofläge och tömde akuterna för att ge plats för skadade, något som utredarna menar kan vara tveksamt med tanke på patientsäkerheten. Många akuter var överfulla eftersom få tog sig därifrån då kollektivtrafiken stod still. Rapporter från SOS Alarm om skottlossning och evakueringen av Mall of Scandinavia gjorde att sjukhusen behöll katastrofläget till sent på kvällen.

– I läget när vi har en terrorhandling och rapporter om skottlossning på andra platser var det helt korrekt att sätta hela Stockholms sjukvård i katastrofberedskap och då ingår att man tömmer akuterna. Vi måste alltid befara det värsta och agera efter det och sedan får man lugna ned det hela efter hand, säger Patrik Söderberg.

Någon återkoppling från regional sjukvårdsledning om hur skadade skulle fördelas över sjukhusen gavs aldrig och lägesbilden var oklar för samtliga sjukhusledningar. På akutmottagningarna uppger personal att de fattade beslut baserat på medierapporter och själva ringde polisen för information. Det var stundtals även otydligt vem som ledde insatsen på plats. Tjänstemannen i beredskap, som ledde den regionala sjukvårdsledningen, ska kontakta sjukvårdsledaren efter 10 minuter men kontakt togs först långt senare.

– Jag delar inte den bilden. Vi fick rapporter från skadeplatsen och hade kontakt med sjukhusen och sjukvårdsledaren hela tiden. Vi visste tämligen fort skadeläget. Vi inventerade från början vilka möjligheter sjukhusen hade att ta patienter och det uppdaterades kontinuerligt, säger Patrik Söderberg.

Först efter 1,5 timme gick ett kort textmeddelande ut internt från regionnivå och kommunikatörerna på sjukhusen fick publicera egen information.

– Vi hade tekniska problem med nätet. Det är möjligt att man skulle ha kunnat få ut ett textmeddelande tidigare, men första timmen fokuserar vi på liv och hälsa och producerar inte text, det kommer senare, säger Patrik Söderberg.

De privata vårdaktörerna fick förlita sig helt till medier för information. Cityakutens personal vid Hötorget som hörde ljudet av en ”snöplog” dra fram över Drottninggatan var snabbt var ute på gatan med läkare. Kliniken tog hand om ett 70-tal patienter på sin

mottagning – men ingår liksom övriga privata aktörer inte i landstingets katastrofmedicinska organisation.

– Vi fick information om händelsen via medier och ställde om efter förmåga. Vi var snabba med att stänga mottagningar och öppna för skadade. Om vi ingått i en krisplan hade vi kunnat jobba mer strukturerat och hade kunnat bidra ännu mer än vi kunde göra just den här dagen, säger Anette Enström, verksamhetschef på Cityakuten. Klinikens läge gör att de befunnit sig i mittpunkten vid Stockholms båda terrordåd, även 2010 när en självmordsbombare sprängde sig själv på Bryggargatan.

– Spontant tror jag att det vore bra om vi fanns med i krisplanen. Vi finns mitt i City och både operation, mottagning och erfarna läkare och kan vara på plats mycket snabbt. Det skulle vara en fördel för landstinget och för medborgarna att vi ingår och kan bidra i de här situationerna, säger Anette Enström.
Aleris Närakut Nacka blev också snabbt varse terrordådet. Men inte via landstinget – utan via medier. Vid halv fyra strömmade chockade, gråtande och rädda personer in på närakuten och berättade vad som hänt. Någon hade blivit nedtrampad och andra hade lindrigare skador. En ambulans som på grund av trafikstoppet inte kunde ta sig till Södersjukhuset togs emot av närakuten.

– Vi fick också ta hand om chockade och psykiskt drabbade patienter som skjutsades hit. Vi hade inte riktigt resurser för det. Nu löste vi det med hjälp av det mobila psykiatriteamet som stöttade så att vi kunde ta hand om andra skadade, säger verksamhetschef Katarina Gustner. Kliniken har nu på eget initiativ tagit fram en lokal handlingsplan för allvarliga händelser och upprättat kontaktvägar till både landstingets tjänsteman i beredskap och vårdcentraler i området.

– Vi behöver samverka över gränserna i sådana här situationer. Om det varit en större olycka och sjukhusen verkligen behövt evakuera akuta patienter till närakuter, då behöver vi ha mycket bättre kommunikationsvägar och beredskap, säger Katarina Gustner.

1177 Vårdguiden fick hänvisa patienter till närakuter i stället fö r sjukhusen och informera om krisstöd. Sajten 1177.se har en lokal redaktör som ingår i landstingets beredskapsplan, men privata Medhelp som sköter telefonrådgivningen är inte inkluderad och fick hämta lägesinformation på annat håll.

– Vi har ändrat på det nu efter händelsen. Telefonrådgivningen finns nu med på listan av kontakter som är viktiga att ta i ett väldigt tidigt skede, säger Lena Furmark, avdelningschef för e-hälsa och strategisk it på SLL.
Enligt utvärderingen var det personalens proffsiga och engagerade insatser som gjorde att man trots den inledningsvis kaotiska situationen ändå gav drabbade god vård. Konklusionen är att katastrofberedskapen till stora delar fungerade men behöver ses över och stärkas – både katastrofplaner, ledningsfunktionen och vilka aktörer som ska ingå i beredskapen.

Redan när den katastrofmedicinska planen skrevs 2011 pekade landstinget på behovet av att närakuterna inkluderades. Först nu planerar landstinget att ta in fler aktörer i den katastrofmedicinska planen.

– Närakuterna har inte ingått hittills men nu stöper vi om hela närakutskonceptet och de kommer att ingå i den framtida krisberedskapen. Cityakutens läkare gjorde ett fantastiskt arbete oavsett om de ingår eller inte. Det är något vi får ta in i våra planer framöver och se över vilka resurser som finns som vi kan använda så bra som möjligt. säger Patrik Söderberg, katastrofmedicinsk chef på SLL under dådet.

Utredarna pekar även på stort behov av utbildningar inom ambulanssjukvården och samverkansövningar mellan alla aktörer.

Förra veckan öppnades ett nytt kliniskt träningscentrum för ambulanspersonal för att träna bland annat inför terrordåd.
– Lärdomen är att samverkan är otroligt viktig. Tanken är att ambulanspersonalen ska kunna träna, gärna med räddningstjänst och polis, i verklighetstrogna miljöer för att få en bättre förmåga, säger Patrik Söderberg.

Behövs mer skydd och tydligare regler för när ambulanspersonal ska åka in i ett osäkert område?
– Det är något vi diskuterar kontinuerligt. Det är räddningsledaren på plats som bedömer om det är säkert. Om det är i ett tidigt skede och det inte finns någon räddningsledare på plats, måste ambulanspersonalen själv bedöma om det är säkert att jobba på platsen, säger Patrik Söderberg.

Enligt utredarna var det tur att händelsen inträffade en fredag klockan tre när det fanns gott om resurser, dagpersonal stannade kvar och kvällspersonal skulle just gå på. En annan tid på dygnet hade konsekvenserna blivit mer omfattande.

– Det fanns en del lyckliga omständigheter som gjorde att det gick väldigt bra. Vi hade tur att det var så litet skadeutfall men vi hade gott om resurser och personalen ställde upp fantastiskt bra. Sedan handlar det om uthållighet. I det akuta skedet är vi ganska duktiga, sedan kommer en lång period av psykologiska resurser som måste pågå länge. Det gäller att få till det också, säger Patrik Söderberg. Landstinget ska nu gå igenom utvärderingen och vidta förbättringsåtgärder.

Jessica Ritzén jessica.ritzen@dn.se "

"Bakgrund. Terrorattentatet den 7 april
Strax före tre på fredagseftermiddagen den 7 april kapade Rakhmat Akilov, 39, en lastbil utanför en restaurang på Adolf Fredriks Kyrkogatan. Han körde sedan 550 meter på Drottninggatan och rammade allt i sin väg innan lastbilen kraschade in i Åhléns entré. Fyra personer dog omedelbart och en person avled på sjukhus tre veckor senare. Två av de döda var utländska medborgare från Belgien och Storbritannien. Tjugo personer skadades.

Fakta. Så många skadade tog sjukhusen emot
Karolinska universitetssjukhuset Solna 7
Capio S:t Göran 1
Astrid Lindgrens barnsjukhus 1
Södersjukhuset 3
Danderyds sjukhus 4
Terrordåd i Europa.

Stad	Datum	År	Skadade	Döda
Paris	13 nov	2015	643	130
Nice	14 juli	2016	452	86
Berlin	19 dec	2016	50	12
London	22 mar	2017	35	4
Stockholm	7 april	2017	20	5 "

DN LÖRDAG 7 OKTOBER 2017

"Svensken är ett lustigt djur

”Glädjehuset Sverige” undersöker rädda svenskars liv i samtiden. Malte Persson läser en bok som bitvis är mycket rolig, men bitvis borde vara mindre fixerad vid Miomöbler.

Aase Berg och Niklas Wahllöf ”Glädjehuset Sverige”
Albert Bonniers förlag, 204 sidor

En i dag i stort sett bortglömd man som en gång var Sveriges statsminister och bjöd medelklassen inte på bröd och skådespel, men väl tacosmys och slopad fastighetsskatt ville i sin ungdom – långt innan han gjorde misstaget att vilja öppna deras hjärtan – väcka ”det sovande folket”. Den slappt snoozande skara han avsåg var alltså svenskarna.

Svenskarna är också måltavlan för ”Glädjehuset Sverige”. Men det var länge sen de sossesussade sött på bidragspengar i madrassen. Numera sover de stående, flitigt sysselsatta inte bara av förvärvsarbete, utan även av bantning, köksrenovering, näthat, varumärkesbyggande och andra utmattande hobbier. Berg och Wahllöf vill väcka dem.

Alternativt få dem (oss? er?) att drömma roligare.
Nu är ju svenskarna inte en helt enhetlig grupp. Det finns undergrupper, som till exempel män, kvinnor, stadsbor, lantbor. Alla tragiska och hemska på lite olika sätt. För att belägga detta drar författarna i denna bok – som har drag av essä, reportage, pamflett, manifest, novellsamling – ut och skildrar sina möten med skilda representanter för folket.
Kanske inte direkt verkligt existerande representanter, men sådana som minus en och annan överdrift skulle kunnat existera. Nä förresten. Preppersparet Kenneth och Jan-Olov med intresse för homestyling och kylen full av Arboga 7,2 skulle inte kunnat existera. För mycket samtid inträngd på för liten yta (jag talar om boksidans yta här, inte om deras villa). Så går det mycket riktigt inte bra för dem heller.

Fake news! Nej, autofiktion. Aase går kurs i copywriting, eller hittar på att hon har gjort det, vad vet jag. Det är lärorikt. Niklas gör annat. För de svenskar som det handlar allra mest om är trots allt de själva. Båda väl kvalificerade medlemmar av medieklassen: ”Niklas har en genomtänkt garderob och fast cynikerspalt på DN, Aase är poet och det smäller skyhögt även om ingen fattar hennes dikter.”

De säger vad de tycker. Exempel på vad de inte gillar: ”Projekt Familj”, floskler, Miomöbler, kapitalismen, massage, kollektiva manifestationer efter terrordåd, Zlatan. Exempel på vad de gillar: kärlek, med visst fokus på sex.

Inte minst det sistnämnda väcker mina normkritiska motvallsinstinkter. Hur mycket jag än uppskattar författarnas pragmatiska förslag om obligatorisk skilsmässa efter sju år, så tycks mig deras kärleksideal vara, om inte en idealiserande kliché, så åtminstone det gamla vanliga: någon som vill upphöja sin personliga läggning till norm för alla.

Men låt gå. Denna bok har argumenterande avsnitt, men det är snarare som subjektivt utbrott den övertygar. När den rasar runt mer fritt bland svenskarna och deras nationaldjur (”hamster, älg, Pippi Långstrump, robotgräsklippare”) fyller den en lucka för oss som vill ha vår samhällskritik i mer Strindbergsk än Stridsbergsk stil.
Satiren över det svenska konsumtionssamhället har annars visst släktskap med den furiösa prosa som Daniel Sjölin då och då frambringar när han inte är på tv. Idéinnehållet – exempelvis beskrivningen av hälsan som ”det nya industriarbetet” – påminner mig ibland om Mark Greifs långt mer analytiska, men mindre underhållande, essäsamling ”Against everything”.

Men framför allt fyller boken en lucka för oss som tycker att det hittills skrivits för lite om robotgräsklippare i litteraturen. Trots att

Husqvarna vägrar betala för produktplacering ges robotgräsklipparna här den plats de förtjänar. Deras tid ska komma: ”Snart kan roboten hämta gin och tonic åt sin husse. Maskinerna blir allt smartare, männen allt dummare.”

Ändå: något skaver. Författarna tycks så märkligt fast i det ”pimpade panoptikon” de fördömer. Går det verkligen inte att undfly Miomöbelplågan? Kanske genom att inte tänka fullt så mycket på Miomöbler?

Tänker jag, som bor i Berlin i en lägenhet jag aldrig orkar inreda och översätter poesi som ingen vill läsa och i skrivande stund är bakis efter att en annan av DN Kulturs frilansande dropouts valt att fira sin trettioårsdag på baren Ficken 3000. Miomöbler passerar aldrig mina tankar, och den enda gången jag försökte använda en gymmaskin gjorde jag sönder den. Men är jag mycket gladare för det? Tveksamt.

Jag drar slutsatsen att något måste saknas någonstans i analysen, och ångrar att jag lånat ut min nästan oanvända slagborr i utbyte mot en annan av Aase Bergs böcker. Men för att återgå till den kritiska kärnverksamheten (nämligen att skåda given häst/hamster/älg i munnen):
”Glädjehuset Sverige” är bitvis mycket rolig, men bitvis också slapp, vilket författarna själva inte försummar att slappt påpeka, slappa som de är. Stilen svajar. Den återkommande beskrivningen av Sverige som en båt känns som ett onödigt tungrott sätt att överbrygga luckor i kompositionen.

Någon alltigenom bra bok är detta alltså inte, men i väntan på att den första robotgräsklipparen författardebuterar får den helt enkelt duga. En dag, det tror jag, ska robotgräsklipparna öppna våra hjärtan.
Aase Berg och Niklas Wahllöf är båda medarbetare i DN, därför recenseras deras bok av Malte Persson, författare och kritiker i Expressen.
Malte Persson "

DN SÖNDAG 8 OKTOBER 2017

"Peter Wolodarski: Sluta inbilla dig att Sverigedemokraterna är ett parti som andra.

För ett normalt riksdagsparti är det otänkbart att angripa människor baserat på deras utseende eller härkomst. I SD kommer den råa rasismen från partitoppen.

Zlatan Ibrahimovic hade redan hunnit spela ett 40-tal matcher i det svenska landslaget. Inom ett år skulle han bli lagkapten och sedermera den främste blågule målgöraren genom tiderna.

Men var han verkligen svensk? Frågan kan tyckas bisarr, med tanke på att Zlatan är född och uppvuxen i Sverige. Men i Sverigedemokraterna fanns det ledande personer som hade synpunkter på saken.

Så här lät det i Dagens Eko 2007, apropå Zlatans svenskhet:
”Jag uppfattar inte honom som det, på det sätt han tänker, agerar och talar. Han har en attityd som på många sätt inte känns särskilt typiskt svensk. Han har ett kroppsspråk och ett språk i allmänhet som jag inte uppfattar som direkt svenskt.”

Den som svarade var Mattias Karlsson, i dag gruppledare för SD i riksdagen, då ledare för arbetet med partiets nya invandringsprogram. Svenskhet, om man ska ta Karlsson på orden, var alltså inte en fråga om medborgarskap. Inte heller var det uttryck för de grundläggande värderingar om den ”enskilda människans frihet och värdighet”, så som formuleringen lyder i regeringsformen.
Nej, när Karlsson betraktade Zlatan inbegrep nationalitetsbestämningen en kroppslig analys av Ibrahimovic. Och Karlsson var inte ensam inom SD om att försöka utdefiniera Zlatan från det svenska.

Partiledaren Jimmie Åkesson, som är mycket fotbollsintresserad, fick i en uppföljande intervju med Sydsvenskan frågan om Zlatan kändes svensk när han gjorde ett EM-klackmål mot Italien.

”Han spelade i alla fall för Sverige. Sedan om han var legosoldat eller inte, det vet jag inte”, svarade Jimmie Åkesson.

Det är värt att påminna om dessa grovheter, efter en tid då ledande sverigedemokrater åter gett sig på enskilda personer som de betraktar som främmande element i nationen.

Samme Mattias Karlsson, som en gång försökte definiera ut Zlatan från nationsgemenskapen, hittade i veckan ett nytt objekt att nedvärdera. Föremålet för angreppet var dock ingen makthavare, som möjligen kan ställa sig över SD-företrädares rasism och nationalism.

Det var två relativt unga personer, vars gemensamma nämnare tycks vara att de i Karlssons ögon inte ser svenska ut. Och precis som i fallet Zlatan var det rent okulära bedömningar som ledde fram till utfallen. Det som fick Karlsson att ge sig på de två, var att de poserade för en selfie tillsammans med en svensk polis.

På sin Facebooksida publicerade Mattias Karlsson selfiebilden tillsammans med en text, där han inte bara felaktigt pekade ut de två som invandrare som ”vistas här illegalt” och ”borde utvisas”. Vad han samtidigt gjorde var att antyda att personerna på bilden kunde vara potentiella terrorister – i likhet med attentatsmannen på Drottninggatan tidigare i år.

Det upprörande, enligt Karlsson, var att svensk polis kunde låta sig fotograferas med sådana kriminella och möjligen farliga främlingar. När Mattias Karlsson gav sig på Zlatan var han inte gruppledare för Sveriges tredje största riksdagsparti. Zlatan kunde nog också, utifrån sin status som världsstjärna, tåla en hel del.

De två personerna på bilden har inte bett om att bli föremål för Mattias Karlssons utseendemässiga fixering i en politisk analys. De har, tvärtemot vad SD-gruppledaren påstod på Facebook, laglig rätt att vistas i Sverige. De har inget samröre med terrorism.

Det är grovt kränkande och djupt upprörande att Mattias Karlsson försöker koppla samman dem med våldsverkares systematiska försök att sprida storskalig skräck och förödelse.

En anmälan om förtal har lämnats in till polisen. Vilken slutsats de rättsvårdande myndigheterna kommer fram till återstår att se. Den juridiska ribban för förtalsbrott ligger högt.

Mattias Karlsson själv har raderat sitt inlägg, efter en våg av kritik i sociala medier. Men någon ordentlig ursäkt har han inte presterat, bara eländiga försök att rationalisera sitt tidigare agerande genom att utlova bättre faktakoll nästa gång.

Men detta är inte en fråga om fakta. Detta handlar om hur företrädare för ett stort riksdagsparti behandlar enskilda människor i Sverige, hur man anser sig ha rätt att ge sig på personer – inte för vad de gjort eller sagt, utan för att de ser ut på ett visst sätt.
Så var det också när den dåvarande rättstalesmannen Kent Ekeroth, för precis ett år sedan, använde en 15-åring som slagträ efter att denne ställt frågor i TV4:s Nyhetsmorgon till utbildningsminister Gustav Fridolin. Hans brott? Han var mörk och hade begynnande skäggväxt.

Det fick flera sverigedemokrater – Kent Ekeroth, riksdagsledamoten Linus Bylund och distriktsordföranden i Göteborg Jörgen Fogelklou – att i sociala medier så tvivel om pojkens ålder. En våg av rasism utlöstes. SD-företrädarens syfte var tydligt: att koppla samman pojken med debatten om ensamkommande flyktingbarn och frågan om åldersbestämning.

Pojken, som bott i Sverige sedan han var sex år, hade ingenting med den debatten att göra. Men vad brydde sig Sverigedemokraterna om det?

Att definiera ut människor är vid det här laget ett mönster, och något som sker från partiets absoluta ledning.

I somras var det partisekreteraren Richard Jomshof som tog till orda: ”Du är inte välkommen i Sverige”, lät han hälsa den moderata Stockholmspolitikern Kahin Ahmed. Han är svensk medborgare och har levt i landet i ett kvartssekel. Men i Jomshofs ögon är Kahin Ahmed inte svensk, meddelade han senare i en DN-intervju.

De som tror att Sverigedemokraterna är ett parti som andra, som har sin beskärda del knäppskallar och som ibland yttrar tokiga saker, bortser från vad ledande företrädare gång på gång säger.

I ett normalt parti hade dessa uttalanden varit grund för uteslutning. I SD sipprar den råa rasismen ut från partitopparnas munnar.
Peter Wolodarski twitter.com/pwolodarski "

DN SÖNDAG 8 OKTOBER 2017

”Högern vill försvaga välfärden med integration som tillhygge”

Den nyliberala mångkulturalismen och välfärdschauvinismen har satt dagordningen allt för länge. Väljarna förtjänar ett progressivt politiskt alternativ. Den svenska modellen och en aktiv välfärdspolitik är lösningen på integrationsutmaningarna som Sverige står inför, inte problemet, skriver Enna Gerin och Daniel Suhonen, Katalys.

Sverige står i ett vägskäl. Det är mindre än ett år kvar till riksdagsvalet 2018 och det har nu gått två år sedan den dramatiska hösten 2015 när flyktingmigrationen till Sverige kulminerade och över 160 000 människor anlände på bara ett år. Att ta greppet om integrationens problemformulering och presentera trovärdiga lösningar kommer att spela en avgörande roll i att få väljarnas förtroende i valrörelsen 2018.

I en ny studie som presenteras i dag har det fackliga idéinstitutet Katalys synat borgerlighetens och näringslivets integrationspolitiska offensiv. Vi kan visa hur den svenska modellen och en aktiv välfärdspolitik är lösningen på de integrationsutmaningar som Sverige står inför, inte problemet som borgerligheten hävdar. Det är dags för socialdemokratin att sluta vara passiv kring dessa frågor. Men för att vinna problemformuleringen om integrationen krävs fyra perspektivförskjutningar:

1 Sverige är inte sämst på arbetsmarknadsintegration av utrikes födda. Borgerligheten och extremhögern beskriver i dag gemensamt den svenska integrationspolitiken som fullkomligt misslyckad.

”Misslyckandet” skylls på den svenska välfärds- och arbetsmarknadsmodellen. För de som ständigt söker nya ingångar för att accelerera och fortsätta det nyliberala systemskiftet i Sverige har de nyanlända och deras integration blivit den nya murbräckan.

Den uppskruvade retoriken om sysselsättningsgapet mellan utrikes- och inrikes födda tjänar syftet att framställa svensk arbetsmarknad som exceptionellt dålig på att få utrikes födda i jobb. Men att gapet är så stort i Sverige har att göra med vår exceptionellt höga sysselsättningsgrad för inrikes födda, inte att vi skulle vara extremt dåliga på att inkludera utrikes födda på arbetsmarknaden. Gapet är oacceptabelt, men Sverige är inte sämst på arbetsmarknadsintegration av utrikes födda. Tvärtom, siffror från OECD visar att sysselsättningsgraden för utrikesfödda i Sverige ligger en bra bit över genomsnittet för EU-länderna och knappt över genomsnittet för OECD-länderna. Det är inte tillräckligt bra, men långt ifrån den svartmålning av svensk arbetsmarknad som borgerligheten bedrivit för att bädda för sänkta löner.

Mycket måste förbättras, inte minst för att sätta de nyanlända i arbete. Men den svenska modellen med en aktiv arbetsmarknadspolitik och möjligheter till utbildning blir då fundamentet för att skapa en lyckad arbetsmarknadsintegration.

2 Integration handlar främst om socioekonomiska höger-vänster-frågor. Om socialdemokratin vågar ta strid i integrationsfrågan istället för att tiga bort den, eller i värsta fall försöka triangulera sig förbi den, kan integrationen förvånande nog bli en socioekonomiska fråga som aktiverar höger-vänsterkonflikten, till vänsterns fördel. Borgerligheten har redan sparkat över bollen på den klasspolitiska planhalvan genom sina hot om att lagstifta fram lägre löner för nyanlända och sina förslag som går ut på att börja skikta tillgången på välfärdstjänster för de med tillfälliga uppehållstillstånd. Man vill att politiker ska gå in och skapa olika villkor för olika grupper i samhället. Samtidigt packas denna politik in i en makaber klassretorik. Under årets politikervecka i Almedalen talade Liberalernas Jan Björklund om ”en växande underklass” och Centerpartiets Annie Lööf om ”ett nytt klassamhälle”. Borgerliga politiker försöker fylla det vakuum som uppstår när socialdemokratin abdikerar från att tydligt prata om klassamhället och den etnifiering av underklass och arbetarklass som skett i Sverige de senaste decennierna.

Problemet är att den föreslagna högerpolitiken inte kommer råda bot på ojämlikheten utan sannolikt förvärra den.

3 Visa att jämlikhet är lösningen, inte problemet. Nystar man upp integrationsdebattens många olika trådar och dimensioner handlar allt till sist om jämlikhet. Den socioekonomiska kärnan i integrationen handlar om att inflyttade svenskar med tiden ska närma sig den infödda befolkningens levnadsstandard, sysselsättning och inkomstnivå.

Klyftorna när det kommer till jobb, utbildning och bostad mellan utrikes- och inrikes födda är del av en bredare trend av ökande ojämlikhet och inte nödvändigtvis något specifikt för den svenska integrationspolitiken.

Mycket talar för att det fokus i svensk integrationspolitik, på att inkludera nya människor in i de svenska systemen relativt fort och på lika villkor – både för att främja individernas integration in i samhället men också för att undvika skapandet av selektiva system som skulle

kunna underminera den generella välfärdsstaten – varit ett klokt vägval.

Integrationsutmaningarna handlar framförallt om bristen på jämlikhetspolitik. Vi måste våga utnyttja välfärdsstatens och den svenska modellens inkluderande kraft som genom omfördelande system och starka institutioner skapar social sammanhållning och tillit i samhället.

Fokus från arbetarrörelsen bör ligga vid frågor som rör ekonomisk jämlikhet: att höja levnadsstandarden och öka livschanserna för alla i vårt land och ta kampen mot trångboddhet och utsatthet, låga pensioner och inkomster, skapa en kompensatorisk och likvärdig skola, samt en aktiv arbetsmarknadspolitik som ger chans att utbilda sig till de bristyrken som finns.

4 Staka ut en tredje väg bortom det progressiva dilemmat. De senaste årens intensiva debatt om invandring och mångfald har präglats av föreställningen om ett progressivt dilemma – idén att vi måste välja mellan mångfald och välfärdsstat. Denna myt förfäktas av både nyliberala mångkulturalister som menar att vi måste välja öppenhet, mångfald och invandring på bekostnad av välfärdsstaten samt de välfärdschauvinister som vill att invandringen stoppas för att rädda välfärden. Tesen om ett progressivt dilemma bygger på att kulturell mångfald som är följden av invandring skulle underminera den känsla av tillhörighet och solidaritet som behövs för att upprätthålla en stark välfärdsstat. Sverige är ett utmärkt exempel på att ökad mångfald och stödet för den omfördelande välfärden inte måste ta ut varandra.

Vad man än tycker om migrationspolitiken är det ett faktum att Sverige redan är ett heterogent samhälle präglat av mångfald. Trots det har SOM-undersökningarna visat att det allmänna stödet för välfärdsstaten legat på en stabilt hög nivå i Sverige.

Nästan 18 procent av befolkningen är utrikes född och om man därtill räknar med alla som är födda här men har två utrikes födda föräldrar är siffran drygt 23 procent. I en sådan verklighet är både nyliberal mångkulturalism och välfärdschauvinism farliga politiska projekt.

Det behövs en tredje väg som går bortom det progressiva dilemmat och står upp för en kombination av mångfald och välfärdsstat. Väljarna förtjänar ett progressivt politiskt alternativ som utmanar den nyliberala mångkulturalismen och välfärdschauvinismen som har satt dagordningen allt för länge.

Ett mer sansat tonläge är på sin plats i denna svåra debatt. Men lärdomen är att vänstersidan inte ska låta högern oemotsagt använda dagens integrationsutmaning och skruvade fakta som en murbräcka för att försvaga välfärdsstaten och skapa ett b-lag på arbetsmarknaden. Socialdemokratin bör se integrationspolitik som en del i en generell välfärdspolitik, som strävar efter att alla människor i vårt land ska vara en del av samhället, där jämlika villkor i arbete, utbildning, boende, hälsa och trygghet – den svenska modellen – är vägen dit.

Enna Gerin, utredare vid Katalys och rapportförfattare
Daniel Suhonen, chef fackliga idéinstitutet Katalys
Rapporten ”Med integrationen som murbräcka” – lanseras i dag och finns att läsa på www.katalys.org "

DN SÖNDAG 8 OKTOBER 2017

" Alliansväljare splittrade i synen på läget i landet

Alliansen är splittrad i synen på hur det går för Sverige, visar en mätning från DN/Ipsos. Moderater och kristdemokrater ser negativt på utvecklingen, medan centerpartister och liberaler är betydligt mer positiva. Däremot finns en enighet bland borgerliga väljare om att alliansen bör hålla ihop även inför valet 2018.

På söndagskvällen deltar den nyvalde moderatledaren Ulf Kristersson i sin första partiledardebatt. I Sveriges Televisions ”Agenda” möts de åtta riksdagspartiernas ledare efter att oppositionspartierna under den gångna veckan har lagt fram sina skuggbudgetar i riksdagen.

En av Kristerssons viktigaste uppgifter blir att ena alliansen, som är splittrad i regeringsfrågan. Hans eget parti och KD är beredda att ta makten efter valet, även om de rödgröna är större än alliansen, med stöd av Sverigedemokraterna.

Detta säger C-ledaren Annie Lööf och L-ledaren Jan Björklund bestämt nej till. Och det är inte den enda frågan som splittrar de borgerliga.

En DN/Ipsos-mätning visar att moderata och kristdemokratiska sympatisörer ser betydligt mörkare på läget i landet än de som skulle rösta på C och L om det vore val i dag. Under tredje kvartalet tyckte 27 procent av L-sympatisörerna och 24 procent av C-väljarna att utvecklingen i Sverige är på väg åt rätt håll, medan siffran bara är 19 procent för moderater och 12 procent för kristdemokrater.
Vid sidan om KD är det bara sverigedemokrater som har en mörkare bild – bara 5 procent som skulle rösta på SD tycker att utvecklingen går åt rätt håll.

– Det finns en tydlig skillnad i alliansen, särskilt om man tittar på vilka som tycker att utvecklingen går åt fel håll, säger David Ahlin, opinionschef på Ipsos.

Nästan varannan moderat (48 procent) och kristdemokrat (47 procent) tycker att utvecklingen i landet går åt fel håll under regeringen Löfven, medan bara var tredje liberal väljare (32 procent) och centerpartist (31 procent) är av samma uppfattning.

För regeringspartierna Socialdemokraterna (38 procent) och Miljöpartiet (33 procent) är siffrorna högst när det gäller andelen som tycker att utvecklingen går åt rätt håll, medan Vänsterpartiets väljare är mer negativa till samhällsutvecklingen än de som sympatiserar med Liberalerna och Centerpartiet.

– Det finns en kraftig polarisering. På ena sidan har vi SD-väljarna där åtta av tio tycker att utvecklingen går åt fel håll. På andra sidan har vi S-väljarna som är mest optimistiska. Regeringspartiernas väljare brukar alltid ha en mer positiv syn, men just nu är det en väldigt polariserad bild, säger David Ahlin.

Han tror att det kan skapa problem med att hålla ihop alliansen.
– Om partierna och väljarna gör alltför olika analys av läget i landet kan det bli svårt att enas om gemensamma svar. Det är lättare att enas om en gemensam politik om väljarna gör en åtminstone hyfsat likartad analys av läget i landet, säger David Ahlin.
Däremot håller alliansväljarna ihop när det gäller regeringsfrågan. Det har gått mer än 13 år sedan de fyra borgerliga partierna gick ihop. Men efter de två valsegrarna 2006 och 2010 blev det förlust 2014.

Efter tre år i opposition föredrar mer än hälften av alliansväljarna, 52 procent, att partierna går till val i form av block eller koalitioner. Det är oförändrat jämfört med när samma undersökning gjordes i fjol.

– Stödet för alliansen är väldigt stabilt. Moderaternas sympatisörer är mest positiva, medan allianstanken är något svagare bland Centerpartiet och Liberalernas väljare, säger David Ahlin.

Rödgröna väljare föredar att partierna går till val på egen hand. Bara 20 procent av rödgröna väljare föredrar att partier går till val som block eller allianser, jämfört med 23 procent förra året.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se "

"Regeringspartiernas väljare brukar alltid ha en mer positiv syn, men just nu är det en väldigt polariserad bild.
David Ahlin, opinionschef på Ipsos

Fakta. Undersökningarna

DN/Ipsos-mätningen om utvecklingen i landet är en sammanslagning av månadsmätningarna i augusti och september med totalt drygt 4 000 genomförda intervjuer på telefon och i webbenkät.

Undersökningen om partierna ska gå till val på egen hand eller tillsammans gjordes den 10–21 augusti med 998 väljare som intervjuats med en webbenkät.
Fakta. Partiledardebatten

Den sänds i SVT1 kl 20.00. Debatten refereras och kommenteras löpande på DN.se. I debatten deltar statsminister Stefan Löfven (S), Ulf Kristersson (M), Jimmie Åkesson (SD), Gustav Fridolin (MP), Annie Lööf (C), Jonas Sjöstedt (V), Jan Björklund (L) och Ebba Busch Thor (KD). "

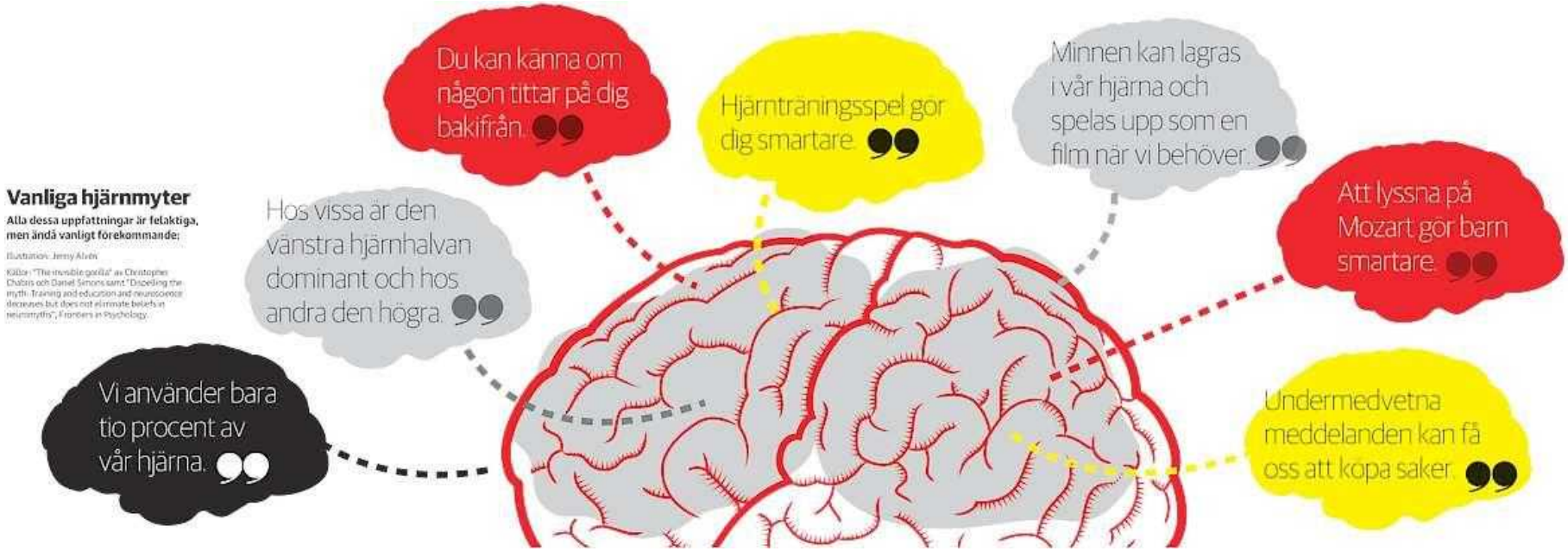
Vanliga hjärnmyter
Alla dessa uppfattningar är felaktiga, men ändå vanligt förekommande:
Illustration: Jenny Alvén
Källor: "The invisible gorilla" av Christopher Chabris och Daniel Simons samt "Dispelling the myth: Training and education and neuroscience decreases but does not eliminate beliefs in neuromyths", Frontiers in Psychology.
Du kan känna om någon tittar på dig bakifrån.
Hjärnträningsspel gör dig smartare.
Minnen kan lagras i vår hjärna och spelas upp som en film när vi behöver.
Att lyssna på Mozart gör barn smartare.
Hos vissa är den vänstra hjärnhalvan dominant och hos andra den högra.
Vi använder bara tio procent av vår hjärna.
Undermedvetna meddelanden kan få oss att köpa saker.

DN SÖNDAG 8 OKTOBER 2017

" Därför tror vi på myter om hjärnan

Tror du att minnet fungerar som en film, att du kan känna om någon tittar på dig eller att den som lyssnar på Mozart blir smartare? Då är du inte ensam, men det du tror är fel. Forskaren Christopher Chabris vill att fler ska bli medvetna om hur vår intuition och våra tankar lurar oss.

För nästan tjugo år sedan gjorde forskarna Christopher Chabris och Daniel Simons ett experiment om uppmärksamhet för sina studenter vid Harvard University. Sedan dess har medier runt om i världen rapporterat om experimentet, lärare och forskare har använt sig av det under föreläsningar, det har använts i prästers predikan och reklamfilmer. Det gav forskarna också ett IgNobelpris, som belönar forskning som först får dig att skratta, sedan att tänka.

Inte illa för ett experiment som gjordes för att slippa låta studenterna gå hem lite tidigare. Du har säkert sett det, eller en version av det. Du ska räkna antalet gånger en grupp människor passar en boll till varandra. (Om du inte sett filmen, sluta läs här och sök på ”selective attention test” på Youtube. Efter att du följt instruktionerna och sett filmen kan du läsa vidare).

Räknade du rätt men missade gorillan? Då är du i gott sällskap. Ungefär hälften av alla som gör testet ser inte gorillan, trots att den syns i hela nio sekunder och till och med slår sig för bröstet.

Undertecknad missade den också. Du som såg den behöver inte bli mallig, det är inget intelligenstest. Det finns inte heller några garantier för att du kommer att se nästa ”gorilla” eftersom det inte finns en grupp människor som alltid ser saker och en grupp som alltid missar saker, har deras forskning visat. Samtidigt är det jättesvårt för den som ser gorillan att förstå att andra inte ser den. Därför var Christopher Chabris länge osäker på om resultatet skulle bli lika varje gång filmen visades, men det blev det.

– Experimentet och vår forskning påvisar en brist på medvetenhet om vad som sker omkring oss. Vi tror att vi skulle märka om något viktigt händer precis framför våra ögon, men många av oss gör inte det eftersom vi inte förväntar oss att se en gorilla eller något annat. Dessutom blir vi överraskade över att vi missar dessa saker, säger Christopher Chabris, som är professor vid Geisinger health system i Pennsylvania, USA.

Reaktionerna på experimentet gjorde att han och Daniel Simons började intressera sig för minne, uppmärksamhet och hjärnmyter. Varför gjorde folk samma typ av tankemisstag när det gällde mentala förmågor? De behövde bättre data. Hittills hade de bara undersökt studenter, som tenderar att vara yngre och mer välutbildade än genomsnittsamerikanen. Därför anlitade de ett marknadsundersökningsföretag för att ta reda på hur många amerikaner som trodde på vanliga hjärnmyter. Ganska många visade det sig.

Till exempel tror 76 procent av amerikanerna att undermedvetna meddelanden i reklamfilmer kan få oss att köpa saker, 72 procent att människor bara använder 10 procent av hjärnan och 65 procent att man kan känna om någon tittar på en bakifrån. Inget av detta stämmer, och myterna har avfärdats av forskare och studier upprepade gånger. Redan 1898 publicerades en studie som avfärdade myten att vi märker om någon tittar på oss bakifrån. Men ändå fortsätter vi tro på myterna.
– En anledning är att människor är rätt smarta, men vi har inte direkt tillgång till hur vår hjärna fungerar. Om någon säger att vi bara använder 10 procent av våra hjärnor, så går det inte att avfärda det bara genom att tänka efter. Du kan omöjligt veta hur stor del av hjärnan du använder.

Dessutom finns det ofta korn av sanning i myten. Även om 10 procents-myten uppstod långt innan det gick att avbilda hjärnaktivitet tror Christopher Chabris att missuppfattningar om dessa avbildningar hållit liv i den. Ofta är någon eller några delar av hjärnan upplyst med färg medan resten är mörk i dessa bilder. Det betyder bara att det är mer aktivitet i de färgade områdena, inte att det saknas aktivitet i de mörka.

En annan vanlig myt är Mozarteffekten. Den blev populär i USA i början av 90-talet efter att en studie i Nature antydde att människor som lyssnar på Mozart före ett intelligenstest gör bättre ifrån sig. Christopher Chabris kunde ett antal år senare visa att originalstudiens resultat inte gick att upprepa: Mozart gör inte människor smartare. Ändå tror 40 procent av amerikanerna fortfarande detta, enligt undersökningen.

Den som gillar att lyssna på Mozart borde fortsätta göra det, anser Christopher Chabris, men inte för att bli smartare. Inte heller ska den som vill bli smartare eller bättre på något ägna sig åt spel som tränar hjärnan eller ta kosttillskott för hjärnan, så kallade smart drugs. En stor analys som han var involverad i hittade mycket få belägg för att hjärnträning skulle öka den kognitiva förmågan.

– Om du övar och studerar hårt kan du bli bättre på något, men det är svårare än att spela spel. Människor söker enkla svar och snabba lösningar i stället för att göra något som verkligen skulle ha betydelse för deras kognitiva förmågor, säger han.

Det kanske inte är så farligt om någon tror att vi bara använder 10 procent av hjärnan. Men då finns också en övertro på att hjärnan har en potential som är lätt att komma åt. Det kan få konsekvenser för utbildning om lärare tror på detta. Värre är det om många tror att minnen fungerar som en inspelning.

– När du tänker på minnet rekonstruerar du händelsen och det påverkas troligtvis av vad som händer just nu. Det är inte som att öppna en resväska och plocka fram ett klädesplagg som du inte sett på 20 år och så ser det exakt likadant ut som för 20 år sedan. Det är mycket viktigt att veta hur många människor som tror att minnet fungerar som en film eftersom många domstolar förlitar sig på vittnesmål, och i USA kan människor dömas till döden.

Än så länge har Christopher Chabris bara undersökt vanliga hjärnmyter hos amerikaner. Han tror att det kan finnas regionala variationer, men enligt hans erfarenhet är hjärnmyter vanliga. Hur ska man då få folk att sluta tro på dem? Mer utbildning är ingen särskilt bra strategi. Färre bland dem med universitetsutbildning trodde på myterna, men skillnaderna var för det mesta små. Forskningsresultaten om hjärnmyter är ännu inte publicerade. Men en studie från i somras bekräftar att förekomsten av dessa myter är mycket vanliga hos amerikaner, även bland lärare och människor med utbildning i neurovetenskap. Samtidigt är andelen som tror på 10 procents-myten klart lägre i den nya studien än i Christopher Chabris. Vad det beror på är oklart, men det borde glädja honom då det är hans värsta hjärnmyt.
– Det är inte ens rimligt att evolutionen, eller intelligent design för den delen, skulle ha gett oss en hjärna som kräver en massa energi och som är så stor att kvinnor dör under förlossningen på grund av att barnets huvud fastnar och sedan bara skulle användas till 10 procent.
Den bästa strategin för att undvika att gå på dessa hjärnmyter är att inse att vår intuition och vårt minne har många brister. Var ödmjuk och leta efter osynliga gorillor, råder Christopher Chabris.

– Forskare borde dessutom vara mer aktiva och tala om när det sprids felaktiga uppfattningar. Som akademiker stör det mig så klart när det finns myter där ute. Men det är också viktigt att värna om fakta.

Amina Manzoor amina.manzoor@dn.se "

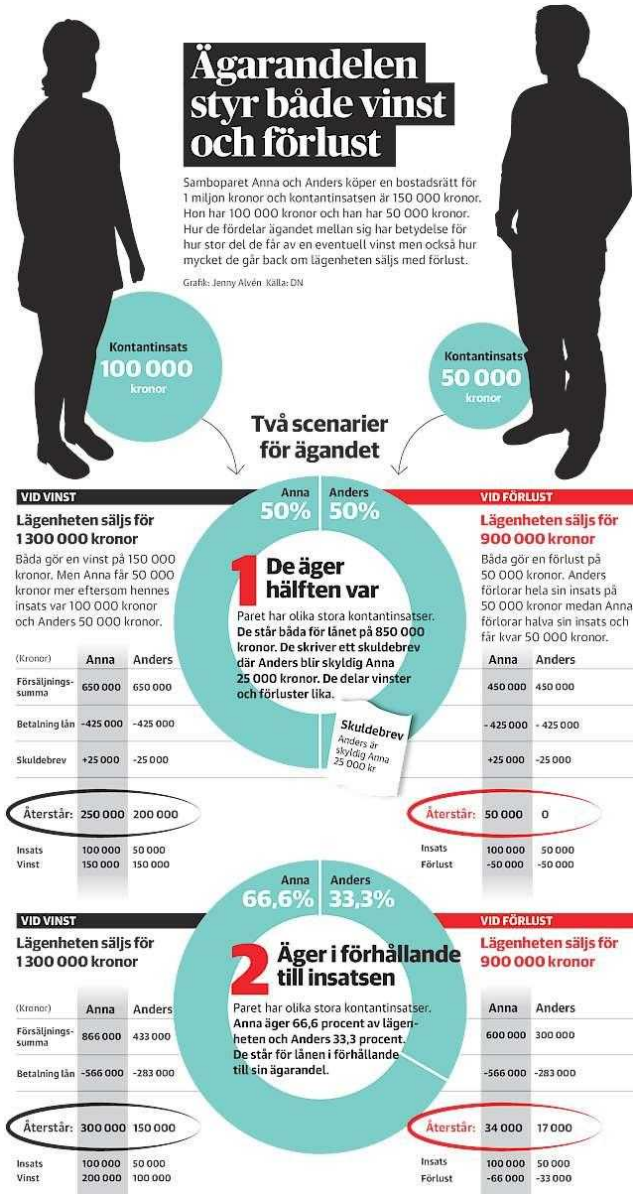

DN SÖNDAG 8 OKTOBER 2017

" Så äger ni bostadsrätten med olika stor insats

Det är vanligt att sambopar har olika stora belopp att betala i kontantinsats när de köper en gemensam bostadsrätt. Här är tips på vad man ska tänka på i den situationen.

Det går att samäga bostäder i många olika konstellationer. Föräldrar kan till exempel äga ihop med barn, andra släktingar kan samäga och kompisar kan köpa en lägenhet tillsammans. Men den här artikeln handlar om vad sambor, par som lever i äktenskapsliknande förhållanden, ska tänka på.

För gifta par är alla tillgångar gemensamma som inte är enskild egendom eller omfattas av ett äktenskapsförord. Vid en bodelning, till exempel vid skilsmässa, ska alla gemensamma tillgångar delas lika mellan makarna.

Men för sambor styr sambolagen. Den säger bland annat att värdet av den gemensamma bostaden ska delas lika vid en separation oavsett vem som betalat den, förutsatt att paret flyttat in samtidigt för att bo där tillsammans.

Vill man ha det på något annat sätt måste man skriva ett samboavtal och avtala bort sambolagen.

I de flesta fall planerar samborna lägenhetsköpet tillsammans och båda vill äga lägenheten. Men båda har inte alltid möjlighet att lägga lika mycket pengar i kontantinsats.
Då kan den första tanken vara att var och en ska äga den del i lägenheten som motsvaras av det belopp som betalats i insats. Men det finns flera nackdelar med den modellen.

– Det blir till exempel knepigt att bestämma hur man ska hantera amorteringar på lånen och kostnader för renoveringar, säger Emma Persson boendeekonom på SBAB.

I grafiken här bredvid har vi valt att inte ta med amorteringar för att göra exemplen mer överskådliga. Men självklart är det viktigt att komma överrens om hur mycket var och en ska amortera. Det samma gäller betalningen av räntorna på lånen.

En annan avigsida med olika ägande är att den som gått in med den största kontantinsatsen får ta större del av både värdeökningar och förluster.

I grafiken finns ett exempel när den ena sambon äger 66 procent av bostaden, dubbelt så mycket som den andra. De har också skrivit ett samboavtal. Av exemplet framgår att både vinster och förluster kan bli dubbelt så stora för den som satsat mest.

Detta kan upplevas som orättvist av båda två. Särskilt om båda står för lånet och har betalat räntor och amorteringar.

Paret i exemplet har lånat i proportion till hur mycket de betalat i insats. Men det är inte säkert att banken går med på det.

– Jag tror att i stort sett alla banker vill att båda står på lånet och är betalningsansvariga och gör en kalkyl över bådas ekonomi, säger Emma Persson.
Hon pekar på möjligheten att reglera skillnaderna i kontantinsats med ett skuldebrev.

– Det kan skrivas så att var och en får tillbaka den summa den gått in med kontant när bostaden säljs, säger hon.

Paret i ett av våra exempel har löst problemet med olika insatser genom att skriva ett skuldebrev och ett samboavtal. När bostaden säljs får båda tillbaka sin insats, sedan delas vinst eller förlust lika.
I vårt exempel betalar Anna 100 000 kronor i insats och sambon Anders 50 000 kronor. De skriver ett skuldebrev där Anders blir skyldig Anna 25 000 kronor.

När de säljer lägenheten med 300 000 kronor i vinst får Anna först 25 000 kronor av Anders och har då fått 50 000 kronor mer än han. De betalar lånen och summan som blir över delar de lika. Anna får då 250 000 kronor, insatsen på 100 000 kronor plus vinsten på 150 000 kronor. Anders får 200 000 kronor, insatsen på 50 000 kronor plus vinsten på 150 000 kronor.

Det fungerar på samma sätt om lägenheten säljs med förlust, i vårt exempel 100 000 kronor, alltså en förlust på 50 000 kronor var.
Anna får 25 000 kronor av Anders och har då fått 50 000 kronor mer än han. Annas insats var 100 000 kronor och förlusten är 50 000 kronor vilket gör att hon får 50 000 kronor kvar.

Anders betalar 25 000 kronor till Anna och har då fått 50 000 kronor mindre än hon. Anders insats var 50 000 kronor och förlusten är också 50 000 kronor vilket gör att han inte får något kvar.

Maria Crofts maria.crofts@dn.se #
"Fakta. Så fungerar sambolagen
Sambolagen säger att det gemensamma bohaget, till exempel möbler och husgeråd, ska delas lika vid en separation oavsett vem som betalat. Det samma gäller bostaden om paret flyttat in i den samtidigt för att bo där tillsammans.

Tillgångar som var och en hade innan de blev sambor ska inte delas. Andra tillgångar som köpts under sambotiden delas bara om båda står som ägare. "

DN SÖNDAG 8 OKTOBER 2017

" Kolla föreningens lån före köpet

När du köper en bostadsrätt är det viktigt att ta reda på hur stora lån föreningen har. När räntorna går upp kan högt belånade föreningar tvingas höja avgiften.

En del av avgiften till bostadsrättsföreningen går till att betala fastighetens driftkostnader och underhåll. Men för många föreningar är räntorna en kännbar utgiftspost.

Medlemmarnas avgifter är i de flesta fall föreningarnas huvudsakliga inkomstkälla och därför är höjda avgifter ett vanligt sätt att klara räntehöjningar.

I årsredovisningen kan du se hur stora föreningens lån är per kvadratmeter bostadsyta. Det gör att du kan räkna ut din bostads andel av föreningens lån.

Har föreningen lån på 10 000 kronor per kvadratmeter och din lägenhet är 60 kvadrat blir föreningens lån 600 000 kronor för din lägenhet.

En tumregel är att det är mindre bra när föreningens skulder överstiger 10 000 kronor per kvadratmeter. Men föreningens förmåga att betala skulderna har också betydelse.

Det finns föreningar med stora lokalintäkter som gör dem bättre rustade att klara räntehöjningar. Ett sätt att ta reda på det är att jämföra lånen med omsättningen, den summa föreningen får in under året.

Du hittar uppgifterna i årsredovisningen vid ”Rörelsens intäkter” och ”Skulder till kreditinstitut”. Dividera skulderna med omsättningen och du får fram en siffra som bör vara under 10.

Om omsättningen till exempel är 20 miljoner kronor och lånen 60 miljoner kronor blir siffran 3 och föreningen får godkänt.

Maria Crofts maria.crofts@dn.se "

DN SÖNDAG 8 OKTOBER 2017

" Maria Crofts: Ta hjälp när ni köper bostadsrätt – annars kan det bli kostsamt

Många drar sig för kostnaden att anlita en jurist men det kan bli dyrt att inte reglera vad som gäller. För dem som köper bostäder tillsammans är det nödvändigt att ha klara papper.

Vi svenskar är ofta ovilliga att betala för tjänster som innebär rådgivning eller upprättande av juridiska dokument. En möjlig förklaring kan vara att bankerna inte tagit ut någon särskild avgift för att hjälpa småsparare med placeringar.

Därför har många sparare upplevt att tjänsten varit gratis och valt bort att fördjupa sig i hur mycket de i verkligheten betalat i form av avgifter på sparandet. Dolda kostnader upplevs uppenbarligen som bättre än synliga.

Det är vanligt att läsare mejlar mig och frågar hur de bör göra i en viss situation, till exempel när det gäller arvsfrågor. Det händer också att de undrar var man kan ladda ner blanketter som bara är att fylla i.

Men för att ge personliga råd om placeringar måste man vara certifierad rådgivare. När det gäller juridik är det ofta vanskligt att skriva egna papper eller fylla i förtryckta blanketter.

Fördelen med att kontakta en jurist inför stora livshändelser är att man kan förklara hur man vill ha det. Sedan upprättar juristen de dokument som behövs för att nå dit eller så nära man kan komma.
Att köpa en bostad tillsammans är utan tvekan en stor livshändelse. Det är enklare om köparna är gifta men för sambor är det nödvändigt att skriva papper om vad som ska gälla i olika situationer.

Sambor bör skriva ett samboavtal som reglerar ägandet av bostaden och hur vinsten eller förlusten ska fördelas vid en försäljning.
Det är också nödvändigt att tänka igenom vem som ska ärva den del av bostaden som man äger.

Sambor ärver aldrig varandra. Inte ens om de bott i ihop i decennier och har gemensamma barn. Vill man att sambon ska ärva måste man skriva testamente.

Bankerna kräver ofta att båda ska stå som ansvariga för bolånen. Därför bör man reglera detta i ett avtal där det ska stå hur mycket var och en ska betala och vad som händer om en av ägarna inte betalar.
Våra exempel här bredvid är schematiska beskrivningar av hur det fungerar vid en försäljning om man äger bostaden tillsammans på två olika sätt. De visar framför allt hur vinster och förluster fördelas.
Amorteringar finns inte med i exemplen. Men många väljer att amortera och överstiger lånen 50 procent av bostadens värde är det nödvändigt.

Ska bostadsägarna amortera bör de också reglera hur mycket var och en ska betala av på lånen och hur detta ska hanteras när bostaden säljs.
Det är alltså väldigt mycket att tänka på när man köper en bostad tillsammans. Det går inte heller att ge generella råd som passar alla utan avtalen måste anpassas efter situationen och hur ägarna vill ha det.
Men om jag ska ge ett råd i alla fall så får det bli att alltid ta hjälp vid så här stora livshändelser. Annars kan det bli på ett sätt som man inte har tänkt sig och i värsta fall riktigt dyrt.

Maria Crofts maria.crofts@dn.se privatekonomisk krönikör "

DN SÖNDAG 8 OKTOBER 2017

" Stödet bättre om chefen har ansvar för en mindre grupp

Högst 16 medarbetare per chef är sedan årsskiftet ett framgångsrecept hos Malmö socialförvaltning. Socialsekreterare har ett utsatt och ansvarsfullt jobb, där akuta situationer kan uppstå. Då bör närmsta chefen vara lätt tillgänglig.

– Det har helt klart haft en positiv effekt på verksamheten, säger Krista Runersten, enhetschef för ekonomiskt bistånd i Malmö innerstad.
– Medarbetarna har kunnat få mer vägledning och stöd i sitt dagliga arbete, och det är sannolikt en bidragande orsak till att vår höga personalomsättning minskat.

Malmö har ett hårt tryck på sina sociala myndigheter, och socialtjänsten har de senaste åren varit hårt pressad. Både personalomsättning och sjuktal har varit höga. 2015 inspekterades verksamheten av Arbetsmiljöverket. Det visade sig att många av medarbetarna upplevde att deras chef inte var nog tillgänglig.

Resultatet blev beslutet om högst 16 anställda per första linjens chef, och att fler sådana sektionschefer tillsattes från januari 2017.

Tidigare var Krista Runerstens enhet med 70 medarbetare indelad i tre sektioner med mellan 18 och 23 personer. Men sedan årsskiftet är de nu i stället fördelade på fem sektioner, med mellan 11 och 15 socialsekreterare per chef.

Under det knappa år som gått har många av Malmös socialsekreterare vittnat om bättre stämning och mer flyt i jobbet. Introduktionen av nyanställda har underlättats. Det har blivit mer tid och ork till själva arbetet och klienterna.

En förbättring är att sektionschefer och medarbetare nu fått mer tid för att regelbundet sätta sig ned och gå igenom vars och ens ärenden.
– Förut var medarbetarna oftare utelämnade åt sig själva. Nu har vi mer utrymme för fördjupad dialog kring hur enskilda ärenden bäst handläggs, det är mycket uppskattat, konstaterar Krista Runersten.
Karin Krantz, socialsekreterare och fackligt ombud för Vision, gläder sig åt mer närvarande chefer.

– Inte minst har de fått mer tid till att ge stöd till ny personal som behöver hjälp att prioritera och komma in i jobbet. Förut gick väldigt mycket chefstid till nyrekrytering.

Vision, som jämte Akademikerfacket SSR organiserar merparten av socionomerna, har i årtionden drivit kravet på högre chefstäthet, både i socialtjänsten och i äldreomsorgen, där socionomer också är chefer. Länge har utvecklingen snarare gått åt fel håll. Men i Visions alldeles färska socialchefsrapport bekräftas nu bilden att många ledare inom landets socialtjänster i dag känner att chefsstrukturen inte räcker till. Nära tre av tio socialchefer efterlyser ett mål för antalet medarbetare per chef.

Drygt en av tio anger att ett sådant arbete är på gång, och lite drygt en av fyra, 27 procent, säger att de redan har ett siffersatt mål.
Forskning bekräftar behovet. Stora personalgrupper kan fungera hyfsat där arbetsuppgifterna är rutinartade, organisationen stabil, de externa kontakterna få och all verksamhet ligger på samma ställe – vilket dock oftast är motsatsen till hur det ser ut inom sociala tjänster.

Klara Regnö, forskare vid Göteborgs universitet och Mälardalens högskola, skrev i fjol en rapport där hon jämförde antalet medarbetare per chef i olika branscher. Vård, omsorg och sociala tjänster låg i särklass högst, med 30 medarbetare per chef. Enligt Regnö har antalet underställda per chef ett tydligt samband med hur sedda och uppskattade medarbetarna känner sig. Stora arbetsgrupper leder till

minskat engagemang, ökad personalomsättning och högre sjukfrånvaro.

Annan svensk forskning från Göteborgs universitet 2013 på 434 chefer i 37 kommunala verksamheter tyder på samband mellan många medarbetare per chef och att säkerhetsföreskrifter efterföljs i lägre omfattning.

Tove Nandorf tove.nandorf@dn.se "

"**Fakta. Högst 16 medarbetare per chef i Malmö socialtjänst**
2015 inspekterades socialtjänsten i Malmö av Arbetsmiljöverket. Många medarbetare upplevde att deras chef inte var nog tillgänglig. En åtgärd blev att minska antalet medarbetare per sektionschef från 20-25, ibland uppåt 50, ned till högst 16. Fler sektionschefer tillsattes från årsskiftet 2016/2017.
Resultatet:
- bättre stämning
- mer flyt i jobbet
- bättre introduktion av nyanställda
- mer tid och ork till själva arbetet
- mer tid till klienterna.

Nyckeltalsinstitutets databas innehåller uppgifter ur både privata och offentliga organisationer. De visar att en sammanslagning av två enheter med 10 medarbetare och var sin chef, till en enhet med 20 medarbetare och en chef, kommer att medföra en halv långtidssjukskriven medarbetare, rent statistiskt beräknat.

Källa: DN, Vision "

DN SÖNDAG 8 OKTOBER 2017

”Vi ser en ljusning och känner hopp”

Gladare, nöjdare och med mer tillförsikt. Så beskriver socialsekreterare, biståndshandläggare och chefer i Stockholm sin arbetssituation i en ny rapport.– Vi ser en ljusning, säger Maria Wendelstig, enhetschef på Spånga-Tensta socialkontor.

Under flera år har larmrapporterna från landets socialkontor duggat tätt. Det har handlat om personalflykt, ökad arbetsbelastning, brist på socialsekreterare och en verksamhet i kris.

Socialborgarrådet Åsa Lindhagen (MP) i Stockholm stad, menar att arbetssituationen höll på att bli ohållbar. Allra värst var situationen för barn- och ungdomsvården.

– Mellan 2011 och 2014 ökade antalet anmälningar med 60 procent. Från cirka 11 000 till 18 000 anmälningar. Dessutom fördubblades antalet barnutredningar under samma period. Ändå fick verksamheten inga nya resurser.

Att lösa problemen har inte varit lätt för någon kommun. Stockholms stad, som är landets största enskilda arbetsgivare för socialarbetare, sjösatte 2015–2018 ett projekt samt en ”handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare”. Projektledaren Lii Drobus menar att det krävs en mängd åtgärder för att lösa problemen.

– Sjukvården, polisen och socialtjänsten liknar varandra så till vida att man under flera år dragit ner antalet administrativa tjänster. Stockholm har nu i stället anställt administratörer. Vi hoppas att det kommer att avlasta socialsekreterare och biståndshandläggare, säger Lii Drobus.
– Handlingsplanen för att förbättra arbetssituationen omfattar 13 punkter. Det handlar om allt från att öka delaktigheten hos brukarna

och de anställda, möjlighet till specialistutbildning, till att skapa introduktionsprogram och mentorskap för nyanställda. I takt med att handlingsplanen implementeras i stadsdelarna så blir det också stadigt bättre, menar Lii Drobus.

Kvittot på att handlingsplanen burit frukt har också visat sig i enkätundersökningar som skett parallellt.

I senaste delrapporten, oktober 2017, ger chefer, socialsekreterare och biståndshandläggare en mer hoppfull bild av läget än på många år. Enligt Pia Tham, ansvarig för undersökningen och tillika lektor och forskare vid högskolan i Gävle, menar att det skett en vändning.

– De som svarat i enkäterna är gladare, nöjdare och uppger att de har högre tillförsikt. De lyfter också fram personalvårdande initiativ samt mer flexibilitet och frihet sitt arbete, säger Pia Tham.

– Samtidigt är det färre som har negativa kommentarer som att de anser att det finns samarbetsproblem eller dylikt minskat, säger Pia Tham.

Inom projektet har flera dialogkaféer genomförts. Hittills har borgarråden Åsa Lindhagen (MP) och Clara Lindblom (V) mött cirka 500 socialsekreterare och biståndshandläggare och diskuterat problem och lösningar inom socialtjänsten.

När nionde dialogkaféet genomförs i slutet av september träffar DN ett antal samordnare och chefer med flera år i yrket. Samtliga menar att det är ett fortsatt problem att många lämnat yrket helt eller sadlat om till konsulter, men de bekräftar också den positivare bilden.

– Att vi saknar erfarna socialsekreterare försvårar för de nyanställda, säger Karin Nordmark, biträdande enhetschef i Skarpnäck.

– Många socialsekreterare har bara något års serfarenhet och komplexiteten i arbeten gör att det tar lång tid innan man har lärt sig jobbet, säger Catrine Ahlman, samordnare i Spånga-Tensta.
– Men vi ser en ljusning och känner hopp. Det är också bra med sådana här möten där anställda från olika stadsdelar träffas och utbyter erfarenheter samt att höra när politikerna håller brandtal för verksamheten, säger Maria Wendelstig, biträdande enhetschef på Spånga-Tensta.

– Sådana här dialogkaféer och flera andra åtgärder i handlingsplanen har gett resultat, säger Catrine Ahlman, samordnare i Spånga-Tensta.

Anders Forsström anders.forsstrom@dn.se "

"Stockholms handlingsplan
Källa: Stockholm stad

Här de några av viktigaste förändringsmålen i Stockholm stads ”Handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare”.

Brukardelaktighet och återkoppling från brukare.
Introduktionsprogram och mentorskap för nyanställda.
Ett rimligt antal medarbetare i förhållande till uppdrag.
Administrativt stöd till chefer, socialsekreterare och biståndshandläggare.
Systematisk ärendehandledning. Medhandläggarskap. Tillgänglig ledning för stöd och uppmuntran.
Regelbunden fortbildning och möjlighet till specialistutbildning.
Lokalt utvecklingsforum.
Bättre digitala dokumentationssystem. "

DN SÖNDAG 8 OKTOBER 2017

" Passion och ”amore” gör att socialarbetare stannar kvar

Problemen inom socialtjänsten är inte isolerad till Sverige. Också italienska och engelska socialsekreterare flyr jobbet. Det visar en internationell pilotstudie.

En chef som backar upp sin personal, organisatorisk stabilitet, kollegialt stöd och passionen till yrket. Det är de fyra vanligaste skälen till att socialsekreterare väljer att stanna kvar inom den sociala barnavården. Det visar en färsk internationell studie, som forskarteam från Sverige, England och Italien genomfört.

Det svenska forskarteamet har utgjorts av Staffan Höjer, professor vid Göteborgs universitet, och Karin Kullberg, doktor i socialt arbete vid Lunds universitet.

Pilotstudien har den utmanande titeln ”Why do they stay?” – ”Varför stannar de kvar? En studie av motståndskraftiga socialarbetare inom social barnavård i tre europeiska länder.”

– Vi ville vända på frågan för att se vad som hände, säger Karin Kullberg.

– Resultaten från studien visar att orsakerna till personalflykten i de tre länderna har gemensamma orsaker. Problemen är övermäktig – - arbetsbörda, ostrukturerad verksamhet, otillräckligt stöd från chefer och att många inom socialtjänsten kommer direkt från högskolan, - säger Staffan Höjer.

Vad överraskade er?
– Nytt för oss var att socialsekreterare som stannade kvar ”brann för jobbet”. Italienarna var kanske tydligast och talade om ”amore” och ”la passione”, men också svenska socialsekretare angav möjligheten att bidra till förändring hos barnfamiljer som en stark drivkraft att arbeta vidare. Möjligheten att göra skillnad sporrar, säger Staffan Höjer.

Variationen i arbetsuppgifter är också en anledning att stanna kvar i jobbet.

Att under en arbetsvecka både få samtala med barn och vuxna, samarbeta med olika myndigheter och organisationer, göra bedömningar och hembesök upplevs som stimulerande. Trots att skrivarbete till politiska nämnder och juridiska system ses som både tidskrävande och utmanande, menar deltagarna i studien att detta är utvecklande för yrkesrollen.

Har er forskning gjort någon skillnad?
– Resultaten har väckt stort intresse i kommunerna. Det pågår ett förändringsarbete på flera håll och våra resultat ligger i linje med flera kommunala satsningar. En viktig fråga är att höja lönerna för de som stannar kvar, inte minst för att undvika dyrare och tillfälliga stafettkonsulter, säger Staffan Höjer.

Karin Kullberg lyfter också fram chefsrollen och menar att socialtjänsten har stort behov av en organisatorisk stabilitet.
– Chefen är en avgörande person, som ska ge uppmuntran, handledning och driva på verksamheten. Men också chefer behöver stöd, säger Karin Kullberg.

Fanns det skillnader mellan de olika länderna?
– Även om alla länderna menade att samhället måste in för att erbjuda hjälp åt familjer så finns det absolut skillnader. I Italien lämnas fler problem över till släkt och familj. I Sverige handlar det mer om att välfärdssamhället ska gå in tidigt och helst arbeta förebyggande med breda insatser. England hade drag av bägge systemen, säger Staffan Höjer.

– Engelska socialarbetare var däremot mer skrämd av medias bevakning av enskilda socialärenden. Det fanns en tydlig rädsla för att bli uthängd. Socialsekreterare talade i termer av att du är dömd om du inte gör något men du är också dömd om du gör något (damned if I do – damned if I don't), säger Staffan Höjer.

Anders Forsström anders.forsstrom@dn.se "

"Fakta. Fyra skäl till att inte lämna yrket

En chef som förstår sig på yrket
Organisatorisk stabilitet
Kollegialt stöd
Passionen till yrket. "

DN SÖNDAG 8 OKTOBER 2017

" Nu är omsorgskunskap och empati svensk standard

Svenska arbetsgivare ska få hjälp att rekrytera rätt. Svensk standard och Statens institutionsstyrelse har kommit överens om fasta nationella riktlinjer för att kartlägga och validera kompetens. För socionomer är det fortsatt omsorgskunskap och empati som efterfrågas.

Standarden är framtagen i samarbete med Sis, Statens institutionsstyrelse, med representanter för privata näringslivet, statliga myndigheter samt universitet.

Tanken är att den ska hjälpa arbetsgivare som vill vara säkra på sin rekrytering. I standarden, eller de nationella riktlinjerna, ingår bland annat kompetenskartläggning och bedömning.
– Fördelen för arbetsgivare är att du snabbare ser vilken kompetens personen har och hur den passar in i företaget. Fasta nationella riktlinjer för att validera kompetens är något som efterfrågats länge och av många, säger Tina Bohlin som är projektledare för den nya standarden.

Riktlinjerna hjälper även individen som snabbare kan fylla på med de kompetenser som saknas.
– Du kanske har gått en utbildning men inte gjort klart den och via valideringsstandarden kan du se och styrka vilken nivå du ligger på så att du slipper göra om allt, säger Tina Bohlin.
Standarden innehåller även riktlinjer för kvalitetssäkring, vilket ska ge en trygghet till de personer som blir validerade.
– Det är förstås otroligt viktigt att personen som validerar har rätt kompetens och fullföljer processens alla olika delar.

Sannolikheten för ett felaktigt resultat minskar drastiskt med valideringsstandarden, enligt Tina Bohlin. Standarden är dock väldigt allmän och ska sedan anpassas för varje bransch.

Enligt Katarina Piuva, universitetsrektor på Socialhögskolan måste valideringen kombineras med befintliga riktlinjer för blivande socionomer.

– Vi följer examensmålen som är granskade av Universitetskanslerämbetet. Det kan bland annat handla om att studenten ska visa självkännedom och empatisk förmåga eller att visa kunskap om ledning av socialt arbete, säger Katarina Piuva.

Socialhögskolan tar för tillfället fram en egen valideringsmodell för personer som vill tillgodoräkna tidigare studier.
– Den ska vara klar nästa år och då kan vi titta på deras tidigare skolerfarenhet och bestämma motsvarande hos oss.

Katarina Piuva säger att Sis nya riktlinjer är välbehövliga, inte minst med hänsyn till det höga trycket på socialtjänsten.

– Invandringen har ju ökat de senaste åren och det finns inte tillräckligt med socionomer för de tjänster som finns ute i landet. Kanske kan vi hitta socialarbetare med kompetens från andra länder via denna valideringsmodell.
Jonas Desai jonas.desai@dn.se "

"Fakta. Viktiga kunskaper hos socionomer
Omsorg: ”Orden omtänksamhet, eftersyn, skötsel och vård är några ord som förknippas med omsorg.”

Empati: ”Förmågan att uppleva och förstå andra personers känslor.”
Självkännedom: "Att ha kunskap om sina egna mentala tillstånd, som trosföreställningar och viljeattityder.”
Källa: Wikipedia "

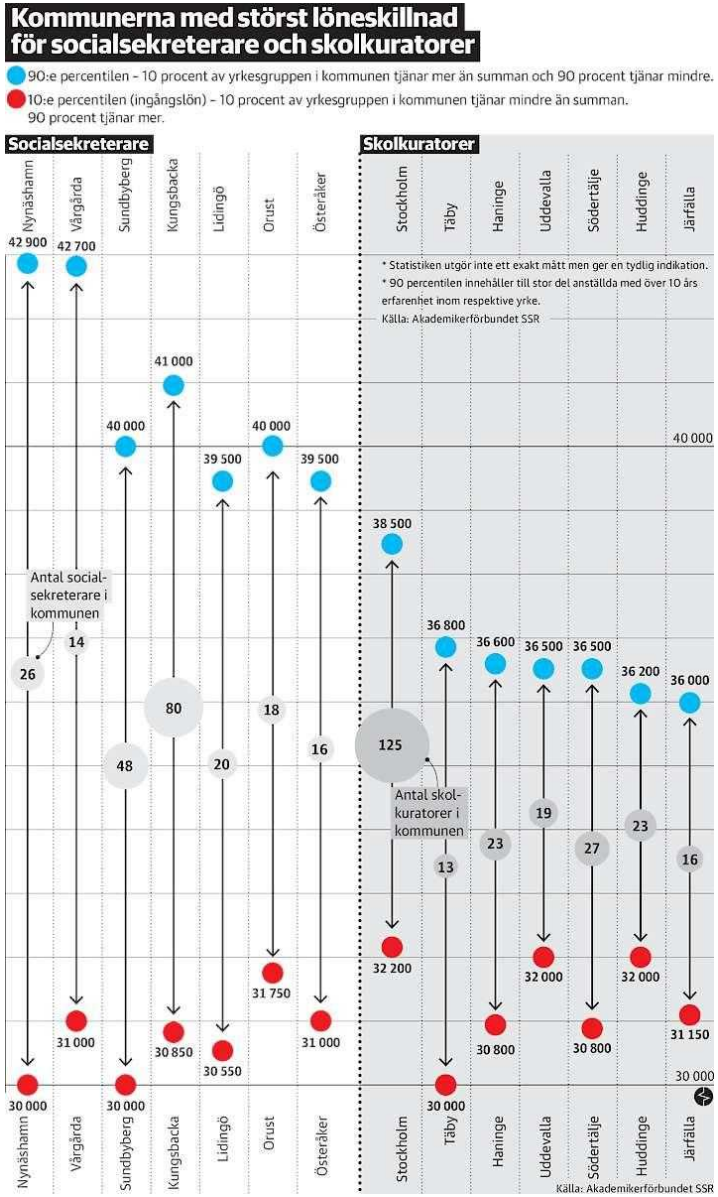

DN SÖNDAG 8 OKTOBER 2017

" Svårt göra lönekarriär som socionom

Det går att förhandla upp sin lön som offentligt anställd socionom, men endast ett fåtal lyckas göra lönekarriär. I Nynäshamn har socionomerna varit framgångsrika. – Vi har lyckats hålla en bra löneutveckling för våra socionomer, säger Nynäshamns socialchef Charlotte Dahlbom.

Under åtta år, mellan 2005 och 2013, ökade den genomsnittliga månadslönen för socialsekreterare och kuratorer i offentlig sektor med 23 procent (5400 kronor). Nu är löneökningen för socialsekreterare och kuratorer inom den offentliga sektorn nästan 4 procent årligen. Markus Furuberg, förhandlingschef på Akademikerförbundet SSR, bekräftar att det går att förhandla upp sin lön som offentligt anställd socionom:

– Det är inte lika trögt inom den offentliga sektorn som det kanske brukade vara, mycket på grund av individuella löneförhandlingar, stora löneökningsbehov och att det råder en yrkesbrist för socionomer. Bristen gäller i synnerhet socialsekreterare och den har lett till att allt fler socionomer arbetar som inhyrda, ett karriärdrag som oftast leder till högre lön och lättare arbetsbelastning. Även om utvecklingen nu stannat av något är löneskillnaden mellan privat och offentligt anställda socionomer relativt stor. Och framför allt är det mycket svårare att göra lönekarriär.

– Nyexaminerade väljer den privata sektorn eftersom de tidigt ser att de inte får tillräckligt betalt över tid. Ingångslönen är snarlik över sektorgränserna men efter kanske fem tio år är det en radikal skillnad mellan exempelvis primärkommuner och privat, säger Markus Furuberg och fortsätter:

– Vi tycker ju att man nästan kan dubbla sin lön på ett arbetsliv, men nu är det långt ifrån verkligheten.
En lösning kan vara att omarbeta lönestrukturen i den offentliga sektorn.

– Den är för platt i dag och en nyexad socionom har nästan lika hög lön som den som jobbat i många år.
Utan en tydlig lönestege blir det svårt för kommuner att attrahera och behålla kompetenta och specialiserade socionomer.

– Vissa kommuner har en personalomsättning som ligger över 30 procent per år. Och då får man komma ihåg att det tar ungefär ett år att komma in på arbetsplatsen, säger Markus Furuberg.

Att byta jobb verkar vara rätt väg för dem som vill höja lönen.
– En känsla vi får när vi pratar med folk från olika yrkesgrupper är att det bästa sättet att höja lönen är att röra på sig. Det verkar ha blivit mer vanligt att byta jobb än att stanna kvar, säger Katarina Piuva, studierektor på Socialhögskolan.

Undantaget hittas i Nynäshamn, som lyckats hålla nere personal-omsättningen bland socionomer.

– För tre år sedan beviljades vi extra medel för att göra en treårig lönesatsning i syfte att minska personalomsättningen och behålla erfarna socialsekreterare genom en bra löneutveckling. Man kan säga att insatsen motsvarar lärarlyftet, fast för våra socionomer, säger Charlotte Dahlbom, Nynäshamns socialchef.
Nästa år är det sista med den utökade lönepotten.
– Vi har fått det vi efterfrågat och det har i grunden gett oss möjlighet att hålla en bra löneutveckling, säger Charlotte Dahlbom.

Jonas Desai jonas.desai@dn.se "

DN SÖNDAG 8 OKTOBER 2017

" Metallbollen som ändrade historien

För 60 år sedan sköts satelliten Sputnik upp i omloppsbana runt jorden. Nina Wormbs skriver om en liten boll med antenner som gjorde science fiction till verklighet.

Historien är fylld av datum som vi minns och lär oss, ofta för revolutioner och krig. Det är sällan händelser inom teknik och vetenskap görs lika heliga. Men då och då inträffar något som går att tidsbestämma mycket exakt och som är så pass avgörande att man kan tala om ett före och ett efter. Uppskjutningen av satelliten Sputnik den 4 oktober 1957 är ett sådant tillfälle.

Det var i veckan 60 år sedan denna lilla antennförsedda metallboll sköts upp i omloppsbana, vars regelbundna radiosignaler lätt kunde plockas upp av den som ville. Prestigeförlusten för USA var enorm och även om planerna varit kända sedan länge bland de insatta var den amerikanska allmänheten okunnig och man talade om en Sputnikchock.

Rymdintresset växte och amatörastronomin fick ett uppsving, men framför allt påverkade det storpolitiken. Stora resurser frigjordes i USA för att komma ifatt Sovjet. Det kalla kriget pågick och man trodde att tekniken också skulle kunna innebära ett militärt övertag. Rymdkapplöpningen började på allvar och inom ett år var den

amerikanska rymdstyrelsen NASA på plats. När Jurij Gagarin hade gjort sin rymdfärd i april 1961 dröjde det inte länge innan John F Kennedy lovade att placera en människa på månen, och ta hem honom igen. Vad som varit science fiction blev verklighet.
Att komma ut i rymden var inte bara en mycket gammal dröm utan också en stor bedrift. Att ryssarnas framsteg var betydande illustrerades året efter Sputnik 1 av att amerikanerna misslyckades med majoriteten av sina uppskjutningar. Att vinna kapplöpningen till månen blev viktigt för USA för att återupprätta positionen som teknisk stormakt. När Neil Armstrong klev ner i Stillhetens hav 1969 satt över en halv miljard människor framför sina tv-apparater. Christer Fuglesangs resa i rymden som förste svensk 2006 rönte visserligen stort intresse, men en uppskjutning av en satellit resulterar inte längre i några rubriker. Det tillhör numera vardagen och har ungefär samma nyhetsvärde som att lägga järnvägsräls.

Man kan likna dagens satellitsystem vid en gigantisk global infrastruktur för information. Det består av rymdsegment och jordsegment, oräkneliga operatörer och miljarder användare. Stater och överstatliga samarbetsorgan har varit och är centrala aktörer i uppbyggnaden av detta system, bland annat eftersom det kräver så oerhört stora resurser.

Satelliterna befinner sig ju också på så att säga utomjordiskt ”territorium”. Det innebär förstås utmaningar för det internationella systemet och FN tillsatte tidigt kommittéer för att hantera och diskutera rymdfrågorna både juridiskt och tekniskt. Risken för att rymden kunde bli en militär arena låg nära till hands och i det kalla krigets slutskede illustrerades det av Ronald Reagans planer på Strategic Defense Initiative, också kallat Star Wars med klara populärkulturella referenser. Hittills har rymden emellertid tjänat krig i framför allt informationssyfte genom övervakningssatelliter som gör det möjligt att lokalisera mål.

Övervaknings- eller spionsatelliter kan ha olika omloppsbanor beroende på vad man vill komma åt. Men funktionen är densamma som hos vädersatelliter och de satelliter som har till uppgift att övervaka miljön och klimatet; de ska samla in globala data för studier av förändringar. Samtidigt är gränsen förstås svår att dra mellan vetenskaplig övervakning och övervakning av andra stater av politiska skäl.

Ett exempel var 1986 när den första europeiska fjärranalyssatelliten skickades upp. SPOT, som var resultatet av ett franskt-svenskt-belgiskt samarbete, kunde efter särskilda instruktioner samla in data över Kiev, och mycket snart bekräftade bilder som laddats ner i Kiruna vad man till slut motvilligt medgav i Moskva, nämligen att kärnkraftverket Tjernobyl hade drabbats av härdsmälta.

Fjärranalyssatelliter är numera en oundgänglig del av det globala informationssystem som rör jordens klimat och miljö. De är utrustade med olika typer av instrument, anpassade efter vilken information som eftersöks, och data laddas ner och hanteras på skilda platser på jorden. Satelliterna når annars otillgängliga ställen. Den krympande havsisen i Arktis är ett sådant exempel; det finns ingen plats på jorden varifrån man kan iaktta dess förändringar.

Vädersatelliter är kanske mer bekanta för allmänheten genom tv-meteorologerna. Nyligen kunde vi följa orkanernas väg från Atlanten och in mot land genom bilder och animationer där en viss vindstyrka illustreras med en särskild färg. Vi kan se stormens öga omgivet av tjocka moln med tydlig riktning och vi lär oss att det är så här annalkande förödelse ser ut på håll.

En del av bilderna på jorden från rymden har blivit ikoniska och återfinns bland de mest berömda fotografierna av människan på jorden. I slutet av 1960-talet och början av 1970-talet togs ett par fotografier från Apolloprogrammets rymdfarkoster som bidrog till att flytta fokus från att i första hand titta ut i rymden till att i stället titta ner på jorden.

Bilder som ”Earthrise” (1969) och ”Blue marble” (1972) erbjöd en möjlighet att se jorden med nya ögon, att upptäcka och för första gången till fullo förstå planetens skörhet och atmosfärens tunna skal i en kall rymd. I dag drunknar vi i bilder på jorden från rymden, men att de är vardagliga och många innebär inte att deras förmåga att påverka vår förståelse av planeten minskat.

Satelliter kan också fungera som sändare, inte bara samlare. Arthur C Clarke föreslog i en artikel 1945 att tre satelliter i omlopp skulle kunna sörja för hela jordens kommunikation. De skulle placeras i den bana som kallas geostationär eller geosynkron och där satelliterna har samma omloppstid som jorden själv. I den banan kan de tjäna en och samma plats hela tiden.

USA placerade den första satelliten i geostationära banan i mitten på 1960-talet. Till en början krävdes mycket stora mottagare för att fånga upp signalerna som måste färdas 36 000 km, men med tiden kunde effekten ökas och parabolerna på jorden krympte och kunde få plats på balkonger och hustak. Man började tala om direktsändande satelliter som kunde komplettera de markbundna radio- och tv-systemen. I Norden gav den tekniska möjligheten under 1970-talet upphov till mångåriga diskussioner om satellitsystemet Nordsat som skulle kunna distribuera nordisk tv och radio och stärka den nordiska kulturella identiteten och språkförståelsen.
Nordsat som kulturpolitiskt projekt blev emellertid aldrig av. Kritiken växte sig snart mycket stark och det var inte bara kostnaderna som avskräckte utan även de kulturpolitiska konsekvenserna. ”Skit är skit om än på satellit” skaldade fotografen och skribenten Lars Svanberg och oron var stor för att tekniken skulle öppna för ett flöde av reklam. I stället lanserades projektet Tele-X där Sverige var huvudfinansiär men med norskt och finskt bidrag. Tele-X, som sköts upp 1989, användes både för tv-sändningar, telefoni och datatrafik. I Sverige rådde fortfarande reklamförbud i etermedierna och därtill monopol. Diskussionen om fler tv-kanaler pågick för fullt.

Men Jan Stenbeck väntade inte utan började sända reklamfinansierade TV3 via satelliten Astra från London med början nyårsafton 1987. Tilltaget fångades av det slagfärdiga men problematiska yttrandet ”teknik slår politik”. Vad som inte ryms i detta citat är förstås att den teknik som Stenbeck använde tagits fram i en alltigenom politiserad kontext. I dag är mängden satellitsända tv-kanaler snart sagt oräknelig.

Och paraboler på tak och balkonger kan ses som både teknik och politik.

All denna aktivitet har satt avsevärda avtryck i rymden. Det rör sig om miljontals föremål, de flesta mindre än 1 cm, som numera färdas runt jorden i olika banor. Det är allt från avskavd färg från rymdfärjor, rester från bränsle, material efter explosioner, gamla raketsteg, herrelösa satelliter eller en tappad borrmaskin. Katalogisering och övervakning av skrotet, som började 1957, är viktig för att undvika skadliga kollisioner med den internationella rymdstationen eller aktiva satelliter och man gör undanmanövrar om risk för skador bedöms stor. Men det mesta är för litet för att kunna spåras.

I och med att mängden skrot ökar, ökar också risken för kollisioner, som i sin tur skapar mer skrot, som ökar risken ytterligare – en kedjereaktion som har kallats för Kesslersyndromet, efter Donald Kessler som beskrev det redan 1978. Det finns en stilla ironi i att verktyg för att övervaka jordens miljö och klimat själva väver in planeten i lager på lager av kretsande skräp.

Nina Wormbs IBL "

DN MÅNDAG 9 OKTOBER 2017

" Vinden har inte vänt än

Nu vänder det! Det förklarade rikspolischefen Dan Eliasson i Ekots Lördagsintervju (7/10). Han erkände visserligen att det har varit en konstant nedåtgående trend för polisen sedan 2010, att man fortfarande inte lyckats ta kontrollen över kriminaliteten i de mest utsatta områdena och att uppklaringen av vissa brottstyper halkar efter. Men med hänvisning till en blygsam ökning av antal fall som leder till åtal under första halvan av 2017 menar Eliasson att den negativa trenden är bruten. ”Resultaten håller på att sakta men säkert vända uppåt”.

Rikspolischefen har haft två tunga första år på jobbet. Omorganisationen var den största sedan förstatligandet av polisen 1965. Många ifrågasatte bygget redan på förhand. Eliasson har rätt i att det var en svår uppgift som inte nödvändigtvis gör en ”dunderpopulär”.

Samtidigt har det, vilket Eliasson också påpekar, varit 2,5 år där oförutsedda migrationsströmmar, terrorhot och gängkriminalitet har slukat polisiära resurser. Det är resurser som annars hade kunnat läggas på att förebygga och klara upp brott.

Att driva igenom stora förändringar i en myndighet tar tid och det är därför inte heller orimligt att det påverkar resultaten under en period. Men det finns en gräns för vad allmänheten kan tänkas stå ut med även om problemen föregåtts av beskedet: ”Ursäkta röran, vi bygger om”.

DN:s granskning i augusti förra året visade till exempel att polisens brottsuppklaring inte varit så låg på 16 år. 2015 klarades totalt 14

procent av brotten upp, fem år tidigare låg det på 18. Det var inte bara allvarliga brott som inte utretts inom en rimlig tid, kunde DN avslöja, utan även viktiga förhör av barn hade blivit liggande.

Det är som Sveriges Radios reporter Jörgen Huitfeldt konstaterar under lördagsintervjun med Eliasson: Polisens uppgift är att minska brottsligheten, öka tryggheten och stärka statens roll. Men – och så riktade han sig direkt till sin gäst: ”Du är högst ansvarig chef för en myndighet som egentligen inte klarar några av sina övergripande mål…”

Det kan låta hårt, men mycket talar för att det stämmer. Visserligen ökade antalet fall som lett till åtal under årets första månader, men som redan har konstaterats rör det i sig i huvudsak om trafik- och narkotikabrott. Med andra ord: enklare brott som kan putsa till statistiken i en tid då polisen är i desperat behov av positiva resultat. Sifo-undersökningen i december 2016 visade ju att allmänhetens förtroende för polisen hade störtdykt senaste året.

Men samtidigt som Dan Eliasson känner sig nöjd över att utvecklingen åtminstone går åt rätt håll, sitter det våldtagna kvinnor som väntar i veckor, ja månader, på att polisen ens ska öppna en utredning, och kalla in männen som förgripit sig på dem till förhör.

Så sent som i september framkom det att polisen på grund av resursbrist – trots ökade anlag från regeringen – prioriterar bort våldtäkter. Ett exempel som lyftes fram var den 12-åriga flickan som våldtagits av en äldre pojke. Hennes anmälan blev liggande i sex veckor på polisens bord utan åtgärd, trots att den misstänkte redan var identifierad.

Diskussionen om polisen har en tendens att fastna i siffror och statistik, och stanna vid en strid om hur olika undersökningar, rapporter och mätningar ska tolkas. Det märktes inte minst under Ekointervjun i lördags, då reportern lade fram resultatet från en rapport, Eliasson bemötte siffrorna med något i stil med: ”ja, men vi ska komma ihåg att det bara gäller för 2014”, varav han nämnde en annan undersökning som reportern smulade sönder med ytterligare en studie.

”Den här omorganisationen skulle göra polisen mer effektiv, och i stället blir det en diskussion om hur pass mycket mindre effektiv den har blivit” sammanfattade Rolf Granér, lektor på Polisutbildningen vid Linnéuniversitetet, som också var gäst i Ekots lördagsintervju. Precis så är det.

Vi har en polismyndighet som skulle bli mer effektiv och höja resultaten, men som inledningsvis backat på i stort sett alla punkter. En rikspolischef som för två år sedan lovade att antalet utsatta områden skulle bli färre, när de i själva verkat har blivit fler.

Att det dykt upp oförutsedda händelser som slukat resurser är kanske en förklaring, men det ursäktar inte att polisen prioriterar bort grova brott mot kvinnor till förmån för trafikförseelser. Hur vi än bollar med siffrorna har den nya organisationen än så länge varit ett misslyckande. Men det betyder inte att den negativa trenden inte kan vändas.

DN 9/10 2017 "

DN MÅNDAG 9 OKTOBER 2017

”Inför enhetliga priser för alla receptmediciner”

"Priset på receptbelagda läkemedel utanför högkostnadsskyddet varierar i dag mellan olika apotek vilket kan strida mot målet om en jämlik vård. Ibland är prisskillnaden avsevärd. Vi föreslår enhetliga priser på alla läkemedel som skrivs på recept så att de kostar lika mycket oavsett var de hämtas ut, skriver Anna-Lena Sörenson, särskild utredare.

Nya apoteksmarknadsutredningen överlämnar i dag betänkandet ”Enhetliga priser på receptbelagda läkemedel” till regeringen. Utredningen konstaterar att dagens situation där priset på receptbelagda läkemedel utanför högkostnadsskyddet varierar mellan olika apotek kan strida mot målet om en jämlik hälso- och sjukvård. Vi föreslår att det ska bli enhetliga priser på alla läkemedel som skrivs på recept så att de kostar lika mycket oavsett var i landet patienten bor och på vilket apotek läkemedlet hämtas ut.

Målet för hälso- och sjukvården är enligt hälso- och sjukvårdslagen en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Sjukvården når inte upp till detta mål fullt ut men det pågår ett ständigt arbete för att göra vården mer jämlik.

Den vanligaste behandlingsmetoden inom sjukvården är läkemedelsbehandling. För att hela befolkningen ska ges tillgång till bra och verkningsfulla läkemedel finns ett högkostnadsskydd som ska ge ekonomiska möjligheter för alla patienter att få de läkemedel som läkaren har bedömt att patienten behöver. Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) beslutar om vilka läkemedel som ska ingå i högkostnadsskyddet och hur mycket de får kosta. Läkemedel som ingår i högkostnadsskyddet kostar lika mycket på alla apotek.

Alla läkemedel omfattas inte av högkostnadsskyddet. Samtidigt finns det många läkemedel som inte omfattas av högkostnadsskyddet. Det kan ha olika orsaker. Till exempel att läkemedelstillverkaren gör ett strategiskt val att sälja läkemedlet utanför högkostnadsskyddet. Apoteken får då själva bestämma försäljningspriset. Det innebär att läkemedel som skrivs på recept kan ha olika priser på olika apotek. När läkemedel inte ingår i högkostnadsskyddet får patienten som huvudregel betala hela kostnaden själv.

Försäljningen av receptbelagda läkemedel utanför högkostnadsskyddet har ökat under senare år och är i dag en relativt vanlig företeelse. Sedan 2008 har försäljningen av receptförskrivna läkemedel utanför förmånerna ökat från runt 1,3 miljarder kronor till drygt 3,6 miljarder kronor 2016.

Kostnaderna påverkar såväl patienter som landstingen och staten, och är också ojämnt fördelade mellan kvinnor och män. Kvinnors kostnader för läkemedel utanför högkostnadsskyddet är i dag ungefär dubbelt så höga som männens kostnader. Det är framför allt unga och äldre kvinnor som påverkas, men också äldre män.

Att läkemedel inte ingår i högkostnadsskyddet betyder inte att de är mindre effektiva eller angelägna. De förskrivs av en läkare för ett medicinskt behov. Det är inte patienten som väljer läkemedel, det gör läkaren.

Få patienter känner till att priserna kan variera mellan apotek. Många patienter känner inte till att prissättningen är fri på läkemedel utanför högkostnadsskyddet och att priserna kan variera mellan apoteken. Det är därför vanligt att patienter går till ett apotek utan att först ta reda på priset.

Dessutom är det i dag krångligt och tidskrävande för patienter och läkare att ta reda på vad läkemedel utanför högkostnadsskyddet kostar

och att jämföra apotekens priser. Det finns ingen samlad information om detta. Vissa apotek redovisar priser på sina webbplatser, medan andra inte gör det. För patienter med flera läkemedel utanför högkostnadsskyddet kan olika läkemedel ha lägst pris på olika apotek.

Alla patienter har inte heller möjlighet att välja mellan flera apotek, beroende på var i landet man bor.

Stora prisskillnader mellan apoteken. Utredningens prisundersökning visar att priset på ett och samma läkemedel kan skilja sig avsevärt mellan olika apotek – i enskilda fall med så mycket som 60 procent. För patienterna innebär detta att valet av apotek kan betyda stora skillnader i kostnader för läkemedel.

Patienter som är sjuka eller av andra skäl inte har möjlighet att göra krångliga och tidskrävande prisjämförelser riskerar därför att få betala onödigt mycket för sina läkemedel. Dagens system med fri prissättning på receptbelagda läkemedel utanför högkostnadsskyddet leder till omotiverat höga kostnader för både patienten och samhället.

Förslag som skapar enhetliga priser på alla apotek. Dagens situation där priset på receptbelagda läkemedel utanför högkostnadsskyddet varierar mellan olika apotek kan strida mot målet om en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vi lämnar ett lagförslag som innebär att apotekens påslag (handelsmarginal) regleras och att priserna blir enhetliga på samtliga receptbelagda läkemedel på alla apotek.

Det är ur ett internationellt perspektiv inte ovanligt att reglera priserna på läkemedel utanför högkostnadsskyddet, tvärt om. En nordisk jämförelse visar att Sverige är det enda land som saknar en sådan prisreglering. Även i övriga EU är prisreglering vanligt på receptbelagda läkemedel, oavsett om de subventioneras av samhället eller inte.

Receptbelagda läkemedel är inte vilken vara som helst. Läkemedel utanför högkostnadsskyddet kan vara lika angelägna för patienten som läkemedel inom högkostnadsskyddet. Patienterna ska kunna få sina receptbelagda läkemedel till samma pris oavsett vilket apotek de besöker. Det ska inte ha någon betydelse om läkemedlet ingår i högkostnadsskyddet eller inte. Förslaget om enhetliga priser på alla apotek skapar bättre förutsättningar att uppnå målet om en vård på lika villkor för hela befolkningen.

Nya apoteksmarknadsutredningen
Utredningen har haft i uppdrag att göra en översyn av apoteksmarknaden. Utredningen har tidigare lämnat ett delbetänkande om kvalitet och säkerhet på apoteksmarknaden och hur marknaden har utvecklats sedan omregleringen.

Anna-Lena Sörenson, vice ordförande i riksdagens socialutskott, tog över som utredare efter Åsa Kullgren för de uppdrag som utredningen fått enligt tilläggsdirektiv.
Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 juni 2018.

Anna-Lena Sörenson, särskild utredare, riksdagsledamot (S) och vice ordförande i socialutskottet "

DN MÅNDAG 9 OKTOBER 2017

" Stor ökning av anmälningar om våld i skolan

Anmälningarna om fysiskt våld i skolan har ökat med över en fjärdedel hittills i år, i jämförelse med samma period 2016. Det visar nya siffror som Arbetsmiljöverket tagit fram åt DN. — Det här är en riktigt allvarlig signal och jag utgår från att man utreder orsakerna, säger Johanna Jaara Åstrand, ordförande i Lärarförbundet.

Utslagna tänder, bortslitet hår och sparkar som leder till missfall. DN har granskat de anmälningar om allvarligt fysiskt våld i grund- och gymnasieskolan som kommit till Arbetsmiljöverket i år. Till och med slutet av augusti i år har 295 sådana anmälningar kommit in, vilket är en ökning med 28 procent i jämförelse med samma period 2016.
– Trenden i skolan verkar följa den allmänna utvecklingen när det gäller anmälningar om hot och våld i övriga arbetslivet, som vi har sett och som är ökande, säger Kristian Hansson, sakkunnig på Arbetsmiljöverket.

Han säger att det inte går att veta om det rör sig om en ökad benägenhet att anmäla eller om våldet har ökat.
– Men man kan misstänka att det rör sig om både och. Om vi ser en reell ökning av våldet så är det något man måste vara orolig för, säger Kristian Hansson.

Siffrorna från Arbetsmiljöverket visar på en stadig ökning av anmälningarna de senaste åren. Mellan 2012 och 2016 nästan fördubblades anmälningarna om fysiskt våld i grund- och gymnasieskolan – från 230 till 425.

DN:s granskning visar att över 70 procent av anmälningarna rör våld som begås av elever mot lärare eller annan skolpersonal. I flera av anmälningarna nämns att liknande våld skett tidigare – eller till och med på regelbunden basis.

Johanna Jaara Åstrand är ordförande i Lärarförbundet och säger att oavsett om ökningen av anmälningar beror på att fler anmäler eller en faktisk ökning av våldet, så visar det på en oacceptabel situation.
– Varje anmälning är en allvarlig händelse och när vi nu med hjälp av er undersökning kan se att det ökat så mycket så är det ett tecken på att inte tillräckligt görs för att lärare och elever ska må bra i skolan. Det här är en riktigt allvarlig signal och jag utgår från att Arbetsmiljöverket utreder vilka orsakerna är, säger hon.

Flera anmälningar beskriver hur lärare och annan personal blir skallade, får hår bortslitet och örfilar och knytnävslag. En anmälan beskriver hur en elev sparkar och slår en lärare. När annan personal griper in tar eleven tag i håret så att det lossnar. Anmälan avslutas med att konstatera att det är andra gången den veckan läraren får ta emot slag och sparkar av eleven.

I ett annat fall försöker en gravid pedagog stoppa ett bråk mellan två elever, som slår och knuffar henne i magen. Efteråt får hon värk och senare konstateras att hon fått ett missfall. I anmälningarna beskrivs också våld mellan elever. En anmälan beskriver hur en elev tar stryptag på en yngre elev och att detta har hänt flera gånger.
Johanna Jaara Åstrand säger att skolan inte kan kompensera för samhällsbrister som socialt utsatta områden och segregation, men att

skolan måste använda resurser för att säkerställa att skolan är en trygg plats.

– Jag kommer kontakta Arbetsmiljöverket och höra efter vad deras bild av ökningen är. Det ska vara nolltolerans mot våld på landets skolor och DN:s genomgång visar att så är det inte.
Kristian Hansson säger att Arbetsmiljöverket inte har analyserat anmälningarna, men att de kommer att ligga till grund för myndighetens bedömning av hur deras resurser ska prioriteras.

– Det är en viktig pusselbit för oss i bland annat hur många inspektioner ska vi göra i skolan, om vi ska ha någon informationskampanj eller liknande, säger han.

Amanda Lindholm amanda.lindholm@dn.se "

"Fakta. Anmälningar om fysiskt våld i skolan
Statistiken kommer från Arbetsmiljöverket och avser anmälningar om fysiskt våld i grund- och gymnasieskolan, som räknas som allvarliga. Anmälningarna gäller både fysiskt våld mellan elever, mellan elever och lärare och till exempel mellan vårdnadshavare och lärare.
Exempel ur anmälningar:

”Eleven ville ut, jag sa och gestikulerade nej och backade undan. Eleven reste sig snabbt och slog ett knytnävsslag mot min kind så att en liten del av min tand sprack.”

”Elever delar en sax. De kastar initialt saxdel mot träd. En elev kastar saxdel in i samling med elever. Saxdel rispar elev vid tinningen.”
”Jag stod i ett förråd och eleven kom in och började slå. Allt gick snabbt och jag kunde inte backa undan, utan kunde bara försöka skydda mig. Mellan fyra till sex slag i bakhuvudet, något slag mot pannan och många slag över nacke och rygg. Totalt gissar jag på 15–20 slag. Eleven avbröt själv när han ansåg sig färdig och gick ut och jag kunde tillkalla personal och stänga in mig i förrådet tills annan personal lockat in honom till annan aktivitet.”

Källa: Arbetsmiljöverket

Antal anmälningar
Så här många anmälningar har kommit in de senaste åren:
2012: 230
2013: 271
2014: 319
2015: 424
2016: 425
2017 (till och med augusti): 295 "

DN MÅNDAG 9 OKTOBER 2017

”Alla ropar efter mer stöd i det förebyggande arbetet”

"För tre år sedan började tre skolor i Botkyrka i Stockholm med ett våldsförebyggande program. Nu är intresset stort från flera skolor som vill börja med programmet. – Alla ropar efter mer stöd i det våldsförebyggande arbetet, säger Ibou Andersson Jobe.

Elva niondeklassare sitter i en halvcirkel runt tavlan och kuratorn Charlene Edlund. Hon och Ibou Andersson Jobe, områdessekreterare på socialtjänsten, håller den sista genomgången innan eleverna själva ska börja med lektioner om våld för sjätteklassare. De elva har ansökt om att få bli mentorer i det våldsförebyggande MVP, Mentors in violence prevention-programmet.

– Jag blev själv utsatt för mobbning när jag var liten. Jag blev trakasserad för hur jag såg ut och jag kom ofta till skolan med lågt självförtroende. Jag vill inte att det ska hända andra barn. Jag vill att skolan ska vara en trygg plats för alla, säger David Birhanu.

Hammerstaskolan i Norsborg i Stockholm går in på sitt fjärde år med MVP-programmet, som bygger på att elever ska vara mentorer och föra dialog med andra elever kring våld och våldsförebyggande arbete.

Det är också ett samarbete mellan socialförvaltningen, utbildningsförvaltningen, polis och räddningstjänst, där de olika parterna bland annat ska delta i diskussioner om våld tillsammans med eleverna. Ämnena kan variera från rasism och hedersvåld till hbtq-frågor och syftet är att skapa en tryggare skolmiljö.

Bakgrunden är att man såg att det grova våldet i skolan ökade. För att komma till rätta med kulturen som låg till grund för detta valdes den amerikanska MVP-modellen.

– Man kan säga att det är tre pelare. Dels att bredda perspektivet på våld, dels kopplingen mellan machokultur och våld och åskådarperspektivet – det handlar inte bara om den som utövar våldet, utan om alla runt omkring och om hur de tar sitt ansvar. Vi tror på att det är elever som utbildar och får vara förebilder. Det blir ett större ställningstagande och mer ansvar, säger Ibou Andersson Jobe.

Charlene Edlund säger att den största skillnaden sedan skolan började arbeta med MVP handlar om att det nu finns ett gemensamt språk för att prata om våldet.

– Man ser våld på ett annat sätt. Tidigare var det bara slagsmål som fick den rubriken. Nu har det breddats till bland annat psykiskt våld och sexualiserat våld. Nu kan man sätta ord på det här och även de yngre barnen har fått ett språk för att tala om våld och det blir lättare för den som är utsatt att förklara det.

På dagens MVP-pass tas två ämnen som upp som varit omdiskuterade under utbildningen – rasism och hbtq-frågor. Charlene Edlund och Ibou Andersson Jobe pratar om maktstrukturer och normer. Sedan får mentorerna ta upp kränkande ord de hör på skolan och diskutera hur de kan förebygga att de används.

Sofia Pereira, en av de nyblivna mentorerna, säger att det märktes tydligt när MVP började användas i skolan.

– När MVP började märkte man en tydlig förändring i hur folk hanterade sitt språk. Man kunde stå i korridoren och höra att det inte var lika mycket dåliga ord som slängdes runt. Man kände sig tryggare i omgivningen.

Severius Khalaf håller med och minns särskilt en person som han såg förändras genom programmet. Hans utveckling inspirerade Severius Khalaf att själv ansöka om att bli mentor.

– Det var en kille som alltid bråkade och var våldsam. Han blev utvald till att bli MVP-mentor och så fort han började med det började han i stället säga ifrån när han såg någon bråka eller svära. Han sa till mig också och blev en förebild för mig.

Under hösten kommer fem skolor i Botkyrka kommun vara i gång med MVP och intresset är stort, både i kommunen och från andra skolor runt om i landet.

– Många skolor är intresserade. Alla ropar efter mer stöd i det våldsförebyggande arbetet. Problemet är lika stort i alla skolor, men det är svårt att täcka upp, säger Ibou Andersson Jobe.

Amanda Lindholm amanda.lindholm@dn.se "

DN MÅNDAG 9 OKTOBER 2017

" Strid om enklare jobb i M-ledarens första duell

Det blev strid om lägre löner när statsminister Stefan Löfven (S) och borgerliga utmanaren Ulf Kristersson (M) möttes för första gången i SVT:s partiledardebatt på söndagen. Det blev också hård ordväxling när både V-ledaren Jonas Sjöstedt och KD:s Ebba Busch Thor gick till hårda angrepp på Jimmie Åkesson (SD).

Talkörer ljöd från ett 50-tal ensamkommande från Afghanistan som demonstrerade utanför tv-huset på Gärdet i ösregnet. Inne i tv-studion diskuterade partiledarna hur de nyanlända ska kunna få jobb.

Enklare jobb till nyanlända blev stridsämnet när den sittande statsministern för första gången mötte nya moderatledaren Ulf Kristersson som för en vecka sedan tog över efter Anna Kinberg Batra.
– Men det är samma politik med skattesänkningar, säger Stefan Löfven till DN efter debatten.

Ulf Kristersson beskyllde regeringen för att ha misslyckats med att få ned arbetslösheten bland personer som är födda utomlands.
– Ni måste erkänna ett problem som finns. Det här får sociala katastrofala följder, sade M-ledaren.

Löfven svarade med att anklaga de borgerliga för att vilja lagstifta om lägre löner.
– Vi ska inte sänka löner för vanligt folk. I så fall skulle många få sänkt lön.
Centerledaren Annie Lööf tyckte att regeringens höstbudget saknar åtgärder för att ta hand om de hundratusentals som kom till Sverige under den stora flyktingvågen hösten 2015:

– Den är lika tom som en flaska bubbel på nyårsdagen.
V-ledaren Jonas Sjöstedt anklagade Ulf Kristersson för att under sin tid som Stockholmspolitiker ha ”i praktiken gett bort” delar av offentlig verksamhet till vrakpris. Kristersson kallade detta ”trams”.
– Du delar ut det till privata företag till höger och vänster, sade Sjöstedt.

Kristersson försvarade sig med att ha ökat valfriheten.
Flygskatten blev stridsfråga mellan Miljöpartiets språkrör Gustav Fridolin och C-ledaren Annie Lööf.

– Varför ska flyget vara ett skattefrälse? undrade han.
Lööf sade att hon hellre ville satsa på att öka andelen biodrivmedel i flygbränsle. Efteråt förtydligade hon att hon i likhet med Moderaterna vill ta bort skatten om de borgerliga vinner valet.

– Vi vill ta bort den flygskatt som regeringen nu vill införa, säger hon.
Jimmie Åkesson menade att brottsligheten beror på en alltför stor invandring.

– Det är ett importerat problem, hävdade han.
Stefan Löfven medgav att det är ”väldigt, väldigt fel” när människor inte vågar kliva av tåget av rädsla för att bli skjutna, men menar att regeringen nu tillför resurser till polisen och förstärker välfärden.
Kristdemokraternas ledare tog upp situationen i Östberga i södra Stockholm där kriminella gäng har tagit makten.

– Det krävs 10 000 fler poliser, sade Busch Thor.
C-ledaren Annie Lööf tyckte att regeringens intresse för att förstärka polisen var nymornat.

– Skärpta straff är redan på gång, sade Stefan Löfven.
När det gäller nazisternas demonstrationer anades en spricka i alliansen mellan KD-ledaren Ebba Busch Thor som vill förbjuda medlemskap i extrema organisationer och Jan Björklund som anser att dagens lagstiftning fungerar.

– Det som hände i Göteborg visar att dagens lagstiftning fungerar, säger Björklund efter debatten.

I slutet av debatten hettade det till två gånger med SD-ledaren Jimmie Åkesson i centrum. Först begärde V:s Jonas Sjöstedt en ursäkt av Åkesson till Fatemeh Khavari, talesperson för Ung i Sverige, som bjudits in av V till studion, för det Twitterinlägg som SD:s gruppledare Mattias Karlsson gjort där han kopplade ihop henne och en annan person med uppehållstillstånd med terrorism.

– Det är beklämmande, sade V-ledaren.
Men en sådan ville inte Åkesson ge.
– Det är en sak mellan dem, svarade han.

Sedan beskrev KD:s Ebba Busch Thor SD i förklenande ordalag.
– Ni är en skandalfabrik utan dess like, sade Busch Thor.
Hon försökte få ett löfte om vilken statsminister Åkesson tänker stödja, men fick inget svar. Åkesson sträckte ut handen mot KD-ledaren, som vägrade att ta den. Efter den två timmar långa debatten skakade de dock hand.

På onsdag möts partiledarna i debatt igen, då i riksdagens kammare.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se "

DN MÅNDAG 9 OKTOBER 2017

" Muf vill minska statens utgifter med en femtedel

Moderata ungdomsförbundet vill skära bort mer än en femtedel av statens budget. Bland förslagen märks avskaffat ränteavdrag, behovsprövat barnbidrag och slopande av studiebidraget. Förslagen presenteras inför partiets stämma där Muf tar strid med partiledningen för att ta bort värnskatten och samtidigt sänka reavinstskatten och bolagsskatten.

Fyra dagar efter moderpartiets skuggbudget, som kom i torsdags, presenterar Muf i dag, måndag, ett eget budgetförslag – med betydligt hårdare nedskärningar och större skattesänkningar.

– Vi måste ge människor mer egenmakt, säger Muf-ordföranden Benjamin Dousa.

Muf:s skuggbudget läggs fram samma vecka som partiets arbetsstämma inleds i Örebro. Med start på torsdag ska den nyligen valda partiledaren Ulf Kristersson staka ut politiken inför valet nästa år.

Under de senaste veckorna har M-ledningen, som är pressad av vikande opinionssiffror, lagt fram en förändrad politik på flera olika områden. I torsdags kom Moderaternas skuggbudget för nästa år där partiet bland annat vill se ett nytt jobbskatteavdrag, vilket skulle leda till breda inkomstskattesänkningar.

Men Muf, som har ett större inflytande på moderpartiet än många andra ungdomsförbund, tycker att partiledningen är alldeles för försiktig på skatteområdet. I sin egen skuggbudget föreslår Muf att 217 av statsbudgetens 971 miljarder kronor ska sparas bort. Det motsvarar drygt 22 procent av statens finanser.

– Vi måste våga prata om hur och var man ska skära för att ha råd med skattesänkningarna, säger Benjamin Dousa.

Muf vill bland annat ta bort värnskatten på 5 procents extra skatt för högre inkomster som infördes som en del av krispolitiken under 90-talet efter en överenskommelse mellan Socialdemokraterna och de borgerliga. Sedan dess har den blivit kvar.

I år ligger gränsen (inklusive semesterersättning) på månadsinkomster över 53 200 kronor. Det innebär till exempel att en den som har en lön på 60 000 kronor betalar 340 kronor varje månad i värnskatt.

– Den skatten bör tas bort helt och hållet, anser Benjamin Dousa. Muf vill också ta bort reavinstskatten och stämpelskatten på bostäder, vilket skulle kosta statskassan enorma belopp – 63 miljarder kronor.

Lika mycket tror man sig kunna spara på offentlig upphandling. Ungdomsförbundet vill också ta bort miljöskatter på nästan 40 miljarder kronor samt sänka bolagsskatten med 8 miljarder kronor. Införande av ett behovsprövat barnbidrag och avskaffande av studiebidraget skulle spara 30 miljarder kronor och ett avskaffande av ränteavdraget skulle göra lånen 17 miljarder kronor dyrare för hushållen. Bland andra stora besparingar märks ett avskaffande av subventionerade anställningar (18 miljarder kronor), minskat bistånd (18 miljarder kronor) och en förändring av det kommunala

skatteutjämningssystemet som för över pengar från rika till mindre välmående kommuner (20 miljarder kronor).

Men är detta verkligen realistiskt – är detta inte bara ett ungdomsförbunds drömmar?
– Nej, det är väldigt lätt att säga att man vill sänka skatten för alla. Men när det kommer till utgiftsminskningar är det få ungdomsförbund och partier som vågar tala om det, svarar Benjamin Dousa.

Moderaternas ekonomisk-politiska talesperson Elisabeth Svantesson har inte tagit del av Muf:s skuggbudget, men skriver i en kommentar till DN att ”det är bra att Muf ser behovet av politiska reformer”.

Mats J Larsson matsj.larsson@dn.se "

"Fakta. M-stämma

Den 12–15 oktober samlas Moderaterna till arbetsstämma i Örebro. Under fyra dagar ska partiet under ledning av partiledaren Ulf Kristersson mejsla fram den politik som det av vikande opinionssiffror pressade partiet ska gå till val på nästa år.

Bland de väntade stridsfrågorna finns ett avskaffande av lagen om anställningsskydd och införande av marknadshyror. "

DN MÅNDAG 9 OKTOBER 2017

" Kristersson i vuxet höger-vänster-kurr

Kommentar. Den nye M-ledaren Ulf Kristersson har lovat ett mindre gnälligt och mer vuxet politiskt samtal. På söndagskvällen var det upp till bevis. Det blev ett upplysande höger-vänster-kurr med statsminister Löfven, men utan minnesvärda formuleringar.

För en vecka sedan gav Ulf Kristersson sin programförklaring som nyvald moderatledare:

”Jag kommer inte söka min motståndares sämsta argument, utan hans bästa. Politiken måste ta kloka människors frågor på allvar. Den måste inte vara tråkig, men den måste vara seriös. Nu behövs det helt enkelt några vuxna i rummet”, sade han.

På söndagskvällen stod Ulf Kristersson i SVT:s ”Agenda”-studio för partiledardebatt. För första gången fick han debattera med statsministern och ge en försmak av hur han vill att det ska låta i valrörelsen.

Partiledardebatten var mycket viktig för Kristersson. Han måste snabbt vinna förtroende inför valet om knappt ett år. Det första intrycket är viktigt. Och han klarade sig utan att snubbla.

Kristersson fick genast chansen att vara nyanserad. När han fick frågan om det går bra eller dåligt för Sverige sade han att båda bilderna var sanna. Men han anklagade regeringen för att inte göra ett dugg åt arbetslösheten bland utlandsfödda. Det behövs sänkta skatter och sänkta trösklar för att komma in på arbetsmarknaden, argumenterade Kristersson. Det är mycket bättre än socialbidrag.
Utbilda bort arbetslösheten i stället, sade Löfven och anklagade Moderaterna för att vilja sänka lägstalönerna på hela arbetsmarknaden genom lagstiftade låglönejobb.

Det var klassisk höger-vänster-jabb, inte retoriskt elegant, men en tydlig bild av alternativen.

Debatten om välfärd och jobb gick i samma spår som den gått i decennier. Block mot block.

Men i debatten om kriminalpolitiken lät det inte alls som förr. Alla ville vara hårda mot brottslighet och alla partiledare, från vänster till höger, ville ha fler poliser.

Debatten om miljö- och klimatpolitiken hade ett överraskande inslag: det var Miljöpartiets språkrör Gustav Fridolin som ville diskutera flygskatt medan Centerns Annie Lööf hellre talade om andra klimatåtgärder. Så sent som i somras ville oppositionen väcka misstroende mot en minister om regeringen lade fram förslaget om flygskatt. Det är glömt nu, i den föränderliga svenska politiken.

Debatten om sjukvård överraskade också, med en känslosam duell om regeringsfrågan. Det var Jimmie Åkesson som tog upp den, genom att anklaga Kristdemokraternas Ebba Busch Thor och hennes tre allierade för att låta Stefan Löfven regera vidare för att slippa diskutera med SD. ”Jag är beredd att sitta ned och förhandla med alla som kan agera respektfullt och ansvarsfullt. Ni är en skandalfabrik”, svarade KD-ledaren.

Undantaget denna dust var det nästan två timmars sakpolitisk debatt, med Kristersson som en inte särskilt offensiv medlem i gänget.
Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se "

DN MÅNDAG 9 OKTOBER 2017

" Fler behövs i registret över donatorer

Vill du donera dina organ när du dör? Den frågan vill Socialstyrelsen att du ska diskutera med dina nära och kära den kommande veckan. I nuläget har 15 procent av svenskarna registrerat sin vilja.

Vare sig du vill donera dina organ eller inte finns det möjlighet att registrera din vilja i Socialstyrelsens donationsregister. Det har 1 570 222 svenskar gjort och av dem har 73 procent meddelat att de vill donera och 27 procent har sagt nej. För att uppmuntra fler att ta ställning inleder Socialstyrelsen sin årliga donationsvecka på måndag.

– Som det ser ut i dag så måste man dö på ett mycket speciellt sätt för att kunna komma ifråga som donator. Därför är det väldigt få som kan bli donatorer och det råder stor brist på organ, säger Wenche Stribolt, utredare på Socialstyrelsen.

Patienten måste avlida i total hjärninfarkt på en intensivvårdsavdelning i respirator så att organen är syresatta även efter att döden inträtt och fram till dess att organen tas tillvara.

– Omkring 3 500 avled på en intensivvårdsavdelning förra året, men bara 185 av dem kunde bli organdonatorer. Det gäller att man förlorar så få som möjligt eftersom de som är möjliga donatorer inte är många, säger Wenche Stribolt.

Informationen om att det går att registrera sin vilja på Socialstyrelsens hemsida, fylla i ett donationskort eller prata med sina anhöriga, samt behovet och nyttan av att göra det, är viktig, enligt Wenche Stribolt.
– Det råder alltid en brist på organ för transplantation. Väntelistan på organ inkluderar lite drygt 825 organ och den siffran har varit mer eller mindre konstant under flera år.

Organdonation kan också vara en hjälp i sorgen för de som förlorat en anhörig.

– Det är ett litet ljus i den här sorgen att den som har avlidit ändå kan ge liv till fyra fem svårt sjuka personer, säger Wenche Stribolt.
En del tror att de är för gamla och låter därför bli att registrera sig, men så ska man enligt Stribolt inte tänka.

– Sjukvården gör alltid en medicinsk bedömning, säger han.
Oavsett vilken inställning man har till donation bör man prata med sina anhöriga, enligt Wenche Stribolt.

– Om någon dör av en stroke eller i en olycka går det snabbt och familjen är i chock. Samtidigt måste man uttolka sin anhöriges vilja vad gäller donation, för man frågar alltid anhöriga vad den sista uttryckliga viljan var hos patienten.

TT "

"Fakta. Behovet av organ
Behov av organ den 1 januari 2017.
Njure 655
Lever 64
Lever och njure 1
Hjärta 33
Lunga 36
Bukspottkörtel (pancreas) 6
Pancreas + njure 14
Cellöar 18
Källa: Scandiatransplant "

DN MÅNDAG 9 OKTOBER 2017

" Landets skolgårdar ska kartläggas

I takt med att städerna förtätas och skolor byggs och byggs ut så verkar barnens utemiljö krympa. Nu ska Boverket och andra myndigheter kartlägga skolgårdarna. – Utemiljön är väldigt viktig för barns lek och lärande och deras hälsa och välbefinnande, säger landskapsarkitekt och utredare Ulrika Åkerlund vid Boverket till TV4.

Enligt riktlinjerna, som togs fram 2015, bör skolbarn ha 30 kvadratmeter friyta vardera. För förskolebarn är riktlinjen 40 kvadratmeter. Men Boverkets bild är att utemiljöerna krympt på senare år. Det gäller inte bara vid nybyggnationer utan också när äldre skolor byggs ut.

Kartläggningen gäller 5 000 skolgårdar i landet, dock ej förskolor.
– Tanken är att vi ska koppla kartläggningen till forskning, för att se om det finns samband mellan gårdarnas storlek och hur barnen mår och hur de lär sig.

En bra skolgård ska, enligt Boverkets allmänna råd, ha nivåskillnader, erbjuda både sol och skugga, god luftkvalitet, vegetation och stimulera till utforskning och lek.

TT "

DN MÅNDAG 9 OKTOBER 2017

”Satsningar på lågt betalda är lönlösa”

"De senaste avtalsrörelsernas satsningar på lågavlönade och undersköterskor är meningslösa och ibland rentav skadliga. Det hävdar Industrins ekonomiska råd, som anser att marknadskrafterna själva rättar till alla löneskillnader mellan kvinnor och män som bör förändras.

Industrins ekonomiska råd – en rådgivande grupp bestående av fyra kända fristående ekonomer – slår i sin nya rapport hårt mot de senaste årens alltmer högljudda kritiker av industrins tjugo år gamla rätt att sätta ribban för hela arbetsmarknadens löneökningar.

Den svenska industrin är alls inte på dekis, framhåller Industrins ekonomiska råd. Även om tjänsteföretagen blir allt viktigare står industrin fortfarande för 22 procent av BNP och skapar fler kringjobb än andra sektorer, och bör därför fortsätta att hålla i lönerörelsens taktpinne.

– Vi ser stora risker med att hemmamarknadssektorn eller den offentliga skulle bli märkessättande. Ingenting talar för att någon annan förhandlingsordning skulle åstadkomma ett bättre resultat än industrinormen, i stället skulle fler jobb slås ut, varnar rådets ordförande Cecilia Hermansson och rapportens medförfattare Juhana Vartiainen, tidigare forskningschef vid Konjunkturinstitutet.

– Lönegapet mellan kvinnor och män kan inte åtgärdas med några kollektiva lösningar där kvinnor prioriterats mer än män, ingen sådan satsning har lett till några varaktiga förändringar.
Industriavtalet går ut på att de centralt avtalade lönehöjningarna för alla på arbetsmarknaden ska hållas inom den ram som industrins fack och arbetsgivare enas om i sitt så kallat märkessättande avtal. Tanken bakom är att industrin måste klara den internationella konkurrensen, men inte för den sakens skull ska få mindre än alla andra.

Modellens kritiker har argumenterat att industrin ändå håller på att bli mindre viktig, och att lönesättningen i stället borde utgå från målet att hålla uppe inflationen.

Kritiken har i åratal jäst inom LO: Kommunal och andra kvinnodominerade låglöneförbund har tröttnat på att märkets procentsats alltid betyder färre kronor för deras medlemmar än för de mer högavlönade i de mansdominerade förbunden. Och i byggsektorn hävdar de mansdominerade LO-facken lika envist att deras arbetsgivare har mer pengar att betala ut än industrin och ”märket”.

Andra har varnat för att en alltför strikt tolkning av märket håller tillbaka lönerna i bristyrken som sjuksköterska, socialsekreterare och lärare. Det kan leda till kronisk arbetskraftsbrist i de yrkena, varnade i våras bland andra den välrenommerade professorn i nationalekonomi Lars Calmfors. Den näringslivsanknutne professor Calmfors tycktes oväntat ställa sig på fackens sida genom att kalla ”märket” för ett planekonomiskt inslag, och uppmana industrins fack och arbetsgivare att acceptera att andra branschers anställda träffar avtal på högre nivåer än industrin, som ju ändå krymper.

Men industrins ”märke” är faktiskt ingen planekonomisk tvångströja, kontrar rapporten från Industrins ekonomiska råd. Inget förhindrar individuella marknadsbetingade lönehöjningar lokalt på arbetsplatsen, utöver det centrala avtalet. Särskilt nu, när stora grupper av tjänstemän i offentlig sektor de senaste åren skrivit centrala avtal som inte längre binder dem vid en siffra. Är marknaden bara tillräckligt intresserad av en yrkesgrupp eller en individ kommer lönen att höjas genom lokala överenskommelser. Det har de senaste åren skett när det gäller yrken som sjuksköterska och socialsekreterare.

Att inte sjukvårdsbiträden, personliga assistenter eller andra med kvinnodominerade låglöneyrken har lyckats höja sitt löneläge relativt LO-männen är däremot inte ett problem som rör industriavtalet, tycker Industrins ekonomiska råd, som slår fast att industriavtalets lönenormering inte är ett jämställdhetspolitiskt instrument.

Rådet varnar för plötsliga högre löneökningar till enskilda grupper, som när de finska sjuksköterskornas kraftiga löneökningar 2007 fick snabba smittoeffekter på hela arbetsmarknaden.

Tove Nandorf tove.nandorf@dn.se "

"Fakta.
Rapporten ”Den svenska industrin, industriavtalet och framtida utmaningar” släpps i dag, måndag.

Industrin svarar för 22 procent av Sveriges BNP, och varje anställning inom basindustrin skapar drygt två jobb åt andra personer i olika tjänstesektorer. Fler industrirobotar behövs, men alla slår inte ut industrijobb: kollaborativa robotar samarbetar med människor. Det kräver mer välutbildad arbetskraft i industrin.

Industrins ekonomiska råd (IER) har funnits sedan 1997, och är en rådgivande grupp bestående av fyra oberoende ekonomer. Ordförande är Cecilia Hermansson, seniorekonom på Swedbank och forskare vid KTH. Övriga är Mauro Gozzo, chefekonom, Business Sweden, Juhana Vartiainen, chef Finlands Konjunkturinstitut, samt Ola Bergström, professor, Göteborgs universitet. "

DN MÅNDAG 9 OKTOBER 2017

"Flaskhalsar bromsar planerade åtgärder

Regeringen säger sig satsa miljarder på arbetsmarknadsåtgärder, utbildning och välfärd. Men mycket kommer att bli luft – i högkonjunkturens Sverige saknas resurser för att sätta sprätt på alla pengar.

I fjol fick staten runt 20 miljarder kronor över, jämfört med vad som budgeterats för. Och prognoserna pekar på att det blir i samma storleksordning även i år, enligt Ann-Sofie Öberg, tillförordnad avdelningschef på Ekonomistyrningsverket (ESV).

Exempelvis väntas Arbetsförmedlingen få ungefär fem miljarder kronor över av de pengar som regeringen skjutit till för 2017, enligt myndighetens egen bedömning. Omkring en miljard rör mindre a-kassa och aktivitetsersättning till följd av lägre arbetslöshet. Men ungefär fyra miljarder kronor handlar om att man inte lyckas få fart på alla de program, utbildningssatsningar och lönebidrag som regeringen vill att myndigheten ska bedriva. Ungefär likadant såg det ut 2016.

För nästa år visar regeringen upp stora budgetsatsningar på bland annat utbildning och välfärd. Men det kan visa sig vara önsketänkande.

Redan för innevarande år ser det exempelvis ut som om utbildningsbudgeten inte kommer att gå åt, enligt Ann-Sofie Öberg. Finansminister Magdalena Andersson (S) tror inte att 2018 års reformsatsningar kommer att gå tillbaka till statskassan i någon större utsträckning.

– Här ska vi naturligtvis jobba allt vi kan för att de pengar vi har avsatt också ska komma ut i verksamheterna på det sätt som är avsett, säger Magdalena Andersson.

En avgörande orsak till att pengarna inte går åt är de allt trängre flaskhalsarna i ekonomin – högkonjunkturen skapar brist på personal, enligt Torbjörn Isaksson, chefsanalytiker på Nordea. Unionens chefsekonom Katarina Lundahl håller med:

– Det kan säkert bli så att satsningarna inte blir så stora som regeringen säger. Det är ingen osannolik gissning, säger hon.
Hon pekar på att all möjlig statistik visar att bristen på personal tilltar ordentligt och det är svårt för offentliga arbetsgivare att hitta kompetens.

– Ur det perspektivet är det dålig tajming att lägga de här satsningarna nu, säger Katarina Lundahl.

Inte heller statliga Konjunkturinstitutet tror att satsningar når ut, det gäller bland annat nedgången i arbetslösheten. Dessutom tror KI att effekterna av åtgärderna kan dröja längre än den bild regeringen har.
– Man ska ju hitta nya lärare och en organisation för det. När vi räknar på det så är effekterna osäkra, säger Ylva Hedén Westerdahl.

TT "

DN MÅNDAG 9 OKTOBER 2017

"Ungas förståelse av svåra ord allt sämre

Unga svenskar halkar efter i förståelsen av svåra ord. Det visar en studie från Lunds universitet. Nu kan deras konkurrenskraft på arbetsmarknaden hämmas. – Du kan inte ta dig fram på arbetsmarknaden med endast akronymer och emojier, säger finansmannen Sven Hagströmer.

”Alienation”, ”pådrag”, ”tjänlig”. Orden tillhör några av de som har analyserats i ”Ord på prov”, en studie från Lunds universitet som undersöker högskoleprovets orddel mellan 2000 och 2011. Studien visar framför allt att åldersgruppen 21–24 år halkar efter i ordförståelsen.

Anna Wallberg Gustafsson, en av författarna till ”Ord på prov”, menar att orsaken måste sökas i den typ av texter som de unga möter.
– Kanske kan det vara så att unga i större utsträckning söker sig till enklare och snabbare texter som inte ger hela bilden. I längden skulle det kunna bli ett demokratiskt problem, säger Anna Wallberg Gustafsson.

Åsa Fahlén, ordförande för Lärarnas riksförbund, har jobbat som lärare i 20 år och hennes erfarenhet rimmar väl med studiens resultat.
– Jag tror att det är viktigt att fortsätta använda orden men att bli bättre på att stanna upp och förklara orden för eleverna, säger Åsa Fahlén.
Lärarna har en viktig roll i att motverka mönstret, menar hon.
– Ett av uppdragen som skolan har är det kompensatoriska uppdraget, att kompensera för bristande språkinlärning hemifrån.
Men skolan ligger efter, säger Sven Hagströmer, finansnestor och ordförande i Avanza Bank.
– I skolan sitter ungarna och lärarna i överfulla klassrum och bildligt talat kämpar för sin överlevnad. Om all energi går åt till det så är det väl klart att inlärningen bromsas. Det är ett enormt svek från skolan.

Ordförståelse och ordförråd kan vara avgörande för att få det jobbet man vill ha, menar Sven Hagströmer.

– Du kan inte ta dig fram på arbetsmarknaden med endast akronymer och emojier. Det måste man göra klart för de unga så att de är väl förberedda inför arbetslivet.

Suzanne Rosendahl, språkkonsult och lärare på Stockholms universitet, drar inte lika stora växlar på studiens resultat.
– Det är absolut intressant att se vilka ord som uppvisat en signifikant försämring eller förbättring, men jag ser inte hur det är representativt för något slags medborgarkunskap.

Suzanne Rosendahl menar att orden fungerar jättebra i ett högskoleprov, men att de inte bör användas för att bedöma hur vi kan utnyttja våra demokratiska rättigheter, och inte heller som en måttstock för unga svenskars chans att få jobb.

– Du anpassar dig till det språkbruk som används på din arbetsplats. Ingen kan ju alla fackspråk som finns, säger Suzanne Rosendahl.
Åsa Fahlén på Lärarnas riksförbund varnar även för en bristande tredjespråkskunskap, något som enligt henne kan påverka Sveriges konkurrenskraft i längden.

– Vi ser att svenska elever generellt är ganska bra på engelska men internationellt halkar vi efter när det gäller tredjespråket. Och om vi inte kan tredjespråk så utarmas vårt eget språk. Det är en oroväckande tendens.

Enligt statistik från Skolverket minskar andelen elever som läser moderna språk (förutom engelska) i såväl grundskolan som gymnasieskolan. Bland de som väljer att läsa ett tredjespråk utöver engelska och svenska är antalet avhopp stort.

Jonas Desai jonas.desai@dn.se "

DN MÅNDAG 9 OKTOBER 2017

" Bakläxa om skatt för borätter

Skatteverket vill att bostadsrättsägare ska betala reavinstskatt när de ändrar sina lägenheter eller köper en garageplats. Nu går Skatterättsnämnden emot verkets beslut vilket troligen leder till att reglerna ändras.

I februari i år skrev Skatteverket en rättslig vägledning om vad som gäller när en bostadsrätt förändras, till exempel genom att bostadsytan utökas eller att ägaren köper till en garageplats.

Skatteverket beslöt då att vid väsentliga ändringar skulle lägenheten räknas som såld och ägaren skulle betala kapitalvinstskatt på värdeökningen.

Men i tisdags, den 3 oktober, kom två förhandsbesked från Skatterättsnämnden som går emot Skatteverkets beslut. Det ena förhandsbeskedet gäller hur beskattningen blir om lägenheten utökas med ett vindsförråd, den andra om innehavaren köper en garageplats av föreningen.

Skatterättsnämnden anser inte, till skillnad från Skatteverket, att de här två lägenheterna ska anses ha sålts och därmed reavinstbeskattas.
– Skatterättsnämnden instämmer inte i vår bedömning. Vi får ta till oss vad nämnden säger och agera efter det, säger Olof Wallin, rättslig expert på Skatteverket.

Skatterättsnämndens förhandsbesked kan överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen, antingen av Skatteverket eller av de två

personer som begärt förhandsbeskeden. Överklagandetiden är tre veckor.

Skatteverket har inte tagit ställning till ett eventuellt överklagande. – Vi har ännu inte analyserat konsekvenserna och när vi gjort det kommer vi att tydliggöra hur vi ska agera, säger Olof Wallin.

Om ingen av parterna överklagar kommer Skatteverket att anpassa sina regler efter Skatterättsnämndens beslut. Nämndens förhandsbesked gäller visserligen bara de två aktuella fallen men beskeden har ändå en avgörande betydelse för vilka regler som ska gälla generellt.

Överklagar någon, eller båda parterna, tas ärendet upp i Högsta förvaltningsdomstolen. Det behövs inget prövningstillstånd utan alla överklagade ärenden tas upp.

När Skatteverkets nya regler kom i början av året blev många bostadsrättsägare oroliga eftersom de kunde få en rejäl skattesmäll om de utökade sina bostadsrätter till ytan eller med en p-plats. Skatteverkets rättsliga vägledningar visar hur verket generellt tillämpar skattelagarna i olika frågor.

Den som vill ha besked i förväg om hur beskattningen blir i en viss situation kan vända sig till Skatterättsnämnden. Nämnden avgör då frågan och ger ett förhandsbesked som bara kan ändras om det överklagas till Högsta Förvaltningsdomstolen.

Skatteverket ville tillämpa de nya reglerna från den 1 januari 2018.

Maria Crofts maria.crofts@dn.se "

DN MÅNDAG 9 OKTOBER 2017

"Kreativitet en fördel för många med adhd

Psykiatern Anders Hansen är en av dem som vill nyansera bilden av vad adhd är, och få fler att se fördelarna med de drag som kommer med adhd – och som evolutionärt sett har varit livsviktiga.

Anders Hansen är psykiater vid Sophiahemmet i Stockholm. Med sin nya bok ”Fördel adhd” (Bonnier Fakta) vill han prata om de positiva aspekterna av de egenskaper som diagnosen innebär. Han vill också nyansera vad adhd är och få människor att förstå att de flesta har adhd-drag i skiftande skala.

– Jag har en massa patienter som söker sig till mig för att de vill veta om de har adhd. Det jag vill visa med den här boken är att alla befinner sig någonstans på en adhd-skala där man kan ha mer eller mindre av koncentrationssvårigheter, impulsivitet eller hyperaktivitet, vilket naturligtvis inte är samma sak som att alla har diagnosen, säger Anders Hansen till DN.

Även om adhd kan leda till stora problem, framför allt för dem som ligger långt upp på skalan, finns det också fördelar med de drag som associeras med diagnosen, säger Anders Hansen. Kreativitet är en av de saker som sammankopplas med adhd.

– Forskning har visat att de som har adhd över lag är mer kreativa än andra, även om det inte går att generalisera i för hög grad, säger Anders Hansen.

Personer med adhd är enligt Anders Hansen bra på att hyperfokusera, och hans patienter vittnar om att de ibland kan koncentrera sig i timmar när de väl hittar någonting som de verkligen intresserar sig för. – Det beror nog på en oförmåga att flytta sitt fokus och vad det beror på finns många teorier om. Men för någon med adhd kan något vara totalt ointressant eller hundra procent intressant, då gäller det att hitta det där som är hundra procent, säger han.

Hyperfokus är en egenskap som går att använda sig av. Och det finns några knep för hur man kan använda sin adhd för att nå framgångar, snarare än att egenskaperna ställer till med problem.

– Den som har adhd har rent fysiskt ett ökat sug av snabba dopaminkickar, vilket gör att man blir mentalt kortsynt. Det innebär kanske att man behöver ha kortare arbetsuppgifter och få ständig feedback. Något som man skulle kunna använda sig av både i skolan och i arbetslivet, säger Anders Hansen.

Just det ökade suget efter dopamin menar Anders Hansen har varit positivt ur ett evolutionärt perspektiv, där det behövts människor som hela tiden skannar av sin omgivning. I dagens klassrum gör dock detta kicksökande att det blir svårt för en person med adhd att lyssna på en lärare under 45 minuter – man behöver i stället någonting annat. Och samtidigt som kicksökandet i vissa fall kan leda till missbruk av droger eller hetsätning kan det också användas till andra saker.

– Det kan göra en till en duktig entreprenör eller göra att man vill arbeta mycket. Men då behövs en omgivning som är ombytlig och inte alltför rutinmässig. Ofta är personer med adhd nyfikna, och tar större risker än andra. Det kan man använda sig av både i skolan och i yrkeslivet. Även om det kan vara svårt så kan man ha som riktmärke att försöka forma sitt liv efter det i stället för att leta efter en diagnos, säger Anders Hansen.

Ett sätt att ta kontroll över sin adhd är fysisk aktivitet. Studier har visat att barn med adhd som får möjlighet att leka trettio minuter före skolstart på morgonen får ökad koncentrationsförmåga. I en studie testade man barns koncentration på en svår uppgift i ett datorspel. Utan fysisk aktivitet hade barnen med adhd sämre koncentration på uppgiften än barn utan adhd. Men om barnen med adhd fick springa i fem minuter innan de försökte lösa uppgiften kunde de prestera lika bra som andra barn på uppgiften.

– Fysisk aktivitet är oerhört viktigt för alla, men extra viktigt för de här individerna. Det kan bero på att fysisk aktivitet mer efterliknar det som de är biologiskt skapta till, därför är det bra att lägga in daglig aktivitet i skolan, säger Anders Hansen.

Andelen personer som får adhd-diagnos ökar hela tiden i Sverige. I dag har 6 procent av pojkarna och 3 procent av flickorna fått diagnosen. I USA har över 10 procent av alla barn och ungdomar en adhd-diagnos. Och Anders Hansen menar att det inte finns någonting dåligt med att diagnostisera dem som faktiskt har problem, och att ge medicin till dem som lider av problemen.

– Men man ska tänka på att det här är narkotikaklassade preparat som på kort sikt kan orsaka ångest, och som man inte riktigt vet hur de påverkar hjärtat på lång sikt. De som har jättestora problem ska tveklöst få medicin, men något är fel om man skulle ge här medicinerna till 10–20 procent av befolkningen, menar han.

I stället hoppas Anders Hansen att fler som befinner sig på gränsen till en adhd-diagnos ska uppmärksamma fördelarna med sina egenskaper och att samhället ska inse att alla är skapta olika och är bra på olika saker.

– Jag tror att insikten om att man kan göra saker för att fungera lite bättre är viktigt, och det faktum att man kan förstå sig själv och varför man är bättre på vissa saker och sämre på vissa saker. Min förhoppning med den här boken är att man ska ha en ökad förståelse för att vi alla mer eller mindre har drag av adhd och inse att dessa drag också kan innebära fördelar, säger Anders Hansen.

Han vill ändå poängtera att han inte vill bagatellisera problemen för dem som befinner sig högt upp på adhd-skalan.

– Men vi föds inte som oskrivna blad, vi är alla olika och måste ta till vara de talanger som vi har, i stället för att reflexmässigt tänka kring mediciner och diagnoser. Samtidigt är det absolut så att adhd kan skapa stora problem för väldigt många, säger Anders Hansen.

Evelyn Jones evelyn.jones@dn.se "

DN MÅNDAG 9 OKTOBER 2017

"Superkraft eller en livslång kamp?

Många har lyft fram de positiva sidorna med adhd och exempelvis Aspergers syndrom, både forskare, andra professionella och personer som själva har diagnos. Det handlar om egenskaper som till exempel kreativitet, hyperfokusering och självständigt tänkande. Man talar om funktionsvarianter i stället för funktionsnedsättningar, medan människor utan någon sådan diagnos kallas neurotypiska.

En person som tagit upp hur man kan använda sina egenskaper på ett positivt sätt är artisten och bloggaren Viktor Frisk, som skrivit boken ”Min superkraft! Så har jag lärt mig älska min struliga adhd”. En annan Georgios Karpathakis som driver organisationen och den digitala plattformen ”Underbara adhd”, och som skrivit en bok om ”den svåra superkraften” – om hur man får vardagen att gå ihop och gör adhd till en styrka.

Även Isabella Löwengrip (Blondinbella), och musikern Anders Bagge finns bland dem som har beskrivit sin adhd som en superkraft.
Men det har också funnits kritik mot en alltför positiv bild av adhd från personer som har diagnosen, som bloggaren Sara Modigh. Hon skriver på bloggen att hon inte kan räkna nyhetsartiklar och inlägg på sociala medier som beskriver adhd som en superkraft:

”Uppenbarligen finns det en hel del som har denna diagnos och kan använda den på detta sättet. Men det är långt ifrån alla! Det har gått så pass långt att jag faktiskt fått höra från personer att de önskar att de hade adhd, ’för det verkar ju så nice’. Men låt mig berätta för er att det verkligen inte är ’nice’ att leva med en neuropsykiatrisk

funktionsnedsättning. För det är faktiskt vad det är, en funktionsnedsättning. Du får inga superkrafter av adhd. Det du får är en livslång kamp.”

Cecilia Brusewitz, kommunikatör på Riksförbundet Attention, som är en intresseorganisation för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, betonar att svårigheterna skiljer sig väldigt mycket inom gruppen.

– Vi som möter många som lever med adhd ser hur svårt det kan vara att få ihop alla delar av livet, både praktiskt och emotionellt. Då blir det problematiskt när det läggs mycket fokus på personer som har en mildare grad av adhd och kan kompensera med sina styrkor. Risken blir att svårigheterna med att leva med funktionsnedsättningen förminskas. Samtidigt är det förstås bra att man lyfter fram det som upplevs som positiva sidor, och visar att de kan vara en tillgång både privat och i yrkeslivet, säger hon.

Malin Nordgren malin.nordgren@dn.se "

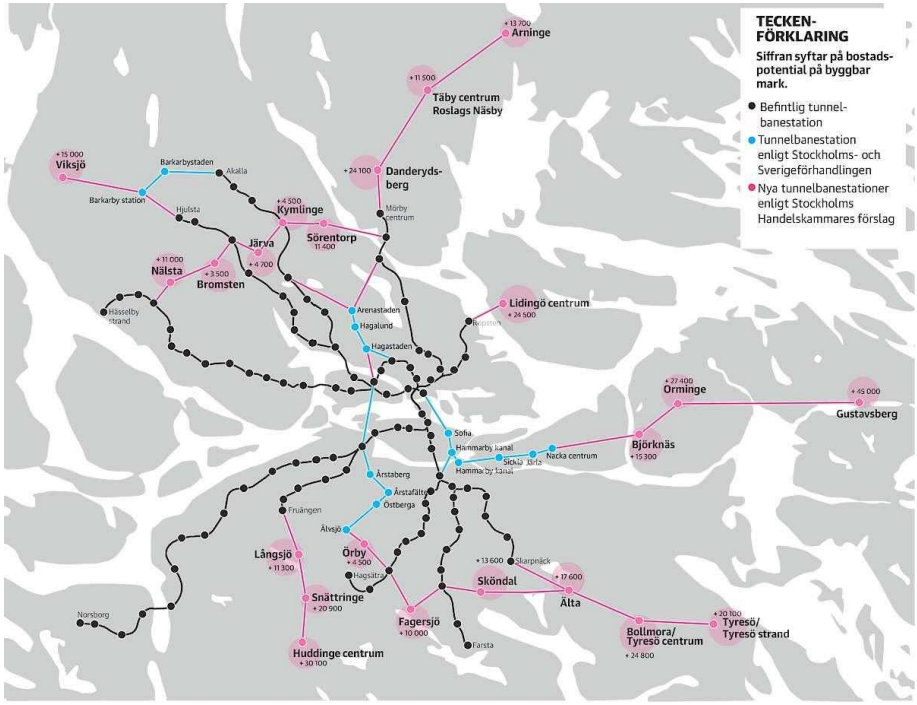

MÅNDAG 9 OKTOBER 2017

”Bråttom knyta ihop t-banan”

Fler tvärförbindelser, 22 nya stationer och en förlängning av tunnelbanan ända till Gustavsberg, Huddinge och Arninge. – Vi behöver en smartare lösning. Nu är det dags att blicka framåt, säger Daniella Waldfogel, näringspolitisk expert på Stockholms Handelskammare.

Handelskammaren har tillsammans med konsultföretaget Tyréns tagit fram en plan för t-banan, kombinerat med bostadsbyggande.

Planen innehåller 22 nya stationer, 13 nya bytespunkter och möjligheter att bygga drygt 200 000 nya bostäder utöver de 250 000 som redan ligger i kommunernas långsiktiga planer.

– Hela vårt system går in mot centrum, in mot mitten. Det finns bara fyra bytespunkter – T-Centralen, Fridhemsplan, Slussen och Gamla stan. Andra storstäder har valt smartare lösningar, även städer med ett mindre tunnelbanesystem, som Oslo och Köpenhamn, har byggt en ringlinje, säger Daniella Waldfogel.

Och besluten brådskar, menar hon. Den utbyggnad, bland annat till Nacka, som klubbades i Stockholmsförhandlingen, blir klar tidigast 2025 och den nya tunnelbanelinjen mellan Fridhemsplan och Älvsjö, som ingick i Sverigeförhandlingen, ska enligt plan öppnas för trafik 2035.

Stockholms tunnelbana är 109 kilometer lång vilket gör den till den 28:e längsta i världen. Med sina 100 stationer har Stockholm mycket tunnelbana per invånare jämfört med andra storstäder.

Men det saknas tvärförbindelser, vilket gör det svårt att förlänga linjer på grund av kapacitetsproblemen i de centrala delarna.

– Det finns tvärförbindelser med buss, men väldigt många resenärer tar sig in mot mitten med t-banan, säger Daniella Waldfogel.
Några punkter i Handelskammarens förslag:

Vid Arenastaden förgrenar sig tunnelbanan mot Bergshamra och ansluter till röda linjen, samt vid Hallonbergen mot blå linjen.
T-banan förlängs från Mörby centrum till Arninge.
Den nya linjen Fridhemsplan–Älvsjö förlängs mot sydost i en tvärförbindelse som binder ihop söderort. Resenärer slipper åka in till Gullmarsplan och byta där.

Även på den norra sidan byggs en tvärförbindelse, från Vällingby via Spånga och Rinkeby till Danderyds sjukhus, alternativt Mörby centrum. Nya stationer i Nälsta och Bromsten skulle enligt planen ge möjligheter att bygga 14 500 bostäder.

”Spökstationen” Kymlinge mellan Hallonbergen och Kista öppnas. I Kymlinge finns möjlighet att bygga 4 500 bostäder, enligt Handelskammaren.

T-banan dras vidare från Ropsten till Lidingö centrum.
Men Sundbyberg vill inte bygga i Kymlinge. Och Lidingö vill inte ha tunnelbana. Hur ser ni på det?

– Sundbyberg har en t-banestation som redan är byggd och där det inte behövs jättestora investeringar, det är lågt hängande frukt, säger Daniella Waldfogel.

– Vi är också väl medvetna om att Lidingö kommun har fattat ett annat beslut och bygger en ny bro för Lidingöbanan.
– Vi har respekt för deras beslut, men nu måste vi blicka bortom - horisonten. Vi tar inte hänsyn till lokala opinioner eller politiska vindar, säger Daniella Waldfogel.

Gröna linjen till Skarpnäck förlängs till Bollmora, med en ny station vid Älta.

Den nya tunnelbanan till Nacka förlängs till i första hand Orminge – med en ny station i Björknäs – men helst till Gustavsberg.

– Vi inser att avstånden är långa, men fördelarna är mycket, mycket stora. Vägnätet är mycket hårt belastat. Vi kan tänka oss ytterligare en station på vägen mot Gustavsberg. Stadsutvecklingspotentialen är enorm där, det skulle kunna bli oerhört attraktivt, säger Daniella Waldfogel.

Lidingö, Danderyd, Nacka och Värmdö är kommuner med ett stort bilberoende, påpekar hon.
– För att bryta bilberoendet är det oerhört viktigt att bygga ut t-banan. Vi ger kanske kommunerna för mycket att styra över när deras beslut påverkar många andra i regionen.

Handelskammaren vill också förlänga tunnelbanan från Fruängen via Långsjö och Snättringe till Huddinge centrum, och räknar med en bostadsbyggnadspotential på 11 300 i Långsjö, 20 900 i Snättringe och 30 100 i Huddinge centrum.

Hur ska ni finansiera allt detta?
– Det här är ett möjligt scenario och t-banan skulle byggas ut i etapper. Vi vill se någon form av statlig finansiering, men också regional. Det är viktigt att göra en bedömning av resenyttan mot kostnaderna, att bygga t-bana där resandeströmmarna är störst är lönsamt, säger Daniella Waldfogel.

Mia Tottmar mia.tottmar@dn.se "

I siffror. Så många reser vid olika stationer

Påstigande ett vintervardagsdygn 2015.
T-centralen 184 000
Slussen 86 000
Fridhemsplan 59 000
Gullmarsplan 40 000
Östermalmstorg 37 000
Mörby C 9 000
Hökarängen 6 600
Akalla 5 500 "

Komplement till Kapitel 1 i zzzzp

DN MÅNDAG 16 OKTOBER 2017

"Öppna hjärtan har blivit hårdare krav

Örebro. Det blev starkt stöd för en stramare migrationspolitik på Moderaternas partistämma. M vill bland annat att det inte längre ska gå att söka asyl direkt i Sverige, införa ett kvotflyktingsystem och att medborgarskap ska kunna återkallas.

För tre år sedan vädjade den dåvarande M-ledaren Fredrik Reinfeldt att svenska folket skulle öppna sina hjärtan för människor som flydde undan krig och förtryck. Nu tar partiet ett stort steg mot en stramare migrationspolitik som innebär att det kan bli betydligt svårare för flyktingar att söka asyl i Sverige i framtiden.

– Den tidigare migrationspolitiken hade stora förhoppningar men den fungerade inte på en lång rad områden. Den tidigare politiken har snarare förvärrat integrationsproblemen genom att inte ställa krav på dem som kommer hit, säger Johan Forssell (M), migrationspolitisk talesperson.

När Moderaterna på söndagen avslutade sin partistämma i Örebro beslutade ombuden bland annat om att införa ett EU-gemensamt kvotflyktingsystem som innebär att det inte längre ska gå att söka asyl i ett enskilt EU-land. Alla flyktingar ska istället söka asyl på uppsamlingsplatser utanför EU.

– Tiden är mogen för att fundera över hur vi vill ha migrationspolitiken långsiktigt. Det här är ett ärligt, rättvist och inte minst mer humanistiskt system än det vi har i dag, säger Johan Forssell.

Partistämman beslutade också om att skärpa kraven på medborgarskap i Sverige. M vill införa både ett språk- och ett kunskapstest för den som vill bli svensk medborgare. Dessutom utreder M om det även ska införas ett krav på egen försörjning för medborgarskap.

Enligt det nya programmet ska medborgarskap kunna återkallas om någon har fått det genom att lämna falska uppgifter eller genom mutor. Återkallandet ska kunna ske även om personen ifråga blir statslös. Medborgarskap ska också kunna återkallas för den som begått terrorbrott eller deltagit i utländsk militär styrka.

När migrationsfrågorna debatterades i Örebro var det bara ett fåtal ombud som hade invändningar mot partistyrelsens förslag. Invändningarna handlade i första hand om de skärpta kraven för medborgarskap. När stämman gick till omröstning vann dock partistyrelsens förslag med förkrossande majoritet.

– Det finns ett starkt stöd inom Moderaterna för en migrationspolitik som är långsiktigt hållbar och ganska stram, konstaterar Johan Forssell.

Hans Olsson hans.olsson@dn.se "

"Fakta. Migrationsbeslut som M-stämman fattat
Krav på språk- och samhällskunskapstest för medborgarskap.
Kravet på hemvist i Sverige förlängs med två år.
De som försörjer sig själva ska få bli medborgare tidigare.
Medborgarskap ska kunna återkallas vid oriktiga uppgifter eller mutor.
Medborgarskap ska få återkallas vid terrorbrott om personen har dubbelt medborgarskap.
Tillfälliga uppehållstillstånd ska vara huvudregel.
Uppehållstillstånd ska permanentas om den invandrade har egen försörjning.
Försörjningskrav för anhöriginvandring ska skärpas och bygga på jobbinkomster.
Direktavvisning av asylsökande till annat säkert land ska kunna ske i krislägen.
Asylsökande ska vara tvungna att bo på Migrationsverkets asylboenden.
Lagkrav på att asylsökande ska bidra till att klarlägga sin identitet.
Preskriptionstiden för avslag på asylansökan ska ska vara tio år och börja räknas från att personen har lämnat landet.
Fler inre utlänningskontroller och oftare förvarstagande av personer som ska utvisas.
Skärpta straff för olovlig vistelse i landet.
Förbud för kommuner att ge långvarig hjälp till illegala invandrare.
EU ska på sikt bara ta emot kvotflyktingar. Asylansökan ska göras utanför EU. "

DN MÅNDAG 16 OKTOBER 2017

" Moderaterna ändrar kurs

Analys. Nu har Moderaterna definitivt gjort upp med Reinfeldtregeringarnas försvarspolitik och vill fördubbla de svenska försvarsutgifterna inom tio år. Här är tre blå kursändringar:
De gamla Moderaterna, före Fredrik Reinfeldts tid, var riksdagens mest försvarsvänliga parti. Men när Reinfeldtregeringen kom till makten valde den att skära ner försvarsutgifterna.
Nu har Moderaterna åter lagt om kursen.

1 Moderaterna vill i princip fördubbla försvarsutgifterna. De ska omfatta två procent av BNP inom tio år, beslutade partistämman på söndagen. Partiets försvarstalesperson Hans Wallmark räknar med att Sveriges försvarsutgifter kommer att vara 100 miljarder kronor 2028. Det kommer i så fall troligen att innebära att skattesänkningar och/eller andra reformambitioner får stå tillbaka, om budgetarna ska gå ihop.

2 Partiet ska tillsammans med resten av den borgerliga alliansen driva frågan om snabbt svenskt Natomedlemskap. Det gjorde inte den förra regeringen. Men frågan är hur vägen till medlemskap i försvarsalliansen ska se ut, när både S och SD är emot. Vissa borgerliga vill ha folkomröstning, andra inte.

3 Den förra regeringen avskaffade i praktiken värnplikten. Nu har lagen aktiverats igen och en liten del av varje årskull ska kallas in med hot om straff om de vägrar. Det moderata ungdomsförbundet var kritiskt på M-stämman och invände att partiet måste värna individens frihet gentemot staten. ”När vars och ens frihet är under hot måste alla ha en plikt”, replikerade EU-parlamentarikern Gunnar Hökmark. Och stämman valde med bred majoritet att ställa sig bakom plikten.

Moderaterna har tappat mycket av väljarnas förtroende i försvarspolitiken. Nu hoppas partiet att väljarna glömt Fredrik Reinfeldts tal om försvaret som ett särintresse så M kan profilera sig som det mest försvarsvänliga partiet igen.

Ewa Stenberg ewa.stenberg@dn.se Politisk kommentator "

Innehållsförteckning till

Sven Wimnell 17 oktober 2017: Tidningsartiklar 13 september till 9 oktober 2017 om inrikes förhållanden i Sverige. Bilaga till sammanställning 16 oktober.
http://wimnell.com/omr36-39zzzzq.pdf

Sida
3 DN ONSDAG 13 SEPTEMBER 2017
3 Till reträtt, C och L
5 Polisen kan inte strunta i sexbrotten
6 Mer pengar till arbetet mot våldet
7 Guldläge för Löfven – nu finns inga ursäkter
9 SD vill fälla Löfven – men besked om Hultqvist dröjer
11 Uppropet som blev Moderatledarens sista
12 Pensionärerna har sannolikt mer att hämta inför valet
13 Kris i neurovården het fråga i landstingsdebatt

14 DN TORSDAG 14 SEPTEMBER 2017
14 Löfven lovar att jämna ut skatten helt till 2020
16 Därför bör Sverige säga nej till kärnvapen
18 DN:s uppgifter fick honom att lämna sin post
20 Skandalen stänker också på förraregeringen
21 Tidigare ministern: Känner inte till det
22 Asylsökande fick se oenig regering
23 Fyra punkter som gör att Sverige är inne i supertillväxt
24 Många känner frustration när de får ett sådant besked

25 DN FREDAG 15 SEPTEMBER 2017
25 Nyanlända behöver utbildning – intepolitikernas låglönejobb
28 Frågan fick de borgerliga att splittras
30 Vi har inte bilden klar för oss ännu
31 Hultqvist pustar ut efter beskedet
32 Alliansen tänker inte ge upp samarbetet
33 Regeringen vill satsa på de utsatta skolorna
35 Allt fler vårdnadstvister avgörs i domstol
36 Experten varnar för ökade boendekostnader
37 Sveriges 15 rikaste familjer kartlagda
39 "Den här gången är valet till Svenska kyrkan viktigt
40 Det ska vara enkelt att delta i Allmändalen
41 115 miljoner kronor till den fria konsten
43 En seger för journalistiken

45 DN LÖRDAG 16 SEPTEMBER 2017
45 Uppdrag för alliansen
46 Nästa års biståndsbudget blir den största någonsin
48 It-chef tillsattes utan godkänd säkerhetsprövning
50 Partierna ifrågasätts mitt i ideologisk strid
51 Så tycker grupperna i kyrkovalet
53 Moderat gick mot sitt parti – ville fälla Löfven
54 Stark kritik mot myndighetsflytt
55 Förlorade provvalet – lämnar politiken
56 Ohlsson valde att utmana vid fel tidpunkt
57 Räntechocken som förändrade Sverige
61 Debut för amerikanskt pansar på svensk mark
63 Nu är slutstriden om EU-lönerna nära

65 DN SÖNDAG 17 SEPTEMBER 2017
65 Dags för Svenska kyrkan och staten att gå skilda vägar
67 Tyska bilden av Sverige: Föredöme och skräckexempel
68 Mest vård av barn vid två års ålder
69 Budgeten ger mest till barn och pensionärer

73 Maria Crofts: Nästa krav blir att höja bostadstillägget för landets pensionärer
74 Björn Wiman: Den enda religion Sverigedemokraterna bryr sig om på allvar är islam

76 DN MÅNDAG 18 SEPTEMBER 2017
76 Vi lobbyister får betala partierna för att få påverka
78 Stora brister när 12-åring pekades ut som mördare
89 "Högsta valdeltagandet i kyrkovalet på 67 år
91 Expert: Nazisterna markerar mot polisen
92 Tamponger och bindor granskas
93 Bästa valet för miljön är att skaffa färre barn
94 Sporterna som ger flest skador
96 Regeringen vill storsatsa på Ingmar Bergman
96 ".. och Dramaten följer upp med tankesmedja
97 Mediecenter ska motverka hot mot journalister
97 Hynek Pallas: Polisen har åter misslyckats med att skydda demokratin

98 DN TISDAG 19 SEPTEMBER 2017
98 Mystifiera inte extremism
100 Stadshuset behöver en ny regim
101 Narkotikan ligger bakom kriminalitet och terrorism
103 Pojken hade aldrig fällts i en rättegång
106 Uppgifter om hotfull tonåring vid brottsplatsen nådde aldrig polisens utredning
107 Bara ett svar dög – erkänna mordet
108 Dataintrången hade kunnat förhindras
110 Statsvetare: Stor symbolisk betydelse
110 Tekniken kan förbättra världens matproduktion
112 Småspararnas favorit kvaddad av Apple
114 Systemet fungerar inte som det är tänkt
115 Sveriges export går starkt framåt
116 Stressade människor söker vård av rädsla för demens
118 Lämna inte staden till nazisterna
120 SD kan bli vågmästare i Stadshuset
121 Södermalmsborna mest röstningsbenägna i kyrkovalet
122 Viktor Barth-Kron: De stora partiernas tid är förbi i Stockholm
123 Ella Bohlin håller fast vid kritiserat vårdval
125 Alliansen analyserar vinstbegränsning

126 DN ONSDAG 20 SEPTEMBER 2017
126 Biblioteken kan inte vara till för alla, alltid
127 Vi investerar 40 miljarder kronor i samhällsbygget
129 Varför skulle jag döda min bästa vän?
135 Skatterna sänks med nästan sex miljarder
136 Reglerna för reseavdrag ska ses över
137 Förlossningsvården får ny miljard
138 Försvaret övar mot helikoptrar från USA
139 Peter Hultqvist kvar i regeringen
140 Bostadsbidrag är bättre än stöd till byggherrarna
142 Nytt initiativ ska lösa konflikt kring jobb åt nyanlända
143 Johan Hilton: Det går inte att åka tåg längre, det bara går inte
144 Biblioteket var inte längre tryggt
146 En spegelbild av samhällets haveri
148 Insiktsfullt. Men när Mattsson skildrar människor skramlar det
149 Tv-avgiften avskaffas
150 Otryggheten ökar i Stockholm
153 De ensamma barnen möts i Björns trädgård

161 DN TORSDAG 21 SEPTEMBER 2017
161 Sorglösa steg mot valet

163 Nu måste vi skapa en lex Hovsjö
164 Utmaningen blir att hantera nazisterna i kostym
165 Vinstförbud kostar miljarder i ökade sjukskrivningar
167 Brett stöd för att banta ränteavdragen
169 Valårsbudget utan stridbara satsningar
171 Sänk skatten även för de som arbetar
172 Vidlyftigheten kan straffa sig
175 Familjer vinnare i nya budgeten
176 Valbudgeten ger något till de allra flesta
177 Så påverkas du av budgeten
178 Ekobrottsmyndigheten kastas ut från nätverk efter it-brister
179 Polis ska inte avgöra skuldfrågan
181 Militärer fick kungabesök
181 Hultqvist slår tillbaka mot ryskt uttalande
182 Vellinge blir första kommun att införa tiggeriförbud
183 Jimmie Åkesson vill förbjuda NMR
183 Löfven erbjuder USA hjälp med Nordkorea
184 Olika bud inom Svenskt Näringsliv om lönenivån
186 Investerare drar i bromsen för nya köpcentrum
187 Blötan slår mot potatisskördar
188 Hur kan så många ha för lite att göra på jobbet?
189 Nya bröstvårtan ger cancern en käftsmäll
191 Rekonstruktioner direkt efter operation vanligast i Stockholm
193 Idrottsstödet ökar med 19 miljoner kronor
193 Historisk” höjning av kulturbudget möter kritik
195 Jag pratade om no go-zoner och att Sverige kollapsat
198 Huk’ er i bänkarna, läsare
200 Om hjälpen inte är till hjälp måste man arbeta på ett annat sätt
206 Polisen: Ensamkommande utsätts för rekryteringsförsök
208 Notan för ombyggnationer på sjukhuset: 1,64 miljarder
210 DN FREDAG 22 SEPTEMBER 2017
210 Sätt stopp för nazisterna
211 Vi behöver veta mer om brotten
212 Mer samarbete krävs över blocken
215 Viktigast att samla ett bra lag
216 Ulf Kristersson får svensk politiks svåraste jobb
217 Här övar amerikansk marinkår mot svenska amfibiesoldater
218 Eliasson lovar att fler våldtäkter ska utredas
219 Snabbspår används av få efter miss hos Migrationsverket'
220 Regler för nazister kan skärpas
221 Viktor Barth-Kron: Centern har inte blivit sossar – snarare moderater
222 Telia går med på att betala 7,7 miljarder i förlikning med USA
224 Staten borde betala för socialtjänsten
226 Polisen: ”Ingen anledning till oro – ett hot av många
227 Vi drabbas om Göteborg spärras av
229 Kulturchefer i protest mot nazister
230 Hatspråket göder terroristen
231 Lummigt om landsbygden som hot och löfte
232 Nazister i paradiset. Polisens tafatthet kan sänka demokratin
233 DN LÖRDAG 23 SEPTEMBER 2017
233 Skolan slår ut de svaga
234 Även svenska ungdomar behöver vägledning
235 Följ Danmark och Finland, tillåt ätbara insekter i Sverige
238 Utebliven hjälp från regeringen väcker kritik
239 Deras dotter måste ha ständig tillsyn – fick avslag
240 Mina fängelseår får inte vara förgäves
242 Anna-Lena Laurén: Ord är människans sätt att inte bli tokig
243 Polisen utrustas med nytt vapen från USA
245 Allt färre dömda söker nåd

247 Rika länder bromsar billigare mediciner
248 Förre chefen vill förändra Riksbanken
249 Toppmodern NKS-byggnad blir 300 miljoner dyrare
250 Det här vet vi om D-vitamin
252 Vuxna smaker utan alkohol

253 DN SÖNDAG 24 SEPTEMBER 2017
253 Vi ställer oss bakom att trappa ner ränteavdragen
255 USA-fartyget som svenska flottan ska försöka träffa
257 Ny satsning ska sätta stopp för svartjobben på byggplatserna
259 Larm: Unga tvingades till sprit- och sexfester
260 Gruppen viktigare än fakta för våra åsikter
262 Förmånligt sparande trots höjd skatt
264 Fyra sätt för dig som vill spara långsiktigt
265 Maria Crofts: Snacks är nog inte det bästa sättet att illustrera posterna i budgeten
266 Skattechock mot nya Volvon
267 5 109 000 svenskar i åldrarna 15 –74 år var sysselsatta i augusti 2017
267 Studie visar hur 40-åringar väljs bort
269 Hur stor roll spelar åldern?
269 Så blev faktaresistens ett nytt sätt att kalla en motståndare korkad

272 DN MÅNDAG 25 SEPTEMBER 2017
272 De vill att vi ska prata islam men tiga om nazismen
273 De digitala bevisen kunde säkras i sista sekunden
277 Hot och könsord allt vanligare på sjukhus
278 Bevakningen skärps efter våldet
279 Älmhults positiva utveckling prisas
279 Hård löpträning kan slita på kroppen
281 Kulturfrågor på undantag i kommunerna
283 Det är inte bara en massa fejknyheter som sprids
284 Stockholmarna dömer ut trängsel och parkeringsbrist
285 Planering från fel håll förklarar problemen vid bygget av Nya Karolinska
288 Folktandvården stänger två kliniker

288 DN TISDAG 26 SEPTEMBER 2017
288 Enighet som riskprojekt
290 Fördomar i vägen för kompetens
291 Nej, SD är inte som andra partier
292 Gårdsförsäljning av alkohol fel väg till levande landsbygd
294 Sextrakasserier tystas ner av SD
296 Nazister tänker trotsa domtolsbeslut
297 Experter pekar ut främmande dykarfarkost i svensk hamn
298 Slutstriden närmar sig
299 Synskadade 18-åringen tog sitt liv när han och lillebror skulle utvisas
300 Förundersökning efter DN-avslöjande
301 Något är väldigt fel
304 Mjölkbönder klarar inte den ökande efterfrågan
305 Svenska åklagare jagar Telia miljardmutor
306 Barn till fängslade känner ofta en skuld själv
310 Björn Wiman: Beslutet om nazistdemonstrationen visar att juridiken inte är statisk och orubblig
311 Fler kameror föreslås på akuten
313 Känslan av otrygghet ökar kraftigt i staden
314 Barnafödande är en fråga som engagerar– tänk på det politiker

316 DN ONSDAG 27 SEPTEMBER 2017
316 Ett klent lärarlyft

317 Bemötandet ska vara professionellt och espektfullt
318 Lägg ner Arbetsförmedlingen – ge kommunerna huvudansvar
319 Departementsråd lämnar sin tjänst
322 Spritbussar” har slutat köra till Tyskland
323 En läsande hjärna formas i tidig ålder
326 Här ska Stockholm bygga modulhus för nyanlända

327 DN TORSDAG 28 SEPTEMBER 2017
327 Slå mot ekobrottslingarna
329 Vårt skydd blir aldrig tillräckligt
330 Viktigare fördjupa studierna än att välja exakt rätt ämne
332 Lucka i lagen gör Sverige till skatteparadis
336 Vi försöker inte dölja inkomster
337 Myndigheterna står handfallna
340 Partisekreteraren ”minns inte” detaljer från samtal
341 Polisförstärkning från hela landet
342 Det ska göra riktigt ont att angripa Sverige
343 Fler brott ska bedömas som terror
344 Svenskarna flitiga e-handlare
345 Oro för svensk korruption
345 Public service ska inte propagera för religion
346 Bokmässorna kan vara här för att stanna
349 Björn Wiman: När demokratin hotas ställs litteraturen inför nya villkor
350 Ska man tala med nazister?
353 En har bil, en elcykel, en SL-kort – vem är snabbast i stan?
356 Samsom: Kön följs upp varje vecka

357 DN FREDAG 29 SEPTEMBER 2017
357 Lööfs lättfärdiga löften
358 Några extra mil för bra sjukvård
360 Kraftig ökning av byråkrater i offentlig sektor
364 46 bolag utnyttjar det svenska systemet
365 Avslöjandena gör ministern bekymrad
366 Lööf vill storsatsa på höghastighetståg
367 Tveksamt om partiets politik går ihop
368 Polisen måste få ingripa mot nazister
369 Jag hade hoppats få fortsatt uppdrag
370 Avancerad vård på färre platser
371 Enighet om stopp för utvisningar
372 Val av riksbankschef vållar politisk strid
373 Ingves blir kvar om det inte går att enas
374 Regeringen redo att stämma danska staten
375 Unionen: Utbilda personalen för att hålla den attraktiv
376 Håll vinstdrivna företag så långt borta från välfärden som möjligt
377 Hur gör man för att få vänner – och för att behålla dem?
378 Barnkirurger tvingas operera på nätterna
382 Johan Anderblad ny läsambassadör

383 DN LÖRDAG 30 SEPTEMBER 2017
383 Bytte politiken mot kyrkan – blir nu präst
384 Se hatets symboler
386 Allt det som inte är nazism
387 Ge borättsköpare bättre skydd mot bedrägerier
389 Hon tog alltid sina läsare på stort allvar
391 Hedvall: Hennes omkväde handlade om att visa hänsyn
392 Magdalena Ribbing har stor del i att jag kände mig välkommen i Sverige
393 Moderaternas väljarstöd
394 Partiledarskifte
396 Ökad risk för våld under marschen

397 Nazisttåget kastar skugga över judisk högtid
398 Fyra metoder mot nazism
402 Avhopparen: De vill ha våld och upplopp
404 Niklas Orrenius: Hur kommer det sig att somliga ser sverigedemokrater som smygnazister?
407 Den ekonomiska politiken passar illa med ett S-samarbete
408 C kräver skattereform och överväger höjd moms
409 Svettigt för Sverige om Macron charmar Merkel
410 Sverige med i kampen om att ta över EUmyndighet
412 Akilov häktad för fler brott
412 Utpekade 62-åringen: Vi kan inte ta ansvar för vad bolagen gör
413 Ny dna-studie avslöjar den moderna människans rötter
414 Ingves vinnare i det politiska maktspelet
416 Ekonomer kritiserar omvalet
417 Ikea köper populär förmedlingstjänst
417 Smalt urval av laddbara bilar
418 Sköndal ska få 4 000 nya bostäder – men först måste 139 villor rivas
420 Hennes sons operation ställdes in – fyra gånger
422 Antikvariat på nätet
422 En mässa präglad av motsättningar
425 En välbehövlig teolog på stol 5 i Svenska Akademien
425 Vad är nazister, pappa?
428 Lotta Olsson: Antikvariaten sorterar fram det vackraste

429 DN SÖNDAG 1 OKTOBER 2017
429 Gamla regelverk bromsar utveckling av nya växtskydd
431 Marschen kom av sig före start
433 Ulf Kristerssons svåra utmaningar
435 Partiets tal om hopp har en skakig historia
437 Vi känner inte igen oss i bilden av SD
438 De kan prisas för sina upptäckter
442 Så får du ihop insatsen till första lyan
445 Maria Crofts: Du har större chans än du tror att få bostad genom att stå i kö
446 Kvinnors löner ökar snabbare än mäns
446 IMF vill ha större löneökningar för att driva upp inflationen
447 Telia vill bli först med 5g
448 Kroppens biologiska klocka hamnar i otakt av nattarbete
450 Stegtävlingar på jobbet kan snart bli olagliga
452 Björn Wiman: Fyra kvinnor som visar att Bokmässan är mer än marscherande nazister
454 Minnesstund för Ribbing på Bokmässan
455 Röster om Magdalena Ribbing
456 Björn Wiman: Hennes folkupplysarinsats gick i grunden ut på en enda sak: empati

457 DN MÅNDAG 2 OKTOBER 2017
457 Ett litet hopp för M
458 Muslimer är inte en annan art
459 Var femte äldre stängs ute i det nya digitala samhället
462 Nya M-ledaren vill göra upp över blocken
463 Alla vill vara lucia i alliansen
465 Antalet IS-återvändare minskar kraftigt
465 KD: Försvaret måste få tolv miljarder extra
467 Catia Hultquist: Gravida blir behandlade som mindre vetande avelsmaskiner
468 Björn Wiman: Nazisterna lyckades med en sak – att allvarligt skada Bokmässan
469 Kameror i Husby driver langarna till nya platser
472 Jobb riskerar försvinna när förvaltningar flyttar ihop
473 Ökad centralstyrning ska pressa ned kostnader

474 DN TISDAG 3 OKTOBER 2017
474 Sverige behöver 400 000 nya jobb fram till år 2025
477 Så fungerar vår biologiska klocka
478 Nobelpristagarna förklarar hur dygnsrytmen fungerar
478 Miljardsatsning på vård ska rädda KD
480 En dag ska jag berätta hela sanningen för Emil
483 Goebbels hade varit nöjd med helgen i Göteborg
484 Antalet mord och skjutningar ökar
485 Tvärbanan går igen – efter 191 dagar

487 DN ONSDAG 4 OKTOBER 2017
487 Tillbaka till 2006
488 Ingen plats mellan liv och död
489 De gamla partierna bromsar den nödvändiga förnyelsen
492 Sparkade toppchefen är kvar på sitt arbete
494 Svallvågor frånvåldsam dödsdans
495 Upptäckten som fick själva rymden att skaka
496 8 av 10 personer som ska utvisas har avvikit
498 L vill satsa på integrationen
499 Veteraner tar plats på nya M-platser
501 Eniro klarade inte globala motståndare
502 Minskade utsläpp med gas i tanken
504 Här kan barnen sova över hos pappa i fängelset
507 Misskötsel fick fortsätta trots skarp kritik
509 Staden satsar 200 miljoner på ökad fysisk trygghet

511 DN TORSDAG 5 OKTOBER 2017
511 Misslyckad multikulturalism
512 Sänk skatterna och förkorta vårdköerna med 19 miljarder
515 Linde kunde ha stoppat hela skandalen
516 Frågorna som ministern inte vill svara på
519 De öppnade cellens innersta
520 Livets molekyler fångade på bild in i minsta detalj
521 För få ärenden avgörs – konsultbolag anlitas
522 Minskad integration ska betala skattesänkningar
524 C vill sprida ut makten i landet
525 Hård kritik mot UD efter DN-anmälan
526 Alliansen vill höja anslaget olika mycket
527 Världens finaste pris möts av kritik
528 Tjänstemän förlorar pensionsmiljarder
529 Innan bråket briserar – prata med din partner om pengar
533 Många unga pratar inte med munnen, de pratar med vapen
534 Risk för nytt sopkaos i Stockholm
535 Rödgrönrosa väljare splittrade om tiggeri
536 Fem miljoner ska få stopp på dödlig våld

537 DN FREDAG 6 OKTOBER 2017
537 Allt åt alla i sjukvården
539 Partierna slåss om verkligheten
541 Staten ska ta större ansvar för skolor med stora behov
543 Så vill de borgerliga sänka skatten
545 Nu svänger alliansen högerut
547 Långt kvar till en gemensam budget
548 Khavari anmäler SD-toppen
549 Neandertalarna gör oss sjuka än i dag
550 Hård strid om att bli EMA:s nya hemstad
551 Magdalena Andersson gör ett försiktigt val av ny skattechef
552 Stockholmsbörsen har stigit i 14 dagar
553 Återupprätta status och lön för dem som gör själva jobbet
554 Hur kan jag hjälpa mitt barnbarn att bli mindre blyg och osäker?

556 Björn Wiman: Nobelpriset till Kazuo -Ishiguro är ett kinderägg till både Akademien och läsarna
557 Länets bästa skolkommun är Nykvarn – Stockholm rasar
559 Barn ska slippa bo på hotell

560 DN LÖRDAG 7 OKTOBER 2017
560 Se upp för de gamla misstagen
561 Det blåser upp till storm på svenska bostadsmarknaden
563 Hårda paroller riskerar skapa spänningar
564 Löfven: Hårdare tag krävs mot våldet och gängkriminaliteten
570 Försäkringsbolag kommer att börja kräva gentester
571 Ett oväntat men inte ologiskt val
573 Sverige har en viktig roll i nedrustningen
575 Sverige minskar sitt ägande i SAS
576 Mer pengar i fickan för årets Nobelpristagare
577 Ny utvärdering vill se skärpt beredskap
581 Svensken är ett lustigt djur

582 DN SÖNDAG 8 OKTOBER 2017
582 Peter Wolodarski: Sluta inbilla dig att Sverigedemokraterna är ett parti som andra.
584 Högern vill försvaga välfärden med integration som tillhygge
587 Alliansväljare splittrade i synen på läget i landet
590 Därför tror vi på myter om hjärnan
592 Så äger ni bostadsrätten med olika stor insats
594 Kolla föreningens lån före köpet
595 Maria Crofts: Ta hjälp när ni köper bostadsrätt – annars kan det bli kostsamt
596 Stödet bättre om chefen har ansvar för en mindre grupp
597 Vi ser en ljusning och känner hopp
599 Passion och ”amore” gör att socialarbetare stannar kvar
600 Nu är omsorgskunskap och empati svensk standard
602 Svårt göra lönekarriär som socionom
603 Metallbollen som ändrade historien

605 DN MÅNDAG 9 OKTOBER 2017
605 Vinden har inte vänt än
607 Inför enhetliga priser för alla receptmediciner
609 Stor ökning av anmälningar om våld i skolan
611 Alla ropar efter mer stöd i det förebyggande arbetet
612 Strid om enklare jobb i M-ledarens första duell
614 Muf vill minska statens utgifter med en femtedel
615 Kristersson i vuxet höger-vänster-kurr
616 Fler behövs i registret över donatorer
617 Landets skolgårdar ska kartläggas
618 Satsningar på lågt betalda är lönlösa
619 Flaskhalsar bromsar planerade åtgärder
620 Ungas förståelse av svåra ord allt sämre
621 Bakläxa om skatt för borätter
622 Kreativitet en fördel för många med adhd
624 Superkraft eller en livslång kamp?
625 Bråttom knyta ihop t-banan

628 Komplement till Kapitel 1 i zzzzp

628 DN MÅNDAG 16 OKTOBER 2017
628 Öppna hjärtan har blivit hårdare krav

630 DN MÅNDAG 16 OKTOBER 2017
630 Moderaterna ändrar kurs